Decretalium l. V.
Codex membr.

l. 1. 3 · [illegible] et [illegible]
l. 1. 23 · alienacione [illegible]
l. 2. 28 · [illegible]

l. 3. 22 · de baptismo et eius effectu
l. 1. 21 · de bigamis [illegible]

l. 1. 20 · calumpniatoribus
l. 3. 31 · capellis monachorum et aliorum
l. 2. 12 · [illegible] possessionis
l. 3. 41 · celebracione missarum
l. 3. 39 · censibus et exactionibus
l. 1. 22 · clericis peregrinis
l. 3. 3 · clericis coniugatis
l. 3. 2 · clericis [illegible]
l. 3. 6 · clerico egrotante [illegible]
l. 3. 50 · clerici vel monachi [illegible]
l. 2. 6 · cle[rici] [illegible]
l. 5. 12 · clericis pugnantibus in duello
l. 5. 24 · clerico venatore
l. 5. 17 · clericis percussoribus
l. 5. 26 · clericis maledictis [illegible]
l. 5. 21 · clericis exercentibus medicinam
l. 5. 29 · clericis [illegible]
l. 5. 30 · clericis qui [illegible]
l. 4. 3 · clandestina desponsacione
l. 4. 11 · cognacione [illegible]
l. 4. 12 · cognacione legali [illegible]
l. 5. 7 · [illegible]
l. 5. 18 · confessis
l. 2. 30 · confirmacione [illegible]
l. 1. 2 · constitucionibus
l. 1. 4 · consuetudine
l. 4. 12 · consanguinitate et affinitate
l. 3. 2 · de cohabitacione clericorum et mulierum
l. 5. 22 · collusione detegenda
l. 4. 8 · coniugio leprosorum
l. 4. 9 · coniugio servorum
l. 1. 20 · corpore viciatis
l. 3. 8 · concessione prebende [illegible]
l. 3. 17 · commodato
l. 3. 33 · conversione coniugatorum
l. 3. 32 · conversione infidelium
l. 3. 40 · consecracione ecclesie vel altaris
l. 3. 22 · custodia eucharistie [illegible]
l. 5. 20 · crimine falsi

l. 3. 30 · decimis et oblacionibus
l. 5. 23 · delictis puerorum
l. 3. 16 · deposito
l. 4. 2 · desponsacione impuberum
l. 2. 8 · dilacionibus
l. 4. 19 · divorciis
l. 2. 14 · dolo et contumacia
l. 3. 24 · donacionibus
l. 4. 20 · donacionibus [illegible]

l. 3. 12 · ecclesiis edificandis [illegible]
l. 3. 28 · [illegible]
l. 1. 6 · electione et electi potestate
l. 3. 49 · de immunitate ecclesiarum
l. 3. 14 · emptione et vendicione
l. 2. 17 · [illegible]
l. 4. 1 · [illegible]
l. 4. 19 · [illegible]
l. 5. 30 · [illegible]
l. 1. 12 · [illegible]
l. 2. 27 · exceptionibus
l. 2. 31 · [illegible]

l. 2. 9 · feriis
l. 3. 20 · feudis
l. 2. 22 · fide instrumentorum
l. 3. 22 · fideiussoribus
l. 1. 14 · filiis presbiterorum ordinandis vel non
l. 4. 14 · filii sint legitimi
l. 4. 17 · [illegible]
l. 5. 18 · furtis
l. 2. 2 · foro competenti

l. 4. 4 · heretici [illegible]
l. 3. 10 · his que fiunt a prelato [illegible]
l. 1. 10 · his qui [illegible]
l. 1. 20 · his qui vi [illegible]
l. 5. 12 · homicidio [illegible]
l. 3. 11 · his que fiunt [illegible]
[illegible]

l. 2. 11 · iusiurando [illegible]
l. 2. 25 · inmunitate [illegible]
l. 1. 3 · in integrum restitucione
l. 5. 6 · iudeis et sarracenis
l. 2. 1 · iudiciis
l. 2. 4 · iuramento calumpnie
l. 2. 20 · iure iurando
l. 3. 33 · iure patronatus
l. 3. 2 · instrumentis

l. 2. 3 · libelli oblacione
l. 2. 4 · litis contestacione
l. 2. 5 · lite non contestata
l. 2. 16 · lite pendente [illegible]
l. 3. 18 · locato et conducto

l. 4. 4 · [illegible]
l. 1. 33 · maioritate et obediencia
l. 4. 16 · [illegible]
l. 4. 18 · [illegible]
l. 2. 9 · [illegible]

l. 2. 10 · [illegible]
l. 2. 2 · ne [illegible]
l. 3. 42 · [illegible]

l. 1. 19 · [illegible]
l. 3. 12 · observacione ieiuniorum
l. 1. 23 · officio archidiaconi
l. 1. 24 · officio archipresbiteri
l. 1. 27 · officio [illegible]
l. 1. 26 · officio primicerii
l. 1. 29 · officio [illegible]
l. 1. 28 · officio vicarii
l. 1. 29 · officio et potestate iudicis delegati
l. 1. 30 · officio legati
l. 1. 31 · officio iudicis ordinarii
l. 1. 32 · officio iudicis
l. 1. 33 · [illegible]
[illegible]
l. 2. 10 · ordine cognicionum

l. 1. 35 · pactis [illegible]
l. 3. 29 · parochiis et alienis parochianis
l. 3. [illegible] · peculio clericorum
l. [illegible] · [illegible]

CC III
21.

l. 5. 38. penitentiis et remissionibus
l. 2. 29. peregrinantibus clericis
l. 3. 21. pignoribus et aliis cautionibus
l. 2. 11. plus petitionibus
l. 1. 5. postulatione prelatorum
l. 1. 37. postulando
l. 3. 5. prebendis et dignitatibus
l. 3. 12. [illegible] ministrantur
l. 3. 43. presbitero non baptizato
l. 5. 4. prelati vices suas vel ecclesias sub annuo censu non concedant.
l. 2. 26. prescriptionibus
l. 2. 23. presumptionibus [illegible]
l. 5. 33. privilegiis et excessibus privilegiatorum
l. 2. 19. probationibus
l. 1. 38. procuratoribus
l. 5. 34. purgatione canonica
l. 5. 35. purgatione vulgari
l. 3. 47. purificatione post partum.

l. 4. 6. qui clerici vel voventes matrimonium contrahere possunt
l. 4. 17. qui filii sint legitimi.
l. 4. 18. qui matrimonium accusare possunt et contra testari

l. 5. 17. raptoribus et incendiariis
l. 3. 13. rebus ecclesie alienandis
l. 3. 31. regularibus et transeuntibus
l. 5. 41. regulis iuris
l. 3. 36. religiosis domibus ut episcopis
l. 3. 45. reliquiis et veneratione sanctorum
l. 1. 9. renunciatione
l. 1. 3. rescriptis et eorum interpretationibus
l. 2. 13. restitutione spoliatorum
l. 1. 41. restitutione minorum et ecclesiarum
l. 3. 19. rerum permutatione

l. 1. 15. sacra unctione
l. 1. 16. sacramentis iterandis vel non
l. 5. 15. sagittariis vel balistariis
l. 5. 8. scismaticis
l. 1. 12. scrutinio in ordine faciendo
l. 2. 20. [illegible] impositis
l. 3. 9. sede vacante nihil innovetur
l. 3. 28. sepulturis
l. 5. 39. sententia excommunicationis
l. 2. 27. sententia et re iudicata
l. 1. 18. servis non ordinandis
l. 2. 17. sequestratione possessionum.
l. 1. 39. sindico
l. 3. 23. solutionibus
l. 4. 1. sponsalibus et matrimoniis
l. 4. 4. sponsa duorum

l. 5. 3. simonia et ne aliquid pro spiritualibus
l. 3. 35. statu monachorum [illegible]
l. 1. 1. summa trinitate et fide catholica
l. 1. 10. supplenda negligentia prelatorum
l. 3. 27. successionibus ab intestato
l. 5. 21. sortilegiis

l. 3. 26. testamentis et ultimis voluntatibus
l. 5. 13. torneamentis
l. 2. 20. testibus et attestationibus
l. 2. 21. testibus cogendis vel non
l. 1. 36. transactionibus
l. 1. 7. translatione episcopi vel electi
l. 1. 34. treuga et pace
l. 1. 11. temporibus ordinationum et qualitate ordinandorum.

l. 3. 1. vita et honestate clericorum
l. 3. 34. voto et voti redemptione
l. 5. 19. usuris
l. 5. 20. [illegible] presumptione

Decretales Gregorii

GREGORIUS episcopus servus servorum dei dilectis filiis doctoribus et scolaribus universis Parisius commorantibus salutem et apostolicam benedictionem.

Rex pacificus pia miseratione disposuit sibi subditos fore pudicos, pacificos et modestos. Sed effrenata cupiditas sui prodiga, pacis emula, mater litium, materia iurgiorum tot cotidie nova litigia generat, ut nisi iusticia conatus eius sua virtute reprimeret et questiones ipsius implicatas explicaret, ius humani federis litigatorum abusus extingueret, et dato libello repudii concordia extra mundi terminos exularet. Ideoque lex proditur ut appetitus noxius sub iuris regula limitetur, per quam genus humanum ut honeste vivat, alterum non ledat, ius suum unicuique tribuat, informatur. Sane diversas constitutiones et decretales epistolas predecessorum nostrorum in diversa dispersas volumina, quarum alique propter nimiam similitudinem et quedam propter contrarietatem, nonnulle etiam propter sui prolixitatem confusionem inducere videbantur, alique vero vagabantur extra volumina supradicta, que tanquam incerte frequenter in iudiciis vacillabant, ad communem et maxime studentium utilitatem per dilectum filium fratrem Raymundum capellanum et penitentiarium nostrum illas in unum volumen resecatis superfluis providimus redigendas, adicientes constitutiones nostras et decretales epistolas, per quas nonnulla que in prioribus erant dubia declarantur. Volentes igitur ut hac tantum compilatione universi utantur in iudiciis et in scolis, districtius prohibemus, ne quis presumat aliam facere absque auctoritate sedis apostolice specialis.

Innocentius III in concilio generali.

FIRMITER credimus et simpliciter confitemur quod unus solus est verus deus, eternus et immensus, omnipotens, incommutabilis, incomprehensibilis et ineffabilis, pater et filius et spiritus sanctus, tres quidem persone sed una essentia, substantia seu natura simplex omnino. Pater a nullo, filius autem a patre solo, ac spiritus sanctus pariter ab utroque, absque initio semper et fine. Pater generans, filius nascens, et spiritus sanctus procedens, consubstantiales et coequales et coomnipotentes et coeterni, unum universorum principium, creator omnium invisibilium et visibilium, spiritualium et corporalium, qui sua omnipotenti virtute simul ab initio temporis utramque de nichilo condidit creaturam, spiritualem et corporalem, angelicam videlicet et mundanam, ac deinde humanam quasi communem ex spiritu et corpore constitutam. Diabolus enim et alii demones a deo quidem natura creati sunt boni, sed ipsi per se facti sunt mali. Homo vero diaboli suggestione peccavit. Hec sancta trinitas secundum communem essentiam individua et secundum personales proprietates discreta, per Moysen et sanctos prophetas aliosque famulos suos iuxta ordinatissimam dispositionem temporum doctrinam humano generi tribuit salutarem. Et tandem unigenitus dei filius Ihesus Christus a tota trinitate communiter incarnatus, ex Maria virgine semper spiritus sancti cooperatione

concepta. verus homo factus ex anima rationali et humana carne compositus. una in duabus naturis persona viam vite manifestius demonstravit. Qui cum secundum divinitatem sit immortalis et impassibilis, idem ipse secundum humanitatem factus est passibilis et mortalis. quin etiam pro salute humani generis in ligno crucis passus et mortuus. descendit ad inferos. resurrexit a mortuis. ascendit in celum. sed descendit in anima et resurrexit in carne. ascenditque pariter in utroque. venturus in fine seculi iudicare vivos et mortuos et redditurus singulis secundum opera sua tam reprobis quam electis. qui omnes cum suis propriis resurgent corporibus que nunc gestant ut recipiant secundum opera sua sive bona fuerint sive mala. illi cum diabolo penam perpetuam. et isti cum Christo gloriam sempiternam. Una vero est fidelium universalis ecclesia extra quam nullus omnino salvatur. in qua idem ipse sacerdos et sacrificium Ihesus Christus. cuius corpus et sanguis in sacramento altaris sub speciebus panis et vini veraciter continentur. transsubstantiatis pane in corpus et vino in sanguinem potestate divina ut ad perficiendum misterium unitatis accipiamus ipsi de suo quod accepit ipse de nostro. Et hoc utique sacramentum nemo potest conficere nisi sacerdos qui rite fuerit ordinatus secundum claves ecclesie quas ipse concessit apostolis et eorum successoribus Ihesus Christus. Sacramentum vero baptismi quod ad dei invocationem et individue trinitatis videlicet patris et filii et spiritus sancti consecratur in aqua tam parvulis quam adultis in forma ecclesie a quocumque rite collatum proficit ad salutem. Et si post susceptionem baptismi aliquis prolapsus fuerit in peccatum per veram penitentiam semper potest reparari. Non solum autem virgines et continentes verum etiam coniugati per fidem rectam et operationem bonam placentes deo ad eternam merentur beatitudinem pervenire.

2

Damnamus ergo et reprobamus libellum sive tractatum quem abbas Ioachim edidit contra magistrum Petrum Lumbardum de unitate seu essentia trinitatis appellans ipsum hereticum et insanum pro eo quod in suis dixit sententiis. Quoniam quedam summa res est pater et filius et spiritus sanctus et illa non est generans neque genita neque procedens. Unde asserit quod ille non tam unitatem quam quaternitatem astruebat in deo videlicet tres personas et illam communem essentiam quasi quartam. manifeste protestans quod nulla res est que sit pater et filius et spiritus sanctus nec est essentia nec substantia nec natura. quamvis concedat quod pater et filius et spiritus sanctus sunt una essentia. una substantia. unaque natura. Verum unitatem huiusmodi non veram et propriam sed quasi collectivam et similitudinariam esse fatetur. quemadmodum dicuntur multi homines unus populus et multi fideles una ecclesia. iuxta illud. Multitudinis credentium erat cor unum et anima una. et qui adheret deo unus spiritus est cum eo. Item qui plantat et qui rigat unum sunt et omnes unum corpus sumus in Christo. Rursus in libro regum. populus meus et populus tuus unum sunt. Ad hanc autem suam sententiam astruendam illud potissimum verbum inducit quod Christus de fidelibus inquit in evangelio. Volo pater ut sint unum in nobis sicut et nos unum sumus ut sint consummati in unum. Non enim ut ait fideles Christi sunt unum id est quedam una res que communis sit omnibus sed hoc modo sunt unum id est una ecclesia propter catholice fidei unitatem et

cuius unum regnum per unionem indissolubilis caritatis, quemadmodum in canonica Iohannis apostoli epistola legitur: quia tres sunt qui testimonium dant in celo, pater et filius et spiritus sanctus, et hii tres unum sunt. Statimque subiungit: et tres sunt qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua et sanguis, et hii tres unum sunt, sicut in quibusdam codicibus invenitur. Nos autem sacro et universali concilio approbante credimus et confitemur cum Petro quod una quedam summa res est, incomprehensibilis quidem et ineffabilis, que veraciter est pater et filius et spiritus sanctus, tres simul persone, ac singillatim quelibet earundem. Et ideo in Deo trinitas est solummodo, non quaternitas, quia quelibet trium personarum est illa res, videlicet substantia, essentia sive natura divina, que sola est universorum principium, preter quod aliud inveniri non potest. Et illa res non est generans neque genita nec procedens, sed est pater qui generat, et filius qui gignitur, et spiritus sanctus qui procedit, ut distinctiones sint in personis et unitas in natura. Licet igitur alius sit pater, alius filius, alius spiritus sanctus, non tamen aliud, sed id quod est pater est filius et spiritus sanctus idem omnino, ut secundum orthodoxam et catholicam fidem consubstantiales esse credantur. Pater enim ab eterno filium generando suam substantiam ei dedit, iuxta quod ipse testatur: Pater quod dedit mihi maius est omnibus. Ac dici non potest quod partem sue substantie illi dederit et partem retinuerit ipse sibi, cum substantia patris indivisibilis sit, utpote simplex omnino. Sed nec dici potest quod pater in filium transtulerit suam substantiam generando, quasi sic dederit eam filio quod non retinuerit ipsam sibi; alioquin desiisset esse substantia. Patet ergo quod sine ulla diminutione filius nascendo substantiam patris accepit, et ita pater et filius habent eandem substantiam, et sic eadem res est pater et filius, necnon et spiritus sanctus ab utroque procedens. Cum ergo veritas

Canonum. ca. j. Constituciones canonum ab omnibus sunt servande

pro fidelibus suis orat ad patrem: Volo, inquit, ut ipsi sint unum in nobis sicut et nos unum sumus, hoc nomen unum pro fidelibus quidem accipitur, ut intelligatur unio caritatis in gratia, pro personis vero divinis, ut attendatur identitatis unitas in natura, quemadmodum alibi veritas ait: Estote perfecti sicut et pater vester celestis perfectus est, ac si diceret manifestius: Estote perfecti perfectione gratie, sicut et pater vester perfectus est perfectione nature, utraque videlicet suo modo, quia inter creatorem et creaturam non potest tanta similitudo notari, quin inter eos sit maior dissimilitudo notanda. Si quis igitur sententiam vel doctrinam prefati Ioachim in hac parte defendere vel approbare presumpserit, tanquam hereticus ab omnibus evitetur. In nullo tamen per hoc Florensi monasterio, cuius ipse Ioachim extitit institutor, volumus derogari, quoniam ibi et regularis est institutio et observantia salutaris, maxime cum idem Ioachim omnia scripta sua nobis assignari mandaverit, apostolice sedis iudicio approbanda seu etiam corrigenda, dictans epistolam cui propria manu subscripsit, in qua firmiter confitetur se illam fidem tenere quam Romana tenet ecclesia, que disponente Domino cunctorum fidelium mater est et magistra. Reprobamus etiam et condemnamus perversissimum dogma impii Almarici, cuius mentem sic pater mendacii excecavit, ut eius doctrina non tam heretica censenda sit quam insana [illegible]

De constitutionibus.

Canonum statuta custodiantur ab omnibus, et nemo in actionibus vel iudiciis ecclesiasticis suo sensu, sed eorum auctoritate ducatur.

Greg. in registro.

2 Cognoscentes constitutiones. Re quod culpa caret [illegible] non noverit quod tenetur [illegible] suas [illegible]

Cognos. ca. j. Constituciones [illegible]

Ex rescripto q̃d ī uno qnoscit ptinē ad alterum extendi

i pone ꝛ dispendiꝰ parata ñ curadz ue-
decrnit ꝛ ali ꝓuidentiā possit ignora
rel i cre q eos p̃ mod dignū ẽ uentr
os susane · aug. sr̃ ins eple ad ye
Gustacio sacdos nacō ẽ ut le Vos
Gre cuslaco fiat qe ẽ simul ꝛ ab eos
ꝛ ib eas ipsa dilecte uxor data lr̃ q deu
no dō uacē ẽ ut de aliis i elligat id
sr̃ epla ad romanos

Iam ꝯcupiscenciā nesciebā · ꝛc · h
u· elegit aplŝ gnale uni ōmala
omni bona g ẽ lex q dū h ꝓhiuz
ō mala ꝓhiuz · Jeronim i pabol
se inuitus pcedente aue · pceae su
e i uim q ea q s agenda l dulda
uenit ꝓim decrēs ꝓponit Innoc · iii ·
senon archiepō ꝛ epō trecen

Cum omnis ꝛc · ad audientiā · ap · p
Querit q trecen canonici nouum se
cunt i trecen · eccā qsuetudīe uteres i
psentia q i absentia reddit suos ex
iteg proprios q i ead eccā ꝑ lmā c
stitutionem fuerit l de cetero fuit re
sidentes cū sm trecen eccē qsuetu
dine omnes i h qsueuerit ecc paies
statuerit ꝛ ut ꝯ singulis ꝓbendis an
nexe sic uinee ipis suas dū uixerit
possidentib; uinee decedentiū ad suc
cessores ñ tnseant · si ꝓuentꝰ eay ĩt
singlos diuidant · cū g q asep uiri
meruit i aiam · ipē debeat uti eo
ꝛ sapientes dicat auctas pare lege
q ipē tulit · ad · q · antiqs canonicos
iuniorib; ꝛ iuniores antiqs i ꝑcep
tōe fructuū cū ꝓbendas q uiuent
creant antiqs led pare qsuetudie
in usz ad ipē pcess ꝯstitucōis lica
tā l sed tonabilem i situcōem ip

Ex ad Cas Constoᵒ capli q no est ginis omnib; ꝛ p qnd tollit ꝯsuec dis ...

...
Tamen · Cas Constio fca a laicis si ... ecce nd ualet

ostri obseruanda Idē eidem epō

Que i eccarū ꝛc · Sane ꝓueniet ad au
diencia nrām q dūdum ꝯstitucōe u
sqs se ad i opiā uerge ꝓbati allega
uit aliendi feudū q ab eccā laicis re
uz · lmain hāc facit ꝛc · uolentes g
eccay i depmac ꝯsule · ꝯstitucōes hi
ꝛ ꝯdendiues feudoy eccay · fcas sine
legitimo eccay ꝓcrat uires de
cetero ñ hre · i d

Cum accessisset ad ap · se · archid tullen
ꝛ G · tullen capl ꝓcurator · ad
ꝓposuit memorac qndō tullen can
onici uiris auctorib; i amasse q ꝓmitat
i tullen eccā usqz ad uacantib; q ad
manꝰ nras illis ꝓt cetē donacō de
uoluta ꝛc · fuit g i sup expste · c · al
legat q cū ꝯsilio canonicoy tullen
fuit i sucre ne pacrat dignitas
eccē ulls i eccā memorata i ꝛ canon
cos ipos ꝓmitterat ꝓuentib; ꝛ ꝓtis
iuib; distribuas ꝛc · ip q eundem
appay q ꝓdicte ipē tam ipē ñ uaca
uit sic nob fuat falsa i sinuacōe
suggestū ꝛc · Dc eccā · ad · q · suos
ꝯtinet tullen canonicos ne uitꝰ in
tullen eccā ꝓmitterat ecc ostiū q
statuisse · ac · statuit ipm · auc · se ·
ap · sic dō ꝓmod fuisse ꝯfirmac · ꝯ
uis factas i suo robore ꝓmanē
ñ ꝓtea dn canonica q uenint anq
uidelz i ꝓuinciā eligendo Idē ducen
epō

Cum · an · tertio ꝛc · dēc · an · x se · ad
nos · socius suis ꝓposuit q fr ca
nonici ut eo ꝯplius suos reddit aug
uitaret q puet eccie q diuidz ꝯ
sueuerat i ꝛ plet i ullus cedent

Cum eis capitulum ... de ... aliqd recipiat ... de ... fructib; ei ...

paucorum .xiiij. prebendas cum predictis
quinque deputavit in eadem ecclesia
usque ad certum diem statuerit. Per modum
constitutionem ipsam voluerunt ut etiam
ad dictas .v. canonicas recepturi nullis
prebendis assignatis aliquid .2um. eorum
reddit non modicum fuerit augmentum.
nos tamen eis volumus eius clericis red
ditibus prouidere sine ad illos fuit pro
sic .q. .xiiij. prebendarum nisi in forma
communi. Et ad predictis prebendis
volumus. Cum una in eadem prebenda
vacantibus ad quas in statuta duos ad eam
per modum ad postulationem episcopi dicimus. Et quia
dominum alium sine preiudicio dicte constitutio
nis in canonicos recepturi. Ita quod ipsi
de canonica non percipient donec per modum
o certe prebendas integre addam. Cum
quod quinque canonicorum in quibus fuit pro eum
et ut ex possessionibus ad ipsius loco episcopi ac
capituli plures eis reddituum solvent vel
ex ecclesiis quae nunc in usus sufficientes
fuerint deputate .q. dicti .v. cum primum
ad poterit capituli constitutionem de
euentum assignari et .q. est in consti
tutione predicta confirmare se. Ita vel
fuerit vel hoc debuit sic consuevit ex
possessionibus non cum ex ecclesiis earum facul
tates quae plures possent sufficere competen
tes in canonicam in de regnum sine consti
tutis ad vacantes prebendas nunc recepit
non ut unum constituto aliquos canonicos
ad prebendas est in regnare perpetuis
consueverit. Si ecclesias reddituum pro
dictis canonicis faciat assignari. Itaque si
ex eis prouentus est aliquis potuerint sustentari
prebendas quae sic fuerit in quibus canonicorum
ut consilio sic per statuendum sui aliquid per ut

Extra eodem Cause ecclesiarum per constitutionem
laicorum diffiniri non debent

melius videbis quod iurantes revocatis etc.
etc. quod aliquis autem ut patri in preiudicia
non alicuius per modum quoniam episcopi vel
etc. ecclesias prebendas vel possessiones fuerit in
vacare. Idem abbati et conventui sancti Silvestri.

Ecclesie sancte Marie et .2. Nos accedentes
et quia laycalis et religiosis non est
ecclesiasticas nulla sit attributa facul
tas. quos obsequendi manet necessitas non aucto
ritas in iudicando. quibus licet quod modo pro
statutum fuit quod etiam et restaurari con
modi et favore nullius firmitatis ex
istit non a vobis fuit approbata. Unde sta
tutum basilij dicit et de alienandis possessionibus et
reddituum ecclesiarum nullius et cum notamus
etc. quod tamen esse regularis fuerit positum vel
ne quod auctoritate romani pontificis non fuerit ro
borata. quod alienatione tamen fuerit in pre
iudicium monasterij sancti Silvestri non vobis consentientibus
vel approbatis vel revocatis easdem possessiones
restituendas sancti Silvestri.
Illi .i. de universis decimis per
alios constitutis.

Extirpande vero consuetudinis vitiis
et .2. voluit a nobis fide prius fuit
consuetum ut singulis annis ordinatio uni
versitatis ipsorum duci ut resistendum pro
capitulo et. ne communi et hoc domini uni
versitatem patere consuetudinem minorum exe
cutoribus societatis earum in magnalibus
preveniret. et ob hoc non .C. fuit eorum
communione prevaricare. quod cum consuetudinem non
fuit. ut in preterita festi prevaricam pro
priam. et tam vivis canonica quod tam
existit ut si quod per consuetudinem communio
ne priuari est satisfactionem congrua exhi
buerit. restitutionem obtineat. .q.
super dominum vicinum statuas uris ut hui

Extra eodem Poena proventuum a communione quod pro
contumaciam imponitur multiplici spatialis

[illegible] statutum ... [illegible] ... [illegible]

pate curat ad cuiois ure c[on]-
sortiu i[n] magistralib[us] ad invitatis.
hono. iii. ep[iscop]o et capitulo cabilonen[sis].

Ex p[ar]te ep[iscop]i eduen[sis] fuit p[ro]posit[um] q[uod]
canonici eduen[ses] p[ro]p[ri]is c[om]modis i[n]-
hiantes p[re]bendar[um] numer[um] ab a[n]t[i]q[uo] in
ecc[lesi]a eduen[si] statut[um]. lic[et] n[on] sit eis di-
minuti reddit[us] restrinxer[un]t. ... Si
o[mn]es q[ui] divini no[m]i[n]is cultu[m] diminu-
u[n]t. lic[et] poc[ius] augmentare deb[ea]nt. q[uatinus] an-
tiquu[m] num[er]u[m] fratres auct[oritate] n[ost]ra r[e]-
vocent. p[re]bendas q[ue] a p[ri]n[cipi]o vacav[er]it c[on]-
ferant. iudicias vacant[es] i[n] ecc[lesi]e me-
morata n[on] obstante alia c[on]stitucio[n]e
... a canonicis ip[s]is f[ac]ta vel confirma-
tione a nob[is] ab eis obtenta. ... don[ec]
eis e[st] c[on]sulti c[on]ferant. Greg[orius]
ix. ... sancte marie maioris ...

Quod c[on]sultatio[n]i. ap. se. os. Cu[m] be-
...

Quod consuetudini ... ab[us]u[m] vel abig-
... declaram[us] c[on]stitucio[n]em
... p[re]bendis i[n] p[re]p[ar]at[i]o[n]e po-
... et maiorib[us] et c[on]ferat finis
... a minorib[us] ex[cipien]di ...
... n[on] ad p[re]t[er]ita s[ed] ad futura cu[m] ex
... e[st] leges et c[on]stitucio[n]es futuris
... negociis n[on] p[re]-
terita ... n[ostr]a ... de p[re]t[er]itis
... a lex ... ep[iscop]o.

Sicut romana ... [illegible] ... decretalis
Sane ex p[ar]te tua ... a delega-
tis iudicib[us] ... remedio. ap.
... et ... appellac[i]o[n]es ...
... et ... e[st] ...
... appellare. i[n] ...
... appellac[i]o[n]is ... et i[n] ead[em]
ca[usa] debeat appell[ati]o[n]i def[er]ri. ...
... q[ue] est i[n] hac p[ar]te appell[atio]

[illegible]

... [illegible] ... s[i] ...
... [illegible] ... de ...

n[on] d[ebe]t ad ... e[st] cu[m] iudicib[us].
ap. ... q[uod] ... mandat d[e] ...
... Idem ... archiep[iscop]o.

Ex p[ar]te ... ep[iscop]i ... e[st] ...
... et ... q[uod] ... de ea ... c[on]tra ...
... et ... clericis ... p[re]benda de
novalib[us] cognoscentes legitime eid[em] ...
... ... cont[ra] ... q[ui]
... de ... e[st] ...
... ... p[re]bende an-
... ab ea eo cognito ... p[ro]bato ...
... ab iudicib[us] eand[em] ... i[n] voce
ap. ... et ad ... ei ...
... ab h[ui]us cognit[i]o[n]e ...
... et ... q[uod] n[on] ...
... et ... intelligen-
... sin[e] apponat[ur] ...
... mittat. ... q[ui] i[n] ...
q[uod] ep[iscop]o ... s[ed] ...
q[ui] ... ei ... et ...
... n[on] ...
... ep[iscop]i
... et ... f. ...
... ad ... unum
... appellas ... ep[iscop]o.

Certu[m] ... ab ... ap.
ap. se. ... i[m]petravit et ad ...
... eand[em] ... obtinu-
... de ... po-
... n[on] ... p[ro]tes iudices
ad decisionem cause ... n[on]
... obtinet aliq[ui]d robor[is] ...
... si vero ... i[n] ...
de ... i[n] ...
iudic[is] iudicio e[st] exceptio ...
e[st] n[on] ... et ...
... c[on]tra ...
... v[e]l ... ab ...

[illegible]

nesaēte cām ipīn tacito de omissiōe
psoñ aliȝ obtinuit̄ de legati ñ i uīi
to ul q̄ calidolo ⁊ fraude adūsarium
suū laborare cḡit̄ ī expēsis adep̄
nam dz eid̄. Id̄ ebor archiepō.

Iure certe consulis tua fuit ap
olic̄ q̄ tenē debeas ē anq̄ ub̄ di
sūctiōe mādant̄ q̄ uni uni ē al
cui sim. quia q̄ s̄ ppōnat̄ q̄ ūr
sit sacdotal filius. ⁊ i sacdocio ge
nit̄ q̄ ipō tam ecc̄ ministrauit. p̄
q̄ nuāt eccīam occupauit eā
d̄. huic ḡ q̄ r. ⁊. q̄ iudicia q̄d
cūq̄ itorz ↄtuat̄ uni ipuandā ec
cīam ab iudicatu debē ⁊ id̄ ī lib
bz ↄcluād. i d̄ ar̄ epō ↄquinat̄.

Si q̄n aliq̄ tue fr̄ituatis dignū
dū anim tuū exaltare uni
uirbati ñ debes ⁊ ꝫ. Quatm̄
negocia p̄ q̄ t̄ scrib̄ dirigēt ↄ
siderās. aut mādat̄ nr̄i uelēm
t ad ipleas. aut p̄ras tuas q̄r ad
implere ñ possis rōnabilem cām
p̄dās. q̄ paciēt̄ sustinebim̄ si
ñ feās q̄ p̄ua nob̄ fuit ī sinuatō
ne suggestū. i d̄ fib̄z al̄.

Cu ordiem al̄. p̄ fessi ec ꝭ. si
d̄ uos l̄r̄ ocannus ⁊ aliȝ q̄ ordi
ni nro sp̄alr̄. sede ap̄. ī dulsit. ñ
fa ēē cōne. ali̅. ord̄. ire fuit
a. se. ap̄. impetratē p̄ eas niūne
teneamini. Rūndē. Id̄ tornacē

Eam te ꝫ. dudū   ū epō
significād̄ aū tuā p̄ uicorodem ire
a nob̄ si bū meminim̄ ee cuia
uare q̄bz de cano ⁊ ecclie ē ↄmi
isse te ad h̄ ī eod capl̄o exutē
te mādat̄ dedim̄ ⁊ p̄cepit ut ey.

q̄ de gēte inclito ⁊ origine dux.
⁊ diuina grā p̄ fid̄ suscep̄ ī an
oīc̄ reciperit. ⁊ p̄ bēdā s̄ ↄfre
deberit ꝫ. ipī u q̄ donatō p̄b
ēdam ad te spectabat p̄cep̄t̄ u
rim ñ potuit execucōi mādare
cū itaq̄ p̄ scp̄t. a. ne sr̄ h̄ expte
nra reqret. Sndum q̄ nūn
mādat̄ recipias. ⁊ sic eū a te ne
go in facto remisisti. q̄ ultaten
tasse debes si dati uenatȝ dilige
n̄ attendisses. c̄ q̄ q̄ ire ipē da
ta fr̄ de capl̄o ipō ecc̄. sicā er
at canōico ⁊ aid̄ eid̄ ecclie. ñ
ecc̄. ad h̄ ī epm̄ ↄsecratus ꝫ.
p̄ eo u̇q̄ inde exant ipiū de di
gnitate ñ debes. luca. uj. lungo

Ad aures nras puēit (ū epō.
q̄ plus q̄ decem. al̄. p̄bendas
⁊ alias ecclias p̄ō ī dignitatibȝ. fi
misoribz uiribz l̄ras impetrates ñ
suppūit dignitates ⁊ simplici nōie
se appllār cauq̄ ñ haut aliq̄ p̄ti.
ꝫ. q. c. t. ⁊. q̄ ē nō sit ī cāuoic
itē ut p̄ p̄lat̄ȝ. redditibȝ hūndāte
p̄ l̄ras nras paupes clīcos sī minoribȝ
u̇ nibas ī ↄferri l̄ras ī q̄bȝ actie sue
ñ suppūit dignitates uires nolum
obtinē. Id̄ norwicēn epō.

Si aut̄ aliq̄s auct̄. postez l̄ras
p̄ adūsariū ī iudiciū trac̄ ob
icat l̄ras se p̄ores h̄re. de q̄bȝ ī p̄
orībȝ l̄ris nrō ñ h̄r̄ sicū dolo ū
negligēcia uit̄ sup̄suit excusati
ñ dz. Sic q̄ iudices delegati co
piā nequit h̄re p̄ p̄iores l̄ras ñ
potit cōueniri. i dē.

Ad h̄ sum̄ ꝫ. sigm̄ ē nob̄ q̄lā

[illegible marginal gloss]

ꝯpromiserit cum partibus tales vocantur de cancellaria nostra litteras recepisse. preterea cum omnia negocia uni iudici uel pluribus sine electione arbitrio committuntur. sicque fit ut si aliqui pulsare voluerint examen ordinarii iudicis non requirant. sed ad iudices uni uel pluribus delegatos. sed proprios et partes aduerse suspectos sunt examinanda quod ne accidat et ... huic morbo celi volentes obuiare remedio. ... q. litteras tales inpetrata tua inueniens ante uiribus nostra auct. ... id

Ad audientiam nostram te significante peruenit quod H. de sancto Stephano litteras sub ... tolone sua ... ut per tenorem uidebatur aplicas presentauit. quam manifeste continere ... pertinere sed de noluit adhuc ... clemens. iii.

Ex parte .S. presbiteri ecclesie de ... nobis est intimatum quod cum capitula de ... ad ... ecclesiam de iure ... o. diaconi ... decanum capituli ... capellanum ... ecclesie ... .S. in ea instituere. per. ap. a ... tam ... quod ... ad iudices litteras impetrauit ... o. ap. sua ... non curauit. cum quod auctoritate predictorum iudicis ... dixerit se litteras potestatis ... de quibus ... uersus ... ad eius ... suppleri ... dolo uel negligentia ... quod ... uidebantur ... ap. ... eius ... ap. ... q. ... reuocauit ... ap. ... o. ... antiquam.

presentium ... ecclesie restitue ... sicut ... ap. ... memorato .S. ... lestinus. iii.

Sane si a nobis pro causa destinato de q. ... potentia ... eligatur. ... cum ... ut si duo uel tres ... ex ... uel plures ... nichilominus ex ... Nos uero ... de iure ... de ... potentia ... si aliqui ... uel ... aut ... legiptimo impedimento detentus est ... mortis ... articulo impediri ... ualeat ... collegis suis ... excusationem suam ... si potest ... destinare ... iudices ... ad ... impedimento ... non ... ut possibilitas ... iure ... excusatio ... non ... sic ... negotium ... iii. epo heiuen.

Pastoralis officii ... litterarum ... uero iudices ... an priores cognoscere debeant ... ad ... priores ... defendi ... utrique cognoscant. ... si forte nequiuerint in una concordare ... quod ... ex una parte quam ex altera partibus

[illegible marginal gloss]

1573

6

cuius clausulas aparuit hic ostendo sopi
ar. Quam aute illi hic sic videlicet cuiusq
ad adiutus uite et quidam alios sibi hic
quibusdam se litte proponit et duximus cum
intenda a nobis iudices lite impetrauit
solliciti quamuis an iudex ex delegatione
transiit post litem contestatam expositionem tunc post
rerum expendit hanc potestatem adiiceret
ut si aliquis post litem contestatam expostulet fuerit
uoluerit. si non expostulet in commissione
posteriori commissionis nullam faciat mentionem
ad alios iudices a sede apostolica emanata,
uideat eundem uigorem debeat obtinere
Nos igitur attendentes quod est
generali per speciale pretii dubio derogetur
iuris per generales literas attributa. postu
les quantum adeo que specialiter exprimit peruen
tur. si de prioribus non faciat mentionem
uim sententia relinqui precedentis et ad solutionem
sit dicit quod donec iure dicto reuocare ea lite
contestata ad articulus exprimendus obtinent
delegati. si autem que exprimat post litem
delegati neque nunc deinceps exer
cere. Idem Senonensi archiepiscopo.

Sedes apostolica consueuit exhibere se per
omnibus mutuale sic ad eius gratia necessitate
uenit et ideo. Nos igitur uolentes eorum malicias
obuiare decernimus ut in commissionibus
iuris minores et maiores per solum non de
signatur. maiores et digniores illi gratia
hic clausula non intelligatur et uidi. sed
non liceat et dicte generalitatis hic uila
tudine effrenata in iudicium euocari
et non infra maiores et generales negocia
si audiantur que de minoribus et minori
bus cum faciant mentionem. Si quis uero aliquis
post expostulet non ut uelit et eis in iudicio
expirari. sed ut ad presens tunc uocare ual

Scorsion cap. qui quod littere per eodem negocio ad diuersos iudices impetrata in parte et eis non perdit animod commode.

eat ab minores. que frustra et dolus eius patrocinari non debet. cum quantum in eorum uimo
apostolica sententia caueat pene impetrantes
i. de re. cum ceterum et de fori de mora et le
Exponente lectori quos nobis episcoporum
destinauit in illo qui ex sacerdotio
et de colle uir. ad alios iudices
sit ipsius quod est ipsum et abbatem de loco
tunc litteras apostolicas impetrasse quod est
parte contulerit ad uota de parte coram
pertinens noluit litigare et si. Cum quia
nos interce cognitione ueteris precedente
ab eis causa uobis proposuit quod non tene
bat per eius tales ad nos litteras posteros. Re
nde. cum partes ab illis iudicibus fuerit
ipsi causam quod auctoritate maior non fuerit
reuocare. Nos igitur attendentes fraude
de prioribus memorari duas commissio
nes super eodem negotio impetrantes quas tal
ta non faciebat mentionem de reliqua. quod
frustra et dolus alicui patrocinari non debet
decernimus ut ipse commodo careat uti
litate. Idem Mediolanensi archiepiscopo

Cum adeo sceptra se apud modernum et
antiquis scripsit nobis quod est presbyter clericus in ecclesia
mediante sufficiente sed sit prebenda ad
episcopus minatus quod prerecepte
ipsum in ecclesia de gregorio et prepositus et fratri
bus eiusdem ecclesie litteras miserant et si
litterarum nostrarum seriem attendisset nichil
inuenisset et ecclesiasticum debuisset animi
offendisse. cum ei nullus nec de prebenda
ipsum nimio haberet non meditem cuidam
imno non clericus dixit et eis et in litteris ipsis
hic ecclesie addita quod dicto digne exerci
tet ad ecclesiae beneficium optauerit et ali
igitur potuisset quam litere ipse fuerat
impetrate. i. de elec. Scanno et si ca

Cum a deo. Cap. non habet sperne impetratio
ad beneficium obtinendum nisi faciat mentionem
de beneficio impetratis

Cum in iure [illegible] ... in pretaxam [illegible]

nomco cauiacen.

Cum q̄ iure pu'dte. et p'mo eccl'ie
sīl' possidunt de annapia uic'
et q'. tenl' aiauam' fuisse i ḡ
ē q̄ liuic' ut pau' cittata legi
at plenaria uram ad nos l' uro
iudicio pate exxpuet. uos pl'
tal' pas xboel' recepe. et quū de
iure possent i iale cognitione ac de
cisiōe uiuuie pcede tanq̄ meral. sol
uolentes ut clausula illa q̄nt de
iure potuit q̄ ang' depositum re
cepit' mao fieri fuat. inscinda.
clausula illa de receptoe pcedas
ad. q. ipam itelligentes id' e a
uī tenore liraz ura pcede n̄
audeat. q' uisum ut liraz aucta
te poȝ i eo negō legittime ē poc
ssū stanle pluenet. aliogn. si
acerte clausule memorate alig
sint' i ale uēus pas p' iudiciu
acceptae id uiribz decium care
re tam madamus ut i dcā tiōem ipi
negocij sic pmissū ē ea lr' pn
cipali q̄ si' i adentibz q̄ruibz. ap
ac annoiae pcedaul. id ai epo.

Consuluit ap. se. (Senon'
Cap. p. clic' q̄posuit q̄ ē. c.
poecessor. uī. de cano et capto
biturie. dedit i madatis ut
ipm recipe i canōic et fr̄em
et p̄bēdā ei q̄sferet lia q̄ i eccl'ia
uacat eccl'ia l'eet uacaū. et ipi
madatum eis admitte n̄ curallet
eū papiendo madat ut q̄ mad
auiat ad implete s' si' h' execu
ribz de putauit. et i'. vin q' s ad
ca q̄nd q̄. ē inbium ēē ē cp.

Consuluit ... uid lrāt q̄sinm ep̄o
... fr̄ canonicum et p̄benda uel
... ēē impositum no facias meaōm
... p̄s mirato.

ecc' ed' canonicorum mu̇ii cōsti
tuae uiue melius. et q'. ro. pon.
q̄stituae. et de h' memorat' p. no
strum i sue lrāl impetrem i ellige
d' erat ēcuūalle. p. ii. et dal lrā
uitent magra i petrasse. et q'. dis.
uc. co'. q̄. si legiē uob q̄siue
uum canōicorum q' ut ē i eccl'ia p decani
et caplm eius ecclie unanimio sing
ē aug' p̄dct clic' lrāl executoria
i petrasse q̄ q' sem ē a cōe lrāz
pora irrituū decnaul. aliogn ei
sinanul p̄bēdā i ead' ecc' sicq uaca
c ib iam eis ap. obstaclo assigri
id'. a. canōicas pice.

Super lrāl q̄ a rauaium ex malicia et
dā uniē. ex ignorātia tacita ui
cane suggesta elicitē i petune a
nob' dubios i allex' lenare dubia
... et aliȝ alleraubz dos debe pris' ac
oi q̄modo lraz. ē indage peruie
ane debeat i lrāl uirl expsla n
omi' usq' rigore iuris sin a dele
gato iudice i negocio pcedi. sol
g' i ē eos q̄ p fraudē l' malicia et
illos q' p simplicitatē l'ignorātiā
lrāl a nob' i petrat' h' discruī dele
tum hunciā ut hiq̄ pou ni elicitē
exp'me l' supp'me uitatē i sue q
libeant pena iuris ex lrāl q̄mod
... q̄mod' q̄sequi. ita uidel; q de
legat' p'ceat s' si' h' tca sue fide
uitate' de ea cognoscat sine a
liol' q̄ puenl' sciul' i petrae
duguus dissigrēo q̄ eliciēl sug
gesta fuit l' q̄ ueral sic suppsita
et q̄ sicat' sic expsla eliceal l' uita
ocllitata q̄ q̄nl fuisset tacita l'

Super lrāl ... in litera ... uim
... plm in rescripto ...
... q̄ fa. facit ... uel ignorantia
... tacuit expsso uel sro q̄d ... ex
... no ... multiplex ...
... qui lrāl ... form.
... nudos p̄cedat.

Cum dilecta ... preces suas per literas sue repentas ... si forte ... forma cepta ... mandatum.

expressa. vel nomen eius in forma qua literas acceperimus. delegatus non sequitur formam que in literis ipsis apposita. set ordinem iuris in eis procedat. sive per interpretationem expressionem vel suppressionem veritatis lite sunt impetrate que tacita vel expressa notitia prius literas acceperimus a delegato. Set et aliqua proceditur non sit tamen eatenus ut partibus conventis ad suam presentiam de presenti ... agnoscat vel sic. veritate tamen eadem racione quod delegatum movere. moneat et delegatus. Postquam de delegatis suas literas denegaverit. delegatus vel sine cognitione offitium nullatenus exponat. i. de abbi et nuditate.

Ceterum postulasti a nobis ut cum quidam plures ad eius auctoritatem nulla inventione habita de suis conventibus et per certas teneantur abbates ipsi sic causas quas ad conventus pertinent et cetera ipsis desolantur. Respondemus ac licet in habitu sit apparens. quibus ... nec videatur se convertisse posse quam ... inimicus deleat auctoritate literarum hiis legitime ... et ex offitio suo teneantur de comitum suarum negotia procurare et fecerit abbas et conventus negotia eius omnia diserta. i. de attesto et mon. w. candicie magdeburgensis

Quod dicitur in Christo filius R. custos et hesberti ecclesie. ac parrochie. et monachi et clerici eadem ecclesie vacant. ... diu causa nobis ... et deprehendimus literas ad abbatem de ... et suos conventus in prejudicium per surreptionem obtentas. Et in eis inveniet ... de substructo et resignatione fuit presens conventus.

Decretum ... in eis monasterii conventus ab ... per rescriptum in quo nulla fit mentio de quem ... appellare ... abbas et conventus ... omnino districta.

utram cognitio de mandata. que in priori literas ad scolastico. hildesem. et conventus dicens suos obtentas vult fuerit de quibus in secundis literis mentio non fiebat et ideo quia super utraque causa denique attemptavit de iure procedere. de cetero scolastico et sui ... suos in ... nunc ... proinde ... possit esse et ei eius principaliter mandavit ut ad presentiam earum propter accederet postquam ad ... conveniret abbatiae et ad opus eius ... abbatiae hic ... in religione ... ipsi forma re ... apostolica disponeret ... de aliis articulis ordinare plenius cognoverit ... in forma rescripti. ac iuris ordine attemptavit ... et ... quod ... et ... de ecclesie sorouis ... vult ... restituit et sic mandavit ... diligentia ... in negotio ipso ... procedat. i. de ...

Plerumque contingit quod alii ... literas impetrant vel ... contra ipso venire ... de eius ... exhibent eas ... ad eos ... literas ... petitio ... ut valent ... ut possit ... de ... in ... sive ... homini ... ut ... literas impetrantes ... eius ... ex malicia vel negligentia ... non valeat ... de possessionibus ... i. de rothom. archiepo.

Quod contingit ... cum ... literas aliqui ... ad ...

... rescriptum ... impetrant ... contra ... in ... in ... debeat ... contra

dicat lrās impetrāt' q̄ꝝ q̄d oportet
n. a parte alia ē mandat' ut parte
ad illā de nūciet excōis sine abla
de aliis iudicib; ē pro modo i uigilia
b; ut eād de nūciet absolutā. Quer-
itur an utriq; an neutri. Videtur ḡli
te obedire debeat in hac parte. Si q̄
tue pōāte Ex. nec eorum distingu
ed. an primū mādat' recepisse dī
osc̄ et forsan ignorauit i ē illos 7 a
uos si int' duo discordia suscita
ta. an si h oīo n̄ scīuit 7 q̄d ille
gaudebit hī n̄ ē penitus ignorās
e primū mādat' recepe te cogit. Illud
debes huius execucioni mādate. Si li
pēta c̄triu ē aliud de mādat' tr
ium ad utrūq; a. se. ap. opetantro
pia postulata. q̄ ait. Sicut ius
ultimo papium ex hiis litteras impet
tencere dep̄henderit euidenter. ita q
n̄ sit aliquam hesitand'. q. ite q̄
ad illos a qb; s'd mādat' req̄sit
impetrare nōsc̄r ex pte reuocet
lras aliorum. cu illud i quid execu-
t'q. ē scdo loco mādat. Si ū exlra
ē i spectoē manifeste ē ōtz q. ite
opetuīt ad illos q̄ primū dede mādat
paratas minime reuocat'. secus mā
dat' ultateri executius q. sit' h' mi
to ē sive dubitād ad exequad sed
mādat' te pcede n̄ oz. don' inq̄- S. c. pastoralis.
dā uit' ōstitutōis tenore i ē eo
h' ōtento loquat' 7 id ipm̄ facte de
bes sup mādato recepto 7 id ex
ecucoi mādato ē fulcitum i noci
ue q. i ē se sit int' duo de mādata
recepto discepīne. Becium i huiusmodi

Alias capitulum. Cum pia in ipso narratur
opacio scripsos ... ne suffic...
... ad ... eorum ...

b; pura 7 simpda i certam in quirit
te hre. ne l' ad declarand' mādat
dubietate te dicas. n̄ dubitād n̄ē
l' ē ad exequād te artat et cūm n̄
ad ē n̄ debes h' ad exhis ē ea de
t ē doctrina qui i huius te debeat
hre nisi ē cū attribuit potest. uc
te delegatos aut pres de iure
ne debeas iudicare. i. d' iuro. G.
7. p. de summulari.

Cum exlris sci michaelis remis
Langum. 7 uall' regie albimu
aris sunt audiri intimat q. ē ad
eos semel 7 iam anos iure parrsillet
sic eo q. p. die sci remigii. proch
ia de salice q. R. decimo p̄ fr̄ epo
ipm p'am collata s' fuisse proposuit decl
nebat. 7 ipi p̄ras. semel. sedo 7 t'o
citauimus 7 dein. p. ceratu plicta
fe noluit pse l' p rsnale alquē ter
am eis extrat iudīo nimodarel. se
arte fruct' ipi' pochie sequestr.
Cu q p' modo id. p. attendēs ad eos
semel 7 uusit pitur absoluunt
se ab solui. ipi ab eisdem lras exte
dunt die eis assignat' 7 loc. qb;
coram eis q. pmulat ad implet. q̄
die 7 loc. exlris ut radius i loco
rasure reqsit q. ipi ei sequestro
fruct' assignri mādabat. q. cora
duob; eorum dias sui absentia exē
ante p lras. ē ōfess'. 7 alg ē
tam terminarat exerct' sic inanis
scrupulo n̄ careret uob' dedum
i mādamus ut si oēs ita ipi p sup
tori sic dicta prochia peremi sile
tium i ponentes p' statu. R. de clino

Dilectis. Casus non habetur ... super ... litteras impetratas ... cum amotoris et ... non facit impetratis ...

assignauerint eandem cum fructibus sedis
tract. vnde licet uos per litteras nostras tam
aduersus ... decretalis. R. rasura prefata continentes
nobis presentes ydoneos comprobauimus et ob
hoc postulastis dominum eorum assigna
ri. uolumus clausula illa sicut ita de
omnibus scriptoribus an de articulo tantum tras
iure debeat intelligi dubitatis. Res
pondemus quod clausula illa ad omnia ...
... ora dicitur referri. adhuc ut ipsi
... prefata ecclesia constat quod li
ucat ... ad imponendum ei silen
tium presentium ... ipsa sufficiat quod
... hoc non tamen per hoc
... ad usus assignanda ...
alijs ... fuit plena fides. Idem
episcopo Ymolensi.

Dilecti filii abbas sancti Stephani bononiensis
... nobis insinuauit quod cum
ipse cum ... ciuitatis
bononiensis ac diocesis ... b. ... per
uos ab ecclesiis ... manife
stos ... duxerit ...
... restituere sua ... ad
... litteras ... impetrauerit de a
...
...
... sicut ita ...
... supplicationem o
... Idem
Vercellensi episcopo.

Postulasti per sedem apostolicam edoceri utrum a
... monachis ... de ... pre
... monachis ... viii
... ualeat ... tenearis
... apostolicam ...
... ad ... sic dux
... per ... nacta

Postulasti. Casus non habetur ... impetrata ... monachis impetratis ... cum ... non ... episcopo ... uel ... possit.

... paupertatem ... uobis ...
... sedem apostolicam duxit ...
... uel ...
... reportare non ...
de ... ut ...
impetrat. ... eorum ...
... de ... monachis ...
... sint
...
... de ...
... de ... in ...
... in alio generali.

Nonnulli ... sedem apostolicam ...
... ad remotos iudices in
... ut ... fatigare lab
oribus ...
... compellat. Cum
... iudices ... ad ...
non debeat ...
... ultra duas dietas
extra suam diocesim per litteras apostolicas ad iudi
cium ... possit ... de assensu par
tium ... ex parte de ...
... Sed
... ad nouum genus ...
... ut ... possit ...
... in ...
... a sede apostolica
...
... labor et ex
... molestie aut a
... ad ... et de
bita fatigatione molestie ...
... Cum ... restringere
de ... laxande. hac gn
... ut ...
... de ... dum
mandato litteras apostolicas impetrare ...

Nonnulli. Casus ... apostolicas ... non ... ultra duas dietas ... non ... sua diocesi ...

Extra/ qui cepit actorem cum aliis conuenta(?) dum ducte a finibus dyoc. ubi sicut e vs.

presumpsit et ubi licet non ualeant et ipse tamquam falsarius puniatur non forte de illis per exactionem aliquid non debet exigi de iure mandatur. Honorius III. Cantuariensi archiepiscopo et coniudicibus suis.

Dilectus filius J. Sarracenus clericus exposuit coram nobis quod cum inter eundem clericum Dunelmensem episcopum super ecclesiis et Nicholai Dunelmensem coram nobis auctoritate litterarum nostrarum et dilectis filiis et cano-nicis extra ipsius J. fuit expeditio proposita quod auctoritate litterarum non poterit conueniri eorum ultra duas dietas a diocesi. non procedi erat ecclesia statuta contra aliquem generalis decreti et eidem licet non fieri ac nos dictauans et ipse hic ex presumptione eum ad iniuriam denegauit procedere. adversus eum ad quos ... J. et Rotomen. et Helyen. dioc. vbi tamquam opera ... qui ex ... dominium et diligenter ipse ... appellationi audientiam ... cum quod idem J. appellationi et ... secutus ad evitationem archiepiscopi et eius eo negans se ... iuris impetrasset vos ... non omnino procederetis eidem iudicium ne in ... super negocio procedat et habuerit quod ... ita cum se sedarent ... non vos ... iudicatis cognoscere habent ad ... debeat procedere. Idem episcopo et ... legionensi.

Capellanus sancte crucis Camiacensis ex-hibita nobis petitione monstrauit quod cum Macho clericus se ... vnde in ... ecclesiam opponendo literas ... ad eos monasterias ... et de ... ... impetratur. v. clerici contra eos super ... vnde et eadem ecclesia sibi ...

... ad J. ... conuenit et eos con-tegas de ... non habita ... de ... a nobis literas impetrauit. Qui per appellationem ad nos ... et eos ... et ... et literas ... ac ... executione mandatum eo ... ad alios ... ipsa ... quibus ... super eos ... suas ... et ... ad ... eo recepto ... et ... eum assignatum super ... ad eos ... mandat apostolica ... exequatur ... literas ... relaxentur ... ... et eadem ... silentium ... Idem Bituricensi archiepiscopo apostolice sedis legato.

Ad audientiam nostram peruenit. Idem.

Ad quod ... dictam optinuit a sede apostolica ... super prouisione sua ... ecclesiis ... reciperentur ab eis ... vnde ... abeat ... relaxatur literas ... et ... eos ... literas tamen ... de ... non habita de eo impetrauit. ... non impetrauit ... decretales ... modo ... non ... ... renouando et ... ad ... et veniat ... Gregorius IX. Mediolanensi.

In nostra presentia proposuisti quod nonnulli ... a sede apostolica plures ... non ... causas de aliis ... facientes ... fraudulenter ... ad ... sic quod ... et alias ... recepta ... causas ... et ... molestant

[illegible]

nr. xi. cx. q. cor eccle i qbz rec
epa sue fuaert ex quictos n pmit
tas alias cit ex occone lraz hmoi mole
stari n recepte sua forte explicita
rerint uicom. i d. epo siluanect.
z abbi compen.

Ex pte de cam z capli laudan
fuit ppositu q cu ipi auct aplica
i dulgente. i nobilem uir .I. ex
cois sntam ptulissent. pcatoribz p
cau ip h ad. se. ap. accedentibz tu
ne si diuiss articulis. cu nos cam uo
b cmisim cmmanda. h adito ut
n obstante lre pt allelis pcam im
petre dcs d nobil cure pposuit q
p illas lras pcedend n erat ex eo q
ex. q eas lras impetrauit eius ex
ticat pcurator c ipe an impetratio
ne lraz illaz p sustinem q e eu
d cqr mandat s. teni reuoca
sti eas pnentibz ex aduso q ad nos
rad ipos h reuocatio n pueit. uos
qz deberet p lras ipas pcede pspi
da pcuratis i te iocauit pture
ica qz pcuratore ipoz ut i spuale
ali i dulgentia pdcam. pcuratore
ipe nobil ex aduso rndit. q n
erat p ia dcas lras pcessi. exhib
es qsdam alias pcs i pedias i eaila
cauderes uos si de pcum uoluntate p
cedere cam dicentes eand. alioqn ipm
sufficiente i sta. remitteres ad
ap. se. exam cu i dulgentia me
morata qs lras ipi ex eo n ualere di
cebat. qr pcurat. ex. p reuoca
coem mandata fuat impetrate qr
u iur gnal statuta cot. ap. lre.
qs sup sui spali mandato dni qsm im
petrat uale n debet. nisi de ill
p q aqbz no e exigend de iure m
andatu. ex. q. si reuocatio manda
ti ad pcuratore puenit. c min
ualere debeant lre q impetrauit ab
illo a q dns mandat reuocauit i
negot ill p ipoz cmissa lraz n ob
stantibz pdictis pcedatis. id de
cano z ulto. G. canonico laodicen.

Significauit .W. nos nouitis accepisse
q c. R. G. W. rem dioc. sr q
uidam pam ad iudices lras imp
etrauisti id. W. ex aduerso pposuit
q e id n de rem. sz de leodicen
dioc existet p h illas c dioc le
odic n facerent alq mtoem eri
de iure n poterat n debebat. z p
exceptoem h ad iudice denegate
nuem audiam appellau. io qr ex
q. si e ita. reuocatio i irrite re
i d pou sci laud.

Adures dict rector ecclie sci p
apostoli de ciuitate sagien sua
nobis i sinuatoe monstrauit q cu
mi. R. cu p qsdam lras q expi
sagien. z qsdam alios sagien dioc
sr reddit z iudz alys impetrasset
a nob cora iudicibz sr eas ex p
gnale clausula qd alij qr uenint
id i cor ex aduerso pposuit q c de
de ciuitate sagien. z si eas cla
usula nll de illa ciuitate itelli
gerer ad i clas qr iri n potuit p eand
z q de iudice exceptoni h recu
sate ad iudice iniam audiam app
ellauit. io qr m. q. si e ita reuoc
eas i irrite. i d abbi sci iacobi.

Significauit nob conuersa nauim

cau q. cu mortuo eius coniuge sibi su
o. ipa i ei successit coniuratu. b. et
postea litteras apostolicas contra eum epm et
quosdam alios clericos et laicos impetrasset.
ea coram iudicibus ad quos commisse fuint
sibi quandam summa pecunie quam idem sibi suo
sequestrasse dicebatur per vim generale c
tausata. quidam alii qui predicto coniurat
u successat convenit. exceptione
ita q. procuratore suo q. e ad hunc,
sibi eiusdem iudices invenit quam eadem li-
e impetrate fuint. non per ipsas de iure
sibi ad iudicium evocat. eam auctor
non potuit conveniri. et q. iudices excep
tioni non admittebant ipsi nostram au
dientiam appellauit et s. io q. m. q. si
e ita revocato in irritu etc. i de
arbi sen(tentia) victorius.

Ex insinuatione epi ambian. accep
imus q. i. cler. si ex provisione ad ipsi
iudicium perceperat et postmodum ad nos exe
cutorias contra eum litteras impetravit et s.
de e. a. q. similiter sibi monitori
e preseruit exequtorias sibi sedeant
eiusdem. d. m. eas exequtorie demon
strans fecit in contemptum aliorumque in exe
cutoris neglig. inde ductu ad nos per ipso
mandatu vestro prima procedatis. i de
novitatem epo.

Mandatum apostolicum ad te directum ut
.M. ... .S. facias recipi in canonicum
et in fratrem novicii ecclesie Si per alio
uti non scripsimus qui hic gratiam prelatam
alio ia. ... per nostras optinuerit pre
sentem non teneris e sibi recipere duorum quorum
mandati eodem an decem non fuit in ...
mandatorius. i de escri.

Litteras apostolicas ad nos directas. u. T.

clericum recipiatis in canonicum et in fratrem
non per alio per vos suis esse nostra gratia
ta. mandatum nostrum vos exequi voluimus
et mandamus. non obstante q. c. sibi diacon
per nostras litteras executorias recepistis.
q. a. bo. me. h. p. n. monitorias
impetravit. cum tamen p. n. poc. q. n
...tum suum procedat. i de.

Abbatem quem mandat apostolica in rec
ep. ut. S. cler. in aliquam ecclesiam suis
monasterii providere per litteras generales ad
dyocesanum optentas ut in dioc. suam
per alio scriptum non esse facere providendo
gr ... non premittur. sed si ostend
it ecclesias ac beneficiis aggrav. et si fuerit
tamen hoc dyocesanus procedet litteras pro
vidi. i de.

Ab excommunicato q. contra statuta generalia
cal. asserit se ligatum litteras ad excom
municatione obtinuit. ut sicut ita sibi diff
iculter absoluat eundem. et aliis depu
tatis q. eo non petente mandat. ap. ex
equitur non excommunicatum q. de suo
... de. z. l. et h. diffat eius liti
cognicio demandat. i de.

Si proponente aliquo nuper se beneficium ec
clesie assecutum ex provisione ipsi ... in
speciales optinuerat rescriptum ap. de his in
ecclesia ... non facias impetratur illud usque
ad ... optinere dicit non vale.
i de epo precii.

Quia non nulli diversis modis litteras ap.
cavillantur statuimus ut quicumque op
tinuerit sub nomine suo litteras alius eiusdem n
... q. q. vole. in debitis fungatur
procedere ea epis tali non recepunt. de qua
... non hinc ... faciunt in
iudicium evocatu a litteras ipsos ad ...

contulit contulisset, quod nondum tunc
tempore imperfectum extaret. licet quis
sub uno negocio vel in una causa plures
plures actiones quas sub uno iudice prose-
qui [illegible] commode per varias [illegible] diversis
convenire ut laboribus fatiget et sumptibus
vel tempore compellat vel cedere iuri suo quod
vel actore [illegible] qui ad diversa loca
vel in [illegible] ad unam qui cum plures
eiusdem provincie [illegible] vocabulum
[illegible] procurat. ut [illegible] exa-
cte. [illegible] et sic [illegible]
in [illegible] [illegible] commodo
[illegible] ex
[illegible] quod [illegible]
[illegible]. Gregorius in reg-
istro.

De consuetudine.

Consuetudinem quam ecclesie Gallicane in du-
cte [illegible] nos docet con-
[illegible] [illegible]. Innocentius iii. ar-
chiepiscopo [illegible] lugdunensi. exhibita nobis. Sicut
[illegible] possidet [illegible] canonicis regulis
locis religiosis in bona [illegible]
[illegible] voluntate per [illegible] rem
[illegible] hanc [illegible] in for-
ma [illegible] donationum [illegible]
[illegible] consuetum in manu accipere.
et in [illegible] quam manu pre-
lati sustinet. aut si [illegible] po-
[illegible] testimonio [illegible] et audi-
[illegible] quod [illegible] vulga-
riter appellatur [illegible]. dilectos. ii. [illegible].
[illegible] donationes [illegible] consu-
etudinis clausis ecclesie [illegible]
ac religiosis [illegible]
[illegible] irrevocabiliter [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] donationis [illegible]

eiusdem arguitur. Gregorius viiii. ad idem.

Romanus pontifex qui iura tuetur. licet in-
[illegible] personis singulorum
ut eius gratia neque [illegible] non debeat imp-
[illegible]. Hec [illegible] malitiose vexa-
re [illegible] aliquem [illegible]
[illegible] clausule generalis
et [illegible] alii [illegible] litteris [illegible]. obti-
nent. procurant [illegible] diversis [illegible] ut
fraudulenter fatigent laboribus et expen-
sis. Nos volentes [illegible] malitia [illegible]
et [illegible] [illegible] clausule [illegible] malig-
nandi. [illegible] ut illi [illegible]
rebus valeant convenire. [illegible]
[illegible] litteris [illegible]. [illegible]

Ad audientiam nostram [illegible] pervenisse.

Ad audientiam nostram pervenisse quod in tua diocesi in
causis ecclesiasticis consuetudo minus rationabi-
lis hactenus [illegible] aliquando [illegible] alle-
gationibus [illegible] audientia
[illegible] sapientibus [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] plurium consilio [illegible]
[illegible] teneat. Nos [illegible]
[illegible] [illegible] obviare in
[illegible] debeat [illegible]
[illegible] iudice lata [illegible] opa-
[illegible] ut in causis ecclesiasticis
[illegible] de [illegible] con-
[illegible] valeat [illegible] ordo
postulat rationis. [illegible] plurium
[illegible] consuetudine non obstante [illegible].
[illegible]. [illegible] [illegible]. ap.
[illegible].

Quanto te de benignitate [illegible].
Pervenit ad audientiam nostram quod
[illegible] sacerdotes [illegible] apostolicam [illegible]

ea sacram(en)ta plurimu(m) fideliu(m) exhi
be(n)t q(uam) a(po)st(o)lo(rum) ep(iscop)o(rum) fuit sol(itum) p(ro)
ab(b)atib(us) reservata uel sacram(en)tum (con)
mat(i)o(n)is q(ue) c(on)suetudo remanet solu
eme(re) epi p(er)mant(ur) c. poc(u)m (con)fe(r)re
ad excusandas excessus et p(ro)pt(er)
solam (con)suetudinem p(re)tendes .z.
dis. c. ep(iscop)i. q(uod). o(mn)ib(us) p(re)b(ite)ris dixit
(con)p(ro)hibeas. ut nulla de c(etero) s(er)
ua (con)suetudine p(re)sumat q(ue) h(ec) u(est)
ra absoluti (com)p(re)hendat uia
t(ur) est ea si(n)t p(er)icl(o) excusatur q(ui) le
ge n(on) h(abe)t omittere q(uod) ut ab h(ui)us q(ue)
b(us) ea (con)ferre n(on) h(abe)t exterminare q(ui)
lege dap(n)at(ur) n(on) sit g(e)n(er)is p(er)iclo
m(ani)feste (con)stat(ur) c(um) u(n)i(u)s q(ue) d(e)o
tradat(ur) i(n) o(pe)re in(tr)a(n)s et n(on) libe(re)t
i(n) c(on)sen(s)u. i. d(e) dec(imis). (et) capl(o) canon(icis).

Q(uo)d i(n)te(r) vos (et) p(re)b(ite)re (et) canonicas
sa(n)c(t)e ecc(lesi)e sec(un)du(m) (con)suetudi(nem) exp(er)ta s(un)t
q(uo)d a(n)i(m)a(rum) c(on)cordia g(e)n(er)ale i(n)t(er) d(ominum) (et) a(b)
ep(iscop)o u(est)ro. (et) uos i(n) ciuitate canoni
p(ro)p(ri)u(m) n(on) s(er)uabat q(uo)d u(est)ri (et) j.
p(er)uenit uos i(n)t(er) p(ro)p(o)sit(um) q(uo)d ecc(lesi)e
i(n) sa(n)c(t)i p(ro)p(ter) a s(an)c(t)is (con)suetudi(ne) uid(e)a(tur)
exacte (et) rec(e)pta. (et) de (con)suetud
ine i(n) g(e)n(er)ali (et) c(ete)ra u(est)ra c(er)te (con)
pulsas (com)p(ar)antes ut(ro)s (et) c(onsuetudin)o
as (et) re(com)mittas excl(us)us diui
na off(ici)a celebrare. Nos ig(itur) cogni
to q(uo)d ex illa (con)suetudi(n)e s(ancti)s fo(rm)a
diuisio(n)is d(omi)ni (con)cedat discipl
ine ip(s)i(u)m dec(re)t(i)s (con)firm(ati)o(n)e du
xim(us) irritanda. i. d(e) ep(iscop)o elyen(si).

Cu(m) olim londonien(sis) ep(iscopu)s ue
l(ut) aurib(us) (et) amat(or) q(ui) i(n) sua ecc(lesi)a
sp(eci)ali (con)suet(udin)e p(re)tenderet. Nos
e(ius) p(ro)ba(bi)li(ter) (et) clinato li(cen)tia(m) e(i) (con)ce

cessim(us) p(re)tendere i(n) ordinatio(n)e (et)
n(on) (con)sentis (et) reddit(ibus) ill(is) p(re)
ud(icia)li (et) sec(un)d(u)m statuentes ut p(re)ter
ei ill(i)s (et) sicut(ur). (et) sessionib(us) p(ro)
cessionib(us) (et) ali(is) illa h(abe)ret (et) lon
don(iensis) ecc(lesi)e dignitate q(ue) h(ab)unt ali(i)
p(re)lati (et) ali(i)s ecc(lesi)is anglican(is)
ex(cep)tis d(e) c(on)s(uetudine) q(uo)d. (et) sol(itis) (con)sue
tudines loco(rum) diu(er)sas nouit h(abe)
re p(re)lati in anglica(n)is ecc(lesi)e
s(an)c(ti)s dignitates (et) de(b)it(um) p(re)teri
re illa h(abe)re t(ame)n (et) londonie
i(n) ecc(lesi)e dignitate ea q(ue) m(anife)ste
(con)cessit q(uo)d rationabilib(us) (et) a(p)p(ro)b(atis) an(ti)q(ui)s
(con)suetudinib(us) ecc(lesi)e t(ame)n. sine
alieno p(re)iudicio possit op(er)ari.
i. d(e) (con)uentu corbien(si) monast(er)i(i).

Q(uo)d uenerabil(is) fr(ater) n(oste)r ep(iscopu)s hostien(sis)
(et). a(postolice). s(edis) c(ardinalis) p(res)b(yte)r. card(inalis). i(n) pa
rtib(us) alemannie legat(us) off(ici)o fung(er)e
t(ur). (et) uenit abb(at)em de mo
nasterio. h(ec). q(ue) ad. ro(manam). ecc(lesi)am nullo m
ediante noscit(ur) p(er)tine(re) ad mona
st(er)iu(m) corbien(se). q(ue) e(st) n(ost)ro. ec(clesie). sp(ecia)l(ite)r
s(ub)iecta residuu(m) migr(ari) ill(u)d de
fendi uo(lun)ta(tem). l(icet) (con)firmare a nob(is)
ab ip(s)is q(ui) uires uitat (et) ill(i)s p(ro)b(ationi)b(us)
(con)t(ra) gerebat n(on) h(abe)re n(on) peccat (et)
j. p(er) mod(um) a(utem) n(on) cuiq(ue) d(e) addefensio
ne ip(s)i(us) g(e)n(er)ale ill(u)d (con)t(ra) (con)suetu
dine(m) allegat(ur). C(um) ig(itur) h(ec) n(on) tam (con)s(uetudo)
uetustas q(ua)m corruptela dic(i) sit (con)
tenda q(ue) sac(ris) p(ro)b(atur) canonib(us) (et) i(n)im
icat(ur). ip(s)i(us) mandamus de c(etero) n(on)
t(eneat). i. d(e) dec(imis). salesburien(sis). (et)
arch(iepiscopus) n(ost)ro. p(ro). peuret. c(um) pas-

Cu(m) in dil(ectus) fil(ius). W. andrea ecc(lesi)e
monach(us) q(ui) p(ro) e(lec)to e(ius) ecc(lesi)e re

gerebat. Et procurator monachorum Val-
rosen. sibi iure eligendi abbatem in
Andreen. monasterio cedente vel vi-
te vacante competere. ipse W. asserit eam de iu-
re competere, quia privilegio speciali eis ab
Alexandro papa concesso et canonibus per modum con-
firmato liberam eligendi auctoritatem ad
collegium suum tantum in parte etc. Adversus
procurator proposuit quod ad ipsos quia
est olim ad petitionem patronorum Andre-
en. ecclesie Amonen. episcopo fuit concessum
est quod si praestaret locus divino numine
ad eos pullularet, ut possent abb-
ates constituere eorum electo eis preponere, et
tunc eidem loci et capitulum Valrosen. pro-
ponere et hoc ipsum [illegible] sic dicit
longe retractis temporibus observatur. Item
convectio Andreen. vacante. Andre-
en. fratres in Valrosen. capitulo cum quidam
gremio monachorum Valrosen. convenit
nuper in abbatem unum eorum praefecerunt. W. contra
contractum tenorem quod et contra consuetu-
dinem approbatam quod operamur legum in
expressis [illegible] canonice creata
nuncupata [illegible] debebat etc. Quare
ab eodem per electum a subiectis et
de subiecto in celebrandum esse iubebat
cassari [illegible] exigerent. Certum est
quod decretum istud in latere positum est in eis
igitur quod praedictus non tantum communi non preiudicio
derogaret. ut videlicet ad sedem dictam
fuerit electio spectet abbatis ad Valro-
sen. capituli confirmatio etc. Quia vero
te Valrosen. cenobium talis fuit con-
suetudo probata quod iuri communi preiudicat
et hac parte vos, nos dictam sententiam decer-
nimus electionem Andreen. abbatis de ce-
tero faciendam ab eo quod Andreen. mo-
nachi ius eligendi abbatem ad in-
dicante cavendi ut sic de certo li-
beram habeant facultatem vel de gremio
ecclesie sue vel aliunde personam ca-
nonice eligendi quam idoneam in ab-
batem presentandam Valrosen. cap-
itulo ut ab eo si fuerit canonica confir-
metur. Honorius III. [illegible] episcopo.

Cum consuetudinis ususque longevi
non sit levis auctoritas et plerumque dis-
cordias pariant novitates, auctoritate vo-
bis praesentium inhibemus ne absque episcopi ves-
tri consilio immutetis ecclesie vestre con-
suetudines et consuetudines approbatas
vel novas inducatis. Si quas forte
factas irrationabiles decrevistis. Idem in-
[illegible] et burgensibus de Tripolia.

Ex parte tua fuit propositum quod est in
terra tua talis sicut asseris actenus ob-
servata consuetudo ab olim quod si indi-
gena vel extraneus pro diguitatis vi-
tio vel in curia sua quoquo modo cum alio con-
tenderit vel amiserit dotis sue [illegible]
uxoris sue non mobilia quam immobi-
lia pro sue voluntatis libito alie-
nat etc. Et quia si ducat uxorem
quam liber quidem violata conveniant
ad eam nichilominus usque medietatem
omnium bonorum suorum que fuerat [illegible]
[illegible] exigat et impleat
[illegible] quod possit [illegible]
[illegible] etc. Tenore igitur praesentium
[illegible] declaramus vos tenere ad huius-
modi consuetudines observandas non dare. Ut
[illegible]

Cum tanto sint graviora peccata quanto
diutius infelicem animam detinent
alligatam. Nemo sane mentis intelligit

igit natal uiri e cusilio pre
uiu saluus i ducat cstatuz csuet
udine q dicenda e in hc pte uiu
corruptela pte auctas derogau
e. Lz i logeue csuetudis n lit
uil auctas. n tn e usq adeo ualit
ta ut l uiri potat ualeat pudic
ui guare n sunt rationabil legi
time sit psepta. i nno. iii.

Ad h i bo pet. Cu q de fa
cti n ptens i uni locu pp
sitam cre. Lz ad nos simili ab ali
qbz appllatu. tanq querentes iu
n aliod epm z acepm postula
tas. Strulem nram p nun. R.
pectore nrm z pabbem sa pet
exponentes z pentes ut faceade
cnsilam pui pueren assensu.
vim gerau q id nr ad se. ap. ac
cessit nob qu p eto cstauar q
epc i e da sntam n lualz q ud
mt n negauit i tuin nros p
suna reqsit. a nob. i ipi epi e
xcusatoem allegat q sntam la
ta ullaten tunc tenebat q
adeo notaa n p nras n pcaus
te ap. se. le. q eand sntam p
mlgarat. n pde putaut ad h
executoris madat l ius pueis
lrz. di n suffic suumo n pt
iat ad excusaoem pdci epi. e
cund id sntam i e da plnctiz
nras sollepnit z publice pm
lgaut. z ead i e da sna i re
gno suaq ia i nras publice
obsuari. n sic ncm e cstit
uto sollepnit edit. a publi
ce pmulgat ipi notaa sin

glor aurbz p sptale madat l li
ac i auiare. Lz id solu suffic ut
adeo obsuaa teneat q nouit
ea sollepnit edita ac publice
p mlgata e z ad qda q sac die cq
tnu n suabat tanq illa q no
huit a pcepint. canoica tenat
auctas. q ut facitas n facile e
dendi tenut. Cu id penes illos i
sius religionibz act suit z recep
t. n ualz q i aliqodez dioce
des rex ga eni d n hre. e nos
tota tra regis ipi ubiq madaui
m i toto. z ead. nrm i expar
madaui i tota illa sntam mlgau
le q regi n tpis ad hebat z s. lz
nt lrs cstat sepe dem epm su
fficient excusi n posse q sue in
cepo l eaim gnali i e da sna
z recepisse notat z suare z s.
Nos g q sedc aplm p nupi suum in
obedia oem mala eio aliqod
epi i obedia antedentes. ne ilo
bedia pcesse uideat huius li
cnepe cnumatibz n ab eo e ius
canoicas sactoes qda sic ecce id
vel ecclesia relaxare indicta. pdula
tione lrs n ip pulsare ecm lrs
pulsara n repuum ut i digna
lza exco q hoem q nr n quiete
tac ppoita postulastis e nos i e
da sentenas tunas ipe ea cre
pner obsuare. pmissa uob fimas
abusi poride. ac id uos ea n tim
ito puare possem. de solita tuib
enigrante cuedum ut uob p pa
ostulatoem l eadem canoica des
cnga csiunas. i d hoien epo. ap.
. se. le.

postulationibus B[illegible]

12

Gratum gerimus et acceptum ex litt.
Cum causa que canonicis Senonen. super po
stulatione nostra sive auctoritate cassata vel ca
ssanda humiliter supplicasset et fraude
non carueritis ad electionem procedentes man
dantes etc. Cum quidam pluris eorum cassa
tam postulationem a nobis de novo in
stare instarent. Quidam vero canonici talem episcopum
episcopum postulandum. aut eligendum eos
qui cassationem nostram quam in revocare
non volebant eligendi privilegium amisisse que causa sit explicata sedis
benignitate ad utriusque partes ventilata po
terit, ac ideo ad alios vel paucores vel
ad gravem tamen ad hoc proximum consilio san
iori eligendi et postulandi de novo
merito sunt licentia. Predictam causam ad
eorum instantiam in patrem auctoritate fre
t. ap. ... Nos igitur absoluti
dicte causam eorum ipsum reddimus ab
solutam. qua ante de mandato nostro tenu
it auctoritate ap. confirmamus. id est de electione.

Bone memorie W. Lugdun. ecclesie
archiepiscopo nostro vita nuncupate defuncto
in gestis quam uni Sancti preiacentis pb
rum capitulo quidam Ymolensem episcopum po
stularunt etc. Nos igitur auditis hiis
que de facto et de iure fuerant allega
ta plenius et protractis per aliquantum
mus allegatis. Considerantes non quod
eius causa plura vacare lite non debe
ret. Vel et ecclesie gravari apud. ap. se.
que apud eccelesiam vacaverunt. Unum
et ultra protraxerit. Spem unitatis con
venienti in minori maiore predictam cau
sa. postulantes vero non duximus acce
dendum. attendentes autem exactam par
tem que petebat episcopum a nobis que etiam per

te fuit postulandus. et quod ap. se. pos
tulaverit hii non convenerit in tanta di
visione ac discordie recepta. cum in quantum
aliquis ab aliis unanimiter postula
tur ad id minime deberet postulatorem eorum
non tam exhibitam quam exigentia moveret
postulatorem ipsius non duximus admit
tendam. mandantes quatenus hiis qui vocem
in electione habere noscuntur per electionem post
ulationem seu nominationem canonicam in
personam ydoneam convenire curetis. i. de po
stulatione t. c. Bergomensem.

Bone memorie W. archiepiscopo viro
Brundusine ecclesie in gestis. et et colocen
archiepiscopum postulandum a nobis conveniss
et unanimi voce vestra suffraga
nei Bergomensis ecclesie quam ecclesie in
dexit ecclesie et quidam alii postulationem vestre
se opponere curaverunt. asserentes quod
eis competat quod electionem eligendi Bebat
nobis postulandum eadem fuerat accepta
ptam. vel nec non aliquam proponentes ex
adverso. quod si placendo nobis predicta
fiat de gratia utilitates suffraganea
eorum fiat restitue adesse vel ipsi no
bis consilium denegaverunt. Sinatis igitur in
una pluria contrarium. respondentes
ad diversis quod ad alia postulationes
vestre processum quod nobis de postestate non
constabat ita duximus providendum. ut si
suffraganeis prius vestris et consensus
sua nos postulationes vestre ullatenus iste
nte. per procuratores ydoneos ad
se. ap. venietis. Sed si nullam actio
ne cessante. vos et ipsi tales pro
vide. ad pluralitatem nostram mutatis
ydoneos quod de hiis quod oportuna
forent nos reddentes certiores.

Venire

Et si concordantes essetis memorati nos contigerit uro difficile alia persona ydonea providendas vobis canonicis in pastorem. Verum quidam vestrum a postulatione quam vos postulandas quidem (?) recedentes aliis presentibus in eadem personam quam ante ecclesie episcopum et archiepiscopum postulare curavimus. Nos igitur postulationem vestram quam et venientem et multa discordia non solum suffraganeorum verum et canonicorum Strigoniensium ac quod fortius in mandatis nostris temere celebratam non duximus admittendam. Et vobis dedimus in mandatis ut ad providendum vobis pastorem ydoneum per electionem canonicam vel postulationem concorditer de consilio suffraganeorum assensu et cetera de antiqua et approbata consuetudine requirendo procedere curaretis alioquin nos ipsi providemus ecclesie ut videremus. Unde antequam ad vos mandata nostra pervenerint intimatis mandato episcopi suffraganeos preter quinque et electi ad concordiam revocastis et propter hoc mandatum nostrum susceptum hii qui in collocationem convenerant ab eo quod postulare recedere noluerunt. Et in novam eandem reversis ad eos quidam canonicorum qui in prefatam dedancer et cetera. Ceterum quinque electi episcopum postulare convenientes in unum certos canonicos ad capitulum convocantes ad postulationem concorditer rebellione canonica iuxta mandatum apostolicum procedere cupientes. Et illi noluerunt convenire et elegerunt penes se, cum remansisset facultatem liberam eligendi. Et reliqui vero similiter pro

se qui negligebat predictum quinque electi de novo postulare et cetera. Non nocebat eorum discordia qui alium postulare et prius in postulatione archiepiscopi supradicti convenissent presertim cum ex consensu nostro a nostre licentie vel consensu capitulo suffraganeis prius roborata presentes a nobis per nuncios concordissent. Sed cum nos recepissemus postulationem dividiciam huiusmodi suffraganei forsitan et concordes presentes et si consensissent aut cedente approbanda. Si enim personam postulatam sibi episcopi postulatam revocare et presentare ro. pon. approbanda preter cunctis ab ea recedere postulationis nobis frequenter innuentes et inde cum nostrum ex eorum pendere arbitrio videretur et cetera. Intelleximus itaque quod et si veniam esset postulatio approbanda iuxta tenorem cum precibus. Respondeat ad nos de ecclesia Strigoniensi esse provisio proveniens. Quare non plenam de ipsius regni noticiam habebamus. Sed quod non poteramus salva consciencia eius ecclesie et alia persona quam de regno Ungarie originem duceret ecclesie providere. Non vellemus et preferre alienum quamvis honestum videretur. Si suffraganei ad metropolim suam accederent quod archiepiscopum ad metropolim transferret presentem tunc in regimen procederent et eundem archiepiscopum in quod omnes qui consensissent in electione vel postulatione pastores reddere huiusmodi convenant a voto quod tenebatur colocensem esse ab Strigoniensi ad metropolim Strigoniensem transferri. Et illi actuam eorum transeundi. Pallium et ad nomen et insigne ecclesie tunc

inssuri. i. d. c. sequitur.

Postulationem que celebratur r̄ p̄ s. iuq. g. p postulationem pastoralem nec sit auc acqsitur. scq sit p̄iudicio alie postulationis po tuisseni replicatur memorata ut cū nob de sp̄ali grā ostulam: ita dux p̄uid q p p curatores ydoneos ad oia sufficientes i stru ctos nro uos aspectui p̄sentens qui uicq p̄t p̄sente q iusticie fuit decernimus. h omou. ut. ca plo caluccam.

Et si unanimiter uota ura con uerterint ad summum epm i ecc ine aceptim eligendo. qui siue all igatur eccle uim ū habet sui nra pmissione uolatur eleccem de ipo fe cimus tanq. q canones nrm ita ac adeptata de bōm uror̄ al uio dux irritanda ē eligi ullo iure potuit. si poci postulari piuis pp. de electione

Nisi in ecc ubi duo l tres i q gregatione fuerint n eor electe canonica p'br eligat. ex. si ū a li ecciam elc adepti fuit. eo q p cupiditatem ita acqsierit. adq q canolce regle disciplinā egit expellat. ex gcalio lacditen

Olyues epc dix. liqs ita exerat iure cemanius ut ale exam ne alienis assenet q iuas ppli acepit ē maliseis sit potuis e pies eor q sineam sed ū hūt pruio tuicede corrupi ut clam ant i ecc ipm pere uidere. ois frandes hal. ad ipiu sedal ee

ad uicar. ita ut ū laca i fine q uione ū de h p̄uincie tal ac apiat. si uoiu plaq statute sy nod. xx. plag. Greg. ix.

2 Post q ri. astimationem pecuniam de p̄sidia si mch ē q elcom impe diat impleant. ē urcal acti. q meli posse ū ē qui dicat agnosla i qunc ubi pascat. panorinic an accepo.

3 Significasti reges 7 regni ma iores ad inuitacē p mores q ppllui ē ab apportoiauis inuit i ali q dde oblatu fuit si sacra mit q a nob seperi de tulanc exhibet 2 j. anuere i hē ca d uni thm. gepm qdē omni suar cura per quinteret odireem po suo dicat. si diligis. pas. o. m. si osaar fort. 7 cognitor adi toe hē us ē. ū semi cui h sedo. 7 usq ad q eslacom q nos sollicitudine opere tante ecce plarom i ponte q. fidu q e. ɔ tias ū videm. auunt omne siu uanc i ewāglo a dno ee phiv te ū ab apls p dum ū i q atg i uenri posse statuta. Q ē q q dis sesse p aur. q aplis est a malo ē. h n amplius ut exig am mal. nos illo p uincere ɔ plur. sone mal ē ab ecce u uitare d. se. ap. obediēcia res tute 2 h canon statuta p rupe q uita i f sacrae pl̄us p̄lus tere 2 j. h uimu malo ac ra tate aplium uriant p fide po bedia p uincere reasre. auunt

me

i cauis statuit ut i[n] ueniri. ex-
ro. ec. lege ceta ulla p[er] scrip-
tis cetera p[er] ecc[lesi]e. ro. auctoritate. sa-
lut[is] inuolutos accepimus et i[n] eor[um] sta-
tuis ec. ro. patienter excipiat au
ctas et c. cu[m] g. a se. ap. inde in
signia dignitatis exigat q[uod] ab
i[n]f[er]iore cu[m] corpe assumunt. Iust[um]
est ut nos quoq[ue]. se. ap. tibi sol[us]
debitis signa solutioris q[uod] uos e
ius pec[cato] c[on]tra mu[nus] de ipsis hic
r catholica capitis unitate sua
re declarat. alex. iij. p. piro
card. ap. se. le.

Quia diligentiam tuam recessus a
n electione ec[clesi]a q[ue] ad unitatem
scismate ad unitatem ecclesie re imp
dire debeat confirmare. dux. Et
nos. q. si a scismatico nulli ce-
dentur susceperit. et el[ec]tio est for-
ma canonica fuit celebrata ea d[omi]ni
in aura n[on] i[m]pediat dispensatione
p[ro]uincia[rum] c[on]s[ecr]atum mandantes
ut eum faciat a catholicis
epis suffraganeis ac q[ui] elegerint ecclesie
t epim ordinari. salua debita iu-
stitia reuerentia eius ecclesie ad
catholicam redierint unitatem. id.

Licet de uitanda discordia i[n] electio-
ne. ro. pon. manifesta satis
a p[at]r[ibu]s n[ost]ris constituta manauerit.
quia tamen sepe per ma[litiam] et r[ec]ube ambitio-
nis audacias gravem eccl[esi]a p[er]passa
est scissuram. nos et ad malum h[oc] eu-
itandum de consilio fratrum n[ost]ror[um] et sacra
approbatione concilii aliquid decreuimus ad
iungendum. statuimus ergo ut si for-
te i[n]imico homine sic seminante ci-
zaniam i[n]t[er] cardinales de substituendo
summo pontifice n[on] poterit esse ple-
na concordia et duabus partibus concor-
dantibus tertia pars concordare noluerit
aut sibi alium p[re]sumpserit nominare. ille
absq[ue] ulla exceptione ab uniuersa eccl[esi]a
romanus pontifex habeatur qui a duabus par-
tibus electus fuerit et receptus. si quis a[utem]
de tertie partis nominatione confisus quia re-
rum esse non potest sibi nomen episcopi usurpauerit
tam ipse q[uam] qui eum receperint excommuni-
cationi subiaceant et totius sacri ordinis priua-
tione mulctentur ita ut uiatica eis nisi
in ultimis communio denegetur et
si non resipuerint cum dathan et abi-
ron quos terra uiuos absorbuit ac-
cipiant portionem. preterea si a paucioribus
quam a duabus partibus aliquis electus
fuerit ad apostolatus officium nisi ma-
ior concordia intercesserit nullatenus
assumatur et predicte pene subiaceat
si humiliter noluerit abstinere. ex hoc tamen
nullum canonicis constitutionibus et aliis
ecclesiis preiudicium generetur in quibus
maioris et sanioris partis debet sententia p[re]-
ualere quia quod in eis dubium uenerit
superioris poterit iudicio diffiniri. in
ro. uero. eccl[esi]a speciale aliquid constitu-
itur quia non potest ad superiorem recur-
sus haberi. i. de.

Cum in cunctis sacris ordinibus et
ecclesiasticis ministeriis sint etatis
maturitas morum grauitas et literarum sci-
entia inquirenda. multo fortius in episco-
po oportet hec inquiri. qui ad curam positus a-
liorum in sepso debet ostendere qualiter alios
in domo dei oporteat conuersari. ea
propter ne quod de quibusdam pro necessitate temporis

teum est. Et tamen a posteriori in ecclesia presbiteri
decreto statuimus ut nullus in episcopum eligatur
nisi qui iam etatis xxx annum exegerit et de
legitimo matrimonio sit natus qui et vita
et scientia commendabilis demonstretur. Cum vero electus
fuerit et confirmationem electionis acceperit et
ecclesiasticorum bonorum administrationem habuerit de-
i. tempus consecrationis
cursu tempore de consecrandis episcopis a canonibus
diffinito. is ad quem spectant beneficia que ha-
buerat disponendi de illis liberam habeat fa-
cultatem. ¶ Inferiora etiam ministeria puta de-
canatus archidiaconatus et alia que curam ani-
marum habent annexam nullus omnino suscipiat
sed nec parrochialium ecclesiarum regimen nisi qui iam vige-
simum quintum etatis annum attigerit et scientia et moribus com-
mendandus existat. Cum autem assumptus fuerit si
archidiaconus in diaconum et decanus et reliqui in pres-
biteros et ammoniti non fuerint promoti
a canonibus tempore in presbiteros ordinari et ab
illo removeantur officio et aliis conferatur
qui et velint et possint illud convenienter im-
plere. Nec prosit eis appellationis refugium
si forte in constitutionis istius transgressionem
per appellationem voluerint se tueri. Et hoc
tamen non solum de promovendis sed etiam de his
qui promoti iam sunt si canones non obsistunt precipimus
observari. ¶ Clerici autem si contra for-
mam istam quemquam elegerint et eligendi po-
testatem privatos et ab ecclesiasticis beneficiis
triennio noverint se suspensos. dignum
enim est ut quos dei timor a malo non revocat
ecclesiastice saltem coherceat disciplina. Episcopus
autem si quos contra hoc fecerit aut consenserit in confe-
rendis predictis officiis potestatem amittat
aut per capitulum aut per metropolitanum si ca-
pitulum concordare nequiverit conferatur.
in concilio lateranensi magno. iste capitulum [illegible]

Quia [illegible] moniales [illegible] magna

recte et. si [illegible] in episcopum electum
confirmatum [illegible] quia illa que ei
videtur recepit. ipsum quem promoverit iudicet
facias ab eis. sicut exigitur per ordinem
in sua recepi admissa. Idem Wigorniensi episcopo.

Nosti quod [illegible] electus ecclesiarum
possessiones et prebendas aut aliqua dis-
ponendi de rebus ecclesie est licentia sic
electis confirmatis non habent facultatem. et
quia ex auctoritate nostra papali ut electi
licentiam sibi liceat de prebendis studeat re-
vocare. Idem. [illegible]

Consuluit nos tua fraternitas quidam
post appellationem et contra inhibitionem [illegible]
[illegible] fuit celebrata. [illegible]
electio. v. [illegible] confirmationem electionem [illegible]
[illegible] non [illegible] appellationem [illegible] ad sum-
[illegible] debet revocari [illegible] fuit et.
quod [illegible] electum [illegible] et vol-
[illegible] ydoneam et honestam [illegible]
di [illegible] facientes [illegible]
[illegible] fama sua non [illegible]
[illegible] ecclesie [illegible]
[illegible] promoveri [illegible]
[illegible] vite ordinationem [illegible]
[illegible] Idem [illegible]

Suffraganeis autem metropolitani
ad mandatum [illegible] confirmationem
electionis sue et pallium non receperit [illegible]
[illegible] electum [illegible]
[illegible] clementis iii.

Super eo vero quod [illegible] voluisti [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] electus fuit an [illegible] debeat con-
firmari [illegible] discretionem [illegible]
[illegible] electus non [illegible]
[illegible] promotum [illegible]
[illegible] non fuerit [illegible]

aliq̄ i[n]stallasse c[on]tinuat n[on] debeat i[m]
pedire. Celestin[us] iij. 12

Cu[m] monasteriu[m] de pelliaco i[n] quo si
cut ex parte ad ea[m] dissolom[n]i deu
enit sic ex[cessi]t inter i[n]sinuauit pate
fec[it] q[uod] s[ed] eius dom[us] obs[er]uantia[m] religi
onis [et] ordinem amicteret et c[etera]. i[n] q[uo]da[m]
q[ue] e[st] filia sua i[n] Remo[rum] laudabili
c[on]uiuacione boni testimonii uir unanimi
t[er] electu[s] eu[m] i[n] abbatem [illegible] desidio
postularet. Tu u[er]o postulatione eor[um] p[er]
uisa assensu[m] et p[ro]stulatis eand[em] ad
r[e]strou[m] a sede ap[osto]lica c[on]firmari. Nola[m]
uera[m] canonice c[on]firmari. I de. 13

Cu[m] t[er]ra q[ua]m fam[u]l[u]s p[re]dicta dum
celebrat[ur] et c[etera]. sic exq[ui]rida[m] lu[m]p
tempore acceptum quod in electionib[us] s[u]pue
c[on]suetudinis morib[us] irrepsit. ut e[st] a
lic[et] p[er]lata d[e] elect[ion]e celebrari c[on]uenit
ad q[ua]m p[ro]p[ri]e dimoslat[ur] [illegible] uo
mi[n]is laudem aurib[us] p[ri]ncipe s[e]p[tu]a,
cap[itu]l[u]s exp[ri]midat ut ad eligendu[m] u[e]l
tot[us] electionis penit[us] irritande. Id p[ri]n
archa u[e]l p[ri]nceps plenaria[m] h[ab]eat fa
cultate[m]. q[ua]s[i] h[ic] reddidad i[n]g[e]n[er]e p[ro]
uincie ecclesie liberas p[er]petuo c[on]
suetudinis p[er]uertat factum peni
t[us] abolenda. statuentes ut fiet e
lectio canonice i[n] o[mn]ib[us] c[on]uentualib[us]
ecclesiis obs[er]uet[ur]. videl[icet] ut e[st] dicte
c[on]silio pastoris regimi[n]e destitu
unt. electi i[n] uno loco i[n] q[u]o fuit elec
celebranda c[on]ueniat. et i[n]uocata sa[n]
c[t]i sp[irit]us gr[ati]a p[er]sonam no[m]i[n]et. q[ui] sic i[n] p[ro] fu
it. u[e]l i[n] electionis ui[n] p[er]sonam. cui dum i[n]e
lectione diligentia[m] i[n] c[on]siliis apponat
dom[us] uacanti gerere de p[er]sona ydonea
ualeat p[ro]uide. q[uo]d tam[en] si p[ro]hibuerint

qui regis sui p[ri]ncipe q[uod] p[ro] q[ue] e[st]
uir assens[us] sic p[er] ip[su]m electionem no
uimus impetrari. i de.

Tu[m] illius [et]c. consulti q[ua]m e[st] facte
d[e] sic s[ed] eo q[uia] clia aut duoce. e[st]
p[ro] suis excessib[us] suspensionis u[e]l i[n]e
dat u[e]l exco[mmunicati]onis sua[m] potuit p[ro]uide[n]
tes eam diuinorum eciam r[e]cusare se
ad memoria[m] [illegible]. sed uti q[ue] ip[s]or[um]
uitu[m] electi p[re]positos uer[e] i[n] diuini la
tantes. et sic iam incautores se [illegible]
cum c[on]silib[us] implicantes c[on]siliu[m] s[ed] la
cor[um] manus aliciant et correctione[m] ec
clesie p[er] c[on]temptu[m] eludere dicentes q[uod]
potentia[m] n[on] h[ab]ent h[ab]eat eos n[on] e[st] sp[irit]u
ap[osto]lic[e] se[dis] i[n] diuisse corrigendi. et c[etera]. R[espon]
dem[us] g[ener]al[ite]r q[uod] ex q[ua] electio eius c[on]firmata
n[on] accep[er]it de talib[us] [con]silib[us]. p[re]
ea q[ue] maioris i[n] c[on]siliis discussionem
exigit. et multu[m] c[on]fectionis desiderant
q[ue] uis[us] e[st] et c[on]silia[m] c[on]uenit uolunta
c[on]stituendi h[ab]eat licentiam facultate[m]. II

Nouimus. iij. de aetate et q[ua]l[itate] p[re]f[icien]d[or]um
Cu[m] i[n] c[eter]a. R. senior[em] c[on]tra abbat[em]
et. R. iunior[em] s[ed] abbaci[am] sa
lute[m] q[ua]m uidet[ur] et c[etera]. uo[bis] m[anda]m[us] etc. p[er]
uir. p[ro]dent. R. seniore[m] sua[m] e[ss]e i[n]
stancia p[ro]ullatum ad c[on]ponendu[m] aeg[ue] i[n]
uit. et sic abbatie renu[n]ciat de man[u]
e[ius] custodia[m] et portat recep[it] ab eo u[e]l
uice possidendi si adiacenti h[oc] c[on]sen
t[ir]e i[n] uice dom[us] tu[n]c ueniss[et] ab u[e]l caus[a]
c[on]poni ip[su]m uolentib[us] obstare. n[on]
potuit q[ua]m c[on]cessa se op[er]ari et c[etera]. Nos
attendentes q[uod] ex c[on]sensu c[on]ponis re
ceptus fuit sic q[uod] s[ed] i[n] relatio[n]e c[on]p[ar]ete
reo. R. senior[i] annullat. ac p[ro]hi
ue monachi ad electionem p[ro]cedent

recipit

Nota electos c[on]firmari eccl[esie] ?c? ?f?

q[uo]d [con]tinuat.

Tunc tamen ad quas ius suum uacillabat ac
portare [poterat] sine magnis expensis

d[omi]n[u]m

[illegible] c[on]firmari [illegible]

appellare de iure minime potuisse. cum
non quod iure est audiri non solet appellans
et ap. illa dictis legitime non
fuisse. unde preter electio non
potuit impediri. sane cum quis proposuit
e. ze. contra de i ce dno q. cum po
suit i singl lris i seruire. q. cum p.
q. e. in tua diocesis eps minime un
dasil impedit ei q. pmissimis uidet ob
uiare. unde si scriptum fco. si fuit scripto
prudicat. n. plac. fuit. li. obsequium. q.
ai i ecdasi. electio fuit celebrata / ipsum non
potuimus irritare et c. Jo. quod cum ipsum
uos duximus compellenda / ut si contra
it quod electio facta fuit a subiectis / ea
dem cassata ipsi monasterio prouideatis
regulare ydoneum. Sin autem
electa relaxata de quo ydonea c. sui
aut. i. d. c. pertinent. 16

Quali potuit et c. Uerum cum electi
quos uos ante confirmationem ad curiam
se transtulerunt i mitatis. respiciendo
cum a clericis quod aliquas uiolentia non ac
cidisset / q. est apostolorum nemo dicit hoc ho
norem assumere / sed qui uocatur a deo tamquam
aaron. preter preterque quod non dominum sedis po
stea contentis fuerat allegatum. per
nos plenarie cumdem sufficienter e
xaminatum preterea. electorum de ipso
facta duximus irritandam. quod q. exea l
ob ea fecit e / deuitandos penitus non
sente. Idem capitulo capuano. 19

Cum in ecclesia uniuersis nostris per et c. ecclesiam
electionis aut. p. i. et c. canonicos
nos. et alias qui ad se. ap. detinue
rit quod ad decanum et alios canonicos ui
des pertinuerint manere. et ex eorum
te fuisse prelatos i tuna. ut sic te

tenerent sine electione te sui tuendi pasto
re / q. nullum deberent in eorum absentia
nominare / quod locum iure in c. litteras ad
eos destinatis. xii. decem t. diebus ast
ignatos. i certis q. post receptionem littera
rum. ire et arripere redeundi quod
ecclesia destituta non exigerent
ad electionem pastoris canonica remo
ta nocent / et nunc preterea q longe
amplius nos metropolitani uiri obue
plenarii agnouimus / quod aliqui post
decessum ad capuanam ecclesiam se re
cepit / quod uero mora longior i electione
est ualde suspecta. Immo sepe d
ampnosa. et c. Innocentius hoc tam g
ra / quod ydoneam personam ecclesiam canonicam
concorditer assumatis / ad regimen ecclesie
capuane. consequenter ad nostram au
diam nuntios tuos mittatis ydone
os per quos anobis uice regia preteriore
tis assensu. et ap. confirmationis gratiam re
cipiatis. i. d. aut. et capitulo capuano
Cum uos olim de obitu et c. Cum aut
constaret in te postulatum fuisse. ap. ne
fieret electio non canonica / nudi potuit
quod post cum medio tempore non debuit i no
uari. unde mandatis electio indicanda erat
irrita et cassa. ut potest post ap. ca
nonice i electionem antequam. Si uero
est appellatur fuisset non ut nulla fieret
electio / sed non fieret canonica. si tamen ele
ctionis canonice fuerat et sollicitudine
non unigenitum totum. ap. hoc si magis se
dum ea uidebatur esse pertinere. non si
post ap. non tamen fuit contra eandem electionem ce
lebratam. preterea q. non erat aliquem ir
ritanda et c. Iure est post ap. emissa
acta. est fuit fauorabilis cum aliquis

iu[i]a con

i. pn ca

(marginalia) simplex forma amonitionis

i. epar

i. i. pro ca super

hoc dicitur con a presenti

nota i

simul potest

chon

et nos illos uiros in ecclesia electionem facientes
nobis attentius rogauit reuocare. quia
ipse electionem faciendam accedere noluerat
et alienos se fecisse (ab electione) uidentur. quia quod
electioni a nobis uice sua mandauit appellationi
et contradictioni celebrare. de iure non pos-
se sustinere uidebatur. ei. huius etiam rationis
allegationes quod tamen quod persona minus quod ele-
ctionem iudicium donum fuit et obtinuit. quod
tamen secus uidebatur appellationi. sententiam (i. electio. ergo. fitt. ex facto)
eos manum imponere debent accedendi (manifesta. i. contra eum)
negotio ad ea quod persona et quidam
fuerant duximus ex officio uos sic de-
cernere procedendi. ei. in quo uos intuitu
et non committerentur quatenus electos
assumere. uos de fratrum sancte sedis plenitudine
intelleximus. ab his quod eum melius cog-
nouimus. ab electione non debet exe-
undi. de legitima non erat plene
certe non poterunt ulterius. quod est auctoritas
consensus exigente contumacia
gaudere. ac nec mine. cum quod audiuimus quod
annum etatis xxx attigisse. si sol
tamen per responsione prouide uolentes
enim uobis quod concessit obstare. quod
apostolicum ratum prudentiae intelleximus et
quod urgente necessitate et euidente
esse utilitate eum eapropter quod si ita
esse potest approbauimus nolumus ipsum
supra premissa ... sedi apostolice
non nobis in preiudicium aliorum.
uolumus ad ministerium eius tamen in spiritua-
libus quam in temporalibus committentes. i. (?)
anno 19

Innotuit nobis Wigorniensi (regularis)
ecclesia destituta pastore per et
conuentum eius magistrum ... canonicum
eius in episcopum elegerunt. quod consensu

tum usque in aduentum ipsius qui absens erat
gerebat et in sua distulit. quia tamen est
spontanea et electa consilio
minime. quod concessum est ex
antiquitus ex nationibus ecclesie Leodien. ei.
quod electionem facere capitulum post appellationem
facta. postea nobis electis decretum
si sapientibus eligentium roboratum certe
ad suffraganeos eorum asserunt
eum filium fuisse eodem militis et ab eo
exceptum (i. libera a natiuitate) ingenuitate cum coniugata sua
cepisse. id quod quibusdam adicitur. quod numquam
post eum potuit recipere. sed maius eius uir-
tutibus elucet propterea quod sanctissimus
est. Communicata canonum lectione. cum
Alexander papa tertius post. uero. edictis non
legitime genitos adeo perfecte. qui
uterum matris tamen nunc illa esse. uobis tamen
per eum adeptum non fuit dispensandi fa-
cultas. et ea non fuit prohibitas in eccle-
siis successoribus suis illum potuit in
hoc post preiudicium generare. pater per eum
immo eadem potestate fungerentur. et non
narrabant impium patrem in patre ei. agita-
tum in hoc casu dispensationem in ducere
uidebatur. licet sanctam ... honest-
as uite sicut et fama et multiplicia
aliqua ... nobis cum eum in eo
et cognouimus apparere. faciebat
et ad id non modicum concors capituli Wigornien-
sis. petitio populi. assensus principis (regis)
et uota suffraganeorum suffragia. et in
illi deuotis consentiat. quod sponte ac unani-
miter sine manifesta conscientia (i. defectu) recepit. quod ecclesia
consentanea certum consilium pastorale. et
... non augmenti ... in ecclesia
uigorem. cum eundem uirum non huius
obstaculo. sed ... prouide post eligentes

est ad opponendas dilationes vitandas pro-
cedas sicut non per electionem sed per . quod per
postulationem provideri. electionem ipsam per
decretum canonicis auctoritate cassatam decerna-
mus irritam et inanem. presentes non mo-
do ingerimus. cap. quod tu non penam
in eligendo et canonice expressam subiacea-
nt probare aliqui ignorantiam que alle-
gant. quamvis per canonicum ... nos humiliter
supplicaverunt ut dignaremur eos indulgen-
tia dispensare. supplicationem huiusmodi que
nomine apostolico non fiebat. et non ad postu-
landam dispensationem sed petendam confir-
mationem ipsi fuerunt missi destinata
a presentibus non duximus admittendam. de-
cetero vero irritam et inanem [illegible] ordin-
ante ipsi capitulo cum susceptionem [illegible]
nimium sunt [illegible] si vigore e-
ap. eiusdem magistri [illegible] prorogatam
nitentur ipsi duxit [illegible]. [illegible]
[illegible] . ap. se . presentare [illegible]

Idem Januarien. archiepiscopo . Placentin.

Quod sicut in canonibus [illegible] [illegible] episcopi
electione . si electi presentes ad [illegible]
ap . se . s. presentationem [illegible] et
[illegible] apostoli [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] singuli re-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] publi-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nota [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] electe [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] morbo

epilentico laborare . propter quod inanimate
fuerat tamquam [illegible] [illegible] nec ad
electum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sua
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] obstet electionem de
[illegible] memorato a maiori et san-
iori parte capituli celebratam fuisse
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
morbo epilentico laborare [illegible] [illegible]
ipsum [illegible] appellare . vos non obstante .
ap . obstaculo . [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
memoratus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] electionem . confirmatis
[illegible] non obstante quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] memorat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] electionem [illegible] [illegible] eorum
[illegible] volentes [illegible] sic a morbo i-
[illegible] [illegible] . vos electionem ipsius nec
[illegible] confirmetis . i . [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] . a . se . ap . le . · 21

Dudum ad audientiam nostram [illegible] per
[illegible] quod vacante [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in duo se non [illegible] eligendi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ipsi [illegible] [illegible] ad suam [illegible]

uolle stare pro
cessit ad sedem
apostolicam des
tinatis
c. s.

[illegible] corpus [illegible]
se examinauit eligentium electionis
audiret allegationes utriusque et quia
procuratores sancti georgii contra sui esse se
asserunt. Cum igitur utriusque partis apostolice
sedis [illegible] ad nostram presentiam
accessissent procuratores sancti georgii [illegible]
[illegible]
[illegible] Testibus quos [illegible]
[illegible] procuratores sancti
[illegible] apostolice auctoritatis procuratores sancti
sancti georgii [illegible] eligentium [illegible]
[illegible]
canonicas [illegible] dignitate [illegible]
[illegible]
[illegible] xxiiii [illegible]
Cum [illegible] allegaretur procuratores
sancti georgii sancti georgii [illegible]
[illegible] procuratore nobis [illegible] fuerit
[illegible] potuimus [illegible]
nos quod obiectum [illegible]
ad obiecta [illegible]
[illegible] sufficiente [illegible] ad diffi
nitiuam sententiam non duximus procedendum
[illegible] de electione [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] procuratores sancti
georgii electionis [illegible] partes [illegible]
[illegible]
[illegible] canonicas sanctiones [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] procuratores [illegible]
apostolice [illegible] ad iudicandum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] appareat quod

ex bono zelo elegerunt procuratores
[illegible] apostolicorum electionem cassatam [illegible]
[illegible] confirmantes ipsius [illegible]
[illegible] procuratore [illegible] in [illegible]
[illegible] maguntinensi

Bone memorie maguntino archiepiscopo in
[illegible]
[illegible] warmaciensis episcopus
[illegible] archiepiscopum [illegible] procuratores
[illegible] maguntinensis [illegible]
[illegible] episcopus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] maguntinensis
[illegible]
[illegible] postulationem [illegible]
[illegible]
[illegible] de electione [illegible] archiepiscopi [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] ad nos [illegible]
[illegible] ad nos [illegible]
[illegible] electione [illegible]
[illegible] ad nos [illegible] ne
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] posse
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad nos le
[illegible]
[illegible]
episcopum [illegible]
[illegible] electionem episcopi confirma
[illegible]
[illegible]

ipsi

iii

ii

mat. epm̄ et fautores eius ut ip-
sos cū legatꝰ ad maiorē cautelā p
ies testes recepꝰ ex ipī archiepm̄ p ex
pondictos. unī ipē m̄re mādati uice
noīe procedēs postulationē factā de w
armacen̄ epō. electionē archiepī mogun
tia quā a paucissimis celebrata cu
rauit quest; ap. confirmare. ipm̄ q; p
ordinatū ī pūem. et ad ī epm̄ conse
crari et ī. q legatꝰ ut potuit n̄ facere
uidebatur q n̄ amet. warmacen
epō et fautoribꝰ postmodū. procu
ratores eorꝰ nostrī examinatiōe n̄ ī di
ḡ. et p hui q̄ a iudice sr̄ acta pstu
ituit q. oīa rite fuiūt celebrata
quibꝰ ī q amen n̄ fuiūt n̄ post̄ de
ficali cōtra. q. negant factū preter
ūm uīta ē ꝑ ubā. ē ēt quē de se ip
sis asserere q. ad eū cam̄ n̄ incep
uerint. singli cū uirū centū ī suo
cetuo singlares. ad ipm̄ q legatū
si uoluisset lecte potuisse pcau
ante ydoneū destinare. sicut n̄
eū destinatar et ī. Nos ḡ. [illegible]
auct. iudiciaria pstimam ꝑ hui
q acta ste alegata [illegible] ī p[illegible]
[illegible] rōi q. aduersariꝰ archiepī ex ēx
uisis p̄dcās se usq ad eo reddidiuit
ī dignos q. cū n̄ debebāt audi
ri. uī q. de ipo factū fuat n̄ potuit
impedi ꝑ eos. qui ū se electores eius
fuit deliquissent. ut se reddidisset
ī dignos. ad nos uoluntā suas de
uit ordinario cām̄ maguut. q
dem̄ archiepm̄ sustinuit ī iuria potu
issent eius cām̄ p̄ficere in pastore
¶ Sꝰ hui ḡ. hūo diligēn cōtatū ac
catorē postulationis factē de warp

Mediolan. epō tūc huius electionē archiepī
cōfirmauit i & clerici sce agathes.
Querela G. clī. sci vinct. pla-
cent. ꝑ yconom̄ eccīe uīe & id ci
uis & gabriani. ḡ. p. pbrm̄ eccīe
sci saluatoris sub cura ipā proposui
t. ipi p. uī. nob̄ cm̄ uem̄. offo cōst
ituit audienda cōmisit. proposuit
ḡ id yconom̄ p̄tat. p. ad ecclām sci
saluatoris q ī p̄iudiciū eccīe uīe
ac ī iuria cā. p̄sēī occupare ꝑ
supstat remouē. Cū eccā ipā ptī
neat ad ecclām sce agathes ple
no iure extra pensione. xu. den.
papien. debitā eccīe sce agathes
ꝑ eād eccā ī ēminis sibi solutis
de nouo ubi ēcam̄ p̄dēs. b. p. Rn
debat q ipē uitā ī uria irroga
uit cardinali. n ī p̄iudiciū eccīe
uīe recepit deam eccā. & ad
illā nullo iure ptineat. n̄ aliq s
deberat redde p̄sīoem. s ipē ye
lom ipi ad q̄ de anāq cōsuetu
die ptinet. et a ccād sce susanne
cū eād eccā tanq̄ capella sua. et
ī spūalibꝰ subdita ēē anoīe sola
& ī fructibꝰ et ī. Nos ḡ. cōmisit ucus
ptes audiat deam. p. ab impetitiōe
yconomi uiri sū electē ac ī silentiū
dēse sūa ī eccā sci saluatoris ab
soluimꝰ. sup hui ptām yconomo
silentiū duxiꝰ imponedū. Cū nob cōst
iterit q ptes ī possessione p̄stā ī di
cīe cōsistebat qm̄ ipm̄ pbrm̄ a
d illā elegit. et eād eccā spectat ad
ecclām sce susanne ī spūalibꝰ pl
eno iure. salua cōtione sū iure pa
tronatꝰ ī ē eccām uetam et ꝑplm̄ se

pe depute eccl(es)ie sci saluatoris q(uo)d
fuit h(uius)mo(d)i co(m)p(ro)missio p(er)ficio . eun-
dem . p(re)p(osi)t(us) mouerit s(ecundu)m eccl(es)ias eccl(es)ie
n(ost)re (et) eam sci saluatoris i(n) ...
... p(re)uia q(ui)a q(ue) solucat h(oc) d(omi)no
vo ib(i) ... n(ost)ri (et) ei(us) ...
papie(n)di . h(uius) ec(cles)ie sci saluato-
ris i(n) eiusde(m) ecc(lesi)e uicem deb...
nu(m) reduce(n)da (et) ad sole(m)p(nem) p(ro)fessio(n)e(m) ib(i)
... adep(tio)nem p(ro)p(ri)u(m) ... de ea
salua (con)tione ... i(n) ...
... 2C

Cu(m) wintonien(sis) eccl(esi)a pastore uacaret
... canonici ...
... p(er) u(ia)m (com)p(ro)missi ...
... unum i(n) ep(iscopu)m elegerunt
... omnes i(n) eu(m) de faciendi ...
... negocium ...
... i(n) facto nego(cii) ad nos h(abe)re
... (et) ...
elegant asserebat . ... ille q(ui) ...
n(on) elegant . eu(m) eligendi . potuit
... illa maior ... q(ui) ...
... elige(re) ...
... eligendi ...
... potuit ...
... electiones ... debebant
... ad ...
... legitime ... legitime ...
... asserebant se legitime p(ro)bat(ur)os
... q(uod) ...
... ad ... nos ad celebran-
... (et) ... memoran-
... una
... eligendi potuit
... nos ...
... uolebant ...

[margin: Precentor p(ro) laycor(um) inp(re)s-sione]
[margin: c(on)silium]
[margin: i(n)ita]
[margin: c(on)sensu]
[margin: i(n) ... in ...]
[margin: .i. elec-tores ... ceteros]
[margin: 26]

... (con)cordiam ... eligere uos ...
... Id(em) abbati ... R.
... monachis ...
... de mandato n(ost)ro

P(er) inquisitio(n)em ... ep(iscop)i ...
... q(uod) ...
... ol(im) tolosan(us) ep(iscopu)m
... cum sua electione(m) ha-
buisse colloquiu(m) c(um) q(ui)b(us)da(m) canonicis
nominati ... sollicitasse
... ut ip(su)m eligere(n)t i(n) ep(iscopu)m . se
... (et) audisse / q(uo)d ...
... canonic-
... canonicos ...
... fuisse ...
... ip(s)o ... q(ui) iura(n)t ...
... (et) ... ut id(em) ... eli-
gere(n)t ... (et) q(uo)d ip(s)e ... p(er) el-
... cancellaria ...
... ip(s)i(us) ... epal(e) ip(s)i
... inquisitio(n)e ...
... (et) ... de ip(s)i(us) ...
(et) q(uod) ... negocii ...
... ep(iscopu)m ...
... ip(s)e ... reddit se
i(n) ... (et) ...
... ep(iscopu)m ...
... q(uo)d ... eundem ...
... ad officiu(m) illo(rum)
assumi ... i(n) ... sci ...
... (et) ...

Cu(m) ... (et) ...
... canonic(is) ...
... u(e)l ... p(ro) ...
... canonicor(um) ...

posi͂t · v · et q̃dã aliis ꝯdi͂cionib; ĩ porte sic
dũ e elc̃s/ si͂t uob duxim̃ ꝯmittẽdũ
et ꝓ. Consulũ quod c͂uta nõ poteras ꝯtinue v
uõ pñ anni ĩ ip̃ ecc̃a ꝓ multa negocia quod
fuint uõ ꝓfessi · q · rõi ꝓ tãc pri · v ·
nõ e ꝓfessi obl̃uãne regulare · du
bitabas utrũ nobis ꝑ ane ĩ ꝯsulas ·
Sꝫ q̃ nõ debem᷒ attẽde solũ ꝗ
tẽm sit · ꝫ q̃ post᷒ faciend᷒ · Co · nõ
c · xx · q · e · sed lege diuĩa · nõ sieri
boue arand᷒ et asino · nõ q̃sq̃ debe
at uest̃e ĩduere de lana lino ꝯ
textã · iniũgas elcõm p̃dcãm · et
appellatiõe p̃ferũ p̃rem auctõ; eidem
uõ ꝓfessor vel vi augustini reg
lam ĩ ead̃ ecc̃a ꝯsuetã ꝓfiteãn
et ꝯuert̃/aut ipsam ecc̃am ordo dim
mitt̃ · **I**d · i · c · c̃ · sci stephi ĩ uiet
no mõte ꝓbro anñ · ap · se · le · 20

Quod sic̃ exclusis aliis et ꝓ · viui cũ
rexp̃ electe q̃ sunt de c̃tib; diocẽ
unde poss᷒ uõcati · nõ iuris a aq̃li
e fuit uõcãs. licet ꝑ ꝯsuetudinẽ poci
us ad elcõni rite celebrandã · p̃t
ẽ ĩ ecc̃ armachanas/ ẽ uix ꝯsue
tud̃ cãmõicas ꝫ st̃ post̃ ĩ cathedr
ali ecc̃a elcõ debeat celebrarĩ nõ ·
ap · ĩ e p̃oĩta elcõm ĩtã poterit
impedire e ĩ ea nichil acceptã
pũ fuit ĩ p̃iudiciũ regie digni
tatis · ꝑ · sꝫ simp̃ uõcãto ꝫ solle
pnis elcõ dz p̃cipi p̃sentim · ut
p̃uidẽdũ p̃ꝫ alleg̃ãtur · ꝫ · hui᷒
aliq̃d ꝓ uiũ p̃adem aliq̃ faciat
ab ultimo ꝑ licet iudeu̇ epe · et
abbas mellifontis/ q̃ ĩ e de ꝯ
uerãt nõ ꝯtẽpta fuint · ꝫ ad elcõ
nẽ uocati · si tñ sic ꝑ illo potu
erũt ꝯuocari · sui ne q̃uĩc sui
noluĩt ad elcõnẽ celebrandã ac
cedẽ/ ip̃oꝫ ab sentia elcõẽ nõ potu
it impedire et ꝓ · Q; si ecc̃ia nõ uo
catis fuisse ꝯuenit · ꝫ ꝯtemptis ·
ĩ sn̄dã erit p̃tenus elcõ tali ce
lebrata/ nõ p̃rea ꝑ uõm pacis au
ueret ꝯstituere · et · Sup eo q̃
q̃ ĩ die ꝯsecratiõis sue aliq̃ nullã
sollẽpnia sinitene ac sibi ordin
aut ꝑ cali excellẽ eũ cantigẽt
et corruptas · c̃ sol · vo · pot · q̃ an
ꝑim̃ anglicã ꝯsecrat · et ꝑ m
od ip̃e missarũ sollẽpnia ĩ ap̃ ip̃
fiat ꝯsecrat ĩ die ꝯsecrationis sue
ualeat celebrare ordines · Ceteri ꝗ
q̃ ĩ e epistolã et euangeliũ ꝯse
crãt · q · ꝯsecrã ꝯ celebrãt p̃ncã
p̃r celebrãdã · ne diuidat᷒ ĩns
alr̃ uniuersis nõ debet ẽ ordines
celebrare/ p̃ aũ nõ licuit archiepo
sine pallio ꝯuocare ꝯcilũ · ꝯfi
ce crisma · dedicare basilicas ·
ordinare clericos/ et epos ꝯsecrare/ in
te ꝓ bõ p̃sumit q̃ anq̃ uiperce
ret palliũ · clicos ordinare sol
uat · e ĩ d nõ tanq̃ simpl̃ epc̃ ꝫ
tanq̃ archiepc̃ facẽ uideat᷒ · Ꝯ
ad tabulã argẽtẽã d̃r ĩgro ĩdulte
d ĩn̄ ecc̃am armachanã reddar
ĩ d̃pnẽ/ ꝯtuniue pocas p̃salre ·
cũ id de clerĩ et p̃p̃li ꝑcessit vo
luntate · id dõ uñ ẽpõ et capl̃s
nẽo et de arden̄ abbib;

Iudicatis et electis mias ẽe de
duab; elcõib; celebratis ẽ ecc̃a
biroten̄ · unã de · v · archidiacono
et aliam de · x · ind · ĩ uenim᷒ [illegible]

Margin notes: ex̃cep̃ · · · ; hõ ꝑp̃ ꝯtitut ta de forma elcõis et q̃ ꝑsonã elc̃i; ꝯ excep̃; ꝑ̃tea; 3 excep̃; 26

uterque quod formam canonicam acceptarant
Cum vero in consensus voluntatum singulorum
decanus esset praeventus, et ipsum .R. et
cantore cum pluribus in dictum virum quem
uisset solo clamore per modum quendam aliis
non videlicet vocum .R. de aldegus vero
cantore, ad [illegible] fuit audiendum a
appellans. ne decanus qui prima in electione
vocem habebat ad electionem procederet sine
consensu maioris capituli. vel maioris et sanioris
partis ipsius; ipse vero decanus non
habito consensu maioris partis capituli. sed
longe minoris sinistre in electionem pro-
rupit; appellans ne de cetero ipsum aliquis
acceptaret. consensus asserens quod electionem
fecerat pluribus aliis consentientibus. cum ex
post facto nequeret convalescere, quod ab i-
nitio non valebat. quia electio quae fuerat
irrita ipso iure, per subsequentem consen-
sum maioris partis pendente non poterat
esse rata [illegible] ad [illegible] recedentibus
cantore et aliis qui remanserant in ca-
pitulo post illam electionem [illegible]. et
ap. ad nos interposita a nominato
[illegible] recedentes, de novo [illegible]
[illegible] diac. eligere [illegible]. et
[illegible] electione utriusque [illegible]
[illegible] gradus [illegible] et vel
le pace [illegible]

Innotuit [illegible] cum capitulum tolosane ecclesie
ad tractandum de electione episcopi conveni-
sset duos elegerunt [illegible] v. de
eis [illegible] eligerent clericos qui [illegible]
[illegible] de [illegible] potestate
electione [illegible] et singulis de ca-
pitulo [illegible] est [illegible] ut [illegible] quod
illi concederent vel [illegible] ex eis eligerent
ab eis [illegible] persona esset ydonea episcopo pro

sine [illegible] habere [illegible] per modum
vero cum a [illegible] duobus v. electores ele-
cti fuissent, et ad tractandum de electione se
contulissent [illegible] et non possent omnes in
unam [illegible] concordare [illegible] eius ex ipsis
venientes in [illegible] convenerunt. et de [illegible]
electione [illegible] de postulando episcopo [illegible]
capitulo publicarent. ac reliqui duo [illegible]
[illegible] eadem die [illegible] paucis de capitulo
reliquis absentibus eligunt [illegible]
[illegible]. [illegible] vero [illegible]
rio. [illegible] v. elec-
tores [illegible] de electione tractaturi
[illegible] dissiderent [illegible]
voces [illegible] a [illegible] qui remanserant
in capitulo audire fuissent. ca-
pitulum [illegible] suspectos
[illegible] ad eos duos de [illegible] dele-
[illegible] habuerit eis expre-
[illegible] procedent [illegible]
potestatem eligendi quam eis commiserat
revocant. mandantes eis ut re-
dirent ad capitulum et [illegible] cum aliis fra-
tribus de electione [illegible] et [illegible] reuer-
[illegible] duo ex [illegible] electorum ad [illegible]
eis consensum [illegible] non [illegible]
[illegible] capitulum [illegible]. [illegible]
usque ad fores capituli [illegible] ave-
[illegible] per modum discesserunt. Capitulum vero
[illegible] die illa [illegible] plenam [illegible]
[illegible] sequenti die [illegible]
[illegible] fecerunt. [illegible] ad
capitulum congregati [illegible]
[illegible] se [illegible]
[illegible]. [illegible] maiori et sa-
niori parte capituli elegit in episcopum [illegible]
[illegible] decanum et [illegible] vero postulandi
de episcopo convenit [illegible] postulat [illegible]

cum pluries

erat pro eo quod in aliis toto capitulum eligendi
consultius potuerit. per quod unanimiter de
consensu totius capituli in electione totam. quod
si vel non esset in eligendo quia in contrarium pro
cessum fuerit electionis. capitulum minime pot
uit revocare. electionem ipsius auctoritate
decernimus irritandam. quamvis pro ipsis episcopi
unitate et necnon in veniat ad regimen
ecclesiae Tolosane. et ydoneam tam scientia quam
vita sive conversationis exemplo. ad liberam
electionem de Tolosana diocesi extra
respiciendam. quod nisi per negligentiam prelibatam
infra tempus a nobis ... prefixum ad
electionem concurrendi ad ecclesiam Tolosa
nam per urgentem necessitatem et apostolicae
voluntatem ei necessariam providebis. in de
episcopo Florentie.

30 Cum ecclesia Vulterana debito canonicorum
obsequio longo tempore fuisset destituta
Vulteranus episcopus volens numerum in
defectum in eadem ecclesia restaurare ca
nonicos quosdam elegit et instituit in ea
dem quos canonici recipere noluerunt as
serentes quod talis electio fuerat in eorum
preiudicium attemptata. cumque ... super hoc
mandato ... peterent episcopi in quo postula
verant ut canonicos aut iniuria quod
eis fecerat canonicorum Vulteranorum capitulo
in fuisse per liberos ab imperatore ...
suis dictos canonicos absolvere non pos
poneret. episcopum videlicet in iniuria facta
quod videlicet iure suo est per electos longe
melius sic probatum quod canonici super aliis
hic iure usi fuerunt antequam episcopus nomi
nasset. In loco quem mandato quod ipse pete
bat episcopus ut dictos canonicos ipsius in
re electionis ... liberam potentiam ab
solvere studeat canonicos sepedictos.

31 Cum dilectus filius Morinensis episcopi Lotarius d
Tervanensis canonicus ecclesiae de pastore
vel alio viduate concordiam in suis ... cano
nicos Morinensis possent eligendi episcopum
unanimiter convenirent per memoriam ve
stram recipientes et pastore que de ge
nere ipsius extiterat electum ... quem exigitur
amicorum voluntatibus singulorum. quod
ecclesie ... in episcopum eligunt. metropol
itanus quoque cum electionem relata fuit examin
aret quod et sic eis extitit de genere ... defunct
iudicio obiectum
niat ab aliquibus dubitare. in quo constituit sollic
intelligentiam nostram
ite licitam per sententiam declarando electio
nem ipsam minime sustinere in eandem defunctum.
electionem de ipso factam sollempniter confirm
avit. et infra ... quod electum venerat
memorati proposuit ex adverso quod cum
super dictis ecclesiis ... fuerit eligendi
concessa potestas. ut capitulum cum ea
pe contentionem qui illi ecclesie ab omnibus in
memoriam tamen prece de genere ipsius e
esse nominatum eligere in pastorem. electores
ipsi ... et pocius ... et ... non
liceat ... eligere per supplicem
ut quod parva de capitulo nominaret. ...
canonici Morinensis. prius modo ad nume
rum ... electores fuerunt memorati
cum plures essent in eadem ecclesia dignitates.
exigitur fere omnes publice ... quil
... nominaret. et repugnantes le
... de lusiis quod sic ... fuerit ...
ad ... curaverunt a placitu ...

Suspicio e[st] ... [illegible] suggestio

A ... nos ... [illegible] ...

ne. et s. si os v. ep. vel providus est exemplo, si per surreptionem ad eminentiam quis ascenderit ad aliquam dignitatem. Ita dumtaxat providendo, ut pluribus ad decretum ... unanimiter quod ipsi ... consensum se prestare eleccionem non moveant huiusmodi quorum prelati vel clericos unanimiter vicio astrigantur de veritate quam examinationis ipsius examinatoris quam ... proprie ad quos eam pertinet ... et si tres simul aut duo saltem ex ipsis unum diligit maiorem animarum partem ... in eam quam convenire vos ... sententiam ... proferatis. Si autem ... hec ... oportet ... suffragia ... eo quod singuli eorum in suis testimoniis singulares. Si vero per ... deposita dicit ... examinasse a ... nominatum ... si fuerit sufficiens ... quam non de gremio ecclesie ... sibi ... debebat eligere ... maior et sanior pars capituli convenit, vos electum ipsum ... confirmetis. Verumtamen quod de ipso ... eum ... per ... confirmatio ... in ... amovendo ... quod ... fuerit ... obligatum non obstante quod ... erat ... hunc ... non ... a metropolitano fuit iudicatum ... iudicatum ... defendendum non fuit legitima ... suspensa ... episcopo Baiocensi.

Quoniam ... periculose constituti ... prius ... consiliis ...

... eam decanus et canonicus de ... desiderat loci capitulum ... vij. ex ipsis canonicis ... ut ... quod de gremio ipsius ecclesie ... maior pars nominaret ... in decanum. Unde cum unus ... vij. ... et alius qui non erat de ... in decanum ... nominari ... requisitus ... debeat ... quod ... capitulo ... vij. ... canonicos ... in decanum assumi. Dum ... electionem ... canonice non obsistat.

De ... Caringie.

Venerabilem et s. ... principes hanc perpendere ... nobis ... apostolice sedis aut ... gessit aut cogitavit ... se electionis ius ... aliena ... relectionis ... principum derogavit dignitati ... ... et ... non fuit ... non debuit ... iudicium. Verum illis principibus ius et potestatem eligendi regem in imperatorem postmodum promovendum recognoscimus, ut debemus, ad quos de iure ac antiqua consuetudine noscitur pertinere; presertim cum ad eos ius et potestas huiusmodi ab apostolica sede pervenerit, que Romanum imperium in personam magnifici Karoli a Grecis transtulit in Germanos. Sed et principes recognoscere debent, et utique recognoscunt, sicut iidem in nostra recognovere

... supplex ... Philippum ... Ottonem ... approbavit

Ipsum Karolum ... non ... mortuo Karolo regnum ... apud Alemannos ... fuit Gallie

p(er)tinentia/ q(uod) ius (et) auctoritas examinandi/
p(er)sonam electam in regem (et) p(ro)movendam ad im-
periu(m) ad nos spectat, q(ui) eam i(n)ungimus,
(con)secramus (et) coronamus. Est enim regula-
riter ac g(e)n(er)aliter observatum, ut ad eum ex-
aminatio p(er)sone p(er)tineat ad q(ue)m i(m)positio
manus spectat. Nu(m)q(ui)d e(n)i(m) si principes
i(n) discordia, s(ed) (et) i(n) concordia sacrilegu(m)
q(ue)mcu(m)q(ue) v(el) excommunicatu(m) in rege(m), tyrannu(m)
v(el) fatuu(m), h(er)eticu(m) eligerent aut pag-
anu(m), nos inungere, (con)secrare ac coro-
nare ho(min)em hui(us)mo(d)i deberem(us)? Absit omnino.

Obiectioni (er)go principu(m) respondentes asse-
rim(us) q(uod) legat(us) n(oste)r in approbando rege(m) (et)
reprobando duce(m), nec electoris gessit
p(er)sona(m)/ v(el) r(e)portoris, q(uia) n(ec) fecit aliq(ue)m e-
ligi n(ec) elegit, n(ec) cognitoris, cu(m)
neutri(us) electione(m) q(uan)t(um) ad factu(m) elig-
entiu(m) (con)firmanda(m) duxit aut (etiam) in-
firmanda(m). Executus (est) denu(n)ciatoris
officiu(m), q(ui)a duce(m) [Philippu(m)] (per)sonal(ite)r i(n)dignu(m)
(et) ip(su)m regem denu(n)ciavit ydoneu(m), q(uan)tu(m)
ad imp(er)iu(m) optinendu(m), n(on) ta(m) q(uan)tu(m) ad stu-
dia eligentiu(m), q(uam) p(ro) merit(is) elector(um).
[illegible]

[illegible]

(con)secrari (et) coronari postulat. Nu(m)q(ui)d
[illegible] si principes a-
moniti (et) expectati v(e)l n(on) potuerint v(e)l
noluerint (con)venire, s(edes) ap(ostolica) advo-
cato (et) defensore carebit, eoru(m)q(ue)
culpa ip(s)i redu(n)dabit i(n) pena(m)?
[illegible]

Marginalia: non solu(m) — Placet — obiicit v(e)l abnuant — per — n(on) q(uod) [illegible] p(ro)moveatur

uocat ad nostrum iudicium prouocauit.

Insuper si predictus dux imperium optinuerit. iuratus principum in electione periurus et imperii non optinendi decreto sedis apostolice uidetur. Sanctum si prout uoluit frater dicti ducis prius eorum sic dux quem frater suus succederet/ uidetur imperium ex electione sibi exclusus uacillare debere et in preiudicium principum redundare/ si non de domo dicti ducis predicti uideatur aliquis ad imperium assumendus. 35 Ab ultione. § v. in. 9. ... duci et eodem omnes/ non obstante iuramento si quod ei rone regni fecerunt/ eo quod ad imperium optinendum reprobato iuramento illi non debeat absoluere. i. d.

36 Cum dilectus filius de sancto ... presbytero cardinali ... sine uniuersis prout tibi cassata electionis/ uos fratribus cum omnibus qui fuerint in presentia conuocati. quod maiori et saniori parti eorum non predictus iudicis complacere faciatis. pro... ta absoluere. Idem episcopo ... remis ... 37

Bone memorie. S. cremonensis episcopus in extremis agente. cum de conualescentia desperaret ipsius cremonensis capitulum. h. canonicum suum regis scolasticas disciplinis insistentem ad electum eum ... elegit ... tua electio ... confirmauit. Consequenter ... et dilectus filius ... electionem ... electum ... de uiro ... honeste uite et clare fame ... supplicatum/ cum de ipso ... deberet

expectare iudicium/ antequam procederet ad sedem dignitatis ... non ... eius ... capitulo permanente/ electionem a ... laudabile testimonium perhibeat de ipso. ideo ex ingenti ... consilio ... de ipsa electione ... canonica ... cum ... fuisse ... eius ... pro ... esse/ ... non ... in ... electionem ... et non potuit ... i. d.

Cum ad nostram ... peruenisset quod ... abbate lexouiensi ... non ... cum monachis ... regularis ... eius ... monachum/ electionem de ipso factam ... irritare. Idem ... c. presbytero cardinali apostolice sedis legato.

38 Officii tui ... Sane nobis ... in camera ... quod cum monasterium quod ... in medio ... pastore careret. monachi abbatiam de electione ... non possent ... idoneam ... non ... illi nobilem/ oculos direxerunt ... potuit ... et ... adiecit ipsius ... postulauerunt filium suum ... monachale ... de ipsius ... et pater ad hoc ... duxerit

tum prouidum et discretum / quem ijdem mona-
chi fuerunt in abbatem elec. Et electio ex-
titit prorsus cassanda · ap · se · le · q.
omnes pariter in eum fuit consummata · Cum a-
utem pars sic pergat sese quod nulla fuit
ad hoc amotione indigens · postulas e-
andem / uitium dicte legem electionis consum-
mare · vel dispensare poterit · vel quia fuit
contra formam posita et uitium electio cassata
ipsum ualeat eligi in abbatem / Nos
consul. etc. Respondemus quod cum ex his
que in consultatione uestra secuta sunt ostendatur
quod talis cum non possit eligi in abbatem
maxime pro eo quod ante quam esset diaconus
uoluit esse magister / electionem illam ir-
ritam esse decreuimus et tamen [illegible]
quod fuit in regula sufficienter instructus
et si urgens necessitas et euidens uti-
litas ipsius monasterii postulauerit p-
gaudere recepta poterit in abbatem a-
ssumi, ne monasterium opprimatur in-
terim maiori grauamine. III. De. 39

Illa quotidiana instantia et cetera. Ex-
pectata diu electionem canonicam
exspectasse ipsum duce auct. ap. duximus
confirmandam, supplentes de pleni-
tudine potestatis / siquis in ea exces-
sus defectus quod quia in electore e-
lectionem euidit qui ex sola gratia procedit
in simplicitate exercitis tanquam in dubie.
i. de nouo mag. nouatio uro. 40

Scriptum est in Apocalypsi quod in medio
et in circuitu sedis erant iiij. ani-
malia. Sane ad hanc ecclesiam sc. constan-
tinopolitanam duo alia sunt uocata le-
gata plena de illis et alias hinc inde sen-
at iudicium eiusdem archiepiscopi et ple-
banus sancti pauli / de venetijs sic p-

cantores cum postulatum archiepiscopum / et
eligentium plebanum fuit compositi coram
nobis et [illegible] vin. quod de his que per actionem
parti et iudicium deducta fuerunt / nobis
non potuit fieri plena fides quia sic hinc
quod de nouo dicti sunt postulatum / per quam
publicum instrumentum non per confessionem
procuratoris partis ad ulterius in iudicio quod
factum sic per renunciationem partis alterius
suam et electionem esse fundatam · cum dic-
tum dux communitatis pro apostolica scripta in
ante dicte quamvis sic huius et alius in quibus
dirigentur illis uitatem de nouis electis et
postulatis ap. venetias non tam fuerint
et dum conuentum de studijs et eligentium
non et postulatum et omnibus gratis quod cum
possint in scribere apud constantinopolim non
hi postulatio et electio celebrate fuerint
et si prius consenserint pro cedat sic in. si
sic constat de nouo conuenisse quod
ad electionem patriarche vij. ad numerum
et priora sui pro se ipsos sic parochos et
duo alij ex parte inuisitatem / procedentes
conuenerunt eorum prelati · tot quod tu
ipsi conuenientes eum fuisse prelatos
quod cum vij. prepositi et ix. canonici alij quod
quid canonicos constat in postulatione per
fratrem archiepiscopum conuenisse · duplo maio-
rem fuerunt numerum quam xvi. qui electores
plebani · cum inter illos plebanos ad
uictas · non probatum fuit postulatio ad
obuiare de canonicis et statutis quod per
modum ipsius debent imponere · ac
plebani electio cassata · ipsum archiepiscopum
absoluas auctoritate quod cruciem ecclesie
tenere · concedendo ipsum constantinopoli-
tane ecclesie in patriarcham. Si ad facienda
duplo maiorem numerum sint omnes prelati

minime sufficere. Sed dignum vel indignum fuerit postulatus, cum per electionem repulsa electorum plena auctoritate continetur, quum in nullo obsistat eidem, quin ipsum tanquam postulatum reddat indignum. Si vero minus postulatum indignum fuerit, duplo maior quam ad postulandum, et postulata repulsa fuit indigna, cum postulationem, quae electionem non dicitur, excedere, si forsan omnes aut maior pars postulaverint personam damnabiliter postulatam scienter indignam, ut hac vice debeant uno eligendi seu postulandi potestate privari: et hoc quoque circa electionem continet, si quando de persona idonea contigit celebrari. Idem in concilio generali.

Ne pro defectu pastoris gregem dominicum lupus rapax invadat, aut in facultatibus suis viduata ecclesia grave dispendium patiatur, volentes in hoc occurrere periculis animarum, et ecclesiarum indemnitatibus providere, statuimus, ut ultra tres menses cathedralis vel regularis ecclesia praelato non vacet: infra quos, iusto impedimento cessante, si electio celebrata non fuerit, qui eligere debuerant, eligendi potestate careant ea vice, ac ipsa eligendi potestas ad eum, qui proximo praeesse dinoscitur, devolvatur. Is vero, ad quem fuerit devoluta potestas, dominum prae oculis habens, non differat ultra tres menses cum capituli sui consilio et aliorum virorum prudentium viduatam ecclesiam de persona idonea ipsius quidem ecclesiae, vel alterius, si digna non reperiatur in illa, canonice ordinare, si canonicam voluerit effugere ultionem. Idem in eodem.

Quia propter diversas electionum formas, quas quidam invenire conantur, et multa impedimenta proveniunt, et magna pericula imminent ecclesiis viduatis, statuimus, ut, cum electio fuerit celebranda, praesentibus omnibus, qui debent et volunt et possunt commode interesse, assumantur tres de collegio fide digni, qui secrete et sigillatim vota cunctorum diligenter exquirant, et in scriptis redacta mox publicent in communi, nullo prorsus appellationis obstaculo interiecto, ut is collatione adhibita eligatur, in quem omnes vel maior vel sanior pars capituli consentit; vel saltem eligendi potestas aliquibus viris idoneis committatur, qui vice omnium ecclesiae viduatae provideant de pastore. Aliter electio facta non valeat, nisi forte communiter esset ab omnibus quasi per inspirationem absque vitio celebrata. Qui vero contra praedictas formas eligere attentaverint, eligendi ea vice potestate priventur. Illud penitus interdicimus, ne quis in electionis negotio procuratorem constituat, nisi sit absens in eo loco, de quo debeat advocari, iustoque impedimento detentus venire non possit; super quo, si opus fuerit, fidem faciat iuramento, et tunc, si voluerit, uni committat de collegio suas vices. Electiones quoque clandestinas reprobamus, statuentes, ut, quam cito electio fuerit celebrata, solemniter publicetur. Idem in eodem.

Quisquis electioni de se factae per saecularis potestatis abusum consentire praesumpserit contra canonicam libertatem, et electionis commodo careat et ineligibilis fiat, nec absque dispensatione ad aliquam valeat eligi dignitatem. Qui vero electionem huiusmodi, quam ipso iure irritam esse censemus, praesumpserint celebrare, ab officiis et beneficiis

ticas suspendantur, presenti [pro]sint constitutione eligendi seu potestate privati. I. de eodem.

Nichil est quod ecclesie dei magis officiat quam quod indigni assumantur prelati ad regimen animarum. Volentes igitur huic morbo necessariam adhibere medelam, irrefragabili constitutione sancimus quatinus cum quis fuerit ad regimen animarum electus, is ad quem pertinet ipsius confirmatio diligenter examinet et electionis processum et personam electi, ut cum omnia rite concurrerint, munus ei confirmationis impendat, quia si secus fuerit incaute presumptum, non solum deiciendus est indigne promotus, verum etiam indigne promovens puniendus. Ipsum quoque decernimus hac animadversione puniri, ut cum de ipsius constiterit negligentia, maxime si hominem insufficientis scientie aut inhoneste vite aut etatis illegitime approbavit, non solum confirmandi primum successorem illius careat potestate, verum etiam ne aliquo casu penam effugiat, a perceptione proprii beneficii suspendatur, quousque si equum fuerit indulgentiam promereri, si vero convictus fuerit in hoc per malitiam excessisse, graviori subiaceat ultioni. Episcopi quoque tales ad sacros ordines et ecclesiasticas dignitates promovere curent, qui commissum sibi officium digne valeant adimplere, si et ipsi canonicam cupiunt effugere ultionem. Ceterum qui ad romanum pertinent immediate pontificem, ad percipiendam sui confirmationem officii eius se conspectui si commode fieri potest personaliter representent, aut personas transmittant idoneas, per quas diligens inquisitio super electionis processu et electis possit haberi, ut sic demum per ipsius circumspectionem consilii sui plenitudinem officii assequantur, cum eis non obstiterit de canonicis institutis, ita quod interim valde remoti, videlicet ultra Italiam constituti, si electi fuerint in concordia, dispensative propter necessitates et utilitates ecclesiarum in spiritualibus et temporalibus administrent, sic tamen ut de rebus ecclesiasticis nil penitus alienent. Munus vero consecrationis seu benedictionis recipiant sicut hactenus recipere consueverunt. Item eodem iii. ca.

Ut prelati . . . Constantinopolitano. Auctoritate statuimus ut expellendo capitulum Constantinopolitanum vel alias necessitate vacante sede pro electione negotiantibus de bonis prebendarum fiat canonicalis portio reddatur. Canonici vero in ipsa bona decedentis prebende non occupent vel usurpent. I. de electo Lunden.

Cum per peccatum in litteris de iure oportet centum quondam Lunden. archiepiscopi electionem novam canonicorum Lunden. in te nostre presentie concordiam continuisse, que tandem examinato electionis processu electus tue in ventum est . . . publicationem consiliis et collectis aliquibus diu fuisse protracta, assensum tuum prius quam electus fuit requisitum, electionem eandem exigentibus cassavimus, ut ordinationi processu sententia constitutum exigente. I. de electione Pont. et vi . . . de Canapol.

Constitutus in presentia nostra presentibus Tauron. electus . . . ta . . . decedente abbate et cum ad petitionem ipsorum abbatum misisset ut expedire . . . ipsi abbates debent electi abbatis . . . monachi

i e est / dicunt quod olim cum assum-
erentur in suorum monasteriorum abbates,
fuit spiritualis in dulcedinem eius. ap. Alexandr-
o conventu monasterii [illegible] ut
haberent vocem in capitulo eorundem. no-
vis fuit [illegible] reputantes si-
bi silentium impositum ab abbatibus
super dictis. Idem Rothomagensi ca- 29

Ecclesia vestra destituta pastore,
non vestris est de futuro hic
in persona successoris tractare, co-
nsilia divisis quidam in Thomam, qui-
dam in cancellarium et quidam singulari-
ter in singulares personas eius-
dem consensus. Cum autem lis hu-
ius et patrum vestrorum pluribus in
lite fuisset hinc inde propositum
etiam quod [illegible] in Thomam de-
cidia dirigebantur, sed maiorem par-
tem facerent parum comparandum minorum
non tamen ad maiorem partem capituli per-
venire. Considerantes igitur omnium
quae per publicationem consilium [illegible]
[illegible] / ad electionem [illegible]
[illegible] de portatoris lo-
[illegible] per ap. legitime fuit
[illegible] secuta / quae per electionem nec decet non
[illegible] expedit haberi. Unde quod [illegible] de
[illegible] Thoma cassavimus, pensata con-
[illegible] in cancellarium non ad
[illegible] Gregorius. 129.

Quod in irritum assumi non debe-
at quod factum discipuli non assump-
tum non sit probatio quod si est non no-
vit. Nos in electo pre quod in quibus-
dam regularibus domibus iure et dioces-
ano [illegible] quod abbates non profes-
si ordinem regularem assumpta. ad q. e.

tunc abbates esse non debeant quod per pro-
fessionem monachi et regulares canoni-
ci non fiunt, ad admonitionem dioecesani
tales [illegible] ap. impedimento per
[illegible] I. D. Cumano capitulo 71

Cumana ecclesia pastoris solatio de-
stituta et [illegible] die ad eligen-
dum electionem prefixa, quae plenius ex-
ante de Cumanis canonicis ac extra
vobis qui vocem in electione habere noscuntur
capitulum et alia civitatis electionem se-
debe [illegible] prestantes
[illegible] ad nullum fuerit quod vox eorum quae de
iure vel consuetudine in eo est non de-
beat non valere. tandem premisso ex-
amine generali [illegible] servato. vii.
decanonicis vii abbates xi clerici
eiusdem civitatis capitulum convenerunt. ix.
canonicis uno de abbatibus uno ca-
pellano et xi clericis in ipsius ecclesiae
[illegible] dirigentibus vota sua et cum
xviii fuerint canonici tres abbates
xx clerici et xiiii capellani, nec
in electionem [illegible] ad maiorem par-
tem [illegible] capituli pervenisse. [illegible]
[illegible] fuerit quod clerici ad nullam de-
[illegible] non quod capellani ad nullum f-
[illegible] de consuetudine vel de iure.
[illegible] et capellani dicant electionem
episcoporum [illegible] fuerunt et [illegible] de
[illegible] voluntate. Sed cum in [illegible]
[illegible] sua fuisse vel [illegible] aliquos eleg-
isse probare. Sed et si in [illegible] fuis-
sent vota vel ipsi aliquos elegissent
[illegible] non [illegible] eis de iure
competere vel ex consuetudine [illegible] per
[illegible] Unde nos electores ipsos [illegible]
[illegible] et [illegible] eorum [illegible] generali cum

Aperuit

Capellani et novit

collatio tamen donatio facta fuit quod post pu
plicationem ... Ex adiunctis de
tertio uniuersis (?) capitulo ... dudum
uacationes elegeres hac uice eligen
di potestatem prestares. Idem abbati clu
niacensi.

Sacrosancta romana ecclesia et cetera. Sunt sane qui
supposuissent pleno iure ordinatione
prioris monasterii sancti pancratii ad clu
niacensem ecclesiam pertinebat, et comite de
uarenna patrono ipsius. quondam prideces
sor eius de assensu capituli sui conpo
sitionem quandam inire ... regie
ipsi ... uidelicet ut ... apponere
ipsius comitis assensu priorem donatum mo
nasterio cluniacensi et de ceteris pri
oribus eius quatuor ... unum de duobus
melioribus monachis cluniacensis ordinis
quos abbas duxerit nominandos ...
... eligendi in co
llegiatam ecclesiam ... et ideo
... regulariter
et dispensatione ... liberam ... uolu
mus ut deinde priorem libere possis non ob
stante compositione ipsa licet alios priores
... ordinare ... ordi
nationem ... patrono ut suum si uoluerit
impertiat assensum. Idem.

Decano et capitulo sancti thome et capitulo sancte
pauli bisuntinensis. Cum in ueteri leg
e et cetera. Porro ... uobis dedimus
in mandatis ut ... dies ... post
tam ... cum consilio sancti ue
nerabilis et ... abbatum et fratrum ...
de ordine predicatorum eligatis personam ydo
neam in pastorem canonice. alioquin dum
consilium uobis de archiepiscopo prouidentes
... die ad eligendum personam ... extunc

ad eligendum potestatem ... usque ad
consilium ... quod uos ... concor
ditur exspectare ... cum ... clau
sus conuenissent in presentiam abbatem sancti
benigni et ... consilium ... eius
... uno ex illis qui de
... consilio ... et diffinitio
... responsum. per ...
... non ex
... consilio ... abbatem in
... electionem ... re
latum ... archiepiscopi
... et abbati de ... in
... ut ... eiusdem electionis ...
... fuisse ... uota
... electus ... consilium requisiuit ...
... abbas ... ydonea ...
... quod ... electus ... fuisse
... consilium requisitum ... prima re
quisitio fuit ... reprobauit ... et ex
... ... non ...
ydoneus ... abbas quod ... fuit
... ualde ... C
... fuit ... re
quisitum consilium ... abbatis et ...
... requisitum non fuit ... Ex
... ut ... debeat ... alias
impugnari ... aucto
... electionem abbatis ... fu
... uacationis ... Idem
episcopo siluanectensi.

Capitulum Siluanectense capitulo ad e
lectionem futuri pastoris tres de
... et decanum et ... compromitto
... absentes et ... ipsius ... conuenerunt quod ... et
... alium ... desideria
... sua electo exeunt

i pastore eccle subrogandi p mod' c
dere ypte decanu q alij plim deberet
sec' eligendo p'am sine uirali cetera p
q al' sed' stacura lachu cetiy ipso
iure eligendi potestate puans eli
gendi potestas ad eos extitit deuo
luta decanu ipm q i eu uota sua
direxerant i epm suu elegunt ad
se ap' appellantes et se relicqs pere
atiz ut irritant decani electionem ad
t'ptata a paucioribz et p aliu no
cassata ac c(on)firmare relig' uelun
canonice celebrata a plurz de se ydon
ea dignaremur. Nos g' mandam q
si de stacuta defectu i littatura si pa
tr tit et alias z ydoneu ad regimen
pastorale ipo electionem auct' nra p
cures i stram relicq c(on)firmare. a
liogn ut ipi electe cautel irrita n
ciata p'nonicate decan si n'ei deca
nicas i statuas obstante ead' auct'
ptical eccle memorate. i d' silua
neci epo et ioh' mirabili add' et
li[illegible] par'

Dudu eccle rochom pastoris sola
tio destituta et electionem q i ead'
eccla fuerat celebrata. h. ad'. et ad alij
clo' eccle canonici ad se ap' accessi
erit. dns ipo' qd' p se et p'pe su
a. 26'. add' permaneret mor q electio
ne celebrant i ura p'sencia c(on)stitu
as. Int' alia q c(on)t' elec' obiecta fue
re. add' p'posuit memoratus q idem
p generale c(on)silium archidiaconat' obtin
ad ept'. ipm cu plurz prochialibz
eccl'iis q's an' id c(on)cilium optinuerat p
etate p'publice eorz dimissio retinuit
eccl'ias memoratas. vn' c' i eod' c(on)cilio

sit statutu ut quicq' recepit alig'
beneficiu cura h'ns anim' annexa.
si p'ius eet bnficiu optinebat eo sic
ipo iure puat'. et si forte illd' re
tine' c(on)tendit et alio spolietur. p'd
ic' elec' c(on)t' stacuta h'z vndecim
tessitudinis notam si n cupiditatis u
iciu q i alijs reprobare debuit
exemplitate binaru i currit. ire
aliendo bnficia q n spectabat ad
ipm cu p' receptione alterius p'orabi
tion uacauerunt ipo iure. eet oci
etante possessiu aliena et sic fu
re c(on)uicit q' n' l' rapina i lue
c(on)stitut et alias dispedir
p'dem prochiales eccl's retinebat
ac c' earz cura q ea puat' fu
it ipo iure ad eu ualiciu p'
ine. et sic p'pim ecci' aie dapn
abiliter. recept'u quv'n p'curare
eorz q eligerant. et vplicite vnc
ipsiz h'z cora nob' c(on)fitem' i iure
p c(on)cessionem cu rechom al' epi no
b exhibita eund' electum uir de mil
tipli' excusare. Nos g' decani ex
cusatione ut pote friuolam uirari
cu ad mittere. nob' dedimus ut li
c(on)stat q id p'recepte aid' p'bend
ura aliaz habe' p'lacas prochiale
eccl's elco ipz retinerz n ostende
ret p se ap' l'r' h' dispensatione ele
ctim ipi auct' ap' cassarem. et p
p'abz g' ipi h' i ura p'sencia c(on)stitu
tas p'sonas q' iuramte de uirare
dicta et fal' ponit et replicoz hic
et ui. tand' eod' decano, p'textu q
rundam c(on)iecturarum ad uram audientiam
appellante. vos electionem h' irritate

t effectiu ad tonnd'

.i. in
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Nr. x epo nostro p dispositio cu aliq'
phicie bnficiou cura h'ntiu

modu ad
tionis

ab archidiaco nativi uel [illegible]

vel dc'ano

[illegible]

decano

eid' ecce de cenom epo p indiuis (et)
i · lz a' ponel (et) p'onel li plibz ar
ticlis sbe fuint cora nob · qr cu
qc · uas n inuenim ee faru · cum
p ponel (et) p'onel ad eas h p pen
tom i uire ppoita · (et) p'oue fam
lias qceilo fiat · eund pcessu de
fru urop qsilio uiri duxim ma
and · tand aud elcom expimulla c
pecic uritatt elco pcedere · Rnd
entc pcod q n erat ei elco uirit
anda · lice n cora nob legime qc
ell · psmoz de dnda uitate ap
tibz uiramito · jd elcos (et) li qsituto
le dca uilitai qre elcou tenuisse
tu le li h nomini uiceba exdare
qr uidelz dem adiqiuuat n deb
ac cura hre aiaz · h e i iure qst
ci fuit q · aud amuian · de qsuet
udie sustedat expouitar (et) ab solli
pbros (et) pocel (et) prochiales ecc i
qcdiat · n n aud uilitat (et) i qre
q'uidit i qreda (et) pcuratoel i re
uisitaoil recip suade appar q
cura he aiaz annexa · q (et) li n h
uet negare n pot qn pcd exutat
Cu id dep(er)abz q de uilicys cura
hntibz iudicaui lic hns (et) li i du
lgetia q li h allie le hre i ualida
repurauim · c i ea situat sugge
lite (et) suppllit iurare · q raitaia
expsla ipm ultareu hiulz · sug
gellit ei q pdas prochiales ec
clas aliq fuilz aud assupe cano
ice fuit allecut · cu ullz potuit
plel prochiales optine · li una
pendente expatia l una i titula
ta (et) alia quidam hret · vn e id

uita q ueap iriulata hut / ipal
negli' canoice habuisse · i aiu sugg
erat q reddit p su ecce tenu
el (et) expuel · suppllit q aliol reddit
i plus eccas uolat optine · supplic
ir (et) q plel prochiales eccas cu p
libz aliis uilicys i duilis eccis
optinet · Cu i tribz iure n fuet
ecu tot uilicys p cura aiaz
hntibz dispelare · u i te iure
fuit ei alie de nouo qcede · h ut
p i dulgetia posse hm hare retinere
(et)c · tand e n recitaui n sua p ben
da id ta uiri sig ei qpe
te uidebat · q lia qcessio
spontanea uoluntate / qcce
ssioem duxe · ad unutre
da · Lex.

Inguenli (et)c · e tanalio
leuauat ut n collone
hm eligat l qui oius
l maior (et) sanior qsiliar
(et) i · w · maior pt roc · c · non
e · qsetit q q mauore hic prep
cu qpatoe minoz · n plene iuna
d umi qr uit · c · (et) h · de qbz ad uc
au refelint qcem uoce elcoe habui
ut ectate u egant u dicusliti · n
n zeli ad zelu · n uita ad uitu co
no fca fuit n (et) electo qic celebra
cu lz i eund · w · singlaus sing
li qsellulet n cu debuit ut ced li
glaus elco li qmiil · ne l id reperi
uider l exh legee ab surdiqs ut
tot ecce electoel q eccie uno eli
geret · n ex singlaiubz l p(ro)cl(am)aui
qsesibz appar uiulitas elco · l
qmil lz q lz singlis uitate expmat

in

sue pars quidam ex singulis predictis licet
uix. unus tamen non appareat non persignum
ut se fortean ex primatu sui prouisio-
no canonica potuit sic excludi. cum
prius exstiterit in canonicatus possessione
uel quod habuit stallum in choro locum in cap-
itulo legendo et cantando ut canonicus. et
ad tractatus et ad electiones dignitatum quando
casus occurreret pro tempore faciendi tam-
quam canonicus sit uocatus. quocirca hac ui-
ce fuit cum protestatione admissus.
Sedis non est in tali loco de quo ad electio-
nem fuerat uocatus. Cum de toto
regno francie uocentur ab-
sentes de consuetudine ecclesie
Gallicane. Nos huiusmodi ple-
nius intellectis de consilio fra-
trum nostrorum prouisionem electio-
nem ut potuerit contra formam con-
cilii acceptam decernimus
irritam et inanem. Idem
capitulo Massan.

Massana ecclesia pastore uacante et
in electione procedentibus ne pre-
latos et canonicas personas electio presu-
matur quod si forte presumpta fuit nulla
optineat firmitatem non obstante contra-
ria consuetudine quod dici debet potius
corruptela. Idem capitulo Catalan.

Ecclesia uestra destituta pastore conue-
nientes in unum absente W. quem
noluistis tractare ad celebrandam electio-
nem communiter statuistis. ueniente uero eo
et dicto W. tamen absentes exstiterint uoca-
to primo iuxta formam concilii generalis
scrutinio decem et uiij. in .v. presbyte-
rum eiusdem canonicum uni .xx. vij. R.
canonicus remensem elegerunt. prefa-

to. W. prius modo electum eiusdem R.
sine preiudicio consensu. tandem pre-
currentibus utrisque partibus in nostra presentia
constitutis. allegabatur pro electione dicti
R. quod etiam in iiij. excederet alium op-
ut . W. predictum maiorem et pre-
tenderet et quod sic debebat pars illa
sanior reputari. Cum uero maiore etiam
nu[meros]is zelus melior presumatur. e-
pars uero altera electionem eiusdem multipliciter in-
pugnabat. proponens predictam R.
in etate parua defectum. nec esse sufficiens
etatis licet ad eandem susceptionem in-
etatis mature et eminentis licet pre-
factum eundem consentit. et electores eiusdem
alios uiros et auctoritate precellentes. [illegible]
gratia uero ad partem electum meliorem zelum
eos habuisse constabat. dicebatur preterea quod
consensus dicti W. quod pars eiusdem consensu
fuisse contemptum asserens pars reliqua
capitulum postea consensisse ab ipso fuisse et
non fuit presentia in scrutinio. licet post electio-
nem accessisse adiectus non ualebat. Sic
denique statutum generalis concilii quod electio-
nem decernit in ualidam cum sic eiusdem con-
cilii formam in electionem presumatur non dicit
ad contemptum et aliqua quod non sit de forma
referri. Verum quia in dicto quod alter electus ce-
lebrata non ualeat ex eo tamen respiciente quod
acceptatur contra formam concilii memora-
ti. et ideo alia quod ponitur unde licet
est aliud quod presentibus omnibus quod debent et
uolunt et possunt commode interesse fieri de-
beat in electione processum certa quod licet ha-
ui statuta noscatur uno uero in-
deatur eum. sepe non ... et ro-
pore quod unam intentio quia aliam exag-
itat et uitalis ingignit. et inuenimus uno

ubi statuitur voluisse. Nos igitur quia hic in sua propositione plenius intelleximus, te contra Lateranense concilium in ordinationibus ecclesiarum maiorem partem capituli et saniorem exigentis, et statutum generalis concilii contineat, ut is eligatur in quem omnes vel maior pars consentit clericorum, dicimus quod non potuit licet potius ipsius electionis cum maior et sanior pars non consenserit in eundem, de fratrum nostrorum consilio irritam duximus. 59

Publicato scrutinio ... mandamus. Idem.

Post publicationem variare nequeunt electores, nec sic facienda collatio et electo celebranda, ad quam prius si oportuerit appellare. Idem. 60

Si aliquis clericum per simoniam eorum ignorante ac invito non habuerit contigit repertum, cum eo licet pluribus ad quam talis electus fuerat illa non potest episcopus dispensare quia cum ignorantiae maior simplex videtur per simoniacam pravitatem ... signatorum episcopi dispensatio tollere. 61

Cum quis in eo ... absque ... de superioris licentia eligi non possunt ... ecclesie statutum a canone exstitit ex quo in mora fuit licentia ... postulandi.

Innocentius III. Archiepiscopo ... Quod ex illo generali privilegio quod ... Extra 3 ... De translationibus.

Dudum ... in dubium canonica pridem mandavimus ... ecclesiae maioris ... ad se ... praebendas ... suorum et reditum ... sedis apostolice auctoritate ... canonicum debeat ... sapientiam clericum in ecclesia ... constitui.

et novo quodam nunc more ... pudicitiae maiorem et magnum quendam immoderatum ... confirmationem archiepiscopi. Immo potius de archiepiscopatu presumentes ... episcopum consecrat ... confirmationis ... reciperat ... et ... sic nobis exigimus relatione innotuit, quod ... episcopum asseruit ... metropolitanum ... ab episcoporum confirmatione ... suspendendum. Idem de canonicis et capitulo Andegavensi. De translatione.

Inter corporalia et spiritualia eam cognovimus differentiam, quod corporalia facilius destruuntur quam construantur, spiritualia vero facilius construuntur quam destruantur. Unde iuxta canonicas sanctiones episcopo solius honorem dare permittitur, solius ... Episcopi quoque a metropolitano suo ... consecrationis acceperit, quem tamen non posse nisi Romano pontifici committere. Cum ergo fortius sit spirituale vinculum quam carnale, dubitari non debet quin omnipotens deus spirituale coniugium quod est inter episcopum et ecclesiam suo tantum iudicio reservaverit dissolvendum, qui dissolutionem etiam carnalis coniugii quod est inter virum et feminam suo tantum iudicio reservavit, praecipiens ut quod deus coniunxit homo non separet. Non enim humana sed potius divina potestate coniugium spirituale dissolvitur, cum per translationem aut depositionem aut cessionem auctoritate Romani pontificis, quem constat esse vicarium Iesu Christi, episcopus ab ecclesia removetur. Et ideo tria haec quae praemisimus non tam constitutione canonica quam institutione divina soli sunt Romano pontifici reservata. Sic ergo episcopus consecratus sine licentia Romani pontificis suam non debet ecclesiam derelinquere. Sic etiam electus confirmatus

Facili

cum non debeat in dubium revocari, quin
post electionem et confirmationem canonicam inter [illegible]
et electum coniugium sit spirituale
contractum, et pro sede episcopali dignitatis non
addit. cum quis episcopus [illegible] dignit-
ate, nullus tamen esse possit episcopus, quam-
admodum de illo agitur, qui omni pontificali
renunciat honori. verum est tamen maius esse
vinculum episcopi ad ecclesiam quam electi, maius cum
sit confirmati. immo id perinde est et non al-
iud id iuris optinent in utroque. sicut
ergo episcoporum translatio, depositio et cessio, sic et
electorum post confirmationem spiritualis vinculum con-
iugii soli est Romano Pontifici reservata. licet
usque ad tempora ista quod statuitur de
episcopis expressum non fuerit de electis, cum ex
paritate cum similitudinem vel comparationem
[illegible] nemini potuerit videri dubium [illegible]
[illegible] cum id iudicium [illegible]
[illegible]. Licet illud quod in canone
non de electo ut si infra vi menses per
negligentiam remiserit ecclesiam in dua-
ta [illegible] non alibi donum consecrationis ac-
ceperit, immo metropolitanus sine ce-
dat iudicio, aliter intelligentibus potuit
suffraganeus, est non intelligatur ecclesia in du-
ata, que sponsum non habeat licet ex sponso
[illegible] eius non sit consecratus ad hoc quod ad
quandam quam maneat viri solatio desti-
tuta. sic et utique [illegible] modo loquendi
[illegible] ecclesia in duata [illegible] episcopum habet
[illegible] tamen nullum prohibetur habere. non decet
[illegible] statuti sunt ad
penam [illegible] ad gratiam. sic ergo [illegible]
olim iudicio electus [illegible] ita [illegible] ad
aliam ecclesiam possit transferri. [illegible]
est non sine auctoritate Romani Pontificis fiat cessio
vel deiectio memorata. quia ut hec post

sedis examinatione illa metropolitano in-
dulsit, [illegible] id [illegible] nol-
uit, quod de cessione dixit, et de-
clarationem potuit ex plenitudine, et quam
est sedis pariter decreto latere. [illegible]
[illegible] non est ad [illegible]
[illegible] est nunquam intelligatur [illegible]
[illegible] non ex plenitudine [illegible]
Sane cum Turonensis archiepiscopus electum
Abricensem pro metropolitano sibi con-
firmari in ecclesia [illegible] per apostolice se-
dis auctoritate [illegible] et episcopum con-
secrare, qui [illegible] archiepiscopus [illegible]
tam mandati nostri [illegible]
[illegible]
episcopus a confirmatione et consecratione pariter
episcopum non ab exsecutione pontificalis
vel officii [illegible] archiepiscopus usque
[illegible] mandati nostri suspendit et quia
illud archiepiscopi tanquam maior [illegible] plus excu-
sserit in preiudicium. prefatus vero episcopus minus
potuit illorum tanquam maiorum errorem [illegible]
[illegible] solus tamen [illegible] eorum confessione spon-
tanea et supplicatione devota veniam er-
roris [illegible] non ex malignitate sed ex
simplicitate peccavit, et quam prefatus
episcopus quod numquam peccavit [illegible]
alligatus [illegible] humi-
liter et devote ac [illegible] postulans
et iudicium non requirens. [illegible]
[illegible] consecrationis [illegible] non poterat
[illegible] ipsum pontificem fieri non sede, cum
ad [illegible] non fuerit consecratus, et ad sedam
[illegible] vinculo [illegible] non potuit ca-
nonice [illegible] ad hoc coniugali alia
alligatur [illegible] esse quam
a pena suspensionis penitus absolvimus, vel
[illegible] apud [illegible]

ut posse consilium habere ad eundem p[er]venire ga-
udeamus. eccl[esia]m studeat gubernare. Id[em]
ar[chi]ep[iscop]o et p[rae]p[osi]to scolastico Magunt[inis].

Quanto am[plius] p[er] Hildesemen[sis] ep[iscop]i et i[nfra]. Ipse r-
elicta Hildesemen[si] eccl[esi]a ad Herbipolen[sem]
auct[oritate] p[ro]p[ri]a se t[ra]nstulit. n[on] attendens q[uod] vi[n]-
cla i[n] eu[m] p[ro]tulerat. quod d[eu]s iu[n]xit ho[mo]
n[on] separet. potestate[m] t[ra]nsferendi pontifice[s]
ita s[ib]i retinuit d[omi]n[u]s et m[agiste]r. q[uod] s[oli] b[ea]to P[etro]
et vicario suo et p[er] ip[su]m successorib[us] s[uis]
sp[eci]ali p[ri]vil[egi]o p[rae]buit et concessit. sic[ut]
testat[ur] antiquitas. c[ui] d[e]cr[e]ta patru[m] sanx[e]-
runt reve[re]ntia[m] exhibe[n]da[m]. et eunde[m]
assumu[n]t sac[ro]r[um] canonu[m] sanctione[s]. Non e[nim]
ho[mo] s[ed] d[eu]s separat q[uo]s Roman[us] pontif[e]x
q[ui] n[on] puri ho[m]i[ni]s s[ed] veri dei vice[m] g[er]it
i[n] t[er]ris. eccl[esia]r[um] n[e]c[ess]itate v[e]l utilitate p[en]-
sata. n[on] humana s[ed] di[vi]na pot[iu]s auct[oritate]
dissolvit et i[nfra]. Hic aut[em] s[ib]i p[rae]su[m]psit q[uod] n[on] li-
ceat p[er] sup[er]iorib[us] i[n] ex[tr]a. q[uo]d si vi[n]c[u]l[u]m
n[on] p[otes]t e[ss]e notoriu[m]. s[ed] p[at]uit ut ad
n[ost]r[u]m Herbipolen[sem] eccl[esia]m p[er]venit deli[n]-
quat et i[nfra]. Ceteru[m] q[uonia]m Herbipolen[sis] ca-
n[oni]ci a nota sua i[n] ip[su]m p[rae]sum[p]s[er]unt ulcisce-
re. voluim[us] sic[ut] dign[um] e[st] ut i[n] eo p-
uniant[ur] i[n] q[u]o p[ec]caveru[n]t. eligendi eos s[ib]i
vice suspe[n]dim[us] potestate et i[nfra]. Q[ui]a v[er]o
Hildesemen[si] eccl[esi]ae e[ra]t alligat[us]
vi[n]c[u]l[u]m s[ecundu]m ap[osto]l[u]m solv[er]e n[on] debebat.
nimis impie deliq[uit]. ne ad ip[su]m ul-
t[er]i[us] redeat districti[us] i[n]hibem[us]. cu[m] s[ecundu]m
diversos canonica[s] q[ui] ad maiore[m] se plebe[m]
t[ra]nstulit a cathed[ra] d[ebe]t p[ro]p[ri]a alienus et
alt[er]a sua ut n[ec] illis p[rae]sideat q[uo]s p[er] sup[er]bia[m]
despicit. n[ec] illis q[uo]s p[er] avaritia[m] concupivit.
Id[em] Wirciburgen[si] ep[iscop]o et scolastico mag[ist]r[o]

Lic[et] i[n] t[an]tu[m] et i[nfra]. sic[ut] legitimum (cum
matrimonii vi[n]c[u]l[u]m q[uod] e[st] i[nter] vir[um] et ux-
ore[m] ho[mo] dissolve[re] neq[ue]at. d[omi]no dicente i[n]
eu[angelio]. q[uo]d d[eu]s coniu[n]xit ho[mo] n[on] separet. sic
et sp[irit]uale fed[us] coniugii q[uod] e[st] i[nter] ep[iscopu]m et
eccl[esia]m. q[uod] i[n] elec[ti]o[n]e i[n]itiatu[m]. ratu[m] i[n] co[n]fir-
ma[ti]o[n]e. et i[n] co[n]secra[ti]o[n]e i[n]tellig[itur] co[n]su[m]matu[m].
si[ne] ill[ius] auct[oritate] solvi n[on] p[otes]t q[ui] successor
e[st] Pet[ri] et vicari[us] Ih[es]u Xp[ist]i. h[ic] a[utem]. Cu[m]
quida[m] Hildesem[ensis] ep[iscopu]s n[on] attende[n]s ad H[er]bi-
polen[sem] eccl[esia]m p[ro]p[ri]a temeritate t[ra]nsisset
et i[nfra]. Nec illa p[er] d[omi]n[u]m i[n]dulgentia plu-
rimu[m] excusat ip[su]m q[uam] h[ab]uisse asse[rit] ac
cu[m]. cu[m] i[n] ea sic expr[e]ssu[m] q[uod] si ad m-
aiore[m] vocaret[ur] forsita[n] dignitate[m]
ea[m] s[ib]i lic[er]et assume[re] d[u]m[modo] n[on] e[ss]et de
statutis canonicis obviatu[m]. v[nde] l[icet] fo-
rsita[n] aliq[ui]b[us] videat[ur] ut i[n] i[n]dulge[n]tie
occa[sio]ne ip[s]i[us] ad dignitate[m] maiore[m]
p[otuisse]t t[ra]nsire. ad pare[m] t[ame]n ip[s]i t[ra]nsire
n[on] licuit. cu[m] i[n] maiori dignitate p[er] m-
aiore[m] utilitate[m] faci[li]us soleat disp[en]-
sari. P[raeterea] cu[m] postulatio lic[et] et elec[ti]o
examinari soleat dilige[n]t[er]. et t[e]n[or]
i[ndulgentiae] ill[ius] i[n]dulge[n]tie n[on] solu[m] videat[ur] p[rae]-
stitisse examina[ti]o[n]em. s[ed] p[er] [e]t ref[er]-
asse. ubi dic[itur] d[um]m[odo] de canonicis n[on] ob-
viet i[n]stitutis. an[te]q[ua]m p[er] eu[m] examina-
ta postula[ti]o fuisset. e[t] fuisset facienda
null[a]t[enus] debuit t[ra]nsire consuluisse. et i[nfra].
Titul[us] iii. De auctoritate et usu pallii.

Cu[m] sit Aug[ust]e et i[nfra]. C[on]sulu[i]sti q[uo]n[iam] i[n] cel-
ebrat[ione] q[ui]b[us] i[n] f[esti]s co[n]suetis palliu[m] co[n]v[eni]-
e[n]t i[n]duere. Co[n]suetu[m] e[st] palliu[m] ut eo i[n] f[est]o
cano[n]ica ut unusquisq[ue] i[n]tellig[atur] inde
l[icet] i[n] f[est]o q[ua]m ecc[lesi]am p[ro]v[in]ciae e[ss]e co[n]suevisse.
Sicut de sacris i[n]duend[is] vestib[us]. ecc[lesia]m
p[ro]cessionali v[e]l alio m[od]o ext[r]a co[n]ting[it]
c[um] pallio i[n]ue[n]ire v[e]l d[e]b[er]e. c. electio[n]e iij.

Ad h[oc] q[uod] q[uaesi]t[um] e[st] a nob[is] a p[ar]te tua.

uti liceat et pallium tuum in episcopo
licano alii commodare. In quo c. c. R.
quod non videtur conveniens ut pallium tuum
alii commodes. cum pallium personam non tran-
seat. sed cum eo debeat sicut tu
a nobis dictum sepeliri. Innocentius
iii. c. presbytero ap. se. le.

Nisi specialis illa dilecto filio. Sane si
postulatio T. episcopi ad Panormi-
tanam ecclesiam translati per nos esset approba-
ta. non tamen debere se archiepiscopum appellare
prius quam a nobis pallium suscepisset. in
quo pontificalis officii plenitudo cum
archiepiscopalis nominis appellatione confertur. Ita quod
ferre sic studeat pallium hic id in
confusionem tuam et ap. se. in ipsum non
redundet. quia si oporteat ut vel nos
vel tu ex his negotiis confundamur. eligemus
potius te confundi quam laedamur. ap. se. de
ignitate. i. de

Ad honorem dei et filii. Sane nobis so-
lus romanus pontifex in missarum
sollempniis pallio utitur. semper et ubique
quoniam assumptus est in ecclesiastice potestatis
plenitudinem que per pallium designa-
tur. alii autem eo nec semper nec ubique sed in ecclesia sua
in qua iurisdictionem ecclesiasticam acceperunt
debent uti diebus quibusdam quia vo-
cati sunt in partem sollicitudinis non in ple-
nitudinem potestatis. id. compostellano.

Ex tenore litterarum tuarum archiepiscopo.
Accepimus quod cum fuerit in concessione
pallii tibi dictum ut ipso in festivitatibus ecclesiae
tuae utaris. et pro ecclesiae tue negoti-
is frequenter extra tuam provinciam. quo-
tiens vero id sit absque pallio missas
celebrare. cum consuetudo sit in Hispania
generalis quod archiepiscopi extra suas provincias

pallio in diffinitis utuntur. ut extra tuam pro-
vinciam in pallio valeas indulgeri ta-
se. ap. postulasti. Cum autem consuet-
udo talis sit damnanda potius quam sequenda
nos tamen de speciali gratia indulge-
mus ut si vocatione aliqua impedimenta
ad ecclesiam tuam accedere forte nequi-
veris provinciales suffraganeos tu-
os vel alias ordinandos et ad ecclesiam a-
lienam quibus hic te contingit declinare. d'
in qua id ad quam extra provinciam id permittitur (i. celebrare) u-
tendi pallio in his dumtaxat casibus habeas li-
beram facultatem. id.

Cum sis et filii. Verum fuisse in missarum ce-
lebrationibus certis diebus sollempni-
bus usum pallii per quod plenitudo p[ontificalis]
officii designatur potes libere ex-
tra honorius iii. archiepiscopo.

Quia nos filii. in questionibus tuis c. c.
R. quod tu in tua quam in aliena dy-
ocesi potes absque pallio et sandaliis (i. calceis episcopalibus)
celebrare quandoque in tua diocesi scilicet de-
bes celebrare cum pallio. sed diebus
illis dumtaxat quibus in ecclesia tua privilegiis
sunt expressis. Sic et sollicitudinem que tuo
quam consuetudo ante sic licita prefuerit
et cum pallio celebrare. alex. iii. lo-
ndon. episcopo. De renuntiatione.

Litteras tuas et filii. Si tua aut in-
sufficientiam aut senectutem forte
considerans te curam ecclesie tue postulas
relaxari. Sacro nos credere quod tua
sic hic est simulatio. est ecclesia tibi
commissa non gubernet. quod si alia no-
ne languore quam per gubernanda in tanto
discrimine committatur. maxime quod in re-
gione de novo et fidei tenere se
necesse non deficiat. sed urgentior

ita

non

decessū cōditiōē corrupta. Euor spē ī
ſbliuiōe ꝯſtād' ꝛ ſ. monem⁹ ꝛ rog
ut ſi h' dieb; uīr ulla de ecclīa ī
poſterū iure violentū. qr ī decāc
oiō ꝑbat' ꝑuſ ſolūe innitaē an
guſ. q cedat uitori adūſſaſ ꝑl
ior. ꝛ d' abbi dolenſi. ꝛ ꝑori decan
Qu' ī t'. p. Gallſi ꝛ ſcāā (Sugi
erioſ canōicaſ ſca. i. ſit ſpūali
bn̄ficio. ſ. ſtallo ī choro ꝛ loco ī ca
plo qd' bn̄ſiz diucī agitata ꝛ ſ.
io. q. a. q. n ꝑſtatū. p. ī uenīaſ
de ꝯſenſu maioriſ ꝑtiſ. ea. fuiſſe
de ꝑdō bn̄ficio aucto. ap. ī ueſti
tū eū faciaſ bn̄ficiū ipm̄ pac
fice poſſidē. Nō ob ni' uob' im
pedimēti aſſtē iuramēti q de eo
ꝯ n pcedo illi' ꝑcāſſe ſin
ſciēꝯ maioriſ ꝛ ſanioris ꝑtiſ canōi
cor eccē ī ɫueſtir. J. ꝯ epō uercula
Ex tn̄ ſingulā relōne abbat (Ho
ſta. n. decano uriſ ꝛ auct'b;
ī comatū. q. p. rube eūc. dū ī
ſtuitate laborat ap' monaſtiū ſci
ſaluatoris. ſ' recepit hītū monaſ
tic exhibi q recepata ꝑmod' ſ
anitate ad monaſtiū illd' gra ꝯ
pſedi uocē accēſſit. ꝛ ibid' mora
aliquā faceſ. ea q pdē eccē
ſca. ꝛ. ꝯtulat ſibi ſecit reſti
tui. ſiue aut' mutato noīe aīo
laborat ut reſtituat' ī eccā ſup
dca. Nōm qm̄ ia dca eccā ab eo ſo
luta dimolat. ex q ea q ſ' ꝯtulat
ad petitoēm ſuā reſignauit eid'.
a. q. ſi res ita ſe h't. ꝑdcm̄ abb
em ꝛ ſocios ei' ad receptoēm. ꝑ.
ma'iā ꝛ eccē ꝯpellaſ inuitoſ. n aſſcep

ſtō

cato ꝯpulſi ꝑ muraſ. Horum eū e
oſ poīſ ut illū iniā q de eccā. h
qi de nouo recipiat ī locū ꝛ ī f
ſtrm. i. d' ornac. epō.
Ad mon; ꝛ ſ. uniuſſ ꝑ' tui epī
ac' ſb diſtrictōe ꝑhibeas ne
clericiſ tue dioc' ad ordinatōm tu
ā ꝑuenētes. abſq tuo aſſenſu ī
ſtre audeat aut recipe. aut re
dimitte ꝯ ī ꝯſulto. Q ſi qs h' ꝑ
hibitōem tuā uenire ꝑſūpſit ī
eū canōicē exercas ultōem. e le.
Super h' q ꝯſultatis (Inel. iij.
uīr eccīa bn̄ficia repoſcē
tib; ob ſca ſpōtanee ab inuitoēs
exceptō ſine eccē ꝯgruitate admi
niſtranda ꝛ an adeuēs q ſpōte n re
nūciaſ. aut rei. de ſpōtanea re
nūciatōe debeat ꝑbōneſ admit
ti. ſic tue experiētie. Rñdem'
q h ulla rō n ſiue reddit ut
clīcꝰ bn̄ficiū ꝯ ſuīs ſocrate expellit
ꝛ laboriuz ac q ſiliciū q tueret
an d'. facile ſit magna eā ſua
ſpōte reſignat. ſz q ſi uacāti
ee n edim. cāu reſignatōis di
ligēt' īqri. q ſi forte ꝑbaue. ꝛ n
ui. n' metu n' oppſſiōe. n' ī e' ueru
pecunie. n' ꝑmiſſiōe exorta. unde
ꝛ ī uenit. max' ſi n ī euenit
iuramētū. q uix de uoluntate ꝑpria
edit' ſi q ſcē ſp' auīſo e. n rep
licatio canonica fuit oppoſita ad
mitē n ꝑponat ꝑ ſolio li; negat
ſem ꝑ rez natūa ulla ſit ꝑbō.
cedū q ſpōtanea renūciatōe
negat. eū impletare. ꝛ qdā in ꝑ
eplicādo ī fiaet' ſi' aſſūe ſua.

[...]tico ad dignitatem et opinionem restituas vel
eosdem admittendas. Idem.

In presentia nostra constitutus G. iudex non sub
ad unam speciem probationis applicans intentionem
suam, scilicet ex confessionibus depositionibus alle
gationibus et aliis que in eius presentia propo
nuntur, formans animum suum motum et conscientiam
iudicialem auctoritatem, ut sicut per ipsum prestitum
debeat, donec aliquid contra ipsum legitime ap
pareat. Sed et si cum causa cognitionem episco
pi audiatis, non penitus probationes
standum fuerit. Non ad alium eam con
cedere irritandam. Cum tu nobis constiterit per
te illa de eius penitudine spontaneam
quandam episcoporum levitatem confessione ipsorum
nos ei sic eadem abbacia silentium duxi
mus imponendum. Celestinus III.

Sane dilecto filio nostro I. presbytero car
dinali tituli apostolice sedis legato nos meminimus in
iunxisse ut H. subdiaconum canonicum
in presidentem ecclesie in tenuerit proventum
que mandatis nostris obtemperans ubi in
tuitu et causam subdiaconum memora
tum etc. Postmodum idem H. quandam nostram
ducis consilio litteras suas nobis redd
ens, ut in ecclesie sed ibi iacet etc. quod
non in ecclesia debuit in petere. Ita
ergo vel nostre dispendium sustinere.
Mandamus quatenus non obstante ipsum in fratrem et
canonicum admittatis. Innocentius III.
Nicosiensi archiepiscopo.

Quidam in dubiis etc. Huius patri quod beneficium
ecclesiasticum sibi collatum sponte in manu
laica resignaverit, ut demum aliud
susceperint, eos sic beneficio spoliandos,
resignatio tamen facta laico nulla est
nec aut fluctuatione. Idem Eboracensi archiepiscopo.

Ad supplicationem ragusinensis archiepiscopi

eum a cura quam tenebat esse resolu
tum . dux absolutus ergo non po
test ecclesie moram. Et sic dicatur
redire ad illam. Sed morans probatur in mi
nistrare etc. Sicut vero id in incipiunt nu
tu uti de servitium in rebus temporalibus
peccat. Quocirca quatenus deliberatione et
ecclesia ac cessione sua beneficium quod
in separatum causeole ecclesie de malebor
que tu collatum ad susbitatorum ipso
ecclesie eum cessisti in tuo eparti
absque usu pallii officium episcopale valeat
ac exerceat et tamquam metropolitano re
verentiam et obedientiam impendat. Idem
episcopo Tiberiensi.

Nisi cum pridem etc. Licet hi cessionem sug
geres et melioris vite proposito
laborare te debes non esse in uno sanctitatis
statione. Et non ex te predicationis ecclesiam
suscepte deserere nimium. Cum in me
dio variis vacillabat. Quod predicaveris
recepi ut dicit. Quod si forsitan huius
modi causam de crimine quis pontificale
desiderare eo ipso videris maioribus
liceat hic unum elige qui te nimium in
resignandi proposito exhibes perniciosum.
Quod te illam in te humilitatem credimus
cum propter eam loco sublimi fugies et pro
conscientia non dimittes. Movent te
ita quod volumus quod hic sit illa. Propter quod
debet episcopus propter licentiam postulare, con
sciam cessionis, hic debilitas defectus
scientie, malitia plebis, grave scandalum, ir
regularitas. Que sicut in omnibus hiis ex
usitanda cautela presertim cessionem cum
non concedi licentia prepostulare. Et fo
rsitan non cum hic. Sed dum curat ani
mus quod executio ipsius officii per pac

Vtice

ca · i pena i pedicis · cu leonis q's aug
usto clauso cui lz clipeo cedentes pau
ci t' nulli i illo nuſtio remanent zj.
alia v° cā z debilitas corporis · q t' exi
timiate t' ex senectute peodit · n cu
ois · h illa solu in° · p q impotes red
dit ad exequiu offm pastorale · sa
lz p q lz corpali debilitate suscepti
uituis offm poss deseri · se bru
lic faber aptis · i luis i formatibz
glan · cu i co n ps horret debili
tas senil aliq cade · q moeat man
tas q i senibz ec sol · ipm i suo i
uadz offo pmanet · p talibz eni de
se d' apls · cu i firmor e fortior su
q n usq fortitudine a'ridis i E · ar
aug · augmetat i firmitas corpis · sp
detrac q sae · plus q pot quis p
ece sua oratione · q cu ipa spuali
u ad multoem sit potissimu ucta
ra ec cura spalui oportuna plus q
omissa s' ecem dz rege i utraq salute
rie ei veniat · si saam i q ipm reg
at ignorat · tu eni i q dns saa r
epulisti · rego te repellam ne sacdo
io fungaris m q q z si desidanda
sit emines saa i pastore · i eo tn
operes colanda · q sed aplm · saa
i flat carits aut edificat · z id i p
bem sae supple pot p fios caritatis.
Cp aut malicia pleb agit i tedu
plat ab ipi regimine decline · qn
plebs ad eo dure civitas exitiu n
p fice negat ap ipam · h p eu du
ricia · q mag salagit eo mag in
sto iudico deflere p muerit · dicite
dno p pham · ligua tua ad he
re faciam palato tuo · q domus ex

aspans e · z aplis legitur dixisse iu
deis · ecce cuūim ad gētes · q ubi
di uos feastis i dignos · n cu p q
lz culpa dz pastor g'ge deserere
ne mercennario cpetet · q uidz lu
pu uenientē z dimittit oues z
fugit · h de subditis litura e de
n p' n ea unde fuge' q pui
de decline · cu oues cuitie i
upos · z q debuerat huili obedi
re · ia irrevocabili cdict · cu ili
tales sit gīnit p enie punie
di · sic cu p ope uolue colandi
q sagine eliat q nimis emi
git Cp giu q scādalo uitādo.
cu alic sedari n p' lz epo cessio
ne pete · ne p' tepale uideat
affectare honorē · q ecna salu
te · memor illi q dix apls · Si esc
a scadalizauit frem meu n m
aducabo carne i eternu · Sz i e sca
dalu · z scādalu e libatr diligu
end · sic ipe dns distixit · e cu
dixisset apli · scis q phisei au
dito h ubo scadalizant · Rudit
sinite illos ceci sit z duces cecoz
alibi v° dix q scādalizauit unū d
e pusillis istis q i me cdt exp
edit ei ut suspedat mola asina
ria i collo ei z mergat i pfundu
maris Cp v° irregularitas · ut for
te sit bigamus · uide ne maue
z ca p q uacaa pete p' aliq rel
igūadi · attestate aplo q dix · oz
ep m ee uni uxoris uir · n cu p
p irregularitate p' dz ei q regla
rit multit cedendi uccam i dulgi
n pote sidelegūo mi · mono nisi

nat' q2 li irreglaritate ibi n poterit
librare. sicut 2 ipsa lata 2 ca eu eo q
laudabili sui i plenit offm. i in
ueta s' pma opera. p n miri ue
ni q uirlediandie dupelau. lgo
su i q ds 2 dolores uiuas pea pen
i filios usq i etia 2 qrta gnato
ne. i hys q oderut me. i. i ul qo
me p'nu odiu imitat' vn p2q
al q pma uita n sequit' 2e pos
se i talib2 suffgii uirtutes. illo
dilectois ad hui moderamie n
i e nocos. 2 manderes. natales. et
spurios. distiguat' 2 j. vui li
p quas etas cessioe affectes. n 2
pelaria fauedo i is/cu h postula
to uidat' n ee dilecta. omi ue
tang notissimi ostendi. q actosi
otas 2 uolupitas arma sr hostis
antiq' ad miseras aias captiuada
p labores angustias/aut p secud
tes i es. n debes desere sposi
a tua/c' defigedo mati. apo e
neu te fide media coplati. Sciet
q beati se illi. q p secutoem p
aciunt p iusticia. qm e p'bati
fuint. ac et in. q re. ds. di
se/s. dibes. spe n uulc spirat
2 uetas. vn. ue. au q. ua. 2io
n 2 q possit uias illi sp'e/sp p
seruitam. Q n spu di agut no
se sb lege. qm v spe di i libe
as/Qd sic a dedi data n fu
it lucea ab hoie uomini eu
cedes q data 2 e a dedi libitas
a deo ssete deceptis. si sic sapis
s qui spu di agit q sp'm
dei agit. Si n ua se q p'muli
in. imo q i dubitat se ua q
q dubio q sp'm di ag' q aliq q
uitate accepit. q ipe e sps v
eritatis. porro si dicas q forti
ta 2 alia lateat ai p q adedi
uolupitas c aciet i spiritu 2 uos
sigo. 2x. tu qui sas. q mr i spu
au sit addita. n ue recolis qd
ille glios pontifex dixit. cu ce
pisti repete uirtu2 accepis delec
tui. dix. vne si ad h e su p plo
tuo uentus n re. la. s. n. t. u
lu ex' sequit' q' dixat cupio
dissolui. 2 ee cu xpo. manere
i carne necessu 2 p uos 2 s
pe si q u virtuti flore fulg
eas. 2 i te n habeas caritate
n p bauis habe. sola siqd ma
ior ee potat caritas. q n aiam
sua ponat q' p amicis suis. Cu
a' p hac te doceat aiam tua
q sb dins tuis pone. nisa occasio
ne du ni ipis p fice possis. 2 si
n ob2 tu mitas. te ab eo2 re
gimie quert excusare/ qui si
laboris eorum p'tedis exeplu te
apli sb lenab/ q' suadz e la
boz e h n refugedo. du se ac
sic p oi saluar. p l' etas lab
orasse/q2 li n solu' e labore
ressis. uomini tu labor ipe e
mitatis ap deu. Juxa q legit
Reddz ds merede labor sco2
suo2 2 j. Nec pures q ma
rta mala pte elegit. q' aiap
lina satagebat. q maria op
tima p. ele. q n. au. ab ea
ausa li ma sit mag' secu' p

est tn̄ mag⁹ fructifera · Illa mag⁹ sua
uis · h tn̄ mag⁹ uel · cū ī fecunditate
sobolis lippiendo lye / rachael p̄clara
dum sic p̄ulcra · qui sim̄l ī uint · 29
templatiuꝰ · ꝛ actiuus ualeat ēē · legis
latoris ex⁹ · q̄ nūc ascendebat ī monte
ut gl̄iam dn̄i cū maiori eruer lib
tate · Nūc u⁹ descendebat ī castra
cū utilitate nc̄cib; ipsi p̄uidet · Et
ip̄ sacri ī dulget ut ascendat mon
achꝰ ad p̄latur · q̄ p̄lat ad monach
atū descendat ꝛ J · Mouent itaq;
ut labore pastoralis regiminis n̄ re
cusēs · ne secularis ad pedes saluatori
maria sp̄ūet te recipe · q̄ s apostolic
dulcedin quiesse cū martha sollicita
ministre ꝛ J · Et n̄ ī postulando ead
endi licentiā ī statu / e · te dugi
m⁹ relinquēd · ut diluctus ip̄ q̄s ee
dē oporteat · si ip̄ aliq̄ cām ualde
ꝛ honestā · ī h̄ p̄posito p̄senes · de
licentiā nr̄a cedes · alioqn̄ cedendi li
cētiā · auct · ap · t̄ saul pennē ce
ī e deuui · ām ꝛ si p̄enas habeas
qb; saragas ī sollicitudine ad uo
lare · Jeā m̄ asside sē p̄cepuo n
egiuz : ut bom n̄ hāt absq; uīta p
missioē uolat · 1 d⁹ fauentino
epō ī arepm rauennatē ela · n ·

Post cassationem nr̄am ad eccam̄
rauennatē · c̄ ipsoir ꝛ caici
rauennate · m · 1 · eoꝛ · canicā lib
am eligēdi · auctem unanimit̄ c
tulisser · ipe 1 · sca fidiam reuum ·
camōic faienacen oli epm · in
sauēc epm̄ p̄latus elegit · pe
ro a sca fridiani p̄ore sr̄ h̄ rec
bes ꝛ optēs cōsulu · p̄posite ꝛ au

p̄latonem eand⁹ app̄bari a nob
humil peacere · Viu p̄lon h̄
uidebat · cal · cstac̄ ap̄lim ob
uiare · ī q̄ stacuc̄ ē · ut q̄ncq; dep
ōtificali dignitate ad uitā mon
achor̄ p̄ne loc̄ descēdit / ne q̄
q̄ uiā ad pontificat̄ resurgat ·
vīg̃ c̄ dcm̄ cal · cū sic uiui ex
uij · p̄ncipalib; / q̄ lic̄ nij euān
glia ēē catholica ueniat · ull
ageri uidebat · ead postso adm
inēda · Etenī ip̄ales q̄d ca ī u
enuīc · ī qb; p̄dō cal n̄ obstare ·
cs q̄ uitā monachale eleg̃ · ne
ue p⁹ cursū ad ep̄atū assume ·
Si n · alq̄ p̄secutois rabie seui
ente · l ip̄ediente ī ualitudie cor
pis cū p̄ficē neq̄at ī regimine p
astorali · de sublimi aucte · ad uitā
monasticā descendat · p̄secutois
l egrītudis ī pedimēto cessante · ad
ep̄ale poterit resurge dignitate ·
Ite si quis p̄ue uitate defectu
ne tanq̄ cec̄ cecū ducat p̄uerat
loc̄ regiminis aucte ap · descendo
ad octū se cōtulit monachale · ac
p̄ ep̄atū lectois · l̄ce recepit ma
rgaritā / p̄el dubio poterit de nouo
uocat a dn̄o cathedrā reascēde
pastorale · Rursꝰ si q̄s cupidi
tate parentū eo tn̄ penitꝰ igno
rante ep̄atū fuit adept · ꝛ h̄ c
p̄o · ip̄m ep̄atū de licentia superioris
dimittēs · obseruācā elegit regularē
ꝛ si ad eund⁹ ep̄atū redire p̄m
od neq̄at · ūt canonicā electione
ad aliū cū liceat poterit reassumi ·
Sq̄ q̄ aut ī hys ꝛ cōsilib; casib;

q episcopatu dimisso vitam monasticam elegerit
resurgere valeat ad officium pastorale.
Non tamen in hiis que pertinent ad ordinem in electione arc
episcopi quod in eo loco capitulum cum [illegible] aliquis
non episcopatum quod deserens ad vitam mona
sticam prius causa descendit [illegible] quod in eo
dem capitulo loquitur dixerunt suspendi cum
quo penitentie de quo convictus fuerat vel confessus
ab episcopali dignitate depositus in mona
sterio extitit ad agendam penitentiam inclu
sus. Vel cum aliquis ipse gerere eum [illegible] quod episcopa
tum renuntiet propria digne agere non va
lebat. Concedendi opera licentia vitam
monachalem eligere talis assentiens sic
intelligendus est quod dictum capitulum ut postea re
surgere negat. in reperitur quod debet quod
tamen non dimisit quod quod eligi possit
causam silere tamen et non ordinem resig
navit. ¶ Cum ergo nobis constare nequit
ob quam causam predictus J. olim episcopatum cessit
et quod sic constitit quod ipse aliquem exprimi
sit causis sic consilibus ideo J. episcopatum
cessit memoratus cum auctoritate nostra dominum
non necessarias vel utiles ideo expostulavit
causa ei conversus ad regimen accedendi ec
clesie faveret maxime sui interne subnitatur
quod dictus J. loco eius cessit memoratus et
non ordini vel dignitati tamen non esset
vehementissime perimitur quod non ipse eum a
virtute convictum causa prius ad vitam mi
graverit regularem. Postea cum apud sedem apostolicam pro
cessionem millo tum quam antea promisit
eius tali eminentie tamen in pontificali
ordine ministrare aliquin est dum [illegible]
existere quod tamen sollempne [illegible] post
sionem admitte. [illegible] canonicis in
emoratis iniungas ut aliam personam ydon
eam eligant in pastorem. Inde in ma

lio generali. 12

Quidam eccedendi licentiam et in [illegible]
declarantes ea ob causam [illegible] permitt
unt. Et in promotione [illegible] aut eorum qui
[illegible] aut saluti videantur
[illegible] ammodo. Quare nec [illegible]
aliquorum quibuscumque [illegible] sive levit
ate volumus impediri [illegible] ad ec
clesiam decanum [illegible]. Hoc [illegible]
[illegible] maioris ecclesie decano et [illegible]
canonicis sancti [illegible] Leodiensis. 13

Veniens ad apostolicam sedem J. subdiaconus pro
posuit quod cum bone memorie J. [illegible]
de [illegible] et maioris ecclesie ac sancti Pau
li canonicis Treverensis dyocesis suis dedit
litteris in mandatis ut si [illegible] canonicorum obvi
aret ei prebendam in ecclesia sancti Florentii [illegible]
[illegible] decanus ipsius ecclesie res
ignavit [illegible] assignaret [illegible]. Cum
quod iudices apostolici vellent adimple
re mandatum, quidam se opposuerunt canoni
ci ecclesie memorate dicentes [illegible]
[illegible] renuntiasse iuri quod
[illegible] competebat. Dictus ergo subdiaco
nus hoc negante illi dicti canonici testes
ad hoc probandum aliquos produxerunt. Pro quo
cum videretur probatum se ipsum [illegible] capituli
misisse duo iudices predicti similiter
decreverunt eundem non posse [illegible]
predictis pro eo quod [illegible] adversarium se [illegible]
misit pro quo [illegible] est renuntiasse iu
ri [illegible] competebat. Aliquamdiu
ideo appellans vigilia epyphanie domi
ni sue appellationis prefixit ad quem cum
[illegible] P. de Colle medio capellanum
nostrum [illegible] auditorem [illegible]
et ad [illegible] non accessit. Pro duobus in
sed et amplius expectatus non [illegible]

aceri. pro eo sufficiet explanat. cum
quidam intus huius ad imperandum. et quod
idem. coram eos opponit. quod cum ad
tractandum causam nimis sufficiens ced
eret. id audiunt sua potestate in
die suam et iusticia exigente cau
sam. Nos quod sua vice et sua h
ens capellam memoratam. i. de
Treveren. 12

Lecte coram nobis littere tue. frater
nitas continebant. quod abbas sancti p
et Cullen. et humilis et fessus quod
adeo gravi egritudine laboravit quod
de vita desperaret. ad ipsius curam
dam cenuli sui consilium de quo ipse
non cederet. cui cenulum considerat.
monachos suos ab eo recedentes.
in quo se renuerat absolvit. vocato
dyocesiano episcopo ut abbaciam in
eius manibus resignaret. quod cum usque
sanitatem consilio non fecerit. et eidem abbati
sanitati pristine modo restituto. vin
culum et singuli de conventu obedien
tiam et reverentiam redditam ab eo. in
capitulo prouulerit et. Sollicitate ex
tali facto eundem abbatem suo relig
nasse regimini non videmus. Gre
gorius ix. Argentinensi episcopo. 17

Dudum sibi. Conventus monasterii sancti W.
[illegible] mediante ad nos provenerat [illegible]
intimare quod abbas eorum senectute
et sufficiente honi regimini abb
acie cessit. in manibus eorum ipi
quod G. monachum sancti [illegible] con
corditer in abbatem elegerunt et cetera. Cum
quod dictus abbas cedere sic non vacua n
ra nequiverit nos cum cessionem quam
electionem predictam decernentes irritas et

tavit. mandamus quatenus abbatem ipsum loco
suo restitui faciatis quod iterum rel
ictum [illegible] recipiant cessio
nem ipsius. Idem. Cisterciensi.

De supplenda negligentia prelatorum

Statuimus ut si
septem [illegible] cum huius [illegible]
ac devotionis sic contigerit restitu[illegible]
stitutos abbates nostros vindicare fo
rte renuerint. eius abbatibus lic
eat per se monachos vindicare et ali
a quod ad ipsorum officium pertinet exercere. dom
ini episcopi diocesani sua requirentes
et abbates vindicare non renuerint. et le.

Sic nobis tua fraternitas (sic) in
timavit. Monachi quidam et ca
nonici regulares exemptis quod ad ipsorum
presentationem pertinet in suo episcopatu ec
clesiarum curam habentes prius inibi deputa
tis invitis. nec volentes ad eos curam
admittere vocare [illegible] qui pro tempore cura
tor accessionibus [illegible] episcoporum inveni
ens in eis per sua institutione et destitu
uit voluntate ad [illegible] in personi
tis honorantes. quod si ecclesie possi
competere in paupertate nimia deseri
re in episcopo in episcopatu tuo ecclesie neque h
ospitalitatem sic convenit exercere valeant in
parte. Sollennes autem ut stare cura
debitum tamquam pro rata et collectam su
stineat. mandamus quod non [illegible] iurisdictione tua ex
empti sic certe sufficiant [illegible] predictis ex
cessibus studeat rationabiliter emendare et
non possit [illegible] in [illegible] ecclesiasticam
censuram ad vacantes ecclesias [illegible]
doneas presentaverint. ex tunc lic
eat tibi auctoritate in eiusdem rectores ordi
nare quod eis per ea noverint providere
Necessitas cum quod [illegible] nulli pateat

Lpudicaui i postm guer. inoc. iij.
Lie3 mr. h. 7 R. pcantor. R. de
Lsco elmdo. si archiaconatu ri
chemidie diuciis lingauit coram
nob 7 c. sic g ius suum neglige
uideam q aliios i sua iusticia co
fouerun9. m9 q. si uob9 co stat
e suur ard. richemidie uacas
se p annu semestr. q l ad arep
m l ad capitlm donatio ptene
bat n auctoritate s3 a noticia
cpuerito c p eo qd eboracen
arepe. aiut n h supiore ex
te. tuar ad uos donatio de
uolutas. uerep si eo silenciu i
ponatis. d. in auro. p. de
calt nouo. 7 R. pio. mona
cho. sotis frigidi. ap. se. le.

Lucias ure dis. arep im q
leu i qbzdam eccliis legacio
nis uire ubias qd btfias 7 digni
tates tanto tpe uacauisset q
ta plata q capla se te teno
re lac ccili3. ecent iure i
ticuedi puari/ p q aduer
n ur i notiuit i btfias illi p
sonas mini ydoneas i stituere psup
sert 7 c. dil u. m9 q. si btficia ul
dignitates nouitis p ydoneis assig
natas/ eas de pacia puitatis. au
ipis pacifice possidi. aliequi p ad
monitiones p9 ab ipis/ eas de p
ydoneis aucte nra suffulti. n diff
eratis q cu ordinare. I d. epo

Dile. fil. p. sci Eramolen
maram pbro card. s. 7 R.
pacionni3. p. 7 c. apd se. ap.
asticunts. audientia co9sso 7 i.
qui nob9 obtulit a de carno Calama
riuo/ 7 ei9 legatur/ p9 elaps̄u legem
suu spacium i ea q. esse 7 capl'in p
ut ante spectabat ad eos. ppe ade
lione eiusdem negreserint/ electione
pdcti. p. nuu cauonce celebrata. eam
decimus irritam 7 i anic/ 7 ap. a deca
no 7 suis fratribz csens i epo sca
tam auepti. ad q iam erat elegedi de
uoluta auctas nequisse uacare i
peduce 7 c. m9. q. n dom G. auage
cauonicam obtinet. electione de ipo
facta ulli ap. obstacule. cofirmetis.
alete. ui9. barum. epo

De ieiuniis et ordinationibus et qualitate ordinandorum

Sicut dyaconos aute
Ialli u w. pou liaoar i dieb3
ponal ordinare. quis sup cocedi
deo. diaconi igmes 7 minores or
dmes hys diebz licear uoltam cele
brandi. f Sabbo qd pentecostes
n ly ahe sacros ordines celebre.
e i sagra sepauia recepta scs spe
gia celebrez. Ide epo h eoden.

Sane si eo q moris est dycu
ce epis qbz dam sexte 7 uacue i
dedicationibus eccliar ul altarium ex
iij. tpr ieiunia ipos alios ad
sacros ordines pmoue. sigam
q consuetudo illa ut potest i thesau
rum eccliae minime pertineret ex
pandam ut uiltaudo 7 antiq consue
tudo nre eccte/ tauie ordinati n de
beret puniri i suscepti ordinibz
ministre. nam apd nos sic ordinati
deponentur 7 ordinandis puidentur
aucte ordinandi. I d. eid.

De eo aute q assignisti qu licuit
exta ieiunia iiij. auctor i uos

ob reprehensionem unius cum pro officio i urbem
e uerus nite doctrine instructionis
prout tempore haberi duo ipso scandala linguis

De ieiuniis ordinationum et qualitate ordinandorum

naiios / lectores / exorcistas / et acolitos aut
et subdiaconos promoveri. c. xv. quia vero ep(iscop)us
in dominicis et aliis festivis diebus unum aut
duos ad minores ordines promovere. Sed ad
subdiaconatum non nisi in quatuor temporibus et in sabbato sitientes
in media vel in sabbato de passione. Ulti-
[illegible] ... ordinare.

(E)xtraneum [illegible] Idem.
(E)piscopus q. n. [illegible] adeo [illegible] quod si
[illegible] publice [illegible] ab o-
rdine quem susceperit, et apostolus non possit ad cete-
ros ordines promoveri. Verum quia [illegible]
occultum fuerit [illegible] eum [illegible]
dignam penitentiam imponas et suadeas ut post
peractam ordine suscepto [illegible]
ad superiorem [illegible] non ascendat.
[illegible] promoveri vo-
luerit eum non debes aliquatenus prohibere. L(ucius) [illegible]
[illegible] episcopo.

(A)d aures nostras pervenit quod quidam religi-
osi ad superiores desiderant ordines pro-
moveri [illegible] desidiis [illegible]
[illegible] c. xv. [illegible]
[illegible] obedientiam [illegible]
[illegible]
[illegible] gradum ap-
[illegible] dignitate [illegible]
[illegible] qui [illegible] quod [illegible]
[illegible] nomine [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] regnum dei. [illegible]

(S)i archiepiscopus obierit / et alicui fuerit ordi-
nandus [illegible] episcopi eidem [illegible] ad
sedem metropolitanam [illegible] ut ab omnibus
ordinetur [illegible] non [illegible] episcopi [illegible]
[illegible] archiepiscopi [illegible] ordinari. [illegible]

[illegible] eum qui dignior est elegit
[illegible] per pontificem [illegible] (E)t [illegible]

(N)ec [illegible] metropolitanum [illegible]
[illegible] metropolitani
[illegible] duobus episcopis comprovincialibus [illegible]
[illegible] episcopum ordinare [illegible] episcopi [illegible]
provinciales ad [illegible]
[illegible]
[illegible] metropol-
[illegible] Urbanus [illegible] archiepiscopo [illegible]

(C)um quidam [illegible] episcopum [illegible]
[illegible] debuit ordines [illegible]
[illegible] disciplina [illegible] ordinatos [illegible]
[illegible] ordinibus [illegible]
[illegible] nos [illegible]
[illegible] (C)elestinus [illegible] archiepiscopo [illegible]

(C)um [illegible] ecclesias regulares [illegible] epo-
[illegible] non [illegible] tam
in [illegible] sed [illegible]
[illegible] ordinat. [illegible]
[illegible] consuetudinem
[illegible] observari [illegible]
[illegible] abbati [illegible]

(E)x parte [illegible] apostolicam [illegible] re-
[illegible] quod [illegible] monachi [illegible] se ad
[illegible] monachos [illegible]
[illegible] ad sacerdotii ordinem [illegible]
promotus est. [illegible] dubitationis [illegible]
[illegible] ordine debeat [illegible]
[illegible] aliud [illegible] obviet [illegible] mona-
chum officium sacerdotis exequi [illegible] permit-
tatis. (I)d. e. [illegible] ap. [illegible]
[illegible] pontificis [illegible] c. c.

(Q)uod [illegible] episcopo [illegible]
[illegible] pontifice ordinatus non de-
[illegible] episcopi [illegible]
[illegible] ordinis executio [illegible]
[illegible] ab alieno pontifice [illegible]

inceptam

episcopi sine

[illegible] suos clericos ordinare [illegible] quatuor temporibus

[illegible] monachi illud ad quod se transtulit [illegible] non [illegible]

dato epo suo vel licentia ordinatur. Si u-
ero mandatum vel licentiam sui plurius aspi-
ponetur sed more grecorum sunt ordi-
nati, vel clandestinus sit epc tamen quod cle-
ricos suos faciat a grecis antistite or-
dinari quod diu in talibus moribus aberrauit vide-
tur. in predictis non debet ab executione ordi-
num taliter susceptorum ut ei episcopus inua-

12

Cum in distribuendis etc. Consulta-
tionibus vestris a nobis suppliciter fuit
postulatum ut clerici in diaconatus et pres-
biteratus ordine constituti. quod diaconi erant
mandauerunt presentem Bononiensem episcopum quod
mouit. ad eius. et nunc. h. illos. u

13

Litteras vestras recepimus sicut ex
diuersis ordinationibus prouolentis
elicitur quod Bononiensis episcopus prout
vo in dyaconum et sequenti die dominica qua
cantatur ieiunium in presbiterum ordinauit
et quod quidem uterque delinquere uidetur in
eligendo quod pro tamen accedere. sed cum
uterque ordinem eodem die cum aliis non
venit proprio nunc videt ut in hoc ordi-
ne vno die et antequam ieiunio
continuatum esse videtur quod continuatum
est ieiunium post lectionem canonicam siue
mane diei dominice extrahatur ad sabbati
eius siue vespera sabbati ad diem domini-
cam referatur postquam mane enim vespera vel
seu vespera cum mane ad eandem diem
pertinere dicatur. nam si quis ad hoc re-
tentus fuerit post mane ad unum
diem et vespera referatur ad aliam aut
contra continuatum ieiunium necessaria cum
a sabbato ad cenam dominica an pre-
dicit et eligantur esse ieiunium prestat ita
quod Bononiensem episcopum ut puniatur et qui
relinquatur a collatione ordinum diaconi

et presbiteri alicui non ab executione officii
sacerdotalis volumus manere suspensos
donec de ea aliter disponamus honore
eius episcopi ratio regione.

14

Vel non est quod sui episcopi oneratur vel
animus a se uidetur solum reputans-
se quod aliquid puer tamen presentium adhi-
bitum. aliquorum in ordinare in dyacon-
um clericum canonicum in sacrum diaconum ordi-
natis in minoribus ordinibus clericalibus et sic dis-
tincti eius quod sine venire vel esse pre-
dictum episcopum a collatione ordinum suspen-
dentes ipsum ut eius a qua ab execu-
tione officii dyaconatus usque ad com-
petentem tamen in nunc suspendimus ordi-
natos prouideat in beneficio ecclesiastico
competenti pro cetera capitulis id est le-
o et salutem aduersus

17

Dilectus filius W. presentium lator
nuper duos apostolicam reuerentiam
et inuentum eccl suo iudicem pro
assensu cum ipsum unanimiter elige-
rent qui esset archidiaconus ordines adhuc
ordinatus a nobis episcopo consecratur. archiepisco-
pus eorum epo ecclesie mandauit
ut eum eodem die ad sacros ordines
promoueret qui ille non aliud posuit. sed ipsius
archiepiscopi mandatum presentat. Cum igitur nobis con-
stet illum domini episcopum in plurimum deliquisse
cum quod sine mandato archiepiscopi sibi ipse consecra-
uit ad huius ordinationem in ordina-
te processit. cum ergo sibi de archiepiscopi man-
dato constaret. cum ille huius disceptatio
a canone minime sit prouisa ipsi
obedire non debuit in hac parte cum
in quo vocatur pueri vacauit tempus in
illis prius quod archiepiscopus in precepit. presbiterum
qui non mandauit in iudicio contra

vno et

vel

tendo ipsi cum dum ab ordinandi [illegible] dum pontifex [illegible] [illegible] [illegible] operatur. Gregorius [illegible] [illegible]

Consilio [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] qui [illegible] sacros ordines receperit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] suscepit ordinibus ministrare. [illegible]

Quesitum est de sacerdotibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debent [illegible] [illegible] homicidium [illegible] [illegible] [illegible] susceptis [illegible] [illegible] ministrare ordinibus [illegible] [illegible] [illegible] penitentie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] divini iudicii [illegible] [illegible] [illegible] dispensatione [illegible] [illegible] [illegible] ordinibus [illegible] ministrare. Innocentius [illegible].

De scrutinio in ordine faciendo.

Ex parte tua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] in dyaconum [illegible] in promoveri [illegible] dyaconorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dyaconum [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] diaconatus [illegible] [illegible] [illegible] sicut cognovit esse dignum [illegible] [illegible] humana [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] officium esse dignum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse dignum [illegible] [illegible] humana [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dignum esse [illegible] [illegible] [illegible] debeat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dignitate [illegible] [illegible] [illegible] dignum esse [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

De etate et qualitate preficiendorum.

Requisitus a nobis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordines [illegible] [illegible] debeat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordines [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacros ordines [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordines [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordines [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dignum [illegible] [illegible] [illegible] officii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Gregorius [illegible].

De ordinatis ab episcopo qui renuntiavit episcopatui.

[illegible] [illegible] ab episcopo [illegible] [illegible] ordines [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] episcopus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. De etate [illegible]

Ut abbates, decani et prepositi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut honore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut dyaconi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Alexander [illegible]. [illegible] [illegible]

Ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] dispensare.

cum in diaconatu .xx. anno etatis ...
ecclesias plures concessit que non per electos sed per alias
ac disponuntur. Unde quia hec non decet auctoritatem
nostram tolerare, mandamus quatenus predictum episcopum sic huius
corruptelas et clericos ydoneos ad ministrandum
et custodiam preficiat ecclesiarum / donec predictus
puer ad congruam veniat etatem, et eisdem ecclesiis
moribus conveniat / eidem episcopo prohibeas ne
de cetero ecclesias nisi personis que etatem et scientiam
habent regendas concedat. Quod si fecerit, eum
penam ei debitam et fugere et incurrere
et concessione ipsius omnino irritam ... de
... Idem Cantuariensi archiepiscopo et suffraganeis.

Indecorum est ut hii de ... Ceterum sub-
veniat ecclesias regere, qui non noverunt
gubernare se ipsos, cum ad ecclesiarum regimen
tales potius sint admittendi, qui diligenter possint
ministrare, et morum fulgeant honestate.

Solertes itaque sumus ut parrochie regimen
committatur. Idem. Veniens in ... ex
... animum [illegible] ... cum sit ecclesie
... personatus / tacuit pro eo quod si
... pluribus fuerat, quam tamen iniuriosum
... et obedientiam ... grave ... pu-
nendus. Idem.

Cum de decem et viii annis ... iuvenis ut
asserit, qui ecclesias tuas ... ad cuius
... fuerit ordinandus / et ipsis et ecclesiis
non aliquod ... ut ... obedire
et ... presentis / quod ... morum et re-
rum ... non ... et ... pro
... ecclesias / quod ex una non possit
... Idem. Eidem ad unam ecclesiam
ei quam maluerit dimittendam / non tamen eum
ut remotis et illa quas possidebat
non possit convenienter habere. Idem.

Praeterea ad regimen parochialis
ecclesie non debeat admitti nisi sit ...

diaconus ad unum et ad minus ... presbiter
in ... et minoribus ordinibus constitutum
consueverit alium de ... tales sic / quia
vite tempore possit et ... presbiteros ordinari. Idem.

Quaeris a nobis quid agendum sit de clericis
qui minus ... diaconi ... quam vel ...
... vel ... habuerint ante ...
... nolle ad maiores ordines promo-
veri se ... ad ... diocesis: quod ...
... ordinari non sunt. ...
... ordines ...
... dicere ...
... alicui ...
... plena pagina
... ut si predicti clerici
... maiorum ordinum ... sua ...
... dignos esse ... et ...
... sic ... pro ...
... ordinari ...
... recusaverint et ...
... valde ... fuerint. ...
... beneficia ... ...
... si ... sola voluntate sua ...
... ordinari ... ...
... ydonei sint
ad maiores ordines recipiendos, ...
... beneficiorum ...
... appellatione ... remota ...
...

Ad aures nostras te significante pervenit
quod in arte phisica plurimum erudit-
... cum
diligentia medicinam ... et ...
... ad ...
medicinam ... ...
... . Unde ... ad ...
ordines ... ...
nos ... voluit ... quod
... commissa de ...

∂ missis
... in ... ad ...

ad maiores ordines de iure consilio non
ascendas. Celestinus III.

Cum bone memorie Clemens papa predecessor noster I. vi
cariam et quasdam alias uacantes eiusdem ec
clesie ut ad presbiteratum se accederet [illegible]
de suo et gratis [illegible] serviret quia uici
te ... mandatum apostolicum accepistis et eos
[illegible] subsidium suum [illegible] in quo
[illegible] promanentes. Quidam ex ipsis subsidium
[illegible] beneficium ... ad episcopum
ut beneficia sic recepta possit [illegible]
clero renuere nos consulere voluisti. Respondemus
quod non sit illa quae habuerat beneficia
et quod post modum se ad episcopum aliquatenus [illegible]
[illegible] ... episcopo [illegible] in
[illegible] ut eos [illegible] [illegible]
ea aplica beneficia quae huius non distat ...
ponere. Innocentius III.

10

A multis multotiens an subdiaconus
in episcopum eligi valeat hesitatur. Sed
quia Urbanus papa provide decrevit ut nullus
in episcopum nisi in sacris ordinibus religiose
uiuens inventus fuerit eligatur. Sacros
uero tantum ordines dicimus diaconatum
et presbiteratum. Hos siquidem solos primi
tiva ecclesia legitur habuisse. Sed diaconos
uero qui et ipsi ministrant altaribus oppor
tunitate exigente. Concedimus tamen
eligi licet spectare sancte ac religi
onis existant. Quod episcopum non licet Romano ponti
fici metropolitano uetita sed permittimus in
quibus illis uiuitur quod diaconus ad sta
tum promotus et de ueteri ... quam
diaconatus ordo sacer nunc dicatur
in statu ut de subdiacono non usitatus
[illegible] de prouinciis metropolitanis vel
Romani pontificis non posse electio celebrari.
Uerum autem hodie subdiaconatus et sacer

ordines computentur. Licet Urbanus papa
dixerit. Sed hic uide exemplum. Et ubi
est in principio et diligantur iudicio sedis spe
cialiter quod in sacris ordinibus presbiteratus diaco
natus subdiaconatus sit positus. Sicut
et uxorem excludendos ab om
nium graduum dignitate. [Idem]
o ad sacros ordines promotus accede
re aut uirgo aut probate castitatis ex
istat et quod usque ad subdiaconum unicam
habuit virginem in uxorem et canonicam
[illegible] [illegible] proprii subdiaconi
ueniam debeat observare. Licet in
[illegible] synodo statuerit ut si quis
qui ad clericatum accedunt nuptiali iure
[illegible] uoluit ... Hic autem subdia
conum ordinem sacrum... [illegible]
[illegible] statuisse legatur ut nullus sub
diaconus sacer promoueatur episcopus nisi quod sic ...
[illegible] ... volentes tamen ...
[illegible] [illegible] ... [illegible]
[illegible] ut subdiaconus in episcopum
eligi ... ualeat. Sicut diaconus vel
sacerdos. Id est. [illegible] ... presbiterorum
[illegible] ... [illegible]

11

[illegible] in duos diligentia commendares quod
[illegible] monasterio [illegible] diuer
sas ad habere ... [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible]
et monachum illum quem uelit eius de
honestate ac in doctrina commendasti.
[illegible] eius uel loci [illegible] [illegible]
[illegible] ... [illegible]
ad [illegible] ... [illegible]
faciebat. Sed ex [illegible] [illegible]
[illegible] officio in [illegible]
[illegible] ... quod ad sacros ordines
[illegible] ... [illegible]

monacho possit in abbatem assumi et in minoribus ordinibus constitutus / etiam memoriam non sit consanguinitate vel affinitate coniunctus monacho memorato / ut ex ipsorum persona debeat contra eum suspicio similis aliqua [illegible]

Idem Rothomagensi archiepiscopo. 12

Cum contingit in ecclesia que iam ad monasticam [illegible] conuolaverit / a fratribus ad id vocatis regularis an ordo clericalis in ea [illegible] constituatur [illegible] ... que in septima synodo sit statutum ut lectores primum in positionem [illegible] sit in [illegible] abbati in suo monasterio solum [illegible] dum ipsi ab episcopo [illegible] more [illegible] abbatis manus impositionem [illegible] vocatur / taliter cum [illegible] / pro [illegible] voluntate [illegible] forma ecclesie [illegible] / a fratribus clericus ordo observetur. 13

Intelleximus quod cum in monasterio tuo fuit laudabiliter constitutus ad monasterium [illegible] in [illegible] apostolicam sedem accessit. ubi cum aliquandiu in ipso ordine permansisset / de [illegible] ad eorum consilium / de [illegible] et aliorum consilio / ad primam domum redire curavit. in qua eandem regularis observantie disciplinam cum deo et hominibus placuit / [illegible] exigentiam [illegible] / fratres cum unanimiter perceperunt eum in abbatem. sed quia [illegible] in [illegible] monasterio [illegible] ne remordeat in [illegible] ad [illegible] cura [illegible] / attendentes quod cautum est in canone / ne [illegible] regularis. non forte quod absit per [illegible] monachus [illegible] ad [illegible] ordinem [illegible] in choro manendo / [illegible] ad [illegible] dis. c. [illegible] cum [illegible] sollicitudine [illegible]

in defectu / et cum [illegible] bona [illegible] / quod dignum a deo [illegible] possit expectare. Idem 14

Accepimus de multis auribus in tantam [illegible] / quod quidam clerici qui ad sacros ordines sunt promoti sine titulo / [illegible] ut [illegible] beneficia [illegible] et [illegible] ordinatoribus [illegible] et [illegible] predecessores cum diligentia debuimus ad [illegible] / ut [illegible] ydonei non ordinentur a nobis [illegible] promotione eorum [illegible] hiis [illegible] poterit providere contra nos. non forte [illegible] reddiderit se indignos / ex [illegible] habundantia [illegible] / [illegible] nos [illegible] in [illegible] apponi / ut si ordinatus [illegible] ydoneus habeatur et ecclesiastico [illegible] non indignus. ei ab ordinatore vel successore [illegible] ecclesiastica [illegible] / cum et si [illegible] de iure agere [illegible] possemus [illegible] ad [illegible] ionem illorum compellere / [illegible] vel predecessoribus nostris ordinatos fuisse [illegible] / eo [illegible] quod ad episcopos [illegible] debent ydoneos recipere / qui ad ordines [illegible]. [illegible] non debent [illegible] nos devote [illegible] reverenter / si illos [illegible] examinari faciant / qui sine examinatione non [illegible] ordinantur / quod ad [illegible] illorum compellere [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] recipere mandata. in [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] providere non [illegible] [illegible] apostolicas [illegible] audiendas [illegible]

... generali 17

Cum sit ars artium regimen animarum, districte praecipimus ut episcopi promovendos in sacerdotes diligenter instruant et informent / vel per se ipsos vel per alios idoneos viros super divinis officiis et ecclesiasticis sacramentis / qualiter ea rite valeant celebrare / quoniam si de cetero rudes et ignaros ordinare praesumpserint, quod quidem facile poterit deprehendi, et ordinatores et ordinatos gravi ultioni decrevimus subiacere. Sanctius est enim, maxime in ordinatione sacerdotum, paucos bonos quam multos malos habere ministros / quia si caecus caeco ducatum praestet, ambo in foveam dilabuntur. Honorius III. capitulo 16

Quamvis ultra fines propria (?) extendi [illegible] ... ad nos [illegible] de [illegible] dixisse / [illegible] legalis donat. et [illegible] sui / usque ad [illegible] et in sufficientia sua constat ... quod deus [illegible] et [illegible] / [illegible] defectum / [illegible] ab exsecutione pontificalis officii / et ab administratione [illegible] ... providimus admovendum. Innocentius III. 1

Cum venisset ad apostolicae sedis ... *De sacra unctione* ... [illegible] ...

De consecratione sua sacram non acceperat unctionem ... [illegible] ... Unde cum apud vos non consuevit pontifices cum consecrantur inungi ... [illegible] ... capitis et manuum praevalent episcopum ... [illegible] ... duobus episcopis ... [illegible] ... [illegible] volumus duas esse species unctionis, exteriorem quae et visibilis est, et interiorem quae spiritualis est et invisibilis. Exteriore visibiliter corpus inungitur ... de qua Iacobus apostolus ait: Infirmatur quis in vobis, inducat presbyteros ecclesiae, et orent super eum, ungentes eum oleo in nomine domini, et oratio

fidei salvabit infirmum. De secunda Iohannes apostolus ait: Vos unctionem quam accepistis ab eo, maneat in vobis, et non necesse habetis ut aliquis doceat vos, quia unctio eius docet vos de omnibus. Unctio visibilis et exterior signum est interioris et invisibilis unctionis. Unctio non invisibilis et interior non solum est signum, sed etiam sacramentum, quia si digne suscipitur vel agit vel auget absque dubio quod designat. Ad exhibendum autem exteriorem et visibilem unctionem benedicitur oleum, quod dicitur catechumenorum vel infirmorum, et conficitur chrisma, quod ex oleo fit et balsamo mixtura, ut per oleum nitor conscientiae designetur, iuxta quod legitur: Prudentes virgines acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus; per balsamum exprimitur odor famae, propter quod dicitur: Sicut balsamum aromatizans odorem dedi. Chrismate consecratur ungi ... episcopus ... [illegible] ... quantum ad deum / vel ungi ... hac odorem famae quantum ad proximum. De nitore conscientiae dicit apostolus: Gloria nostra haec est testimonium conscientiae nostrae / nam omnis gloria filiae regis ab intus. De odore famae idem apostolus ait / Christi bonus odor sumus in omni loco, et aliis sumus odor vitae in vitam, aliis odor mortis in mortem. Debet enim episcopus bonum habere testimonium, et ab his qui foris sunt, et ab his qui intus sunt, ut coram ... audit dicat ... unguentum capitis et manuum episcopi consecratur ... capite vel mente intelligitur ... ungi capud ... [illegible] ... designatur iuxta illud ... inter dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem ... unxit te deus ... oleo laetitiae ... ut episcopus operetur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei. Caput autem ungitur balsamo ... ut episcopus diligat deum ex toto corde

rex tota mente et ex tota anima et proximum sicut
cut se ipsum. Caput inungitur propter auctoritatem
vel dignitatem, manus propter ministerium et officium.
Caput inungitur ut ostendatur illius repre-
sentatio de quo dicitur per prophetam: sicut ung-
uentum in capite eius etc. Caput viri
Christus, caput Christi deus, qui de se dicit:
Spiritus domini super me eo quod unxit me,
evangelizare pauperibus misit me. Ma-
nus inunguntur episcopo ut ostendatur accepisse
potestatem benedicendi et consecrandi. Unde cum eas
consecrator inungit: Consecrare, inquit,
et sanctificare digneris domine manus istas
per istam unctionem et per nostram bene-
dictionem, ut quecumque consecraverint consecren-
tur et quecumque benedixerint benedicantur in nomine
domini. Unde in veteri testamento non solum ungebatur
sacerdos sed et rex et propheta, sicut in libro
regum dominus precepit Helye: Vade et re-
vertere in domum tuam in Damascum per desertum,
cumque perveneris illuc unge Azael re-
gem super Syriam, et Hyeu filium Namsi
unges regem super Israel, Helyseum autem
filium Saphat qui est de Abel unges
prophetam pro te. Sed ubi Ihesus Nazarenus quem
unxit deus spiritu sancto, sicut habetur in ac-
tibus apostolorum, unctus est oleo pre consortibus
suis, qui secundum apostolum est caput ecclesie que est corpus
ipsius, principis unctio a capite ad bra-
chium est translata, ut princeps extunc non
ungatur in capite sed in brachio sive
humero vel in armo, in quibus principatus congrue
designatur, iuxta quod legitur: factus est prin-
cipatus super humerum eius etc. Ad quod etiam signi-
ficandum Samuel fecit poni armum ante Saul
cui dederat locum in capite ante eos qui
fuerant invitati. In capite vero pontificis
sacramentalis est delibutio conservata, quia
personam capitis in pontificali officio repre-
sentat. Refert autem inter pontificis
et principis unctionem, quia caput pontificis
crismate consecratur, brachium vero prin-
cipis oleo delinitur, ut ostendatur quanta
sit distantia inter auctoritatem pontificis et
principis potestatem. Sed ecce iam Christus fe-
cit nos in sanguine suo deo nostro
regnum et sacerdotes, propter quod Petrus
apostolus ait: vos estis genus electum re-
gale sacerdotium. Ideo in novo testa-
mento non solum reges et sacerdotes ung-
untur, sed et omnes christiani bis ante bap-
tismum, semel oleo benedicto, primum in pectore,
deinde inter scapulas, et bis post baptismum
semel crismate sacro, primum in vertice, de-
inde in fronte. In pectore namque bap-
tizandus inungitur ut per spiritus sancti do-
num abiciat errorem et ignorantiam
et suscipiat fidem rectam, quia iustus ex fi-
de vivit. Inter scapulas ut per spiritus
sancti gratiam excutiat negligentiam et
torporem et bonam operationem exerceat,
quia fides sine operibus mortua est, ut per
fidei sacramentum sit mundicia cogi-
tationum in pectore, per operis exercitium sit
fortitudo laborum in scapulis, quatenus fi-
dem per dilectionem secundum apostolum operantem
in baptizatus inungitur ut sit
paratus omni poscenti de fide reddere ratio-
nem, quia per caput intelligitur mens, iuxta quod
legitur: oculi sapientis in capite eius. Cum
superior pars est ratio et inferior sensua-
litas, unde bene per illam que est superior
pars capitis intelligitur ratio que est superior
pars mentis. In fronte ungitur baptizatus
ut libere confiteatur quod credit,
quia corde creditur ad iusticiam, ore autem

confessio sit ad salutem / memores esse debemus quod do-
minus ait. Qui me confessus fuerit coram ho-
minibus et cetera. Ante baptismum ungitur quis
oleo benedicto, et post baptismum chrismate in
capite / quia chrisma soli competit christiano. Christus
enim a chrismate dicitur, vel potius a quo chris-
ma / non secundum nominis formam sed secundum fidei
rationem / a quo et christianus dicitur tanquam u-
nctus dicitur ab unctione. Ut omnes cur-
rant in odorem unguenti / cuius nomen
oleum est effusum / per frontis chrismationem
manus impositio designatur que alio nomine
dicitur confirmatio / quia per eam spiritus sanctus ad
augmentum gratie et robur datur. Unde cum ceter-
as unctiones simplex sacerdos vel presbyter
valeat exhibere, hanc non nisi summus sa-
cerdos id est episcopus debet conferre / quia de solis
apostolis legitur quorum vicarii sunt episcopi / quod
per manus impositionem spiritum sanctum da-
bant quemadmodum actuum apostolorum l-
ectio manifestat / cum enim audissent
inquit apostoli qui erant Ierosolimis
quia recepisset Samaria verbum dei, miserunt ad
eos Petrum et Iohannem qui cum venissent oraverunt pro ipsis ut
acciperent spiritum sanctum. Nondum enim in quemquam illorum venerat, sed bap-
tizati tantum erant in nomine domini Iesu. Tunc imponebant ma-
nus super illos et accipiebant spiritum sanctum. Cuius adventus per colum-
bam misticam designatur, que columba in
specie super Christum in baptismo descendit, ad
vesperam in cathaclismo reversa ramum
retulit virentis olive. Et ut igitur sacramentum
unctionis adhibeant, ipsum propheticam exultanda
facit in oleo predicatum. Sic ungitur presbiter
secundum catholice ecclesie morem et consecratur altare
et dedicatur templum et benedicitur calix
non solum ex mandato legis divine,
verum exemplo veteris testamenti quod consecr-
abatur altare, unde chrismate perungebatur / precepit enim dominus Moysi ut faceret
oleum unctionis de quo ungeret Aaron et fi-
lios eius, tabernaculum testimonii, mensam quoque cum va-
sis. Veteris unctionis sacramentum aliud quidem
efficiat et figurat, cum in novo quam in veteri
testamento, verumtamen non iudaizat ecclesia cum
unctionis celebrat sacramentum, sicut asserunt
mentientes qui nec scripturas noverunt nec dei no-
verunt virtutem. Consequenter ut in ordinan-
dis presbiteris et consecrandis episcopis morem
servetis et faciatis observari, quem apostolica
sedes observat, et infra. Sed romanus pontifex non unxit
cum vacatio pastorali, cum premittitur in ystoria
cum premittit unctionem: ecce cum ad susceptionem
nominis apostolici pontificem poscit eo unctum
necessitate. ut supra.

De sacramentis iterandis vel non.

Pastoralis et infra. Per nos consulere voluisti
an presbiterum debeat iterare
qui in positione manuum fuit ad ordi-
nem subdiaconatus assumptus, qui confirma-
tionis sacramentum in eo debeat iterari, quod per
errorem fuit non chrismate, sed oleo delini-
tum. Ad quod respondemus, quod in talibus non est aliquid
iterandum, sed caute supplendum, quod incau-
te fuerat pretermissum. Honorius III.
archiepiscopo Lundensi et eius suffraganeis.

A nobis humiliter consuluistis, quid debe-
at fieri de corporibus mortuorum, qui tem-
pore Salvatoris et regis Waldemari [Alienanorum]
a Salvatoris sunt sepulta, et de his clericis
vinculis sacerdotalibus, in quibus nec non de
altaribus in quibus de gratia pueri celebrare
celebrarunt. Nos autem in quantum breviter
respondemus quod non credimus ob hoc dictum exigat
sepulturas huius exhumandas, aut de-
bere in divinitate talia. Veniant unde vindicta sit le-
cratur alienia suspendam. Reg. IX
lugdun. archiepiscopo

Presbiter et dyaconus cum ordinantur ma-
nus impositionem tactu corporali cum
ab apostolis introducto recipiunt/ quod si fuerit
omissum non est aliquatenus iterandum. sed statuto tem-
pore ad huiusmodi ordines conferendos caute est
supplendum/ quod per errorem extitit pretermissum.
Suspensio autem manuum debet fieri cum oratio super
caput effunditur ordinandi. exceptis predicta
uero. De filiis presbiterorum ordinandis vel non.

Statuimus
Ex filiis presbiterorum et aliis ex fornica-
tione natis ad sacros gradus non promo-
veantur. nisi aut monachi fiant vel in congrega-
tione canonica regulariter vivere professionem
nec ministerium habeant/ sed nec servi. nisi a
dominis suis liberati donentur. Alexander III. et

Ad plenam nostram notitiam [illegible] · Lug-
dunen. R. presbiter tacito quod extitit filius
sacerdotis/ impetravit a nobis ut in ecclesia in
qua pater eius ministravit extitit capella-
nus. Idem [illegible] quod sic constituit quod dictus
R. sic in sacerdotio genitus/ in qua pater eius
in eadem ecclesia ministravit/ non obstantibus predictis
litteris ab ipsa amoveas. Alexander. idem

Presbiterorum autem [illegible] ut filios
sacerdotum in paternis ecclesiis ministrare
vel quibuslibet occasione optinere. nullatenus
patiaris. sed quos ab ecclesiis in quibus patres
eorum ministrasse noscuntur/ studeas pe-
nitus amovere. Idem Wigornien. episcopo.

Conquerente nobis M. clerico R. fi-
lio c. accepimus quod publice et notorium est
patrem R. clerici nullo in presbiteratus ecclesia
filium eius uidelicet ministrare aut eidem succe-
dere nullatenus patiaris. et si quidem in illa
tunc est/ cum inde non differas amovere. Idem
London. episcopo.

Veniens ad plenam notitiam nos-
tri pervenit quod cum ad capellam
[illegible] in presbiterum ordinasset
ipsam ea postea spoliavit eo quod pater eius
in presbiteratu ecclesie ministravit. Idem [illegible]
sic in notitiam nostram sit deductum quod pater eius
presbiter in eadem ecclesia ministravit: ipsam sibi resti-
tuas et in pace dimittas amoto alio si
quis in eandem forsitan intravit. vel si ipse ig-
norans fuerit ex quo ad ipsam ecclesiam cum
in presbiterum ordinasti. ea sibi restituas de
[illegible] in alia sibi provideas. unde honeste va-
leat sustentari. Idem episcopo Exon.

Proposuit nobis R. lator presentium
quod cum ad ecclesiam de [illegible] admis-
sus fuit presentatus et curam animarum sibi no-
luisti committere pro eo quod est filius sacerdotis.
Cum quia indignum est ut ipse [illegible] in illa
[illegible] ordinatus omnino debeat ecclesie benefi-
cio [illegible] caret. mandamus quatenus aliquem hone-
stum presbiterum cum assensu eiusdem clerici in ea
re studeas qui eam servet supradicte.
Ita quod presbiter R. medietatem omnium beneficia
orum predicte ecclesie eidem in suo ordine ser-
viendo percipere debeat optinere. ita ut nec
tu presbiteri missarum solempnia vel alia divi-
na officia per se sine nullius suffragio celebrare.
Idem [illegible] episcopo [illegible].

Ex transmissa conquestione W. clerici accepi-
mus quod [illegible] presentatum
in [illegible] beneficio ecclesie de H. cum in presbiterum
a [illegible] distributum eo quod pater eius in presbiter-
atu ecclesie ministravit quod defuncto medio in ecclesia
[illegible] predictum beneficium est collatum. Idem quasi
[illegible] ita [illegible] W. ad predictum be-
neficium ad [illegible] non [illegible]
apostolica sedis decreto quod [illegible]
in ecclesia [illegible] detestantur. Idem Wigorn.

Quoniam [illegible] in plenaria nostra [illegible] episcopo
[illegible] supplicatione [illegible] [illegible]

de filiis presbiterorum v. n.

[illegible]

quod capellam de Stratona canonice fuisset ad
episcopo recepta per .xxx. annos pacifice possedisset. Et
milites ipsum eam sine iudicio extra spoliauerunt
Cum quam memoratus clericus exinde apud te depo
suisset querelam obiectum fuit ei quod pater suus in eadem
capella ministrauit et cetera. Et infra. Si illa
dicta quod idem clericus a patre dicta capella fuit pro
certa ianuae electus et quod pater eius predicte
capelle per se ipsum ministrauit non fuit
sed in eadem nomine eius. G. quidam ministrauit ipsam
in se cum redditibus percepit. restituere
non omittas. Idem Eboracensi archiepiscopo.

Ex tua nobis parte propositum quod constitutionem
tuam (i. supplicationem) super filiis sacerdotum
talem a nobis uenias suscepisse ut eos pos
sis in ecclesiis quas patres eorum nullo medio
tenent possidere sustinere. quas probare uoluit
et sane constitutionis cognoscas uerum quas longo tem
pore ipsas tenuisse constiterit quidam ad indi
cis uenias in peccatum. uel si contra eos cete
ros sacerdotum uel clericorum qui patri eorum successerunt
(uel rectores) tenuerunt. Sed huius in ponant eis ap. sed si
legitimi et ecclesias ipsas per se assignet. Quod
(Kistiba ... et ibi per se) ius in eis sibi obtinet nequaquam per episcopos ista
tuos si quis et cetera. Et infra. quod si per potest uenire
eas cum aliquibus clericis dispensare. dispen
sationem cum posterorum uerum et tamen uo
lumus uocantes (uel) alios uel clericos largiter
donauerit tamen in ecclesiis sui auctoritate sibi
in pontificalibus in tamen aut in uiuos re
manens auctoritate apostolica prohibemus. Idem
Cantuariensi archiepiscopo et suffraganeis eius.

Quam sit a canonibus prohibitum et cetera. Et infra.
quod si publice in matrimonio fuit
pater in ecclesiis per se gessisse filios aue
rit ut si et eos ad ea se peruenit exe
cutionis. et ad eam gubernationem uide
assumatur. statuimus enim ut in iudicium

...cum deducatur. uel alias in administrationem aliqui
manifeste exibuit. Idem Cantuariensi archiepiscopo.

Ad extirpandas successiones et cetera. Et
cetera. et infra. Statuimus quod filii presbiterorum qui
paterne tenent ecclesias in quibus patres eorum
(eorum) per se uel uicarium nulla persona media ministrauerunt
et. eos siue geniti sint in sacerdotio siue (i. successiue)
non ab eisdem ecclesiis non differas amoue
re. Clemens .iii. Cantuariensi archiepiscopo.

Ad hec ex tua parte uenit et auribus
nostris et cetera. quod a nobis tua fraternitas re
quisiuit an a pontificibus generati ualeant
ad sacros ordines promoueri. Si talis fue
rit uitam honestatem probauerit. Sci
at fraternitas tua quod si ex legitimo matri
monio fuit procreatus et aliud canonicum
obuiat non potest ad sacros ordines
ascendere. et in eisdem ecclesiis in quibus patres fuerint
uel fuerunt genitores eorum beneficium
ecclesiasticum possunt optinere. Idem

Michael presbiter de Sancto Geminiano tuus
nuntius nobis constitutis monstrauit. quod
cum ecclesiam sancti Iohannis de coram tue dyocesis canon
ice sic adeptus. .n. filius Antonii qui predecessor
eius fuit in ipsius ecclesie huius predictum ad se inuocata
ipsius asserit pertinere et cetera. Et cetera. Et infra. Si tibi
constiterit ipsum .n. fuisse filium Antonii qui
in ecclesie huius predictum presbiter eandem sibi possit
in ecclesia silentium perpetuum imponere non om
ittas. Idem. (i. sacerdos predictus quidam qui tempore secundum canones uotum castitatis et ipsum filium dedit / ipse sacerdos cognouit eandem ... nouo facto non .h. fuit genitus.)

Literas et cetera. et intelleximus quod .h. in sa
cerdocio genitus de uxore legitima
a uiro et cetera. affectauit a pueritia
ministrare diuino in officio clericali. Volens quod a
filius patria in ecclesia nobis ostenditur
appellandus uolueris. licet aliquas dignitates
in uestra fuit permittimus ipsum in clericum
ordinari. et ecclesiasticum beneficium ut

modo subsidium valeat promoveri . In novo
[C]um decime domui dei et c. (Cum ad nos.) 17
sint canones prebendas et alias ecclesias
conferri non licere/ quarum secundum canonica predictis eo
rum / et in decimis sic ut et alterius officio si
ue magistrum et prudentes prius mittere et
et qui vinagere sue ecclesie prius placeant
humanam gentis victimas. Idem in eodem
[A]d abolendam pessimam que (Cum generali 16
[i]n plerisque ecclesiis olevit corrupte-
lam, firmiter inhibemus ne canonicorum si
ve magis spiritus emolumenta et dilacione
ecclesie capitibus et decima secundum prius eorum et
si fuit quod hic plurimum decedunt non va
leat/ que valet ut dicit et emolumenta plura
sint / a suis vicariis suspendantur. Idem
[D]ilectus filius G. presbyter (Cum ad nos.) 12 13
[D]e his autem nuntiis nobis petitio
one monstravit quod cum vigiliis prius condam
ecclesiam . cum sacerdote hinc quod nullo me
dio huius partem eius optineat . ipsum mo
nitum ut resignaret eandem . Et de alte
ris quod vos . remensis archiepiscopus . cui apostolica
sede . scilicet cum eo dispensaverat/ ideo efficiat quod
de . Quocirca mandamus quod non obstante dispe
satione aliqua . quod a sede . a . non manavit quod
canonice fuit appellatione postposita star
natis. Gregorius . ix . archiepiscopo turonensi 18
[N]imis in tua provincia ecclesia de facili
[n]ec nouellas / ex eo quod filii sacerdo
tum ex aliis non legitime natos/ ad digni
tates/ et personatus/ aliave beneficia cum ani
marum cura/ sine dispensatione sedis apostolice
promoventur. Quocirca mandamus quod personatus
a . promotionibus dignitatibus et honoribus
huius precessores amovens . eas personis ydoneis
conferas/ personas ad quos collatione ipsorum
et de iure noscitur pertinere. et ne id de
cetero presumatur . districtius inhibens.
Ex eodem concilio . De his qui ordinati sunt sine titulo
[I]nter cetera . et c. Sane
hii autem clerici qui non promoventur . non
aut eligantur ingenuitatis dignitate
ut potestatem . Ne vero ut de . ius
sufficiant vel mutuari ... predictis de
[D]e clericis ordinandis . et c. (Ex eod.) 2
[c]onstitutum est ut nullus episcoporum de cetero
epus ad sacros ordines aliquos promovere presu
mat / nisi prius adimpleat sine titulo beneficii
competentis. Si quis hoc sua fugiet . dum non
esse quis calliditate vel fraude ad gra
dus ecclesiasticos pervenire decretum est ut
deponatur . Et eius dum eum recipiat . Ex
[D]e famulis ecclesie (Cum eod.
[D]ecrevimus presbiteros et diaconos parrochialis ecclesie
rochiales vicarios . in ea ut annua in
animarum curam accipiant vicarios quos
aut tamen ex causa debitam ante quam
non collatum . est et predictis exercitatus consuevit
cum non videtur . si causa ad vicarium committi ad
quam ministrandum sit per eorum ovium debe
at pertinere / suis sive causa vicarius coram
admissi vel retribuendi ad vicarius compellantur a
dicitur precludatur. ad quod si aliquis innutui
non solum vicarios beneficio careat . sed
honoris gradu . quam non dignitate ha
bet et dicitur episcopus suspenderit . Ex eod.
[N]ullus et c. Idem de his (Cap.
[N]ullus quidquam donavit vicario/ et prim
in presbiterum fuerit ordinatus . ille autem
in suprema fuerit ecclesie . duos clericos cano
nicos haberet plures non novit/ accedit
apud episcopum qui eum admonuit de gradu de
... alex . iii . turonensi archiepiscopo
[C]onsuluit et c. Quibus . ex . r . Re.
[q]uod nemo clericus/ et quorum ordinatio

re debes, et si memores es in consecratio-
ne tunc dicti servi, vide ne quis talis
conditionis ad ordines promoveri permittatur.
Innocentius III. Wintoniensi episcopo. 6

Eo liberti(s) item adiectam aliquam conditionem an-
corum filii qui erant servilis conditionis
relicti a parentibus universae ecclesiae
vel suorum vasalla dominorum, ut in eadem ecclesia
debeant deservire: ac sequenter promoti
beati post decessum eorum relicta possent ad alia
se transferre, in quo dominus diligentius
tunc eo tenore fuerunt manumissi et obli-
gati ordinum dicatis, quod manumittentibus erant
devincti debent impendere famulatum
in obsequiis divinorum, et tamen transferendi se
ad aliam, cum eis licentia denegata vel ma-
numissi absolute extiterint, sic quod li-
bertate habent ad aliam transeundi. Idem.

Mandamus ut modicum cum cautius sit in
ordinationibus agendum quam sui in grado ...
ecclesiasticos ordinari debeat in servitu-
tem vel non debeat revocare. Item. De eo
diaconali ordine quod de eo non sit mino-
rum primum statuas, ex presenti videtur nobis quod
vel non diaconali gradu privilegio gaudere
eo. Sic licet non repugnet in eam pu-
nitam tamen a consuetudine urbana adeo ...
eodem modo super statu gradus esse immune
dubitetur. Gregorius IX. archiepiscopo ...

Ducti sibi ... diaconum ... compositionem ... (in
...)
... miles ea conditione quod
pretium ... honorem sui esse promovere, licet
mater sua esset de ... conditione ... a-
lias esse vocatur, ut promoveatur in presbyterum
impedire ... Gregorius IX. ... sit
... de ... ad ... in
impedimento ... Kartagan-

Magnus episcopus Augustinus dicit. De obligatis

ratiocinatores actores executores. Ad ratiocinia
sive curatores pupillorum si debeant ordi-
nari. Clemens episcopus dixit si prius depositis
omnibus redditis ratiociniis actores vitae ipsorum
fuerint comprobati, in omnibus debet ad laudem
dei si postulati fuerint dei honore mi-
nari. Si vero qui liberare negociorum vel
officiorum fuerint ordinati, ecclesiae in famam
et vinculis divertere, recte statuit sequi
tales non ... quam ... alex-
ander III. De corpore vitiatis ordinandis vel non.

De presbitero capellane quod duellum sponte o-
bulit et oblatum suscepit, et in eo di-
gitum ... amisit. Respondemus quod cum
non perdidit de digito, quamvis sit scandalo
plurimum ... celebrare licet poterit
postpacta penitentia cum eo misericorditer
agere et permittere ipsum in suo ordine mi-
nistrare. Item episcopus excellentibus ... ad ...
... extitisse ... Idem.

Cum de tua ... quod ... bullis ...
... quod maculam habeat in oculo quod sit
... ... est ... archiepiscopo
de ... in mandatis, ut ... eo quod ... ca-
nonica diaconi ... promotione eius ex
nimia dispensatione procedat. De macula
in persona archiepiscopo mandavimus, ut cum eo il-
lo suffraganeorum suorum quod ... sibi
... fuit exequi ... ex ...
ma dispensatione curavimus providere.
Clemens III. ... episcopo.

Ex parte ... monachi petentum
fuit ... presentatum quod est ...
in ... fuit, prius modo ...
... de ... in ...
diaconatus ordinem promoveri. Item. Sa-
ne cum ... clerici ... vel ...
ad diaconatus ordinem promoveri accedere ...

... munera

et in clero sunt, cessare debeat, quia se ipsos
tam absciderunt vel affectaverunt ut ab ali-
is absciderentur. Non enim eis in preiudicium asseri-
tur quod nisi preventi possint, quia [illegible] se-
cundum sunt, quia non videntur hii eo tempore affecta-
sse, quo iudicium [illegible] non habebant. Preterea cum
in canonibus apostolorum sit manifeste satis quod
eunuchus si per insidias hominum factus [illegible]
[illegible] sit, aut [illegible] in persecutione sit ei amp-
utata virilia, et dignus est, possit in episcopum
promoveri. Idem Ravennati archiepiscopo.

Significavit nobis R. capellanus sancti
Stephani quod B. presbyter eiusdem ecclesie obsequ-
ii prestare [illegible] fecit sibi virilia amputari et
quia cum [illegible] demum presbyterum alias di-
gnum invenias, ei sacerdotale officium absque
altaris ministerio [illegible] ut videris expedire concedas. Innocentius III.

Ex parte [illegible] proposita sunt presbyteri quod cum
[illegible] et lepre periculum imminet, de con-
silio medici sibi fecit virilia abscidi, ut po-
sset [illegible] [illegible] liberari [illegible]
[illegible] canones [illegible] hunc a
sacris altaris ad ministrationem non prohibet [illegible]
quia [illegible] [illegible] alias [illegible]
[illegible] officium exequatur [illegible]
[illegible] facultate. Idem Wintoniensi.

Exposita nobis quod [illegible] cum [illegible] episcopo
H. in abbatem promoveri nesciret quod ipse
[illegible] manu alterius nutriatur [illegible]
[illegible] defectu non
possit ad sacros ordines promoveri, et promo-
tionem sua [illegible] fraudulenter ab ab-
batis officio [illegible] non [illegible] admoneas. Hono-
rius III. episcopo [illegible].

Thomas monachus proposuit quod cum ta-
[illegible] pueris [illegible]
[illegible] pollicem casu fortuito
caderet, unguem autem habet [illegible]
quod si ad frangendum eucharistiam sic in ipso pol-
lice poterit, [illegible] canone non obstante, pro-
pter deformitatem [illegible] non dimittas, quin eum ad
ordinem sacerdotalem promoveas. [illegible]

De bigamis non ordinandis.

Bigami penitentes vel repudiantes
[illegible] ad sacerdotium non ascendant [illegible]
[illegible] Lucius III. [illegible] archiepiscopo.

Super eo quod tua [illegible] de bigamis req-
uisivit [illegible] quod ordinatores eorum pariter
[illegible] ordinandi [illegible] ordinati si ad sacros or-
dines sunt promoti [illegible]
in bigamis [illegible] dispensare non [illegible]
[illegible] ad sacros ordines promoveri [illegible]
promoti sunt remaneant in ordinatione [illegible]
post dispensationem ad [illegible] ut ordinandi [illegible]
[illegible] officio non [illegible] Celestinus III.

De bigamis presbyteris et viduarum mari-
tis [illegible]
[illegible] ad [illegible] debeat
celebrationem ad [illegible]
[illegible]
Innocentius III. [illegible] episcopo.

Super eo nobis [illegible] articulis videbatur
[illegible] non modicum questionis [illegible]
[illegible]
destinatio [illegible]
[illegible] quod in duas simul habet uxores [illegible] ad
[illegible]
[illegible] legitur de [illegible] quod in [illegible]
[illegible] tales videntur
inter bigamos reputandi [illegible] ex
adverso [illegible] opinioni sit [illegible]
[illegible] nullam uxorem habuit
forte bigamus reputandus [illegible]
de [illegible]
re non possit [illegible]

Nota [illegible]

Bigamus: Aut quia habuit duas uxores successive.
Aut interpretative ut religiosus qui contrahit [illegible] vel qui contrahit cum vidua vel corrupta [illegible] [illegible]

in hac q[uaesti]one .xv. q. e. ho clicis i[gitu]r in — Nota quod opus presbiterii
ip[s]is fuit. scd[m] mulieres c[um] virginalit[er] q[uam] — ratam.
xerit / v[e]l q[uia] cu[m] bigamus n[on] liceat disp[e]nsari
h[oc] i[n]ducat bigam[us] n[on] excusat. n[on] p[ro]p[ter] sacram[en]ti — bigamia non contrahitur per cacum.
n defect[um] h[oc] ap[ostolicu]s asse[n]su i[n] tractat[us] c[ontr]a ope
ri[bus] [illegible]. i de ep[iscop]o mechen[si].

Debitum pastoralis officii et c[etera]. et c[etera]. dicit
aliud q[uod] est duo s[unt] i[n] coniugio videlicet — ex natura copulatione ad formam
[illegible] anim[o]r[um] et commixtio corpo[rum]. q[uo]r[um] alterum
ign[orantiam] caritate q[uae] consistit in sp[irit]u i[n]t[er] deu[m] et
an[imam] fidelem. ad q[uo]d p[er]tin[et] illud q[uod] d[icit] ap[osto]l[u]s / q[ui] adh[ae]
ret deo unus sp[iritu]s est cu[m] eo. reliqu[um] v[er]o desig
nat conformitate[m] q[uae] consistit i[n] carne i[n]t[er] x[ristu]m
et eccl[esi]am / ad q[uo]d p[er]tin[et] illud q[uod] eva[n]gelista test[a]
tur. v[er]bu[m] caro factu[m] est et habitavit i[n] nob[is] / p[ro]p[ter]
hoc coniugium illud q[uod] est commixtione cor
po[rum] co[n]summatum / n[on] p[er]tin[et] ad illud coniugium de
signandu[m] q[uod] i[n]t[er] x[ristu]m et eccl[esi]am p[er] i[n]carnatio[n]is m[ysteri]
[illegible] est contractu[m]. iux[ta] q[uo]d paulus exponens
illud q[uo]d p[ro]p[hetae] p[ro]phetavit. h[oc] nu[n]c os ex
ossibus meis / et caro de carne mea et p[ro]pt[er]
h[oc] derelinquet ho[mo] patrem et matrem et adh[ae]rebit
uxori sue / et eru[n]t duo i[n] carne una. [et] illa
[illegible] sub[iun]git h[oc] aut[em] dico magn[um] sacramentum
i[n] x[rist]o et eccl[esi]a. Cu[m] ig[itu]r p[ro]pt[er] sacram[en]ti defectu[m]
i[n]hibitu[m] sit ne bigam[us] aut maritus vidue
p[ro]moveat[ur] ad sacros ordines p[ro]moveri / q[uonia]m
n[on] una est unius n[ec] illa est unius unica
co[n]secrata defeat [illegible] h[uius]. coniugii commix
tio corpor[um] n[on] d[icitu]r e[st] h[oc] signaculu[m] sacrame[n]
ti / v[e]l [illegible] q[ui] mulierem ab alio viro ductam
h[uius]modi cognitam duxit uxorem / q[uia] n[on] illa
n[on] ipse carnem sua[m] divisit i[n] plures. ip[s]e
h[oc] i[n]pedim[en]t[um] n[on] solet / n[on] d[icitu]r q[ui] possit ad sa
cerdotii p[ro]moveri. i de [illegible]

Quia circa venie[n]te[m] et c[etera]. Sane posuit
q[uae]stio[n]e[m] ap[osto]l[ic]us p[er] ap. c[ir]ca. [illegible] plures
co[n]stitut[us] [illegible] bigami c[illegible].

ad q[uo]d dicim[us] aliud q[uo]d est virginitate
n[on] i[n]curreret bigamiam cu[m] eius t[am]q[uam] sup
[illegible] forniatione notaret q[uod] ad executionem
sacerdotalis officii possit dispensare. i de

A nobis fuit et c[etera]. illo aut[em] q[ui] i[n] [illegible]
ordine co[n]stitutus de [illegible] tu[n]c q[ue]
de iure n[on] potuit duxit vidua[m] i[n] ux
ore[m] p[ro]pt[er] h[oc] bigam[us] n[on] existit. h[oc] n[on] vidue
p[er] i[n]ductio[n]e[m] dici mariti est i[n] t[em]p[or]e [illegible]
[illegible] n[on] fuit iunctio maritalis [illegible]. et
eo cu[m] h[oc] doctrina ap[osto]lica conq[ue]r[itu]r cu[m] mari
to vidue dispensare n[on] li[cet]. ut ip[s]e sacr[amen]
[ti] defect[us] h[oc] affect[us] i[n] [illegible] cu[m] ope
[illegible] [illegible]. a lege. [illegible]. cenomanen[si] ep[iscop]o

Tua nos duxit fr[ater]. co[n]sulendos q[ui]a
[illegible] sic de clericis *de clericis peregrinis*
q[ui] i[n] remotis regionibus ordinati [illegible]
ad [illegible] [illegible]. a q[ui]b[us] s[unt] [illegible] manu[m]
i[m]posuisse v[e]l v[e]r[um] ep[iscop]or[um] sigilla lit[er]a[rum] q[uas] re
[illegible] i[n] [illegible] exhibe[n]t. [illegible] c[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Secu
[illegible] aut[em] est de [illegible] ut adm
[illegible]. v. ep[iscop]or[um] [illegible] [illegible] [illegible]
a ordinatore q[ui] i[n] aliis [illegible] lit[er]is i[n] cog
nita [illegible] [illegible]. [illegible] i[n] suspensio
ne aliq[uo] t[em]pore [illegible] i[n] q[uo] plenius
de actib[us] ip[s]or[um] i[n]struat[ur]. h[oc] et de [illegible]
[illegible] ordinib[us] [illegible] [illegible] [illegible]
aliq[ui]b[us] p[ro] [illegible] [illegible]. [illegible]
aut[em] [illegible] [illegible] i[n] [illegible] [illegible]
[illegible] eos possit dispensari. innocen[tius]
iii. [illegible] [illegible] [illegible].

Inter [illegible]. et c[etera]. ver[um] [illegible]
de [illegible] ordinatorum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] q[ui] [illegible] [illegible]
[illegible] ordinu[m] [illegible]. ad [illegible]
[illegible] ordines [illegible] p[ro]moveri. i[n] [illegible].

c. xl. q. ii. de ipsorum ordinatione canonice
a. pro ydonea constitit argumenta. con
sti. et illis suscepto non ad maiores ordi
nes debeas promouere. presertim autem cum
eorum consecratio fuerit approbata. Idem patri
arche ierosolimitano.

Tue fraternitati ... uero clericos qui
ad partes ierosolimitanas ... com
[illegible] uiris ueniunt prohibere debeas
celebrare diuina. c. xl. q. ii. qui non legitime
est constitute siue per uitas siue presbiteros
de illorum ordinatione canonica que prebendas
sunt ignota non debeas ipsos prohibere cum
eis plebibus celebrare. Si si ... aliqui
secreto ex deuotione celebrare uoluerint
poteris sustinere. Honorius iii. episcopo regiensi.

Te nobis proponente didicimus quod
cum presbiteri ecclesiarum tue iurisdictionis
in ecclesiis sibi commissis sint constituti ciui
tas de alienis episcopatibus et incertis
ueniunt ... quod ideo est nullatenus
uocare cum sit honestati contrarium et a
sacris patrum institutionibus alienum. c. xl. Iu
quisi. c. c. xl. qui reos ex uinculo re
moueri non aliquos excommunicatos et cel
ebrantes ecclesiis diuinis dimittebant.

Ex libro vi. ordinis ~~de officio~~ [illegible]
et archidiaconus post episcopum sciat se u
icarium eius esse et omnibus cum clero com
missum in urbe positorum quam eorum qui per
parrochias habitare noscuntur ad se per
tinere: siue de eorum conuersatione siue
honore et restauratione ecclesiarum siue
doctrina ecclesiasticorum uel ceterorum re
studio et diligencie rationem cum deo
redditurum esse: ut de clero et de toto an
nuntiet episcopo. Non per parrochiam uiui
sit ... ut cuncta que emendare

indigent ad notitiam sui episcopi corrigat
et emendet. ex concilio toletano.

Officium uero archidiaconi est quod nouit eum
euangelium legere uel aliquid de dyacono
precipere. Vt circa episcopum nullus cantet ad
missionem uel in diuersis leuite sa
cerdotes uestimenta quam et ponentes ad mis
sa preparetur et ... sacerdotes officium
presidendo lectores aut responsoria in
uitatores esse ... et ascultare ut
cum ut nullus euangelium aut epistolam se
cum uel alias in ecclesia lectiones legat
uel cantet donec ascultet ab ipso archi
diacono quia ipse ordinet qui eorum canendo
tempora qui ... defere qui ue in
uox in ecclesia officia aliquis agere debe
at. Gregorius archidiacono ...

Ea que de iure ... scire te uolumus quod arc
districte quod ... quia per te ea
res que diuersis ecclesiis ... sunt
commendata non ... sollicitudine et fide
seruantur quod si quid exinde uel negligentia
uel fraude cuiusquam deperierit: tibi re
atu astringeris quia per archidiaconatus ordi
nem custodie eius esse archidiaconi de
putatus. Alexander iii. Eliensi archidiacono.

Cum satis sit absurdum et ... quamuis
obtentu alicuius consuetudinis non
debes contra ... patrum institutiones et quod
ad te non spectat officium uendicare.
... ut ueniunt sine licentia et mandato
episcopi canonici plurimas committere audeat. Idem
wigorniensi episcopo ~~de officio archidiaconi~~

Archidiaconus de ecclesia non uidetur
instituere uel non auctoritate episcoporum
... personas ... promulgare.
Idem episcopo exoniensi et abbati ...
andeum quod prohibeatis ...

archidiaconum ne ad ecclesias suas archidiaconus visitandas
non semel in anno accedat nisi fuerit talis ea consue-
tudo. Item quod ipsum oportet presentare ecclesiae
episcopo vel ... Innocentius III.

Ad hec vos duximus ... Sane consuluit
nos tua fraternitas devotio quis ad
... archidiaconus debeat presentare et quibus per ipsum
cura episcopalis sollicitudinis debeat revela-
ri et nos quod ut possumus respondemus ad archidia-
conus statuta ... imperat vice
inferioribus et levitis parrochiarum sollici-
tudo et eorum ordinatio ad ipsum pertinet
et audire de ... ... archidiaconi
qui a patribus de eam ... ...
archidiaconi se noverit ... archidiaconus
... ordinis continentem maior post
episcopum et ipsius episcopi ... reperitur omnem
sollicitudinem et curam ... in clericis quod in
ecclesiis eorum ... melius ... ...
in procedendo et ... hiis sic reddimus ra-
tionem in districti iudicio examinis. Sed
in epistola vel clericus ... ... oculus
episcopi archidiaconus appellatur ut loco episcopi ...
... corrigenda videt
corrigat et emendet nisi adeo fuerint
ardua negotia quod absque maioris ...
in ... ...
... ...
... quod ... archidiaconus ... ...
... dignitatem ad ipsum debeat
pertinere examinatio et ... clerico-
rum ad sacros ordines promovendorum ...
... ...
observandum ut ... ...
... fuerit a ... ... examinandus
archidiacono et per ipsum ... episcopo pre-
sentetur ... ...
... ...

... ad mandatum ... ...
... ... debeat ... ...
... ... XX.
Quod est ab omnibus ... approba-
ri debeat et ... decanus ... ...
... ... eligendus est ... ...
... i. de ...

Significavit ... in ecclesia archidiaconus ...
... ...
... ...
... ... ne ad ordines ...
... ...
... ...
... ... (i. de ... 9

Ut ... ...
... ... memorata
... ... ad archidiaconus ...
... officium ... ... ordina-
dos ... ... examinare ... ...
... abbas ... in sede ... Honorius
III. abbati ... ...
... ... 10

Dilecti filii ... ... archidiaconus ...
... ... quod abbas ... in
... ...
... ... archidiaconus ad ipsum ...
... ... denegav-
it ... ...
... ... ut audiret causam ...
... ...
... archidiaconus ... ...
... ... abbas et monachi ...
... ... ad ... ...
... ... ad ...
... ... archidiaconus ... ...
... ...
... ad ... ...

et honesta sunt dum de convictu exer-
ceant et alia que ad solem pertinent ho-
norabiliter in virgine audiant et Salua
sua regula et sui abbatis debita obedientia
observant. precipimus in si vero ut de cetero sa-
cerdotes aliqui de Senonensi vallia eo pre-
sumptio contra officiali Senonensi archiepiscopi con-
currit asserentes nos super hoc debere audiri si
ipsos quod contra officialem predictum sustinent ipso
archiepiscopi et honorum ac familie sue causis
duntaxat exceptis. Et infra. Io. Et de. u. cap.
quod per maiorem ecclesie Senonensis canonicos
qui huic debent de huius consuetudine noc-
tis plenarie sunt hec venerare sollem-
pnitate in quantulacumque nos contra de predictis abbas
vel predecessores ipsius de patribus se observata con-
suetudine uti diacon aliquis in ipso mo-
nasterio vel in his abbates hactenus huiusmodi
predicto monasterio ab eo in pretium permittere
absolvant quominus ipsi sed huiusmodi ad ad sunt
cum in penitentiis. Si vero de predictis nos con-
ceant predicto eadem iuris ordinem eum causa
ad iudicandum eius in monasterio supradicto que ip-
si vel predecessores sui in ipso monasterio vel eius
abbates huiusmodi continue. Si aliquis quominus
et ligaverit in ponant. excommunicationis vel interdicti

De officio archipresbiteri.

Ut archipresbiter sciat se esse
sub episcopo et presbyteris parochie
sic sub eius obedire et quod ordine presbyteri
de eo mittit sicut omnes presbyteros in ordine pollens
causam agere et assidue in ecclesia tantum. Ut si episcopus
sua absentia ad eius mittit missam. sollemp-
niter celebret et collectam dicat aut
eius vice in vigiliis. Leo papa.

Mandamus archipresbiteri in eo attentius ut
diligentiam curam provideat sacerdo-
tes mittendi cardinalium qui sollempniter
debent agere officium in capitale eccle-
sie sequuntur divini non ubi ex alie solo die-
rum in capiendo per omnes horas canonicas in
declinabiliter preveniunt memoriam dei digne
et sancte perficiat ab eo cum committitur et sicut in-
deat vel archipresbiter unam sacerdotem cardi-
nalem episcopi sive parochie occupando non
aliquam credat aut scurriliter recipiat
et infra. Si episcopus defuit exceptis his capi-
tulis sed archipresbiter provideat cuncta que
in sacerdotum ministerio presbiterii debeat
benedicere in fine oleo perungere in fine
penitentie consilio episcopi reconciliare. per uni-
versas autem sacerdotibus in virgine. in parochiis
festivitatibus aut ipse celebret missam
sollempniter et prelat aut ad suum missum
vice eius committitur per regiones venerantur. Id.

Officium archipresbiteri de urbe constat quod
cum presul defuerit vice eius officium
in choro habeat vel divinas publicas in ecclesia
ad missam qui voluerit cantare vel de sa-
cerdotibus iusserit quod nisi episcopus missam can-
tet de parochie sacerdotibus ut induant se ve-
stibus sacratis et qui ad missam procedit
de cuius parochie clerici esse ut in sacro
eucharistia et ipse in finem non desit
de in fine provideat et providendo parochie sa-
cerdotibus ne forte sine confessione corpus
sit domini et sanguinem moriantur confessione
et sit in parochie tota quod absolus nemini re-
cipe sine diebus sacerdotibus et ex inde per
visionem magna penitentia de et adh
[illegible] ve causis ad plenos quod sacerdotes
[illegible] et baptizandos in fiunt et ad sui
curam ecclesiam a sacerdotibus promissionem in
de habeat. Id. ex synodo Ravennati.

Ut singule plebes archipresbiterum habeant,
qui ipse assiduam erga populum dei
curam qui non solum virginis in pera sollicitudo

dine gerant . unum et presbyterum qui per minores
respersitant . tamen iugi circumspectione
custodiant et qua unusquisque industria
diuinum opus exerceat . Hec episcopo suo re
nunciet . ut ostendat episcopo non egere
plebem archipresbytero quam ipse eam guber
nare ualeat . quod et si ualde ydoneus fue
rit ut honore sua perfruatur . et sic ipse ma
ior presbyter ecclesie archipresbyter presit ple
bibus ut in illis titulis ecclesiastica sol
licitudo cuncta tamen ad episcopum referantur
aliquis quod contra decretum ordinare presumant.

Item ex libro iii. ordinis. De officio primicerii.

Ut primicerius se sciat
esse subiectum archipresbytero diacono sic et archidiacono
ad curam specialiter pertinere ut presbiteri ordine
de dyaconi vel reliquis gradibus ecclesiasticis in ordi
ne positos ut ipse disciplinae et custodie in
sistat sic pro talibus eorum coram deo redditurus
ut constituit ipse diaconus dicit lectiones ad
nocturna officia et designetur studium habuerit
ut in quoquo re capacem sensum habuerit absque
ulla uacet negligentia aut ipse ius
sit et instruat. Ex eodem libro col. De officio sacriste.

Ut sciat sacrista se subiectum archi
diacono et ad eius curam pertinere
custodiam sacrorum uasorum uestimen
torum ecclesiasticorum seu totius thesau
ri ecclesiastici et non que ad luminaria
pertinent seu in cera seu in oleo. Ex libro iii. ordinis. De officio custodis.

Custos ecclesie
sic cui ea que ecclesie compe
tunt custodienda committuntur
oportet ut sui archidiaconi ius
sioni in cunctis obediat in canoni
cis horis signa tintinnabulorum pul
sanda ipso archidiacono iubente ab
ipso pulsentur . pallia et lintiami
na altaris siue cuncta utensilia
ecclesie indesinenter custodiat. la
pides et lucernas in accendendo
siue in extinguendo peruigil exis
tat . ne ne supra modum lucen
do oleum deperdat aut minus
lucendo obscurior sit ecclesia sed
omnia cum discretione agantur
que noscitur omnium uirtutum
esse mater. Si uero is minus y
doneus ad id peragendum extite
rit ab archidiacono corripiatur
ut se emendet. Si autem in domi
tur permanserit archidiaconus e
piscopo nunciando prouideat ut
indecenter eiecto aptus domui
dei efficiatur et instituatur minis
ter ut omnia in laudem dei fi
ant. Ex concilio col. 2

Custos sollicitus debet esse
de omni ornamento eccle
sie et luminaribus lumine suo incenso
nec non panem et uinum omni tem
pore preparatum ad missam habere
debet et per singulas horas canoni
cas signum ex consensu archidiaconi
sonare et omnes oblationes
siue elemosinas siue decimas
cum eiusdem tamen consensu absente
episcopo inter fratres diuidat. Thus uero
ecclesie columpnis ut sancta synagoga
synodus consistere dicitur alterna matris ecclesie
ad hoc opus tales ordinentur quales melio
res et seniores esse uidentur ut in tanto
gradu et sancta dei ecclesia uideatur. Hii tres
archidiaconus archipresbyter custos sibi inuicem
uno animo prouide paraturi et operentur et non
sit inuidia nec zelus inter illos.

Alexander .iii. norwicen. epo. et stalco archid. De officio vi carii.

Ad audientiam nostram peruenit quod W. presbiter monachos de rametia petendo vicariam ecclesie de burgo a .xx. annis retro essit (?) idi ... postea ecclesiam suam presentatum ad episcopum fatigare presumit ... non ... cauit ... aliam ... causis et alienis vicariis ... man. (?) quod si ita presbiterum presbiterum a pertinacie supra dicte vicarie vel suste re compellatis. Idem elyen. epo. 2

Prouideas attentius ne tempore tuo piciaris aliquam vicariam preter hec que cum vicariis te neat ... personis ecclesiasticos ... alienum et ab ordine in ... ut vicaria quis hanc prius ... Idem wint. epo. 3

Ad hec si persona alicuius ecclesie vica rio quem in eadem ecclesia instituit de assensu et auctoritate diocesani episcopi certam assignauit portionem, et quam persona illa vel successor ipsius ... substituit non potest eundem ab ecclesia remouere, nec assignatam eius portionem minuere, vel aliquid gravaminis ... preiudicium in vicaria ... Idem norwicen. epo.

Clericos in presbiteratu vel aliis in ferioribus ordinibus constitutos in ... ecclesiam adepta sit aliorum substituere ... satis sit ab surdum et absurdum. Anno .iii. abbati ... et plebano ... 7

Tu et vos et nos ... vicarii ... obtentas ... vicarii ... pon. uobis relinquitur ... excedit ... illam ... spalte (?) ... ei concessit presbiter cum ipse moratur ... ... personas ... capitulum ... pensiones ... quod ... illam acturi et irritum reuocetis. Ho. in Dingoria (?) 6

Ex parte tua fuit propositum coram nobis ... vicarius ... obtinet vicarias residere ... presbiteros ... faciat ... personis ... vicarius ... Alex. .iii. lud. epo. De offic. et po testate dele. iud. 1

Quia quod sic fuit de paulo quod pro papam a sua iussit exhibere minus aut ... suscepisse ... personas ... pena ... coram ... nobis ... eos manifeste aggrauius ... impedire ... Idem epo. bon. 2

Sane si ... reuerentia ... appellatione ... iudicibus ... constitutus ... plena ... ne ... Idem epo. london.

Si pro debilitate vel ... in ... recitatis ... causis ... ap. ... non potest ... personis discretis ... tuas ... res tua ... forte ... presentia tua non possit ... S. V. cardinal. Celes. 9

Decreuit ... in tua uoluntate cognitione.

...

Quandoque ... negligentia ... negligit ...
... suasione ...
...
... malefacientes ...

... negligit ... suadet ...
... minus ... plus ...
... pellere ... poena ... tenenti

x 1.29

I

z li intellige in f[ine] tpe currentu adde . . . ip . . .

q[uo]n dies p[re]fix[us] d[e] gu[o] g[er]it . . . p[er]emp-
toge[n]s/eo tu[m] facto mada[tu]m exspi-
rat. Au[tem] q[uod] p[ar]tis e[st] co[m]missi adeu[n]t ap[ud]
te tua[m] uenire/aut uo sec[un]d[u]m h[uius] iudicio
pete neglex[er]int si tale fuit neg[otium]
q[uo]d certa cert[a] pena [et] ca[n]onib[us] ep[iscop]o
eade[m] [et] [con]ligar[is]/alioq[ui] ipsos p[ro]p[ter] d[e]uict[um]
iu[m]ge [et] caus[e] p[er] arbitriu[m] tuu[m] pu-
nire poteris. Id[em] Senon[ensi] archiep[iscop]o

Preterea sup[er] h[is] q[ue] nos [con]sulere uo-
luisti: u[idelicet] an liceat iudici del[egato]
p[ro] ordinario cogere [con]tumaces ut ueniat.
aut da[m]pnare si no[n] uenerint h[oc] e[st] aut.
p[ro]testat[em] [et] no[tione]m ordinaria[m]/q[uo]d p[ro]cedere ei cui
simplic[ite]r delegat[ur]. satis p[er] in[ter]iu[m] aut p[ar]-
tes [com]pellere/[et] [con]tumaces eccl[esi]astica ce[n]-
sura [con]hibere/ [et] si lre [com]missionis
id n[on] [con]tineant/ a[li]t[er] p[re]ter mada[tu]m n[on] h[abe]re
[ius] ut accedat/q[uo]d excep[ti]o q[uo]d ei [con]m[itt]i-
tur. sup[er] oib[us] q[ue] ad ta[m] ip[s]am sp[ec]tare
nosc[un]t[ur] plena[m] recip[it] p[otes]tate[m]. I[dem] Uin-

Quaevis s[er]m[on]e[m] . . . si u[estr]o ep[iscop]o duob[us]
ca[usa] [com]missa . . . si no[n] app[ar]eat u[e]l
in s[i] alt[er]o p[ro]cedat [et] ea no[n] . . . exp[ecte]t
ut siue suo [con]iudice siue aliqui
oes suas [et] hac p[ar]te p[ro] [com]itte. Id[em]
norwicen[si] ep[iscop]o.

Significasti nob[is] . . . [con]silium . . .
z[?] q[uo]d si iudex ordi[narius] ad mada[tu]m
iud[icis] del[egati] a nob[is]/no[n] . . . p[ro] alius
resistentib[us] fr[e]q[ue]ntia[m] ab eo lata[m] effect[ui]
i[m]mancip[are]/ d[e] iud[icis] ca[usa]m . . . ap[ostolicus] e[st]
[com]missa p[er] ex[ecuti]o[n]i mandare [et] q[uo]d . . .
. . . cos . . . s[ente]n[ti]a cohe[r]ce[n]d[o]s. Id[em]

Si q[ua]n[do] alia cora[m] iud[ice] d[e]l[egato] p[ro]latores
. . . sit eccl[esi]is q[uo]d co[n]ter[it] . . .

. . . [et] cora[m] iud[ice] . . . facto . . .
. . . in eccl[es]ia optinuerit. [et] q[uo]d . . .
sit co[n]stitutu[m] canonica uitare
[et] . . . possessio[n]em [et] . . . /ordinare
iud[ex] n[on] d[e] . . . del[egato] iud[ice] . . . mada[n]do resis-
te uoluerit. S[ed] ap[ostolica] ip[s]i [et] instare ut
. . . eos i[n] possessio[n]em . . . nob[is]
. . . u[ester] . . . innotescat. I[dem] . . . ep[iscop]o

Insinuante . . . [con]s[ulti]s . . . p[ro] ex[ecuti]o[n]e iud[icis]
del[egati] p[ro] . . . u[e]l . . . sua[m] ma[n]-
daret. u[e]l ex[ecuti]o[n]i mandari p[re]cepit.
ei[us] auct[oritas] [et] iurisd[ictio] cessat/q[uo]d semel
[et] officio suo fu[n]ct[us] e[st]. Id[em] abb[at]i . . . abb[at]i

Consultationib[us] . . . [et] . . . u[e]l si
alias/ca[usa] u[e]l possessio[n]e . . . absen-
terit ab . . . iudicio [et] ca[usa] . . . sp[o]-
liatu[m] [et] a nob[is] ad iud[icem] . . . optinu-
erit/ ut . . . ep[iscop]i restituat[ur]
poss[essio]. si [con]stiterit iud[ici] eu[m] taliter sp[o]-
liatu[m]/poss[essio] rei deb[et] ei restitui/. . .
. . . ca[usa]m u[e]l possess[io]nem . . . re
. . . si . . . alique . . . ut in
. . . studio[rum] p[er]gnacie . . . ca[usa]
se absentauit. si . . . p[er] . . . iudici
possit sua p[ro]testa[tio] exhibe[re] . . .
q[uo]d . . . restitutio[n]em . . .
. . . cora[m] iud[ice] del[egato] . . . y . . .
possessio[n]em sua[m] p[ro]baret . . . possid[eri] se
p[er] . . . absentauit. Id[em] . . . ep[iscop]o.

Sane q[uia] . . . du[m] . . . q[uo]d
iud[ex] a nob[is] d[e]leg[atus] . . .
. . . illa sup[er]ior et maior . . .
. . . ca[usa] . . . tra[n]sige[re] . . . si
. . . p[ro]cedat . . . n[on] . . .
. . . ei d[e]legat[us] rebell[es] a[u]t
[con]tumaces fuer[int] . . . fore po

Ad . . . q[uo]d . . . inter . . . ad ea que . . . delegato . . .

. . . [con]tulit . . . in p[ar]te . . .

. . . q[uo]d . . . absentat

uel uicedecani uel suspensionis s(ente)ntia aliud
declarationi continuatur q(uia) iud(ex) d(e) negocii continuatione
moderate procedere p(ro)posuit u(e)l ingressum ecc(lesi)e
u(e)l sacerdotale officium interdicat / aut(em)
t(er)tia illi(us) q(ui) admonere(t) ... sua p(ro)uincia
spaliter interdicto supponat. Id(em) eboracen(si)
archiep(iscop)o (et) guerren(si) ep(iscop)o.

12 Ex parte u(est)ra nob(is) innotuit q(uod) c(um) ad
te f(rate)r guerren(sis) ep(iscop)e l(itte)ras n(ost)ras
impetrasset ut archidiaconatum q(ui) in
eccl(esi)a tua p(ri)mo uacare contingeret assig-
nares / et alias ad te f(rate)r ebor(acensis) sup(er)
... ut si
... archid(iaconatus) q(ue)m habuit
i(n) eadem eccl(esi)a uellet ... dimittere ...
ei faceres assignari / q(ua)m ... si memo
res fuissemus / nos p(re)d(ic)to .R. l(itte)ras
direxisse / p(ro)uidentia nullatenus
c(on)cessissem(us). q(uod) p(re)d(ic)to .R. archid(iaconatum) ...
eccl(esi)e si uacat no(n) obstantib(us) p(ri)o-
rib(us) l(itte)ris assignetis. Id(em) ebor(acensi) a(rchi)ep(iscop)o.

13 Ex parte ... q(uod) si aliq(ui)
iudice delegato expediat i(n)
forma statuta s(er)uare ... exceptio
nes rationabiles admittere / ...
... p(ro)cedere n(on) exp(ri)mit i(n) l(itte)ris
n(ost)ris q(ue) ... debeat exceptiones ad
mittere q(uia) n(on) n(ost)re antecessores n(ost)ros
credim(us) exp(re)ssisse. Id(em) albi (et) c(on)
uentui maioris monasterii.

18 Cum abbas liecestrie qui sus
cepto mandato nostro par
tibus diem ad agendum prefix
it / abbatem wicestrie de no
uo sit statutum. iudicia prior
tuo illi mandato n(ost)ro porrec
to / q(uia) sit expressis nominib(us) locoru(m) (et)
p(er)sonaru(m) / c(om)missio emanauit. sibi d(e)
eum in cognitore cause adiunxit nos
s(ente)ntiam illorum ... ut (et) iusta ratam (et)
firmam habemus. Id(em).

17 Super eo q(uod) n(obis) s(ignifi)care uoluisti. si de
presentatione p(res)b(ite)ri inter ali
quos questione sit orta / causamq(ue)
contigerit delegari alicui sub hac forma.
ut c(on)stiterit cuius iuris de quo agitur ad
presentationem alterutrum pertine(re) / ad presentatio
nem eius de p(er)sona ydonea ordinari
eccl(esi)am / appellatione remota. an lice
at delegato iudici. inscio dyocesano
episcopo / archidiacono u(e)l archip(res)b(ite)ro
reclamante / presentatum sibi cleri
cum in possessionem ecclesie mitte
re / et an si archip(res)b(ite)r u(e)l archidia
conus uel episcopus ad quem insti
tutio pertinet appellauerit / eorum
sit appellationib(us) deferendum / hoc
tuam uolumus discretionem tene
re / quod licet questionem que de
presentatione uertitur appellatio
ne cessante committam(us) alicui ter
minandam / non tamen est nostre in
tentionis dioc(esano) episcopo archid(iacono)
u(e)l archip(res)b(ite)ro preiudicium generare.
ideoq(ue) presentandus est ille qui
instituendus fuerit / et tenebit(ur)
eorum appellationi intendentes iu
ri suo detrahi duxerint appel
landum / quia non aliis sed par
tibus inter quas causa c(om)missa est.
appellationis remedium est subla
tum.

16 Idem.
Causa motionis q(ue) inter R. mili
tem et blancardum agitatur dinos
citur foro iulien(si) ...

et rapiocen epis nos meminimus conmisisse quibus ea uiro rectum mandauimus / siquidem mulierem cruciatibus et flagellis adeo afficeret, quod in uita carecta in ea se curis fuit. Consilia est parentela. sic ergo factum est quod aduocati unius eorum diuisit causam et cetera. Dilectus uero ... si uenias quod presentes ... decim ... uel ad iudicium solummodo unius non tenetur / ipsum ut eam mulierem suam uxorem suam benigne recipiat, et maritali affectione pertractet. nisi forsan presumpta cognatio sit quod eam apparuerit quod uel quod ab eo recepta fuit matrimonium ipsorum uelit et publice legitime in presentia eorum audiat / et sine canonica cunctione ... eorum ... Wigorniensi episcopo et abbati de Eueshamnie.

Quam quae est et ... de nauicare agat ... dicat nobis ... episcopo et londoniensi ... constituimus causa ... uti eum uel ... presentem londoniensem episcopum habet suspectum ... eo quod ... diuis presidentia ipsum admonendi et te sibi ... alium locum ipsius duximus delegandum ... uel.

Cum ... conuenientes ... si ... eam quae est ex ... uim delegatione ... sed ab ... cum uel ... cum eius uel plures quibus ut pre laboribus ... eum reseptis / cognitionem ipsius causae et electum examinationem / sententia et reseruata ... mittat ... fuit et exposita ... ab ... ten eam ipsam et definitam relinquere non tenetur ... Wigorniensi episcopo et ...

Relatum est et ... ... suffraganeum ... episcopo ... ut ... fuit ... obiit ... mandatum et mandatores ... uel causam expirauit / Si non aut uel ... decessit ... diebus ... delegauerit ex delegatione ... procedendi ... uel ...

Gratum gerimus et cetera. Sane constituit nos deuotio uestra ... an ... obitum de ... ut teneas ... legis ...

legati apostolicae auctoritatis edicto litteris non per mortem expirent. Nouimus debeant in causa ipsa procedere delegati et uti ... intelliga... ab. ap. ... consultis quae causa ... ad duos delegatos ... duos ... ducuntur ... et allegationes ... reuerentiae / ... uel petitur collegium ... Nota in quaestione ... quae est in causa ... ante ... negotium sit quod ... et maxime si delegatus non sit ... de obitu delegantis ... et ... in causa procedi ... teneantur quod ... fuit ... diffinitum ... cum iudex ab ap. ... ea quae ... fuit ... quod appellauit ... ...

Prudentiam tuam et cetera. ... in loco supplicas ... uti cum ... quam ... committimus ... si omnes ... nequiuerunt duo ea nihilominus exequantur. Si uero causa a duobus fuit ... nemine ... ... et ... ... aliis duobus committuntur ... non possint ... uel plures / ut solus ... ante ... ... duo ... procedere ... calculo ... delegatorum ... per ... uel ... ... non ostendit se ... esse non posse / uel ... de eorum causa ... non possit / residuum ... cognitionem procedere non debet / quod ... ... uel reputabitur ... illa ... fuit ... ab ... ut ... duobus quod ... duobus ... delegatos ... canones ... sic iudicium quod plurium ... audiat ... fuerit ... forma ... plures iudicare. ... quod non fuit ... esse ... ut ... non ... ea nihilominus exequantur. Si aliquis ... quam non ... nos excusat

Alii ... a se sepa... quod ... cum duobus committitur sententia

Nota ... commissio mandato ... mandatis ... sit ... partibus ...

Nota ... quod ... quae ... reuertatur ... se ...

... presentia ... absentia ...

potuit noluit in eo esse · duo vero in tantum pro-
dat · licet ubi dicit sic generaliter arguendo pro eo
qui mandat ap. · exequi [illegible]
at [illegible] quod per omnia dicitur obviando de causa quod
mittitur duobus eo apposito · ut si alius in esse
nequiverit alter nihilominus exequatur · Sed contra
vel apposita ex parte illa quod continuatur/ quod est
auditoribus iudicibus causa committitur · [illegible]
qui reus actori obviat quod tamen non potest in iu-
dicio/ ut potest excommunicatus iudicio [illegible]
si reus non velit [illegible] eum repellere excom-
municatum/ sive non potuit/ an actor non audiri
debeat/ [illegible] eo quod obviat [illegible]
fuit [illegible] hanc dubitationem [illegible]
[illegible] quod [illegible] obviat/ [illegible]
[illegible] excommunicatione [illegible] legitime
quod intendit · actor [illegible] ut sine [illegible]
iudicio [illegible] audiatur · [illegible]
[illegible] actoris [illegible] in legitime [illegible]
[illegible] actorem esse iudicio excommunicatum [illegible]
[illegible] auditoribus delegatis [illegible] iurisdictio
absolutionis/ ita ut si [illegible] aliam [illegible]
[illegible] ab ordinario iudice vel delegato [illegible]
[illegible] fuit/ ad excommunicationem [illegible]
[illegible] · quod si maliciam ad [illegible]/ dele-
gati iudices [illegible] libere ex-
equantur · [illegible] excommunicato
[illegible] absolutionis · sedis · ap. [illegible] · ex-
ploratum [illegible]/ ut dele-
gatis iudicibus [illegible] principale [illegible]
causam committit · Sed si [illegible]
[illegible] quod [illegible] mandato [illegible]
[illegible] delegatis [illegible]
legatis/ vel ordinario a quo excommunicatus [illegible]
[illegible] super eadem causa [illegible] quod excommunicatus
fuit [illegible] debeat [illegible] iudi-
cio vel mandato/ [illegible] · [illegible] · quod
causa [illegible] excommunicationibus super illa causa [illegible]

quod fuerat excommunicatus/ tamen dicitur/ et [illegible] ter-
tiam mandatum/ non fuit illis specialiter [illegible]
a se · ap. · delegatus/ quod si excommunicatores
[illegible] distinxit/ et delegati eandem
[illegible]/ quod est in principali et in accessorio
[illegible] · Innocentius · iii · regino ar-
chiepiscopo · et episcopo cephaludensi

22\. Cum causa que vertitur inter moniales regales et [illegible]
[illegible] archiepiscopum/ super quibusdam decimis/ pa-
normitano et capuano archiepiscopis/ et [illegible] re-
gni [illegible] omissis [illegible] a nobis sine debito
[illegible] · predicte archiepiscopus moniales regales [illegible]
[illegible]/ ad primam panormitanus et capuanus
archiepiscopi [illegible]/ [illegible]
excipiendo proposuit/ quod [illegible]
[illegible] iudicio · [illegible]
[illegible] delegata · [illegible] ab illis duobus [illegible]
[illegible] regina · [illegible] in [illegible]/ [illegible]
[illegible] committere/ [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] ad ap-
[illegible] in decretali [illegible]
[illegible] affirmabat apostolicus [illegible]
[illegible] archiepiscopi [illegible] nolentes
admittere · [illegible] loci
[illegible] poterit/ [illegible] quod ad se-
dem ap. appellaverit [illegible]
[illegible] predictas archiepiscopos [illegible]
[illegible] predictas [illegible] admittere/ non
obstante eo quod [illegible]/ [illegible] de-
[illegible] predictis moniales regales [illegible]
[illegible] ad se-
dem ap. [illegible]/ [illegible] · [illegible]
[illegible] causa [illegible]
ap. [illegible]
[illegible] iudices [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]/ audientes [illegible]

memineris

Nota quod cum appellatur a iudice delegato ex causa [illegible] non [illegible] ut [illegible]
ut [illegible] coram ipso/ [illegible] appellationis [illegible] appellans [illegible]
Nota quod sic omnia que attemptantur appellatione pendente revocanda [illegible]
[illegible]/ sic omnia que attemptantur post inhibitionem nunquam ad sedem ap. [illegible]
[illegible] causa.

Nota

23

28

et(us) iudicare desiderit coram illo / in eo casu
per contumaciam utrique ratione poena procedat
Alioquin procul ad priorem iudicem redeat ex
aut. Id priori ca(usa) Ferdinandi.

26 Querenti quid pertinet et c. Sane dele-
gatus a nobis exceptionem illam que veniunt
dicere parte ... excipitur / sed aliquibus
videatur quod ... ratio sit subductus officio
ut iudicis non ... ac exdelegatum in
iurisdictione possibilis. Alii autem dicunt quod iu-
dex eius durante donec sive (cui effectus est) pereat. ut tamen
absolvere possit parte volente / nos tamen pro
equitatis semita incedentes / prestantia auctoritate
statuimus / ut delegatus a nobis non solum usque
ad quod convenerit, verum quod ad solvendum de-
bitum a lege rei accedit. Sed usque ad au-
tem integram iurisdictionem commissam adversus
eum eandem valeat exercere. Licet ipse
obstat in illo quod aliqui lites contestationem
(pro quo neutri ... vel possessione causa vel ... sic recon...)
intervenit. Id cant. Archiepiscopo.

27 Super questionum articulis de quibus nos consulere
voluisti. c. xx. quod postulasti
per ... consultationem aliquam ipsius auctoritate
derogatur. Sed illa per aliam expositam. Imo
ultra aliud quod in illa permissa fuerant super
plenius. ipse ... quod ... quod licet causa quam
ex apostolica dele. committitur. ap. consilium
via per publicam / quibus delegatus ut pateat la-
boribus et expensis / de cognitionem eius
terminus examinationis restituta sua com-
mittat. ap. sunt in expositione. ht. ap. in tam
in causa in diffinitiva reliquerit non ven-
at. Nos autem statuimus quod licet causa est con-
mittatur ap. re. non possit causam aliquam
prorogationis obstaculo delegare. Sed
delegatus a nobis vel iudex quoque in causa cog-
nitione quam executione ad aliquem duxerit
alium committendum / ab eo in modo ex
(s. f. de off. del.)

cedas non licet appellari / dum tamen de gravamine de-
putatur vel recipiat assensum / quod si delegatus a
nobis vel alias exegerunt. vel ante sine ne dum
enim negligenter ducere committendum. ab ipso causa
iudice licere provocare. et ut si ante iudicate
debeat consultari et causa providere / finiri. Item
(... ratione commissam ... sua constitutionem)
iudicatis sed iure sunt ... executione com-
missis premisse pro apprehendi ... quod iudicia
vel auctoritas liberius valeat exercere / deleg-
atus a nobis licet possit et principium et fine
et medium cause si commisse non solum committi. Sed
et dividim aliis delegare / non obstante quod di-
ximus quod iudex debeat cognoscere per se ipsum in principio
et in medio / et in fine / cum aliquando debeat divium
vinculum quam acta sunt in iudicio in instigatione
debeat diligenter. Item unde est causam committatur
ante aliquam / vel principium / aut finem ipsius ab
eo tamen a iudice prius valet provocari. Cum
autem aliud medium cum committitur / ab ipso causa
quod ab auditione provocari non potest. non mandatam
suas excedat / vel nimis sit suspectus / unde
ne valeat recusari providere statuimus
ut de partium debeat vel recipiat assensu. Item
porro cum delegatus a nobis iurisdictionem
suam in alium transferet totam. Si sunt appellandi
non ad eum sed ad nos appellari debet / cum autem
aliquid est de iurisdictione reservatur / licet sit
ap. re. commissa / non ad nos sed ad eum de
iure poterit appellari. Unde si forsan appel-
lat ab eo cui media committitur. sive cog-
nitionem aut executionem dicatur vel quod melius est
audiatur. ab eo quod vel mandati fines exced-
at vel nimis sit suspectus. Item tamen dele-
gatus a nobis iurisdictionem permissa / causam
potest diffinire ut parcatur laboribus partium
et expensis. Item quamvis non delegatus a nobis de-
putaverit auditorem / neuter partium poterit
recusare non coram eo. nisi recusationis

cum obedit. § Si uero duo sint a principe delegati et unus committat uices suas alteri, uel etiam post appellationem procedit, uel cum alii delegantur, quibus committitur hoc tantum duobus conueniat, expressum uel ut appellatione remota sententiam possit procedere, si non possit ab eo puto cetera esse, quod post ex sola sui iurisdictione a principe delegata. non potest cum iurisdictione sibi a delegato commissa. Vnde si ab eo fuerit appellatum, licet aliquibus uisum fuerit quod ad delegantem ualeat appellari, uobis tamen uidetur quod ad primum dumtaxat appellandum est delegatem, tamquam termino super assignato. § Et si quando appellatur de quo et rescriptum, sed [illegible] consuetudinis ac carere, ad utram audientiam appellatur, per eosdem delegatos a uobis reseruata est diffinitiua sententia, audientia esse conuenit quibus dam, quod de ipso ad cellam non dari sententiam uel [illegible] tol uilla recusationis cum obedit, uel paratus fuerit obedire coram iudice delegato, non debuit in preiudicium eius procedere, audientes quod super litteras [illegible] sub pecunia fuisset in uos reuocare. Delegati enim a uobis illo potuisset ab appellationibus obstaculo causam iudicialiter expedire, quod si iustam recusationis causam noluit ad iudicem delegatum, licet coram suspectum eum audire cogebatur, a tali grauamine tamen potuit ad utram audientiam appellare, quod etiam post appellationem huius est preiudicare iudicium, dum terminum tamen · i · de quo eis [illegible].

28 **P**astoralis officii et cetera. Coll[ectio] · c · Quarundam quod est de legato a principe iurisdictionem iudice sic a lege concessa, dum non ipse exhibuit se ipsum iudicandi in [illegible] opus remittitur eo quod iurisdictio illa nullius uidetur esse momenti · sed collatione aliqua non habet. Dum enim delegati sollicitare prouide ut si [illegible] litteris exigentibus non tamen negotium duxit delegandi et actionibus [illegible] reddit dignitatem deferat et cetera. § Iam cum sit negotium alii possit committere delegatus licet

litis est expressum ac tamen officium post causam uel [illegible] plena demandare ac punire in eo conspirare. § Item postulasti sic a sua sanctitate iam uestrum iuxta auctoritatem in quibus appellatione est inhibita fuit appellatione et tamen post appellatione ad iudices alios emanauerunt ad mandatum priorum iudicum executio sententie a prioribus delegata debeat retardari ut priores iudices ipsam iuxta formam uel post eorum exequantur. Nos autem in quibus tamen [illegible] est appellationis causam extra causam iudicibus aliis committentium cognoscendam appellatione uidetur recipere, ac uiris dictorum priorum iudicum reuocare ut eam executio sententie suspendatur debet appellatione. in capitulo pleni [illegible] de causa et cetera. § Et quia sepe contingit quod executio sententie ordinario demandatur, consuluit an si ipsam esse iustam cognouerit debeat eam execution[i] mandare an sic ei potius absolutio [illegible] reddentes uero quod non cognitio licet executio eam demandatur eidem. quod est ordinarius tenetur obsequi delegato et si sciat illam sententiam iniustam exequi illo tenetur, cum non appellationis effectum, ut ab hoc honere ipsum absoluat et cetera. § Cum autem sepe contingat ad diem quem iudex delegatus a uobis partibus assignauit certa alterius partium ne negotium prorogetur iudicium ipsum a rege uel alio [illegible] euocari. Nos pro talium uolumus malignitatibus obuiare decernimus ut si delegatus constiterit huius fuisse auctor, pars taliter machinata procurare ipsum puniat ac condempnatione condigna ne aliquid in eo exhibit fraude reportet. Si uero pars suspecta [illegible] ad diem illum committat ipsum negotium quod in [illegible] appellatione remota ac cedat si fuerit partes consenserint negotium prorogari · i · de Cantuariensi [illegible] hylary.

et magistro G. [illegible] canonico.

29 Ex tenore litterarum patriarche Gradensis et C. et G. . . . Quod. Non nos constituerit quod, licet questio que coram archipresbitero Paduano et preposito di[lecti] filii de Pontibus litteras ad patriarcham Gradensem et plebanum sancte Sophie obtentas exceptione [illegible] ut per sedem primo apparerent revocare, eo quod prioris iudicis auctoritate utrique intus duxerint, non sit dubium habuisse quod potuerit per modum patriarche que ad executionem sunt demandare, ex quo delegatione et patriarcha recepit cum hic demandata iurisdictio delusoria videretur si ille delegatus hanc delegationem aliquam non haberet. Sententiam suam ab eodem patriarcha in castellanum (?) promulgatam, ex eo quod eius patriarche executionem impediret, et licet quibus mandatur proferri iudicio vinculo legis publice non tenebatur, tamen dicit [illegible] inviolabiliter observari. Dominus eius patriarche de iure suo rogans sufficienter fuit satisfactum. Sive constitit priores litteras per secundas legitime revocatas, cum appareat priores iudices iurisdictionem nullam penitus habuisse, et ita constet per consequentiam patriarcham ipsum non recepisse iurisdictionem vel delegationem a [illegible] ab eisdem [illegible] in eadem causa demandatam.

30 Licet undique et c. Cum igitur dupliciter quod a nobis litterarum tibus (?) iudicibus delegatis apponi soleat illa clausula faciens: Quod si non omnes his exequendis interesse potueritis, duo vestrum ea nihilominus exequantur; utrum per quam omnibus eandem exequi valeas sine demedio sic libere dicitur ut si suspectum nunc recusetur, an collega suspicionis tue non accederet (?) per sic ut eam difiniret. Inde c. c. XXV (?) quod si iurisdictionem a suo sibi collega delegatam eo vivente in-

[interlinear:] presentibus . . .

ceptam non expirat quod mandatum huius modi et [illegible] morte mandatarius exspirare non habet solus officium iniuncti. Sive autem morte illius iurisdictionem in-ceptam valet de mandata [illegible] suis vel illius potestate adimplere. [illegible] episcopo Vasatensi.

31 Cum in iure peritus . . . Quod etiam ab abbate tuo sibi hac forma mandatur auctoritate; quod sic tibi iniungo ut castigatis sententias excommunicationis sine ulla dilatione ac se sic mandatum apostolicum hesitans ab aliquo non sic forma fides animadvertant hic exequi teneatur sic quod huius demandatarius constitit quod non de mandato sedis apostolice certe exsequatur; exequi non cogitur id quod mandatur. Inde Perusii [illegible] episcopo et abbati sancte Genovefe.

32 Cum olim abbas et conventus sancte Genovefe . . . cum sua nobis questione monstrassent quod comes Altissiodorensis quoddam stagnum molendini et domum in terra eorum construere nitebatur, in eorum preiudicium et gravamen episcopo et thesaurario [illegible] commisimus causam ipsam per apostolicas litteras terminandam. Qui licet partibus coram eis receptis utrinque testibus et attestationibus publicatis, et sic dictis testium et [illegible] et [illegible] per modum disputationibus tandem processerunt quod de dampnis et nemoribus et rebus aliis dandis sic quibus deponere testes videbantur cognoscere non debebant, cum in rescripto mentio nulla de dampnis illatis haberetur. Et iudices autem . . . locum sic quod sic dampnis dandis a comite ad eos cognitio pertinebat, dictus autem comes ad apostolicam sedem [illegible] duo iam, unde ipsum iudices evocarunt et non propter se, non propter responsalem ydoneum comparentem inde ex [illegible] astrinxerunt et c. De-nique vero sic dampnis dandis auctoritate licet sint omnes ut quod iudices cognitio pertinebat ad eos et in rescripto de quibus nulla mentio haberetur non ad

ipsis [illegible] in dictis [illegible] eis ad illa [illegible]
[illegible] et alligari [illegible] q(uod) i(n) [illegible]
[illegible] expressa [illegible] comes [illegible]
[illegible] Si h(uius)mo(d)i bulle de
[illegible]
[illegible] bulle [illegible]
[illegible] ad ap(ostolicam) [illegible] quo
[illegible] bulle [illegible]
[illegible] archiep(iscop)o [illegible]

Quoniam [illegible] S. et B. archidiacono [illegible]
[illegible] delegatus [illegible] n(on) [illegible]
[illegible] delegatum [illegible] violauit [illegible]
q(uod) nob(is) [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
iudicis [illegible]
[illegible] delegatus [illegible]
[illegible] uice [illegible] C(apitu)lo
[illegible] ad [illegible]
[illegible] Sane si q(ui)d expedi(er)it [illegible]
[illegible] suspecta [illegible]
[illegible] nob(is) [illegible]
[illegible] nob(is) [illegible]
[illegible] de iudice [illegible]
[illegible] de illo [illegible] elig(er)et
iudices [illegible] nob(is) [illegible]
[illegible] de [illegible]
n(on) [illegible] ad [illegible]
[illegible] acta iudicii [illegible]
[illegible] n(on) [illegible]
[illegible] ne [illegible]
[illegible] Idem [illegible] capitulo [illegible]

Cum dilectus filius M. diac(onus) [illegible] bon(oniensis)
[illegible] ecclesie [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] de [illegible] ad [illegible]
ap(ostolicam) [illegible] de [illegible]

[illegible] audiuim(us)
[illegible] parrochia [illegible]
[illegible] in honore s(an)c(t)e Agathe [illegible]
[illegible] Alex(andri) [illegible]
s(an)c(t)i Stephani [illegible] s(an)c(t)i Uictoris [illegible]
[illegible]
[illegible] capellanus s(an)c(t)e Agathe [illegible]
[illegible]
[illegible] ep(iscop)o [illegible]
[illegible] s(an)c(t)e Agathe [illegible]
[illegible] bonon(iensis) canonicus [illegible]
[illegible] ep(iscop)o [illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible] n(on) possit [illegible]
[illegible] ap(ostolicam) [illegible] ad im
[illegible]
[illegible] s(an)c(t)e Agathe [illegible]
[illegible] delegatos
[illegible] ep(iscop)e ad [illegible] delegati [illegible]
[illegible] ap(ostolicam) ad nos [illegible]
[illegible]
[illegible] ep(iscop)e [illegible]
[illegible]
[illegible] ep(iscop)e [illegible]
[illegible] [allegatio(n)e (pr)o p(ar)te pontificis]
[illegible]
[illegible] ep(iscop)o [illegible]
[illegible]
[illegible] ap(ostolicam) [illegible] de
[illegible]

Cum R. canonicus Ianuensis [illegible]
[illegible] Ianuensis [illegible]
[illegible] delegatis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [hildebrandi] [illegible]

mas inuenit. quos cum lr̄e eis locij. mitto h'
ps adiūa suspectos ī cauare l' diac. uñ
ī q' lr̄ nilla inuoluendi. iudice eligat cūa
q' eo timeret. ē auct. iura papas distare
ut eand' cam̄ iux. xx. pa adnt obiecta reno
re. ap. ac. sine debito tinet psortz. id
roch. arepō.

36 Cum contigat ī ed' q laica ret. ī lr' reddi
ta simul ē ās cōquerent' ī le a suo epō
p ap. ad nos legiue ī epōita l' alia ī
uite exc̄oīs suam pmlgata 7 nos iud
ciz dam' ī mādams ut si ē ita. iux formā
ecc̄e absolutōis ali impendat. uerum l'
eand' suiam denūciet ee nullā acepc̄
sic parte pbante se ī illi ante uoce ap. emitter
l' al. uite hē suam ptulisse. an pbā
nibz n ad nullis liceat iudicibz exc̄oīa
cū absolue l' suam denūciare ee nullā
adq. e. xx. q. ē ās cōquerent' se p ap. ad
nos legiue ī epōita exāme sulle. no
dam' s. nēusq. lz pbones se admittēd
antq' addenēdo sr' h' ad pcedat. psal
demq. appelur. an absolone ī digeat
cōq̄rēt. l' denūciand' sic. po' n ligat e
ad cau ē exc̄oīati ī uite ās se asser
uix l' nūq' ē eis antq' absolue' sint p
do admittenda n tē tm̄ cū asserit ī
exc̄oīus suā ī collabere erroē si
isse pactē expsit. adquē pbād admit
at antq' absolonis gram cōsequat. uñ si
pponat se simpl' exc̄oīate ī uite accept
ad pbād q uite ipm exc̄oīauit suasp
bones poterit admitti n ē an absolone
illi antq' tent' audiend'. ē si pbō cōtra
rz ī illi exc̄oīatōis suam rōnabilr
pmlgatā. nō ecc̄e absolo impēdenda tm̄
ut plena . uo ī h' cau illi cōdm iux for
mā ecc̄e pm absoluend' ut sic demū

potentibus nēusq. pal ad nullis ure uite lig
at' sint decurat. hono. iij. messan. 7 re
gini. arepis.

39 Venabili fr̄i nr̄o cusentan. arepō dedim'
ī mandatis ut cephaden epm̄ restituat
ac adepm̄ 7 alia ābz sint spoliat. q restu
ituto plenarie spirituale ac pastoral ad
epōs possonē. si epē eet nimis de dilapi
datoē suspect' ure pmd' 7 honest pvidet
cōadiutorē eid'. s' ē alio n eet sinc' z
q ad amministratoem pmer cōjlē. q ad
usq uitare cōtra ducem alic pvided. in
cum oē alienatōis gen' eet uēp audiē
mā dist' ī cōdicōis. porro id arepē cōplis
ī sinuare g'uat cōuulit ī h' negō uices emitter
suas. pmo abbi sci spē de panormo / ac de
inu. chaurario cusenan. q' p lrās nob
exhibuit. de simi uōtz cōsilio cassauim' cō
tra exigēte. ura uidelz abbas cō' mādari
uri tenore ad ī qrēd' uice de dilapidatoē
suspect' eet epē eo n restituto pcessit / ac
epē ipē cū iā sio sinct' eet officio / dcō
cōmittēdo ī tāgit' uices suas. hi' neggm
ue nō iterū exfiste
dō chaurario n potuit demādare. Dr
ego. xx. pōtiui 7 niro. s. cam. ambian.

38 Significatibz. ch. milite 7 j. uato ei'
uos nouas accepisse. q ē nobil'
mulier uiliana uidua. mentiens
faciens se paupem
cōtra eos sr' cau 7 rebz aliis adudices litras
impetrauit. hy' cōtā eis exapiēdo ap
ouc' auctē. q ē dce lrē suggestio
mēdatio ī pcēte sulle. cū pdca. j. qn
obiit. 7 domes. paupem se dixissi. 7 etc
cōtā eis n requisito p' dnō. suo. tbi. ē uir dote
ipi cōsulit. 7 cōtā q' pari erat ead' ex
hibe idne oplenūr. n debet de iure
pralis iudic cōuenir. uñ dn' iudicis te
iaquā' pnuntiare se p eadē litas pce

I

procedere non debere ... de iure fuit appellatum a quodam compromisso tamquam ab arbitris talia compromissum, quia si infra tempus in compromisso expressum causam non decidunt, partes ad eorum iudicis redirent examen. Vel arbitro causam ... tantum neglexerint terminare. Demum iudices partibus compromissi huius tenore suspenso, a quibus fuerat ... suspectis, quia super his super quibus fuerat ab eis absolutio litigare compellebat, coram ... audientia appellarunt ... ubi ... in ... reacceperit ... Id.

Suspicionis causa quae iudici assignatur, ... ipse qui forsan advocatus ... ab ... arbitri ... coram quibus ... suspicionis ... facienda ... ad quos omnia quae adhuc ... cum fuerint ... nos ... possunt ad hoc tamen assignare. Ab ipso ... iudice ... sic iudices ... quibus explicavi ... arbitri ... si discordes fuerint ... vel ... concordes advocatus, cum quo duo vel alter eorum ... faciat ... cognoscendi ... negotia plus ... progredi. Id. Albi ... generosus ...

Per G. praelatus ap. conquerentibus coram P. de episcopo ... qui ... ab eis ... permisso loco ... non ... procedere iudex ... laicus qui ... quondam eius ... tenebantur ... iudices ... voluit prorogare ... constitutum ... non solveret ... ex ... ipsi ... promulgaret ... hoc ...

... laicus de certum non valeret ... aliter iudices ... dicatis ... militiam iudices habeas iudices prorogandi ... excusatione ... ad ... prorogari. Id.

Cum vicesimum annum ... aetatem ... Id. Alexander iudice ... in aetate delegatus. Certum constitutio ... vicesimum annum aetate ... non ... constituit ... annum ... octavum ... delegato ... a principe non ... Id.

Uno delegatorum vel arbitrorum ... rebus humanis excepto, eorum officium exspiravit, nisi aliud ... legatus ... in compromisso fuisset expressum. Id.

Quoniam ap. sedes ... prudentiae ... gerentis ... causa ... iudex ... ex ... vel ... alius delegavit ... a principe ... delegato valebit ... mandatum ... ap. ... delegatos ab ipso episcopo ... procedere non valebunt ... Sed ... alius delegare ... prudentiae ... talia ... eligere iudices

arch. Certum salua legatorum sede ap-
ostolica ut illi cui commisisti siue predicare
crucem / excommunicare vel absoluere aliquos dis-
pensare cum irregularibus et iungere penitentias li-
ceat et de certo alius demandare / quando
sibi uidebitur et etiam post missum commis-
sum in hac parte. Alexander III Wintoniensi suffra-
ganeis cantuar. ecclesie.

Cum non ignoretis cantuariensem archiepiscopum
nobis non solum metropolitanum sed et legationis iu-
re subiacere [illegible] sane licet archiepiscopo
metropolitico iure audire non debeat causas
de episcopatibus vestris nisi per appellationem deferantur
ad eum legationis tamen obtentu universas causas
que per appellationem vel querimoniam peruenerint ad suam
audientiam audire poterit et debet sicut que in
prouincia sua uices nostras gerere approbatur. Celestinus III.

De officio legati

Studuisti a nobis ut de eo quod alioquin
legatus aliquis qui sic generalem in prouincia
legationem cognitionem vel per causas cognoscere
ualeat vel commissis aliunde processum commis-
sionis quia uideretur commissionem calumpniari
pedire [illegible] cum mandatum speciale de-
rogetur generali legationis commissionem a se-
de apostolica impedire non potest et si per sedem nostram
mandati sententia fuerit promulgata non po-
terit ipse legatus [illegible] mandatum
speciale recepit cum quibus irritare
ipsam cum sit irreuocabilis lata sed confir-
mare ualebit et exsecutioni manda-
re. Innocentius III [illegible] laurentii.

Non specialiter [illegible] dilectis [illegible] ad
presentiam tuam [illegible] humiliter et hum-

uisitationem mouit aliquis contra pena
docente cognosceres quod excessit quod sepius
ecclesias [illegible] et consuetudine generalis
motu proprio [illegible] de [illegible] est
ad parrochianam [illegible] Idem eidem. De eodem

Quod translationem et [illegible] in regno si-
cut generalis sedis est commissa legatio ad
eam tamen sine speciali mandato nostro non debuisti
manum extendere quod in signis principalibus [illegible]
tam summo pontifici reseruata est quam exhibi-
tio de speciali concessione sedis apostolice legatis
[illegible] ut illorum uidelicet absolutio qui pro sacrilegio
legatis manum in clericos et [illegible]
[illegible] et eadem promulgare sententiam ex
ipso legationis officio tamen uice legationis an
exercitium que uices nostras [illegible] legatio
est commissum extendit quod procuratoria [illegible]
posset [illegible] massanum uel aliam ubi
[illegible] concessio et [illegible] an putas
excedat cum tibi licet duos episcopatus unire
vel unum diuidere sine licentia speciali. Idem Lexouiensi.

Licet etiam cathedrali [illegible] dissensio-
nis [illegible] uniantur et [illegible]
[illegible] alterum archiepiscopum eligentes [illegible]
[illegible] te exequi preceperit
et [illegible] uice nostra [illegible] nobis [illegible]
[illegible] generale [illegible] legatum [illegible]
[illegible] electorum examinationes [illegible]
[illegible] de [illegible] examen [illegible]
[illegible] electorum [illegible] minus
examinare [illegible] et [illegible] filios [illegible]
[illegible] examinationem [illegible] iudice
[illegible] negotium ad nostrum [illegible]
cum examine [illegible] [illegible].

I

Dux fil' ex. merthen. Ide[m]
Decano et ... mant' q(uod) cu(m) preslitus
epo ap. se le. ... fr(atr)i coniuis eid' me...
thei ... adq(ue) illi' ecce p'uncia(m) p(er)
tinebat asserer q(uod) eade(m) c(on)sulito n(on)
potuit a legato ... ipm sup ead'
ecc(lesi)a molestare p(re)sumpsit. cu(m) g(ra)plus in
ter hat (con)cessio(n)e plac' ... ren
tat(ur)e p(re)dict' u(e)l p(re)iudice(m) placito si q(ui)
p(er) ap. se. legatu(m) eo (con)sulito ecc(lesi)a (con)
cedat' ... ut abe' sup(er)h(oc)
molestac(i)o(n)e desistat ap. re. cogatis.
Idem illust(ri) regi Francor(um).

Novit ille q(ui) n(ich)il ignorat ... exp(er)
te tua q(ue)dam accepim(us) q(uo)d ce
legat' ... s(ed)is suspect' ex(tra) fines reg
ni Francor(um) ... tua ... im
ingraviter ... tue magnificentie ...
... regni Francor(um) exeat n(on) sufi
... nos sue legat(i)o(n)is egressus ... n(on)
... regno Francor(um) ... merthen ...
... tibi ...
legat(i)o(n)is sollicitudine(m) suscepisset.
Grego(rius) .ix. p(at)riarche ... Idem.

Volentes ... fr(atr)i ... legatio(n)is officiu(m)
... ip(s)i ... leg(a)
tu(m) ... latentis ...
... ip(s)i' offici' ... dum
ip(s)e legat' ... ap. ...
... Idem.

Ex ... p(ro) rector(um) ... manuum
... molesta ... legati ...
... ex(tra) p(ro)uincia(m) sibi
... rectores
... accid(er)e ...
... legat(i)o(n)is sibi ...
dignitate ... absolu(t)io(n)is ... n(on) pos
... ap(osto)lic' ap.

... (con)cedat'. Idem.

Nemini dubiu(m) e(st) uolum(us) q(uo)d ... leg(a)
... ap. se statuta edita ... p(ro)uincia sibi
... dum ... eand' ...
mod' sit egressu(m) ... aut si ... dum
... legatus ... illor(um) ... exspi
ret ... illor(um) ... hor(um) ...
... Ex synodo ... De offi-
cio iudicis ord(inarii).

Pertinacis ... offic(io) iudicis
Statuit ... epi ... urbiu(m) et di
oc(esium) suar(um) ... adulteria ...
... iudicare ... canones
... absq(ue) ... ali(us) ... possit
op(er)is fuit publicu(m) ... auxili
... ad ... iudicandu(m) ... adea ...
... sunt placita ... Ex ...

Si sacerdos sciat aliq(ue)m ... re
... alio(s) ... (con)fessus ...
... emendare noluit n(on) iudicatus ...
... p(ro)bare possit eu(m) n(on) ... notari
argue(re) ... d(omi)n(u)s ... xpc ...
... me ... ille ... dap(n)
... peccatis ... exco(m)
... dap(n) ... (con)fessus ...
... n(on) notari ... eu(m) remove(re)
... sciat eu(m) ...
n(on) ut iudex ... ut ...
... n(on) ... ... n(on) ...
... removit. Alex' ... Florentio

Cum ab ... placiti ... ecc(lesi)astica ...
... malefactor(es) ... p(ro)mulga
... firma ... et usq(ue) ad ...
... (con)digna(m) ... inviolabilit(er) ob(ser)ua
... plebanu(m) ... pac(i)
... p(ro)ch(ia)nos suos ...
... sententia(m) ... tulit ip(s)am facias inviolabilit(er)
obs(er)uari ... satisf(aci)o(n)e et
absq(ue) ... plebani ... relaxes
... cant' ... sufficientis.

Cum nos pluries optaverit ordinatum
ecclesiarum diffinire per eos qui sunt
[illegible] ydonee vobis presentatum aut
te vos et presentatores [illegible] tradi
dissensionis emergit et fr. fra. v. [illegible]
si qui in vacantibus ecclesiis quibus contra
tunc per se presentationem non [illegible]
[illegible] ydonee presentatum vel alius
de iure [illegible] non potuerit
institue [illegible] eis [illegible] per eos ydoneos
[illegible] qui debeat fovent [illegible] et
eos ecclesiarum utilitatem expedire aut
futuris personis fidelius reservare
[illegible] archiepiscopo

Ex parte tua et fr. quia nos
consulere voluisti utrum illorum
absolutio teneat qui occultis
excessibus pro quibus excommunica
ti fuerunt absolutionis beneficium per sedem
apostolicam meruerunt sue excessus
enim alia pretendentes. [illegible] quod si
ita tibi constiterit debes eos ec
clesiastica compellere cum lit
teris tuis rei veritatem conti
nentibus ad apostolicam sedem
redire. si vero id tibi non con
stiterit et eos suspectos habu
eris quod confessi non fuerunt veri
tatem eos compellere debes ex
inde coram te quod veritatem con
fessi fuerunt purgationem presta
re. Celestinus iii.

Significavit nobis tua fra
ternitas quod quidam de parro
chianis tuis cum [illegible] con
sanguinitatis et affinitatis
[illegible]
copula excommunicatione notatur. ad
iudices remotiores ab apos
tolica sede litteras impetrant
per quas cum ab excommunica
tione fuerint absoluti quia
dicti legati ad locum ubi
testes produci debeant non ac
cedant nec [illegible] eorum receptione [illegible]
[illegible] prenominata nepharie con
iunctionis copula remanent et cau
sa debitum non sortiatur effectum.
cum itaque per maliciam vel desidia iudi
cis delegati non debeat quis ad
remanendum in copula coniunctio
nis inique suffragium invenire
tale damus fraternitati tue re
sponsum quod quotiens ea que pre
diximus in diocesi tua evenire
contigerit licite poteris taliter ab
solutos in pristinam excommunica
tionis sententiam revocare ipsos
quod tam diu eadem sententia te
nere ligatos donec causa in
receptione vel alias legitimum
incipiat habere processum. Innocentius
iii. [illegible] archiepiscopo

Quanta devotione religiosorum et fr.
ad audienciam nostram nove
ris pervenisse quod monachi et canoni
ci et alii regulares tue provincie
cum deberent post in claustro iuxta
regularia constituta divinis obse
quiis vigilare de obedientiis quas
cum gesserint pecunia congregata
claustrum abhorrentes discurrere per
curias principum et potentum non vere
tur. et fr. mandamus quatinus [illegible]
cumque tales inveneris nisi ad com
monitionem tuam resipuerint
ut [illegible] in manibus prelatorum
suorum sine difficultate resig
nent convertendum in utilita
tem domus secundum abbatis con
silium et regularem vitam
observent si prelati eorum post
tuam commonitionem id exte
qui neglexerint negligenter
obmiserint per suspensionem
officii et beneficii appellati
one remota compellas. Idem

et reddat

Turonen. archiepo et eius suffrag.

Ad reprimendam multorum presumptionem pene decet sunt in canonibus constitute. Quas licet lacianos et eos uitales et inuiolabiles obseruari. ita laicos ab aliis debeant inuiolabiliter obseruare. Ideo quod uos. mandamus. Quatinus quas legitima episcopi dux et statuit sive canonice promulgaris et uos ipsi sentencias et auctoritate statuatis sacranis et inuiolabiliter obseruari. Sed uos fratri archiepo cum excommunicationis sententia per appellacionem uel sua predecessoris obiectum. Sed excommunicatus ab ipso de tali causa est sine excommunicatione [illegible] ad eum ipsum quod ex episcopo iudicis absoluendus sententia tamen confirmare renunciatis. Sed si noluit ipsum absoluere tamen recepta iuratoria caucione absolutis in [illegible] posuit et exhibere. Ita cum qui uero legitime autem [illegible] cui hoc iniuriam excommunicatione sunt excommunicationem sine iuramento prestiterit uel si eo de quo sunt excommunicati canonice uocare eius episcopo satisfaciat competenter. Qui si facere contempserit eum in excommunicationis sententiam appellatione remota non omittatis. Idem Eboracen. archiepo.

Duo simul et cetera. Consul. et cetera. Require. Quod autem in canonibus distinguitur primates habent archiepos nullo unquam priuilegio habent. Non autem constat canones concedunt. Et ipsa ueritate illo inde constat ab antiquis statutis primatas regiones illa prouincia sustinentibus et post quam fuit apostolice sedis aliquibus eorum uel ecclesie ipsius. Ab concilio prouincia decreuit. Honorius quoque [illegible] tam uiri te uoluit statuere uiri apostoli non debet iudicium primatum exhibere. Nec cum per appellationem ad eius audientiam preferatur. Aut ei uel aliquid statuere. Alexander tertius et dilectum. Idem Eboracen. archiepo.

Quod sedes apostolica et cetera. Sicut seculares conditiones. Quod uniuersaliter statuit in diuersa ratione ualitura et deuenire aliquorum suffraganeorum tuorum consilio et ex posse alicui [illegible] tuorum uiuas. Scilicet committere ualeat est ex et cetera. Consul. et cetera. Require. Quod in talis articulo constituto tuis uiuas scilicet uiribus idem est et committere et consecrandis uiuis dum ab eo consecratione accipere. Et eas diligentis [illegible] uidelicet catholicos habeat et in preiudicium et ex libertate dignitate sedis apostolice non obsistat. Per eundem.

Pastoralis officii et cetera. Expresse sedis episcopo precat sunt in superiori registro uel si aliqui cum sunt ad archiepiscopum per appellationem delata prelatis cum uiris ordinarie potestatis suffraganei eius iudices delegare. Et ad mandatum tamen sicut tamen reuiuit susceptum delegationem ad quod require. Quod archiepiscopi ipsum ad suscipiendam delegationem hoc compellere nequit. uiuis cum tamen excepta quibusdam articulis ultra habeat potestatem. Licet episcopi sunt eius sic metropolitani legem. Sed idem et cetera. Prima parte auctoritate licitae sit specialiter mandatum apostolice sedis delegatus quatenus [illegible] contumaciam manifestam excommunicationis uinculo innodauit. Et petitione eius cui sua reseruatione possessionem petitorum in deque rebus huiusmodi excommunicatus episcopus eius uolentem iuri parere absoluerint uel sua imparti et possessione restitutione tamen suis sufficienti prius recepta cautione adiiciendum. Quod cum delegatis constitutus ad illud sicut iudex ordinarius sit mandatum summi pontificis excommunicatus ab hoc delegato non sicut patitur per quem quod in mortis articulo absolucionis gratiam obtinere uel sentiam delegato uel eius [illegible] causa a suo suscitando et honeste ac honore non pateat quod plurimi pontificis et uelut preter potest possessione auctoritatem impenderent ne aliqui per eam uix effectus possit. Autem iudex ordinarius uel suus copiam habere nequiuit causam publicans et honestis per uerum presbiterum [illegible] in tempore suo inuicem obseruare de [illegible]

i. ignarabilis

re que iuri patebit poterit contra eum ut
sic per sententiam recuperare possessionem ple-
nius mereatur. Idem archiepiscopo Senonensi.

17 Licet in corrigendis excessibus abbas sic
distinguitur in conclusione [illegible] pateat. epis-
copus recepit in mandatis ut tam [illegible] uir-
os religiosos quam etiam clericos seculares sue
iurisdictioni subditos quos multa et grauia commit-
tere proponitur. inquirat et corrigat. ap. re-
quod uidit corrigenda. statuens ad reforma-
tionem eorum que regulares fuerit et hone-
stati. Cum autem in ecclesiis iure non sunt [illegible]
esse debuit iurisdictioni tue. per mandatum
tuum derogare. auctoritate presentium duximus
declarandum. quod licet in constitutionibus ab eodem
episcopo. non tamquam delegato. sed tamquam ordi-
nario faciendis. a tuis cum consentientibus [illegible]
natum sit ad sedem metropolitanam appellare.
per dictum tamen mandatum. auctoritate tamen quam
nunc ad te tamquam ad metropolitanum appellari
non ualeat. nolumus aliquatenus dero-
gare. Idem in eodem generali.

18 Irrefragabili constitutione sancimus
ut ecclesiarum prelati ad corrigendos
subditorum excessus maxime clericorum et refor-
mandos mores prudenter et diligenter intendant.
ne sanguis eorum de suis manibus requira-
tur. Ut autem correctionis et reformationis officium libere
ualeant exercere. decernimus ut execu-
tionem ipsorum nulla consuetudo uel appellatio ua-
leat impedire. nisi forma extiterit in talibus
obseruanda. Circa excessus autem canonicorum
ecclesie cathedralis qui consueuerunt corrigi
per capitulum per ipsum in illis ecclesiis que talem
hactenus consuetudinem habuerunt. ad com-
monitionem et iussionem episcopi corrigantur. in-
fra terminum competentem ab episcopo prefigendum.
Alioquin extunc episcopus deum habens pre oculis

los. prout animarum cura exegerit. per censuram ecclesiasticam
corrigere non postponat. Ceterum si canonici
absque manifesta et rationabili causa maxime con-
temptu episcopi cessauerint a diuinis. episcopus si uolu-
erit nihilominus celebret in ecclesia cathedrali. et me-
tropolitanus ad querelam ipsius tamquam super hoc de-
legatus a nobis. taliter eos per censuram ecclesiasticam cogni-
ta ueritate castiget. quod metu pene talia
de cetero non presumant. Prouideant itaque di-
ligenter ecclesiarum prelati. ut hoc salutare sta-
tutum ad questum pecunie uel grauamen aliud
non conuertant. sed illud studiose ac fideliter ex-
sequantur. si canonicam uoluerint effugere ultio-
nem. quoniam super his apostolica sedes auctore domino
attentissime uigilabit. Idem in eodem.

19 Quoniam in plerisque partibus intra eandem
ciuitatem atque diocesim permixti sunt po-
puli diuersarum linguarum habentes sub una fi-
de uarios ritus et mores. districte precipi-
mus ut pontifices huiusmodi ciuitatum siue di-
ocesum prouideant uiros ydoneos qui secundum
diuersitates rituum et linguarum diuina offi-
cia illis celebrent et ecclesiastica sacramenta ministrent
instruendo eos uerbo pariter et exemplo. Prohi-
bemus autem omnino ne una eademque ciuitas
siue diocesis diuersos pontifices habeat tamquam
unum corpus diuersa capita quasi monstrum. Sed
si propter predictas causas urgens necessitas
postulauerit. pontifex loci catholicum
prelatum nationibus illis conformem prouida
deliberatione constituat sibi uicarium in predictis
qui ei per omnia sit obediens et subiec-
tus. Unde si quis aliter se ingesserit excommunicatio-
nis mucrone percussum. et si nec sic resi-
puerit ab omni ministerio ecclesiastico depon-
endum. adhibito si necesse fuerit brachio
seculari ad tantam insolentiam re-
pellendam. Idem in eodem.

17 Inter cetera que ad salutem spectant populi christiani pabulum verbi dei permaxime noscitur sibi esse necessarium, quia sicut corpus materiali sic anima spirituali cibo nutritur, eo quod non in solo pane vivit homo sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Unde cum sepe contingat quod episcopi propter occupationes suas multiplices vel invaletudines corporales aut hostiles incursus seu occasiones alias, ne dicamus defectum scientie, quod in eis est reprobandum omnino nec de cetero tolerandum, per se ipsos non sufficiunt ministrare populo verbum dei, maxime per amplas dioceses et diffusas, generali constitutione sancimus ut episcopi viros ydoneos ad sancte predicationis officium salubriter exequendum assumant, potentes in opere et sermone, qui plebes sibi commissas vice ipsorum, cum per se idem nequiverint, sollicite visitantes eas verbo edificent et exemplo. Quibus ipsi cum indiguerint congrue necessaria ministrent, ne pro necessariorum defectu compellantur desistere ab incepto. Unde precipimus tam in cathedralibus quam in aliis conventualibus [secularibus] ecclesiis viros ydoneos ordinari, quos episcopi possint coadiutores et cooperatores habere non solum in predicationis officio verum etiam in audiendis confessionibus et penitentiis iniungendis ac ceteris que ad salutem pertinent animarum. Si quis autem hoc adimplere neglexerit districte subiacebit ultioni. Honorius iii. episcopo alisbiensi (?).

16 Conquerente yconomo monasterii Sublacensis nobis innotuit quod in nonnullis ecclesiis non curatis (?) in ecclesiis suis et capellis eiusdem monasterii debeas habere aliquibus diebus easdem procurationes exigis quas ad eandem procurationem minime tenebantur, sufficere petens ut spectantes que de iure tibi episcopali competunt in eisdem. Cum igitur quibus dicte spectantes ut sic ut legitime ostendit, nos [illegible] in spiritualibus providentes (?) ... in electis de[illegible] in ecclesiis suis et capellis eiusdem diocesis ad monasterium ipsum spectantibus habeas canonicam obedientiam [marg.: ... lege iurisdictionis ... ad dubiam synodalis (?) ... et visitatio ... competit episcopo lege diocesana] debitam, subiectionem et reverentiam, et institutionem et destitutionem, correctionem et reformationem, ac censuram ecclesiasticam in clericos [illegible], ad forum ecclesie de iure spectantium, primas et unam (?) cathedraticum (?) ... que ab episcopo recipienda sunt, collectionem synodi et synodatica, sive cathedratica nomine duos solidos quos dare clerici ac moniales consueverunt (?) ... quoniam cum ad eas visitandas accesseris ... ut (?) procurationes nomine ... quin ... facultatibus earum moderate potius exhibere ... capellis eiusdem diocesis ... procurationibus honerare ... ecclesie ... ut amplius ab eis exigas ... sicut ... forma ... est ... et consuetudine ... ab aliis ecclesiis eiusdem diocesis procurationes ... subtrahent ... abbati et conventui ... remissum.

19 Et [illegible] ... quod in ... ut vere ... archiepiscopo in ... visitationis officium exercere ... sollicitus ... potest ... claustro ... quia ... in ... ut ... de ... capitulo ... duos vel tres ... ut ... religiosis ad ... in ... visitationis ... et ... episcopo ... Rovoc. (?) ...

18 Dilecti filii abbas monasterii ... nobis exposuit quod cum ... b. ... pro suis excessibus ... compellunt ad suum spectare monast[erium] ...

cum ab antiquo etc. Cum ex .i. pp. .p.r. no
b dedit et mandaret ut audiret hic in pro
[illegible] cum venirent ad eum sufficientes [illegible]
uicta dicit episcopo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex
[illegible] ad legem dioc. promulgata [illegible]
[illegible] eos [illegible] abbas nobis [illegible]
[illegible] ut [illegible] examina
[illegible] accedere ad legem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
memorare [illegible] negocii [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de lege [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non
obstante [illegible] in nego [illegible] [illegible]
[illegible] forma. Grego. [illegible] episcopo [illegible].

19 G[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ma
[illegible] de [illegible] [illegible] abbas et
[illegible] [illegible] in tua dioc. ad mona
sterium sancti anastasii de urbe spectantes
[illegible] [illegible] [illegible] ordinaria aut
et de legatione [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
eos [illegible] ac in clericos eorum [illegible] suspe
tionis sententias promulgatis [illegible] abbas
eiusdem monasterii eos corrigere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] difficultate
[illegible] [illegible]

De officio iudicis

1 Q[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ma
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
promulgare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] expedire. hono
[illegible] episcopo sancti leonardi [illegible] [illegible].

2 E[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nove [illegible]

[illegible marginal note]

una et abbatem et conventum monasterii [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] possessionibus monasterii sancti pe
tri de almasia [illegible] etc. [illegible] dei
monasterii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et de magistro. [illegible] tuo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] conventum monachis [illegible] [illegible]
cum eiusdem monasterii [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et domesticus tuus erat etc. [illegible]
[illegible] non obstante in nego [illegible] [illegible]
[illegible]. Grego. [illegible].

3 A[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cum [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Grego. anglico anglo
rum episcopo.

De maioritate et obedientia

1 Q[illegible] etc. [illegible] honoris [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et maior [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ordinat. i de

2 S[illegible] [illegible] [illegible] decretum epi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] morte moriatur [illegible].
[illegible] [illegible]. leo pp.

3 L[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de obedientie [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut obligaret [illegible] obe
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. clemens pp. [illegible]

4 O[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
episcopis obedire. Sic petrus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

7 I[illegible] [illegible] [illegible] etc. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible marginal note]

quod [illegible] offendere non debuerat, Hildese-
mensem episcopum per generalem comodo [illegible] notam in-
currere et apostolicas iussionibus contempnere [illegible]

Solite benignitatis affectu. Et infra. In patre
[illegible]. Et infra. Miramur etiam [illegible] sublimitatisque
te [illegible] tue increpare h-
inc [illegible] admirationem [illegible] ostendere vo-
luit quod legitur beatum Petrum apostolorum principem scrip-
sisse: Subditi estote omni humane creature
propter Deum, sive regi quasi precellenti, sive duc-
ibus tanquam ab eo missis ad vindictam malefacto-
rum, laudem vero bonorum. Et infra. Si vim et personam loquen-
tis et eos ad quos loquebatur et vim locutionis di-
ligentius attendisses, sensum non expressisses
talem in ea. Scribebat enim apostolus subditis suis
et eos ad humilitatis meritum provocabat. Nam si
per hoc quod dixit subditi estote sacerdotibus voluit
imponere iugum subiectionis et eis prelationem attribuere
quibus eos subditos esse monebat, seque-
retur ex hoc quod etiam quilibet servus in sacerdotes imperium
acceperit cum dicatur omni humane creature.
Quod autem sequitur regi quasi precellenti non negamus
quin precellat imperator in temporalibus illos duntaxat
qui ab eo recipiunt temporalia. Sed ponti-
fex in spiritualibus antecellit, que tanto sunt tempora-
libus digniora quanto anima prefertur corpori.
Licet non simpliciter dictum fuerit subditi estote, sed ad-
ditum fuerit propter Deum, nec pure sit scriptum
regi precellenti, sed interpositum forte non sine
causa quasi. Quod autem sequitur ad vindictam
malorum, laudem vero bonorum, intelligendum non est quod rex
vel imperator super bonos et malos gladii ac-
ceperit potestatem, sed in eos solummodo qui utentes
gladio eius sunt iurisdictioni commissi. Et infra. Si po-
tuisses a progenie sacerdotum ex eo in-
telligere [illegible] quod David non [illegible], sed a deo non re-
gis sacerdotii nec de regia stirpe sed de le-
vitica prosapia descendentem de sacerdot-

ibus videlicet qui erant in Anathoth. Ecce consti-
tui te super gentes et regna ut evellas et
dissipes, edifices et plantes. Et infra. Preterea nosse
debueras quod fecit Deus duo magna lumi-
naria in firmamento celi, luminare maius ut pre-
esset diei, luminare minus ut preesset nocti,
utrumque magnum, sed alterum maius. Ad firma-
mentum igitur celi, hoc est universalis ecclesie, fecit Deus
duo magna luminaria, id est duas instituit
dignitates, que sunt pontificalis auctoritas et
regalis potestas. Sed illa que preest diebus, id est spiri-
tualibus, maior est, que vero carnalibus minor,
ut quanta est inter lunam et solem, tanta inter
pontifices et reges differentia cognoscatur. Hec autem
si prudenter attenderet in [illegible]
do non faceret aut permitteret [illegible] patri-
archam, magnum quidem et honorabile membrum
ecclesie, iuxta scabellum pedum suorum in sinistra
parte sedere, cum alii reges et principes
archiepiscopis et episcopis suis sicut debent reveren-
ter assurgant et eis iuxta se venerabilem
sedem assignent. Et infra. Sciebas autem et scire non
[illegible] [illegible] potuisti [illegible]
[illegible]. Et infra. Nobis in beato Petro
oves Christi commisse dicente Domino pas-
ce oves meas, non distinguens inter has o-
ves et alias, ut alienum a suo demonstraret
ovili qui Petrum et successores ipsius magistros
non recognoscerent et pastores. Ut illud ta-
ceamus quod notissimum omnibus quod Dominus dixit ad
Petrum et in Petro dixit ad successores ipsius:
Quodcumque ligaveris super terram erit ligatum
et in celis, nichil excipiens qui dixit quodcumque.
Et infra. Curet autem imperatoria excellentia ad
bonum et utile [illegible] duximus [illegible]
[illegible] suggesserimus et ho-
nesta tua sollicitudo [illegible] cum non
in ad utilitatem ecclesie et terre [illegible]

[illegible gloss]

sidiū nos et meminerimus ī ure se . . epō florentino.

Per tuas nob litt. te postulasti p ap. sc. oraculum edoceri utrum qui ordinatur sb diaconatus a pont. ro. susceptam a debita sibi obedientia sb. exhac ad q uti- [illegible] q z si deceat sic ut ut quam [illegible] a te i e alios e sbdiaconos deferatur qui benignitas aplica consueuit his ordinis honorante p eadem obedientiam q i alias debetur [illegible] absolutus . ix (?) distinctione . preter.

Licet ux iij z f . petitione q eccl e sibi postulauit q preceptum consuetum. auctas caperet consuetudine. preterea [illegible] duxit ad [illegible] .

Iure [illegible] vo pluar ut i eorum [illegible] indicium qbz eccd eccle se. [illegible] ordinatione de [illegible] au si canonice si quicū si p communicatam se absoluerit z f . Super obedientia si que facere impedi ab arciepo i repetuerit regni cypri sibi postulatam fore duxim [illegible] et [illegible] . i . p . ex ea [illegible] eam tua p monemus excepta [illegible] ob [illegible] non erat i obedientiis [illegible] cum absentia c ita . q . si de ad . ui debuimus c [illegible] ad [illegible] uenire [illegible] cum si denegauimus ē ea duxit [illegible] . ide.

Quod, sr huc z f abbates z clerici conet diocesis ē lege [illegible] ad tua synod uenire contempnunt z ui ī ipā synodo ī ducas ad sta- [illegible] quod canonica obuiet illis

[illegible gloss]

uas . p[illegible] ec . ad synodum quam uenire appellas . 7 debitam ē obedientiam . 7 reuerentiam exhibere . i de sca sophia z sci pauli abbates [illegible].

Quod i ecclesiis sci michaelis 7 sci . i . de [illegible] z f . 7 post ad reformationem [illegible] eorum [illegible] sollicitudine i tendentes [illegible] canonicis deduxit mandans ut p[illegible] suo i huc [illegible] ad [illegible] pareret obedirent . Cum q omnis [illegible] tenerat [illegible] se obedire uel [illegible] sentendaret . p dd . iij . [illegible] portet i suprium [illegible] se ob . p . suo . f . p[illegible] de obedientia [illegible] permitteret [illegible] eum [illegible] i monachos . suo p ea p[illegible] 7 [illegible] sua nequiret ad debitam obedientiam reuocari . dictus prior i eos [illegible] sententiam promulgauit . Cum g p [illegible] sta canonica ad se . ap . [illegible] p[illegible] auctoritas [illegible] placuit [illegible] et [illegible] [illegible] reuocaret [illegible] abbatis [illegible] absolui [illegible] p[illegible] debito ut ad claustrum suum [illegible] redeuntes . priori suo [illegible] deuote [illegible] obedirent . [illegible] . m . q . [illegible] canonicas ut ad p[illegible] suo obedientiam [illegible] ee . apti . 7 ne de sua [illegible] gloriari [illegible] se si iudicas expedire ut [illegible] q de [illegible] mandans priores per [illegible] ō [illegible] ī p[illegible] [illegible] neg [illegible] huius plenarie pareret [illegible].

[illegible gloss]

[illegible marginal gloss]

[illegible]

eam eos de ferri consortio excludatis. Hon(orius) iii. G. priori et capitulo sancti Laurentii in Damasco.

Hys que per ecclesiam sancti Laurentii in Damaso et per eius capitulum cum ibidem exstiterint suo in suorum venerabili ... Cum ... diligenter audiat ... ut ... capitulum ... reverentiam et honorificentiam ... exhibeat ... et ad eam ... capitulo ... celebrandis ... quibus ... correctione ... recipiens ... et ... inviolabiliter observantes. Quia autem eam ... cardinali ... capitulum ... reverentiam exhibeat ... correctione ... suspensione ... provisum ... prudentie vestre. Id(em) abbati sancti Michaelis ... dyoc(esis).

12 Dilecta in Christo filia abbatissa de ... nobis ... ut ... capitulo ... suam ... obediant ... excommunicatione ... abbatissa ... suspensione ... remaneret ... abbatisse ... obedientiam et reverentiam debitam ... observent ... Gregorius ix. ... capitulo ...

13 Dilecti filii ... et capitulum ... ad nos ... cum ... episcopus exigeret ...

[illegible]

... per formam canonicam ... suffraganei metropolitani ... exhibere ... appellatione ... canonica ... episcopo obtentu ... exigat ... absolvisse ... procedamus.

18 Cum olim ... capitulum ... eligendi ... potestate ... eligendi ... mandamus ...

17 Statuimus ut ... obedientiam ... reverentiam ... episcopo ...

19 Cum ... reverentiam ... ut filii ... parentem ...

[illegible]

nasiū de chiuer ꝯsiliū sirenen̄ archiep̄i
tue dioc. eccłam exegisse cathedrale archiep̄o
sirenen̄ i tantū ꝯtempt̄ remittatis auda
cia ut i ep̄m ibi ꝯsecrat̄ & eccłam suā in
pudendū exigere psumat & c. In̄ .q. p̄sta
to archiep̄o ad uir dare deū ep̄m destinata
in̄ exegit. io dilecte studeas i hiis ex
uis ut si ex h' archiep̄o sirenen̄ ista lesionē
i dioc. tua ū expedire uideris absq̄
tꝯ alicui p̄iudicio respectam̄ illi fac
ias ꝯgeutē. Id lemouicē archiep̄o & p̄ou col.
radegundis pictauen̄.

[H]ui' doctrina mūi & c. In̄ .q. p̄lato
rū burdegal' puinc̄ t̄ tā p̄lar̄ & cathedraliū capitꝫ eiꝰ. si ū & biturici.
capli s. ꝯ ... ꝯuētione q̄ i t̄ bituric̄. & burd
eccł. archiep̄s i ea p̄macie duxꝰ sancita
requiratis assensū q̄ hinc ꝯcordiā inuen
sollempnit' celebrent. Si q̄ ū ꝯsensū
p̄stare noluint uos sub sedētes publi
icatū p̄doc. districte p̄cipiatis eid. ut
p̄la si p̄lari sunt ū saly p̄ procuraco
res ydoneos. uro se ꝯspectui reprosen
tēt ꝯseuture coram uob ū. si q. hiic
ꝯtendēt & satisfaciēt pcela si licuibit
erit repellis. alex. iii. i ꝯcil. lateran.

Treugas a quarta feria **De treuga et pace**

[P]ost occasū solis usq̄ ad secūdam fer. i
ortu solis ab aduētu dn̄i usq̄ ad oc
tauas epyph' & a septuag. usq̄ ad octau
as pasche ab oībꝫ i uiolabilit' obseruari
p̄cipim'. Si q̄s aūt treugas frange p̄su
pserit si p̄ tciā ad monitionē ū satisf
fecerit ep̄s suus excoīs sniam dictet i
eū & sc̄ptā ep̄is uicinis annuciet. Ep̄oꝫ aūt
n' excoīcatū i coīone recipiat. imo
scriptā sniam q̄sq̄ ꝯfirmet. Si q̄s aūt h'
uiolare p̄sūpserit ordis sui piclo su
iaceat & quā huiusmodi ꝯplex difficile re
p̄iit. p̄cipim' ut ep̄i ad soli dn̄i & ad salu
tē p̄pli habēt' r. oī tepiditate postposita
ad pacē firmit' tenēdā mutuū sibi ꝯ
silium & auxiliū p̄beāt. neq̄ h' alic' a
more ū odio p̄mittāt. q. si q̄s i h' ope
tepid' i uētꝰ fuit dampnū p̄p̄ie dignita
tis incurrat. i. de.

[I]nnouam' ut p̄bri. monachi. ꝯūsi
peregrini mercatores. rustici euntes &
redeuntes & i agricultura existētes & alia
q̄bꝫ arāt & semīa portāt ad agrū ꝯgrua
securitate letent'. exc. al. africañ. **De**
[A]ntigon' ep̄c dix' & c. **pactis.**
[A]ut inita pacta suā optineāt firm
itatē. aut ꝯuent'. si se ū cohibuerit.
eccłiasticā sentiat disciplinā. Uniuersi dix'unt
pax s'uet' pacta custodiant'. Gregor'.
[Q]uoniā i ꝯuētionibꝫ ut expectat' ab
sens' ne i dubiū ueniat q̄ gestū
fuit hi q' ea. dedꝫ p̄ securitate pau
ꝯludant. i. de.
[Q]ualit' i cardina & c. studiose ag
endū ut ea q̄ p̄miunt' ope ꝯpleāt'
alex. iii. ꝯomen̄ & uuigorn̄ ep̄is.
[Q]ū p̄d. s. cłic' procuratore p̄oris & mona
choꝫ de acra & p. cłic' p̄ ea q̄ ē
col & p̄dcām p. de b'ora eo' ē uītē le
gere dicebat sub eccł. & capella de q' ag
bat' ad nr̄am p̄ñciā accessisset i t'e le
n̄ra nob mediātibꝫ ꝯuenert q̄ eid. p.
p expēsis q̄s fecerat uel marche ca
g̃ca solueret'. & ad. p. lite cedet & tam
ē aduisoꝫ i scripto celat. Cuq̄ ꝯp'o
uisom ipam peteret. auct. ap. ꝯfir
mari uos eā ū duxim' ad mittēdā
q' eo q̄ uidebat' pcuiā pactois illa
tē. Ideoq̄ mādam' & c. Ulte. g'. uiris mo

Ad marginem: Nota. qo. de pactis.

De pactis duorū plur' ... (marginal gloss, top margin)

Treuga est ... (marginal gloss, bottom margin) ... pax est discordie finis

Accepimus. Casus: ut pactum de procurando ... post mortem prelati

nullus acquiescere et contra pro se active suo u-
ecclesiasticos auctoritate instituti que sic hebat in
uersis manibus relinquunt quod nos priori et mona-
chis destituatis mandamus ut eosdem per ac
ceteri eos ... ... pro unde de quo
maius inter valeat apostolica ... pape
... eis deberi ex illa pactione illicita pro-
uenire. Ceterum si prior et fratres acquiescere no-
luerint ... moueatis eosdem ut prefatum p
ac ... eos ... beneficium conferant et assig-
nent alioquin si uobis constiterit dictos ...
nouatam esse et capellam absque ordine iudicia-
rio uolentes eisdem que eis destituti fuerant
... non obstantibus ... contrauenire ... quod
dictus prior et monachi a nobis impetrasse uoluerint
... Eboracensi archiepiscopo.

Accepimus quod quidam ecclesie clerici sibi tali-
ter iniuncte concessit quod post eorum obitum aliquis
nominatim succedat ... quod hec contra
et canonibus ... aliquem ...
ri ... huiusmodi successiones tam detestabiles
esse ... prohibeatis ... et nouas esse ... Cantuariensi archiepiscopo et ...

Quoniam clerici ... (suffrag.)
Accepimus de decedentibus ecclesiarum prelatis
exequiis ecclesie maiores solito solitis persi-
onis ut facilius eosdem ... ad ipsa clas-
sos ad tam detestabile uicium exagitando
... ne id acceptare presumant
... prohibeatis ... huiusmodi ui-
am ... ap. ... ecclesie ... nomine eiusdem
... excellentie ... ecclesia pu-
niendos eosdem. Innocentius III. ... generali.

Pleraque sunt accepimus regulares clerici
et laicos ... cum domos locant uel
feuda concedunt ... pro ... ad-
... et introductores et feodatarios

Cum clerici. Casus: quod pactum ... aliqua ...
... aliqua ...
... prima ...
Pleraque. Casus: ut ... uel
dando ... pactum
... alterius ...

¶ Pactiones. Casus: pactum ... et
... uel de ... dando ... uel
... uel ... pactio ...
... uel ... uel quod ...
... uel de facto est impossibilibus.

... decimas eis soluant, capitulum eosdem eli-
gat sepultura ... parochiales ec-
clesias pactum adiciunt. Cum autem id de auari-
tie radice procedat, pactum huiusmodi penitus
reprobamus. Statuentes ut quicquid fuit oc-
casione huiusmodi pacti perceptum ecclesie parochia-
li reddatur. Gregorius IX.

Pactiones factas a uobis ut audiuimus pro
quibusdam spiritualibus obtinendis cum in
spiritualibus omnis pactio omnisque conuentio debeat ob-
seruari ... nullius penitus sunt momenti
... de aliis est dicendum quod obseruari ...
... ... legi-
timas cautiones pacti ... uel ...
... aut impossibilis de iure uel facto uel
... obligationem inducat. Gregorius ...
... abbati. De transactionibus.

Sicut graue est ... pro ... decla-
ratione de concilia ... decreui-
mus ut ... aliud ... prouinciales
... plerique ... delega-
tus aut ... priuilegio ... potuit sic ...
... cassari ... sola pactorum ...
... pagina ualidam ... uo-
... ... incurrat
... supra ... et ... uires
plenissime noscitur ex hoc iure ... auct.
... Alexander III.

Statuimus ut liceat decanus ... et ...
... ecclesiastica assensu episcopi ...
... ... rata ... prestat
... episcopo.

Contingit interdum quod abbas uel prior aliquis
... ecclesie cum ecclesia uel clerici
... de ... concilia ... coram
delegato uel ordinario iudice transigat capitu-
lum eius ... actionem ... renouare ...
nos ... uoluntate ... quod si abbas ...

... Casus ... et ... tollunt
Statuimus. Casus ... pro ...
... ... pro ...
uel ... ...
... ...
Contingit. Casus ... ...
... ... prelatus ...
... ...

Constitutus ... [marginal gloss, illegible]

... por a capitulo suo deuen[ir]e ... litteras habu[it] ... consultationem ... aliquis ... capitulum ... non ... possit ... uocare ... abbati ... et ...

Q[uoniam] constituit ... nobis ... capitula ... consultationem ... concessit ... et hinc inde fide ... seruare ... cui ... consultationis ... simonie ... reuocata ... sacerdotis ... audiant ... Cannoten[si] ep[iscop]o.

D[e] eo autem nouit q[uod] cum aliquis ad ecclesiam ... diaconum ... in presentia ... modo ... agitur ... aliquo ... episcopo ... soluit ... eborac[ensi] archiep[iscop]o et Wigorn[iensi] ep[iscop]o.

E[x] litteris tuis accepimus q[uod] cum olim ... clerici ... de ... episcopo ... autem ... delegat ... auctoritate ... sacerdotes ... modo ... clerici ... consultationem ... fuisse ... imponendum. Idem.

S[uper] eo q[uod] consuluisti utrum de ecclesiis ... in regno deductis ...

... possit ... consultationem ... talem ... religiosa ... possideant aliquid ... spem ... monie ... canonibus ... abbati et ...

U[eniens] ad ap[ostolicam] se[dem] ... de Flauilla sua nobis insinuatione monstrauit q[uod] monachi in alicuius monasterii ... decimas ... ecclesiarum ... decimas soluere ... consultationem ... monachos ... memorati W. ... de duabus carrucatis terre ... monachi ... decima ... consultationem ... apostolica auctoritate ... decimas ... agricolas ... restitui ... appellatione ... episcopo.

P[raeterea] cum in ... uiros religiosos ... ecclesie ... religiosi ad ... simoniaca ... religiosi ...

[illegible]

ptia ca. si spirali publicetur [illegible] potest de pte ca. [illegible] [illegible] intentio [illegible]

bet omnes obtinere. ad. ii.

Pervenit ad nos [...] loco quod cum ad [illegible] accessisset, quod cell[a] a quamvis soluto a libertate quia [illegible] domini tenebatur etc. Frater [illegible] celle [illegible] [illegible] in domum [illegible] fuisse liberos, retinebatur [illegible] de hac libertate fuisse [illegible] fuisse [illegible] quidam annuatim [illegible] [illegible] reddendo [illegible] principali domui [illegible] per consequens [illegible] [illegible] de [illegible] libertate [illegible] [illegible] [illegible] ex predicta [illegible] [illegible] [illegible] debeat [illegible] [illegible] [illegible] nobis [illegible] [illegible] reddere declarare tenebatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Honorius iii. [illegible] predictis [illegible].

Ex parte tua [illegible] [illegible]

Cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] iudices expedire [illegible] loca [illegible] iudices postulare. [illegible]

De postulando

Clerici in subdiaconatu et supra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iudice advocati in [illegible] negotiis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] miserabilibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] non possunt. [illegible] [illegible]

[illegible] iii. [illegible] [illegible]

Ex parte tua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] regulares [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] advocati [illegible] de monachis [illegible] [illegible] de canonicis regularibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indicamus de canonicis regularibus [illegible] de monachis [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] de monachis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Cum sacerdotes [illegible] Gregorius [illegible] [illegible] [illegible]

De procuratoribus

Alia quidem [illegible] procuratoribus iudicium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mandato legali [illegible] [illegible] [illegible] diaconorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Alia quidem ca. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mandato [illegible] et placa

de postulando

[illegible]

De procuratoribus

[illegible]

mo a capitulo [illegible] re iudicato consiliuerit ut quidquid circa actum fuit iure subsistat. Alexander iii.

Querela a clericis accepimus .. Et infra. Si constiterit vobis quod in vigore existens perstitit a institutione exspectans per ut illa alia tenuabilis cum deseruiverit non pro eum quod eo contencio ad eum pertineat non accessit et institutione debeat cum non sufficit quod eo quod in singulis casibus non velit procurationem contradicere et ipse ad probandum institutionem suam a presbitero aut diacono destituerit eum absolute ab eadem sententia minime differatis. Clemens iii.

Cum venissent ad nostram audientiam .. [illegible] que et in ipsum venire .. Episcopi predicti legitime admonitione contumacia fuit. Et infra. Licet ad eundem eos pertinere suo duobus clericis presentibus exstitit et fuisset in lecturam inter eos loquentem subsequens ipse iudicio et cum possideret beneficium contra reputavit [illegible] quod eos alter de presentis clericis dicit obstitisse eius quod si per ipsum eundem et sententiam ecclesiam minime obtinet de predictis suis est tam ne quidquid obstare predictum per bende possessione cum fructibus in perpetuum si eius restitutionem aliud contemnit non obstante aucto. Nunc vero tam facient eandem restitutionem non [illegible] sententiam ipse suam et tenementum contemnit probare patuit ipsam predictam decernentes. Lucius iii. Cantuariensi et cicestrensi episcopis.

In tua presentia cum ecclesiam expressione quod cum ad eum quod et ipsum decimam cum sententia dilapidare ex communicatione proprio ac quibusdam aliis iure

tur ad .. prout procurationes in meritis ap sollicitus ad se .. apostolicus duxit destinandos cum de ipsorum fide per nostras [illegible] mandatum quod eis deberet in meo tempore special renovatum. Si ipsi lic mandatum litteras renovatorias recepisset non ictus in negotio processerit et procurationibus sese gereret cum adversario in gisti iudicium cum eo ad audientiam nostram provenit et allegat suos in eadem procedendum litteras impetrare. Et infra. Cum que predicti ep ad probandum quod filii procuratores sui in ipsis iudicibus in duabus personalibus ipsi exceptionem opposita in vale et sententiam cum reputanes ad probandum ipsi contra deum concede voluit. In quod ad apostolicum vertit suo lamentatio in iudicio in non cum et mihi ordine per nullo tantos in causa recepte plures fere ipsum accusationem per sententiam dimo moderante. Nos non licet fide adhibe poterit alius quod diem iudicio ut possit mihi locata prudi et honesti viri possidere mandare et sua relatione quod ad nostram audientiam contulere de his exceptione nullam faciat mentione quorum ep quos religiosos prudentes et honestos de quibus non est vitale quod sine causa obvia ac nimium religione concepta. Filii testimonium causae non est lecta si hic quod ea proprie lecta plena fides commendans quod filii procuratores exceptione non sol ante sententiam. Unde in plena et obvia ut potest quod probata iudicium nullum et nullius in omnia contumace reputanda processit super dicto tenuti iudicium sententiale duximus revocandam. Idem.

Tu de .. et infra. Cum epo. Quod si non accuset uxorem decrevimus adulterum coram iudice seclam ad penam legitimam in fugiendo eum in captivitate inter duos compelle sed quod ad penam talionis astringi non potest per procuratorem si per se ipsum potest.

[illegible marginal gloss]

oz p̄bciat accusare. Si ins ū accusare ue
lit uxore de adulterio coram ecclesiastico iudice n̄
aberis obijcitur discedat; q̄r uir ū si forte
an oporteat ipm̄ ī lebe ut designu ī c̄p
al nom̄ · loci · t̄pe · zoia q̄ c̄p̄ hedur ī
lege cauti ad cautione cū ū dz se aliq̄re
n obligare ne forte eū ī pbatione defi
cere contingat sue assertionis effectū. Sub
ni p̄ si necesse is postulauit ut p̄ p̄cu
ratore accuset · qui hō accusari ū si de
criminē fiat ū ē in criminal' ł q̄ cumque
a ī ē criminalit' zanuē q̄ q̄ ī p̄bciā p̄u
capitali p̄ lcari p̄cedat · id est.

Quod̄ p̄ cā q̄ ic · G · et ε · gabilionen̄ ·
ecclie archidiacono uenerat et c̄ · dic ·
v · cā q̄ · expedias ad ultimu faciat ·
b legiatē p̄bare posse se de mādato ea
p̄u susccepisse p̄dca negocia p̄mouēda
ip̄ h · ad se · ap · accessisse · id' sedau
bz p̄sent.

Quia ī causis q̄ p̄ uob' zc̄ uos moue
q̄ uiri uniuersitas ad agend' z z
nobis conmode ī ē ee ū p̄ postulastis
a nob' ut p̄curatore ī stitue ł h de
uris uob' p̄missioē licet · l z g̃ de uire
qui h fac ualeant ī strenendi p̄
curatore h hus auct · placuit nob' ac
edim' facultate · honou' · us · epō egit
Audiuis ut clēcis q̄ ll' de Cameri ·
allegantes meis p̄ceribz fuit p̄ uī
p̄cessu ipos z quicq̄ sciunt se exe
il bubos nouis uos uerita indicasse · ū
obstantibz lr̄as q̄s de reuocatione mādati
p̄curatori sui obtinueru · c̄pe destinau
cu ante ad uiū h' ue p̄uener' sunt
h' eius p̄cessibz tenere ut concludit. Sed
cū memorati colūben̄ epm̄ q̄ p̄cur
aut meu negu adequau se · ap · ad

[illegible marginal gloss]

uocari · z p' mod' mādaui scām p̄cur
atori ū sic uiro c̄ p̄tu z discrecio uio
reuocaui · deprehād' c̄ dux · ī c̄ ep̄ts
q̄s fecerat a c̄p ī q̄ ad p̄curatore ip̄s uero
cause ulne p̄uenerint z facias ī usq̄
q̄ id c̄pē p̄ se · ł p̄ p̄curatore ydoneu
sensu conspectui p̄sentabit ī principali ne
go' legiate p̄cessu · id' · a · z c · Treuiren̄

Petens uīa uob' extitit ex canonicis
uenerit q̄ ē mam̄ ep̄ē ī inuenia p̄ ē
tene' uos uicarios uros z p̄curatores
stituit generales uolentibz uob' agē cōt
detentores bonoz epi' memorati · ł cōt ill'
agentibz respondē frequēt' opponit' q̄ id fi
ē ū potestis p̄ eo q̄ in illis licteris mentio sue
p̄curatoris hi ū exprimit' q̄ ep̄ē ip̄ē
stituit uos sindicos l' actores et c̄ ·
Nos g̃ ex tenore ip̄i' ī lrā uidēo cog
noscentes q̄ ī uestra sunt ip̄i' ep̄i dare
nob' agēdi z respondēdi p̄ ipo ep̄o libā
patentē exceptione hi' penitus reprobamus.
Grego' · ix' · nobili uiro Vbaldo pisano

Accedens ad ap · se · et c̄ · a q̄ · Cum
ad · nobilis mulier q̄ sb̄ tua potestate
teneri plene restituas libera faciēs
eam ad castr' de mosta uicarii · dio
ē · secure p̄dua ut existens in libā
p̄curatore libē ordinare ualeat q̄
suā cām nob' iteraq̄ p̄seq̄e · cug̃ sic
spōsalibz q̄ ī c̄ nam cū z siui eius
nobil' contra p̄ponit' p̄curatore ydo
neū ad p̄sentā nram mittas q̄ ad ag
end' z respond' plenā hēat potestate ·
id' arep̄o cauē ·

Dil' fil' mr · l · sie cān de anna
nsinulla nob' petitione monstrauit · q̄
cu · R · p̄br' cōt ip̄m cā sup̄ deni bonon
ie comorante h' eād' cōt ad iudices

[illegible marginal gloss]

uitas inuitis interpellatis eam auctoritate a iudicibus impetrauit eo tempore, cum procurator generalis ad omnia negotia eius tractanda, pro eo quod constitutus fuerat, et tamen quod tempore ipsius consulere non deberet, occasione vel occasione qua sibi credere denegabat, procurator ad nostram audientiam appellauit. Ideo etc. quod si est ita, reuocato in irritum etc. Idem.

Constitutus in presentia Celestinus tertius Lexouiensi episcopo. Cum H. presbyter Laginensis et T. laicus dilectum filium O. clericum [illegible] super quadam summa pecunie [illegible] nostram audientiam et [illegible] super qua pretium et quod dictum est, cum sub nomine [illegible] tenere diceret, recepto libello, ut litigaret, recessit quidam procuratorem dimittens solum ad agendum, quem cum auditores ipsi procuratorem non cum de defendendo potestatem sufficientem non uideret, cum eum reputans contumacem ipsum [illegible] etc. in una marcha [illegible] condempnauit [illegible] et expensis et [illegible] [illegible] ipsius recipientes et quod ad audientiam [illegible] factum fuerit, ad nos duxerunt [illegible] appellandum. Ideo quod [illegible] reuocauimus etc. Idem.

Mandato procuratoris [illegible] etc. Idem.

Mandato reuocato, licet ignorante iudice, vel adversario, sententia [illegible] iudicatum [illegible] procurator [illegible] et [illegible] non esse debet. Idem.

Non indecens uidetur [illegible] procuratore ad [illegible] ad [illegible] consiliis [illegible] cum [illegible] cum [illegible] dicit [illegible] procuratoris officium [illegible] quod [illegible] procuratoribus [illegible] capitulis [illegible] dato [illegible] reuocata procuratio. Ipse autem [illegible] et [illegible] lata [illegible] ad nostram audientiam appellare [illegible] cum [illegible] in [illegible] ad [illegible] Ideo [illegible] reuocauerit in irritum. Idem.

Cum [illegible] ad [illegible] procurator [illegible] debet [illegible] quod [illegible] procurator [illegible] officium erat [illegible] Idem.

Gregorius nonus [illegible] defensori [illegible]

De sindico

Sicut tandem [illegible] Cluniacenses monachos illi [illegible] [illegible] negotia disponi debeant [illegible] ad [illegible] debeat et si [illegible] et [illegible] monachis [illegible] debeat negotia [illegible] expedire [illegible] in eo modo [illegible] Alexander tertius [illegible] episcopo [illegible]

De his que vi metusve causa fiunt

Perlatum est ad audientiam nostram quod cum quidam nobilis et potens [illegible] uxorem suam suspectam haberet [illegible] ad [illegible] eam [illegible] gladio occidere uoluit [illegible] ducti [illegible] eam [illegible] monasterio [illegible] [illegible] et [illegible] cum [illegible] uxor suspecta [illegible]

nerit eandem que re pertractata quia mortis tim
ore monasterium intrabat professionem et quia in quan
tum per licentiam exivit ut virorum consuetudi
nes facere videretur miles velum in ponere si
mulavit. eadem vero libera de medio p
dicti militis de monasterio exivit. aliam mariti
accepit. quos allegantes episcopus ad instantiam
sororum vinculo excommunicationis astrinxit. mandamus quatenus
si ita est predictam mulierem et virum receptum ca
utione quod mandato debeant stare mandatis ab ex
communicationis vinculo absolvatis. de cetero eam mulie
rem quam proposita et monialis predictis monasterio a
d iniuriam percata quominus libere legitime
batum fuit in amore mortis predictam
mulierem religionem intrasse. aut quod licet
per modum metus huiusmodi ipsam ad monasterium re
dire et habitum depositum resumere. cum ec
clesiastica. id est censura vigore.

Abbas sancti Edmundi. Ad quod nos. pro
cum lator presentium suum terre di
nolatur militis et burgensis ad domi
liorum acceptum destinavit. quem cum a domo
et villula possessione expelleret in eum
in suam penitus abiuravit. que est id. Et ca
lumpniam contra abbas alium contra
eccclesiam super decimam. vel quod metum in
fuit. de iure debere in irritum revocari
ad quod predicto. Et cum i. regitur resti
tutus villula. clerici. ius.

Ad aures nostras ex significatione pueris que
eclesia quadam in plebanum eandem eundem ad
certam laicum renuntiavit clericum que de
ipso fuit adhibitus excepto uno. unam
vere celebrata et tunc g. dec. p
seculum in noscatur que renuntiatio facta ad
laicum contra in fide iuramento vel fide
iterato potest sic extimatur in impedit quod mi
nus ecclesiam renuntiavit eandem ad regimen

preterea electus per sacramentum eius. innocentius.
dem decano et subdecano lincolniensi.

Ad audientiam nostram. nuntio. W. de
chevell. significante pervenit quod cum
ecclesiam de chevell. canonice fuisset
ad episcopum auctoritatem diu pacifice possedi
sset. G. willelmo tunc regis metu
quod eam resignaret invitus coactus eam
in eorum ad quos pertinebat manibus resig
navit. quia vero qui metu ne eam fuit
coactus debeat robore firmitatis. at
quod secundum ad resignationem nos
dit premisse metum fuisse coactum quod po
tuit et debuit cadere in virum constantem non
obstante iuramento predicto. quod non ad repe
tendum sed ad resignandum solum modo tenebatur
predictam ecclesiam eidem restituti faciatis. id
in drosien. aud.

Sacris est canonibus. et cetera. Dilectu
m autem utrum is quia contra excommunicationem
ant in metus sed per coactionem absolutus accedat. at
per metum in duci, in primo casu tale
non eidem excommunicationem teneri cum magis
pati quam agere videatur. in secundo licet me
tum culpam attenuet, eum in eam plerumque
excludit, cum pro nullo metu debeat
quis mortale peccatum incurrere, excommunicationis
labe eodem in quantum. id est marsili
enim papa gachet episcopi.

Cum dilectus filius. et cetera. quod electus no
bis de novo electus et presentatus in
canonicis a canonicis in libere que regul
am ad obtineret, vel institutionem in
ipsius ecclesie ad ordinem more illa ac
ius impediret, cum vero quod tantum
non digne in dispendium salutis ecclesie
nolentes iniuria permittere sperare, non obst
ante violentia quam proponebat maxima

cum vir mecum mortuus/ ut canonici corpus eius
vellet/ ideo non debuit cadere in virum contrahentem.
non obstante dolo quo se proponebat fuisse se-
ductos/ cum talis dolus non dederit causam contractui
in predictorum [illegible] . quantum ad fructuum [illegible]
debeat restitui. Super restitutione pe-
tita litigantibus eisdem perpetuum silentium imponens.
[illegible] Greg. IX.

Super eo quod adversarius tuus se conquerebatur
a nobis per violentiam spoliatum/ arbi-
trium quod vos in iudice fuisse pollicitum/
et non vos pro iuramento firmavit probavit
singula que amisit per quod de violentia
predones/ et de rebus amissis per ipsius consti-
tit [illegible]/ potuit iudex taxatione a
se ipso facta/ per se ac negocii qualitate vel
estimatione rerum ad nullitatem iuramento
adversarii declarandam/ rationabiliter condempna-
re. Alex. III. Astien. episcopo. [illegible]

Requisivit a nobis t. f. quid agendum sit
de possessionibus laicis [illegible]
[illegible]
[illegible] et manifeste apparet detinere
[illegible]/ cum episcopo eis conventum facit de eo
[illegible] non habeat/ recta [illegible]
[illegible] debeat [illegible]/ quod in dampnum eius
dare esse [illegible]/ ad ipsius quemadmodum vel
[illegible] redire providendum est cum ve-
li forte coloni possessiones illas expensis
ac labore suo reddiderint meliores. C[um]
ipsis qui bona fide tenuerunt/ debeat
deferendum. Innoc. III. S. Georgii
et S. Sergii abbatibus.

Cum venisset ad apostolicam sedem electus et mona-
chi Rothon. pro se ac monasterio su-
o. [illegible] a [illegible] episcopo Veneten. ex altera, S. Georgii
diacono cardinali dedimus auditorem/
[illegible] episcopi fuit propositum/ quod cum
monasterium Rothon. situm in dioc. Veneten. et
eidem subiectum [illegible] episcopus [illegible]
in possessione [illegible]
eius [illegible] electus [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] vel [illegible]
ad monasterium accessere [illegible]
[illegible] electi [illegible] a
monasterio [illegible] iudices [illegible]
monachis [illegible]/ ut [illegible]
[illegible] eligerent/ qui in [illegible] monasterii [illegible]
agere [illegible]/ districtius [illegible]
eisdem/ ne aliquem eligerent in abbatem/ donec p[er]
[illegible] de iure quod episcopus in abb[atem]
[illegible] electione [illegible] dicebat. Monachi vero
et [illegible] ad mandatum iudicum ele-
gissent/ abbatem cum [illegible]
eligere [illegible]/ electum episcopus [illegible]
in [illegible] ad possessionem restitui
quo eum monachi spoliarant/ dictum iudices
diffinitionem [illegible]/ electum [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] monachorum [illegible]/ quod
monasterium ipsum nullo medio pertineret ad
[illegible] cum iudices [illegible]
[illegible]
[illegible] privilegiis [illegible]
[illegible] quod monasterium [illegible] ad [illegible] pertinere in-
dicavit sedi apostolice pertinere. Intelligentes
quod monasterii procurator et licet privilegia
coram prefatis iudicibus exhibere omisisset
negligenter. [illegible]
prestaret iudicibus quod monasterium ipsum ad ro-
[manam] ec[clesiam] nullo medio pertineret/ ne ipsius neg-
ligentia in dampnum [illegible] monasterii
redundaret/ ad audientiam monachos restitu-
[illegible] Rothon. [illegible] electum autem [illegible]

No. quod probari spoliatorem/ solo spoliati iuramento stare super rebus amissis
propter difficultatem probandi singula spoliati [illegible]
[illegible] diligenter [illegible]

[illegible interlinear gloss]

[illegible] pendente concilia ex[...] [illegible] non consummanda duximus [illegible] in consummanda [illegible] Wigorniensi et Roffensi episcopis.

Audientes et intellectis causae meritis inter venerabilem fratrem nostrum Wigorniensem episcopum et abbatem de Euesham super ecclesiis in valle de Euesham quas episcopus asserit ad se diocesana lege spectare/ abbas autem eas ab eo [illegible] exemptas cognouimus euidenter easdem esse per priuilegia romanorum pontificum ab episcopali iure [illegible] tractatus [illegible] vallis de Euesham sicut locus ille qui fuit a duobus regibus Kenredo videlicet et Offa libera donatus sicut in ipsius priuilegiis continetur.

Unde cum [illegible] praedictas ab abbatibus de Euesham pleno iure possessa ut videatur in eis ius episcopale [illegible] legitime non fuerit per tantum tempus Wigorniensis ecclesia in eis vacauisset [illegible] sic [illegible] ut assit [illegible] hoc considerantes quod [illegible] minoris existere [illegible] rationis [illegible] ad probandum [illegible] negligentiam [illegible] ut [illegible] ... canonica [illegible]

Ex tenore abbatis de [illegible] de [illegible] et [illegible] ... [illegible] sententiam duorum [illegible] cognitione fuit ipsi abbati et [illegible] [illegible] [illegible] allegationibus [illegible] sententiam [illegible] octo dies [illegible] sententiam [illegible] ad eum et filium eius accedens [illegible]

ipsius abbatis nomine [illegible] quod [illegible] mandabat eidem ut quam videret ad diem quem assignauerat venire non poterat post octo dies a termino assignato ipsius se conspectui praesentaret/ et postmodum appellauit ad sedem apostolicam et in supplic[...] [illegible] de fraude [illegible] non [illegible] ad plenum/ [illegible] de benignitate canonica [illegible] supplicationem [illegible] et ad audientiam vestram [illegible]

Cum ex [illegible] ipsius quibus gesta fuit [illegible] in [illegible] per sententiam Eugenii [illegible] ecclesias quidam praelati [illegible] Anastasii [illegible] successoris eiusdem Eugenii [illegible] Hyspaniae legationis officio fungeretur [illegible] legatione [illegible] Alexandri successor [illegible] Anastasii officio legationis [illegible] Eugenii [illegible] [illegible] ad apicem summi pontificatus [illegible] sancti Angeli diaconus cardinalis tunc apostolicae sedis legatus [illegible] ut in speciali [illegible] priuilegiis [illegible] sententiam [illegible] memoratam [illegible] [illegible] [illegible] ad implendum [illegible] [illegible] postulauit [illegible]

Nota quod in compilatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Nota quod mandatario [illegible] [illegible] [illegible]

Nota quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alienari [illegible] [illegible] restitutione sua.

Ubi [illegible] donatio [illegible] [illegible] papa

Nota quod reges possunt dare [illegible] [illegible] libertatem

.cw.

tum dictam sententiam in melius reformari. Nos igitur cum residentes coram nobis utriusque partis allegationibus diligentius audiremus, et allegationibus que pro dicto C. proposita fuerunt, et contra dictam sententiam ut ecclesie fuerant allegata, eam tanquam iniustam et iniquam dicto asserebant annullari. Cum eam non obstante dicto negocium commissum, et nos supplicationem eius circa admittendam dictam sententiam quod sine iuris ordine negari non posse et inter continuatum cum sit super negocium ad hec aut ipsi per considerationem certam requirerent, sicut generaliter necessarium dic presentis ...quam ordinarie deducit et secundum eam causa principalis et quod vel ubi iudicatas et auditoris suo examinari restitutionem et integrum promulgavit. Ipsi exinde secundum eadem sua et reguli dicti Eugenii predecessoris nostri felicis memorie summi pontificatus tunc promulgata, que non plene de iuris ordine visa est videbatur. Ceterum vicarius bone memorie Urbani pape Romane que per in urbanum sedis productum subiectum fuit firmata, continente nos et registro ipsius inventum et corruptum esse et hinc de libro nostro residet, ut cum dicta sit restitutio, an danda sit permissa sua partibus plenarie declaravit. Ipsi asserentes etiam causam pendentem super eo tempore usque ad sextum die... presentem productum sentencie ... nos compendium plenius, quod dicta sua verba tamen non debet ...potuit ... Ceterum si forte exigente causa fuit refutanda per nos per sententiam ... apparuit sufficienter ...ut in principali negocio ... ad locum ... quam ipsi in loco dic... non posset ad nos sine magnis

laboribus et expensis se presentare, vicarius eorum ad promissum... quam nobis presentaverunt assignavit et mandat ... ad implere, nos illos in ipso negocio ... de iure poterimus procedentes. Idem.

Suscitata inter dilectos filios ... et Burgensem episcopum et Oniensem monasterium ... Nos ... quod ... per litteras a nobis ... monasterium ... exigentes ... aliis ad ... ...quam ... possessionem ... restitutum ... in integrum nomine monasterii ... eis duxerit ... dilige... non possent cogitatum suum ... ...nonnullis pluribus videbatur ... depositum episcopi ... impedimentum. Sicut monasterium per executionem sententie ... ad suspensionem et ... dicto ... sententiam ... ut ... sua executioni mandet ... voluntas ... ut ab ipso episcopo recipiatis ydoneam cautionem, quod si monasterium ... ipsa ... vel ... que in medio ... ...eius ... reportata memorati ... ut ... episcopo et capitulo Bracarensi.

Olim bone memorie ... ...ecclesie ... collegium ... ...ut ... assignaret ... capitulo ... post ... expectationem ... modicum ... possessionem ... depositum ... alia ... dilectum ... ... et ... debet ... et locum suum ... debet

Cond post ... restitutionis ...

ab alia parte

Nota quod ut ... laboribus et expensis ... ...

Nota quod propter distanciam longa viarum ...gar iudicatum ... hom... ...tere ...

pecunia causa ... dulgi ...

Gregorius ...

Ostensae ... plena nobis ...

... supplicavit ...

... restitutionis ...

... id est.

Causa restitutionis ... ad ordinarios ...

... delegati ...

Beneficio restitutionis ...

... alexander iii. De alienatione facta causa mutandi iudicii

Ex parte ... relatione audivimus quod cum aliquis ...

... Gregorius ix.

Ex parte ... plena ...

... actiones.

sinat contra et post ex his omnibus allegationibus
et libellis consulens respondere vero legiate
exhibeant lectiones ita quod lectura cedat
assistat vos quasi potiorum partium
talis ad vocare plurimum vero et si libet
odiose quod ex fomite cupiditatis videtur
procedere. mandamus quatenus clericos memoratos a predicto
superiore huius per censuram ecclesiasticam compescatis. ex
parte assistente.

De arbitris.

Sane vero. Si autem ex communi placito aliqui
ita electi fuerint ut aliquem arbitrum elegerint aut
unus eligat aut tres ut litem elegerint
aut omnium sequatur sententiam aut duorum aliqui
vel aliorum acceptio.

Non sine multa admiratione a pluribus nobis est
expositum quod cum in ecclesia sancti Albini pro magistro
R. archidiacono de [illegible] pro ipsius ecclesie
personatu in curia fuisset coram R. magistro
et nepos eius qui se in ecclesia in diaconum similiter
eundem presbiterum capellanum videlicet non ordinatum
autem et institutum ad presbiterum ex parte canonicorum
suo beneficio non possit obtinere
non sua in operam velut sustinere procedere et sine
ulla ... ab eo est lacrimabiliter expositum
ut arbitrium duorum clericorum ex in susciperet
et clericus quia ... in ... presbiterum
exigunt ut ... ab eodem susciperet
et ... cedere ... quod non ... ab
... ut quod ... arbitrari
debeat in correctione relinquit. mandamus quatenus si ita esse
cognoveritis ... dictum ... arbitrium
vos ... presbiterum ab observantia ... arbitrii
... absolvatis. Si arbitrium
... novitatis ... ad observantiam
... utraque parte ... compellatis.

Pervenit ad nos quod cum ... inter
... de talibus ... in
... per ... quarto.

solidos et ... annuatim ... ecclesie vinee
... quinque solidos in ... concilia ...
... in ... compromisse pro quod tali arbitrio
fuit quod ... decimas quas in parochia de
talis percipit ... duobus ... quinque et
... solidos ... annuatim ... quam
hoc arbitrium ecclesie ... in ... ...
... mandamus quatenus ... in ... pro ...
... compellatis vel ... alii ... compellatis
ut ... decimas ... omnino ... dimit
tat ... aliquid ... vendica
re ... etiam non moneas ut ... eo
... amicabiliter studeat convenire. In ...
... castello ... loci ... canonicos presbiteros

Dilecti filii abbas et canonici ... decanum ... astan
... nobis querela monstravit quod cum in
... ex una parte ac hospitalarios ex
altera super ... decimis quod vertere
in regimine ... fuit compromissum
... quod ... in ... arbitrum
... pro distinctione sententiam promulgando
et ... secundum regulam ... fe
... a publicis officiis ... remove
ubi dicitur quod ... opinionis ... arbi
trium in ... suscepit ... in
... ... audiam ... ab
... iudiciali examine ... ut
ex ... nulla pena ad ... eorum
... nulla ... exceptio ...
... consuetudine ... quod ... ple
ge ... gallicanum ... teneri
... ordinariam ...
... volunt. mandamus quatenus hospitalari
os ... ut arbitrium ipsum ...
... et ... revocatum ...
... ab ... parte ...
receptam ... pena ...
... compellatis ...

Nota quod duo ... arbitros quidam appellantur arbitri, quidam arbitratores sive amicabiles compositores ... arbitri ... arbitratores vel amicabiles compositores ... sententiam ... reducenda est ad arbitrium ... pro socio ... societate ... arbitratores seu arbitratores seu amicabiles compositores ... sententiam ... de calumpnia ... ... arbitratores seu amicabiles compositores ... ad arbitrium ... notandum ... pro socio ... societate ...

Cum tempore ... arbitri ... compromissum ...

biz. quentin de pigrama

Cum causa que ... super controversiis que inter venerabilem fratrem nostrum ... episcopum et quosdam monachos vertebatur de proximo arbitrium in Magdeburgensem archiepiscopum fuisset commissa legitime constat quod licet huiusmodi data compromissi esset in archiepiscopum memoratum et ipse arbiter a partibus plane dicendum obtinuit ... ut dicta ... capitulis quod ... monasterii et duarum capellarum ... ecclesie expulsa. Cum vero et si ipsorum voluntas de iure ... requiri ... causas ... ut rei ... memoria ... vel cum ... et ... monasterium ... iudicavit ad ... et ... cat ... ergo episcopo ... de ... abbati de verecho.

Quia ... arbiter ... conventus ... postulantes ... constitutos ... et ... iudicio ... cum sententia ... valeat ... iudicat ... arbiter ... potest ... arbiter iudicare non valeat ... cum ... quibus in eos extitit compromissum ... et fratribus hospitalis Sancti Bartholomei ...

Cum olim super ... hospitali ... fratre et fratribus ... Sancti Bartholomei ... coram iudicibus delegatis ... tenere et ... in eos compromissum ... arbitrium ... super ... arbitrio ... dubium est ... peremptoria ... declaravit ... publico ... arbitrium ... diligenter inspecto ... tenere ... cum familia hospitalis eiusdem ... de ... eligendo fratre ... quod ... tractavit cum familia hospitalis ... eligendi fratre ... eligit ...

Cum dilectus ... arbitris ... Cum olim ... qui per arbitrium ... aliquorum ...

Pro ... de ... arbitrium ... compromissum ...

Item idem ... ecclesie ... una ... Si ... in ... et ... pro ... tractandi ... eligere ... ydoneum ... familia ... in ... tamen ... generale ...

Quia ... contingit ... cum ... ad hec generaliter ... eligeret ... laicum ... ut laici ... arbitrio ... per ... archiepiscopo ... continuatur ad finem ...

Per tuas litteras intimasti quod cum super ... arbitrium quod inter hospitalarios Sancti ... plebanum de ... super hospitale Sancti ...

... litteras ... plebanus ... ad ... generale mandatum ... mandato compromittere ... eligere ... assensu canonicorum ... arbitrium ... mandati excedere ... arbitrium ... eligere ... in ... de assensu ... archiepiscopi ... mandatum ... plebanum ... receptum ... mandato ... Si ... receptum ... de observando ... pena ... ad penam ... simpliciter ... compromissum ... ad ... potest ... compromittere ... obligare ... a duobus laicis et uno clerico ... laicum ... cum auctoritate ... archiepiscopi ... compromissum ... delegata ... archiepiscopo ...

Ex parte ...

Cum ... morte alicuius compromittentium ... finitur compromissum

liani q cu uariis possessionibus sub ambo-
bus in colonia canonica ciuis contra vos sua dice-
ret in duos videlicet B. decanum et C. de
Ubardia et ... cum q p modum termin...
... his ... partes equitur in eas plenaria ...
... intra denuntiatis ... de pecunia ...
ante currerent q cum nimis diligenter
speciali ad reddendam diffinitiuam sententiam dictum
ipsis assentientibus pertinuit sententiam non per
factum. H. ab una parte electo scilicet ... de me-
diolano... canonicos in huius causa ... ne-
mo procederent sententiam procederet ad aliam e-
lectionem faciendam. Cum ... nominati b.
colonien canonicum elegerunt dicens quod ... ...
sententiam debuerunt in eas personas partibus conue-
nis dicti b. allegauit quod procedere ... non
deberet. Quia ... ... a nobis humi-
liter ... B. quod arbitrum sententiam sic
per ... ipsius H. ... cum ... clarius ...
tur agnosce debuisti quod ... sententiam
ad sedem. sed ... c. ... in electione
... ... sedam ... ... non uale. Ideo
... arbitri sententiam de ... canonicis ...
Exposita nobis ... ...
nien electa ... ... quod cum ...
... ... sub ex parte una ... et ...
... ex alia ... ... et ...
... per sententiam ... episcopi ...
... sub ... ... in ...
... ... in ... ... in
... ... in arbitrium cum alia
parte compromisit ... aut ... ...
... ... ut ad ... ...
laborare debet ... ... non
sub ... sententiam ... ...
... ... quod ... quod ...
... ...
... quod ... sententiam ... ...

... ... tamen ...

Innotuit nobis W. laicus conquerente quod cum
O. laicus ipsum super quadam summa pecunie co-
ram iudicibus auctoritate apostolica conuenisset cum sub
a partibus in duos arbitros compromissum licet in
illis duos ad inuicem discordantes ...
addentes iudices nouam ... penes se
compellendi partes ad obseruandum arbitrium procedentes
arbitros ... ...
aut arbitros audiatur ... ... cum alio
duorum ipsum parti alii condempnauit ... ...
... ... dictis iudicibus ... quod
ipsum ad obseruationem huius arbitrii compelle-
bat ... ... appellauit ... ipsi ap-
... ... sententiam ...
... quod ... ... cum legalis sit ... /
... ... ut compromissum de ... ...
... ...
sententiam ... penes illam ... Ideo
... et ... ...
Cum a nobis petitur ... ...
... quod ... ...
in ... ... quod ... ...
... ... iure ...
... ... et ... ...
ac a nobis ... ... anglii diac-
... ... a partibus ...
... et ... ... pena quod arbitri
... ... duorum mediatorum
... ... deputarunt ... ...
p. capellani ... canonicum mediatores
ab eodem ... deputari ... ...
ordinando et diffiniendo ... ...

tur. ¶ Nos u(er)o q(ui) p(re)d(i)c(t)os me-
diatores sup(er) h(oc) (con)tractum auct(oritate)
ap(ostolica) (con)firmamus. Idem.

Cognitum n(on) extrane(us) i(n)g(ressu)
compromissi hered(e)s si d(e) ipsis n(on)
caueat ibidem. Ex concilio af-
fricanensi.

excusso uult deo epo quem. C. v. q. eius ? causa
sic. lxxx. di. ordinantes. z. xxviij. q. ij. quia
ii eos ido i. hui. Interrogat. ex scribitur in eo l.
rogabat quem alr tenebat ex natiure iberi. Sed
dc. q iudicatum reddere in iuuitum. ff. de iu. ob
li. uiro supplante. q. i. z q oms erat te in
synodo retabant l forsitan ne p eius ptra iu
dice recusare. iij. q. iij. q. oferat. z. s.
de of. del. sup eo. q. nos. z. q. cum
n pena aliqd de nouo eniga. s. de of. del.
insinuante. z. ff. de uir. act. de tem. q.
excom. z. ff. de procur. si p datum. de pen.
di. vi. placuit. s; illa n fuit ea q synodum tota n poterat recusare. excipit. potest h. c.
p defendere aliu po p age. J. de ca p. pastoral. ut nota. J. de te iud. c. ult. placet.
s; nunc fuit loq prime ut q sic. ff. de iur. om. iud. par. cu laica q n pt penitere i
alti pudicau z q grudat recessit fuit excoicat. xi. q. iij. cetu imo unit co
pellit. Unde ut dem est. don. loq sm antiq tpa quem ea excoicatam tetabat antequam
absoluet. xi. q. iij. si epc forte. z h; itellige sm antiq litteram q tal erat. oli hu
nullus eum gmuiteer donec eum ei qlerop potuit tu sumat. s; sm illa litteram bn
loq sm hodierna iura q cum p gruacia fuit excoicat nullus debs ei coicare don
satisfactione pmissa v satisfactione iudicio sisti fuit absolut. J. de iub. sig. ex pte. hode
v stam debs absolui z pena ognosta de ca excois n i canbs ut. J. de sna excois.
c. pruas. n qs excoicat fuit p man offensa. J. de ub. sig. ex pte. z. xxiij.
q. ult. pessima. z. J. de sna exg. solz. b. admi. Unsio tacite qomst. expar.
imo debet expectari paruu an epm admiat. xi. q. iij. Rursus. z. c. sequiti
maxie cum lis n fuit. q. de hac materia tractat. iij. q. ix. i suma. z. c. decernim
z in. c. rurs. z. J. de dolo z q. lucratis.

Decernim. z. J. laici. eni de ecclesiasticis negocijs intromitte se n debet. J.
de reb; ecclie. ho ahe cu laicis. s. de arbitris contigit. z. s. de gstit. eccia.
z. x. vi. di. bn qde. psumat. auct. sua delegati tn pssit eis salte eae pecunia
rie sui h mere ciuiles ut h collig. z i laicos de talibz pt z gprinti. s. de arbi
tris exponit. jp. v z ciuiles z criminales z spuales pt delegare. ar. xxxij. di.
q. bm. z. ij. q. v. mena. z. lxiij. di. i synodo. z. c. adrian. z. x. q. iij. tio
ni z q tenent eas delegare. xi. q. i. te qde. z. q. ex his oibz. dh dem. s. t.
pxio grig. ecclesiarum plati. ar. os platos ee iudices ordinarios. ar. s. de of. or.
cu ab ecclesiarum. xxv. di. plectas. ij. q. i. nec. xi. q. i. experientie. z. c. sic excessibz
z. J. de ap. reprehensibil. z. J. de eo q furtiue ordines recip. c. i.

Quanto z. J. connexa. ius de pronat n dr apte spuale s; spuali annexu. J.
de iure pronat. de iure. z io dic h q pcl ea annexa e spualibz caus unde
spuale censet q q religiosis adheret religiosa censent. ff. de rei dic. q religi
osis z extali coherencia sumit sua nam. si. J. de procur sup eo z io tal ca p
iudice ecclesiasticu tm tractari debz ut h. z ar. s. c. xx. uni uedi n pt. J. de
iure pro. de iure. z laic ius tale pt possidere cu n sit mere spuale s; ei an
nexu. s; alia iura mere spualia possidere n pt ut. J. de pscip. cum que.
z. xvi. q. vii. c. i. z. s. de elect. sacrosca. z. c. massana. z ius funadi pot
laic possidere. ff. de mortuo i fendo. l. i. z tn dmu seplcrorum n ht. instit. de

Rerum diuisione. q. nullius.

At si clici. z. J. cotempnadi. n ex h guara sit mitu eou opinio. opti. ar.
J. de testibz. testiom. z. J. de sna excom. cu desides. q. i. eo cau pp i famia
debet se pgare. ut dic illa dec. cu desides. alias si se pgare n pt. debz puni
ri qsi conuict inepte. J. de purg. ca. cu p. z. J. z de hy [illegible] i imuat. ar. q.
ij. q. i. multi. s; ibi expone eca pn. ano suo iudice lata n tenez. ut. ij. q. i.
i pmis. s. de consue. ad audienciam. C. si ano qpe. iudi. l. ult. ex eo eni q ubi
ex tali confessione si puniunt seu sna q eos lata n tenet colligit q illi inuiti
tracti fuerint ad iudiciu sclare. na z si uoluntarij h fecisset. z si p eas eet lata
sna locu sui arraret i criminali z ciuili. pdicat enim. xi. q. i. molest. z. c. pla
cuit. z. J. c. xx. si diligenti. vn n puderat eos s; si clic contrat laicu coram
iudice laico z ille laic reguciat dicu de crimine ciuili. si fiat sna q dicu bn
tenet q suus iudex e p reconuencionem. J. de mut. pet. c. i. z. ij. z. iij.
q. viij. q. cu i agndo. z. c. de sna z int locu iudic. cu papinian. z auct. z
consequi criminale v ipm conuenire n poss cora iudice sclari. xi. q. i. c. i. z. ij. nec
conuenire q crimine n admittit reactio. iij. q. xi. neganda. z n r loc dnum s; innoctia
veri pgar. ff. de public. iudi. l. qsi s; post dicu cotempnat ciuili de furto l de alio crimine
c infamet a iudice sclari pretegtoez. nunqd epc suus p tali sna ex q famus sit seu co
fessione cotempnab illu q tal sit famus dic lex q n pt face pres qn cotempnat de furto
sequit infamia. ff. de furt. l. n pt. Unsio ex tali sna n depoi. q cu crim
actu sit n dz dici ifamis. si h ex tali sna l confessione guata e eo op
inio ab offo dz suspedi. ar. ij. q. v. pbr si aplebe. z. J. de sy. accu. z
c. sequiti. ar. ff. de suspectis tu tutor. q ipsa. z. c. de testibz. ult.
at depoi l bnficio puari n dz donec de eo plene pbaret. ar. s. e. c. i. z. xv.
q. ult. c. ult. z pena n dz puniri q n fuit actu adh. z io pena ordia
ria s ipoi n dz. J. de ca. cogn. cu dilci. z uix iudicari fortem sna debz
ferri. J. de sy. lic; hely. qm confessio piudicz z qm no. dz. J. de confessis.
c. ult. confessus. confess i iure p conuicto ht. c. de confessis. l. una. z. J.
de confessis. c. pla. z ult. z. ff. e. dau. legitima pbacioe. puta p legiti
ios testes z oi exceptione maiores. ii. ij. q. i. i pmis. i criminalibz eni
apte debet ee pbaciones z luce clariores. c. de pbat. sciant cuncti. z
v. q. vi. ephyx [illegible] i absentia iudic testes tales n sunt recipiendi. s;
tn i pleu iudicatur si exegit cotmitus sinuiter. c. de fide istru. aut
apt eloquentissi. z. v. q. v. illi q sz ita dmsu se puniendi f qlit z qn
cm crimis. J. de homicidio sic dignu. ut uix iudicij fortem dicatur
sna. J. de sy. lic; hely. z. J. de ordi. cogni. cu dilcus. in fine. de ad
ulterio z alus crimi. q sit minora. ar. q. xxxij. q. vij. qd i oibz adul
terio grauius. Solo illa itrogacio n iplicat q adulterio sit grauius alius crimibz
s; raritate denotat. z e sile de pen. di. i. si sacdos. l. dic grauius i. q
munis z illd fuit i detrahacoez crimi. ut mag uitaret. q tamen alia
pcta grauiora sunt adulterio ut puta icestus. xxxij. q. vij. adulterij in
alis ex ub iuis colligit qdam q epc de adulterio tm z i frioribz crimi pt
dispensare z n i maioribz. q. agno. ff. cu dicat de adulterio z alius q
sunt minora q n de maioribz q q d glsdam concedit de alius negare ui. ar.
xxv. di. qli. z. c. de pcur. marit. z. J. de phipt. nunc. z. ar. J. de
his. q fuit a plato scz. q. c. cu aplica. adsi. z dut q tm dispensare
posse i canibz expssis a iure. ar. h capitula. ii. de glsdam concedi. vn i aliis
ui pbitu p iura pdca. z e adh ar. s. de tpibz. or. dilcus. ex eo qd
ibi dr q ille h dispensacio acanoe mune sit pmissa. z i argumitat
ex eo q ille ee pbita. z qz dispensacio pbita epis ille. n eis eet
expsse concessa. q n nuq ille ee pbitu q n e expsse concessu. s. de
translat. int corporalia. a e mag com opio q epc licet pt dispensare
ii n iucit pbitu. z uacat h ar. agno. ff. q i multis grauioribz crimi
adulterio pmissa e dispensacio epis. puta in h eci. l. di. pbros. ite cu
sacrilego. l. di. sigs pb. z i capitalibz crimi. occlus. l. di. de his q v. ite
i symonia. qz i bnfico qz i ordine. i. q. v. c. i. z ult. s. de eleo. sicali
c. ite cu scismatico. l. di. ut constitueret z gnalr ubicq n pbibet dis
pensacio ille ee pmissa. ar. J. de sna excom. nup. z. c. a nob. z lex h
optie pbat. ff. qbz ex caus maiores ann. q. i. eodem de dispensacione pbi
bitum ut e sr hac opionem z i hac opione fuit hug. ut iuuenis. l. di. si
qs pbr. z. Jo. q nouit de hac m. l. di. miror z. i. q. vij. q. ti. z lau
z ui. z. t. ih ide qm iuuenis q pmu ut icanbz notu i pdco. q. n
mo epc z qz sacdos pt dispensare z mitigare canoes pniales q sacdotes
iniugere p pcco confesso i pnia. ar. de pnia. di. i. mensura. z. l. di. de his q di
cis hu q. z. xxvi. q. vii. tpa pnitudis. s; canoes illos q iducit
pena depois l suspensiois tenoribz crimi mitigare l dispensare n posse.
l. d. muto. z. xii. q. ij. de iuuo. z. J. de accusatibz i qsicois. v. cu. pt
acta pniam. h io dic q uenia n cocedi n petenti. xxiij. q. i. loquimur.
z quo gaudeo. z e. xxiij. q. vi. c. ult. z nec bn pt agere pniam
n spectant indulgencia. de pen. di. i. nec. l salte pt prie. lxxxi.
di. pbr si fuit offe. h. s. de of. del. i tius. z. c. ven. z. ff. de re iu.
di. iudex duplica. lxxxi. di. pbr aut dyac. z de pen. di. iij. q. his
auctoribz. n dz dupl pena cotineri ita q utrq p se sufficit alias bn p le
rique dual pena. xxi. q. v. Sigs clz. z. xvij. q. iiij. attendo. z. c.
sigs decepi. z. J. de raptoribz i capitu. z. v. q. vi. q2 ius. J. de calu
pniatoribz eu forel. z. J. ut lite n q. qm. q. ult. z dnice conua
cia esse dz pena. ff. de pcis relegati. tradere sclari curie. n pt depoi
coez fuit i coru l. te pt excoicari z p remod esse con. di. curie.
J. e. cum n ab hoie. z sic ille. iij. q. iiij. die. xi. q. i. sigs sacd
ocum. qlr debeat tradi curie sclari het. J. de iub. sig. nouim.

Eciam. z. J. pati se. qm dm q dus feodi sit pat fac iu
sticia int uasallos z ipi z pati face. unde si eos nlt ali dz
se i tromitte de illa iurisdicione alias si negligens eet dus transfert iurisdictio ad
aliu. ar. consile. J. de foro cope. licet ex suspco. z. c. ex tenore. z si alt
de uasall nollz unde si dno pt illu punire z ipi tenet. s litigate de
feudo si dno feudi. J. c. xx. ex transmissa. z. c. dnus s; iudicio

[illegible]

Incipit liber ii de iudiciis

De quo autem de

[illegible]

Novit ille. Casus. Rex Franciae et rex Angliae super quadam discordia quam inter se habebant [illegible] ... [illegible]

[illegible]

tacere, cum ipse in abbatem Moisiacensem se proponit [illegible] saepius valeat sustinere. Dat. etc.

Cum non ab homine [illegible] quaestiones [illegible] liceat regi [illegible] iudicare [illegible] sive in decimis vel periurio vel aliis quibuscumque [illegible] sive periurio vel alio crimine [illegible] legitimae [illegible] ab ecclesiastico iudice est cognoscendum [illegible] et in contingit [illegible] anathematis [illegible] puniantur [illegible] maiorum [illegible] conveniat cum [illegible] ne possit [illegible] plurimorum [illegible] depuniri [illegible] legitima poena [illegible]

Quia W. quondam diaconus [illegible]

Licet [illegible] per alia occupasse [illegible] ut acceptimus [illegible] cum [illegible] secundum ut [illegible] [illegible] mediante [illegible] per [illegible] W. [illegible] generaliter [illegible] regi [illegible]

Cum venissent etc. [illegible] [illegible] nobis pertinet [illegible]

Novit ille qui nihil ignorat etc. Et infra. Nemo putet quod iurisdictionem illustris regis Francorum perturbare aut minuere intendamus, cum ipse iurisdictionem nostram nec velit nec debeat impedire. Sed cum dominus dicat in evangelio: Si peccaverit in te frater tuus, vade et corripe eum inter te et ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si te non audierit, adhibe tecum unum vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Quod si non audierit eos, dic ecclesiae. Si autem ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Et rex Angliae sit paratus ostendere sufficienter quod rex Francorum peccat in ipsum et ipse circa eum in correctione processit secundum regulam evangelicam, et tandem, quia nullo modo profecit, dixit ecclesiae, quomodo nos, qui sumus ad regimen universalis ecclesiae superna dispositione vocati, mandatum divinum possumus non exaudire, ut non procedamus secundum formam ipsius, nisi forsitan ipse coram nobis vel legato nostro sufficientem in contrarium rationem ostendat? Non enim intendimus iudicare de feudo, cuius ad ipsum spectat iudicium, nisi forte iuri communi per speciale privilegium vel contrariam consuetudinem aliquid sit detractum, sed decernere de peccato, cuius ad nos pertinet sine dubitatione censura, quam in quemlibet exercere possumus et debemus. Non ergo iniuriosum sibi debet regia dignitas reputare, si super hoc apostolico iudicio se committat, cum Valentinianus inclitus imperator suffraganeis Mediolanensis ecclesiae dixisse legatur: Talem in pontificali sede constituere procuretis, cui et nos, qui gubernamus imperium, sincere nostra capita submittamus, et eius monita, cum tamquam homines deliquerimus, suscipiamus necessario, velut medicamenta curantis. Nec illud humillimum omittamus, quod Theodosius statuit imperator et Karolus innovator imperii [illegible] innovavit: Quicumque litem habens, sive possessor fuerit sive petitor, vel in initio litis vel decursis temporum curriculis, sive cum negotium peroratur, sive cum iam coeperit promi sententia, si iudicium elegerit sacrosanctae sedis antistitis, illico sine aliqua dubitatione, etiam si pars alia refragatur, ad episcoporum iudicium cum sermone litigantium dirigatur. Cum enim non humanae constitutioni sed divinae potius innitamur, quia potestas nostra non est ex homine sed ex Deo, nullus, qui sit sanae mentis, ignorat, quin ad officium nostrum spectet de quocumque mortali peccato corripere quemlibet christianum, et si correctionem [illegible]

[illegible]

nec concesserint per districtionem ecclesiasticam cohibere. Si vero tibi dicatur quod aliter cum regibus et aliter cum aliis est agendum, scriptum novimus in lege divina: ita magnum iudicabitis ut parvum, nec erit apud vos acceptio personarum. Licet autem hoc modo procedere valeamus super quolibet criminali peccato ut peccatorem revocemus a vitio ad virtutem, praesertim cum contra pacem peccatur quae est vinculum caritatis. Postremo cum inter reges ipsos reformata fuerint pacis foedera et utrimque praestito iuramento firmata, quae tamen servata non fuerint, nunquid non poterimus de iuramenti religione cognoscere, quod ad iudicium ecclesiae non est dubium pertinere, ut rupta pacis foedera reformentur? Ne igitur tantam discordiam videamur sub dissimulatione fovere, praedicto legato dedimus in praeceptis, ut nisi rex ipse vel solidam pacem cum rege praedicto reformet, vel treugas ineat competentes, vel saltem humiliter patiatur, ut idem abbas et archiepiscopus vicarii de plano cognoscant utrum iusta sit querimonia quam contra eum proponit coram ecclesia rex Anglorum, vel eius exceptio sit legitima, quam contra eum per suas litteras duxit exprimendam, iuxta formam sibi datam a nobis procedere non omittat. Idem Elyensi episcopo.

Pastoralis officii [illegible] principales [illegible] advocatos [illegible] vices suas [illegible] defectus [illegible] per alios suppleantur. Idem [illegible] de Vincentia.

Examinata [illegible] actorem [illegible] causae [illegible] iudices [illegible] conventus [illegible] accepit [illegible].

[illegible] possidebat [illegible] restitutionem [illegible] iudicis [illegible] consuetudine [illegible] actorem [illegible] cum [illegible].

Qui deputati [illegible] accepimus quod [illegible] iudices [illegible] ad [illegible] non videtur [illegible] allegantes [illegible] repulsione [illegible].

[illegible] divina [illegible] laudabiliter [illegible] officium [illegible] causarum [illegible] replicat [illegible] de Alet.

Qualiter et quando [illegible] papiensis [illegible] laicos de clericis [illegible] plenam [illegible] ad iudicium [illegible].

Causam quae inter abbatem [illegible] et quondam [illegible] archidiaconum [illegible] nobis [illegible] remittimus [illegible] iudices [illegible] subrogantes [illegible].

q. non obstantibus prioribus literis nostris ratione [illegible] procedant. Honorius III. abbati sancti [illegible] et decano [illegible] Coloniensis dioecesis.

Ex tua nobis R. Verdunensis electi praesentia declaravit quod cum tu et [illegible] clericus quidam canonicorum Verdunensium adversariorum tuorum procuratores ad nostram praesentiam accessissent, praesens episcopo et iudicibus suis [illegible] literas direximus in causa alia continentes ut vos [illegible] quae erat inter eos super aliquibus [illegible] negotium ipsum contingentibus in quo res [illegible] et [illegible]. Cum autem idem electus quibusdam exceptionibus contra [illegible] agebatur constitueret et quibusdam excommunicationem in modum exceptionis obiecit, licet offerret probare [illegible] iudices in loco [illegible] quod de his et de principali negotio simul in quaerunt [illegible] [illegible] in iudices. Sed in quibusdam exceptionibus [illegible] de exceptionibus ipsis etiam probandis ad [illegible] [illegible] iuris ordine de [illegible] exceptionibus et principali [illegible] [illegible] intendentes et procedentes [illegible] nos [illegible] negotio contestata [illegible] electus [illegible] ad [illegible]. [illegible] non [illegible] in modum [illegible] [illegible] [illegible] negotium exstitit delegatum [illegible] [illegible] gravaminibus [illegible] [illegible] appellatum [illegible] [illegible] [illegible] ap. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ratione [illegible] procedatis. Dat. [illegible] Bononiensi.

Venerabilis frater noster archiepiscopus Ravennensis proposuit coram nobis quod cum decano [illegible] et ipsum et civitatem Cremonensem [illegible] [illegible] civitatis Cremonensis, et quibusdam aliis [illegible] Bononiensi commorantibus.

Significavit nobis olim abbas et conventus sanctae Mariae de Florentia quod Florentina potestas [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] possessione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad se [illegible] [illegible] definitivam sententiam promulgavit [illegible] [illegible] abbatem et conventum [illegible] potestas ipsa cogit contra [illegible] non obstante [illegible] negotio ratione [illegible] procedant. Ex [illegible] [illegible].

De foro competenti

Si clericus laicum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iudicium [illegible] [illegible] [illegible].

Nullus iudicum neque presbyterum neque diaconum aut clericum ullum aut iuniores ecclesiae sine permissu pontificis per se distringat aut condemnare praesumat [illegible] [illegible]

certe ab ecclesia dei, cui in iniuria inpugnare dinoscitur, cum dictus legatus sit, quia usque ... ventum sit recognoscitur euidenter. Extra.

Sane si episcopi in terra (al. affric.) sic diuisam prouinciam, ut singulas dioceses iudices, in confinio est locus de quo contenditur. Greg. Bonefacio defensori. Consule.

Si vero dicat contra hunc episcopum ipsius ... aut si ut suspectus fuerit recusatus, executor ab ipso deputetur; aut si is actor executionem refugit, ab eodem episcopo deputandus, qui partium ... compromissum ... iudices ... ea lege. Idem ...

Si clerici laicum debent siue laicus clericum impetere, ... aut clericus ... si laicus ... ad forum iudicis ... Item ... debeat ... habere ... consuetudine ...

... nobis in simulatione ... ecclesie tue ... de casu ... super quadam possessione ... nobilis ... sub debito fidelitatis ... ne de feodo in iudicio ... iudicet ... ipse maliciose ... debitum ... imponat ...

Verum quia de quodam feodo ... mota fuit ... ut ... ecclesie fuit ... sub suo iudicio ... agnoscat ... aliquin ... fuit ...

Cum sit generale, ut actor forum rei sequatur, ... iudices ... in ... iudicio

sunt ... fauore ecclesie ... ut malefactores suos qui sacrilegii ... uenerabilium locorum ... possit ... iudice conuenire. Idem.

Quod clericis ... in causis ... ciuilibus ... coram ... iudice ...

Licet ex suscepto ... Gerson[?] ... commissione ... in ... de ... iudicio ... ad ... iudicem ... et ...

Si uero ... suspecti fuerint ... coram arbitris ... suspicionis ... ad nos ... expellere ... cum ... Laurentio ...

Ex tenore litterarum ... ecclesie ... nobilem ... possessa ... agentem ... coram ... de foro ... ad ... plenitudinem exhibere ...

tium indulsit in iustitia debitores, quam aliis in- dicat habere non debemus. Cum igitur non liceat clericis ad saecularia iudicia preter voluntatem superiorum accedere, dum in preiudicium ecclesiae sua possit iura operire, alioquin non obstante consuetudine ipsi contra ipsam ratione pena teneantur. Idem Pisano archiepiscopo.

Si diligenti cura [illegible] usque ad [illegible] quae consuevisse, quia vero sic clericos vestros [illegible] saeculares in [illegible] iurisdictioni suae [illegible] iudices consuevere, preter nostram voluntatem [illegible] accedere ac tenere vivacitatem [illegible] in ecclesia [illegible] et memorie [illegible] quamvis pacto [illegible] nichil publico minime derogari. Cum igitur [illegible] et Carthaginiensis concilii [illegible] ut clericus relicto suo pontifice ad iudicia publica pertrahatur, alioquin cum persona et actione [illegible] excidet. [illegible] episcopus diaconus, vel clericus [illegible] canonicus [illegible] relicto ecclesiastico iudicio publicis iudiciis se purgare voluerit, si [illegible] loco suo [illegible] et criminali actione [illegible] manifeste [illegible] si [illegible] in [illegible] voluntate [illegible] ut saecularia iudicia subeat, cum non [illegible] cui renuntiari valeat, sed [illegible] collegio ecclesiastico publice sit indultum, cui pactio derogare non [illegible] potuit [illegible] [illegible] pactionibus [illegible] Idem [illegible]

Cum [illegible] Cantuariensi episcopo.

Cum postulasti [illegible] clerici vestre dioecesis [illegible] in pecunia [illegible] contra te vel procuratores [illegible]

certa [illegible] [illegible] apud illos [illegible] [illegible] valeant [illegible] Sed [illegible] ordinarium debent [illegible] recursum [illegible] in tua dioecesi [illegible] delinquentes [illegible] [illegible] consuetudine [illegible] valeant [illegible] Idem.

Postulasti per tuas litteras [illegible] in tua dioecesi residere [illegible] domicilium non [illegible] delinquentes [illegible] in tua dioecesi. [illegible] pro delicto [illegible] debeat iudicari [illegible] officii [illegible] [illegible] [illegible] in tua dioecesi [illegible] [illegible] [illegible] dioecesi [illegible] ad illos [illegible] honore [illegible] decano [illegible] Exeter [illegible] quidam Anglie [illegible] Cum [illegible] regione sunt [illegible] nobilem [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] spoliata [illegible] [illegible] nobis [illegible] [illegible] non valebant [illegible] domicilium principale [illegible] in dioecesi [illegible] [illegible] dioecesis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nobilis [illegible] [illegible] dioecesis [illegible] [illegible] [illegible] dioecesis [illegible] [illegible] [illegible] adire [illegible]

dam regina [illegible] comitem duo feodi plegi de
vinculis tunc ap. n valebat, cum n faciat inca
one q feodi dux fuit requisitus et ipse i eccle
sia ibidem exstare negligens aut remis
sus illi [illegible] q eod tunc curiam expulsa fuit
ut imperatrice [illegible] q suggessit fuerat : cum n
lo ad eand regina rone dotalicii ptineret
n ab ino n divisa inmo a viro s fuit i
donatione p imperat assignatum feodi au
fuit ex pte ipsius regine [illegible] q vidua
spoliata investitura feodi dno spoliante
sit decimare vel coram [illegible] iudice po
terit conveniri. Et i ec [illegible] defensione
[illegible] q. [illegible] nobile virum
mansione hre i andeg. dioc. in q i ceteris
fuerit comorata i ipsam dioc. a rome
[illegible] dual n [illegible] coram decano et i ead [illegible]
[illegible] ob. exactas. asserit q i pea
torio [illegible] q. i possessorio q regina [illegible]
[illegible] nobile i [illegible] loc hre [illegible]
i ipo negotio [illegible] iura [illegible]
[illegible] prodant. Gregor. ix. [illegible] patrimo
[illegible] camoten.

Conquestus e nob [illegible] epe q procesus co
[illegible] bonoru [illegible] q i [illegible]
[illegible] bon. operat pleno iure.
[illegible] q possessione fuisse ac esse dinoscat.
[illegible] usurpare psumit. [illegible]
valde sit iniquu ea q collata sunt p remedi
o paru venerabilibus ecclesiis [illegible]
[illegible] modis aliis [illegible] aliis usibus ap
plicari [illegible] q [illegible] i valores [illegible]
q sacrilegi [illegible] usq ad sat [illegible]
[illegible] supponendi. [illegible]
[illegible] de [illegible] ac [illegible]
[illegible] / [illegible] de pdat [illegible]
[illegible] ap. [illegible] epo [illegible]

Dilecti filii [illegible] cives romani [illegible] nob

[illegible] q cum abbi sce genovefe
[illegible] sup quada pecunie summa [illegible]
[illegible] litteras impetrassent, ea pponi fecit q.
[illegible] anglicus e i dubiu [illegible] ap. q. [illegible]
[illegible] pecuniarys [illegible] conveniri nō
posset. [illegible] q [illegible] i nego n [illegible]
[illegible] q [illegible] tale privilegiu concessu
n [illegible] ut q [illegible] loca [illegible]
lite adversaryis [illegible] ubi domicili
u hnt valeant conveniri [illegible] de pec
cunia [illegible] 7 [illegible]
[illegible] dapnu[illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] eid [illegible]
[illegible] i mandatis ut i [illegible]
so e nego [illegible] ex pte [illegible]
[illegible] n obstante [illegible] mandatu [illegible]
[illegible] sui [illegible] more [illegible]. idem
[illegible] abbati

Significasti nob q [illegible] adpeccuniae
[illegible] coram [illegible] tibi
[illegible] ut [illegible] de pecunia
mutuata n [illegible] eid [illegible]
[illegible] q [illegible] cui q iur[illegible]
[illegible] poss[illegible] iudicare [illegible]
[illegible] i iudice n [illegible]
[illegible] et epi dioc. voluntas acceda
t [illegible] n possunt. idem

Proposuisti nob q qda [illegible] causas
[illegible] adversary sui ante legitime
[illegible] ad eum [illegible] q modo iurisdictione
[illegible] in eadem iudiciu declinare
[illegible] prudentie tue duxim e n adm[illegible]
q [illegible] p [illegible] revocandi [illegible]
[illegible] [illegible] idem.

Licet rone delicti sit [illegible] domicilii
sui [illegible] possessore [illegible] move
[illegible] regulariter [illegible] epe [illegible]
ap [illegible] ap. [illegible] n [illegible] / [illegible]

[illegible]

ap. mat. est eadem et magistri / unde consilii po‑
cunt ut ubi adversarius respondere / non valeat
inita concordia cum ... quod si nunc allega‑
tur revocandi domini ... eidem ...
dat. apud sanctum Medardum. De libelli oblatione.

Ignarus episcopus dixit tenetur libellum recla‑
mationis vel postulationis illi responde‑
re se ... illum hoc libellum ...
episcopi dixit ... vos sed ... con‑
tra reclamationem ... libelli ser‑
ie declarare ... per ... manus ro‑
... synodo porrigere / ut ... valeat respondere ... libellum ... porrexerit. Innocentius III.

Significantibus ... fratribus nostris fuit
appellatione declaratum / quod cum ... inter
ex una parte et W. ex altera super quadam
coram iudicibus delegatis ...
cum oblato eis libello ...
... ut ... super quo ...
... audiatur ... postulavit ... cum
... ad ... audiendum
procedatur ... si est ... revocare
... debuit ... per appellationem ... actu
... Gregorius IX. ... archiepiscopo ...

Dilecti filii ... nobis ... de ...
... nobis ... quod
cum ... ad ...
... quadam pecuniae summa ...
... appellare ...
... ex parte ... excipiendo
... quod cum ... vellet
... porrecto libello ... ei
... pecunia deberet ...
... respondere minime tenebatur / quod ...
iudex ... admittere ...
... audientiam appellavit.

... Lucius III ... revocato ... Wintoniensi episcopo et abbati
de ... De mutuis petitionibus.

Exhibita ... clerico exig‑
ente ... plebano et clerici ... ab
... maneri ... de ...
... debeat ... ple‑
na respondere ... coram nobis a se‑
de apostolica delegatis ... super ...
... plebanus et
clerici ... respondere ... non ...
appellans ... abbati et fratribus
... coram nobis ... causa ... nobis ...
... conventionem per modum ... audi‑
entes ... eadem ...
... Gregorius IX.

Sane cum ... ap‑
ud ... contra ... iudi‑
ce ... et actor ... non
... appellationi ... et ...
... coram ...
... appellationis
remedium debeat ... conferri ...
desiderat actor ut ... responderi ...
... ap. ... eidem ...
... in sua ... responde‑
re. Gregorius IX. abbati ... de ...

Olim in ... De litis contestatione.

... ex parte una et capitulum ... ex altera
... super quibusdam ... et ...
... quibusdam aliis ... litem
contestantes ... iudices ... quibus
... et ... ad eandem audien‑
... vero ...
... ad ... remiserit
... parti ... et ... per
... contestatam ... petitionem

[illegible]

De mutuis petitionibus

De litis contestatione

64

prosecutionis. hec in super pluribus contradicte sunt
nunc coram iudicibus memoratis. quia igitur
lis contestata non fuit nec inventum est . . . cum in super
possessionis et questionis ad causam . . . pro perpetua
onere in iure proponitur et questione se-
cundum leges contestata . . . partes . . .
defensionem . . . iure duximus nos
audiendum . . . ubi lis . . .
nondum . . . *ut lite non contestata non recipiantur testes ad rei memoriam*

Ad hec dicimus quod cum quidam R. B.
uxorem eius . . . apud nos conuenisset
a B. . . . procurator eiusdem R. uiri
illius uxoris porrecto / quod uir ad separationem
non . . . ut dotem . . . de adul-
terio accusabat . noluit respondere donec
aduocatus ei uenirent in duaces sepe
postulando quod . . . in duacis sepe per-
cuitos nobis . . . ad plura
. . . accedens dicit se respondere pa-
ratum si die statuto cum . . . Ruli-
us . . . uxoris . . .
. . . appellando . . .
. . . diceret se uiri hic esse sufficien-
tes procuratores non de nubilis in pluribus
. . . procuratores . . .
. . . postulasse . . . uir . . .
. . . Cod. c. Respondeo
quod . . . causa . . .
. . . in . . .
. . . negotio non est actum
de fide . . . ad ulti-
. . . ad separationem coniugii non ad conuictionem
. . . nondum . . . testes fuerint
recepti . . . publicate . . .
defend . . . appellatione . . . ad
. . . sententiam procedas . . . poterit
. . . sua . . .
procuratoris . . . non purgatur

eidem exceptionibus sententia in nodatione . . .
solempniter pronunciatum . . .

Accedens . . . cum in iudicio delegato
coram . . . archiepiscopo . . .
beneficium . . . plebani . . .
. . . de . . . ageret . . .
ad . . . Rendit . . .
. . . appellauit . . . ad
. . . ut . . . quod . . .
nobis . . . uoluit . . .
. . . super . . . iudices
cum plebano . . . contumaciam . . .
. . . ad . . .
. . . de . . .
. . . mandauit eidem ut . . .
. . .
. . . uoluisset . . .
. . . possessionem . . .
. . . ad iudicandum archiepiscopo . . .
. . . in . . .
districtius . . . possessionem
. . . contra . . . Cum . . .
. . . manifeste . . .
. . .
. . . duos . . .
. . . in iudicio . . .
. . . archiepiscopo . . .
. . . legitime appellasse . . .
. . . legitime appellasset
iudices . . . contumaciam . . .
. . . non . . . de-
. . . principali negotio . . .
. . .
. . .
. . .
episcopo . . . mandamus ut . . .

[illegible]

... occupavit de ipso vexavit.

Tue fraternitatis devotioni ... [illegible]

Accedens ad apostolicam sedem nobilis vir W. vicecomes nobis exposuit quod cum ... [illegible]

Quoniam ... [illegible]

[illegible]

z. ff. de constit. principali. l. i. viiii legum. Auct. de ecclesiasticis titulis, in princ. coll. ix. z auct. ut clerici apud proprios episc. §. illud. coll. vi. extra de ... xxii. q. i. in nouo. z. ... de iur. iur. et si(c?) ... z. ii. q. v. si quis pbr. principis. i. henrici. nos. f. henr. ... siue criminali. hic colligitur quod in criminali iuramentum de calump. sit prestandum. ar. C. e. t. l. i. ubi dicit quod in omnibus causis ubi probacio requiritur iurandum est de calump. C. de fide instrum. l. ult. ar. g. instit. de publicis iudic. in princ. z. ff. de bonis eorum qui mortem sibi consc. l. i. sed contra ista non obstant ...

...vtrisque. z. i. non possum quod non in spiritualibus. s. c. proxima. principales. s. e. c. i. z. i. c. cetera. yconomos. s. c. l. ... aliter enim anceps fieret ... quod fieri non debet. ff. de ... ut ... z. ff. ... marcellus ... z ita syndicus collegii seu universitatis iurat in animam aliam. sic z tutores z curatores qui habent legitimam administracionem. C. e. t. l. ii. §. sin autem ... z auct. ibi posito principales. b.

imperator. z. i. coge non debent. sed ... quod abbas ... monasterii ... ar. ff. ad municipales ... municipes ...

[illegible]

Iuramentum calumpnie

[illegible]

Ut ergo ista dubietas auferatur. Sancimus deinceps ...
tionem data [illegible] quondam [illegible] in partibus
... [illegible] in [illegible]
[illegible] marchis [illegible]
prius debere declarari, ut ad omnes [illegible]
[illegible] generaliter pertineat iudicatum. Sed cum ipsa
[illegible] ut canones primi-
tiuum legum [illegible] operarentur, et in nullis
partibus canonibus [illegible] ut dicta [illegible]
[illegible] non audeant. Dignum est ut [illegible]
[illegible] ordo a prestando iuramento calumpnie
sit immunis. [illegible] presulis [illegible]
[illegible] divine legis
et humane ratione [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible gloss]

exhibit(is) adeo p(er) eor(um) seriem fuim(us) redde
ti interrogationib(us) et responsionib(us) redactis in
scriptis, et nec non nobis plenissime const
at instrumentum aliquod fuisse ab ip(s)is
[illegible] nequaq(uam) p(ro)ductum. Greg(orius) IX ep(iscop)o

Q[illegible] cum Pampilonensis (belunensis?)
[illegible] m(a)iori ecc(lesi)e p(ro)ponit non p(er) syn
dicum, v(e)l actorem, eleg(er)it litigare ... pa
ratus ad p(ro)band(um) ei cum aliquo instrum(en)to
[illegible] p(ro)ponit eum, si n(on) tacuis(s)et eum,
sicut in dicendo testimonio [illegible]
videt(ur) instrumentum h(uius)modi exhibend(um)
... revocat(ur) [illegible] instrum(en)ti ...
fuit, ut actor ab [illegible] cadat actio
ne [illegible] debeat p(er) [illegible]
[illegible] Wigorniensis ep(iscop)is

D(i)l(ec)ta filij abbas et monachi de [illegible] no
bis [illegible] c(um) [illegible]
[illegible] et moniales [illegible] de
[illegible] decano et [illegible] quidem
[illegible] ipsi eum [illegible] iudiciali
[illegible] ad [illegible] t(er)minum
[illegible] p(er)emptorium [illegible]
[illegible] ad [illegible] audiam
appellando [illegible] quod n(on) spectat ad [illegible]
[illegible] ordine dici p(er)emptoriu(m) [illegible]
de [illegible] agit(ur) n(on) [illegible]
[illegible] revocato [illegible]
[illegible]

De dilationibus

P(rae)sentia advocati [illegible] a se
ap(ostolica) delegat(us) [illegible]
[illegible] appellat(us) [illegible] ut de [illegible] delibe
re valeat q(uam) ab alio [illegible]
[illegible] agend(um) sic [illegible] desiderat edoceri.
[illegible] q(ui)a n(on) ad iudiciu(m) legitime vocatu(m)
si [illegible] plene potuit

[illegible] in iudicio [illegible] du
ac delib(er)atio(n)e [illegible] induge(n)
de [illegible] ad examinatio(n)e(m)
cau(sa)e et fine(m) ei debitu(m) imponend(um) [illegible]

L[illegible] ac [illegible]
[illegible] de urbe nob(is) exhibite [illegible]
[illegible] nobiles viros
[illegible] libellu(m) [illegible] obtulit
[illegible] de possessionib(us) [illegible]
[illegible]
[illegible] nobilib(us) [illegible] petentib(us)
ut [illegible] ad
[illegible] volebat [illegible]
[illegible] q(ua)e vij [illegible]
[illegible] libellu(m) [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] negasti [illegible]
audiam appellare [illegible]
[illegible]
[illegible] p(ro)ducat
[illegible] Greg(orius)
IX [illegible]

E[illegible] nob(is) [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] p(ro)mitteret [illegible]
[illegible] adiciens p(ro)
[illegible] quadragesime [illegible]
p(er)emptoriu(m) assignavim(us) [illegible]
[illegible] Cu(m)q(ue) [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible gloss]

[illegible]

episcopis et capellanis et Rudo et de|fendendo ac aliis omnibus faciat. Quod in gratia eum ... factum ... per quem archiepiscopus ... non placet potuimus Rudiero ... ille ... capitulo proposuit ... ad hoc ... cum alia maiori causa ... publica ... tunc dictus burdegalensis vocatus ... revocandi ... privilegium ... non ... licet deliberavit cum suffraganeis suis et aliis qui convenerant ... vocare ... ad ... negotium ... expedire ... paratus ... capitulo Rudio ... conventione ... mandatum ... revocare ... potuisti ... nobis ... deliberare ... ne ... communi ... igitur ... de consilio fratrum nostrorum usque ad presens ... festum nativitatis domini ... adhuc ... et diligentia ... ap. ... expediri.

Omnis dies dominicus a vespera [sabbati] in vesperam [diei dominice] cum omni veneratione decernimus observari ... ut mercatum ... minime fiat ... alique ad mortem ... ad penam iudicentur ... vel pace ... pro bono ... Alex. iii.

Quoniam tempore ... ad adventum celebrandum ... tempore ... et dominica ... regionum consuetudine ... magnitudo dierum exigit ... plus ... tempore ... dominica ... et aliis festivitatibus ...

Licet tam veteris quam novi testamenti pagina septimum diem ad humanam quietem specialiter deputaverit ... quos ... maiestati ... deputatos ... natalicia ... obsequenda ... indulgemus ut liceat ... diebus dominicis et aliis festis ... in mercatibus ... perdantur ... pauperibus ... Clemens iii.

Capellanus tuus sibi exposuit ... quod canonica ... nuptias ... festum nativitatis beati Iohannis baptiste minime celebrari ... in festo ... diem ob reverentiam festivitatis ...

dieb. hii qui vulgari lingua dieb. feriandi gratia vindemiarum vel messium ob necessitates hominum indulgentur procedi valeat si de partium processerit voluntate. Alex. iii. Arelaten. epo.

De ordine cognitionum

Intelleximus quod cum mulier quedam peteret quandam terram ab alio tanquam suam ratione dotis asserendo eam deberi, procurator viri tanquam ei preiudicaret ne in dotem exceptionem illegitimitatis obiceret, ex quo in audientia per canonicam mulierem eludit ... qd cum exceptionem proponat principalis questio promittatur ... ad diffinitionem ... ad impetrandam mulieris ... exposuit ... iuris absolvas. Innoc. iii. epo ...

Cum dilecti filii abbas ... et de nobilibus viris ... de ... deposuit questionem ... mano ... ad ... tanquam ... veniens ...

[illegible]

Honorius iii. Ludouico regi francorum.

[illegible]

[illegible]

Sane peruenit ad nos quod cum venerabilis frater noster ... legatus ... super causa possessionum ... cum uno ... coram eo ... iudicem dedit ... possint diffinire ...

Dilectis ... Preuti ... de possessione et proprietate ... de quibus ... allegationes ... audiat ... de possessione ... agat ... possit ...

Qui ... ex litteris ... vestris ... eligendi ... canonici ... ecclesie ... clamorem ... possessione ... in causa ...

canonici ecclesie ... possidere ... eligendi ... qui ... de possessione ... audiendi ... possessione ... eligendi ... deductum in iudicio ... actum ... canonici ... cathedralis ... super possessione eligendi ... ad possessionem ... clamorem ...

Quod super clamore ... canonici ... possessione ...

[illegible]

... nec esse nec possessio possidentur ... volueritis ... canonici ... [illegible]

ħ ab utroque pre hoc non possit fieri · nisi uterque fuit spoliatus · ħ alter tantum spoliatus fuit · uel potest dici quod in talibus in corporalibus datur actio possessoria ... iure suo ut l. j. § ... C. de edit. ... uel unus dicens quod hic alter tantum fuit spoliatus quod intentauit sibi possessorium et petitorium · uel si possidebat se defenderet ... uterque ... deduxit utrumque in iudicium ... C. eum ... actori ... non liceat ff. de regul. iur. l. non debet ... illud est unius quod alter petitorium intentauit quod dicebat ... et hic non dicitur quod uterque ... deduxerit iudicium possessorium et petitorium ... si possidebat.

n. De qua re · ff. de iudic. de qua re · ħ regula fallit in causa criminali ... quamuis ... fallit in sua ... ff. de re iud. ... fallit ubi sola cognitio demandata est · j. de testibus · cum olim · et ff. de off. or. ... fallit in ... ut dicitur C. de ordi. cogni. ... ut hic quod petitorio et possessorio agebatur ab alte- ra parte · B.

o Astrolabius ... auspicia · i. exordia litis · C. de except. l. pe. et C. de codicill. l. ult. ...

p Requisitos a iudice ... C. ... ff. de iudi. ... ut ... idem ...

q ... C. de iudi. ... expensis ...

r ... de recuperanda ...

gerunt cum praefato suo aduersario solet. fuit confirmat etc. Cum quis de proprietate uel re possessa spoliatum restituendum decreui- mus iustitia mediante. Unde cum possessorium quam petitorium deductum fuerat in iudicio restitutionis quod clamor quod plenius agi causa restituendo nobis elatum ... nouitatem expertisse cum iudex deberet re cognouit ... debeat utrumque duxerit finaliter terminandum. Idem eidem nouiom.

Pastoralis officii etc. Sane sicut tenuras ... magister ... ut cum ... spoliatum contra suam spoliationem ... ipsa ... auspicia requisitus a iudice expri- mere ... iudicio ... de illata ... molestia ulla faceret mentionem. Cum autem fuit ... nouum iudicium super possessione ... inchoare etc. Consult. etc. Ex. Quod possessorio quando iudicio quod de recupe- randa siue adipiscenda possessione ... re- nunciauit siue exclusum in petitorio iudicio ... ab eo qui rem ... per iudicium cum legali sit confusione ... cum quod suum uendicauit ab eo cui ... unde non potuit ... iudicio ... dum possessio nichil ... aliis possessoriis iudiciis in suo robore ... quo iudicatum dominium fu- erat ... Si non renunciauit fuerit ... exclusum ... possessione ... ne lites ... uana ... ualeat ... possessio non erit uendi- ... de eo ... non ... ualere ... sic ... in ... de ... spoliatio ... facultate ...

cum ... specialis quod ... nouit ... iudicialis ... possit agi possessorio iudicio non nega- ... episcopo ... officiali ...

Cum dilecti etc. ... Cum super possessione et proprietate simul ... actum utrumque una ... sententia terminari ... communicaret ... possessio ... ... non debet ... per ...

Cum olim ... canonicos uiuere ... etc. Cum ... nobis ... eundem quod ab episcopus ... diaconatus ... reclamante aliquo canonico ... duobus archidiaconis ... quod ... ipsum ... assignaret ... canonica ... iudices ... recusare debu- ... iudicibus delegatam ... de utriusque partis ... assensu ... archidiaconatum eius ... diffinitiuam ... adiudicare ... canonicus ... imponentes ... causa ... cum eis ... sententiam ... archidiaco- natum ... si forte ... uoluit ... uiuere ... cum ... non debeat eis ... iudicium ... aliud ... canonicis ... ... de nouo deueniret.

Licet causa quae inter praepositum Gandensem et ... abbatem et conuentum monasterii Sancti Georgii ... uertebatur · ... monasterium ... aliquod ... ... ad ... ... annos ... quia ... iudicium ... possessoria ... sententia ... reportauit · cum adimunt ...

... ad iudicem de recuperanda possessione non ... ut ... de testibus significauit ... post ... restitu- ... uel ... possessionem ... recuperanda ... possessoriis ... iudicio ... possessionis ... possidet ... ff. de acq. pos. ... ff. de iudi. ...

... rei iudi. ... et · l. s. ar. ... possessorio ... possessorium ... ususfructus ... ff. de usufructu · l. ... ff. de acq. pos. ... ff. de rei uen. ... possessione ... iudicium ... de possessione ... bona fide ... de rei uen. ... possessione ... C. de rei uen. ... ff. de ... C. ult.

[illegible gloss]

Litteras ... de capitulo ... uoluntate ... Gregorius Constantiensi episcopo. De restitutione spoliatorum.

... loquens et Philadelphus ... [illegible] ...

Sollicitare curetis ... [illegible] ...

Accepta ... [illegible] ...

Audita ... [illegible] ...

... [illegible] ...

Item ... episcopo. ... [illegible] ...

... [illegible gloss] ...

[illegible]

principalis actor ipsis super exceptione retardari qui[n] eum conueniat ad quos spectat cum non restitutionem agere non potest cum presumatur eum exceptione innodari i[d est] de cau[sa] accepi...

Conquerente nobis R. clerico accepimus quod quidam occasione de uilibus liberis dicto spoliatis / quorum quidam ui ... huiusmodi testamento eorum dicit me uiris diocesis manifeste cum rationabili sua ... sicut spoliare ... possessione conuitere ... dicto ... predicta eorum cum reddiderit ... restitutionem ... pace ... restitutione ... ad eos cum ... possessione uoluerit exponere ... de legato a nobis ... sufficientem ... ordinem diocesis ... id.

Ex transmissa nobis ... loco comperimus / quod predicta ... spoliata fuisset ... cognita ... sufficientem ... ne / quod illi non debeat aliqua malum in forte. Si autem capitulum odio ... re de ... diffidat. ... usque ad ... a iudicibus ... loco ... illa possessione ... in forte. id est.

Cum uenissent ad nos G. canonicus ... de uarelli a suo ... exemplo ... ter audiens ... proposuit / quod cum ... canonici ... dicti ... consimiliter ... capitulum consimiliter ...

in quo post decessum G. clerici quod per ... tenebatur ... modis ... auctoritate ... canonicos ... persone ... auctoritate ... annuam ... pensionem ... auctoritate ... archiepiscopi ... possessionem ... possideret ... possessione ... decreto ... Ex parte ... nobis ... constituisse quod cum ... ecclesie [illegible] ... matrimonio ... [illegible] ... ... appellatione ... in iudicio ... de accusatione ... coniugium ... ad iudicem ... audientiam ... dyocesanum episcopum ... sibi restitui ... ad nos ... iudicibus ... possessionem ... filii sibi restitui ... restitutionem negaret ... principali ... appellauit ... restitui ... matrimonio audiant et fine canonico terminent ... .

[illegible]

[illegible]

Gravis nos querela ... G. ... si nobis ... de Pruvino pro decano capitulo ... lata proclamatio ... fratribus cum integritate restitueretur et dampna plenarie resarciret de malis et iniuriis ... ut non ... in fructu anno et violento possessores ... expulisset ... reddi fa ... ciat eis. Innocentius III. episcopo et archipresbytero

Quoniam ... nos ... Cluni ... canonicis ... et magistri et fratres ... templi in Lombardia ... domo ... de ... et de columba ... memorium ... episcopo ... possessores ... in ... ecclesie ... nomine canonici episcopi ... et hospitale construxerit ... solidos ... canonici episcopo annuis singulis exhiberent ... et ... successoribus ... obedientiam facere ... episcopo ... loci diutium ... dominum ... ipsi ... ac ... ita ... et manibus ... caritate ... apposita ... placuit ... possessione ... assererent ... cum ... reddere ... ignorant ... possessione ... remittant possessionem ... possessione ... et ... libere

... monialis ... debuerat ... parrochie ... nomine ... ad faciendam ... restitutionem ... perveniret ... satisfactionem debitam exhibere ... defendendo ... templum in ... excesserit. Innocentius III.

Litteras vestras recepimus quod cum quidam ... monialis ... in monasterio agente ... actione ... sub ... coniugium ... proponebat esse coniunctam. Et ... vivam uxorem ... restitui ... ab eo ... iurare ... apostolicam audientiam ... contra ... litteras ... restitui ... an denegari ... Sane cum ... quidam ... restitutionem faciendam ... decretalem epistolam nostram ... sententiam ... restitutionem ... ecclesie uxorem dimiserat ... ac repetere coniugem ... restitui ... spoliatam ... et ... de monialis cum ...

[illegible]

diuorcii · gaudeant · ubi dicit quod si bigami contraxerint in sacris ordinibus post fidem receptam debent · insimul remanere · dicas quod in leuitico prohibentur sacerdotes indescendentibus · non in collateralibus · unde in sacris collateralibus dispensatur ...

... compositum infra · de suspec · cum super nouissime · ... non dum septem an · et ita michi egit cum etas impediret · infra de spon · impuberum · licet accessit · ...

sponsalia contrahere quia non ualet · nec mirum · ...

... de restitutione spoliatorum ... quod licet spoliatori uel eius successori ... exceptionem spoliationis ...

cum in sua pubertate ... simul filio ... annis ... noluit ... ad ... sponsalia ...

... abbas ... episcopi ... ad restitutionem ... hospitalis ... spoliatis ...

[illegible]

c. vii. cum contingat ab eo discessit. exceptionibus supradictis. ff. quod petebat pro sibi fieri restitucionem et quod illa non poterat agere per petitoriam que non habet hic locum. b.

vim ad sedem. et j. quam ad petitorium. sive sit sive separatum poterat agere petitorie hospitalis. de hoc dicitur s. de causa possessionis cum ecclesia. et c. cum super. cum dilectus. cum principalis. Sed quid datur libellus generalis. sic j. de probationibus licet. ad finem arg. contra s. de libelli oblatione c. ii. et iii. in plene nota de hoc arg. contra ff. de rei vindicatione si in rem. et instit. de actionibus § curare. Solutio contra illa locum habent in rei vindicatione et in singularibus iudiciis ubi omnia debent specialiter comprehendi. hic et j. de donatione inter virum dilectus cum omnibus consimilibus suis locum habent in iudiciis universalibus. nam si petit quis certum cum principalibus suis universitatis est. et in hoc cavit id quod non exprimat tempore petitionis apud eum qui convenitur si tempore litis possideat comprehendatur. ff. de petitione hereditatis sicut tempore. et ff. de periculo commodi. Sed quia petitoriam de aptitudine cum vellet negare illas petitioni ad certum et ad hospitale. Sed ubi obscure et indeterminate aliquid petitur non debet iudicium accipi in id quod utile est actori. ff. de iudiciis. si quis intentione et ff. de v. o. in stipulationibus. § i. et id quod necesse. ff. de iudicio actionis. de omni. § nichil in medio. et arg. contra illud plurimum per utrumque arg. xxx. q. v. iudicantem. et j. de testibus cum tu. in fine. magis pluribus pro reo. j. de probationibus quoniam. et j. de fide instrumentorum. Item dicitur inferius quod actor declarationem in processu de principalis. alias non fide conveniat ad voluntatem suam. arg. j. de presumptionibus iudicium. dum possideret.

Reduxit. insuper hoc solum sufficit probare quod quis possederit ad hoc ut possit restitui non nisi probet spoliationem. s. de off. del. consultationibus. et s. e. c. olim. item de eo secus est in dominio quod ibi sufficit probare quod sit dominus ad hoc ut habeat pro domino. C. de probationibus. sive. et e. ro. quod dominium non ita de facili probatur sicut possessio. ut ff. de acquirenda possessione. si quis vi. § differentia. nec semper nec ordinem. plus est fecit fuit licet gestis per narrationem et confessionem. s. de lit. c. c. uno. arg. C. de except. si quidem. et ff. de pet. her. sicut debitor. pars utraque testes. Sed cum agatur super possessione omni quod debet probare plenius quam cum agebatur tantum summario quia et de spoliatione primo tractandum est. s. e. c. in litteris. Item cum quis ex confessione dicatur quod super eadem possessione petere se defendere. puta quod contumaci decenti. vel quod adversarius possideret se condicione. s. e. c. olim. et quod venit una cum possessione et hic potuit probare de iure suo vel dum quote possidebat sponte renunciavit. s. e. c. ii. b.

Quod nec per dictam restitutionem non vii. modos conveniendi et quomodo adiciendi. s. violentia. plus. xxxv. q. v. dominus. lucidem civium locum. hic patet quod licet possessor tempora pro(?) omnino petere. nam in eodem vim vi datur. non contra illum qui deicit vel mandavit vel ratum habuit. ut hic dicitur. et ff. de vi. et vi. ar. cum arte. et l. iii. § cum procurator. et ii. q. i. novum. et mihi contra illum qui rem sciens a deiectore recepit. j. e. sepe. Item et datur contra universales successores. ff. de vi et vi ar. l. i. in fine. et l. iii. § ult. et datur successori. ff. e. l. i. § hoc interdictum. et j. de testibus significaverunt. Sed non datur contra successorem rei. vel contra emptorem vel donatarium secundum leges. ut ff. de vi et vi ar. cum arte. dixerunt tamen quidam quod actio in factum agi potest contra quoslibet possessorum. ff. e. l. i. § ult. Sed illud non est verum quod illud intelligendum de successoribus. Si(?) universalis vel possit intelligi quod recto agi possit contra possessorem rei quam possidens causam habet a deiectore succedendo in vicium. j. e. sepe. vel etiam quod in rebus ecclesiasticis possit agi contra quoslibet possessorem. iii. q. i. redintegranda. et gravium. et q. ii. c. ii. et quoniam pro certo. et s. de iudiciis. cum dilectus in ut. Sed contradictiones cum illo canone. iii. q. i. redintegranda. et q. ii. c. ii. Item quando quis possessor iudicio conveniatur. arg. j. de app. bone. vel contradictione cum illa decretali. j. e. sepe. Sed dicere debent factum fuisse. ut. i. q. iiii. quod pluraliter. et j. de restitutione spoliatorum. et ff. de vi. fructus. vel talem rem usucapere potuit. instit. de usucapionibus § quod autem. et ff. de usucapionibus. Sed si aliquis vi expulisti nec tu de facto familie tue. tunc domini non mandavit vel ratum habuit si familia eius deiecit et tunc iniuste ad ipsum pervenit. et si nichil ad ipsum pervenit tunc noxalis nomine ipsius sit. ff. de vi et vi ar. l. i. § si quis. et § sequenti. Item si familia alicuius deicit aliquem non tamen nomine domini de illo non potest habere vacuum. ff. de vi et vi ar. l. sicut(?) nec nomine non est gestum. ut xv. q. ii. Lugdunensis. et xvi. q. i. c. ult. et j. de his que fiunt a prelato. sine consensu capituli c. iii. et s. de elect. quisquis. Item non quod licet interdictum unde vi non detur contra dictum actio in factum. c. dat. Sed alii possessio. ut s. e. c. olim. Sed abbas [illegible] i. de [illegible] sed contra dictum. ut de possessione. Sed [illegible] ff. de [illegible]. Sed alii. et c. c. c. non videtur novi operis nunciatio. i. ult. et quod non probat decetur de possessione. ff. de novi operis nunciatione ff. de appellatione. Sed illud et quoniam contra de possessione. et c. dominium possessione. Item et c. non quod contra. de possessione et alia iam ff. possessione non(?) [illegible]. et c. et aliud secundum leges. dico quod legis vel conpetenti quod adipiscenda ut redintegranda. et debitore. et sepe. vel pro hac. ut in [illegible] sicut in [illegible] prima canones. C. de vi. ut. sicut [illegible].

Fin. unde causam. generalis sententia diffinitiva appellatur. s. ut lite non contestata. c. accedens. et s. de iudiciis. c. ult. motum animi. viii. q. iii. vestros. et j. de testibus in presentia. s. de sententia in presentia. et s. de electione bone. et j. de re iudicata. sicut

tum nobis. et j. tamen. ff. de dolo. nam is. et qui nichil habet cuius proelo mensuram est. ff. de furtis. neque fullo. et j. de usuris cum tu. fuit restitutus

libet. episcopum nomine presbiterum ecclesie sancti possidere iuris parochialis in parochia de Niorta quondam Xanctonensis diocesis. Nos attendentes quod ex eo solo quod presbiteri dicte parochie se sine timore vel sine aliqua causa aliquot dies abstinuerunt a decimis. nulla in eos iuris parochialis possessione ab episcopo fuit allegatum. non fuit aliquatenus probatum quod eo tempore quo finem predicti possessionem in ipso iuris parochialis haberent. vel postquam huiusmodi restitutionem eis ad iudicem de iure nequiverunt. cum ipsum generaliter spoliatum. j. e. tractatum generalem.

Sepe contingit quod spoliatus per spoliatorem in alium translata re. dum adversus possessorem non subvenitur restitutionis beneficio spoliato. commodo possessionis amisso. propter difficultatem probationum ius proprietatis amittit effectum. Unde non obstante iuris civilis rigore sancimus ut si quis de cetero scienter rem talem acceperit. cum spoliatori quasi succedat in vicium. eo quod non multum intersit quoad periculum anime detinere iniuste ac invadere alienum. contra possessorem huiusmodi spoliato per restitutionis beneficium succurratur. Gregorius ix. episcopo Lucano.

Pisanus ac Lucanus ambo coram nobis discordia quod dudum inter te et Kiauca(?) Lucide quondam racione iuris parochialis ac decimarum in vigiliis(?) ut possideret quod tamen tertia pars castri Castellionis(?) lucana decima huiusmodi tempore plene ac libere sicut tempore mortis dilecti filii super huiusmodi restituta. et licet ea de causa dubitetur an vigore sufficienti causa recepta. quod vero coram nobis predicti pisanus propter reverentiam proposuerunt contra nos(?) ipsum et eos sibi relaxarunt, et spoliati generaliter allegarunt, quod ipse habere ius(?) mandatum nostrum habere non

novum vel tamen sumpserunt prout ut dicitur sibi(?) prefatis vel relaxarent ipse accepit. cum dicti de pendo(?) nullitate nostri nobis tunc(?) relaxaverunt eandem. quia quod ex repetitis et negaverunt ad nostram presentiam accesserunt. ipse negavit se presentem ibi sepe dicte. et.

Praefato presbitero dedimus in mandatis ut inde processit qui est, consultatis lucana eandem huiusmodi tempore mortis decedentis, prius restitueret eis, nisi eis possessionem restituendo faceret plene ac libere. Sed habita eadem contestatione quod super ad summam alium nobis restituebat ad modum. unde licet premissa probaretur dicebat et tunc mandata summam illis ad complere nequivimus(?) qui non poterat sua de re recuperare possessionem cassari decernimus. Non habet causam vel non habet causa qui cuique duo ad absentiam et possessionem possessionum non potuerit vacare restitui, quia causa non debet spoliari. fuit tamen tempore presentium, quod debuit tamen ut pisani possessionem per(?) se ipsos restituere. a tali autem quod presens constituerit contestatione et causa huiusmodi pro dicti est diminutione plene ac libere fuerit eandem tunc illa huiusmodi tempore mortis decedentis. quod quod autem non potest non pisani castri ipsius omnia diminuere. quod ille dicerentur castri et communitates castri. i. sociis domini et quibus dicti pertinentes receperit et relictis ea plene ac libere huiusmodi non possessionem licet debeat recuperari ipsum tamen castri minime deberet rehabere, eo quod dicitur ea detinentem vel tamen presentium restituere se non ad minimum. vel resecare cum noscitur. huius quod diligenter auditis processibus de tenui merito consulte nostre indicamus. Alexander iii. Herfordensi episcopo.

Adhuc cum contigerit actorem absentiam contumacis mittendum esse in possessionem causa rei servande. si vero absente

qui alius ipsum privavit eadem pretextu. unde si super ea non poterat conveniri quousque ipse fuit restitutus. ut iii. q. i. c. ii. Sed tamen non convenietur nisi ut spoliatus recuperet prout est directe quod spoliator est ab alio spoliatus. unde sic contra ff. de vi et vi ar. cum arte. in dicto quod ero primum deiectorem agi potest. et non contra eum licet ab alio sit deiectus. Sed dico quod contra agi potest contra eum cum ipse est solvendo vel tali ut in equalitatem. ut j. ut lite pendente. ecclesia. nam nullum excusat latro. C. de furtis si vero. Econtra patet quod spoliator habet interdictum unde vi. si ipse ab alio spoliatur. s. e. in litteris. et ff. de vi et vi ar. l. i. § qui vi autem. et nota. Item certum est si debet prius restitui dolus usque. xvi. q. vi. si episcopum. et ro. cum alter non sit solvendo non potest agere contra eum convenienti quod cum spoliatus fuit a rege. s. legionensi. episcopatu suo non poterat restitui quod de fructibus percepit alienus dominus restituendus. ro. dicitur tamen est actor. ro. certum dico non compellatur ipsum restitui. priusquam ipse fuit totaliter restitutus. et d.

lum. et j. iuris parochialis. et ita possessionem per tempus decimas vel temporales. sic s. de causa possessionis cum ecclesia. timore sine. sed tunc perdit possessionem quando timore deiectus abstinet ab illa. ff. de acquirenda possessione possidetur. § si quis nuntiat. Item nota ex eo quod quis patitur mandato alicuius gerit se pro subdito eius. ut j. de appellatione. nam dilectus. et j. de his que fiunt a maiori parte capituli c. ex ore. quod facit ea que alius mandat subicit se. xx. q. i. que contempserit. Sed dico quod vel timor non pervenit ipsum pro non quod non facit hic animo obediendi. Sed potius deliberandi quod sibi expediat non tamen gerit se quasi pro obedientia quod hic faciat animo obediendi. ff. de acquirenda hereditate pro herede. Item ea ratione quod qui ex timore facit iam non dicitur facere. j. de regularibus. vel qui ex timore. non timore ex causa sunt expressi inter mutui qui cadit in constantem virum non prejudicat. Item in tali dubio tenetur abstinere. Item ex eo non dat interdictum nec per hoc acquirit possessionem quod sic excedit cum ipse non possideat. ut hic dicitur.

episcopatum. et j. non subveniatur. unde est quod spoliato non subveniatur interdictum unde vi. secundum canones. non contra illum qui deicit vel mandavit vel ratum habuit. s. e. cum ad sedem. in fine. ff. de vi et vi ar. cum arte. et l. i. § deiecisse. et § sequentibus. Sed iudicis officio subveniatur contra quoslibet possessores. ar. s. de iudiciis. quoniam. et j. de app. bone. cum dicitur ex causa sine dolo suo in. sive metu seu aliorum iura perdiderit. sibi subveniatur. iii. q. i. redintegranda. licet actio de dolo tantum detur contra dolum facientem. actio vero quod metus causa contra quoslibet possessores. ff. quod metus causa. sicut exceptio. § si alii. sed actio i. qui autem. e. ff. quod vi aut clam. l. i. § ii. et iii. universaliter vigore illius legis. ff. de vi et vi armata. eum [illegible] ut non [illegible] quod ad nullam(?) [illegible]. C. ad Trebellianum. l. plerique. et s. de iudiciis. [illegible]. Sed hic vel pro illo conveniri contradictione ex causa ultro. quia secundum legem ab alia eiectione. quod hic si ignorant vero quod quis. et j. iii. q. i. redintegranda. non intelligas quod hic dicitur quod aliquis vel de iure quam tenet sed obiurgata quod si aliquis vel litigiosa nulla

in ea sic est legitimum ul' fidei ... de act' empti et uendit' l. ii. ... qd dic' ... ubi de hoc.

de hoc est gouingat' ...

ad pas adulter' per dolum ... porrectum ...
pro re decidenda nauigasset ac inuenit
sine uiri ... uel possidentis ... contra
debitum officii ... ...

[illegible]

Querelam uiri accepimus quod cum nobis ...
monachos de Eroll' et canonicos
Lingon' ... de V. et M. ...
... commendata ... canonica ...
... contumacie ... nos ...
monachi ... ad ... pars
... possessionem ... ...
... religionis ... ...
... ... ut ...

[illegible]

nobis ... episcopi London' episcopo ...
commendata ... Cum ... ...
legatione ... ad partes ...
iudicio ... ...
... cum de Anglia ...
dicatur ... ...
... ...
... ...
... ... ad
... ...
partes ... ad ...
... de nouo loco ...

Porrectum nobis ... ...
contumacia ... plena ...
... ...
... nobis ... Cum die
... ...

[illegible]

[illegible]

exceptionem opponere quod volo animaduerti in generali probatione que spectat ad expediendum vel differendum processum. hec enim exceptio vel peremptoria [illegible] opponitur ad soluendas aut pro moderandas expensas in iudicio faciendas [illegible] acceptas in duplo [illegible] in probatione de [illegible] [illegible] solutionem non fuit [illegible] [illegible] iudicis [illegible] [illegible] exceptionis opponatur [illegible] ap. C. le. [illegible]

[illegible]

[illegible] determina[illegible] [illegible] [illegible] dirigere poterat [illegible] ut ad [illegible] [illegible] accidere vel [illegible] [illegible] ut ad diem [illegible] iudicii se representet. [illegible] mandatum ut ad iudicem ueniat. et ad diem [illegible] accidat [illegible] venire non possit ad diem assignatam [illegible] [illegible] ad diem [illegible] [illegible] [illegible] die data. [illegible] ad solutionem [illegible] [illegible] ad diem [illegible] [illegible] [illegible] expectationem de [illegible] [illegible] ut posset [illegible] [illegible] [illegible] moram [illegible] [illegible] [illegible] ad legitimas [illegible]

[illegible]

agitio sensu execo qd dic ptrum alia ps incontinenti sua fuda
tur · q̃ an litem · q no in gdepnada ps exapiez cu h arme
hat q possit apone excepnes · j · d except · pastoral · z · pei
puc ubi hr in sile cam excipiendi h ospete q pstant · p · 9
cumacia · pns alquis uic idistincte pstant · qlectiqz cam hnt
alic cu pstant · j · e · cu dilci · z · j · de sequestra · ad h · z · s
ut lite · n · 9 · qm · § · in alus · C · de iudic · sam · z · C · qm
z qn iudex aut qui seml · z · ff · de iudic · cu que teine
z in 9 · lugd · de dolo · z · 9 · actor · z tales expense sem se
pstande anqm audiat · s · ut lite · n · 9 · qm · § · in alus · z
· C · de iudic · sam · z illd reglare gsueuit ee ut infi
delas uict uictori gdepnet i expensis · j · d · penis calup · z
· s · de mano · zobe · c · ult · z inanu · d iudic · § · oporet ·
coll · vi · z · C · de ept · z clias aut gnale · h in cau ubo dea
e gzao cau · vn hic distiguit sic in poru · vl hnt pba
bile cam litigandi ul no · z ub sic iuratu d calupnia l no
si e iuratu de calupnia puta q ca tal e ubi iurat ctro no
[illegible]

Consulunt · ʒ · ß · c · gñr · ʒ · ⁊ · c · c · pꝫ / ʒ · ff · qm̄ ʒ qn̄ iudex · l · i · si in hybernā
cuiacōs cū̄ quieram nō ē faciendas · ß · de cleĩ coiugi / ʒ · ß · de maio · ʒ obe ·
c · ulẗ · scd̃ si nō pr̄ iniuriũ addemiũ illẽ qui cirat̃ iniuti debz · ß · c · cum ʒ
· ⁊ · c · · vocabil · ʒ cirand ē qs edat ul' lris · ff · de fidei cōmissis libertatibz cum
[illegible] · ul' si nō hẽ domiciliũ [illegible] consueuit · ff · de dāpno infec · l ·
· iiij · § · pretr · ʒ · ⁊ · de clicis n̄ resi · extrac ul' ap̃ceccam sua · ʒ · ⁊ · c · c · f · vnl

l anni · sꝫ quare expectatr̃ ulẗ · vi · menses · ꝯ · id · ß · ut lit̃ n̄ c · qm̄ · § · i · ʒ sꝫ
io q̃ appellauat ut seqr̃ / sꝫ palia ē una nō ul' q̃ fuit expectand · ß · de elo
cc̄ · dubium · ʒ · ⁊ · de re iudi · cum oli · sꝫ forte io expectabat q̃ cat̃ oscet̃ ʒ
cum eo tractabat ea · sꝫ ubi nō tractabat · nisi int̃ cliguret · ff · q̃ hic assignat̃
et̃ appellanti ꝯ id qd' leg · ⁊ · de ap · ex insinuacōe · [illegible] · q̃ pfigitr̃ ab eo
madque appllat̃ · ʒ qui pt̃ · sꝫ omnia ista ꝯmia tollit̃ sca · sed nū · n̄ · ⁊ · de ap ·
dilecti · et · c · ut nostrum ·

n
citat̃ ꝯ · ʒ · ⁊ · reculerit · tmodũ denūciacōis · ii · q · vii · quapp

[illegible]

se exemit, ipsum faciat pacifica possessione gaudere, alioquin [illegible] audiverat eum [illegible] clericum excommunicatum et magistrum [illegible] [illegible]

audiendo recusavit [illegible] ecclesiam suam in loco de lapidando [illegible] publica predicatio et fama [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

vel sit ipsa restitutionis [illegible] ... [illegible] revocares [illegible] ... de rebus ecclesie alienatis [illegible] ... [illegible] generali.

Cognito [illegible] quod cum actori ob contumaciam adversarii possessio adiudicatur [illegible] ... [illegible] archiepiscopo burdegalensi.

Cum venerabilis frater noster [illegible] ... volentes [illegible] ... [illegible]

De eo qui mittitur in possessionem causa rei servande.

[illegible] ... abbatissa [illegible] ... [illegible] de capitulo [illegible] ... [illegible]

[illegible]

ecclesia sancte marie [illegible] ... [illegible]

Dilectus filii. ii. i. indulgentiis non obstante. sic ergo patet quod lite pendente privilegium sive indulgentia super re litigiosa impetrata tacita non veritate non valet. sic. i. de testibus. cum quis. ii. i. de prescr. dudum. ii. e. c. constitutus. in. v. i. tamen. i. modo licet facias mentionem non facit. q. si non. extra. vii. sic privilegium non valet tacita veritate opertum. i. de decimis. ex parte. privilegium post sententiam impetratum super re iudicata non venit ul rescriptum. ad eam vero tractada. c. ut lite pend. l. i. nec confirmacio de re litigiosa. i. de confir. util. supius vero sic ex res ipsa litigiosa in ullam debet transferri personam. xi. q. i. quod res. quod vero fallit in aliquibus qui nominantur supra. c. ecclesia. i. ii. c. de litigiosis. l. ultima.

Laudabilem. Quidam. Lucam. Ecclesia sancte marie.

[illegible]

dem uenerabiles fratres nostros ... [illegible]

Ad hec uenit nos ... [illegible]

... De confessis ... [illegible]

[illegible]

assertione et ff. vi. g. nob. q. inuitato p[ro]uelle testimonium illorum vij. uirorum fidelis est prout ad huiusmodi. Alexander iij.

Tertio loco fuit a nobis quesitum utrum carta quedam regularis sigillo capituli cuidam amico suo signatum in qua terra eidem concessa [illegible] in mobilium gaudere [illegible] in iudicio presentata (i. exhibita) [illegible] ualere debeat [illegible] ad uitam [illegible] sigillatum. Sed cum ad probandum testium [illegible] uiuam uocem exigunt, quia [illegible] debet [illegible] ecclesie [illegible] qui conuenerunt in unum [illegible] alienationem [illegible] uel donum consilium uolebant. Sed tamen [illegible] per adulam [illegible]. R. [illegible] testium uiua uoce [illegible] id.

Inuenit quedam ut asserit [illegible] legitimam accepit. [illegible] quedam [illegible] legitime [illegible] ubi [illegible] contra acta [illegible] a nobis agendum sit [illegible] aliud plane uelit [illegible] canonicas [illegible] publicam [illegible] constringi [illegible] uel [illegible].

Post cessionem [illegible] iudicis ordinarii [illegible] nobis [illegible] cum [illegible] ad [illegible] id. abbati et conuentu [illegible] malum.

In presentia [illegible] adrianum [illegible] uiro [illegible]

[illegible] de uoluntate [illegible] de [illegible] oblationes [illegible] minor annis [illegible] ad [illegible] pro [illegible] obligationes [illegible] minor annis [illegible] maior [illegible] duobus [illegible] xxv. [illegible] annis [illegible] donationem uiua

alii testes quorum testimonium sequatur iudex. Sed ut in quod sic. Contra quod hic dicitur et sibi imputet qui
ad utrumque se obligavit quia per hoc voluit fidem adhibere falsis vel corruptis obligando
se ad utrumque. Set dicam si alicui obiectum fuerit [illegible] crimina ut ab eo eam repelleret [illegible]
quod ubi iudex ex officio suo possit illum repellere cum probatum est [illegible] licet
aliud crimen non probetur, dum utrumque per se sufficiat ad punitionem, quia crimina [illegible]
ruerint punienda sunt. xxiii. q. iii. [illegible] de his [illegible]. C. de rescript. [illegible] eodem
modo [illegible] eodem [illegible] ff. de acq. pos. l. possideri [illegible]

[illegible]

[illegible]

lis possit non obstante, ex privilegiis impetratis ... eorum incertum sit ... colligatur. possessionem ... loca ... Cum ... constet ... ac sic ... alique ... loca ... occupasse ... eorum ... fuerit ... causam ... possessionis ... possideant ... possideant ... loca ... possidere ... ad possessionem ... ad possessorium ... molestare. etc.

Per tuas nobis litteras intimasti quod cum ... ad ... possessionem ... dilectus ... ecclesia ... et ... causa ... tam ... de ... ad ... rebus ... privilegio ... possit ... cum ... iudicio ... regni ... valeant ... processum ...

[illegible]

... scriptura neque per memoratam scripturam plenam fidem facere possumus ... iuris ... de iudiciis.

Quoniam contra falsam assertionem iniqui iudicis innocens litigator quandoque non potest veram negationem probare, cum negantis factum per rerum naturam nulla sit directa probatio, ne falsitas veritati preiudicet aut iniquitas prevaleat equitati, statuimus ut tam in ordinario iudicio quam extraordinario iudex semper adhibeat aut publicam si potest habere personam aut duos viros ydoneos qui fideliter universa iudicii acta conscribant, videlicet citationes, dilationes, recusationes, exceptiones, petitiones et responsiones, interrogationes et confessiones, testium depositiones, instrumentorum productiones, interlocutiones, appellationes, renuntiationes, conclusiones et cetera que occurrunt competenti ordine conscribenda, designando loca, tempora et personas. Et omnia sic conscripta partibus tribuantur, ita quod originalia penes scriptores remaneant, ut si super processu iudicis fuerit suborta contentio, per hec possit veritas declarari. Hoc itaque moderamine sic honestis et discretis deferatur iudicibus quod per improvidos et iniquos innocentium iustitia non ledatur. Iudex autem qui constitutionem istam neglexerit observare, si propter eius negligentiam quid difficultatis emerserit, per superiorem iudicem animadversione debita castigetur, nec pro ipsius presumatur processu nisi quatenus in causa legitimis constiterit documentis.

Ad nostram noveritis audientiam pervenisse quod ... regni ... negatam probare ... a criminibus ... fide dignos possunt legitime ... huius purgare valeant etc.

[illegible]

[illegible]

aqui(n)ten(sis) voleras q(uod) ut h(ic) petas s(e)n(tenti)a(m) o(mn)i(u)m penit(us) extorq(ue)re a clo(?) ag(?) q(ui) i(n) ih(?) (con)t(r)a
b(ur)g(e)nse negando d(omi)n(u)m ex adu(er)so p(ro)p(ter) affi
ni(ta)te(m) p(ro)bari: nemine(m) audiatis. i(n)de
anrel(ianensi) (et) tu(r)onensi ep(iscop)is.

Q(ui)a a(utem) q(ui) i(n)t(er) colubrien(sem) (et) legiamen(sem)
ep(iscop)os s(up)(er) [illegible] dioc(esis) [illegible] uob(is)
d(e)l(egata) (com)mutanda fu(er)it q(uod) t(estes) diuisiones q(ue) (con)t(r)a
illos antiq(ui)s l(ite) alio m(odo) melius p(ro)babu(n)t n(on)
n(isi) testes fama(m) ex q(ui)b(us) alia ad inui(n)cula
i(n) nego(tio) p(ro)cedatis. i(n)de ep(iscop)o (et) a(r)c(hi)d(iacono) senon(ensi).

Q(ui)a m(u)n(us) q(ui)a t(ua) u(ir)i inuene(ri)t (et) c(etera) pu
ella senon(ensis) q(ue) se uirgine(m) (et) monacha(m) (con)
t(r)a(h)ere n(ost)r(a)e agitaui (et)c. q(uod) eade(m) pu
ella ponatis i(n) ma(nu) i(n) illo monast(er)io q(ui) i(n)t(r)a(r)
ut ibi secure ualeat (com)morari. do(ne)c iu
dicialis s(ente)n(ti)a q(ue) agi debeat. decreu(er)i(mus) uice
peri p(er) mod(um) n(on) sol(um) p(ro)uocas uiri: q(ui) i(n)du
ce(re) noluit q(uod) mulieres illas q(ue) ad i(n)uestiga(n)
du(m) signa uirginitatis ex p(ar)te puelle f(ue)
ri(n)t i(n)troducte. v(e)r(um) p(ro)uocas alias nego
ciu(m) (con)tige(r)it q(ui) p(er) ux(ore)m duxerit p(ro)u
idas. (et)c. ut d(i)c(itu)r cano(n). sepe ma(n)u fallu(n)t
(et) c(on)tactus obstetric(um). volum(us) (et)c. ut adh(ibitis)
honestas matronas p(ro)uidas (et) prudentes de
p(re)nte cur(et)is ad i(n)q(ui)rend(um) u(tr)u(m) d(i)c(t)a pu
ella uirginitatis p(r)iuilegio sit munita.
Gregor(ius). (et)c. [illegible] magdeburgen(sis).

Q(ui)a u(estr)o. (et)c. cu(m) acta (con)signata
dicant(ur) ap(u)d p(ro)cessus iudices remansisse
q(ui) (et)c. ea cu(m) o(mn)i diligentia req(ui)rentes n(ost)ra
si po(ter)unt i(n)ueniri (et) s(e)c(un)d(u)m p(ro)cessus duxi(m)us
legitime (com)ponenda i(n) scriptis redacta ad
n(ost)ram p(rese)ntiam remittatis. alioq(ui)n cu(m) n(on)
ne(m)o [illegible] i(n) dubiu(m) de (con)te(n)ta uel. li
tt(er)a pigame(n)ti [illegible] (et) q(ui)b(us) d(ic)ta spo
natio(n)ib(us) q(ue) habeam(us) ei [illegible]
ep(iscop)o recipiatis p(ro)uocat(ionem) [illegible] de nouo au

dientes si p(ar)tes audire uolu(er)int de sp(on)
re (com)mu(n)i [illegible] [illegible] i(n)ueniatis q(uod) cu(m) suffic
ient(er) i(n)structa ad nos remitt(er)e p(ro)curetis
exceptis manu [illegible]

De testibus et attestationibus

Placuit s(an)c(t)o (con)cilio [illegible]
P(er) testes n(on) adduc(u)nt(ur) [illegible] (et)c.
p(er)sone (et) fideles i(n) testimoniu(m) assumantur.
ac ill(is) testimoniu(m) dicat n(on) ieiunu(m). Gre
go(rius) iohi defensori eunti i(n) hyspania(m).

In noi(n)e d(omi)ni (et)c. q(ui)a a(utem) d(icitu)r ex p(ar)te ep(iscop)i de ab
sente n(ost)ri uilissimi sit testes exhibi
tu(r) i(n)te(rv)enis [illegible] legis nos(tr)a(?) [illegible]
nouelle. q(ue) de testib(us) loq(ui)tur i(n) h(ac) u(er)ba. sed
p(er) ea obuiatu(m) est q(uod) p(ro)xima p(ar)te gesta(r)e.
op(or)tet ut testimonia dent(ur) illo ad monito
a iudice aut defensore uenire (et) audi
re testes. Si u(er)o nolu(er)it uenire p(ri)mo
i(n) (con)ue(n)ibili n(on)tamine q(ui)d(em) uenire n(on) p(ro)fit(ur).
S(e)c(un)d(u)m h(ec) testimonia ualeant (et)c. si n(on)
extima p(ar)te ostend(er)it. si (et) si ip(s)o p(re)sente
fu(er)it fusse. ante admonendu(s) (est) [illegible] ad
illa ut ad audiendos testes p(re)ueniat
q(uia) i(n) h(oc) omissu(m) est. n(otandu)m e(st) ut q(uod) lege
actu(m) e(st) n(on) h(ab)eat firmitate(m). i(n)de sabino
defensori cardi.

Q(ui)a a(utem) aliq(ui)s nob(is) de [illegible] epiph[an]iu(m) [illegible]
[illegible] (et) ut q(ui)d(a)m di
uersas p(ro)banas (et) sic ml(t)os [illegible]
sit aut q(ue) de ea cause aliq(ui)s tenuis huc
testimoniu(m) adduct(e). q(uod) et dub(ie)tas [illegible]
posse(n)t. q(uod) u(er)o [illegible] apin. pascal. (et)c.

Licet n(ost)ri nego(tio) p(ro)cipiat q(uod) d(icitu)r uita
te de reb(us) [illegible] nota. uerissime [illegible]
e(st) p(ro)uide c(um) ad u(er)o uno teste efficiatur
duo testes. ad h(ec) duob(us) efficiatur (et)
uel q(ue) pagina ostendit d(icitu)r cu(m) d(icitu)r
Si p(er)mitt(er)e i(n) te tu. e. (et)c. ite(m) te (et)
sic sol(um) q(ue) licet n(on) audierit ad h(ec) (et)c.

[illegible]

- de testib(us) (et) attestacionib(us)

[illegible]

unum vel duos testes ut in ore duorum vel trium stet omne verbum. [illegible]

Quociens autem [illegible] consanguinitatem [illegible] vos sepius petistis a duobus vel [illegible] ad [illegible] testibus, qui de eadem consanguinitate [illegible]

[illegible]

Iudices [illegible] testes [illegible] ad agendum [illegible]

Q[illegible] [illegible]

[illegible]

S[illegible] [illegible]

Sicut nobis est intimatum, quod accepta pecunia de parrochia [illegible]

[illegible]

f uor aliqui z .j. cognacione[m] p[ro]pinquitatis
est hic .i. p[ro]p[ter] cognacionem que est p[ro]pinquitas xxxv
q. iii. c. i. z ii de eadem consanguinitate xxxv. q. vi. c. i.
z. ii. z. j. qui m[atri]m[oniu]m accusare possunt. in. ar. c[ontra] j. e. t. sup[ra] eo
l So. tm. dupliciter intelligitur .i. in utroque illo duo articuli coniunctim
ut .j. sequitur odio neque amicicia. testis et iure debet remoto o
dio amore omni amicicia. ut. iiii. q. iii. .h[oc] testium z xi. q.
k iii. quatuor z xxxv. q. vi. de parentela cicere ita etc. hodie n[on]
ut. hic locum contra q[uo]d hic dicitur q[uod] n[on] valet testimonium de audi
tu siue ex audiencia. immo licet iurix dicit q[uo]d ubi persone omnes in
consanguinitate designando gradus ab utraque latere ut valent aliquas personas
in gradibus alias non valet .j. e. licet z ita p[ro]prium valet adhuc
testimonium de auditu. unde adhuc debent adde q[uo]d ad hoc ita
crederent z a suis maioribus audiuisse ut ibi dicitur. c.

l Et sup[er] z .j. coram uno. z ita clerici possunt ferre testimonium in
causa coram sue. xiiii. q. ii. sup[er] prudencia. z .j. c. cum nuntius. z c.
tuis. z .j. de ui[ta] et h[onestate] z si p[ro]po[situm] inst[r]. unum ul duo. z sic patet
m q[uo]d duo possunt constitui procuratores. si tamen aget qui prius litem con
testatur. ff. de procur. pluribus z. s. de procur. non iuste. n de
n hoc non debet admitti q[uia] nemo debet habere duplex officium in causa.
.iii. q. viii. c. i. z. ii. q[uia] singula officia singulis personis sunt com
mittenda lxxxix. di. singula. z xxi. q. i. plures z ff. ad trebell. ille a quo. s[ed] tempestiuum z ff. de pact. si plures.

o Ex pre. a. z .j. tacito ex eo q[uod] dicit tacito z c. in. q[uia] lite
late non valebat. ar. .j. c. de ex[cep]t[ione]. z. s. de transact. ex
litteris. sed contra ut q[uia] de publica fornicacione agebatur et tamen
licet tantum imitare tales clericos. xxxii. di. uerum z. c. illis.
z. c. pr[eter] hoc. z sic debuit admitti in lite ad agendum contra sacer
dotem fornicarium q[uo]d quidam concedunt z ideo dicit tacito q[uia] de facto
sic accidit q[uia] z si expressisset se laicum in eo hoc litteras habuisset ut dicas
q[uia] ideo dicit tacito q[uia] de facto sic accidit q[uia] non intererat eius q[uia] erat
nec parrochianus ul patronus illius ecclesie z ideo tacita ueritate impetrauit
unde non valebant si hoc ab inicio fuisset oppositum. s. de rescript.
sup[er] litteris z q[uia] hanc exceptionem dilatoriam omisit ualuerunt
litteras consensu illius q[uia] in iudicio exceptio illa opponi non ualebat z
.j. de re iudi. inter monasterium. c. de except. i. pe. z ul.
si enim interfuisset illius puta si esset patronus ul parrochianus bene admi
teretur saltem ad denunciandum licet ipsum accusare non possit xvi.
p q. vii. filius ac nepotibus. r. impetrauit. supple in hac forma
q q[uo]d si z c. qui ipso. z ideo eccam non poterat retinere sine disp
ensacione apostolica se. s. de filiis presbiterorum p[re]senti. z. c. pe.
z ult. z. viii. q. i. apostolica p[er]inde p[er]sonam p[er]sonam f. p[er] penitentia
p[ro]prietatem z sic patet quod ciuiliter agebat ut remoueretur solum
ab ecclesia. alias de sy. cum esset. alias si criminaliter ageret non admit
teretur p[ro]pter ipsum nisi suam ul suorum iniuriam prosequeretur z
j. c. de eo. z. iii. q. ult. omnibus. contra tr[ibus] p[ro]ponentibus
q[uia] in criminali non inuenit accusatorem .j. de accu. ueniens et
iii. q. vi. si quis z c. p[re]cedenti. ubi de hoc infames z notab
iles. sed exceptiones in ipsa disputacione debent reseruari. nec ex
pedit re probare testes tunc immo donec constet an quod eis deponant
ut eos possit reprobari testes post aperturam testium contestacione
p[re]missa ante aperturam .j. c. p[re]senti z .j. de excepcionibus denique
z .j. de sy. licet heli. z c. p[er]tuas. sed si non fuerint sacerdotes
isti unde ualuit receptio testium. z sentencia lata quousque fuerint
reprobati non obstante appellacione quia tamen statim admittitur excep
tio antequam deponant si tamen criminaliter hic cum ipso in auct. de testibus
c. si uero quia tamen recipiuntur ante aperturam aliorum ne p[ro]pter ea ne
gocium p[ro]rogetur. s. de p[ro]bat. licet. alias debent recipi statim
z in ipsa disputacione quod fuerit. c. c. aut. si testes obiectus sed
p[ro]pter q[uo]d appellauit hic z admittitur appellacio ul q[uo]d audiri de
beat uolens statim probare tamen quia prius erat ordinatum est licet
hic tale de facto contingat ul dicas q[uia] si exceptio fuit opposita post
receptionem testium ut auctorizauerit dictum illorum sed non fuit admissa
v Ipsa unde recte appellauit de p[er]iurio unde testimonium ad testimoni
um non debet admitti si de hoc constaret. vi. q. i. denique
xxii. q. v. p[er]iuri. z .j. c. testimonium. z .j. c. sic. constitutus
x ar. c[ontra] .j. de ui. et h[onestate]. ueniens ubi reuertentur executores sine
aliquam cognoscerent de ap. hic non. sed ubi fuit appellatum ad dif
finitiuam sentenciam hic non z sup[er] eo articulo appellatum fuit hic
y ibi simpliciter sentencia. b. non fuerit legitime p[ro]testes ydo ad hanc p[ro]
bacionem admittitur post sententiam q[uia] ante sententiam si fuerit uoluit
si non fuit admissus sic. de re iudi. cum .j. et a. si uero n[on]
expressisset an sentenciam post sentenciam non in audiendum .j. de except.
denique ubi de hoc. nisi de falso agere uellet q[uo]d posset usque ad
xx. an .j. de except. cum uenerabilis z. c. de falsis querela z
s. de p[ro]bat. licet. p[re]terea sed hoc ut q[uo]d appellans tenetur
p[ro]bare causam appellacionis eo uero sic de except. olim. sed q[uia]
ul q[uia] sufficit illud p[ro]bare q[uo]d appellans p[ro]ponit p[ro]babile except

cionem coram iudice a quo appellauit. illam se asserit probaturum probaturum
non fuit admissus ut probat .j. de ap. ut debitus z c. dilecte z c. ut
debitus. z s. de off. del. cum ca. z hoc idem sed sacerdos iste q[uia] legitimas p[ro]posu
it exceptiones quas se optulit probaturum illa ergo loquitur in exceptionibus dilatoriis
p[er] quas non eliditur principale opponat ubi cum iudex non admittat exceptionem sup[er]
p[ro]babili exceptione p[ro]pter eam grauauit ipsum z reddit se suspectum. z ideo suf
ficit hic solum probare coram iudice appellacionis qui p[ro]cedet p[re]terea sup[er] principali ali
quin ca remittet ad priores iudices. ut dic. c. ut debitus. sed hic excep[tio] p[er]emp
toria z si non directe saltem p[er] obliquum unde si uult releuare causam sua licet hic
ca probare esse uera aliter staret sine lata ante illorum testium q[uia] p[ro]bitate sep
p[ro]pter sentenciam iudicis quam diu probet contra q[uia] p[ro]pter hoc apparet cum fuisset potest appellasse sic
.j. de iudi. cum .j. z a. z hoc idem probare debebat coram prioribus iudicibus ne
sentenciaret contra ipsum si fuisset admissus z sic contra non se tangit unde non contra p[re]terea
licet probet se causam p[ro]babilem allegasse ac causa se probaturum optulisse non tamen
p[ro]pter hoc debet sentencia reuocari nisi p[ri]mo probet testes fuisse tales p[ro]ut dixit
z offerebat se probaturum unum comprobarent z sic reducet in pristinum statum
q[uia] non debet cassari sententia nisi primo probet q[uo]d ante sententiam probare tenebatur
si enim iudices illi non tulissent sentenciam tunc sufficeret probare q[uo]d causam allegauit
z q[uo]d causa optulit se probaturum quo facto p[re]terea probabit testes fuisse tales
z si posset molestari. ex hoc in. q[uo]d iudex delegatus non tamen debet mittere in po
ssessionem sed mitti tueri .j. de sy. ex tenore inst. dic. lau. q[uo]d hoc potest facere
delegatus ubi sic committitur in litteris cum sentencia lata fuerit sic off. suo. s. de off.
del. in litt. q[uia] hoc ut spectat ad ordinandum. ff. ne uis fiat ei q[ui] i[n] pos.
mitt. l. i. c. i. t. dic. q[uo]d potest hoc delegatus usque ad annum s. de off. deleg
quoniam ante sentenciam q[uia] si durat iurisdictio in q[uo]d s[ed] possit eum defendere in
possessione quam assignauit eum s. fuit coniunctus ante litteras c. si non res alie i.
si sibi suggessit q[uia] non fuit priuatus coram sua p[er] tales testes nec in
dictis p[ro]cesserit contra illum. sed in hic contra ius q[uo]d sentenciam hoc debuit remitti
ad priores iudices z condempnari in expensis .j. de ap. ut debitus z c.
cum causam unde dicit q[uo]d in hoc fecit ei gratiam dominus papa q[uia] non remisit ad priores iud
ices ius comprobare aliter .i. non potuit probare testes tales fuisse ut dicebat
p[er] quos tamen fuit sententia debet tunc rata manere sententia sed quia sequitur contra unde
z ideo expone ut prius mouerent ar. q[uo]d in crimine sunt cognitores testes z in c[on]cepcione

S Senium z .j. ualitudinarium. adultos impeditos tali infirmitate et
ad egregias personas mittere debet iudex. ff. de iur. iur. ad personas
inanitis. c. cum mulier. ul potest mittere ad iudicem loci ut eos recipiat z
dicta eorum sigillata sibi transmittat. c. de fide instru. aut. ap[u]d eloquentissi
mum. z ff. c. l. iii. s. hic diuus z .j. de fidecuss. constitutus z ubi potest
recipi littera ii. q. s. ut lite non contestata q[uia] i. xx. z .j. c. cum olim. sed nunquid senes
sunt compellendi ferre testimonium inuiti ul q[uo]d non iiii. q. iii. s. .h[oc] inuiti z ff.
e. titulo inuiti. ff. de excusat. mu. l. ii. z ff. de iur. immunitatis mino
res. dic. q[uo]d compelluntur secundum canones p[ro]pter p[er]iculum. ar. xi. q. iii. quisquis z .j. de fal
sariis c. i. z s. de iudic. nouit z contra ar. ad hoc ff. de uacatione mune
b rum. l. ii. s. corporis debilitas. b. paupertate. sed quare remittit adultos q[uia] lic[et]
sint pauperes bene possunt uenire. potest dici q[uo]d ideo q[uia] tales sunt q[uo]d dederet
eos uenire ad iudicem forsitan q[uia] nobiles z ita uerecundantur uenire
p[ro]pter nimiam paupertatem cum iste licet pauper ac honesta persona est nec est
suspectus p[ro]pter sua paupertate z sic non est contra ii. q. i. in primis z. iiii. q. iii.
si testes. ubi dicitur s. h[oc] testium cum ibi loquatur de suspectis

c Ceterum nobis z .j. de periurio. de periurio q[uo]d statim commissum fuit debet
agere penitenciam. vii. an. vi. q. i. quicumque. de adulterio. ar. q[uo]d si al
d iquid imputatur alicui ul puniatur de aliquo omnia que sequuntur ex illo imputantur
eidem ar. s. de consti. nam concupiscendam z aliquo p[ro]hibente omnia que sequuntur
ex illo p[ro]hibentur. ar. q[uo]d mali precedens aggrauat p[er] sequens ex illo
ar. j. q. i. placuit in z l. di. siqua femina. si quis uoluntate. ar. contra
xv. q. i. inebriauit. primum non aggrauat p[er] sequens. sed de utroque punitur
e causam dederit ar. qui occasionem dampni dat dampnum dedisse ui[detur] ar. lxxxi
di. pase z lxxxvii. di. si quis potens. ff. ad l. cor. de sicca. l. nichil in
terest. ff. de off. presi. illicitas. s. sicuti z v. q. i. placuit. ff. ad l. ac
quil. qui occidit. s. pe. l. di. hii qui arbores .j. de iniuriis c. ult. in
fin. ar. contra xxiii. q. v. de occidendis. ff. de furt. uerum xxiii. q. iiii. na
buchodonosor. so. qui dat occasionem dampni si dat operam licite rei z adhi
bet diligenciam quam potest non tenetur de hiis que inde sequuntur ut s. de occidendis
si non adhibet tenetur l. di. sepe z i lege qui occidit. s. pe. si dat opera[m]
illicite ei sunt imputanda ea que inde sequuntur l. di. quantum dic. z ff. ad l. aq.
f sit mela. non migrauit ar. q[uo]d si isti ul alius coram ad s[an]c[t]a nota transissent q[uia]
non possent separari nec deberent inquiri de tali contubernio z hic quod quia conced
ebant z hic fluxum est z ideo supple maxime quoniam legittime constitutum de
f[ra]t[ern]itate separabitur sancta coniugia z priora restaurabuntur .j. de re iudi. lator.
z. c. consanguinea. z .j. de fil. z mal. laudabile z. c. transmissis. z
z. xxxv. q. x. s. q[uia] uero. z c. sequentibus cum p[ro]pter quod eis quod debet non est
g Tamquam p[er]iurus q[uia] ad testimonium ulterius admitti non debet. vi. q. i. q.
cumque z xxii. q. v. si quis conuictus. z c. p[er]iuri. z ii. q. vii. non potest
in prima et credi ut alligat eis p[ro]pter iudicio tamen in eadem causa in contrarium
non est eis credendum. s. de p[ro]bat. p[re]uias. z c. de non nuda pec. generaliter.

h Emens z .j. committere. quod debuit remittere dicit melius. viii.
q. iii. talia. z ff. de calumpniatoribus. qui z z. ff. de condic. ex data.
i Simili. cum alio illorum. sed cum crimine symonie sit exceptum q[uia] non adm

ierit quibus est preceps crimen sine quod fit. lxxix. di. si quis pape. et xv. q. iii. nemini. et extra de confessis. c. i. dicens quod tales persone uiles nullo modo sunt admittende in accusationibus et testimoniis nisi actor male fame et oppressus a iudice ... ut ii. q. i. in primis. et extra de symonia per tuas. preterea hic erat unus testis ydoneus ... et fama ...

... de tali crimine ... quod sic quod fama cum aliis probat. iiii. q. iii. § item sepe. si non ... ergo in crimine apertissime debent esse probationes. C. de probat. l. ult. et v. q. vi. ...

... nun quod ubi de salute hominis agitur stricte procedi. C. de ap. ad decl. ... sufficit presumptio unius testis cum iuramento ... C. de rebus creditis in bone fidei. et extra de probat. sic consuetudo ... et extra de ... c. ult. ...

et ff. de legitimis tu. legitimos. iudicasti. absoluendo illum nisi de se confesso. sic ergo patet quod socius criminis non admittitur in testimonium in eodem crimine. iiii. q. iii. § item ... sic extra de confessis. c. i. ubi de hoc. et testis qui non solum in eodem crimine ... non est admittendus ... fallit tamen quod ... admittitur socii ... ut vi. q. i. § ... et lxxxii. di. ... solum consueuit quod socii criminis ... non admittuntur ut hic. sed criminis tamen admittuntur in exceptis criminibus ... ad detegendam conspirationem socii ... ad testimonium admittuntur. extra de testibus ...

[illegible]

...tum non valeat. ff. de excusat. tu. tutor petitus ... ubi cum privilegia omnia [illegible] ... in genere ... j. vij q. i. ... xxxv q. ii. non statim. C. di. c. in moicm ... C. de legibus l. iii. ... ff. ad municipales. l. i. C. de thesau...

[illegible] ... privilegium obviat ... non debet ... valent privilegia ... C. de palis ... quod est in ... non dampnosa. b.

[illegible] ... q. iii. c. liba testes ... c. veniens ... ubi de hoc ... iudex qui ... ff. recusari ... quod ... sic ... q. vii. ... c. postulatus ... q. i. ... ex. de sponsalibus ... qui insimile ... xxxv di. c. ult. ... in sacerdotibus.

[illegible] ... de fide quam de iure illis infideles ... infidelem ad mitti ... in testium ii q. vii ... c. non per ... xxiii q. iiii ... de iudeis ... q. viii ... consultum ...

...cum presbytero ... [illegible] ... admittenda. Idem ... episcopo.

Venientes ad nos I. presbyter ... nobis relatione ... quod cum obiectum fuisset ... canonica ... proximiorum ... sacerdotis ... convenientibus ... cum duo ... deposu... ... pactum ... fuisse ... absolvendum ... iudicantur ... ad ... sub ... Idem ...

Cum a nobis ... [illegible] ... receptae ... Idem ... episcopo.

Quum nuncius ... prudentia ... [illegible] ... impediat ... repellendi ... Idem ... episcopo.

Super eo quod ... testes ... criminali ... adversa parte ... contra ... testimonium ... ad ... Idem ... episcopo.

De cetero ... ad accusationem ... admittendos ... [illegible] ...

...admodum ... non omnia que ... ordinandum ... orum xv q. i. c. ultimo ... xxxi q. i. magnum ... fidelis de iure non admittitur ... iudeus

...ad accusationem posse admitti. Idem ...

Licet ... [illegible] ... ad ... convenientes ... posset ... dispensatione ... Idem ...

Quum ... [illegible] ... appellationem ... testium benigne ... voluntate ... prima ... de ... Idem ... episcopo placentino.

Praeterea ... nos ... testes ... iudicium ... receptis ... appellatione ... dubium ... appellationi ... testes ... posse recipi ... testium ... recipiendorum ... Idem ... episcopo.

In ... [illegible] ... de testibus ... testium ... publicatur ... testibus ... talios ... [illegible] ...

[illegible] ... si iurenti ... Pagani ... ii q. vii ... non debet ... in testem ... sed illud de iure ... non debet ... ut ... pactionem ... xxxv q. iii ... ff. de manumissionibus ... ff. de dolo ... ff. de lib. ... c. cum quidam ... non ... C. de testibus ... ubi regrediantur ... testes C. qui testa ... de testibus ... C. de codicillis l. ult. ... C. de donat ... q. iiii ... ubi quis non ... C. de fide ... testes ... xx q. i ... testes ... [illegible]

... C. de testibus l. ... de familia ... ff. ... C. de ... q. iii ... testes ... [illegible]

...non possunt ferre testimonium videtur in c. filii iiii q. iii ... testis ydoneus et ... filii ... ar. ii q. vi. c. vidua ... nullus testis ydoneus c. iiii q. iii ... C. de ... xxxv q. vi ... pater ... admittitur ... [illegible] ... ad agnoscendum ... fide ... testis ... pater ... admittuntur ... testes ... [illegible] ... C. de testibus ... c. veniens ... [illegible] ... de sponsalibus ... fama ... iuramentum ... [illegible]

... c. vii. cum iniquus ... familia ... de ... potest ... dominica ... testimonium ... admittendos ... testes ... [illegible] ...

... ff. de legatis ... C. de pactis ... C. de re iudicata ... ff. de ... ff. de solutionibus ... C. de ... iudicem ... sententia ... ff. de ... appellationem ... C. de ... [illegible] ... ante mortem ...

ut dicit illa decretalis [illegible] et sic [illegible] fuit [illegible] ut ibi dicitur. hec decretalis loquitur de
eodem facto cum illa. iustitia. que tribuit unicuique quod suum est [illegible] de iustitia [illegible]
i. [illegible] cum devotissima. siquidem. cum dicit primo quod sua [illegible] de
hoc dicit quod [illegible] capitula et divisa [illegible] et super [illegible] fuit lata sententia et si
quibus [illegible] eo [illegible] ut renunciatum. si renunciatum fuisset licet nullos testes
produxerit pars illa que renunciavit non est ulterius admittenda [illegible]
renunciare [illegible] q. i. quam periculosum
et C. de pact. siquis [illegible] adhuc
quia non est licitum redire ad hoc quod semel re-
nunciavit. C. de [illegible] siquis [illegible]
[illegible]

[illegible]

e testibus inducti et iurati deponent non iurati [illegible] dicat ... cum producebantur ad probandam dilatoriam ... super illa ... si preca peratur quod deponat super principali non ... cogi ad id et etiam si sponte vellent quia non iuraverunt super hoc ... non valet dictum eorum super illo ... ff. de per. her. si quis ... qui legitimam personam l. ult. et fiat ...

testes fuerunt ubi recepti archiepiscopo dicebat adesse ... collationi archidiaconi ... dicebat quod pertinebat ad capitulum ... retebat hoc ... et ideo ... noluit eas aperire ... pro hoc quod testes recepti in iudicio alio ... quamquam tamen testes recepti coram arbitro valent coram iudice ... illud inter easdem personas secundum distinctionem ...

... eorum novissime cum dicentes ... cum auctoritate apostolica ... ex ... non ... posita ... testes duplici productione ... super eisdem testes fuerunt producti ... publicatis depositionibus eorum ... non ... super eosdem receptas ... ipsi ... remitte ... Si vero non fuerint ... testes non fuerint producti ... audiatis ... non ... depositionibus fuerint ... appellatione remota ... cum ...

Retulit nobis ... quod cum nuper ... causam ... productis ... et ... per ... in ... testes ... non fuerint ... ex ... ut ... receptis ... publicatis testium ... testes ... alios ... et ... cum ... ex ... decretum ... ut ... prout ... pagina ... contra ... testes recipere non ... mandamus.

Praeterea cum causa ... ante ... testes recipiendi ... cum ... dictum ... testium ... sententiam ... mandamus.

... ad ... suffragetur ... dixit ... quod vel ... archiepiscopo ... et ... venerit.

Quum causa ... et ... inter ... iudices ... fuit auctoritate ... testes ... et ... non ... ad ... cum ... auct. de ... testium ... et ... appellatione remota.

Dum testes inducti fuerunt ad exceptionem dilatoriam solummodo probandam ... super principali ... non debent audiri ... deponent ... super ... exceptionem peremptoriam ... super principali ... super ... testes ... producti ... publicatae ... archiepiscopo ... de ...

Quum ... non valet ... ad ... de ... capitulum Ebor. ... auctoritate ... archidiaconatum ... nominatum ... ap.

... [illegible] ...

... vel res iudicata ... et probari ... illud tamen ... si adversarius ... exceptione ... si adversarius non probaverit ... C. de except. ... testes ... publicatis ... attestationibus ... non ... super ... testes ... exceptione peremptoria ... de sententia ... de fide instru. ...

... fuerit ... iuramentum ... probacio ... legitima ... de praesumpt. ... dudum ... sic ... fides ... iuramenti ... de calumpnia ... archiepiscopi ... testes ... publicatio ... attestationum ... de testibus ... cum olim ...

de falsis quia falsa ... ff. de inoff. te. papinian. q. meminisse ... c. de his qui
... dignus ... et absurdum redire ad hoc cum remittendum pu
tavit. C. de ... si quis iusiurandum si cum semel probatum reprobare
non possint ... ff. de neg. g. pomponius ff. de adulte.
... si non vel quod melius est probari

[illegible]

aduoc. i. e. potuit spoliavit. Cum ergo post
vocati ad iudicem ... restitutione ...
[illegible]
... testes ... ad ...
[illegible]

Praeterea aucto. tamen ... ut ...
de parte testium producatur ...
... non ... reddat
... ad ...
... publica
... testes ...
[illegible]

In nostra praesentia ... Cum ...
... testes numero
... producti ... non ...
... testimonium
... ad ...
... testes ...
... non ...
[illegible]

producti ... testes ...
[illegible]

Licet ... testes ...
[illegible]

... de testibus ...
[illegible]

de testibus.

super hoc dic ut notat . . . dilectorum . . . novitie . . . que in apparatu . . . qui dicit semper accusatio . . . si infamatus fuisset . . . contra . . . fuisse . . . potuit

[illegible]

si preter velum . . . primo . . . si ipse vellet intelligi se de interlocutoria . . . ad audientiam . . . de testibus . . . senes et valitudinarii . . . intelligetur quod in casu . . .

[illegible]

quod post publicationem testium et in eadem instantia iudicii testes recipiuntur super novo articulo vel contrario . . . de testibus . . . de hoc . . . de except. . . . de except. . . . super veteri non recipiendi . . . ubi de hoc . . . et eodem in veteri . . . probatione . . . de probationibus . . . non debet actor . . . quod . . . non liceat . . . non debet . . . quod . . . testes super eodem articulo . . . alius est modus . . . et ad aliud . . . primo . . . veniens . . . cum . . .

. . . quod est licitum . . . de ea . . . pastoralis . . . de . . . cum fundus . . . de acquirenda possessione . . . nichil . . . bona . . . de . . . bonorum possessione . . . hoc . . . de . . . intelligere quod . . . iudicium . . . non . . . rei . . . de . . . cum . . . de . . . monachi . . . testium cum sollempnitate legali super . . . possessorio . . . iudices . . . monachi appellant . . . ab interlocutoria . . . cum sollempnium . . . quod . . . dies . . . ad appellandum . . . q. vi. anterior.

h eme... et j. de hac materia loquitur. j. de ap. constitutus. post appellationem. Sed allegabat ubi procuratores si probare possent quod executio propter hoc suspendi. Sic si obiciat quod falsi ... si ex falsis instrumentis. l. ult. ... admittere noluit. quod dicebat quod cum constituti procuratores ab excommunicatis ut ... et minus ... audiendus sententia lata inter me et te non est executioni mandanda si ... [illegible]

[illegible]

... ut littera dicit.

Significavit nobis presbyter ... Nicholai ... [illegible]

[illegible]

Ad aures nostras ... [illegible]

[illegible]

Illo filio et ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

Constitutus in praesentia nostra [illegible] canonicis [illegible] de [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] ac auctoritate eiusdem [illegible] defensionis causa [illegible] Magdeburgensi archiepiscopo [illegible]

C[onstitutus] in praesentia nostra [illegible] coram nobis [illegible]

[illegible]

Licet ex quadam necessitate praeter communem formam fuerit olim statutum, ut in consanguinitatis et affinitatis gradibus computandis valeat testimonium de auditu, quum propter brevem hominum vitam testes de visu deponere non valerent usque ad gradum septimum computando, quia tamen pluribus exemplis et experimentis didicimus, ex hoc multa pericula contra legitima coniugia provenisse, statuimus, ut super hoc testes de auditu non recipiantur de cetero [illegible] nisi personae graves exstiterint, quibus fides sit merito ad[hibenda] [illegible]

[illegible]

[illegible]

... dicantur ab antiquioribus ... [illegible] ... testium ... [illegible]

[illegible]

Laici vero ... [illegible]

... per cos ... [illegible] ... audiant ... [illegible]

[illegible]

... ac ... Sexto [illegible]

[illegible]

[illegible] ... de testibus ... [illegible]

[illegible]

Licet dilectus ... [illegible]

[illegible]

De testibus cogendis

[illegible]

Venerabili ... [illegible]

[illegible]

...cca. s. de penis. c. ut. omnis utriusque. b. diligentia quam solet... [illegible] cum maiori. quod circa maiora magis periclitatur, et ideo cau... quiescant. et. lxi. di. miramur. et. vii. q. ii. c. ult. et ff. ad ... l. i. q. ii. ne aliqui ... et falsis decipiantur figmentis. s. de ... c. ii. b.

... clamor. et. s. archiepiscopum ... de illo archiepiscopo ... s. de ... c. ult. ...

[illegible]

... ipsum ... apostolicam ... cum ...

Super eo ...

Pervenit ad audientiam nostram ...

[illegible]

... fama sua non sequatur infamia. ff. de furtis. non potest. et alias mod. ut. iii. q. vii. c. porro. quia licet alias per penitentiam salvare possimus infamiam tamen abolere non possumus. ii. q. iii. c. hinc colligitur. et sic penitentia non prodest eis quantum ad hoc quod actus legitimi infamibus sunt interdicti. s. e. licet ex quadam. ... fuerint in integrum restituti. iii. q. iii. c. ... ii. q. iii. ... infamibus portae dignitatis patere non debent. s. de excessibus prelatorum ... et. c. de infamibus. l. una. ul. x. et. c. de dignitatibus. neque famosis. ul. xii. et ferre testimonium dignitas est. xxxv. q. v. ... per signa ... ubi dicitur quod in crimine cum civiliter agitur viles testes et non ...

[illegible]

... cum ... ad ...

Cum causam ...

Publica ...

[illegible]

[illegible]

Si le gia odio l'amore ib. pater. ec. de rel. ap. ut. [illegible] honor. [illegible] magro. v. canonico [illegible]

D[illegible] [illegible] una [illegible] [illegible] testes q[illegible] [illegible]

V[illegible] [illegible]

S[illegible] ad exemplaria [illegible]

S[illegible] [illegible] publica [illegible]

De fide instrumentorum

[illegible]

E[illegible] [illegible] capitula de [illegible] de [illegible]

A[illegible] [illegible]

C[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]alendi. i. i. aut elusam. qr iustitia no potuit sup
ea illo p[illegible]ante. ff. de of. p[illegible]sulis. nec quequa. § ult.
h calliditati [illegible]. ex hoc ut qd no sit cogend dicere uita
tem sup p[illegible]ncipali. s3 tamen releuare hac fraude. z h[illegible] dicebat
p[illegible]cedi in ca tanqua deposuissz eam ulim. z sic hebebat illum
p[illegible] fraude reuelata. z sic fulciebat ubi iuramentu fu
it. z h[illegible] colligi uidebatur ex antiqua decretali. alii dicunt
[illegible]. z q dicit adde retegendu tante fraus suppleas. z nichol
sup p[illegible]ncipali debz c[illegible]pelli. ar. 8. c. p[illegible] Ceterum. z. e. c[illegible]
tutis. ar. i. e. c. ult. s3 [illegible] i. e. dilectorum. ubi soluit. dic
qz no c[illegible]pellit sup p[illegible]ncipali. ut dicebat lau. s3 ad detegen
da fraude d3 c[illegible]pelli. z [illegible] denunciari no tenu illo iuram
to. z [illegible] si uoluit potest iurare sr. pu. s3 n d3 c[illegible]pelli.

p 2 euenit ad nos. z. i. de uerbz et. testificari recusat.
attende c[illegible]sultatio[illegible] z responsione. z sic uidebis q no
directe respondz ad interrogata. si. 8. de testibz. cu i[illegible]a
ubi ita directe respondet. s3 ui q eo ipso q respondet ut sr.
uerbz certaliter c[illegible]pellendi sunt. sat a c[illegible]trario sensu. respondet qd
sup illa iniuria n sr c[illegible]pellendi ferre testim. q et dunog
fitetur de alio negare uidetur. i. de presu[illegible]pcione. z. xxv.
di. qualis. z[illegible] io qr i omnibz testes n c[illegible]pelluntur. i. e. dilectorum.
qr iniuria criminalis e. vii q. de iniuria c[illegible]depnat[illegible] [illegible] efficit.
i. de re iudi. cu te. ff. de hiis qui no. i[illegible] fa. arbiceletras.
§. ult. ar. co. i. e. sup hiis. z. e. sequenti. soluitur. et in
telligere generalis. i. e. dilectorum. uel dic q p[illegible]secucio iniurie
appellatur hic c[illegible]ualtica res. z intellige q ciuiliter agebat.
[illegible] hic p suo interesse de iniuria aliter no c[illegible]pellerentur testes. qd in
telligo de iniuria facta ordini clericali. b.

c k cum. z. i. uis scriptum. num canonicam qm ciuile. xiiii.
q. ii. quaquam. z. 8. e. p[illegible] totum. z. e. de testibz. siqui.
l quia c[illegible]suetum. e aut ut hic sat appaet c[illegible]suetudo qd ius
moribz [illegible] approbatum. q p lege suscipitur cu deficit
lex. di. i. c[illegible]suetudo. z c[illegible]suetudo e optima legum interp[illegible]s. 8.
de c[illegible]suet. cu dilectus. z sic c[illegible]pellendi sr testes tam iure scrip
to qm no scripto. s. c[illegible]suetudine. ut hic p[illegible]. b. i[illegible]. ipm co
m stituit. z quis c[illegible]pellabit ita dem e. eo ipso q monitus n uolt
testificari. presumitur eo ipm ut statim c[illegible]pellatur. nec e alia proba
cio necessaria. z h[illegible] presumptio sufficit. ar. ff. de pet. her. siquis
[illegible]ubitatem. §. plane. b. odio uel gra uel timore. siue odio per
sone uel timore s3 c[illegible]tingat c[illegible]pelli debet. 8. c. p[illegible] c[illegible]stitue.
z. e. Ceterum. z. 8. e. peruenit. siue e odio ipius facien
ti qd quida tenui religione abhorrent. C. de fide instru.
i. ult. z. i. de hy. et si c[illegible]ones. z [illegible] forte d3 c[illegible]pelli. uel
si nollz iurare dapnado iuramentu tanqm hereticus debet
c[illegible]dempnari. i. de hereticis. excommunicamus. §. ult.

o reuera. z. i. synodales. xxxv q. vi. de qbz hec
in synodo. iurare. iuramentu cu alioz testiu adrocari [illegible]
debz extendi du durat [illegible] illo p[illegible]qm iuramentu aut i synodo
p[illegible]stitit siue cora ordinario siue cora delegato ca illa [illegible]
ceptum. ut hic innuit. si iuramentu calupnie adoria q in ca
c[illegible]tingit extendi. c. de iuramento calup. aut in h[illegible] iuramento
p a d[illegible] in alia. z si aliter no fiat fides innuit s3 [illegible] q iterum iu
rare debeat cora delegato i p[illegible]cede ca. s3 no ut c[illegible]tribu
unt [illegible] sat p[illegible] supplere magis sic z testes ex quo sel iu
rant ferre testim in aliq ca no debz amplius iurare sup
quilla. articuli noue c[illegible]posis. [illegible] ei debz iurare sup illo articulo
noue c[illegible]pos qr p[illegible]mu iuramentu no extendi ad illum articulum
noue c[illegible]pos. qr cu prestatur illud in synodo uel cora epo no co
gitabat de illo. z q iterum iurare debet probat. 8. p. p[illegible]
fraternitas. ubi nouus articulus probat ta p antiqs testes
qm p nouos. p[illegible]us prestito ab omnibz iuramento. z. 8. c. p[illegible]
r. c. de testibz. z. e. de testibz ap. p[illegible]hac. b. p[illegible] infamia
al apibendo. no e q testes huic [illegible] infamia supuenientem.
remouet a testio p[illegible]hibendo. no aut apibito qr infamia p
dolem supueniens n iuuat q legitime factu e. i. de eo qui
c[illegible]gnouit c[illegible]sang uxor sue [illegible]. z. c. tue. z. c.
iordano. z ar. C. de testis. l. i. z. iii. q. vii. §. item si
sic [illegible]. [illegible] no cassat ca q legitime facta fuit. 8. de
r restis spo[illegible]. audita. b. remouit. hec hic q infamus re
pellitur adentiaradoc. ut. i. de spon. cu i tua. z. i. de
acc. cu dilecti filii. sic olim. z. ff. de p[illegible]lari act.
r p[illegible]laris actio. hug. q in omni exceptione. i. in synodo p
reo[illegible] [illegible]. z sic in c[illegible]traria. i. i eade instancia iudicii
an qm loquatur p[illegible]ibz qr postea c[illegible]fornaret p[illegible]sumitur
s3 h[illegible] posset intelligi huic respectu aquitate p[illegible]sone ut

quali probat ingrauia uel.
sic possit corrigere. z ex in[illegible]uallo quali intelligat i g[illegible]ata probat. ff. de ie. o
[illegible] ac. ff. de adulteriis. q au[illegible] lex. §. ult. inst. de cu[illegible]ic. ad[illegible] i ult.
z. xxxii. q. i. apt misericordie. z uerbi. s. de ele. q [illegible] ubi uacies in [illegible] q
potest huc libi iguanata siue mox. ar. q. xxxv. q. ix. q quis c[illegible]misit. sed
illud c[illegible]tra non tangit hic. b.

s sup hiis. z. i. hec decretale e p[illegible] illi qm hec. i. de acc. sup hiis. z. r.
p[illegible]. tu uis de fine illa decretal e. z de hac materia loquitur. 8. r. p[illegible] tu uerris.
d inquisicois articulis. ex h[illegible] loco potes summe casum illius decre. ta hiis. 8. r. p[illegible]
q illius sup hiis. i. de acc. quida cu clericus fuit i epm [illegible] quida se oppo
nebat electioni dicentes q erat male fame. z q nimis c[illegible]uersatur cu uidua. i[illegible]
qui se opponebat huic electi noie capli dno p[illegible] transmisit q ta clerus qm
caplin [illegible] dicebant. z caplin nescuisse de [illegible] de illis articulis mandat
d p[illegible] inquiri. z ad h[illegible] p[illegible]banda testes sr c[illegible]pellendi. cogatis. s3 c[illegible]pelluntur testes i omi
c nibz. z e [illegible]. i. c. p[illegible]. z sic e q. sup. c. peruenit. z. i. e. dilectorum ii.
c d um q[illegible]. z. i. testes c[illegible]pellere. dubitacois ca fuit. § soluitur q. b.
qr uidebatur q in omnibz no sint c[illegible]pellendi. ita. i. de testibz in aut.
§. qm. ar. z. C. e. si qui in p[illegible]n. ex eo qd dicit ubi in pecuniariis causis [illegible]. coge
dos ut q n in omnibz. s3 q hic mandat p[illegible] s. qd c[illegible]pellant. z. 8. c. p[illegible]. z in
sequenti. c. dicit q in omnibz no c[illegible]pellant s3 ubi sr c[illegible]tra hec. z qm c[illegible]pelluntur. z qm
d d uel contra. z. i. sup omnibz. ita c[illegible]pulsione testium. no qd in ca ciuili. § n. b.
ubi aliter [illegible] hic no pt. indistincte sunt c[illegible]pellendi ta clerici qm laici ne
ueritas occultetur. xiiii. q. ii. quaqm. z qr mortale peccatum q ueritatem occultat.
xi. q. iii. quisquis. vn monicione p[illegible]missa indistincte c[illegible]pelli debet. 8. e. sup eo. z
eo ipso q monitus no uolt testificari presumitur q maliciose h[illegible] faciat ut supra dem
e. 8. e. cam. quinque tm in pecuniariis causis no c[illegible]pellitur ut i mediatoribz qui no
c[illegible]pelluntur ferre testim i c[illegible]tractibz in quibz mediatores fuerit si de c[illegible]sensu partium
inaut. c. §. qm. it in aliis causis qui qm p[illegible]ulogiati sunt. iiii. q. iii. §. in
omni. [illegible]. it inuiti z talibz causis sequentibz z in omnibz no patet hic. q n
c[illegible]pellendi sunt. z e ar. ad h[illegible]. C. e. si qui in p[illegible]n. z. 8. e. p[illegible]euenit singularum uel qd
[illegible] sunt c[illegible]pellendi. 8. e. sup hiis. z. e. cu q. in quibz expresse c[illegible]pelluntur. z. ar.
8. r. p[illegible]. cu causa. ut testes aut. z c. s3 ubi [illegible] ille soluitur. z. iiii. q. iii.
§. item in criminali [illegible]. item. l. iulia iudiciorum ex eo enim q dicit p[illegible]sone ubi non
c[illegible]pelluntur d[illegible] intelligi q alie c[illegible]pellantur. ff. e. l. iulia. ille ei p[illegible]sone p[illegible]ulogiate
sunt p[illegible] c[illegible]iunctionem. vn alii omnes c[illegible]pelluntur. sup hoc dicunt quida qd si ag
at directe i modum accusationis no sr testes c[illegible]pellendi. si uo ciuiliter agat de crimine in
modum exceptionis uel denunciacois aut z inquisicois tc c[illegible]pellitur. ut. 8. c. sup
hiis. z. i. de sy. licet hely. s3 huic distinctioni c[illegible]dicit expresse h[illegible] decr. q n potuit
agi criminaliter in hac decretali. s3 ciuiliter tm. duabz racionibz [illegible] ut hic agebatur ca
electionis z requisicois int epm z caplin ut patet in antiq. z qr p p[illegible] accusa
tore s3 accusator no inuenit in ca criminali. i. de accusationibz uenientes. z. ff. de
pu. iudic. l. p[illegible]. §. f. z. v. q. iii. in criminalibz. z in omnibz non sit
mutua accusatio uel denunciacio. qr n racione criminum s3 innocencia reus purgat.
ff. de pu. iudi. [illegible]. z. iii. q. xi. neganda. z sic necesse e ut dicamus hic
q obiciebant criminalia testibz ut a testio repellerent. z io dicit cogatis testes. §. q
nominati fuerint. p[illegible] qm sup omnibz. i[illegible] dicendum q sup omnibz testes c[illegible]pellendi
no sunt siue directe agatur de crimine siue ciuiliter ut hic patet. z. 8. e.
peruenit. z s3 e racio. qr infamia alterius nemo debz facile p[illegible]sumere qr tales de
tractores dicuntur. z. vi. q. i. ex merito. z. c. talibz sequentibz. § [illegible] forsan ne c[illegible]
pelli qr respondeb. 8. e. p[illegible]ximo 2. ad illud sup hiis dicas q ubi c[illegible]pelluntur
testes ad p[illegible]banda infamia siue irregularitate q clerici ne p[illegible]sona indigna ad
apicem dignitatis p[illegible]moueatur. qr uel p[illegible]sona dig ad tanta dignitate p[illegible]sumere
p[illegible] p[illegible]mouenda no debz. z iudex ex of. suo h[illegible] facere debz [illegible] publica [illegible]
te qr ille omnibz de sua plebe p[illegible]ficiar. z sic e qm specialis in ca inquisicionis. i. de sy.
licet hely. z inquisicio no fit nisi infamia p[illegible]cessit. vn ubi n c[illegible]pelluntur testes
i infamia aliquis s3 ex tali c[illegible]pulsione si p[illegible]bentur omnia ad infamia. 8. r. p[illegible]
tellum. z qr ibi agebatur de [illegible] p inquisitionem io c[illegible]pelluntur ne [illegible] remanere
at impunita ex defectu testium in quo casu intelligit p[illegible]. o. cu q. qr illud speciale
dico in crimine [illegible]. z p[illegible]cipue [illegible]. [illegible] in quibz [illegible] specialia. i. de falsariis. [illegible]
ad falsariorum. z idem in casu sequentis. c. dicas ergo q ubicumque agitur act. cri
o[illegible] uel exceptione p qm aliquis ad infamia p[illegible]cedatur no sunt c[illegible]pellendi testes
ut dem nisi in casibz p[illegible]dictis s3m leges c[illegible]pelluntur nisi in casibz ubi speciale no c[illegible]
c[illegible]pelli. ut dem e. z h[illegible] dur. r. z viii. alii c[illegible]dicant p[illegible]ut dem e. s3 de p[illegible]dictis
omnibz racionibz pt de facili respondi s3m illos qui dicunt q sr c[illegible]pellendi sunt testes.
z ubi agatur criminaliter tm dic q nulla criminal qo erat inter epm z caplin. s3 erat
tm ut p[illegible] int[illegible] in v. c[illegible]pulacione. s. questio z requisicio. z q dicit testes q
nominati fuerint cogatis. [illegible] re. p[illegible]. si gra. z d. p[illegible] qm sup omnibz sic
debz intelligi. testes c[illegible]pellendi sunt in ciuilibz c[illegible]dicionibz. s3 in criminalibz no debent
c[illegible]pelli. z sic p[illegible] p[illegible]uidit ne nouum ius. z sic nichil c[illegible]tra c[illegible] istos. z sic non
debz. ut dicant q hic erat c[illegible]trouersia int epm z caplin sup pluribz [illegible]
ciuilibz. z sup omnibz q isti erant q illi erant p[illegible]uaricatores ad excusaciones tm
allegandas. uel q data fuerunt litere. q. illa stare no posse ut patet in antiq
decretale. z p[illegible] [illegible] p[illegible]dicta ciuilis et z criminalis qo n c[illegible]currit sic immo criminal p[illegible]
icat ciuili. iii. q. ult. § alii. s3 magis c[illegible]gruu uidetur si sr c[illegible]pellent quecumque
agatur du tm no criminaliter directe ne p uiles p[illegible]sonas quis c[illegible]dempnetur. ar. i. de
sma ex. ut fame cu suis c[illegible]cor. ubi potius. z ar. i. de collu. c. i. z. ii. z.
ult. 8. r. p[illegible]. cum causa. [illegible] testes aut. z d. z. 8. c. sup hiis. z. c. q

cont' z . j . c. xx. Innoc. iiij. dic. qd ubi non e petitio tunc id sup quo testes producunt non sunt expliandi si petitio est tacite explicant. b.

v b Generabil. z . j . quinti. clerici qui contra epm suum fecerunt conspiracionem ut insidias ei parauit deponendi sunt z tradendi curie seculari ut puniant. xi. q. iij. sicut sacerdotum. z . c. quinti. z tribus c. sequentibus. laici uero qui contra epm suum fecerunt conspiracionem sunt excommunicandi z admonitione puniendi. xi. q. i. conspiracionum. Quinimmo absoluatur. sed ut qd non debebat absolui cum inimicus non tenuit unde poterat denunciandus sunt non testis huic inimico. s. e. p. constitutus z c. intimauit. z ita hec absolucio poterat dici fieri ad cautelam sine de iure sic quoque absolutum est aliquis ut possit testificari s. e. p. ueniens in fi. preterea z alia ratione inimicum cum ipse non tenuit quia inimicos liberare sibi xi. q. i. sicut sacerdotum. z c. quinimmo cionum. z c. sequentibus. quod tale inimicum non e iurandum cum ligat in dispendium salutis eterne. j. de iur. iur. si uero. z xxii. q. iiij. si aliquid z in multis c. eadem causa. z qui ei huiusmodi testes contra ut c. ea. q. ii. in adlicitum ut liat sit illicitum ualere ipsa non dz quasi ueniret contra s. de eleccione pro habile. item hec hic soli omnis admittitur ad detegendam conspiracionem immo etiam tunc illa qui racionem manifestate. vi. q. i. quod sicut cum militibus in fi. z lxxx. di. sicut. pro item in defectum probacionis minus ydonei testes admittuntur. C. de he. l. p. quam multi in fi. z iiij q. iii. § item fur. Wo z pro defectum testimonii admittitur qui alias admitti non deberet. s. de elec. cum dilectus. b.

8 b In scriptura. z . j . autentica. xxv. q. ii. scriptum. autentica scriptura e que per manum publicam uel per iudicem cum duorum testium uel duorum admiti subscriptione uel testimonio facta est. in aut. de instru. cautela. § sed instrumenta uel duorum uirorum. s. de probat. quoniam contra. uel que habet sigillum autenticum. j. e. pro. z s. de probat. post cessionem. z in scriptura que facta fuerit in presencia trium testium uel auten tica. in aut. de instru. cautela. § si quis quicumque coll. vi. z c. q. porcos. et ex ea scripturas alia exemplaria. C. de edendo. aut. sicut in aliquo nisi ipsa exemplaria scripta z publicata sint iudicis auctoritate. C. de testibus. l. publica. z . j . e. c. ult. ar. C. de iure emphi. l. ult. § sed z si quidem dominus decem. z . C. de re iudi. gesta. sed poterat quod ipse ita mandat procuratoris per ista temporis ... z prime lre non ... nisi quid ... pro ... diocesis quod non nisi prima forma pus appareat pro ... uel nisi probet tenor po ... rescripti non cancellati non uiciati. j. de priuil. cum olim. nam pro ultimas lras non dat iudex uel si dat non constat per eas de potestate ... z ideo non pt procedi per ipsas sic non tunc quasi excommuni ... nisi ei fiat fides de iurdecione

5 k Scripta. z . j . autentica. instrumenta ... quamuis ult. publica perpetua firmitate initur ad dapnum z commodum utriusque partis ar. liiij. di. c. ii. xii. q. ii. sicut de eccles. z s. de pact. ... z iiij. q. iii. § item sepe fit. C. de fide instru. in exercendis. priuata uero abad ... scripta ita quod consiter uel aquocumque dum modo testium uel prium subscripcione fulcita sint in aut. personali robur optinet firmitatis. in aut. de instru. cau. § sed z sic. si quis. z tal scriptura dicit ar. ut h pz in rcali uero actione instrumenta publica manu confectum preponitur tali instrumento priuato non priuatum instrumentum habet trium uel amplius subscripcionem testium. C. qui po. in pi. ha. scripturas priuata uero instrumenta ualent in preiudicium illorum qui ea scribunt. C. de non nu. pec. generaliter z ff. depositi. pri. § ult. ad commodum uero minime. C. de probat. instru. ra

l nes. exempla. publica manu. i. per notarium qui fuit publice dicitur. ff. re. pu. in sal. fo. l. ii. apparerent. ratione subscripcionis in aut. de fide instru. § ii. coll.

n vi. viii. autenticum sigil. sed quod dicimus autenticum sigillum autenticum sigillum dicitur sigillum epi z ei credi quam domini ... ordinarii. s. de probat. post cessionem. z xi. q. iii. cure. item sigillum capituli. s. de probat. cetero. z lxxxiii. di. in noie domini in fi. item sigillum alicuius principis secularis cui credi de consuetudine. j. e. cum dilectus. item ar. xxx. q. iii. statuimus z ff. de custodia z exhi. reorum diuus.

e o XLIII. z . j . copiam fieri postulauit. quod de iure petere poterat cum sit commune instrumentum immo iudex tunc illud partibus exhibe. s. de dilat. preterea quod si non fecerit poterit appellari. j. e. c. pertulit. nam z ipsa instrumenta tunc quasi parti alteri exhibe ex quo utitur uel in iudicio. j. e. c. pe. z c. cum ... z pro c. c. l. ult. z cum ea. uult. argue falsitatis. ut ibi di. ab'atis sunt. ut uidebatur dubitandum quando rescriptum debet asseri non uiciatum non cancellatum. C. de edendo. di. adu. tol. l. ult. z sine reprehensione bulle z carte uel lre. j. de priuil. cum olim. z c. cum olim. z hec intellige uerum ubi tunc quod z ubi ipse ... sed in translacione fieri possunt abradi. z hoc non ad ... sed ad ... fidem z ... ut. C. de testibus ... quod non stat tali narracioni nisi illud probet ... in carmine ... si de cade manu scriptura reposita e in loco non suspecto. si uero lre erunt clause tunc non nocet. ar. C. de fide instru.

q contractibus. z . C. de testibus non ... lau. imponimus. i. in nobis ponimus. in nobis actoribus uel reis uel iudicis. ubi omnino suspecta esset futura. item si esset ibi falsitatis lre suspecte sunt. s. de rescript. ad audienciam. b.

a r Accepimus. z . j . non inspecta non ualeat. alias enim nec credendum posset nec sciri quod deberet fieri per ipsa contrarium excessum inspectione deprehendi. j. de priuil. accepimus. z c. porro. z . j . c. xx. z xcvi. di. bene quidem. nec possumus iudicare de lege nisi ea perspecta. ff. de ... z qui ... exemplum uel instrumentum uolt arguere falsitatis prius uitabit quod calumpniose hoc non diceret alias non audietur nec datur ad inspiciendum. C. de fide instru. l. ult. que militer cum agitur de ... non inscribit actor ut ibi dic.

quidam intelligunt. l. aliam cum agitur causa de ... z hec intelligo uerum ubi de calumpnia non e ... z e. ad hoc ar. s. de testibus presenciam z . j . de except. pastoralis.

c al' consimilio constituto. hoc iudex debet prouidere ut utrumque pars ... iii. q. ix. hortamur. xxxiii. q. ii. sine. z . j . de ap. d ex parte. z s. ut lite non c. accedens. ultime arguendo nota ipse perfugendum actore uolunt ultra quod non audiuntur ut iiij. q. v. c. i. z . j . qui filii sunt legitimi. lator. j. de accus. licet. j. de clan. despon. cum inhibicio. z . j . qui matrimonium accusare possunt cum ... z . C. de ingenuis ... diffamatis z . C. qui ac. non pos. si ea sic z ad exceptiones respondas. j. de except. pastoralis.

y Uacillare. ar. quod per ordinem accusacionem contra aliquem intum ... in statu z off. suo ... non viii. q. iiij. nonne. ar. C. quod. s. de testibus in di.

x ubi de hoc. sentencia quod coram obtentum. auctoritate eam priuilegiorum sententia lata fuit super statu monasterii absoluendo monasterium a subiectione archiepi z ita quod pz licet diceret sententiam lata per falsa instrumenta sine testes quousque de hoc consiter in sua firmitate perdurat z ei stat. ff. de re. iu. diuus. falsitate uero probata nullius erit momenti sententia. s. de presump. in nostra in fi. z . C. de ... licet. inspectione priuilegiorum uel ... ipsorum. j. e. pe. z ff. de edendo. l. i. § i.

c a Omnino. z . j . pleni exhibe. z tunc isti contra reos qui compelluntur sua instrumenta parti alteri exhibere contra illud. s. de probat. c. i. z iiij. q. iii. § item in criminali qui intendit. z . C. de edendo qui accusare sed non conuenit illa quod isti usurii erant in iudicio uel priuil. z ideo adiis ... illa ede tenebantur. ff. de edendo. l. i. § edenda. nam z actor reo z reus actori ede tunc omnia quibus usurus e. C. de edendo. l. ult. de hoc dicetur. j. e. c. pe.

b tiuus. b. prima litigia suscitare. quod est non dz immo potest dz iudex prospicere ne lites ex litibus oriantur. ff. de arbitriis non distinguemus. § quesitum. ff. de re. quidam. z ff. de leg. iii. fideicommissa. § sicut z ff. de dapno infec. qui bona. § ult. z . C. de iudic. aptissimi. z . C. de sac. sanc. l. ult. vii. z ille qui petit sibi fieri edicionem instrumenti iurare debet quod per calumpniam hoc non faciat. ff. de edendo. sicut ex ... quantum § exigit. z . C. quando ... l. iii. b.

c presente iudice. nam alias non tunc quod coram iudice z presente altera parte hec sunt facienda. ar. ff. de ... ac

d uoluit. § ... z l. ult. illud solummodo. ff. de edendo arguimus § edi aut alia uerba exempla non debent ... sic z quoque ... clausula testium quando ... ignominia. C. quando ... l. iii. z ff. e. t. l. iij. § ii.

j e Cum dilectus. z . j . peterent sigillum abbas. huius mandatum a capitulo suo alias non audirentur. s. de rescript. ... nisi causa ... s. de off. del. ... de hoc dixi s.

f de rescript. ... procuratore tuo. z ita ... libellum in persona procuratoris nomine ecclesie. ar. C. de epis. z cl. omnis. § hec in ... s. de elec. ...

g sportum sueuite cum hoc. z sic pz quod libellus generaliter offerri sicut s. de restit. spo. cum ad sedem. ubi de hoc plene dixi. s. de libelli ob. c. ii. optinuerat in iudicio

h possessio. sed si optinuit in possessorio quare iterum petit cum huius possessionem dicitur quod optinuit in possessorio cum ... sed archiepiscopus reuocauit possessionem instrumentum efficiendo cautionem coram episcopo ... z ... z ... in pos. sed archiepiscope. b.

i de sequestro. adhoc ... iure addendi dicunt quidam ar. huius lre quod uerba illa sp sunt ponenda in libello ar. ... de act. § ... sed non e necesse quod ponatur nisi quasi uelit ponere ad cautelam quoniam adiunctio ... pt mutari uel addi uel diminui libellus. C. de edendo. edita actio. de hoc dixi e. s. de libelli

k ob. c. ii. Ad sum monasterium pertinere. liberum ... e lacius pz. ff. de ... si uerbum illud pertinere ... hec reduxit in iudicium quod ... habebat in re uel ex quo ullam causam adiecit. ff. de except. rei iudi. z an eadem § actiones z de hoc dixi. s. de libelli ob. c. ii. z iij. q. viii. libellos uel offe

l rebat. cum quoniam dominus predictum dominum ... quod feudum alienare non possit sine licencia domini ut ... de feudis. z . C. de iur. emphi. l. ult. z ar. j. de dote pos. di. imp. sed hic collacio ad alia z confirmacio ad alia referre ut j sequitur.

plurime iudicare. aut aliquibus prudentibus viris deputare ab ipso audiendum. Quod ... ra eiusmodi recitasset tantum uno quod fuit aliud solum in reservabat et adverse parti ... ei fiat. Iud. iii. Mediolan. archiepiscopo.

Licet dil. fil. ... sancti donati de Scorna ... cum ... causam que inter audiendo ... bas nomine p. monasterii sui a parte ... procuratore suo nomine mediolan. ecclesie ... monasterio memorato ... cum honore districtu et monte loci ... castellum dicens ad monasterium ... omnia pertinere ... de ... curte ... res monasterii ... de quibus monasterium ... possessionis ... Inde ... omnia ... cum omnibus ... in perpetuum salvo ... ad ... vendi ... omnia que premissa sunt ad suum monasterium pertinere. primo ... episcopi ... quod monasterium ... et ei que premissa sunt donavit ... Secundo ... quondam ... archiepiscopi ... que premissa ... molestaret ... Tertio ... premissa omnia monasterio ... Quarto ... abbates monasterii memorati ... possederunt ... et quod fama publica ... et ...

... monasterio ... donata ... Sed ... premissa donavit ... procuratore ... fuisse ... primo quibus ... apparebat ... videlicet in annotatione ... cum ... sigillum ... sigilli ... apparebat quedam ymago ... in capite ... in manu baculum pastoralem ... sed ... dimidia ... in alia medietate ... media ... vacua remanebat ... ymago videbatur ... fuisse ... in ... et ... colore ... videbatur fuisse sigillum ... in una medietate ... ymaginem ... et in alia medietate ... ymaginem ... sigillo ... apparebat ... cum hac ... gratia ... episcopi ... nomine ... sigillum ... fuerit ... Secundo quia ... tertio ... quia fuerat ... legere ... cum ... quia ... non erat spacium ... unam lineam ... cum ...

endū. In instit. de inofficioso. §. quemod. nisi in eo. ubi. ff. de manumissionibz. l. amplius. z. ff. de re iudi. inter pares. Item si agatur. de inof. te. post iudicatum. de inof. te. si pars iudicatum. Item per uiso xxxiii. q. i. sigl accepit. z. xxx. q. iii. c. f. z ulos tres caus z qui tum hes. j. de re. iudi. §. c. ult. b.

uod sup huius. z. j. hec decre. e. ps. iur.

m. j. de uoto. q sup huius. absolucione. auoto peregrinacionis. ignota. cum illa sigilla ignota sunt. eo eis non e standum nisi sint. v. aut eo amplius. xcviii. di. c. i. z. ii. si non sunt offuscata sunt suspecta. ut. s. c. pro. z. ff. qui testa. facere. p. ad testium. §. si signa. te. et remittitur ad consignatores ut agnoscant sigilla sua. ff. quemadmodum te. ape. l. si quis ex consignatoribz. et si quis non agnoscit sigillum suum non ideo uiciat sed suspectum redderet. ff. c. l. i. in fine. cum non sigillum notum e tuo credi talibz uo tis eciam in preiudicium alterius. s. de probat. post cessionem. z. c. licet. quam diu grauiter probet. ut.

n. ubi. impedimentum. cui uotum negant adimplere. nisi. cauere uolumus. q uitarem debet grauiter. quotum reuocet. sicut ille que reuocat alias uirus. s. de of. del. ex litteris z. s. de dolo ex litteris. z. s. de rescript. ceterum. z. j. de dote. re. iudi. inter monasterium. et

[illegible]

[illegible] ant sniam pt oppom. post sniam in ca appllonis. C. sniam resandi. no p. l. ii. alr no poss nisi p bnficiu re stitucois ut in l. [illegible] z. j. de priuil. cum olim. et. S. de in integr. restit. suscitata. sic z opensatio omissa ant sniam nichominus remanet acto saluate. re. pt sniaz cttra aliqm appllocm no obstante re iudicata in pma peticone. ff. de open. [illegible]

z. l. ulr. z. ff. c. t. prior. [illegible] z. l. siquis. [illegible] z. l. ar. gentarius. .r. B. et hic est expressum. Si instiam [illegible] sicut z actor petit areo in strumta p que intencom sua pbare uult no est audiendus. q. p se ipm debz hre suas pbacoes. S. de pbac. c. j. z. [illegible] edit. qui accusare z actore no pbante reus debet absolui ut in l. qui accus. z. j. ut ecclia bn. ut nrm. z ita nec reus actori nec actor reo tenet exhibere instrm ad fundanda intencom adu sarii. Si no actor ul reus unr aliquo instro [illegible] uiud adusario edi debet siue dic z osule ne [illegible] mat[illegible] fabricari [illegible] S. c. [illegible] z. c. accepimus. ff. [illegible] z. ff. de eden. l. j. q. ediciones. nisi ue llet alram peium arguere instrm de falso tunc integru instrm debz edi. B.

[illegible]

Cum dilectus filius [illegible]

[illegible]

Expunxit. z. j. hec decre. supta e ex illa. l. C. de fide instrom. scriptura q qui gnas inpse. h e uni siue directe [illegible] ...

[illegible] caucio. z. j. caucio. hec decre. sumpta e de illa. l. ff. de pbac. cu de indebito. q. ulr. z dic caucio siue scripta siue sit publica siue puata. indebite. qr dicas q no tenius ad id sup quo [illegible] expostta fuit. in dechiate. i. no exprimes ex qua ca debeat. Bz si cnim qr ofessus fuisti te mutuo recepisse pecuniam pmissa ul ex ali o ontractu antedicti. tunc cui stat tue ofessioni q [illegible] in illa caucone. Alioqui si ca no sit uera no poris ouenri ex illa caucoe. C. de no nu. pec. gnalit. cum satis sit indignu ut q quisq sua uoce dilucide [illegible] sit in eundem casuz ppo infringere testio. S. de pbac. [illegible] z in l. pdca gnalir infi. z. ar. i. q. vii. saluberrimu. z. xxvii. q. i. omis femi ne. eciud si no pmittat h ofiteatur se debere in ex aliq iusta ca pcedenti idem e ac si pmittat. et tm ex illa ofessione. ut in l. p. gnalr. z ita patet ex hoc qd ofessio ex iudicium fca ca adiecta bn piudicat. de hac ma dcm e. S. de ofes. c. ulr. Item quid si ofiteatur se michi debere tal ofessio no nocet ad instar stiplonis. Instit. de inutili stip. q. [illegible]

v. b. ofessioni. sic g stat ofessioni [illegible] se fallit tn quq ut in pecunia ofes sata. qr pt opponi exceptio. C. de non nu. pec. z infra biennu. C. de pecu. no nu. in ofcetibz in pu. z in dote. C. de dote cauta no. nu. l. ulr. et aut. in pcto. Item fallit ubi stat [illegible] ofessioni. z no pne. C. ad uell. aut. siue a me. b. indebite pmisisse. z ita admittit pbatio o talem caucom licet ca adiecta fuit. s. qd talis pmissio indebita fuit. puta qr iam satisfecerat ei qui dicit pecuniam indebitam se soluisse illud pba re tenet. j. de solonibus. c. ulr. z. ff. de pbac. cum de indebito. l. [illegible]. b.

c a viii. p. z. i. aucte ordinar. ordinarius qui presbit auctoritatem suam tunc tabellioni ad petitionem illorum quorum instrumenta sunt ut ea redigat in publicam formam sic. z si contra consumpta per vetustatem aut alia instrumenta [illegible] c. xx. per eius firmitatem [illegible] ut hic dicitur z sic testimonium aucte ordinarii in publicam formam redactum. C. de testibus. testa. z. l. consultam. z tal publica eo cyuater testo. C. e. publicam hoc tamen scire debes quod tabellio non potest aliquid diminuere omittere [illegible] conpletionem instrumenti. Sed ipsum integre complere debet instrumentum quod ut continet in protocollo nichil addendo vel diminuendo quia in protocollo continetur in aut. de tabellionibus. coll. iiii. pr. in [illegible] ut fiat [illegible] hic dicitur. b.

b In instrumentum. z. i. per vetustatem. per vetustatem instrumenta z privilegia renovanda sunt ut hic z. i. de confirmat. vel ut [illegible] cum dicat alias si vetustate consumptum nulla fides ei adhibetur. s. c. [illegible] dixi sic z testes ne probatio pereat in publicam formam redigunt. s. de test. significavit. z. s. ut lite non. q. qm. i. [illegible] z. q. [illegible] z. ff. ad. l. aquil. [illegible] z. C. de usuris pupillaribus. l. [illegible]

c b. instrumentum [illegible] puta quod licet in aliqua parte deleri ex vicio carte vel [illegible] continuus [illegible] de novo sit factum ut alio modo quod possit [illegible] de facto [illegible] fuit [illegible] hec renovatio si adhuc sit integrum [illegible] quod non sit dubitatio de ipsius tenore ut hic dicitur. vel si [illegible] ut [illegible] possit deprehendi de fide ipsorum non sunt renovanda nisi prius per testes probaretur de tenore instrumenti. i. de privil. cum olim. z hec renovatio debet fieri aucte ordinarii ut hic dicitur. sic. s. e. c. xx.

d b. publica persona. sic. s. c. xx. quid si publica persona non posset haberi [illegible] credo quod per aliquam personam honestam aucte iudicis rescribi possit. ar. s. de probat. qm. [illegible] tamen quod sigillum autenticum apponatur quod imponat fidem instrumento. s. c. c. ii. z. c. cum dilectus. al. possit [illegible] ut salva sit [illegible] probatio. ff. de restitu[illegible] cavent. b.

e e Sicut nosti. z. i. in morte. i. morte inferat. licet [illegible] non haberet effectum ex quo percussit ad actum. l. i. di. si quis post et de pena. di. i. si quis cum telo. b. de [illegible] in ope [illegible] ludens. licet hoc asserat non excusat quod nox ludus in culpa. e. ff. ad. l. aquil. nam ludus cum daret opera [illegible] vel. i. di. de clerico. z. c. si quis nolu[illegible] nam omne male factum prave consumitur plurimus actum. b.

debet probatio [illegible] quia [illegible] fuit [illegible] per [illegible] quod [illegible] eandem [illegible] in libris fidei [illegible] depositis [illegible] vel [illegible] [illegible] nomina. ut [illegible] plurium [illegible] depositionibus [illegible] ad hoc autem id. i. exadulo [illegible] quod [illegible] tua [illegible] dum fidaulit [illegible] modo [illegible] conditionem [illegible] ut [illegible] ordinale [illegible] ad hoc [illegible] de [illegible] fuit qui [illegible] fides [illegible] non apparent quod [illegible] aliam [illegible] deponat [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] proponebat [illegible] quam [illegible] annos [illegible] similiter [illegible] [illegible] que unica [illegible] [illegible] [illegible] fuit [illegible] [illegible] [illegible] colligere [illegible] [illegible] ordinale [illegible] [illegible] non obstante quod [illegible] fuit. postquam [illegible] [illegible] usque ad [illegible] debet [illegible] de [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] memoratam. [illegible] iudicat [illegible] [illegible] [illegible] fuit [illegible] ad dictum capitulum [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] fuit. b.

anglorum regine fuit [illegible] [illegible] apostolicae [illegible] quod in hac [illegible] spoliarunt [illegible] [illegible] [illegible] non obstante in negocio [illegible] [illegible] dic [illegible] viii. post festum sancti bartholomei. z decimo de archiu[illegible] [illegible]

Perpetuus vicarius ecclesie de Pretham nobis exposuit quod cum [illegible] z [illegible] de le [illegible] cum super decimis [illegible] iudicibus [illegible] ap. convenissent z [illegible] super [illegible] coram ipsis [illegible] quod [illegible] iudices copiam [illegible] instrumentorum [illegible] [illegible] [illegible] q̄ intenderet [illegible] sua super principali [illegible] non facerent eidem. hoc [illegible] in [illegible] [illegible] audia appellavit. [illegible] [illegible] revocato in statum debitum z c.

In [illegible] potest quod [illegible] se septuritas in iudicio [illegible] fidem sibi ad invicem [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible].

Si autem [illegible] [illegible] expositam indeterminate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] septima [illegible] [illegible] in ead. confessionem [illegible] statuit. nisi [illegible] [illegible] [illegible] promiserit. [illegible] tabellioni.

Cum. p. tabellio [illegible] fuit [illegible] non [illegible] instrumenta. quod in nota redacta fuit

h h [illegible] z. i. [illegible] salomon sed non diffiniendo sed potius [illegible] inquirendi veritatem [illegible] nam non omnis vox iudicis [illegible] ceu omnes [illegible] iudicate. C. de [illegible] z [illegible] iudi. [illegible] z. [illegible] i. q. vi. hic quippe. in prin. b. [illegible] impositio. b.

rant ab eis ad exemplum eorum ad no-
stram noticiam deducere. ordinarii iudices p-
eter ea fideliter in publicam formam
redigere. statuta per presentia
firmitate. Idem. Si autem sentencia super re-
stitutione vel pro aliam causam exem-
plari petitur coram ordinario
iudice vel delegato eo super
presentetur. qui si ea diligen-
ter inspecta in nulla sui parte vicia-
ta reperit publicam illam per sen-
tenciam exemplare eandem
auctoritatem per hoc cum originalibus. Sic in
Salomone in parabolis. De presumptionibus

Sicut noxius est qui mittit
sagittas lanceam et sagit-
tas in mortem ita vir qui frau-
dulenter nocet amico suo. et
cum fuerit deprehensus dicit ludens
feci. Idem.

Afferte michi gladium. Cum-
que attulissent ait. dividite
infantem vivum et date dimi-
diam partem alteri. dixit autem mu-
lier cuius filius erat vivus ad
regem. commota sunt quippe viscera
eius super filio suo. obsecro domi-
ne date illi infantem vivum et
non occidatis. econtrario illa dicebat
nec michi nec tibi sed dividatur. Respon-
dit rex et ait. date huic in-
fantem vivum et non occidatur.
hec enim mater eius. Ieronimus
super Iohelem.

Gestus tuus incessus habitus
sermo ... cunctaque in mentibus
facere cum modestia timeatur
auditorum sapientium observa-
cio mandatum dei maxime si

complicatam esse hominum vitam videris.
Hec in medio et vita opera intelligere.
Concilium Africanum capitulo bellice.
Nullus dubitat ceterorum
iudicium nocentes subtrahi
sic quemadmodum non absolu-
tos qui est innocens esse. Con-
firmet in de eo qui se fu-
ga subtrahit iudicium dilatatio-
nibus putatur. Idem. in omelia.
Nonne bene dicimus
quia samaritanus es tu et
demonium habes. Respondit Ihesus
ego demonium non habeo. dum
obiciuntur illata fuerint ei. unum
negavit aliud tacendo con-
cessit. Gregorius. magistro ...
Mandata celestia efficax
et ... si ... cum
fratribus omnia pariam. prude-
nter cunctas ecclesias Sicilie te-
neas ... sedis ministre.
... non lego ... fer-
...sone ... excusare ... ite-
rum ... quod de subse-
quenti questione tua presu-
mitur. Idem.
Quisdam et Africana no-
mine intellexit ... et la-
...giis ... tanto memo-
res eius tanto quidem sub-
tilius cognovistis. Idem.
Victorii episcopo.
Quanto et tanto late te in
te immo non potuit quod ad nos
in longinquo pervenit. Ideo si
Scilicet est missa ... obse-
quiis legis ... ex
... et neglectis. Apparet quod

Intima per inferiores cognoscere exteriores

has negligent. iiij. iij. decã
no celsis.

Quia in sille nõ est q. h. p
tm ecce. R. capellano con
cessit. & ab eo eiusdẽ ecce ac
cepit in curiã prudentis ne s
hoc ꝑsonã recipias nisi q'lo
ci femina. si habeat ut tales
ꝑsone appareant ex quib; dissi
mile nõ est debeant detestari.
qm sẽ ꝯtingat qd testes ꝑ
corrupti facile moueant
ad ffm testimoniu ꝑfend.
Idem lan. archiepo.

Illud q; nobis i'notuit
qd cu qdã una mulier. p x.
anos & ult. cuida suo scien
t cohabitauit. & ab eo fuit
carnalit cognita. nuc ipsum
asserit suu nõ ee maritu. ꝗ
uir eam uendicans i uxore
ostendit publica m'ᵃ littam
in quo se se ꝯiuges nolant
et p q ipsm ei donatõne ꝑpt
nuptias fecisse ꝯtet. mlier
nõ m'ũmentu asserens uiciosu
ut suo dns fraudaret. ꝑles tes
tes ꝑdixit q ille ab amicis e
sepe rogat ut eam despo sare.
n desponsasse s despon sat u
se ipam fuit asserit. uir a
nõ nisi ꝑᵒᵈᵒ mistro & qb; dam
testib; qui uiderũt ea anulos
desẽdere. ipa ꝑcamit uxore. s;
mulier de more illaꝯ panes
uendunt se anulos detulisse
dicebat. Unde q m'hi dubieta
te fama inemie mag d; at
tendi. si fama loci ht q uir

ipsm in lecto & in mẽsa sic uxore
tenuit. cu m'rimoniu sit ma
ris & femie ꝯiuncto indiuidua uite
ꝯsuetudine retinẽs. cogenda
est mulier ut eid uiro affecti
o'nar ꝯiugali. ꝑsertim si ꝑ sep
tẽ in strin ab eo ꝯditu fuit
qu officiu suu fidelit ad iple
uit. Idem.

Litteras tue fr̃nitatis receptis
nob innotuit. q cu p. ab
A. muliere q̃ i uxore acceperat
peteret separi. adstatores tm
indutis ꝑduxerũt testes fuit
assentes. q postq mulier cu
ꝑdco uiro. ꝯtᵉrat m. ꝯsang
neu uiri eidem soliu cu sola
nudu cu nuda in eodẽ lecto
iacentẽ ce. & ut deuit iten
tõne ut eam cognosceret car
nalit. uiderũt int'tres locis
secretis & latebris ad hoc cõmo
dis & horis electis. & i. Cop. t. t.
R. qd hi. uiolenta ꝑtra fu
ꝑcone fornicationis ꝑt sina
diuorciu ꝑmulgari. ita qd ꝯtr u
uir licenciam hẽt mortua
illa ducendi aliã. mulier sine spe
ꝯiugii remanere. Iem es. iij.

Tercio loco ꝯdonis

Thi nodu. t. f. pecit expli
cari. an uiuentis sponsa in qm
tua de ꝑsenti ꝯtenit debat
ꝯiugem hẽre qr ad ꝯt m. ipe
dictis neptis ipius sponse ꝑ
sciens se auunc carnalit
ꝑ cognita ꝯponetur. a qua
ꝯuicti testes dixerũt se pce
to edẽ qd illa dei uiuentis ex

titit compima. adicientes q eos in
simul videant p plana z nemora.
vias z in via pluries quadragintes. z
testimonium inveniet se sup h recep
pisse. dicebant ad maiorem certitudi
nem q inim sufficienter condidisti esse
probatum q eadem mulier asserebat. tam
ipsa q iuvenis iuramentis astricti se
cessum confessi sunt. q se invicem car
naliter recognoverant. s; iuvenis nol
let ab ea quam desponsaverat separari.
Nos autem q tamen sunt intelligentes p
ferti cum h non dicatur occultum s;
q predicetur apsibus manifestum. consu
luis esse eam ut matrimonialiter
non coniugantur. s; solutis sponsalibus
separentur. Innoc. iii. Turonen. episcopo.
z archiepiscopo bitur.

Litteris vestras recepimus continen
tes q cum ea q imperat iterum al
tissiodorensis episcopum z quedam burgenses
de caritate. Cum idem esse de heresi
impeteret. nobis z abbati cellon a se
de ap. delegata fuisset utraque pars
vos duos sub certa pena f ar
bitros statuerunt. delegata p aucten
omnium nobis reservata. W. a latere
presentium vir ex illi sua hermsi
erat publica voce confessi z de fre
suo suo recognoverat q eodem secu
laborabat errore. z f. Nos vero p
dem. W. suspectum heresi vehemen
ter. tamen q q an dixat pecasse
dixisse negavit. tamen q ill media
n dixit intrem asserendo illum
hereticum. vel pravum sed consuetud
dem procedendo illum de heresi. q vero
reddit illum valde suspectum. quoniam
q in silvis videatur q eo tempore tamen

nere penitens ab h cum reuteretur
ad fidem tam grave indicium
non diximus p ferti intrem. q tamen
tamen non asseruimus hereticum fuis
set accensus zelo fidei orthodoxe.
Vnde p sumus q cum sed pugnantem
tum de heresi tempore deleraverit. g. ecca
th. g. cum pp sola suspicione q
vis vehementiorem illum de ca
stro eiectum condempnari. tale z ta
tam securitatem recipiatis ab ip
pro iuramento ac cautionem q timo
re pene temporalis debeat cohiberi. dis
tam ei penitentiam iniugentes ex qua
valeat apparere. utrum in tenebris
ambulet an in luce. ubi vero se sit
penitens ansicte ceruis. z sicut h
modo vero catholicum cognoveritis.
non sinatis ipsum indebite moles
tari. aliaquin cum tamquam hereticum con
dempnetis. de ceradien episcopo z
abbi daquon.

Cum in iuventute sua quinque
decem in episcopo ad s mag sonii
honestum z prudenti exhibitio ut
ab eccta. Ro. nimit pallio decora
ri non est delevi credens q post
quam ad senectutem pervenit etatem tempore
abiecerit iugum domini. fetores libidi
nis amplexando. cum tales hi q in iuu
q in iuventute continentes. in senectute
frequenter corripiet. quis precia de
facili credet q vir predictus sena iam
prope salutis oblitus. ad eam passio
nis ignominiam se converteret. ut
cum propria nepte abhominabilem
perpetret incestum. cum z fama fuerat
hereticorum natale sed vero tales
personas non permittat seu crimis

suspicari. licet quod rex Ungarie
eundem episcopum nobis perniciosis et iniquis
de tali crimine detulisset, postu
lans ut malum hoc perniciosum ex
emplo de Ungarica ecclesia tolle
mus. Quia tamen ei suggestio non de
caritatis radice procedere videbatur
nolumus aures nostras que malig
nis detractionibus inclinare. Si non prela
tum ipse si certum exstitit. latinensi
episcopo dedimus in mandatis. ut predictum
et caute ab episcopis indagaret utrum
prefatum episcopum contingeret tali labe re
spersum. qui nobis postmodum rescrip
serunt. quod eum virum honeste con
versationis esse credunt. per illius meri
ta commendantes. Idem archiepiscopo
et preposito Mediolan.

Dilecto nostro archidiacono Mediolanensi dedimus
in mandatis ut. G. scolarem
a priore sancti Victoris in canonicum eiusdem
ecclesie recipi faceret. et infra. Sed
per hec memoratus archidiaconus. decli
nans examen asseruit quod neque
quam sufficiebant duobus clericis fa
cultates ecclesie memorate adici
ens quod predictus. G. non erat ydoneus
ad illius ecclesie beneficium obtinendum.
et infra. Cum nobis duximus committendum
tua ut ex illa clausula. scilicet si pre
fatum ydonea quod in nostro scripto fuit
repetitum iniungat eidem scolari probandi
se ydoneum nulla necessitas imponatur
sed eum prima facie presumatur ydo
neus nisi aliquid in contrarium ostendatur.

Gregorius .ix. De iure iurando

Examinationis et infra. quod edito
res ad iuramenta prestita de usuris
solvendis penitus relaxandi ecclesi

am districtione cogatis. Gregorius
ex registro.

Pervenit ad nos Laudicensis episcopus
sub anno commisso rebus suis spo
liatum. et minime compulsum quod non re
peteret. sic ablata. cognita quod con
tumelia valde doluimus. asseren
tes ipsum episcopum nullis iuramenti vinculis
se hoc per se constringi. quem tamen absolvi
mus. quod nefandissima coactione
iuravit. Idem regi Francorum.

Pervenit ad nos et infra.
Persona in proposito aut promisso non
constringitur qui minime iuramento se
non ei et si promissum tuum iura
mento vel fidei obligatione interposita
firmasse conditione aliqua dici tene
ris. si constat eum conditionem minime
paruisse. Idem Petro subdiacono

Esse. h. ab hac hora in antea fi
delis ero sancto Petro sancteque Romane ecclesie
domino meo pape. G. eiusque successori
bus canonice intrantibus. non ero
in consilio vel in facto ut vitam perdat
aut membrum vel capiatur mala cap
tione. consilium quod mihi aut per se
aut per nuntios aut per nuntium manu
festabit. ad eorum dampnum nulli
pandam. papatum Romane ecclesie et regu
las sanctorum patrum adiutor ero ad
defendendum et retinendum. salvo ordine
meo contra omnes homines. vocatus ad sino
dum veniam nisi prepeditus [illegible] canonica
prepeditione. legatum apostolice sedis. quem
certum esse cognovero. in eundo et rede
undo honorifice tractabo. et in suis
necessitatibus adiuvabo. apostolorum limi
na singulis annis aut per me aut per
certum nuntium visitabo. nisi eorum absol

Marginal annotations: "ad ... in ... decem..." (between columns); "non absolutum per nuntium ...am" (right margin, inserted after "iuramenti vinculis"); "minime"; "Ego"; "ut"; "prepeditus"; "nisi ... Ego" (left of column 2); interlinear notes above "defendendum" and "certum nuntium" partly illegible; "Ture iurando" (bottom margin, faint).

uiar licencia. Sic deus me adiuvet
et hec sancta evangelia. Urbanus III.
Nullus episcopus clericos suos insiste-
re quibus ecclesiarum rerum commis-
sa fuit dispensatio iurare com-
pellat. Lex. iii. Vigilien. episcopo.

Usuras in quibus se obligave-
runt cogi non deberi. Sed
de ipsis solutionibus iuramentum cogen-
di sunt domino reddere iuramenta et cum
usure solute fuerint creditores
ad eas restituendas sunt ecclesiastica
severitate si necesse fuerit compellendi.
Idem rothomagensi archiepiscopo
et eius suffraganeis.

Ad iuramentum noticiam audienci-
am pervenisse quod cum pro quibus-
dam hominibus certam summam pecunie
mutuasset quedam ab eis possessiones
et redditus recepit in pignore et postea
iuramenti religione astrictus quod
super illa donec solveretur sibi pecuni-
am nullum ei gravamen inferrent.
Et autem de possessionibus illis et redditibus
nondum sortem de dictis expensis re-
cepit. Tu autem frater archiepiscope eum pro
hoc excommunicationis vinculo astrin-
xisti. Et si [illegible] recepta ap-
stato per sufficientem cautionem quod
iuri debeat parere mandato ab-
solvatis eundem. Deinde debitores
qui predictas possessiones et redditus
contra iuramentum subtraxisse dicuntur si
inveneritis esse coactos ut hec re-
stituant et sibi molestias infer-
rant donec ei pecuniam persolvant.
Cum ei autem pecuniam sic iuravit
persolverint vos ipsum ad restituen-
dum quicquid de dictis expensis ultra
sortem recepisse constiterit induce-
re studeatis. Et si commonitus non fe-
cerit in eundem excommunicationis
sententiam reducatis eundem. Idem
senonensi archiepiscopo.

Si vero aliquis episcoporum gravis-
simo metu sub religione
iuramenti suum ius refutare co-
gitur ipsumque sibi revaluit quod
nos consulere voluisti an alter
eorum ius nec id habere debeat
ut dixisti. R. quod non est tutum
quemlibet contra iuramentum suum veni-
re nisi tale sit quod servatum ver-
gat in interitum salutis eterne. Unde
nos alicui dare mandatum nolu-
mus veniendi contra iuramentum propri-
um ne auctores periurii videamur.
Verum aliquando in ad. ec. a pluribus prede-
cessorum esse recolimus quod clerici qui
coacti ministerium ecclesie abiura-
runt de iuramento absolutionis
beneficium meruerint. Et ad con-
descendendum iniquitati eorum qui eccle-
siasticos viros ad prestandum illi-
cita compellunt permissi sunt in eadem
ecclesia ministrare. Idem sardinensi episcopo.

Ex rescripto quod eius nobis presen-
tatum in nostra Albertum
[illegible] cum pro super summa viii
m. solidorum cunctis convenisse et in-
super hoc predictis aliis eisdem ex
monachis obsides dedit qui de
observanda conventione iuraverunt
ut si ipsi deficerent alii mona-
chi loco eorum in obstagio ponerent.
Insuper si fide data monachi non ser-
varent abbas dedit eidem v. et
eius uxorem fideiussores quod sive

Sibi

Debitores ad solvendas

Eos coercetur eid. p.

Quod iuravit quod non repeteret suum beneficium

Not. quod iuramentum metu extortum [illegible] non [illegible]

fidem prestitisse dicitur. Idem. Et quia
abbatem quorundam monachos quinque v. et
vicem ipsi monasterio emeritis. ut sic
iuravit eundem conventum faciat
adimpleri. Alexander abbati et mona
chis ingressum interdicentis ecclesie et in
terra prefati v. et vices eiusdem
usque ad dignam satisfactionem in hiber
nis divina officia celebrari. De Lun
don. et Wigorn. episcopis.

Querelam R. canonici Lincolniensis
accepimus quod cum v. ch. et duos
bisancios nomine ecclesie ... annuatim
annuatim solutum ... post
eius firmasset. per licentiam ab ip
solone pensionis cessavit. quia
quod non intentus ... rege. quod sit
eius ... A. quod. si
nos constitio meliorari. v. quod iura
mentum suum non necessitate sed volun
tate ab eodem persolvi solone cess
asse. ipsum ... ecclesie remo
ventes ... prefato R. restitui
minime differatis. Urbanus III. Na
dinen. episcopo.

Tua nos duxit fraternitas consu
lendos. cum statutum sit iura
mento. cum clericos religiosis iu
iurandi religione constringit ad
maiorem solito pensionem solven
dam. vel prestandum ad beneficii
soluta pensione. cum autem iustitiam
iuris ... episcopus iurare quod antiquam
pensionem et solutam non augebit
tunc quod. consul. t. R. quod cum pre
iuramentum ratione. et laicus. con. ... ani
mum. primo prodicatur quod de
cupiditate processit. ceterum ...
ob ut clerici pro pluribus quod ...

re non possit. ad econtra pretio ex
cludimus. Urbanus III. archiepiscopo
pisano.

Cum quidam et I. c. t. t. R.
quod in episcopos cum suum consilium
per iuramentum. est tanto gravius in
dicando quanto maiorum preminet dig
nitate. per eorum exemplo facilius
alii possunt ad similia provocari. Ideo
non quia iurantur non loqui ... vel mini
strari vel ... eius humanitatis
subsidium exhibere. ab solvendi sunt
ab illius observantia iuramenti. cum il
licitum sit et contra ... vel iusta ... cum
eis de hoc quod male iuraverunt pe
nitentia competenti. sic ex litteris
tue discretionis. Idem.

Sicut ex litteris tue discretionis agnovi
mus. R. ... monasterii an ...
... casiae successit. iuramento
... quod inclausus eiusdem mo
nasterii quo se ... professionis
constrinxit. non est ... cum G.
monacho moraturum et ... quod
habuit monacho sup. ... teneant
in iuramentum facere. maxime cum fidem pro
fessionis frangere et stabilitatis
sue propositum evacuaret. Ideo circa
in tua sollicitudo providere. quod tal'
... in ... ut alii quibus
exemplo eius decretis simile ali
quid periculum ... ipse non
claustro quod ... ab iurare non po
tuit. cum stabilitate ... suam
... ex ... c. lemces. iij.

Veritatis amica simplicitas ...
... ut heredes cum quinobis in
... successorum ... iurarunt.
... iurare minime compellantur.

catholicas in successoribus; nisi quis pro-
pter fuerit, et homagii et fidelitatis
puritate. Non hi ac si iuravissent . domini
tempore tenebantur absque transactione
aliquid fidelitatis observare. c. electum. iij.

Verum in ea quaestione, quae de loco ponitur,
an sacramenti vinculo absolvantur qui
iura pro vita et rebus servandis fecerunt,
non aliud arbitramur quam quod antecessores
nostri Romani pontifices arbitrati fuisse noscuntur,
qui tales a iuramenti nexibus absolverunt. Ceterum ut agatur consultius, et auferatur
materia peierandi, non eis ita expresse dicatur, ut iuramenta non servent;
si non ea attenderint, non ob hoc sunt
tamen pro mortali crimine puniendi.
Innoc. iij. h. F. et A. civibus Ve-

Venientes ad praesentiam .. cives
.n. A. nobis proposuit quod olim cum
.. marchionem Alchatinum quia in...
do ... propter quod ... inimicitias
cuius; quidam qui potestas utriusque
materias exstiterant, suggestione praedicti
A. ut ... iuraretur tuo iu-
raret obedire mandato. Cumque idem
non crederet sed tale quid commisisse propter
quod ei aliquid grave imponi deberet, iuramentum
illud sub tali confidentia praestitit; ipsi
sub iuramenti debito praecepit ut nun-
quam curiam ducis intraret. In tam omnis
eorum ipsius gravaliter ad curiam ..
carentes. et j. ... quidam
ducis est consiliarius et iure suo
... eius quare est advocatus
expromisso tenetur ad esse necessarius
ut iuravimus. Si mandatum illud ... com-
... nolueris nos patriarchae ..
... mandassent ... mandatum pro iu-
ramento ... repugnet ...

... denunciatur non servand. Idem
magistro Apollinari.

Brevi satisfacit est quaestioni tuae. ubi
ille qui iuravit alicui esse servaturum
ac pro posse defendere iuramento tenetur,
si necessitate imminente super hoc sub
iuramenti debito requisitus duxit ap-
pellandum, periurii reatum meretur. Praeterea
quod in hoc articulo appellatur ab
iure, talis appellatio non excusat, immo
(ut si is non solvit salarium vel ... si quando non servat fidelitatem)
nisi difficultas exstat propter quam
requisitus non potest ei subvenire,
culpa periurii poterit irretiri. Idem
illustri regi Aragonum.

Quanto personam tuam ... et j. quidam
consiliarii tui immo potius deceptores
tui antequam induxerunt ut iu-
rares irrequisito assensu populi
usque ad certum tempus patris tui servare
monetam quae circa mortem eius fuerat
legitimo pondere defraudata. Cum autem
adeo sit diminuta et minoris
valoris effecta, quod grave propter hoc scan-
dalum in populo generatur, tu quod egeris in-
discrete discrete cupiens revoca-
re, ac necessitati populi satisfacere,
ab observatione iuramenti praedicti po-
stulasti suppliciter a nobis absolvi.
Super quo diligenti indagatione prae-
habita facile invenimus quod non tam
erat absolutio necessaria quam inter-
pretatio requirenda. Quum enim iu-
ramentum feceris monetam aut fal-
sam aut legitimam esse credens: si
falsam, iuramentum fuit illicitum et
minime observandum, et pro eo est tibi
poenitentia iniungenda, cum iuramentum non
ut esset iniquitatis vinculum fuerit
institutum. Si vero legitimam esse

cedens iuramentum licitum fuit. et uis
que fuand. et ut irreprehensibilit
obserues. consulimus et mandamus. ut
reprobata moneta que a legitimo
pondere fuerat defraudata. alia
sub nomine patris tui cudatur. que
ad legitimum pondus reducatur. ex
cum statum que tempore patris tui habuit
meliorem. ita quod antiquis mone
ta. que ab illo statu facta non
fuerat. cum ea pariter expendatur. preter
quod dispendium uitari potest. et in
tantum fuare. debitum firmo
netam ipsam in prestatione iura
menti deceas. a legitimo pondere
comminuta. et tua super hoc conscien
tie remorderet. tamen habitis consi
dere pecuniis. et satisfactione in uicta
tua uel per illicito iuramento stude
as adimplere. Et consulimus et pre
cidentem.

Venientes ad sedem apostolicam consu
les urbis. super hiis que ad
nos ecclesie nostre sepius retulerunt. ex
communicationem cum animum. et auctoritatem
sui asserere conuenire. cum in appella
tionibus interpositis. ad apostolicam sedem te
nerentur habitis. et de uoce de
ferre. et leges et seculares pot
estatem beneficium appellationis non
denegent. aggrauatis nos sen
tentias appellatione suspensas
executioni mandatis. Unde
consules nos exponere curaue
runt. quod cum aliquis uestrum uocat
ad officium consulatus firmat. pro sa
cramento quod super iuratus et ple
garius secundum iura ciuitatis et con
suetudinem iudicabunt. et ... viii. dies quod iudicauerint exequentur. Unde
saluo hoc iuramento uos non posse
sibi hiis appellationibus deferre dice
bant. Quia uero non minus iudices
secundum leges quod consules uestri secundum consue
tudinem iure ciuitatis iudicare
iurarunt. et ideo sic iudices secundum leges
sic et consules uestri possunt secundum consue
tudinem subditos aggrauare. Ideo quod
appellationibus ad nos interpositis deferre
patis. cum predictum iuramentum uos ex
cusare non possit. in quo debet
intelligi ius superioris exceptum.
Unde quod potestas et latores presentium ad sedem
apostolicam nuntia. B. iudicis appellauit.
sententiam ipsam dixistis executioni
mandandam in possessione rerum deque
bus quod uertitur appellantis aduersa
rium inducentes uoluimus. et quod in
possessionem ipsam restituatis eidem.
alioquin noueritis nos ecclesiae uestre interdictum
mandare. ut nos ad id. etc. etc.
compellat. Pisano archiepiscopo.

Ad nostram noueris audienciam
peruenisse. quod cum I. et B. per
usuras non modicas persoluissent.
iuramento firmarunt quod non per se uel per
alium predictas usuras repeterent. uel
ecclesiasticum iudicem seu secularem
super hiis deponerent questionem. Cumque
creditor condidit testamentum suisque pre
cipit heredibus et omnibus quibus uide
rent se debere usuras eidem ip
sas eis restituere penitentiam. Unde
cum predicti I. et B. usuras repetere non
audeant propter hoc iuramentum. et heredes
predicti pro eis negligunt satisfacere
de usuris. mandamus quatenus sub pena excommunicationis
publice in ecclesia apponi faciatis ut

p(ro)ponas. ut qui sup(er) h(oc) noluit iura
re, p(ro)cedat ad testimoniu(m) p(er)hiben
du(m). Si p(er) d(i)c(t)a testiu(m) u(e)l alia documenta
c(on)stitit de p(re)missis, heredes illius
ut usuras q(ua)s ex pecuniis p(re)dictis ac
cepit restituant, c(om)pellas. Ex(tra). Ex(tra). de
c(om)pellas. de(cretalis) ut e(st) appollitano ar(chiepiscopo).

Ad n(ost)ram noveris audienciam
p(er)venisse, q(uod) a te cu(m) p(ro) ex(ac)
tione talis fuit p(re)stitum iuramentu(m),
q(uod) in omni ca(usa) debeas ordine(m) iudici
ariu(m) obs(er)vare. Ubi q(uon)iam ea que sec(undum)
canonicas manifesta accusatione
no(n) indigent, n(on) in eis est ordo iudi
ciarius obs(er)vandus, qui debes magis ob
s(er)vari. Non tamen sub p(re)misso tenore
iurasti. Hec at(tende)s i(n)tuitu ut ep(iscopu)s canoni
ces canonicas sanctiones. Alio
qu(in) no(n) iuramentu(m) s(ed) p(er)iuriu(m) p(re)ci(pitur) ex
titis n(on) aliq(ua) r(ati)one s(er)vand(um). P(ro)sa
ramentu(m) tuu(m) benignu(m) int(er)p(re)tari vo
lentes: ita q(uod) c(on)stitutio canonicis i(n)
stitutis. Ex(tra). d(e). accus(ationibus). p(er). i(n)t(er)manifesta.
q(uod) manifesta sunt et notoria, iuram(en)
ti r(ati)one p(re)missi n(on) c(on)tin(et) te teneri
servare sollempnitate(m) ordinis iudi
ciarii. Q(uon)iam minus s(er)vari p(ro)misit ap(ostolic)a
iuris potius la(te) r(ati)o et requirit. Tu in
debite sup(er)flue i(n)tuenti de ordine
iudiciario p(ro)cedere: ut in p(re)missis no(n)
p(ro)mitta ordo iudiciarius obs(er)vetur q(uia)
q(ue) et ex app(ro)batu(m) intellectu(m) r(ati)one potuit
intelligi q(uod) iurasti: ut in o(mn)ibus cau
sis ordine(m) iudiciariu(m) obs(er)vares in
illis videl(icet) in quib(us) est ordo iudi
ciarius obs(er)vand(us). Sic ergo facies et
iuramenti tenore(m) s(er)vabis et i(n)stituta
canonica no(n) obmittes. Idem
iudici barchilonen(si).

Q(uonia)m te co(m)mis(sa) discretione intelligere
non intelligas p(er)iuriu(m) q(uo)d
hon(ori) no(n) remittit, s(ed) augetur. Cu(m)
eundem in p(re)iudicium solutu(m) q(uod) alii
ex debito est p(re)standu(m). Salue cu(m)
archi(e)p(iscop)o turritan(o) a te no(m)i(n)e
n(ost)ro iuramentu(m) fidelitatis sic a no
b(is) mandatu(m) accepit exegisset, ipse
exibet(ur) in eius manib(us) obtulis
ti. Asserens q(uod) pisano ep(iscop)o sal
vo ap(osto)l(ic)e se(dis) honore h(uius)m(od)i p(re)stiteris
iuramentu(m). Cu(m) e(r)go nob(is) et eccle
sie fidelitate(m) facere tenearis
s(icut) p(re)stitum iuramentu(m) ei q(uo)d a te no
b(is) tanq(uam) debitu(m) est p(re)standu(m), q(uon)i
am reputes illud illicitu(m) iudica
vis et illicito no(n) obstante q(uo)d
licite imo ex debito petit(ur) exi
bedis u(e)l si p(re)stitum p(re)standu(m) c(on)iu(n)ctim
no(n) existit. Illud c(um) difficultate
p(re)stabis. Idem alatrino ep(iscop)o.

Q(uonia)m veni(t) a nullis n(ost)ris auribus i(n)
tim(avi)t. q(uo)d p(ro) offensa q(uam)
talis ip(s)ius alius mulierib(us) inv
gat(ur)unt, q(uo)d eor(um) mandato p(er)petuu(m)
p(re)stitit iuramentu(m) q(uo)d tale illi sub
debito iuramenti de se mandati
q(uod) si q(uod)n(am) filii aut uxor illi ali
q(ui)d fecerit u(e)l i(n)iuriu(m) c(on)tumelios(um)
mulierib(us) illis obicerent, illos et
filios exheredaret et a se p(ro)pam
removeret uxore(m). M(anda)mus circa h(oc)
q(uo)d cum licitu(m) fuit iuramentu(m), s(ed)
mandatu(m) illicitu(m), p(ro)cures ut revocet
mandatu(m) illud i(n) u(ir)tute. Alioq(ui)n ad
mandati obs(er)vatione(m) illi denu(n)cies
n(on) teneri. Id(em) archiep(iscop)o cerrachen(si).

Tua nos duxit fraternitas
c(on)sulendos quid e(st) sup(er) hoc

No(ta) q(uod) i(n) notoriis et manifestis no(n) s(er)vatur ordo iudiciarius, c(on)tra ordine(m) s(er)vare

faciend. qd h. 3 d. uxor est ad i
nocem iurauerint se nunquam mutuo
petituros. Idem non nec repetit illam
in crimine. ea ratione affirmatur qd
peiur se facit sarracenam quam re
duxit ad eum 3 J. slog q d. c. re
dentes. ar. q. utrumque; ad contine
ciam suadam moneat 3 inducat
quam si promittere noluerint 3 suam
uterque dimittat sine alio contra
ri. alioquin si uir noluerit contine
re illa ut reuocat ad ipsum 3 tam
quam uxor cum uiro maneat. per excom
municationis sententiam compellat. ar. re. co
pellas. cum 3 tenearum sunt hi iu
ramentum 3 ad uitam utrimque sit
commissum. d. ianuen. ar.

Quemadmodum si uir meretricem
iurauit se contraxerit cum illa que eam
sibi legitima uxor tenet pro for
nicatione. quam mulier quia com
misit, non potest eam dimittere. set per
fornicationem quam postea commiserit, eam
dimittere potest; non obstante hoc
iuramento. quam in eo tale 3 subintelli
genda conditio. si uidelicet illa in lege
coniugii non peccauerit. ita siquis iu
rauit se ducturum in uxorem aliquam.
non potest ei fornicationem in sponsa pre
cedente. si sic sequente ut illa non
ducat in coniuge. quia in illo iuramento
tali debet conditio subintelligi. si iu
de illa hoc regulam deffloratoris
non uenit. alioquin si post hoc iuramentum
eam publica meretrix fieret. teneret
eam ducere in uxorem. quia ius an
dum nam supponit contractum coniugium
propter fornicationem licite pro uxore a
sua cohabitatione dimittere/ longe

fortius ante coniugium celebratum propter eandem
causam sponsus licite potest in suam cohabitatio
nem non admittere sponsam. quam turpius
eicitur. quam non admittatur hospes in ob
stante maleficio casu in eo uita
mi. quidem propter inclinationem condicione
est tale. ut is qui iurauit. ad uxorem
sui transgressione se possit habere. quam si post
hoc iuramentum mulier fieret non solum le
prosa. sed 3 paralitica uel oculos uel nasum
amitteret. seu contingeret ei turpiter euenire.
siue quid uir teneretur eam ducere in
uxorem. profecto ductam non posset dimit
tere. sed nunquam non ductam admittere
teneretur. quamuis in eodem contractu non di
rimatur. qui impedit contentionum. Illud autem
iuramentum est procul dubio temerarium.
si uir iuret uxori quod eam super ullo
crimine accuset. ... fieret in
fidelis. 3 nollet cohabitare uiro absque
contumelia creatoris. uel ut illum proiceret
ad infidelitatis errorem. tunc in
cunctanter debet illam impetere apud
iudicem suum. ut eam nisi peniteret re
sipiscere. omnino dimittet. 3 secundum canonicas
sanctiones. Quod si expresse iurasset.
eam super adulterio non impetere. esset
ne tuendo hoc iuramentum. cum septem
testes. quam patronus est turpitudinis.
qui celat crimen uxoris secundum regulam
euangelii. si primo. 3 secundo correcta resipiscere
noluit, dicendo ecce tamquam eth
nica 3 publicana. deinde uitaretur.
ne per hoc liberam prebeat ei peccandi
facultatem. propter impunitatem peccati sed nun
quid uir non potest dimittere uxori
peccanti non solum septies sed 3 usque ad
septuagesies septies secundum euangelium
eam uitare. sicuti quod ius canonum.

Iu[ra]t s[e] in iurandi religione uir ac
ere desistat uxore ad diuorciu[m]
celebrand[um]. quia q[uo]m denunciare eam
possit ad p[ro]priam p[er]agenda[m] i[n] dem
abb[at]is [et] capitulo cistercionis.

Et si xp[istu]s precepit i[n] euuangelium
iurare. sit sermo u[est]r[u]m. est. e[st].
no[n]. no[n]. ut affirmato ul[tra] nego sic
procedit ex corde. ita procedit ex corde.
q[uia] t[ame]n ho[m]i[nu]m excrescente malicia
simplici affirmationi ul[tra] negationi ul[tra]
uix creditur. ideo p[ro]uenit adiurari. q[uo]d
amplius est. malo est. malo q[ui]d[em]
no[n] tam culpe q[uam] pene. n[on] exhibencium
s[ed] exigencium iuramentu[m]. Sola i[n]credu
litas h[ic] magis est pena q[uam] culpa.
v[e]l n[on] dixit malu[m]. s[ed] dixit a ma
lo. s[cilicet]. n[on] iuramentu[m] p[ro]hibuisse d[omi]n[u]s
uidet[ur]. s[ed] ius[urandum] t[ame]n p[ro] cautela s[ed] p[ro]
cautela iurare p[ro]hibuit. sic p[ro]h[ibuit]
iuramentu[m] transferret ad cautam
honorificencia[m] creatoris. Q[uo]d et cu[m]
in euuangelio p[re]misisset dico uobis.
no[n] iurare o[mn]i[n]o. statim subiunxit.
n[e]q[ue] p[er] celu[m] q[uia] t[ronus] dei est. n[e]q[ue] p[er] t[er]ra[m]
q[uia] scabellu[m] pedu[m] ei[us] est. n[e]q[ue] p[er] ie
rosolimam. q[uia] ciuitas est regis mag
ni. n[e]q[ue] p[er] caput tuu[m]. q[uia] no[n] potes unu[m]
capillu[m] facere albu[m] aut nig[rum]. [et] q[uo]m
uis no[n] sit p[ro] cautela iurand[um]. s[ed] t[ame]n
iuretur p[ro] cautela. s[cilicet] iurand[um] est q[ui]d[em].
du[m] modo sic ueru[m] q[uo]d iuratur. q[uia]
teste ueritate qui iurat in celo iu
rat in throno dei. [et] in eo qui sed[et] s[upe]r
eum. Jacob[us] q[uo]q[ue] no[n] simpl[icite]r p[ro]hi
b[et] iuramentu[m]. s[ed] uoluntate iurandi.
cu[m] ait. an[te] o[mn]ia fr[atr]es mei noli
te iurare. q[uia] m adiurand[um] no[n] deb[et]
q[uo]nq[uam] spontanea uoluntas inducere.

s[ed] necessitas t[ame]n importuna. [et] t[unc]
pot[est] sine culpa iurare. Du[m] m[odo]
illos tres comitas h[ab]eat iuram[en]
tu[m]. de quib[us] p[ro]ph[et]a ait. [et] iura
bis: uiuit d[omi]n[u]s in ueritate. et
iudicio [et] iusticia. Q[uo]d aut[em]
Jacob[us] subdit. n[e]q[ue] p[er] celu[m] n[e]q[ue] p[er] t[er]ra[m]
n[e]q[ue] p[er] q[uo]d cu[m]q[ue] aliud iuramentu[m] iu
rare uetat p[ro] q[ui]b[us]dam cautam q[uo]
cu[m]q[ue] sit aliud. alioq[ui]n no[n] dixisset
ap[osto]l[u]s. ho[m]i[n]es p[er] maiore[m] sui iurant.
et o[mn]is controu[er]sie eor[um] ad confirma
tionem finis est iuramentu[m]. Jn quo
patent[er] ostendit. p[ro] q[uo] sit iu
rand[um]. cu[m] ait. ho[m]i[n]es p[er] maiorem
sui iurant. i[d est] p[er] d[omi]n[u]m. [et] cur sit
iurandu[m]. ut uidel[icet] o[mn]is controu[er]si
e finis sit iuramentu[m]. q[uo]d Angel[u]s
q[uo]q[ue] q[ue]m uidit in apoca[lipsi]. Joh[ann]es sta[n]
te[m] sup[er] mare [et] sup[er] t[er]ram. leuauit
manu[m] suam ad celu[m] [et] iurauit
p[er] uiuente[m] in s[e]c[u]la s[e]c[u]lor[um]. xp[istu]s [et]
plus legit[ur] dixisse in euuangelia
q[uo]m est. est. n[on]. n[on]. cu[m] sepissime
dixit. Am[en] dico uob[is] q[uo]d ip[s]e sed[em]
iura exponens cu[m] p[re]misisset a
men dico uob[is] q[uia] nemo p[ro]ph[et]a
acceptus est in patria sua. consequ[en]t[er]
adiunx[it]. i[n] ueritate dico uobis q[uia]
multe uidue erant in dieb[us]
helye in isr[ae]l. ap[osto]l[u]s q[uo]q[ue] iurabat
cu[m] diceret. testis est michi d[eu]s. [et]
ite[m] cottidie morior p[er] gl[ori]am
u[est]ram fr[atr]es. q[uo]d [et] c[etera] exemplaria
manifestissima iuracione[m] esse
ostendu[n]t. s[ed] n[on] p[er] se malu[m] esse
iurare. p[ro]pt[er] d[omi]n[u]s no[n] negauit. cu[m]
t[ame]n in ueteri testamento legat[ur]. quia
iurauit d[omi]n[u]s [et] no[n] penitebit eu[m].

-I-

Et rursus. Iuravit dominus david in
veritate. Immo et precepit iurari. Ex.
Reddes deo iuramenta tua. Quedam enim prohi
bentur quia per se mala sunt. ut furti
ad ulterium et huiusmodi. que non sunt aliquatenus fa
cienda. Quedam vero prohibentur ex cau
tione. non quia per se mala sunt. sed quia si fiant
frequenter et instanter. ex hiis mala se
quuntur. ut iuramentum per se malum non est.
et prohibetur. tamen apostolus dicens. Nolite
inebriari vino in quo est luxuria.
Quia ex frequenti et immoderata vini
potatione luxuria generatur. Sic et iura
mentum per se quidem malum non est. cum
sit confirmatio veritatis. quod tamen prohi
betur ex causa. quia ex frequenti et in
cauta iuratione periurium sepe
contingit. Sic in ecclesiastico legitur. Vir
multum iurans replebitur iniquitate
et non discedet a domo eius plaga.
Quemadmodum igitur paulus indulsit propter
necessitatem discipulo suo timotheo.
ut utatur modico vino propter sto
machum et frequentes infirmita
tes. sic profecto cum necessitas exigit.
propter utilia licita et honesta potest
secure iurari. quia cessante causa
cessat effectus. Licet igitur detes
tatio esse videatur perfecti ut omnino pres
tis iuramentis uinculum evitetis.
nolentes tamen indempnitati vestri
monasterii providere. ne propter defec
tum testium sui iuris sustineat le
sionem. presenti vobis pagina in
dulgemus ut cum vos et monast
erii vestri conversi positis in causis ei
us deficientibus aliis testibus. pro
ipso perhibere testimonium veritati.
Idem episcopo Ambianensi.

Sicut auribus nostris est intimatum
secta tinderena vocante ipsi
canonici et episcopus cum eis diu extiterint in
nocentibus eodem ubi constituerit. iuramen
ta quedam in dampnum episcopalis iuris fe
cerunt. plus quam de potestate eorum
ne tractat aliquis heres. et sunt pro
iuratione in cauta imponi fecerunt
episcopo penam congruentem. et sunt quia non
iuramenta. sed periuria potius sunt.
dicenda. que contra utilitatem ecclesiasticam
attemptantur. Mandamus quatenus ab ipsis canoni
cis inquiratis super premissis diligen
cius veritatem. et si ea inveneritis es
se vera que in dampnum episcopalis iuris reper
tis taliter attemptatum in statum debi
tum appellatione remota ducatis. Idem

Cum contingat interdum quod contra
in Anglia mulieres alienationibus
super rebus dotalibus et donationibus propter
nuptias consenciunt. ne contra ulterius ve
niant iuramento facto firmando. ac
soluto postmodum tempore matrimonio.
contra venire nitantur. utrum eis hoc liceat
at a nobis tu frater requisivisti. Nos
autem fraternitati tue Respondemus quod et si mulieres consen
tientes non videantur obligatae secundum
legitimas sanctiones. ne tali tamen
pretextu viam contingat periuriis
aperiri. mulieres ipse servare debe
bunt iuramenta sua vi et dolo sponte pres
tita. cum in alterius preiudicium non re
dundet. nec observata vergant in dispen
dium salutis eterne. Idem

Sicut ex litteris. Si constiterit quod predecessor
h. iniuste movit litem contra I.
presbyterum h. studeatis inducere ut vi
nea per h. violenciam occupata re
stituatur competenti. cum a presbytero sibi in

Nota quomodo iurandum est de congruo ad virtutis exercitium.

Nota quod illicite iuramento non venit observari ...

Fructus pignorum debent computari in sortem deductis expensis circa fructus colligendos factis.

iuramento prestito absolvens quod si hac questione esse
noluerit ipsum ad hoc si premissa veritate
nituntur cogatis per censuram ecclesiasticam. Testes autem
eius intencioni sine suspicione testes. [Ju]
ramentum autem quod .I. se asserit prestitisse
sine consensu fecit et iuris ... cum
non ligat qui prestitit. Dum ille e
prestitum fuerint servare negli
git quod promisit. Idem in eodem generali.

Nimis de iure divino quidam
laici usurpare nituntur. cum
viros ecclesiasticos nichil temporale op
timentes ab eis ad prestandum sibi
fidelitatis iuramenta compellunt.
quod non sed apostolum servus suo do
mino stat aut cadit. Sacri
auctoritate ... prohibemus ne tales
clerici personis secularibus prestare
cogantur huiusmodi iuramenta. Honorius
.iii. decano et capitulo canonicis anthiochenis.

Petitio vestra nobis exhibita
continebat. quod ecclesia anthio
chena vacante princeps anthio
chenus timens conspirationes
aliquas fieri contra eum. a vobis ex
torsit iuramentum. quod contra ipsum de
cetero non essetis. Et ideo interpre
tatione congrua declaramus vos
iuramento huiusmodi non teneri. quin pro iu
ribus et honoribus ipsius ecclesie ac
vestris valeatis legitime de
fendendis contra ipsum principem sta
re vel valeatis cohaerendo vel
machinatione duntaxat. per
quam idem princeps debeat lesionem
vel sui amissionem incurrere
principatus. Idem archidiacono et magistro
G. canonico tullensi.

Ex litteris vestris accepimus quod

super causa usurarum nobis per G. contra
C. ab apostolica sede commissa non potuit
per testes ab ipsius G. parte produc
tos de certa quantitate liquere.
licet de obligatione pignoris
constiterit. Unde expedire videtis
quod exigatur de dicenda veritate
a partibus iuramentum. cum ex fama gi
notorium habeatur prefatum C. ex quo
dam terra ipsius G. sibi titulo pig
noris obligata. septem et ampli
us percepisse. Sic quod ex huiusmodi iuramenti
defensione iusticia occultata veritate
subveniatur. Quocirca quatenus predictos ad prestandum
huiusmodi iuramentum per censuram ecclesiasticam appellatione re
mota cogatis. Idem colocensi archiepiscopo et
eius suffraganeis.

Intellecto iam dudum quod karissimus
in Christo filius noster rex Ungarie alliena
tiones quasdam fecerit in preiudi
cium regni sui et contra regis hono
rem. nos eidem regi dirigimus
scripta nostra. ut alienationes predictas
non obstante iuramento si quod fe
cit de non revocandis eisdem stu
deat revocare. quia cum tene
atur et in sua coronatione
iuraverit iura regni sui et
honorem corone illibata servare.
illicitum pro certo fuit si prestitit de
non revocandis alienationibus
huiusmodi iuramentum et propterea penitus non ser
vandum. Idem ... episcopo cenomanensi.

Mulieri que in iure ... prestito iuramento asseruit ve
ritatem in presentia per viam depositionem
matrimonialiter consensisse. proba
tiones alias non habenti. virum ab eius
impetitione per sententiam absolvisti.

Non quod iuramentum de veritate dicenda ... de prestito iuramento ... non ... veritatem ... maneat.

... actore non probante reus est absolvendus.

non debet dare licenciam cum aliqua
timorem contrahendi. ne augeatur peri
culum iudicantis. non est ei dicendum periurii
dum. ne forte si fecerit iuraverit.
nisi contingat legitimum impe
dimentum. sed sine consilio est potius relin
quendum. Idem.

Clericus qui iuravit se statuta
in ecclesia sua edita servaturum.
post iuramentum statutum quod post
modum subsecutum est fideliter ob
servare licet tunc cogendi non debuerat
quod promisit. non tenetur ad illius
observanciam ex debito prestiti
iuramenti. Idem. Eboracensi iudici.

Iuramentum accepti delatum nisi
iusta de causa non potuit re
cusari. quamvis quod in iudicio a
parte parti defertur, recusari possit
licite ac referri. Non negamus quan
do famosa accusatione referre
huiusmodi ius iurandum. Sane si ac
tor omnino in probatione defecerit
reus debet et sine ipsius prestitit op
tione. Et si propositione non faciente pro
ut reo deferri (honeste) ad os
tendendam suam innocentiam. Iuramentum nisi quod in defen
sione proprie persone et ecclesie contra eum
cum illud actori indicit defendi.
Idem. De excepcionibus.

Decernimus quod in dicta et perso
nis et si contra nunc testibus
obiciuntur de quibus non fuerant
hactenus accusati. et tamen per excep
tionem opponuntur. pro illis magis cri
minibus ex inquirendum est an quia
per sententiam convicti fuerunt cum sit cano
nica institucione declaratum tantum
absque ulla infamia vel suspicione
conversationis vel manifesta macula inveniun
tur ad testimonium requiruntur. Quod
si sola criminaliter de quibus alio tempore
convicti vel confessi fuerunt testibus obi
ciuntur a testimonio repelli possunt.
Quod sicut Stephanus papa et alii pontifices
instituerunt, testimonium non est credendum
contra alios eorum confessionibus qui prius
se prodiderunt in nocentes. Quod decer
nimus si decimum ad solam ex
ceptionem obiectis testes convicti
fuerint vel confessi pena condempnati
et multari non debent. cum
accusatio in ipsos secundum iuris ordinem
non procedat. Sufficit enim si prohibe
antur a testimonio repellantur. propter
quod non crimen quod eis obicitur, eum de quo
agitur contingere non videtur. Innocentius
iii. archidiacono richemundie.

A nobis ex parte tua fuit quesitum
utrum is qui excommunicato in lo
cutione vel oratione sciente communicat
cum petiverit a communione fidelium excom
municatum ipsum a sua possit ac
cusatione repellere. cum ille communi
one huiusmodi replicet contra ipsum. quod si os
tenderit. Respondemus quod ipse ab accusatio
ne illi potest removeri. cum
primus a communione fidelium sit
exclusus. Sed non accusatorem tamen
participatione removetur. Idem landi
ni episcopo.

Cum ex officii nostri provisione te
neamur. facias per seden
tiam de quo proposuit non solum
ministrare pacifica possessione gau
deat. cum exceptionem aliam quod per famis
ut in alia ecclesia beneficium possidet

et non possint opponere. Quia contraria iustitia in diversis actibus optinere. Idem episcopo Helveten.

Pastoralis et infra. Quum per dilatorias exceptiones in negotio se non modicum causarum terminatio prorogatur. Inquisitioni tue respondemus ut infra certum tempus a iudice assignandum omnes dilatorie proponantur. Ita quod si postea aliquas opponere voluerint que non fuerint protestate nullatenus audiantur nisi forte aliquae de novo sibi competentes exorta fuerint, vel si quis noluit eam opponere fidem faciat iuramento se postmodum ad illius notitiam pervenisse. Idem monachis Farfen.

Cum inter priorem et conventum de Argentolio ex parte una et nobilem virum S. de Mar. diocesis Parisiensis ex altera super decimis et aliis coram nobis ex delegatione nostra quod verteretur procuratore ipsius nobilis viri volente declinare iudicium eo quod duos ex nobis habebat suspectos, procuratore monasterii allegavit quod eidem nobili cum esset vinculo excommunicationis astrictus exceptionis huiusmodi usum in eodem et simili negotio. Nos duximus respondendum quod presertim nobili legitima defensio in iudicio reservatur, et maxime in iudiciis recusandis, cum periculosum sit coram suspecto iudice litigare. Ac suspectis iudicibus se appareat eam de causa conscientia non gravitatem. Unde in talibus non excommunicati favor attenditur sed equitas iudicantis cui non debeat claudicare iudicium, ac satis videtur absurdum si actore impugnante reo defensionis copia denegetur, quod si contra de pluribus multotiens absolutionis pretio cum excommunicato qui in causa absolutionis existit, quod sit iniusta deneganda sententia in tenditur, et debeat eius appellationis remedium. Si quis iustitiam contempnetur qua ratione in uno eodemque negotio ipsi alia legitima subtrahentur suffragia non videmus, quod certum non sic in re conventione sententia neque in defensionis remedium suscipietur ad impugnationis materiam extendatur. Idem.

Cum venerabilis frater noster F. S. Savinensis episcopus coram dilectis filiis G. tituli sancte Anastasie presbytero et P. sancte Lucie diacono cardinalibus quos sibi dederamus auditores, contra nostrum monasterium Farfen. cum suis possessionibus et pertinentiis petiisset asserens eandem ad se in spiritualibus et temporalibus pertinere. Id non de episcopi intentione fundatam proposuit sic respondit quod et si diu extra dudum fuit electe Sabinensis quam tamen non potuit episcopus venire dicere quod exemptationis causa Farfen. monasterium optinebat. Ad hoc probandum quod damp

gaudent instrumentum. in quo con-
tinetur prima facie videbatur quod Theo-
dosius episcopus cum suis sacerdotibus
arrensium predictam ecclesiam sancti Vi-
ti pro quibusdam ecclesiis et rebus
aliis in cambium duxit in
monasterio concedendam. Ad hec
proposuit episcopus memoratus fundationem
suam per hoc compositione esse fun-
datam cum in ea vita contineatur
se dictam ecclesiam ex permutatio-
ne facta per Sabinensem episcopum optinere
consequenter per consequens videbatur re-
cedere quod dicta ecclesia tempore permuta-
tionis pertinuit ad ecclesiam Sa-
binensem. cum inter contrahentes bon-
e fidei computentur non cum alio quam
cum domino vel cum eo qui ha-
bens locum domini legittime vale-
at celebrari. et c. quod pro eo me-
moratus episcopus ad probandum quod ipsam
dictam ecclesiam ad se in temporalibus per-
tinebat. quosdam testes indu-
xit per quos intendebat ostendere. quod
tam dictam ecclesiam quam molendi-
na. terras et alia bona eius Sabi-
nenses episcopi diucius possiderunt. de illis
pro sue voluntatis arbitrio dis-
ponendo. et c. [illegible] super pre-
dictum episcopum intentionem suam mini-
me fundavisse per certum depo-
siciones vel peractiones sive de re-
sponsione. et exceptionem oppo-
nens de inventione pro(ut) adu-
se non intelligens fuisse confectum
vel per instrumentum exhibitum exhi-
bitum. cum in eo Theodosius episcopus a
quo permutatio facta proponitur non di-
catur episcopus Sabinensis. quam quidem tum excepto

permutatio

quo pertinente utebatur. appositum fuit
Sabinensem per medium falsitatis. licet a nullis
exceptus. qui suspectum illius instru-
menti falsavit. quod tamen delictum per-
sone in dispendium ecclesie redundare non
debeat. de non solvendo autem censum. vim
et potest obici per exceptionem falsitatis.
cum super hoc instrumentorum pretextu la-
ta sententia usque ad xx. annorum spa-
cium valeat retractari. videtur compe-
ta. nolumus ut pro id monasterio ve-
stro prejudicium generetur. quod non no-
bis constat super dictam ecclesiam sancti
Viti constitutam esse in dioc. Sabi-
nensi. episcopus vero monitus eidem episcopo ad
iudicium illis in eadem. istis dum-
taxat exceptis. que per autenticam ei
scripta nos scivimus esse sub tali. cum
prius vel per prescriptionem legittima-
militatem pertinet exempta.
quod dictus episcopus qui eandem ecclesiam
vendicabat minimum se per prescrip-
tionem legittima non ostendit. quod
probavit episcopum Sabinensem bona eius-
dem ecclesie aliquando tempore possedisse. vos
ab impetitione episcopi quo ad temporali-
a eiusdem ecclesie sentencialiter duximus
absolvendos. Honorius iii. Albi sa-
nuti et sancti Martini Leodiensi.

Quam et c. ex parte tuorum v. fuit
propositum de vitiis predecessoris nostri
Treverensis archiepiscopi presentatis. ide
excipiendo proposuit quod ante ipsam
respondendum minime tenebatur quod illos
duas dictas extra suam dioc. fati-
gabatur invitum. et quod dictus archiepiscopus
hanc exceptionem admittere recusa-
bat. vocem ad nos appellationis emisit.
et c. pro eo partibus pro ad nos

Sendit q̄ id .x. ultᵃ duas dietas
extᵃ suam dioc̄ minime trahat.
cū ipse archiepc̄ tm̄ in tali lo
co statuit. qui remotᵘ ab illo
nō erat ultra q̄m p̄missū est
p̄ ɔst. ɔ. ge. ⁊ ſ. dis. ij. ch. cū
supradictᵘ pᵒri .x. p̄tare. p̄tare p
tuerit. exceptōm q̄ coram ar
chiepō p̄posuit se pᵉx. eccl̄ie ind'
inctim ultᵃ duas dietas ɔ
ɔtra ij. ɔ. ge. uos appellatōne
dei .x. legitima dēnente ne
gocio sup̄ sede cureatis. dein
archid' estilgz. officiali .et. ſ.
canōico turon.

Dil. fi. f. ⁊ p. dc. g. canōici
sc̄e marie tn̄ci missa petitio
ne monstrarunt. q̄ cū .ch. ca
nonic̄ eiusdem eccl̄e ipos corā
delegatis a nob' trans suis; tx. vis; in
causa. sup̄ eo q̄ se opponit ela
oni a quib; dam canonicis gra
ciacen̄. fc̄e de ipō in pōrem eccl̄e
sup̄ dc̄e .u. decim p̄posuerint q̄d
dc̄s .ch. nō debebat audiri. eo
q̄ excōicat' erat ⁊ p̄iurii cri
mine irretit'. cumq; p̄dc̄s .ch. p̄
fatis .p. g. p̄iuriū ⁊ .S. excōi
cōē in mod' replicatōnis obici
ens. eoz exceptōm elude' niteret̄.
p̄curatore eccl̄e p̄posuit q̄ eius
sup̄ h̄ p̄batō recipi nō debebat.
qr ⁊ si obitum p̄fatis canōi
cis p̄iuriū p̄baret' nō ēent p̄
hoc a defensione sue eccl̄e repel
lendi. adiecit etiā q̄ h̄ excōica
tōnem dc̄o .ch. in mod' exceptō
nis obitam. excōicatō sup̄ dc̄i
.S. replicari nō poterat. cr̄ excep̄

tōi .ch. opposita p̄bata. eundem
repellet ab agendo. replicatō
illo se p̄ ex dc̄m .S. neq̄ tn̄ a de
fendendo repelleret. si ē p̄baret.
⁊ ſ. ipi nō iudices mē locuti fu
erunt. q̄ rei p̄bationes recipe
rent sup̄ replicatōne p̄missa.
p̄p̄ q̄ ad nram audiam fuit ap
pellatū. quocirca .ch. q̄ .s. ires. f
se hō reuocatū ī irritū ⁊ c.
Greg. ix. ſ. ⁊ .ch. canōicis sc̄e
Aplice sedis ⁊ ſ. ij.

Sane uob' ap. se. ap. ɔstitu
tis. q̄ dam suspensionis ⁊ amo
tōnis abūficiis sn̄e fuerunt
in mod' exceptōnis obiecte. q̄s li
cet p̄ponetis uos p̄ se nullas
ēe p̄ testes ydoneos ⁊ ī strum
ta p̄bare. ne tn̄ ordinatōne
p̄gen̄ eccl̄e p̄p̄ q̄m uenatis h̄
obiectōnis obstaculo ɔtingeret re
tardari. suiat ipas relaxari ad
cautelā. ſ d. decano lincol.

Dilecte in xpō fil. p̄ocissa ⁊
ɔuent' de campesia nobis
significare curarūt. q̄ cū mō
ipas ex una p̄te ⁊ p̄orem ⁊ cō
uentū de buccelleia ex alta sup̄
quib; dam decimis ⁊ reb; aliis
p̄ quib' ɔueniebant ab ill' corā
abbe sci bn̄dicti ⁊ eius collegis
auct'. ap. q̄o ītercet'. ⁊ ipse
ad nos ex sufficienti ɔtra me
appellassent. ac nūciū suū ad
ap. miserunt p̄sequendam. p̄fa
ti iudices p̄mod' tulerūt ex
cōicatonis sn̄iam in easdem
uris g' litis sr̄ ap. p̄fata nō
sc̄a mētōne de excōmunicate

de cleris excommunicatis ministrantibus

per eundem nuntium ad presentiam decani
Ecclesie et suos coniudices impetrauit.
Post aduersa exceptio se appellasse propo
nens quod ipsi iudices exceptionem
excommunicationis procedere contra ipsas ab eo
apposita admittere denegarant,
ad presentiam decernimus et suos
coniudices super his iniquitas litteras im
petrauit. Coram quibus excepte ipse
sunt excipiendo proponi quod cum
post appellationem legitimam contra sententia
lata sunt et quibus excommunicato
defensionis auxilium competere di
noscatur. Memorati iudices ex
ceptionem partis sic contrie sicut
non debebant admittere noluerunt;
sed eiusdem decani presentiam decernimus
et coniudices suos talem ex
ceptionem non reciperent earundem
ipse partem meam audiant ap
pellarunt. Quocirca mandamus quatinus si
est ita, reuocato in statum de
bitum quicquid post huiusmodi appellationem in
ueneris attemptatum, in eodem negotio
iuxta priorum mandati nostri ad pre
fatum presentiam decernimus et coniu
dices suos directi tenorem pro
ut ratione procedas. Decano albi
Sancti Salvatoris papiensis et uti
lem preposito.

Significauerunt nobis capitulum
de tornac. quod cum pro tunc in suum
archipresbyterum elegissent Medi
olanensis archiepiscopus presentatam sibi
electionem renuens confirmare:
Rep(?) clericum in archipresbyterum con
stituit eodem super decano. Que ipsis
ad sedem apostolicam appellantibus preposito si
to Sancti Stephani causam super his

diecesis commisisse: qui electionem
ipsorum confirmauit, et pronuncians ius
eligendi ad ipsum capitulum pertinere
partem aduersam ab impetitione
ipsorum absoluit. A qua sententia partes ad
sedem apostolicam appellantes: causam ipsam no
bis optinuere committi. Sed a parte
aduersa exceptione excommunicationis op
posita contra capitulum memoratum nos
nimium prouide attendentes quod pretex
tu excommunicationis opposite appelle
cutione appellationis non debeat quis
excludi, cum omnis legitima defen
sio excommunicato in iudicio reseruetur.
Partem aduersam non esse cogendam
ad respondendum eisdem pronunciauimus de
cernentes ut quod dictum capitulum nostrum
tamen audiant appellauerunt.
Et infra. Eisdem quod si est ita exceptione huius
non obstante in eodem negotio procedatis.

Exceptionem excommunicationis. De
nunciatoriis proponendis reus
sicut refert omnitur in quibus per li
tis oppositionem minime prohibetur. Quod est
in hac exceptione specialiter obtinendum
ne quis in periculum anime sue excom
municato communicare cogatur. Qui si e
am omisit ut actor laboribus
et sumptibus fatigetur in expensis
est legitimis condempnandus ex
communicatus autem prius et si hanc excep
tionem non opponens nichilominus est officio iu
dicis repellendus. Idem.

Aduersario tuo per iudicem abso
luto quam tempore motae litis rem
petitam ab ipso sine dolo desierat pos
sidere: si eam modo possideat tibi
petenti denuo rei iudicate ex
ceptio non obsistit. Idem.

Venerabilem fratrem nostrum archiepiscopum
Narbonensem quandoque iudicibus ex suffici-
enti gravamine ad apostolicam sedem appel-
lantes ad nos. sedis apostolice sua nostras lit-
teras reportavit et si excommunicationis aut
tempore impetrati. Ut sepe in vinculo
fuit excommunicationis a iudicibus de quibus in
mente non habetur ad prosequendum per
eandem litteras apostolicas predictam decernimus
admittendos. Qui interim excommunicato
appellare poterint si non postea appellatio-
nem suam prosequi et super ea litteras
impetrare. Et Cenomano Affricano.

Pia consideratione statuimus
ut cum excommunicationis
excommunicationis exceptio maioris excommunicationis
cationis exceptio ... quoque parte iudi-
cioque opposita lites differunt et repel-
lat agentes. ut ex hoc censura ecclesiastica
magis timeatur. excommunicationis et
interdicti periculum et contumacie reprima-
tur merito et excommunicati a communione
excluduntur et rubore confusi ad hu-
militatis gratiam et reconciliatio-
nis affectum facilius inclinentur
sed hominum sub excedente malicia quod
provisum est ad remedium tendit ad
noxam. Dum in causis ecclesiasticis
hec exceptio opponitur frequentius per ma-
liciam exstinguitur differri negoci-
um et partes fatigari laboribus et
expensis. Proinde quod morbis iste
qui communis irrepsit dignum duximus
immunem ad hunc medelam. Siquis
ergo excommunicationem opponat speciem ipsi-
us et nomen excommunicantis exprimat. sci-
turus quod eam rem se se deferre
publicam notionem quam intra octo
dierum spacium die in quo proponitur mi-
nime computato probare valeat apertis

sime documentis. Quod si non probaverit
iudex in causa procedere non omittat.
reum in expensis quas actor ob hoc
diebus illis se fecisse docuerit prehab-
ita taxatione condempnans. Si
vero postmodum instancie durante
iudicio et appellandi copia succe-
dente de eadem excommunicatione vel
alia excipiatur et intentio probetur
actor in sequentibus excludendo
nec inierit ad solonis gravamina
optime. huius quod processerit vero
in suo robore duraturis proviso
ut ultra duas vices hoc non proponatur
exceptio. Dum excommunicatio nova
inserit vel evidens et prius
probo super veniente de antiqua. Sed
si post rem iudicatam talis ex-
ceptio proponatur. executionem impedi-
at. Sed sententia que precessit non
minus robur debitum optinebit.
ex tamen salvo. ut si actor excom-
municatus sit publice et hoc iudex
noverit quandoque. et si de eo reus non ex-
cipiat iudex actorem ex officio suo
repellere non postponat.

De prescriptionibus

Placuit ut si quisquam aliquem
locum ad catholicam unita-
tem converterit sicut per eum in
preteritum repetente tenuit-
lum ab eo repetatur. Si tamen
per ipsum tenuit aliquis episcopus qui
possit repetere et tacuit. Si autem
non fuit non prejudicat contra
eccle. Sed liceat cui locus accesse-
rit episcopum ex ipso die ire tamen
repetere. Item si fuit episcopo ad
catholicam fidem ex donati
parte quoniam non ei prejudicet prae-

minum tempus. Sed ex quo diocesanus est. habeat perpetuam patentem recedendi locum qui ad ipsam ecclesiam cathedralem pertinetur.

Dux regis co. ytalie p̄ne. Jchu p̄ceit 2 ꝭ. n̄ cu scan dalo. nec cu forensi strepitu. nobis cu nos velle de causis paupm diffinire. nobis sepius se meminimi. Sed illud scire uos cōm caritatem atq; fa ciam. iniuriam fuisse post nos me po tialibus. in rebus pauperum p̄iudi cium nō factum. Grego.

Sanctorum patrum sanctiones uenerabiles confirmauerunt 2 nos inuiolabiliter confirmam. ut omnes possessiones ad singulas prouincias uestras pertinentes. quibus p. xxx. annos possesse sunt quiete 2 sine absq; sinodali reclamatione perpetuo teneant. lex. iij. salamitan. ar.

De. iiij. decime 2 oblationis defunctorum clerici ab impetitione epi q̄ dragenaria p̄scriptione tueri se posse tueri. in dec. ii forte nimium pastorali sedes caruit. pastore. q̄ iam ecclesie sue exigere debuisset. sta to. ec. tricennale p̄scriptionem. ec. ecclam nō admittit. Idem.

Vigilanti studio cauendum est ne male fidei posses sores simus in p̄diis alienis. quum nulla antiqua dierum posses sio iuuat aliquem male fidei posses sorem n. respiciunt possessi se nouit aliena possidere cum bone fidei possessor dici nō possit. Episcopus enim legis latar solum ꝑ uitan dam nimiorum negligentiam. 2 longi temporis errorem 2 confusionem. p̄mi tricena rii l. quadragenarii p̄scriptione vigore legum imposuit. Nos autem tam in rebus ecclesiasticis. quam laicis placuit nō habere vigorem. Id marita

Ad aures nostras ... no epo.

Peruenit duas ecclesias litigasse. sup decimis quas una earum tantum parochia. annis. xl. possedit. et ... ignotescat quod deni re melior est conditio possidentis quia quadragenalis p̄scriptio omnem penitus actionem excludit. Idem p̄ti meri epo.

Cum ... que inter regnum archid. et nobilem uirum G. sup deci mis uerte 2 ꝭ. ideo eq; ... causa ipsam debito fine decidas nō ob stante p̄scriptione temporis ius questio ne ecclesie secularis ... ...de b. eam oppone noluit quod cum lai ci decimas detinere nō possunt eas nulla valent p̄scribere ratione.

Illud autem te scire volum. ... Et tenere quod ad usus ecclesiasticos maiorem p̄scriptionem quam. xl. an. ro. ecclesia nō admittit. licet quidam canones appellent tricennale. 2 ecclesia se potest ad usus ecclesiam quadragenaria tueri p̄scriptione tueri. de mare quam in concilio. xl. an. nō est possedisse. Dū. Si p̄scriptio ne 2 interruptione inter partes motum fuit quod ab utraq; teste recipi debent 2 si p̄bata fuit interruptio p̄scriptio nō tenebit. deij.

h. c. l. q. ... aliqua puata psona.

No. q. d. no p. possid ... no pot pscribere

Quia iudicante abbe. c. q(ue)rim(ur) i(n)terest (et) abbem sce mq(ue) ex re tam no(n) defini(m)us; q(ue)s(tio)ne ag(itur) inu(e)sso res distinctione illa(m) p(er) sp(e)x(er)im(us) fini endam. hortam(ur) g(ratia). ut ad loca de quib(us) est (con)tencio accedentes ea i(n) unu(m) faciatis p(er)cencia tinin(m) ari. xl. iiii annor(um) p(re)sc(ri)p(ti)one vtq(ue); p(ro)te (st)atat. | Vici. iij.

Ex tenore missa(rum) q(ue)stione abbis (et) monachor(um) de habe. accepim(us) q(uo)d cum ecc(lesi)a de cameriōne ad i(n) cor(um) p(er)tineat. (et) homines de eo v(el) in ea ecc(lesi)a p(ar)rochiani sint ipsius ecc(lesi)e. cl(er)ici qui p(re)dicti ec clesias h(abu)erunt minuentem om(n)e ius p(ar)rochiale p(re)t(er) i(n) eccl(esi)andi ma(t)ricem. ecc(lesi)e sub ten(or)e (et) iu(ri)dis n(ost)re m(anda)m(us). q(ua)t(enus) decimas (et) oblationes cu(m) aliis obuencio(n)ib(us); me morate matri ecc(lesi)e p(re)sc(ri)ptione ho stilitatis t(em)p(or)e no(n) currente restitui faciatis. Inno. iij. abbi de ce.

Accedentes ad p(re)sen(tiam) iterato aciam. n. p(re)p(osi)tus sci nazarii. et. a. canonic(us) sci stephi. syndi ci (et) p(ro)curatores p(r)imi cu(m) (et) cleri de oxedior(um). de cedmarius maioris ec clesie g(ra)u(iter) sunt (con)questi. q(uo)d cum ipsi legat(us) os (et) nu(n)cios ap(osto)lice se. deuo ... te recipiant (et) pro curent ... dei cedmarii ip(s)o(s) re muner(en)t (et) p(ro)curatib(us); ad expensas h(ab)endi ... (con)tingunt. (et) i(dem) volentes a(n)te ut q(uo)d om(n)ib(us); in unu(m); ab om(n)ib(us); (con)petere (con)q(ue)r(itur). m(anda)m(us). q(ua)t(enus) n(on) dei cedmarii p(er) se(ntenti)a(m) p(re)uium. ap(osto)lice se. a p(re)stand(is) p(ro)curatio(n)ib(us); ostendunt se i(m)munes. (et) si lon gissimo t(em)p(or)e p(ro)curationis obseq(ui)u(m) no(n) i(m)penderint cu(m) ... p(re)sc(ri)pto (con)tra lege(m) negat uendica re. ipsos ad p(ro)curationis sarcinam ordine debito sub eundum te(ne)ri declarans. d(ict)e de collat(i)o(n)e (et) s(ecundu)m te(n)enato p(re)curib(us);

Cum no(n) licea(t) accip(er)e in iura rec(ogn)osc(er)e no(n) sufficiant ad mutari. q(uo)d sic referente h(er)ch(er)i archiep(iscop)o nob(is) est in(n)otuit. l(icet); ecc(lesi)e n(ost)re in ipsi sint dioc(esis) (con)stitute. uos ta(men) obedire s(ibi) tanq(uam) ep(iscop)o n(ost)ro (con)tumacit(er) re cusatis. (et) i(deo); m(anda)m(us). q(ua)t(enus) p(re)fato archiep(iscop)o (et) ecc(lesi)e b(er)charen obedienciam (et) reuerenciam debitam sic(ut) alii cl(er)ici sue dyoc(esis). p(re) dictis p(re)sc(ri)ptione t(em)poris no(n) ob stante. Id(em) nobili viro marchesi.

Ad audienciam. ap(osto)licam. n. p(er)uenit q(uo)d (et) i(n) p(ro)ponebat exp(os)ite. q(uo)d a. rex. (et) p(re)decessores. p. n. (et) in casib(us). pilatum. p(er)cepisse singulis annis. xl. so l(idos). den(ariorum). papiensium. (et) q(uo)d r(ati)o(n)e ecc(lesi)e. ubi (con)sueuit recip(er)e anu(n)ciati. p(ro) ... sup(er) cometuone(m) blada pla cita forestam (et) omnia intra q(ue) i. ap(osto)lice. se. h(ab)ere. s(ed); ea nulla (con)t(ra) d(ict)e ecc(lesi)e castellanis ecc(lesi)e cast(ri) (con)tinuissime a(ffe)ctab(an)t. ad q(uo)d p(re)l(ati)o(n)e inducebat p(er) dec(imam) ... p(er)missum (et) libera(m) ro. ec. censualem (et) michi arguerit p(ro) ... te p(er) testes qui dicebat se in dute p(re)sc(ri)ptu(m) censu(m). ro. p(o)nti fi. xl. annis (et) i(n) fuisse solu tu(m). s(ed); m(ihi) alia sunt ex adu(er)so (con)tra q(uo)d n(on) p(re)uium n(on) liber(am) sua(m). t(ame)n ad c(om)modi affectat.

bana Forofita

cum privilegio usus non fuerit annorum
spacio .xxx. libras censuales suspensus
existeret quod non fuerit in camera
nostra receptus ac semianiallo in scrip-
tis, dictum testium quod dixissent illos
G. magistri auctoritate privilegii quod depositiones
testium attendentes considerantes et
iuvamen censuale quod non subscriptum
huiusmodi licet; non nostra quod in cardinali
sancti Adriani camera sit inventum quod
eum cum cancellarius fuerat de camera
bone memorie successit non credentes ipsum
.N. scientiam cum virtus sit officium
suum fideliter exequi. alioquin scriptis
se quod attentius dicerent respicien-
tes insuper quod est longe validius
ipsum negocium tangere per contra
litteras romane ecclesie quod non in centena-
ria prescripto sic in solone procedi
tenens et aliorum petitorum condempna-
tionis partem adversam in vigentes
eidem in te. non tacuit tibi. Sed quia
quoniam ecclesie romane civi auctoritate debere re-
cipere cum ... predicta beneficia
vasallus existeret sine difficulta-
te persolvat. Data ... Willelmo abbati.

Cum nobis et ... ...
Licet tam legum quam canoni-
ca sit diffinitione statutum ut ecclesie
romane quod gaudet privilegio spati-
um non nisi centum annorum prescripto locum valeat
sibi vendicare, tempora tamen in modo de-
cursu scismatum quod secundum iuris ordi-
nem cursum prescriptionis impediunt
nolumus aliquatenus computari. Sed di-
ligenti consideratione adhibita de
ipsa supputatione deduci. Idem

Eliensi et Roffensi episcopis.
Auditis et intellectis meritis cau-
se que vertitur inter Wigorniensem
episcopum et abbatem de Evesham super
ecclesiis in valle de Evesham quas
episcopus asserit ad se diocesana lege
spectare, abbas autem eas esse a sua iu-
risdictione penitus exemptas et a longo
tanto tempore prelatos per decessores ab
abbatibus de Evesham pleno iu-
re possesse, ut videlicet in eis episcopa-
le ius legittime prescripsisse; quod cum
nos ... privilegiis exhibere
et ostenso tenore quod abbas super premissa li-
bertate asserit se habere. Si per illa consti-
terit quod vallis de Evesham sit ille
locus qui .c. p. u. libertate donatur, ab-
solvatis abbatem ab impetitio-
ne episcopi super ecclesiis memoratis et
adiudicantes illas abbati pleno iu-
re subiectas episcopo super hiis silentium
imponatis. Quod si abbas in hac probatione
defecerit, audiatis probationes super tempo-
re quo in terra .xl. annis sedes episcopalis
vacavit, et si per tantum temporis vacas-
se constiterit vel illo subducto non sit
quadragenaria completa prescriptio illorum,
nullis ecclesiis ius episcopale adiudicetis
episcopo et super illo perpetuum silentium impo-
natis abbati. Si autem exceptione hiis episcopus
non preclusit quod tamen interruptionem pro-
bavit circa possessionem per se tercio illis
in villa et ecclesia de ... Mecetana
et receptionem ac prestationem ar-
chidiaconi non solvente denariorum sancti Pe-
tri in valle de Evesham circa excommuni-
cationem quoque clericorum matrimonialium et
capellanum suspensionem in predicta vil-
la de Mecetana et in eadem capella-
rum in predicta villa de Evesham vos
super hiis ius episcopale adiudicantes eidem.

Sim[iliter] cum suspensione[m] in eodem h[abe]re. infra .xl. an[nos] interrupto fuit sine ... eis silentium imponentes quod abbas prescripsisse probatur. [Idem] par[isiensi] ep[iscop]o.

Cum ex officii sui debito Senonensem provinciam visitaret archiepiscopus Senonensis per Parisiensem dioecesim transitum faciens ad abbatiam sancti Maglorii pervenit de Castris et quum idem ... eius dioecesis necesse habuit declinare a quibus cum procurationem debitam sibi postularet ipsi eam sibi ministrare negaverunt. Ad sue negationis defensionem hoc solum allegantes quod non meminerunt procurationem his predecessoribus eiusdem archiepiscopi exstitisse ... nec abesse aliquem fuisse procuratam. ... Nos igitur premissa malignitatem eorum nullam penitus reputantes cum quod procurationem ratione visitationis debetur prescribi nequiret. quia admodum non est quod visitationem ipsam potest aliquo modo prescribi et si alius est cum prescribere potest. vel ... Nos ... in hoc conceptor est antiquitus metropolis consuetudine tali archiepiscopus memoratus usque ad satisfactionem condignam faciatis observari. Quia secundum apostolum qui spiritualia seminat non est magnum si metat carnalia. cum nemo cogatur suis stipendiis militare. Si quid est aliud quod fuerit superius allegatum contra intentionem archiepiscopi obiicere voluerint et probare. nos eis faciemus iustitiam exhiberi. [Idem] pisano archiepiscopo.

Si diligenti etc. cum.

Si iudicatur calaritanus ad ius et proprietatem beati petri sic tota sardinia pertineat nullo prorsus mediante. etc. non licuit parte vel ecclesia tua amarchione masse iudicem calaritanum fidelitatis exigere iuramentum etc. Nos igitur quia in eius tamen prescriptione voluit plenius considerari non intelligimus etc. vel etiam etiam super hoc aliquo iure subnixam cum auctoritate se. ap. non ostendas per quam iudicibus calaritanis et antecessoribus tamen fidelitatis exigentis iuramentum non prescripsisse aliquam inuitatis. cum sedes concessit non est ... ecclesia non est pisana ecclesia vel tu fueris in quasi possessione iuris exigendi hoc iuramentum. quia per se. ap. ab ipsis iudicibus receptum fuisse fuit. per quam constat etiam ro. ecclesie possessione suum fuisse. ... per eam in nuntio tuo et antecessorum tuorum exactum fuit et prestitum iuramentum et non est possidere dicatur cuius nomine possidetur. Sin vero dicatur quod nomine tuo et antecessorum tuorum et non nomine nostro et ro. ec. fuit iuramentum exactum, per se inferri quod iuramentum prestitum contra ius ... fuit inviolatum. unde retinere non potest quod est iuramentum hoc fuit in secreto optentum. quia et sedes hoc locum prescriptio habere non potest cum prescriptione ro. ecclesie contra longa ... dies et intitulus ... exigatur et sic, locum potest habere prescriptio non est, dum centenaria prescriptionem que sola currit adversus ro. ec. possit probari. Idem episcopo vicelino.

Pertineat

nomine ro. ec.

ab ille

.i. concludi

pro dicebat ... quia recipiebat iuramentum fidelitatis ab illo sua ecclesia ... ro. ec.

quia ... non possit ... possidere

d. ... oft. ...

... hospitali ...

Cum olim fratres [?] esse cum abbate et monachis sancti Salvatoris et Fichecklo [?] super plebe Salamantine [?] et adiacentibus capellis illius in iure [?] ... legando intentionem tuam et alia ad ius episcopale pertinentia vendicares, ad fundandam intentionem tuam ius commune principaliter allegabas, cum autem diceres omnia spiritualia in predictis locis que sunt in dyocesi tua constituta ad te tamquam ad dyocesanum episcopum pertinere, arbitrium preterea super hoc promulgatum super hoc a pisano [?] episcopo archiepiscopo ac primicerio lucane allegans, ad eludendam intentionem tuam abbas Gregorii VII pape privilegium exhibuit quod predictum arbitrium nullo videtur tempore precessisse, per quod tam monasterium quam plebs et capelle predicte ... libertati donantur. Et Alexandri [?] ... predictus abbas privilegiis utebatur post arbitrium promulgatum obtentis, qui libertatis privilegium ... concedere videbantur. Et ... predictus abbas sufficienter ostendit monasterium suum super institutionibus, destitutionibus et ordinationibus plebanorum et clericorum, receptione penitentium, interdictionibus, culpis, sepultura, decimarum perceptione ac divinis officiis celebrandis tam in plebe quam in capellis predictis, in excommunicando atque interdicendo et absolvendo legitima prescriptione munitum. Abbatem ipsum ab impetitione tua super iam dictis articulis duximus absolvendum, super his [?] prescriptioni silentium imponendo, super aliis omnibus que ad ius episcopale pertinere noscuntur, iuxta tenorem arbitrii eundem abbatem quo ad plebem et capellas predictas sententialiter condempnantes. Idem.

Veniens ad presentiam nostram abbas sancti Martini de Pannonia [?] et ... postulavit [?] ut ... abbati vel ... esse non impediat vel faciat impediri quo minus omnes qui in Simagiensi [?] parrochia constituti ... de omnibus que possident decimas ... solvant sicut in privilegio Paschalis pape II et sancti regis Stephani continetur. Preterea vero episcopus postulavit ut decimas Simagiensis [?] committeret infra sue dyocesis terminos constitutas quas detinet idem abbas sibi restitui faceremus. Aliquos insuper [illegible] ... possidere monstravit [?] ... et ... oleum sanctum, consecrationes seu basilicarum [?] ordinationes clericorum qui ad sacros ordines promovendi fuerint, clerici ecclesiarum et capellarum ipsius monasterii ... a quocumque ... dyocesano ... episcopo postulabunt, siquidem catholicus fuerit et gratiam sedis apostolice habuerit, et gratis sine pravitate aliqua voluerit exhibere, alioquin ab alio quem maluerint presule catholico suscipiendi eadem liberam habeant facultatem, sicut in privilegio dicti Paschalis et Alexandri pape II perspeximus contineri. Non obstante privilegio ... pape quod postulat ... extitit ... de ipsis ... fecerunt mentionem

presertim cum ille clemens predecessor noster i[n]
concessis saluis institutionibus; non so
lum eo. ec. sed ipsius etiam legatorum. nec
obstare poterat prescriptio quam idem ab
bas initium sub sidium opponebat.
quod si consummata erat quam ab alexandro predecessore
predecessore nostro impetrauit utique prescriptioni re
nunciasse uidetur. presertim cum coram nobis
predicto illo sic usus est quod sue intentionis
communi quantum ad hunc articulum credidit.
Si uero nondum consummata erat
prescriptio sed erat in prescribendo post impe
tratum hoc predecessoris bona fide non habuit
et ideo secundum canones non prescripsit.
de mocuno gual. i. consona.

Quoniam omne quod non est ex fide peccatum
est synodali iudicio diffini
mus ut nulla ualeat absque bona
fide prescriptio tam canonica quam ciuilis cum
generaliter sit omni constitutioni atque con
suetudini derogandum. que absque
mortali peccato non potest obseruari. unde
oportet ut qui prescribit in nulla temporis
parte rei conscientiam habeat alienae.

Gregorius. de sententia et re iudicata.

Sententia a non suo iudice lata dicit
canones prolata licet non sit
appellatione suspensa non potest tamen subsistere
ipso iure. Idem.

Iurgantium contentiosas lites sententia
terminare et equitati conuenit
et rigori. Idem.

Non potest quis a sacerdotali
gradu nisi iustis ex causis con
uictus sacerdotum sententia remoueri. cum periculum

Ea que iudicio ecclesiastico more iudiciario
terminabuntur rationabiliter sunt diffinita
firma quoque sententia roborentur. lex. in
eboracensi archiepiscopo.

De cetero noueris quod si sententiam
a nobis latam preceperimus per ali
quem executioni mandari et sen
tentia non fuerit non est facta ex
ecutorem de toto negotio cognoscen
di. sed de questiones que incidunt
ad. scilicet appellatione obtinebit. de narcm.

Cum aliquibus. .cciij. ep.
est. adiudicata possessio non
sufficit dari pignora. nisi ex
ipsis possessione letetur. Idem eidem
archidiacono.

Lator presentium sua nobis insinuatione
monstrauit quod cum quandam mulier
em legitime desponsasset. et
carnalis esset copula subsecuta. in
ter eos scandalum est subortum. cuius
occasione debitum ei subtraxit. consan
guinei uero mulieris hoc moleste
tulerunt ferentes. quoniam monuit pro
nuntiare quod mulierem inuitam contem
tentem. Cum etatis apte matri
monio existentem duxisset uxorem.
et quam idem uitam cupiebat
agere dissolutam. deinde utrique stu
dio intercedente fuerunt inui
ro nabilit uolentes. quia in primo
ma. canonica contra leuitatem quidam
dissolui. ab. si uos constitit e
os per iudicium ecclesie non fuisse le
gitime separatos/ ecclesia quod de
ceptam. ipsos faciatis sicut uirum
et uxorem simul permanere. de.

Cum inter quos uiros .j. G.
et .A. laicos super domo quadam
ab archipresbytero uero uendita ad
examen. se. ap. legati. delata
fuisset; post ap. ad nos interposi
tam et receptas inducias. quam

separati

sine consensu uiro querat

§· de nestpus indecentis·

infra· tmmi· t filio· tradita p̄sc̄
q̄ndam p̄fixū id nō accipiens
te sinam p̄fecit· memoratis·
G· z· d· p̄tax atm domū sedm
ueteri· ciuitatis q̄suetudinem
ad iudicare· causa de inde eam
causa fuiss; ad nos p̄ applāne
delata· burgen· ep̄o delegatis
a nob̄ sinam & nos ip̄ta fac̄ ca
nonu· ꝯtra cand̄ q̄suetudinem si
ē p̄stitus legat̄ fecit p̄mul
gauit· Nos aūt q̄sidantes qd̄
licet usus q̄suetudinis n̄ minī
ma sit auct̄as nusquā uitari·
aut legi p̄iudicat p̄scr̄pta sinā
reuocauim̄· & uos ab i petitōe
absoluentes mag. uob̄ & eccl̄e
uestr̄ domū adiudicam̄ sep̄e
dictam· d· eborac̄ archiep̄o·

Iste certas & f. se· cū aliq̄ ca
ap· remota q̄uictas & sinā
ferre inīq̄· eam euacuari n̄ a
operet, d; stari si iniquitatem
q̄tineat manifestam· Clemēs.

Tenor litte tua · ·iii·
ostendit q̄ cū int̄ R· & ch·
mulierē ep̄o matrimonii litteras
& inchoatione· ep̄o q̄missa fuiss;
idē eundem· R· mulie̅ absente
ab impetitōe ipius absolū.
Ceterum eadem mulier a nob̄ ap̄e
litteras impetrauit· de cā cogn̄
derent & eam fine debito tmi
naret & s· dict̄ ro· R· ante uo
cat̄ ad eam i firmitate p̄ terra
nō accessit· S; ea nocte seqūn
te alam· s· coplare p̄sumpsit
ī cū excōis sinam p̄mulgauit·
aqua postmod̄ absolut̄ ad te

ueniens ostendit litteras ep̄i me
morati quib; eum ab inq̄eta
tōnib; ipius absolutū fuisse p̄a
tebat· q̄ quod̄ mulier suos testes
obtulerat· ad probandū q̄ id· R· eam
desponsauerat· de usso· p̄ uib̄· sed ar
tauis tu q̄o sup id agē debeas p̄
tulas edoceri· Jd̄o inquisitōm tue
t· t· R̄o· q̄ nō obstante illicita
absolutōne q̄ ep̄s fecit in cā p̄
cedas eidē· R· sub pena excōis
arci iudicens· ne eam q̄ sup i
duxit accedat p̄us q̄m fuerit
cā decisa· dem.

Consanguinei· ch· l· test· p· sic
caus litteris intimasti q̄ p̄senta
tam int̄ ipam & uirū suū legitie
p̄bauimus· ita q̄ int̄ eos diuorciū
sinam p̄mulsit· p̄dicta ro· ch· cū sic
tibi postmod̄ q̄fessa q̄ eius con
mat̄ mulitate cū sinam nō fuiss;
p̄ separatōne q̄firmare· cū eo q̄
ueniret & tandē ad secūdas nupcias co
uolauit & s· R· t· t· R̄· q̄ p̄ solā
q̄fessione mulieris nō est recede
dū a sinā p̄iudicium eccl̄e rōnabilit̄
int̄ p̄mulgata n̄ legitime ī q̄ui
p̄batēs· Inno· iii· archid· & sacri
te magalon.

Cum olim magalon· ep̄s· p· de
castro nouo· ad uacantem ar
chid· eiusdem eccl̄e nōiauss; ipoiteo
ut nūs ibi n̄ p̄uc duplici· g· uolū
tate q̄cessa instituēm p̄ applāns
nē int̄ positam· i hi uiente ep̄o dic
tū· p· de archid· p̄an nulū i uesti
tu p̄oit̄ nō aūū· ād eū de archi
d· nōiare p̄sumpsit· tand̄· ep̄· n·
q̄ ferit fuat ab utraq; p̄te causa

nit prouincians c aliquib; scdo et iterum eplm esse pronas ad comadu compedit archidiaconatu monentes et esse facte monitis non ad missis hiis ipsi exequi non differunt post h. vo dcs p. n. b. q non du erat addiaconat p mot offm. pr consciam pertinet e piscopi. ap. sc. ap. tunc vacantis ipso archidiaconat cu prouisione suam contulit sic cdem conuentes. flos. g. inhibentes religiosis p. n. diaconu fuam. ro. sc. e ad. fuit ibi tr p. sc. in meliu commutari qd de pdco b. fcm est. no obstante donatone q ab eisdem epo in elusione donatois ap. nup de recepisse. i irritu reuocamus. et licet ei absenti eu de subtone iniqdo conster sup dco archid perpetuu silenciu imponentes. p. man. auc. q. sepe dcu archidiaconatu plena oim vrm q p sentes fuerunt in ecca inducentes conoedia cedmare ceteris. R. albi et conuentui sci zenon. et vero

Cum inter uos p eccam · h.

Curia et archi pbrm et clicos sci petri sup subtone eidem ecce q uertes expte uia fuit ppositu qd dca ecca monastio uro pleno iure ds eet subiecta. uidet; i institutione destitutione inuestitura archipbri eiusdem ecce fidelitate ipi et sibi obedia correctone rep sentatoe ad ordines et solutone suscepcione cstinatis letaniis et aliis similibus; p q plena subieco declaratur. ad qd plaud instrm pli. concessiou. b. qdam verou. epi pscura ime diu pduceritur. q concessione succ

cessor eius. b. rurtum hinc et. e confirmauit sup huius q; tam ro. pd. ep patriarcham aquileg p. uir. et confirmatonem indixit quorum uni de subtone plenaria in puilio tuo euidente expssit contestimonio. B. qnda veron. epi qui eiusdem ecce archipbte extitit fcm fuerat et completu. et in eo apere sci zenonis mandauit sua inter sub scbi ad iecit. e p us uia quinq qdam abbem eiusdem monastii et arch pbrm et fres eius q predente tpe desideratur et obedia manuali constitu ba fuit exorta ad q duo in sex du taxat teni negabant. et se huius testes pducti fuerunt. tad pta e. e. vinj. eius qdam cardiar sequs aq ide fuat iudicatu. qd archipbr dimittet eccam aci albi obediam repmittet sententialiter diffiniuit. cui sentia cu nlla fuit applone suspendi in rem tasuit sui iudicata et j. Eius facte dco mstro donationis plurimu fit i interdu in confirmacoinb; ul pulque de ipo costitutoni recepit. attendentes tu q esse ad litigantes ipos ius ex sentia fem fuit ptcg inter tasuit indicata e. sic ius litigatoris lata fuits. cu ec ius constituciois expsse lata no fuit. iustare contentiosis; peualente q psumus ipre p omnia ceres ta. diffinim no archipbte sci petri.

etiam et

Nota q sentia aq ne appellatum transit in re iudicatam

que p tpe fuit fidelitate et
obedientiam pstet abbi sci zeno
nis. d canonicis uonen.

Clerisam q int nos s. 3. Al. ci
ceu sup plenda nonaueri
tece iurebat landuneri. episcopo
de consensu petri conuisini tind
dam qui p uos ee deu. A. dif
finitiuam sniam pmulgauit
ac fuit ad eum audiam
appellatum. 3 s. licet ex pte ipi
us fuisset spoitu q h ferma
macari ius. dez epe sniam p
mulgauit. Sic p attentatoes
intelatus pare. q cum iudica
animus no sp ad una ptatis
spem inclinat. 3 ipsa snia
uichi conuicerat iniquum 3 eius
iudici de cois petri assensu fu
erat causa commissa. eamue
sniam fiet ps examinato
ne cae ab utraq; pte fidat
requisitus. sniam ipam ca
nonice confirmare. Id consultaci.

Quod ad consultone . epo.
3 s. q postulasti utrum
ap. sit clici defendi qui pgat
tom indicam . s . p sniam 3
ad ipius receptionem infra
tminum conpetente puta. xv.
dies 3 ampli sui gtaone reci
piens. 3 ad diem ueniens con
sequens. appellat cum no ex p
meus appellandi. h sit loco
insi purgatom suscipiende
3 executioni sniae actu pla
tione 3 purgatone inuecta
ille decreuimus ee excluxisse
talle duxerim respondendum epe

post .x. dierum spacium snia i auct
rei dicseat iudicatur / qui ad pro
cationis subsidium. i e id tepo
ris no recurrit appellandi. s a
ditum denegauit. cum p h uideat p
i eptationem iuris snie labo
pruisse. p scam. v. cum no reddit
appellandi. g; si ipius executom
snie id conuenit retardari.
lic; ad h agend condemnat tpe
tonabilis sit statutum cu id no
possit artari si nuch accedente. i
medio cz 3 progari 3 quia ui
icio sponte recipit tminum bruio
rem. i putare sibi pot 3 deb;
cum exh uideat amplius bnficium
cotepsisse. unde talis no audi
end appellans nisi forte ad h cum
excoi. s mod canonice exegdat.

d decano cancell. 3. C. canonico
Quoniam nob intimasti . lugd.
cum eu q int. p. lbd. 3 h. pbrm
sup .v. frumti modus utebat.
ipi i subdiac p annos singlos
exsoluendis. uobis commissa fuiss;
3 restitutionis causa s. h. postularet
lbd diacon sup dcs. ad ni carruce
no ten; respondit. cum alia uice s
h conuent fuit sniam absolut
cposten d uolunt d. xv. tertio id.
ex quarta depone constat q; ma
gister anc. epi lugd ipum ab
soluit ab impetone sub d. memo
rati. dum q testimonium ipse q
platum fuerit / cum de causis qui
dicte monete solent ad sniam p
ferendam / nichil d- xerunt q tenc
discit. feeo nymus. ap. conuenienda.
3 s. cum a h ptibus; iacis in quib

No q snia metu inq grauis non est retractanda

excoicatos

tunde

Sz nunqd i isto s. tal po ca. d gnen. cora aliq iudice / i eo snia q ipm h assignet forte is x. dier l pbit ad satisfact illi q condepna. nh de uoluntate sua ptis lio elapso appellat si appellat ei satisfacie q2 conpete bat q an acceptionem ipsius quoniam meste qs. q ut defendit sic h appellari respondere q na.

copia presentium habere id mereris existat
qd omnia que iudicem mouent non
exprimantur in suis presentibus nobis
talibus respondeant qd cum exceptionibus
contrarii pro eis constituti sententiam audi
ce suo platam. tp aut iudicia
riam personam dz. omnia legitime
persoluere. d astoricensi epo et abbi
sci ysidori legionensi.

Quum fr conuersus quondam monasterii aucen
sis et monasterii celle noue
super statu ipsius litteras a pro eo diu
se sine lite fuissent uinculis auen
ensi p eas euerendum ecclesiam lecta
inter contribus ad qd proueniat mo
nasterium pertinere et cum expresse mo
nasterii inch ronauite sunt proprii
et consensum quem simonia peccato perui
gata debilitatis irritam eam quem
ad monasterium duxerim. confirmandam
et s. et q. si constiterit. ap. p eccio
neteris. rouabiliter inter posita et
ad eam p sequndam uincum ei i sta
legittime destinatum fuisse exe
cutore sine differas ne eccia pos
sessionem oneris ecclesia detrimentum i
curratur. Alioquin sic ius postulat
executionem eius absque oneris ecclesie
preiudicio demandes. cum qui priuis
fui sunt preiudicant que minime sua
valeat consequi ratione cum uel si c
alios facta non noceat regula iu
ris in constitutiones canonicas
et ciuiles. Idem.

Quum bertoldus miles ecclesiam
suam. H. militi pignori obli
gasset. eo. p. sublato de medio.
N. nepos eius qui successit ei
dem vacante ecclesia eiusdem loci
ardens quod ius patronatus eius
vitiis sit tamen amisisse. in eum. d. cle
ricum. eiusdem loci archidiaconus ad sup
dictam ecclesiam presentauit. qui de
consensu episcopi ipsum instituit in
eadem. inpossessionem eum inducens si
cientis corporalem. postea. H. v. b. dicta
fuit. c. sacerdotem memoratum
ero presentauit. qui ipsum episcopus non
admisit. cum aut deprecat. c. adiens
memoratum. d. super predicta ecclesia
deposuit conuentum. renitentes
archiepiscopus ap. se. ie. iudicibus
negocium delegauit. ad que
attestationes utriusque receptas
p partes post medium remisit
sent. et presentando. d. cum suis at
testationibus accedente. dictus c.
non p se nec p responsalem ydoneum
comparere curaret. ipso attestationibus
inspectis, clericum memoratum ipsum
ab impetitione sepe dicti c. sui
aut reddidit absolutum et ei
imponens silentium super ecclesia
memorata. post modum id predicte
ad archiepiscopi presentiam inter veni
no tuis accedens iusta causa
absentie allegauit archiepiscopus
ecclesie argentensi electo et alte
siue et tu debuerit abbatibus
dedit litteras in mandatis ut si
tam absentie iuste causam ostendere
deret coram eis predictam sententiam
irritans, clientem et valoris et
causam fine debito terminarent
Alioquin facerent sententiam obseruari.
Verum dictis electo et prefatis
abbatibus committentibus aliis uices
suas ipsi sub delegatis testibus.

Notandum quod ius patronatus non potest obligari. quia non potest pignori. quod ecclesia et ius ecclesie recepit debet
in sorte computari. sed ius patronatus non potest estimari. quare non potest obligari. sed quod
est annexum spiritualibus quod non potest aliquibus ultra ius competere. et spiritualia non possunt obligari.

super articulo predicto receperunt aliquibus decimis eiusdem ecclesie. Verum ad nos appellatione emissa et .I. licet aut iustam causam absentie nimis sufficientem probare plurimum nec tamen preiudicaret optime veritati. R. diaconus cardinalis eius concessimus auditorem, qui cum nobis omnia fideliter retulisset, ex tenore sententie archiepiscopi invenimus contineri quod continebatur in illa quod pastores cautiones tempore illius facte fuerant sufficienter probatum quod presbiter A. in possessione iuris patronatus extitit cum eundem ad predictam ecclesiam presentasset, cum protestationes illas nichil aliud ostensum fuerit nisi quod per quendam iure quod de illa ecclesia consuevit exhibi patronus predicto P. et C. annuatim .x. solidi acceperunt, fructus in eadem sententia dicitur quod dictus R. in probatione defecit et protestationes apparet ipsum suam intentionem sufficienter probasse. Cum igitur quod eam non recepit sufficienter intentam, cum verum tamen preter attestationes recepit que partem faciebant ad eam, sententiam ipsam duximus irritandam. Memorato .T. adiudicantes ecclesiam super decimam et protestationes nobis constitit evidenter ipsum ab eo patrono fuisse ad ecclesiam ecclesiam presentatum. Idem.

In causa que fuerit vertitur .R. iudicio decidi et decoro tamen et in quantum equitatis est servatus ordinandus cum institutionibus eius certe terminus emittere iudicare.

nisi forte eum aliquid cum necessitatis et utilitatis in scriptura dispensationem duxit statuendum. Idem abbati et conventui sancti Theodardi.

Cum monasterium sancti A. Rothomag. et virum super modo eligendi abbatem in monasterio vestro fuit questio agitata et sententia et constitit nobis primam commissionem per ultimam non fuisse revocatam, tum quod cause specificationis in ultima posite frivole videbantur, quas quasi dilatorias antequam litis in contestationem opponere debuissent, quibus coram delegatis eiusdem [illegible] iudicium renuntiasse videntur. Cum et quod de presbitero ap. fe. et processu negocii coram primis iudicibus, nec in secundis litteris dicebatur quod si fuisset expressum optinere minime potuissent non obstante sententia quam monasterio sancti A. dicebatur fuisse prolata, que tamen nobis ostensa non fuit cum predicti iudicibus fuisset ostensa, et habita contra statuimus et aliquem eam obicientibus impetret et sub pretextu novorum nostrarum litterarum debeant immutari. Eam propterea iudicium ratum et firmum habemus et eorum sententiam confirmantes, electo a vobis nos ipsi benedictionis munus salvo iure diocesani exhibere. Idem episcopo de Carno et cancellario parisiensi.

Subiecta nuper Melden. episcopo et monasterium Acnobarense super ipsi monasterii subiectione materia questionis et procuratoribus partium litigantibus coram nobis, quod pro possessione partis adversae ostendentes eundem episcopum quasi possessionem obedientie in eodem monasterio habuisse, ipsum restituendum decrevimus ad eandem.

Inter monasterium Ca. vacante monasterio sancti L. monachi eligerunt quendam de gremio suo monachum in abbatem et dum peterent confirmari, super electione monachi [illegible] se opposuerunt dicentes illam electionem [illegible] cassandam, ex eo quod monachi sancti Anthonii si debuissent [illegible] diocesanus episcopus ipsam distulit confirmare, eunde [illegible] causa fuit commissa quibusdam iudicibus ad petitionem monasterii sancti L. coram quibus iudicibus predictis [illegible] contestata fuerit et processum in causa et testes recepti demum monachi sancti Anthonii ad alios iudices litteras impetrantes [illegible] contra primos iudices [illegible] eius [illegible] suspectos [illegible] quandam suspectos frivolas [illegible] quod cum iudices admittere nollent, illi appellaverunt, iudices sive primi videntes quod primae litterae non revocabantur [illegible] processerunt in causa non obstante appellatione illorum sive monachi sancti A. et confirmaverunt electionem factam per monachos sancti L. [illegible] occasione apud [illegible] delata est causa ad dominum [illegible] coram quo obiciebatur quod sententiam que lata erat a suspectis iudicibus et quod causa fuerat aliis iudicibus delegata et post appellationem [illegible] gabant sententiam que post [illegible] lata fuerat [illegible] Dominus papa auditis hinc inde propositis [illegible] constaret ei quod [illegible] litteras non revocabat primas [illegible] causa suspectos frivole fuerunt [illegible] debuerat [illegible] ante litem [illegible] non renuntiasse [illegible] causa [illegible] fecerant [illegible] fuissent [illegible] litteras [illegible] habuissent confirmavit sententiam a primis iudicibus latam non obstante sententia que allegabatur [illegible] ostensa [illegible] primis iudicibus [illegible] ostensa [illegible] statuisset [illegible] quod non valebat, [illegible] valebat [illegible] opposuerunt [illegible] litteras [illegible] novorum [illegible] non debebat [illegible] salva iure diocesani [illegible] benedictionis exhiberi.

Nota quod confessio [illegible] iudicialis [illegible]

dum quod per paulum tunc presbiterum . . in libra
ta monasterii exprimebatur plena
riam ex parte decano Suessionensi et suis
iudicibus; de omnibus inunda dici
tur. Verum episcopo in eius possessione obedientie
restituto in eo privilegium romana
bilem aliquid obiceret et proponeret
super subiectione monasterii . . si
cut in more proferentur et . indi
cibus autem cum universa retineret
tenentibus, qui cognovimus efficaces
res episcopi rationes super subiectione eidem
adiudicavimus memorati mo
nasterii ut ibidem habeat tam
quam episcopus potestatem. ita tamen ut
nullum per hoc . ap . sedi preiudicium
generetur. quod nimirum si voluisset suam
iustitiam prosequi . . . si
preterea. Inno . iiii . Alex. fuit in
iudicio presentatum. et ipse tunc
sententiam etc. i. intelligitur repro
basse. Si vero non fuit exhibitum
pretextu privilegii de novo reper
ti preiudicari non debent. Cum a nostra tam
[illegible] . Id . sancte marie Itag et Vall
secte abbatibus.

Cum .J. t. el. canonicus sancti
Dyonisii Remensis ex parte quorundam
canonicorum eiusdem ecclesie nobis ap
pellavit retularit quod abbas e
ex super dilapidatione et periurio
et symonia et quibusdam aliis erat
multipliciter infamatus. Florentius
lassus episcopo et eius collegis dedimus in
mandatis ut ad ecclesiam personaliter
accedentes tam in capite quam in
membris corrigenda corrigerent et
statuerent que statuenda vide
rentur et si iudices autem abbatis
et canonicorum iuramentum reci
pientes abbatem ab administrati
one ipsius ecclesie per sententiam remo
verunt. correctione tamen dila
ta quam tunc non potuit expedi
re: a qua sententia e preratur predicte
ad nostram audientiam appellavit
proponens dictam sententiam reprobandam.
cum quod iudices iure . non . . in
ipso negocio non processerint, cum quod
iuramenta conspiratorum esse ipsum re
cipientes depositionibus coram partibus
minime publicatis non ostensis
eisdem, ad sententiam procedere presump
serunt. Et si que vero de conspirato
nis articulo nobis non potuit fi
eri plena fides. Mandamus quatinus si vobis consti
terit quod illi conspiratores fuerint contra
quos audientibus, iuramenta recep
ta quod abbas probare voluit coram
eis. et eorum dictam iudices receperunt tan
tummodo. cum per alios ea probata non
essent, sententiam protulerunt. . . .
ritantes processum illorum in nego
cio preter formam conpetentem
partibus litis procedatis. Si vero eos
conspiratores fuisse nequiverit
comprobare. Et licet de hoc constaret
appareat tamen illos nichil super
his deposuisse per quibus fuit
abbas amovendus . . sicut quidam fra
tres deposuerunt. ea tamen pa
ucorum dicta fuerant sufficienter
ostensa, processum ipsorum iudicum con
firmetis. Et licet ad ius abbatis
non debuerint conspiratores ad
mittere tamen ipsorum de veri
tate dicenda super statum ipsius
domus recipi potuerunt ut

Plur. Et ordinem eorum fide . . . c. quod . . ap . se.

per ipsos data super aliis fides possit haberi, quam ab ipsis tenentur inviti conquerentes, quod si cum tunc per ipsum non esset eos conspiratores fuisse.

Idem H. decano Vivariensi.

Cum G. A. et B. Firmanae dioecesis commune quendam corpore dicerent quem tamen non esse ... capellanus illius iudices qui super hoc cognoscebant ... se ... iniuriose ... ipsos sententia denotavit et famam ... restitutionis ad famam ... per ... supplicavit nos considerantes quod nulla fuit ... in praemissis ... excommunicatio ... iniuria, volumus ... praedictam ... sententiam non tenere.

Ad probandum quod ... Idem. ... perpetuatae ... vocavit ... nostri agnoscentibus de confirmandis omnibus sententia quae lata est a iudicibus delegatis de electione custodiae ut eam sicut de iure fuerit faciendum confirmare vel infirmare curetis, ita ut si pro eo quod unus ex delegatis iudicibus qui eandem sententiam protulerunt electionis in ea electo praeiudicium nocuit quam sententia lata fuit. Sic per ... probetis aut ex alia iusta causa eandem sententiam convincitur infirmandam ipsa cassata de ipsius electione custodiae iterum cognoscatis. Gregorius IX.

Quamvis vir regularis alius non noceat ... aliis ... delegata ei tamen qui eam super primo ... ea vel actor vel defensor ... personas constituit, sequitur eas agere ... qui par est eum aequo animo ... expediri et iudicium generaliter. Idem.

Duobus iudicibus, ut accepimus, diversas sententias ... et executione ... contrarias protulerunt, tenet pro reo, non pro actore, sententiam in causa favorabili, puta matrimonii, libertatis, dotis seu testamentorum, ipso sunt privilegiata. Si vero ex delegata potestate utrique, pendet sententia ex arbitrio delegantis, quia si ex compromisso neutra debet habere vigorem.

Lex iii. ex eo ... [rubric illegible]

Cum eterni tribunal iudicis illum reum non habeat quem iniuste iudex condemnat, testante propheta: Nec damnabit eum cum iudicabitur illi, caveant ecclesiarum iudices et prudenter attendant ut in causarum processibus nihil vindicet odium, non favor usurpet, timor exulet, praemium vel expectatio praemii iustitiam non subvertat. Sed stateram gestent in manibus, lances appendant aequo libramine, ut in omnibus quae in causis agenda fuerint, praesertim in concipiendis sententiis et ferendis, prae oculis habeant solum Deum, illum imitantes exemplum qui querelas hominum tabernaculum ingressus ad Dominum referebat, ut secundum eius imperium iudicaret. Si quis autem iudex ecclesiasticus ordinarius vel etiam delegatus famae prodigus proprii persecutor honoris contra conscientiam et contra iustitiam in gravamen partis alterius in iudi-

§ de rescriptis. dilecti

quicquid fecerit per gratiam uel per sor
des. ab executione officii per annum
nouit se suspensum. ad extingua
tionem litis pro qua ieserit no.
condempnandum. Sciturus quod si suspensi
one durante dampnabiliter inger
serit se diuinis. irregularitatis
lacqueo se in uoluet. secundum canoni
cas sanctiones. A quo non nisi per
se. ap. potuit leuari. Saluis aliis
constitutionibus que iudicibus male iu
dicantibus penas ingerendo inflin
gunt. Dignum est. et cetera. ut quem
metor persuplisit offendere pena in
cuplici castigetur. Rex. iii. epo
et decano lund.

Dilecti filii prior et Felici de giseb.
grauem querimoniam cur nu
serunt quod eboracensis archiepiscopus
ap. se. le. eundem priorem post ap. su
spendit. suas ecclesias interdixit et ca
nonicos. si eidem tamquam priori obedi
rent excommunicatos denunciauit. et infra
quibus consilii tate personarum et
fama loci solicite inquisita inuem
tis ecclesiarum concessiones factas priori
et canonica maliciose ostendens
eas quantum ad se pertinet ordinari. In
irritum reuocetis easdem. Idem
archiepiscopus eidem.

Licet cetera. et infra. Super eo quod abbas
sancti apollinaris a te ap interpo
suit generaliter super omni causa que aduers
eum posset moueri ipsum exinde redar
guimus. non enim ab huiusmodi appellatione duximus admit
tendam. Idem albi sancti petri.

Ad nostram et infra. non remedium
ap. non ideo est inuentum ut a
liqui a religionis et ordinis obs

nancia exorbitantium debeat in
sua nequicia taceri in eximi
bere. ap. et infra. Si quando quibus
subditorum tuorum ad remedium ap
pellationis quo laniuit non tamen
eum ius teneat mandati quod super
dicta regula continetur. et institucione
ordinis corrigat et castiget canonicos
tuorum epo.

Personas ecclesiarum et infra. Si quis
ad nostram audientiam appella
uit et ap. sue prosequendi terminum pre
fixit tu ei diem infra quem ap.
conueniente possit adire assig
nes ad quam uenire si contempserit
rit tu illum ex tunc iudicio tuo
sub huius quod in questione uertitur sen
tentione aliquam stare compellas. Si
autem quisque ap. sue prefigat t
minum competentem. Sed tamen circa ad
diem ap. suum prosecutus ipsum
inchoans ex tunc sentencie tue sic
de alio ex iure ap. re. par
rere constringatur. Idem eidem archi
epo.

Cum sit romana.
et infra. Ita tamen duximus respondendum
quod ante sententiam uel post ea fuit
ap. hii appellantibus annum in dilig
entiis aut exigencia et cumdem
eam biennium nisi forte iudex a
quo appellatum fuit secundum locorum
distanciam et personarum et negocii
qualitatem breuius tempus fuit indo
caret. Infra quod si is qui appellauit
causam appellationis non fuit prose
cutus tenebit sententia. si post sententiam
appellauit et actum sua cecidisse
iudicetur. si amplius super eodem negocio
audiretur appellans contra Gibo

Margin notes: de iudiciis dicta; si ante sententiam fuerit non continuato non appellandum; de rebus; Sede; sex mensis; ante; post sentenciam; breuius; indirecte

-7-

a gravamine et ante litis ingressum fuit appellatum hic audiet appellantem cum sacri canones etiam ex iudicium passim appellare permittunt. non solent hic dicta appellationes sed provocationes ad causam. Si autem ante sententiam quis appellavit cogetur illi stare iudicio ad quem noscitur appellasse. Preterea si raptor sit vel violentus detentor aliene rei qui appellat hic appellatione facta in iudicio aut ecclesiastica persona si sol[ito] audiri nisi fuerit manifestus raptor vel fornicator existat. sic ille qui absentem et irrequisitum apostolicus excommunicavit. De eisdem.

Ad hec sciendum quod cum aliquis appellaverit et pendente appellatione aliquod crimen commiserit, vel prius commisisse dicatur vel modo causa accedat aut queratur de alia re super qua non sit appellatum et illa postea contingat ad audientiam iudicis ad quem in alio negotio appellavit cum potest si voluerit tanquam suspectum vitare. alioquin debebit ei stare iudicio, maxime si suus ordinarius iudex extiterit. Idem.

Si a duobus coram iudice suo litigantibus unus ad nostram alter ad sui iudicis audientiam super eodem negotio appellaverit et ille qui ad suum iudicem appellavit ad diem appellationis veniens se ad eum appellasse proponit eo tacito quod adversarius eius ad audientiam Romanam appellaverat si legitime citatus non venerit non dubitamus nostris esse alias quoque contempnit.

nerit excommunicationis sententia in eum contumacia promulgata. non iudex excusari noscitur cum quod ad audientiam Romanam appellasse. Denique quesivit si a cuius libet iudice ante iudicium vel post ad nostram fuerit appellatum an hic appellato teneat vel non. quidem in huiusmodi sint hec tamen iuris canonici sunt. In aliis non et si de consuetudine teneat/ iuris rigore eam non tenere. Idem plebano et clericis Sancti Nazarii de Abbay.

Ex ratione iniuncti officii appellationem biennio elapso intra potestatem a sententia. Cum nos prelata persequitur hic eius dummodo persecutionem ipsi prosequentiam nos constituit omisisse. volumus quod iustitie nostre debeat prejudicium generare. Idem Wigorn. episcopo.

Venientes etiam cum aliquem contingit et ap. re. contingit et adversarius eius post citationem iter arripuit ad sedem apostolicam veniendi non minus potest in negotio secundum iuris formam procedere quia si ante citationem iter arripuit non est aliquatenus procedendum. Idem.

Super eo quod sollicitudo tua quesivit sunt prudentie tue duximus respondendum, quod si de aliqua exceptione questio oriatur et exinde appellationem fieri contingat eidem exceptioni erit tanto supersedendum et in principali causa sine illa terminari non potest et non supersedeatur. Sicut adversarius de falsi suggestione in ap. prejudicio non erit sententia sicut hoc differentia. Idem.

De appellationibus pro causis

qr tene[tur] [sup]ersedere [?] ... post appellationem

audiam

h. c. contingit p. ... debent

sup. eo c. et F. sacri canones

minimus interpositis nolumus deferre
quod est per quem; licet causa fuerit non
minus est quam si pro maioribus fieret
deferendum. Idem.

Literas ante et post litem contestatam
in platone sine et post sublata
facultate cuiuslibet appellandi legere
aut solvere. Appellatio in casibus autem
formam non admittitur. In causis
quoque ecclesiasticis ubi appellationis
remedium tollitur, sic appellationi
ita recusationi non est aliquatenus
ius defendendi. Si autem inter eos tem-
pore lis decidenda committitur ex cer-
tamine incipit cum iudices coniungi-
tur recepisse. Idem.

Pervenit ad nos ex tua ... se
conquerentes ab aliquibus malefac-
toribus alias eorum lesos qui interpretatione
apostolice sedis appellant et sic tuetur.
quod si eorum excessus publice non sit et
notorius eos ecclesiastica censura
compellas ut si convenientibus tempore ap-
pellationis interpositam prosequantur. Si vero pu-
blice est et notorius appellationis
obtentu non prius mittas quin eos
excommunicatos denuncies, et eos fa-
cias sic excommunicatos cauci evita-
ri, donec passis iniuriam satis-
faciant, et cum litteris tuis apostolico
se conspectui representent. Idem
archiepiscopo Toletano.

Consuluit nos tua fraternitas, quid
de eo duxerimus respondendum, quod si
aliqui quos manifestum sit et no-
torium uxorem alterius detinere aut
in clericos violentas manus iniecisse
cum appellaverunt eorum appellatio non est
aliquatenus defendenda. Sed cum multa

dicuntur notoria quando non sunt pro-
inde debes nec quod dubium pro no-
torio iudicaris habere. Illos
autem qui appellant a sententia
tua cogere debes in termino competenti venire
ad appellationem interpositam prosequi aut
iudicio tuo apostolice sedis parere. Idem.

Suggestum est auribus
nostris quod cum presidium ap-
postolice sedis recurrerint et appellatione facta
iter arripiunt, adversarii eorum ap-
pellationem interpositam cognos-
centes non ad presentiam nostram ac-
cedunt sed Ierusalem ...
cum aut senserint illos itine-
ris repercussos in nocte appellationem pro-
rumpunt et iter ad nos arripiunt
veniendi, ut sic eorum sollicitudi-
nem a quibus impetiti eludant con-
sulte. Ut igitur si quis deprehensus fuerit hec ex fraude et
malicia facere appellationi ei non defe-
ras, neque ob id causam tu committas
causam terminare personas que de-
talem appellationem ... munimi-
ne vident non ad deprimendam eum
iusticiam sed retinendam ... tam
nos fecisse cognoscas. Idem
Eboracensi episcopo.

Ad presentiam nostram venientibus
veniente episcopo Tusculano
et P. sancte Susanne cardinali tua
et ipsius causam commisimus audiendam
qui ad obiectionem tuam licet
publice non esset excommunicatus de iure
de facto tamen eum fecerunt absolvi
... per eum plenum pro eo quod post
excommunicationem ex apostolico favore di-
vina celebravit illa tamen in qua

cum

h. c. ...

q ad eum statum reducatur omnia que
erant tempore appellationis emisse. Dat'
Cant' archiepiscopo.

Cum teneamur et si [illegible] nos
consulere voluisti utrum si ex
parte quam ad audientiam appella
vit citata fuit [illegible] licet
reformare, ex de quo appellatum
est interposita [illegible] remisso. p. et.
R. quod si termino ad terminum peremptorie
venit in ordine iudiciario. [illegible]
[illegible] d' epo et archid. Venosin.

Consuluit nos tua fraternitas
cure. R. quod si grauatus ap. est
[illegible] ab omni grauamine
quam [illegible] appellationis ap. tenere
non debet. Si vero ab aliquo iudi
ce sine omni grauamine [illegible] in vna
causa [illegible] quod grauat
ap. [illegible] interposita appellatione
tamen eius ab eodem iudice defen
di. d. Zamorensi epo.

Cum parte canonicorum tuas peti
tiones ad [illegible] diaco
num olim ap. sedem [illegible] positum
epo cum ad eius vocationem [illegible]
[illegible] accedere in persona etiam
[illegible] privilegia
[illegible] R. canonici
bi Iacobi firmiter asseuerat
quod in legione regis esset et ideo
non potuisset ad vocationem predicti
card. accedere. card. [illegible]
et quod non esset in legione regis
sed in salamantina ecclesia [illegible]
[illegible] invenisset. Et [illegible]
non attendentes quod [illegible] non de
cuit [illegible] obtinuit ap.
ad [illegible] veniret legati

[illegible] ut in persona propria vel
per nuncios ydoneos appellatio. tenere
[illegible] in [illegible]
tuam si [illegible] ostensum. d. De
cano archiepiscopo.

Ad hec et si. predicti de his qui
[illegible] quod [illegible]
[illegible] iudicio et predicti appellant
[illegible] tua sollicitudo [illegible]
eos [illegible] quod [illegible]
xl dies post ap. interpositam [illegible]
[illegible] ad [illegible] prosequendum [illegible]
den. Carnotensi epo.

Questioni quam facis [illegible] appello
[illegible] sit defend. qui sic
[illegible] prestito iuramento ab
solui [illegible] cum ad [illegible]
ad [illegible] mandato recepto cum sub
terfugio appellaverint. R. quod appel
lationem que iuramento eius debeat de
rogare non est [illegible] defe
rendum. [illegible] statim [illegible]
reducendus [illegible] mada
tum suscepit et susceptum p. [illegible]
[illegible] debet firmiter
obseruari. d. Wintoniensi epo.

Preterea de his qui ad ap.
sedem appellant et postea [illegible]
[illegible] cum [illegible]
appellatione [illegible] duximus respondendum
quod eos appello non debet in sua [illegible]
te tueri quo minus [illegible] [illegible]
[illegible]. d. [illegible] patriar
chi et sancti [illegible] presbytero card.

Constitutus in presentia nostra
[illegible] sancti Felicis et presbytero [illegible]
[illegible] quod de [illegible]
[illegible] subiecta et [illegible]
[illegible] si archid. post ap. et de

inchoatione excommunicavit. ad nominatio-
nem sepedicti capituli processit et per-
ituerunt eum canonicis et plena-
rius cum assensu cleri episcopatus vel
maioris et sanioris partis promovi-
natum .s. in episcopum et pastorem ele-
gerunt non obstante appellatione predic-
ti archidiaconi. Sic per appellationem prius factam non
detulit electione dicti prelati .s. factam
a ceteris conveniens. Clericus de Eboracen-
archiepiscopo.

Preterea positum nobis .h. clericus ut
quod sepe contingit quod cum aliquis ab
aliqua causa appellaverit in aliis causis
inquirus non est appellatum unde
veritis. sed quod inchoatum .causa .t. vel
quod nunc prima appellatione nomi-
tur teneatur in aliis super quibus
non est appellatum. Respondemus. iudex
tamen a quo appellatur quamvis in omnibus
suspectus esse cum non est ad pronunciandum
super aliis competens nisi per eum ne
absque causa manifesto quo ipso
actu nimio sit capitulo. Decanus
archiepiscopo.

Qua fronte nos conservare valeas non inde cum dicatis eodem
non iuris presidere iam eis non
in ecclesia sedem esse canonicorum et ho-
nestum non est in palacio non in ca-
mera tua sed in camera regis cum
debitum iuris et pontificalis officii
dignitate episcopus electiones dicas
confirmare et .s. Decano lego
per contumaciam vel alia causa cognitis
inferendo vel excommunicatos teneret alio
eius et officio sed ad iusticiam de-
bitus per quibus sententiam ipsam ex
cepit. iudex cum ne in excommunicatione decedat ab solucione petitur quod si
prius absoluta ne ab solvatur ob-
stat enim appellationis interponat
ab ipso tamen cum absolutione su-
fficienti cautione recepta quod
vel in propria .to. ipso. ad cuius audi-
enciam appellatur. similiter vel
eorum iudicatur. tamen delega-
tus iniur pervenerit pareat equi-
tati. De hiis qui contumacie se
interponabunt excommunicatos vel in
eodem supponitur illud idem dominus
quod si hii qui hii prius vel interpositi sen-
tenciam ad sedem appellationem duxerint
appellandum. De .i. con. la.

Reprehensibilis et .s. pretenta de-
creto statum ut si pla-
ti nisi causa commonitione pre-
missa suspensionis vel excommunicationis
sententiam proferant in subditos non
facere talis sit etiam quod ipso suo
genere suspensionis vel excommunicationis
penam indicit. non subditi ec-
clesiasticam disciplinam ecclesiasticam inno-
cens appellationis evitavit. Si
Sed non quisque per sui necessitate
crederit appellandum competens
ei ad prosequendam appellationem
terminus prefigatur in quo si forte
te prosequi neglexerit. tunc
est liber sua auctoritate utatur.
Si autem in quocumque negocio aliquis
appellavit et eo qui appellatus
fuit veniente qui appellat
venire neglexit si proprium
habuit competentem illi recompen-
satione faciat expensas vel
si saltem timore deterreat in quo
vanum altius non facile quis

qui

quando. ap.

appellans singi non appellans

non manifestat

si tunc

appelleri. perpetue tio h iure religio
sis nouitium obseruari. ne religi
osi cum presbitero excessu suum
corrigendi. et regulare prelati
sui et capituli disciplinam appellatione
presumat. Si uero humiliter et deuo
te susceperint quod pro salute sui
fuerit eisdem iniunctum. Idem.

Ad hec et infra. cum aliter super aliquo
ecclesie fuerit appellatum. sed super
appellantes ap. te. compelle sibi
appellationem interpositam prosequi uel
coram te iuris parere. Ecclesia
ci autem si alterius partium te suspectum
habuerit. te mistere cum eo iudi
cem eligant. cum parte ... e
os valeat diffinire cause. Idem
Salesberiensi episcopo.

Peruenit ad nos quod cum N.
ecclesie tue canonicus non in
ea residentiam facere monitus
fuisset in appellatione prorupit et infra.
Cum autem frustratorie dilationis causa
uideatur dictus canonicus appellasse
ideo ... studiose moneas ipsum
ut in eadem ecclesia residentiam fa
ciat uel infra terminum appellatio
nis eam prosequatur. et ad nos ac
cipiat ueniendi. Interim uero alicui
honeste persone uices eius in
ecclesia prefata committas et ei de
beneficiis illius assignes unde possit
congrue sustentari. Quod si prefatus N.
causam istam adimplere neglexerit
tu prebenda sua priues eundem.

Consuluit nos. Idem.
tua fraternitas utrum sit appellationi
deferendum a rege francorum pro inde
his qui penitus ut mancipia detinentur

christiana et infra. non conuenit ex hiis ap
pellationibus ab obseruatione decre
ti debeat abstinere. Idem Aurelianensi
archiepiscopo.

Ad hec sic ... et infra. Si quis uidex
aliquis ei committit appellante ad
uersario partes eorum citare ut dele
gato cause preuenisse ad ipsum quod
appellationis interponit obstacu
lum in medium ad sedem apostolicam destinasse
fore dicitur appellationi deferre. Sed si post
citationem fuerit destinata satis
potest exsequi quod mandatur. Idem.

De prece et infra. Ecclesiam si prelatus ca
nonice prece pro suas enormi
tates manifestas ipsum notab
ilem reddit. ad sedem apostolicam
appellauit et pro tali appellatione con
tempsit ipsum cum litteris tuis inta
tem continentibus de tanto exces
su satisfactionem ad sedem apostolicam uenire
compellas. Idem.

Quia nos et infra. ut abbates qui
de aliqua publica infamia
pulsati reperti aut conuicti et deinde in com
muni capitulo commoniti prelationi cedere
noluerint appellandi non habent fa
cultatem. Idem.

Aduersus inuitus appellanti et infra. Ap
pellanti ad prosecutionem appel
lationis terminus congruus prefigatur.
Sed quod si appellationem non fuerit prose
cutus extunc compellatur stare iudi
cio delegati. Idem Abulensi episcopo.

Ad audientiam nostram noueris perue
nisse quod cum in Zamorensem ecclesiam
G. presbiter ecclesie sancti Iacobi Zamorensis
multipliciter molestaret. tandem
idem presbiter se et ecclesiam nostre pro[tectioni] sua

ecclesia alii ... ydonee ...

ut

deste

rectorum subiecit. e. t. Hec autem sequentes per
bit ex simplicitate fecere. Siquidem appel
lationis non expresso quod tam prepositus quam se
cum vice prepositum subiecerat. non de
buit sine cause cognitione aliqua
sententia condempnari. Ex. e. Sicut tibi
constituto sententiam que per tuum episcopum in eum
prolatam fuit denuntiaret non tenet. Ex.
archiepiscopo tracon.

Accepta compositione canonicorum pa
pilon. e. t. non debet ad eos causa
remitti. nisi partes consenserint a quibus
noscitur appellatum. Luc. iii. Abbati
de Lincoln episcopo.

Postmodo. e. t. tuis litteris presentibus
intimasti. quod sicut fuit alicui
delegata qui consanguineus sit
illi qui litteras impetravit a nunc ceteris
negotio ad vocem officio fungeret uice
alicuius ita cum suspectus sit delegatus
non immerito potest recusari. cum
appellatione remota sunt ei nego
cium delegatum. Ex. Norwicensi episcopo.

Ad hec quam sub interdicto aliquid
statuit appellavit. ut deinde in
seruare contempnit quod dicitur canu
euandum sit consulere voluisti. Sicut
is qui sic post appellationem excom
municari non possunt sic interdictum nequit
eciam ante appellationem eos constat suppo
sitos declarare. Clemens iii.

Cum in causa. e. t. accepimus quod
quidam clerici de sua conscientia
dine et occasione iudicii tui quod
uellet obuiare se iactarent. Linco
lien episcopi iudicis ordinarii sine causa
rationabili cognitione euitarunt. Ex.
M. e. Si quando contingit aliquem decli
nans appellare ego ad tuam audientiam
appellare non ante appellationem ad
mittas. quod. t. constitutum causam vel ag
gravamine vel iniusta conditione
porrectam. Alioquin ipsum ad predicti
episcopi audientiam remittas appellatione re
mota iudicio praeterito. deni.

Directe nobis tue littere demonst
rauit. quod cum in tua presentia cau
sa quidam matrimonii tractaretur. inter partes
uinculum consanguinitatis uinculum op
poneretur. et pars interius ad sedem apostolicam
appellauit et appellationem suam prefixo ter
mino fuit prosecuta per inde causa
renunciare appellationi quam fecerat in
in esse cognitione procedens de pa
rentela testimonia recepisti. Verum
quod inlicite praeter iudicium appellauit quod
tulas vel ad calculum sententie prodeo
ratas edocet. Re. g. quod uice post
decretum Lateranense concilii. positum in
termino prosequende appellationis statu
to appellans sua appellationem non fuerit pro
secutus. quis tua lite posset ve
rum per iudicium appellauit ex tunc
ei licuerit in causa tua appella
re. Sed auctoritate tua sede se
cur exempta perfectum tunc ad se
paratione matrimonii quod ex re favo
rabili intento iuri procedat.
Celestinus iii.

Pretera requisiti fuimus si
quis uoce ita protulit sententiam
sub conditione infra. xv. dies sa
tisfecerit se excommunicatum vel suspen
sum aut interdictum cognoscat.
ille in quem fertur sententia medio tempore
appellans ad diem statutum mini
me satisfecit vel ille sententiam tali
liget. aut interpositione appellationis tac.

p parietas asseruit omnes suspicio tollit

Satisfacit dicimus ei
quod desistit ab appellatione
ipse sententia dant cogno
cum qui.

hic .... qui plura appella ab eodem .... perit

exultat. videtur autem nobis quod huius
modi sententiam appellationis obstacu
lum debeat impedire. Item
Secundo requiritur cum plures
articuli in una commissione
positi sunt in uno tantum contingit ap
pellatione expresse vitari utrum
appellatio teneat super aliis super quibus
appellatum non est talis. R. quod secun
dum consuetum ita intentionem de
clinavit et si sic vitam intendo
ut de omnibus articulis qui in com
missione ponuntur iusticia fi
at consequenter ceterum secundum appella
tionis intentionem ut in tertio [illegible]
in ?ribeatur primo an secundo medio
an in fine cum sic utrumque; unius
argumenta nos docent eo quod in
principio ad medium et ad finem u
la non quod in medio ad finem. Item
principium sepe refert contingat
tum. postulasti eodem et C. quantum di
ce. de. R. quod est ad iudicem sezto
tur habere suspicioni suspicionis causam
coram eodem allegare tenetur.
Sed propter ut in aliquibus non valde
remotis contineant pendere iu
dices debent cogi coram quibus causa
suspicionis infra terminum compete
tem probata non fuerit tunc demum iu
dex auctoritate sua utatur quod si coram
ipsis causa suspicionis probata fuerit
causae cognitionem sed secundum sedem teneri
recusatur ipsa namque; non dictat
quod suspecti et inimici iudices esse
non debent. Item
An sit defendendum appellationem illius
qui ad iusticiam de ecclesia ac
pro appellatione legitime interpositam

sibi factam prius est inquirendum
quomodo nos duxisti per tuos nun
cios consulendos. R. quod est in eo pu
niendus sit nunquam contingit. qui
appellatione debite neglexit se beneficio
reddidit appellationis indignum. in
no. iii. illustri regi Francorum.
Dominus pie qui nichil ignorat
et S. propterea inde sententiam contra
non edidit sed potius publicavit et
fuit dictatus ipsi sed tunc executor
vero cum secundum ius ab executoribus
appellari non possit. nisi forsan
modum excederent executionis nos
contra illis super hoc directis ad ipsum ca
nonicum appellatione abstracta nihilominus appello
ab eo interposite non fiat. de
fendere de suspicionis autem obiectu lite
cum inito ut suspectum non fuisse dicit
non tamen et si fuisset propter appellationem interpo
sitam ab eo desistere debuisset; ad
quod non proprio motu sed in eo poterat pre
cepto processisse. Item
Sepe contingit et ad nostram au
dientiam appellatur ?? deferri prius
allius neque per neque per presentem
providen appellatione interposita prosequntur
vel forsitan ex malicia ?? mandatum
manditum penitentiam occultaverunt.
litis quod de facili poterat terminari
remaneant indecise. cum frequen
ter ?? quod moneatur cum apud
nos ?? nec ?? non existunt
et in dicto tamen et fecit quod debent possessio
nibus ?? contemptum ??. la.
?? fuit continuo non ??;
nego aliquis appellavit et eo quod
appellatur fiat veniente quod appel
lavit venire neglexit contempte

?? et ?? ...

illi recompensatione expensarum fa-
ciat. ut hoc saltem timore deterriti
contra iustitiam alicuius non quis appellet ex-
presse vel quomodo nomine provocantis. pre-
senti decreto statuimus. ut si hi appello-
ne iudice receptam vel apte fuerit ap-
probata per terminum appellationis prefi-
xum. eadem per interlocutionem iudex optineat
ita iudex: extunc. esse ab sententia
prima recedere. ac si per contumaciam e-
vocatus ad iudicium extiterit. quod si
sibi licet interposita provocatione ma-
liciose. receptam vel appellata non
fuerit. et contra legitime pro-
cedi. nomine ea uigore non
vi optinet: saluis constitutionibus
de provocationibus per sententiam promul-
gatis. quibus ap. prosequi non de-
bet per terminum ap. prefixe quidem
post fixum rata maneat sententia que fu-
it appellatione suspensa. effectui a
esse citatoribus penitus. postquam ab
sententie prima. ad vires ap. hi
valeat allegari. Siquis a
termino appellationis provenientes
tacita veritate iniuste et perenne et
careat impetratis. et pena contu-
macie non euadat. Et in ibi.
sed iudicibus excedit nomini ob-
servari. Idem Tamonicensis et cathale-
ni episcopis.

Constitutis in presencia nostra ar-
chid. electoris nobis exposuit
quod electori decanatu vacante
quidam canonici nota sua in episcopum trans-
tulerint. et ex eo cum quibus dam aliis
extiterint consentientibus. in eundem ar-
chid. eligendum decanatum. et ea
nominatim prout appellantibus. ne quis

assumeretur preter assensum omnium in
decanum cum electi. in xx. v.
tum. et sex. tum. electo in medio constitu-
erunt. cumque sancti marcelli pres-
bytero card. tunc. ap. sedis leg. presentes
illas irritum facere non ut ap-
pellationem interpositam deregaret. sed
ut inceptam committeret ad no-
stram sancti iudicium et sancti andree
abbatibus examinatione delega-
uit ipsis et mandauit eisdem
ut predictum eodem electionem de-
cani citarent ad ipsum quod de-
inde sue causam meritis presencia
ostensura et j. In illa de pres-
sione card. quod sub ea forma fu-
erat appellatum ne sine assensu
omnium procederetur in electione decani
et quod appellantes ap. sua infra
annum non fuerant prosecuti. non
erat ipsum quod eis esset biennium in-
dulgendum cum fide vis infra tempus
legittimum sufficere nunciam ad se-
dem ap. destinarent. Sic potuissent
saltem seriatim prosequenti et donec
non destinasse. ne peremptorias
exceptiones ex eorum parte propositas
iudicem sub silencio pretire. At
quod si nobis constiterit archid. eo-
dem epi. ex quo inito sponte renunci-
asse. vel eodem epm. consensisse ad
electionem ipsius postmodum sibi per eos
sunt quibus ne procederet nulla uir-
tute uero uel exquisitis archid.
proponit. et actum eis sit decanatu
silencium imponatis. Alioquin no-
minationem seu electionem talem
factam de alio et quod sunt secuti
ex ipsa denuncietis irritum et inane.

D(ecano) cancellario Meten.

Constitutus in presencia nostra decano sancti Saluatoris, et cantore Meten. et .I. ecclesie intimauit quod sancti Saluatoris prepositura uacante dilectum filium .P. presbiterum et .S. filium .S. [illegible] obediencie ac sub arc[illegible] piculo canonicos iurauit ut [illegible] dominum et [illegible] conscientiam suam unum eligerent de duobus quos prefati uidebantur oculos extendisse quos esse et magis utilem et ydoneum reputarent. decanus quidem cum duobus diaconibus et subdiaconibus decanum cantorem in prepositum nominauit. cantor uero [illegible] qui pluralitati [illegible] fuit [illegible] custos et scolastico et magistro .H. sacerdotibus [illegible] duobus et subdiaconibus .V. [illegible] concorditer elegerunt. cuius electionem [illegible] et [illegible] parte capituli eiusdem de persone tue honestate consideret per decanus ecclesie confirmauit et cum [illegible] uellet domum et inuestituram porrigere [illegible] est [illegible] decanus ad se ap. appellauit quod [illegible] in potencia dumtaxat allegans proponendo [illegible] impotens in quibus prepositure possessiones existunt addens quod alia tibi obiecit in presencia nostra quod tunc in presencia a iudicibus suspectis noluit explicare. [illegible] qui constitit euidenter illam ap. causam quod [illegible] expirata rationabilem non fuisse. aliquam autem non expressit. et si dixit idem decanus quod alia uellet obicere coram nobis. [illegible] tunc [illegible] non debet [illegible] quod [illegible] preposita in prepositum. si quid tamen contra [illegible] in modum exceptionis ad impediendum electionis et confirmationis effectum et in modum denunciationis uel accusationis duxerit proponendum. postquam predictam ipsius prepositure filiis assecutus [illegible] proponendi licenciam non negamus. Datum [illegible] [illegible] episcopo.

Ex parte tua [illegible] presenti pagina [illegible] quod cum ex [illegible] honestate quod ad presenciam delegatorum iudicum non potes secure uenire citatus tam uel tamquam [illegible] ad illos iudices uos eucetur [illegible] contingit. [illegible] presencia uobis [illegible] [illegible] [illegible] libere poteris appellare [illegible] [illegible] [illegible] ap. fuit [illegible] [illegible] [illegible] nisi iudices uobis assignent locum ydoneum et securum.

[illegible] episcopo [illegible] et [illegible] Herdesfeden.

Significauit nobis magister hospitalis [illegible] et [illegible] presencia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in quarum sigillo continebatur. sigilli capituli ad citationes cum [illegible] sigillum capitulum [illegible] nosceres [illegible] [illegible] [illegible] actore [illegible] licet idem magister allegaret quod occasione litterarum actor non deberet admitti et [illegible] super admisisti quod [illegible] litterarum [illegible] a nobis ad alios iudices [illegible] [illegible] [illegible] non debuit [illegible] [illegible] in quibus nulla facta [illegible] de [illegible] [illegible] iudices tamen [illegible] exceptiones admittere noluerunt. [illegible] quod [illegible] ad nos ap. [illegible] [illegible] si uobis constiterit dictas [illegible] [illegible] aliquid ad [illegible] [illegible] [illegible] appellatione reuocato in irritum. [illegible] [illegible] ap. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ee. ec. z c. Id. magro. G. archid. z
W. normanno. canonicis suesi
Significantib; v. z R. . . eij.
fr̃ib; nr̃o fuit app̃llatũ de
claratũ. qp c̃ mr̃s ipõs ex una pte.
z W. ex altra. sup qdam tra cora
iudicib; delegatis. qd uterq ipi
cũ plres tra hr̃ant / ut tra u
la fr̃ q qd utebat / ostenderet eis
dem audicib; postlarut qp eũ ipi
facere denegarent / ad nr̃am audi
enciã puocarũt. quo circa. d. c.
si ita est. reuocato in statũ debi
tum. siquid post. ap. hi. nomi
tis attemptatũ. z c. D. Abri
cen. epo. z deluc. z de monte.
moth abbatib;.

Ex in sinuatone p̃coris ec ca
nonicor sci darte. nob in no
tuit / qp cũ int ipõs ex una pte.
z W. camariũ de tangur ex
altra. sup qdam manerio cora
iudice ordinario qd uterq sibi
cõdmarius ad nr̃am audiatia
ppellauit. appllõm tamnũ non p
sequens. dcs iudex qui cam illi
iudicat forte / pro eo qd quidã ei
cus gmensal uius dcĩ camari
in eadem ca fuat aduocat. hec
tamnũ appllõni p̃fixit. ut ad
ferrũ p̃ficacõnis nr̃s; ps eet
ab. ap. p̃secutone renũ. a hoc
nob nõ potuit. Jegem in pone
nt eũ tenchi. j. dcs tamnũ expe
ctare. c z s legitimas rõnes lug
q̃ in g̃stitorio p̃ncipis sp̃ãt inferri.
absq; dampno more in tacta p ma
neat. donc ipam faciat mediã
z c̃pentib; ortam. mx more . . .

aut nũ eius camariũ p̃uenientes
nũciũ eordem ut ipo. insq; ad tam
mĩ legitimũ expectato in petitor
uitas z recessit. qp no fraus
z dolus aliciu patrenari no debet
c. q. si est ita / ptib; quocatis
audiantis cam z c. Deuu to sonc
rij. z linidon eij epis.

Bone memorie. G. de camia. p̃
ecce de fei. viam unus fe
carent mgro albas sci augtini
cantuarieñ. eidem ecce q ad se
allet ptinet. pmo p qstam mona
chos scd p se ipm possone in
gat. ad nos plies noce ap. em
sit negs eũ sup possone ipi ecce
p̃sumet molestare. eũq; aliqm
dni p̃tam eccam pacifice pos
sedisset / quidam laici canuar
dioc. ipm albem z monacos
de possone ipi ecce p uiolecia
oiecerunt / z s. pcitce. W. arc.
posint eadligo / q defuncto
ecce / archid. cũ diceret eius cus
todia. imo archid qui fuerit
p tpre tacĩ de iure communi
quam de gnali gsuetudine. tam
in illa eccia q moliis inmũsis
eiusdem dioc. h iure sp. usi fu
erunt. ptea p fat w. s. o. noie
archid. eccam possedit eande.
nt porte. qui ei una pcatone
z ij. v. sol. noie ecce annis sin
glis exsoluebat z s. pnnissis
diligent inspectis. pdcos abba
tem z monachos in eũ statũ
in quo tpre appllõis fec / exti
tib; z pbabilib; cam. ad nos le
gittime in tporte fuisse nosgt.

p̄cratis per uos, saluo iure dec-
ani reducendos, destructis me-
dio tempore edificiis pro assignan-
dos eisdem de sancti Aug. et sancti
Gregorii prouentibus.

Prior Cantuar. ecclesie nuncius
detulit, quod cum inter decanum et
decem et monachos et cantua-
riensem archiepiscopum super capella de
lamehe contentio uerteretur, ab ipsis ad se-
dem apostolicam interpositum, idem archiepiscopus post
id arreptum in eos excommunicationis
sententiam promulgauit. Cum autem plus
sit ad sedem apostolicam eos prouocasse quam
illos, et ipsi ipsum decanum etc. Ad
uos ecclesie uenientibus intelligatis
ad sedem apostolicam prouocatum, quod si
ita est, decanum et cetera, denuncietis
excommunicationis uinculo non teneri. Idem
episcopo Elyen.

Pastoralis officii diligentia
et infra. Quod si iniuncti quam sustine-
tur ap. in Urbe commissum fuerit, teneat
tamen inhibita interpellatione. Nos igitur
attendentes quod per appellationem fructus deceat
et sinodum fructus inhibita negoti-
um non debeat impediri. Uerum
quia quibusdam prouocatio intelligitur remedium
omnium quae auertere non indigeant
expresse. Si si appellatio fuit ...
uiatur iniuste, quatinus hiis pro se
esse potuerit emendare ... Uerum
insinuatis quod ad quem per appellationem legi-
timam admoneatur, ... ad ali-
quem causam articulum exierit parte con-
sultum, nos utrum sit excom-
municationis sententia innodatus
ante denunciationem ipsius ab ea
tamquam in intus uitabitur.

promulgata in eo casu nisi ante
sententiam appellationi interes optimum scias cau-
te prouocare eo quod post appellationem interpositam
excommunicationis iuris dicto decernitur,
ipse denunciare possit eundem et ad
ipse ecclesiasticis beneficiis clericum spoli-
are. Nos itaque etc. Quod est excommunicatum
excommunicatio secum trahat, et excom-
municatus per denunciationem amplius non
uigetur ipsum excommunicatum denuncia-
re, sed ut ab aliis caueretur et illi pro-
uentus ecclesiastici nisi subtrahantur
cui ecclesie communio denegatur. Idem
episcopo par.

Sollicitudine pastoralis officii
et infra. Sane est sic recepimus duobus
coram suo episcopo litigantibus, alter eorum
ad sedem apostolicam appellauit. Episcopus appellantem
reputans contumacem ipsum ex-
communicationis uinculo innodauit, qui
coram metropolitano de episcopo suo ...
... exhibit asserens quod
post appellationem legitime ad nos interpositam
ipsum excommunicauit, petens se ad e-
um statum in quo fuerat ante tempore
a metropolitano reduci, denunciari uidelicet
absolutum, adiecit et quod appellationi
non renunciabat obiecte. Si presse-
qui noluerit eandem et infra. Nos igitur
inquisitioni tue taliter respondemus, quod licet me-
tropolitanus de appellatione interposita cognoscere
omnino non ualeat, si tamen neque de hu-
iusmodi quae post appellationem sententia innouata, de
modo de aliis cognoscendo prestare,
nisi de appellatione prius cognoscat uel de-
hinc esse appellationi causam contingere
dinoscatur, in quo casu si metropolitanus
ad cognoscendum preter ... interpo-
nere forte presumeret, episcopus posset

ex ...

... excommunicatus

... appellans

... appellatione

ad ap. vniūsal' cōuolare. Nam ad of
ficiū eī q̄ de ap. cōstitutus est.
p̄tinet corrige q̄ q̄ ip̄m inuenit
attēptata. Sꝫ nō nocere īi exīter
q̄ mandatū epī in diocēs. fratrib'
iniustū cui nō tenetur subditus
obedire. ac p̄ ꝯseq̄nciam ei liceat
euidenter subditū legitime p̄ no
cause. pōt archiepc̄ auct. met
pol' declarare. Subditū irronabilr̄
exstitisse. ānathatis inuene p̄
cessū. ē aūt excōicat' qui ap
latiat uix p̄ septimū sentēnā. co
ram archiepō depōnit cē epm̄
ꝯonem. metpol' ad cognoscend'
de causa pōt in rōne suas cū
ille appellatonis p̄secutōni. ren
ciare. tacite uideat'. Sꝫ sui uol'
stō appllone. se uelle ꝯseq̄ pro
testet'. nō est tanq̄m aduersa pe
tens. c. v. q̄. ceterus audiendus.
ꝯ̄ epō ꝛ cantori ei eteꝫ.

D**ilec** filius dec. altissiodoreñ
& magro. R. altissiodoreñ
epī p̄curatore in nr̄a p̄sencia ꝯsti
tutis. ꝯ̄ magr̄ ꝓposuit q̄ dec. ecc
p̄bem dom' dei in eccl' dispsōnem
p̄lenariam optinēs ꝯmosat' de
tūi facere uniculiꝫ in āc p̄ sitū. p̄
eo q̄ bona q̄dam eiusdē dom'
sui cauē subt'xerat. H̄ restituere
dedicabat. p̄ q̄ ꝫ ab eodē epō si
erat excōis uinclo innodat'.
ꝫ sup' dc̄s decan' epm̄ moni
uisꝫ/ut ei redderet p̄bem me
moratū/q̄ ad iurisdcōnē suā
sp̄ectare sciret. asserebat/epō in
euens ne decanus aliq̄d in
suū p̄iudicium attēptaret. Se
ac suos. statū ecce/ac ciuitatis
p̄tecōni metpol'. ut ponerēt
ad eius audiēntiam appllante. ꝫ
decanus p̄t modicū t̄pe int'
dcūm hī p̄ml'gatus/ut epō in
ciuitate p̄sente adiutus in
altissiodoreñ eccl'a cessaret. p̄t
modū uō cū dic. ap. p̄ fixo.
tēp' misserit p̄tē coram offi
ciali ēc senoneñ. decan' al
legans q̄ ap. q̄b ipo epō ī t̄
p̄ore. id nō dūtat defendū.
q̄m p̄ se sup' dc̄s ad hunc ī tū
cuius tenebat'. ad nos uoce
appllonis emisit/official' ā
iudicauit irritū int'dcm̄ a
decano p̄t appllonē epī p̄o
mulgatū/ꝫ s. q̄ uō idem epc
diu fos medos expressit. sed'
q̄r decanus p̄tr̄ fuit sup'
cautōne p̄bēre iusticiam ex
hibere/ad metpol' sē. appllās.
decan' nō potuit p̄ q̄ p̄ h'
ferre sniam medā/ꝫ ideo ē.
sniam ipam post ap. legiti
me p̄ml'gatam. irritā dec'
iuit. ꝫ in aucē/nō ob stante
q̄ decanus ad excusatonē
in sua q̄ uariando ꝓposuit
q̄ p̄us q̄ epc appllasset sniā
tulerat cū officiū ad t̄pe du
xīt suspendendū. cū int'm
ap. inp̄ōita p̄cedē nō debuer
ad sniam exequidam offici
alis p̄cessū. q̄a p̄ ap. hī. se
tenciam medei irritā ꝫ ua
nem dicerit ꝯ trariū iudica
tes. c. ap. ad nos int'pōita. n'
debuerūt innouari. p̄ten

primer
Eres
vl' alic'
effem
post

licet excōis sn̄ia in decanū p
epm̄ pmulgata tūc lata sn̄ia
facie videret᷈ cū post officialis
eccl̄ phibitū nesciaret i ecc̄a
in decan᷈ 7 decanus ne celeb'
rent in ecc̄a phibendo diuinū
videret officiū pturbare. cap
tū. p ap. ad nos interposita exp
te decani et 7 officialis dictat
defendū aplos concedendo nō sol'
pncipale negociū sꝫ accessoria
q ad nr̄m reseruant' exam̄. ea
dem snīam post ap. hic pmul
gatam decreuim' uiribꝫ carere.

Vm hꝫ archiepc̄ pt ap. hi
pcedit. de q̄. p'p officialis tuas
in noticias decanū deum cau
cantandū. senon̄ tn̄ canonicos
qui sententi dicti concilio com
caueṙt eidem ut ap. ad nos
interposite mag' q̄ter deuincia com
auarchi epō fore deferrent. i
culpabiles iudicauim'. d medi
olan̄ archiepō. [illegible]

Ut nr̄m de uultu dr̄ pdeat
iudiciū 7 sn̄ia. iudicibꝫ de di
uinis in mandatis ut si post
scdm mandatū p q̄ toci' cogni
tōm negocii ad nr̄m iudiciū
reuocamin' tn̄ citatōne signif. dc̄o
ꝫ. ante cognouerit ex scām eū
decreuerent uerita 7 i an̄ei hi
beres nil nc quoꝫ eo uti psu
mes cū plus sit uō pō. ad sc
aliq cū caū negociū q̄ r ide
ū sup aliquo negō puocare
d albi 7 sci seuer 7 G. canoicos

Ab iqte ute [illegible] . uonoꝫ
Antie gemelanu epe ē q̄ da

iudices quibꝫ cā q̄ int' sambꝫ
7 rinocie plebes uertebat' fuat ab
ap. se. qmissa. p plebe sambei
snīam ptulissent. 7 quarto
pleb. de rinocie ad nos fuit sn
tinno appellatū n̄ delatū ap. si
uisꝫ n̄ psecutōne ipi' tn̄ int' au
dicū assignat'. plebani de samb
sit ob tuatōne pdē sn̄ie sit ro
nabilit' lata erat. uenas ad uos
lras 7 alia pars alias qmissois
litteras a nob' sup in firmanda ead
p modū ad alios iudices impetrauit
nulla in postmodū lrīs depēntibꝫ hi
ta mentione. ū in dubitatōne
reuocato. an posteriores iudices ł
uos de illa debeatis cognoscere nos
sup hoc qsule uoluistis. 7 [illegible] g'.
appellanti legitime a snīa idul
geat' aīm allegere. aū aiusta cā
biennīū ad ap. interpōitam psc
q̄dum. et cū hi' tm̄ uos resti
gi. nō solū qmiectarent. ūm 7 a
indices acuius snīa puocat' cū
nō sit qstitutū nō ut tn̄ ipe
fuerint nō possit. sꝫ nc ualeat
prorogari. eōm distinguendū mg
cau lrē ipetrantur. 7 q̄dem gn̄
cer' tn̄ mis ab appellante ł iudi
ce appellōni psigat' qsequendi co
tacito appellat' lras impetrauit. hi'
lre tm̄ gn̄ tacita ueritate surrep
te optinere nō debent aliqm̄ fir
mitatem. Si uo nō sit aliquis
tmi. audite ul' ab appellante
psix' ꝑ appellati. iuss. tmi
qstitutū alleget. dū modo minim
nō pcurauit ut appellantē in co
missione impetra supplanter'

missionis literas potuit impetrare. Quum autem in appellatione legitime proceditur, quod si appellans voluit in causa appellationis procedere, oportebit eum agere coram iudice sic obtento, nisi possit eum legitime recusare. Quod si agere noluerit, appellatus poterit nihilominus prosequi causam ipsam, maxime si sentiat se ex dilatione minime gravari. Superior etiam si iudex viderit ex dilatione periculum imminere, vel quod nequeunt prosequentes appellationem occurrere, ut periculum evitetur, puta si sententia lata sit contra [illegible] ne alicui electi fuerint provocantium, utique et postquam venerit ad annum prosecutionem appellationis distulerit, poterit utique in modo superior iudex ad quem fuerit appellatum terminum prudenter moderari, ne gravetur dominicus, diu desit ecclesia pastorali. Ex his quoque constare volumus evidenter, consensum quod per posteriores non derogatur prioribus legitime impetratis, per quas ad confirmandam sententiam vel infirmandam prior iam potuit ratione procedi. D.

Per tuas literas requisiti utrum si post latam sententiam per [illegible] post depositiones testium publicatas fuerint ad sedem apostolicam appellatum, licet quidem super hoc delegantis a nobis, si alter partium eorum se noluerint conspectibus praesentare, eam contra delegatam iudicialiter [illegible] possint terminare. Respondemus quod [illegible] sic tractatur eodem negotio coram pluribus iudicibus legitime contestata, poterunt iudices delegati eo quod convenerint se per contumaciam absente et eis dimittentis causae liquebit consilium super negotium diffinire. Idem in eodem [illegible].

Ut debitus honor deferatur iudicibus, et litigatorum consulatur laboribus et expensis: statuimus ut, si quis coram ordinario iudice convenerit adversarium, ille ante sententiam ad superiorem iudicem absque rationabili causa non provocet, sed coram illo suam iustitiam prosequatur, non obstante si dicat quod ad superiorem iudicem nuntium destinavit, aut literas impetraverit ab eodem, priusquam delegato fuerint assignatae. Quum autem ex rationabili causa putaverit appellandum, coram eodem iudice causa probabili appellationis exposita, tali videlicet, quae si foret probata, deberet legitima reputari, superior de appellatione cognoscat, et, si minus rationabiliter eum appellasse constiterit, illum ad inferiorem remittat, et in expensis alteri parti condemnet; alioquin ipse procedat, salvis constitutionibus de maioribus causis ad sedem apostolicam perferendis. D. in eodem.

Cum cessante causa cesset effectus: statuimus ut, sive iudex ordinarius sive delegatus aliquid commonendo vel interloquendo protulerit, quo executioni mandato alter litigantium gravaretur, et sano usus consilio ab huiusmodi interlocutione vel comminationis effectu destiterit, libere in causae cognitione procedat, non obstante si a tali comminatione vel interlocutione fuerit appellatum, dummodo non sit ex alia legitima causa suspectus, ne processus negotii frivolis occasionibus retardetur. D. in eodem.

ydoneo

pro suis. Hostiensis

Cum speciali sit prohibitione provisum, ne quis in aliquem excommunicationis sententiam nisi competenti monitione premissa promulgare presumat, volentes etiam providere ne forte commonitus frustratorie recusationis vel appellationis obtentu monentis possit declinare examen, statuimus ut si allegaverit se iudicem habere suspectum, coram eodem causam iuste suspicionis assignet, et ipse cum adversario vel si forte adversarium non habet cum iudice arbitros communiter eligat, aut si forte communiter non possint absque malitia, ipse unum et ille alium eligat, qui de suspicionis causa cognoscant; et si nequiverint in unam concordare sententiam, advocent tertium, ut quod duo ex ipsis decreverint robur obtineat firmitatis. Sciantque se ad id fideliter exequendum ex iniuncto a nobis in virtute obedientie sub attestatione divini iudicii districte precepto teneri. Causa vero suspicionis legitima coram ipsis infra competentem terminum non probata, sua iurisdictione iudex utatur. At si ipsa probata legitime fuerit, recusatoris assensu ydonee persone committat negotium, vel ad superiorem transmittat, ut in eo ipse procedat quod fuerit procedendum. Porro commonito ad appellationem convolante, si eius excessus evidentia rei vel ipsius confessione aut alio modo legitimo fuerit manifestus, cum appellationis remedium non sit ad defensionem iniquitatis sed ad presidium innocentie institutum, non est provocationi huiusmodi deferendum. Excessu quoque ipsius dubio existente, ne frivole appellationis diffugio appellans iudicis processum impediat, coram eodem probabilem causam appellationis exponat, talem videlicet que si foret probata deberet legitima reputari, et tunc si habuerit adversarium, infra terminum secundum locorum distantiam et temporis qualitatem et naturam negotii ab eodem iudice moderandum appellationis causam prosequatur; quam si prosequi non curaverit, extunc ipse iudex appellatione non obstante procedat. Si nullo adversario comparente, cum iudex ex suo procedat officio, appellationis causa coram superiore probata, superior sue iurisdictionis officium exequatur. Sed si appellans in eius probatione defecerit, ad eum a quo ipsum maliciose appellasse constiterit remittatur. Ceterum has duas constitutiones premissas nolumus ad regulares extendi, qui suas observantias habent speciales.

H[?] priori [?] decano cum cellario et cantori Linco[lniensi].

Cum causa que inter [illegible] abbatem et fratres de Valle Dei ex parte una et priorem et canonicos de Novo Loco ex altera super ecclesia de Halisen vertitur G. sancti Angeli diacono cardinali commisimus audiendam, et I. procurator prefatorum prioris et canonicorum proposuit quod cum eam coram sub delegatis iudicibus delegatorum indutias ad proponendum exceptiones dilatorias recepisset.

qui aduocatus ipsius ductus extitit Ze- / mor. quod ecclesia de nouo loco eius / de qua erat quo per xl. annos et / amplius quiete possederat. licet ipse / eadem die aduocatum electum coram / gentes ipsius responsionem quam sine pre- / iudicio quod dicere intelligitur ne per eam / aliquod sibi posset preiudicium generare per / eo quod ante litis contestationem fuit / exceptiones dilatorie proponendo / coram eisdem iudicibus reuocauit / iudices tamen post huiusmodi responsionem et ro- / nem ad uocem illius contestatam / per eam fore credentes ad receptio- / nem testium postea duxerunt procedendum / et cetera. Quia si de iure per canonice le- / gitimum est prolatum quod per procuratorem / ipsius eadem die aduocati respon- / sio extitit reuocata quod sic per con- / sequens lis contestata non fuit, et quod / delegati testes receptos a subde- / legatis suis delegatoribus suis appel- / lantibus cum non nisi delegatus a / principe causam alii valeat dele- / gare, decernimus ab ipsis post appellationem factam / factum est dum modo hoc in appel- / latione ipsa expressum fuerit, mandata / eis irritum et in ane. decano / thesaurario et P. Petri / canonico Zamoren.

Dilecto filio G. capellano nostro / et cetera. presbytero et cetera. capitulum Salamanti- / num petitorem ad nos habens auditorem / concessum contra capitulum proposuit co- / ram eo quod cum decanus et presbytero sibi receptionem / suam in Salamantina ecclesia / executoribus ad archidiaconum / dictum et collegas eius literas / impetrasset. coram eis fuit ex- / pressum capituli allegatum quod cum / in ipsa sit ecclesia certus numerus / canonicorum iuramento firmatus / de quo in literis ad eos directis / mentio fieret. per eas non debebant / contra ipsos procedere et ne aliud facerent / fuit ad nostram audientiam appella- / tum. et infra. Nos igitur ex confes- / sione predicti R. coram nostro au- / ditore predicto quod constaret Salaman- / tinam ecclesiam habere certum numerum / canonicorum iuramento firmatum / et huiusmodi exceptionem coram executo- / ribus fuisse propositum et quod / appellatum extitit ab eisdem, di- / cimus non constitui per huiusmodi exceptionem / huiusmodi non admissam appellationem le- / gitimam causam fuisse appellandi. / Et infra. Quia si non constituit probata ex- / ceptionem de certo canonicorum / numero iuramento firmato, vel a- / lias exceptiones legitimas fu- / isse propositas coram dictis ipsis / executoribus, nec ad mittas- / ac ideo propter capituli appellationem / ipsos executores processum deci- / nientes irritum. datum Senis (?) et cetera / archidiacono et magistro J. canoni- / co de Ninsilden.

Nicholao militi de Fri. et / Nicolao monacho monasterii sancte / sancti Adriani diacono cardinalis con- / cessum auditorem. Iurium sententia / senatia cum decanus Manachiis non / ad impetrandum et obtinendum pro- / curator fuit institutus supplicauit / nobis ut idem milites ut contra ipsos / tanquam contumaces procedere de- / beremus et infra. Quia et cetera non obstante.

Nota quod appellans ante sententiam [illegible] appellationem.

Nota quod appellans debet infra decem dies appellare.

Nota quod appellans debet prosequi [illegible] infra annum.

Nota quod si [illegible] ad aliquos iudices [illegible] ad alios iudices [illegible] appellationem [illegible].

Nota quod si [illegible] ante sententiam appellat [illegible] exceptionem [illegible] appellationem [illegible].

constitutis coram altero et conventum appellationem sine termino prefixis se. cum ad prosequendum eandem sufficientem non miserint memorato milite ipsam personaliter prosequente: ipsos ad restituendas expensas a tempore appellationis factas eidem militi condempnetis. Idem episcopo Mantuano et P. canonico Tuscanensi.

Ex nobis R. tutore filiorum quondam B. cuius tue canonicorum petitione monstratum est quod cum inter ipsum ex parte una et P. pro se ac pro Turgeerio quondam dicti filio B. et Crasta super quadam pecunie summa coram iudice Tuscanensi questio verteretur. Idem iudex diffinitivam pro eodem R. sententiam promulgavit. Que ubi fuit per iudices delegatos a sede apostolica confirmata et ipsi P. post alia que fecerat et iterum appellavit. tuo vero ad nos appellationis emergente [illegible] eius collegio cognitionem ipsius sententie a nobis optinuit delegari etc. Cumque R. sancti [illegible] diaconus cardinalis super appellatione ad nos emissa utrique parti a nobis datus auditor interlocutus fuit. illos non potuisse devenire contra appellare solum predictos P. et eius collegio [illegible] in negotiatis. unde in negotio ipso neutri qui procedere attemptarent

G. magistro G. archidiacono et officiali

Dilecti filii [illegible] prior et conventus de Lacu [illegible]

[illegible] tuis missa nobis petitione monstratum est. Ex parte decani Parisiensis et conventus fuit excipiendo propositum quod cum in omnino diocesiano episcopo fuisset ad archiepiscopum appellatum ad quem gradatim fuerat appellandum. in ea ipsa de iure procedere non debebat. Sed quia officialis archiepiscopi hanc exceptionem admittere denegabat ipsi ad nostram audientiam appellarunt etc. Quocirca mandamus quatenus si hoc appellati in eos deinceps [illegible] non tenere.

Gregorius IX. magistro scolarium [illegible] et G. de Rupe canonicis sancti [illegible] dioc.

Ex parte G. dicte de Coleb. nobis fuit oblata querela quod cum nobilis mulier domina de Levron super quibusdam terris ipsarum nomine filiarum suarum coram iudicibus auctoritate [illegible] traxisset in causam: eadem tamen in iudicem ipsorum excipi fecit per sententiam quod cum res de quibus in iudicio agebatur et [illegible] filii eius sub potestate ac tutela ipsius minime permanent. cum iam ad sedem [illegible] transisse. sic huius non teneretur ipsorum nomine quorum tutrix esse desierat respondere. Sed quia dicti iudices hanc exceptionem neglexerunt nominum ad hoc compellebant eadem ipsa sententie se gravari [illegible] audientiam appellavit. Mandamus quatenus si est ita [illegible] pro [illegible] attemptatum [illegible] magistro [illegible]

Estimasti etc. [illegible] prefecerat hospitalarius igno

rentibus, et non facta eis copia de inqui-
sitionis processu, ad nos relatione
transmisisse noscantur. cum iuxta legi-
timas sanctiones quotiens relaturum
se iudex quilibet pollicetur, inter
litigatores apud acta consultationis
exemplum edere teneatur. Archi
episcopo, archid. et G. canonico Tu
ronen.

Significavit nobis Aurelianensis episcopus
nos noviter accepisse. quod cum
decanum et capitulum magister ipsius super
eo quod dicebant alibi quam in stallis
decani et capituli carnifices
carnes vendere non debere, coram
iudicibus auctoritate apostolica convenissent
petentibus tandem decano et ca-
pitulo nominatis iudicum officium implo-
rando, ut cum idem episcopus post ci-
tationem carnes in stallis aliis ven-
di fecerit, quod per eum super hoc factum fue-
rat in statum pristinum revocaret.
Ex parte ipsius fuit propositum, quod cum
lis preceram non fuisset super negotio
contestata, locum imploratio hic non
habebat. adiciens quod cum decanus sen-
su pertinentia coram eisdem iudicibus al-
legandum super ipso negotio certus di-
es statutus fuisset et contentum ad illam
diem statutum solutum fuisset iudicia-
rium eorum. demum prevenire dictum ipsum
ac audire partem adversam in tali
imploratione absque consensu pertinentium
non debebant. Et quia super hiis non
audiebant eundem, eorum audi-
entiam appellavit. Et licet procura-
torem suum infra terminum ad hanc ap-
pellationem miserit prosequendam. quia tamen
decanus procurator ut dicitur conveniret

quod in Hibernicorum ipsius episcopi nos-
tras super hoc ad quosdam iudices
certa ratione suspectos litteras
impetravit. Dictus episcopus vero noluit litteras
contra obtentas. petens non obstante
lapsu anni ad prosecutionem appellationis ad-
mitti. Ideoque mandamus quatenus sum-
marie hiis et premissis causis ap-
pellationis, vel eorum altera constiterit
revocato in irritum etc. usque at-
temptatum in ipsum dictum negotium vel
per contumaciam terminetis etc. X.

Ipso posita appellatione ex causa probabili
non sufficiat appellanti probare quod
ex causa hic processit, sed eam non do-
ceat esse veram, nisi hoc se offe-
rens probaturum non fuerit admissus.
Eidem quoque permittitur, sed non
recipiatur appellans audiendus, si ab
adversario appellatur, super prosecutio-
ne appellationis per procuratorem adi-
petrandum et contradicendum constitut
litteras impetrare. licet pars altera
per se vel per procuratorem ydoneum iudi-
cium super hoc apud sedem apostolicam reci-
pere sit parata. Ille denique qui
vocem appellationis emisit, cum nondum
est alii cognitio delegata, ad
petitionem eiusdem ad eum quem
provocavit, de iure remittitur contradicto-
re parte alterius non obstante,
in legitimis expensis adversario
quas eum propter hoc fecisse constiterit con-
dempnandus. Sane parte a
quo probare gravamen quod duxerat
appellandum, et parte adversa se contu-
maciter absentante, potest super
hiis non contestata procedi. licet
nondum litis contestatio facta.

fuit in ipso ap. articulo vel negotio principali. Quia tamen in hoc casu iniquitas prioris iudicis principaliter probatur arguitur. non est iniquum ex quo sequi posset causae perplexitas requirendo. dem.

Inquisitioni tuae taliter respondemus quod quotiens clausula per quam tollitur appellationis remedium in medio ponitur litterarum. si sunt plura negotia se minime contingentia praemissa tantum complectitur nisi forte in fine litterarum posita clausula iteretur. I.

Cum sententia pluribus condemnatis si unus solus ad ap. beneficium convolavit, victoria iure communi ceteris suffragatur. si communi iure vincere idemque negotium et eadem causa defensionis exstat. dem.

Si iustus metus quem iniuste appellans se excusat ad appellationis reputantis beneficium convolare dummodo infra tempus quo licite potuerat coram iudice a quo appellatur nolueras vel si iure ipsius copiam nequiverit. in sententia latae iustae protestatione super hoc proposita: causae appellationis duxi ex prendendas.

De appellationibus

Cordi nobis est lites minuere et a laboribus subditos relevare. statuimus quod ab significatione iudicio vel super interlocutoria vel gravamine duxerit appellandum causam appellationis in scriptis teneatur assignare. apostolos petat quos ei praesentari exhiberi. In quibus appellationis causam iudex exprimat. Et cum appellatio non sit admissa vel si appellationi forsan ex superioris reverentia sit delatum, possit tamen appellator sine longiori dispendio et personarum et negotiorum qualitate tempore prosecutionis indulto. si appellatus voluerit et parti erit personae per capitulos per se vel procuratores instructos cum mandato ad agendum cum omnibus munimentis ad causam spectantibus accedant ad ap. sed. Sic partibus in simul venientibus fuit expedire: appellationis articulo vel ex parte voluntate omnino procedit in ipso negotio principali: in quantum potuit et de iure debebit. huiusque in appellationibus adiicimus firmiter statuentes quod si appellator quae praemissa sunt omnia non observaverit reputabitur non appellans et ad prioris iudicis redibit examen in expensis legitimis condemnandus. Si autem appellatus quod per eum stetit statutum in eum tanquam in contumacem tam in expensis quam in aliis poena contra appellantem perdatur. Iustum est equidem ut contra in eum iura insurgant qui iura iudicis praeterit eludit. dem.

Romana ecclesia. et infra. Cum suffraganei eorum remensis ecclesiae suorumque officialium quos generales vocant ad ipsos foro pertinentibus causis eorum vices supplendo cognoscunt. unum et idem consistorium sive auditorium sit censendum. ab ipsis officialibus non ad dictos suffraganeos nec ab eisdem ad eos ipsos vice porro indicatur

appellō. Qz de iure ad remeñ. cu
riam est appellandū. ab archid' vo
el ab aliisq; inferiorib; p̄latis suff
ganeis. subiectis eisdem ⁊ eoꝝ of
ficialib; ad suffraganeos ipōs
d; ⁊ nō ad eandē curiam aiūis
sis dictis suffraganeis appellari.
n aliud remeñ ecclie de co
suetudīe ꝯpetat in hac p̄te. cū
aū ad p̄fatam cīam ab eoꝝdē
suffraganeoꝝ ul' suoꝝ officiali
um audiā . . . fuit appellatū. re
m. archi epc qui p̄tinge' fuit
ul' officiales ipius s. nullateñ ap
pellatōnis cā intp̄osito ān diffini
tiuam sniam citent p̄tes. ñz
alius cā ꝯmittat appellonis eid.
cā p̄babili seu legitima nō exp̄s
sa. stilo vocatis ptib; ul' nllatē
nus ul' infra .x. dies post int'
locutoriam ul' diffinitiuā sntiā.
sniam appellatū fuisset. Seu ali
quid aliud simile. sic q nō ee
p appellatōne ad eūdem parchi
epm. seu eius officiales deuol
uī negociū p̄ponat. id' ne p̄us
ipis ꝯstitit cam̄ ad eos fore ta
lit' delatam p̄hibe' ne in illa ul'
ne ad executōne p̄cedat. sine nō
p̄ sinnant. q si obiciat exiusta
causa seu minus legitima.
ante sniam appellatōne. int'
pōitam extitisse. ac ex eo nō p̄
deē ee appellatōne hī admitte
dam. nequint p̄dci archi epi ⁊
officiales p̄hibere. nō p̄cedat
in causa. nisi p̄us appellatōne
recepta uel ꝯ remissa. ex cā plu
rū cognoscē incipiant de eā
hī an sit uera. Si aūt post
sniam inciusit aliure p̄hibi
tis ut potē asūa sup mani
festo ⁊ notorio crimine. ul' deq
quis in iure ꝯfessus extitit
p̄mulgatā ul' ꝯsilib; appella
tum fuisse dicat. potīut ne
sniā execucōni mandet p̄s
cognoscē ceperint. utrū recipi
enda sit. aut nō appellō aut
ab ea interposita inhibere. Ina
liū quoq; cum ciā rem deq
p̄ē appellante ⁊ appellatū ꝯt
uīsia uāt. aliquis post eoꝝ in
hibicōm attemptat. nō ua
lent racōne hī iurisdiciōne
aliq' uendicare. Cū uo isq
ad remeñ. curiam sup aliq
cā uocem appellatōnis emittat.
nomm̄ in cās alius ordinariū
sui iuris dōni subiacent.
Rem. archi epc ul' eius offici
ales. neq' iurisdōne illam
in illis impediant. aut ab eid
ordinarii potestate exīmāt
tales appellantes. dz tam ad e
os ab epis p̄fate p̄uīcie sup
causis in qui temp̄ale iurisdō
nem exceant. nisi forte. ul' de
ꝯsuetudine. ul' de p̄uilegio si
ꝯ iure aliō. simili sit appelland'
ad aliū appellari. Sniās ꝯq;
interdī suspensionis seu exco
municatonis in appellantes
eo a quo appellatū p̄ponit p̄mul
gatas. nullatenus ii uocitis p̄
tib; ⁊ de appellone legitime
cognito. reuocent aut decri
uent nullas ee. Cū aūt ad re-

men archi epm ab audiencia
suffraganei sui sup aliq ca
siue an snam appellatu. It
archie. postqm de appllone
cognito astitit eam nim ro
nabuem extitisse cam ipa
ad eundem suffraganeum re
mitte no postponat. d.

Legittima suspicionis ca
otra iudice arbitri as
signati r arbitris aptib;
f formam iuris ele quide
ipa cognoscant. otingit se
pe q ipis in ide overnire no
lentib; n tciu ad nocgntib;
cu quo ambo ul alt illor
pcedant ad decisione ipius
negocii ut tenet iudex pt
ar excois snam o eos. qm ipi
cu ipo odiu. cu ipo fauce dn
cius iniu pendit. qr ca ipa
plus debito prorogata no pcedi
tur ad cognitone negocii pn
cipalis valentes igit meo
hi necessariam adhibe me
delam. Statuim ut ipi ar
bitris p iudice opetens timi
nus pfigat infra que ndi
overniant ul tciu oco dit ad
nocent. cu q ambo ul alt
illor eiusdem suspicionis ne
gociu tminare pcurent. ali
oqn iudex ex tuc in pncipali n
egocio pcede n omittat. Ce
lestin. iii. Ebreh epo. de pigno

Conquerente. J. p bro. ribus.
intelleximus q s. Licet ple
idem res suas z ecclie sue i p
tectone nra po posuit. qm
ad nos accessit. tam eum hi qui
accedunt ad psenciam nram c
rebus eor debeant ee sub ap
ptectone securi. th. q. qcd ei
dem pbro post iter arreptu ad
nos veniendi subtcu est. ut
ablatu. sibi restitui faciatis.
Alexand. iii. epo exon. de ofr
Siquis rei matone uel ul
litigiose ofirma re uel
tonem in petiuc aplice sedis.
no nisi iudex pot de ca cognos
ce. z eam fine debito confir
mare. Si, sitem tuc pacifice
possidebat. cu inde ofirmato
nem optinuit. no est licitu iu
dici de qone postea excta dite
nere. aut eam diffinire abs
ap. sedis mandato. In Wigor e.
De ofirmatoib; aute ro p.
uolum te tene. q9 illas n
nouu ap. sedis. pcedat manda
tu. aut ctum sit q sint p falsi
suggestione elicite no est aliq
ten iudicandu. Celus. iij.
Bone memorie. R. canonic
dus pposuit snam ad delega
tis iudicib; platum fuisse inf
decimu diem. ille q cue snam
fuerat ab illa snia appellauit
iudices tn nomini snam execu
tom madarut. Cetm appellans
itine statim ad ap. sedem arre
pto. lras orectando snam i
petiuit. Adu sarius aut ipm ca
ute pueniens. ofirmatomis p
mulgate sine recepti suas as
secut. in quo nulla de sca appl
atone mecio habebat. Jeaq;

requisisti, quod quibus litteris preiudicium
faciat. Respondemus quod posteriores debent
prioribus preiudicium generare. Vel si
dicatur nullis litteris iuvari et utique
preiudicantibus, nisi sub alia forma [illegible]
dum in nil dicere de litteris confirma-
tionis expresse, dicimus quod priores tam-
diu suum debent habere vigorem, do-
nec de mandato forma cognita plenam
habeant. Innocentius III. decano pa-

Cum dilecte in Christo [illegible]
filie abbatissa et sorores eccle-
sie de Gandersh. sua cuperent privilegia
innovari, per [illegible] dis[illegible]
[illegible] episcopi et alios ut ea inspi-
cerent diligenter et tenorem ipsorum
fideliter rescribentes sub sigillis
suis nobis remitterent, duximus
iniungendum et cetera. Nos autem tamen le-
gato qui sub suo sigillo propria
ei nostro fecit conspectui presentari,
quod inquisitoribus ipsis fidem debi-
tam adhibentes, licet non vi-
deamus quare debeant eadem privilegia
innovari, quia tamen c. Mauricii ec-
clesie et I. sancte crucis canonici pro-
positi Hildesem. ecclesiam in posse-
sionis [illegible] monasterii per c.
annos et amplius extitisse, privilegia
ipsa tibi non duximus innovanda. Verum
iudicibus dedimus in mandatis ut ad locum
idoneum accedentes, citatis qui fu-
erint evocandi, inquirerent super huius-
modi veritate, a quibus pars Hyl-
desem. ecclesie ad sedem apostolicam appellavit.
Super quo [illegible] procedere ab-
batissa que deberent privilegia sue
ecclesie revocare. Ex adverso non
fuit postulatum ut eam ipsam

conscient universi [illegible] digna rebus
contentes recipere quod contra privilegia
monasterii et ad placitum prescriptionem
legitimam inducere proponebant. Nos
igitur attendentes quod iure sit cau-
tum statutum [illegible] quod [illegible] tes-
tium formidans ne veritas occulte-
tur [illegible] copia [illegible] casibus
[illegible] non contentata tes-
tes [illegible] et alii de quibus
ex antiquis [illegible] cum timeretur
ad [illegible] ad mutandam eiusdem
ecclesie similitudine prorogant
dicta privilegia que iam nimia vetus-
tate consumpta cum fuerint in per-
gameno vel in papiro conscripta dux-
imus innovanda, nolentes quod ex
innovatione huiusmodi novum ius mo-
nasterio acquiratur, sed antiquum si
quod habet per innovationem privilegii con-
servetur. Quia vero prescriptionem mona-
sterium ad ius [illegible] apostolice sedis
de privilegia [illegible] nostrum
est [illegible] ecclesie [illegible] remaneat in
defensum, eadem abbatissa procurante
ipsi duximus statuendam [illegible]
ad [illegible] ecclesie [illegible]
[illegible] centenaria erat prescriptio
ipsa super hoc [illegible]
curet, que coram te fuerint
in iudicio producta, solentes quod de
statu eiusdem monasterii dicunt [illegible]
[illegible] locum [illegible] commodum elegerit
receptis testes [illegible] ad prescriptionem
[illegible] Hildesem. ecclesia [illegible]
[illegible] duximus
[illegible] Et si legitima prescrip-
tio probatur [illegible] probata
fuerit [illegible] ex adverso [illegible]

Nota quod actor non per testes producat litteras [illegible] testes [illegible] testibus [illegible]

[illegible] privilegiis [illegible]

ipi monasterii ad iudices ex(tr)a memo
rato. 9 9ferre ipm in sua diocesi
9stitutum p(ro)hibitu(m) q(uod) monasterio mo
niali foem(in)a(rum) corru(m)pedo. Aliq(ui)n ...
id sup(er) h(oc) p(re)ceptum i(m)poner(e) s(ub) mo
p(re)uilegies p(ro)petua libertate g(ra)d(uat)e
n(ost)ro sibi p(ri)uilio resignaui. De
ex(tra) 2 p(ro)posito vitiens(i).

d n(ost)ram audiam p(ro)posito nemau
sen(sis) eccl(esi)e significante p(er)uenit q(uod)
q(ui)da(m) canonici nemausen(ses) eccl(esi)e a
nob(is) l(itte)ras 9firmato(n)is sup(er) admi(ni)stra
tio(n)ib(us) suis op(er)tine(n)t l(ab)orauerunt relig(ionis)
sue 9d(icto)e supp(ressa). Cu(m) g(ra)t(ia) regula
rib(us) p(er)so(n)is n(on) 9sueuit ap(ostolica) se(des)
alic(ui)us p(ro)pt(er) 9firmare. M(andamus) q(uatenus) 9firma
tio(n)es l(itte)ras ip(s)is canonicis cu(m) re
gulares existant n(on) ualit(uras) i(n)
p(ro)fectas denu(n)cietis irri(tas) & i(n)a
nes. dem(um). ... pericio

Peccetu nob(is) ex p(ar)te tua 9tinetur
q(uod) p(ro)les ex religi(osis) q(uod) paratu(m)(?) l(?)
aliis ad mi(ni)strationib(us) p(re)f(ec)t(is) a nob(is) s(upe)r
ip(s)is q(uod) ad i(n)uice(m) possidedis 9fir
mato(n)is l(itte)ras se asserit i(m)petrare
&c. Cu(m) g(ra)t(ia) a cancellaria n(ost)ra n(on) deb(ea)t
h(uius)mo(d)i l(itte)ras emanasse. M(andamus) q(uatenus) illos
q(ui) tales l(itte)ras exhibu(er)i(n)t i(n)q(ui)rib(us) p(er)ti
t(ur)us ut ad mi(ni)stratores tanq(uam) religiosis
9firmat(as) eosd(em) pu(n)ias tanq(uam) falsi
tatis auctores. Sin uo (vero) in eis n(on) fu(er)i(n)t
in(uen)to religio(n)is ip(s)o(rum) illas tanq(uam)
tacita u(er)itate surreptas dec(er)nas
es n(on) ualere. D(ilecto) nob(is) uiro mag(ist)ro

Examinatis cu(m) q(uod) ... determinat(um)
... inter te (et) milites capitan
eos sup(er) eccl(es)ia s(an)c(t)i angeli p(ro)ediu(m) ar
bitr(o). q(uod) uice d(omi)ni saluien(sis) dicec
(esa)n(i) s(upe)r eod(e)m nego(ti)o p(ri)m(us) gauisse 9
foem(inis) initis 2 9p(ro)missi fuisse dic

tatu(m). Vnde n(on) obstante 9firmatio(n)e
uel s(upe)r p(re)dicto. n(ost)ri q(ue) 9firmatur i(n) sic
p(ro)uide latu(m) fuit. & ab utraq(ue) p(ar)te re
ceptu(m) decretum ip(s)o iure irritu(m) & i(n)ane. o
n(on) in(s)t(ante) illust(ris) regis la(n)ronu(m)(?) mi
& alius hominib(us) exp(ressum).

Venerabiles fr(atr)es n(ost)ri archiep(iscopus)
uicon(ien)sis et suff(raganei) ei(us) tu(n)c in
n(ost)ra nob(is) petitio(n)e monstrar(un)t. q(uod) licet ip(s)i
& uos sc(ilicet) q(ui)b(us) cu(m) decimis median
te albano ep(iscop)o tu(n)c legato amicabi
lis 9po(sitio) intuenit(ur) ex p(ar)te adito
q(uod) q(ui)cu(m)q(ue) ea(m) aucto(ritat)e ap(ostolica) 9firmari
9tingeret statu(m) dec(er)n(eret) excomunica
dari. Vo(bis) l(icet) sic p(er) nos 9firmata & ad
maiore(m) rei euide(n)tia(m) l(itte)ris 9fir
mato(n)is tenore 9po(siti)o(n)is i(n)s(er)t(o) ip(s)a tu(m)
renunt(iatio)is obseruare. occa(si)o(n)e s(ecun)d(u)m illo
la p(re)cedentes. tu(m) ex eo q(uod) i(n) l(itte)ris nulli
9firmato(n)is i(n)s(er)ta stilu(m) eccl(esi)e eo p(ro)
cedit. tu(m) q(uod) clausula 9suet(a) s(cilicet)
si(cu)t s(unt) p(ro)inuite p(ro)uide f(ac)ta est i(n)
eisd(em) l(itte)ris 9tinetur. &c. M(andamus) q(uatenus) si p(re)
missis (ver)itas suffragat(ur). 9po(siti)o(n)em eand(em)
ad implere cetis. D(ilectis) uniu(er)sis ab
(batibus) & p(re)latis ac 9uent(ibus) & cl(er)icis in q(ui)bus
cu(m)q(ue) p(er) diocesi 9stitutis.

Va nobis patriarch(a) 9stantin(opolitanus) 9
q(ue)stione monstrauit q(uo)d cu(m) q(ui)da(m)
uiri simites ex toto ex eo q(uo)d fe(licis) re(cordationis)
car(dinalis) te legat(us) q(ui)b(us) dat alius eccl(es)is
& cl(er)icis in sp(iritu)alib(us) & te(m)p(or)alib(us) co
tulit monasteria eccl(es)ie d(icti). ipi patriar
che obedi(enti)e recusa(n)t. & ei debitis
patriarchalib(us) Iur(ibu)s i(n) suis p(ro)supo
nens ad uitteri(?) i(n) ducentes 9fir
mato(n)es collato(n)um h(uius)(modi) ad se ap
spectas. Cu(m) g(ra)t(ia) nolim(us) iuri q(uo)d di
oecesianis debent(ur) p(er) collationes seu
9firmato(n)es p(re)d(i)c(t)as i(n)minui. sue

ledi. M(andamus) q(uatenus) occa(si)o(n)e h(uius)mo(d)i n(on) obstante ipi
patriarch(e) reuerenciam & obediam ex
hibere curetis. eiq(ue) de iusticiis suis
integre respo(n)dere. ... xpo(?) alio ma
g(is)t(ra)tus.

Ex concilio maguntinum

VOLUMUS

laicos altare quando misteria
celebrantur sacra stare vel
sedere inter clericos non presumant
sed pars illa que cancellis ab altari
dividitur tantum psallentibus pateat
clericis. ad orandum vero et communicandum
laicis et feminis sicut mos est pateant
sancta sanctorum. Ex concilio pictavensi
Clerici arma portantes et usur-
arii excommunicentur. Ex
concilio maticon

Ut quisque presbiter qui plebem re-
git clericum habeat qui secum
cantet et epistolam et lectionem legat et
qui possit scolas tenere et admone-
re suos parrochianos ut filios su-
os ad fidem discendam mittant ad
ecclesiam quos ipse cum omni castitate
erudiat. Greg.

Si quis clericus comam relaxave-
rit anathema sit. Ex conci-
lio agathensi

Clerici nec comam nutriant nec barbam.
Ex concilio turonensi

Clericus si tonsura dimissa uxo-
rem acceperit qui quod sit sub
gradu vel monasterio aptentur [illegible]
die uxorem sumpserit habere et it-
erum condeat nec in vita sua
uxorem suam dimittere audeat

Lex. iii. cantuar. archiepiscopo

Clericus etiam qui comam nutri-
erit invitus a suis archidiaconis [illegible]

Alexander iii. Idem in concilio lateranensi

Monasteria sanctimonialium si quis
quam clericus sine manifesta et ra-
tionabili causa frequentare presumpserit
per episcopum arceatur. Et si non destiterit
ab officio ecclesiastico reddatur immu-
nis sive laicus. excommunicetur. Et a
cetu fidelium fiat penitus alienus.

Greg. vii.

Quoniam ut ait scriptura et [illegible]
statuimus ut facultatibus
ecclesiarum provenientibus et expen-
sis diligenter inspectis certum in
eis valeant ponere numerum cle-
ricorum. et statuimus ut bona eorum
veniant in commune. et in una domo
vescantur et quod sub uno tecto dor-
miant et quiescant. si qui vero contra
rectores extiterint. vacuum sit [illegible]
sub pena suspensionis officii et benefi-
cii aut graviori etiam pena si opus
fuerit ad hanc observantiam eos
appellatione compelli non obstante. diu
ligenter in [illegible] eorum qui simul
vivunt primarius in lectione in
[illegible] actione fidelium mer-
uerit [illegible] regulandi
et primam in ponendi potestatem
plenariam habeat [illegible]
[illegible] pena graviorem expectet

Innoc. iii

Cum ab omni specie mala pre-
cipiat apostolus abstinere et [illegible] sa-
ne ad audientiam apostolatus nostri perve-
nit quod cum ex delegatione nostra ca-
usas susceperis pertractandas
more solitum super decima vel
[illegible] alia [illegible]

certitudine pro expensis nec-
tualium cum litigantibus receptis
pignoribus pro salario convenitis.
non attendentes quod ad hoc vos
et alii clerici sunt ecclesiastica red-
ditus deputati ut ex ipsis hon-
este vivere debeatis etc. Ideo mandamus
quatenus ab huiusmodi exactionibus abstinen-
tes decetero vigore iudiciario
vestris gratis studeatis litigantibus im-
pertiri non obstante quod in fraudem
a quibusdam proponitur quod id exigant
nomine assessorum cum res iustitiae iu-
dicium iudici vendere liceat et
venales sententiae ipsius canonibus et le-
gibus reprobentur. Idem Lincolni-
ensi episcopo et eius quaestionibus ipso tribus
Deus qui ecclesiam suam nova
semper prole fecundat etc. ne-
que si decet in vobis observantia fuit
et dissimul. hinc apostolos quibus u-
niversum evangelium praedicantes sand-
alia licuerit. mandamus quatenus eo non ob-
stante quod in te nos monachi sive
canonici regulares vel alii in regula-
rem vitam sub alia districtione pro-
fessi omnes pariter in unum fratres propo-
situm et honestum habitum. quantum
ad hoc spectat officium conformiter. Idem.
Cum decorem domus dei etc. Inter-
dum ludi fiunt in ecclesiis theatra-
les et non solum ad ludibriorum spe-
ctacula introducuntur in eas monstra
larvarum verum etiam in aliquibus festivi-
tatibus diaconi presbyteri ac subdiaconi
insaniae suae ludibria exercere
praesumunt etc. Et infra. mandamus
quatenus ne per huiusmodi turpitudinem ecclesie

inquinetur honestas praelibatam lu-
dibriorum consuetudinem vel potius corru-
ptelam curetis a vestris ecclesiis ex-
tirpare. Idem in concilio generali.
Ut clericorum mores et actus in me-
lius reformentur continenter et
caste vivere studeant universi praeser-
tim in sacris ordinibus constituti ab
omni libidinis vitio praecaventes maxime
illo propter quod venit ira dei in filios
diffidentiae quatenus in conspectu omnipo-
tentis dei puro corde ac mundo co-
rpore valeant ministrare. Ne
vero veniam iniquitatis tribuat de-
liquendi facilitas statuimus ut qui deprehensi
fuerint incontinentiae vitio laborare
prout magis aut minus pecca-
verint puniantur secundum canonicas sanction-
es quas efficacius et districtius
praecipimus observari ut quos divinus
timor a malo non revocat tempora-
lis saltem pena cohibeat a peccato.
Si quis igitur hac de causa suspensus prae-
sumpserit celebrare divina non solum
ecclesiasticis spolietur beneficiis verum etiam pro du-
plici culpa perpetuo deponatur.
Praelati vero qui tales praesumpserint in su-
is iniquitatibus sustinere maxime ob-
tentu pecuniae vel alterius commo-
di temporalis pari subiaceant ultioni.
Qui autem secundum regionis suae morem
non abdicarunt copulam coniuga-
lem si lapsi fuerint gravius pun-
iantur cum Idem in eodem.
a limo matrimonio posse uti. Cr-
apula et ebrietate omnes
clerici diligenter se abstineant. u-
nde vinum sibi temperent et se vino

legitimo matrimonio possit uti

factione

nec ad bibendum quispiam incitetur, cum
ebrietas mentis inducat exilium et li-
bidinis provocet incentivum. Un-
de illum abusum penitus decernimus
abolendum, quo in quibusdam partibus
ad potus aequales suo modo se ob-
ligant potatores, et ille iudicio ta-
lium plus laudatur, qui plures inebriat
et calices fecundiores exhaurit. Si
quis autem super his se culpabilem exhib-
uerit, nisi a superiore commonitus satis-
fecerit, ab officio vel beneficio susp-
endatur. Id. in eod.

Clerici officia vel commercia saecularia non
exerceant, maxime inhonesta. Mi-
mis, ioculatoribus et histrionibus non
intendant, et tabernas prorsus evit-
ent, nisi forte causa necessitatis in iti-
nere constituti. Ad aleas et taxillos
non ludant, nec huiusmodi ludis intersint. Co-
ronam et tonsuram habeant congruen-
tem, et se in officiis ecclesiasticis et aliis
bonis studiis exerceant dilig-
enter. Clausa deferant desuper in-
dumenta, nimia brevitate vel longit-
udine non notanda. Pannis ru-
beis aut viridibus, necnon manicis
aut sotularibus consutitiis seu fren-
is, sellis, pectoralibus, calcaribus
deauratis aut aliam superfluita-
tem gerentibus non utantur. Cappas
manicatas ad divinum officium in-
tra ecclesiam non gerant, sed nec alibi
qui sunt in sacerdotio et personatibus consti-
tuti, nisi iusta causa timoris exe-
git habitum transformari. Fibulas
omnino non ferant, neque corrigias a-
uri vel argenti ornatum habentes,

sed nec anulos, nisi quibus competat ex
officio dignitatis. Pontifices
autem in publico et ecclesia superindumentis
lineis omnes, nisi monachi fu-
erint, quos oportet ferre habitum monach-
alem. Palliis diffibulatis non utantur
in publico, sed vel post collum vel ante
pectus hinc inde connexis. Hon.
III. Ambianen. episcopo.

Ex tuis [illegible] et ex
legimus quod quidam clerici civi-
tatis tue potius secularibus negotiatio-
nibus quam officiis divinis inten-
dunt, et gaudere volentes privileg-
io clericali, nolunt statutis par-
ere quibus clericis expedit cleri-
calia sectantur. In negotiatio-
num suarum questibus ubi iacet [illegible]
[illegible] a te canonice mo-
niti ab hiis non resipuerint, sed pro
[illegible] divinis officiis neg-
ociationibus [illegible] supradic-
tis cum suis privilegiis abiciat et
[illegible] quamdiu de hiis se
implicant, de suis secularibus
statutis et consuetudinibus pa-
rere sibi iactant, non defendas eos.
Ex conc. Magunt.

[illegible]

Inhibendum est ut nullus sa-
cerdos tabernas de quibus [illegible]
[illegible] retineat. Sed nec in
[illegible] canones [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] tabulo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

aut in villa domum longe a conversatione sua et ibi eis qui sunt necessaria subministrent. Prohibemus quoque ut nulla femina ad altare presumat accedere aut presbytero ministrare, aut intra cancellos stare sive sedere. Ex decreto Eugenii pape.

Si quis sacerdotum, id est presbyter, diaconus vel subdiaconus de quorum femina crimine fornicationis suspectus, primam secundam et tertiam commonitionem contempserit et inventus fuerit fabulari et aliquid cum ea conversari, excommunicationi subdatur, femina vero canonice iudicetur. Alexander III. Salzburgensi archiepiscopo.

Clericos in sacris ordinibus constitutos qui publice detinent concubinas ad eas abiurandas nolumus a tua fraternitate compelli, ne in eandem fornicationem instinctu fraudis diabolice redeuntes periurii reatum incurrant, sed vim ipsos per suspensionis et interdicti sententiam debes arctius cogere ut mulieres ipsas ita se removeant quod de illis sinistra suspicio non possit haberi. Et si qui eorum ad ipsas redire vel alias accipere forte presumpserint, tanquam eorum debes excessus perpetua sententia punire, ut alii eorum exemplo a similibus arceantur. Idem Cantuariensi archiepiscopo et eius suffraganeis.

Sicut ad extirpandas et cetera. Et infra. Quicunque clericos vestre iurisdictionis qui in subdiaconatu et supra fornicarias habuerint studiose monere curetis ut a [illegible] se illas removeant eas ultra nunquam ad mittere. Sin autem ac eisdem contempserint, eos ab ecclesiasticis beneficiis usque ad satisfactionem congruam suspendatis, et si eas suspensi presumpserint detinere, ipsos ab eisdem beneficiis perpetuo removere curetis. Idem Eboracensi archiepiscopo.

Super eo vero quod asseris quod presbyteri fornicarias detinentes ipso iure ab officio suspensi et cetera. Porro si litteras a nobis obtinuerint que tamen seriem non contineant, nolumus illas sibi prodesse. Idem Londoniensi episcopo.

Si autem clerici tue iurisdictionis sive sacris ordinibus sive in minoribus constituti fornicarias detinent, nisi ad primam vel tertiam commonitionem eas a se dimiserint, eas decreto concepturi, licet tibi eos ecclesiasticis vel eorum personatibus appellatione postposita spoliare, officio ipsis nichilominus interdicto. Innocentius III.

Tua devotio duxit requirendum utrum aliquibus debeat illius audiri missa sacerdotis quem scit concubinam indubitanter habere. Alibi vero legitur non esse aliquos quantumcunque pollutos divina polluere sacramenta que purgatoria cunctarum contagionum existunt. Quilibet itaque sit sacerdos quem scias concubinam non posse sumere sicut ab omni sacerdote ecclesiastica sacramenta que omnia in ecclesie fide purgantur. Certum aliud est cum notorium dicitur, aliud occultum. Notorium dicitur de quo presbyter convictus vel confessus est; occultum quod ab ecclesia tolleratur. Certum aliud est quod cum notorium non diffiteretur presbyter vel de ipso

et cum quibus commorantur quod pene occultum
quasi habeat esse tolleratur. Ita quod et cathalogum
officiis divinis ut presbyteri interesse
consueverunt et ita ad prelatum (?) fruct(us)
habent. Ad quod aliud: si talium tractetur (?) in sua
remotione iactatum [exemplo] multa respon-
dent. Iterum dubitatione teneantur quod
clericis et presbyteris qui fornicaverint si
non tollantur non habent cultus evidentia-
liter divina misteria audiant et
alia recipiant ecclesiastica sacramenta.
Innocentius III. Exoniensi episcopo.

Tua nos duxit fraternitas consulendum si de
clericis publice concubinas habentibus
aliis quandoque contingit se esse gra-
vidas dissimulari non appareat contra eos
si nullus accusator extiterit sit testi-
monium bonorum virorum. Ad quod breviter dicimus
quod nos gratia (?) i. t. c. Respondemus quod si crimen
eorum ita publicum est ut merito debeat
appellari notorium in eo casu nec
testis nec accusator est necessarius cum huius-
modi crimen nulla possit tergiversatione ce-
lari. Si vero publicum est non ex evidentia
sed ex fama in eo casu ad conde-
mnationem eorum sola testium non suff-
icit cum non sit testimonium sed
testibus iudicandum. Sed si de clericis hu-
iusmodi talis habeatur suspicio ut ex ea scanda-
lum generetur in populo licet contra ipsos non app-
areat accusator eis tamen est canoni-
ca purgatio indicenda, quam si presta-
re noluerint vel defecerint in presta-
nda eos debes canonica districti-
one punire. Idem Wintoniensi episcopo.

A nobis est requisitum utrum clerici
quos non permittas mulierculas
habitare non forte de illis per quas excitantur

in quibus ille fieri nichil permittatur se-
u omnimodis suspicionem. Gregorius.

Quesitum est de clericis in fornicatione
qui post lapsus suos sic officia
non prius quam peniteant audiendi sunt
et si quis permortali peccato quod ad sex-
tum constat esse suspensum. Non dicimus ce-
nsui ecclesiastico eundem quod quantum ad
alios et tamen ipso suspensus non
est non prius hoc sit notorium publice
a sua confessione seu iure vel
evidentia rei que tergiversatione aliqua
celari non possit. Alexander III.

De clericis coniugatis

Si qui clericorum infra subdiaconatum ac-
ceperint uxores ipsos ad relinq-
uenda beneficia ecclesiastica et retinendas
uxores districte compellatis. Si vero in
subdiaconatu et aliis superioribus or-
dinibus uxores acceperint volumus
eos uxores dimittere et penitentiam
agere de commisso per suspensionis et ex-
communicationis sententiam compellere procuretis.
Idem Herfordensi (?) episcopo.

Sane etc. Prudentiam (?) ac auctoritatem.
Sunt de corpore clerici coniugati ad
ecclesiastica beneficia vel sacros ordines aut
ad ministrationes ecclesiasticas admittantur
nisi forte castitatem voluntariam
perpetuam de mutuo consensu virginum ha-
bitus (?) uxore. Idem Venilianensi (?) episcopo.

Quod a te etc. utrum clericus subdi-
aconus ordine constitutus qui const-
ituerunt annis de iure in uno (?) non vo-
lentes uxores accipere ecclesiastico
beneficio canonice debeant spoli-
ari. Id volumus te tenere quod cum
nullis voluptatibus carnalibus de-
ditus ac divinis et ecclesiasticis ob-

sane

laqꝫ uacare n̄ ualeat ob i
firmitatem suam eccl(es)ias sac(er)dotales
i(n) digne tractandis eccl(es)iasticis p(ro)
cul dubio b(e)n(e)ficiis suis p(ri)vandi
sic talis q(ui)bꝫ c(om)missa cura a
n(ima)r(um) fuerit de possessionibꝫ aut a
liis bonis aliq(ui)d c(on)tulisse nosc(un)
t(ur). (et) ab eisd(em) eccl(es)iar(um) minis
t(er)io fuerint (et) b(e)n(e)ficio spiritualia ad
ipsos recta uia absq(ue) c(on)tradic(tion)e
debeat redire. Idem.

Sane sacerdotes illi q(ui) nupti
as c(on)trahunt q(ue) n(on) nuptie s(ed) c(on)
tubernia s(un)t potius nuncupanda p(ost)
longa(m) p(e)n(itenti)a(m) (et) uita(m) laudabile(m)
c(on)tinentes officio suo restitui p(ro)
terunt (et) ex i(n)dulgentia sue
p(o)t(ifi)ci executionem h(abe)re. Innoc(entius)
.iii. norwic(ensi) ep(iscop)o.

Quesisti fallacys r(ess)p(ondere)? acceptum
an q(ui) (con)iugia tue dioc(esis) q(ui)
m(at)rimonia c(on)traxerint eccl(es)iastica
b(e)n(e)ficia detinere c(on)tendunt i(n) q(u)o c(um)
sacerdotes cithara cu(m) psalterio male
c(on)cordat cu(m) g(ra)t(ia) cogit(ur) q(uonia)m pla
cere possit uxori (et) d(e)o nun(quam) q(uo)d i(n)
se ualeat cogitare. cu(m) q(ui)d(am) dica(n)t
i(n) c(on)tinentia duo plena sui non h(ab)eat p
oteritate ut ei aliq(uo)d stipendiu(m) re
cepit plenius famulet(ur). In q(ua)
h(uius)mo(d)i clericos eccl(es)iasticis b(e)n(e)ficiis
q(ue) i(n) tua dioc(esi) s(un)t ad ep(iscopu)m p(er)tinet
.ap. re. p(er)sonam cu(m) ei eccl(es)iastica
p(er)s(on)a soleat depr(ehe)ndere p(ro) taleis.
tu n(on) forte(?) talibꝫ sacu(m) c(on)tinet
eccl(es)iastica b(e)n(e)ficia q(ui)bꝫ eos n(on) p
(ri)ue(s). s(ed) p(er) superiorem decium(?) spo
liandos. Id(em) archerontino? ep(iscop)o.

Cum ad n(ost)ram olim aud(ientiam) p(er)
uenissent q(uod) canonici anglo
ue(n)ses? c(on)tra(ria) certante(s) s(ed) elig(er)e
aut i(n) pastorem et(iam) .iii. i(n) de fort
elec(ti)onis canonice ac ydonei
are p(er) i(n) aliis c(on)silii moniti
t(ame)n q(ui) p(er) e(ius) g(ra)(tia)? fuit ex
i(n) uxor? ... uxorem duxit i(n)
minoribus ordinibus c(on)stitut(us) c(um)
tore ip(su)m ex uxore legitima
i(n) sacerdocio suscepisse, nos g(ra)t(ia) ac
ad eccl(es)ias q(ui) orientalis eccl(es)ie uocem
nunc(iari) non ad mulier(em) q(ua)m coniuge(m)
tales i(n) minoribus ordinibus c(on)traha(n)t
et i(n) superioribꝫ ordinibus utant(ur).
cum i(n) (con)cilio. ini. c(on)(ces)t(um). n(on) p(er) eo q(uod)
i(n) latinos g(ra)(tia) i(s)t(i)? c(on)sulare re
gionis c(on)suet(udin)e repugnet s(ed) q(uod) n(on)
obsistat c(on)firmatione(m) (et) c(on)secrationem
eiusd(em) s(in)e dubitatione p(ro)cedas.
Id(em) ep(iscop)o pictauen(si).

Iohs c(on)tradictionibus nos in(s)truit
q(ui)d tu eu(m) q(ui) q(uo)d i(n) dudu(m) ux
ore uirgine duxerit p(ro) eo q(uod) p(ri)us
i(n) acolitu(m) fuerat ordinat(us) c(om)pelle(re) in
tit ut tonsura(m) deferat clericale(m) ex
q(uo) ip(su)m (et) uxore(m) sua(m) potius sacd
alii g(ra)tia(m) e(st) de c(on)suetudine t(er)re
cl(er)ici uxorati n(on) cogant(ur) i(n) uita por
tare tonsura(m). q(uo)d sit i(d) (et) tonsura(m)
p(ro)pter n(on) p(ro) clericali gaudere. in q(uo)
ip(su)m s(ed) decolorate hic n(on) molest
es. d(e) m(odo) n(on)? apparuit eccl(es)iasticu(m)
b(e)n(e)ficiu(m). cu(m) r(ati)o(n)e tenear clerica
le deferre tonsura(m) q(ui) cu(m) eu(m) opo
rteat secularibꝫ negotiis i(n) mul
cis tonsura ip(s)i(us) secularia excercens
uideat(ur) p(ro) facto (et) i(n) me uilibꝫ uiri

-3-

uinculum redundare. Idem eidem
re. et t. eos qui publice uxorati
non admittatis de cetero ad ecclesiasticas
dignitates dimissis ab eis que non pos-
sunt sine periculo et graui scandalo reti-
neri. Honorius III quidam regni Ang.

E x parte tua fuit propositum quod lo-
nnon ulli litterati terre tue habitu
et tonsura clericali relictis publice
ducunt uxores et quod ut eum consuetis
militiis et debitis obsequiis te def-
raudent tonsuram resumunt abiectam
quidam etiam accepta prius tonsura sibi con-
hunt et eandem tonsuram deferunt ut eo
pretextu excusari ualeant a predictis.
Quia uero reddenda sunt que sunt Cesaris
Cesari et que sunt Dei Deo exhibuimus dux
in collaudandis sicut alibi indicas debitas
uel de ab aliis uxoratis exigas serui-
tia et seruitia consueta. Idem

V t consultationi tue breuiter satisfa-
ciamus R. miles tue dioc. qui olim
in minoribus constitutus etate tonsuram
cum corona clericali assumpsit non est
cogendus de cetero habitum clericalem. Ex
gal. eadem. De clericis non residentibus

N on liceat episcopo dignitatem suam ali-
cui ad annum manifesta ... et cu-
si fecerit hoc acceperit cum nullus sit in-
uentus episcopi quod ad minorem de maiori
fecit ... Idem decanus

E x gestis et in sinodo ... anathema
presbiteri. eadem. ... de bonis ...
ab ... deposito eo quod parro-
chiam per annos v. contra canonum sta-
tuta deseruit et in aliena usque
hodie demoratur. Ex gal. lat.

Q uia non nulli modis ... non po-
nentes diuersas dignitates eccle-
siasticas et plures ecclesias parochiales contra sa-
cros canones in tantum nituntur acci-
pere ut cum unum officium uix implere
sufficiant stipendia sibi uendicant plu-
rimorum. Ne id de cetero fiat districtius
inhibemus. Cum igitur ecclesia uel ecclesiasticum mi-
nisterium committi debuerit talis ad hoc
persona queratur que residere in loco et curam eius per
se ipsum ualeat exercere. Quod si aliter
actum fuerit et qui receperit quod contra sacros
canones accepit amittat et qui de-
dit largiendi potestate priuetur. Idem
lex. iii. dehoraceu. archiepiscopo.

R elatum est nobis quod cum in Lateranensi con-
cilio sit statutum ut presbyter tali ecclesie
uel uicaria ecclesie conferatur qui resi-
deat in loco et curam eius per se ualeat
exercere. non nulli ad eccl. presentati hoc
posse affirmant. Sic efficiunt contra con-
cilium. Cum igitur uerba accipienda sint cum
effectu tales si presentati fue-
rint non ad nutum uel ad nullum po-
terunt amoueri si forte de uite-
ta suorum prelatorum uel studio litterarum
causa honestius eos contigit esse
ab ecclesiis non presentati de eis. ap. d
insignium sic hoc in decreto decla-
ratur in electum. Idem

F raternitati tue et c. presbiteri clerici
alterius dioc. absque commendaticiis lit-
teris sui episcopi non debes recipere
non presbitero receptis ab ap. se mandatum
ostendente nobis R. presbitero. Idem

A ccepimus quod quidam clericus ab eo ... ex-
tra sua de... ... uxorem
proprie annuatim xx. sol. exto-
rquere conatur asserens beneficium il

pro(ba)

iud' i ead' ecc̄ fuisse s' collatu
7 ꝯ. f. r. ap. q. sic ꝯstitit q. d
ict. G. huic eccl̄esia beneficiis s'
sufficientia l' q. eid' eccl̄ie nō d
eserviat t' sit ꝑscripto beneficio silenti-
u ib' lato ipedimento ap. iponat.

Decreto' 7 ꝯ Lateranum · Idem — [marg.: l. quit eidem epō]

Qui canonicas domos intrare
nolunt qd' ibi debeat l' au
ferri q. de ꝯmunicatas t' benefic
io debet. n' forte victualia s'
q̄ n̄ ꝯsueverit absentib; exhib
eri. Celestin' iii.

Ex parte tua nob' fuit a platum
relatum q. eccl̄e vr̄e decanus
qi' p' ꝯvb; gallicanus t' pocius
hitatorem eleg' ia p. x. annor
spaciu ecc̄. vr̄a ipi' p'scntia h
re nequiit. q. g' nolum' ut
ecc̄. vr̄a ipi' decani offo de
fraudet'. ap' q. servans eid' q
dam ibid' officium ut de cano'
debeat exec' q. si vocat' venire
ꝯtēpsit eligēdi aliū q' p' ee
eccl̄ie vr̄e valeat p'desse. n
ob extūc ꝯcedim' liberam fa
cultate. Innoc. iii. capl'o r.

Quasi archiepe agusinū
Qui tenuitate p' a recessit
ab ecc̄ ragusien. n' ia uel
ꝯtinentiu exp'ctatd redier'. p
lurais 7 nras revocat' 7 ꝯ. dis. n
ud. q. n' forte ia redier' nos
p' mie ar eccepto e' ꝑsetum q'
nob' ydoneā in arepm eliga
at. Id' ꝯstatinopol' patriarche

Licet iii. aialia 7 ꝯ. de clericis
q' eccl̄ias t' p'bendas s' ꝯcessa
sit vnita 7 n' ecc̄ deserit. tuo p'

tum n' accedente ꝯsensu h' c' du
xim' s'ad q. ꝑ ꝯgo cp̄e s'b'it
ut ex ꝑsena n' redierit ad illas
possē eis inde p'vari d' in n' sic
iudicis ꝑ pedimento cessa. Id' archiepo

Ex tue devotionis 7 parte
ꝑ. i eccl̄is cor q' se fraudul
ent absentant ut ad ipos vali; a
ctam p'venire. cive cautionē
dem faciat publicari. 7 sic sic
curaverit obedire 7 ult. vi. mise
s suas deseruit ecc̄s eis deb
et merito spoliari. ꝯ c̄s 7 p
cedas. ut ipos p' suspensionis 7
excōis sntiam ad tuā obedientiā
venire ꝯpellas q. si n' sic illor m
alicia poterit emolliri ex c̄b. te.
scē susanne pbr' card. apo. se.
le. aspiravit animus t' e revo
uent 7 aliis plurib; ecclis de q' p
donet strat. p'iudi. s' maior de
ꝯdicōis sntam n' p'mulg; ut c' est
iuradicēt si expediat singula
gi posse. Id' aialiadocen epō

Tue f. dilectio postulavit 7 ꝯ. ali
qui p'ta ut c' scdm canonicas q'
b; studior gra 7 i ꝯtingētu ut i' — [marg.: s. a pp' l' epō.]
absentia sua p'cipiāt fructu p'be
dar sua recepta licentia se ad u
illas cuberīt l' castella. i q' b; nll'
n' 7 l' unu' ꝯpetens exercu studio
rm. ut p'bedar suar fruct' lu
cubi; ꝯcedendi ad q. bi' 7. eis h
u fraude ꝯmittunt. c' fraus 7 d
olus nemini debeat p'ocinui i
p'tari. ꝑsca indulgentiā ꝯpete
re n' debe. Idem.

[marg.: no a...]

Qui deserviunt domui dei [et]c. eos qui sue
presumptione uxoratas non ad mutatas de
cretis ad ecclesiasticas dignitates. dimittat
is ab eis quas non posse sic pro eo et
gratia retinere. Honor. iii. preposito de
Valentianis.

Ex parte tua fuit propositum quod cum
receperis prepositatum de Vall.
prestito de facienda residentia iur-
amento [et]c. postulas t. c. [illegible] q. licet
eum absentando et fraude prepositure
tue una fidelitate prestiteris. cum que
p[ro]p[ter] celeri debeas residere per iuragium
non teneris. Idem capitulo Meten.

Quum dilecti filii magistri [et]c. mandatum
non obstante consuetudine qua contra ab
sentes canonicos [illegible] nos dicimus emanasse
fructus prebende sue assignari eisdem
in suo studio commorantibus cum famili
aribus nostri quod etiam nos se obsequiales
exhiberent [illegible] non de
beat prerogativa gaudere [illegible]
singuli circa negotia per ipsos [illegible] pro
moventur. Idem Melden. episcopo.

Ad audientiam nostram pervenit quod cum in Melden.
ecclesia quedam sic consuetudo vallata in
[illegible] apostolica confirmata ut
canonicus qui non residet in eadem singu-
larum prebendarum fructus prebendarum illis ex quo
nos in [illegible] excluderet. sive in
apostolice sedis servitio contingit decanum [et]c.
[illegible] ut duo ex canonicis ecclesie
memorate in tuo obsequio existentes
eas suarum fructus integre percipiant
prebendarum cum absentes dici non de
beant sed presentes. qui tecum pro tuo
et ipsius ecclesie servitio commorantur.
Greg. ix. patriarche Antiochene.

apo. se. le.

Quum ad hoc sint ecclesiastica beneficia deputa
ta [et]c. Sane vobis innotuit quod ecclesie
Antiochena multas excellentes et ab
sentiis fere destructa [illegible]. Un-
de quod non obstantibus appellationibus et indulgentiis
per [illegible] litteras absentes canonicos et
absolutos revocetis ad residendum in eccle
siam [illegible] ipsorum beneficiis
absentes fuerint ipsi ecclesie facia
tis [illegible] deserviri. [illegible] eiusdem
[illegible] beneficiis [illegible] quando

Quum clerici in ecclesiis tue [illegible] idem
[illegible] beneficia que residentiam
exigunt assecutos [illegible] di
oc. absque licentia tua morandi [illegible]
voluerit [illegible] monitionem non redier
int [illegible] beneficiis non excusatione [illegible]
[illegible] obedientie spoliare. Ex conc. p[ic]tav.

Ut nullus de cetero [illegible]
sive de prebendis ecclesie
[illegible] bona iure [illegible] s.
requirat [illegible] canonicus licet
eat ulli episcopo ordinare clericos et ulla
eis elemosinas [illegible] duorum altero
eligat vel non faciat clericos vel si fecerit
[illegible] vite possit. Greg. ex
[illegible] chemio [illegible]

Relatum [illegible] valitate datum
est cognoscat [illegible] causis [illegible]
applicetur. Alex. iii. [illegible]

Episcopus si aliquem sine certo titulo de quo
necessaria vite percipiat in diaconum vel
presbyterum ordinaverit tamdiu ei necessaria
ministret donec in aliqua ecclesia ei convenientia
stipendia militie clericalis assignet. nisi talis
forte ordinatus de sua vel paterna hereditate
subsidium vite possit habere. Idem.

Quia nimirum quidam x̄ in eodem
concilio statuto ut non duas vel tres vel
plures prebendas habeant ecclesias hic/cum non
valent possint debitam provisionem in pre-
dicto/per fines et eos epos inveniri habeant
a. pr̄apud et de multitudine can-
onicis inimica quod dissolutionis materiam
et evagationis inducit/ et cum propter
quam diu de castis de levare va-
leant et digestā ibi levare. Idem

Cum in teneantur et sic si mandatum
nostrum plenius provisione recep-
erit aliud beneficium habeat de quo va-
leat commode sustentari/ non forte
in terris ipsis de his invas habeat/ aut si
non poterit sine scandalo providere/ ei
nunc sustinere. Ex eo mandatum
nostrum non dixit exequendum. Idem

Retulit .J. presbiter accepimus quod cum
duas haberet ecclesias ... cuiusque
sit ... spoliavit et eandem presbitero ...
nomine assignavit eandem predictam a
.J. tenens ... ad in
et spoliatum reverendum accepimus. unde
appellavit. ... mandato eidem ar-
chiepiscopo in predicta ecclesia restituit ... pro
... eundem .J. eo quod ad plena-
riam sua vocat vertere ... excomuni-
catio ... vos ... ipm
a sua ... tenebatur ... ab
solvi. ... q. ... p ... J. predictam
ecclesiam unam ... voluit relictam al-
teram pr... W. ... non habet ...
... assignare. alioquin ipsam
aut ... ydoneum beneficium ecclesiasticum
... assignet. Idem rege

Maioribus ecclesie beneficiis (idem cu-
in sua integritate manentibus (roni

...ibus et decorum minus ut ut ...
...rum clericorum prebende pariantur ...
...ut sic in magnis et qui
minimis ... sunt ... habe-
... prebendarum aut
dignitatum permutationis id cavet.

Relatum est nobis quod (archiepo.
dignum est ut ... in .J. et eccle-
sia canonice ... ha-
buerit ... promissis de conferendis ... pre-
benda ... in ecclesia ipsa vacatur ut de-
beat prebenda integram gaudere ...
... .J. in ecclesia ... est ... et ...
in choro capitulo et aliis ... est
... canonicus ... pro-
benda ... vacaverit vel ... vaca-
verit ... reddas li-
bere et assignes. quod non est ... ut
prebenda careat qui in canonicum nosca-
tur receptus. Idem canonicis eboracensis et mo-
nachis eboracensis dioc.

Auditis que est ... idem
allegamus quod in ecclesiis ... de quibus
... consuevistis ... pro-
curationes ... inmoratis
... olim ha-
buisse ... q. ... qua-
tas portiones ... reddit ...
... archiepiscopi ... nunc
vel parrochias divide ...
ad integrum ... revocetis
... capellano ...

Significatum est quod eundem ... sacerdotem
prebendam unam in ecclesia ...
... voluntate dedistis ... q. ...
... de ... maria ... corpus ...
... debeat ... ce-
lebrare ... nostrum non ... ...

Cor. volum.

Et prohibeantur

nob

tam ꝑposita q̄ capli ossessu possit di
mitti. l' equa ꝑbende uel amministrau
n̄ delegare. q̄ liqd' i ꝯstitutione
eatenꝰ ꝯstituam' ut ꝑbendis sacerdos n̄
corpis i fimitate sui sit. i pode
assidue debeat obsequiu suu i ꝑbēd
ere ecclie memorate. 7 quō circa
ueritꝰ post salua honestate sua
7 debita deuotione missaz solleptu
ia celebrire. n' st' liceat ls' illi ubi ch
ere. sui ea uoluptati sue se ad a
lia eccam transferre. Id' Wigorn.

De monachis q' in eccl'. Lepo
Nos parrochialium eccliaz q'nat
ti ut hospitalitate tenere nō pūr
ut ea prudentiā hās q̄ ad plet
atorem monachoz nullu recepia
n' de puentib; eccle eius tē sui a
ssignatu uel iura epalia possit p
solue 7 cogat sustentationem hre.

Id' sal' archiepō.

Ad h' lz. i. uid' z oi rom ꝯtriu ut
quis clic' i una l' diusis eccl'
is plet dignitates l' ꝑsonatus obtineat
cu singla officia i eccliis assiduitat
tē exigat. Id' wintegalen. ai

Preterea de G. q' i eua Lepo
tolosana ecc̄ 7 aid' ꝯtinet 7 in
ꝑ ecc' i rite ꝑfess'. ca. q. eund'
aiod' q̄ noluer' ardiaconatu faci
as eē ꝯtentu. Id' ianuen' archiepo.

Cu nō ignores q̄ una eccla uni' tm
debeat sacerdotis ... cu g' nulla
pbri q' i duab; ecclis loc' hre ꝯ
cedit. 7 q̄ d' clia alia eccam ad plet
ia nram accesserit ꝯ eu nos nes
attendentes n' eē ꝯueniēs. ut id' p
bt' loc' i duab; ecclis heat. ca. q̄.

ipm beneficio q̄ h' tacitas mane
ꝯtentu q̄ si forte a pbr' 7 cl'a al
ciuis i eu ꝯsenserint eu nunc duxit
renuntib; cu ipoz scandalo n' d3 loc' i
ecc' ip'e q're l' hre. In uolo. ni'. ca

Cum sim aplm q'al Lincolin. epo.
... sue 7 nunc d3 de altari 7
q' ad honorē eligit' repelli nō debeat
attende. pag a filii q̄ clica uunc
debeat de patrimonio illi ꝯ ob
sequio deputant'. ut ip'e nouis ro p
sinadz. cu n. a clericis q̄ 3 sortic l' he
ditas clia appellent' q' i sui ordi
acōe l' assumit' i hereditate diu' ul
assecutus hereditarie i ipō. ut rep
ossit ppalle cu ppha. dns ps he
ditatis mee. dignu 3 ut ecclie
stipendiis sustentent'. i q' l' p q' diu
inus obsequys ascribunt'. Ita q' p dec
ni ordinationes eoz q' sine cle
titulo pmouent' i iniuria ce
dinarii irritas ee uoluerit 7
canes. nos tu benigni' agentes cu
pientes ta diu p ordinatores l'
successores eoz puidi uolum
ordinatis donec p eos ecclica b'n
ficia assequant'. nec e q'd c. b.
lare plenam apdec. tuo sint
i libr' ullo plenarie pmoc' ui
q' licet hii q'b; examinationem
ipi duxim' ꝯmittenda de cuiusdam
legitime ut pre ipm l' ydoneu
asserat 7 i e sic. 7 tam sic ydoneit
ate p'e q̄ 7 sic ꝯtinuate ac ꝯ
igante beneficy pponere i licat. q'
q̄ r̄onabili diligi ppone. ydo
neu eē respexerit tm dni ei u
ne necti sibi undiq; ag' donec p

te in zamoren(si) ecclesia vel alia fuit
operetur ecclesiasticum beneficium assecut(us)
factus p(er)fecto q(uod) si p(er) examinationem
illorum fuit repertus ydoneus et tu
ei iuxta mandatum nostrum neglexisti p(ro)
uidere cum h(oc) nobis pluries coram te no
tuerit ad id exequendum te p(er) distri
ctionem ecclesiasticam compellentes. Idem archiepiscopo.

Ista est causa (et) c(etera). ... te. Senon
signatore a. W. quodam cano
nico laudun(ensi) de p(re)benda eiusdem (com)p(ro)m
uacationem p(re)bendarum. h. tunc sedis
nem. canonico auct(oritate) ap(ostolica) assign(a)
ri debeat(ur) iu(re). p. p(ro) laudun(ensi) ep(iscop)
m. de p(re)benda fuit inuestit(us) eadem.
Si q(uod) e(st) i(n) te ... p(re)m(issum) (et) dictu(m) h.
concilia ... fuisset. p. c. ... pre
n. o(mni)a retractata fuint (et) c(etera). Lugd(unensi)
... ep(iscop)o decernim(us) i(n) p(er)petuum ut dom(us) id
uir fuit i(n) ead(em) ecclesia p(re)bendale off
icium assecut(us) ulli ... p(re)benda assign
are p(re)sumat. q(uod) si forte p(er)simplic(ite)r ad
... et i(n) ante ... n. ut ex p(re)be
nda ei q(uod) de iure no(n) potuit assign(ari)
... q(uod) de iure p(otest) assignetur. ne p(re)
benda ei fraudulent(er) uis ... assig
nasse. Id ep(iscop)o (et) capitulo tornacen(si).

Cum iam dudum (et) c(etera). uni quam ab ... li
ctinen(si) canonico .i. deberetur q(uam) ...
obita fuit/ multitudo uidel(icet) tam digni
tatum q(uam) p(re)bendarum/ab ... (et) auan
cie ... fine i(m)ponere ... def
finitionem ... tenore (et) ...
eas ad opponendam p(ro)positam suscipe
re. si igitur (et) c(etera). q(uod) die in ...
sue ... plurimi ...
sic ... ... q(uod) si
in ueneris ... .i. h(abe)re p(re)les alias

dignitates atq(ue) p(re)bendas aut ad q(ue) p(ro)
missio (et) ad collationem ei(us) sufficiat
i(n)ueniat(ur) ... si ... p(ro)positio
silentium i(m)ponatis. aut pen(a) ... ip(s)i
... ab solutis ... p(re)
p(ar)ata ... q(uod) si ... fuerint in
... exigente iustitia n(on) debent colla(ri).
Id archiepiscopo (et) archid(iacono) Senon.

Dilectus f(ilius) t. canonicus ... ling
oni(nensis) p(ro)posuit q(uod) cum de mandato .c.
p(a)p(e) .ii. lingon(ensis) ep(iscopu)s quandam p(re)bendam as
signauit eid(em) i(n) ecclesia lingon(ensi). et capitulum
in ... ad eand(em) recipe(re) ...
(et) c(etera). ad i(n)stantiam ... archiepiscopi ...
apo. ... (et) ... ip(s)i(us) ...
n. ep(iscop)m (et) canonicos lingon(enses) ... i(n)
cessit q(uod) ip(s)o ab eis recepto i(n) canonic(um)
(et) concesso s(ibi) stallo in choro (et) ...
ne ... id fructus p(re)bende p(er)
cipere n(on) debet n(isi) loco p(ro)xime uacatu(ri)
(et) c(etera). cum ... dem. t. i(n) canonicum re
cipi canonicos no(n) obuiet ...
(et) ... ex parte p(re)bendam ...
q(uod) n(on) sit dubium obuiare. ...
... illam ... q(uod) ...
... i(n) dignum ut recepe
in canonicum p(re)bende beneficio defraud
etur. q(uod) ... ep(iscopu)m (et) canonicos ut
ei p(re)bendam cum se facultas obtulerit n(on) di
fferant assignare. ap. p(ro) ... fac
ientes eius ... q(uod)
... i(n) ecclesia memorata sit diminutio
ne ... assignari. Id ep(iscop)o burden(si).

Tue f(raternitatis) ... (et) c(etera). cum sepe contigat
q(uod) ad unam p(re)bendam duo clerici p(er) ...
... petentium eligunt(ur). nos ...
endentes q(uod) si duo unam p(re)bendam tenent ...
... q(uod) ... turon(ensis) q(uod) p(re)bendam ...

·3·

vel sectionem et si unus illorum optinere ipsam prebendam sive expectationem alius conventus stantis capituli remaneret. in q. c. c. xx. quia talis electio de rigore iuris penitus est cassanda. idem.

Nisi essent viri providi et honesti tam qui ordinationem fecerunt quam illi circa quos est facta ordinatio in ecclesia ut ita si nego potestatem ordinationem illam valde suspectam. ipse exemplum prima constitutione quod post ordinationem dicimus ordinarium est contra bonum de duobus electis ut ipse habeat potestatem hec ex iure deposcit ne delegata sedem iusticiam ut est statutum quia ordinarium est circa reliquum ut ipse recipiat xx. libras de redditibus capituli et xl. de proventibus porrectis procuraverit. percipiat annuatim hec pro prebenda et eligere ex preceptum exorbitantia potestate cum delegatos fuit commissum quia auctoritate retinenda omissa. sed pro bono pacis et utilitatis hec ex ordinatione ab ordinibus recepta posset quia valere prepositus et capitulum in de proventibus suis ipsi cause porrectis non quod expectatione pro hec ex iussione in dictum provisione habere ex hac noscant ad hunc modum tollatur ut ad predictum tandem xl. libras pro dignitas porrecta et maneat honorata ut forte circa quam ubi alia videat facta sectio porrecta ita quod ipso post defuncto successor ipsius ad perceptionem xl. libras minime teneatur. idem valentin episcopo et abbati ...

Pro illorum pro iussione. Cum

Pro et fr. burdegalen. archiepiscopo in ... ut vero in alia ecclesia ... ubi ei expedire cognoscitur

operetur facere beneficium a singulis conditionis ecclesia districtione compescas quod de canonico et capitulo sancti ... auctoritate nostra mandamus ut ipsum ad ... mittere in canonicum et fratrem cum quisquam

reluctantem canonicam ac in dulgentiam de xl. canonicorum numerorum numerorum ei opponentes quia ... cognovimus illos in elusione mandati nostri in dulgentia concessa a nobis invenientes ab vita predictum virum de prebenda et canonica sanctionem esse tenent in ... contradictores vinculo excommunicationis astringeret et in q. c. quod predictum archiepiscopum de memorato viro auctoritate nostra provideret ... sinistre voluimus operari ... in quo si nobis constat predictos canonicos in dulgentiam quam hunc dicto canonicorum numero non ... et aliquis est constitutum in canonicum auctoritate prebenda recepturus cum nobis legem imponere non debeat quam ipsi negligentes obstinacia tali in ipsos excommunicationis sententiam a predicto archiepiscopo cum duo ... ob. o ... deinde virum recipiat in canonicum et eam quam ad canonicatum pertinet cum stallo chori et loco capituli et studeat assignare. idem bituricen.

Tuis quaestionibus ... quod cum ... a te episcopis clericos in minoribus ordinibus constitutos de patrimoniis bonis habentibus unde possint congrue sustentari et si non fuerint ecclesiastico beneficio assecuti et unde aliud canonicum non obsistat ad superiores poteris ordines promovere. idem episcopo ...

Accedens ad apostolicam sedem et f. ... c. c. xx. quod dicitur absens ... alius ... magister pro ipso poterit ...

... quod ... absentis ... respondens ... quaestione ... magister

fiao exceltico i uelbin . Idem

Dilecto fil. p. sce. Crescen. epo. p̄dentiane p̄bro card. Cancellario trecen. & R. procuratori eius auditore accessoris ei celerarius proposuit coram eo q. cum i manibus venerabilis fr̄is ... ap. sed. leg. iudicis prudentie G. nostri suo i trecen. eccā p̄bendam quam i ob ... religiauit [?] dcī legati p̄tatu G. re... celerariu i canonicos trecen. ... tuit & ambobus caplm trecen. stallum i choro & loc. i caplo & ide ... sup dcē p̄bende fructus di uidendos eius assignare. dom̄ id G. i integrum p̄bendale i p̄edim assignet & i. q. q. recepta de pcur ... gnal p̄ dec. cum constat p tibi te agens p mod ... dcis q. celerariu sorte ... ex i ebdomada sua legisse dinoscit. si cū decanu ... & capli e lectoni & alior negor tractarib hic canonici trecen. i re ... redditu quida p caplm in memor acti ob ... q. n. n. canonico ... cuenerat assignari seu ... cum ad eand. accessisset eccam ... d equm cu canonicis alys ad ... cum recepisti. cu te ii ii canonici ad nuntiu & eis de sup dcis n monuisti p biennium ... q. petit ut te ab ipsi ... li in olestatione i debita ... dignaretur & i procurator tuus ipo sunt ex adiuso q. ad unic spuale ius q. ita ... ibid. i simul du

os canonicos i sentie p̄dcō legato n licere. na si duo unica p̄ bendā obtinet id ē ē .. gal q p̄bendar i hiis sedis suis ... duobus recepas uni cum p̄benda dare ... expectante ... lat. q. al re manere p̄ta ... i eccā i q. nō ē ... ut p̄bendar & nulla uacante i canon ... quis possit assum & i eligere a q. da ut elegit q. ex electione mē sua de nouo ... & eleto magis nasce re desinit & de facto. i eccā tn q. d natu he num p̄bendar uno i du iduo uni uacante duo simul eligi n posse ad illd. & q. hs spuale ius diuidi seu ... negat i te cos.

q q i te dū hy ad qs spectat elo de coi osēsu augmentare ualeat n um p̄bendar q. da spuale ius dn ouo eaud ... n forte statuer alig ob uiam q. ē iuramento firmatu. l e uise ap. ofma ... accessisse. hī el ausula phibitoris adiecta. ut si q. q. id fiery n ualet. pp q. i sententie n p̄fatu nlla fuisse dcs asseru procurator cu inuctem ... dco cē sic p̄bendar nisi q. caplm l legat augmentare minime ... l ut alig de nouo creare fun dem celerariu ad restitutionem eorū q. ro ne p̄dce i stitutionis tenebat sum ... duxim adeptiuad ei & p̄benda ipa l ei ... i ponetes ita q. p h p̄dco G. nllu p iudicium g nerit cu res i alios acta sit aliis nō obsistat. Idem

Vacante quadā p̄benda i eccā tua duas ex ea osituistis ...

·3·

est/ ad illas de assensu capituli cui du-
os canonicos assumpsisti. quorum alter ma-
nifeste carnis ingressu/ prebendam que defu-
ncti [illegible] quondam clerici nomine [illegible]
uit auctoritate sedis apostolice assensu. unde cum
scilicet prebende et quandam illas litteras in
[illegible] et alius [illegible] ad usum [illegible]
re proponat quod facere debeat restitu-
tionem. Sed quia sic ducimus statuendum quod cum sta-
tuta Turonensis concilii secundum que in hu-
ius prebendarum/ receperis uterque de his
que uacare contigit integre prebend-
am. [illegible] tam de uacante su-
pradicta prebenda due fuerint consti-
tute. ac [illegible] utrisque prouidendum/ quod p-
[illegible] utrisque uestrum prouisum in [illegible]
[illegible] operam. Idem Vercellensi episcopo.

Dilectus filius clericus G. nobis proposuit
conquerendo/ quod cum ipse eo ad Nouari-
ensem capitulum mandatum apostolicum [illegible]
[illegible] ut eum in canonicum reciper-
ent et in fratrem prebendam si qua tunc uaca-
bat conferentes eidem [illegible]
[illegible] quod in Nouariensi ecclesia pre-
benda uacauit. capitulum quod eiusdem ecclesie
canonicum [illegible] receperunt/ et
[illegible] mandatum [illegible] du-
xerunt conferendam/ eiusdem clerici [illegible]
[illegible] beneficium ecclesiasticum/ [illegible]
[illegible] de redditibus ec-
clesie singulis annis assignari prouideas
donec ei sit in beneficio prebendali prouisum.
Idem in concilio generali.

De multa prouidentia fuit in Lateranensi con-
cilio prohibitum/ ut nullus diuersas di-
gnitates ecclesiasticas et plures ecclesias pa-
rochiales reciperet/ contra sacrorum canonum
instituta/ alioquin recipiens sic accep-
tum amitteret/ et largiendi potestate con-
ferens priuaretur. Quia uero propter presumptiones et
quorundam cupiditates nullus hacte-
nus aut rarus de predicto statuto fruc-
tus prouenit. nos euidentius et expressi-
us occurrere cupientes. presenti de-
creto statuimus ut quicumque receperit ali-
quod beneficium curam habens animarum annexam.
si prius tale beneficium obtinebat eo sit ipso
iure priuatus. et si forte illud retinere con-
tenderit etiam alio spolietur. Is quoque
ad quem prioris spectat donatio/ illud post
receptionem alterius libere conferat cui me-
rito uiderit conferendum. et si ultra sex men-
ses conferre distulerit. non solum ad alium
secundum statuta Lateranensis concilii eius collatio deuolua-
tur. uerum etiam tantum de suis cogatur prouenti-
bus in utilitatem ecclesie cuius est illud bene-
ficium assignare. quantum a tempore uac-
ationis ipsius constiterit ex eo perceptum. Hoc
idem in personatibus decernimus obseruandum.
addentes ut in eadem ecclesia nullus plures
dignitates aut personatus habere presumat plu-
rimas/ etiam si curam non habeant animarum/ circa sub-
limes tamen et litteratas personas que maioribus
sunt beneficiis honorande/ cum ratio postu-
lauerit per sedem apostolicam poterit dispensari.

Idem in eodem.

Graue nimis et absurdum est/ quod quidam
ecclesiarum prelati/ cum possint uiros y-
doneos ad ecclesiastica beneficia promo-
uere/ assumere non uerentur indignos. qui-
bus nec morum honestas nec litte-
rarum scientia suffragatur. carnalitatis
sequentes affectum non iudicium rationis. Unde
quanta ecclesiis dampna proueniant nemo
sane mentis ignorat. Uolentes igitur
huic morbo adhibere medelam pre-

[pre]cipimus ut pretermissis indignis ydoneos assumant, qui Deo et ecclesiis velint et valeant gratum impendere famulatum, fiatque de hoc in provinciali concilio diligens inquisitio annuatim, ita quod qui post primam et secundam correctionem fuerit repertus culpabilis a beneficiis conferendis per ipsum concilium suspendatur, instituta in eodem concilio persona provida et honesta, que suspensi suppleat defectum in beneficiis conferendis. Et hoc ipsum circa capitula que in his deliquerint observetur. Metropolitani vero delictum superioris iudicio relinquatur ex parte concilii nuntiandum. Ut autem hec salubris provisio pleniorem consequatur effectum, huiusmodi suspensionis sententia preter Romani pontificis auctoritatem aut proprii patriarche minime relaxetur, ut in hoc quoque quatuor patriarchales sedes specialiter honorentur. Idem in eodem.

Extirpande consuetudinis vitium in quibusdam partibus inolevit, quod scilicet parochialium ecclesiarum patroni et alie quedam persone proventus ipsarum sibi vindicantes presbyteris earum deservituris relinquunt adeo exiguam portionem, ut ex ea congrue nequeant sustentari. Unde, ut pro certo didicimus, in quibusdam regionibus parochiales presbyteri pro sua sustentatione non obtinent nisi quartam quarte, id est sextamdecimam, decimarum. Unde fit ut in his regionibus pene nullus inveniatur sacerdos parrochialis qui vel modicam habeat peritiam litterarum. Cum igitur os bovis ligari non debeat triturantis, sed qui altari servit vivere debeat de altari, statuimus ut consuetudine qualibet episcopi vel patroni seu cuiuscumque alterius non obstante, portio presbyteris ipsis sufficiens assignetur. Qui vero parochialem habet ecclesiam, non per vicarium sed per se ipsum illi deserviat in ordine quem ipsius ecclesie cura requirit, nisi forte dignitati vel prebende parochialis ecclesia sit annexa. In quo casu concedimus ut qui talem habet prebendam vel dignitatem, cum oporteat eum in maiori ecclesia deservire, in ipsa parochiali ecclesia ydoneum et perpetuum habeat vicarium canonice institutum, qui, ut predictum est, congruentem habeat de ipsius ecclesie proventibus portionem. Alioquin illa se sciat auctoritate huius decreti privatum, libere alii conferenda qui velit et possit quod dictum est adimplere. Illud autem penitus interdicimus, ne quis in fraudem de proventibus ecclesie que curam habere debet proprii sacerdotis pensionem alii quasi pro beneficio conferre presumat. Idem in eodem.

In Lateranensi concilio noscitur fuisse prohibitum ne quilibet regulares ecclesias seu decimas sine consensu episcoporum de manu laica presumant recipere, nec excommunicatos vel nominatim interdictos ad divina. Nos id fortius inhibentes, transgressores digna curabimus animadversione punire, statuentes nichilominus ut in ecclesiis que ad ipsos pleno iure non pertinent, iuxta eiusdem statuta concilii episcopis instituendos presbyteros representent, ut illis de plebis cura respondeant, ipsis vero pro rebus temporalibus rationem exhibeant competentem. Institutos vero inconsultis episcopis non audeant removere. Sane addicimus ut illos representare procurent quos vel conversatio nota reddit vel commendat probabile testimonium prelatorum. Honorius III abbati et priori sancte Genovefe.

Licet vobis dixerimus scripta nostra ut in agro ... R. ebroicen. archidiacono ... in sacra pagina cupienti studere, proventus suos

ecclesiasticos faceret in regno multiplicari. Nolumus tamen ut cotidianas distributiones que tantum residentibus in ecclesia et his qui in ecclesie horis canonicis exhibentur, ei tribui facias. Idem uel ymen. episcopo.

Exposuisti nobis quod ecclesie tue canonia diminuta per pluralitatem et pluriores accepti generalis concilii. cum eis ex tunc non fuerit a decessoribus constitutionum concessum esse cappellanis licet autem hi conueniant de redditibus prebendarum suarum nequeunt sustentari et si eundem necessitas uel utilitas exigat prebendas ecclesie tue potes decapelli et preterium ad numerum eundem uel dicitur sicut expedire uideris augmentare. reseruata congrua capellanis prouisione. Idem episcopo pictauiensi et archidiacono eius.

Ducte exposuit quod cum decano et capitulo andegauensi. post direximus et precepta ut ipsum quod canonice faciatis se obtulit in canonicum recipere et in fratrem. uobis super hoc executoribus. sed decanus et decanus et capituli procurator exceptionem proposuit licet non ualere pro eo quod tenens inicio non fiebat quod prebenda decani exdonacione regis prebendarum eius ecclesie collatione haberet. uobis mandantes exceptionem non esse in loquendos dixistis et sic due prebende que medio tempore uacauerit alijs se collate et infra. mandamus quod occasione huiusmodi reputamus friuolam non obstante mandatum nostrum exequi procuretis. Gregorius viii. angeiauensi. episcopo.

Super inordinata ordinatione et infra. cum illis in ecclesia ydonei reputandi sunt qui ordine possunt et uolunt in ipsis. quod. c. r. Bene quam plures beneficia quod non possunt in ea de causa deseruire in ea non debent ydonei reputari

i. de archiepiscopo et uiro. R. turon. cantuariensi.

Cum causa que uertatur inter aurelianensem episcopum et i. de blesis canonicum sancti aniani super institutione prebende ipsius canonia uacabant uobis duximus committendam et infra. quia uero incertum non exstat utrum in regula possint prebende super dicta canonia prebenda de nouo aliquis caderet. Idem.

Venerabilis frater noster. portuensis episcopus supplicauit ut cum quandam prebendam que in angeliaeni ecclesie iam diu uacauerat que donacioni eius erat ad se apostolica de uoluntate. i. clerico contulit ex inde patribus legationis officio fungeretur. suam collationem benigne prosequentes effectum. unde procurator angeliaeni capituli proposuit ex aduerso quod idem capitulum hoc audito consuetudines legales anteque inuiolabiliter obseruatas exceptionem ut nullus nisi liberis et nobilibus et ab utroque parente militum honeste conditionis ac eminentis sancte in suum consortium hactenus admittant. nec hoc fieri nisi quando nulla tunc prebenda uacabat. an quod ipsam monitorias uel executorias litteras receperunt se. et infra. nos igitur attendentes quod non generis sed uirtutum nobilitas uiteque honestas gratum deo facit et ydoneum seruitorem ad cuius regimen non multos secundum carnem nobiles et potentes elegit. sed ignobiles ac pauperes eo quod non est personarum acceptor apud ipsum. cumque ad culmina dignitatum nec ad prebendas uiri eminentis scientie ualeat repetiri exceptionem hanc non duximus admittendam et infra. mandamus quod si uobis constiterit predictam prebendam uacasse quando ipsam dictus i. episcopo contulit memorato ipsum in ea decani recipi faciatis

Q. olim pro uobis sancte marie (Vt. i. decani.

destitutum vel mandans ut vel diacono vel
alicui ecclesiae civitatis vel dioecesis [illegible] luc.
auctoritate apostolica providerit, vel praesentaverit vel eccle-
siae pertinet de novo rectorem auctoritate [illegible]
designare. Interim rector ab eiusdem eccle-
siae clericis eligi consuevit, excommunicationis sententiam
in omnes proferens vel rebelles. Quia vero mandata
tua [illegible] ad talia non extendit, nec ad rec-
torem vel dignitatem [illegible] servat [illegible]
cum simplex [illegible] maior [illegible]
quam [illegible] excommunicationis sententiam [illegible]
[illegible] non tenet. Gregorius [illegible]
[illegible] episcopo Urbevetano. De clericis aegro-

tantibus.

Quum percussio corporalis [illegible]
[illegible] homini [illegible] plenum
ad [illegible] consueta sit ab ecclesia sua
aegritudo sua non valeat [illegible] quia si a
[illegible] exemplo de [illegible]
non possit qui ministrant ecclesiae [illegible]
[illegible] ordine [illegible] potestate [illegible] de ipsa exiguitate
quod ecclesiae potest [illegible] provideat ex-
[illegible] c. ug. [illegible]

Pollicem et duos digitos cum medietate
parte palmae a praedone abscisos sibi
[illegible] missam non [illegible] celebrare, quae
non [illegible] debilitate [illegible] sine scanda-
lo [illegible] deformitate [illegible] posse offi-
dum [illegible] officiis sacerdotalibus
[illegible] Lucius III.

De rectoribus ecclesiarum lepra maculatis
[illegible] a suis [illegible] clu-
re non possunt, non sit magno scanda-
lo eorum qui sani sunt [illegible]
[illegible] coadiutor qui curam habeat animarum [illegible]
ecclesiae ad sustentationem suam con-
grue recipiat portionem. Clemens III.

Tua nos duxit fraternitas consulendos an clericos
[illegible] qui divino iudicio lep-
rae morbo respersi parochialibus ecclesiis pr-
aesunt officio [illegible] propter scandalo
[illegible] ab [illegible] removendi [illegible] facultate
ecclesiae [illegible] necessaria [illegible] Innocentius III.
[illegible] Innocentius III. [illegible] episcopo.

Ex parte tua fuit propositum quod cum [illegible]
[illegible] episcopus [illegible]
[illegible] labora[illegible] ita quod
pastorale officium non [illegible] exequi,
[illegible] ac [illegible] auctoritate eiusdem
a te postulat [illegible] ut ipsi [illegible]
[illegible] studeas providere [illegible]
[illegible] ad [illegible] non possit nec debeat
[illegible] afflicto sit addenda [illegible]
[illegible] eo quod [illegible]
[illegible] salubriter gubernare
nos [illegible] episcopo [illegible] ecclesiae [illegible]
[illegible] qui illi coadiutorem associes [illegible]
[illegible] honestum [illegible] episcopo [illegible]
[illegible] honorius III. episcopo [illegible]

Consultationibus [illegible] Crio.

Quoniam aliquis morbo paralysis laborans
[illegible] officium linguae asseris amisisse [illegible]
[illegible] ad [illegible] ex

Non amplius [illegible] De
[illegible] in monasterio monachorum [illegible]
[illegible] puellarum [illegible] se regere
[illegible] ecclesiae absque [illegible] possit.

Eugenius. De institutionibus.

Interdicimus universis [illegible] canonicorum
[illegible] cura
[illegible] Cum laica non debeat [illegible]
[illegible] non vos debeatis
[illegible] statuimus [illegible]
[illegible] idoneis suppleatis [illegible]

ad supplendum nimium inveire careant pro as-
do i divinis officiis per ecclesias ordinet
gt sciat alex. iii. cant. archiepiscopo et eius
Consuetudinem quam vulgariter dicimus Cum in ecclesia
in partibus vestris consuetudine inolevisse prima antur
tiis recepi ... i ualuisse/q. clia ecclesia
beneficia sine episcopi assensu dioc. vel officialium
suorum vel de iure plerumque recipiunt mini-
dedecat congruentes qui id sibi pariter et i
tituendis alien. et ecclesiae derivat ho-
nestati. vel cum ex tunc archiepiscopi ex officio
commisso tam inquam consuetudinem de provincia
tua velis sic debeas radicitus extirpare.
tam et illos qui ecclesiastica beneficia taliter occup-
ata sciente retinent/ quod ea quae de cetero oc-
cupare presumpserint/ excommunicationis sententia
percellas. nos enim quod eandem sententiam habere
ratam et ea auctore ap. confirmates. ut que
clericos ipsos qui propriam sententiam incurrerint
congrue satisfacere absolvere minime presumas.
Clemens. iii. eleo constantinop.
Aucte. se. ap. et. statuimus in Cor.
sic ut nullus i ecclesiis nostris ulterius qui faciat
et esse sustineat nobis intimavimus et inveni
innoc. iii. p. sancti marcelli et sancte susanne
Ad decorem et. Sic nostris Cum ap. se. le-
te auribus intimatur constantinopol. pri
archa laicorum nationum clericos supervenie-
ntes tam i constantinopol. ecclesiis canonice
collocare. ut aurum ... qui i eos gentes qui facti
nata accepere et de. ut sanctuarium dei iure com-
it hereditario possideri que contra ut et q. mon-
earum cumdum ... nos ... et alios ... do
neos ... origine dux ... i pradicta
eccl. et maxime i maiori i ... non ... po
nant/ aliquin i dignum se reddet utriusque
aliorum nationum clericos ad eius obedientiam compell
ant vel dissimulare potest qui h ... au

... rebus i tamen ... ut ... ipso an ... sanct.
sic h ... pruuisse. contra ua-
lentiam. i. d. hen. epo. et ad. norwic.
Cum venisset ad apostolicam se. ad. rich
cum ... ebor. ac ... archiep.
ex parte archiepiscopi fuit propositum quod i suam
... et. ex ecclesia ... vacantium ad eum
i dioc. sua spectat. et de iure communi q. de
consuetudine generali. unde quod praedec-
essor quendam ad. richemond. in i ...
ur ... que ecclesiam ... quilibet
et. i ea ... ad ... ipse ... dicens q. are
pre ... i ... que ecclesias ... pu-
ad. ... et ... erat ... ppetuo ... ge
capli archidiaconatum realiter ... con
cessione donavit/ ... archid. ipse ... con
tinua possessione cum ultra q ... anno
rum ... a ... regis et ad. que
... sine ... eius
concessit ... ipsum/ ... ad ... concessionem ... alle
rint/ q. ipsum concessa ... se
tempus vacantium ... ipse ... a
nus ne ... negare ... c. ... ad
esset possessione ... prediret pe
... dicitur/ ...
q. ... de ... de ... in
... placeret. nos ... i ...
... cum ... i plena ...
... ad. posset ... dom ...
... exad ... ib ... ad
diaconus ... fuisse ... con
cessas/ ... cum ... r. ... ip.
i ... archiepi ... retinere potu-
it ... sic ... de ... p
bat ... ad. ... ad.
... ... sic ... concessio ...
... archiepiscopo ... ...
... ... nos. ... ad peti

tandem Eboracensis eccl(esi)e. vel p(er) nos ip(s)os
[illegible] ad ordinationem consulem(us). Si q(ui)s
aut(em) contra ip(s)or(um) [illegible] p(ro)uocauerit
[illegible] ip(s)is [illegible] ab ecc(lesi)a
[illegible] ponat(ur) [illegible] ep(iscop)o [illegible]
[illegible] p(er)ueniri.

Cum ad instantiam [illegible] ad nos n(on)
volum(us) ignorare q(uod) [illegible] in-
[illegible] abbas [illegible] de m(onasteri)o
[illegible] potuit obtinere. [illegible]
abbate ad ip(su)m p(er)tineat donatio [illegible]
[illegible] alia(rum) dignitatu(m) [illegible]
[illegible] i(n) ecc(lesi)a p(er)tinen(tium) [illegible] n(on) pot-
[illegible] et accipiente de-
beat esse [illegible] h(oc) n(on) ab abbate [illegible]
[illegible] n(on) [illegible] rom(anorum)
[illegible]

De concessione p(re)b(en)de (et) eccl(esi)e n(on) vacantis

Quia in minor(um) sacerdotu(m) loco po(siti) hi ip(s)o(s)
se absentia corone pellendi q(uasi)
se posse in successuros minus sacerdot-
[illegible] adhibi e(st) [illegible]

Nulla eccl(esi)astica ministeria seu (etiam) b(e)n(e)ficia v(e)l
eccl(esi)e tribuant(ur) alic(ui) seu p(ro)mittant(ur) an(te)-
q(uam) vacent. ne desiderare q(ui)s mortem p(ro)x-
imi uideat(ur). in cui(us) loc(um) et b(e)n(e)ficiu(m) se c(re)-
diderit successuru(m). Cu(m) en(im) id (etiam) in ip(s)is legib(us)
gentiliu(m) inueniat(ur) inhibitu(m) turpe e(st) et diu-
ini plenu(m) animaduersione iudicii. si locu(m) in eccl(esi)a
d(e)i future successionis expectatio h(abe)at. q(ua)m ip(s)i
(etiam) gentiles ho(m)i(n)es c(on)dempnare curau(erun)t. Cu(m) u(er)o p(re)-
bendas eccl(esi)asticas seu q(ue)l(ib)et officia in aliq(ua)
eccl(esi)a vacare c(on)tigerit n(on) diu maneant
in suspenso. s(ed) inf(ra) vi. menses p(er)sonis q(ue) digne
administrare valeant c(on)ferant(ur). Si aut(em) ep(iscopu)s
ad eu(m) spectat c(on)ferre distulerit. p(er) cap-
itulu(m) ordinet(ur). q(uod) si ad capitulu(m) p(er)tin-
uerit [illegible] p(re)sc(ri)ptu(m) t(er)mi(n)u(m) h(oc) n(on) fecerit ep(iscopu)s

cu(m) uiris religiosis hoc (ex)sequatur.
Vel si forte o(mne)s neglexerint metro-
politan(us) de ip(s)is s(e)c(un)d(u)m d(eu)m absq(ue) illor(um) c(on)tra-
dic(ti)one disponat. Alex(ander) iii. Eboracen(si) ar(chiepiscopo).

Relatu(m) e(st) aurib(us) n(ost)ris [illegible] ep(iscop)o
[illegible] q(uod) [illegible]
[illegible] p(ro)missiones [illegible] de eccl(es)iis n(on) vaca-
ntib(us) [illegible] p(re)stitu ap(u)d eos q(uod) [illegible]
[illegible] p(ro)missionib(us) [illegible] n(on) [illegible]
eccl(es)ie cu(m) vacau(er)int de p(er)s(onis) ydoneis ord-
inent(ur). [illegible] p(ro)posito [illegible]

Proposuit nob(is) [illegible] p(res)b(yte)r q(uod) [illegible]
[illegible] p(re)ceptu(m) [illegible] et assign-
ato(rum) p(re)b(en)de ad donatione(m) u(est)ram spe-
ctant(is) i(n) ecc(lesi)a [illegible] vacare mandat-
a ap(ostolica) uob(is) [illegible] destinauit. [illegible]
[illegible] executione [illegible] de can(onicis) ip(s)e
uos [illegible] ip(su)m de p(re)b(en)da
[illegible] vacanti i(n) ecc(lesi)a [illegible] q(ue) ad donatione(m)
capituli [illegible] auct(oritate) ap(ostolica) i(n)uestiu(isti)s. [illegible]
cu(m) p(re)b(en)da q(ue) ad donatione(m) u(est)ram spe-
ctabat i(n) ecc(lesi)a Cameracen(si) [illegible]
[illegible] assignastis. [illegible]
ab eod(em) de [illegible] fuerat [illegible] uo-
lentes habi(tam) collatione(m) p(re)b(en)de [illegible]
a uob(is) penit(us) irritaui. [illegible] de ip(s)a p(re)-
[illegible] i(n)uestiu(isti)s [illegible]
n(on) lic(et) i(n)uestituras de vacaturis fi(eri)
[illegible] canon(ibus) [illegible] s(e)c(un)-
d(u)m plenitudine(m) potestatis de iur(e)
e possumus sup(ra) ius dispensare. attend-
entes tamen q(uod) id(em) p(res)b(yte)r n(on) [illegible] h(oc) de
vacante [illegible] n(on) fuit i(n)uestit(us) [illegible]
pore q(uo) p(ost) collatione(m) [illegible] uob(is)
fecit [illegible] vacare. [illegible] a(n)i-
[illegible] p(re)b(en)da [illegible] de [illegible] eam

---

recipe

c(on)cessio(n)e p(re)b(en)de (et) eccl(esi)e n(on) vacantis

3

ipsi est plenitudine honoris canonici assignetur. Idem P. [illegible] in via lata diac. card. ap. se. le.

Quia diversitatem corporum diversitas saepe sequitur animorum et c. et infra. Quia beate me. G. [illegible] Eboracensis archiepiscopus cum ad eum in Eboracensi ar[illegible] esset [illegible] ecclesias suas cum illa praebenda quam habebat praedicta [illegible] ipse [illegible] super ipsis [illegible] modo quodam praeter [illegible] auct. se. et [illegible] in [illegible] quod [illegible] praebendas vel dignitates Eboracensis ecclesie [illegible] ad donationem eius spectantes praeter auctoritatem [illegible] ut ipsi eas resignandas [illegible] praeter [illegible] suam [illegible] non obstante confirmatione [illegible] ap. [illegible] praebendas sic iuste et pacifice possidentes ap. re. compellas non [illegible] ea [illegible] mandato ap. se. et auct. lat. con. [illegible] Eboracensi capitulo [illegible] ut [illegible] suspensionis in [illegible] contempt[illegible] cum illa lat. con. [illegible] negligentes [illegible] fuit [illegible] et [illegible] ut [illegible] episcopus [illegible] vacante [illegible] portare [illegible] fuit sua [illegible] capitulum ex [illegible] praedicta erat donatio devoluta [illegible] suspensionis [illegible] praebendas donatio [illegible] qui [illegible] et [illegible] negligentiam [illegible] praebendas donare [illegible] ad ap. se. [illegible] vel recessit ab illa [illegible] nullatenus [illegible] semel [illegible] non [illegible] vacantes praebendas [illegible] volunt [illegible] Idem [illegible] episcopus et

Cum nostris olim fuit auribus intimatum, quod praepositura ecclesie Lausanensis tunc vacans, et ut fuit [illegible] lat. con. ad nos est eius donatio devoluta, episcopo et canonicis Lausanensibus mandavimus ut praeposituram ipsam thesaurario Lausanensi conferrent, quibusdam aliis executoribus deputatis. et infra. Verum praefati episcopus et canonici literis nostris receptis praedictam praeposituram non vacare dixerunt, quia licet ille qui praepositus fuerat in episcopum fuisset assumptus, ad ipsam tamen praeposituram per confirmationem suam de novo fuerat a nobis electus [illegible] sicut antea possidebat. Quod dicti executores [illegible] contra [illegible] ipsam praeposituram de iure vacantem auct. ap. praefato thesaurario assignaverunt. Audientes igitur [illegible] a nobis de mandato nostro [illegible] utrumque ante [illegible] executoribus [illegible] fuerat [illegible] eo quod per [illegible] suggestionem [illegible] supplicationem [illegible] in petitione cum praepositura illa non vacans de facto [illegible] posset [illegible] et [illegible] non [illegible] eius [illegible] si [illegible] episcopus sufficienter ostenderit quod ex [illegible] a se. ap. [illegible] confirmationem suam praepositura concessa fuit memorata, ipsum ad resignationem quam sponte noluit compellatis, decanum Lausanensem [illegible] capitulum ad conferendam eam thesaurario supradicto diligenter inducere procuretis. Idem [illegible] archid. Richemundie.

Post electionem et confirmationem episcopi [illegible] vacante archid. Richemundie, quem tenuerat [illegible] Eboracensis archiepiscopus cum [illegible] contulit. Dat. Eboracensi capitulo in mandatis ut te [illegible] recipere procurent [illegible] noverint [illegible] mandato parere [illegible] inter alia quod decano et capitulo Eboracensi suo [illegible] voluit [illegible] ordinatione canonicorum [illegible] decrevit ut videlicet idonea

et honesta persona cum archiepiscopatus vacante in ecclesia eboracensi prebendam vel dignitatem duxit conferendam et antequam ipsi ecclesie consuetudine plenarie a decano et capitulo super dat. et ... contra consuetudinem ipsius ecclesie procuratur in ... non ... canonicis haberet. quia si archiepiscopus ... cum in lat. con. et totum presentia ... non ... decano et capitulo. auctoritate eius generalis statuta ... cum ... archiepiscopi ... capitulo decano ... ullatenus haberet per cuius manum ... capitulo in ... cuius ... ipsi ... in ... pluralitas ... a capitulo reservata ipsi ... archidiaconatus donationem a ... auctoritate lat. con. ... devolutam. ... de ... unanimiter ... in ... eundem de ipso ... in ... non ... presentaret ... religionem et ab ... a ... receptam ab ipso eius ... archidiaconatum ipsum ... allegabat ... ap. petit confirmari. et ... nos archidiaconatum predictum ... archiepiscopum ... fuisse ... et ... in ... ordine ... reservata ... non ... non potuit non debuit ... memorato ... regulam ... supplere ... super eo ... decrevimus ut ... archiepiscopum de ... ex ... ab ... aliquis ... aliquis quoque ... et valeat ad ...

Rursus capitulo

confirmatur ... quia dicit ... ordine ponit in dicato exempti. i. d. c. canonicos ...

Questioni ... predicte ... et canonice ecclesie ... fuisse recepte ... lat. conc. et receptionem ... presentiam ... nec ipsi canonici ... videbatur et ... opponere posse de iure. quod ... statuta ... generalis recepisse ... decuit ... ut ... obtulit ... vendale ... in ... consequens ... et ... receptus est in canonicum non debebat ... predicta. i. d. ... et ... canonicos ...

Litteras ... accepimus. ... nos ... de prebenda ... sancti Wilardi ... ad donationem ... fuisse ... lat. statuta generalis devolutam ... auctoritate ap. investire ... de ... quod a ... canonicus ... eiusdem ecclesie canonice ... electus ... modo anni spatio evoluto. ... sancti Wilardi in ... et ... predicta non ... eccl. ... habebat ... allegabat ... que erat ex ... consuetudine ... in eadem ecclesia plures prebendas haberet ... archiepiscopo bremensi ... ipsum de ... in plena synodo investiret ... cum ... predictam ... eiusdem canonicorum confirmaverit ... nobis dubium videtur ... aliquis de una prebenda eligitur ad aliam ... vacantem ... an ... debeat ... an ... confirmationem ... superius est expressa prebenda

de ipsa ... in ... eccle

in eadem

... qui duo ... allegavit ... admitti.

·3·

illa dici debeat non vacare. nos ...
ille voluisset. Cum igitur sibi ita pre-
da illa et sic non de facto de iure tamen non
vacare noscatur, mandamus quatenus deinde [illegible]
ut illam sine difficultate resignet, ap-
pellatione cessante cogatis. Quod de facto vacantem re-
linquat memoratum contra eum [illegible].

Idem episcopo et archiepiscopo presbytero papiensi.

Ex parte assensus ecclesie nostre est
auribus intimatum, quod cum quedam prebenda
vacasset in ipsa per iiij annos et amplius,
Albertus episcopus quondam Vercellensis
in [illegible], et eodem sic ex quo [illegible]
vacasset in [illegible] vacantes non esse [illegible]
in [illegible] ad mediola-
num archiepiscopum recurrerunt. qui eos in
canonicos [illegible] assensu eccle-
sie ordinavit, et in corporalem possessionem pre-
bendarum induxit. capitulum eiusdem ecclesie
prebende auctoritate tamen ex quo
se in [illegible] curaverunt
et tandem usque plus concedere contradicentes
quia in prebenda certum non erat, distincte pre-
bende non canonicorum nullus erat certus.
Nos igitur intelligentes eundem statum la-
te... de beneficiis ulterius vix [illegible]
[illegible] loci et [illegible] illaten-
tis [illegible] et si forte assensus eorum can-
onicorum patet defecit. unde in [illegible]
tum per archiepiscopum vel episcopum factam occasio-
ne eorum memoratam ante [illegible] robo-
re firmitatis fore non [illegible] capitulum tibi
ex [illegible] prebendarum receptionem affectant
non [illegible] aliquid rationabile opponat
obicere contradicere. mandamus quatenus sicut ea
supplere facultates sine consuetu-
dine hactenus observatam prebendas cle-
ricis predictis canonicis faciatis haberi.

Idem episcopo et capitulo landunensi.

Quoniam in prebenda una huius ecclesie vestre
canonicus humiliter communicans qui tu-
nc episcopo portavit ipsi debitum sacerdotale
conferendi prebendam. qui prius certum in una erat
vacare et tamen archiepiscopus et apostolicus se-
le vobis tamen capitulum auctoritate vestra prov-
ideret predicta prebenda vacante, per illam e
vellet eam idem ... ecclesie sue in episcopum ... ac
... ad ipsam contulit. quod cum in-
de ... illa e memorat ... sacerdo-
tale prebenda ... illa vacante
duxit canonice conferendam sine ...
ne qui ad ... et tamen tamen ...
episcopi prebende huius forma concessionis
tue ... non ...
... concessiones ... ad consequendam ...
habere possent et tamen canonice
... habuerunt ... benefi-
cia ... vacare. nol-
umus quod hoc occasione mandata ... gravari
... ad huius volentibus
...

Dilectus filius ... W. canonicus ...
suggessit quod episcopus ... ut ... illa ...
... in ... episcopi ... seve-
rine assensu ... negligentiam ...
... ad ipsum erat eligendi auctoritas
devoluta ... episcopum ... elegit eum.
Nos igitur ...
... negligentes ...
ad archiepiscopatum vel episcopatum non solum eligendi
... ad ... et minora ecclesiastica
beneficia ... electione ...
... exigente. Idem ...
... tamen ...

Ex tenore litterarum vestrarum accepimus
quod cum canonici ... electione ...

pte 7 abbem 7 couentu exacta s(upe)r p(ro)
missione uolebat ip(s)i(us) 7c. dec(anus) clic(us) p(er)
li. c. cu(m) q(ue)nda(m) monachoru(m) exhib(u)
ut co(n)uente q(uod) p(ri)ma(m) eccl(es)iam ad sua(m)
donatione(m) spectante(m) assignaret eid(em)
(et)c. nos g(ra)t attendentes q(uod) p(ro)missio p(ro)
dca no(n) tene(t) ut pote c(ontr)a lat(eranensis) statuta
c(oncili)i. attemptata. m(andamus). q(uatinus). memoratos
lic(et) s(u)p(er) h(oc) silentiu(m) i(m)ponentes abb(at)i per
c(on)ce ip(s)i(us) eccl(es)ie dc(tu)s abbate(m) 7 mo
nachos absoluatis i. d(i)c(t)o.

Attendentes ad se. ap. R. cl(er)ic(u)s sua
a nob(is) i(n) sinuatio(n)e monstrauit q(uo)d cu(m) mult(is)
al(ter) uos p(ro)uisu(m) 7 uos eid(em) i(n) eccl(es)ia bn(e)
ficio cu(m) possetis. lic(et) p(er) l(itte)ras uidi(m)
uidelz. in (con)fectas ui(n)do appareb(at)
7c. nos at (con)sidantes q(uod) aliud p(ro) la
p(ro)uide b(e)n(e)ficiu(m) collatione p(ote)rit
aliud uacabit/ 7 i(n) mltis casib(us) se
facias offi(ci)e possi. i(n) q(ui)b(us) collatio n(on)
e(ss)et i(n) expectatio(n)e uacaturi b(e)n(e)fi
cij differenda. m(andamus). q(uatinus). memorato R.
c(um) poteris b(e)n(e)ficiu(m) ec(clesiasticum). assignetis.

Id capl(itu)lo ebora(censi).

Postulastis p(er) se. ap. edoceri ut cu(m)
ad uos sim(u)l 7 a(rchi)epi(scopu)m u(est)r(u)m donatio
p(re)bendaru(m) eccl(es)ie u(est)re p(er)tineat/ utru(m) p(re)
bende uacantes donatio penes a(rchi)epi(scopu)m
ip(su)m 7c. ... remaneat. si ea i(n)fra
semestre temp(us) neglexeritis ordinar(e)
c. adh(uc) b. R. q(uod) si uos 7 id a(rchi)epi(scopu)s
i(n)fra temp(us) p(re)fixu(m) eam h(ab)eri negligeritis ex
tunc. s(ecundu)m ab illo ad uos i(n)fra (con)
ob ad illu(m) potestas deuolueretur (con)feren
di. s(ed) s(ecundu)m statuta lat(eranensis). c(oncil)ii. ad su
periore(m) tr(ans)ibit do(natio) no(n) s(ecundu)m forte a(rchi)epi(scopu)s
n(on) ut p(ro)ponat(ur). s(ed) ut canonice uobiscu(m)
uis hac (con)ferendi. 7 i(n) h(oc) ca(su) c(um) dolo

se i(n) pedient. dol(us) ei suffragari n(on) d(eb)e(t)
honor. u(e)l. ep(iscop)o. p(re)posito 7 canon(icis) ca.

Cum dilecta filia u(est)ra (cum)eracensis
comitissa flandrensis referat p(ro)mis
sione(m) de n(ost)ris uacantib(us) b(e)n(e)ficijs a(d)
q(ui)b(us) i(n) obtinu(m) patronat(us) 7 donatio(n)es
(h)ab(et) i(n) manib(us) posuit alienis. u(e)l
q(uod) id (con)cedetis i(n) h(ab)eatis eid(em)
ne filia de certo attemptare p(re)sumat
i(n) uic(em). m(andamus). p(re)pos(itum) 7 couentu(m) glasc(uensem)

Nouit ille q(ui) scrutator 7 cordiu(m) q(uod) lic(et)
e. p(er) n. eccl(es)ia(m) n. erexerit cat
hedrale(m) p(ro)pter bathomen(sem) eccl(es)ia(m) uni
endo ut id e(ss)et ep(iscopu)s utriusq(ue)/ q(uod) tam h(ec)
unio asserat a nob(is) i(n) g(ra)ue p(re)iudic(ium)
in glasto(n)i. eccl(es)ie redundare c(um) p(er)
ip(s)am dissoluer(et) religio. fraudaret(ur)
elemosina. 7 hospitalitas tolleret(ur).
nos ad releuand(um) eccl(es)ie u(est)re statu(m) ep
i(n) t(ra)ctare diligent(er) 7c. uos ac p(ro) obi
t(um) bathomen(sis). ep(iscop)i humili. postul
astis/ ut ex q(uo) ep(iscop)o ad ueneram q(uod) sit sca(n)
dalo eccl(es)ie u(est)re ruina potuit releu
ari. c(um) 7 bathomen(sis). eccl(es)ia. id ip(su)m p(er)
postularet. Rex q(uo)q(ue) c(um) regni mag
natib(us) 7 a(rchi)epi(scop)o c(um) mltis abbatib(us)
deposcerent u(t) id/ unione penit(us)
dissoluta monasteriu(m) u(est)r(u)m reduceret(ur)
i(n) statu(m) antiquu(m). s(ed) ab his regimine
gub(er)nand(um)/ attendentes g(ra)t q(uod) ep(iscop)alis sed(es)
uacante n(on) d(eb)e(t) alio aliq(ua) i(n) nouaci(one) cu(m)
n(on) sit q(ui) ep(iscop)ale uis tueatur. max(im)e ne
pl(us) fauisse p(er) q(uo)d eccl(es)ie uidem(ur). sic q(uod)
eo uiuente (con)silium p(ro) obitu ei(us) liber(e)
o mutatione(m) petentiu(m) u(est)ram nequi
u(er)i(m)us exaudire. auct(orita)te p(re)s(entium). i(n) d(i)c(t)o. get
clus 7 bathon(iensis). eccl(es)ie. de p(re)s(ente) sol(uta) or
dinata fuit ut u(est)r(u)m ap(ostolica). se. ap.

p(er)sequendi facultate(m) iura habeant.
inuitum a(m)pli(us) cura p(ro)p(ter)eas id monasteriu(m)
grauaret. Hon(orius) iij. ep(iscop)o Carnoten.
et mur. l. et xv. canonic(is) Cuellarien.

Illa deuotionis sinceritas et c(etera). Cu(m)
salientes de q(ua) inuentum et c(etera). dona
tionis iure gra(tia) p(ro)cedente p(ro)uidere no(m)i(n)e
de mandato n(ost)ro capellani accepte i(n)
[illegible] S. duxim(us) (i. magistro) confirmanda(m) no(n) obst(ante)
ante collatione facta p(er) capitulu(m) alii si(n)e co(n)
[illegible] n(ost)ra li(tte)ra i(n) [illegible] appare(n)s
obtenta. c(um) nu(m)q(uam) i(n)uenerat ca(u)te i(n)
re q(uod) capitulu(m) uacante sede fungat
ur uice ep(iscop)i i(n) collationib(us) p(re)bendar(um) uel
eo(rum) cu(m) p(ro)p(ter) d(ic)t(i) p(re)lati co(n)ferendi p(re)be(n)
das ad capitulu(m) p(er)tinere negligen
tia deuoluta. cu(m) no(n) fuerit ibi suspen
q(uod) ea possit de facto l(icet) de iure co(n)ferre
i(d) ep(iscop)o Burgen.

Constitutus cora(m) [nobis] p(ro)curato
re ecclesie s(an)c(t)e Marie de [illegible]
et Burgen. ep(iscop)o p(ro) tuo d(ic)to p(ro)curatore
petebat ab eod(em) ep(iscop)o restitutione(m) li
bertate libere eligendi i(n) [illegible] no(n)
de ponere testiu(m) q(uod) uacante Burge(nsi)
ec(clesi)a [illegible] de [illegible] fu
erit recepta duximus reppellandas.
e x kal. ap(ri)l(is) Valentiam. Q(uod) fiunt a p(re)lato sine consensu capitu(li)

Irritas donationes [illegible]
[illegible] ep(iscop)or(um) [illegible] (i. assensu)
ret ec(clesi)e ab(s)q(ue) collatione [illegible]
[illegible] a lex [illegible]

Contra [illegible] Ep(iscop)o.
[illegible] q(uod) concessio decime ab ab
[illegible] si [illegible]
n(on) [illegible] robur firmitatis
hic [illegible] ignorante [illegible]
[illegible] decima [illegible]

(Interlinear: [illegible] monasterio [illegible])
[illegible] p(ost) [illegible] de [illegible]
ue(n)t eand(em) decima(m) dedit eid(em) (alii)
[illegible] p(er) iudicare [illegible] id(em) [illegible]
[illegible] uos [illegible] et c(etera). Cu(m) ep(iscop)o.

Cu(m) de rigore iuris [illegible]
ia no(n) tene(n)t q(uod) reclamante capitulo p(er)
p(ro)cedit [illegible] fuisse [illegible]
ea [illegible] p(ri)uilegio [illegible] i(d) [illegible] Ie
rosolimit(ano) p(at)riarch(e).

Nouit tue discretionis prudentia q(ui)a [illegible]
[illegible] n(ost)ri [illegible]
[illegible] p(ro)bare [illegible]
no(n) [illegible] omnibus [illegible] alior(um) [illegible]
[illegible] tue negotiis [illegible]
n(on) sit dubiu(m) et honestati tue [illegible]
[illegible] i(n) [illegible] In
nocuit [illegible] auribus n(ost)ris q(uod) tu [illegible]
(i. consenserint) [illegible] tuor(um) abbates [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] id(em) [illegible]
[illegible] (ipsarum)
[illegible] id(em) eid(em).

Quoniam et c(etera). [illegible] q(uod) [illegible]
[illegible] (clerici) [illegible] in [illegible]
ie tue negotiis [illegible] tuos [illegible]
[illegible] consilio l(icet) [illegible]
[illegible] et q(uod) statue(n)
da fuerint statuere(s) errata corriga(s)
et euellenda dissipes et euellas.
[illegible] q(uod) [illegible] no(n)
[illegible] (i. instrumenta) [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] merito [illegible] c(etera).

Ea nobis [illegible] et c(etera). cu(m) [illegible]
i(n) p(ro)uincia tua sepe [illegible] ad
[illegible] (i. conuentus) collegia uis p(ro)uidendi
[illegible] abbates aut p(re)l(ati)s.

Left margin: De q(ui)b(us) [illegible] p(er) [illegible] fe(u)do
[illegible] u(e)l [illegible]

Left margin: [illegible] omnia i(n) [illegible] no(n) sunt
[illegible]

Margin: [illegible]

Right margin: De iure
no(n) q(uod) alienatio q(uod) no(n) tenet [illegible]

Right margin: [illegible]
[illegible]

Right margin: h(oc) capitulum [illegible] et [illegible] maio
ribus.

De hiis q(ue) fiunt a p(re)lato sine consensu capituli.

aut per laicos per idoneas episcopis di-
ocesanis presententur · et eis presentatis et
receptis aliquam annuam · aliquam possit ·
monachi exhibeant · Idem · quia vero presbyteri
actionum placitorum et religiosorum quia fiat
ad collegiorum suorum assensum sine quo
non obtinent firmitatem · unde si con-
tigit quod decanus vel maioris vel sanioris
partis non affuisse consensum et sententias
nes huiusmodi vacuantur / non exami-
natis et approbata consuetudine ut
consueverint liberare aliquorum probari
tur communis collegii · non debe-
t esse sine beneficiorum collationibus re-
quiri consensum · Innocentius III · archiepiscopo
et magistro scolarum bituricensi ·

Cum apostolica sede · et infra · sane licet
acceperimus cum ex una parte ca-
pitulum sancti Stephani et ex altera mon-
achi / de sancto petro super decima
quadam in territorio ... civitatis ... al-
terum dictis monachis proponebant
donationem ipsius decime quondam fa-
ctam multis retro annis in bituricensi ar-
chiepiscopo diocesano · et accedente huius
consensu confirmatam fuisse · lege quoque
auctoritate leonis munitos extitisse ·
qui scribit ad damasum dicens · sicut a-
liquam fuimus aliquas male de
tentas quod divini iuris noscan-
tur usum tribuerent monachorum
episcopo loci probante consensum conce-
dit eis omnia perpetua firmitate
sub nexa · econtrario pars alligabat
ad ... consensum episcopi sine clericorum
consensu minus sufficit · auctore le-
onis pape · diversis neque episcopus de
rebus ecclesie quicquam donare vel com-
hic habes · xvi · q · ii · c · sine exceptione

mutare vel vendere audeat · non tamen
tamen aliqua horum faciat ut meliora pro-
spiciat · et cetera · verum cum consensu adque
tanti id eligat quod non sit dubium esse
et fuerit / super quo nos consulere voluis-
tis utrum quoniam decima tenetur alia
parochialis ecclesie ad confirmandam
donationem consensus episcopi sine clericorum consensu
sufficiat · et cetera · Idem · quia monemus quod ta-
lis qui decimam decimis ut eam restitu-
at ecclesie ad quam spectat · quia si fo-
rte in dicta necessitate ecclesiam et di-
ocesis quod alia ecclesie assignavit ·
plurimi religiosi conveniunt constituit
ut donationem perpetua firmitate subni-
xas audierint · non praesumere licet diversi-
sis non tamen ad illos cum aliud sit au-
ctoritate quod ab eo possideri et ali-
ud quod decimis alias ad usum
ecclesie revocare / et alienare quo
niam leonis pape decretum consensus
episcopi sine clericorum assensu non sufficit
ad revocandum autem ... se patri re-
rum sufficit assensus episcopi cum per
uterque utilitati ecclesie consulatur · nam
et laicis · q · et in heretico / nec quibus re-
ligiosa per ecclesias et decimas de
manibus laicorum cum consensu episcoporum
recipiant / quod in dubitatione datur in-
telligi quod sufficit consensus episcopi ut li-
ceat sic ecclesie decimas de ma-
nu recipere laicorum / hic et de his
decimis intelligimus quas laicus in
feudum perpetuo se consessit · id
est in heriditarium.

Tua nobis et infra · ad (consultationem?) tuam vi-
ro episcopo vel clerico cum solo aut cum presbitero con
... maioris ecclesie cum ab ipso cl(erico)

...gat episcopus et ad se assumat de religiosis vel clericis conventualibus ad [illegible] personis, licet a fratre [illegible] conventuales ecclesie baptismales et inferiores, aliud est: quoniam solo exemplo Leonis pape colligitur evidenter, in quo legitur: Nec licet episcopo de rebus ecclesie quicquam donare vel permutare vel vendere audeat, nisi forte aliquid horum faciat ut meliora prospiciat, et cum totius cleri tractatu atque consensu id eligat quod non sit dubium ecclesie profuturum. Irrita enim episcoporum venditio, donatio, commutatio rei ecclesiastice, que absque conniventia et subscriptione clericorum [illegible] cum concessionibus ecclesiarum perpetuas ad alienationes non sit dubium pertinere. Idem episcopo [illegible].

Pastoralis officii diligentia etc. Et infra: Porro consuluisti, cum auctoritate [illegible] fuerint parochie limitate, quod singularum parochiarum proventus in usus ecclesie cedere noscuntur et stipendia ministrorum, utrum episcopo liceat sine auctoritate summi pontificis vel saltem absque capituli sui voluntate viris religiosis conferre obventiones aliquas parochialis ecclesie, sustentatione ministrorum reservata, et cum Lateranense concilium statuta prohibeat ecclesiis nova imponere vel augere veterum pensionum postulationes [illegible], an episcopus valeat religiosis consentientibus personis [illegible] decimas vel de novo conferre aliquas portiones. Ad quod breviter respondemus, quod salva constitutione canonica de concedendis personis locis quinquagesima portione neque [illegible] licite facere potest episcopus.

non dubitet a te, quod per suum capitulum voluntatem. Honorius III archiepiscopo Senonensi et eius suffraganeis.

[E]tsi [illegible] archiepiscopus et fratres [illegible] Senonensis capitula cathedralium ecclesiarum ad nos querimoniam detulerunt, quod archiepiscopus Senonensis et suffraganei eius procuratores eorum ad provinciale concilium convocatos ad tractatum eorum admittere noluerunt; et quia visum fuit nobis et fratribus nostris ut capitula ipsa ad huiusmodi concilia debeant invitari, et maxime super his que ipsa capitula contingere dinoscuntur, exceptis [illegible].

Cum in cunctis ecclesiis quod pluribus et senioribus fratribus visum fuerit incunctanter debeat observari, grave nimis est et reprehensione dignissimum, quod per quasdam ecclesias pauci quidam, non tam de ratione quam de propria voluntate, ordinationem multorum impediunt et ordinationes ecclesiasticas procedere non permittunt. Quocirca presenti decreto statuimus ut, nisi a paucioribus et inferioribus aliquid rationabile fuerit ostensum, appellatione remota prevaleat semper et suum consequatur effectum quod a maiori et saniori parte capituli fuerit constitutum. Hec autem constitutio non impediatur si forte aliquis ad conservandam ecclesie sue consuetudinem se iuramento dicat astrictum. Non enim iuramenta, sed potius periuria sunt dicenda, que contra utilitatem ecclesiasticam et sanctorum patrum veniunt instituta. Si quis autem huiusmodi consuetudines, que nec ratione iuvantur nec sacris congruunt institutis...

i statuit cuivis p[er]sone p[er]petuo dom[um] di-
gna[m] egit p[enite]n[ti]am a p[ro]prio sed
via corp[or]is alienus. c. ex. iii. cl[emens]

Questus est [nobis] ... G. ... Conquerent[es]
Leo q[uod] eccl[esi]am tua[m] q[ua]da[m] excams
uicat[?] et minimis q[uod] p[ro]cessio eccl[esi]e
debita n[on] reddit v[e]l eccl[esi]e aliq[ua]s aut
p[ar]rochian[os] deti[net] sine tuo [et] aliq[ue]
canonicor[um] assensu. i[de]o d[e] suppo[ni]t
a. s. t. c. xxv. q[uo]d i[n] eccl[esi]a[m] i[n] aliq[ua] ext[ra]
p[ar]rochia[m] v[e]l alias de canonicis tuis li-
ne tuo [et] aliquor[um] fr[atr]um assensu positi
ob statue[n]d[um] debes et statuere et
avaris ob[servare] ... s[ed] si q[ui]s in-
hu[ius]c[emodi] deliq[ue]rit contra conte[n]tio-
nis iactat[us] et pro suis auctoritate
teneri debeat n[on] pena sit ulterius
[con]tenenda q[uo]d debet fuit et excede-
re repi[?] i[nnocentius] iii. augusti-

Ex parte sedis ... Cum p[re]posit[us]
[et] archidiac[onus] ad p[re]sentia[m] n[ost]ram ven-
issent ac B. augusten[sis] canonicus
p[ro] ap[ostoli]ce q[ui] r[ati]o[n]e vel s[ibi] p[re]posit[ur]a a-
ugusten[sis] eccl[esi]e vacaret ... exp[er]-
tio B. fuit p[re]posit[us] q[uo]d p[re]l[ati] ...
a. c. p[o]st[ea] decanu[s] [et] cap[itu]lo augusten-
si ... obtinuit destinatu[m] ut
f. ... p[re]latu[m] unu[m] eunde[m] elige-
rit [et] assumerent i[n] p[re]posit[um] augusten-
se ... i[n] signum i[n]vestiture anulo
aureo destinato ... ab ... mandatum
a[p]o[stoli]co executore[m] ...
ea[m] ... cap[itu]lu[m] memorat[um] ...
duxisset q[uo]d c. quonda[m] ep[iscopu]s ...
sed i[n] ep[iscopu]m ... electo ...
ac ... et ... sub ep[iscop]is ...
i[n] ep[iscopu]m cu[m] ... assignato ...
no[n] ... q[uo]d ipsi debent ... mandato

ap[osto]lico ... de B. cui augusten-
sem decanu[m] [et] p[re]posit[um] elegimus ... q[uo]d
... p[re]sent[em] B. ...
olim n[on] fuit augusten[sis] ...
mandat[um] fuit ut de ea i[n]vestiret
... et ... i[n]vestire fuisset i[n]vesti-
... et ... fuit vote[?] cassata
... cassa[m] fuisse ... q[uo]d ...
B. ... debet
p[re]posit[us] ... suo ...
nos attenderes et n[on] p[er]misisse ...
... ut p[er] ap[ostolicum] ... ep[iscopu]s
... ad ... et i[n] pe-
dux ... et ... a maiori ...
re ... dignitate ... nos ...
... ecclesie ... electu[m] ...
... canonice i[n] p[re]posit[um] electo[s] ...
tua ap[osto]lica auct[oritate] confirmans ... B.
... p[re]posit[ur]a ... et ...

Ex parte tua nob[is] fuit ... archiep[iscop]e
i[n]ti[m]at[um] q[uo]d ad ... dom[inum]
... eccl[esi]e ...
... postulare ut
... canonicor[um] ... aug[ustensis] ...
... portione[m] ... pro
... de ... statuim[us]
ut ... tuis ... archiep[iscop]e ...
... canonicis ... statuit
... obtineat
... i[nnocentius] iii. me-
diolan[ensi] archiep[iscop]o.

Ut ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur

Ut nostrum procedat de vultu [tuo] iudicium
... p[ro]poneba[n]t q[uo]d ... debeat ...
... negoti-
u[m] ... iudicii de-
... n[on] potuit ...
... allegata ... iudicium

ca[n]ge[n]t videbat[ur] · dignu[m] duxim[us] eam
c[om]misisse i[n] q[ua]lio[n]is/ordine plenius ex-
plicare · ne q[ui]s q[ue]m [ali]q[ua]l[ite]r suspicet[ur] · q[uo]d nos
i[n] h[oc] negotio p[ro]p[er]am p[ro]cessim[us]. p[rese]rtim c[um]
no[n] assignanda debeat ee[ss]e possessio p[re]bend[e]
ca[n]onicis · n[isi] · iuris sit explorat[um] q[uod]
auctore no[n] p[ro]bante · is q[ui] c[on]uenit[ur] e[st] si nil
p[ro]bat[ur] ab soluendus · unde potuit q[uod] nos
e[st] q[uod] c[on]uenebamus a nob[is] · maliciose ex-
i[n] discede honorius p[ro] bonis h[ab]itis p[re]uius
r[e]s[titu]t[u]s · ancilis i[n] possum[us] · uidelicet ut ostend[er]e-
de[m]us q[uod] p[re]dictu[m] cancellaria[m] p[er] ydon[e]-
ce modo canonico et epi[scopi] c[on]ue[n]tu[m] do-
nasses · porro · cu[m] donatio facta s[it] de-
cta et d[e] suspicione n[on] caret · et elapso
o i[am] anno uel [pl]us o[mn]i[n]o cancellaria app-
ar[er]et · n[on] i[n] initio c[on]cederamus q[uod] sub lat-
itatura c[on]tul[it] · ad nos e[ss]e ipi[us] cancella-
rie donatio de uoluta · uo[luimus] potui[ss]e-
mus ipam sine culpa c[on]ferre/q[uo]m et illo
e[st] di tenea[m]us i[n] eris · n[on] tu[n]c de occul-
possum[us] diuinare/q[uo]d g[uod] c[on]t[ra] illo q[ui] p[er]-
facie iuste p[re]sumebat p[ro] nob[is] p[ro]sta-
cu[m] ius p[ri]ma uic[e] q[uod] cancellaria[m]
alic[ui] n[on] c[on]tul[er]as · facultate e[st] p[ro] te p[ro]-
uidendi c[on]cessim[us] · n[on] tu[n]c g[ra]ciam h[ui]c gl[o]-
ri[os]a g[rati]a/n[on] ex malicia h[oc] ex beneui-
gnitate p[ro]cessisse · d[e]cimu[m] canoni-
co fra[tr]i nob[is] · in · ei cu[m] p[re]stitu[m] ma[n]-
dam/q[ui] sepe nob[is] p[ro]ferat i[n] amaru[m] · et ta[m]
d[e] p[ro]bati p[ro] testes q[ui] retestes e[ss]e p[ro]uenta
b[us]/officiu[m] c[on]cessas meminerat · exq[uo]
n[on] i[n] merito h[oc] de[m] c[on]cessione[m] fuim[us]
suspicati · uo[lumus] nos q[uo]d ta[m] expleat[ur] · p[ro]-
ut ris q[uod] ex officij debito possum[us] et
debemus de h[ab]it[is] c[on]cessim[us] ad c[on]-
firmatione[m] i[n] c[on]tra[ri]e iuntate · te m[andamus] a
in · renotatione[m] p[ro]fatur i[n] q[uest]ione c[on]-

nusim[us] faciendu[m] · o[mn]ib[us] g[ratia] diligent[er] au-
ditis te i[n] eis c[on]p[er]imus fuisse et hab[u]-
isse/ea tu[m] sinceritate c[on]silij · q[uo]d no[n]
solu[m] nob[is]/h[oc] n[on] est debuisses excla-
catia c[on]tra q[ue]dam c[on]cessa carnalitate ri-
q[uo]d n[on] affectu carnali · h[oc] discreto iudicio
debuisti ecclesie officiu[m] et b[e]n[e]ficiu[m] i[n] p[ro]-
ma[n]g[is] ydonea dispensare/p[ro] hac ho-
nestate ta[men]/q[uod] n[on] licuit ex pacto
ne p[ro]uentione q[uod] ibi m[odo] c[on]cussit ibi in
p[re]tenore p[ro] scripto c[on]cedit mundo officij
et retine p[ro]uenti cu[m] et lat[er]e · c[on]tra · sic
p[ro]hibet ne q[ui]s c[on]ferendo ecclesie b[e]n[e]-
ficiu[m] p[re]te[r] p[ro] uentu[m] suis ubi re-
tine p[re]sumat · et alibi cau[tu]m rep-
p[er]iat[ur] i[n] canone · q[uod] ecclesiastica b[e]n[e]fi-
cia debe[n]t sine diminutione c[on]fer-
ri u[e]l n[on] dominij distinguendo. u[er]u[m] q[uod] sac[er]dos tale
le b[e]n[e]f[iciu]m/p[ro]uent[us] ipi[us] an[te] donatio[n]e[m]
ne ... ipe h[ab]uit · et ex dona-
tione c[on]cessit ut ipe p[ro]uentus p[er]cip[er]et
n[on] e[st] dubiu[m] i[n] crede[n]dum symoniaca p[ro]-
uicate · si u[ero] an[te] donatione[m] p[er]cepit
ipe p[ro]ue[n]t[us] eius distinguendo · ue[l]
an[te] donatione[m] c[on]ficiat ut ipi p[ro]u[en]-
tus retineat ad ipe p[ro] nulla ca[usa] et
n[ecessa]ria/an[te] c[on]ueniat e[st] eo q[ui] accepit
b[e]n[e]ficiu[m] sic e[st] mediatore q[ue]z ut
offic[iu]m illo c[on]cesso retineat ipe s[ecundu]m
u[er]b[a] · p[ro] · eu[m] ubi · eius e[st] licitu[m]
f[ac]e[re] d[e] n[on] licet/ne illa ap[er]iam h[ui]us
q[uod] p[re]sumit sua facere p[er]ill[ic]ite ·
e[x] x c[on]cil[ii] lugdun[ensis] De reb[us] alienandis

N[on] h[ab]et epo u[e]l abbas aliu[m] uiri ecclesie
alie[n]are ad alia · q[ua]l[i]s a[b]be i[n] ep[iscop]i sit
potestate · tu[n]c si c[on]uenire uoluit e[st]
uasore e[st] c[on]sensu alter[iu]s faciat · e[x] x

Q[uo]i res ecclesie petiit a re [ecclesi]e

Marginalia:

·i· uel

·i· sine uicio symonie

p[ro]fectus

·i· h[ab]et p[ro] suo ne ... post illud c[on]tulit

·i· c[on]cessit

p[er]cipiat. na[m] si p[ro]uent[us] an[te] do-natione[m] n[on] p[er]cepit

pala[m] et publice de q[uo] ... est ampli[us]

uel no[n] alienandis

decret[um] ... ·i· p[ro]uent[us] ... uideat[ur]

gibus et honestate cupiditatis ...
usu egentium liberam ...
habitum quod obtinent et [illegible]
ecclesie eius facultate auferre cupiunt
excludantur. e. [illegible] toll.

Q[uia] ... diffinimus sacerdo
tes qui aut ecclesie sua reliquerint
aut non habentes aliqua predia vel famu
lias ecclesiis suis acquirunt. liceat
vel aliquas de familiis eiusdem ecclesie
manu mittere. [illegible] rei collatione in
[illegible] quam antiqui canones decre
verunt. ... ut ecclesie predio et possessione sua
a [illegible] dampno ... maneat illi
... [illegible] quod posuit
[illegible] ...

peculio

Q[ui] ... ex ecclesie ...
... ex familia ecclesie ad
... non plus
... ut qui res sua
ecclesie non attulit dampnum ... fer
at. Tales quoque libertos successores episcopi
absque aliqua oppositione ad ius ecclesie
revocabunt. e. x. q. ...

N[ulli] liceat alienare vel in
[illegible] ecclesie sue sive agri si
ve ... sive rustica mancipia. nec
... titulo obligare.
alienationis ... donatione
... donationem ... [illegible]
... ... contractum. ... omnes sacerdotes ...
... alienatione ... pena
... leonina constitutio
... [illegible]

S[i] ... diac[onus] ... de rebus
... alienatam ... ecclesie ... [illegible]
... actione ... [illegible]

ferat. ... alienator. ...
recipit et qui accepit alii restituendo
... sue
cura remedium oblatum neglexerit.
... pena ... ex
... nulla ... vacuet. ... liceat
... ecclesie ... domus
... et ... fructibus possit ali
enare ... auctore
... alex. iii. Wigorni episcopo.

A[d] aures ... nostras ... cui ...
... extirpare ...
... hereditario iure possi
dere ... concedas.
... suis vel parentum suorum labo
re ... ex toto ... vel forte
... possit aliis ad maiorem ecclesie
utilitatem ... eodem labore et honore
... alex. iii. ... episcopo.

C[um] ... aliqua ... constituti
... possessiones sic reddi
... decimationem et alia ex

abunde

... ... p. ... t. q.
usque diem clausit extremum ad manus sua
tenuit et ... non alias
... ... eligendi.
... fidelitatis tene
... non alienare ...
... ... ire ...
... ... delegatis de nulla
... ... alienet ... exa
mini possessiones ... ecclesie ... mu
... aliis ... de frin
... ...
... alienandi ... commutandi ...
... facultatem ... episcopo.

A[d] aud[ientiam] ... nostram pervenisse ...

capitula de canonicis exceptis ecclesie quondam pre
dia eiusdem in consuetudinem annuis sibi in capitu
lo et in perpetuum locauerit. idem quod non
sit uinculum quo asseritur locatores uitas suas
reuocare possunt. et quod si eadem predia
non ad reuocandum possunt eorum successores no
uis hanc locationem auctoritatem ad suas
capitulum in pecuniam conductorum restitu
endam. ap. re. complures. i. innoc. iii.
alexandro iii. regal.

Possessiones ad mensam tuam uel capituli per
tinentes alienare non debes sine auc
toritate et quibus monachi consueuerunt in
uictum clericis uel laycis assignare. i. de
episcopo mauricensi et preposito uicenti.

Ad nostram noueritis audientiam peruenisse
quod cum dilectus monasterium de P.
ecclesie honore maxime debitorum
abbas et conuentus eiusdem uillam quandam n
et commune coacti uendendo layco conce
derunt in feudum. cui conditione apposita
quod idem lxxx. libras persolueret pro
dictis quam exinde obligata quod non
sortitur effectum in capitulo et s.
uero humiliter supplicantes ut feudum
predictum faciendum ad utilitatem mona
sterii reuocari. predictum est idem layco per
annos decem penitus ut tantum summa
perciperet percepta. et multis per que
modo annos supplicet eius fructus et s.
quod dicimus quod si predictum monasterium per hoc
in uenias enorme dispendium incurri
isse dictum laicum ut pecuniam quam pro ex
honoratione feudi sui. et per ualuntatem
ipsius monasterii expediisse noscatur ab
eisdem abbate et conuentu receperit et s. fructus
perceptos sufficere debeant pro la
bore pretium feudi eius monasterio di

mittat liberum et quietum ap. p. complura
tis. i. de conc. generali.

Quum laycis quamuis religiosis dispo
nendi de rebus ecclesie nulla licet
attributa potestas quos subsequendi ma
net necessitas non auctoritas imperandi dolemus
sic in quibusdam ex illis refrigescere caritatem
quod immunitatem ecclesiastice libertatis quam
nedum sancti patres sed et principes seculares
multis priuilegiis munierunt non formidant
suis constitutionibus uel potius destitutionibus
impugnare. non solum de alienatione
feudorum ac aliarum possessionum ecclesiasticarum
et iurisdictionum usurpatione dictorum sed etiam
de mortuariis necnon et aliis que iuri
spirituali annexa uidentur. uolentes igitur
uindicationes feudorum super his indempnitati ecclesie
constitutionis ecclesiarum ac tantis gra
uaminibus prouidere constitutiones et uen
ditiones huiusmodi seu aliorum bonorum
ec. sine legitimo personarum ecclesiasticarum
assensu presumptas occasione constitutionis
layce potestatis cum non constitutio sed desti
tutio uel destructio dici possit. et non usur
patio iurisdictionum sacro approbante con
cilio decernimus presumptoribus per cen. ec. compescendis.
e. extra. a. p. belnac. de pe. [in red]

Peruenit de quinquennio in quin[in red]
quinquennium ex auctoritate et ratione consue
tudine renouentur. e. extra. ca.

De prauis irrationabili consuetudinem.
factis a rectoribus quorum se suosque
et successores pena grauiter obligarunt
ut factum ipsorum diffinire negarent. pa
pini ut nemo successor ante cessio
ris sui pena sit obligatus. licet
prudentie sit consultum ut si ante
cessor eius res ecclesie irrationabiliter

i. penes quos

in preiudicium

nõ tenere

pro p[re]lato laico p[er] dampno non dare restitutionem g. de iure restitutionis ca.

distrahitur ab eo ad ius eiusdem ecclesie
revocetur. Greg. IX.

Precarium [illegible] conceditur quamdiu
patitur qui concessit, solvitur obitu
eius cui concessum est. Concedens autem
ipsum alienare nequit. Aut si revoc-
are voluerit [illegible] pro conventione [illegible]
rem alienam vel non domino possidendam precario
[illegible] possidebit [illegible]
[illegible] concessum revocari
debet. Greg. IX.

De commodato.

Cum gratia sui tantum qui commodat ac-
cepit deteriorata vel [illegible] culpa tenetur,
casus fortuitus non, nisi culpa sua vel
dolus precessit vel pactum sit vel in mora fuerit, vel
non debeat imputari. Hoc enim quod
rem commodatam non agitur nisi usum ex-
pleri, et gratia rei fuit commodata, non
decipi beneficio vos oportet. Item
[illegible] lex. III. Lugdun. epo.

De deposito.

Gravis illa querimonia usque ad
nos (tuo) sit depositum et hactenus de-
negatum pervenit [illegible] pecuniam
[illegible] tua [illegible] fuit [illegible]
ac [illegible] ecclesie [illegible] non de-
[illegible] canonicos eiusdem
ecclesie [illegible]
[illegible] ut eandem reddat pecuni-
am [illegible] ecclesie commodatam [illegible]
[illegible] dirigan-
dam. Eo quod ut audivimus locu-
los [illegible] repta [illegible]
[illegible] et iudicibus [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ponatur et [illegible]
[illegible] allegat ut dictam pe-
cuniam reddere compellat [illegible]
[illegible] amicabiliter [illegible] de red-
dituum perceptorum pecunia. Noveris [illegible]
[illegible] acceptam. Greg. IX.

Bona fides ab eo plurimum [illegible]
[illegible] existentibus de positis
amissis [illegible] culpa [illegible] tenetur [illegible]
de posito obtinuit. Vel si aliquid pro de-
posito recepisset. Vel pacto vel culpa
vel mora precedentibus casus [illegible] fortu-
itus imputatur. Sane depositar-
[illegible] pro voluntate sua depositum re-
vocare. [illegible] compensationi in hoc deduc-
tioni locus non fuit [illegible]
bona fide [illegible] ad perfidiam minime
refert [illegible] compensatio ad mutuum [illegible]
[illegible] postulat [illegible]
[illegible] exigit [illegible]
[illegible]

De emptione et venditione.

Placuit ut presbyteri plebes suas ad-
moneant ut et ipsi hospitales sint
et cum venditur [illegible] carius [illegible]
venderent [illegible] ad presbyterum
[illegible] referat ut illi [illegible]
[illegible] humanitate [illegible]. Ex conc.

Ut mensura et pondera [illegible]
iusta fiant [illegible]
[illegible] mutuare [illegible]
[illegible] XXX dies [illegible] pane [illegible] pe-
nitent. A lex. III. ad [illegible]

Cum dilecti filii [illegible]
canonici [illegible] abbatem et fratres [illegible]
[illegible] proponentes [illegible] silvam [illegible]
[illegible] ignorante ca-
pitulo [illegible] libras XL marcas [illegible]
[illegible] ipsam [illegible]
[illegible] epo. et de [illegible]
[illegible] adiicientes [illegible]
[illegible] negatur [illegible]
[illegible] non differt [illegible]

de can^s in uu^o cae cognitione p(ro)cessit
rem ei constiterit q(uod) p(re)dc(t)i fr(atr)es siluam mi-
nus dimidia iusti p(re)cii comparasset. uenditio-
nem n(on) tenere. et siluam reuocatam eccl(esi)e
ad iudicans canonicos in possessione(m) ind(u)-
cas. et c(etera). q(ui)a u(ero) in aliis contractibus e(st) statut(um)
ut supplere iustum p(re)cium aut uenditione(m)
rescindere cum res minus dimidia iusti p(re)cii
comparatur. siluam ip(s)am tamquam iuri a(n)t(iqu)i
& iuritates possessiones monachis ad
iudicatum uim esse reddenda(m). salua q(ui)d(em)
re canonicis si decepc(i)one p(re)cii l(ite) (con)-
tr^a ca^u. in uenditione(m) n(on) hiis rata ca(usa)
rationabili q(ua)m canonici (contra) monachos
duxerint p(ro)ponenda(m). c(elestinus) e(t) huius.

Peruenit ad nos q(uod) p. miles. a.
uxori sue quandam domum in donatio-
nem p(ro)p(ter) nuptias assignatam mulieri
ip(s)a expulsa dante (con)sensum. u. mulie-
ri uendidit p(ro) certa pecunie quantitate.
et c(etera). p(ost) indicato uero milite iam d(i)c(t)e
ciuis in g(e)n(er)ali relicta eius q(ua)m i(n) uentre
p(ro)ligauit/allegans dictam domum titulo
donationis p(ro)p(ter) nuptias s(ibi) concessam alien-
ari n(on) potuisse/licet eius consensus ip(s)i nos(cer)e-
tur accessisse. p(re)dicta uero u. ex
eo nititur se tueri q(uo)d xxx. annis con-
tinue illorum in(ten)d(it) domum ip(s)am donatio-
nis de titulo concessio p(er)sedit. ex qui(bus) oris
uis uiri et uxoris in(ter) p(ar)tes est (con)sult(um).
Hac fere uenditionis t(em)p(or)e. uxor s(ibi) p(er)sonam
in (con)sule potuisset in uiri facultati-
bus (con)sistebat. et c(etera). l(icet) hu(ius)modi nos (con)-
suet(udinem) [illegible]. ex(tra). p(re)d(i)c(t)am ep(iscop)us
sua s(ed) q(uo)d p(ro)uisum p(ro)ce(ssu) locatam
p(ro) s(ibi) ip(s)a domo n(on) debe(n)t uiuere [illegible]
dare. innoc(entius). iii. ep(iscop)o pallien(si).

a Ad n(ost)ram noueris audientiam p(er)uenisse

q(uo)d c. & laycus ab. iii. uiuentium recipe-
re uoluisset/contra ne p(ro)ramentum (con)ue-
nientos edictum (?) p(ost) i(n)t(er) p(ro)c(essu)m (con)ue-
nient domos et oliuas recepit ab eod(em)
titulo emptionis. (con)tra ei (con)tra usur(ar)ium
agere debitorum q(uo)d p(ro) ex eo q(uo)d d(i)c(tu)m
est debitorum p(ro)misit. ut quamdiu a se p(er)-
cipere usq(ue) ad nouennium decem. lx. un-
cias auri. q(uo)d uix dimidia iusti
p(re)cii (con)tingebat. domos ei restitueret
et oliuas. et c(etera). sunt & dolus est. p(ro)-
cessit non debet. uel q(uia) si uel se
h(abe)t i(n) s(e)c(un)do uenditionis (con)fecto i(n) fraudem
canonis p(ro)mulgati (contra) usurarios
nos non obstante p(re)cii iniq(ui)tate ad resti-
tuendas domos et oliuas ei ad q(ua)s
debetur hereditario iure de uolunt(ate) (con)-
debitur sic uia uniuerse curis igi-
tur p(ro) pena in lat(eranensi) (con)cilio (contra) usurarios
p(ro)mulgatis. ap(ud) rechplas. i(n) d(omi)n(i) ep(iscop)o
ut de urbe.

Cum causa q(ue) int(er) p(at)ronium monas-
terii s(an)c(t)i martini de monte exp(er)-
imentat/ac ciues bulgien(ses) su(per) acce-
lanitas exaltata uertitur fuisset aliq(ua)n-
diu uentilata. c(ontra) (con)stitisset nob(is) m(oni)-
alium in uenditione(m) uel dimidia (con)-
tra p(re)cii fuisse deceptos. statuendo de-
cernimus ut p(re)fati ciues aut recepto p(re)-
tio possessiones restituerent memorat(as)
aut supplerent q(uo)d (con)stabat sibi in
uenditionis t(em)p(or)e iusto p(re)cio defuisse.
Gregor(ius) ix.

Si uenditor p(ro) t(em)p(or)e (con)tra se in-
diciam aliq(ui)s (con)misit/ut t(ame)n (con)tra de-
fendet uiuarie/s(ed) (con)tumacie (con)su-
it ip(s)e sine p(ro)mulgata e(st) s(e)n(tent)ia p(ro)un-
cia sua lata fuit/de emptione iure

causas litigans agere non valebit. c. lateran.

Ex rescripto tuo cum tusculan. Ad eandem c. iii.

Ex parte nobis innotuit quod cum ciuitate bonon. episcopi sue legationis in tractu per constitutionem factam ab episcopo portuen. et sancte ... tusculano presbitero modo confirmatam/ uidelicet ut nullus inuitum suum scolarium seu conductis alios de hospicio in lesionem uel preiudicium hiis inquibus non audeat hospicium conuenire. nisi pro constituto tempore conductionis elapso et tunc quam ... fauore prestitur conductionis. ut ... potuerit. sub excommunicatione hoc prohibuit et alia sub pena ...

Ilia constitutionem

... rata esse decernimus et auctoritate apostolica confirmamus/ statuentes ut a te et tuis successoribus/ singulis annis ... dicta ... et scolarium ... honorem ... ubi conuenerint ... de presbiteris ... diocesis.

Tua nobis relatio declarauit quod cum ad firmam fructus ... dare consueuit ... decimarum ... diocesanorum episcoporum statuto ... non obstante ... ut ... loca ... quibus ecclesie ... faciant meliorem ... ad ... ad alienationem non uideatur ... G. reg. ix.

Propter sterilitatem afficiendus magistro ... conductores ... colonus ... conuenerint/ colonus ecclesie ... pro ... rata ... remissio facienda ... an ... ualeat ... Vim in uno

in alio dampnum ... uel restituat ... sinceritas ... in ... locatis ... ad ... remissas ... sidue ... non ... rationabilis ... non ... soluisset ... actionem ... .i. de.

Potuit episcopus ... pro necessitate ... qui ... ab aliis ... si nolle se ... digit ... temporis duorum annorum spacium elapsum/ meliorationes ... aliis ... ab episcopo ... minime ... habere ... emphiteota ... si ... in solutione canonis pro biennium. ... modo ... duxisset/ ... potuisset expelli. non obstante ... ut canonem soluere non ... . cum in ... dies ... domino ... ex ... c. lit.

De rerum permutatione

Si procurator noluit rem in permutatione mobilem ... recepte ... aliam immobilem ... de qua ... uoluntate permutationem ... licet/ ... rationabiliter ... uel ... ex parte ... pagina ... .i. ... ex ... uelut

Ut commutationes rerum ecclesiasticarum ... ad successorem ... successores ... ex ... apostolica ...

Mancipia ecclesiastica non ... commutari. uidelicet ut mancipia ... ecclesie ... permaneant/ ... commutare ... ad ... non ... ex ... ut ... ut mancipia

quod fideles et sanctos eius per eam sive remedi-
o consecuti. Cumque muneris in capione
commutationis contractum in eliminatum sanctorum
rerum redigatur, et canonica auctoritate sit
in talibus permutatio districte inhibita, fugitivos-
que eos exterius resecari summo opere caveatur:
ne elemosina unius alterius precium fiat,
et absurdum ut ab ecclesiastica dignitate
fiunt decedes huiusmodi sit ob noxium
clericum. Ex rivali iii.

Quesitum est ex parte tua si commutatio
nes sic valeat prebendarum, cum commu
tatio dignitatum minime fieri valeat.
Credimus et generaliter tenealiquo con
mutationes prebendarum de iure non po
sse provenire, presertim pactione premissa que circa spiri
tualia vel connexa spiritualibus labem semper continent
symoniae. Sed si episcopus causam inspexerit
necessariam licite poterit de uno loco ad
alium transferre personas, ut qui in uno loco mi
nus sunt utiles, alibi se valeant uti
lius exercere. Clemens iii.

Ad questiones solvendas et cetera. Intelleximus
ex literis tuis quod due commutationes
ecclesie sunt in tua diocesi constitute,
quarum una est parochialis, habens ecclesiam cum po
ssessionibus, magis altera que sine curam. Ut
ad eas desideratur permutare. Cum il
lam alteri vel melior providentum plus
habundet, nos si postulet adiacentiam
summam pecunie minare, ut sic ad
equalitatem permutationis valeat pervenire.
Verum possit id licite fieri exstat
ut dubitatum et cetera. Respondemus quod cum de talibus prove
niantur ecclesie, pro eis commutatio est
tenenda possessionum et si non sit in tem
pore alterius in re possessionum alterius ipso debet
pecuniam posse refundi. De ipsarum

possessionibus ad invicem permutare. Nisi sub-
hoc expediret, refusa cetera pecuni-
a consumatur potest contractus permutationis
irritari. Sicut tamen quod contractum ne quisquam sine in uno
misceat. Innocentius iii. Senonensi archiepiscopo.

Cum olim S. et B. archidiaconatum et praepositu-
ram et praepositum ad invicem commu-
tassent et cetera. Licet predictus magister ab uno sp-
ontaneus fuerit de permutatione consensus
id tamen ob causam iniuste contractum propon-
ens quod ipse praepositum sibi archidiaconatum adiacens ab-
reservavit et post resignationem po-
st magister archidiaconatus fuerit assecutus et cetera.
Ergo nobis constat quod ipse vel tamen post
de permutatione omnino predictus magister sibi
non provideret errore et huic praepo
situram et illum archidiaconatum communiter
spoliare, sed licet diffinitivam sententiam
eos proferentes. Idem archiepiscopo et praeposito
sancti andree colon.

Cum universorum et cetera. Intelleximus G. ca
nonicum referente quod ipse ipse et cetera ci-
ca de permutatione prebendarum suarum in ec
clesia tractarent dispositione qua valuerunt ut
usque in minutie concordabant. Tandem idem
prebenda eius G. concedat suo consiguine
o assignata prebenda sua ei liceat per
mutare nolens resignare et cetera. Cum ergo
deceptus et non decipientem uterque sibi su
ccurrant ipsi per se de iure non posse
ecclesiastica beneficia permutare, ut cum sibi
plicata venia tribuatur. iii. q. Si
consiliante predicto G. talis fuisse
decepto animo a prebenda sua consi
gnato ipsi per se vel per alio illicito de
cetero restitutus faciatis eidem et le
nius iii. Gregorius ix. delectionibus et cetera.

Exhibita nobis (ingieri abb- atibus.)

Dubitabat ... pro duo ... quis licuit ... chat pro ... eius ... ride ... uedicto ... significauit ... iudicem ... ibi cel ... a m ... ipso que ... ciat pa ... otio ... rebus ce ... ecclesiastica

fiat

Dat quod conducit quod locat ille caput
si pereat tota res non dolet a principio vera
ut si exstitit conveniens ulla se liberat arte

abbatis et conventus sancti Martini de Pannonia petitio continebat, quod, cum lis aliquamdiu inter ipsos ex una parte, et praepositum Albensem ex altera, super quibusdam decimationibus verteretur coram G. capellano nostro tunc in Ungaria commorante, nostrae legationis in partibus illis, et Petro [illegible] ac magistro [illegible] in quos utrimque extitit compromissum, arbitrati fuerunt, quod licet dictus praepositus obtineret decimas in villa Salum regalium a rege Ungariae concessi monasterio memorato, ipsi abbas et conventus decimationem percipere consueverunt. Quocirca mandamus, quatenus si vobis constiterit de praemissis, et compromissum de spiritualibus et temporalibus [illegible] praedictum arbitrium, et quod sequutum est ex eo, faciatis observari. Innoc. III. Mauriensi.

In insinuatione praesentium **de feudis** Episcopo declarasti, quod gagium quod de feodo ecclesiae tuae a M. domino [illegible] recepisti ante tempora vetera fructibus non computatis in sortem. Et videtur, ut quod de fructibus, quos percepisti, in sortem minime computandos, id est, cum a feudo ecclesiae tuae pro feudo ipso teneatur, tam sit in munus. Idem archiepiscopo Mediolanensi.

Ex parte tua nobis est capitulum relatum, quod saepius [illegible] vassallum tuum decedere, et ad te feudum ipsius reverti, feudum quod alii liceat concedere, vel in manibus tuis tenere, et alicui non feudare de novo [illegible] in consulto, adhuc si vassallum tuum feudum alienare contingat, a ipsius filium vel consanguineum concedere eidem feudi de ipso valeat investire, sane quod dubitatio continebat ut cum feudum alienatur exigeris, quod pro te facile recuperare non poteris, vel ut possis alicui laico in feudum illud concedere, quod illum recuperet, et in feudum per eundem recognoscat, et cum feudum de quo agitur, inde fuerit expeditum, concedas hac in feudum filium vel consanguineum alienandi in vestituram, et feudum alienatum ei potius liceat concedere, pro quo ipsum eam valeat retinere. Et c. Greg.

de pignoribus et aliis cautionibus

Nullus presbyter praesumat calicem vel patenam vel vestimentum sacerdotale aut librum ecclesiasticum tabernario vel negotiatori aut cuilibet laico vel feminae in vadium dare, nisi iustissima necessitate urgente. Greg. Sabino defensori.

Latorem praesentium et cetera. Legitur ut quidam pro debito non teneatur, et vires definiunt quod posset pro debito addicari. Alex. III. Exon. episcopo.

Ex praesentium latoris insinuatione accepimus, quod sacerdos ecclesiae de Offi calicem argenteum et medietatem unius viriatae eiusdem ecclesiae pro sua necessitate pignori obligavit, et ea morte praeventus minime recollegit. Unde quum indignum est, ut eius ecclesiae res sive possessiones, quas sacerdos ministris deputare, sic tali debeant deperire, mandamus, quatenus filium eius, qui ex successione ipsius primo unius vel secundo obtinet, moneas et compellas, ut eas recolligat et restituat ecclesiae memoratae. Innoc. III. G. archidiacono et R. canonico Pisano.

Illo nos cupimus loco dono. Lugeri [illegible] Licet in causa quae vertitur inter filios G. de Costa ex una parte et G. filium

t. et H. clericos ipsius exacta sibi quibusdam cautionibus
praestari pro x. xxiij. libris pignori obli-
gatas / vobis duximus committendam. Ex
parte praedicti G. et H. clerici eius fuit propositum
coram quibus idem H. et B. petebat ab eisdem
decimas pignori obligatas sibi pure vendi-
tas. sicut in instrumento confecto exinde con-
tinetur. praefatus vero H. pro se et fratre suo
ex adverso asserebat decimas non esse pure ven-
ditas sed pignori obligatas. et venditionis
praedictae causa talis fuit adiecta condi-
tio ut liceret eis contractum usque ad duos pro-
ximos annos praefatum c. ex pacto expresso
. . . G. praedictus H. ab ipso usque ad
annum xxvi. libras perceperat fructibus
computatis in ipsis dare deberet. Unde
. . . sic et absoluta ven-
ditio . . . praefatae decimae pignori deberent
iudicari. Et quia . . . fuit in eodem
contractu et ex . . . non
appareat . . . sed pura . . .
. . . resolui . . .
cum . . . pacto fuerit expressum . . .
. . . fructus percepta deberent in solu-
tam pecuniam . . . summa
recepta . . . lx. sol. deberent persolui
. . . pluribus . . .
praefatum . . . exactione . . .

Ex litteris tuae . . . accepimus . . .
. . . in . . . R. . . .
. . . duximus committendam . . .
. . . Amalrico praedicte
mulieris . . . fuga . . .
. . . manu praefatae mulieris. R. . . .
. . . in . . .
fuit . . . de ipsius mandato . . .
. . . et soluta pe-
cunia . . . Amalrico mulieris

. . . et rebus propriis spoliat.
. . . possessiones . . . penes eundem R.
remanserunt . . . de mandato curie
. . . soluta . . . pecunia in
. . . praedicto. . . . possessiones
. . . restituere . . . mulier
. . . examinationem dotis . . . pete-
bat sibi restitui. Verum possessiones . . . ma-
rito fuerant ex officio delegatorum . . .
. . . Licet constat ex hiis
quae in praesentia tua fuere proposita et proba-
ta . . . de . . . dedisse in
dote . . . R. de bonis . . .
aliqua possidere / cum mulieribus favor
. . . in recuperandis dotibus debe-
at . . . sic in iure . . . male-
ficium viri mulier remanere non debe-
at indotata. Cum bona viri mu-
lieri pro dote tacite obligata . . . suo
. . . ad quem possidere R.
praedictum eidem mulieri ad restitutionem
dotis . . . de bonis
. . . suis . . . possidere. Id.

R. de . . .

[interlinear: . . . pignora . . .]

Cum G. . . . magistri . . . pos-
sessionibus quae quondam . . . laud-
. . . pro certa quantitate pecu-
niae obligatae . . .
heredes praedicti G. . . . in-
. . . in tua praesentia . . .
. . . ex . . .
fuerit . . . ab aliis . . .
eas tenuerant . . . fuerat ob-
ligatae . . . potuit
ad . . . nos . . .
. . . restitui in solutione . . .
. . . canonicas . . .
. . . restitui . . . debeant.

Cum usuris

computari, considerantes quod possessio fructuum restitui et sorte debeat, que iam ex tunc valuerit, pervenit dicti honoris et debitum [illegible] ipsis et esse restituendas decernimus et computari iterum ipsos in dua decem computare. i. de.

Significante R. quondam Pisano nobis innotuit quod cum dominus G. Pisanus archiepiscopus .l. libras pignori obligasset, ac promisisset prestito iuramento quod non donum ipsam statuto termino redimeret, creditore vero sic ea minime molestaret. Ipse statuto tempore pecuniam et fidelem [illegible] prout videbatur creditori pecuniam nimiam remisit. Quia vero nimia infidelitate agens sic ei in tercio fuerat non persolvit, et prefatus archiepiscopus ab impedimento detentus dominus G. satisfacere non potuit ut debebat. Et quia pacto legis commissorie licet pignorum improbatur, et prefatus R. quod in eo fuit iuramenti debitum adimplevit. Et pro eo quod circa nimiam conservavit pecuniam remisit ex contractu. Sed in tempore debito satisfacere non potuit creditori. Mandamus quatenus si est ita, predictum creditorem ut sorte contenta de perceptionibus pignoris computatis in ea. Iudex pro fructibus R. compotum ei dilatione reddere, pacto aliquo vel iuramento nequaquam obstante. Ex. concilio. cogatis. G. regis. ix.

Cum contra mulierem scilicet uxorem quondam [illegible] quo ad usumfructum filio suo successerit in bonis quod petebat ad eam mulierem uxorem eius devolvere interdum. In quam ad cautionem ydoneam exhibendam quam iterum et

palam nec computari, et de mobilibus que usu non consumuntur salva rerum substantia in mobilibus rebus que usu non consumuntur ad arbitrium boni viri pecuniam vel aliquid habuit vel habebit ad extimationem bonorum que consumuntur usu, et si hereditate in victura fuerit in morte sua. Datum. Ad. vel heredibus eius restituat predicti. Ex. capitula. Ex. c. v. cum et.

Quamvis licet fideiussionibus in clericis abstinere debeant. [vel a clero etiam fideiussoribus]

Titulus .xii. de fideiussoribus

Pervenit ad nos ex conquestione R. clerici qui est presbiter et capellanus qui fideiussoribus boni fideiussit pro exponendis pecuniam non solventibus coactus est satisfacere, ne igitur dispendium patiatur. Unde vir primum meruisse boni episcopo dedimus in mandatis, ut sicut debitas illi in termino que ab ipso debitores exigatur, et operam tuam sub suo sigillo signanda nobis mittere non differt. Item. dis. in quod. Si ex confessione predictorum clericorum vel aliis legitime novis sive rei sit heredes contra monachos convictus ut moveatur. R. pecuniam quam ex eius solutione restituant ipsum capellanum indempnem, alioquin de redditibus eorum persolvantur debita faciatis, et solutis dampna et que propter hoc prefatus incurrit resarciri, aut predictos redditus sibi assignetis tam diu sine molestia detinendos, donec ipsi dampna resarcita fuerint et debita sine diminutione soluta. Predictos vero clericos si religione fidei et iuramenti sui eos violasse constiterit ab officio et beneficio suspendatis. i. d. cane. Ex.

Constitutus in presentia nostra Ex. episcopo. v. s. sua nobis assertione monstravit. Quod castellanus eius[illegible] laici quoddam summa pecunie in ecclesie quod usque. [illegible]

Cum contra .ii. c. duplicem recapitulationem [illegible] maior respondit [illegible] ad [illegible] quod [illegible] de cum illo agro illa autem [illegible] soror testatoris [illegible] filio in hereditate [illegible] fructibus [illegible] si non [illegible] ad [illegible] non succedit filio sed [illegible] pro usufructu bonorum [illegible] [illegible] hoc. c.

Non quod [illegible] pacto longo tempore [illegible] pignus plus valet [illegible] vendendo autem [illegible] precepta [illegible] nec [illegible] ille [illegible] pignus [illegible] [illegible] vendatur [illegible] non [illegible] defraudatur.

[illegible] fructus [illegible] fruendi salva rerum substantia.

·3·

n̄ debeat n̄ psolvit credit̄ p plures
cum aliis debitoribus bonorum molestias patitur
ipse et debitores augmentatur. ideo qui. ind.
q. similiter e de his alios contra p̄stare
debitorem ut eum a fideiussione sua
liberare pr̄s absoluat. et. dil. c.
ppl̄as p̄ceptum q. aucte. i. uigint ut
n debit̄ l accessiones illi negauit
consuetudinē q est legi contraria; nob
stante iuramentum cautione ut ire co
gantur p̄dicta. q. difficile fore i. consor
tiis testes i anglia duci iudicantibus
oi. sacdotie [illegible] a cancellario
ipso accepta q ad testes audiendos
adaptatur l uincat. i. enim competente
ut eos signifiques ut eos inde tu
a recipiat. et examinet diligenter et
depones eorum transmittere fideliter
usque sig. quatenus fides possit i.
iris l testibus ad hui. inno. iii. i
nat genali.

Quod quidam religiosis a se. ap. e p
hibitum uolumus et mand. ad uniuersos
extendi. ne quis uidelicet religiosus sine
uel maioris partis capituli et abbatis sui lic
tia pro aliquo fideiubeat. uel ab
aliquo pecuniam mutuam accipiat
ultra summam com̄i prudentia constitutam.
alioquin n̄ teneatur conuentus pro hiis ali
quatenus respondere nisi forte i utilitatem d
omus ipsius manifeste constiterit redund
asse. et qui contra statutum uenire p̄s
umpserit grauiori disciplinae subdatur.
Greg. ix.

Quum pro quo fide iussione obligati
creditori in debiti solutione
cessauit aut dissipare bona sua
a cepit licet hi compellantur fideiu
re possint conuenire. ut eos a fide
iussione debeat liberare. G. reg.
ix. decano et capitulo moriu.

De solutionibus

Ad h. i capitulo et c. licet filii debita p
atris soluere teneantur ita plane si in
possessione paterna successerint. G.
reg. ix. uniuersis ecclesiarum praelatis.

Si quando et c. sint i utroque ne
quis pluribus eorum sub consulto p
alicuius generale debitis. aut literas a
ut seu sigilla concede. quibus posse
ut eam obligari. decernentes sic
eos fuit acceptatas. ad solutionem
talium debitorum ecclesias n̄ teneri. s. si quis
uis aut contra plurimas prouisa de c
ero uenire ab administratione spiritua
lium et temporalium nouerit se suspensum
n̄. i. d decano et. i. canonico tullen.

Fraud. dicte proposuit q. e. p.
clericus d. laye et quidam alii ipsius
curia officiali aud. remi. sic quibusdam
a debitas conuenisset. id est eum
recognoscerent hic debita. sic p re
ui i copia soluere n̄ ualeret ex
com. sententiam p̄mulgauit. et f. ad. q
sic ostendit q p̄des. o. i contrarium p
pter n̄ possit soluere debita sup
scripta. tamen ipsam sine difficult
ate quum relaxetis recepta p
ab ipso idonea cautione. ut si a
d pinguiorem fortunam deuenit
debita p̄dicta persoluat. i. de.

Si q. conquirit i. debitum pecu
niam se soluisse probare teneretur
et q. i debitor sit soluta n̄ ei
admittatur solonem i tradas ex in
quitatis. tunc enim difficultati hon
i cuibit probari q debitor receptis

·i· debitam solonem

Idem Greg. a. pisano gallor. De donationib.

Prudentes viri hac s. q. dam in nob. puras lege poss. ut debe se q. s. pote. cum. gsium. xii. i bn. ficiis. iuit acceperit. n. se psuasse prius. Alex. iii. parisien. epo.

Fraternitate tua credim n. late. q. cu ecce. i quib. pue. ecclie dec. sic pcipiunt n. dus. donatione ecce in eliorem pot. fac. uo deriore n. dz. accepimus aut. q. pdece. tuus. g. ues donatoes i reb. epat fecit. i detrimentu eccl. sive canonicos. i ostultis. vii qui donatoes hiit de iure n tenet. i dulgem. ut e licat dona toes hiit tu aclias q aliuas legitime reuocare. Idem wigornien. epo.

Cetera si abbem donatoem cu pso re z q. bz da de cuetu. l solu ab bem fac. cugit. z pbea cuetu. reclamauit. dare rei q. aliuas. z ul li etc. c suetudo. q. cu sacris canoi bz n obuiet. est deligentius at tendenda. z sed h e donu. ratu l ir rite. indicando. Idem abbi sci albai. dsul. uitib. z c.

Cu donatoes q. l. collatioes eccliarum l q. fiat pinatus pso. uniuersis. illi q. ipse ecclias possidet. uilius deb et ec monachis. si religiosis fiat locus ab epo l eius auctore rate de bet hri. ita q. pso q. n. deus eccliam possidet. sine ipso. assensu eius i uita sua n debeat spoliari. Idem ii. epo florem. h et rpe alexand.

Per tuas nras. pone pcauisti q. cu quod nobiles florentini. ecce fastinaus epm florentin. i domo sua retinuint. id ecce se dam se ismani repetat. de mandato alex. pp. iiii. modios tre i feod. gce sic eis. z successor ipius q. ut e m ous. de eo feudo q. fratros nobiles i uestiuit. uni e ipi assignata e ra. unisimu. totalleg. n n. duos modios i ueneri. feud. i teg. e i ilaca pitulares. l. q. dubitas eo q. n st i possessioe ipius. ne de no uo uideatis illo gfere. z c. nos g. attendentes q. eccla i achiz sius n dz fraude aliq. ad hue. R. q. te uel ipm secure posis i teg. e. cu tra illa iiii. modior. ipiis fuit assig nata. Idem R. gedeburg. z G. bu rhulgen. abbibz.

Cu dilecti abbas filii z monachi de cnelios. proposuerint cora nob q. nob ilis v. alan q. da ceras a pte ipi ecce. i elemosina assignatas. mol ere redige cupiat i foresta. z c. aj. q. ad sua p ipo monastio pfenda ap. p. pcedatis e ex tenore i strumentor. apparear. q. h fuit mes z iano donatois ut clausula de for esta. q. i fine pso inserta n ad supple donatoem q. ta libera z pura f uit ut i mutus ecce auexatoe z co secudie selam. l ad i fore. e gce ssione q. pcesione z detriuatoem hie i tra. iiii. l. sanu vesli debeat i alionca. p i cuctuz plena. i certa mas plenior. i bn. ficius q. q. pleni ssima. e i optato ad iuda. Idem epo elien.

Pastoralis officii z c. tua nos duxit dilecto gsuendos. li ecce gsulta

Marginalia (left): i existimis; diligentius

Marginalia (right): q. benefico in iudicari q. n recipi; noie; unde gfecti; z alia gesserit; natiui; redigentur; placet

Bottom margin: pastoralis p. hi. e flora. vnu mirabile s. q. epc hi. ple z aliq ecclia m. p. gfirc. z qd mirus ht. p. lo. gfrc. p.; De donatoib.

erunt pro uno viris religiosis aliquam ec
clesiam concedendo hac vice tantum simpliciter
de ulterioribus concedimus vobis illam ecclesiam ut
tamen eo ipso videatur in eorum usus fuisse con
cessa vel tamen unum pronunciat. nos autem inquis
tione duximus reddendum quod si episcopus ecclesiam
illi conferat de consensu predicti prior conferendo pat
ronus quod suum est conferre ut videlicet illis pro
nunciat. reputo quod concedantur operam in eadem. ut
si fructum eiusdem ecclesie aliquam recipi
at portionem. in eorum usus illa portio con
uertatur. quod si ex ipsius concessionibus illa deb
eat portionem habere omnis proventus pre
cathedratici in eorum usus cedunt qui
concedentes ut donatio sit legitima. con
sensus sui capituli requiritur. In dilecto
et fesulano episcopo.

Inter dilectos filios hospitalarios
sancti sepulcri ac fratres hospitalis sancti
iacobi siti eodem hospitali controversia
ad quam idem hospitalarius sicut possessorio quod
semel et iterum ex causa tamen dissimilibus in
tentare contra sententiam reportasset
de iure ad petitorium recurrentes super
ne curauit quod cum quidam sacerdos
et fratres ad partem eiusdem hospi
talis sito cum ecclesia de ... ho
spitale ipsum hospitalarius supponere
ac suprafatis conuiseret in his tribus peruentionibus
ubi vices suas omnes statuerent. ut
quod per ipsos fieri acceptaret / quod est eidem
tamen statuerunt ut ad ipsum hospitale ac
ecclesiam mitterent. quod eorum nomine reciperent
assignationem ipsius. et autem duos i
lluc de suis fratribus transmisisset / ipsi de
nationem et assignationem ipsius hospi
talis a magistro quod a suprafatis per eum tam
destinatis eiusdem domus fratribus receperunt

et peruentionem autem per alium ex adverso
dixit. quod predicta donatio debebat non in iu
eum reuocari. quoniam multis exceptionibus in
concessis a predictis fratribus ac parochianis fr
atribus excitatis. et primis de religiosis
iosa in fraude plebani de ... quod
sit eodem hospitali mouerunt controversiam
nerunt celebrata et. accedentes quoque
fratres et predicti sancti iacobi / preterea imo po
stea se exceptione sua allegauerit
ut. videlicet plurium exceptionem et
fraudem / non utique quod ipsos. sed ab ipsis con
nulla et in eligentes donationem ab
eis hospitalarius fratrum / pariter ac si
pliciter excitasset / quia non deceptionibus sed
deceptis iura subveniunt. unde predicta quod
superius se opponit / se quod sententiam pro ut le
gitime defendere non valebat. hospi
tale predictum et pertinentiis suis hospi
talariis sancti sepulcri adiudicare cu
rauimus / ita quod per hanc sententiam dioce. episcopo
et plebano de pisca nullum prejudicium
generetur. cum res inter alios acta non debe
at aliis prejudicium generare. Idem episcopo sancti
Apo. se. oraclo et. Cadree

Audiuimus et. et quod licet in canone d
icitur ut singulis episcoporum in parrochia sua
monasterium construere voluit. et de rebus
ecclesie cum pluribus ipsum dotare non amplius
unde quam quinquagesimam ecclesie vel quod monas
terialis regulis in forte vel plus magni
ficare noluit sexagesimam non amplius quam
decimam partem eius ecclesie est proprie ecclesie
debeat elargiri. quia tamen in eodem cano
ne conseque adiungitur. ut hec tempera
nte equitas obseruetur. quod cum extendi
tur: competens ubi sedium conferat. et
voluit dampna grauia non in fugat

ea que cautela sciata ut ipsum tantum in quo placuit ex hiis duabus remunerationum assumat. Si quis autem considerans quod unius episcopi non solum non deterat pluris sed non tantum minus cum geminum ecclesie sive detrimento contrahere sive semel id facere velit sive pluries successive eidem vel diversis ecclesiis conferendo. Unde cum grave detrimentum sive de possessionibus sive de proventibus ad episcopale mensam vel cathedrale ecclesiam pervenerunt in quibus in quinquagesima portione constat esse collatum potest legitime revocari non pro portione vel alia legitime exceptione legitima hunc actum excludat. Nam cum si facte plurimarum que collatio quinquagesime vel centesime portionis continet non in facto detrimentum quia tunc non solum si sepe sed et semel id fiat excusari continuatio de prehendi pro iure valde dampnosum. Quid magis propter exorbitanter fit quod ex plura autem stare vita cognosceretur si quinquagesima vel centesima semel aut successive dicere gravi ecclesie dampno contrahitur sive tantum habundet episcopus ut sine dampno sue ecclesie possit amplius. Et quod quis quinquagesimam vel centesimam partem valeat dicere ecclesie sibi venire quamvis non debeat summam excedere a canone prefinitam. Si quis autem largiri voluerit occurrit detrimento tam auctoritate predicta et in maiori summa in operis alicuius providi. Gregorius IX.

Propter eius ingratitudinem in quam lapsus fuerit collata donationis pro tempore rigore iuris eam potuit revocare

h. c. citat de revocandis donationibus

Si forte in ipsum impias manus iniecerit vel sic atrociter iniuriatus fuerit vel gravem rerum suarum dampnum intulerit vel vite periculum intentare presumpserit. Tamen addentes quod si cunctis non extendit successores. Extra Gregorius IX. Auree.

De peculio clericorum

Investigandum est

Licet presbyterum hiis presbyter qui ex eadem ecclesia ordiniculis proveniens ad diaconi iuris sint ad quos ut hiis presbyter noscit eius debent in canonica auctoritate id exeo.

Presbyter cum diocesanis de hiis que licet pervenerit ad ipsius ecclesie reum suppetant faciat aut ab eius ordinatione discedat. Extra Gregorius IX.

Tunc ubi quilibet presbyter rebus que per dies contractus acquisierit per ecclesie reliquantur si quidem et licet cum extra Gregorius IX.

Ad hoc presbiteri de redditibus ecclesie vel oblationibus vel nominis fidelium alieno nomine res comparavit que sive non suo ita non alieno nomine presbyter fraudem facit de sacrilegium et esse dicitur quoniam sacrilegium est et per communem inde furtis que sacras oblationes asportabat et furabatur. Extra Gregorius. Collonatus.

Quas sane clericus agellia vel vineas vel terra ecclesie vel fratre probavit sustentandi iure suo usque ad diem obitus sui possideat. Unde post eius decessum ecclesie restituat vel testamentum aut successionis iure ecclesie heredi vel relinquat nisi forte eo quod episcopus compluras ac privata ecclesie eadem largiri voluerit. Extra

Ge. an. ibo. De testamentis et ultimis voluntatibus

Quoniam ad nos relatione pervenit quod I. Q. archidiacone civitatis episcope condito testamento in octo vaccas ibi tamen sue mit heredem instituit. ceterum suam in residuis. iiij. hortatum G. ut sollicite huic distribuat. et quod ipsum habuisse paruit aqui pro sua detineri missa tenus paciatus. non huic solum quod eum ante episcopatus ordinem pro habuisse constat. quibus vero ante annum ipsius consecratione fuisse cognovimus. vel in episcopatus ordine predictum episcopum acquisisse. in eiusdem ecclesie dominio conver. i. de.

Quia in generalibus tibi. Gabina abbatissa conquesta est. quod quidam a ab ... monasterio sive pro quo regendi sui accepit officium. condito testamento leg... aca quandam reliquisse. dicens eam usque in diem obitus sui non condu... ... monachale. set in vestibus quibus ... loca illius pervenit. permansisse sic ... quia quod ante ipsam fuat abbatissa. et ... pene ex consuetudine venisse et ... conatum G. ... post quam ab ... ordinata est in monasterio ... plures usque ad obitum ... contra ... ad ... episcopi ... que eam sic esse ... non ... ... monasterio ... sed res ipsius eiusdem loci. ex quo ... ... abbatissa ... de iure ... i. de.

Cum quidam ... pervenit ad nos. s. dicti ... luce migrante ... voluntatis eulogio ... monasterium ... religiosa femina eius herede ... quod obire ... ditate pro ... heredes ... quod totaliter hereditatis ... sub ... legatarius non ... ad ... annum vel ... statuendo ...

hortantur ut eam commoveant. q. i. aliud ... monasterium quod iussit et debeat ordinare ... cuncta secundum suam voluntatem defuncti ... ... conatur. q. si i. predictum ... pre sui in loco quod constitutum fuerat ... si non ... et ... ordinari ... impleri neglexerit. tunc pretium ... ipsius loci. sine dimi... nutione qualibet assignentur. sic enim sacrosanctissimas leges divinas defunctorum ... voluntates expleri decet et studio ad impleri. i. de pe. ibo.

Indicante tibi cognovimus et ... referente quod ... uxor ... monasterio religiosi ... ... volutate ipsius ... volu... ... adimpleri. i. de e. ejo.

Dilecti filii ... conquesti sunt quod quidam ... pro sui aliquis ... iure se... pulture ... alienam reliquit et quod secundum leges huiusmodi ut heres ... ad solvendum cogatur. si auctor eius rem legavit alienam. si quia fructus ... a sua lege ... legem ... valde nobis ... ut res ... legata quod ... esse ... ... quod alienam restitu... debuisset ... magnifici...

Si heredes iussa testatoris non ad im... ... pleverint ab episcopo loci illius om... res que eis relicta est. cum omni ... cum fructibus et ... ut voluntas defuncti impleatur. ex ...

Cum in officiis ... laudi... ... ut teneamus obv... ... de quibus ... nos cognoscim... ... eis quod ecclesia ... ecclesie ... beneficia ... bo

nudis ubis iussit vendari et suis dari ubertis. et scutellam argenteam

na p eas acquisita, i alios transferre p
sumit. h' g' q. auctis canonibz gsta
t i hunc / nos i deprimitam eccam
puidere volentes. sui testan decer
ferit. lic aliq gtre voluit / penes
eccas eccas bona pperum remane
a. l. ius.

Ad h' plenariz i notescat q. clici
de mobilibz q. p eccam sic adep
pta de iure testari n posse. viu
entes tn 7 sui gpotes moderate
valeat aliq de bonis ipis . n rone
testamti h' ele i eiim erogare
i egritudine gstituti . i d' vigilii.

Quia nos 7 i . g . c . 7 q. Cepo.
Ut clici de hijs q. p' ne successi
ois t cognatois i eiim / aut de ar
tificio suo sic ad epta / seu dono gs
aguincor aut amicor n huo t
ad eccam puenerit ad ipos libe
dispone valeat . de hijs tn q. gsi
derare eccam pceperit / nulli de iure
posse facere testamte . i d' hostien.
Cu eccs i ura p' gsti Cepo tuo
tue pposuisti tue i epatu gs
uetudie optinere / q testamta q. fi
ut i ultima voluntate penitus resci
dunt . n tn sb septe . vij . aut . v .
testium fiat / sed q. leges huane
decerunt / q n a diuina lege 7 scor p
rum i sttutis . 7 a gnali eccie gsue
tudie id ee noscat alienu / cu sc'
pt sit q. i ore duor t triu testiu
stat oe vbu / pfata gsuetudine
improbam 7 testamta q. procham
eccam pbro suo 7 trib t duobz alijs
psis ydoneis i extrema fecerit vol
untate . firma decernim pmanere. sb

i tacite anathematis phibetes . ne qs
audeat rescindere testamta . i d' uidi
Relatu e q. cu Cauz uellerent
ad eccam uirm sr relictis eccie
cu deducerent . vos n . vij . t . v . ydo
neis testes i ducitur . in fponimus
indicare 7 i . g . d . cu aliq cu ta
t ad uirm fuit eccam deducta . e
a n sed leges . h' sed decretor stat
uta tractans tribz aut duobz le
gitimis testibz requisitis / qm scpt
z i ore duor t triu testiu stet
oe vbu . i d' clico 7 cappllo castri
Relatu e auribz nris q. cu stat
uuni i lat . q. ut bona p eccam
acquisita ad eam i clicor obitu deuo
luantur . dubitans an h' sit de immo
bilibz tm t de mobilibz ltendend'
i q. gnali bona q. p eccam a
cquisita ei debent mx lat . gal' p a
d quetus obit remane sinite aut
eccam n expe . t successor clia morie
us . n z collegiu clicor / si tn 7 gg
gatio i elligere 7 rex uia dz ea
nota distribuere 7 ania hre . v q.
i loco defuncti tm un' z ordinand'
il ea bona sic 7 alia ipi' eccie in
tuitione dispens . s' h' au alia mob
lia p eccam acquisita de iure i alio
moueas ambos transferri n posse .
gsuetudis tn z n i pbanda ut d'
hijs paupibz 7 religiosis locis 7 illis
q. uiuentes seruerat . sui gsaguinei
sic sui aliq . aliq mx seruiens ui
cu gfauit . Cetm ex hereditate t
artificio aut doctrina puenit dist
buant pauibus decedens . C q. u
n ulli i diuisis eccis bnficia poss

sed q' vadiat h' reddit suos distinctos canonicas.

[illegible] ad hoc

s . e . c . q. nos.

3.

idest dimidiat quod inverat per estima
tionem ergo quod i e spal. i unio. us
Cum tu de benignitate etc. et scda
Cum quo appostas qui diami q q expre
ma voluntate i ala dispone annuit
u aliis decretis testat . i d. C. ec. sa
laudem i lucana pibro eand.
Officii etc. scdo ostiuidi . cu dd i testi
miuo relinquit epo pia portione et
alia mia monasteris l eccle. uc epi
ex iui legitima posse petere portione
etc. q. c. c. R. q. si portione mia e
ad unde legauit epo . ut eet ea sola
contempt et epi acceptauit ex p hali
us renunciasse uidetur. de eccl n p
oat exige portione . q. si ea ei ab
solute relinq. portione s debita
poat u omni de eccl uedicare si
v ostiuit q i fraude modice ostien
te mortuariu ut i eccl epo por
tiore debita fraudaret. et similis ado
lusi aut procurari u deuet epo po
rtione ex iui poat exige a canone
ostiuiard saluis i dilige his . io . po
n quoda reglarium lec acelle . id.
Requisiti de his q testat . p aia sua
legat i ulta voluntate q sic
i epm et eccam dividenda . et ad re
glarit vin et q epe de de his sed
diuisas ostituidines tua l'ra por
tem hre . et ostidand et dilige uite
testam legere h in . relicta ut
i relicta ut epo et eccl aut relicta ut
epo et ut eccl . i p eui distingued
et uit reliquat epo ad expresso an
apprinq. si ad expresso gnalt est
uin q ptinut eet relict i eccl
eccle no p . uis cathedrat eccia

indicat p de illo parte portionem q
ad mod epo operat sua porto . si
aliq eccl relinquatur et ut h n ap
tiaire exprimat q uelit ut eui ec
epi u eccl i q eui cathedraz dispo
testatoris. sec aut et si exprimat
q uelit illud ee eccle n epi q pu
ata dispo testatoris u p gnale o
suetudinem canonu i impugnet u e
ostiuui q i canone legitur uidetz q
potabiles qui ad eternit ad . qui ei
eccle aut sequestrati diminut et do
nat q h ille q donat p rep tate
adepturi aie sue . u p omodo iado
oal pbat offic . u q . sim pu h
q . diuisi eccle i e facultates eccle
oputabi . qm h e ui cu testatore
ita sequestri legat i . epo q n ex
primit uti uelit h ad epm cui n a
d eccam ptinet. Siu relinque i epo
appimq ptinet eet relict u i canu
eccle . h p n here ostiuui pbatet et
de isto uicth p eccam peat i uita
ei. q si reliquat epo et eccle de illo
canonica i e ipos et diuisio facienda
Siu i epo et eccl ut relinque iure
eqiua sui i equa sic relicta reduc
eda se ad diuisione canonica i ee
pm et eccam cathedrale . u aliq uelit
ee testatoris dispo ee ostiuui . q p
uine voluntatis fauore sanas dereli
e ob tuunc . u neq fraus i tueit
ut dol q ne aliq nimiu defraud
at debita portione . Sed aut et si
aliq legat epo et aliq capitulo v mon
tibus aut aliis pis locis . na i h eu
q legat epo eo et ptinet . cu eccl
cathedrali q ad mod licet aliis leg

aut reliquo i epo

Pcipuu

uet ex hys q̄ ut legat por
tōem canonicā n̄ omn̄ opine
tur. cū n̄ ē una comunio ī te
pī ⁊ capitāl l' mōaīa sīt alia
pia loca ēsīna ī ē ipm̄ ⁊ eccam
cathedralē. c̄ ē spūali cōiugio
copulat̄. vn̄ q̄ acquit epc̄ n̄
uī h ūtrū ad qrit. ⁊ iud' ā
gnali ē oblād' cū eū q̄ p̄ p̄
n̄ possidē/ placeni l' ad mīstr
aciōem eccē n̄ hūrē/ q. si ei aliq
ipē s' relicf' n̄ solū ąppiq. vn̄
ē ab exēneo ī elligit ee relict
n̄ ī tiitu ecce h p̄e/ s' p̄ lrato
ī ōriu appāretz. videm̄ de
uio n' ēpe n' ecca p̄ ī uitāe
c/ s' ad uēdicare. ⁊ h ī elligit
ē uē cū fraus nūmē pe
uraret. q̄ si debeta fuit p̄a
dauan̄ n̄ dz. i d' ēpō tusano.

Ramūn' de clerā duas hūs fi
lius aiberā uidez ⁊ ad sc̄a in
trem. ī u sū clerā ⁊ vxorē nōie
adelasia ⁊ ex ea̅ pōstea cōd'
testamētē/ aūt oche filie puui
uit dote q̄ ei dederat/ dom̄
⁊ q̄da ceru ī eod' testamēto
olungr̄s. ad ūe vō im pubi
relīq̄ ceta bona sua. adiaēt
vt alteri orthia ⁊ sobolē q̄ ḡ
eītabat ī ūo. eid' ī pubi su
ccedēret/ si abs̄ libis morere.
moritur ita ḡ testatore tutore
ī pubis ea, ē oīb; bonis eid' r
elictis apē. uite liū adū cū
ioa. p. nōie. cōvert. q̄ filiū
ex eo susapiēs. tand' sine li
bis ēē defuncta. cui' bōa

ip̄. p. matr' ei' si l'ibet/ aliqū
to t̄p̄e possedit ī pace. q̄ c̄ alia
muliere ɔ̄ctes. ma. ⁊ filios
susapiēs ex ead' die claus it
extmū ⁊ post mod' ī c̄ alrotha
⁊ filiū ei' ex una p̄te/ ac filios e
iusd'. p. raynerū ꝯ tutore ei
ex ex altera/ sr bonis p̄dcās cui
sd' adiudic. sustatata mad a qd
ut. ceptū ēē. c. iudicē ī
usta ad cōmūe lagane ceā
q̄ alrocha ⁊ filii ei' bona q̄ndā
ramūn̄ tanq̄ ex cā fidei cōmi
ssi p' se tenēbis s' debita pec
ūte/ tūtore filioꝝ p̄ dcā. p. ad
ex ad ulū ɔ̄ eadē q̄ obstabat i
mobiliū anual p̄scrip̄. ⁊ usucapio p̄ d
ote. ac logi t̄p̄is silentiū dum
ūte ⁊ sr allegabat/ q̄ de bo
nis ill' ei cīa clerē matr̄ se
cundū ⁊ cīa a delasie vxori
eid'/ q̄ cīta p trebellianū/ nōie
ip̄' adiecte erāt cū oīa dedu
cte. ⁊ dcē v' iudex sup' dcm̄
mynerū tutori nōie pupilloꝝ
ī restituē bonoꝝ ramūn ad
cōnauit/ cīa dc. p̄ deducta.
q̄ adiēt ac uiro suo donauit.
dēs ī se tenuit q̄ beat ramū
ad. n̄ ū aliq̄ cū cōgnouisse/ d
cūta q̄ cīa adelasie q̄ ipā
p. vēdiderat supra dcā/ p̄cepit
ī id' iudex de huis reb; ut as q̄
tas p̄educat. de q̄b; dedu
a potuit sed tusane ɔ̄suetu
dīne ciuitatis. dedua q̄ ca q̄
a p̄ trebell' id' iudex ī iurie
⁊ ī q̄ (?) restituē

Iᵃ trebellaris cū reddē cīta q̄uarta
de repaloaris cū ī lagata q̄uartis
ⁿ/ Pro ⁊ dua ī dando natis iura ⁊ trente
Semisse vero dant natis ⁊ q̄nq̄ uel ⁊ aliquorum.

-gruat ea deducere potuisset. Si vero ipse
ab illa summa provocavit etc. Causa autem co-
ram G. dioc. card. auditore a nobis con-
cesso fuisset diutius ventilata. ipse demum
audacto viro sententiam super dicta iudicavit: in
eo quod dixit dictam clericam et dictam ad ecclesiam
in legitime deducendas / pronunciavit in-
iustam: et ab ea legitime provocatum. con-
stituens sic illas duas deducendas.
ut legitima portio iure nature de-
bita aldobrandine / illi salva sit in utroque / a
quo restitutionem dictam raynerium con-
dempnavit / in eo vero quod contra parentes
eis id iudex censuit remittendam:
sententiam confirmavit eandem. ita videlicet
quod fructus de bonis ipsis a tempore li-
tis contestate a patre percepti / et filius eius
post mortem ad se pervenerunt / id est ea quod
si sufficerint ad quartam / et fructus eius
eo nomine alia deductio nulla fiat.
alioquin usque complementum fructuum per-
ceptorum computationis vero hac semper non
patitur adiectionem ipsam in legitima non
potuit aggravare. legitimam ipsam
vero / videlicet esse partem que sibi debebatur a
b in testamento deducendam censuit et
retinendam. ita quod deductio fiat tamen
in de huiusmodi rebus. de quibus secundum tuscam
consuetudinem aut consuetudinem filie
eo aut quod pronunciavit iudex competenti-
us ministerium pupillorum ad re-
siduum restitutionem attendit / ac eis
filio faciendam. ipsius sententiam confir-
mavit. Nos igitur eiusdem cardinalis sententiam ra-
tam habentes ipsam auctoritate apostolica con-
firmamus. Gregorius episcopo Novarien.

Tua nobis fraternitas intimavit. quod nulli
religiosi quam etiam seculares. alia-

ra pecuniam et alia bona / que per manus
eorum ex testamentis decedentium debe-
rent in usus piorum expendi. non dubitent
alijs usibus applicare. Cum igitur omnibus
pijs voluntatibus sit per locorum episcopos
providendum. ut secundum defuncti vol-
untatem universa procedant. licet a te-
statoribus id contigerit interdici. Man-
damus quatenus executores testamentorum huiusmodi ut
bona ipsa fideliter et plenarie in
usus predictos expendant. monitione premissa
compellas etc.

Renaldus Peponis filius Her-
veis qui cum ipso in obsequio sedis nostre ut
patris sui hereditatem venientes
et Saulus filius masculus moreretur
et eis Pepone mortuo licet quibusdam b-
onis hereditatis eiusdem. matres autem
eorum compulit quod duo. mortuo re-
liquo per ut extitit compulsi pot-
ant perdentes. tam autem fu-
erit. quod nemo ipse habeat litandam fac-
tendi quod nec in illa aut in alium rei predictas
non eorum filios masculos ex ipsis
legitime descendentes quod secundum si sic
non valerent. porro dictus R. plene
non huiusmodi condidit testamentum in quo
medietatem partis sue. de rebus
predictas quibusdam amicis suis aliam
vero medietatem et reliqua bona pa-
terna vivi ex patruis suis reli-
ctis legavit. adiciens ut bona
ipsa ex testamento vel ab intestato
dicti heredes R. possent succedere.
si vero contingeret legata dictis amicis
suis debita ad ipsos pervenirent
portionibus devenirent. de-
inde dictus R. nature debitum persolu-

Nota

Aldebrandine

Reinalterius (?) ... R.

Dec. s. e. in. et fit ... bona ...

eure ac uno ex parys hredi
are adeunte pdcam · cu dca aui
cli adv9 eund patruu ac filios
ei9 cora iudice cuitatis urbe ue
tensis i moiant qone petedy
rata q ipos ptigit · legatu pdem
z restiui eis l q ipm illi uenuret
qdq oome tesi eius · R · ad i
pos ptinet l potera puenisse
ptae iudex ab mag i pdaie li
legato ipos ab solutes ad restitu
tione aliq bonoy lineali qde
nauit eos ac fuis eu ambe
ptes ita audiam appllasset
pendete usq pte dei iudicis sna
ta i fina qem h se fuat
pmulgata z qem p se fraebat
execuon madari · dilcs fili
ni · o · sci nicholai i carce tu
llian diacon9 card · lite cora te
legime qt · qm id · R · hebat
i bonis quoda pponit pris su
i cna pte debita iure nate i
q guau negaur · n n qsta ne
bellianica q qz etineus resti
tunde guat deduce potuisz
ip q i rebz pdcis auncus lega
tu poude eas hunc · R · p
tas eas potuc i vlta volu
tate legime · ac p b legat re
tinu usq ad cia l qrta pt
atis tq ipas n explic i lega
do pmiadu n obstate pmisso
attico q ne legat teneiz po
terac i pdre · iudice ipm i
eo q fr dem patruu tori a
b soluit q ostenti9 e medi
etate possidee p dca ppra

iudicasse odepnauit · ipm ad re
stitucom medietatis tre z qrte
ptis ipi9 legati ptata q dcos aun
culos de ipo ptigit z residuo pta
ti iudicis sniam osmaur · Cetin te
o q dcs iudex dem patruu z ei
filios tomie tatys q i scdo aradc
pena fuant odepnarat · male
ipm p nuciasse decreu q filij ei9
9 voluntate testatoris · n i ueru
t aliq omisisse · e n de pena
repa fuint possidee vni i porde
q patruus hebat i bois ill ide
qrte z tcie pdcay qs · R · huit
i bonis eid i qbz ei9 i stitutio z
legato ac adiectio pene tene
bat · p rata eos auuclos oa
gete de pdco legato ofinaui
snam iudicis supdci eod patruo
z ei filijs · i residuo ab solutis z sal
vo iuchio ei ex iure i stitucois hu
fo leg faladie i restitucione lega
ti pstan si i · que legumuu vol
uan poruerit testatoris ai q i
uentaui fecit · z q voluntate tes
tatoris · lex falcidie i ducat nos
ita q ipi9 eand snam rata huius
ca ducte · apo · ofinaui · i d
Iohes clic · z p · laye executor
es uine voluntatis · c · clia le
cruas q uenaliblibz z pus locis de
bonis suis i ultia voluntate lega
uit · madauit i sic lacti cuuntur
p eos · p madat suscepe p dio
cesanu cogi debet testatoris ex
ple vltimu voluntate · i de
De hys q i conuarias · l p eis ue
faviean · uumibz / auuilario

viij. q. xx. xxix. siue aliis ad pre-
tium et dominium cultus legatur ecclesie. vel
reliquis piis locis commoda porrigantur. de
in fraudem non fiat. ut ea ecclesie sicut p-
rochialis eam debeat defraudari. de
data non est. Ex. gal. ap. alexandrum
abbati. De successionibus ab intestato.

[C]um in [illegible] in vet. de epis. presbiteris
et clericis si pro hereditate vel aliorum
[illegible] ad adquisierit. donare
eis liceat cum voluerint dum vivunt.
Si autem ante obierit quam hec prestent a
[illegible] omnia [illegible] [illegible]
[illegible] ex [illegible] [illegible]

[F]ra[illegible] consilio attacte est/quod quidam laici
et presbiteri agant contra presbiteros suos. ita ut
demouentur presbiteros suos/presbiteros sine
[illegible] sic de [illegible] sunt. in ecclesiam
ita quod [illegible] fiat. Sed sicut ubi
fuerit ad suscipiendum gradum. et agendum
officium diuinum. ita non habeat presbiter di-
uini officii. exigatur. peculium uero ip-
sorum diuidatur in. iiij. partes quarum una
episcopo alia ecclesie. tertia pauperibus quarta
parentibus assignetur. et sino fiet [illegible]
omnes parentes. episcopus eam recipiat et i-
usus ecclesie diligenter attribuat. et qui
contra hec presumpserit anathematizetur. Ur-
ba[n]us. iij. Wilelmo episcopo.

[C]um dilecti filii abbas de brulia
[illegible] quod ad nos episcopum eduensem
habebat diuersis ex partibus. abbas
proposuit ante nos quod archipresbiter de aler
[illegible] ad perceptionem omnium monasterio de
brulia obtulit se et sua et sufficie-
nter intellexerunt esse probare quod dictus
archipresbiter agens in extremis uero ut
etiam exprimens uoluntatem asseru-
it se et sua monasterio contulisse. uerum
cum requisitus esset ut concederet. respondit
se testari non posse quia se et sua con-
tulerat monasterio sepe dicto et ipsius te-
stes solum dixit se audisse quod se
et sua obtulit monasterio. quorum al-
ii testes dixerunt se audisse ipsi-
um in abbatis presentia quod predictum con-
fitentem. non tamen sufficienter proba-
res. Sed tamen uehementer ad muni-
endas assertionem abbatis plurimum
adiuuabat/quod presbiter episcopi asserebat
ac se uelle probare quod dictus archipresbiter
in extremis laborans. tamquam suren-
tis alienatus erat animo. uerum non
ualuit quod expressit. nos autem ipsi
in te ubi hac forma duximus committen-
dam/quod non probatum est legitime proba-
uit sepe dictum archipresbiterum sine mentis
compotem non fuisse/aut ultimam uo-
luntatem expressit/sed in penitentem in
eadem [illegible] et silentium imponas
et compellas restituere monasterio quod
accepit de bonis ipsius archipresbiteri. Si uero mo-
nachi obtinuerint. si non legitime proba-
uit archipresbiterum quod sibi ultimam uoluntatem
prouisam sed/alienatam mentis dixisse
ad faciendam ei nomine prochialis ecclesie
et ad [illegible] gesserat dum uiuus
fuit/restitutionem bonorum que ipsius archipresb-
iteri fuerunt monachis adiungere. et ubi
archipresbiter ab intestato decessit episcopus
monasterio super in penitentem episcopi silentium
imponat. Leo. iij. De sepulturis.

[C]um in stratura maiorum primum consid
aduerterimus. statuimus ut quisque in ma-
iorum suorum sepulcris iaceat. ut prima
rerum exstat doctor/nullum negotium

propria eligere sepulturam. Item alienam.
dns. ei et magis alienam elegit
ut propria sit qua dignum est operari iure
de sua. circa preterea sum iudicium illi
ecclesie dari censemus in qua celesti pa
bulo refici consuevit, ut iuxta aplm
in sic consolationum socius erit futurus
possessionum. Et sic de iure verumque liberi
fuit eligat sepulturam, alter ve
fiat auctoritate dni nri ihu xpi, qui per
cephan locutus est dicens, ne cui ligi
dicis tuos amicos quos posuerunt pa
tres tui. Et anathematis vinculo de
testamur et condempnamus. Leo iii omnibus fi
delibus per dardaniam constitutis.

Relatum est auribus nris. Item ad. Quia
ut quicumque aliquem in monasterio contin
volunt sive in morte sive in vita
omnium rerum et possessionum, aut pro salute
anime sue decreverit dispositione, mediet
atem ecclesie ad quam diviosatur pervenire r
elinquat. In ii nov. usque. Ianuen. episcopo

Fraternitate tua non credimus ignorare
re mortuorum sepulturis et canonica
a apud illas ecclesias et monasteria exa
ctione esse disposita in quibus religiosorum
fratrum conventus est constituti. Ideoque et
ad quem nullarum sollempnia quamvis pre vi
uis quam predefunctis frequenter celeb
rantur. Cum vero ipsorum devotionem rex
ipsa voluntati quam apud ipsas ecclesias sep
eliri desideravit minime contradicere
est quod non relictis antiquis ecclesiis et primum
aliorum que parentum suorum sepulturis et con
suetudine prima venias. tunc quod est perma
ius suis sepultum esse legitur, ad no
va nimium et religiosa loca se transfe
rent irrevocabiliter. Item ad idem. Consti
tutum facere videtur. Vnde si per decan
stello quod antiqua consuetudine et ra
tionabilem aliquis de corpore suo sepeli
endo mandaverit, hoc non preiudicetur omni
s iuribus dicte ecclesie que est ad quam est
corpus ipsius monachus sancti stephani re
ddi faciatis, et cum suis pertinentiis sepeli
ri. A lege usque. Patenen. episcopo.

De hiis qui in firmitate vel sanitate
de suis bonis ad religiosa loca
se contulerint, nil est vel ecclesiis a quibus rec
eperunt salutis pabula relinquentes.
Si tunc nolumus preterea in notitiam que
si in egritudine ipsi ad religionem tra
nseant debent tamen de egritudine illa dec
edant de bonis suis ecclesiis ipsis a
quibus assumpti fuerint, canonicam dz po
rtio exhiberi. Si vero ad religiosa lo
ca se in sanitate contulerint, de hiis
que locis ipsis conferunt exigi non possunt
ad plebanis ecclesiis in preiudicio que licet
est eis tunc bona sua non solum religi
osis, sed et quibus sibi placuerit conferre. Idem

Ex parte canonicorum obrigeni nobis
est intimatum quod prior de insula que
dam parrochianum suum per appellationem ad nos
factam in sua ecclesia sepelivit. Item ad
quam presentium per ...ete appellatis ut nimio
rum canonicis pro dicta parrochiani
corpore restituat et ex iure amicabiliter
componat cum eisdem. Idem.

Decano et magistro R. ravennensi sedis.
Dubium sit. Item ad aud. n. pru
enit ex querelis A. abbatis et fratrum
sancti maximi laudun. quod cum prior que
dam corpus cuiusdam mulieris, que se
in ultima voluntate disposuit ad
eandem ecclesiam sepeliendi deferri

monachi sancti Medardi Laudunensis contra prohibitionem ipsius violenter rapere et eam sua sepelire minime dubitarunt etc. infra. Ad haec quod licet cum ... praefatos monachos compellatis ut ossa praefatae mulieris cum ... quam occasione sepulturae ante ipsius receperunt ... memoratae ecclesiae fratribus cum integritate restituant et de cetero talia non praesumant. Lucius tertius.

De uxore vero ... quemadmodum ... ubi ... debeat sepeliri ... nobis visum est quod illa super hoc in te ... vir ... ut ... distincto sed ... in casu isto ... esse ... cum eidem ... potius ... cum patienter ... absolutum ... ad eum ...

Ceterum autem quod ... magis voluit minores filios valeat sepelire ... a sanctis patribus diffinitum ... consuetudini decedimus relinquendum. Idem ... episcopo Faventino.

Capitulo etc. Praesentium auctoritate statuimus ut si aliquis ... parochianorum tuorum ... contigerit eligere sepulturam de testamento ipsius ... nobis ... relinquatur. Clemens tertius.

Certificari voluisti a nobis quid ... illa clausula quae in privilegiis ... apponitur: salva iustitia illarum ecclesiarum a quibus mortuorum corpora assumuntur ... intelligi debeat. Respondemus ... quod licet ... diversa ... mandaverint in sententia Leonis ... iustitiam ... quinque ... praedecessores ... Urbano ... fore ... tertiam ... quod nos ... in hac varietate ... ut sicut beati

Hieronymus ... unaquaeque provincia in suo sensu habundat. Secundum rationabilem consuetudinem regionis illa iustitia ... medietatem vel tertiam aut quartam ... pro locorum diversitatibus ... Idem ... episcopo Claromontensi et abbati Mauriensi.

Licet ... plenitudine ... ore ... monachorum ... hospitaliorum Claromontensis dioecesis ... praepositus ... hospitalarii quosdam parochianos suos quorum duo erant ... annos ... ad ecclesiasticam sepulturam ... quos ... expulit ... dispositione ... hospitalarius omnes passim ... et ... ad ecclesiasticam sepulturam recepit qui apud illos elegerunt sepeliri ... in ultima voluntate relicta ... licet ... absoluta ... parochia ... de parochia mortuorum corpora assumuntur ... de ... et ... ad ... ne ... deducere ... infra. Talem ... duximus ... quod praedicti hospitalarii de cetero non recipiant parochianos ... ad ecclesiasticam sepulturam nisi apud eos elegerint sepeliri ... parochialis ecclesia ... ultimis voluntatibus ... et ... qui ... defunctorum ... sua in ultima dispositione relinquent ... de ... recipiat ... hospitalarius residuum ... sine dolo vel fraude

eorum debuerit in ductus fuit ad disp
ositionem tamen facienda. Nos ipsis hosp
italariis iniungentes ut de quarta
tantum mihi solius porcionis satisfaciant
memorato/cum constet eos a parroch
ianis eius illos solum recepisse. tamen
sufficienter ostensum quod eorum obitum
consilii fuisset. Certum parte duxim
iniungendum quod non probaverint quod .w. par
rochianus potius quam sine testamento in
capitulo/apud illos elegit sepulturam
universa que ipsi occasione in tantum receperunt
porcionis restituant memorato/aliquam
tamen quartam partem solum restituere
teneantur/ cum vero non constat. infra
annos legitimos decessisse quem se
pulture eorum gratia receperunt resti
tuant universa. in dicto archiepiscopo Turon.

Ex parte penitentiarii nostri nobis est intimatum
quod est nobilis vir dominus de insula
eius possessionis in sidas quem collacatum
at sepe de stupro in ipsa garito
nibus quod eam rapere mittebant sed quod
dam ponte occurrerent cum fug
iens manus eorum in amne de ponte
cadens fuit casu submersa quod cum
eis. quod est illa non sponte precipitavit
se de ponte. sed sicut est supra expres
sum casu accidit/corpus eius in cimiterio fa
ciat ecclesie sepeliri. presbiter. cum ex
honesta causa fugisse noscatur. et
est contraria vivendi/communicandi sic
nam defuncte. in dicto Andegavensi archiepiscopo

Sacris est canonibus institutum ut quibus
vivis non communicamus vivis non com
municamus defunctis. ut careant ecclesiastica sepultura. quos prius ab ecclesiastica
unitate precisi. nec in articulo mo

ralis ecclesie reconciliati fuerint/ unde si
congregatio in tantum quod ipsi excommunicatorum corpora
per violentiam aliquorum vel alio casu in ca
mino ecclesiastico tumulentur/ si ab a
liorum corporibus discerni poterint exhu
mari debebunt. et procul ab ecclesiastica se
pultura iactari/ quod si discerni non pote
rint/ expedire non credimus. ut ex
coriatorum ossibus corpora excommu
nicatorum fidelium/ et legis oblivio idolis se
pultura vel cetera. in propria cum celebr
ris vel sponsalia non possit honorius.
in episcopo magalon.

Abolende consuetudinis pravitatem
apud montem pessulanum. ut dicimus
oleuit ut decedentibus. non prius per
mittatur effodi sepultura quam pro terra
in qua sepeliendi sunt certum pretium ecclesie
persolvatur. et infra. aliquam. quod est loca dio
cesianis existat. in hinc tam dicta
ne quam omnino persolvatur exigere hac
de causa. et reg. ix. n.

Parrochiano tuo qui excommunicatus
pro manifestis excessibus. videlicet
homicidio. incendio. violenta
manuum in iectione in presbiteros et ecclesias
aliarum violatione. vel in testu fu
it diu agere in excommunicationis pro puta
in sinu usque tempus ecclesie absolu
tionis non debebit. communionem ecclesie
et suffragia denegari. sed cum
heredes eius pro ipso ad quod bona per
venerint ipsius/ ut pro eodem satis
faciant. absolutum sit ecclesie con
cedendi. ex gal. affricano. Episcopus

Si episcopus excommunicatum/ vel hereticum/ vel alienum parrochianum
ad catholicam et ecclesie parrochianum episcopo vel alio
unitatem convers. eque in te se di
vote eo super dispensaciones pro amministratione.

rochus

aliis vel parrochianis

[Margin notes:]

porterit

pro nomen quod quod sancti erit nolle contra sacerdotes de gratia vel uni sciunt

tamen presbiter sine opera ecclesie deficientis a alio episcopo factam in presentis dicta consti tutionis.

uidatur eccl(esi)a que sic fuerit i(n) uetere. u(e)l alie parochie fuerint. i. ut alia loca ad unam alia ad aliam p(er)tineant / ita ut ille diuidat q(ui) ad plures eccl(esi)as separauit. et minor eligat / q(uod) si forte una fuerit loc(is). ad eum p(er)tineat q(uem) plebs elegit. et si aliq(ui)s catholic(us) unu(m) uoluerit et ille unu(m) q(ui) ex diaconibus q(ui) illis s(unt) / plures uoluerit parochianoru(m) p(re)sidere. Si aut(em) p(ri)us eccl(es)ie sic i(n) minorib(us) temp(or)ib(us) ep(iscop)o deputet. Clam in plura loca in unum t(em)p(or)ib(us) ante p(er) rec fuerit ut n(on) possit ecc(les)ie diuidi uel sic pau(per)tat(e) fuerit distribuat locis q(ue) pare(n)t in unu(m). q(ua)m q(ui) loc(is) remanserit. n(ec) i(n) eo fuerit q(uod) deni(que) cu(m) uno loco sup(er) co(n)tinuet. ex conc(ilio) Man...

Ter (in parochia) diuisas p(er) festiuus. Certu(m).

Diebus p(er) anni q(ua)m missa celebret(ur) p(rese)n(t)e ... Si alio p(ro)chiali fit in eccl(esi)a. q(ui) p(ro) co(n)ceptu p(ro)prio ... missa(m) uelit audire / q(uod) si i(n) uenit: sta(tim) ab eccl(esi)a abiciat(ur). a driani. p(a)p(a).

Nullus ep(iscop)us alt(er)i(us) p(ro)chianu(m) iudicare p(re)sumat. ... q(ui) eu(m) ordinare n(on) potuit n(ec) iudicare p(otest). Urban(us) iij.

Sup(er) eo u(er)o q(uod) a(d) nos i(n) ex(tre)mi(s) dubitat(ur) / an q(uo)d de finib(us) et iur(ibus) q(uo)d fuerit co(n)ueni(u)nt n(on) p(ro)ce(den)dis statutu(m) p(ro) ca(n)o(n)es est diuocat(ur). sic i(n) p(ro)chianor(um) limitib(us) sic i(n) p(ro)uinciarum admitte(n)d(um) est. q(uod) ubi uider(is) i(n) ut(ro)q(ue) c(on)c(or)d(ia) si si(n)e legitima p(re)sc(ri)p(ti)one tractat(ur) i(n) dubitata fide co(n)stat. eccl(es)ia ordinatione statutos. Clem(ens) iij.

Sequitur nob(is) a(ccepi)m(us). ep(iscop)e q(uod) cu(m) p(er) separatione(m) a(c)c(ipi)en(dam). ciuitatis ad ... a(n)d(u)s i(n) ea. se q(uo)d plurimu(m) grauasset q(ui) a(n)t(e) g(e)n(er)ale separatione(m) erat se(cundu)m i(n) al-

ys ciuitatib(us) regni ierosolimitani elegant(ur) ma(n)sione(m) et j. f. e. ... q(uod) p(re)d(i)c(t)or(um) locoru(m) p(re)latos u(e)l i(n) uilla i(n) poss(essi)o(n)ib(us) a cu(n)ctis hominib(us) uirdicem usurpet(ur). n(on) ab eis temporalia exigat(ur) q(ui)b(us) sp(irit)ualia n(on) ministra(n)t(ur) ... q(uod) co(n)uenit c(om)plete(n)s ita q(uod) si de agris i(n) eor(um) p(ro)chia co(n)stitut(is) fructus p(er)ceperint et i(n) ali(is) ma(n)sionib(us) ... ra(ti)one p(re)dior(um) decime p(er)solua(n)t(ur). dei ... eccl(esi)e ... i(n)teg(r)e p(er)soluat(ur). ... u(er)o a(ccepi)m(us). ta(m)q(uam) diocesano suo co(n)gruat de ea(dem) ... Ius de ... i. eius ... ecclesie.

De decimis p(ri)mitiis et oblationib(us).

Decima(m) p(ar)te(m) o(mn)iu(m) frugu(m) leuite ex lege accip(er)e debeba(n)t. Rursus ex ip(s)is decimis leuite ... decima(m) dabat sacerdotib(us) ... q(uod) de ip(s)o ... i(n) suis horreis separabat ut comederet eos cu(m) ... i(n) te(m)plu(m) ... i(n) tab(er)naculo ... sacerdotes et leuitas adminiu(m) ... Erat aut(em) et alie q(ua)s pauperib(us) reddebant ... v(er)o p(ri)mitie q(ua)s de frugib(us) off(er)ebat(ur) n(on) erat sp(eci)ali no(m)i(n)e distincte. s(ed) offerentiu(m) arbitrio derelicte. Co(n)suetudine q(ui)d accepimus hebreor(um). n(on) lege p(re)cepta ... uiri ... ut q(ui) plurimu(m). xl. p(ar)te(m) dabat sacerdotib(us) q(ui) minimu(m). lx. i(n)t(er). xl. et lx. licebat q(uo)d cu(m)q(ue) uoluisset offerre / q(uo)d g(ene)r(aliter) i(n) pe(n)tateuch(o) ... dubiu(m) delictu(m) est. Id (est) sp(eci)alit(er) distinct(um) ... sacerdotu(m) aiunt ne aplica(n)do ... exigat(ur) i(n) p(ri)mitiis offerendis. pas(cha) ...

Nouu(m) gen(us) exactionis. Chalis(ti) iij. Ut etia(m) a cl(er)icis decimas exigere co(n)su(eui)sti. i(n) lege d(omi)ni legimus. n(on) enim leuite a leuitis decimas accepi-

esse leguntur ... p(er)fecto cl(er)ica q(ui)a
clericis spiritualium ministrorum labores ac
capiunt decimas eis debent. a dr
ian(us) wigorn. et h(er)ford. ep(iscop)is.

Ex multiplici querela. v. p(res)b(ite)ri ac
cepimus q(uod) cu(m) int(er) abbatem de v
riveria de Crelieu mi(lite)s contr(overs)ie et p(ro)
cur... p(res)b(ite)rum tal(em) et desistit contro(versia).
capto monachorum aurificio robor
ata / q(uod) monachi dicto p(res)b(ite)ro et eccl(es)ie
de blado et universis leguminibus q(ue)
divinitus ... decimas p(er)solverent
exceptis minutis decimis q(ua)s id(em) p(res)
b(ite)r querelas clamavit. id(em) abbas an
ob privilegium obtinuit. ut de la
boribus q(uo)s p(ro)priis manibus aut sumpt(ibus)
ibi excolerent. nulli decimas solvere
tenerentur. et s(unt) vii q(uod) n(on) fuit n(isi)
in c(on)t(r)o(versi)is p(er) privilegium novum contro(versi)
in de rogare p(ro)d(es)t. m(anda)m(us) q(ua)t(enus) abbate
m et monachos ut eandem controversi
am n(on) obstante dicto privilegio. n(on) ob
s(tante) ... contineat(ur) in eo in viola
bili teneatur et observet. vel ex m(er)ito lite
pacifice contestat(ur) app(ellatione) p(ostposita) c(om)pellatis.
i(dem) decano thome cant(uariensis) ar(chiepiscopus).

Commissum est nobis et s(upra) p(er)venit ad
nos q(uod) monachi de Vorselec
de sancte marie i(n) c(uius) p(ro)chia (pa(ro)chiali) c(on)
morant(ur) decimas ex i(n)t(egr)o n(on) p(er)s
olvunt. ea p(ro)p(ter) m(anda)m(us) q(ua)t(enus) eos ut de
cimas de t(er)ris cultis i(n) q(ui)b(us) oli(m) d(omus)
om(ni)s constructe fuerunt p(re)fate eccl(es)ie
cu(m) ea integritate p(er)solvant q(ua) p(ri)us
q(ui) i(n) eadem p(ro)chia morant(ur) sol
ebant p(er)solvi c(om)pellas. et lic(et) i(n) de
pascuis oli(m) decime solvebant(ur).
ita n(on)c de eis(dem) ad frugum fert

ilitate(m) cultis. decimas nolu
m(us) absq(ue) diminutione p(er)solvi. al
ex(ander) iii. cant(uariensi) ar(chiepiscop)o et eius suffra
ganeis.

Pervenit ad nos et s(upra) m(anda)m(us) q(ua)t(enus)
p(ar)rochianos v(est)ros moneat(is) et
inducatis. et si op(us) fuerit sub excom(munica)
tionis districtione c(om)pellatis / ut de p(ro)
ventibus molendinorum piscariorum
feno et lana decimas eccl(es)iis
q(ui)b(us) debent(ur) cu(m) i(n)tegritate p(er)solv
at. i(dem) Wintoniensi ep(iscop)o.

Nuntios et s(upra) m(anda)m(us) q(ua)t(enus) parrochia
nos v(est)ros de ap(ib)us. et de o(mn)ib(us) (licite acq(ui)sito)
victu decimas p(er)solvere c(om)pellatis.
c(om)pellas. i(dem) Exon(iensi) ep(iscop)o.

Cu(m) ho(m)i(n)es de Hortona de frug
ib(us). ix. p(ar)tib(us) s(ibi) retentis deci
mam eccl(es)ie i(n)ius(te) q(ui)a cu(m) p(ro)chia
ni sint diminute solvere tene
ant(ur). et an(te)q(uam) id faciant s(er)vientib(us)
b(us) et mercenariis suis de frugi
b(us) n(on) decimatis debita mercede(m)
in p(ro) s(er)vicio suo i(m)pendant / de
dem(um) de residuo decimas p(er)so
lvere. m(anda)m(us) q(ua)t(enus) eos cogatis ut de
cima(m) s(ecundu)m fructib(us) collectis p(er)s (ii. q(ui)b(us) operis posuit)
olvant. ad q(uo)d de l(ege) t(e)n(e)ntur et racion
e. digna(m) laus factore(m) exh
ibe(re) p(ro)cure(n)t. i(dem) monachis de ...

Ex(parte) fr(atru)m abbatis et fr(atru)m (Colo.)
sancte ... sua c(on)q(uesti)one monst
rar(unt) / q(uod) p(ro)dicta v(estr)a decimas et m
agna p(ar)te sustentatione(m) c(on)sue
verunt h(abe)re / a pl(ur)ib(us) q(ui)a laycas c(on)du
xistis et receptis ad firmam. ve(l) (i(d est) ad annuam pensionem)
q(uo)rum fr(atre)s ex h(oc) gravat(ur) enor
miter. n(on) fuit mentis n(ost)re

aut alterius cuiuscumque/ ut de possessionibus
uel que conducunt decimas non solua
nt. Ad quod de predijs que conduxerint in
parrochijs suis de quibus consueuerunt
recipere decimas plenarie soluant
ut [illegible] [illegible] amicabili compon
ant. Idem abbatibus et fratribus Colonien.

Suggestum est ex parte uestra quod abb
as et fratres monasterii de [illegible] de
cimas a uobis auferre conantur. Et infra.
[illegible] Ad quod cum predicti abbas et fratres
[illegible] ipsi decimis [illegible] nam
quamuis [illegible] ordini uestro priuilegia
de decimis dederit. Tamen erat ipse
abbas uestri ordinis/ quod ex [illegible]
ulla poterat de iure scandalum ab
oriri. Sed nec in tantum augmentare sunt
ac possessionibus ditarentur/ quod in sua iur
e est ecclesia de uobis apud nos que
relam proponunt. Idem [illegible]

Ex parte tua ad nos noueris per
uenisse/ quod albi monachi et mi
[illegible] et alij religiosi ecclesias tue
[illegible] redditibus decimarum occ
asione priuilegiorum que sedes romana in
dulsit ecclesias spoliare presumunt. Sa
ne noueris [illegible] quod predecessor [illegible]
[illegible] omnibus religiosis decimas laborum
suorum concesserat. Sed post [illegible] Adrianus
solis fratribus cisterciensis ordinis et te
mplarijs et hospitalarijs decimas
laborum suorum quos proprijs manibus uel
sumptibus colunt indulsit. Celestinus uero
[illegible] de nouallibus suis que proprijs ma
nibus uel sumptibus excolunt et de nutri
mentis animalium suorum et de ortis suis
decimas non persoluant. [illegible]
hijs imitari [illegible] hij quibus hec indul

tum est hac occasione decimas de alijs
rebus ecclesie sue non possit [illegible] uel
aliqua [illegible] Idem.

Licet de benignitate sedis apostolice sit
uobis indultum ut de laboribus quos
proprijs manibus uel sumptibus colitis n
emini soluere decimas teneamini
[illegible] cum non [illegible] uobis liceat de
cimas de terris [illegible] quas al
ijs [illegible] excolendas. Idem.

Ad audientiam nostram [illegible] peruenit
[illegible] ex parte [illegible] quod [illegible] ex
[illegible] cisterciensis [illegible] indulgentia
ne de laboribus quos proprijs manibus
aut sumptibus excolunt aliquis ab eis
decimas exigat. asserit quod per la
bores nouallia intelligi debent. Et
infra. Ad quod [illegible] non [illegible]
intelligentia [illegible] de nouallibus per
[illegible] uel [illegible] de labor
ibus [illegible] de nouallibus [illegible] Idem
[illegible] episcopo.

Quoniam a nobis sollicitudo cu
ra requirit quod de decimis no
ualium tue diocesis [illegible] statuendum
[illegible] ut liceret quod [illegible]
[illegible] aut ecclesie prochiam [illegible] dec
imas earum [illegible] ex parte [illegible] eidem ec
clesias assignari alioquin [illegible]
discretionem [illegible] data alij ecclesie
deputare [illegible]
ne. Idem [illegible]

Parrochianos [illegible] cum decime [illegible]
[illegible] debitum exigi possit. Idem [illegible]
Ad hec [illegible] donatione [illegible] episcopo
[illegible] abbas [illegible] de [illegible]
[illegible] laico [illegible] pro suo [illegible]

tione commenda[m] / qui[n] seculari d[icu]nt iure
hereditario possidere. Vo[lumus] de / uiri[s]
eccl[esi]e dicemus . et laycum n[on] decima[m] ip
sa[m] ep[iscop]o eccl[esi]e lib[er]e resignauit / uinculo e-
xcom[municationis] astringas . i[d est] d[e] marsilien[si] ep[iscop]o.

Cum ecclesie que in dei colunt[ur] t[em]pore pac[is] r[egu]li
eos ad decimas p[er]soluendas . l[icet] posse
nes p[ro]p[ri]us rerum conc[ess]ionem ab dilec[ti]one
co[m]pellas . ne forte occasione illa / eccl[esi]e ual
eat suo iure fraudari . i[d est] de[cimis] fraudari

Quamuis graue nimis sit et diuino dig
num animaduersione iudicio habeatur . quod la
yci quidam q[uod] sacerdotum est in ecclesias rebus
usurpant / maiore tamen in crimen detrimenti
ne q[uo]d so[mni]ium sui erroris dicat[ur] ipso
clo anq[ue]res inuenire . du[m] quidam pla[us]
ri[bus] eccl[esi]e / decimas et ecclesias dispone[n]tes
in diligenti . et eos in deuia mortis p[re]cipi
ta[n]t / q[ue] p[re]dicationem eorum ad uiam iure su
erint reuoca[n]di et c[etera] . statuimus ut siq
uis alicui layco in sc[ri]pto remanendi . e
cclesiam decima[m] oblationem q[ue] concesserit . a
statu suo . sic[ut] arbor q[ue] in uenientem t[er]ra[m]
occupat . succidatur . et don[ec] emendet
dolore suo iaceat in ruine p[er]petue . i[d est] d[e]

Cum sint homines in parochia unius eccl[esi]e
sic[ut] aliis q[ue] eius uicinas in alia pro
chia excole[n]t[ur] tua dic[itur] nos consuluit
discretio . eccl[esi]e de t[er]ris illis decimas solue[re]
debeat et c[etera] . Sane n[on] est nob[is] facile si
h[oc] certu[m] dare responsum cum a[n]tecessores no[st]ri
prim[um] in h[oc] casu tale diuise . et io in h[oc]
dubitatione ad consuetudinem duximus
recurrendum . et attendendum s[i] ille eccl[esi]e
in uno sunt l[ocis] in diuersis ep[iscop]atib[us] constitu
te . q[ui]a difficile nimis u[idet]ur ut una ec
clesia in ep[iscop]atu alt[er]ius recipiat decima[s]
cum ex h[oc] ep[iscop]atuum fines confundi n[on]

merito uideant[ur] . ex[tra] e[ccl]ia lat[eranensi].

Prohibemus ne layci decimas cum anima
rum suarum p[er]iculo detinentes in alios la
ycos possint aliq[ua]t[e]n[us] transferre . si q[ui]s u[er]o re
cepit et eccl[esi]e non reddidit . x[ri]stiana se
pultura p[ri]uet[ur] . i[d est] uac[at] . u[l]t[imu]s libri g[regorii] . al.

Ad ap[osto]lice se[dis] regimen et c[etera]. Intelleximus
quod quaedam consuetudo in hungaria inol
euit ut multitudo p[o]p[u]li . plerumq[ue] de pro
chia unius ep[iscop]i in dioc[esim] alterius t[ra]nsfera
t[ur] . in q[ua] h[oc] p[er] multa t[em]p[or]a moram traxit . u
de p[ro] tam [diuturnam] eorum / tam ille p[ar]rochiam re
liquerit . q[ui]a ille in q[ua] parochiam sunt
tam decimationem requirit . Id[e]o q[ui]a tran
s duxit . e[ccles]iam consuetudinis . decimas p[ro]uocet de
cime sunt reddende . Nouit g[e]n[er]a q[ui]a eq
uu[m] ut illi eccl[esi]e decime p[ro]uentus redd
ant ab eis . in q[ua] eccl[esi]a p[er]cipiunt sacram[en]
ta . decimas u[er]o q[ue] messium l[icet] fructi
u[m] arborum soluimus in alia parochia q[ue]
rere in q[uo]d h[abe]ntur / qua[m] adiungit diuisa
consuetudo teneat[ur] . tu eligas in h[oc]
casu q[uo]d p[er] consuetudinem diutius obtentam
diu[t]i[us] nouis obtinetur . e[ccles]iae l[...] . u[l]t[imu]s

Ex parte canonicorum eccl[esi]e tue nob[is] est
querela p[ro]posita / q[uo]d quidam agricultores
eccl[esi]ae cum sint l[icet] diuersis ep[iscop]atib[us] annis i[n] eo
dem agro l[icet] ag[ro] diuisa semina seminauerint
n[on] n[isi] de unius illorum seminum fructib[us]
decimas integras p[er]soluunt . et c[etera] . ag[ricultores] q[ui]a si
tem nouis talium se h[abe]re . agricultores cum
res illos ut de omnib[us] p[ro]ductorum fructi
bus decimas absq[ue] diminutione p[er]solu
ant . ec . cen . compellas . celestinus . u[l]t[imu]s.

Non est in potestate hominum cum pl
antauerint arbores l[icet] aliq[ua] semina in
terra mandauerint et c[etera] . ter[r]a sic ta[m] p[ro]de[s]
t sunt crediderunt . capitulo . de uino . g[...]

no· fructibus arborum· pecorum· ceteris
negociatione de qua vel militia· de ve-
natione et de omnibus bonis decime sunt in-
tegre ecclesiis conferende· et ut qui de his
eas solvere neglexerint/ ecclesiastica debe-
ant districtione compelli et infra· volumus quoque et
districte precipimus quod antequam deducant
ut de predictis bonis expensas decimam
ac ecclesiis ad quas pertinet· et integre
debita persolvant· i d'

E x consimili querela rectoris ecclesie de
·n· et ecclesiarum et infra· ex fidelis hominibus
et aliis qui licet possint acquirere decimas ex
grangie tenentur ad· quod h· minime ad solutio-
nem decimarum de his que in molendino ad
venerunt pervenerunt· sine diminutione a-
liqua compellant· i no' ut· pictaviensi episcopo·

A nobis fuit· f· requisitum et infra· Cum quis
decimas solvere teneatur non a prestatio-
ne ipsarum habeat sic exemptus· f· t· c·
etc· q· a datoribus et recipientibus pos-
sessiones ad firmam de fructibus earum que pervenerint
decime sunt solvende non ab eis ostendatur
et quibus absque sit immunes· i d' vercel-
lensi· episcopo·

T ua et infra· porro cum laycis ullatenus
de spiritualibus concedendi vel disponen-
di arbitrium facultas imperialis conces-
sio quantumcumque generalis fiat neminem
per a solutione decimarum eximere que di-
vina constitutione debentur· in occasione
decimationum antiquarum in feudo deci-
me sic concesse sunt decime novali-
um usurpande cum in talibus non sic li-
centia extendenda sed restringenda·

T ua nobis· f· intimavit (id' eidem)
quod quidam laici decimas eccle-
siis relictas suis pravis machinationibus

ab ecclesie molumentum quidam non exercet se-
cum et alii qui sunt in agris alienis dicant
primis deducendas· et de residuo· in
persolvenda decima assentiant· alii
non de portione fructuum que a colo-
nis accipiunt/ prius decime separant
et eas capellanis suis aut aliis clericis
clericis aut in pauperum usum convertunt· vel in
alios pro sua voluntate convertunt·
Sunt alii etiam clericorum tanquam ab homi-
nibus detentas decimas eis exhibent
ab ecclesie non veniunt et infra· unum si ad dominum
ad que bona cuncta procedunt asserentes
hi debere respectum habere· vel eccl-
esie diminuere non credentes· ut de
causas que tribuit sibi egentium alimentum
plurimum decime· cum enim deus
est terra plenitudo eius orbis terrarum et uni-
versi qui habitant in ea· dedicandum esse
non debeat quod dicitur querere· constituit
de certis quibus exhibere alius excolendi
non que decima dicitur superius· aut sacerdotibus
parvo nunc cum in integre persolvunt
nummis preferendo ut liquet si decime
quas deus in signum universalis dominii sibi re-
ddi precepit· suas esse decimas et pro
aliis asserunt· contra hec permissa vel ex-
cogitata magna fraude diminuuntur
decime· cum deo debita sic soluto da-
mna· et cum ut ad eas clericis exigi-
bendas quibus eas ipse pro suo clero con-
cessit layca simonia voluerit· ec-
clesiastica sic districtione cogendi Item quod
ecclesiis omnibus proventuum decime sunt
reddende· sic colonus de parte fructu-
um quae sibi remanet rone cultura· sicut et
dominus de portione que pervenit ratione terre
decimam reddere sine diminutione te-

uenit presbyteri uel uetitae clericorum ne
queunt eas non quibus ex mandato di
uino debentur. pro suo arbitrio erog
are/cum nulli sit licitum aliena con
cedere preter domini uoluntatem. Et infra. cum
g[?] parrochialium ut etiam clericorum
uita plurimorum quibus ministrauerunt. aliquando
que omnis que uoluerit preter aut in preiudicium
decimas ecclesiis relictas tue dyoc[esis]
exhibere teneantur ad eas eorum in integrum
ne reddendas ap[?]. re. compellas. et d[e]
abbati sancti [?] senonensis.

Ex parte tua Et infra. cum ei quod maius est
sit concessum ut uidelicet decimas
de laboribus terre parrochianorum tuorum
cum in integritate percipias de nouallibus
eas exigere sacerdos prout uel manualis
cedis minus concessum esse uidetur. et d[e]
beluacensi episcopo.

Pastoralis officii Et infra. explicari
postulasti utrum quis possit de
molendinis et piscariis uectigalibus ex
pensas deducere. priusquam soluat
decimas exercendi sic est in nego
tiatione concessum. ad quod respondemus. quod lic
et res acquisitas uel factas de pecu
nia decimata/cum ipse uendiderit con
[?] deducendas expensas. et de
residuo quod de lucro decimas persoluendas. ut si uendatur domus a
[?] uinea. clibanus. molendinum
grex. aut quibus uideas. Expensas
tamen que fiunt pertinentibus percipiendis
ex illis de quibus fructus proueniunt non
debemus deducendas. et si furtum deci
mare quam salua decima fructus
efficiuntur eorum/quod fiant ipsa ex
pensas fructus aut [?] aliena

ri posse non cogimus nec cum honore
decimarum non presentandum de tributo
quibus reddit ex quibus decime persoluuntur
cogimus deducendas expensas de pro
uentibus decimandis. que penes dominum
in res permanent restaurate. uel si
per aliquem mouetur armenta. de do
uetur uinea porcio mutis depereat uel
[?] clibanus destruatur. et d[e]

Cum contingat in [?] tua dioc. Et infra.
Cum in quibusdam parrochiis ad quas
ecclesias ulterius pertinere ab antiquo
pareat perceptio decimarum et de nu
o fiant nouallia in eisdem: consulta
nobis ad quem huiusmodi nouallium decimarum
capiat pertinere. uer. in quem. c. c. R.
quod cum perceptio decimarum ad paroc
hiales ecclesias de iure communi pertineat
decime nouallium que fiunt in paroc
hiis eorum ad ipsas pertinent dubio procul
nec nolumus ut ab hiis qui alias
capiunt decimas cum rationabili osten
dantur pro quo appareat. noua
lia ad eos decimas pertinere. et d[e]

Quoniam in tua dioc. quidam. Episcopo belli
Commorantia et ciuitates esse in[?]
in parrochiis maiores decimas per
cipiunt et minutas de quibusdam fr
uctibus annuatim percipiunt non tam
in decime persoluere. Et infra. R. quod
si fructus percipit de illa terra pro[?]
iure de qua moranti uel conuenti
ales esse aliquis percipiebant ro
ne decimarum prouentus eius [?]
dubio decime fructuum debentur
eorum. cum ipsis terra illa ab antiquo
fuit decimata. et non debeat [?]
eas [?] ecclesia diuino iure [?]

i. de terris laboratis in quibus ius patronatus habet [?] [illegible]

quarta [?]

conferri aliquam prohibuimus, ecclesiis ex-
solvant adquisitas de iure eorum spectat per-
ceptione decimarum. Idem Vesprimiensi episcopo.

Dudum ad aures nostras fratres Ierosolymitani
hospitalis sancti Stephani ac proveniunt in
unam plenam quaestionem quod ipsi decimas de
laboribus rusticorum suorum Vesprimiensi
ecclesiae debitas non praestiterunt et solum quod
capientibus gratia dictae ecclesiae statuto non
contra nobis ... per ... et ... ac
eosdem audivimus contra quod decimas ...
... hospitalis in Vesprimiensi
... dioecesi excoluntur et de Strigonia ...
novaculam ecclesias quod pro ipsis hospit-
alarios detinentur. In veritate ... de iu-
re eorum fundata possit, proposuerunt h-
ospitalis in praedictis decimis et ecclesiis prae-
scriptionem allegans, opposuit se esse iuxta tenorem
eius litterae huiusmodi respondere, quod cum per auditor-
em ad nostram audientiam pervenisset,
quod idem prior praescriptionis titulum quem allega-
verat probare, quia B. rex regina ac reg-
ina Hungariae privilegia exhibuit
quod ecclesiam sancti Stephani ad quam dictae eccle-
siae cum eisdem decimis pertinebant, in perpetu-
am eleemosynam hospitali donaverunt
nullo contradicente, consueverunt ... per
... scriptum exhibens, per quod volebat
probare concessionem praedictam plenum
habere vigorem ... ex parte una
fuit propositum, quod in decimis et ecclesiis a
rege et regina dotatis praescriptionem non
poterat opponere pars adversa, quia non ad do-
nantes ipsorum ... habere poterat. Non
... praescripta ... effluxit tem-
pus quod possit praescriptionem ... et
sic donationis regis ac reginae all-
egat titulus, nullus erat, cum sacri

[margin: Id est de pueris eorum ... plantare]

egis ... quod ecclesias Vesprim-
iensis de manu laicali recepit. Et ...
quod cum donatores praedictae ... non p-
otuerint aliis, cum ipsi de iure non po-
tuerint possidere, ... praedictae
ecclesiae sunt ecclesiae sancti Stephani hospitalis cum de-
cimis et aliis pertinentibus ad se ... et
si ... appareat ... ea tali ...
derogetur ... prohibentes
... hospitalis ... ullo modo im-
pediret quominus decimas praedictas ...
... et ... possideat. Idem
... Idem in concilio generali.

In aliquibus regionibus quidam permix-
tae sunt gentes quae secundum suos ritus deci-
mas de more non solvunt, quamvis cen-
seantur nomine christiano ... quibus nonnulli domini
praediorum ea tribuunt excolenda, ut de-
cimis defraudantes ecclesias maiores
inde reddit(us) consequantur, volentes
igitur super his ecclesiarum indemnitatibus pro-
videre, statuimus ut ipsi domini talibus
personis et taliter sua praedia excolenda committ-
ant, quod absque contradictione ecclesiis deci-
mas cum integritate persolvant, et ad
id si necesse fuerit per censuram ecclesiasticam compella-
ntur. Illae quippe decimae necessario sunt
solvendae, quae debentur ex lege divina
vel loci consuetudine approbata. Idem.

Cum non sit in homine quod [Cerdo]
semen serit, respondeat quod iuxta
verbum apostoli neque qui plantat est aliquid ne-
que qui rigat, sed qui incrementum dat,
Deus, ipsum quod mortificato semine plu-
rimum fructum affert, nimis avare
quidam in decimis defraudare nituntur (extorquent)
census et tributa, quae interdum indecimata
praetereunt, de frugibus primitus dedu-

[margin: Nota quod non solventes decimas non sunt pro dictis concedenda]

certe cum sit insignium viuificae dominicae crucis quodam titulo specialiter dominus decimas reseruauit: nos et ecclesiarum dispendiis et animarum periculis obuiare volentes, statuimus ut in prorogatiua dominii generalis exactione tributorum et censuum persoluantur cum integritate decimae, vel eis ad quos census et tributa indecimata peruenerint, quae uel cum honore suo tradita, ex parte ecclesiae, cum decimare cogantur ecclesiis quibus de iure debentur. i. de (?) in eod.

Nuper abbates cisterciensis ordinis in generali concilio congregati ad commonitionem nostram prouide statuerunt, ne de cetero fratres ipsius ordinis emant possessiones de quibus decimae debeantur ecclesiis, nisi forte pro monasteriis nouiter fundandis. Et si tales possessiones eis fuerint pia fidelium deuotione collatae, aut emptae pro monasteriis de nouo fundandis, committant aliis excolendas, a quibus ecclesiis decimae persoluantur, ne occasione priuilegiorum suorum ecclesiae ulterius praegrauentur. Decernimus ut de alienis terris et a modo acquirendis, etsi eas propriis manibus aut sumptibus excoluerint, decimas persoluant ecclesiis quibus ratione praediorum antea soluebantur, nisi cum ipsis ecclesiis aliter duxerint componendum. Et nos ipsum ad alios regulares qui gaudent similibus priuilegiis volumus extendi, et ut ecclesiarum praelati promptiores et efficaciores existant ad exhibendam eis de suis malefactoribus iustitiae complementum, eorumque priuilegia diligentius et perfectius studeant obseruare. C. reg. xx. uiuilis (?) praeter cisterciensis uiuilis (?) etc.

Item cum (?) ecclesias et decimas decer

nentes a laycis ad alienas ecclesias peruenerint, in pignus recepte ab eisdem laycis non persoluantur. ex concilio magunt.

Nullus tondeatur (rubric: de regularibus et transeuntibus ad religionem) nisi legitima etate et spontanea voluntate. ex eodem.

Si quis ante annos legitimos tonsoratus est sine consensu parentum suorum, si parentes ipsius infra annum non reclamauerint ad principem aut proprium episcopum uel ad missum dominicum, in clericatu permaneat. Si uero post legitimos annos propria uoluntate tonsus est, et si ipse non peruenit eo infra annum ad memoratas personas reclamauerit, in clericatu permaneat. Sed non ut dequest... demum est. ex concilio toll.

Ut etiam que fingit libri in nomine monachos et non sunt, corrigantur ut uere monachi sint uel ui etiam. ex concilio aurelian.

Vidua si sponte velum continentiae quamuis non sacratum tamen sibi imposuit et in ecclesia inter uelatas oblationem deo obtulerit, uelit nolit sanctimonialis habitum uel cultum debet habere, licet sacerdotis firmare uelit, continere uelatam se et possidisse ut de ponere posset. C. reg. cassiod. (?)

Iohel Lex (?) xx. presenti iussione mandamus ut si monachum de monasterio in monasterium transire contigerit, non eorum aliquam pecuniam quam acquisivit, sed si scilicet pluribus monasteriis qui ab initio concilium abbatis sui regule conpetentia cathone reddatur. e. regist. gg.

Quicumque ulla dura et compulsus uidetur maiorum prioris in eorum monasteriis ante xviii annum suscepit cohabite

Nota quod prelati soluunt decimas de possessionibus acquisitis post generale concilium

Nota quod res uel aliorum acta aliis prejudicat

De monachis et canonicis ad religionem

in. alex. iij. ep(iscop)o cant(uariensi) (et) aliis ep(iscop)is p(er)
angliam (et) galliam (con)stitutis.

Non e(st) nob(is) dubiu(m) (et)c. Et i(n)fra. Universitati
v(est)re ma(n)d(amus). q(uatenus) monachos v(e)l (con)u(er)sos
cano(n)icos. etc. post p(ro)fessione(m) sine
licentia abb(at)um suo(rum) i(n) aliis monast(er)iis
q(ue) ep(iscop)at(us) v(est)ros recipi n(on) p(er)mittatis
(et) si q(ui) ex eis sine licentia abb(at)-
um suo(rum) de monast(er)io suo exire p(re)-
sumpsi(er)int (et) monitione(m) (con)gruam n(on) redie-
rint eos regulari (con)pellatis (et) (contra) i(n)ob(edientes)
(et) (con)tumaces (et)c.

Ad n(ost)ram noveris audientiam p(er)ve-
nisse q(uod) h(er)mannus de monte solis
q(uo)nda(m) p(ro)fess(us) se d(icitu)r d(icen)s q(uo)d cum q(ui)da(m)
(con)va(...) ex assensu p(ro)ferret s(er)-
ant religionis h(ab)itu(m) i(n) ip(s)o(rum) monasterio
n(on) suscepere(n)t (et) c. noie st(ati)
(con)venit q(uod) h(ab)itu(m) i(n) d(omi)no (et)c. q(uod) q(uide)m
(et) q(uod) si (con)stit(er)it q(uod) p(re)fat(us) c. q(ua)n(do) an-
n(um) (con)su(m)mav(er)it. xiiij. annu(m) suscepit
h(ab)itu(m) deposuit aut si p(ost) xiiij. an-
nu(m) h(ab)itu(m) ip(su)m s(ib)i p(ro)p(ri)a v(oluntate) suscep(er)it
(et)c. eo(dem) deposuit eu(m) ad i(n)pen-
d(en)d(u)m p(re)d(i)c(t)o(rum) h(er)mann(i) (et) ... ad
solue(n)d(u)m (et)c. q(uo)d post q(ue)m exi(er)it nu(n)c
in(...) acc(e)p(er)it i(n) uxore(m) ... posse (et)
d(i)c(itu)r si alia(m) (con)tra(h)i n(on) (et) ...
(et) ... ep(iscop)o.

Sup(er) eo q(uod) q(ua)ndam (...) de elia(m) q(uod)
religionis h(ab)itu(m) susceperunt (et) a(n)te
p(ro)fessione(m) ad p(ri)ore(m) s(ecu)li statu(m) redi-
it. R(espondemus). q(uod) si aucthoritate(m) religionis
ad q(uam) in(...) nos(...) (...) n(on) volu-
erit ad maiore(m) religione(m) s(un)t cog-
endi t(ra)nsire. n(on) amplius i(n) eccl(es)ie
(...) debet assumi n(ec) (et)c.
q(uo)d d(omi)no (...) venire p(er)veni(...). v(...)

(...) suscepit h(ab)itu(m) posita p(ro)bo-
ne reced(er)e voluerit (...) regula(m)
vi(...) n(on) (...) (con)t(ra) h(ab)ere ad p(ri)o-
re(m) statu(m) redire q(ui)a (...) v(...)
(et) ead(em) veste i(n) q(ua) (...) (...)
(et) (...) ep(iscop)o.

Sane de eo q(uo)d i(n) e(ccles)ia monac(hus)
(...) p(ro)fessione(m) fec(er)at (et) fugerat
ab ead(em) i(n) monachu(m) a q(ui)da(m) abb(at)e r(e)-
cept(us) (et)c. i(de)o (...) sig(nificamus) q(uod) si
(...) v(e)l nu(n)c p(ri)ma(m) maioris religion-
is q(uam) ecc(lesi)e monast(er)ii exist(it) ip(s)i
(...) loco cu(m) pu(ra) (con)s(cienti)a remane-
(re) p(er)mittas. alioq(ui)n eu(m) ad p(ri)ore(m) eccl(esi)a(m)
redire (con)pellas. i(d)e(m) (...) ep(iscop)o.

Significatu(m) e(st) nob(is) (et)c. (et) q(uod) si (...)
(...) q(uod) (...) n(on) (...) ap(ro)b(at)i ob-
la(...) (et)c. xiiij. annu(m) (...) (...) (...)
(...) a religione (...) ad illo
voto p(ro)fessionis q(uo)d fec(er)at (...)
est ab solutu(m). Si a(utem) (...) (...)
(...) oblat(us) (...) xiiij. annu(m) (con)pleuit
(...) religione(m) i(n)tra(...) (...) post. xiiij.
annu(m) p(ro)fessione(m) a(...) p(ost) (...) (...)
(...) eu(m) ad ea(n)d(em) v(e)l ad alia(m) religio-
ne(m) t(ra)nsire (con)pellas. (...) iij.

Q(uo)d (...) (et)c. (...) ea q(uod) i(n) f(...) (...)
(...) annos (...) monast(er)io (...)
(...) h(ab)itu(m) religionis (...) (...) v(...)
(...) accepit (...) (...) p(er) mod(um) se-
cundu(m) (...) (con)pleuit ad monast(er)iu(m)
redire (...). R(espondemus) q(uod) cu(m) (...)
(...) (...) (...) monachu(m) au-
t(em) (...) devot(...) aut (...) p(ro)fessio fa-
cta (...) fuit allegatu(m) te-
nebit (...) ad (...)
(...) i(n) (...) (...) illa monast(er)i-
(...) p(ro)fessionis a se posse (...)

ac cum eam non constet eundem contra-
xisse cum verba de presenti accepit quod non
in etate discretionis recepit quam
velamen prius si rata habitione sequ-
enti et si eam quam sibi dixisse consta-
tur quam autem gestum fuerat revocatur
vel obloquitur quod de precedente ii leo-
nis pro constitutione patrum sensu
sunt sinunt ut puelle que contracte
parentum imperio virginitatis ha-
bitum susceperunt ipsum possint sibi
propria voluntate deserere cum de ea
possit intelligi que in etate nub-
ili noscatur constituta. Tunc enim quod
libum habitum assumit in ecclesia pro-
fessi: sed parentum non cogitur volun-
tate · i · dc

Porrectum nobis ex parte tua peti-
tionis continebat quod .I. clericus
ecclesie acheronensis in infirmitate
constitutus votum emisit monachus fieri
atque emisisse votum metuens ne
voto [illegible] non completo moreretur
in manibus tuis se reddidit in mona-
chum et cetera. Et infra. inquit · c · v · xx.
quod cum monachum non faciat votum sed pro-
fessio regularis eum qui ex consilio
votum emittit et recipitur ab ab-
bate tali ut fiat monachus et red-
dat domino quod promisit erit utique
compellendus · e eiectus · iii.

Cum simus et cetera. Sane nobis au-
ribus intimatum quod cum R. mi-
les secum filio suo discretionis anno
militatem attingente ad quoddam m-
onasterium cum bonis suis et consulis
si de eorum filium fecerat habitum suscipe-

re monachalem et cetera. dis · c · c ·
xx. quod si adhuc puer ad annos d-
iscretionis pervenit et habitum retinere
noluit monachalem si adhuc in du-
a nequivit non est irritandus completo
dum quod tunc liberum eius erat eum di-
mittere et bona paterna que sibi ex su-
ccessione pro parentibus postulare
i uno e · iii · eps · templo [illegible]
Sicut tenor litterarum et cetera. Clem-
ens · u · c · xx · quod licet ista duo
in se repugnantia videantur
ut quis · c · sic ex se potest et
de prenia mei desperet. Si tam-
en ipsi quo · p · sacerdos lator pre-
sentium potest ex mente asseri-
tur · i · duo sunt habitum monachalem
alienatus non sciat ac per hoc non
valeat consentire: eum de mina
est ab observantie monastica re-
gula absolutum. Si vero postquam inualuit sue
sensus est propria spontanea volunta-
te professionem fecit monacha-
lem · i · de pluribus accepis

Ad apostolicam sedem et cetera. cum mona-
chum fit ante unum annum pro-
be regularis in tirocinio et de dicta
et cetera. commendamus · c · c · xx · quod licet
probationis annum prebeat sic in dubie
non solum et favore concessum · sed et
monachi ut et ille asperitatem
illius et ille mores eius valeat co-
gnosci quod uterque diligentiam obligati-
one quadam eam ab utroque derelinquere
ea notitia non habens. Si tamen ante
probationis regularis tempus · si quis
[illegible] deliberatione habitum recipit et

professionem emittat abbas expresse vel
tacitam professionem recipiens
monasticam et monachalem habitum con
cedente utrique renuntiare non est
quod per se notatur et conductum. ideo ergo
vigeat per professionem emissam. preterea
et accepta ad observantiam regularem
et ut monachus est censendus. quam
vis sit professus. quod si tamen fuerit
obtinere firmitatem professionis
et abbatem est ne passim aliquis ex pro
fessis alibi accipiatur ad professio
nem et sic forum per se precedat. aliter eo
ipso recepit alium visione tunc
debita corrigendus. aliter in subsidium
fragilitatis humane spacium pro
vocis sic regulariter et similiter.

Idem Aconen. episcopo.

Sicut nobis fuit propositum quidam cle
ricus cum egritudine nimia labo
raret, qui de morte timeret et recu
peranda sanitate desperaret: habitum
canonicorum regularium petiit et acce
pit. Sed non ad ecclesiam illorum transi
vit sicut necessarium videbatur
et recuperatus est et canonicatus esse non
tamen a quibus habitum accepit regula
rem et cetera. quod si regularem
habitum se postulare susceperit et ob
servationem religionis canonice sua
se professione ligavit et ad resumendum
habitum est et ducitur. cogendus. cum ad
tam regulam ex canonica minime ex
cusare eum si in maiori transgressionis
augmentum merito valeat allegari
de potius in quietem dimoliendo.

Licet quibusdam monachis et canonicis
regularibus non in hospitalariis et templarii

a sede apostolica sit indultum ne professi aliq
uis professus fuerit absque eorum ad aliud lo
cum possit transire invitis. auctoritate
religionis obtentu excusare non in
quisque sed apostolicus. in ea vocatione permanere
aneat. si dignoscitur esse vocatus
quod cum ubi spiritus domini est ibi et libertas et
qui spiritu dei aguntur non sunt sub lege quia
ex non est posita iusto eam consequentiam videtur
sibi ut fuisse necessarium ne quis extre
mitate vel levitate in iacturam vel
in iniuriam sui ordinis sub pretextu in
arctioris religionis ad alium ordinem
transvolare. sed si frequenter a multis est
actum est pluribus. non quidem ut ei tran
seundi licentiam deneget. quod cum ei
in humilitate puritate duxit postu
landum. ne in fide esse videat ad frugem
melioris vite valeat transmigrare
et cum postquam a prelato suo transeun
di licentiam postulavit ex lege pri
vata quam publica lege preiudicat
absolutus et liber per canonicas vitae
propositum ad implere non obstante pro
fessione et dicta. quod autem prelati quibus
eorum meretur amittere cuncta si
ab ipsis potestatis. cum et ius sit.
quod suppremam obtinent et est potestatem
arcepiscopi et episcopi cedendi licentiam ex
iusta causa petentibus sine difficultate
concedat. quod et nomine vinculi
vel sub privilegium est concessum. sed ad concedendam
transeundi licentiam cum
postulantibus de iure teneri quod licet
sibi a prelato cum humilitate et pu
ritate de transeundi licentiam postu
lare ne bonum obedientie contempnere
videatur sic professio preiudicat idem

sui difficultate et paupertate quia ... ten

tendi licentiam et dulgere ne videatur

propositum impedire divinum et spiritus. Si

vero probabiliter dubitetur utrum quis velit ad or

dinem amore an levitate [illegible] aut

egestate transire superioris est iudicium

requirendum ne forte angelus sathane in

angelum se transformans [illegible] regula

inviolabiliter observata ut nullus absque li

centia ro. pont. presumat contra [illegible] qua

cumque declarare [illegible] cum [illegible]

[illegible] boni [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

cum [illegible] doctrina [illegible] [illegible]

ad [illegible] et labor [illegible] ad [illegible]

que designavit [illegible] [illegible]

[illegible] non de [illegible] sed [illegible]

[illegible] nec legitur eum in domum suam

maria excepisse sed martha. Unde quam

[illegible] et [illegible] deesse non [illegible] ad

[illegible] postulare licentiam aut [illegible]

cum G. R. monachus ut ad [illegible]

non ord. transmigrandi non ut ordini [illegible]

[illegible] derogare. Sed ut apostolus [illegible]

[illegible] ducat amore. Cum [illegible] qui de

corde puro et conscientia bona et fide non

ficta [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

cui non [illegible] [illegible] [illegible]

decano et scolastico [illegible] colon.

Venientes ad apostolicam sedem G. Quod

mulier supplicavit nobis [illegible]

[illegible] cum [illegible] et [illegible]

cum [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

que de [illegible] non requirere [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] assign

ans quod quandam ipsius mulieris a

[illegible] cognovisset an quam eam duxe

rit in uxorem quia [illegible] asserentis [illegible]

non fuit sed [illegible] ecclesie [illegible] fideles. [illegible]

[illegible] modo ad [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

to loco ad [illegible] agendum et audi [illegible]

[illegible] ut ei dignaretur [illegible]

[illegible] [illegible] nos [illegible] [illegible]

que [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

mulierem audivimus [illegible] modo [illegible] fuit

[illegible] [illegible] [illegible] fuit [illegible]

[illegible] et vir [illegible] delicto [illegible]

ad regularem vitam [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] po

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

de [illegible] R. [illegible] G. [illegible]

[illegible] Greg. IX.

Consulta sunt frequenter a nobis

utrum is qui monachum est ingressus in

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] voluit [illegible] posse absque apo

stasie nota [illegible] [illegible] [illegible] debi

ta [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] nos tamen [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]

[illegible] [illegible] ut [illegible] regularis [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] an [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] regularem [illegible]

ut [illegible] [illegible] [illegible] placuit [illegible]

ordinis disciplinam aut [illegible] [illegible]

[illegible] morum [illegible] ad [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut re

glar(is) uiuat ad laxiorem statum regulam
p(ro)fessus transire vel sedo(?) p(er) ad s(e)c(u)l(u)m non tam ut uinat
in s(e)c(u)lari reuertatur ut g(ra)dus q(uo)d sic est i(n)te(r)
eos p(er)plenius agnoscatur p(ro)pri(um) sanu(m) i(n) p(ri)ncipio
p(re)terire. i. d.

Postulasti v(er)o ab eo consuluisti utrum illi
qui i(n) annis minoribus constituti nouo
r(um) habitum receperunt v(er)o anni p(ro)modo
non sic p(ro)fessione ad s(e)c(u)l(u)m se reuisi et
ep(iscopu)s suus h(abe)t sacerdot(is) ad sacros ordines se
p(ro)moueri ... debeant i(n) illis ecclesiis uiuis
... ab eisdem ep(iscop)is i(n) statuta n(on)
... q(ui) n(on) sunt ab ip(s)is
ecclesiis amouendi. si tam(en) possunt inue
niri ... ep(iscop)o aduenerunt.

Ex parte tua fuit p(ro)positum q(uod) non nulli
q(ui) p(er) plures annos gestauerunt habitum
monachalem p(ro)fessionem cum monasterio non
fecerunt u(er)um cum se eo q(uod) nunc ... et ali
as irregulariter uiuunt arte(?) l(icet) ab aliis
arguuntur non erubescunt dicere se ad cau
tela(m) ... regulas
vel obseruantias non teneri cum habitum non
faciat monachum. sed p(ro)fessio regularis.
... c(on)tra lege dio
cesana ... diu(?)
bus ... ut possent p(er)
annum gestauerunt habitum monachale(m) r
egulam ... ordinis p(ro)fitentur et
... c(on)pellas. O(nus) reg(is) ...

Statuimus nouicios i(n) p(ro)batione positos
an(te) susceptis religionis habitum q(ui) dantur
p(ro)fitentibus consueuit l(icet) an(te) p(ro)fessionem e
... ad p(ri)orem statum redire posse li
bere i(n)fra annum non euidenter appareat q(uo)d
tales absolute uitam mutare uolunt
et i(n) religione p(er)petuo d(omi)no deseruire et
q(ui)b(us) remanere ualeat ... nos

... reductum non c(on)tra uenire ad ...
in. ambiguitate(m) penitus amouendam q(uod) ...
i(n) ... locis religiosis nouiciorum habitum
distinguatur ab habitu p(ro)fessorum p(ro)fessionis ...
... uideantur uestes q(ui)b(us) ... c(on)dui(n)t
ut nouiciorum a p(ro)fessorum habitu discernant.

Ne religiosi uagandi occas(ionem) (i. de
... habeant ...
... de p(re)latorum ma(n)
... statuimus ut p(re)sidentes cap(itu)
lis celebrandis ... ... g(e)n(er)ale
... priores ... fugitiuos
... de ordine suo requirant solli
cite annuatim q(ui) si i(n) monasteriis suis rec
ipi possint ... ordinis regularem ... ab
... ... d(e) ... ec. ...
c(om)pellant ad receptionem ip(s)orum salua
ordinis disciplina q(uod) si ... regularis o
rdo non patitur a(u)c(torita)te n(ost)ra p(ro)uideatur
ut apud eadem monasteria i(n) locis c(om)peten
tibus ... sine ... ... poter
int. alioqui in aliis religiosis do
mibus eiusdem ordinis ad agendam
ibi p(e)nitentiam talibus uite ... ...
... fugitiuos ...
... et ueniunt eos ex c(om)municatos ...
... faciant ab ... p(re)lati ex ...
... publice ... ad ma(n)
datum ... ... a ...
... ep(iscop)o De conversione

Placet uir laycus coniugatorum
uxorati q(uod) ... sacerdotis ...
... ignorante ep(iscop)o ... p(ro)
missione uxoris monasterium i(n)gressus p(ro)fes
sionem fecit. uxore i(n) seculari habitu
remanente non transeunte ad religio
nem aut p(er)petuam c(on)tinentiam uouente
ab ep(iscop)o suo possit ad thorum reuoca

ri uxoris. an uita complenda sit cum
eam obseruare. Dicimus quod non uxor ad
religionem transiens aut perpetuo conti-
nentiam seruare promisit. uir tamen redire
in monasterio reuocari. i. de salernitano

Verum post consensum legitimum (Ex eod.)
de presenti licitum est alteri altero etiam re-
pugnante eligere monasterium. sicut sancti quon-
dam de nuptiis uocati fuerunt. dummodo
carnalis commixtio non interuenerit inter eos.
et alteri remanenti si commonitus conti-
nentiam seruare noluit licitum est ad secun-
da uota transire. quia cum non fuissent u-
na caro simul effecti. satis potest unus
ad deum transire et alter in seculo rema-
nere. i. de pisan. archiepo

Quidam intrauit monasterium et uiua
uxore. qui ipsum repetente co-
actus est ad eam redire. ea mortua
quaeris an ipse cogatur redire ad mo-
nasterium an aliam possit ducere in uxorem.
Respondemus. c. c. xx. q. uotum non tenuit u-
non tenetur uocatus ad monasterium non tenetur red-
ire. uiuente uero non potuit uxorem accipere
pro rata cum se non exigente debitum quod in eius
erat potestate et uotum quod ad hoc uotum te-
nuit non reddere autem non erat in eius sed
in mulieris potestate. unde apostolus ait u-
ir non habet potestatem sui corporis sed mu-
lier. i. de exon. epo.

Cum sit generale tam lex quam ignorare non
debes sanctorum patrum constitutionibus con-
tinetur. Vir uxorem suam aut uxor ui-
rum suum non assumere religionis habitum
debeat ad religionem transire etc. nisi
sed quod auctoritate apostolica prohibemus ne in separatione
uiro uel uxore non uterque ad relig-
ionem migraturus transire promittat

uiri si uxor ita senex et sterilis quod sine s-
uspitione possit esse in seculo dissimulare
poteris. ut ea in seculo remanente et castita-
tem promittente. ad religionem transe-
at uir eius. i. de strigonien. et

Coniugatus etc. sicut (Colocen. epo.)
Coniugatorum est ad sacros ordines pro-
motus non ab uxore continentiam profit-
ente fuit absolutus. i. de eodem.

Sane si coniugati consenserint admaiori
uxoris uoluntas prius requirenda est etc.
et ut auctoritate apostolica prohibemus ne uxo-
ratum promoueant et episcopum ordinare nisi
uxor prius professa continentiam sacrum se
uelamen imponat et religiosam uestem
assumat. i. de brixien. epo.

Ex publico instrumento nobis innotuit quod
cum Veronen. episcopus causam ... quae in-
ter A. uirum et M. mulierem uertebatur sibi
commissam terminandam iudiciali sententia
mini applicauit et eos inter se praecepit
ut ad uirum rediens exhiberet eidem coniu-
galem affectum. quod cum renuit fuit
uinculo excommunicationis astricta. Ceterum quia a
primo suo uiro desponsata fuit. ad hoc tamen
alter ab ipso et incognita. ... si
prius uir ipsam carnaliter non cognouit
et eadem ad religionem transire uoluit
recepta ab ea sufficienti cautione quod
uel ad religionem transire uel ad uirum su-
um redire. etc. duorum mensium spatium
concedat ipsam a sententia qua tenetur absol-
uat ita quod si ad religionem transierit
uterque restituatur alteri quod ab eo noscatur
recepisse etc. sane quod dicis in eodem
non licere uiro nisi ob fornicationis causam
uxorem suam dimittere et illud est secundum
intellectum sacri eloquii. de his qui

matrimonium carnali est copula consum-
matum sine qua consummari non potest. i. de
spon. et frig. Sa. dictis

Uxoratus sine licentia uxoris sue ite-
vos nullatenus recipiatis. quod contra
opinionis est. cum statutum quod nulla ma-
rito suspecto habeatur. eam ad seculum re-
vocare velle nuntiare. vel quod iniuncta con-
tra debeat inire. quod si talis extiterit
maritus eius in consortio viro recepto
ipsa publice in conspectu ecclesie conti-
nentiam professa. in domo propria cum fi-
liis suis et familia poterit permanere.
Si autem talis fuerit quod suspitione non
careat: voto continentie celebrato a
seculari habitu se consilio divino
subeat et in loco religioso ubi deo fa-
mulatur perpetuo commoretur. Nullus enim
mulierem aliquam consecrare. vel ad vitam
secularem presumat assumere. nisi ut supra
iij. spon. sane dic.

Ex parte abbatis sancti petri ad audien-
tiam nostram pervenit. quod cum .d. in ci-
vitate positus. consentiente uxo-
re votum nobis assumat monach-
alem habitum susceperit. ipso mortuo illa
est uxorem retinuit tandem ea de-
functa. Iste secunde copulavit que
licet prius .d. uxore sua remanente
et in seculo de vite ad religionem veni-
ret professa. ea cum sibi iacta demencio
voti sui Sancti sine periculo non potu-
it violare. Unde quod si verum est quod asseritur
prefatum .d. per excommunicationem compellas ut
mulierem dimissa ad suum monasterium re-
vertatur ibi regularem vitam. deo servi-
turus sinceris. c. Iemens. iij.

Consuluit nos .G. sacerdos utrum vir
ad religionem transiens. et ea parum
in seculo morante transiens. uxore sua prius
que ad domum contulerat regularem deser-
tam vita sibi iacta seculari vivere vel
nunc valeat et aliam ducere in uxorem
vel si ducta est ei noscat retinere consulta-
tioni tue. .d. .x. quod poterit non est usquam prius a-
vide quam assumpsit nec aliquid sed in matrimonio
copulare quod si contraxerit nihilominus ipsum
decernimus dirimendum. c. ex. iij.

Quesivimus et .f. b. in iij. q. si veni-
ens uxore regulis suavie gestum in se-
cunde deprehensa continentiam noluisse
tenuit eius ad tempus provenisse consensum
maxime si non id vir continentiam no-
vit perpetuam eam viro cohibente
faciant et utrumque in vite maritali a-
ffectione teneat. i. de.

Placet nobis et .f. sollicitudo tua et .f.
consuluimus. utrum mulier que credens mo-
rtuum maritum. vitam religionis as-
sumpsit et eo reviso de monasterio edu-
cta fuit post obitum viri sui licet ad
regularem observantiam compellenda. Sic quod .x.
quod licet vote eius usque quod non tenuit: caret
nuntius tamen fuit obligatorium. quoniam tem-
poris obligate permisit eum in cenob-
io monasticum se non exactam carnalis
debiti que erat in potestate viri sui redi-
re vero ad seculum in eius potestate non e-
rat sed in potestate mariti et ideo quam
de ipsa tenuit votum quod post viri ob-
itum tenere non desinit cum ad eum alium
aliquod potest efficax vite principium per
venisse nosatur. Consulimus ita quod
dicimus et ei cogentius ad seculum. vita
de monasterium redeat vel bona ducta
in tertia professione fecit et vitam re-

ligionis accepit. Si uo adhuc i dubio nō
ponit ipm inuitū cōmo n̄ agendū. I
nnoc. iii. psalen. aepo.

Ad aplicā sedē. et c. Cū aut uir et uxor
vna caro sint p copulam coniugalē esse
n̄ una ps alia possit ad dnm̄ et alia i
seclo remanere. pfecto n̄ ē ait coniugū
recipiend ad obsuantiā regularē n̄ reli
q'd pceptam continentiā repmittat. Si uo ui
ca di uiuere. n̄ forte sit ei etatis
ut sit suspitione incontinentie uacare se
lo remanere. i. d' lingonen. aepo.

Ex pte tua nob' ē insinuatū q cū q
dā miles uelle induitū ac dno
b3 ... assumpsisse uidet sollepni
e celebratē ac legittima sic debuit acce
dere quā nouit pponebat se p' mi
ereptum mediantib3 i cōuictis p uba de
psenti arra i desponsata desponsasse.
ac illa se i illū consensisse ... q
audierat eū ee lepra pcussū et ob h
eū fuit abhominata amplexus. Et s
ol aut i qui. t. t. R. q et si posse
n̄ i ... uideri q ... lep
rosus p uba de psenti ... iu
uiuentib3 i nullo possit casu dissolui n̄
uiuente reliq aut ad scda uota transi
igret ... fidelū ... ē ... et c
iugū fiet heretic et nollet pmane
cū alio sine contumelia cātoris n̄ forte
... fiet ... diuina ... sic
... legē sic ... sed leg
... ee ... nos ... ue ...
... religiis ... q ...
... sic ... copu
la ... aliud coniugū reliq
i ... ad religionē transire ...
... legū ... alias

putau ... ipm ē ... obseruand ...
... ... sic ... ad susceptio
nē uel pdcā mulier ē i ducta ē sic ...
... ipm religionis ... ...
... pdcā mulier uideat
i uelle susceptione religionis habitū
assumpsisse. Si uo uelit i domo pa
p manere ... castitatis i seclo
seruaturā uos ... mulier ... qui
cū n̄ se uoto astrīgit ad obseruantiā r
egularē ... ut relicto se
lo religionis ... i. d' ...
dunen epo.

Constitutus i psentia nra B. ... no
b' ... q i aetate
... quadā puellā R. ...
i facie ecclie duxit i uxorē q cū ca
rnalit cognouisset orta discordia i
... puella ... cuidā
alii V. noīe copulata et cū eo moratē
... usq ad gradū sacerdotii ordinat
... aut eū sua consciā remordet
... assumpsit ...
... ha pdcām
... reddat ...
ad ... ... pdcām ...
... imperat ... regulare ...
... ualeat ad implē ... cū ...
... n̄ ... epo pic
tauen. ... debemus ... pictau

Veniens ad psentiā ... dicit.
... nob' ... q cū
... i ... monasterii ... ppositū
... sacerdotib3 psentib3 ...
... sua ... ut se ... in ...
... assensū et c. ... de ...
... multoy ... pctis ...
... deuota ... ei alium supposuit

manu sua quod ea presente vir monachalem
habitum adhuc tolerat et similiter professionem
quam professione fecerat solempniter in mo
nasterio. illa vero in seculo remanens in-
honestos amatores admiserit etc. Quod
autem. etc. Quia sicut ex presentium. i. in monast.
erio qui intrauit perseuerare debet preter-
mittis. si cum in hoc videatur non modicum
deliquisse quod captiose se asserunt quod
non sed eadem mulier consenserit. etc. Sed quod
cum mundo se in uite redderet etc.
priores exortantur ne predicte mulieri ex-
ponant quod eadem reliquere seculum op-
orteret. Si forte votiua dari viro
extra cum eadem caput viri alium sibi
te supposuit et postmodum non annuit
super reuocationem ipsius non est audiendum
audienda cum ipsius in eo exceptio
ne possit committere fornicationis eiu-
dem maxime cum antequam fuit fornicata
ipsum non duxit repetendum. Idem

Accedens ad presentiam nostram M.
mulier proposuit quod cum V. vir
eius eam sibi matrimonio copulasset volens
tamen idem V. assumere habitum monach-
alem postulauit humiliter ab eadem
ut eam pro proposito faueret ipsum quam
ipse mira vita rata guarnimenta quod dictus
vir. in ferebat eidem. se ipsam alle-
gans dimissuram annuit votis eius
idem vir in domo de vaud Cistercien.
ordinis religionis habitum assumpsisset.
Et mulier in domo monialium nullo in-
ui habitu religionis assumpto vel vo
to continentie emisso priuatim vel publice
vir non cupit cum idem vir ad seculum redi
et religionis habitu relicto: eadem
mulier se in statu ab eo peterat reat

et cum

sui etc. Quod autem. etc. Quia sicut etc. Sed hoc
dominum viro ut eam accipiat et quam affec-
tionem exhibeat coniugalem. ap. re. co
gaus. Et oneris. iij. epo decanis et the
saurario lingonensi.

Significauit nobis A. mulier quod ipsa. T.
viro suo coram decano sancti quiria
ci viris accepit senoris in hac pre
fungente licentia continentem reli
gionem intrandi consentit tamen voto e
idem in uicto et recepta fide ab ipsa
quod pretermo contineret: idem decanus post
tamen professionem a viro factam in mo
nasterio in quo habitum assumpserat mona
chalem asserunt ipsum debere religio
nem intrare quam ipsa. Idem primo non expulsis
eidem et expulso illi licentiam non dedit
etc. Quod autem. etc. Sicut ita et talis et
aetas de qua suspicio haberi non possit. ip-
sam votum continentie obseruare. Si
re monasterium compelli non permittas in
iuste. G regis. iiij.

Laudabilem in domino etc. mulieres vo
lentes relicto maritali thoro laps
u carnis cadere si mariti extra
te diligentius commonita eas ad surgen-
tem melioris vite consilia voluit re
cipere: ipsi domini in claustris cum relig
iosis mulieribus studeant collocare
ut perpetuam penitentiam ibi agant. Idem
monialis monasterij de plenth

Dudum A. c. layco monacho et de quo
uxore sua dicebat maria quod
mulier Re. sor. ad. in coulon diaco
no. eandem dedimus auditorem contra
quos e. concedens proponens quod in deb
ite reuocauerat eidem cum uxor
eius per consensum de presentia eam

uis copula illi secuta · initiatur ad
here · ac si rectitudine p[illegible] adque
sine [illegible] q. ipse pro remedio aīe su
e · pura ι spontanea voluntate plen
arum duobus religiosis sacerdotibus ι ad
hibitis · v · testibus fide dignis oīm in
[illegible] habuit renunciauit omino
religionis illius ι manibus [illegible] extra
dotibus suspectis q. ι [illegible] ecce religua
rum hr recipe procuratur · ι q. id · c ·
se [illegible] seruatur pmisit pa
upibus quod hospitalis de forte ob sequio ·
se deuouit · pmittens vero solempn
ι · oīa singula supdca ι rebus ē
uestiū ad [illegible] [illegible] de v
ca uice sibi pmittēte ac iuuēte
illa [illegible] ι nisi q. lz religionē · sic
h oīa dicebat publicū ι scriptum
prbata manu · v · notarij accedit ꝯ
fectū · vm pn̄at · c · proposuit q. ea
sic animus ι [illegible] pro sto illis ι p̄ [illegible] q.
pꝰ erat ι [illegible] ι seruis plibz ι uno
aut [illegible] ι alio sunt ab ipo formatū ι
cū unū ē suis sicut vita ι vberta
ι dicebat n dū causā [illegible] [illegible]
ē cōa ipm deceptiue alegunt proponē
tes eo q. ι hospitali pdō ab ad uīca
cū posset ut ac pꝰ retinet pro sto · v · ē
melius omnis pmittente q. n solū audite
h ι appetitū libidinis exiguere ē ι
eos [illegible] q. [illegible] ι h pre fecisse diuo
ciū [illegible] [illegible] pro ι [illegible] ι [illegible]
ē pmissionis ac illi ea [illegible] ι [illegible]
posset [illegible] obstare asserunt [illegible]
ut [illegible] ad illa [illegible] [illegible]
q. an [illegible] ι etiā pꝰ ι scriptū [illegible]
[illegible] ι pꝰ dū [illegible] n [illegible] [illegible] [illegible]
n ι ē ē [illegible] ι sup [illegible] aliquā [illegible]

emolato · c · data fuisset [illegible] ad h se
proponit ι ductū eo cū ipi q. talia se
a fuit pure simpl ac voluntate p
amore dī ι remedio aīe sue solū
n ad uotū ι talia supdca notare
pmisisse · ipi q. [illegible] [illegible]
[illegible] dz [illegible] uita q. [illegible]
ē se illis [illegible] ee proponat sub
sine suspitione ι [illegible] n va
leat ι [illegible] remanē · nos itaq.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ac ab ι pe
nitē dā · c [illegible] [illegible] ab eo
[illegible] [illegible] [illegible] sibi h [illegible] ι
ponetes · i · dē ·

Mulier q. ι fide remansit [illegible]
[illegible] uiro q. ab ι fidelitate
recessit [illegible] q. ab eo fuat iudicio
ecclie separata ad religionē [illegible]
[illegible] quolare · c · lemēt · iij ·

Laudabilē [illegible] · ι [illegible] de
sarracenis q. dū ι captiuitate
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vir
os eau ι [illegible] ι machinato
[illegible] occidere · ut q. pterea [illegible]
ips ad fidē xanā [illegible] [illegible] ea
de iure possit accipe ι uxor
es · ι si duxerit teneat · qui
gū [illegible] · h [illegible] [illegible]
[illegible] suum asserēt q. h ι mo
rte [illegible] maliciose fuit ma
chinate · h eaq studio ad fidē
[illegible] · cū n eis ad here
debēt nec sint si ad [illegible]
ι tolandi ē tale dāpnū tali
[illegible] [illegible] [illegible] n velit · sed ad
h sarracenis [illegible] ι bello [illegible]
[illegible] ι ē [illegible] notam [illegible]
sibi sarracenos · pterea [illegible] [illegible]

racem ad fidem conuersi uxores eorum
que in belli certamine occiderint Sar-
racenis copulare . et eos ipsum tamen d
a Sarracenis mulieribus consulas ad f
ex fecisse noscatis quod fuit de pro-
uiroris morte conpuncti uiuente
duxerunt in ea expositum . In hiis
g. R. qui e tales non peruerunt
uiuentis eum defunctorum uirum . in
e kil fit uate post contracti et cum
copulatum . duxerint nequeunt sepa-
rari . G. reg. sui . Argentin.
episcopo de conuersione infidelium

Ex litteris tuis accepimus quod quidam
de iudaice cecitatis errore
ad Christum uersus tamen ad ductus uxore
e sua in iudaismo relicta et iudi-
co presentauit i stare . ut eorum fi-
lius Christianus assignaretur eidem
ad fidem catholicam quam ipse susceperat
prouocandus ad quod illa respondit quod cum
puer ad huc infantis existat . ipsi
quod magis matris in digne solatio quam
patris sibi competit cum pari honeris
ossus dolorosus in pari ac post pari
laboriosus fuisse noscatur ac ex
hoc liberia quidem maior et feine
magis uiris . quam patrimonium nunc
inpetratis . dicit puer apud eam debet diue
merens remanere et cetera . cum autem filii
in potestate patris consistat dicta sedis f
amulum et cum minus et in etate tali
quod non debeat apud illam remanere quoque
de quibus possit suspicio esse quod salutis et
uite insidietur illius et puer pater est
enim apud patrem non suspectum ali
debeat et morari . nunquam patri licet
remanere congere apud ipsam . possit

illum adducere ad infidelitatis errore
est in fauorem maxime christiane fidei R.
patri eundem puerum assignandum . Alex. iij.
Exon. episcopo de uoto et uoti redemptione

De peregrinationis uotis an elemosinis
redimi possit . et prouectate in d o
minum . R. quod ab eis qui praelud penser
arbitrio . ut consideret diligentius qualitate
et causam commutationis scilicet an ex infirmi-
tate seu assistencia diuitiarum aut
alia causa probabili . peregrinatio an re
conpensatio melior fuit et de magis acce-
pta et secundum hoc debet ex ut dispensare . id
nomitanum . episcopo.

Venientes ad nos . R. narrauit ac
cepimus quod in puerili etate constitutus
ut ierosolimam disposuit proficisci
sumenda quod i sepulcrum dominicum post hec
ras uisitare fidem dedit et illam recep-
pit ab eo qui sit in uia et uia locum fi-
deles existentes et cetera . Nos autem ipsum
a uoto qui in etate tenera facultate
uoti quam exauditur discretionis promisit
absoluimus ita tamen quod id uotum elemo-
sinis redimat et iuxta consilium uestrum toto
uite sue tempore unum pauperem . ? . d ni
ad hoc sue facultates sufficiat debeat
prouide . i d mis . a . deuandeforde Denis

Litteratum et cetera . cum ex quodam uiuum
ne unino fuisses mortis pauo
re perterritus hoc uba protulisti non dimih in
orabor profitens in animo tuo quod religio
nis habitum esses aliquando suscepturus
et cetera . R. quod sic plus non est in uoto
processum . consilior iudicatu non possis
ab eo in pleas quod dixisti . i d.

Scripture et cetera . xenis tracti uota ali
quorum non hec quod equale ob secu-

in perpetuam noscatur religionis observantiam commutare. Innocentius III. Strigoniensi archiepiscopo.

Non est voti dicendus transgressor qui quod novit auctoritate sedis apostolice differtur adimplere. Sane significavit nobis rex Hungarie quod cum in regni curam assumptus et auxilium cui tenetur haberet, pater fuisse votum eius non modicum derogaretur si Ierosolimam sicut ex voto teneretur, regno perpetuo impacato remaneret. Ideoque mandamus quatenus non prius iter arripiat Ierosolimam ad eundum quam regnum ipsum fuerit tranquillitati pristine restitutum vel ultimum receperit ab apostolica mandatum. Idem ad reducendum.

Licet universis liberum sit arbitrium in vovendo usque adeo tamen solummodo necessitate est post votum ut sine speciali dispensatione alicui non liceat resilire acceptum. Unde cum rex Hungarie pater tuus ageret in extremis, votum quod noverat de eundo Ierosolimam in tua manu crede huiusmodi visitandi terram maledictionis paterne compulit eum fidei exsequi et tu assumpto crucis signaculo te idem impleturum sine dilatione quam promiseris, et tamen quod post potius etatis consuetudinibus usque ad festum exaltationis sancte crucis debitum accepte crucis exsolvere, proposite iter arripias et huius prosequeris, ne videlicet a patre in mentem et a te sponte suscepte, onere quo delectaris, penam te reddas in veritate et dignum, et reciperis eum olim te pueris cui recitatur honera supportare. Scimus etiam exacte antea de nichilo ubi factum tuum quod si dominus rex sine prole decederet, in regno Hungarie operabat ordine

generacionis procedendus et regnum ipsum ad minorem fratrem appellaret. Postea dum volumus. Idem electo. Cetera.

Magne devotionis est cum tractum et alia est iurare ecclesiam gravaret in parvum quam per campanie communitate in nostre maneris pertinet consuetudine ut eorum domino posse de facili liberentur: ad ipsum propositum accedere ac in signum peregrinationis et devotionem crucis obinereat: dominica cruce assumpsisti, et. Quia autem audita morte ipsius in tuis eum consideres ideo frustratum voluisti etiam sine consilio apostolice sedis. Ad propria remeare et in gravi et urbe in te consilio tue apostolice ac statim creatum. Consilium nobis humiliter expostulasti et. Quid tamen super huiusmodi tibi negotio attendenda quod liceat sed expediat quod deceat sed honestatem, et quid expediat sed utilitatem. Sane non videbatur quod non tibi liceret ut venires. Cum vox ecclesie amet prophetica. Vovete et reddite domino deo nostro ut pro ut ad consilium sed ad imperium referatur. Sed non decebat videlicet cum sit scriptum in evangelio nemo mittens manum suam ad aratrum respiciens retro aptus est regno dei. Porro non videbatur expedire cum ex absolutione tua ad scandalum posset aliorum in multis generari. Dicendum vero est dominus electorum et in exemplo docuit non se ad voti observantiam non teneri quod cum agitur a prelatis facile tranthitur a subditis in exemplum. Unde quod dominus in quodam ad Moysem in levitico si sacerdos qui est unctus peccaverit faciet de

linquere propter illum. Unde cum esset iure se ne
lectus defectu asperitate carnes quia vix labores
et dolores suos tollerare posset in contra
rium allegabat et certe veterum suspiri
a cum vicio pastoralis sollicitudinis
eis legatus. Sed cum assensu voti peregri
nationis emittere forsitan non debuerat. Sed
ipsum tamen vocem qui excessum fecit sciens et bene
te erat ex pro voluntas nimis vana
videbatur cum eum iuxta canonica insti
tuta clericis absque sui episcopi licentia pe
regrinari non debeat et episcopus non nisi domino
possit se apostolica sedi astrictus videri nimio
potius quod absque gratia et speciali licentia
votum peregrinationis quod tempore dum absen
tiaris emittere non debueras et cetera. Et quia in
lege veteri etiam quod non nimis preceptum domini
obligabat quod votum hodie obligeret
et etiam primogenita que domino mandavit
offerri. Quedam alia redderentur ut sunt primo g
enita leviatiarum que redimerentur ut
asinorum et vitulorum. Quedam commutarentur sicut ca
nis sicut primogenitum asini quod ove commuta
batur. Ex his attendentes quod votum com
mutari possit in opus aliud pietatis non
curantes quod omnes loquentium in qua loquantur.
dum tamen non recedatur a summe vitalis
de via auctoritate scientiarum que cum audisset a
discipulis nostre sanctorum presbiteri audio
in uno sciderant sed secundum simile
nos. Quia sic sedes et inde accorum. Et propter
et familias tuas misericorditer hoc tibi
credimus votum peregrinationis talis commut
ate: ut expensas quas faceres in eundo
et morando et redeundo facturus aut
religiosos commutas vel ubi noverimus
magis sine diminutione aliquam transmittas
et cetera. Labore et laboribus retrum personis
sollicitudine in stando vigiliis devoca
tionibus orationibus et in ieiuniis forti te ex
erceas. Ad hanc autem indulgentiam quam faciendam
a speciali nos induxit quod cum libertate te
exerceas esse per dum commutare aliquid
frequentius voti peregrinationis emiseris eo
ipso lato de medio. Quia cessante causa cessa
re iura cessante potuit effectus. Et cetera.

Quod si de hiis et cetera. Consulitur Circa [illegible]
de hiis quod pro sanctuariis terre sancte lig
no crucis assumpto proficiscuntur vel paupertate
vel alia causa vota non possunt ultra
adimplere: cum sint diminutione recipienti
mandavit: ut eos qui signum crucis assu
mpserunt ad leverunt ad resumptionem ipsius et
executionem voti compellas. Nos autem in
quadam decretali dicimus. Et debiles et inopes magis
ut in defectu quod ad profectum accedere cum
illi pugnare non possunt et illi mendic
are cogantur nisi forte sint nobiles et ma
gnates qui suis sumptibus expensis bellato
res adducant vel artifices et agricole qui
de laboribus suis sibi possunt acquirere necessa
ria et illi subsidia terre ministrare quibus non in
vexatione propter vivitate possessionum et pau
pertate in itinere ubi sint oportuni
venit commune distinguendum vel eos qui per
alia et eos que pecunia in pedibus cum
adventum voluntate quod pluribus in indulgenda
dilatio autem sedis et redemptione in iungen
da ac rerum facultate pensata quas pos
sint aut quas facturi essent expensas
per hiis predicta expensionis labore in subsidio
terre sancte cum sumptibus exequentes pro
aliis: quod per se nequeunt adimplere
Ponis dictis quod eos qui per se certe terre
sancte votum peregrinationis emittunt vel ea
quibus pro sanctis factoribus suorum omnium in

peg'natois i ligit' eiu' distingue
d' q cu pmos p'p9 cte sac' lucrus
z cu sedos. plus labor inuenis sed i
terciu inuenis l'puiceal dz audi
i. vii sigs h'm voueru z e i unt a
dpugnad. qui h'uis ad eund melius
cu redime uot q expesas gsumi
q e puitente q ip debuuan u p
ut i uet pegnatois implere. Sa
ne vali i tlligi n au de illo q q'
sit impotes ad bellad potes cu est
ad eund etc. De mlierib; au h
dom obseruand ut q remane uol
uer viros suos secu eui'tes cte
u n forte sic diuites q secu i su
is expensis possit d . uer bella
tores uot redimat q vouerit.
Exmita tue solicit Qd ead
inducuis pudencia etc. exgsul
tuoe q ad i qsticom tua sr nego
cte signator; oli eddim' ma iu
euitn ad alias comes z vru q te
a d d' gsitenar gnale ut palli
plans qb; h illos sed forma ex
p'ssa absolue liceat q eor sic iuris
doi gsuli soluere req'siti ad h g'
d. q i gsituroe ita tuis edic' z
h; ad alias ad qs cu spale eis spec
tet executo' piraret' explicad'.
ill' aut' solu n uis h exequed' in
cubit q sic h; madatu recepit.
a se apo. spale sic g' illi est i
qui. Rndit q gsequet' tua fr
uitas req'siuit de quib; relig
iosis : h; i ellig' eet uit. t ibi
religiosi vocent' hij q tm r
eligionis h'itu suscepint q; z
plex ydiote sic' z iuris ignari

an epi q sic' dignitate pcellut
sic religione debet a aliis eximie
n ad neuus illi' executor iuris s
pectat n p'se. apo. eis spali dele
get'. Scdo gsiuisti ut' q d' si
quis vouerit e inuerit ad pugn
and qui sic habil' ad eund ut
li'e e ut redimat vot q gsum
at expesas. gnalr accipi debeat
ut nobiles z magnates q sic g
silio strenui z iuitos secu posse t
sic bellatores an minores cu n ub
is h' gphendat. Ubi n ad silenda
actin tue gsideratois expedas z gne
ita i uenies i serie gsiutrois n
re soluta. ubi d q debiles z op
es mag' i defectu cte sac' q ad
ei' psent' accede etc. quis posit
au Rari. q n sr i uilis ad pu
gnad q z li p'se pugnare n pos
sr mactare cu gsiliis ad ee valet
pugnantib; z p defetu q alios re
tinere etc. qd aut supi' po in
uieres q remane noluint etc. d
e uis i tlliged ee ut q se ad pe
gnatois pposit ppoint illi' vot
i vinculo astrixere etc. i cum q
notare ipsi rani ne cte sac' im
pediat' ib iom' uiri vxor asten
sit. hi' pegnatois pposit. uo
uere ualere ad imple ue au g
sensu. Sr audiui gsmonitee
de clerici u duxim' Rnd qe
clerico etia eos reddar i habiles
ad pugnad n' i gsilio strenui. l
ossio pdicatois i struc au ma
gnat sic ob secio depuiati aut
usq ad eo diuites sunt z posse

tes vel in expensis sive aliquos secum vale-
at ducere bellatores magis ancis expedit
redemptionem accipere quam ad votum illos coge-
re exequendum si necessitas exigit vel utilitas per-
suadet. Hi autem de novitiis dicuntur non
de his quibus labor peregrinationis in penam
est iniunctus. Innocentius III.

Per tuas nobis litteras intimasti te in con-
secratione pontificatus ecclesie suscipiendi
signum regularis voti sollempniter emi-
sisse et post ea promisisse in manibus pre-
lati eiusdem ecclesie .i. duos milites post-
quam ab apostolica sede redisses votum quod emi-
seras in pectore. Cum igitur deo ipso iussa-
re non curasses quod voveras adimple-
tandum exigentes non consilio. vocatus
fuisti ad regimen ecclesie gebenensis et infra.
nos igitur et dicis. consilium ut licitum fa-
mae desideras consilium et regimini resi-
gnes ecclesie memorate ac reddas al-
tissimo vota tua quod si exemplum eiusdem
gebenensis ecclesie te post modum canonice
et duxerit eligendum: electionem recipere po-
teris de te factam. Hoc idem. iii. Haber-
ensi et Seregadensi episcopis.

Postulasti an vobis qui estis ordinem re-
gularem professi et cruce signati est
et reliquum tibi contradicente desideras in
signum vicare videlicet proventuum ecclesie
tue vineam deputata succursum terre
sancte deferre nobiscum et infra. Dicimus tibi ut
quia secundum vite per absentiam vestram eno-
rmiter non ledatur et vos utiles sitis
ad terre sancte subsidium proficiscendi cum consensu ve-
stri conventus redditibus divisis proventibus
ydoneis in ecclesiis vestris potestis et digne
vestram vota peregrinationis implere
et sic postea in usus vestros cedere viatici

ma exemplum. ...terre sancte subsidio deputa-
ta. Gregorius X archiepiscopo neapolitano. De statu
monachorum et canonicorum
regularium.

Theodorus et infra.
Abbas monasterii non se regi

ut tu vice patris tui pre diligentiam dis-
ciplinae aliquam molestiam in servandis
aut siquis ut pro divisionum devotione ac-
cesserit vobis vendicare examinandis: et
monachis vivi subiectis debeat ex-
pediri quod quod a fidelibus sanctis observari
contingit. ex concilio lateranensi.

Monachi non pro pretio recipiantur in monaste-
rio nec peculium permittantur habere
nec singuli per villas et oppida seu quascumque
parochiales ecclesias ponantur. sed in ma-
iori conventu aut cum aliquibus fratribus
maneant. nec soli inter seculares homi-
nes spiritualium hostium conflictum exspec-
tent. Salomone dicente: Ve soli quia
si ceciderit non est qui sublevet eum. Si
quis autem exactus pro sua receptione aliquid de-
derit ad sacros ordines non ascenda-
t. Is vero qui acceperit officii sui
periculo mulctetur. Qui vero peculium
habuerit nisi ab abbate ei fuerit pro in-
iuncta administratione permissum a communio-
ne removeatur altaris et qui in extre-
mis cum peculio inventus fuerit et
digne penituerit: nec oblatio pro eo
fiat nec inter fratres accipiat sepultu-
ram. quod etiam de universis religiosis pre-
cipimus observari. Abbas vero qui dili-
genter ista non curaverit officii sui iac-
turam se noverit incursurum. Prio-
ratus quoque seu abbatie precio donatio-
ne nulli tradantur: alioquin dantes et
accipientes a ministerio sint ecclesiastico
alieni. Priores autem cum in conventualibus

cõuentualib; p electionē capitlo4 su
or cano͠icos existūt i illoru͠ n͠ p̄m
antea cū ⁊ vocaciu n͠ inuenīt
videt; si fuīnt dilapidatores si
i conuēt⁹ exigerit aut tale aliud
egerit p q͠ amouēdi illos videa
t̃ur aut si ī p̄sentare maioris of
ficii de cōsilio p͠tri fuīnt cōseren
di. alex. iii. ab̄b; ⁊ cōuētib; ad
ecclesiā ordinis

Recolentes qualiter h͠ sca͠ plantacō ⁊ c.
Recolentes diam⁹ q̄ liū ab õib; ne
qe dõib; a plic qe cū ⁊ p͠ib; ad ma
sos ī mūd⁹ ū declarantū in tñ irali
q̄ ex nob̄ p̄ ī stituc͠ois oblita q̄ ordin
is uñ regulam vitas ecclias ⁊ alia
possidēt fidelitates ⁊ hōiag susci
piūt ī mutuas ⁊ tributas tenēt
⁊ c. · Io. ep. m͠ · q̄ · paprum p̄cib; ⁊ in
omnis exhortam⁹ · qua · dom⁹ ure
q̄ a p̄ sui origine ī ipō ordine sit f
undate ⁊ cōstitutis tunc sic cōsētere
⁊ c. · Si ēt relictis originarib; ordin
ī stitutis ad cōmunia volutis aliq͠
monachor⁹ uitā ducere: oportebit
nos cōmuni iure cōsulere qd dign͠
ē ut q̄ p̄ntem cū aliis uitā susce
pit silem seruare ī legib; discipli
nā · § Ceterū dom⁹ ure q̄ de aliis i
stitutionib; ad uram ordinē se trāsfuli
ut uris omīo leuigatē ubi; cōsētire
⁊ relictis possessionib; ⁊ ī cōmunitatis q̄ si
stitutio ura n͠ recipit · sic se ī õib; rel
igioni ure coaptet ut q̄ ad mod
gaudet se ī societate ordinis ⁊ h̄itus
receptionē assūptos l' ⁊ ī paupertate
seruandū ret; se letantur ni ī institu
tõib; cōformatis · Clemens · iii.

Si quis ... canonicus regularis q̄ ī cani
cos monas agēt l; a p̄ore suo cō
ponitur et pon q̄ regulam latēt h̄uiāt no
luit resignare ⁊ sic diē clausit ex
tremū · ⁊ fuit ī ter alios fr̄es cōmuni sep
ultus ⁊ c. · inq̄ · t · t · R͠ · q ille cõuic
ū cū fuit zana sepultura p̄uand⁹ · v
in ⁊ si sit magis scandalo poterit ei
de ipa zra dign⁹ ē ē · h aut cū
forte cōtigit ī sub; ē agēd · Inno
iii · v · plebano sci gauini

Quod dei timore p̄ oculis h̄entes
p fructib; tuis colligendis eiudēt
ē opa q̄ facis · testimoniū p̄hibeāt
ħionem · Sane quodā desidans ad su
ugē melioris uite transire · officiū p
sequatur plebani resignaret · cōia
sub; sci victoris bon · p̄missioem
de tua p̄fessione fecisti · neq; p̄ holi
one collap̄uē p̄mittes neq; hūoi
religionis assumēs · l; prochiani p
ter eius assēdenois te laudabili
p̄fuisse: a florētino epō impetrō
ut mittes eius h̄ ī · p · pbr curā · ī
apo · se · le · p̄pō āmisisse q · iā dū pr
ochiani a nob̄ rat h̄ri: supplicat pos
tulant p̄lerū cū de licēcia prioris sci v
ictoris noscaris hactenus id fecisse l;
aut ī tact · 9 · de monachis caueat u
e singli p̄ uillas ⁊ oppida p̄ q̄lag; pro
chiales ponāt ecclias ⁊ c. · q̄ cū ūiā
de canōnib; regularib; sp̄alr ū cauet
q̄ et si a sacrō monachor⁹ cōsorcio · n͠
p̄ueniātur se mictis regle tū ī sunt
laxiori ⁊ p̄ antiq̄s canones ī monac
hi posse ad curam p̄rochialiū re
gimē ī p̄biros ordinari · ex q̄ debēt
p̄dicationis officiū q privilegiatū ē

excitare sic annuendo duxim' postulat
is. ut quatenus p levam officiu si q modo
fi' pot. unu an oia regulare tec h
ac ad capitula e i hui q di lr 2 regla
is observaciam. cu oratio q dam pf
vivaus. i de abbi 2 qu[er]eru ib iace.
Cum ad monasteriu ib iac. 2 q. eiume i h
ujuim' ne qt de statu monachoz u
nes annulis uer 2 q. . S protinem q
districte i virtute obedie ib ob[ser]vatum
ne omnin' indicu ne qs monachoz q
u aliq m possideat. 2 siqs aliq ht q
q. totu i omnem religiz. Si vo post
h qrenat aliq fuit depfensus hre
reglari monitoe pmissa de monasterio ex
pellat. ne recipiat ultri n pmittat
scd monastica disciplina. q si pecunia
q qa i uita fuit i morte ipa cu eo
i signu pdicois ext monaster i sterq[ui]linio
sb erec sed q vs gsd. narrat i dia
logo se beatt vi si qa aut fuit sp
aut destinat n psumat ud acceptq
abbi l pori aut celerario assignet. S
Inoratorio uo refectorio 2 dormitorio
omnimu sp silentiu observet. i claustro q
cau oris 2 locis sed aliq nsuetudine
monasterij laudabili observata. S In refec
torio q nullus omnino carne vescat. n
i qb zda sollepnitatib sic aliqn f n
suevit quent exeat e abbe paucis
i relictis. ut ex refectoriu edat car
nes. cu i ill' diem pcipue reglaris
disciplina sit studiosi observanda. si n
ext refectoriu n i firmario edit car
nu credat s' nec qa exi diligentia
possit abbas i eo aliquos fem nunc ho
ne inos p ut ncitas postulavit ad v
ocare ipos q secu i camera sua meli' 2
pleni exhibe porro debiles 2 i firm q
minutos i digne l aliq p medicina
n scorsu i camis. Si oes i firmario q
necia fuit s' cu i camis q i alijs r
ecipiat operet. q sas eoz debili fuit
aut i delitat ut n possit comitz abbi
de corde sic et q ideat sic sedulo a
ltoz. ut si abbas l por nouit i refe
ctorio minam facat spale. cum aliq
petentes. n au mu g an se facat
appoitu de quo ut sibi faciat pit
antia q scomode nate. S Talis q
ad agenda officia monastij deputet
q sciebas sic 2 discta n aut omittat
aliq obedia pprio possidenda. cui q
i sua s' uita locat. Si c oportuit a
moul. sic de mandato abb revocet. S ipe
aut p cul p abbem potes sit i ope
2 sermone. ut ex uite vbo q doctrine
fres suos 2 i stere posit i bono 2
a malo i revocare zelu religionis
hns sed sciam ut delinquentes cor
ripiat 2 castigz. obedientes foveat 2
nfortz. abbas vo e oms i oib reu
erent obediat q anto frequit porit i
e frib i nvetu vigile cura 2 dilig
entem sollicitudine gerens de oib n
de offitio s' nmisso dignam do posit r
edde ronem. q si fuitaton ordis fu
it aut ntepto sic negligens aut re
miss' pcto se novit n solu ab officio
deponend. si alio m sed reglam cas
tigand. cu officia n solu q a. v m ia
liena de suis manib reqrunt. n ex
ibiuz abbas q si hnda peccante psic
e aliq monacho dispensar. q. audia
tu pecat sic 2 cedia castimas a do
annexa regle monachali. ut q eam

...tium pontifex possit iudicari et diligenter.

Idem in concilio generali.

In singulis regnis sive provinciis fiat de triennio in triennium salvo iure diocesanorum pontificum commune capitulum abbatum atque priorum abbates proprios non habentium qui non consueverunt tale capitulum celebrare ad quod universi conveniant impeditionem canonicam non habentes apud unum de monasteriis ad hoc aptum hoc adhibito moderamine ut nullus eorum plus quam vi evectiones et viii personas adducat. Advocent autem in huius novitatis primordiis duos Cisterciensis ordinis vicinos abbates ad prestandum sibi consilium et auxilium oportunum cum sint in huiusmodi capitulis celebrandis ex longa consuetudine plenius informati. Qui absque contradictione duos de ipsis sibi associent quos viderint expedire ac ipsi iiii presint capitulo universo. Ita quod ex hoc nullus eorum sibi auctoritatem prelationis assumat. Unde cum expedierit provida possint deliberatione mutari. Huiusmodi vero capitulum aliquot certis diebus continue iuxta morem Cisterciensis ordinis celebretur in quo diligens habeatur tractatus de reformatione ordinis et observantia regulari et quod statutum fuerit illis iiii approbantibus ab omnibus inviolabiliter observetur omni excusatione contradictione et appellatione remotis proviso nihilominus ubi sequenti termino debeat capitulum celebrari. Et qui convenerint vitam ducant communem et faciant proportionaliter simul omnes expensas communes ita quod si non omnes poterunt in eisdem saltem plures simul in diversis domibus commorentur. Ordinentur etiam in eodem capitulo religiose ac circumspecte persone que singulas abbatias eiusdem regni sive provincie non solum monachorum sed etiam monialium secundum formam sibi prefixam vice nostra studeant visitare corrigentes et reformantes que correctionis et reformationis officio viderint indigere. Ita quod si rectorem loci cognoverint ab administratione penitus amovendum denuntient episcopo proprio ut illum amovere procuret. Quod si non fecerit visitatores hoc referant ad apostolice sedis examen. Hoc ipsum regulares canonicos secundum ordinem suum volumus et precipimus observare. Si vero in hac novitate quicquam difficultatis emerserit quod per predictas personas nequeat expediri ad apostolice sedis iudicium absque scandalo referatur ceteris irrefragabiliter observatis que concordi fuerint deliberatione statuta. Porro diocesani episcopi monasteria sibi subiecta ita studeant reformare ut cum ad ea predicti visitatores accesserint plus in illis inveniant quod commendatione quam quod correctione sit dignum attentissime precaventes ne per eos dicta monasteria indebitis oneribus aggraventur quia sic volumus superiorum iura servari ut inferiorum nolumus iniurias sustinere. Ad hoc districte precipimus tam diocesanis episcopis quam personis que preerunt capitulis celebrandis ut per censuram ecclesiasticam appellatione remota compescant advocatos patronos vicedominos rectores et consules magnates et milites seu quoslibet alios ne monasteria presumant offendere in personis aut rebus et si forsitan offenderint eos ad satisfaciendum compellere non omittant ut liberius et quietius deo valeant famulari.

Honorius iii. abbatibus et monachis in Lumbardia et Marchia constitutis.

Cum quod pro religionis honestate statutum est porro cum visitatores sedis statuit generale concilium ordinari agitari abbatum

capitulo praesentaverit ad visitationis officium ex-
equendum de statu monachorum et observantia
regulari diligenter inquirant et quae cor-
rectionis et reformationis officio corrigant et refor-
ment quae viderint corrigenda. Si vero cum aliqui
monachi delinquentes per abbatem loci
corrigi faciant eisque iniungi poenitentiam sa-
lutarem. Vel si viderint regulam capitu-
li in futurum non secundum normam praefatae constitu-
tionis quae est prolata in quibusdam eccle-
siis teneri. Ipsi vero visitatores monachi-
os quos contumaces invenerint et rebelle-
s in hunc modum excipere ut a maioribus regula-
ri censura percellant absque gratia dubi-
tatione non parendo rebellibus ob illam poena-
lem vel potestatem amoventes quin omne in-
obedientiam erant ab omnibus ne in fiant
animarum oves. Si vero abbates in corrigendis
his visitatorum mandatis et regulam ita
circa in se ipsis sive monachis inventi
fuerint negligentes proclamentur et corrip-
iantur ab eis puniantur vel per capitulum generale quae
poena morem licitam sit in exemplum. Si quis vero
si abbates non exceptis fuerint a visitatoribus
nimis negligentes inventi vel inventi idoneo lo-
ci diocesano denuntietur sine mora ut ipsi
in dictis eis fiat et punias cardinorum
usque ad capitulum generale. Si autem dilapida-
tores inventi fuerint vel aliter minus idonei
per diocesanum postquam sibi a visitatoribus de-
nuntiatum fuerit amoveantur absque indicio-
rum strepitu et regimen abbatiae ac mo-
nasterio provideatur. Cum ad ministros pro-
veniat quod spiritualium curam gerant. Dominum ipsi
monasterio fuerit de abbate provisum quod si dio-
cesanus episcopus hoc adimplere noluerit vel si ne-
glexerit visitatores vel praesidentes capitulo
generali deferant ipsi apostolicae sedi non distante

tenuate. Hoc eadem circa exemptas abb-
ates. Sed per papam visitatores vel praesi-
dentes capitulo generali deponentes propter se-
dem apostolicam reservatam ita ut abbates quos amo-
vendos viderint tum visitatores vel
in capitulo praesidentes ab administratione pro-
ponent monasterio deputatis aliorum autem ex-
cessus et causa quae illa fuerint emendanda
capitulo praesidentes nobis denuntient. Praesi-
dentes idoneos et prudentes quibus decaniam
convocationem abbatum. Hic eis facultate
sufficienti expense ministrentur. Sed
quoniam autem visitatores per quas priorum
visitatorum vestigia diligent et eorum
negligentias et excessus referant se-
quenti capitulo generali ut in his eis
cum publice debitam poenam porrect-
um. Item de abbatibus praesidentibus generali ca-
pitulo statuimus observari. Statuimus
quoque ut in monasterio ullos ad praebendas re-
cipiant abbates decetero et monachi ce-
lulos solares. Sed hii qui iam receperunt
sint loca vel vocem in capitulo dormitorio
vel refectorio seu claustro sibi vendi-
cantes contendant seu monachorum certis
in poterunt se iuste praesumant. Si
vero fiat saecularis concessio quidem ho-
nestae opportuna obsequia in monasteriis su-
stent impendentes. Ulterius nec spiritualibus
aut temporalibus exigant in ipsis monasteriis vel
usurpent. Si quis vero contra a visitatoribus
inventi fuerint criminosi per diocesanum in
non exemptas et per visitatores vel praesidentes ge-
nerali capitulo in exemptas vindicantur. Praece-
dentes hac autem omnia etiam in monasteriis quae non
habent abbates proprios sit parari. Non nos in mo-
nasteriis monialium quae ad ordines ordi-
nis vel monialium convenientes. Papa

in suspenso ab administratione

iii obsuam · G reg · victori archiepo n
eapol · De religiosis domibus ut epo sint sub
iecte
N ouerit autem ad basilicam que dedicanda est
de diocesi · constituas epe angl. sub
daiecte baptizauit · z ad consi
gnationem sub annua deuotione concurre
rit non cum dioc. h · aut locus construe
tur · Sz ut ad consecrationem vocat
cum pro huiusmodi quos lege sua constat debere
vitam · i de aggare · abbi ·
Q uia monasterium quod in fundo marciano
situm est postulante fratre dilecto
latu · illud tuo monasterio conditionibus sub
it ls ei separet actiones ex spetu n
neud · z s · ipm aut monasterium sic tue
nos ordinatam quam visse cognoscas ·
ut tam iurisdictionem illic non epe sunt
in cauitate monasterium cuius loci · Sz
iniserint de dioc · hac ira sic hi
loca ordinationi disponimus ut tamen iura
sua liglis epis inuiolata seruentur · e
x decretis eugenii · iii ·
D ecanodochis z aliis similibus locis
sollicitudine eporum in quorum dioc
existunt ad eorum voluntates quibus constitu
ta sunt ordinentur · Vrban · iii · arime
A bb · z s · in quo · c · c · ch · uero epo ·
q · siue ad hospitalitas usum z
pauperum prouisionem sunt · sic meliusz
aucte · pon · destinatur · cum sic religio
sis non de mutandis usibus de prouentu sic
de vestibus z lugneis nasis z aliis utē
silibus ad cultum religionis pro pontifice
de prouentu · anteq; consuetudo · i duib
itate obseruat · z venerabilem prim
edocenc sanctorum · innoc · iii · consta
tinopol · patriarche ·
I tē · iii · alania z s · quod ou mo

adhuc p reglares defunt · iii eorum po
tuit remanere ordinata non sunt ad se
culares clericos transferenda · sz si reglares de
fuerint in eis seculares clerici poterunt ordin
ari · i · de abbi z fribus tempore seruare ·
C onstitutus in presentia uri epe alba
n · z ecc. · aut · q · paulo de · iq · in pro
uat · monasterio nro recognoscebat · a
nob · ius epale petebat · qui sita er
at in dioc · alban · z ro de iure cum ei
tenebatur in expensis z inde z s · viii y
conomi nri apposuit ex adverso q · z si
ecce sita esset in dioc · alban · cum non te
nebatur in aliq z inde · cum dnec lauca
ns epe · q · fuiat epe albani · vniuersas
ecclias ad vrim monasterium pauentes in
dioc · eo sunt z qui quiuir cum in monasterio
nro quod in eis habebat in emphitheosim
sub annua · viii · denariorum vsualium pen
sione monasterio nro concessit ita videlz
ut liceret abbi z fribus a quocumque uellet
epo tam ordinationem clericorum quam con
secrationem altarium in ipo monasterio z p
dictis ecclis obtinere in qbz in nob tria
p ter mortuariorum in dullis · z C · iii · p
n · q · ab eo sunt · fuiat confirmatum · Vn
z licet ipa fuissz aliquando ecclie alba
n · subiecta monasterium tamen nrm nobis le
gitime se poterat prescripte · cum cum ep
xl · annos ipam pacifice possedisset
Ceterum ymonin epi concessione epi la
mani non tenere dicebat ut pote con
nente symoniacam continere · Cum enim
tria mortuariorum monasterio concessisset z ceteri
in ordinationibus clericorum quam in altarium consecra
tionibus z duillis ei plenariam iniciaret nz
diuini quam spualia · h excultur · eo ipo
q sic hus temporalia certe pensionis

accepit · amiserit uicium symonie
vii. c. ex. tit. hii · ulla opera · Eminente
Cotiniano aut apo · se · fuat presbiter
em obtenta · cui i ea deputatio ulla
nisi tract. c. j. · Cum aut n̄ i soluen sit
n̄ noui ut cum epi cum consiliarie
pres loca · aliq. si reservauit i ei n̄
peticionis · nos ergo cum liberam pruileg
iis l presentationis fieri uel aliqbz eccliis
dulgentia gratia acceptam acceptum grat ob
iam · ut i uis nisi ad successores nroz
memoria eius existimam cum recitacione
audias proponit yconomi · monasterii uer
yconomus eiusdem epi eccle noie i illos
pcessionis facte · uix tam q̄ contigit pro
cum ecclesiam iure institutionem libere vacante
a · xl · an sed tam eandem pro distribucionem
lucram ad deputatam i eiusdem yconomi uel
in ad i peticionem yconomi eiusdem epi se
aliis reddunt ad solucionem predictam uel sil
entiam i ponentes · i d̄ abbi i canonicis ·

Nouit uen. f. n. j. davien. · Canden.
nepe eccliam sancti angeli de amica cum
suis pertinentiis i possidum; pereti · asse
rentes eam ad se tam i spiritualibz q̄ i tempora
libz pertinere allegauit aut ois in cause
q̄ eam conferenda sit i diocese · sabin. · ibi
ipse debeat conferre facte · Inspiciantibz
ergo ad se deum pertinere iurabat ostende
de ptulit i forum i q̄ continetur ex
presse · i canonicis epm · h · sauien · a
ubi i duabz post primum deum eccliam
cum suis pertinentiis locauit p annua ·
iiii · sol papien · psolut · s; ex uia ap
ostolicis · i tenorem facta nulla ratione peni
tus ad inuenienda ipse n̄ uidetur sepe
uita i rasura loco suspecto · sentiam i
uideli auocatus epus reualet · i j.

q̄ g. nob. cont̄ eccliam eiusdem ↄ
tinui est i diocese · sabin · episcopale iur
i tempore spiritualibz eid. epo adiudicauit
ui i eas. in eam excepas q̄ p aucto
ea scripta et dimostrare est ilo tracta i ij ·
q̄ uo i fine p dan p q̄ epe ecclia
i redebat quo ad spiritualia uerumetiam
ad facienda sit ti fide i tualis est
cognouimus ut pote ipse pda deuite
suspecti · vos ad i peticione epi q̄ ad
spiritualia eiusdem ecclie i duximus ad sol
uendos · i de

Quod dil. fil. i ff. · qui n̄ posito cla
ri i uia plenaria cum nulla mona
sterii sibi perueniret i l ma hiidem uiat
n̄ habet eam modo duximus examini
committendam · mandamus q̄ · si constit
abbatem ad se · apo · aut q̄ epe i eu
suspectionis l excoicationis i monasterium i d
de sua diui · legitime appellasse
l monasterium a iur dante epi eiusdem ex
emptum · eo n̄ obstante q̄ abbas abco
obiurauit p̄t̄ forum suorum assensum ei
obedientiam repulsit · cum fraus i dol
ei patrocinari n̄ debeant · i diocesis il
as sua n̄ tenere q̄ suadebas i excep
tionem p̄ uiam defendere · n̄ legitima se po
terit p̄ scripta ueni · i k ptz · se ad p
dictas suas appellasse · nichol tamen mo
nasterium iudicetis aurien · ecclie ubi a
de i d diocese · e fundatis sibi eo i p
bone appellonis defficientem · Si uob ↄ
stiterit de exceptione l legitima p scripta
tam abbatem q̄ monasterium · ad mperia
nde epi absoluatis · i d̄ i each. · guiden

Ne nimia religionum diuisitas graue
i ecclia di confusionem i ducat · f
mus p huiem ne q̄s de ceto nouā re

ligione et vicariam h[abe]t conq[ue]ritur
eligione cum voluit. i[n] ea capp[el]l[a]num
assumat. Similiter no[n] valuit
domum religiosam de novo fundare
regulam et institutionem accipiat de
conversione. ... proinde ... neq[ue]
et diuisis mobilibus locum monachi
de p[ro]ximat ne nimis arctas p[ro]
monasteri[is] p[er] ...

In ecclesiis ubi **De capellis monachorum et aliorum religiosorum.**
monachi instituti
sunt per monachum non regatur sed cap-
ellanus qui plebem regat ab ep[iscop]o p[er]
consilium monachorum instituatur ...
ita ut ... ep[iscop]o ... cura[m] ...
... ei[us] ... deponendi ...
e ... consilio ... et non ...
... et ... causae.

Dilecti filii ... sindicus ecc[lesi]e ube
dal ... s[an]c[t]i laurentii de ...
... et ... capl[an]i
... potuit
possessione et ... de ...
... in ecclesia s[an]c[t]i laurentii
parochia ... de ...
... ecclesie ... et ...
... privilegium ...
... se ...
allegare ... ecclesia ...
e ... dictae
legitime ... c.
... ... et ... vicum
et ... quod ...
... ecclesiae sunt ...
... ecclesie ...
... et ... cum q[uod]
... ad ea
... capitulum ...

... venisse asserebat in medi
... pre parat ...
... vocare ... ad capitulum
... ... ut e
... capitulo quo se ...
... ...
ecclesie s[an]c[t]i laurentii ...
... ...
... quo ad ... et ...
... quo ad capitulum ...
... sindic[us] ... ad h[oc] ...
... s[an]c[t]i laurentii ... ad ...
... ecclesia ... medio ad ...
... ... monachi
... monachum ... regularis ...
... ut ... monasterium
... ...
... ut regulares ...
... usque hodie ... et ...
... ...
... nos ... audiuimus ...
... s[an]c[t]i laur[entii] sindicus
... et ... et ...
... ... ut ... h[oc]
ecclesie ... iudicium ...
... ...
... et ... ...
... et capitulo ...
ab impetitione sindici ...
absoluimus sindico ...
... silentium imponentes ...
... venerabilis ...

... sua fuit ...
... ...
... ...
asserens ... ... ut in si-
gulis ... singuli in
... ...

uitarent non suspectum eorum alium
idoneum loco qui de quo nulla uitio est
in uicis amodo f. t. u[illegible] ...dem q.
h' uice ab epo sine non ... emana
tue q. si p. ... consilio
sup[er] ... i. de ... a. repo.

Ad audientiam nostram peruenit quod nulli
monachi lege diocesana ecclesia
in quibusdam parochiis habentes collocant
statuunt. c. g. [illegible] ...
abbates suos ... ad el
autem reuocent. sacerdotes in ipsis ec
clesiis deseruiri ... clericos seculares. uel a
lios monachos eiusdem alloquerent ... quoni
um possint ducere regularem. mo. p.
p. c. e. c. ... expellatis. ex. cap. ... me
diomatricis.

De iure patronatus

Relatum est ... nobis nullus qui ... in
... heredes preuium. diuidi non debe
at ... similiter ... surrex
erunt ... quod sacerdos ... ea
nolint fugi non possit. sicut ... judi non
ponit ... ab episcopo ...
... collectionia ... dom
... reuocent. ... sacerdote
canonice ... quod ... mistici
ualeat ... ex ... cap. ... cantuarien.

Quecumque ecclesia ... si negat ... ex
... diuise ... ut ... no
luit ... uno ... ... ep[iscop]o
... non ponit ... collat
... eiusdem ecclesie clau
dat ostia. ut sacrum ministerium ...
in ea celebret. ... eligat pb
rum. quod ... sit idoneus. ...
...

Quoniam in quibusdam locis fundatores
ecclesiarum aut heredes eorum p

presentandi
... huc usque sub
... uni
clericum ... sua distribuere
plures ... decreto ...
... fundatores
... presentant
ecclesie ... maiores ...
... eligit et approbat ... si
... sacerdos ... requirit ...
... ecclesia ... sed
... ordinandi ... fac
at. si de iure patronatus ... ad
... et ... in ... mensibus
... ex eod.

Preterea quia in quorundam laicorum
presumptionis audacia ut episcoporum auctoritate
neglecta clericos in ecclesiis instituant et
remoueant cum uoluerint possessiones quoque
atque alia ecclesiastica bona pro sua uo
luntate plerumque distribuant ... ipsos ...
... clericos ...
... pro laycos ... auctoritate
... prohibemus ...
... a ministerio ... ordine
deponatur. a legi. ... archiepo.

Quod autem consuluisti si clericus idoneus
ad uacantem ecclesiam presentatus non
fuit ab episcopo diocesano ad instituendum et
... alius idoneus presentatus et in
stitutus ab episcopo possessionem tenuit corp
oralem. an primo clerico ecclesia possit
debeat posterior remoto uel ...
... dubium non est quin in cau
sa ... melior sit conditio possidentis quam
autem qui presentatus per diocesianum episcopum a
... non est qui a primo si
... inchoatum ... de ... ire
qui si laica clericis uel ... deserit

emanauit uolumus quod hoc de regione

h. c. la. ubi timetur scandalum duo uero pecunia non timetur

ditionibus vel donationibus, et licet [illegible]
[illegible] in vita vel in ultima [illegible] vel dedi-
ecclesiam [illegible] consen-
sus episcopi non accesserit, nichil agitur
quia [illegible] dato [illegible] ab eo datur [illegible]
[illegible] de iure [illegible] i. d. exon. epo.

(i. ius patronatus)
Quoniam etiam quidam ad nominationem eccle-
siarum [illegible] vel quasi ius [illegible] possunt ac-
quirere ut per hunc modum eorum filii vel nepo-
tes ad easdem ecclesias presententur [illegible]
[illegible] et hunc [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] i. d. [illegible]
[illegible]

Ex litteris [illegible] episcopi accepimus
quod defuncto [illegible] ecclesie de [illegible] C.
[illegible] ad [illegible]
[illegible] vacaverit [illegible]
cum [illegible] episcopo presentatum [illegible] modo a
[illegible] predicti monasterii [illegible]
[illegible] ad [illegible] quod nolle-
[illegible] presentatum ab ea recipere [illegible]
[illegible] episcopum [illegible] de episcopo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad
[illegible]
[illegible]
[illegible]
episcopum ad presentationem [illegible]
[illegible] ad
ad [illegible]
[illegible] de [illegible]
(sibi) [illegible] i. d. [illegible] epo.

Illis presentandi non [illegible]
[illegible] episcopo [illegible]
[illegible] religiose domui

[illegible] ad presentationem
[illegible] diocesani
episcopi [illegible]
[illegible] habeat [illegible]
[illegible]
[illegible] de iure [illegible] possit [illegible]
[illegible]
[illegible] episcopi [illegible]
[illegible] religioso loco
[illegible]
[illegible] Si [illegible] presentat [illegible]
[illegible] religioso loco [illegible]
[illegible] presentatione [illegible]
[illegible] (eodem)
[illegible]

Querimoniam [illegible] i. d. eidem.
[illegible] ut ad singulas
[illegible] humanam [illegible]
[illegible] ordinar-
[illegible] advocatis
vel aliis presentantur. i. d. archiepo eboracen.

Cum laici [illegible]
[illegible] clericis [illegible]
[illegible] presentat [illegible] post ea
[illegible] ad [illegible] episcopi re-
presentet [illegible] ad [illegible] presentationem [illegible]
[illegible] ecclesiis ab episcopis [illegible]
[illegible] auctoritate sui
episcopi [illegible]
[illegible] laicas
[illegible] ecclesias presentare [illegible] ordi-
nare. i. d. abbatibus prioribus [illegible]
[illegible] eboracen. [illegible]

(aliam)
Quia pastorali [illegible] exceptio
[illegible] laicorum [illegible] auctoritas [illegible]
[illegible] episcopi [illegible] ad [illegible] nullus [illegible]
[illegible] ecclesias [illegible] presentare
[illegible] ecclesias [illegible] (tale)

[illegible]

ecclesia fuit presentatione munitus / aut di-
ocesani episcopi fuit prefata consensu. Cum
non laicus non possit in aliquos sine ius quod huiusmodi
instituere in concessiones irritas penitus
esse censemus. Id Lingon. episcopo.

Clericus ordinatus alicui ecclesie ad in-
stantiam [illegible] successit et postea
laicorum de iure patronatus [illegible]
[illegible] prorogat [illegible] ap. re-
[illegible] ydonea [illegible] qui
presentaverunt ab eo qui ius eiusdem pa-
tronatus. Id hospitalariis.

Cum laicum relinquant [illegible]
[illegible] cum [illegible] feodorum
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ecclesias [illegible] ad [illegible]
[illegible] episcopo [illegible] minuere [illegible]
[illegible] o. eli. Cumanus [illegible]
[illegible] accepimus quod cum [illegible] ius
patronatus quod in [illegible] ecclesie habetur
[illegible] ecclesias [illegible]
censu occupate [illegible] occupa-
[illegible] decime
[illegible] restituat [illegible]
[illegible] ordinandas mo. [illegible] Id

Consuluit nos [illegible] Cameracensi episcopo.
Cum [illegible] de iure hereditario
[illegible] non posse [illegible] sue-
[illegible] ut ecclesia [illegible]
[illegible] auctoritate [illegible]
[illegible] aliis [illegible] ea
de iure [illegible] [illegible] Id

Dominus [illegible] [illegible] cum
uenerit [illegible] patronatus [illegible]
[illegible] annexum [illegible] iure
est [illegible] idem.

Nullus laicus decimas [illegible]
[illegible] ecclesia iure [illegible] ecclesie

[illegible] monasteriis [illegible] of-
ferat [illegible] episcopo in [illegible]
[illegible] noluit [illegible]
[illegible] offensam [illegible]
[illegible] observat. Idem.

Significavit nobis [illegible] episcopus [illegible] quod monachi
[illegible] presentaverunt ad ecclesiam [illegible]
[illegible] perdit [illegible] ad epi-
[illegible] ydoneum [illegible] ad eas vacantes
[illegible] presentaverunt [illegible] ad [illegible] Id
[illegible] [illegible]

Consultationibus [illegible] aliquis clericus
[illegible] ordinario iudice [illegible] fuit
[illegible] ad presentationem [illegible]
[illegible] [illegible] patro-
natus [illegible] iudicio [illegible]
[illegible] removeri [illegible] presenta-
[illegible] presentavit [illegible]
[illegible] ecclesie [illegible] eius
de iure [illegible] et postea [illegible]
iudicium [illegible]
cum [illegible] non esset po-
[illegible] ab eadem ecclesia removeri. Id Eboracensi.

Suggestum est quod cum [illegible] episcopo.
[illegible] de [illegible] fundi
[illegible] ecclesie [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] de novo [illegible]
[illegible] iure [illegible] donatio-
nis [illegible] [illegible]
[illegible] donationibus [illegible] respec-
tandum [illegible] ecclesie
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
cum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] presenta-
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Ius patronatus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

tia q' consensu dni tiandi epi
auctoritate tenebatur. Id' archiepiscopis per Ang-
liam constitutis.

Relatum est nobis quod in ulteriori parte
laice recognitionis (i. concessionis) non requisita
episcopi audientia vicarias ecclesiarum cle-
ricis et illis proclivius vendicare
student quod etiam si per id non in ecclesia posuit sed
animadvertendum contendunt et pro his in digni-
tate patronatus nomine vel pro gratia gra-
vate. Unde quod eos simoniaca pravitate
minime resignaverint non episcopatum con-
cessos minime sciunt ab officio
reddantur et beneficio alienos. Et s[upra].

Cum hi quidam laici ecclesias possident
compellas ut eas viris ecclesiasticis tra-
dant quae laicis in manu legare
vel in aliquibus ut id putant ibi [illegible]
conteret anathematis per huius-
modi aut provisionis vice contemp-
tum existerit cum excommunicationis sub-
dandis. Idem.

Cum de decimis et aliis rebus ecclesiae
de quibus patronatu controversia fuerit
aut lis. Sede vacante posuit vacante
dum non fuerit decreta lata est sic de iure
donec ordinare. Lucius III.

Quoniam (i. patroni) quidam ad vocationem ecclesiarum vel ad
invocationem donationem vel episcopi at-
que alios et pro sua voluntate conce-
dunt et alios offerre presumunt fructum a
ubi gratias reguntur et alia turpia et per vi-
rum clericus ad ecclesias exequentes pre-
sentatum patrum decreto statuimus ut cle-
rici ad vocationem vel vicarium domini sive au-
diencies vel sive guardias habentes
licet quocumque alio nomine censeantur agit

vacantibus ecclesiis conferre vel quia ipsi
presentaverit et modernos reddidit alio
modo episcopi et futuris exigere autem licet a
laicis exigitur ex concilio ubi dicitur con-
cedimus quod licet tenere vel tenet in futu-
rum aliquos decimam non habere. Id' necesse.

Cum autem ad vocationem (i. patroni) cum episcopo
clericum idoneum episcopo presentavit et pro-
cessit primo eo non restitutio amittere
idoneum et est eadem ad unum quod cog-
nitam presentatum iudicio episcopi dominus re-
linquitur. Si laicus fuerit cum in causa
ut presentandi fuerit si collegium vel
ecclesia per presentationem. Hinc quis
per quod conferre vice potior esse videtur.
Clemens III.

Nobis fuit ex parte Innocentii III. ep. c. c. Vid. Sut.
Nullus laicus ecclesiam cum assensu diocesani
episcopi construxit ex eo ius pro-
natus acquirit. Cetera in conventuali
ecclesia non electio per illam facienda tam
tamen honestius patronum postulatur
assensus non autem de sua iuris debere
obtineat ut prelatus sibi respondere
debeat electionem commendasse si ad eum
et in capella in qua unus presbyter a patrono
eligitur et presentatur hinc diocesano loci
episcopo presentatur. Preterea quod hon
ex parochialibus fundamentis clericus et si
ad ipsa [illegible] ab ecclesia illi mo-
dello [illegible] licet in sacris et
canonibus institutum. In noc. III.
Rothomagensi archiepiscopo.

Per nostras postulasti litteras edoceri
utrum clericus ad vacantem ecclesiam in qua
ius patronatus obtines se ipsum si est
idoneus valeat presentare. Secundum quod

nullus se ingerere debeat ecclesiae praesentandus vel officio ad quod nullus praeter se ad praesentandum ecclesiae alicui presentare quaerunt ydoneus sit et quibuscumque studiis in minus ad inveniendum. Idem Wintoniensi episcopo.

Cum propter discordiam laicorum et clericorum ecclesiarum vacantium, si de iure patronatus quod contenditur inter aliquos et cum apparere fuerit. ubi testes non fuerint diffinire contentionem ipsam et ecclesiam de qua non diffinitur ydoneam ordinare. Quod cum ex hiis non debeat in praeiudicium per iudicium ordinare. Sententiam quilibet eorum erit patronatus. Idem Aldobrandino et Canonicis alatrinis.

Cum dilectus filius noster Rodoricus Conchensis episcopus tunc apostolicae sedis legatus diaconatum Carnotensem indicavit ut ecclesiam quae in alio suo primo ubique consigerit donatione sue servanter in huiusmodi ne alii contra constitutionem eandem de quibus clericis disposuit providere et ecclesiam de Beroniusa in Wanacum (?) Idem archiepiscopus contra mandatum eiusdem legati ad ipsam clericum illum presentavit. Contra tenorem ab eodem legato eidem ipse praesentato ... concessit eam sic vacantem et ipse vacaverit in quo praedicta in ecclesiam fuit ... Carnotensis diaconi episcopus donationem ecclesiae ad praesentationem archidiaconi. h. clericus praedicta quia episcopus sine consortium praesentati dedit sine praeiudicio ut praesentato cui assignare curavit. unde ipse suplicavit eandem secundum ecclesiam continuari ut ipse quod ad praesentationem archidiaconi iure patronatus se diceret ad episcopum et qui sine ... dicerent quod si praesentatio archiepiscopi memorati quamvis laycus ad illam ecclesiam praesentavit. quia eum per dioecesanum episcopum admissus non fuerit sed dictus ipse ab eodem archidiacono praesentatus a dioecesano episcopo institutus est in eam possessionem. Idem Ilerdensi episcopo.

Ut nulla sit dubitatio quia propter non possessionem sedis vel allegatur in ecclesia memorata licet alius praesentatus quamvis clericus praesentatus sententiam eo quod tamquam clericus fuerat ordinatus ... Idem legatus dominatum in ecclesiam sed dicitur reflitans ad eam tamquam clericus non potuit quia per primam praesentationem praesentationem ipse nimis canonice fuerint ecclesiam devenerunt. Ita non obstante contradictione eiusdem ecclesiae statim per nominatum ... praedictum canonicam ex causa ad inductionem eius praesentationis ecclesiam cum fructibus medio tempore perceptis ex ea plene ac pacifice possidendam permittas. Sed si prefatum sine causa et ponendo. Idem Helyensi episcopo.

Pastoralis officii et caetera. Postulasti et post. an clericus ad aliquam ecclesiam a patrono laico praesentatus si dioecesanus episcopus ipsum non duxerit admittendum ex hoc praesentationem aliquam iuris allegit et maxime si forte idem ad sedem apostolicam appellaverit et post appellationem ab ipso interpositam idem patronus alium curaverit praesentare ac ipsum ille tenuerit episcopus praesentatum. Idem ab ipsa ecclesia debeat amoveri. Et nos consultationem aliter praesentis respondemus quod si is qui praesentatus a layco vel a clerico patronis dignis et is praesentatus a layco eandem possidet ecclesiam consistit indicem dicimus quod si secundo praesentata fo loco a layco patrono robur obtinet firmitatis. Verumptamen consentimus ut episcopus quem praesentatum ydoneum maliciose recusaverit admittere ad gradum eius in competentibus beneficio compellatur quem primatus et eo in quo non est deliquisse. Idem Aurelianensi episcopo.

Postulasti per sedem apostolicam edoceri, cum presbyteri parochiales ecclesiarum quas possident ad suam ecclesiam titulos commendatos vel eciam vacantes ad ipsos [illegible] vel pertineat vel ad patronos [illegible] si illi qui patronos non requisitos [illegible] ut illud solum maneat eligendi ut ecclesia que vacante congregatur titulata [illegible] litteras presentandi [illegible] quod vel titularium [illegible] proprium [illegible] queat qui possint alios ad illas ecclesias [illegible] presentare non de patronorum consilio [illegible] [illegible] extra.

Transmisse ad nos tue littere continebant quod cum capitulum Eborac[ensis] ecclesie de Grauebrede vacare [illegible] qui ut ordinem presentat [illegible] ad eandem ecclesiam presentare [illegible] ad [illegible] [illegible] quod [illegible] presentatio pertineat ad patronum presentandi [illegible] aliquis [illegible] candidatum [illegible] [illegible] eo [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

De censibus, exactionibus et procurationibus.

Sancimus ut de exactionibus et procurationibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de decimis [illegible] de oblationibus fidelium [illegible] de [illegible] [illegible] possint [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] epistola ad [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Greg[orius] [illegible].

Sacerdotes [illegible] asserunt [illegible] abbates [illegible] ecclesie nouas [illegible] consuetudines uelle imponere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] noui [illegible] [illegible] episcopi.

Licet militum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad collectas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humanum [illegible] [illegible] collectionibus affligere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Peruenit ad nos [illegible] [illegible] [illegible] ignorantes [illegible] diuinis [illegible] humanis legibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Cum apostolus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] auferret [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] procurationibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ornamenta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] xl vel l evectionum numerum [non] excedant, xxv [illegible] cardinales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] decani constituti sub ipsis duobus [illegible]

vel avibus
cerca qu[a]erat[ur]... cum canib[us] venatoriis p[ro]fi
ciscant[ur] s[ed] ita p[ro]cedant ut n[on] q[uae] sua sunt
s[ed] q[uae] ih[es]u [christ]i q[uae]re videant[ur] n[ec] sup[er]fluas
epulas q[uae]rant s[ed] cum gr[ati]ar[um] actio[n]e recipiant
honeste ac competent[er] q[uod] eis fuit ministratu[m].
Prohib[emus] et[iam] ne subditos suos talliis et
exactionib[us] ep[iscop]i gravare p[rae]sumant. Sustine
m[us] aut[em] p[ro] multis necessitatib[us] q[uae] aliq[ua]n[do] su-
perveniu[n]t ut si manifesta et r[ati]onabil[is] ca[usa] e-
xtiterit cu[m] caritate moderatu[m] valeant
ab eis auxiliu[m] postulare. Cu[m] e[nim] dicat
ap[osto]l[u]s non debe[n]t filii thesaurizare paren
tib[us] s[ed] parentes filiis. longe nimis a p[at]er
na pietate videt[ur] si p[rae]positi suis sub
ditis graves existant q[uo]s i[n] cunctis neces
sitatib[us] pastoris debe[n]t more fovere.
Archid[iaconi] s[ive] decani nullas exactiones seu
tallias i[n] p[res]b[yte]ros s[ive] cl[er]icos exercere p[rae]
sumant. Sane q[uod] de p[rae]dicto n[umer]o evec-
tionu[m] s[ecundu]m tolera[n]tia[m] dictu[m] e[st] i[n] illis locis
poterit observari i[n] q[ui]b[us] ampliores s[un]t re
dditus et eccl[es]iastic[a]e facultates. i[n] paupiorib[us]
a[utem] locis tanta[m] volum[us] teneri m[en]sura[m]
ut ex accessu maior[um] minores n[on]
[debe]ant doleant se gravari n[e] sub tali i[n]du
lgentia illi q[ui] paucioribus equis uti so-
lebant hacten[us] plus s[ibi] cr[e]dant potesta
tis i[n]dultu[m]. Id[em] ex eod[em].

Prohibemus i[nsuper] ne abb[at]ib[us] ep[iscop]is
vel aliis p[rae]latis novos census i[m]ponant [ecclesiis]
nec veteres augeant n[ec] p[ar]te[m] reddi-
tuu[m] suis usib[us] app[ro]p[ri]are p[rae]sumant s[ed]
lib[er]tates q[uas] s[ibi] maiores c[on]s[er]vari desi-
derant minorib[us] q[uo]q[ue] bona volunt[at]e
c[on]servent. Si aut[em] q[ui]s aliter fecerit ir-
ritu[m] q[uod] egerit habeat[ur]. Alex[ander] iii. [episcopo]
[illegible] ep[iscop]o.

Praeterea illi q[ui] ep[iscop]o ignorante
auct[oritat]e sua pensionem annuam de ec-
cl[es]iis q[uas] d[ant] ... tolunt s[ibi] rete-
ne[re]... eis decedentib[us] i[n] recept[i]o[n]e pensio
nis n[on] [illegible] audiendi. Supradictas
aut[em] a[...] q[ui] de cet[er]o id fac[er]e p[rae]sumpserit a[b] of-
ficio et b[e]n[e]ficio s[i] h[oc] n[on] emendare c[ur]averit
[illegible] suspensas sacerdotes p[er] litt[er]as vel alia
a[...] q[ui]b[us] possit auct[oritat]e sua p[ro]p[ter]
decessu[m] suu[m] effic[er]e censuales. Id[em]
Cenomanen[si] ep[iscop]o.

Ecclesiis de novo ep[iscop]i de manib[us]
laicor[um] eripiu[n]t p[rae]t[er] cathedra-
ticu[m] et iura solita aliq[ui]s c[ensu]s vel nova[m]
exactionu[m] p[ro]hibem[us] imponi. Id[em].

Innovam[us] et[iam] ne q[ui]s alicubi novas
pedagior[um] exactiones sine auct[oritat]e
et c[on]sensu reg[um] et p[ri]ncipu[m] statuere
aliq[uo] m[odo] p[rae]sumat. Si q[ui]s aut[em] c[ontra] h[oc] fe-
c[er]it et c[om]monit[us] n[on] destit[er]it do[ne]c satis-
faciat c[om]munione careat [christi]ana. Id[em]
Capuan[o] archiep[iscop]o et suffraganeis.

Cum et[iam] ... ad h[oc] ... (Cum)
ea q[uae] a cl[er]icis religiosis collatione
facta cum auct[oritat]e dioc[esani] ep[iscop]i eccl[es]ias
d[e]tinent eis c[on]stitu[er]e censuale
vel p[er] decessu[m] eor[um] ead[em] eccl[es]ie p[er] resi
gnatione[m] eor[um] religiosor[um] ad fili
os vel nepotes cl[er]icor[um] ip[s]or[um] possint
t[ra]nsferri. p[rae]sumptio[n]e ... tali ... t[ame]n
[illegible] ... a p[rae]l[at]is exi
gi n[on] debitas ap[osto]l[icis] poss[unt] removere.

Ex eo autem ... (Id[em])
Cum aut[em] vos ... visitatione[m]
denarior[um] collecta[m] p[er] archidiaconat[us]
v[est]ros fec[er]it ... v[est]ri p[er] p[ar]rochias
n[on] gravetis q[ui]a lic[et] ... i[n] qu[i]-
dem ... n[on] auct[oritat]e a nob[is] ... Ind[ul]ge[...].

Significavit nob[is] ... Cum (c. iiij)

cor. ecce de tintag' q regum ipi'
ecclie l cu amonichis de clau
sing' ad regim ipi' eccle fuiss&
elect' de solue'do eis annuo ce
nsu cu marchar. qr pdec' eis
solu'erat p'tunt sacratum pmo
d' epo dioc' ne ipm censu mo
nachis solu'et n p'us ostam q
epi'ali aucte fuiss& i posse' eiu'
i ex eclui ordinis inredig 2 j.
Ca ce. iii. q. lip tunc canonice au
cte psint' 2 n de nouo i pontu t
unisse oblatit. epo papias. ut x
tributum sic oblatu relaxet. s
u' census sic denouo i posit sit a
cte epi. h sem sint sic n colde
monachos ut dicu a uiranito ab
soluat ap. ix. appellat. id' sar
neuan. aucpo.

[margin: qui fe... cens... dicat ... audi...]

[margin: s. archiepi loci — epo p hono]

Sopite 2 j. lane c i c te. 2

Simancia bonon liu procura
cione. qs ab eis exegat conu
ia mereret 2 j. abbas sci pau
li omni more pcurator sicut ex
tes qs portauit apparuit sit h
dues uagantur 2 j. h eu pcur
atores epat i alijs monastijs tue
pcurare allent c cu adeo e ptm
re. eas pdec' tuis i monastis bon
expendat pcorbes uiros plurimis
inderuz uidim' i excogita mia iui
cit i pdecessor tuor onsuetudine
ad uinam. ex p. mon. a. s ita sup
dca comprauimus ad pcurationem e
sustanes eor e uim; sua ar solutos
equiuaca. e ienies uz.

[margin: Platoy]

Grauis ad nos 2 j. Eccliae q cu ec
clias uisitare nequit n alt qui ad
ipos regum nolunt uisitare n auctno
ui alie ecclis ut i ponat aut ueniem
q i sitiuerem. 9. lach. augmente ad
ipis tolone i sitiuens pbrim uicario
ca. v fideiussoria cautione exigeret 2
j. dis. uite m q 4 copt. ostitit q 9
sitiuerem pdeam sit eccliis leap. ac
sa a epi ostitutis h9 auepmata i uir
ut reuocatis pbros qs sic hys uicani
a uiam pstitisse nouinis ega sunt
facture i poten sacant ab soluu eos
q de cedo q sorbs canonica si hys
uenire pluplie canonice punie
pes. unoc' u9 abbi 2 guenu nette

[margin: de feo q mile]

Quanto dispari 2 j. Cum te

Laaspinis q ab ipo domis uite pm
odio defundatous uoluntate pcessio
ne fiat tbz sac pranta uictoris/pau
ranem una annus singul lauan ex
uersas ut teneant i capiendo au ex
ex ip q h pcuratio ipis debeat ex
iberi. vin ce ip sem soluenint co
mu uram pcuratore. cu pcurato
n grauabat. h uo i uim exeunt nuc
eoz q ad pcurationem mx uj. mar
che sufficere q puna si oluerunt
2 j. indulgend g ne uie q iniuria
i pcuratore una sint uno pacis si
bi obligati h expensis ipis q oliue
uerit sufficie sine ongia. n scala
tes ecce i uim exclunt q sic gua
mine aplam sem nuo ad solue
v debite pcurationis exigendi potestas

quoquomodo exerceatur. Idem priori et clericis me-
Cum in tanta nostra cotidiana etc. Et dilectos
filios capitulum uestrum tali ... q. e. ... eccle-
sie legatis et nuntiis sedis apostolice procurationes in per-
petuum teneantur ab eorum prestatione nullatenus uo-
lumus hanc excusationem non forte per specialem
priuilegium sedis apostolice quod non eorum sic exemp-
ta et si legitimo quem procurationis obse-
quium non impedit cum in talibus presertim
ubi locum negat uendicare quod nos a pru-
sione pastoralis sollicitudinis circa ec-
clesiam ... omnino cessauimus tamen intelle-
xigendum eum modum et ordinem uolumus ob-
seruari ut ulla ecclesie uel plures sibi debite
per grauari ... contractus uel de con-
tinencia legatorum et nunciorum nostrorum expe-
tas ... faciendas quod nobis non dura-
mus in habendo ex his et uestris nunciis ... pru-
dentiam uolumus ... quod minus ... aliquis
quando maluerint procurationes contribuat
... liceat ... sua ... ciuitas
... facta tamen si ab aliis ... uestram
... uel ... exem-
ptis pareat ... sicut ... et quod
in ... uel ... ad ... non per conuenien-
tiam nunciis procurationis absque uno
uiuit recipere compellatur quoniam continet
... eius ... resistendo dictis ecclesias
... compellendi. Idem Amorensi et Samnorensi
episcopis.

Ex parte conuentus abbatis et ... apo-
stolicam quod cum hii qui noua ibi ca-
stri ... contra consueuerunt ad ... cre-
sce ... ad quod ... et ...
... preteritis ... et pre-
...

non obstante ad quod ... de
eorum predecessorum noua presbyteris ... de
... regionis
... ad ...
... noua ... prestiterunt.
... ad ...
ad eandem ... et ...
... ad ... non
... ut ad maiorem ...
... noua ... a
... Idem

Quoniam ... episcopo ... quod nobis
fidelis ... de luna ... de
... in tua ... dioc. ... non solum
... in ... quod ... in ...
... expulsus ut
abbas ... de ... de
... de ... et debeat
... ad ... in ... solo
... omnium ... nullis ...
de ... et ad ... procura-
tionum ... et ...
... Idem ... non ...
... certum aliquam ...
... iam ... abbas ...
... ...
... exhibere ...
quod ... uidebatur ab
solutus erat ... ut ... ec-
clesia in tua dioc. ... quod ...
predecessoris tui ... in ... mo-
nasterio fuisse ... quod ... ... pro
... expulsus. Idem Spoletano episcopo.

Olim cum quidam aduersus ... plebis
... sinodaticum ... pone-
bat ... episcopo et collegis suis

i(n) tres papienses i(n) festo

unde tu(n)c tres lucanenses p(ro) singulis denariis papi(ensibus).

annuatim [illegible] ex parte tua
fuit propositum quod cum [illegible] procurationis
omnibus annis tres in festo nativitatis res-
urrectionis domini pro synodatico solvunt
denarios papienses [illegible] solvebantur cum
tunc denarius papiensis valeat vi. lucen-
ses [illegible] ad papienses so-
lvere compelli [illegible] lucenses primo
anno receptis [illegible] [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
papienses [illegible] pro synodatico solvebant
[illegible] lucenses solven-
tes [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] appareat evidenter
quod [illegible] pro synodatico [illegible]
papienses [illegible] monetam solutam [illegible]
[illegible] xxxvi. annos ad [illegible]
[illegible] legitime [illegible]
quod lucenses [illegible] pro uno papiensi [illegible]
[illegible] v. [illegible]
[illegible] hodie [illegible]
[illegible] quod [illegible] monete
[illegible] ut [illegible]
lucenses [illegible] synodatico [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] et ad [illegible]
papiensis [illegible] synodati-
co [illegible] [illegible]
[illegible] Stephani.

Cum ven(erabilis) f(rater) n(oster) Faventinus ep(iscopu)s et [illegible]
[illegible] quod [illegible] ep(iscop)o [illegible]
ab eadem ecclesia [illegible] procurationes [illegible]
[illegible] ecclesie [illegible]
[illegible] et statuit quod [illegible]
[illegible] ecclesie sue [illegible]
[illegible] certo [illegible]
[illegible] visitationi [illegible]

[illegible] procuratio [illegible] episcopus [illegible]
[illegible] in ea [illegible]
[illegible] visitare [illegible]
[illegible] novum imponi [illegible]
[illegible] [illegible] in posterum.

[illegible] quod [illegible] episcopus cum ad ipsam ecclesiam
[illegible] accesserit mode-
ratam [illegible] procurationem accipiat [illegible]
[illegible] anno [illegible] aliud [illegible] et
procurationes [illegible] ab eadem ecclesia ex-
[illegible] plurimas [illegible]

Super eo quod [illegible]
[illegible] voluit ut [illegible]
[illegible] de novo [illegible] ad [illegible]
[illegible] ecclesie [illegible]
[illegible] visitationi [illegible]
debeat [illegible] procurationibus
[illegible] quod illud ob-
[illegible] procuratio-
[illegible]

Procurationes quae ratione visitationis de-
bentur episcopi vel archidiaconi vel quicunque alii sive et-
iam apostolice sedis legati aut nuntii absque ma-
nifesta et necessaria causa [illegible] exigant
nisi quando presentialiter officium visitationis impendant
et [illegible] mediocritatem
[illegible] Lateranensis [illegible] adhi-
[illegible] moderamine circa legatos et
nuntios [illegible]
[illegible] ne [illegible]
[illegible] aggravent [illegible]
[illegible] moderatas ab aliis ec-
clesiis [illegible] de suis proc-
urationibus [illegible] procu-
ratione [illegible] moram
[illegible] [illegible]
[illegible] vel duae vel plures
[illegible] [illegible] visit-

arnis officiu exercentes n quit q sua s
li q illi x pdicatioi exortatoi correx
tioi ? refectoi uacado ? fructu referant
q n apparet. Qui aut q li uenire acceptar
uit ? q acepit reddat ? ecce q rat a
guauit mundu i pedat. hon. iij. de
aron ? de iosaphat abbib;

Venabli fre nro cenoman epo ac
cepim cqrente q cu ca q iuctu
lit exgere uia ? abbem ? couetu de
cellas cerari ? procuratoiz qs recip
pere i eps nosat agnoi uob fuit
ab ap. se. ca. de abbas ? couetu excom
municati i eodem eid epi moliut q
eoz monasiu i canoni ulla ee di
noscatur ? ipi procuratoem hacten n
soluere ? f. dil. n. m. q n aliud ron
abile ostedit nos eos ad exibeda
ea sicut ius dictauit cpellatis. Greg.

Cu uris aiepe bituendi. (ix.
cprucia uisitatu ? i forma. s. e. cu e
uia aiepm siue aut pra sui uria
bituricensi pruicia cigit uisitare
procuratoes roe uisitatois debitas
uris faciatis exibeat exhibeat
ic eid. alioqn sntiam q ipe rite tu
lit i rebelles rata habebim ? fa
ciem auctore dno i uiolabilr ob
seruari. i. de.

Cu canonica maioris ecce q ad
sluma pecunie procuratoes eccie eu
e deu aliq annis psoluit ? i de
sluma illa exi reg de melion mo
neta exigant s solu dani uris in
eis i uidaris ut canonicas illos sold
ne poris pecunie l sit sic i ulla eni
nate pcuratois aliq trahat mane cnt
Audientia pleri. (cos ide

i habeam ne q pco q monasteriis q
i grangiis uris habent i eo aliq uem
celebrare pcuratoes q roe uisitatois
debent a uob exige ? exorqre p
sumat. alex. iij.

Romana ecce ? f. Statuim ut
ij aiepe suam uoles uisitare p
uincia pius eccie sue capim ac ciui
tate ? dioc pia plene uisitare p
curz n sic solu erga maiorem
li ? minoz ecciaz n cu clicoz eni
li ? plioz uisitaione i tende. Ha
mode l absq difficultate accede
ad una eccie no poit de plib; loci
c ad um cgruu clicos ? alios studi
eat cuocare ne i ill uisitatio sp
onat. Ve in uenir e pcora p
uicia l ex pres uisitatois offcm
exere cuitates ? diocoses suffra
ganeos ? eoz subditos chathedr
ales ? aliaz ecciaz capitla mona
sia eccie ? alia religiosa ? pia lo
ca eios ? pplos libe uisitado ac
procuratoes a locis eui recipe ui
sitatis ex q eu aliq de diocesib;
ipius uisitare cepit nq pterea su
ccia sic pre eo uisitauit redea
t ca uisitatois ad illa p q cpi
relinq ipi pruicie dioceses i toto l ip
te qs securre uisitare poit ? sic te
nuo ab eo sint uisitate. Ad si forta
ead dioc. ut aliq in ecce pl aiys idi
guit uisitari. te aliqz uisitaoe itmiss
a redeat ad eand sa loca diocesano
reqisito exante l de oni au maioris
ptis epoz eius pruicie cpsseriit
cosilio ? assensu ad q n sic p nos
exibeat ne aliquaz pcedt aliq

ren⁹ negetur. Si vero metropolitanus in huius
difficultate advenerit archiepiscopus vel
causam sibi a sede apostolica postulet concedi
eius p(ro)p(te)r autem servitii ob(?) quidem su
e diocesis visitavit licet sive
per se pius cum suffraganeorum suorum
requisito consilio et ipsius distinctione
sit hic hinc contra eis q(uod) in capitulis red
igi voluimus ut per se aliis eis no
n visitationem per eadem recitare pro
curationem inibi modo suorum denotaverit ea
que sunt in eis veniat in his suffraga
neorum ipsorum assensus vitam ipse prud
entia adiciendo ut in prelatis visit
ationibus illas eius eos quod clericis et pro
los pro visitatione quam non vitavit ab eo
in prelatis visitationis non magis aliis sit
visitationis officium oportunum.
Sane quia in persolvendis officiis ap(osto)lo
rum divini dei constat de vita et aula
rum ministerium in ecclesiis et locis aliis
divino cultui deputatis ac aliis que
ad officium ipsum spectant absque care
ntie regularis quod vicarium ad eum
dantem pro calumnia moneat nec le
vit hec aliqua inibi data sed adeo
prudentia diligens in reddendis de
si de aliquibus eorum fuit in fama que
eos ordinarius ipsorum ut si huius
solerter in quirat denunciat si vi
dit expedire. Nocentia vero examina
que examinationem non egeat aut si
eis merito notari possit ordin
ariorum negligentia eorum iure
corrigat penam per illa debitam in
fugiendo paraverit aut recipi
at et quod est in canonibus contra
cum illa cum pecunia ipse sale
quis de sua familia exigit aliud
officiis aut consuetudinis seu aliis alio
non eorum nomine sibi in victualibus tamen re
cipiat moderatas. Caveat in super
ne ipse vel aliquis suorum aliquid munus quod
cumque sit et aliquod offerat plurimas
recipere ut non quod sua sunt videatur que
re sed que Ihesu Christi. Qui si fuit contra per super
tum recipiens maledictionem incurrat
et aqua inibi et duplum restituat
divisere voluimus. Et in huius fraud
e quo euntem. Hec autem visitandi for
mam ad universis et capitulis aliis quam pla
cet ordinario iure suos subditos vi
sitantibus plene observari preciperit hi
sitantibus capitulis religiosorum consti
tuentibus et regularibus in circuitis
Adhibita ratione morum. **De consecratione ecclesie vel altaris.**
Ablut ut lapis ille
solum non suppositis quasi quoniam contra
tractatur aut in divinitus dicitur de novo
consecratur quod sic non neque tamen reiterare
sua consecratione ecce consuevit sicut id
quod canones minuere videantur.
Idem in quarto concilio eps(?)
Tua fraternitas et quia in que et c. Et
q. in diocesi tua sit ecclesie de
dicationem in pendere tam dierum duorum
quam annuarum. i. d. sulbien(?) episcopo.
Idem in dubiis et g. altare in q. ta
bula autem consecrationis videlicet po
sitionis inde ad huius limina
fuit vel enormiter fracta dicitur non in
minuto consecrari et negari quin
oleum non consecrari consecratio perfectio
tus omnis et d. consilii archiepiscopo.
Propositum que veneratur ad
beatum vel iacobi exclusi re

gionib(us) p(er)egrinis z uolentib(us) aliis ab
aliis p(er) (con)cessiones z rixas altaris de
nocte custodiam (con)cedimus homicidi
a (con)tinge(re) incedere z aliqu(e)m uulnus i(n)fer-
(pendente integra)
r(e) 2j. t. c. u(er)um q(uo)d manente eccl(es)ia
z altari q(uo)d reco(n)ciliari p(re)ualet p(er) aq(ua)m
(z h(ec) sit p(er) ep(iscopu)m)
cu(m) uino z cin(er)e b(e)n(e)dicta. i(de)m.

Qu(od) sic c. z f. nou(er)is q(uo)d q(uo)t p(er)tra i(n)
una e(st) altaria, z ples ep(iscop)os simil(ite)r
uales (con)secrare. i(de)m.

Ligneis edificari eccl(es)ie u(er)e ca-
lic(e)s z (con)su(m)pt(is) p(ar)ietib(us) cu(m) ui(n)cul(is)
de uilla p(r)incipalis altaris i(n) sua ex
tremitate modica(m) passa fractu-
ram z ij. t. q. c. duxim(us) r(esp)o(n)d(en)d(u)m q(uo)d e(st) p(ro)
ecc(les)ie i(n) sua i(n)tegritate p(er)sisterit z ta-
b(u)la altaris mota u(e)l enormit(er) lesa no(n)
fuit ob ca(usa)m p(re)dicta(m) n(on) e(st) n(on) al-
tare de nouo (con)secrari. i(de)m s(e)me(l).

Consuluisti z j. a(n)ni Cu(m) ep(iscop)o
da i(n) q(ui)b(us) (con)sec(ra)to(rum) copia se
p(er)cri (con)tingit reco(n)ciliand(e) sunt asp(er)-
sio(n)e aq(ue) solle(m)p(ni)ter b(e)n(e)dicte sicut
i(n) dedicationib(us) eccl(es)iar(um) fi(er)i (con)sueuit. G(re)g(orius)
(concedim(us) fidei inc(on)cessio n(on) p(ro) ...)
hono(r)i(us).

Cu(m) sic excelone capl(ano) ordi-
cu(m) nob(is) i(n)notuit eccl(es)ia(m) sua(m)
nec(dum) (con)secrari z t. e(st) n(on) sic e(st)
n(on) de dote p(ro)uisu(m) ei fuit (con)secra(n)-
da. eo tenuit(?) ad domin(us) p(re)dicta(m)
eccl(es)ia(m) a p(ar)te mani(bus) munificatie
aut debes q(ua)m ad h(oc) bono(rum) tang(er)e
x debito in teneris. G(re)g(orius) ix. Ad(?)

Aqua p(er) ep(iscopu)m b(e)n(e)d(i)c(t)a. Contra(?) ep(iscop)o
de eccl(es)ia(m) reco(n)ciliari p(ro)ce-
d(er)e ep(iscopu)m n(on) negam(us). p(ro) sacerdo-
tes simplices h(oc) fi(er)i de cetero p(ro)-
hibem(us) ob s(ecun)da(m) (con)suetudine(m)

q(ue) p(ro)uincie bracharen(sis) q(ue) dicenda e(st)
pot(ius) corruptela q(uod) h(oc) ep(iscop)us cum
te ualeat q(ue) iur(is) d(e)b(e)t exuli(s)
q(uo)d ordini(s) cu(m) ep(iscop)al(is) s(un)t n(on) p(re)t(er)
cul(pa) g(re)g(orius) elias de m(an)dato. Q(uae)
m(an)datib(us) ep(iscopi)s s(un)t reco(n)ciliande (esse)
in e(st) bracaren(sis) p(ro) eor(um) ulterio(r)
die(m) tolerari(?). i(de)m eod(em)

Si eccl(es)ia n(on) (con)secrata d(e)n(un)c(iata) fuit ... po-
(manus uiolentas)
(legittime) uiuit aut sanguis effusio(n)e
polluta a q(ui)b(us) p(er)it(?) ex(con)sec(ra)ta i(n)
au(ten)t(ic)o ne diuine laudes orga-
na suspend(er)e. d(e)b(e)t cu(m) q(uo)d tac(ite) po-
te (con)secranda. ex q(uo) a gatha(?) en(im)

De celebratione missarum et sacramento eucharistie et diuinis officiis

Presb(ite)r mane matutin(is) de celebratione miss(arum) et sacramento eucharistie
Panali offic(iis)
expleta ... pensu(m) s(er)uiciis sue
uit(e) z p(ri)ma tercia. vi ix.
ue ... cu(m) q(uo)d p(er)solu(er)it uacar(e)
ut horis (con)petentib(us) n(on) p(er)
se(r)uitate aut ale aut ale-
colaib(us) publice (con)plete(?) de-
cet p(ro) actis horis z i(n) firmis ui-
sitatis si uoluit exeat ad op(us)
rurale ieiunus ut iter(um) necess(ar)i-
tatib(us) p(er)egrinor(um) z hospit(um) s(ub)u(en)ire d(e)b(et)
tor(um) (con)meantiu(m) i(n)firmor(um) at(que)
defunctor(um) succurre(re) p(os)sit usq(ue)
ad statuta(m) hora(m) p(ro) tempus (con)uenire
ecc(les)ia dicat(ur) sep(ti)es i(n) die lau-
de(m) dixi t(ibi) q(ue) septenari(us) nu(merus) a
nob(is) implet(ur) si matutin(um) p(ri)m(am) t(er)t(iam)
sextam nonam uesp(er)e (con)pleto(rium)
te(m)p(or)e n(ost)ri s(er)uiciis officia p(er)sol-
uam(us) s(ed) d(e) nocturnis uigiliis
id(em) ip(s)e p(ro)ph(et)a ait media noc-
te surgeba(m) z c. G(re)g(orius) hys tem-
p(or)ib(us) laudes creatori n(ost)ro sup(p)li(ca)n(tes)

dicta misse recitantur. Ex concilio Triburiensi.

Quidam laicorum habent in consuetudine ut per singulos dies audiant evangelium In principio erat verbum et missas peculiares scilicet de sancta trinitate et de sancto michaele. Ideo sancitum est ideo decreto ut hoc non fiat nisi suo tempore et non amplius velut pro reverentia sancte trinitatis nisi forte aliqua devotione audire hoc si voluerint ut semper misse cantentur de eo die missas audiant pro salute vivorum et defunctorum. Innocentius III Wigorniensi.

Consuluisti [illegible] quod excepto die nativitatis dominice nisi causa necessitatis suadeat sufficit sacerdoti missam in die unam semel solummodo celebrare. Idem archiepiscopo bracarensi [illegible].

Consilium nostrum [illegible] Regulus [illegible] curat in diebus festivis in quibus ad honorem sancte crucis vel beate virginis et aliorum sanctorum missa celebratur hymnum angelicum cum laudibus ac prefacio propria debeat decantari. In quo [illegible] quod aliquos in diebus festivis cum missarum sollempnia in honore beate virginis celebrantur hymnum angelicum cum laudibus decantetis in missa propria prefacio decantetur ut in commemoratione et sollempnitate debitam ostendatis. Unde et deum laudamus regnantis dum dicitur quod dicatur in missa laudibus idem sanctus pater [illegible] magagon.

Ex parte tua [illegible] potuit [illegible] quod si sacerdos uno perfecto debeat accipere eucharistie sacramentum non est eodem die aliam missam debet celebrare ne si forte unum acceptet perfusiones recipere aliam in perditionem. Idem J. quondam archiepiscopo lugdunensi.

Cum Marthe etc. Quesivisti a. c. d. formam verborum quam ipse christus expressit cum in corpus transsubstantiavit panem et calicem sanguinem vinum in canone misse quam generaliter ecclesia frequentat adiecerit cum nullus evangelistarum legatur expressisse. Cum in evangelio [illegible] legatur accipiens calicem gratias agens benedixit et dedit discipulis suis dicens bibite ex hoc omnes hic est enim calix sanguinis novi testamenti qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum. In canone misse sermo iste videlicet misterium fidei verbis ipsius interpositus invenitur. Verum nos cum evangelista [illegible] dixisse miramur quam aliquis allegaverit [illegible] quidam evangelistarum aliquis allegaverit. Verum si forte ipsius canonis in speciali diligentius perscrutemur [illegible] quod duo videlicet elevans oculos in celum et eterni testamenti posuit in ipso canone reperitur quam in textu evangelico non leguntur. Sane multa tam de verbis quam de factis dominicis invenimus ab evangelistis omissa que apostoli vel supplevisse verbo vel facto expressisse leguntur. Paulus in actibus apostolorum [illegible] meminisse vos oportet verbi domini ihesu quod dixit beatius est magis dare quam accipere. Hic nullus evangelistarum descripsit nullus etiam [illegible] expressit quod paulus de christo ad co

mathei xxvi.

[illegible] archiepiscopo [illegible] explicare

ratio quod se fert abortivum cum violentia de matris utero. Sic beatus Paulus ... fuit ad fidem cum certatus fuit.

narrationes scribens ait: visus est plus quam quingentis fratribus simul, deinde visus est Iacobo, novissime autem tamquam abortivo visus est et mihi. Evangeliste creduntur se invicem suppleuisse, leguntur que ab eorum aliquo relicta sunt omissa ... tres evangeliste posuerunt ... Lucas ad ... cum Matheus et Marchus dicantur ... Marchus autem ... Certum est autem quod ea que Dominus in canone misse posuit ex apostolo et evangelio excepit. Iohannes enim in suscitatione Lazari describit Ihesum sursum oculos levasse atque dixisse: Pater, gratias ago tibi quoniam audisti me etc. Sicut ergo in celum oculos levavit adproperante ad corpus exanime, cum Lazarum revocabat, probabile creditur quod et oculos levavit ad patrem in celum, cum panem et vinum in corpus et sanguinem suum commutavit. Certum est etiam quod sumptum est ex epistola et ex textu evangelii quod novi testamenti ponatur, sed ibi ponatur et eterni. Sicut vetus testamentum quod hircorum et vitulorum fuit sanguine dedicatum typicam prefigurabat, sic novum quod est Christi sanguine consecratum permanet eternum; nam testamentum vetus tempore consumptum, sed novum et eternum ut utramque vitam ... Verum novum id est novum esse debet, et eternum id est perpetuum esse probatur. Novissimum enim non hominis testamentum immobile perseverat, quod testatoris obitu confirmatur; nam ut apostolus ait testamentum in morte confirmatur, alioquin nondum valet dum vivit qui testatus est ...

scriptura ... in promissio dicta testamenti ... quod apostolus ad Hebreos scribit: Ideo novi testamenti mediator est, ut repromissionem accipiant qui vocati sunt hereditatis eterne. Sic ergo intelligi debet quod in ipso canone reperitur: sanguis meus novi et eterni testamenti, novi ac eterni quia promissionis est confirmativus. Sic dominus ... Nisi manducaveritis carnem filii hominis et biberitis eius sanguinem ... Qui manducat carnem meam et sanguinem meum bibit habet vitam eternam. Ex eo autem verbo quod sequitur, mysterium fidei, credidere quidam errorem qui ... putaverunt, dicentes in sacramento altaris non esse corporis Christi et sanguinis veritatem, sed imaginem tantum et speciem et figuram, pro eo quod scriptura interdum commemorat id quod in altari suscipitur esse sacramentum et mysterium et exemplum. Sed tales ex eo laqueum erroris incurrunt, quod nec auctoritates scripture convenienter intelligunt, nec sacramenta Dei suscipiunt reverenter. Si enim quia figura dicitur sacramentum altaris veritas esse negatur, ergo nec mors nec resurrectio Christi fuit vera, quia figura dicitur ... mortem et resurrectionem Christi similitudinem et imaginem apostolus manifestat: Christus ... mortuus est propter delicta nostra et resurrexit propter iustificationem nostram. Et apostolorum princeps Petrus in epistola sua scribit: Christus passus est pro nobis, nobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Sic ergo tam mors quam eius resurrectio est exemplum, ut nos peccato mortui iustitie vivamus. Numquid si non fuit mortalis sed fuit exemplum, ergo non vere mortuus fuit, nec vere a mortuis resurrexit, sed

i. nove et eterne hereditatis — removet errorem — i. sermone — dabo eis terram lacte et melle manantem — pone eterni in canone — i. iustitia deo vivamus — ad Romanos vj — ad Hebr. — Iohannis vj

Sic dic[itur] ... remanz ... [illegible]
... et manduc[at] que manduc[at] ... [illegible]
... nobile ... [illegible]
... vice
... est ... duiccio ... [illegible]

accidentium oculis absit error iste.
cum apostolus de ipso dicat, quia vere sa-
gaces nos ipse ... dolores
nos ponitur. Sed tamen misterium fidei
quum aliud esse ... aliud
... species panis
... inter ... et sag-
uinis ... unitatis ... causa
... distinguendo est ... in
... sacramento discreta ...
... forma ... invisibilis ... corpo-
... spiritualis ... panis et
vini ... carnis et sanguinis
... unitatis ... primum
sacramentum ... et ... secundum sacramentum
... tantum vel ... sacramentum ...
primum est sacramentum ... rei ...
est sacramentum ... vel ...
... tantum est vel ... sacramenti.
... in ... forma ...
... canone ... apo-
... accipiunt ...
vel ... aqua est in
vino in sanguinem convertitur. ...
... opiniones ... scolasticos ...
... videtur quod est de la-
... duo papias ... sa-
... redemptionis in sanguine ac
... in aqua in illa duo ...
et aqua ... in ...
... mutatur ut in hoc sa-
... vere sic ... et figura ...
... tenet quod aqua ... vino ...
... in sanguinem est in vino ...
... vino ... physica ... alle-
... quod aqua ... particulam
... separatim ... sed
quod aqua non ... in sanguinem ...

... unum accidentium ...
... quod unum saporem assumit ... quod
... causa ...
... aliud ... mutatur in alte-
rum ... in sanguine ...
sanguinem ... accidentium ...
... corporis ... ejus
... in ... fiat
... accidentia ...
... apposite ... quod aqua
fuit apposita unum saporem assu-
mit ... accidentia ...
... mutare ... ac-
cidentia ... ipse
natura mutatio ...
... in ... ordi-
... absurdum si aqua in corpore ...
... cum legatur de ipsius corpore ...
... opiniones ...
... probabilior judicatur ...
... aqua est vino in sanguine ...
... ut expresse ...
... sacramenti ... aqua ...
... legitur ...
... quod ... aqua in vino
aqua vinum ut ... ad ...
... quod suscepit ipse de nobis
accepimus ipsi de suo ...
... unitatis ...
... ad ...
... mediante ...
... sacramenti ...
... de ... ut sic ...
... sic nos ... rogo ...
... in me
ut ... in nobis sit ... et ...
dat ... mundi ... Deo ...

ob h. c. requirunt quod fuit innume
qui in secreta beati leonis [illegible]
ita continetur sic videlicet. annue nobis
domine ut anime famuli tui leonis
haec prosit oblatio. cum in modum tamen
ac habeatur. annue nobis quaesumus
domine ut intercessione beati leonis haec no-
bis prosit oblatio. sed hoc q. e. s. [illegible]
praedicat auctoritas. qui iniuriam
facit martyri qui orat pro martyre. id
est cum omnia de talibus aliis solvendum
quod orationibus nostris non indigent pro eo quod
sunt perfecti vel omnia eis ad votum suc-
cedunt. sed nos potius orationibus eorum
indigemus. quod est multis sumus [illegible]
mala nostra probat [illegible] quod in plus
orationibus convenit prosit vel postulat
hunc sanctum vel illi talis oblatio ad gloriam
et honorem. ita dicitur intelligi ut ad
hoc prosit quod magis ac magis a fidelibus
glorificetur in terris. sunt plurimi
exemplum in digni sanctorum gloria usque
ad iudicium augmentum. et ideo certum est
non frustra posse augmentum gloriae
accidentis eorum orationibus [illegible] in his
articulis loco habet illa distinctio quod de
dictis defunctorum alii sunt valde
boni. alii sunt valde mali. alii me-
diocriter boni. alii mediocriter mali.
ideo suffragia que fiunt a fide-
libus in ecclesia pro valde bonis actiones
sunt gratiarum pro valde malis consola-
tiones vivorum expiationes vero pro medio-
criter bonis et propitiationes pro mediocriter
malis una dicitur et ne [illegible]
in tormentis remissiorem [illegible].

De hoc etiam consulitur utrum ... quid
de hoc etiam pro vivis videatur ...

sed se sciat in mortali crimine consti-
tutus nullam sumpsisse [illegible] quod non pro
ipso nocumentum aliquid in crimine [illegible]
sui faciendum ... debiliter et
celebrare pro actis que scit contraria
nullatenus celebrare se sciat et super-
stitionis [illegible] quibus constat corpus et panem
et vinum tantummodo pro [illegible] denuo
ut deinde pro eo quod presumit ipso licet
tacite ut per hoc quod in corde deum ... de-
beat providere cum gratia sua ... ad vi-
tanda remedia ... vere licet per
eruditionem gratiae ... quod se laudare
nimis consilio reputat se indignum
peccatorem gratia tamen se gerat ... neque
revereri ad ... timuit ... videtur ...
... quod sic fraudulenter ... qui pro sup-
plere suscipere cum me ... in solius
... cui nam [illegible] ... [illegible]
non solum deo est ... revereri unde
et ipso ... decipit se ... obligat.

I de heretico

In quadam vero epistola [illegible] Alexandri
pape legitur. ... necessarium op-
...
... id est eucharistie. ... in ...
...
... ad eos supplicantes ... in ...
quod dixerunt et erraverunt ...
... ad ... ut
... aliquem Christum ...
... hominem et ...
Manichea et ad ... hi heretici
... in epistola sua ... dicit.
... quod testimonium dat ...
... et ... et ... verum
... Christus sit verus

Augmentum ... in electis mortalibus ...

... alleviationes non ... quelibet

deus et caro sua quod testimonium dant in terra
que sunt aqua et sanguis. Propter hoc intendebat ostendere
quod Christus verus sit homo. Non autem adeo homo
ut principaliter exiguntur videlicet corpus
et anima ex quibus constituitur verus homo. Istud
autem probat per hoc quod in cruce moriens in-
clinato capite Christus emisit spiritum et
voce magna clamavit pater in
manus tuas etc. Sic manifeste apparet
quod ipse spiritum habuit non solum vitalem
tantum sed animam rationabilem de qua ipse
dixerat tristis est anima mea usque ad
mortem et potestatem habeo ponendi animam
meam et iterum sumendi eam. Per hoc autem quod mi-
litum lancea latus eius aperuit et con-
tinuo exivit sanguis et aqua probatur
a parte quod Christus verum corpus habebat. Si
enim de fantastico corpore esset sanguinem et
aquam potuisset exire. Unde [illegible] qui vi-
dit testimonium perhibuit et testimonium
eius [illegible] quod tres sunt qui testimonium d-
ant in terra spiritus aqua et sanguis. Spiritus
videlicet quod verus sit homo ex anima ratio-
nali [illegible] sanguis et aqua quod spiritu-
alem [illegible] et vero corpore probatur
quod ex eo sanguis exivit et aqua
[illegible] anima non possit vivi-
ficare non corpus humanum ex quibus
verus homo constituitur. Sed iterum sciendum
verum quod et verus sanguis ita procul
dubio vera aqua cum ipse sit vitalis et
a vitale [illegible] sed falsa [illegible]
[illegible] si non fuisset aqua sed fleu-
ma quod de latere salvatoris exivit
nec quod testimonium verum perhiberet
pro eo non aqua sed fleuma dixisset
non sit verum regionis [illegible]
fuisset ostensum. Cum placuerit [illegible]

[illegible] non regnaverit in flemmate [illegible]
[illegible] probat [illegible] argumento probatur
et [illegible] evangelista ad [illegible]
sit aqua uno sit de latere et non aqua sed
fleuma cum sanguine profluxisset sed
[illegible] fuisset [illegible] re[illegible]
[illegible] in [illegible] Moyses [illegible]
[illegible] siccitate et [illegible] non fleuma
sed aqua manavit. Restat igitur utrumque
[illegible] fuit [illegible] sit naturalis sit
[illegible] sit de novo divina
virtute creata sit de oppositis et
[illegible] aqua resoluta [illegible] dubio
[illegible] fuit et naturalis [illegible] et oppo-
sita [illegible] resolvitur [illegible]
[illegible] resolui quod ad exitum sicud
[illegible] guttae sanguinis de-
currebant super terram. Cum autem ad
compositionem humani corporis [illegible]
elementa concurrant videlicet terra aqua
aer et ignis et ad vegetationem
eiusdem corporis [illegible] humores con-
similes [illegible] videlicet sangu-
is colera et fleuma et melancolia [illegible]
[illegible] humanum corpus [illegible]
[illegible] ex [illegible]
[illegible] quod [illegible] ex [illegible]
[illegible] quod magis [illegible] congruebat e-
[illegible] aqua et ex humoribus
sanguine [illegible] duobus duo in-
[illegible] redemptionis vide-
licet et regenerationis [illegible]

Tolerees [illegible] [illegible]
Quoniam [illegible] sol [illegible] dies [illegible]
[illegible] et aliquando [illegible] planetis con-
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] ut de aliis [illegible]
[illegible] fere medietatem noctis [illegible]

pendunt et sompno residuum relinquentes vix ad diurnum officium concentum avium excitantur transcurrendo undique continua sincopa matutinum. Sunt et alii qui missarum solempnia vix celebrant quater in anno, et quod deterius est contempnunt interesse, et si quando dum hec celebrantur intersunt, silentium chori fugientes intendunt exterius collocutionibus laycorum, dumque auditum ad indebitos sermones effundunt aures intentas non porrigunt ad divina. Hec igitur et similia sub pena suspensionis penitus inhibemus, districte precipientes in virtute obedientie ut divinum officium nocturnum pariter ac diurnum quantum eis Deus dederit studiose pariter celebrent et devote. Hon. iii.

Sane cum olim etc. Nec propter tantam sacerdos divina in dignitate genus excellat diligentius precipiendo mandamus quatenus eucharistia in loco singulari mundo et signato semper honorifice collocata devote ac fideliter conservetur. Sacerdos vero quilibet frequenter doceat plebem suam ut cum in celebratione missarum elevatur hostia salutaris se reverenter inclinet, idem faciens cum eam defert presbiter ad infirmum, quam in decenti habitu superposito mundo velamine ferat et referat manifeste ac honorifice ante pectus cum omni reverentia et timore, semper lumine precedente, cum sit candor lucis eterne, ut ex hoc apud omnes fides et devotio augeatur. Prelati autem huiusmodi mandati graviter punire non differant transgressores, si et ipsi divinam et nostram voluerint effugere ultionem. Idem universis prelatis.

Cum creatura non habeat que primitus [illegible] ac creatori etc. et infra. Illi [illegible] corpore negligentie obtentu [illegible] quod minus [illegible] debi[illegible] pro festo vel feria et equum agendam missarum solempnia convenientius celebretur. Idem.

Te referente etc. Et est sacerdotium dignitate prefulgeat una in die celebrare missam sufficiat. Sane valde felix est qui celebrat digne [illegible] die excepta domini [illegible] superveniat dum tempus [illegible] convenit etiam officia missarum studeat solempnia celebrare. Idem episcopo ubi [illegible].

Perniciosus in vestris partibus inolevit abusus, videlicet quod in maiori quantitate de aqua ponitur in sacrificio quam de vino, cum secundum rationabilem consuetudinem ecclesie generalis plus in ipso sit de vino quam de aqua ponendum. Ideoque mandamus quatenus id non faciatis de cetero nec in vestra provincia fieri permittatis. Idem episcopo [illegible].

Literas tuas recepimus continentes quod [illegible] sancte Brigide virginis [illegible] quadam die hostia [illegible] in pane fermentato [illegible] et in aliis ligneis missarum solempnia celebrare [illegible] etc. [illegible] pro [illegible] multiplicatur [illegible] ex eo [illegible] quod [illegible] igne sanctificatur [illegible] vel [illegible] ex [illegible] presentia [illegible] etc.

De baptismo

Si quis puerum ter in aqua merserit in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, amen, et non dixerit: Ego baptizo te in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, amen, non est puer baptizatus. Idem.

Baptismus est ablutio corporis exterior [illegible] forma verborum abluens [illegible] Dicitur autem a bapto [illegible] quod sonat latine [illegible] effectus autem eius est delere omnia peccata [illegible] originale quam actuale [illegible] baptismus [illegible] ab [illegible] forma verborum [illegible] corpus autem [illegible] ab illo [illegible] mortuus fuisse [illegible] resurrexisse [illegible] descendisse ad inferos [illegible] celos autem ascendisse [illegible]

De quibus dubium est an baptizati sint, sic baptizentur hoc verbo premisso: Si baptizatus es non te rebaptizo; si non baptizatus es ego te baptizo in nomine patris etc. Innocentius iij arelatensi archiepiscopo.

Maiores ecclesie causas presertim articulos fidei contingentes ad petri sedem referendas intelligit, qui eum querenti domino quem discipuli dicerent ipsum esse, discipulis notabiliter respondit: Tu es Christus filius dei vivi, et pro eo dominum exorasse ut non deficiat fides eius. Asseruit sane quod quidam contra catholicos heretica movent, et ostendunt asserere enim parvulis in vanum baptismum conferri, contra quod probare nituntur, eo quod fides et caritas ceteraque virtutes parvulis non infunduntur. Quoniam ubi apud iacobum dicatur in epistola sua: Caritas operit multitudinem peccatorum, et ex testimonio veritatis in evangelio de peccatrice que ipsius pedes lavit pervenerat: Dimissa sunt ei peccata multa quoniam dilexit multum; non autem parvulis caritatem dimittendam. Parvuli quoque nec credere nec consentire, nec habent caritatem nec fidem, que sentiunt et consentiunt cum intelligunt. Parvuli non dimittuntur in baptismo. Et sicut ad idem autem et scilicet. Conversationi succedit ab hic enim ut in illa damnata heresim incidant, qui perverse affirmant legem et evangelium et circumcisionem cum baptismo servandam, cum et apostolus dicat ad galatas: Si circumcidimini Christus vobis nihil proderit. Cum ergo circumcisio tamen ad vitam quod pervenit ex precepto domini aliquando, ne baptismus quod succedit loco ipsius et gratiam cum excludat, est

et viri qui tunc baptizabantur, nunc ut videatur effectus, et ad vitam quod pervenit et ostendit. Licet non sit distinctio quorumque mosayca lex clamabat, anima cuius preputii caro circumcisa non fuerit peribit de populo suo, ita nunc in dominica voce tonat evangelica: Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non intrabit in regnum dei. Ab hac generalitate non sequitur excludendos parvulos cum non sit quod pro eis hodie offeratur baptismus. Gratia vel quod quidam videlicet circumcisio genuit, hic dicitur est in fine auctoris predicti in decretis veteris legis: Peribit de populo suo, et evangelica in ultimo: Non intrabit in regnum dei. Quia et si originalis culpa remittebatur per circumcisionis mysterium et damnationis periculum vitabatur, non tamen perveniebatur ad regnum celorum, quod usque ad mortem Christi fuit omnibus obseratum; sed per sacramentum baptismi Christi sanguine rubricati culpa remittitur et ad regnum celi pervenitur, cuius ianuam Christi sanguis fidelibus suis misericorditer reseravit. Absit enim ut universi parvuli pereant, quorum cotidie tanta multitudo moritur, quin et ipsis misericors deus, qui neminem vult perire, aliquod remedium procuraverit ad salutem. Verum contrarie opinionis partes auctores et eligendas esse communi de ad vitam quod multitudinem peccatorum ex de parvulis non est intelligi, quod peccatum ad convincendum revelatur... solvenda, quod crediderint in baptismo etc. et non potest credere parvuli. Hic ad vitam

baptismus

Nota effectum baptismi

[marg.: ... simplex ... quod dicit ... simplex ... et baptizatus]

et Iohannis tam auctoritas hinc intelligenda est de
de adultis, nec ad alios porrigitur; non ad in- [interl.: i. ad adultos]
fantes ea clausula refertur. Quamvis non- [interl.: i. ad infantes]
nulli contendant quod parvuli credant, non parvuli
non sed per virtutem fidei quam suscipiunt in bap-
tismo sic et alia multa verba ex eorum ves-
tra loquendi non ad actum sed ad aptitudi-
nem referuntur. Aliis quoque opponentibus
quod fides sive caritas aliaeque virtutes parvulis ut
parvulis ut potest non consentientibus, non [interl.: doctis]
infundi, a plerisque non conceditur absolute [marg.: ... ad ultimam obiectionem ... parvuli qui non consenserunt]
est. Quibusdam inter doctores theologos quae-
rentibus, aliis asserentibus per virtutem bap-
tismi parvulis quidem culpam remitti sed gra-
tiam non conferri, nonnullis vero dicentibus et dimitti
peccatum et virtutes infundi, habentibus
illas quoad habitum non quoad usum, donec per-
veniant ad aetatem adultam. Fuerit quidam [marg.: ... post gratiam ...]
... ex hac solutione inveniunt se contra-
dictionem ad alias quaestiones argumentis
... ex eo quod dicimus parvulos in bapti-
smate peccatum originale dimitti, et ad-
ultis dormientibus vel amentibus peccatum [marg.: et actuale]
sine baptismatis ratione sui dimittitur. Cum
non necesse sit actu vel consensu dum [interl.: i. actu]
sit in illis iudicandum. Unde dicimus di-
stinguendum, quod peccatum est duplex: originale
scilicet et actuale: originale quod absque conse-
nsu contrahitur, actuale quod committitur cum
consensu. Originale igitur quod sine con-
sensu contrahitur, per vim remittitur sacramenti [interl.: baptismi]
sed actuale vero quod cum consensu contrahitur, sine
consensu minime relaxatur. Sed ad
hoc quod ... quaeritur non tantum originale pec-
catum amentibus et dormientibus in bapti-
smate sicut parvulis dimittitur, ad id etiam ...
quod dicit quod vere hominem sanum fecit [marg.: Io. vii.]
in sabbato operatus in profundis non nocere, et [marg.: i. in morte]

sed peccatum non ex parte, sed ex toto dimitti-
tur. Poena originalis peccati est ca-
rentia visionis Dei, actualis vero poe-
na peccati gehennae perpetuae cruciatus.
Verum si parvulum dimittitur aliter non di-
misso alio ... cum carentia visionis Dei
pro originali dimissum ... et
in gehenna cruciatus pro reatu culpae
actualis. Sed hoc tam impossibile quam [marg.: vel impassibilia]
se minime placet; immo tam in
inventis adultis ... quam ... inter deo- [marg.: Q.]
[interl.: ... adultis et ... inter ...]
mentibus et amentibus sacramentum
... in baptizatis ... ut exceptis [illegible]
a somno vel ab aegritudine ... non sunt
de novo baptizandi. Sed non ullo quod [marg.: distinguitur]
dicitur quod sacramentum quod est ... effectum [marg.: ... sacramenta ne]
... ut baptismus et ordo ... similia non [marg.: ... iterentur]
solum dormientibus et amentibus, sed ... in ...
contradicentibus et ... ad rem ... quod ... [marg.: i. remissione peccatorum]
ad characterem conferunt. Et non solum
parvuli qui non consentiunt, sed et quae cum non
sic contra ... dissentiunt recipiant sa-
cramenta ... obiectionibus taliter quod quod fuisset
... et ... remanserint ... tamen ...
... sacramentum ad ... characterem [marg.: Fictio]
pervenerit. Unde ad servandam regulam
fidei ... ...
Unde ... religioni ... contrarium ut
... et ... ad recipi-
endum et servandum ... aliquis
compellatur ... quod ... in ... et ... in ...
... et ... coactum ab ... di-
stinguitur. Quia ... quod ... atque simpliciter
volentes ... et ... in cur-
... baptismi suscipiat sacramentum ... talis
... quod ficte ad baptismum accedit charac-
terem ... in ... et ...
... ... volens sed absolu-

te non uelit, cogendus est ad obseruantiam fidei christiane. In quo casu debet intelligi decretum concilii Toletani, ubi dicitur quod qui iam pridem ad christianitatem coacti sunt, sicut factum est temporibus religiosissimi principis Sisebuti, quia iam constat eos sacramentis diuinis associatos et baptismi gratiam suscepisse et crismate unctos esse et corporis domini extitisse participes, oportet ut fidem quam necessitate susceperunt tenere cogantur, ne nomen domini blasphemetur et fides quam susceperunt uilis ac contemptibilis habeatur. Ille uero qui numquam consentit sed penitus contradicit, nec rem nec caracterem suscipit sacramenti, quia plus est expresse contradicere quam minime consentire. Sicut nec ille notam alicuius reatus incurrit, qui contradicens penitus et reclamans thurificare ydolis cogitur uiolenter. Dormientes autem et amentes, si priusquam amentiam incurrerent aut dormirent in contradictione persisterent, quia in eis intelligitur contradictionis propositum perdurare, etsi fuerint sic immersi, caracterem non suscipiunt sacramenti; secus autem si prius cathecumini extitissent et habuissent propositum baptizandi. Unde tales in necessitatis articulo consueuit ecclesia baptizare. Tunc ergo sacramentalis operatio caracterem imprimit, cum obicem uoluntatis contrarie non inuenit ~~dissidentem~~ obsistentem.

[Margin: i. necessitate coactionis; conditional[iter]]

Idem Meten. episcopo.

Debitum pastoralis officii. Sane intimasti quod quidam iudeus in mortis articulo constitutus, cum inter iudeos tantum existeret, in aquam se ipsum immersit dicendo: Ego baptizo me in nomine patris et filii et spiritus sancti. Amen. Respondemus quod cum inter baptizantem et baptizatum debeat esse discretio, sicut ex uerbis domini colligitur euidenter dicentis apostolis: Ite baptizate omnes gentes in nomine patris et filii et spiritus sancti, memoratus iudeus est denuo ab alio baptizandus, ut ostendatur quod alius est qui baptizatur et alius qui baptizat, ad quod designandum ipse Christus non a se ipso sed a Iohanne uoluit baptizari. Quamuis si talis continuo decessisset, ad patriam protinus euolasset propter sacramenti fidem, etsi non propter fidei sacramentum. In baptismo quippe spiritualis generatio celebratur, de qua ueritas ait: Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non intrabit in regnum celorum. Sicut ergo in carnali generatione, que fit ex masculo et femina, nascitur alius et alius est qui gignit, et alius qui gignitur, et in spirituali generatione sobolis erga quam spiritualis generatio tanta est [margin: + spiritu sancto, renascitur alius debet esse qui spiritualiter alium generet] ... cum in eodem baptizato oportet ut utriusque personalitas et diuersitas ualeat inueniri, qui baptizant et baptizatur adinuicem referantur.

Idem [illegible] episcopo.

Non ut apponeres etc. Postulasti utrum pueri iudeorum [illegible] quos in mortis articulo constitutos propter aque penuriam et absentiam sacerdotis aliquorum simplicitas in capite ac pectore et inter scapulas pro baptismo saliua perunxit, baptizati debeant reputari. Respondemus quod cum in baptismo duo semper, scilicet uerbum et elementum, necessario requirantur, iuxta quod de uerbo ueritas ait: Euntes in mundum uniuersum etc., eademque dicat de elemento: Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto etc., dubitare non debes illos uerum non habere baptismum, in quibus non solum utrumque, sed alterum predictorum est omissum.

[Margin: Idem [illegible]]

Licet [illegible] generalis dicatur [illegible] ad obedientiam apostolice sedis reducere [illegible] ac honorare [illegible] et [illegible] diu [illegible] in huius [illegible] debere non uolumus [illegible] quod [illegible] honestam

post que ingressus est quidam compunctus et
lacrimans sub ad eundem sec. ar. se dicens
ut eum gratia aperiret ad hominum sac
mos quod tunc aut que tunc derogare [illegible]
se anima [illegible] sacerdos [illegible]
[illegible] alienasset acerua non fuerit quod qui
sacerdotes tunc ipsos qui ea causa tunc quia causa
uellet baptizatos et alumnis ipsi gratia
rebaptizantur [illegible] temeratis presu
[illegible] et ad hoc [illegible] quam h a
gens non uellent uolentes quod cum se
audiuit ad esse de amoue[re] [illegible]
dente cadio dubitare [illegible] [illegible]
causa decessus non plurimas [illegible]
et esse nunquam filii obedire [illegible]
uo. ee. uni siue uelle [illegible]
uite et uni pastor. sicut aut[em] ea
le qui presbyterie [illegible] [illegible]
pausus ad omnia officia et [illegible] [illegible]
[illegible] exeatis ar. [illegible]
dum.

De presbytero non baptizato

Siquis presbyter ordinatus deprehendit
se non esse baptizatum. baptizetur
et iterum ordinetur. Item. vi. eps generi[?]

Aplicat se. ostendere [illegible] vii
Anno [illegible] presbyterum quem sine unda
baptismatis exortum dicens clausisse
[illegible] qui in sede [illegible] et
[illegible] confessione [illegible] ad originali
[illegible] soluere et celestis patrie gaudium
esse ad eternum asserunt. [illegible] lege
li. viij. [illegible] aug. de ciuitate dei
[illegible] lege [illegible] et [illegible] mi
[illegible] religionis [illegible]
[illegible] ex eius [illegible] amb.
de obitu ualentiniani [illegible] asserentis
[illegible] Sepius [illegible] doctorum
[illegible] tenens et [illegible] uigil

ambrosius iste de ualentino [illegible] post mor
tem [illegible] baptizari [illegible] dolens
[illegible] regenerationis [illegible] ille autem gratiam
quam [illegible] non amisit

presbyter. [illegible] officium [illegible]
presbytero memorato. [illegible] tene

Tenemus ad se. ar. i. Respon.

sio. p. uos [illegible] quod est ad
[illegible] sacerdotem [illegible] cum
quod non fuit [illegible] baptizatus.
[illegible] est [illegible] baptizatum.
[illegible] sic ordinibus [illegible]
[illegible] declarauerunt [illegible]
[illegible] baptismus fundamentum sacra
mentorum [illegible] baptismi non
[illegible] aliud sacramentum [illegible] fun
damentum non est [illegible] edificium non potest
[illegible] sed non [illegible]
per sacramentum fidei [illegible] per fidem et sacramentum
[illegible] dubio [illegible] que
[illegible] per fidem et baptismum non habeat.
[illegible] fundamentum [illegible] aliud po
ni non potest [illegible] edificare
posse uidetur. [illegible] opera
[illegible] sacramenta. [illegible] non
[illegible] de nouis [illegible]
[illegible] sacramentis quod baptismus fundam
entum [illegible] et sacramentum [illegible]
et eucharistie [illegible] baptismus [illegible]
[illegible] sacramentum ordinis non [illegible]
[illegible] sacerdotalis [illegible] ex
[illegible] baptismum [illegible]
[illegible] uidetur quod baptismum [illegible]
[illegible] maxime
[illegible] baptizata [illegible]
[illegible] legitur
[illegible] presbyterum ordinatum
deprehendit se non esse baptizatum
baptizetur et iterum ordinetur. [illegible]
[illegible] in casu dubitabili [illegible]
[illegible] per singulos or
dines usque ad sacerdotium promouere [illegible]

curet et per vinum cum in sacrarium
ministrare qui non in calicibus vinum quod absque
ut esse sentiat non male de sacramentis sen-
tiat. Ex illo non religionis comprobatur, sed
avaricie vicium excludit. Et inferius
de illo qui natus est de parentibus peccatoribus et
in parentes est fidelis conversatione. Cum inno-
lescit presumitur quod fuit baptizatus ut
sic presumptione certitudine sic unda de-
fuit evidentissimis forsitan argumentis
ut constiterit appareret. Inno. iii. in g. c.

De custodia eucharistie

Statuimus ut in cunctis ecclesiis crisma et eucharistia
sub fideli custodia clavibus adhibitis conserventur ne possit ad illa
temeraria manus extendi ad aliqua
horribilia vel nefanda exercenda.
Si vero is ad quem spectat custodia
ea incaute reliquerit tribus mensibus ab
officio suspendatur. Et si per eius incuri-
am aliquid nefandum inde contigerit graviori
subiaceat ultioni. Idem in eodem.

Relinquimus volumus in correctione quod quidam
clerici ecclesiae sic exponunt supellectilem proprie... et in ... ut po-
tius domus laycorum quam dei basilice vide-
antur non considerantes quod dominus non sic
veniat quod nos contingat per templum. Sed
et alia quae non solum ecclesias domum
... ...
vestimenta ministrorum ac palli...
inveniuntur ... et ipsa corporalia ... in
munda relinquuntur quod ... aliquando ...
horrorem ... dominus
... ne hii sup-
ellectilia in ecclesiis ... ut
hostiles in ... aut in custodia re-

positura seu alias necessitatis urgen-
tes ad eas oporteat haberi refugi-
um sic ut necessitate cessante, res in
loca propria reponantur. Preterea precipimus quod
oratoria, vasa, corporalia, et vestimenta pre-
dicta munda et nitida conserventur nimis
enim videtur absurdum in sacris sordes
negligere, que dedecent etiam in prophanis.
Idem in eodem.

De reliquiis et veneratione sanctorum

Audivimus quod quidam in vos dira severitate
volens fraude decepti hominem
quidam in potatione et ebrietate occi-
sum, qui tanquam more infidelium
enutriret et tamen ... cum
vitam ... sibi ...
... et ... apostolus ...
... non ... non ... non ...
... ... de cetero ... ...
... ... miracula fierent. Non ...
nobis ... absque auctoritate ro-
mane ecclesie venerari. Innocentius iii. in g. c. ge-

Cum ex eo quod quidam sanctorum reliquias ex-
ponunt venales et eas passim os-
tendunt Christiane religioni detractum sit sepius ne in posterum detrahatur
ne detractum sit per ...
... ...
... ...
... non exponantur venales. Inventas
autem de novo nemo publice venerari presumat
nisi prius auctoritate Romani pontificis fuerint
approbate. Prelati vero non permittant eos
qui ad eorum ecclesias causa venerationis accedunt
vanis figmentis aut falsis do-
cumentis decipi, sicut et in plerisque locis
occasione questus fieri consuevit. Innocentius iii.

De observatione ieiuniorum

Ecclesie sancti Petri Magalonensi.

Ex parte tua fuit quesitum ...
utrum si nativitatem domini
dominum vel assumptionem beate marie vel

sic sepius ne in posterum detrahatur

Celebrentur dies ... cum ... ...
sic ... ...

De observatione ieiuniorum

De ... ...

vel festivitate duorum aliorum apostolorum in sexta feria contigerit evenire, die sabbati precedente vigilia debeat ieiunari. Et idem in vigilia beati Mathie apostoli sit ieiunium in quadragesima. Ubi videmus quod die sabbati festivitates preveniantur. Eadem ferie precedentis et beati Mathie apostoli dicitur vigilia ieiunari. Innocentius III Bracarensi archiepiscopo.

Consilium nostrum requisisti. Et infra. con. t. c. XXX. Quum omnium apostolorum vigilie sint in observantia ieiuniorum celebrande, preter vigilias apostolorum Philippi et Iacobi et beati Iohannis evangeliste, quarum una infra solempnitatem paschalem, altera infra natale domini celebratur, ieiunium et apostolorum in adventu domini agitur. § Si vero quorumlibet vigilie festivitatum occurrerint secunda feria celebrari, in precedenti sabbato ieiunandum. De festivitate vero beati Bartholomei apostoli, de qua celebranda diversitas oritur apud quosdam, dicimus quod in hoc consuetudinem tue regionis observes. § Cum autem queris an prima et quadragesima diebus quadragesimalibus, contra quod tamen in terra sunt in cibo et genuelne(?) quod magna propter penuriam piscium et copiam ammone pueri carnes comedere et eciam(?). Et infra. Quod in tali casu illos non credimus puniendos, propter causam dominus quod ille necessitas effugias, ne propter aliquem facere in pueros quia boni animi tamen est in timore culpa ubi culpa minime est. Reputamus deinde quod quis debilitate et labore causas sunt, quod in partibus tuis illarum et consuetum est ab aliquibus molestia ferant novare, unde ab eo in concedi. Et infra. Quod secundum consuetudinem tue regionis sextas observari licet tamen debilibus et infirmis propter hoc periculum non

excusat. Ex parte de in quadragesima vel aliis ieiuniis sollempnibus in sabbato et petis si esus carnium in dulcis(?). Et infra. Quod non licet legi nostre causas desiderium et stimulum carnis vigilantem contra exigere superior potest et debet non iurare in eos periculum eviter. Hono. iii.

Explicari per te. Capgeni episcopo. Ex parte tua. Et infra. Quod cum quidam in regione observantia sit ab antiquo in vi. feria si festum nativitatis dominice die ipso venerit contingere, carnibus propter festi excellentiam vesci sustinent et consuetudine ecclesie generali. Non tamen hi reprehendendi sunt qui ob devotionem noluerint abstinere. Innocentius III Armachano archiepiscopo.

De purificatione post partum

Volens. Et infra. Licet secundum legem Mosaicam certi dies determinati fuissent, quibus mulieres post partum ab ecclesie cessarent ingressu, quia tamen lex per Moysen data est, gratia et veritas per Iesum Christum facta est. Et infra. Quod si post partum ecclesiam ingredi voluerint, nulla peccati mole gravantur, nec ecclesie est aditus denegandus, ne pena illis videatur converti in culpam. Si tamen ex veneratione voluerint aliquamdiu abstinere, devotionem earum non credimus improbandam. Ex concilio magno.

De ecclesiis edificandis vel reparandis

Quicumque ecclesiam restaurant. Et infra. Quibusvis haec omnino adminiculum ad ecclesiam restituenda vel quaslibet ecclesias emendandas. Ex conc. lat.

Cum dicat apostolus. Et infra. Constituimus ut ubicumque sunt reparari debent ecclesie ...

fuit congregatum quod etiam cum animo consecrate [illegible] ut sibi et ipso gaudere valeat pro viribus sustentare aliquid permittatur. Hoc caveat tamen ut in iniuriosum sit vestris ecclesiis de iure parochiali [illegible] exsultat, quia si parochiale conveniret ad alios in iniuria non [illegible] redundare. Statuimus etiam ut decimas et mortuaria aliorum [illegible] non cogantur. Alex. III. [illegible]

Ad audientiam nostram [illegible] noveris pervenisse, quod villa quae dicitur [illegible] tantum perhibetur ab ecclesia parochiali distare, ut tempore hiemali cum pluvie inundant non possint parochiani sine magna difficultate ipsam adire. Unde non valent congruo tempore ecclesiasticis officiis interesse. Quia igitur dicta ecclesia ita dicitur redditibus habundare, quod praeter illius villae proventus convenienter valeat sustentari, mandamus quatenus si res ita se habet, ecclesiam ibi aedifices, et in ea sacerdotem ad praesentationem rectoris ecclesiae maioris cum canonico fundatoris assensu instituas, et ad eius sustentationem [illegible] de villa obventiones ecclesiasticas [illegible] provideas: tamen ut competens ecclesiae maiori honor pro facultate loci conservetur, sicut quod tibi possibile videbitur. Et eiusdem villae dominus xx. acras terrae frugiferae velit ad usus sacerdotis conferre [illegible] pro idoneis personis [illegible] disposuit, vel opus id noluit [illegible] providere, tu nihilominus facias id opus ad perfectionem deduci, et virum bonum [illegible] instituere non omittas. Idem [illegible] episcopo.

De his qui parochiales ecclesias habent duximus respondendum, quod ad reparationem et instaurationem ecclesiarum cogi debent [illegible] de bonis quae [illegible] ecclesiae [illegible] exemplo [illegible] Urbanus III. [illegible]

Ad audientiam nostram [illegible] pervenit, quod cum in ecclesia de [illegible] episcopum vocatis [illegible] regulares canonicos decrevit ordinare, inde [illegible] devotionem [illegible] dioecesanum [illegible] ad hunc [illegible] adhuc [illegible] supplicavit [illegible] possumus de iure [illegible] canonica [illegible] Cel. III.

Praeterea quum omnes [illegible] de [illegible] ecclesie [illegible] et loca [illegible] et [illegible] videntur, ne [illegible] confessio [illegible] videatur [illegible] exigere [illegible] capellas [illegible] ex sinodo [illegible]

Ut in domibus ecclesiarum [illegible] sine [illegible] vel [illegible] pro [illegible] hospitali [illegible] hospitandi. Greg. [illegible] episcopo [illegible]

Pervenit [illegible] vel [illegible] ecclesie [illegible] non [illegible] alio [illegible] quod [illegible] ad [illegible] vigiliis [illegible] civitatis [illegible] idem.

[...]uitali defensari latrone.

[I]udicatu(m) e(st) (et) decretu(m) e(st) nob(is) q(uod) rustici q(ui) eccl(es)ie cura e(st) deseruiu(n)t [illegible] cu(m) possessionib(us) [illegible] exp(ec)tantia [illegible] n(on) puniat(ur). C[oncilium] La(teranense).

Non minus (quam) consules (et) rectores ciuitatu(m) (et) alii qui potestate(m) h(ab)ere uident(ur) tot on(er)a freq(ue)nt(er) i(m)ponu(n)t eccl(es)iis ut deterioris co(n)dit(i)o(n)is factu(m) sub eis sacerdotiu(m) uideat(ur) (quam) sub Ph(ar)aone fu(er)it q(ui) legis diuine notitia(m) n(on) h(ab)ebat. Ille q(ui)de(m) o(mn)ib(us) aliis s(er)uituti subactis sacerdotes (et) possessiones eor(um) i(n) pristina lib(er)tate dimisit (et) de publico il(lis) alimonia(m) mi(ni)strauit. Isti u(er)o onera sua fere uniu(er)sa i(m)ponu(n)t eccl(es)iis (et) tot angariis affligu(n)t ut eis q(uod) Ieremias deplorat co(m)pet(er)e uideat(ur): Princeps p(ro)uinciar(um) f(ac)ta e(st) sub tributo. Siue q(ui)de(m) fossata seu expeditio(n)es seu alia q(ue)lib(et) sibi arbitre(n)t(ur) agenda de bonis eccl(es)iar(um) (et) cl(er)icor(um) (et) paup(er)um (Christi) usib(us) deputatis uolu(n)t fere cu(n)cta co(m)pleri. Iurisdictione(m) etia(m) (et) auctoritate(m) p(re)lator(um) ita euacuant ut nil potestatis eis i(n) suos uideat(ur) ho(m)i(n)ib(us) remansisse. Quocirca sub anathematis districtione s(e)u(er)i(us) p(ro)hibem(us) ne de cet(er)o talia p(re)sumant attentare nisi ep(iscopu)s (et) cl(er)us tanta(m) necessitate(m) u(e)l utilitate(m) aspexerint ut absq(ue) ulla coactione ad releuandas co(mmun)es utilitates u(e)l necessitates ubi laicor(um) n(on) suppetu(n)t facultates subsidia p(er) eccl(es)ias existiment co(n)ferenda. Si a(utem) co(n)sules aut alii de cet(er)o ista co(m)miserint (et) co(m)moniti desist(er)e nolu(er)int ta(m) ip(s)i (quam) fautores eor(um) exco(m)municatio(n)i se nouerint subiac(er)e n(ec) co(m)munio(n)i fideliu(m) reddant(ur) donec satisfactione(m) fecerint co(m)petente(m).

Cu(m) eccl(es)ia dicat(ur) e(ss)e cui(us). Lucius III.

[illegible] utilitate domus orationis esse debeat n(on) spelunca latronu(m) aut sanguinis fusores iudicat(ur) [illegible] n(on) de sanguinis effusione (et) corporali pena agit(ur) i(n) eccl(es)iis u(e)l cimit(er)iis agitare s(ed) i(n) co(m)munione anathematis [illegible] ad locu(m) [illegible] ubi iudicium sanguinis exerceri n(on) e(st) [illegible] refugii co(n)tinetur. Innoc(entius) III. illustri regi [illegible].

Inter alia (quae) n(obis) t(ua) consultationib(us) t(uis) adiecisti [illegible] ciuiliu(m) u(e)l dux [illegible] dilige(n)d(us) q(ui) fugie(n)s ad eccl(es)iam aut lib(er) aut s(er)u(us) exist(it). Si lib(er) q(ua)mu(is) g(ra)uia malefitia p(er)petrau(er)it n(on) e(st) uiole(n)t(er) ab eccl(es)ia extrahend(us). N(ec) inde dampnari d(ebet) ad morte(m) u(e)l ad pena(m). S(ed) rectores eccl(es)iar(um) sibi obtine(re) debe(n)t m(em)bra (et) uita(m). Sup(er) eo t(ame)n q(uod) q(ui)s u(e)l f(ac)to reatu(m) legitime puniend(us) s(i) fu(er)it publicus latro u(e)l nocturnus depopulator agror(um) q(ui) du(m) itin(er)a frequentata u(e)l publicas stratas obsidet aggressionis i(n)sidiis ab eccl(es)ia extrahi p(otest) i(m)punitate n(on) p(re)stita s(e)c(un)d(u)m canonicas sanctiones. Si u(er)o s(er)uus fu(er)it q(ui) (con)fugit ad eccl(es)iam p(ost)q(uam) de i(m)punitate sua d(omi)n(u)s ei(us) cl(er)icis iurame(n)tu(m) p(re)stit(er)it ad s(er)uitiu(m) d(omi)ni sui redire co(m)pellit(ur) etia(m) i(n)uit(us) alioq(ui)n a d(omi)no pot(er)it occupari. Id(em) i(n) (con)c(ilio) g(e)n(er)ali.

Aduersus (con)sules (et) rectores ciuitatu(m) (et) alios q(ui) eccl(es)ias (et) ecc(les)iasticos uiros talliis seu collectis (et) exactionib(us) aliis aggrauare nitunt(ur) uolentes i(m)munitate(m) ecc(les)iastica(m) coarctare Lat(eranense) (con)c(ilium) p(ro)hibitione(m) edidit [illegible] anathematis districtione p(ro)hibuit tra(n)sgressores (et) fa[utores]

L[ucius] Contra deos hostien. q[uod] d[icitu]r c[on]tra eccl[esi]am ... officia no[n] celebrant ... edifica[ti]o[n]e ... d[omi]no credens ... lapide ... reliq[ui]e ... ut ... eccl[esi]a ... c[on]tra ... d[omi]no ... hostien. Qui uidet ... [illegible]

Absit ei uade ... [illegible]

nisi eorum excommunicationi subiacere ... ab
illis taxatione ... procedere ... [illegible]
etiam si qui forte ex eis simul cum clericis ...
qui ... ueniant ... ut abs-
que ulla coactione ad releuandas utilitates
uel necessitates communes, ubi laycorum
non suppetunt facultates, subsidia per ec-
clesias ... p[re]dicti laici humiliter
et deuote recipiant cum gratiarum actione ...
... Romanum pontificem
... consulatur ... uolu-
mus prouidere ... si ... [illegible]
... contrarium ... adi-
... ut ... uel de ... fuerint promulgate ...
... haberentur ... nullo
... Ceterum quia fraus
et dolus alicui patrocinari non debent,
nullus uano decipiatur errore, ut in-
fra tempus regiminis sustineat ana-
thema ... post ... ad satisfacti-
onem debitam compellendus ... successore
... satisfaciat ... infra mensem ...
... ecclesiastica ... debitam
... satisfaciat ... cum
succedat in honore ... et ho-
nore. Idem in eod.

Quia plerique prelati ut ... [illegible]
... aut seruitium ... prestant
legatis ... exigantur a ... di-
... ... dampnis lu-
... quod ... ipsos ...
... in ... de cetero ... prouenit
... forte ... et sic ...
... restituat ... cogatur ... paupe-
ribus erogari ... superior ...
rela deposita ... negligens fuit ...

his exequantur sacri canones ubi ...
est ... Greg. IX. Absoluen[di]
Ecclesie ... quod diuina misteria ... episco-
po celebrantur ... ad hunc ... exuber
... nullo iure ...
... a sede apostolica ... obsequijs diu-
inis dedicata ... Idem ...
... Idem Toletano ...
episcopis.

Immunitatem ecclesiasticam ...
... in ... ... exe-
... defectione ...
... homicidia et mutilationes
...
... ad que
... defendi ...
... fuerat ...
... in quo ... delinquere ... debe-
at ... auxilium ... inuocat
... in legem ... publice
... uales non debere gaudere ...
... sed in digni-
... magnitu[dine]. Ne clerici uel
monachi secularibus negotiis se
immisceant.

Ne clerici ... negotia secularia ...
... ... proprijs ...
... ... nullo appareat
... et nimia ...
... secularia ...
... aduocationes ...
... placita secularia
... defensione
orphanorum aut uiduarum ...
... secularium ...
... ...
... secularem ...
... ...
... nisi uelle ...

Ceterum q[uia] fraus et dolus ... [illegible]

lia et perversitate seculi posita in sancta re-
ligione inter negotium et iustum exerceant
et cum in iusto negotio et commercio
quae nonnumquam dividat que legimus tamen
apostolos negotiantes fuisse et regula
B. Benedicti papae prohibet que nam
negotia monachi procurator aves et va-
nes seu ad venandum et aliis quibus cante-
ris fiunt et non est contra et hijs
similia multis mancipentur divina. Non et mo-
nachus omnis est clamans de quibus ait
apostolus: Nemo militans deo implicat
se negotiis secularibus. Eug[enius] papa ...
sacerdotibus diaconibus clericis. Epo.

Sacerdos pu... ne ullatenus laicorum fiat
... et rerum eorum procurator existat
quia si per eius factum ... turpe
... ad ministerium pecuniarum ...
in deprehendatur in fraude ... dignum est
... conventi ... cogitat secundum
canonem ... Alexander III. Turon.

Non magno opere antiquus hostis in-
vadit si membra ecclesiae quae ad tangen-
dum ... se more solito ... Lingua
... in ... claustra ... religiosos
... et ecclesiastica negotia ... proce-
dendi ... ad legendas le-
ges et confectiones physicales ponderan-
das de claustris suis educit. Unde ne
occasione scientiae spirituales viri mundanis r-
ursum actionibus involvantur, statuimus
ut nulli omnino post votum religionis, post
factam in aliquo loco religioso professio-
nem ad physicam leges vel mundanas
legendas permittatur exire. Si vero exi-
erint ad claustrum suum infra duorum
mensium spatium non redierint sicut excom-
municati ab omnibus evitentur et in nulla causa si

patrocinium praestare voluerint audiantur.
Reversi autem in choro mensa capitulo et ce-
teris ultimi fratrum existant et nisi forte ex
misericordia sedis apostolicae totius spei promotionem ami-
ttant. Idem in concil. Lat.

Sed nec procuratores villarum aut
iurisdictionum secularium sub aliquibus
principibus et secularibus viris ut iustitia-
rii eorum fiant clerici quilibet exercere
praesumant. Si quis autem adversus hoc venire
tentaverit quia contra doctrinam apostoli dicen-
tis: Nemo militans deo implicat se
negotiis secularibus, seculariter agit
ab ecclesiastico fiat ministerio alienus pro
eo quod officio clericali neglecto fluctibus
saeculi ut potentibus placeat se immer-
git. Districtius autem decrevimus puniendum
si religiosorum quisquam aliquid praedictorum ausus
fuerit attentare. Idem Cantuar. archiepiscopo.

Clerici in sacris ordinibus constituti
excepto ... iudicium sanguinis
agitare non debent. Unde prohibemus ne a
ut verberationes eorum pro se faciant
aut iudicent. Et si quis talia fecerit, ta-
li facto honore privetur. Et loca
in quibus ... in communione ... ma-
neant ne ... sacerdos officium habeat vi-
cecomitis et ... secularis. Si quis autem
contra hoc venire praesumpserit et monitus
se emendare noluerit excommunicationi
subiaceat. Idem London. epo.

Secundum instituta praedecessorum nostrorum
sub interminatione anathematis prohibemus
ne monachi vel alii clerici causa lucri nego-
tientur, et monachi ab aliis vel laicis
suo nomine firmas habeant vel laicas
ecclesias ad firmam teneant. Idem eid.

Relatum est quod monachi de .h. relaxati sunt, et alios exemplo corrumpunt. Ideo ep. iii. q. eos ad observantiam regule ap. scr. compellas; vel si qui redierint ad seculum relicto habitu, alterius ordinis vel professionis monasterium in suo ordine revertantur, et illud in durioris, ut laxiores tamen eorum et illi tandem rubore confusi ad suum ordinem observantiam redeant. Terrui. iii. eps. Elien.

Sicut te accepimus referente, in tua d. c. iii. q. clerici in sacris ordinibus constituti tabellionatus officium pro publicis conficiendis instrumentis exercent ap. seculares in tua dioc. ii. de ... genau.

Sententiam sanguinis nullus clericus dictet aut proferat; sed nec sanguinis vindictam exerceat aut ubi exercetur intersit. Nullus quoque clericus litteras dictet aut scribat pro vindicta sanguinis destinandas. Unde in curiis principum hec sollicitudo non clericis sed laicis committatur. Nullus quoque clericus rottariis aut balistariis aut huiusmodi viris sanguinum preponatur, nec illam chirurgie artem subdiaconus, diaconus vel sacerdos exerceat que ad ustionem vel incisionem inducit; nec quisquam purgationi aque ferventis vel frigide seu ferri candentis ritum cuiuslibet benedictionis aut consecrationis impendat, salvis nihilominus prohibitionibus de monomachiis sive duellis antea promulgatis. In.

Super specula. iii. q. ... religiosi ... exeuntes ad audiendum leges vel physicam ... ut olim statutum est in concilio Turonensi, ut nisi infra duorum mensium spatium ad claustrum redierint sicut excommunicati ab omnibus evitentur, et in nulla causa, si procurare voluerint, audiantur. Reversi autem in choro, capitulo, mensa et ceteris ultimi semper existant, et nisi forte ex misericordia sedis apostolice, perdant omnis spei promotionem. Ut autem hec ex talibus quadam spe et opinione dubias excusationes aliqui assumebant, nos volentes decreto ipso frenum laxari, excusationes tanquam frivolas et caducas penitus reprobamus. Sane licet sancta ecclesia ... a diocesanis episcopis qui a clericis et aliis diocesibus studere tales examinandos ... ponantur ... provenire.

Verum quia theologie studium cupimus ampliari, ut dilatato sui tentorii loco funiculos suos faciat longiores, ut sit fides catholica circumdata muro inexpugnabili bellatorum quibus resistere valeat ascendentibus ex adverso: ad archidiaconos, decanos, plebanos, prepositos, cantores et alios clericos personatus habentes, necnon et presbyteros, nisi ab his infra tempus prefinitum destiterint, hoc extendi volumus et precipimus firmiter observari.

DE FRANCIA quidam nobilem mulierem de Saxonia lege Saxonum duxit in uxorem. Verum quia eidem non videbantur legibus Saxones et Franci convenire, causatus est quod eam non sua, id est non Francorum lege desponsaverat, dimissaque illa aliam superduxit. Diffinivit super hoc sancta synodus, ut ille transgressor evangelicae legis subiciatur poenitentiae, et a secunda coniuge separetur, et ad priorem redire cogatur. Item Exoniensi episcopo.

Praeterea hi qui de matrimonio contrahendo pure et sine omni conditione fidem dederunt, commonendi sunt et modis omnibus inducendi ut praestitam fidem observent. Si autem se adinvicem admittere noluerint, ne forte deterius inde contingat, ut talem scilicet ducat quam odio habeat, videtur quod ad instar eorum qui societatem interpositione fidei contrahunt, et postea eandem sibi remittunt, hoc possit in patientia tolerari. Item Wigorniensi episcopo.

Iuvenis qui puellam nondum septennem duxit, quamvis aetas repugnaret, ex humana tamen fragilitate forsan tentavit quod complere non potuit. Quia igitur in his quae dubia sunt, quod certius est tenere debemus, tum propter honestatem ecclesiae, quia ipsa coniux ipsius fuisse dicitur, tum propter praedictam dubitationem, mandamus quatenus consobrinam ipsius puellae, quam postmodum duxit, dimittas ab eodem. Alexander III papa.

Ad audientiam nostram noveris pervenisse, quod cum H. Papiensis civis eidem filiorum L. vellet dare uxorem, iuravit quod si ille habere eam cum aliquo interveniente non posset, alteri filio quem de alia uxore genuerit eandem legitime copularet. Contractis a filio priore sponsalibus, quidam consanguinitatem inter eos esse iuramentis firmaverunt. Sed praefatus H. eandem dare alteri filio nititur, ut iuravit. Sed quoniam separatum est quod sponsam fratris sui habere non potest, cum sui impleri propositum non permittas, sed ut praedictum agat de illicito iuramento, monitione praemissa, ecclesiastica districtione compellas. Idem Panormitano archiepiscopo.

De illis autem qui praestito iuramento promittunt se aliquas mulieres ducturos, et postea eis incognitis dimittunt eas, et se ad partes alias transferentes, hoc tibi volumus innotescere, quod liberum erit mulieribus ipsis, si non est amplius in facto processum, ad alia se vota transferre, accepta tamen de periurio poenitentia, si per eas steterit quominus fuerit matrimonium consummatum. Idem Pathulien. episcopo.

De muliere quae est iuramento constricta viro et detenta, cum inter virum et virum sit differentia, utrum postea consentire debeat, nobis nichil postea expressisti, nec certum mandare tibi possumus. Benedic. d.

filia sua

fidei

cant. archiepiscopo.

Ex litteris ꝫ s. de h aut q̄d ꝯ
sumusti quid devegit ob
servari quā do mr aliqs spo
salia ꝯ huist. n intelligit
alt̄ q̄ alt̄ ꝓponit. R. q̄ in
spigend est iudici si inim
ꝯtetui ad id faciend sit
ydonei scia ꝛ etate. quo
cognito si alt̄ no intell xit
q̄ alt̄ ꝓposuit ad ꝯmunis si
bi intelligenciam recurra
tur. ꝛ cogat inter illa plata
in sensu retinere quem solet
recte intellitibꝫ ꝯiurare. Id

lingolien epo.

Sponsam alterius maxime
si est nubilis etati ꝓxia
uius ꝯsanguineor aliqis
potrimmio coplare. Idem
albinꝫ sci edmundi ꝛ ceteris.

Ex parte. S. mulieris intima
tum est qd quidam a u
tamen ꝓstitit qd eā ab eo
tpe ꝓ ꝯiuge tenet ꝛ ei sic
uxori sue fidē ꝯiuaret
ipa qq; eid ancilli inuiu
te iura ꝓ marito hitura ꝛ
fidē ei tanq̄ uiro ꝓo serua
turam. q̄ eo. ꝑmonitis sꝫ
relinquid eandem. Quia g
nemini licet uxorē suam
sn̄ manifesta cā fornicatio
nis dimitere. ꝛ eē eam siue
reconciliare oportet. aut
ipa uiuente ꝯtinere. m. q
eundem ut sup indicta ē
missa/ ad uxorē suā rede
at/ et eam maritali affecu

ne ꝑ tractet. mo. ꝑ. ecclesiastica
cen. co. Id pictauien epo.

Ex litteris fraternitatis tue acce
pimus q̄ cū duo nobiles
uiri sua capituis. W. s. de mo
ꝛ. b. filios ꝛ filias impuberes
centes uerent. inter se ꝯue
nerunt/ qd eos matrimonio co
plarent. ꝛ h tam pr̄s q̄ filii
sb iuramto ꝑmiserunt futuros. I
a quos sigind est. G. filiam
alterius ꝯsenciente prē se iu
rauit ducere in uxorē. Nolen
te ad alia uota migrare eū
est ꝯpelle uolunt. ut qd iu
rauat adimpleret. q̄s gr̄o
G. ꝑ iclo sū est q̄ sint iuramte
ueniret. ꝑ. t. m. q. si h ē ꝯstra
gat eū moneas. ꝛ sino ad re
uit monitis. ec. ce. ꝯpellas.
ut ipam si rōnabilis cā obsta
re. in uxorē recipiat ꝛ mari
tali affectione ꝑtractet. Id epis
ꝛ aliis platis ꝑ angliam ꝯsti.

Non est uob sic ar. uuis
uersitati incognitum. q̄ illus
rex anglorum ꝓ discordia q̄ inter
ipm ꝛ filios suos est ꝯ uerta.
uxores eorum detineat ꝛ filios
itaq; attendentes iusti ꝛ ho
nesti eē ut uiri suas pecūt
uxores. m. q. eūdē regē ad
eas restituendas solicite mo
neatis ꝛ si uix ꝯmonitionē
uram filius suis uxores suas
in fra ꝯminū no restituerit. ex
tūc in terras ꝑuinciaꝫ uiri eū
detinet uiterstugiat. don ibi
fiunt nulla diuina officia ꝑ

et baptizatum plurimorum et primas per-
morientium celebrentur. vel primi-
tatis aliquatenus celebrentur. Idem
episcopo sancte agathe.

Preterea de muliere que ali-
cui pro impetus cum consanguine-
um ea se deliquisse proponit
et propter confiteri recusat. propter me-
tum et potentiam mulieris. taliter respondemus
ut eum ipsum facere nisi iuramenti
interuenerit. dilecte philippe
ne detineas inde coniugatam. Idem
preceptori et canonicis [illegible].

Veniens ad apostolicam sedem mario-
ta cum supplici insinuatione
monstrauit quod quandam adoles-
centem adamauit in tantum quod
uterque de matrimonio contrahendo subse-
cutum personarum testimonio prestitit
iuramentum quod parentes mulieris
ipsius ignorantes eam inuitam
et reclamantem in uxorem
alii tradiderunt. Qui ita exhorta-
ta quod se ab eo nullo modo
cognosci permisit. Cumque prefa-
tus quod a priore uiro cognita
esset atque iurata. episcopo forsitan
cognito quod proxima inter eos esset
linea consanguinitatis ipsos ab
inuicem separauit. Cetera cum ea ipsa
tractaret et uiro cui tradita fuerat
a parentibus consentire nollet. aliam
aliam in uxorem duxit. et illa cum
eadem [illegible] nomine [illegible] ingressu esse
impsit. Tandem cum de illo filium
non genuisset. petit ipsi [illegible] et ei opposi-
tum sit quod filium suum uirum non
potuit habere. eo quod ab alio quod de-
sponsatus est prius desponsati fuisset;

et I. [illegible] quod si inuenerit quod predicta mulier
et apostolico iudicio esse sy-
erit separata. et ab eodem [illegible] sine
contradictione in spiritu esse in uxorem
[illegible] et ille cum a parentibus
fuit copulata. desponsata [illegible] de-
cessit. predictum [illegible] compel-
latis ut prefatam mariotam re-
cipiat et studeat maritali af-
fectione tractare. alioquin eum et
suam [illegible] ductam et premium ei si hu-
ic [illegible] restiterit excommuni-
catione [illegible]. Idem.

Veniens ad nos. V.
sua nobis relatione mon-
strauit quod in domo sua mu-
lierem quandam recepit de con-
[illegible] huius. et cum fide cora-
[illegible] prestitit quod eam duceret
in uxorem. Interim autem cum ad
domum eum sui pernoctauit
cuius filia nocte illa secum con-
cubuit. [illegible] puelle sunt
in uno [illegible] in ueniens. ipsum
eam [illegible] desponsata despon-
sare coegit. [illegible] si ita ue-
rum quod primam post fidem prestitam
cognouit. ipsum cum ea faciat
[illegible]. Alioquin [illegible] nisi me-
tu [illegible] qui possit in uirum
constantem cadere. eam despon-
sauit. adherere faciat [illegible].

Idem episcopo.

Conmigrantes [illegible] significauit
nobis [illegible] quod quidam cum
[illegible] muliere de contrahendo ma-
trimonio fidem dedit. et se cum ea
in fra biennium per uerba de presen-
ti contracturum prestito iuramento

Idem episcopo oxoniensi.

Cum locum non habeat consensus ubi metus et choactio intercedit. necesse est ut ubi con-
sensus alicuius requiritur choactionis materia repellatur. matrimonium autem solo
consensu contrahitur. et ubi de ipso queritur. plena debet securitate gaudere cuius est ani-
mus indagandus ne per timorem dicat sibi placere quod odit. et sequatur exitus
qui de inuitis solet nuptiis prouenire. Mandamus quatinus puellam de cuius
matrimonio questio uentilatur in domo in qua nichil eam timere oporteat
facias honeste teneri donec predicta causa fiat clara sententia sine contradictione que
ualeat executioni mandari.

firmauit. Sime aut pinata lege
ductus. ad frugē melioris uite
suspirat. ꝛ ꝭ. t. t. t. R. cu
ius est ei religione iurauit
fugata prius. ꝯiux. ꝛ postea si e
legit ad religionē migrare. sicut
post desponsationē copla nō dinos
cit̄ mē uenisse carnal. Lv. c.
.iii. capitulum eodem

Requisiuit a nob. t. f. ꝗ
censura mulier ꝯpelli de
beat. ꝗ iuris iurandi religio
ne neglecta nubere renuit. c
se nupturam interposito iura
mento firmauit. ꝛ ꝭ. ad q̄ be
R. q̄ cum libere debeant ee. m
imonia. monenda est potius quam
cogenda. cum coactiones diffici
les soleant exitus frequenter habere.

Vrban. iii.

Cum in aplica ꝛ ꝭ. intelleximus
quod cum uir villicum de tali
loco ꝛ uxore eius mulier quod
citaretur ante publicationē
testium mulier eius sine ad sta
pium intē se ꝛ uxore sua proposi
it summam durior cum iudicio
ecclesie purgatam. ꝛ sic fluita
te suggesta. quendam alia
facti nesciam s. copulauit.
postmodum uero sēr prius aliam
cōne litteris impetratis delega
ti iudices summam duriorem pro
uerunt. Vnde q̄ villicum ꝛ muli
erem quam sup induxit. re
deunte iure prius uxoris firme
ari ꝯsensisse. ꝯ. t. t. R.
quod impetrata uero prima ꝯpetere
ꝛ ꝭ. prius ꝯꝯ carnali qua

cio inter eos. post modum in matrimonio
non copula potuit remanere. Cle
mens. iii. ꝯ augusti. eodem.

In presencia nostra ꝗsiuisti quid
agendum sit de mulieribus que
uiros suos cum captiuitatis uel pe
regrinationis absentes. uel sep
tenium prestitiate filiunt non certifica
ti possunt de uita uel morte ipsorum
licet sup hoc sollicitudinem ad
hibuerint diligentem. ꝛ prauiue
nili etate seu fragilitate
carnis. nequeunt ꝯtinere. petentes
aliis nimio copulari. ꝯ. ꝯ. t.
t. R. q̄ quantocumque annos numero
ita remaneant uiuentibus ui
ris suis. nō possunt ad aliorum con
sortium canonice ꝯuolare. nisi
auctoritate ecclesie permittas ꝯiuges. don
ec cum nuncium recipiant de mor
te uirorum. Idem.

Inter opera caritatis nō minimum
est errantem ab errore sui
semita reuocare. ꝛ ꝭ. statu
imus ut omnibus qui publice mulieres
eres de lupanari extraxerint ꝛ
duxerint in uxores. q̄ agunt
in remissione omnium proficiat peccatorum.

Ad id q̄ per tuas litteras . d.
intimasti. de quadam parochi
ana tua que suus uitricus.
eundem teutonico in nuptiis
copulauit. t. R. q̄ quinque
xi. annos hunc ab initio uin
cta fuisse. ei contra uel renitens.
tamen q̄ postmodum per annos duos
moram sibi cohitans ꝯsensisse
uidetur. ad ipsum est cogendi
redire. non de certo recipiendi

intellige hoc ... illa
qui ... corrigi.

sunt testes. sicut memorata mulier
ad plenum quod non consensit in eum
nominatim proponendus. cum tractata
ei tempus his probationem excludat. adhuc
ut ipse hoc non obmittatis. quo-
niam utrumque compellas ad alterum
maritali affectione tractandum. nisi
forte vellent ad religionem
transire convolare. prima eis iniunc-
ta pro eo quod ad alienos et illici-
tos convolavit utrique consensum. Inno-
cencius. Ferentinati episcopo.

Sicut ex litteris tuis fraternitas recep-
imus. cum I. proclamans tunc
pro muliere se ducturum in coniugem
in manu presbyteri eiusdem promittentis
quod eam sibi traderet in uxorem
proprio iuramento firmavit. non per
iurium fecit sed pro muliere procedere
quoniam inter eos matrimonialis
sollempnitas sit secuta. nunc
post modum vero quinque annis elapsis
idem I. e. muliere primo de-
presenti ut eius consanguinei
asserunt desponsavit. et postula-
tum. t. t. Respondemus quod si constiterit quod
idem I. post primo desponsatam. e. de-
sponsavit per verba de presenti proposi-
ta quod prima contrahens. et primam
fidem irritam fecit. nisi forsan
in iuramento suo certum terminum in
quo dictam pro duceret in uxorem pre-
fixit. et post eum fecit quod ad statutum
terminum minime consummavit. cum in eo
loco contractum legitimum iudices.
et ad ipsam revocandum compellas eundem.
Quod si forte prius desponsatam sponsa-
lia cum utraque contraxit iuramentum
primum sicut licite fecit est ipsum
servare compellas. de secundo vero primam
in uxorem [illegible]. quod si dictus non con-
stiterit ad plenum. tamen diu ad hunc
cognoscatur de eo doceri superius
sufficienter inquirere. In Lan-
dun. archiepiscopo.

Cum apud sedem apostolicam I. sancte
consuluit nos. utrum mu-
tus et surdus alicui possit matrimonialiter
aliter copulari. ad quod tibi respondemus quod
cum prohibitorum sit edictum de ma-
trimonio contrahendo. ut quicumque
non prohibetur. per consequentiam admit-
tatur. et sufficiat ad matrimonium sol-
consensus illorum de quorum coniunctionibus
agitur. videtur quod si
talis velit contrahere sibi non possit
vel debeat denegari. cum quod verbis
non potest signis valeat declara-
re. Idem. Vercell' episcopo.

Dilectus filius R. apposuit quod filiam
suam eandem minorem copula-
vit et [illegible] cum autem eadem mulier
cum quodam viro qui continuo furore
laborat inovari non possit. et propter
alienationem furoris legitimum non
possit inter utrumque consensum. [illegible]
sicut nostris ita et presentibus pro forte
curetis ab invicem separare. Idem
episcopo Brixien.

Tua fraternitas postulasti utrum
ex solutis et ex quibus nuptiis
contrahatur sponsalia [illegible]. t. t. Respondemus
quod cum inmutare contra hos per legi-
timum viri vel mulieris consensum
sed necesse sit quando ad ecclesiam ubi
consensum experientia desponsentur
noverit et [illegible] possunt contrahere tamen
per consensum mutuum verbis et [illegible]

ante annos legitimos per verba
sola non contrahunt cum intelligant
minime consentire. Idem.

Tua nos duxit fraternitas consulen
dos et infra. Consequenter quesi
visti cum quidam mulierem quan
dam inducere nequivisset ut sibi
consentiret carnaliter nisi despon
saret eandem nulla sollempni
tate adhibita vel alicuius presen
tiam dixit illi: te Johannes de
sponsat cum ipse Johannes non vocare
tur sed finxit se vocari Johannem non
credens esse coniugium eo quod ipse non
vocaretur hoc nomine, nec haberet propositum
contrahendi sed copulam tantum ex
tunc querendi carnalem. Utrum inter pre
dictos sit matrimonium celebratum cum mu
lier consensit in eundem et ille
dissensit et dissenciat nec aliquid a
liquid egerit quam superius est
expressum nisi quod cognovit eandem.
Super quo et cetera. Quod cum prefatus
vir predictam desponsavit mulie
rem in propria persona et sub nomi
ne alieno quo tunc vocari
se finxit et inter eos sit car
nalis copula subsecuta vide
tur fore coniugio presumen
dum nisi tu nobis expresse scripsis
ses quod ille non proposuit nec consen
sit illam ducere in uxorem quod
quia constare non videtur. Scire
autem quid iuris sit referente
domino quod si res ita se habet
dicteras videlicet quod ille eam
proposuit ducere in uxorem nec
consensit in predictam personam
non debet ex illo facto coniugium

iudicari, cum in eo sine qua cetera
... consensus nec forma contrahendi
coniugium valeat inveniri, quia
ex altera parte dolus solummodo
affuit et defuit omnino consen
sus sine quo cetera nequeunt federa per
ficere coniugale. Idem episcopo Belvacensi.

Quod in tua dyocesi.
Et infra. Sane quod contingit in
dyocesi quod aliquibus nostris diebus
contrahentibus ut tunc nobis
utrumque in ecclesiis edicto
nullo contradictore prius compare
ret fama primatum impedimentum
deferat penitus cum ex par
te contrahentium iuramenta maiores
de sua propinquitate ut suspi
cionis tollatur materia offerunt
quid tibi sit faciendum in tali
bus humiliter consuluisti. Ad quod respondemus
quod si persona gravis cui fides sit
adhibenda tibi denunciet quod
hii qui sunt matrimonio copu
landi se propinquitate contingant
et de fama vel scandalo doce
at, aut si per ipsum possis cer
tificari de plano non solum de
bes iuramenta petentium sponte ob
lata non recipere verum etiam eos qui
sic contrahere nituntur simonitione premissa in
ducere nequeunt compellere ut a ta
li contractu desistant. Vel si contra famam
huiusmodi tue discretionis arbi
trio iuramenta exhibeant pro
propinquorum. Alioquin si persona
denuntians non extiterit talis ut
dignum vel de fama vel scandalo
non poterit edoceri ad desistendum
monere poteris non compellere

contrahentes h[oc] c[onsilium]. In[nocentius] III. ep[iscop]o Bergomensi.

Consuluit nos [et cetera]. Quod mulieres que veniunt ad valvas ecclesie benedicende cum sponsis et ibi reclamantes affirmant se nunquam eis in coniugium consensisse, audiri, sponsis legitime probantibus contrarium, non oportet, cum legitimis et ydoneis testibus non debeat illarum simplex assertio prevalere. Sane ille que benedictione recepta mox a sponsis aufugiunt ante carnis copulam subsecutam, asserentes se nunquam vel tacite consensisse, sed metu illato consensum per falsa verba protulisse, licet animo dissentirent, non statim est audientia deneganda, sed de illato metu est cum diligentia inquirendum, et si talis metus inveniatur illatus qui cadere potuit in constantem, erunt nichilominus in initio audiende. Gregorius IX.

Gemma mulier nobis exposuit quod cum T. filia eius cum B. de Alferio sit contractura, M. occasione quod inter filium suum et predictam puellam infra septennium constitutos sponsalia contracta fuerunt, penam solvendam a parte que contraveniret in stipulatione appositam ab ipsa nititur extorquere. Cum itaque libera matrimonia esse debeant, et ideo talis stipulatio propter pene interpositionem sit merito improbanda, m[andamus] q[uatenus] si est ita, eundem M. ut ab exactione predicte pene desistat, ec. cen. c.

appellatione. Idem ep[iscop]o Cenomanensi.

Is qui fidem dedit M. mulieri super matrimonio contrahendo, carnali copula subsecuta, etsi in facie ecclesie ducat aliam et cognoscat, ad primam redire tenetur, quia licet presumptum primum matrimonium videatur, contra presumptionem tamen huiusmodi non est probatio admittenda; ex quo sequitur quod nec verum nec aliquod censetur matrimonium quod de facto est postmodum subsecutum. Idem.

Si inter virum et mulierem legitimus consensus interveniat de presenti, ita quod unus alterum mutuo consensu verbis consuetis expresse recipiat, utroque dicente: ego accipio te in meam, et ego accipio te in meum, sive sit iuramentum interpositum sive non, non licet alteri ad alias nuptias transire; quod si fecerit, secundum matrimonium de facto contractum, etsi sit carnalis copula subsecuta, separari debet, et primum in sua firmitate manere. Cum vero sine ipso sacramento concessit tamen in permissio de futuro, utroque dicente alteri: te recipiam in meam, et ego te in meum, sive sub verba similia, si alius mulierem aliam per verba de presenti desponsaverit, etsi inter ipsos carnalis copula non intervenerit, sicut diximus de futuro, huius desponsationis in tantum quod matrimonium non potest separari, sed eis est de violatione fidei penitentia iniungenda. Idem.

Adolescens qui desponsatam
a puella defuncta licet sepe in-
sus fuit carnaliter non cognos-
cens cum alia post modum per
uerba de presenti contraxit non prima
cum qua non fuit verum matrimonium ex
forma contractus non presumptum. cum co-
natus non fuerit efficere. set se-
cundam debet habere uxorem. Hor-
misda eusebio episcopo.

Ex tua fraternitate requisiuimus de filio
adulto quem pater mult [illegible] contra-
here sine uoluntate adulti
filii facere potest quod dicimus si aliquo
modo non consentit filius. et non presen-
pti a filio non dum adulti uo-
luntas est dissentire non potest. pater
cui uult in matrimonio tradere. et postquam
filius peruenit ad perfectam eta-
tem [honestatis] ... set ad impleri ... uo-
lens [illegible]. **De desponsatione impuberum**

Non est consensus contra j. distracti
inhibemus ne aliqui quorum
neuter ad etatem legibus
uel canonibus determinatam non per-
uenerit coniungantur nisi forte
aliqua urgentissima necessitate
interueniente. ut pote pro bono
pacis talis coniunctio toleretur. Si

Puberes aprilis sint. [illegible]. de-
uocati per aprudenciam [illegible]
[illegible] cupaci. quod hoc locum primo lim-
gine [illegible] quidam tamen exam-
ine pubertatis existimant i. eum
esse pubem qui .xiiii. annos
impleuerit. quamuis tardissime
pubescat. certum autem est eum
pubem esse qui ex habitu cor-
poris pubertatem ostendit et

[illegible] gnare iam potest. et puerperium [illegible]
quam in annis puerilibus parturire.
lex. iii. [illegible] episcopo.

Litteras tue fraternitatis accepimus. ex quarum
tenore comprehendimus quod cum quidam
citra etatem perfectam quandam puel-
lam in cunabulis desponsasset. pro-
cedente uero tempore matrem puelle
cognouit et eam in uxorem dux-
it [illegible]. quod si prefatus
uir matrem puelle antequam sep-
timum annum compleuisset in uxorem ac-
cepit matrimonium non dissoluas. cum de-
sponsationes ille nulle sunt. que
in cunabulis fiunt. Verum si puel-
la postquam septimum annum comple-
uit predictus vir matrem eius acce-
pit uxorem. cum sponsalia extite-
rint que fuerunt inter eos firma
diuorcium non differas promulgare.
non ipsam filiam seu matrem habere
permittas. Idem Ebor. archiepiscopo.

Accessit ad presenciam
nostram [illegible] si-
gnificauit quod puella non esset septe-
nis quando W. desponsata fuit
et postea in eum non consensit et
idem W. ab eius desponsatione
per te fuit absolutus. cum inter
eundem W. et matrem puelle ce-
lebratum perpendas inuiolabiliter
obseruari et eorum prolem denunties
esse legitimam. quia desponsationes et
minima ante .vii. annos fieri
non possunt. si consensus postea
non accedit. Sane si prefata
puella ante desponsationem
.vii. annum compleuerat licet postea
uir a desponsatione ipsi puelle

ipso iure fuit absolutus. cum eam
eum consentire noluit in yonestum
cum videtur nec tantum habere. cum
filia sua sibi desponsata. Idem
Norwicensi episcopo.

Continebatur in litteris tuis quod cum
quedam puella infra nubiles
annos cuidam in uxorem tradita fu
erit. et ab ipso traducta hec ad nu
biles annos perveniens ab eo licen
ciam nubendi postulavit asse
rens se in eundem nullatenus
consensisse. Et infra. Verum quia
in decretis habetur expressum quod si
vir dixerit quod uxorem suam cog
noverit et mulier negaverit viri
standum est iuramento. Unde prefato vi
ro qui dicit se mulierem ipsam
cognovisse fides est adhibenda
si id firmaverit iuramento. Si
autem fuit etati proxima ut in
tercio decimo vel circa. xii. et cum suo assen
su desponsata et cognita ab eodem
viro separari non debet. presertim cum
parentes eius ipsam fuisse etatis
legitime fateantur. Si vero pu
ella infra nubiles annos alicui
desponsata fuit. non licet alicui
de consanguinitate illius cui de
sponsata fuit. eam ducere in ux
orem sive fuit eidem sponso de
consanguinitate sponse sive aliquo co
pulare. Idem Barthoniensi episcopo.

De illis qui infra annos ap
tos matrimonio sponsalia con
trahunt. sive utrique sive alter recla
met antequam ad annos nubiles ap
tos pervenerint. et postulent sep
arari non est ullatenus audiendi.

Si vero alter eorum ad annos pu
bertatis pervenerit infra eosdem annos
altero existente. cum sponsalia contraxe
rit is qui minoris etatis est cum
ad annos illos pervenerit reclama
verit. nec in alterum noluerit consenti
re. iudicio ecclesie poterunt ab invi
cem separari. Statuit autem quod postea
quam annos nubiles attingit eius
nondum ad annos aptos minime
veniat nupserit. cum in eum semel con
sensit. amplius non poterit dissentire.
nisi ipse cum nupsit postquam ad
legitimam etatem pervenit in
eam suum negaverit prestare consen
sum. Idem.

A nobis tua discretio requisivit.
Utrum hii qui infra annos nu
biles matrimonii nomine coniunguntur. vel ex
alteri antequam ad annos aptos ma
trimonio pervenerint. liceat a ma
trimonio tali discedere. Ad quod respondemus.
quod pro eo quod ante nubiles annos
coniugalem consensum non prebuit. usque
ad legitimam etatem expectare tene
tur. et tunc aut consentiet mari. aut
si simul esse noluerint separentur. nisi
carnis commixtio ante pervenit. cum
quandoque illa tempus anticipare so
leat pubertatis. Idem Ianuensi archiepiscopo.

De illis qui in minori etate de
sponsantur et infra. Respondemus quod si ita fu
erint proximi quod potuerint copula
carnali coniungi. minoris etatis ra
tione separari non debent. si unus
in alium visus fuit consensisse. cum
eis etatem supplevisse malicia vi
deatur. Si cuiusque sunt etatis se per
sunt prolatam violentiam ex

cusare nisi post violenciam con-
sensus accedat. v. Wint. ep. c.

Attestationes testium. non(?)
Atinuit(?) que inter H. iuvenem
et G. mulierem vertitur accepimus
et ipsis inspectis nobis innotuit
quod predictus iuvenis nondum XII. an-
num attingat. cum prefatam
G. accepit uxorem et licet nisus
fuisset sic utrumque confessus est ipsam
corrumpere. mulier tamen credit se
virginem evasisse. verum ipse autem
cum ad annum XIIII. pervenisset.
a memorata muliere recessit
que cum XVII. annos haberet eundem
pro viro sibi vendicare conten-
dit et s. q. t. t. R. quod sim-
uliter per ydoneos testes probare
nequivit quod post XIIII. annum
etatis sue vel circa finem XIIII.
anni predictus iuvenis consensisset
in eam. ab ipso iuramento re-
cepto quod postquam ad legitimam
etatem pervenit. ipsam habere
non consensit uxorem. ab impe-
ticione mulieris eum potes et
debes absolvere et ad alia vo-
ta utrumque dare licenciam transe-
undi. Idem pisano archiepiscopo.

Ex litteris tuis accepimus
quod puella quedam annorum XII.
invitata fuit et desponsata cuidam
puero IX. vel X. annorum. et tempore pro-
cedente de voluntate parentum
pecuniis(?) que de sua sic assit(?) ad do-
mum patris pueri ducta. ubi nolentibus
et invitis (contrariis) parentum ipsius
sponsa moram fecit per annum et amplius
et tandem inde recedens ad domum
patrem est reversa. et inde fuit(?). Cum autem
dictus puer nondum ad XIIII. an-
num pervenit. nec ad eandem car-
nalis accessum habuit. d. t. t. R.
quod si puella commonita ut donec
compleat idem puer XIIII. annum
expectet. non duxit expectandum.
eidem secundum ea que proposita sunt ac-
cipiendi alium virum liberam tibi
das facultatem. Clemens III.

Duo pueri. W. et Willma.
Matrimonialiter sunt coniuncti
puero VII. puella vero VIII. an-
num agente. qui simul per tres
annos manserunt. tunc pater
puelle subtrahens eam sponso suo
alii M. nomine copulavit. cum
quo per VII. annos quiete
permansit. ipse vero tunc relicta
eandem. quam credebat eam alium
virum habere. illam scilicet cum prius fue-
rat desponsata. Predictus autem sponsus suus
ad annos discretionis perveniens
a predecessore tuo contrahendi cum a-
lia licenciam impetravit. qui
quandam nomine S. consolemniter(?) pro-
vius in uxorem accepit. et cum ea
aliquod tempus existens eam ut
ipse fatetur carnaliter non cog-
novit. licet illa se ab eo cog-
nitam asserat. Cum autem prefata
memorate W. eam vidisset
a secundo viro relictam. per noia(?)
tunc W. cum prius eam despon-
saverat. compulit ut S. neptem
suam omnino dimitteret. et ad
W. suam desponsatam rediret.
qui post modum per biennium co-
habitavit eidem super quo tibi

i. contracto sponsalia.

non in re(?) ... filiac(?) consummatum

i. f. W.

i. f. wille

hic clericus(?) VIII. quorum ... pontificem(?)

Attestationes. dicit hostiensis quod si mulier dicat se cognitam a viro
et ille neget. mulieri credendum est si loco non suspecto. et ubi de ali-
is matronis honestis inspicienda est virgo(?).

faciendum sic postulas edocti. buit. R. quod impediente pueri litate. iiii. iiii. W. et Willam nō fuit. sz licet idem postquam illa nupsit alii potuerit aliam ducere in uxorem. tamen qe dictam .S. duxit cum sobrinam mulieris eiusdem. sine eam cognouit sine non; debet tamen cum eadem .S. ppr publice honestatis iusticiam remanere. si ad prima hec rescriptum. qd alteri legitime fuit copulata. et J. Cum uō uicta put sit mulieris. et W. dicit se nō cognouisse prius .s. supradictam/ aliam si uoluit poterit ducere in uxorem. et .S. uiro legittimo copulari. post separacionem uero p uitando ppli scandalo utrique ad tempus erit pnia iniungenda. Si uō legitime constaret ipsam .S. ab eo sine post. sin an cognitam extitisse neutri uiuente altero dabitur licencia contrahendi. remanebit quod W. illa cum .M. in posita ipsi .M. ad tempus pnia competenti. qui p sua opinione sola Willam iudicio ecclesie nō requisito dimisit. In no. iii. C. et po. quidam filius malebrance.

Ad dissoluendum quod fecimus filiam A. mi. J. et .S. et J. accusatione p puella sup consanguinitate proposita. pstat. J. multas exceptiones proposuit. p quas intendit nos ab accusatione multiplici remouere. et J. intelloquendo pmencia uiuus inter iuuenem et puellam sunt in eis. sz sponsalia fuisse contracta. cum constat puellam nōdum ad septennium puenisse: quo circa nec accusatio locum habuit cum nō esset quod posset legitime accusari. denunciari tamen potuit consanguinitas ut inhiberetur ipsis contrahendum ad denunciacionem quoque legittime pcedenda tamen illum assignamus saluis exceptionibus; nō solum propositis quam et proponendis. ne uō quicquam in puellam interim attemptetur. autem cap. interdicimus. ne in nego de nouo procedatur. ulterius donec uel a denunciacione cesset uel ea plenarie ordine iudiciario procedit quod si quid interim in preiudicium ipsius aliquid fuit attemptatum id irritum esse decernimus et uiribus omnino carere. de epo albanensi.

Tue nobis exhibite litere continebant. quod quidam filiam suam circiter. xii. annos habentem cuidam nobili desponsauit. qui sub arrauit eandem. consensu mutuo accedente et J. Quia uō nobis constare nō potuit/ cuius etatis esset puella/ cum eidem uiro extitit desponsata. cum dicitur quod circa xii. annos habebat. utrum ne prudencia tunc nulla suppleret etatem. R. quod si puella nubilis nō erit etatis cum sepe fatus uir desponsauit eandem. et etatem in ea prudencia suppleuit. preul dubio inter eos coniugium sz sponsalia contracta

fuerint, quamvis ab ipso viro cognita fuerit, sua carebit dote. Ex concilio Arelatensi.

De clandestina desponsatione.

Si quis clam desponsaverit aliquam, et mulier vel vir negaverit hanc desponsationem, iure iurando [?] convincat vel probet. Alexander III Belvacensi episcopo.

Quod nobis ex [?] innotuit de his, qui clandestina matrimonia contrahunt, quod exinde legitima probatio non appareat, hi qui ea contrahunt non sunt aliquatenus [?] compellendi. Verum si personae contrahentium hoc voluerint publicare, nisi rationabilis causa contradicat, ab ecclesia recipienda sunt et comprobanda, tamquam a principio in ecclesiae conspectu contracta. Innocentius III in concilio generali.

Cum inhibitio copulae coniugalis sit in ultimis tribus gradibus revocata, eam in aliis volumus districte servari. Unde praedecessorum nostrorum inhaerendo vestigiis clandestina coniugia penitus inhibemus, prohibentes etiam, ne quis sacerdos talibus interesse praesumat. Quare specialem quorundam locorum consuetudinem ad alia generaliter prorogando statuimus, ut cum matrimonia fuerint contrahenda, in ecclesiis per presbyteros publice proponantur, competenti termino praefinito, ut infra illum qui voluerit et valuerit legitimum impedimentum opponat, et ipsi presbyteri nihilominus investigent, utrum aliquod impedimentum obsistat. Cum autem apparuerit probabilis coniectura contra copulam contrahendam, contractus interdicatur expresse, donec quid fieri debeat super eo manifestis constiterit documentis. Si qui vero huiusmodi clandestina vel interdicta coniugia inire praesumpserint in gradu prohibito, etiam ignoranter, soboles de tali coniunctione suscepta prorsus illegitima censeatur, de parentum ignorantia nullum habitura subsidium, cum illi taliter contrahendo non expertes scientiae, vel saltem affectatores ignorantiae videantur. Pari modo proles illegitima censeatur, si ambo parentes impedimentum scientes legitimum praeter omne interdictum in conspectu ecclesiae contrahere praesumpserint. Sane parochialis sacerdos, qui tales coniunctiones prohibere contempserit, aut quilibet etiam regularis, qui eis praesumpserit interesse, per triennium ab officio suspendatur, gravius puniendus, si culpae qualitas postulaverit. Sed et his, qui taliter praesumpserint copulari, etiam in gradu concesso, condigna poenitentia iniungatur. Si quis autem ad impediendam legitimam copulam malitiose impedimentum obiecerit, canonicam non effugiet ultionem. Augustinus de fide, de pactionis et consensus.

De sponsalibus duorum.

Duobus modis dicitur fides pactionis et consensus. Si aliquis alicui mulieri fidem fecit pactionis, non debet aliam ducere. Si aliam duxerit, priorem agere debet de fide mentita [poenitentiam], maneat tamen cum illa quam duxit, quia [?] rescindi debet tam sacramentum. Si autem fecit fidem consensus, non licet ei aliam ducere. Si autem duxerit, dimittet posteriorem et adhaerebit priori. Sed fides pactionis, cum aliquis promittit alicui fidem, quod eam ducet si promissio eum rem secum habere vel

Fides pactionis intelligitur de futuro, sed fides consensus intelligitur de presenti.

Stringens [illegible]

et per consensum. Fides autem consensus
est. quando et sinodo constringit manum
cedere: tunc et ore consentit ducere. et
mutuo se concedunt. vir alii.
et mutuo se susceperunt. Ex libro
decreti libro .XXX.

Accepisti illam in uxorem tibi
quam alter sibi habuerat desponsa-
tam. dimitte illam quia numquam per
tibi sit legitima. et xl. dies in pa-
ne et aqua que carenciam vocant
cum .vii. sequentibus annis peniteas.
Alexander iii. salernitano episcopo.

Licet preter solitum et infra. quod nos.
Rex quasi simul iurant et uxorem le-
gitimus consensus interveniat de pre-
senti. Ita quidem quod unus al-
terum in suo mutuo consensu verbis consue-
tis expresse recipiat. utroque dicente
ego accipio te in meam. et ego
accipio te in meum. sive sit iura-
mentum interpositum sive non. non licet
alii nubere. et si nupserit. etiam si car-
nalis copula sit sequuta. ab
eo separari debet. et ad primum rede-
at ecclesiastica districtione compelli. quam-
vis aliter a predecessoribus nostris sit
aliquando iudicatum. Idem iamnensi archi-
episcopo. Ex nostris et infra.

De his vero qui coram te sine
desponsatione facta per consensum mutu-
um de presenti controversiam movent
et appellatione pendente ante sententiam vel
cognitionem cause ad sedem apostolicam
interponunt. accipiunt alias ux-
ores secundum arbitrium agendum. ut si
aliquem in tali casu duxerint appellan-
dum. eis in ecclesia publice inter-
dicas. ne ante decisionem cause

alias contrahant. nisi et si de se-
dem ecclesie ita publice feci-
ne nuptias presumpserint. nunquam factum
presumpserint contractum potius irritare.
Innocentius iii. mutinensi episcopo.

Tuas dudum et infra. de consue-
tudine diu in mutinensi
optinuit civitate. ut si quis
iuraret aliquam et citra carna-
lem copulam desponsasset. si con-
sequenter desponsasset aliam et eci-
am cognovisset primo cognita
adhiberetur viro. non que pri-
us extitit desponsata. et si ip-
so turpis sit pars que non con-
gruit suo unius. et ecclesia
mutinensis tenere debeat hanc
et servare. quod beati petri sede
et suam metropolim sequi vi-
derit et docere. in matrimoniis
de certo contrahendis. illud te
volumus observare. ut postquam
inter legitimas personas consensus
legitimus intervenerit de pre-
senti qui sufficit in talibus iuxta
canonicas sanctiones. et si solus
defuerit. certum est cum ipso coitu ce-
lebrata frustrentur. si persone con-
iuncte legitime cum aliis pe-
a de facto contrahunt. quod prius de iure
factum fuerat non potest irritari.
Ex concilio africano. De condicionibus
appositis in desponsatione vel aliis

Quicumque sub condicionis contracti
nomine aliquam desponsaverit
et eam relinquere voluerit. dici-
mus quod frangatur condicio et de-
sponsatio irrefragabiliter tene-
atur. Rex Gregorius episcopo spoletano.

[Marginal notes:] mutuo ; Quod ad toros separatione carnali copula plene fuerit ... remanebit ; interim ; quia ; vel condicionis factis

Cum sit ꝑpıum ꝫ ı. h. pbr
ꝯqestus est diaconem quen-
dam in uita sua duo mancipi-
a sub hac condicione ut mona-
chi fierent ꝫ in eo monasterio
o ubi ipse fuerat permanerent.
adiciens ut siquis ꝯ faceret
seruituti iterum subderetur. atque
unum ex hiis hac condicione desp̄
ta monasterium deseruisse.
ꝫ se inter clericos sociasse. itaque
si ita esse reperis. sic te exhi-
beas. ut nec illi monasterium de-
ferendi sit facultas. ꝫ ma-
numittentis uoluntas non va-
leat periri. Alex. iii. pariocinus arch.

De illis autem ꝫ ı. Si uero ali-
quis sub hiis uerbis iura-
mentum alicui mulieri prestit-
erit. ego te in uxorem accipiam
si tantum mi donaueris. reus periu-
rii non habetur. si eam nolen-
tem sibi soluere quod sibi dari
pepigit. non accepit in uxorem.
nisi consensus de presenti aut
carnalis sit inter eos commixtio
subsecuta. Idem.

Verum cum alicui ecclesie
possessio quelibet imposita
condicione donatur. ad donatore
donum postea reuocari non potest.
nisi forte talis sit condicione
collatum. quod ea cessante de-
beat reuocari. Urban. iii.

Super eo uero quod
postulasti utrum ille qui
in quandam mulierem consensit.
si pater suum prestaret assensum

sit ad consensum an de iure cogen-
dus. R. quod consensus
sub dici non possit qui in ali-
eno arbitrio retinetur. atque
dicionem ipsam canonicam non
impleant institutam nisi uo-
luntas patris postmodum interuene-
rit ꝯ cogendus est ad illam
contrahendam. Nam licet Alex.
pp. indulserit quod sponsalia im-
posita condicione contracta ipsa non
impleta. si consensus de presen-
ti intercedat. uel carnalis co-
pula subsequatur. carnalem non de-
beant. sed firmiter obseruari. ne-
quaquam est nostre diffinitionis ad
usum. hiis consensus non sit de
presenti habendus. licet per uerba de p̄-
senti euidentius exprimatur. quoniam
in alieno arbitrio non habito
sed habendo consistit. Inno. iii. in
africano epo.

Per tuas litteras intimasti
quod cum quedam mulier pro-
nomine .N. postularet uirum.
asserens inter se mutu-
um de presenti consensum ꝫ
carnalem copulam accessis-
se: uir ipse quamuis contracta spon-
salia non negaret. asserebat
se tamen illam in uxorem ducere
non teneri. quia sponsalia inter ipsos
sub hac condicione fuerant contracta.
si pater eius ꝫ patruus spon-
salibus consentirent. sed ipsi quam
cito nouerunt ꝫ sponso quod dixit
ꝫ sponse. Cumque mulier repli-
caret quod licet fides prestita fu-
erit. aliunque sub condicione p̄

Secundo quod ut modo est/ si condicio/ quia ...

scripta non tamen sibi fidat a patre viri vel patruo aliquid contineri ante tempus contradictionis expressum attestatur, et post dicat viri se carnaliter commixtionem copulam accessisse. Et infra. Respondemus quod cum liquido constet quod post contracta sponsalia carnalis est inter eos copula subsecuta, pro matrimonio est presumendum, quod videntur a conditione apposita recessisse. Si tamen supplicat quod postmodum pater et patruus viri contradixere sponsalibus, idem vir mulierem illam carnali commixtione cognovit. Si non est tamen aliquo modo placitum quam antequam ipse cognovisset eandem pater eius et patruus contradicere cessassent.

Gregorius IX.

Si conditiones contra substantiam coniugii inserantur, puta si alter dicat alteri: contraho tecum si generationem prolis evites, vel donec inveniam aliam honore vel facultatibus digniorem, aut si pro questu adulterandam te tradas, matrimonialis contractus quantumcunque sit favorabilis caret effectu; licet alie conditiones apposite in matrimonio, si turpes aut impossibiles fuerint, debeant propter eius favorem pro non adiectis haberi. Lex. iiii. Remensi archiepiscopo.

Qui clerici vel voventes matrimonium contrahere possunt.

De diacono qui in sabbato sancto alium diaconum vel ... et uxorem accepit. h. t. p. Respondemus quod si contrito et humiliato corde ad ecclesiam redire voluerit, dimissa illa quam accepit in uxorem, et absolutione obtenta iniunctaque sibi penitentia de tanto excessu, post eandem peractam dispensative poteris ei diaconatus officium reddere, et si perfecte vite et conversationis fuerit, eum in presbyterum ordinare. Subdiaconum autem suum hominem nunc fecit, sed non matrimonium non posse contrahere sacrorum canonum censura demonstrat.

Idem Cenomanensi episcopo.

Ex litterarum tuarum tenore accepimus quod lator presentium in diaconatus officio constitutus quandam sibi in coniugium copulavit, quam eandem abiurare fecisti. Super quo fraternitati tue indubitanter mandamus quatenus si ad ordinem transire voluerit, et est propter laudabilem conversationem ipsius in sinu fuerit, eum ad maiores ordines promoveri concedas. Quod si ad religionem se transferre noluerit, eum in suo subdiaconatu ministrare, neque ad maiores permittas ordines promoveri, in minoribus tamen ordinibus poterit ministrare.

Idem Wigorniensi episcopo.

Meminimus et infra. Quod si quis est qui se religioni devovit et habitu suscepto professionem fecit, postmodum sibi aliquam copulavit, est cogendus ab ea recedere et ad ecclesiam cum se contulit sine contradictione transire. Item si nec

habitum suscepit nec professionem set uotum solummodo fecerat ad religionem se transiturum promisit. licet postea infirmitate conualuit. non est cogendus ad religionem transire et matrimonium non est rescindere. Idem lucan. episcopo.

Consuluit nos tua fraternitas quid faciendum sit de nobili muliere que uestibus preciosis abiectis mutauit habitum et de manu presbiteri uelam assumpsit. set non renunciauit propriis. nec intrauit claustrum. set in manu alterius episcopi abbatisse ablatisse aut super altare professa est. uel obedientiam promisit. postmodum uero anno elapso abiecto religionis habitu eundem nobili nupsit. Consultationi tue taliter respondemus quod sicut simplex uotum matrimonium impedit contrahendum. et non dirimit contractum. ita habitus sine professione susceptus ne contrahatur impedit. set contractum nequaquam dissoluit. Idem.

Veniens ad presenciam nostram .M. Hemita proposuit. quod cum mulier cuidam uiro ab senti fide data se nupturam promisit. set postmodum audiens plura de senilitate ipsius. noluit copulari. cum itaque timeret ne illi nubere cogeretur in manibus suis uotum continencie promisit. non tamen locum aut uestem mutauit. quod audito uir sibi aliam copulauit. Nos itaque attendentes uiciis ce

dit presata post fidem et uotum simpliciter oblatum. mandamus quatinus quia fornicationis reatum incurrit. ei pro qua si plus non potuisset sibi de fide mentita et uoto uiolato .i. inuiolato uel ualde deviato congruam satisfactionem indicas. et ei cum uiuit in domino licenciam nubendi concedere non ponas.

Celestinus iii.

Rursus quidam uotum castitatis emittens iurauit se quandam ducturam postea in uxorem. unde fraternitate tua requisiti arbitrium quod simplex uotum quod deo dum non nimis obliget quam sollempne. pro eo quod iurauit eam penitentiam agat. et uotum quod deo fecit studeat obseruare. quia si postquam hic prestitit iuramentum. ad nupcias motu proprio conuolasset. Cum simplex uotum matrimonium impediat contrahendum non tamen dirimit iam contractum: inde ambiguitatis questio tua conquiescat. Inno. iii. wintoniensi et limiricensi episcopis.

Insinuante .G. nobili muliere nobis est apostolatum referentium quod a quibusdam curialibus suis religionem regis legiones propriis copula supplicatum. quod cum ad sanguineam eius noticiam peruenisset. ut maritum reciperet. ei sub obtestatione regia suggesserunt. ipsa uero quia tunc nollet nube presentis consilium accepit ab eis quod uotum promitteret castitatis quod in manibus eundem de

fratribus sancti Augustini eo fecit addito
tenore ut in domo propria cum omni
sua suba remaneret. Sane in
eiusdem ordinis habitu biennio
post permansit. licet se id in
vitam fecisse asserat, et coac
tam. tamen metu regio quem pen
tur. et [illegible] attendentes quod
invita votum emisit. eo di
misso deperitum consilio. P.
Michaeli publice fuit matri
monialiter copulata. de quo
iiii. suscepit filios. tempore pre
cedente. et [illegible] attendentes
quod in emissione voti que processit.
nulla vel modica coactio affuisset.
quam pacientia et presentia sequen
tis temporis penitus effugavit. et
quod subsequens coniunctio pocius in
iqua fuit et violenter extorta.
m. q. si premissis veritas suffra
gatur. prefatam mulierem ad ma
le dimissum religionis habitum
resumendum et servandum cum monit
ione et inducere procuretis. et
si opus fuerit per cen. ec. potius
cohercere. Alex. iii. abbati sancti Al
bani. De eo qui duxit in matrimonium quam
prius per adulterium polluit.

Propositum est nobis quod vir
quidam uxorem habens sibi a
liam nesciam rei copulavit. sed pri
ma mortua minus discrete ascendit
[illegible] licet autem de canonibus habeatur non vi
vis copulari in matrimonio quam prius pol
luit adulterio. et illam maxime cui
fidem dedit uxore sua vivente
vel que machinata est in mortem
uxoris. quia tamen prefata mulier erat in
scia quod ille aliam haberet uxorem
viventem. non dignum est ut
predictus vir qui sciens contra
canones venit lucrum de do
lo suo reportet. ... T. T. R.
quod nisi mulier divortium petat
ad petitionem viri non sunt aliquate
nus separandi. Idem abbati de Fontibus.

Quando de gratia [illegible]
Si constiterit quod eidem .o. tan
tum vis illata fuit quod non spon
te in primam consensit. nec post
prestitum iuramentum ipsam carna
liter cognovit. propter hoc non dubi
tas quin ad aliam quam postea
in uxorem accepit redeundi li
beram habeas facultatem. alioquin
sibi ne ad secundam redeat sub
interminatione anathematis inhi
beas. dans ei licenciam ducendi
aliam uxorem. Idem Lundonensi episcopo.

Super hoc vero quod quesivisti.
An liceat alicui cum ea con
trahere matrimonium que uxore sua
vivente sibi de facto matrimonio co
pulavit. T. R. quod si adultera
est in mortem uxoris aliquid
machinata. sive fidem dedit
quod ea defuncta hanc esset ducturus.
secundum canones ab eius
consortio prohibetur. et hoc prohibicio
preterito est servanda. Clemens.

Ex litteris tuarum in si[...] in
sinuatione accepimus. quod T.
uxorem suam in adulterio de
prehenditam de tua [et] antecesso
ris assensu abiecit quam post modum
accepit habitum monachalem.
Sed dicitur quod antequam illa decederet

Significavit nobis o.

alteram sup duxit. et plures
suscepit filios ex eadem. et s.
f. c. g. R. q. illos debet q
innocem sequire. Idem no ii
iudica ei de adulterio primā
uiram duce potiri in uxorem.
i deum. Ex. noie. idem

Cum hec uxorem legiti
mam J. lator psencium
eum. M. adulterū pcetuit.
cumque sup hoc fuisset iudi
cium uocatus. abiurauit ad
ulteram et pmodū iuramento con
tempto. uiuente legitima
cum ea matrimonium contrahere et
tpi diu cohitare psumpsit.
demum pdca. A. de psenti lu
ce sub tcā. memoratus J.
cum ad illā et p decennium mo
rat de q. x. filios pcauit.
Frater gr. dixit consul. c. Rensu
ut sepenit omnino. et eis in
iūcta pnia pcetua. conuite
cia indicat. psertim cum in
dies suos ambo pcessint et
tam diu publice in adulte
rio et piurio excōta scīa pdu
rantes eccām in graui scā
dalo pturbarint. Si esset n. q
leo pp stant uo illius du
cat in mrm quam polluit ad
ulterio. et q h plus pcessi fu
it quam si fides dumtaxat ps
cita fuisset adulte. up defūc
ta legitima eam duceret in ux
orem. cum eadem et uiuente
qi matrimonialis meche me
chus adhere psumpsit. et
sacramentum suum temere uiolare
quicumque connubium. ubi et nulla
interuenit religio iuramenti cum
Greg. pp. quam tribunensis syno
dus detestat. et ut hoc mo
do coniunctū pcepit publice
pnie subici. ac pcetuo sine
ulla spe coniugii pmanere.
Si aliquid eidem. J. et. M. co
muniter afferunt ut simul
maneant. q decennio cohita
uit adinuicem. ac. x. filios
susceperunt. cum multiplicatas
lis ita suscepte magis eos cri
men exaggeret. et diuturnitas te
poris pccm no minuat sed aug
mentet. sollicitudinis tue inte
rit ut neque libris ipi q eis sub
petunt facultates necia sub
ministret. Innoc. iii. E. spoleta

Significasti nobis. .. uen.
Sepius cum p. ciuis Spole
tanus quandam mulierem duxisset
legitime in uxorem: ea relicta cui
idam incete adhesit. et sed. p cum
uxor ipius ecrt maiori uinculo se
carnis ingrauata. incetuosam cui
adheserat desponsauit. Flor
g. in qui. c. c. R. q i nalr. eam
in morte defuncte uxoris fuit
machinatus. uel ea uiuente
sibi fidem dedit de illa ducenda
hendo. legitimum iudices inin
sup deam. excoicatoriam abso
lutōnis. si pcierit iux formā
eccl. i penitur. D. ineffancinis ea

Ueniens ad psenciā ..
uiram. G. laic humili insi
nuacone monstrauit q cum i
ciuitate lemonicen quidam

matrimonialiter copulavit; ab ea re-
cedens in terram ierusalem advenit. ibique
mulierem in secundam quod aliam ha-
beret uxorem, sibi sollempniter co-
pulavit. Verum cum eidem primam
fuisset iniuncta ut ad legitimam
rediret uxorem, et ipse propter hoc in suam
patriam rediisset eandem suam
inveniens carnis debita persol-
visse. Ad secundam rediens ci-
vitatem et supradictam. hic talem
legitime cohabitavit uxori et
licet autem vivente uxore le-
gitima peccavit. hic secundam copulare
nequivit in uxorem, quod tamen uxo-
re defuncta non potest allegare
ipsius solutus in eandem. hic de no-
vo potuit matrimonialiter consentire.
dummodo non prestitit fidem adul-
tere. vel machinatus fuit in mor-
tem uxoris. hic quod si est ita e-
andem. G. ut supra dictum est. hic affectu ad-
hereat. coniugali [illegible] conce-
datis. Gregorius. ix. fr. Be.

Si quis uxore vivente fide data
promisit aliam se ducturum, vel
cum ipsa de facto contraxit, sive ante sive
post, legitima eius superstite cog-
novit eandem, coniungi nequeunt ipsi
pro eo quod in hoc graviter deliquerint et
pena iniungenda. non est tamen matrimonium
quod cum ea contraxit post uxoris obitum
dirimendum. Ceterum tolerari non debet
si prius vel post eam dum vixit ux-
or ipsius illam adulterio polluit. A-
lex. iii. archiepiscopo cantuariensi. De coniu-
gio leprosorum. ccccv(?)

Pervenit ad nos quod cum hi qui lepre
morbum incurrunt de consue-
tudine generali a coniunctione ho-
minum separentur, nec uxores viros
nec viri uxores taliter egrotantes
sequuntur. Quia vero cum vir et uxor
una caro sint, non debet alter sine
altero esse diutius, hic quod uxores
viros et viri uxores qui lepre
morbum incurrunt sequantur et
eis coniugali affectione ministrent
sollicitis exhortationibus indu-
cere non postponas. Si vero ad hoc indu-
ci potuerint, eis arcius iniungas
ut utrique altero vivente conti-
nentiam servent. quos si mandatum
tuum servare contempserint, vin-
culo excommunicationis astringas. Idem
Ioneti(?) episcopo.

Quoniam nemini licet exce-
pta causa fornicationis uxorem
dimittere, constat quod sive lepra
percussa fuerit seu aliam gravem in-
firmitatem de terra(?) non est a
viro propterea separanda, vel etiam dimit-
tenda. Leprosi autem si continere noluerint
et aliquam que sibi nubere velit inve-
nerint, liberum est ad matrimonium convola-
re. Quod si virum sive uxorem le-
prosum fieri contingat, et infirmus
a sano carnale debitum exigat,
generali precepto apostoli quod exigitur est
solvendum. cui precepto nulla in
hoc casu exceptio invenitur. Urbanus
iii. episcopo Florentino.

Litteras(?) et I. quod postulasti utrum
post sponsalia de futuro inter
legitimas personas contracta, quam quis
antequam uxorem educat, alter eorum
lepre morbum incurrat, alius
ad consummandum copulam matri-

talem. compelli debeat. R. quod ad eam accipiendam cogi nō debet cū nec etiam inter eos matrimonium fuerit consummatum.

Dicimus idem Cantuariensi archiepiscopo. De coniugio servorum.

Dignum est et cetera. Sane iuxta verbum apostoli, sicut in Christo Ihesu neque liber neque servus est a sacramentis ecclesie removendus, ita nec inter servos matrimonia debent ullatenus prohiberi. Et si contradicentibus dominis et invitis contracta fuerint, nulla ratione sunt propter hoc dissolvenda. Debita tamen et consueta servitia non debent minus propriis dominis exhiberi. Alex. iii. preposito et fratri Mortariensi (?).

Proposuit nobis quedam mulier, quod cū vir eius cū ea diutius permansisset, notam eis condicionis obiecit, asserens eam esse ancillam, quam liberam esse credebat, cū eam duxit in uxorem. Et infra. Quocirca si constiterit quod idem vir prefatam mulierem postquam illam audivit esse ancillam carnaliter cognovit, ipsum monitione premissa compellatis eam sicut uxorem maritali affectione pertractet. Si vero aliter fuerit et servitutem divortium proferre contingat, mulieri pecuniam quam prefato viro pro dote contulit restitui faciatis.

Urbanus iii. Armenensi (?) episcopo.

Licet et cetera. Sane super eo quod fuit propositum, an mulier possit divortium postulare pro eo quod vir cū quo fuit condicionis ignara contraxit, servus monasterii probatur, cū econtrario idem vir precium suum cuius condicionem secundum legem provincie sequitur tempore matrimonii pro libero se gessisse, et iam elapso decennio nec per se nec suo nomine se status controversiam passum constanter affirmet: inde nobis ratione temporis et favore libertatis pro parte viri securius videtur respondendum. Innoc. iii. episcopo.

Ad nostram noveris audientiam pervenisse, quod G. presbyter cardinalis apostolice sedis legatus mulierem quandam propter condicionis servilis errorem separavit a Jo. Et infra. Quia si constiterit quod mulier ignorans contraxit cum ancilla, et quod postquam intellexit condicionem ipsius nec facto nec verbo consensit in eandem, propter quod prefatus cardinalis eundem ab eius fuit consortio separatus, contrahendi cū alia liberam ipsi concedas auctoritate apostolica facultatem.

Regesto. De natis ex libero ventre.

In decens esse credimus ut progeniti ex una seu ubertate ad servitia retrahantur, sancimus et precipimus ut dominici nullatenus ab ecclesie parte que dominium sibi debeant obviare; ab eius molestia sine aliqua retentione compescas eandem. Dummodo tamen si aliqui prius eadem ubertates tribuerint, ab ecclesia aliqui debent revocare. Alex. iii. Salernitano episcopo. De cognatione spirituali.

Utrum autem filii quam vir post compaternitatem genuit possint ad invicem copulari, canones secundum diversitatem locorum

Right margin note: ... filios suos quos voluit ad servitutem revocare ...

Bottom margin notes:

Error: qualitatis, ut si quis credit contrahere cum meliore ... / fortune, ut si quis credit contrahere cum paupere ... ; ista non dirimunt matrimonium. / Condicionis, ut si quis ducat ancillam quam credebat esse liberam; ista autem dirimunt iam contractum.

Dignitas sacramentorum vel ... sacramentum quod dat omnem gratiam ... eucharistia ... baptismus ... est ... sacramentum.

Nota quod illa sola persona qua mediante fit compaternitas inhibet matrimonium ... quorum duo ipsum matrimonium impediunt et dirimunt, scilicet baptismus et confirmatio ... impedit sed non dirimit, ut est cathecismus qui fit ante baptismum.

... mater fonte levavit ... non valet uxor. ... non ... fonte levavit ... non ... habere.

Andreas ... libera ...

consuetudines eorum inuenimus. quod licet primus canon exinde editus natos post conpaternitatem ad inuicem copulari prohibeat. alter tamen canon posterius editus primum videtur corrigere. per quem statuitur ut filii ante siue post compaternitatem geniti sunt. simul possunt coniungi. excepta illa persona. dumtaxat per quam ad conpaternitatem peruenitur. Unde nobis videtur ut secundum posteriorem canonem debeat obseruari. nisi consuetudo ecclesie que scandalum generet. aliter se se habere noscatur.

Idem eidem.

Si vir et mulier scienter uel ignoranter filium suum de sacro fonte susceperit. an propter hoc separari debeant consuluisti. g. t. t. R. quod quamuis sit generaliter institutum ut debeant separari quidam tamen humaniter sentientes. aliter statuerunt. Ideoque nobis videtur quod si uir et ex ignorancia. siue ex malicia id fecerint. non sunt ab inuicem separandi. nec alter alteri debet debitum subtrahere. nisi ad continentiam seruandam possint induci. quod si ex ignorancia id factum est. eos ignorancia excusare videtur. si ex malicia eorum sua fraus non debet patrocinari nec dolus. Idem Ingilberto.

Super eo quod a nobis tua ... requisiuit. fraternitas de duobus compatribus. R. quod si tales filii fuerint per quos alterum uel utrumque pariter ad compaternitatem venerint. eos coniungi nulla ratione sustineatis et coniunctos. auctoritate Romani pontificis non dirimas separare. Ceterum si per uentum fuerit in Noy ad compaternitatem uentum fuit. de huiusmodi te volumus consuetudinem metropolitane ecclesie uel aliarum circumpositarum inquirere et diligenter imitari. itaque si eadem ecclesie consuetudo habet ut inter eos non debeat sustineri coniugium fieri. si factum firmitatis robur habere. tu sibi in ecclesia tua contrahi coniugium huiusmodi non permittas. et si quos talis coniunctos inueneris. iuxta eandem ecclesiarum consuetudinem ipsos separari ab inuicem non omittas. Verum si de consuetudine habeatur ut talia coniugia permittantur ibi. ecclesia tua dissimulare poteris ita quod non contradicas. nec tamen videaris prestare assensum. quia sicut generale est antiquam consuetudinem circumadiacentium ecclesiarum super hiis contempnere. sic quoque grauius videtur. si propter casum hii coniugiis tam indulgeres assensum. cum posset sic in exemplum trahi.

Clemens III.

Martinus bertam duxit uxorem. tedbgam que copulauerit lotharius que berte et martini filium de sacro fonte suscepit. L. et B. sublatis de medio. M. cum t. prefata contraxit. Nos autem consultationi duximus respondendum. quod cum per unionem uiri et mulieris efficiantur per connubium una caro. liquet est tedbgam non posse matrimonialiter copulari Martino qui compater eius fuit. cum quo una caro tedbga noscitur ext

tiue. Idem ...

Contracto matrimonio inter
P. et A. uxorem. quidam con
sanguinei eiusdem A. quod minime
obiecerunt. quod in primo facti sa
cro parbulo filium quondam concubi
ne ipsius P. tenuit et I. uiri si
gnauerit. Ita est quod diximus. non
ideo tamen contractum uinculum soluetur
quod uel uix contrahendo uinculum impedi
mentum afferret. Ideo ad quod. quod per
fata P. auctoritate nostra iniungas. ut
memoratam A. sicut uxorem
maritali affectione pertractet. et
carnale debitum ab ea exigat
et persoluat. sic ipsam ante uinculum
contractum cum P. filium postea consti
tit hoc egisse. dum tamen si in fraudem
dem hoc fecit. cum matrimonium se
parandi penitentiam pro presumptione ac
cipiat matrimonio in sua firmi
tate durante. Innocentius III. episcopo
et archidiacono lincolniensi.

Veniens ad apostolicam sedem G. anglicus
et I. nostri quod. si constitutis H. muli
erem fornicatam uiri filium de sacro
fonte leuasse. antequam cum ea de
sponsasset in uxorem. uos mandato eos
diuortium apostolicum celebretis. Idem
magistro S. canonico hereford.

Ad nos duxit discretio consulendum
an natus ante compaternitatem
filia compatris sui uel filia commatris
sibi possit matrimonialiter copula
re. et si contraxit. an debeant sepa
rari. et an concubitus talis in minu teneat
tur illud in publico accusare.
Super quo. respondemus. hii persone inuicem
possunt contrahere. et si contraxerunt. consistit ...

ab inuicem separari. et qui contractum
tum sciunt debent illud eccle
sie nuntiare. Gregorius IX.

Exhibita nobis accepimus quod cum
G. miles coram officiali cantu
ariensi peteret in maritum et se assi
gnatam ab eo ac carnaliter cogni
tam preterea ydoneos probauit
testes tandem testium depositionibus pub
licatis. id ar. excipiendo proposu
it. quod eam habere non poterat in ux
orem pro eo quod ipsum patrem mulieris
eiusdem qui sacerdos exstitit bap
tizauit. sed cum idem officialis excep
tionem hanc non admisisset. diffiniti
uam tulit sententiam contra ipsum. et idem
sedem apostolicam appellauit. ad quod. si ita est
eundem A. super hoc ab impetitione
mulieris absoluatis ipsius eidem
mulieri perpetuum silentium impo
nentes. Nicolaus ad consulta
bulgarorum. De cognatione legali. ca.

Ita per adoptionem foedus in ce
pit quod dum durat ad oppo
mento me et ipsam. nuptie consis
tere non possunt. ex x. q. ap ... media.

Siquis cum De eo qui cognouit consanguineam uxoris
filiastra sua sua.
sciens fornicatus fuerit. fuit. ca.
nec amplius debitum petere. sed filia pos
tea nunquam habere in uxorem. si filias
tra. nec ille nunquam potest alii se
poterit in iure copulare. A lex.
III. pictauiensi episcopo.

Veniens ad nos presentium lator
et I. inquisitionem ... R. quod si
matrem sponse sue cognouit. sed
sponse numquam carnaliter adhesit.
ini penitenda est ei pena paulo

Si quis accipere filiam compatris sui in uxorem dum mater illa non leuauit de fonte ut habetur xxx. q. iii. illud et super solet di...

maior quam pro adulterio / qua pro acta
uel pro te / ipsius / potest ex dispensa
tione cum alia matrimonium contrahere. Ce
terum si sponsam cognouit antequam
uxorem uel postquam eam uel ali
am potest accipere in uxorem. Idem.

De illo qui uxorem fratris auunculi
sui matrimonio iungere se proposu
it cognouisse. R. quod nisi sit publicum
et notorium siue fuerit aut ydoneis
testibus comprobatum. Eadem. tamen ec
clesie illud ipsum prece non permittas.
Ex. iii.

Transmisse nobis tue littere de
monstrauerunt. quod G. uxore sua
defuncta filiam eius priuignam
uidelicet suam copula carnali
cognouit. postmodum aliam acci
piens in uxorem cum priuigna publi
ce tamquam ad carnis uomitum re
diens. illicita uero committere non
expauit. Quia uero super huiusmodi consilium
requisisti. presenti pagina R. quod
legitime uxori cohitans et ne
cessaria subministrans. non cog
noscat eam quamdiu uixit nisi
ab ea fuit requisitus. et tunc ad
ipsam non sine graui cordis dolore
accedat. qui et perpetuo incestu et ad
ulterio donec cum ea permansit et
iuxta modum tuum arbitrium peniten
tiam agens. postmodum si superuixit
perpetuo sine spe coniugii permane
bit. Idem.

Super eo quod postulas utrum coniugi
tus qui ante matrimonium contractum uxo
ris sue consanguineam carnali com
mixtione cognouit. cum id fatea
tur uel aliquis per uicinie hec
acclamare dicatur. sit ab uxo
re sua iudicio ecclesie separandus.
R. Rescribimus quod propter con
fessionem tantum uel rumorem
uicinie. separari non debent. cum
et quamquam non nulli matrimonium se iniuncti ue
lint colludere. ad confessionem in
certus facile prosilirent. Si
suo iudicio credunt per iudicium
ecclesie concurrendum. rumor autem
uicinie non est adeo iudican
dus ualidus. quod nisi rationabiles et
fide digne persone accedant
possit bene contractum matrimonium irritari.
Innocentius iii. preposito magdeburgensi.
Discretionem tuam etc.

De sane ex parte tua fuit propo
situm quod quidam cum muliere qua
dam legitime putata desponsata
contraxit. quam postmodum a se iniqui
tatem eiusdem consanguine
o suo tradidit. in quam cum potuit
reuertentem. ille uero cum ipsa
licet iniuncta matrimonii sollemp
nia celebrauit. Sed mulier quam
cito fuit reddita libertati aufugit
ab eo et se priori uiro reddi postu
lauit. Nos igitur inquirimus etc.
quod et uiro pro tam turpi facinore con
ueniens est pena iniungenda et mulier
super publica honestate est mo
nenda sollicite ut non primum repe
tat cuius consanguineus eam licet in
uitam cognouit non redeat ad se
cundum non potest propter reatum adulterii
commissi. Sed in continencia mane
at donec prece fuerit iuratam uiuere
carnis in seculo quod si forsan ad id
induci nequiuerit. uir prece tamen.

redire ad ipsam et maritali affectione tractare. Cum adulterium ei non possit obicere qui eam ad incestandam tradidit presertim in vitam. Sane secundum evangelicam veritatem nunquam nisi propter fornicationis causam aut vir uxorem aut uxor virum dimittere debet. Si tamen super hoc causam eandem vel uxor virum vel vir potest dimittere uxorem, cum possit exceptione vel replicatione legittima impediri. Sed non affinitas que post contractum legitime matrimonium inter virum et uxorem incurritur contrahit, ei debet efficere quod hi in quibus talis participes non extiterit, cum suo iure non debeat sine sua culpa privari. Postquam etiam a quodam predecessore nostro dicatur in simili casum fuisse distinctum, utrum incestus vel ad notitiam manifestam sint que occultum aliis assentientibus inter gradum proximum et remotum esse precipit distinguendum. Cl. Vigintiquatrum ar.

Fraternitati tue et cetera. Chie.

Audivimus Smaragdum Apptam quam in eum canonice promulgasti qui illam sibi postea copulavit presumpsit cum Anna sororem ad huc septennem contractis sponsalibus extraordinata libidine nosceretur polluisse. Idem episcopo Gerundensi.

Ex litteris F. T. accepimus quod B. lator eorum matrem puelle quam infra nubiles annos desponsaverat in uxorem carnaliter sepe cognovit et post carnalem commixtionem puella recedit ad vitam et cetera.

Nos autem eidem viro primam iungi fecimus propter predicta. Contra. Vero quod eis ab invicem separatis mulier alii viro non nubat, si propter quod non viri et mulieris delictum ei non erubuit commisceri, vir et mulieris nunquam debent ad alias nuptias convolare, sed sub continentia servare tenentur, et encorme (?) ubi crimen commiserunt, presertim personas huiusmodi de lapsu carnis minime timeatur. Idem archiepiscopo Madeburgensi.

Veniens ad apostolicam sedem E. laicus nobis proposuit quod cum tempore infantie sue quandam puellam se ducturum iurasset in uxorem quam cito ad legitimam pervenisset etatem, post puelle tamen consensum hinc fide et sacramentorum obligatione firmata, eum in propria domo recepit et nutrivit in simul cum puella. Deinde ex diuturna societate puelle carnaliter se conmixus tandem amicorum suorum devictus instancia quam iuravit in uxorem accepit et nuptias celebravit. Quam se illi importunitas ingerebat, cognoscere tamen nunquam.

Nunc licet in presentia tua super hoc fuit accusatus, convinci non potuit, tamen suum voluit confiteri delictum. Nunc autem ecclesiasticus adeo penitens de commissis salutis sue consilium requirit impendi. Cum igitur non tantum a malo sed ab omni specie mali precipiat apostolus abstinere, ad questionem predictam per hic consanguinitatis excessum in iuncta penitentia competenti

consulens et commonens illum salubriter et moneens ut de cetero abstineat ab utroque. Ex. archiepiscopo Segoniensi. Cum P. dericio postulavit. ·ij.

Tuarum igitur qui cum sorore legitime coniugis fornicatur cum uxore postmodum commorari et exigere debitum ac solvere requisitus. Nos igitur quod uxor ut a commixtione viri abstineat propter publicam honestatem et in continencia maneat donec vir iniquam vinculo carnis ingressus fuit diligencius est monenda. Et si forte commonicatione recusans talis fuit ut de lapsu timeatur tempus viri eius poterit et debebit cum dei timore debitum ei solvere coniugale: cum affinitas post matrimonium contracta illi nocere non debeat. Quia iniquitatis particeps non existit.

Rego. ix. episcopo pictaviensi.

Iordane mulieris peticio continebat. quod cum .I. laicus cum ipsa que tunc duodecimum etatis sue annum compleverat puella desponsata contraxit et eam infra eiusdem anni spacium carnaliter cognita matrem tempus quo nubili aetate copulare et ad amplius nubite commixtionis amplexus procedere non expectavit et .I. quere prestatam .I. supplicavit ut cum carnis stimulis resistere negaret sibi nec iure suo sine sua prompta fraudes prouidere salubriter dignaretur. cum .xxv. ·xi· quod si res ita se habet utrumque ipsorum ad vovendam perpetuam continenciam attente moneas et inducas. et si ad eam induci nequiverint mentem earum .I. in iuncta ei primitus penitencia conpromisso in

cestu pena competenti ut eidem cohabitet et coniugale debitum reddat exactus. Ex. ceri. conpellas. ·ix· ·iij· ca sunt. alibi. **De affinitate et consanguinitate.**

Ex litteris tuis accepimus quod cum quidam secreto quandam viduam sub arraris et carnaliter cognovisset et .I. tandem cum viro patris certo eam in conspectu ecclesie sub arrare surrexerunt duo proponentes quod iste qui eam sub arrare voluerat parentem viri quarto gradu consanguinitatis attingit. Vir autem ita se audisse iuravit a vis noluit id iuramento firmare. et .I. nunc quoque prima relinquens. et iuraverunt duo coram archiepiscopo plurimis baronibus quod primus vir fuit suprascripti. v. consanguinitatis gradu coniunctus. quoniam ecce .xx. quod utraque partem ad tuam presenciam convoces et facias testes coram te iurare. et .I. inquisita non diligencius veritate: si per testes eorum suspectos omni exceptione maiores inveneris quod primus vir supradicte in .iiij. gradu consanguinitatis attingit non differas divorcii sententiam promulgare. ecclesie sic canones dicunt abstinendum est a consanguineis uxoris sue propriis. Ceterum tuam prudenciam volumus non latere quod non sunt cause minimi per quas sed per iudices dictos qui potestatem habent in dicendi et statuta canonum non ignorent. Urbanus. iij. burdegalensi.

Super eo quod nobis. ·galensis archiepiscopus. nem asseris puellam quandam

nondum nubilem fide media postea
desponsasset, que iam facta nubilis
non repetit, et ille excepit dicens
se non debere eam ducere pro eo quod
quandam puellam affidavit eandem
carnaliter cognoscendo, ipsius cogno
vit. Inquisitori. c. d. R. quod
si manifestum est invenerit cog
novisse consanguineam predicte puelle
vel si non est manifestum fama
tamen loquitur hoc habet ei cum sponsa
tamen defuncto. idem ab eius impe
titione debet absolvi. c. Ebor.

Quod dilecto et J.

Quesivisti utrum si quis a
stipite per descendentem lineam .vi.
vel .vii. gradu distet possit
ei qui ex alia parte per lineam descen
dentem ab eodem stipite .ii. vel
.iii. distat matrimonialiter
copulari. Nos in diligenciam
apostolice sedis legati quod primum
est hoc; tibi illius in .vi.
gradu coniungi quod videtur posse
fieri secundum regulam quam de computatione
dicit quis a stipite et aliquis
per aliam lineam descendencium
ab eodem. Quem tamen de
consuetudine terre quantitatis
casus cum sit incole ipsi proxi
miores gradum quietos separant
et impediant copulari vo
lenter. Nos itaque R. quod in
diligencia illa sic est intelli
genda quod uterque coniugendorum
distat a stipite .vii. gradu
suo alter .vi. vel .vii. gradu dis
tat a stipite alter a .ii. vel .iii.
coniungi non debent. Ut in hac

parte dixerimus institutioni magis
et observate consuetudini deferen
dum quam aliud in dissensionem
et scandalum populi statuendum
quandam adhibita novitate.
Inno. iii. archiepiscopo et capitulo tar.

De infidelibus ad fidem. .ii.

Consulis. utrum fratri coniugem suam secundum legis veteris
institutionem contractam in gradibus affinita
tis cognatione denotatos quique
sunt separari debeant post
baptismum. Consilium tibi duximus respondendum quod
matrimonium sic contractum non est post bapti
smi lavacrum separandum, cum Iudeis
dominus requisierit fratris uxorem
ex eiusque eam dimittere ipsius susci
tandi, quos etiam coniunxit hoc non
super ipse habuerint eum in
ter eos. De rasam archiepiscopo

Quod super hiis et J. super cogna
tione quod pater et filius cum mater et
filia et duo cognati cum duabus
cognatis avunculus et nepos cum
duabus sororibus coniuncti sunt in
ita c. duximus respondendum quod licet omnes
consanguinei viri sint affines
uxoris et omnes consanguinei ux
oris sint viri affines, inter con
sanguineos tamen uxoris et viri
ex eorundem viri et uxoris co
niugio nulla prorsus affinitas est con
tracta propter quod inter eos matrimonium de
beat impediri. Sic autem
infra gradus prohibitionum contracta habe
re debes publice inhibere et
presumptores ecclesiastica districtio
ne punire non obstante con
suetudine que dicenda est potius

corruptela. Idem.
Quod ... et J. petro de nobili uiro
N. pater dispensationem indul-
gencia s. remanendi cum ea que
ipsum quarto consanguinitatis gradu
contingit a sede ap. optinenda. Frater
nobis cum fuerat allegatam presentibus
dei; cum tamen ante dispensationem
obtentam mulier filia quam ha-
bebat iam fuit uniuersi car-
nis ingressa. pro ut tua consultatio
continebat dissimulare potius
ut remaneat in copula sic con-
tracta. cum ex separatione sic as-
seris grauius uideatur scandalum i-
minere. Idem.

Tua nos duxit fraternitas consulen-
dos. utrum illorum sufficiat
testimonium ad matrimonium dirimendum
qui consanguinitatis gradus
ab auunculo et nepote uidelicet
fratris filio uel sororis incipit
computare. Sol. quod in qu. t. et
R. quod cum coniugium inter tu fauo-
ris obtineat. testes qui ad di-
uortium celebrandum producti con-
sanguinitatis gradus computant
a stipite debent incipere .i. a pa-
rentibus uel germanis et sic per ordi-
nem distinguere gradus nominibus pro-
priis uel equipollentibus. iudica-
tis designando personas. presertim
cum sepius testimonium perhibeant
de auditu. quod quamuis est ualde
quando non est in articulo huiusmodi nimium
laxanda facultas cum quis ratione
computationem incipiens a se (stipite)
eadem ab istis inchoaret.
Idem in concilio generali.

Non debet reprehensibile iu-
dicari si secundum uarietatem
temporum statuta quandoque uarientur
humana presertim cum urgens
necessitas uel euidens utilitas
id exposcit quoniam ipse deus ex
hiis que in ueteri testamento statu-
erat nonnulla mutauit in nouo.
Cum igitur prohibitionem de coniugio
secundo et tertio affinitatis genere
minime contrahendo et de so-
bole suscepta ex secundis nuptiis
cognationi uiri non copulan-
da prioris et difficultatem fre-
quenter inducant et aliquando pe-
riculum pariant animarum. cum ces-
sante prohibitione cesset effectus.
constitutiones super hoc editas fa-
cili de approbatione concilii reuocan-
tes presenti constitutione decer-
nimus ut sic contrahentes de cetero libere
copulentur. prohibitio quoque co-
pulae coniugalis quartum consang-
uinitatis et affinitatis gradum de-
cetero non excedat. quoniam in ulte-
rioribus gradibus iam non potest absque
graui dispendio huiusmodi prohibitio
generaliter obseruari. Quaternarius
uero numerus bene congruit prohibitioni
in coniugio corporali de quo dicit
apostolus quod uir non habet potestatem sui
corporis sed mulier. neque mulier habet
potestatem sui corporis sed uir.
quia quatuor sunt humores in corpore
qui constant ex quatuor elementis.
Cum ergo iam usque ad quartum gradum
prohibitio coniugalis copule
sit restricta eam ita uolumus
esse perpetuam non obstantibus

constitutionibus super hoc dudum editis. Vero alius vir duobus ut sequitur, quae prohibitionem hanc praesumpsit copulari, nulla longinquitate defendatur annorum, cum diuturnitas temporis non minuit peccatum sed auget, tantoque graviora crimina, quanto diutius infelicem animam detinent alligatam.

Vir qui alapitur. Gregorius. Quanto gradu quis mulieris quae ex alio latere distat, quanto secundum regulam supputata quoto gradu remotiore distiterit alapitur, et a quibus per aliam descendentium quibus eodem licite potuit matrimonialiter copulari. Ex Burcardi l. xx.

De frigidis et maleficiatis et impotencia coeundi.

Accepisti mulierem et per aliquod tempus tenuisti permanentem aut per tres aut per annum, et nunc primum dixisti te esse frigide nature, ita ut non possis coire cum illa, non tamen cum aliqua alia. Si illa que uxor tua esse debuit eandem affirmat quod tu dicis, et probari potest per iustum iudicium ita esse ut tu dicis, separari poteritis, ea tamen ratione ut si postea aliam acceperis, reus periurii diiudiceris, et iterum post peractam penitentiam priora conubia reparare debeas.

Illa autem si uxor post annum aut dimidium ad episcopum aut eius missum proclamaverit, dicens quod non cognovisset eam, et tu autem contrarium affirmas, tibi credendum est, eo quod caput es mulieris. Quod si proclamare voluit, cur tam diu tacuit? Cito enim et in primo tempore scire potuit si secum coire potuisset. Sciant statim in ipsa novitate per mensem aut duos ad episcopum aut eius missum proclamaverit dicens: volo esse mater, volo filios procreare, et ideo maritum accepi. Sed vir cum quo accepi frigide nature est, et non potest illa facere propter que illum accepi. Si probari per rectum iudicium separari potueritis, et illa si voluerit in domino alii nubat. Ambianensi episcopo.

Quod sedem [?] et I. Sic puer qui non potest reddere debitum non est aptus coniugio, sic qui impotentes sunt minime apti ad contrahenda matrimonia reputantur. Idem.

Ex litteris tuis accepimus quod quidam xvi. annorum quandam annorum xiii. duxit uxorem, que cum ei debitum reddere nequaquam possit, tamen quendam in fertilitate contraxit, ut eidem viro sic fecit mulieri et instrumentum ei impeditum, ita quod vir ei commisceri non potest. Respondemus quod si vicium illud mulier a natura contraxit, non opere medicorum poterit adiuvari, viro aliam accipiendi liberam tribuas facultatem. [?] vel. in.

Consultationi tue qua nos consuluisti utrum femine clam se impotentes commiscere maribus viri possint contrahere, et si egerint debeat rescindi taliter. Respondemus quod licet incredibile videatur quod aliquis cum talibus contrahat, tamen eo cum est consuevit in talibus iudicare ut quia tamquam uxores habere non possunt, habeant ut sorores.

Item. eidem. [illegible]

Laudabilem etc. Requisivisti utrum
ipse in dubio genus sit naturaliter
frigidus ad experientiam copule
nuptialis, et cetera. Super quo in presen-
ti consultatione sententiam nostram atque
celebri conjugio si frigiditatis propter
impedimentum non possit cohabitare per trien-
nium, quo elapso si nec tunc cohabita-
re voluerint, et mulier decernimus quod
mulier per virum judicium de viro separa-
re potuit quam cum ea commisceri non pos-
sit, accipiat alium. Si autem ille
aliam accepit separentur, quia si ambo
consenserint prius sedeant eam et
sine uxore salte habitare sororem.
Si autem quod nunquam invicem cognove-
rint ambo fatentur, vii. manu
propinquorum vel vicinorum bone fame:
si propinqui defuerint, tactis sacro-
sanctis evangeliis, uterque jure-
jurando dicat quod nunquam per car-
nis copulam una caro effecti fu-
erint, et tunc videtur quod mulier va-
leat ad secundas nuptias convolare:
vir si ille aliam duxit, tunc
hii qui juraverint rei periurii
teneantur, et pacta priora cogatur
ad connubia priora redire. Inno-
centius Altissiodorensi episcopo.

Fraternitatis tue litteras acce-
pimus continentes quod quedam
mulier cuidam viro matrimonialiter
nupserit. Cum quo moratam per mul-
tos annos non potuit carnaliter
ab ipso cognosci, licet autem per archipres-
biterum tuum super hoc fuisset edoc-
tum, tu nolens habere certitudinem
pleniorem, eisdem matronas sine
periculo prudentes et honestas
ad tuam presentiam evocasti.
districte injungens sub periculo
animarum ut mulierem ipsam pru-
denter inspicerent et perquirerent
diligenter utrum ydonea esset ad
viriles amplexus. Que tandem in fide
sua asseruere constanter quod eadem
nunquam potuit esse mulier, audito quod illius
tactum cum nullus decerat instru-
mentum, sed nec ipsam conjugium di-
vortium celebrasti, mulierem indu-
centes ut ad religionem aliquam se
transferret, promittendo continentiam
servaturam, et viro licentiam
tribuisti ut uxorem duceret, quia
si pater cupiebat. Contigit autem
postea quod mulier invenit qui in
seras hiis reseravit. et abiciens
continentiam quam promisit, vel
latere presentiam suppressit. Quoniam
nunc quod semipleniter nobis expresse-
rit quod dicta mulier se promise-
rit continentiam servaturam, utrum
videlicet simplici verbo, an voto sol-
lempni, utrum ne ad religionem
transierit ut promisit, aut contra
promissionem in domo remanserit, per
quem seras illas fecit reserari,
utrum videlicet artificio medicinam,
concubitu viri. Sentencio quibus
mediis, super tamen presentia attendentes
quod impedimentum illud non e-
rat perpetuum, quod preter divinum mira-
culum per opus humanum absque
corporali periculo potuit removeri.
Sententiam divortii per errorem liquet
latam nominis esse prolatam. cum
pateat ex primo facto quod ipsa

prius balneata ne per aliam medicamina obstrusit quam ut in ualeat. [illegible] post balneum, quemadmodum et ipse hostiensis

no medicet

per carnale commixtione

non minus invenies propter ignorantiam in sentiendi et judicandi sententiam suam seu iste propter ipsa vel aliam hostiensis

cognoscibilis erat illi cui fuit con-
iuncta, et idem vir ipsam et primum
virum omnino minime extitit: quaeri-
mus eam et praefatum W. non esse
minime censendos coniuges; praecipimus ab
invicem separari. Et si praedictus vir
ad religionem transierit, primum vir-
ginem non cognovit eandem, cum ea
remaneat cum qua prius mediante eccle-
siae auctoritate contraxit, alioquin eadem mulier
debet ad illam redire cum qua prius
contraxit, nisi se voto mulier illa con-
strinxit ad continentiam observan-
dam. Ita intelligatur per hoc cum praefa-
to W. fornicata fuisse, vel in-
cestuoso fornicario modo alii viro
miscuit, ut primus vir per textum
fornicationis eius velit consortium
declinare. Illam si tamen simpli-
citer verbo promisit se continentiam
servaturam, et post eam in conspectu ecclesiae
nupsit memorato W. cum dubi-
tatio iste dubitabilis erat,
praesumi debet quod fornicaretur
cum illo. Sed cum non debet cum illo a
honeste remanere. Per hoc
autem quod non nostrum illam noveris esse so-
lutam, quod quaeritur utrum eatenus adeo ar-
cta est ut nulli possit carnaliter
commisceri, nisi per incisionem aut
alio quam sine violentia inferatur
non solum ei licet. Sed forte tam
gravius ut ex ea mortis periculum
timeatur. ad votum continendi debe-
at ydonea prohiberi. Similiter
illa quae viro cui nupserat adeo
arcta est, ut nunquam ab eo vale-
at deflorari. Si ab eo per iudicium
ecclesiae separata nubat alteri, cui

arcta non sit, et per frequentem usum
sedi reddatur apta primo, utrum
debeat ad eum redire, cum ipso
prius foedus inierat coniugale: di-
cimus quod non est facile iudicandum,
cum finale iudicium pendeat
ex facto. Idem. iii.

Litterae vestrae nobis exhibitae conti-
nebant, quod cum eam quae vester vivum-
que mulierem et A. eius
virum litteris nostris fuisset ab ...
... commissa decanus M. proposuit quod
cum ... annis elapsis dicto A. fuis-
set matrimonialiter copulata et
diu cohabitasset eidem adhuc integra
permanebat, eo quod praedictus vir eius
non haberet coeundi potentiam, et re-
petebat divortium celebrari. Prae-
dictus vero A. fatebatur quod illam nunquam
cognoverat, tamen se habere potentiam
cognoscendi alias asserebat. Vos
vero id nec constituentes intra domi-
nam matronis bonae opinionis fide
dignis, ac expertis in opere nuptia-
li, dictam fecistis inspici mulie-
rem, quae perhibuerunt testimonium ipsam
adhuc virginem permanere. Postmo-
dum per presbyterum de cuius parochia
extitit fecistis inquiri, utrum
ipse aliquam cognovisset, sed praecessi
tamen tempore non constare potuit
aliquam esse carnaliter cognitam ab
eodem. Mulier autem requirente
divortium et dicente quod mater esse
volebat et filios procreare, proponen-
te vero viro quod paratus erat stare
consilio ecclesiae, in mixtis eidem tamen
agunt parum de continentia et sic
forte placeret deo qui matrimonium

sunt institute, et actum ut opus matrimonii consummarent, qui per plures annos ad invicem velut presentia consona voce dixerunt, quod non potuerant carnaliter commisceri. Quocirca mandamus quatenus si est ita, et constiterit nobis predictos virum et mulierem infra predictos duos annos per continuum biennium insimul habitasse, ipsis cum .vii. propinquis manuum iuramento firmantibus se commisceri carnaliter nequivisse, prefatis [illegible] suam [illegible] Alex. iii.

Paduano episcopo. De muliere que contra interdictum ecclesie contraxit.

Litteris quas nobis tua fraternitas destinavit expresse declarasti, quod cum quidam sororem suam in nubilem cuidam se daturum in uxorem ea presente et consentiente prestito iuramento firmasset, et illa non post multos dies dona et munera viri [illegible] sponte recipiens ipsum tamen [illegible] sepe amplexata fuisset, tandem mortuo fratre ab eo viro sui fratre se desponsari permisit, et ab eo cognita fuisset, [illegible] asseverat. Cumque ei prohibuisses publice ne cum illo, vel alicui se copularet, ipsa spretis monitis tuis alii nupsit. Non expavescens cum mulieri precepisset ut ad domum mariti rediret, ipsa in tantam audaciam appellavit. Et ideo mandamus, si est ita, prefatam mulierem ne [illegible] tam contemptibile videatur, ad domum mariti redire compellas, et imposita sibi de tanto excessu penitentia condigna, postquam in domo mariti permanserit, ad eundem redire permittas.

Idem Wigorn. et Bat. episcopis.

Ex tenore cant. archiepiscopi nobis innotuit, quod cum G. de [illegible] filiam suam ab [illegible] tem cuidam R. nomine desponsasset, et j. post ea orta suspicione quod prefatus R. ad alia desideraret vota transire, ad examen fuit archiepiscopi causa prolata, qui sub anathematis interminatione prohibuit, ne antequam de sponsione negotio plene constaret, vir ad secunda vota transiret. Sed ipse spreta prohibitione contempta filia W. in facie ecclesie solemniter copulavit uxorem. Cumque archiepiscopus vellet de matrimonio primo cognoscere, dictus M. ad apostolicam sedem appellavit, et appellationi archiepiscopus deferens eidem sub excommunicationis interminatione districtius inhibuit, ne cum muliere donec causa ipsa fine debito sortiretur. Ipsa tamen de tenore [illegible] cuidam alii R. nomine nupsit. Quocirca mandamus quatenus si constiterit quod impediat [illegible] consensum defuturo [illegible] prefatum R. et M. asserit processisse, ea matrimonia inviolabiliter observari, sub appellationis obstaculo iudicetis. Licet quidem eccl. ad secunda vota transire non debuit, non est tamen conveniens ut ob id solum sacramentum coniugii dissolvatur. Alia tamen pena eis debebit imponi quod contra prohibitionem ecclesie hoc fecerunt.

[I]dem paduano episcopo.

De muliere et c. Illos autem qui
infra gradus consanguinitatis prohibitos
coniungi. et postea quam in eodem es-
se receperint, excommunicationi debes subicere
donec tam diu seperentur quamdiu legi-
time cognoscatur utrum eorum matrimonium
possit et debeat stare. Alex.
iii. qui filii sint legitimi.

[C]onquestus est. h. quod cum
quandam mulierem in uxorem
accepit. B. patris mulieris ip-
sam exheredare conatur eo quod ante
desponsationem matris sue nata
fuit, licet postea pater matrem prefa-
te mulieris ipsius accepit in uxorem.
Ideoque mandamus quatinus si est ita, eam legiti-
mam iudicetis. predicto. B. inhibentes
ne dicte mulieri hac occasione
super hereditate patria molestiam
inferat uel grauamen. Si autem contra hoc
uenire presumpserit, eum seueritate
ecclesiastica percellatis. Idem

[C]um inter .I. uetem et .R. mu-
lierem diuortii sententia canonice
sit prolata. filii eorum non debet
eiusdem sententie iacturam. cum pa-
rentes eorum publice et sine contradictione
donec esset inter se contraxisse no-
cantur. Ideoque sancimus ut filii
eorum quos ante diuortium habu-
erunt, et qui concepti fuerant ante
latam sententiam non minus habeantur
legitimi. et quod in bona patria he-
reditario iure succedant et de-
pentum facultatibus nutriantur. Idem
rothomagensi archiepiscopo.

[T]ransmisse nobis uestre littere
continebant. quod cum .h. adiu-

Albericam uel

uentutem quandam puerum nutri-
uisset uxore sua .M. tunc non despon-
sata sibi cohabitante postmodum ip-
sam legitime desponsauit et
filios suscepit ex eadem, quibus
paternam hereditatem petentibus pre-
dictus iuuenis qui dicit gerens se fi-
lium et heredem comitis, antemma quam
ipsum filium eorum esse credebat spuri-
os dicebant. predicti .Ro. .n. et uxor eius
prefatum iuuenem spurium suum
aut legitimum filium esse negabant.
Sed dicebant quod eum pietatis
intuitu nutriuissent, cum autem
questio coram te mota esset et predictus
iuuenis pro eo quod ueritati stare no-
lebat uinculo sit excommunicationis astric-
tus. Consultationi tue taliter respondemus quod in tali casu
standum est iudicio uiri et mulieris
non extraneis iudicio et testibus tunc constitutus
esse filium iuuenem memoratum.

Idem exoniensi et wintoniensi episcopis et
albi herforden.

[C]aterum quia et c. si constiterit quod agatha
de aneli muliere tempore a-
lani uiri sui aspa cum eo tanquam cum
uiro suo morante, ille .R. prefa-
tam agatam agatam ipsam .el. ad-
huc uiuentem uxorem publice te-
nente nati filii eam non fu-
isse legitimam eiusdem .R.
filiam iudicetis quod non probant
esse uxorem qui uiri sui heredem ma-
culans aliis dum ille uiuet co-
pulari presumpserit. Idem exoniensi episcopo
et albi herford.

[L]ator presentium .R. et c. cum an-
te .R. .h. coram te laicam iudi-
ce super hereditate amici eiusdem

R. et J. cum autem idem R. H. coram
Sclari iudice R. petris de H. traxisset in
causam, ille se presumpsit obicere quod
pater eius non fuisset de legitimo
matrimonio natus et ideo de heredita
te avi sui nichil posset iure suc
cessionis vendicare. Tandem cum super
questione nativitatis coram vene
rabili fratre nostro episcopo [illegible] fuisset ad vestram
examinandam appellatum et super
[illegible] cum super questione nativ
itatis patris eiusdem R. infra
duos menses sub appellationis ob
staculo terminetis. Si vero infra
duos menses prefatus H. non po
tuit probare legitime quod obiecit
extitit sclari domino sub eius iu
dicio de hereditate cum utriusque in
timetis, ut questione nativita
tis non dimittat quin causam super
hereditate audiat et decidat, ea
idem Exoniensi episcopo. Idem

Tanta est vis matrimonii ut
qui antea sunt geniti post con
tractum matrimonium legitimi habeantur. Si
autem vir vivente uxore sua
aliam cognoverit et ex ea prolem
susceperit, licet post mortem uxoris
eandem duxerit, nichilominus spu
rius erit filius et ab hereditate
repellendus. Presertim si in mor
tem uxoris prioris alteruter eorum
aliquid fuerit machinatus. Lon
donensi et Wigorniensi episcopis.

Cum quidam miles R. et F. super
eo quod miles dictus R. dicebat non fu
isse de legitimo matrimonio na
tum agitari cognoscerent nobis ed
misimus terminandam. Unde quia

nobis nota nobis innotuit feminam vero predic
to R. possessionem omnium que
possessor extitit, quam annis suis
proficiscendi ierosolimam arri
pivit, auctoritate principalis curie in integrum
faceretis restitui, sicut eadem posses
sione fuerat per violentiam spoli
ata. Nos attendentes quod ad regem
pertinet, non ad ecclesiam de talibus
possessionibus iudicare, ne videamur
nostri regis Anglorum derogare,
qui ipsarum iudicium ad se asserit
pertinere. Fraternitati vestre mandamus quatenus regi possessi
onum iudicium relinquentes de
causa principali videlicet utrum mater
predicti R. de legitimo matrimonio sit
nata, plenius per vos cognoscatis
et eam sine debito terminetis. Licet in quod
um videatur ut nostri devenerit
prefati R. impetrare quod eam inven
te non fuerit videlicet impetrantium. Idem
episcopo et archidiacono Wintoniensi.

Perlatum est ad audientiam nostram
quod cum H. ad partes Con
stantinopolis transisset et ibi mo
ram per decennium et amplius fecis
set, ad I. uxorem suam non re
diret, ipsa a predicto venerabili fratre nostro Wintoniensi
episcopo, ad cuius curiam querelam
deposuit, et quod cum non posset diutius
expectare, nichilominus allegavit
episcopo non sicut vir predictus et dis
tus parentibus viri mandavit
ut pro eo mitterent et ipsum ad pa
triam revocarent. Cumque elapso
longi temporis spacio vir non re
mearet, ad prefata episcopi in conspectu
ecclesie auditis rationibus mulieris in
ter eos firmam divortii promulgavit sententiam absentis.

Ista filia accedat legitima

Illud exponitur capitulo Cum quidam quoque.

Thomas non fuit dictus quod ille

et mulieri ut alium duceret fa-
cultatem indulsit. Ideoque h. q.
si constiterit quod episcopus inter eos sententiam
divorcii tulit, filios quos sus-
tulit de alio ad quem copulata
fuit, episcopi iudicio minime legiti-
mos iudicetis, et eos hac oc-
casione ab hereditate non pa-
cienter excludi. De [illegible]

Quod nobis [illegible] sig[nificavit] C. [illegible] episcopo.
Qui autem clandestino matrimonio
postmodum ab ecclesia comprobato ge-
niti fuerint, eos legitimos iu-
dices filios et heredes. Ebo-
racensi archiepiscopo.

Referente nobis et nostris [illegible]
R. quod publice honestatis
iusticia proveniente inter
eos stare non potuit contractum
debuit separari, ac per hoc cum
filii per eorum permissionem non per
parentum ignoranciam ex cu-
sentes, ad successionem parentum
bonorum non videntur aliquatenus ad-
mittendi. Idem.

Pervenit sane ad nos ex
insinuatione Lucie, Indu-
[illegible] quod cum inter G. patrem suum
et A. matrem suam matrimonium fuisset
legitime celebratum, et quamdiu
vixerant quiete permanserint,
post illorum decessum quidam
asserentes eam non de legi-
timo matrimonio fuisse suscep-
tam, a paterna hereditate tamquam
illegitimam amovere conantur
et cetera. Itaque si est ita, dictam
Luciam legitimam nuncietis.
Innocentius III.

Per tuas litteras intimasti
quod R. ex muliere quam secundum
opinionem maiorem per plures
annos in concubinam habuerat
prole suscepta quandam per [illegible]
aliam ea defuncta duxit ux-
orem, et ea sine prole sublata
[illegible] aliam copulavit
processu non temporis idem R. in pre-
sencia multorum firmavit pro-
iuramento quod eam quam prius
suam fecerat concubinam, prius affi-
daverat in uxorem, quod ex ea
filium genuisset, et postea dum
ageret in extremis eum quem ex ea
susceperat, in testamento heredem
instituens, legitimum filium
appellavit. Cum autem fuisset
tunc inquisitionem commissum, an
filius sic susceptus legitimus
esset heres ipsius R. et ad ei
patrimonium admittendus, tu
super id quod ex quadam decretali bo-
ne memorie Alexandri pape III statuitur quod
si quis vivo viro et mulieri se
debeat receptis testibus affidave-
derit R. ponentes eum quibus legitime
copulavit predictam R. matrem
suam in capella sancti Sergii
affidasse, eum ipsius R. heredem
esse legitimum iudicasti. Nos igitur
attendentes quod plus est quam in
veritate agitur esse quod simulate
concipitur, licet dictus R. cum ea
dimissa quam ut concubinam ha-
buerat ad alia vota transierit
videatur ipso facto nihilominus quod inter
eos celebratum fuerat, de legibus
[illegible] quod tamen desponsacio precesserat

legitimos comprobata eos fuisse
matrimonialiter coniunctos osten
ditur. sive desponsato ipsi fuit de
presenti ut per consensum legitimum
puta de presenti expressum co
pula matrimonii inter eos fuit
celebrata. sive puta de futuro car
nali copula subsecuta. non enim
decretalis decessoris nostri que in ca
su dissimili loquitur quod inductis
probationibus in continenti teste
processisse legitime. V. franc
tiam auct. ap. confirmates.
Nobili viro montis pessu
lani.

Per venerabilem fratrem nostrum arc
latensem archiepiscopum tua nobis
humilitas supplicavit ut fi
lios tuos legitimationis dig
nare titulo decorare, cum quo
eis quominus et succederent
natalium obiectio non noceret. quod
autem super hoc apostolica sedes plenam habeat
potestatem, ex illo videtur quod
ex diversis causis inspectis cum quibusdam
minime legitime genitis non
naturalibus tantum sed adulterinis
dispensavit. sic ad actus
spirituales illos legitimans ut
possint in episcopos promoveri. ex quo
verisimilius creditur et probabilius
reputatur ut eos ad actus legit
timare valeat seculares, pre
sertim si preter Romanum pontificem inter ho
mines superiorem alium non recog
noscant, qui legitimandi habeat
potestatem. quia cum maior in spiritu
alibus tam prudentia quam auctori
tas et ydoneitas requiratur, quod

in maiori conceditur, licitum esse
videtur et in minori. probat illud quod
id videtur per se probari, cum eo ipso
quod aliquis ad apicem episcopalis digni
tatis attollitur, eximitur a patria
potestate. presbyter etiam simplex episcopo
favente servum alterius in presbyterum
ordinaret, licet ordinator satis
facere domino teneretur, ordinatus tamen
iugum evaderet servitutis.
Videretur siquidem incongruum fu
isse, qui legitimus ad spirituales
fieret actiones, circa secula
res actus illegitimus rema
neret. Verum cum in spiritualibus
dispensatur, consequenter intelligitur
in temporalibus dispensatum. sed
an in patrimonio beati Petri liber
sedes apostolica efficere, in quo et
summi pontificis auctoritatem
exercet et summi principis exequitur
potestatem. Videbatur autem
ex eo tibi maior audacia
postulandi, quia cum rex Francorum
J. Francorum reginam dimisisset
et ex alia postmodum superduc
ta puerum suscepisset et puellam,
et tu similiter ex legitima
superduxisti aliam, ex qua filios
suscepisti. sicut cum filiis re
gis eiusdem, sic cum tuis de
bebat eadem benignitate sedes apostolica
dispensandum. Verum si natura
diligenter inspiciatur non res si
milis sed valde dissimilis inve
nitur. Nam rex ipse a regina
per venerabilem archiepiscopum apostolice sedis
legatum fuit per sententiam separatus.
tu vero uxorem tuam a te

ternitate tua sequitur. Ipse quoque
prius est ad eum prohibito de non
contrahendo cum altera premissis, a-
liam superduxit. ex quo plenius ge-
minam noscitur suscepisse. Sed tu
in contemptum ecclesie aliam super-
inducere attemptasti. Preter-
ea rex ipse quod nimium in proximo
affinitatis obiecta, et coram
prefato archiepiscopo tunc Remensi
cum sententia est cassatum fuit
solummodo quia iudiciarium ordi-
nem non servatum. nos post re-
stitutionem regine alios cog-
nitores duximus deputandos
tibi et uxori tue. meritoque divi-
tium indiscrete obiecturi. cum
si fides thori sit unum de tribus
bonis coniugii, non tamen ipsius
violatio coniugale vinculum vio-
latur. De filiis quoque eiusdem
regis utrum legitimi an il-
legitimi fuerint, quoniam dependet
ex eo affinitatis obiecte.
propter hoc merito dubitari. Si vero
affinitas fuerit comprobata, procul
reginam non esse regis coniugem
apparebit, et per consequens aliam
debuit que legitime copulata
et filios ei legitimos reputare.
Insuper cum rex superiorem in tem-
poralibus minime recognoscat,
sine iuris alterius lesione
in eo se iurisdictioni nostre sub-
icere potuit. in quo videretur
aliquibus quod per se ipsum sicut pater
potest cum filiis, et tamquam princeps
cum subditis potuit dispensa-
re. tu autem nosceris aliis sub-
iacere. Rationibus igitur his in-
ducti regi gratiam facimus requi-
siti. causam tam ex veteri quam ex
novo testamento trahentes. quod
non solum in ecclesie patrimonio, su-
per quo plenam in temporalibus
gerimus potestatem, verum etiam in
aliis regionibus certis causis inspe-
ctis temporalem iurisdictionem casu-
aliter exercemus. Non quod alieno
iuri preiudicare velimus. Sed quia
sicut in deuteronomio continetur. Si
difficile et ambiguum apud te iu-
dicium esse perspexeris inter sangui-
nem et sanguinem, causam et
causam, lepram et lepram, et iudi-
cium inter portas iudicis variari,
veniens ad sacerdotes levitici
generis et ad iudicem qui fuerit illo
tempore, qui iudicabunt tibi iudi-
cii veritatem, et facies quecumque
dixerint qui presunt loco quem elege-
rit dominus. sequerisque eorum sententiam. Qui
autem superbierit nolens obedire
sacerdotis imperio qui eo tempore
ministrat domino deo tuo, decreto
iudicis morietur. Sane cum
deuteronomium lex secunda inter-
pretetur, ex vi vocabuli comprobatur ut
quod ibi decernitur in novo testamen-
to debeat observari. Locus namque
quem elegit dominus apostolica sedes esse
cognoscitur. Cum enim Petrus ur-
bem fugiens exisset volens eum
dominus ad locum quem elegerat revocare,
interrogatus ab eo: Domine quo vadis?
respondit: Venio Romam iterum crucifigi. Quod
intelligens pro se dictum ad locum ip-
sum protinus est reversus. Sunt

aut sacerdotes leuitici generis fuerint; qui nobis iure leuitico in executione sacerdotalis officii coadiutores existunt, et is uero secundum eos sacerdos siue iudex existit cui dominus inquit in petro: quodcumque ligaueris super terram erit ligatum et in celis. cuius uicarius qui est sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech constitutus a deo iudex uiuorum et mortuorum. Tria quippe distinguuntur iudicia. primum inter sanguinem et sanguinem, per quod criminale intelligitur et ciuile. ultimum inter lepram et lepram, per quod ecclesiasticum et criminale notatur. medium inter causam et causam, quod ad utrumque refertur tam ecclesiasticum quam ciuile. In quibus cum aliquid fuerit difficile uel ambiguum, ad iudicium est sedis apostolice recurrendum, cuius sententiam qui superbiens contempserit obseruare, mori precipitur, id est per excommunicationis sententiam uelud mortuus a communione fidelium separari. paulus etiam ut plenitudinem potestatis exponeret ad corinthios scribens ait. Nescitis quoniam angelos iudicabitis, quanto magis secularia? Sane cum filii sepedicti regis de quibus an fuerint legitimi ab initio dubitatur diximus dispensandum, quia tam lex mosayca quam canonica sobolem susceptam ex adulterio detestatur, domino protestante quod manzeres et spurii usque in decimam generationem in ecclesiam non intrabunt, canone uero uetante tales ad sacros ordines promoueri, secularibus quoque legibus non solum repellentibus eos a successione paterna, sed negantibus ipsis et alimenta

presentari petitionem tuam non duximus admittendam. Idem .h. et .R. canonicis beneuentanis.

Ex tenore litterarum uestrarum nobis innotuit quod cum .G. uidua hereditatem quandam .R. mariti sui et pupillo filio suo restitui postularet, prefatus ad eiusdem petitionem et intentionem excludendam pro eo quod .R. maritum ipsius uidue de adulterio genitum asserebat, et .I. intelligenter quod pater predicti .R. matrem ipsius in facie ecclesie ignoranter quod ipse aliam per matrimonium ante copulasset duxit in uxorem, et cum ipsa coniux ipsius legitima putaretur, eundem .R. suscepit ex eadem, in fauorem prolis potius declinantes memoratum .R. legitimum reputantes. Idem episcopo tyberiensi.

Gaudemus in domino et .I. de infidelium conuersationibus, nam qui secundum tertio uel ulteriore gradu secundum opinionem illorum matrimonialiter conuenerunt, a se non post fidem receptam utilitate publica suadente legitimam uxorem reputari.

a lex. iii. parisiensi episcopo. Qui matrimonium accusare possint.

Relatum est quod cum predicta eandem puellam cum eandem cum parisiensi nuptiali conduxit, maritus post aliquos annos quibus cum uxore permansit pro homicidio quod commisit de ciuitate timore mortis exulans, siue ante de ponte parisiensi quod predicte cum de sacro fonte

leuauit. Si uero talis causa contra non potuit inueniri, licet coniugium non sit consummatum, et infra. Item constitutione. Tu quod si manifestum est quod asserit ante legitimos accusatores testes appareant, postquam inuenti fuerint cum omni diligentia requisiti, et si nequiuerint inueniri testes recipere poteris et fine canonico iudicium terminare. Item.

Alexander. Absolutum est quesitum utrum quando in super accusatione matrimonii uoce propria deponentes debeant per solam earum conscientie conspirationem admitti. Ad hoc respondemus quod in talibus nisi quantum ad personam [illegible] monasterium est consensu quo ad sententiam proferendam nisi alia legitima suffragentur. Alexander Florentino episcopo.

Videtur nobis et infra quod parentes et fratres et cognati utriusque sexus in testificatione suorum ad matrimonium coniungendum uel dirimendum admittantur. Tam antiqua consuetudine quam legibus [et canonibus] approbatur. Io. enim maxime parentes et si defuerint parentes proximiores admittantur quoniam unusquisque suam genealogiam cum testibus et cartis cum etiam ex recitatione maiorum scire laborat. Qui enim melius recipi debent quam illi qui melius sciunt et quorum est interest. Ita ut si non interfuerint et consensum non adhibuerint extranei uel alium fiat [illegible] quod leges precipiunt non recipiatur in causa suus [illegible] in causa presertim matrimoniali cuius etiam coeuntibus. Quoniam in matrimonio coniungendo exposuit coniugium peragitur

et dirigendo

et fauorabilis res est congrue admittuntur. Idem.

Insuper adiecisti quod aliquis cum quadam immobili puella contraxit que tandem etatis metas attingens ab illo cognita pluries etiam in [illegible] reclamauit asserens se super ab initio dissensisse quod per dictos plurimorum fama et commissatione [illegible] itaque cum sententiam quod adulteris minime audiri non debet quod ante cognitionem suum legitimum annum attingens cum potuit minime reclamauit. Sic ei ante consensum legitimum qui in XII anno etatis potuit dissentire. Sic postquam legitimo tempore accedente semel se copule carnali consensit extra [illegible] sibi super hoc silentium non ambigitur imposuisse. Idem archiepiscopo [illegible] et posteri [illegible] de altari.

Significante [illegible] de camilla nobis est appellatum de clamatione. Cum [illegible] duxisset legitime in uxorem [illegible] mulier ipsius nisa est matrimonium accusare ut ab eo pecuniam extorqueret et licet in [illegible] suo [illegible] non potuerint [illegible] ut ab accusatione desistat. Cum quod non sit [illegible] indulgendum. Si est ita ipsam ab accusatione matrimonii repellentes eidem super hoc silentium imponatis. Idem.

Cum in tua dioc. [illegible] post contractum matrimonii aliquis appareat accusator cum non prodierit in publi

licet quamdiu secundum consuetudinem mectis edebant. utrum vox sua debeat accusatoris admitti. Missio queri potest. super quo sic duximus distinguendum. quod si tempore denunciationis premisse. is qui iam coniunctos impetit extra diocesim existebat. vel aliquas denunciationes non potuit ad eius noticiam pervenire: ut pote si nimie infirmitatis fervore laborans sive minoris patiebatur exilium. vel in annis tali tenerus constitutus quod ad comprehensionem talium eius etas sufficere non valebat. seu alia causa legitima fuerit impeditus. eius accusatio debet audiri. Alioquin cum racione vitium presumatur. quod denunciationem publice factam idem existens in ipsa diocesi minime ignoravit tamquam suspectus est procul dubio repellendus. nisi proprio firmaverit iuramento quod postea didicerit ea que obiecit. et ad hoc ex malicia non procedit. Et certe si didicerit ab aliis qui denunciationis tempore siluerunt claudi non debet eis additus accusandi. cum et si ab impetitione hiis culpa desistencio tali contractu illos excluderet. iste tamen amovendum nequiret. cum culpabilis non existat. Ex. Wormaciensi. ep. Warmaciam.

De divorciis

Si quis mulier in mortem mariti sui cum aliis consiliata est. et ipse aliquem illorum se defendendo occidit potest ipse post mortem uxoris si voluerit aliam ducere. ipsa autem insidiatrix penitentie absque spe coniugii sit subiecta. a. lex. iii.

Questiunt a nobis et. Si nos ita cibi. Respondemus quod si mulier furto vel alio crimine irretita fuerit nisi fidei sue religionem coerruptione velit. ab eo separari non debet. verum si coniugem suam ad infidelitatis maleficium traxerit. a viro poterit separari. ita quod ei nubere alii non licebit. quia licet separentur semper tamen coniuges erunt. In vestris quoque presentis sententie tenor servetur. Idem.

Porro de comite pontini quod B. uxorem suam absque iudicio ecclesie dimisit. quod eam cognatam fuisse uxoris defuncte proponit. per. c. cognoscat quod si et parentela esset publica et notoria. absque iudicio ecclesie ab ea non potuit separari. quare ipsum ad eam recipiendam quod potest restitutionem ipsius districte conpellas. quam si recipere noluerit. cum et sic inductum iudicio excommunices. arctius. Preterea de. h. qui cognatam suam duxit uxorem respondemus quod non apparentibus accusatoribus et parentela manifesta seu probata existente quod cohabitare non debent nisi essent in primo gradu vel secundo. tunc officii nostri est. matrimonia illa adhibita cautela dissolvere que illicite contracta noscuntur. Idem.

Significavit nobis quod quidam uxorem suam sine iudicio ecclesie dimisit sa pro eo quod suggestum sibi fuerat ipsam in certum cum quodam suo consanguineo commisisse. videlicet fuit propter hoc excommunicationis astrictus. et iste non continuit. Sed sobole de

alio uiro suscepit, si uiuu[s] postulat
uiro restitui, asserens se inuite
ab ip[s]o dimissam, et eundem sibi ma
tiam adulterandi dedisse. Con. t.
ta. R. q[uod] si notoriu[m] est uxorem
ip[s]am adulterium co[m]misisse: ad e
am recipiendam p[ro]pt[er]ea uir cogi
no[n] d[ebet]; nisi co[n]staret ip[s]um cum a
lia adulteriu[m] co[m]misisse. Idem.

Ex litt[er]is tuis accepimus q[uod] R.
q[ua]ndam duxit uxore[m] qui p[ri]m
is t[em]p[or]ib[us] fuere co[n]cordes. P[ro]pone
bat ei id[em] R. q[uod] illam p[ro]uiole
ntiam sibi illatam metu et media
te duxisset et j. tand[em] uir uxore
sua[m] s[u]p[er] crimine fornicationis in
iure co[n]uenit: q[uod] nescit[ur] q[ue] duc
ta sp[irit]u cepit publice co[n]fiteri. q[uo]d
cu[m] uir ei negaret in noctis p[ro]
uide[n]s cu[m] co[m]pulsa est in carcere
memoratis. Cumq[ue] ab eo fuisset
diligentius amonita ne ad sug
gestione[m] alie[n]am illud ta[m] turpe c[on]
se[n]t[ir]et p[ro]ponere. ip[s]a id ma[n]i festius as
serebat. Sane ~ tu n[on]cato cap[i]
tulo cu[m] ex eor[um] co[n]silio ut[ri]q[ue] p[er]ua
ti co[n]tinentiam in uinxis ob[ser]
uandam. ita q[uod] caste uiuerent in
uice[m] segregati. memorat[us] R.
furti[m] cu[m] alia sponsalia et impad
tem[en]te celebrauit. U[er]u[m] cu[m] fem[ina] in
quirere laboraret. sup[er] de[c]. R.
rei seriem explicaui[t] et exponens
ad audiam in[st]am d[icitu]r appellasse.
Nu[m] F. t. q[uod] q[ue] fuerit ita p[ro]ces[s]
it p[re]taxatu[m] uiru[m] ad legitima[m] ux
orem redire[m] co[m]pella[s]. Urbanus
iii. Floren[tino] ep[iscop]o.

De illa que uiro suo laberte
m heresim ip[s]ius co[n]sorciu[m] sine iu
dicio eccl[esi]e declinauit. uidet[ur] nob[is]
q[uod] mi[nu]s maxi[m]e si ea intent[i]o[n]e
discessit ut lapsum in heresim te
dio parit[er] et co[n]fusione affectu[m] se
ab errore suo co[n]uerteret ei cu[m] reu[er]
sus fuit est reddenda. q[uod] si reu[er]ti
noluit co[m]pellat[ur]. si uo iudicio ec
cl[esi]e ab eo recessit ad recipien[dum]
eum minatenus dinr co[m]pellanda.
Inno. iii. Ferrar[iensi] ep[iscop]o.

Quanto te nouim[us] in canonico
iure p[er]itu[m] et j. Sane tua f[ra]
t[er]nitas it[em] q[uod] alt[er]o co[n]iugu[m] ad he
resim t[ra]nseunte qui relinquit[ur] ad
secu[n]da uota desiderat conuolare. Nos
q[uidem] q[uod]. t. t. R. distinguimus licet
quida[m] p[re]decessor n[oste]r sensisse aliter
uideat[ur]. Int[er] duas in fidelib[us]; alt[er]o
ad fide[m] catholicam co[n]u[er]titur. u[e]l
ex duobus fidelib[us]; alt[er] labit[ur] i[n]
heresim. u[e]l decidat in gentilita
tis errore[m]. si enim alt[er] infideliu[m]
co[n]iugium ad fidem catho[licam] co[n]u[er]
tatur. alt[er]o u[e]l nullo modo u[e]l no[n]
si[ne] blasphemia diui[n]i nominis u[e]l ut e[um]
p[er]trahat ad mortale p[ec]c[atu]m. ei co
habitare uolente. qui relinquit[ur]
ad secu[n]da si uoluerit. transibit cau[sa] in ico
ligium q[uod] ait ap[osto]l[u]s. si infidel[is] disce
dit discedat. fr[ate]r enim u[e]l soror no[n] e[st].
seruituti subiect[us] in hui[us]. et canone[m]
in quo d[icitu]r. Contumelia creatoris
soluit ius m[a]t[rimonii] circa eu[m] qui re
linquitur. Si u[er]o alt[er] fideliu[m] co[n]iu
gu[m] u[e]l labat[ur] in heresim u[e]l t[ra]nseat
ad gentilitatis errore[m]: no[n] credim[us]
q[uod] in hoc casu is qui relinquit[ur] ui
uente alt[er]o possit ad secu[n]das nupt[ias].

q[uod] ut possit se p[er]uias nos litt[er]as duxisti co[n]sulendos

v. vel

nota tu sibi

Dest[ruens] h[er]etic[us] ul' te blasphemare uolente[m]
ul' te cedente[m] scelo ad mortale p[ro]uocante[m]
uiu[enti] sit absq[ue] mora quia ui[n]c[u]la [illegible]

consolari. Licet in hoc casu maior appareat contumelia creatoris. Nam etsi matrimonium inter infideles existat, non est tamen ratum. Inter fideles autem verum et ratum existit, quia sacramentum fidei quod semel est admissum nunquam amittitur, sed ratum efficit coniugii sacramentum, ut ipsum in coniugibus illo durante perduret. Nec obstat quod a quibusdam forsan obicitur, quod fidelis relictus non debeat iure suo sine culpa privari, cum in multis casibus hoc contingat, ut si alter coniugum incidatur. Per hanc autem responsionem quorundam malicie obviatur, qui in odium coniugum vel quando sibi invicem displicent, si eas possent in tali casu dimittere, simularent heresim, ut ab ipsa nubentibus coniugibus resilirent. Per hanc ipsam responsionem illa solvitur questio qua queritur, utrum ad eum qui ab heresi vel ab infidelitate revertitur, is qui permansit in fide redire cogatur.

Idem Tyberiadensi episcopo.

Gaudemus in domino et infra. Utrum pagani uxores accipientes in secundo vel tertio vel ulteriori gradu consanguinitatis sic coniuncti debeant post conversionem suam insimul remanere vel ab invicem separari, edoceri per scriptum apostolicum postulasti. Super quo taliter respondemus, quod cum sacramentum coniugii apud fideles et infideles existat, quemadmodum ostendit apostolus dicens: Si quis frater infidelem habet uxorem et hec consentit habitare cum eo, non illam dimittat; et in premissis gradibus a paganis quoad eos matrimonium sit contractum licite, qui constitutionibus canonicis non arctantur. Quid enim ad nos secundum eundem apostolum de hiis que foris sunt iudicare? In favorem presertim christiane religionis et fidei, a cuius perceptione per uxores se deseri timentes viri possunt facile revocari, fideles huiusmodi matrimonialiter copulati libere possunt et licite remanere coniuncti, cum per sacramentum baptismi non solvantur coniugia, sed crimina dimittantur. Sed cum pagani circa plures simul feminas affectum dividant coniugalem, utrum post conversionem omnes vel quam ex omnibus retinere valeant, non immerito dubitatur. Verum absonum hoc videtur et inimicum fidei christiane, cum ab initio una costa in unam feminam sit conversa, et scriptura divina testetur quod propter hoc relinquet homo patrem et matrem et adherebit uxori sue, et erunt duo in carne una. Non dixit tres vel plures, sed duo. Nec dixit adherebit uxoribus, sed uxori. Nec ulli licuit unquam insimul plures uxores habere, nisi cui fuit divina revelatione concessum, que mos quandoque, interdum et fas censetur, per quam sicut Iacob a mendacio, Israelite a furto, et Sampson ab homicidio, sic et patriarche et alii viri iusti qui plures leguntur simul habuisse uxores ab adulterio excusantur. Sane veridica hec sententia probatur et teste veritate testantis in evangelio: Quicunque dimiserit uxorem suam ob fornicationem et aliam duxerit mechatur. Si ergo uxore dimissa duci alia de iure non potest, fortius et ipsa retenta. Per quod evidenter apparet pluralitatem in utroque sexu, cum non ad imparia iudicentur, circa matrimonium reprobandam.

Qui autem secundum ritum suum

amittitur imo

legitimam repudiauit uxorem cum
tale repudium ueritas in euangelio
reprobauit. numquam ea uiuente
licite poterit aliam et ad fidem
Christi conuersus habere. nisi post conuersionem
ipsius illa renuat habitare
cum ipso. aut et si consentiat non
tamen absque contumelia creatoris uel ut
eum pertrahat ad mortale peccatum.
in quo casu restitutionem peteret
quamuis de iniusta spoliatione constaret
restitutio negaretur. quia
secundum apostolum frater aut soror non
est in huiusmodi subiectus seruituti.
Quod si conuersum ad fidem et illa
conuersa sequitur antequam propter causas predictas
legitimam ille ducat uxorem
eam recipere compelletur. Quamuis etiam
secundum euangelicam ueritatem qui
duxerit dimissam mechatur non tamen
dimissor poterit obicere fornicationem
dimisse pro eo quod dimissor
nupsit alii post repudium nisi
aliàs fuerit fornicata. Idem
in non uerso et eius coniuge ipso ab infidelitate.

De fratre qui eccliam suam et ...
De quo dicitur est tertio libro. De
nouo ad fidem catholicam conuersis
Auctoritate propter infirmitatem gentis
eiusdem concedimus ut matrimonio contractis
cum relictis fratrum uxoribus
tamen fratribus decedentibus sine prole. uti
secundum debitam iuxta legem moysaicam
suscitarent cum talibus contraxerunt
ne tales de cetero postquam ad
fidem uenerint copulentur prohibetur.
e X concil. hito. ap. Warmoham

De donationibus inter uirum et uxorem et
de dote post diuortium restituenda

Mulieres cum pallio legitima
causa. ab ipsis uiris fuerint separate. totam dotem sibi reddi
precipimus. v Blanius. iii. decimo
canitel et capitulo lexon.

Significauit nobis M. mulier quod
H. quondam uir tenebat diuortio
inter eos sollempniter celebrato
dotem suam illicite detinet. et
reddere contradicit. possessiones que ipsis communiter
uiuentibus eisdem cuiuscumque titulo communiter
obuenerint ea preter suis exclusa
sibi nititur uendicare. Ideoque
mandamus quatinus si est ita. et non est aliud
quod obsistat ipsum ad restitutionem
dotis et diuisionem eorum que olim constante
matrimonio acquisiuerunt. dis. ec. compellatis.
Clemens. iii.

De prudencia uestra miramur. quod cum
nobis causam matrimonii quod uertebatur inter
H. et M. commisissemus terminandam. et uos consanguinitatem
inter eos inuenientes sententiam diuortii
tulissetis. de dote quam aurum
mulier repetebat quicquid statuere
distulistis. quia cum uos qui de matrimonio
principaliter cognouistis et
de dote que est eius incidens accessoria
cognoscere ualuistis et sententialiter
diffinire. Mandamus quatinus predictum H. mulieri
per censuram ecclesiasticam ut predicte M. totam dotem
sicut canonicum fuit restituere non moretur. Clemens. iii.

Plerumque et cetera. si mulier ob causam
fornicationis iudicio ecclesie aut
propria uoluntate a uiro recessit nec
reconciliata post ea fuerit ecclesie. dotem
uel dotalicium repetere non ualebit. i. suo. iii. compostelle archi

episcopo et universis clericis in regno legionensi constitutis. (et infra.)

Et si necesse sit et infra. cum illo castra quedam que rex legionensis filie regis castelle in dotem contulisse proponitur vel ut si eam aliqua occasione relinqueret ipsa cederent in ius eius impedimentum prestare videntur huic copule dissolvende. cum castra ipsa non tam obtinere pro eo quod ob illam causam sint data ut posset cum ipsis non existat et ideo non dos non donatio propter dotem. nec ad commodum ei cedat quod in penam eius potius retineri. casu ipsa restitui volumus. et ad id puella per excommunicationis sententiam coartari. Decano archidiacono sancti andree de scocia.

Nuper a nobis tua discretio requisivit si aliqua terra data fuit alicui vo in hereditate vel feudum sub tenore quod ad uxorem possidendam et ipse postmodum certam partem uxori sue in dotem concessit, utrum eo defuncto prefatam dotem uxor dum vixerit habere debeat. et tempore cum certe dotes pretergreditur teneat viduam. postulasti preterea si quando terra data fuit alicui et heredi quem de uxore legitima procrearet in hereditatem vel feudum et ipse uxori sue quandam partem ipsius in dote concessa decessit postmodum sine prole. an mulier dotem eandem de iure possit habere. Nos autem consultationi tue taliter respondemus quod cum regi nisi per virum in alium transferre possit. quod cum constet habere vel cui terra predicto modo conceditur. non per uxori relinquere quod ei non licuit quod adiuxit possidere. non licuit uxori sue

partem illius terre in donatione propter nuptias ex viri concessione tenere, nisi donationi ille ad quos spectat dominium illius terre voluerint consentire. Quod autem prima consultatione dicitur hoc. ... et de secunda. licet ecclesia in causis viduarum se favorabilem se debeat exhibere. de iustitia tamen non est eis fuisse ecclesiasticis concedendum. Illud non te volumus ignorare quod uxor dare de iure dotem viro, aut vir uxori donationem facere propter nuptias secundum legitimas sanctiones. Decano archiepiscopo et archidiacono ianuensi.

Per vestras litteras intimastis quod cum magister G. super quadam summa pecunie P. H. pauperem auctoritate nostra citavit conveniret. cum idem H. pro dote uxoris sue requireret ab eodem, ipse exceptionem opposuit contra ipsum quod uxorem suam a se repulerit et tacita veritate super hoc litteras impetravit. quod cum super eadem dote alia vice coram vice cuntatis eo sullib; quod mota esset ipi p nunciarunt ut quum idem H. ad in opiam vigere videbatur. dos illa non assignaretur eidem nisi cautionem ydoneam de ipsa non peritura prestaret. Unde vos ei ut de salvanda dote caveret et uxorem suam recipere precepistis. et infra. Cum igitur satis possit ei modicum credi cuius tam creditum est corpus uxoris eius. quod dotem assignari faciatis eidem sub ea quam poterit cautione prestare. vel saltem alicui mercatori committi ut de parte honeste lucri

... vir possit bona mulieris retinere, nec occasione dotis detentae uxor a viro dimissa, seu vir quum sit uxoris adulterii reatu incurrere. [compellatur]

Donatio quae constante matrimonio inter coniuges facta fuit, ex qua alter locupletior, et pauperior alter efficitur, firmitatem non habet, nisi donatoris obitu confirmetur. Quae tamen penitus evanescit, si revocetur ab eo tacite vel expresse, vel qui donatum accepit prius debitum naturae persolvat.

Sane soluto matrimonio sicut dos ad mulierem, sic et donatio propter nuptias redit ad virum, nisi de consuetudine secus optineat, vel ex pacto deliberanda dote et donatione propter nuptias quod aequale sit tamen hinc inde consuetudini inducatur. Alex. III. de Sc.

Capellanum quem vir de Comite Audivimus cum sua consortio celebrasse: cuius ab officio beneficioque suspensum cum legitimae testimonio ad se. ap. nullatenus destinare postponas. Vel aut vinculis Christianis incaptivitate Sarracenorum positis.

Dominus ac Redemptor noster etc. Sane sicut in nostris quae quidam ex vobis nobis duxit intimandum, eveniunt quod coniugis certitudine carentes id nobis R. ut nullus amodo ad secundas nuptias migrare praesumat, donec ei constet quod ab hac vita migravit coniux eius. Si vero aliquis vel aliqua id hactenus non servavit, et de morte prioris coniugis adhuc sibi existimat dubitandum, ei quae sibi nupsit debitum non deneget postulanti, quod a se tamen noverit nullatenus exigendum. Si post haec de prioris coniugis vita constiterit, relictis adulterinis complexibus ad priorem coniugem revocetur. Urban. III. Anglicano episcopo.

Vir autem vel mulier ad bigamiam transiens non debet a presbytero benedici, quia cum alia vice benedicti sint, eorum benedictio iterari non debet. C. Exon. episcopo.

Super illa quaestione qua quaeritur, an mulier possit sine infamia nubere infra tempus luctus secundum leges diffinitum, R. quod quum apostolus dicat: mulier viro suo mortuo soluta est a lege viri sui, in Domino nubat cui voluerit, per licentiam et auctoritatem apostoli eius infamia abolitur. Innoc. III. p. nobili mulieri.

Cum secundum apostolum mulier mortuo viro ab eius sit lege soluta, et nubendi cui vult tantum in Domino liberam habeat facultatem, non debet legalem infamiae sustinere iacturam, quae licet post viri obitum infra tempus luctus, sed vivis annis spacium, nubat concessa sibi iam ab apostolo utitur potestate, quum in huiusmodi praesertim saeculares leges non dedignentur sacros canones imitari. Felix papa.

Explicit liber quartus

Nota quod accusator debet inscribi ad penam talionis, Fallit tamen in casibus, scilicet in leaibus criminibus. Item de latronibus criminum. Item si servus meretrix aliquis ad ?vetera. isti non inscribuntur ad talionem. Item iudex. Item quod per accusationem. Item si superestie curialie inhibitum est ne annona ... Item civitate vendatur si ... per ... accusatur non ad talionem debet inscribi. In crimine apostasie. Item si quis accusatur de apostasia. ... Item si quis scienter contrahat cum uxore aliena ... accusans illam non inscribitur ... si maritus ... marita uxorem suam ... dicitur accusare / ... si quis accusatur super falsa moneta / Item in crimine abigeatus. [illegible] quod in huius casibus non est dandus libellus et bene dicit [illegible] ...

Nota mulierem non posse ... accusare, nisi in lege Julia de annona ... in crimine lese maiestatis et crimine ... et ... suspectum et si suam ... prosequitur vel suorum iniuriam. Nota quod minor .xxv. annis non potest accusare. Nota quod libellus accusatoris in crimine ... non accusatores et accusatum, iudicem coram quo fit accusatio / ... crimine ... nomen loci in quo commissum dicitur et locum loci / ... et magnitudinem criminis ... regnum ... in regno illo commissum / annum domini et mense ... vel anglorum ... ego ... libellum istum ... anno domini ... et si in probatione defecero obligo ... accusatorem ... legitime probatum / et si in probatione defecero obligo me ad ... go me ad penam talionis. ... accusans ... et ego obligo me ad penam vestro arbitrio dictandam si in probatione defecero sustinendam. Item ... peto ipsam fustigari / et in monasterium perpetuo recludi ... forma libelli. Ego talis accuso ... si in probatione defecero ... pactum de nocte ... coram vobis domino iudice ... regum ... ut ad ...

Si legitimus

Si legitimus non fuit accusator non fungetur accusatore. Idem episcopis per Galliam constitutis.

Si quis est ab illis accusatoribus qui recipiendi sunt accusatus fuit, postquam ab eis criminaliter convictus fuit, ut cum emendet eorum cam corrigere noluit. non eum nunc ad primates esse et canonice defenset. Greg. duci Campanie.

Illa proponitur et j. Si non aliquis est de monasterio predicti abbatis qui possit dicere quod ad eum pam reatumque eius pertineat, nosce eis quod videtur cum discretione noluimus perscrutari. ut vel condempnetur ut absolvatur. Idem Constantie aug.

Omnipotens deus et j. Valde grave est ut vir de quo tanta et talia nunciantur cum ante requiri et discuti debeant honorentur. Pascal pp.

Nulli episcopi ab accusatione sua repellere liceat quos autem qui se ab eis impetendum cognoscerent a sua eos familiaritate neglexerit separare. Ex concil. Maguntino.

De his criminibus de quibus absolutus est accusatus non potest accusatio replicari. Zepherinus pp.

Repellantur ab accusatione communicantes. Juvenis. Infestationes blasphemie affectio solent. Infestum dampnationis susticitare.

Ex Brocardi libro. xliiii.

Accusatus aliquem per calumniam ac accusatione occisus est in presenti hoc fecit xl. dies in pane et aqua que carrena vocatur cum vii sequentibus annis penitere debet. Si autem per via delatura debilitatus est, pro eo debet quadragesimas penitere. Ut genesi de mortuis.

Evidentia patrati sceleris non indiget clamore accusatoris. Alex. iii. Gaucelino.

Cum plebanus p. magtonella. Idem plebanus ex una parte et Johannes bonus coetus laicus et ei ex altera in nostra essent presentia constituti. cum eundem j. qui laicus erat in decimo per accusatione non duximus admittendum. Cum ipse et b. eundem p. super crimine symonie gravi accusaret nos cum quod testimonium illius cause adduceretur fuiat. et quia predictus j. et eius plebanum per crimine prius accusaverat ab accusatione repellimus presertim cum per memoratum b. quam de eo consilium accusavit. unde qui vir post alium predictum per instantem vicessationem accusavit neve ad eius accusationem admisimus. Sed neque plebano de obitis sibi criminibus purgationem duximus indicendam. Idem cum neque illorum cum tribus sacerdotibus faciat se purgare. Idem Wigorn episcopo.

Ex parte tua et j. prudenciae. tue. Quod monachi nostri ab actionabili causa impediat eos quod de obedientia et professione abbatis esse.

quantum accusationem autem [illegible] ut ff. de adulteriis. l. ii. [illegible] de testibus [illegible] notorio [illegible] ... q. laica in accusatione vel testimonio [illegible] regulare [illegible] sua vel suorum [illegible] ... nec [illegible] ad testimonium [illegible] in [illegible] suo

[illegible] ... nemo testis [illegible] idoneus [illegible] de testibus. de cetero [illegible] ...

noscantur ab eorum accusatione non sunt illaqueati, repellendi; alios accusare non possunt. Sub[illegible] siquidem eum propter ipsum non [illegible] de rebus monasterii expense debent dari cum debitum fuerit, accipiat in [illegible] [illegible]. Datum.

Si constiterit quod dicta ecclesia non per violentiam [illegible] tunc ecclesia [illegible] ad tempus fuit commendata, et de violencia [illegible] in [illegible] procedatur. Item episcopus [illegible] die illa [illegible] donatione [illegible] canonicis [illegible] de hoc [illegible] quietus sint. In [illegible] autem episcopum suum [illegible] accusat vel ad [illegible] ponitur [illegible] contentione fuit conf[illegible] et super eadem ecclesia perpetuum silencium imponatis ipsum ab impetitione [illegible] desistere compellantes.

Ceterum si eidem fuit ecclesia ipsa canonice concessa et collata, et postea de crimine aliquo non fuit convictus, [illegible] de iure debuit spoliari vel post appellationem [illegible] aliquam allegavit illa ecclesia fuit spoliatus, ipsum faciatis ei restitui et in pace dimitti. Datum.

Meminimus [illegible] mandasse ut [illegible] albinie cum electum con[illegible] firmavimus [illegible] impedire [illegible] [illegible] ad nostram audientiam appellasset se videret, proponere quod de symonia accusaret eundem mandatum nostrum [illegible] effectui mancipare [illegible] te non decet in hac parte appellationi eius [illegible] deferre, cum idem illius manifestus fuerit [illegible] et eum testimonium [illegible] cum inde fuisset [illegible]

[illegible] abbatisse [illegible] non [illegible] impetiti [illegible] archidiacono [illegible].

Licet in beato [illegible] et [illegible] Sancti Stephani [illegible] canonici ecclesie [illegible] ad sedem apostolicam audientiam [illegible] te varia crimina commisisse ac ab eis fuisses [illegible] perjurio crimine symonie et [illegible] delatus. [illegible] certum terminum assignavit quo [illegible] conspectui nostro te presentares. Cum autem [illegible] tenore citationis ad sedem apostolicam accessisses, [illegible] apparet [illegible] de [illegible] nec aliquid de contingentibus omittere videremur [illegible] archidiacono in nostra presencia constitutis [illegible] diligenter siquid super premissis ad [illegible] vel alius proponere vellent [illegible] legitime demonstrare. Ipsi autem quod non proposito accusandi hec [illegible] sed super quibusdam incorrigibilibus [illegible] intimanda [illegible] invenimus [illegible] impetrandis mandati formam excessit. Nos [illegible] canonicis [illegible] silencium duximus imponendum, ne te de cetero [illegible] super hiis accusare valeat vel infamare. [illegible] canonici [illegible] in [illegible] desistere noluerunt [illegible] ne id non duximus imputandum [illegible] in absolutione [illegible] canonice [illegible]

[illegible] ... quasi ebrius in tabula [illegible] nulla [illegible] in illa nocte sequenti mane [illegible] ...

[illegible]

pernoctavit. pernoctare totam noctem significat. ff. de verb. sig. in bana. § pernoctare. dormicione. vel non vi. ieiunius. propter indigestionem. sed planius celebrasse. quod fieri non debet. de con. di. i. nullus sacramenta. et de con. di. ii. liquido. in eorum. s. de confes. cum super. et presente adversario. ff. de confes. certum. § ii. quod si coram alio non suo iudice non nocet talis confessio. s. de iudic. at si clerici. sine coactione. talis confessio per coactionem extorta non preiudicat. xv. q. ult. lotharius. xv. q. vi. c. i. C. quorum ap. non reci. l. ii. et ii. q. vi. § quorum versu. nullus homicidium ... in puericia non debuit sine culpa. lvi. di. sat puerorum. et xxii. q. vii. inventum. post hec quod cum per ap. legitime interpositam fit debet innovatum revocari. s. de of. del. super quoniam. in fi. et s. de appellatione. restitui cum fructibus perceptis. s. de restit. spol. ubi de hoc. l. ... eminem. et i. per alia prec. i. per se ipso ... adverso. accusaret. sed non ... locum haberet adhuc actio nondum habuisset plenum ius. sed pocius debuit excipere contra quod per concedi. sed quod repelletur ab optento per admitti accusatio de hoc di. i. e. super huius. inimicus. § si non fuisset manifeste inimicus desserendum fuit ap. quod tamen cum crimine exceptum fecerit potuit accusare. ut plene de hoc dicitur. c. s. cum p. tulit tolsinum. forsitan super eadem causa vel alia contra alio ipsam accusante et ob hoc solum preiudice inimicus. si. s. e. cum p. et si. iiii. q. iii. in prin.

licet in beato. et i. q. summus. sed quod papa quam ut abusus nostri vellet aliquid proponere contra ipsum. si cum accusator non compareret intra termino prefixo amplius non auditur nisi probet iustam absenciam. iii. q. v. quisquis.

pocius in eodem ordine bone opinionis. ex(istit)... episcopo vestro eum ex infamia detectensi. Cabilonensi episcopo et abbati de Firmitate inquisitionem fame reduximus committendam. Idem Sageburgensi archiepiscopo.

Veniens ad apostolicam sedem A. Pragensis canonicus nomine ecclesie Pragensis episcopum in alia posuit coram nobis quod cum esset filius sacerdotis in ecclesiam fuerat Pragensem intrusus. et eiusdem ecclesie privilegium homagium duci Boemie prestitisset: sic subiciens Pragensem ecclesiam servituti et infamie. Unde predictum episcopum ad festum resurrectionis dominice peremptorie nos meminimus citavisse. Idem vero ad suam excusationem varia discrimina consecrationem estimatur imminentem et quod filius Boemie principis esset per ipsum baptizandus tunc temporis per nuncios et litteras allegavit. Licet autem excusationes huiusmodi sic erant frivolas estimantes ipsum reputavimus contumacem nec procuratores eius in ea possemus recipere criminali. Cum concessimus auditores ut si possent cum aliquibus excusarent. Sed cum predicta obiecta fuerint ex adverso ... super hoc ad Magdeburgensem archiepiscopum litteras fuimus impetrare. Idem A. mo... tandem se videns prelatione deficere ad pedes eius humiliter se prosternens veniam postulavit. et quod adversus eum calumpniose processisset confessus fuerit cum super hoc mandato stare eiusdem archiepiscopi iuravisset precepit eidem sub debito prestiti iuramenti ut eidem episcopo de cetero super talia non auderet. Cum igitur nobis expositum A. confessione constaret ipsum iuramentum huiusmodi prestitisse. ac tale recepisse mandatum super impetitione dicti episcopi silencium ei duximus imponendum. et continuationem cum eidem episcopo citationem et purgationem pro infamia indicentes: D. priori sancti Fridiani et magistro B. canonico Pisano.

Super his de quibus nos consulere voluistis. sic. ... respondemus quod cum modis valeat crimen opponi. denunciando et excipiendo et accusando. Sequitur cum in modum denunciationis opponitur non est inscriptio necessaria. Si cum in modum accusationis obicitur ... sed ... ad deponendum mittitur accusator. Sed ad exceptionem est denunciatio facienda. Cum autem excipiendo fuit crimen obiectum distinguendum est quare opponatur. et quando. Si autem obiciatur ut ab accusatione vel testificatione aliquis repellatur. non est inscriptio necessaria. Sed cum opponitur ut quis a promotione officii vel beneficii excludatur. Si autem ante confirmationem electionis obiciatur non cogitur quis se inscribere. quod eum hoc modo prelatum impedit promovendum. Sed non debet ignorari promotum per confirmationem vero cum scilicet ordinandus fuit aliquis. aut consecrandus. quod ab optinendo repellit et deicit ab optento

quo non huiusmodi ratum. s. de of. del. cum olim. et s. de rescr. cum dilecta. de cetero. s. e. de his. iii. q. v. c. i. v. q. v. aliquin. C. qui actu non pos. si ea. ff. ad turpill. qui destitit nisi iterato crimen contineret. ar. vi. q. i. imitatio. nam exceptio rei iudi. non obstat. in de pri. commissis. ff. de except. rei iudi. sive mea. et i. s. et C. ad exhibendum neque. et s. de except. c. pen. circa inicium inscriptionis et quod ante inscriptionem destiterit ei non imputatur. quoniam nemo compellitur accusare. ut ii. q. iii. si quaqua. et c. sic si iuratus post libelli oblationem sine pena desistere licet. ff. ad turpill. quesitum. tamen ille qui desistit tenetur iniuriarum. ff. de iniur. is. apud. § siquis libello. In civilibus tamen actoribus bene compellitur agere post libellum oblatum reo instante. C. quomodo et quando iudex. aut. qui semel. Io. delectemur. ar. quod potencius est privilegium bone fame quam male oppinionis. i. ar. de purga. ca. cum in iuventute.

Veniens. et i. hec. § hic expressum quod in causa criminali non intervenit procurator nec ad agendum nec ad deffendendum. v. q. iii. in criminalibus. et iii. q. ix. absentis. ff. de public. iudi. l. pen. § i. hoc est generale. fallit tamen in casibus in crimine iniuriarum. ut iii. q. ix. § ii. et C. de iniur. l. ult. sed ad excusandum vel excipiendum admittitur procurator. ut hic. et xxiii. q. v. rcos. et s. de dolo. cum dilecta. Item cum agitur de crimine non criminaliter intervenit procurator. s. de procur. tue. et i. c. ex inf. Item si crimen non excedit penam relegationis. ff. an per alium. cae. ap. excerteri. pos. lau. Item in levibus criminibus. ff. de acc. levia. ar. Item in crimine suspecti tutoris. ff. de procur. non solum. § ult. Item cum quis accusat alium de ingratitudine. ff. de procur. sed hec proc. Item in actione popularis intervenit procurator ad agendum pro privato dampno. ff. de procur. licet in popularibus. sed pro publico non intervenit procurator ad agendum sed ad deffendendum. ff. de popularibus acti. qui popularis. Item cum defendit furti in crimine. ff. de accusat. sicut. § ult. Molendus dixit quod expresse rei per licet compellit semper procurator intervenire. v. q. iii. rcos. sed illud loquitur in parte ad allegandas causas absencie. quia publice utile est absentes a quibuscumque deffendi et quilibet pro eo verba facere audiri. ff. de procur. sunt quoque. § publico. et hic illi admittitur ad excusandum. et sic intelligitur. xxiii. q. v. rcos. Io. tale mandatum. quod de iure fieri potuit. l. s. c. ex. silencium. nota quod qui iuravit se non accusaturum aliquem amplius non auditur contra illum. s. de iur. iur. quadam. et maxime ubi primo calumpniose accusavit. ut hic. quia presumitur pecca quod malo animo movetur. ut non est ulterius audiendus. ar. iii. q. x. placuit. vel etiam simpliciter remisit accusationem. xxiii. q. iiii. si ille. et de pen. di. iiii. divina. et xxiii. q. iiii. corpore quod quis dixit se nolle accusare illum. amplius non auditur. ff. de adulter. si maritus. § si negavit. sed numquid talis potest ipsum denunciare non obstante iuramento. quod iii. per decre. predictam. quadam. quod non est verum cum primo calumpniatus fuit quia calumpniose denunciator non auditur. immo punitur de calump. i. c. ex. c. ii. sed numquid potest illum accusare de crimine de quo absolutus est. de quo dic. ut s. e. de his. et quod non hec. i. ii. q. i. prohibentur. Io. contumacia. sic patet quod semper debet quis venire ad iudicem sive iuste sive iniuste vocetur. aliter punitur ut contumax. ut hic patet. ff. nequid cum qui in ius voc. ut.

et C. qui actu non pos. si ea. et s. de fide instru. accepimus. Ideo non statim debet iudex absolvere preterea. licet actor sit absens. quia potest esse quod habeat iustam causam absencie. ut lic. no. contra quod iudex hic debet vocare iuravi et tempus et alterius impedimenti. ff. de vacat. muni. tempus. ff. quibus ex cau. ma. sivi. § i. et ff. de dampno infect. si finita. § si forte. et ff. de iudic. sed prior. in fi. ideo papa illos requisivit quia forte credebat quod iustam causam impedimenti tacerent. ar. ii. q. vii. plerique. et no. quod licet absenti restituatur actio sua. ff. quibus ex cau. ma. siqua. tamen timor non restituitur ad accusandum. ff. de mun. auxilium. vel ideo non imponitur silencium actori. quia actor prius monendus est ut procedat. C. quia accusa. non pos. quod crimen. et ideo isti requisiti fuerunt si vellet aliquid proponere. quia si requisitus accusator non procedit quin non auditur ut hic patet. et pena predicta. sed vel quod isti puniri debuerunt in expensis. quia fecerunt illum citari ad curiam maliciose. ar. l. predicta. quod crimine. et ff. de iudic. cum quod tenetur. sed excusatur per mutuum quia formam mandati excessit. unde non tenebatur. idem est dicendum ubi contra agitur de crimine civiliter. ff. de iur. fisci. l. ii. § senatus. sed in negociis civilibus aliter procedi contra absentem actorem. ut C. de iudic. properandum. Io. dolo. dicendum est. s. de dolo. preterea. formam excessit. et ideo non valuit. nec preiudicat eis ex

ex. l. ampliore. § si quis. ff. iudicatum solui. si reus quod uerum est cum dubitatur an ei citatio teneat. s. de ap. si duobus. et c. cum parati. et ff. de iudiciis. si quis ex aliena. sed si euidens est quod citatio non teneat, non tenetur uenire citatus, puta si citet aliquis tempore feriato, ut v. q. ii. c. i. et c. conspicimus. s. de feriis. c. ult. et ff. de feriis. l. i. nisi esset iusta causa, ut unde dicitur puta res peritura uel ratione criminis. Vel si pietas uel necessitas hoc suadeant, quamquam non ualeat ratione personae. ut. iii. q. iii. §. liber. quamquam ratione loci inhonesti. ff. de arbitris. si cum dies. § arbiter. uel si esset nimis remotus, forte uel non teneretur si constaret quod iniustus non iuncetur illa clausula non obstante constitutione de duabus dietis. s. de rescriptis. non nulli. si euidens sit ipsum non esse iudicem quia citat. s. de off. del. ex litteris. uel si ordinarius citat illum qui non est de sua iurisdictione, nec ratione criminis siue contractus. s. de foro comp. c. ult. ubicumque dubitatur de iurisdictione uel allegatur priuilegium, sin autem tamquam contumax potest puniri. ut hic

1 a

ualere et quando. et infra. nolumus obseruari. arg. quod iudex qui male iudicauit non dicitur functus officio suo, sed iterum debet procedere et bene iudicare. arg. ff. de arbitris. diem autem. § sed si de pluribus. arg. quod quis siue bene siue male sententiam dixit iudicis se immiscere non potest. ff. de arbitris. quod arbiter. et ff. de re iud. iudex. et s. de off. del. in litteris. secus in casu isto quia ubi erant generales legati ad inquirendum. uerum non poterant mutare si errassent et modum tulerant suum. sed errauerunt in processu.

Ad extirpandam ordinariam penitus sed magis ... bitum districti iudicis est uindictam in se ponit. est excipiens a litis ingressu si defecerit in probando, pro eo quod crimine scilicet probato probat quod per electionem et confirmationem ei fuerat acquisitum. Si ob hoc prius habita non amittat. licet ei agatur de crimine, non est tamen hic causa criminalis. Unde propter prelatorum potest ... ¶ Vercellensi episcopo et Albi de Tileto.

Qualiter et quando. et infra. Sic ecce nouerit episcopum debitum in inquisitionis ordine obseruatis. dis. v. In dominis commendauimus. Si non consuetus occasione ... hunc ipsum tempore ... nolumus obseruari. sic inde nascuntur iniurie: unde iura nascuntur. Ideo ... ad conseruationem iuris iudicium recurrentes. sic ecce prescriptum ordinem tamquam homines excessibus non prodeat. uos errorem nostrum corrigere potestis. ut aliorum corrigatis errores quam a districtu iudice In qua mensura mensi fueritis remetietur uobis. Ita iudex ut in eminatis ordinem aliquam contingentem per quam ne inualescat ueritatis auctoritas. quanto cautius et prudentius potestis. ... ad presens quam ex huius inquisitionis ... fuit acta non potest ordinabiliter agi. Sed non prescriptum ordinem custodiatis. omni gratia et timore postpositis deum solum habentes pre oculis. Via regia incedentes. sine personarum acceptione in negotio procedatis. forma non iuramenti quam adicias

nonatur super inquisitione facienda est. In hoc negotio recepistis. In singulis nolumus obseruari. ut iudex iurent etiam quod super hiis que sciunt uel audiuit in ecclesia sua reformandi causam incipere quam in medio. exceptis ... criminibus ... meram et plenam dicant inquisitoribus ueritatem. ¶ Arelatensi archiepiscopo et uallis magne abbati.

Cum dilectus filius cisterciensis abbas et P. et R. monachi fontis frigidi. apostolice sedis legati ad agathensem ecclesiam accessissent, ut in ea legationis officium exercerent, quod de agathensi episcopo per frequentem clamorem multa fuerunt sibi insinuata sinistra, uoluntque descendere ac uidere si clamorem opere compleuisset. et sequitur. Vos nobis non constat sub qua forma episcopo canonicis agathensis coram dictis legatis prestiterunt iuramentum. uerum uidelicet ita iurauerunt ut super statu ecclesie plenam et meram dicerent ueritatem, aut ut ad inquisita ueritatem responderent. Et infra. quod eidem legatis expresse mandetis ut sub qua forma iuramentum prestiterunt studeant fideliter intimare. et si secundum distinctionem ... sub secunda forma iurarunt. aut ipse sufficienter probauerit se sub illa forma iurasse. aut per depositiones testium quas produxit aut et aliorum depositiones ille non fuerint publicate: si productioni testium renuntiare canonici qui non secundum eandem non tenentur ex debito iuramenti: nisi ad inquisita solum respondere. uos sinatis

b iniuriae. C. unde ui. inueniuntur. et xi. q. i. puenit.

c corrigere. no. quod iudex potest corrigere errorem suum si male interlocutus sit. ut hic ps. et s. de ap. cum cessante. et j. de sententia exc. sacro. et ff. de re iud. quod iussit. et etiam cum errat mutat sententiam. s. de frigid. fraternitatis. et xxxv. q. ix. § hiis ita. et c. sinautem. et c. grauem. et xxii. q. iiii. magne. et testis potest corrigere suum errorem. s. de testibus. ex parte. licet. s. de usu pallii. nisi. et quod imperator non erubescam si quid melius hominem quam prius dixi adinueniam et competentem prioribus imponere correctionem ne ab alius corrigi expectem. in aut. de nuptiis circa prin. per unam columpnam coll. iiii. ordinabiliter. xxiiii. q. i. neque si aliquis. et c. forte. et i. q. i. non est putanda

d ordinabiliter. ut s. de iudi. nouit. et s. de regularibus. ea que.

e in singulis. s. de translat. inter corpalia. et s. de re iud. causam. et s. de testibus. non possunt.

f exceptis occultis. quia super hiis inquisitio fieri non debet, sed super illis tantum de quibus infamia precessit. j. e. inquisitionis. § i. et c. qualiter. et si testes de occultis dicant non puniuntur. c. inquisitionis. quia super hiis (?) ... iurauerunt. plena tamen iurauit sub hanc formam se si iurant respondere tamen ad interrogata. sic. j. c. pro.

k nichil. et j. tribus. quia patet so. uel. et certum modum habet. s. pro inquisitionum. j. e. inquisitionis. et c. qualiter et quando. et j. de sy. licet heli. exceptis notoriis. ut in c. licet. et lex etiam dicit quod quatuor sunt genera cognitionum quia aut agitur de capitali crimine aut de fama aut de pecuniaria re aut de honoribus uel muneribus agitur. ff. de uariis et extraordinariis cognitionibus. l. ult. prin.

l oportet inscribi. sic. j. de sy. licet heli. nisi in casibus primo notoris in crimine ambigeatur. C. de ambiguis. l. una. Item in leuibus et priuatis criminibus. arg. ff. de accus. leuia. Item in hiis que ad patrimonium referuntur. C. de accus. ea quidem. Item in crimine apostasie. C. de apostatis. l. apostatarum. Item accusat principium quod commixtum cum christiano iudeo. uel econtra. C. de iudeis. nequis. inscribere et obligare se ad eandem penam si non probauit quod reus debuit pati. si probasset ipse accusator. ut ii. q. viii. quisquis. et c. qui crimen.

m denuntiatio. procedit legitima admonitione. arg. repulit. j. e. cum dilecti. nisi in casibus. j. e.

n inquisitionis. l. B. testificatione. s. de ordi. cogni. cum dilecti. et s. de testibus. super eo. et c. testimonium. et s. de

o except. denique. accusatore (?) proinde pro actore repelli obiecto sibi maiori crimine prin. etiam uel minori in modum exceptionis quia criminosus actore non debet ut ... s. e. c. i. et c. nulli. et ii. q. vii. sicut sunt querendum. sed ab excipiendo non repellitur quis propter crimen seu propter excommunicationem. s. de except. cum inter. et c. dilecti filii. quia cuilibet reseruatur legitima defensio ut ibi dicitur.

p impedit promouendum. obstat etiam indignitatibus postmodum acquirendis

q s. de elect. super eo. et arg. ii. q. i. prohibentur. non deicat. propter hoc non priuatur aliis dignitatibus siue beneficiis quia non agebatur ad hoc. s. de ordi. cogni. cum dilecti. et ff. de liberis agno. l. i. in fin. sed si post comprobationem generata sit eius opinio non promoueatur. s. de testibus. testimonium. et lxxxi. di. tantis. et s. e. omnipotens. nisi se purgauerit

r post confirmationem. tunc ei spirituale uinculum est contractum. s. de translat. inter corporalia.

s arbitrium. hoc generale est quod ubi certa pena expressa non est iniuncte arbitrio iudicis relinquitur. s. de off. del. dectam (?). et ff. de iure deliberandi. l. i. in fin. et a tali pena imposita potest appellari. sed a pena expressa in iure. ff. de re. (?) sig. l. ampliorem. sic et ubi ius expressum

t non est secundum equitatem est procedendum s. de translat. c. ult. affligendus. licet enim non inscribat obligabit se ad extraordinariam penam ad arbitrium iudicis ut hic patet et equum arbitrium iudicis debet esse. unde si excedet reducenda esset pena illa ad arbitrium boni uiri. s. de uita

v et hon. quia nali (?). et c. ueniens. ad criminalia. et cum requiritur in tali causa presentia plurium episcoporum ac si esset criminalis. xxxi. di. illud. et ii. q. vi. hec quippe. et in hac causa testes compellendos credo ut no. s. de

x testibus. c. ult. in fine glose. procuratorem. sic. s. de procur. tue. sed ubi de crimine agitur criminaliter non mittet procuratorem. s. e. c. proxi. uide de hoc.

h cum dilecti. et j. cum abbas cist. et p. et r. legati essent apostolice sedis cum audiuissent per frequentem clamorem multa sinistra de episcopo agatensi. uolentes inquirere ueritatem accesserunt ad ecclesiam agathensem receperunt iuramenta capituli et canonicorum et in illa inquisitione episcopus confusus fuit. et quia ipse commisit symoniam dilapidationis quod habuerat res naufragium episcopus timens illas confessiones uoluit se contra excusare quod illas dicens quod iurauerat respondere tamen ad interrogata legati dicebat quod sub alia forma iurauit. scilicet quod plenam et meram dicerent ueritatem et quia tunc se non excusauit contra eum debebat audiri. in negotio illo declaratum est a papa. et quod iurauerat respondere tamen ad interrogata aperte se ap. quosdam testes produxit. sed quia non constitit papae sub qua forma iurauit cum depositiones ille non fuerint publicate nec ipse renuntiauerit testibus producendis mandat papa super hoc inquiri ab illis inquisitoribus sub qua forma iurauerunt. et si secundum illorum inquisitorum responsionem constiterit quod iurauerunt sub secunda forma. aut si episcopus hoc probauit per depositiones testium quos produxit produxerit. aut etiam aliorum qui secundum illam formam non tenebantur respondere nisi ad interrogata admittantur excusationes episcopi super confessionibus suis quia excusationes ille exponunt confessiones illas. et si excusationes probauerit absoluatur. ubi si non excusationes non probauerit uel si iurauerunt plenam et

[illegible gloss]

excusationes audire curetis, et si eas probaverit, cum excusationes huiusmodi confessiones eius non perimant, sed exponant, que tales sunt ut ad bonum et malum valeant retorqueri, et ideo indigeant debent [illegible] cum sub apostolice obtentu absolutionis [illegible] et si repertus sit culpabilis, in quibus ex labore [illegible] et prudentie premittimus. Quos propter hanc causam in curia tenuit, hi levius culpa tenuit et valeant indulgeri, quod si excusationes illas super dilapidatione, naufragio et symonia probare nequiverit, aut sub prima forma iuravit, cum super eandem non veritate tacere non admittatur esse debuit [illegible]. Vos non obstantibus excusationibus, quas denuo non proposuit, cum in confessionibus suis nullam omnino fecerit mentionem, quamvis firmiter asserunt quod plures ex illis predictis legatis exposuit, cum hoc per se probare non possit, tamquam qui solus examinabatur ex illis, eum ab administratione agatis ecclesie removere curetis. Idem archiepiscopo [illegible] et abbati sancte Marie de [illegible] et archidiacono [illegible].

Cum oporteat episcopum et [illegible] supervenientibus ad apostolicam sedem [illegible] canonicis in multa enormia ecclesie [illegible] episcopum proponentibus coram nobis, et illa non debeamus sub dissimulatione transire, nos inquisitionem illorum duximus committendam. Verum dictus episcopus antequam adveniret citatorio prevenit, ad presentiam nostram accedens proposuit quod illi qui ei crimina de ipso suggesserant, typo malitie potius quam iustitie zelo ducti, nobis hec intimarunt, cum ipsi eius sint inimici manifesti, quia cum eius hostibus conversantur et consanguineos eius et socios ac complices intendant ad testificandum producere contra ipsum, qui ad denunciandum seu testificandum admitti non debent, ut potest [illegible] transgressores [illegible] criminibus irretiti. [illegible] insuper predictus [illegible] fama ipsius lesam esse [illegible]. Nos ad inquisitionem eorum non subito procedatis, quod si ad inquisitionem fuerit procedendum, dictos procuratores vel alios quos ipsius esse constiterit inimicos non ad prosecutionem inquisitionis nec ad perhibendum testimonium contra ipsum episcopum admittatis, sed per viros idoneos super his que gesta sunt inquiratis diligentius veritatem et similiter, quod si probatum fuerit contra ipsum, vos canonicam purgationem indicatis eidem. Idem.

Cum dilecti filii [illegible] si vobis constiterit predictos quorum nomine sunt excessus huiusmodi de episcopo nunciati publice concubinarios tunc fuisse, propter quod in eos fuit excommunicationis sententia promulgata, vel per factum episcopum de iam dictis excessibus non fuisse primo motum ab eisdem, vel ipsos conspirasse in eum, a denunciatione repellatis eosdem. Alioquin auctoritate nostra [illegible] sunt hinc inde proposita [illegible] episcopo [illegible] ne super his super quibus ad audientiam nostram fuit delatum [illegible]

[illegible gloss]

appellatione postposita clericos indebite gravare praesumat. Datum cum super dicta mixtura forma mandati nostri fuerit consummata. Decretum extra de eo Geben. et n.

Inquisitionis negotium contra episcopum et canonicos Valentinos vobis commisimus faciendum. Et infra. Secundo consuluistis quid vobis sit statuendum. Si contra quempiam per inquisitionem probatum fuerit tale crimen, quod deponere debeat accusatum crimine convictum. In quo quidem duximus distinguendum, utrum sit tale crimen, quod ordinis executionem praecepti aut retentionem beneficii post peractam poenitentiam impediret, puta si homicidium commisisset, vel adeptus esset ordinem aut beneficium vitio simoniae, quo casu erit sic in accusationis iudicio procedendum. Alioquin secundum poenitentiam et qualitatem excessus poena poterit iudicantis discretione moderari. Ex eis dubitationis articulus continebat, utrum cum duo vel plures iurati affirmant aliquem crimen eisdem videntibus commisisse, de quo aliquis in fama non laborat, aliqua illi poena infligi debeat. Item utrum ad petitionem quorundam canonicorum vobis occulte cedulam infamationem episcopi continentes, fiat ad inquisitionem eorum quae in ipsis continentur cedulis procedendum. Item an fides eorum dictis debeat adhiberi, qui post iuramentum interrogati, utrum sint eorum de quibus agitur inimici, respondeant quod non diligunt illos, vel directe inimicos se asserunt eorundem, aut etiam ante iuramentum id publice confitentur. Item nullas inimicitiae causas poterant ostendere. Ad hoc respondemus, nullum esse pro crimine super quo aliquis non laborat in fama, seu clamosa insinuatio non processit, propter hoc puniendum. Quinimmo super hoc depositiones esse eum recipi non debere, cum inquisitio fieri debeat solummodo super illis de quibus clamores aliqui praecesserunt. Ad petitiones eorum qui libellum infamationis porrigunt, in occulto procedendum est ad inquisitionem super contentis in ipsis nullatenus faciendum, aut etiam adversus eos esse quos fit inquisitio. Fides adhibenda est dictis eorum qui post iuramentum vel ante tacite vel expresse inimicos se asserunt eorundem, nisi forsan ante iuramentum in fraudem id facere praesumantur. Quaesivistis etiam quid statui debeat si inquisitio per certam scientiam, sed tantum per famam eorum qui sunt inquisiti credulitate iurantium constat inveniri. Item utrum aliquis super eo crimine reputari debeat infamatus, de quo ipsum duo vel tres, aut etiam plures dixerint infamatum, licet de ipso inquisitionem sinistrum in publico audiatur. Ad quod est nostra responsio, quod propter famam et deponentium credulitatem dumtaxat non erit ad depositionis sententiam procedendum. Sed in infamato poterit

nonica iudicia purgatio. Si autem arbitrium iudicantis [illegible] per duas partes eorum infamatum reputare non oportet, cum apud bonos et graves lesa opinio non existit. Idem episcopo et decano Silvanectensi.

Ad petitionem Galteri quondam Acobiensis abbatis, R. presbytero cardinali nobis [illegible] annos duodecim correctionem commissam et inquisitionem [illegible] fratribus presentes non reclamantes super statu monasterii cepit inquirere diligentius et cum inquisitionem fecit cum personis convocatis propositis inquisitionem eandem si quid in ea notabile duceret proponendum. Idem presentiam eius adeuntes allegaverunt quod monasterii correctionem procedere non valebat, que predictis iudicibus prius fuerat auctoritate nostra commissa, et ipsum ex multis causis se asserebant habere suspectum. Vocem quod non appellationis emisit, que cardinalis [illegible] que probata fuerant coram eo, amovit a regimine abbatie, dando fratribus eiusdem loci liberam facultatem alium eligendi. Qui fratrem de Argentolio elegerunt, concedit in abbatem et [illegible]. Cum quod nobis de talibus fuit facta fides, per quem [illegible] G. erat in [illegible] admonendus et si restituendus foret per iudicia [illegible] ipsum providimus manere privatum regimine abbatie. Super dem [illegible] pro eo quod predicto G. [illegible] credimus non [illegible] remoto intelleximus obviandum per consequentiam [illegible] legitime substitutum per sententiam amoveri, que cessit non per [illegible] vel defectum. Nos [illegible] ipse [illegible] sollempnitatem [illegible] ipsum et postmodum restitutum in abbatem. Idem.

Accedens ad presentiam nostram B. nepos quondam H. subdiaconi [illegible] nobis confessione monstravit, quod cum idem H. episcopo apostolice sedis [illegible] immunis criminis indigni fuisset, quidam [illegible] ecclesie Cremonensis ei duxit opponendum [illegible] nisi purgat. Super obiectis eidem in modum exceptionis criminibus, videlicet periurio, homicidio, publice fuit infamatus, confessione tamen super eam executioni mandentes. Deinde si legitimus accusator et ipse super predictis criminibus dinoscitur responsurus, audiatur que fuerint hinc inde proposita, et si predicta crimina vel eorum aliquod legitime probatum fuerit coram eum, super eadem prebenda silentium imponatur. Si vero coram eum legitimus apparuerit accusator et ipse super predictis criminibus dinoscitur responsurus, in famam [illegible] in [illegible]. Si defecerit, imponatur ei silentium. [illegible] reddentes ab eius molestia [illegible] in expensis legitimis condempnetis. Innocentius III in concilio generali.

Qualiter et quando prelatus debeat procedere ad inquirendum et puniendum subditorum excessus, ex auctoritatibus novi

t. xv. c. ii. et ita idem est quantum ad penam quod procedit ad petitionem alicuius prosequentis inquisitionem sicut quod prosequitur partem iudicis ad famam vel clamorem et quod procedit ad denuntiationem alicuius prosequentis inquisitionem non credo necessaria admonitionem quia non agitur ad penam ... necessaria est admonitio secundum formam evangelii sed in predictis duobus casibus agitur ad penam et aliter cum quis denuntiatur ad penitentiam quia tunc agitur ad penitentiam

pagendam tunc et punitur sicut cum agitur per inquisitionem ut supra c. ... in aliis casibus cum agitur per inquisitionem punitur ad arbitrium iudicis, supra e. inquisitionis l. ii. nisi, et ar. i. c. e. ... denuntiatio non precedit fit ad penam per agendam et ei ... regularis est prius impositio et tunc canonica est actio admonitio ut hic dicitur et supra e. c. cum dilectus et c. ii. alii replicant denuntiatio ut ubi dicitur impositio

per agendam non ad penam imponendam ... non da officiu vel beneficium et sic intelligitur illa glosa i. quo sic incipit sic. i. de sy. licet hely. de hoc notatur in glosa precedenti. Item numquid reus possit petere audiri ut ... contra illum qui inpetrat inquisitionem sic contingit talis in dicitur ubi admittitur ... supra de ... per totum dicitur quod non quia inquisitio iudicis officio expedit non ... actionis sic ... ideo quia ... presumitur quod ex odio ... fiat ut supra e. cum ... et iii. q. v. c. ii. et non ... ne omnis sed inocentia reus purgat ... de publicis iudiciis is qui et testes compelli possunt ad probandam inquisitionem. supra de testibus ... licet in iudiciis ordinariis ... non debeat in criminibus si qua principaliter vel incidenter obiciantur ut c. e. dilectus ubi de hoc dicitur ut ibi no. in fine no. Item et illud potest facere prelatus cum infamia ad ... aliquem ad ipsum pervenit ut ... conquirit ... nominibus accusare et si aliquis appareret accusator audiatur illum et procedat legitime in actione. supra e. c. ... et xv. q. v. Primo denuntiando et i. de puri. ca. ... si autem non appareat tunc potest procedere ad inquirendum ut supra dictum vel indicere etiam purgationem nisi si defecerit puniatur ut supra e. c. ... sed melius est quod inquirat quia processum est actore quia de facili nullus accusaretur. quid si aliquis alterius dyocesis vel de alia parrochia ... tacito petit inquisitionem vel denuntiaret numquid debet audiri cum ipsius non interest presumitur quod non caritate denuntiaret ut impetret inquisitionem ... credo ... ar. supra de testibus ... a ... ta

b cito quod males fuit. distinximus. in parte decisa ab illa decretali supra e. qualiter ... cum dilectus et ... usque ad quod debet h. redde

c rationem sed qualiter debet reddere prelatus rationem administrationis prelatus est tenetur reddere rationem sicut administrator tamquam tutor. C. de iudiciis l. ii. quia imparatur tutori et procurator domini non est supra de donat. c. ii. potest dici quod tenetur suo iuramento si aliter non potest reddere rationem ar. C. de donat. l. ... et ... iii. si quis et

d ii. q. i. in primis. et supra de hiis qui mittuntur ... c. ult. et famam ar. non famam ... per se probat. xxxv. q. vi. si duo. supra de eo qui cognovit consanguineam c. ii.

e et iii. q. iii. ... sepe. a malivolis. xi. q. iii. in cunctis. si hoc constaret quod a talibus esset orta, alias difficile est probare famam ortam esse a talibus. cum fama ab incerto auctore procedat, de co. di. iiii. ... satis potest dici quod iudicari ... purgatio unquam procedat in fama saltem ... scandalum ar. i. de pur. ca.

f accusationis. ... concussis columpnis xii. q. ii. gloria episcopi et ii. q. vii. accusatio. h. precedat inscriptio. sic supra e. super his et i. de sy. licet hely.

h presens is contra quem. ex hoc quod colligitur manifeste quod ordo iuris servandus est in inquisitione facienda supra e. ad petitionem. sed hic ... regula ... non est usque quaque servandus ut dicit ... iudicii formam sic i. de sy. licet. forma ista triplex est scilicet cum procedit accusando, denuntiando, inquirendo ut si agatur ... inquisitionis ... accusationis et probetur crimen deponatur quia hic ... actionis ut supra dictum in textu ut criminalis actio que ad diminutionem capitis i. ad degradationem tendit cum agitur per inquisitionem alia pena imponitur ut dictum est in illa notula magna ... quod si per inquisitionem probetur symonia vel homicidium quod non deponatur quia adhuc non est actum supra de cle. coniug. cum dilectus. ar. contra supra e. inquisitionis l. ... ubi de hoc supra de hoc dolo et contumacia. ... dic ut an. cum non per denuntiationem in predictis duobus casibus ad penam agitur

et veteris testamenti colligitur evidenter,
ex quibus postea processerunt canoni-
ce sanctiones, sicut olim aperte distin-
ximus et nunc sacri approbatione
concilii confirmamus. Legitur enim in
Evangelio quod villicus ille qui
diffamatus erat apud dominum suum
quasi dissipasset bona ipsius, audi-
vit ab illo: Quid hoc audio
de te? Redde rationem villicationis
tue; iam enim non poteris villica-
re. Et in Genesi Dominus ait: Descendam
et videbo utrum clamorem qui
venit ad me opere compleverint.
Ex quibus auctoritatibus manifeste probatur
quod non solum cum subditus verum
etiam cum prelatus excedit, si per clamorem
et famam ad aures superioris perve-
nerit, non quidem a malivolis et ma-
ledicis, sed a providis et honestis, nec
semel tantum sed sepe, quod clamor in-
nuit et diffamatio manifestat,
debet coram ecclesie senioribus verita-
tem diligentius perscrutari,
ut si rei poposcerit qualitas canoni-
ca districtio culpam feriat delin-
quentis, non tamquam idem sit ac-
tor et iudex, sed quasi denunciante
fama vel deferente clamore
officii sui debitum prosequatur. Licet
autem hoc sit observandum in subdi-
tis, diligentius tamen observandum
est in prelatis, qui quasi signum sunt
positi ad sagittam. Et quia non possunt
omnibus complacere, cum ex officio te-
neantur non solum arguere sed
etiam increpare, quinimmo interdum sus-
pendere, nonnunquam vero ligare,
frequenter odium multorum incurrunt et

insidias patiuntur. Et ideo sancti patres
provide statuerunt ut accusatio pre-
latorum non facile admittatur, ne
concussis columpnis corruat edifi-
cium, nisi diligens adhibeatur cau-
tela, per quam non solum false sed etiam
maligne criminationi ianua pre-
cludatur. Verum ita voluerunt pro-
videre prelatis ne criminarentur in-
iuste, ut tamen caverent ne delinque-
rent insolenter, contra morbum utrumque
invenientes medicinam, videlicet
ut criminalis accusatio que ad diminu-
tionem capitis, id est degradationem, in-
tendit, nisi legitima precedat in-
scriptio, nullatenus admittatur. Sed
cum super excessibus suis quisquam
fuerit infamatus, ut iam clamor
ascendat qui diu sine scan-
dalo dissimulari non possit vel
sine periculo tollerari, absque dubi-
tationis scrupulo ad inquirendum
et puniendum eius excessus, non ex
odii fomite sed caritatis proce-
datur affectu, quatenus si fuerit gravis ex-
cessus, etsi non degradetur ab ordine,
ab administratione tamen amoveatur omnino,
quod est secundum sententiam evangelicam
a villicatione villicum amoveri,
qui non potest villicationis sue dig-
nam reddere rationem. Debet igitur esse pre-
sens is contra quem facienda est in-
quisitio, nisi se per contumaciam
absentaverit, et exponenda sunt
illa capitula de quibus fuerit in-
quirendum, ut facultatem ha-
beat defendendi se ipsum; et non so-
lum dicta sed etiam nomina ipsa testium
sunt ei, ut quid a quo sit dictum

k statutis. i. de sy. per tuas. circa finem. no. hic ar. quod dignior est cetus clericorum quam monachorum ut ... q. i. legi.

l ... quidem generalia celebrentur sic abbates et priores abbates et priores non ... de ... triennio celebrant capitula sua. supra de statu regularium in singulis.

m statuant. isti sunt qui testes synodales. h. supra de testibus cogendis precipimus et xxxv. q. vi. episcopus in synodo. et debent esse de eadem episcopatu honesti et discreti quia tales melius possunt investigare veritatem quam generalia. ar. supra de testibus venientes ... et xxxv. q. vi. c. i. et ii. et supra qui ... ac non pos. iii. et isti appellantur visitatores qui debent circuire totam parrochiam de villa in villam ut lxxx. di. ... debent ... hoc sapit ut et ... parrochias ad quas accedunt quia suis stipendiis hoc facere non debent. supra de ... c. cum ex officii et xviii. q. i. ... et x. q. ii. ... et officium suum non debent esse dampnosum ar. ... q. iii. ... ar. contra quod episcopus debeat eos providere. et supra de officio de. ... et xxxiii. q. i. ... possunt concedere eis ... standum moderatos ... stipendiis ...

n ... illa ut decretalis si ibi non habent iurisdictionem quod non possunt aliquos ... corrigere vel ... ut ... ut ... imo possunt eis dicere ingressus es ut advena numquid ut iudices nos iii. q. vii. leges. Item ut quod debent ... xxxv. q. vi. episcopus in synodo. si sufficit quod sint honeste persone quibus ... sit credendum super hiis que referunt ... Item quare primo denuntiant hoc metropolitano quam episcopo cum prius debent ... episcopo. archidyacono ... xxv. de ... denuntiant si episcopus esset negligens. archiepiscopo x. q. iii. cum famulo ... et per hoc ... sicut ordo ... si sua iurisdictio episcopo non fuerit. xi. q. i. pervenit dicas quod illi inquisitores solam famam referunt metropolitano secundum quod intelligunt et inquirunt sine aliqua ... ut ad denuntiationem ipsorum possit ... quia ... episcopus negligens tamen si episcopus ... corrigere illos excessus non posset sua iurisdictione nisi ... denuntiant cum negligens appareat. x. q. iii. cum famulus et q. ult. ... referunt metropolitano ... quod multa sunt apud eos que egent correctione.

apparet publicanda. Nam exceptiones et replicationes legitime admittende: ne per suppressionem nominis infamandi, per exceptionum vero exclusionem deponendi, falsum audacia prebeatur. Ad corrigendum itaque subditorum excessus tanto diligentius debet prelatus assurgere, quanto dampnabilius eorum offensas desereret. In quos ut de notoriis excessibus taceatur, et si tribus modis possit procedi, per accusationem videlicet, denunciationem et inquisitionem ipsorum, ut tamen in omnibus diligens adhibeatur cautela, ne forte per leve compendium ad grave dispendium veniatur. Sicut accusationem legitima precedere debet inscriptio, sic et denunciationem caritativa monitio, et inquisitionem clamosa insinuatio prevenire, illo semper adhibito moderamine ut iuxta formam iudicii sententie quoque forma dictetur. Hunc tamen ordinem circa regulares personas non credimus usquequaque servandum, qui cum causa requirit facilius et liberius a suis possunt administrationibus amoveri. Idem in eodem.

Sicut olim a sanctis patribus noscitur constitutum, metropolitani singulis annis cum suis suffraganeis provincialia non omittant concilia celebrare: in quibus de corrigendis excessibus et moribus reformandis presertim in clero diligentem habeant cum dei timore tractatum, canonicas regulas et maxime que statute sunt in hoc generali concilio relegentes, ut eas faciant observari, debitam penam transgressoribus infligendo. Ut autem id valeat efficacius adimpleri, per singulas dioceses statuant personas ydoneas, providas videlicet et honestas, que per totum annum simpliciter et de plano absque ulla iurisdictione sollicite investigent que correctione et reformatione sunt digna, et ea fideliter perferant ad metropolitanum et suffraganeos et alios in concilio subsequenti, ut super his et aliis pro utilitate et honestate congrua provida deliberatione procedant, et que statuerint faciant observari, publicantes ea in episcopalibus synodis annuatim per singulas dioceses celebrandis. Quisquis autem hoc salutare statutum neglexerit adimplere, a sua executione officii suspendatur. Gregorius IX archiepiscopo et preposito sancte Marie Rothomagensi.

Olim I. et W. et P. ... monasterii ..., sic quod reformatio monasterii valeat retardari. Asserunt quod relaxatis excommunicationum seu suspensionum sententiis quas idem abbas protulit vel per quoscumque iudices promulgari fecit post inceptum negotium in eos et adherentes eisdem ac eis restitutis

abbas negotio ipso pendente contra iusticiam spoliavit in negotio de plano et absque iudiciorum strepitu procedentes cum talibus; maxime in hac causa non deceat dei servos in vestiu[m] ingiurratis [?] circa personas et observancias regulares inveritas [?] inquirendas corrigentes, et reformantes tam in capite quam in membris, que correctionis et reformationis officio noscuntur indigere. Iuramentis si qua de tacenda veritate abbas extorserit relaxatis. Provisuri ut negotio ipso pendente prefati monachi eidem abbati obediant, et intendant. Ita tamen quod per hoc prosecutio negotii non valeat impediri. Si vero testes contra eundem abbatem producti fuerint, dictorum ipsorum ei copiam faciatis. Procuratores autem monachi vel fratres per ipsos eciam duo vel tres vel istis vel aliis, quos ydoneos ad dictum negotium prosequendum duxeritis assumendos, faciatis de bonis eiusdem monasterii faciendas expensas ad prosecutionem ipsius negotii necessarias ministrari. Si qui vero per hoc receperint de bonis monasterii eiusdem non habere ministri credentes etc. Datum [?] episcopo et de albo et sabein abbati;

Relatum extitit etc. Sane dilectus filius T. et alii quidam canonici Frisingensis de nunciando monstraverunt quod Frisingensis ecclesie bona sui episcopi

quem ut dicunt fuit minus canonice assecutus, ad eo quod nunc dilapidat, et consumit quod nisi celeriter ad subveniatur remedium competens idem per eum ad irreparabilis dissolutionis compendium deducetur. Et solummodo rerum verum etiam fame sue prodigus, et salutis vitam ducit eciam nimis dissolutam etc. Discretioni vestre mandamus quatinus personaliter accedentes ad locum inquiratis sollicite veritatem. Et eam fideliter conscribentes. Sub sigillis vestris nobis transmittatis inclusam. Eidem episcopo terminum assignantes, quo nostro se conspectui representet. Permittis receptam potestate vendendi, dandi, et in feudum dandi, seu quolibet alienandi bona ipsius ecclesie. Item eidem etc.

Gregorius decimus Frisingensi. De calumpniatoribus.

Cum fratres Premonstratenses sint communia que in constitutis et maxime sacratis horis, in ferventius quam sint culpabiles qui in ea Iohanni diacono resideatis attendite ut Hylarium criminatorem ipsius nulla ex differentia vestra pena venientis castigaturi etc. Ex quo tante nequicie magnum sunt digna non est mentione tacere. In verbis eundem hic presentis subdiaconatu cui quo indignius fungitur privatum officio, et rebus pristinis castigatum in exilium cupereteri [?] in nostris. Cameracensi, Sagoviensi et Cavillensi episcopis.

Cum dilectus filius magister

missam pt' symoniacu ul' aliqd dic' omis peccator pt' cantare missam ... ad facultatem dispensandi ... dispensat cum aliis ... pt' hoicida qui cu symoniaco ... ul' sic dato q' omis peccator possit celebrare symoniac' eni no pt' ... ymo ...

scolas pateremus. ad ... ap. accessisti et de ... excessus uari os nu[n]ciatis examinatom ... mus excessum obitos et j. cum aut ... negocii examinatum diligent' n' intelligere potuerimus ... esse sufficient' aliquod de ... eundem epm absoluendu decreum. ab obiectis no b mandantes q' memoratu magistru scol'. dom canonice suam purgauit innocenciam. s. q' no ... animo ad ... cimia ... expressit/ ab offo. et bn'ficio suspendatis. ut ceti simili pena pt'iti. ad ... famiam plator' suor' no faciem ... Rego. Gre. synodo p'sidens. *de symonia et ne ali quid p sp'ualibus exigatur uel promittatur.*

Ordinando et j. Offic' no dz epc' manu grm i ponit. ita n' intsit. ul' nota rius. in ordinaton' g'ei uocem ul' calamum uende' pordinatone g' ul' usu palliu. seu cartis atq' pit tellis eum qui ordinat' oio aliquid dare phibem'. Ex co[n]cilio maguntine.

Qui in eccla aliq' ordinatu p pecuniam. expulit. eaq' q' in sibi tanto uendicauit. oimod' deponat'. ... eo pp'.

Si diic magi' glii su p(er)o ... eligendi licenciam ... dedit et j. ... quilib; catholicus est respuendus. q' ut ueritatem asserit/ ad

repellendam symoniaci rubiginem ... est exorandus. Accitum symo ... Idem. magi necce' ... phibene missar' solleppnia celebre ... dom quid eet' ... Quociens et j. ... de. Qy uenit ad nos qd psyoniacm ... fuit ordinatus. pp ea necce' ... phibe ne missar' celebrare solleppnia deputisses. dom quo ... ordinem. Urb. pp.

Sicut symoniaca pestis sui magni' alios meruos ... cit. ita sui duratone morbi eius signa patenti p'ona clarueriint de eccla dei dz eliminari. atq; appelli.

Tanta est labes huius criminis ... dedit ... ad ... dominos ... ad ... ad ... omis ... ecclastae pt' symoniacu ... quib; ut ab ordine male accepto remouent. ... Alex. iii. in co[n]cilio turon.

Non satis et j. phibem' q' ne ab his qui ad religione transire uolunt aliqua pecunia requirat'. n' p'cat' nec capellanie quib; monachor/ aut clericor' annua distinctione uendant'/ nec ab eo cui regimu ipar' gmittit' p caru. grm ... ullus p'cu exigat'. ... q' quis oe h decreu.

... aliquo laicum ... q' h ... symoniacu ... laboe/ imo nec p laboe ... q' qui petant no petat legis auctor ... q' qui petant ...

[illegible]

Hn' ... cupiditas emendi ul' uendendi spualia/ uel ad eis adnexa

attemptare presumpserit. tam iste qui dedit quam ille qui recepit vel consentit preter penam simonie [magis] non dubitet habiturum. pro septimis (?) et crismatis et olei perceptione nulla exigatur pecunia ... exactio acceptetur ... nec sub optentu cuiusdam consuetudinis reatum suum quis tueatur, quia diuturnitas temporis non diminuit peccata sed auget. Ex concilio lateran.

Cum in ecclesie corpore &c. et infra. Horribile nimis est quod in quibusdam ecclesiis locum venalitas perhibetur habere. Ita ut pro episcopis vel abbatibus seu quibuscumque personis ecclesiasticis ponendis in sedem, seu introducendis presbyteris in ecclesiam, nec non et pro sepulturis et exequiis mortuorum, et benedictionibus nubentium seu aliis sacramentis aliquid requiratur. Putant autem plures ex hoc sibi licere quia legem mortis de longa invaluisse consuetudine arbitrantur, non attendentes quod tanto graviora sunt crimina quanto diutius infelicem animam tenuerunt alligatam. Ne igitur hec de cetero fiant, vel pro personis ecclesiasticis deducendis in sedem, vel pro sacerdotibus instituendis, aut sepeliendis mortuis, seu benedicendis nubentibus, seu aliis sacramentis aliquid exigatur, districtius prohibemus. Si quis autem contra hoc venire presumpserit, portionem cum Giezi se noverit habiturum. Idem Vigiliensi episcopo.

Cum sit Romana ecclesia &c. et infra. Consultationi tue respondemus quod in ecclesiarum consecratione potes et debes procurationem exigere. Idem Colletano archiepiscopo.

De hoc autem quod est ex communi archidiacono Wintoniensi et quidam clerico eius electionem aliam pecuniam dicuntur promisisse, ut intelleximus, consentimus eidem tibi rescribendo respondemus, quod si manifestum est eundem archidiaconum et clericum obtentam illam promissam recepisse, aut inde confessi fuerint vel legitime convicti, ab altaris ministerio sine spe restitutionis deponendi. Si vero id manifestum non est, nec convicti vel confessi fuerint, sed tamen publica laborat in fama, eos canonica purgatione debes indicere. In qua si defecerint, tanquam a ... tanti sceleris sunt puniendi. Regem autem et principes ei debes inducere, ut sicut receperunt a prefato episcopo, ut eius electionem approbarent, assensum ecclesie examini suo dimittere ... restituant, cum ea sine gravi sue salutis periculo retinere non possint. Idem Eboracen. archiepiscopo.

Cum essent in presentia nostra constituti R. clericus et nobilis vir W. quidem W. ... facere non potuit presentem ... cum illa sufficienter constituit ... salem, cum ab eo presentati. Intelleximus quod memoratus miles promisisset ei dare ecclesiam ... eius in ... posset presentia promotione. Ac per hoc promissionem ... committere simoniacam.

Plurimorum posse diffinitivam sententiam ferri q(uod) non est vin(culum) et ut ita probabil(ite)r presumptio ... ut ex qua hic restes sive honestas ...
emo ... aliqd de quibuslibet ... xv q. i. ... in verbo ... celat ... q. symoniam committit qui p(er) aliq(uid) spali celat p(re)tium ... q. contingit ut symoniace teneat ... symoniacam ... ut ordinatus non ordinet ut electi qui non ... q(ui) aut ... in concilio ... c. sequenti ... ad finem ... hic ... q(uod) celare ... aliqd facere ... xxxvi di. si quis ... ut ... ff. de prop. ... solent ... ff. de condict. ob t. ... c. ult. ... illa non tangunt ... in hoc ... de iudicio q(uod) fit ad p(r)imam ... q(uod) teneret quilibet ... quis ... hoc accipere cum sit spirituale ... illud de iudicio q(uod) fit ad suum expendend(um) ut ... fugitivum ... p(ro) quo ... recipi ... consanguinitatis ... ut q(uod) consanguinitas symonias ... an ... corporis amor an ... infamiant ... i. q. i. ... alienis ... lxxviii di. ... xcvi di. ... in regularitatis ... regularitate sive absolutione ... pena ... de delis ... utrumque ... digne penitentie ... revoc(are) ... ad regularitatem ... digne penitentem ... minus digne ... favore adducere ... regularitatem ... digne penitentie ... symoniace ... utrumque ... respicit ... illos du(os) modos ... q. primo ... symoniaci ... respicit ... pecunia ... ista duo ultima ... reputent ... primo ... celeret et in recessit afferret ... idem sit ... sic illud utrumque p(otest) respicere illa sic glossata. b.

eidem ... capitulo ... non valuit resignatio ... i. q. i. sine exceptione ... de empt. ... cum dilecta ... concordia ... q. i. ... primates ... pecuniarii ... hic ... spiritual(e) ... de pact. ... ex parte ... c. ult. ... de transact. ... super eo ... xvi q. vii decimas ... nec redimi ... ratio non ... spiritualium ... vendi ... universitate ... obligatur ... de iur. pa. ex lit. ... c. cum secundum ... principale in quo erat ecclesia ... ita potuit redimi tamquam accessori(um) ... dicas q(uod) manerium cum pertinentiis suis ... fuerunt monachus ... colligitur ... ubi dicit in prin(cipio) quandam manerium cum pertinentiis suis ... et ita ecclesia non fuit pertinens manerio ... separata fuit ... et ita redemptio ... ecclesiam illa fuit ipso iure ... non habet locum in manerio ... vendi ... redimi ... et ita hic ... non possit ... ecclesiae manerii ... agere ... manerio ... sive ecclesia ... quo ad manerium nullus fuit ipso iure ...

purgationem eidem. R. super eadem ecclesia silentium duximus imponendum.

Idem Cestren. ep(iscop)o.

Insinuatum est q(uod) in ecclesiis tui episcopatus plurimi clerici p(er) symoniam habere dicuntur ingressum. Infamia inde respergi. Unde m(andamus) q(uatenus) si qui sunt quorum ingressus ecclesiis publicum et notorium est symoniacum, eos amoveas ab ecclesiis taliter acquisitis. Illos autem quorum crimen non est publicum et notorium, si publice laborant infamia, canonicam purgationem indicas. In qua si defecerint beneficiis hiis ecclesiis perpetuo privet eosdem. Idem.

Nemo presbiterorum ex emolumento quodlibet temporale immo spirituale detinentur ... pro peccatis accipiat. Nec episcopo vel ministris eius peccatum illud celet, nec pro respectu alicuius persone consanguinitatis aut familiaritatis alienis cuiuscumque peccata hec episcopo vel notarie detrahet. Non quam penitentie vel minus digne penitere gratia vel favore ad regularitatem adducat. Et testium regularitatis ferat eisdem vel quoque ... digne penitentie a regularitate removeat, quia symoniacus est. Idem. Vigornien. ep(iscop)o et p(ri)ori de Part.

Querelam monachorum de Archa recepimus, quod cum ipsi quoddam manerium cum pertinentiis suis et ecclesiam de ... a monachis de ...

qua domo sub annuo censu xv librarum fuissent adepti et inde ecclesiam ab ipsis monachis habuissent, post ea capitulo in eo facto p(re)scriptum manerium et ecclesiam monachis de eadem domo accepta pecunia resignavit. Unde quia p(re)fati monachi de Arc(ha) se conquiruntur iniuste gravatos, m(andamus) q(uatenus) partibus convocatis p(re)scriptam causam concordia vel iudicio terminetis, scientes quod sic eam non potuit ita resignari ecclesia memorata. Si vero monachi de ea domo legitime citati ad vestram presentiam accedere vel iudicio vestro stare contempserint, vos ipsos monachos de Arca in possessionem eorum de quibus controversia vertitur inducatis, non permittentes eos exinde absque ordine iudiciario molestari. Idem.

Atque de avaritia et Ja. ... Audivimus q(uod) nummos pro ecclesiis ... ab ecclesiis extorqueris, et nec ... cathedraticum aliquam paschalem procurationem in tuum ... consuetudine(m) appellatis. Quia vero hec symoniaca esse cognoscis ... preter antiquam consuetudinem ut ... prelatoribus p(re)scriptos denarios ullatenus exigatis, pro eo scientes quod si hoc presumpserit ... periculum ordinis et dignitatis poteris non inmerito formidare. Idem.

Ex diligentia tua innotuit quod R. Cantuarien. archiepiscopus te induxit ut ei hominium faceres et fidelitatem p(re)stares, ita quod ipse

habemus ... capitulo ... sive exceptione ... et hac eadem ratione non tenuit redemptio ecclesie ... et ita ecclesia si ecclesia fuisset accessoria ad manerium idem esset ... in possessione ... vel fundi ... si ius non fuit ... ut ... q. c. ... et si ius ... ecclesia ... et non liquet ... de ...

aperte absolutus ... de dolo et cont(umacia) ... ubi de hoc qui pos. debet esse defendere iudices ut dic. in ... cum remaneat adhuc iudices de re illa usque ad diffinitivam sententiam. b.

Atque ... et ... avaritia ... nummos accipere non concedit ... c. ult. ... c. ... et ... consuetudini ... ab ... translatis ... iudicio ... in ... bona devotio ... sat ... nomen imponat symoniaca ... est sicut in usura ... xiiii q. iii. ... c. ... consuetudine ... ista ... longa non excusat ... accusat ... c. non sat. ... in ecclesia ... de consue. c. ult. ... eum sit ... quae ... in ... ex ... usu ... mala ut ... de sacramenta ... qui studet ... sicut ... de illa consuetudine que ... inducta ... ius positivum ... de consue. c. ult. ubi de h. ... periculum ordinis. s. depositionem quia pena symoniacorum est depositio ... de hoc ... c. insinuatum ... de accus. inquisitionis ... b.

Ex diligentia ... et ... illicita obligatio ... obligatio ista ... illicita ... de iure ... de ... ligat ... de pact. c. ult. ... munus ab obsequio indebite ... symoniam ... i. q. i. ... non nulli ... spiritualibus ... homagium ... non debet ... de reg. iur. ... c. ult. ... salutis ... illud ... spiritualem salutem ... spirituale ... beneficio ... non ... de ... c. ult. ... cum dilecta ... xxii q. ... si aliquid ... alii ... ordinario ... alii ... pri(m)am agere non posse ... de accus. inquisitionis ... vi ... dat

nisi consensu. xxiii q. ii. legat. xxii q. vii ... non pot(est) nisi retineat illud beneficium ut ... i. ... q. v. ... suspecti ... i. q. ii. ... si quis obiecerit ... c. salvator ... ad hoc ... veniret ... et nemo ... in quo ... de sent. ... c. ... episcopus ... ne ... omne symoniaca ... reputatur ... canonicas et ... legibus condempnat. ... i. q. ult. c. ult. ab absolutum ... absolutum ... absolutio ... absolutionis ... principalis ... qui sciat ... vel ... penitentia ... licentia ... sacerdotis ... de hys ... i. q. i. infamia ... symoniaci infames sunt. i. q. iii. ... c. ult. ... talis infamia ... cum eo dispenset ... beneficium ecclesiasticum admitti non debet quo ad deum ... colligit ... demonstrat ... non credetur cum eo fuisse dispensatum nisi ostendat indulgentiam. de schismaticis. c. ii. c.

e. b. t si gones. 2. y. tenui religione. in lege di sbtili veuen
cia tenta ut nec venum immitu pstant velit. C. de
fide instru. l. ult. ad fine. quis di uecoundia ul timiditas. ff.
de gsti. pe. illud. infi. ff. de gdict. ulti. q sb gdict. necia
l symonia etiam vitare noluit vitare. vn eo ipo tamquam symoniaci
reputant. j. de sy. excoicam
m. si qui vo hesitat. xxviii. q.
.ii. sane q sup in pn. 2. b. dect
script. cu gtingat dandis mu
n neribz. aliud e mun. 2 aliud do
num gen. e. munus spes. ut. ff.
de v. sig. mu. donu. pmunib;
dandis attendas quatuor ista. Quis
dans quis ue petens quid res q cum
pendet. lau. gsidari debz quod
officiat. xix. di. sim. quale.
xlviii. di. c. ult. 2 ult. aquo
e. ar. iii. q. vii. in gnibz. et
a quo. i. q. i. dem e. ii. aut qua
offerat. de g. di. ii. q dixit qua
intencione. viii. q. i. si qd inuis
quitu. xxii. q. i. ananias. 2 sz
gsidare quantas 2 psona dantis
2 recipientis. vn seneca. quida
cinicus petiit ab antigono reg
e talentu. 2 / plus ee qm cu
ius pete deberet. 2 sic repulsus
cinicus petiit denariu. 2 / mi
nus ee qm rege deceret 2 tan
turpissima cauillacoem inuenit
quo neutru daret cu posset
dare talentu tamqm rex 2 denari
o u tamqm cinica. 1. equm unu.
qnz tamen. vi. solidi symonia
inducit. j. e. ex tue. no pete
p bit. 2. ro gcaus. vn seneca. no
grus accipit munqm petitu do
nat. vn illud apli. beatius e dare
qm accipe. vi. q. i. fodientes.
qui enim donat aliu sibi natal
iter obligat. ff. de pet. her. sz z
si. q. gsuluit. 2 ille cui don
at exigunte reuerencia donatori
gpellit obedire. viii. q. ii.
illud quide. vn v. gratus est
qd venit an peces. viii. dona
q. rex. qd de iure fieri non de
bet. quia qui ioculatoribus
donant arti nequissime do
nant. lxxxvi. di. donare

r intencone. hic ut ...te ... intencione aliud pex
dicta. alr no posset diuinare de intencone alieni cu
dis q nec etiam paulus spu dei plenus diuinare po
tuit. ut. xxii. q. ii. beatus. et. s. ut ecclastica bnficia
ut infra. 2. ff. ad l. acquil. si putator infi. 2 qd dicat

tibi beneficium eccastic cum an
nis singulis exhiberet. unde
quam hi obligatis illicita 2
quod salutis tue. fieri 2 sic
profectu exstitit. absolui a nobis
instanteus postulasti. quod ege
quod ab eo de in cepis mi oio de
bnficio accepis gstituto. quia ca
sos tuam peticoem honesta
2 fauorabilem attendentes
te a pstatis archid homo et
fidelitate prestitu cu hec ta
lis pactio diuinis 2 humanis
legibus quae nosuimus ab
solutum. ita qd ab epo tuo 2 ca
code dictas pnciam inde
gdignam recipias. ut in ne
aliqua pro hoc nota ul i fa
mia possis respergi / absolute
nis nre tnas tibi diximus
in dulgendas. quibus cont
iaria tu moe sus. tutus 2 p
munitus existas. in testim
indulgencie nre valeas
demonstrare. dem. sigon ar
chi epo.

Ex rescriptione tuas defer
tuae religionis ad n
os perferri multaru igno
mus. Non tam e est in huis
mo cum oporteat dubitatio
d. cu leges humane dicant
quod quidam tempus religi
one sacramenta 2 necessaria 2 le
gitima exhibe gtemptu 2
tenue religionis vocantur
que in talibus hesitat. ubi
no est aliquem hesitando.
In hoc itaque cum pro ple card

ap. se. le. p elcone tua.
2 ut palliu tibi tdet ad pte
illas accessit 2 fi cauis ei
psciens necessitatem ei eq
um venigu te ignorante d
misit cum p mare venies
nullas aut paucas secu eq
turas. adduxit te nlls murti
mere oper; cu in accipien
dis ul dandis munerib; tria
sint max attendenda. pso
ne. s. dantis 2 accipientis.
quantitas. quantitas muneris. 2 do
nacionis tempus. quantitas pe
ne agno 2 cui. videl; dn
a pauper diuiti. ul eq. sine
adiute locuplet. quantu fu
erit estimatum muneris. 2 do
nacionis tempus. si magni
ul minoris pcii res data. ex
istit. 2 dn instante neces
sitate seu alio tpe gferatur
Si g prdcts. card. 2 frus tu
psona 2 quantitatem pensam
no sint magnum ab eadem
spe tuo cardi. equum venu
cuismodi. quam e ioculatori
no petiti ut tanqis p tam
habundans forte donaret. ve
rum si quis necessitatem p
pendimus. sic aliam intentio
ne hoc gstat fem fuisse
quam ut cardiali subueni
ret in articulo pnotato. 2
s. qd aut scriptu est. beatus
qui excutit manus suas ab
omi munere de ill donis dic
tu est que animu accipien
tis alliciunt ul inuitare solent.

hoc gstat fem fuisse
.i. plenus. 2 e. ar.
qd p pciosa pferum
de intencionibs. s. de
plusppentibs. c. ii. et
.iii. et ita ni p lerum
illum agio qd si ali
a intencione equu
cardinali dedisset.
alr no datus ut
posset fortius exp
edire negocium fratris
h cognoscante pre
iudicasset ei. i. q. v.
plenariu. nisi in ordi
nem ei hoc fecisset
.j. e. nobis. ul nisi
eo pbibente h fecis
set. j. e. sicut. re
currendum e ergo ita
libz ad intencionem.
2 ex intencione ista g
siderant 2 merus
e gtractibus 2 non in
huis que dta sunt.
ff. de v. o. gcinimus
actus. g. cum ita in
fine. cu enim res cer
ta est secus fit. ff.
loc. sz addes. q. i.

e qui excutit. i. q. i. no nulli. modici pcii. que vide
tur ad numeru quantitate non pdicitur. ff. de
of. pcsul. solent. infi. ff. de of. p. plebiscita. in
tuitu in pcium ecclia symoniam committi. q. no
est in simile qd pp qd modica aliqui mouetur ad
aliquid iniquum faciendum. b.

Ad munus dandis attendas quatuor ista
quis dans quis ve petens quid res quo cum pendi

Seneca. sb dat gratus qui dat petenti
...

hic dono p venit ante preces.

quam sua persona eius offertur ordinatori vel consecratori suo electus vel, aut de vino suo de aliis hiis que modica precii sunt et que voluntatem recipientis inclinare vel movere non debeant, non tamen ecclesia Romana interpretari consuevit accipientem in huiusmodi delinquere vel donantem. Greg.

Veniens ad nos F. presbiter proposuit quod abbas et fratres sancti B. sibi promiserint eum in monachum recipere quousque xxx. sol. daret quemadmodum consuetudo conventus aut statim sequenti die cum monasterium introierit eidem monachi xxx. sol. abbati et fratribus xii. pro pitantia asserentes hoc esse de consuetudine monasterii postulaverunt. Quum igitur secundum hec symoniace sit versatum, si ita esse inveneris abbatem et monachos ad restituendam pecuniam prefato B. etiam indigne acceptam compellas, et abbatem et maiores personas monasterii pro tante pravitatis excessu ab officii executione suspendens precipias eosdem ut in aliquo monasterio domino studeant deservire. Greg.

Ex tue fraternitatis litteris et ex confessione sacerdotis presentium latoris accepimus quod cum ad sacerdotii ordinem non aliter voluisset eum archiepiscopus promovere, vi. sol. solvit eidem et sic ordinem ipsum pro eo presentatus accepit. Unde sic duximus respondendum, quod si hoc non est publicum sed secretum, eundem sacerdotem secreto commoneas ut eum sine ulla coactione propensius inducens ut ordinem alicuius religionis assumat et perpetuo ab officio abstineat quod illicite acquisivit. Alioquin non erit tutum cum si fecerit excessus ipsum invitum ab eodem officio cohercere. Cum tamen secretam penitentiam sic quod est iniustum fuit in mutatione non preponat. Greg.

Ad nostram et ... Audivimus quod in promotione ecclesiastica existendo, sive pro vicariis assignandis seu procurationibus nullatenus pecuniam exigatis. Greg. VIIII.

De symoniace ordinatis certum tibi non possumus dare responsum, nisi plenius cognoscamus quomodo fuerint ordinati. Cum quidam licet sine conscientia symonie non potentes ipsis ignorantibus symoniace ordinentur, possumus quod symoniaci qui sunt in suis ordinibus remaneant. Greg.

Mathias cardinalis secrete nobis insinuatione monstravit quod cum fuisset ad ecclesie tue regimen de voluntate maioris partis fratrum electus, paucis tibi condicentibus quidam

[Glossa:] consuetudine et ... de consuetudine in hoc non valere consuetudo ... Jacobus ... i. q. iii. c. ult. et talis consuetudo dicenda potius corruptela ... sicut pro eo restituenda ... de hoc ubi habes quid iuris sit super tali restitutione facienda ... symoniaco ... de pactis ... c. ult. maiores ... manifesta est aliquis removendus non debet collocare ... quod symoniacus non est ipso iure suspensus ... tamen ... i. q. i. ... de accusatione ... penam ... vii. ... de electione ... paucis ... ut ... de penitentiis et remissionibus ... de symonia ... in ecclesia ...

... ad ... eum ... B. c. plicas ... de usuris ... et si quis ... ad ... de temporibus ordinationum ... de electione ... de symoniacis ... de electione quod sicut ... c. venerabilem ... ad hoc ... de electione ...

fuerit tamen de conscientia tua et ex uo-
luntate celebrata: et qui magistrum
dictare die uidebatur. certe constitu-
tis primum ex soluit. et sic contracto
consenserunt. Si nunc autem dubitas
quod non sit conpluere conpluere symo-
niace. res in minimis domini in ad-
ministratione uoluit remanere.
ex quo per eam dominum tandem apostolice
consilium consuimus. R. quod nullum tibi
consilium si administratione ecclesie accessisti
sponte dimittas. illi ubi in ea
minime existens nil poterit. nisi sy-
monium mundum lucrifaceret. ante
sine detrimentum paciatur. Idem.

Ad aures nostras peruenisse no-
uimus. quod cum G. de sene uilla
per pecuniam quam debebat. ui-
culo fuisset excommunicationis astrictus. cre-
ditoribus satisfecerat. set excommunica-
toribus x. libras pro absolutione que-
rentibus: non ualuit absolutionis
beneficium optinere. cum quod indignum
est et ecclesie Romane contrarium ut ab-
solutionis beneficium redimatur. dis. l.
c. quod si presbiter. G. debitum soluit
ipsum faciat gratis absolui. si ex-
communicatores id non fecerint requi-
siti. Clemens iii.

De regularibus canonicis seu
monachis nos consulere uo-
luistis. qui per symoniam in ecclesiis
ipsis scientibus habuerunt. Unde
cum super hoc auctoritates inuicte
reperiantur expresse: non aliud quam
statutum est. R. ut locum quem
taliter adepti sunt omnino dimit-
tant. et solitudines seu alia
monasteria districtiora adeant.
in quibus tam execrabile exces-
sum sine intermissione deplorent.
Si autem ignorantibus illis pecu-
nia data fuit. cogas eos ad re-
nunciandum loco eidem. et postmodum
in id ipsum redire. si uero absque
scandalo poterint remanere. uel
in alio quod sit de regulari professione
ad seruiendum deo parti collocare.

Ex insinuatione ... dem
tua nobis innotuit. quod tu tam
inmoderate pecunia olim et pre-
bende beneficium acquisiuisti. cumque
ad annos discretionis peruenisses ac-
cepisses diuine conscientie signum. eandem
prebendam in manu episcopi et fratrum
libere resignasti. Sed idem tibi con-
cederes de nouo te in suum canon-
icum elegerunt. ita uidelicet quod per
electionem istam posterum locum in cho-
ro et in aliis optineres. et j. R.
ut indulgentia quam fratres tui
misericorditer tibi fecisse noscuntur. conten-
tus existens ratione prime receptio-
nis nichil audeas in ipsa ecclesia uen-
dicare. c. el. iii.

Ob sunt ex parte tua intimatum.
quod cum quidam clericus a capitulo
constitutum qui detinebant quandam ec-
clesiam in plebanum. amici eius de
cuius electione spes habebatur uni ex
omnibus eligentium promiserunt.
se pecuniam soluturos. eo tamen
ignorante qui hanc promissione in-
terueniente post modum electus est.
ex quo super hoc nos consulere uolu-
isti. consulimus. R. quod nisi con-
uerit illos qui promissum tale fece-
runt per fraudem in dispendium.

.q.

tempus qui eligendus erat id malitiose fecisse. continuus tamen permissiones consuus non fuit. eius tamen electio tamquam symoniaca pravitate presumpta est penitus reprobanda et .i. Ad illam quod in fine consultationis tue inuenimus huic duximus respondendum. quod aliquis in ecclesia cum placitum electoribus [.i. aut debitus] ut dein est per pravitatem symoniacam replicatur ab episcopo suo dispensationem aliquam obtinere de iure non potest. de lincolniensi episcopo et petro de ponte fracto.

Dilectus filius .A. presentium nobis exposuit quod cum eboracensis archidiaconus eum multis grauaminibus affliceret non cessaret. promisit certam quantitatem pecunie se daturum ut ab eius desisteret lesione. Unde dictus archidiaconus post receptionem pecunie super dignitatibus et beneficiis suis ab eius molestia non quieuit. Ideo dis. v. a. quod si res ita se habet archidiaconus restituere quod accepit. si eum quod promissionem suam uenire se contra compellatis. uno in albi de ingo de ... de silley.

Uani nobis prochiani de uilla franca querimoniam destinarunt. quod cappellanus eorum pro exequiis mortuorum et uni denarius aliquantum minus licite pecuniam ab eis exigat et extorqueat. et .i. dis. v. a. quod deinde cappellanum ut a tanta presumptione desistat et quod percessit satisfaciat quod presente eum. moneatis sibi si obedire noluit penam canonicam infligentes. de iure canonico.

Dilectus filius .A. innotuit tunc per pretia proposuit. quod cum capitulum diocesium visitans in monasteriis et religiosis locis pullulasse reperisset symoniacam pravitatem. ita quod in eis multi per pretium fuerunt recepti. qui potius gratis recipi debuissent. immo quod ad religionem ob cuiusdam dilucari. dubitans igitur an quod multitudo reperitur in ecclesia seruitium aliquid sit detinendus sos in questioni ... Respondemus quod si ad iusus eos qui labe fuerint hi maculati accedeant coram te fuerit canonice instituta. prout quod cum ecclesie fuit iudiciario patefactum. tam in dantes quam in recipientes canonice excecas seueritatis ultionem. quod si de hoc non per solam in quisitionem constiterit. eos qui per symoniacam pravitatem in locis talibus sunt recepti. ab illis amotos ad agendam penitentiam ad monasteria dirigas arctiora. abbatibus autem alitutis prioribus prelatis quibuslibet et officialibus eorundem inuigilas penitentiam competentem. et deinde illam per egerint. eos a sacrorum ordinum executione suspendas. iniungas episcopis tuis ut hanc formam per suas dioceses studeant obseruare. illud cum constanter recipiantur. quod sibi sine taxatione gratis [offerendo oblata] oblatum. de precio sancti victoris magistri .i. bonum et .l. mediocrem.

...xcet hely. Canonicus.

...ssimus sacerdos in se bonus

extiterit quia tamen filiorum excessus ef-
ficaciter non corripuit et in se pa-
rit et in ipsum animadversionis di-
vine vindictam excepit dum
filiis eius in bello peremptis
ipse de sella corruens frac-
tis cervicibus expiravit. ad
corrigendos quoque subditorum ex-
cessus tanto diligentius debet
prelatus assurgere quanto dampna-
bilius eorum offensas desereret
incorrectas. Contra quos ut de
notoriis excessibus taceatur
et si tribus modis procedi possit
per accusationem videlicet denuncia-
tionem et inquisitionem ipsorum
ut tamen in omnibus diligens ad-
hibeatur cautela sicut accusatio-
nem legitimam precedere debet
inscriptio sic et denunciationem
caritativa correctio et inqui-
sitionem clamosa debet in-
sinuatio prevenire. Descendam
inquid dominus et videbo utrum
clamorem qui venit ad me
opere compleverint. Sic cum clam-
or pervenit ad prelatum et per pu-
blicam famam aut insinua-
tionem frequentem subditorum
sibi referuntur excessus et
tunc debet descendere et videre
mittere et inquirere veritatem
clamorem veritas conveniat
quam iuxta canonicas sanctio-
nes si quid de quocumque clerico
ad aures prelati pervenerit quod eum
iuste possit offendere non fa-
cile credere nec ad vindictam eius
accendere debet incognita re, eo

ram ecclesie senioribus dilige-
ter est veritas perscrutanda ut
si rei poposcerit qualitas cano-
nica districtio culpam feriat de-
linquentis non tanquam sit idem
accusator et iudex sed quasi fama
deferente vel denunciante cla-
more sui officii debitum exe-
quatur eo semper adhibito modera-
mine ut iuxta iudicii formam sen-
tentie forma dictetur. Cum
de abbate Pomposiano ad nos
frequenter insinuata fuissent
que ab honestate regulari in-
tantum dissenciebant. Monachis
ad presentiam nostram acceden-
tibus quidam ex ipsis nobis
ipsum de symonia periurio di-
lapidatione ac aliis insuffi-
cientia detulerunt quod cum idem
abbas exciperet quod correctionem
eius sententia confessi sed regularem
eius disciplinam non portarent et idem
constanter assererent quod coram
eo non permisissent licet ad pro-
bandum que eorum monachorum
intranquilla fuissent exhibita.
Quia tamen ipsi super hiis novum
contendere desiderunt nos ut
predictum frequentibus clamo-
ribus excitati ex officio nostro
voluimus inquirere de premissis
omnes monachos qui vel cum
ipso vel contra ipsum accesserant
iuramento iniuncto diligenter
ut de propositis plenam quam scirent
exponerent veritatem quorum de-
positiones in scriptis redactas omnibus
publicatas fuissent super ...

cepimus multipliciter disputare.
Quia vero tum ex assertione monachorum,
tum ex abbatis confessione cognovi-
mus quendam non modicam summam
pecuniae relictam a praedecessore
suo expendisse, et magna summa
maiori monasterium obligavit,
nos eum quasi de dilapidatione est
praesumptum ab administratione abba-
tiae duximus suspendendum. Et
quia de symonia multis modis contra
ipsum abbatem videtur esse proba-
tum, et contra testes multas exceptiones
opposuit, super quibus fuit mul-
tipliciter disputatum: aliis asse-
rentibus in crimine symoniae,
sicut in crimine laesae maiestatis,
omnes indifferenter tam infames
quam criminosos non solum ad ac-
cusandum, sed ad testificandum esse ad-
mittendos, cum ad nullam pub-
lici criminis et laesae maiestatis
comparatur accusatio symoniae:
aliis econtra respondentibus, quod licet
duo crimina quantum ad accusatio-
nem quasi paria iudicentur, dif-
ferunt tamen in multis, sicut cum alia
pena puniatur et alia palliatur, et
inter personas accusatorum
et testium sit utique distinguendum,
cum non procedat. Sed testes con-
tra eum producti, si est vel in-
nocentiae puritas confusa, sed
etiam vel symoniae pravitas ef-
fugeret impunita. Nos ergo, atten-
te pensantes illas dum taxat
exceptiones esse oppositas, probatas
ad rescissionem, quae probare non de
zelo iustitiae, sed de maligni-

tatis fomite processisse videntur,
proinde ex causa testes ... Deinde
praetermissum est disputare
super quadam epistola decretali quam
nos asseruit edidisse de tollerandis
admittendis contra symoniacam
pravitatem. Secundo quod quamvis
epistolam quae sic incipit, contra
abolendam ... edidimus,
sed aliam quae sic incipit: Licet
Heli, nos edidisse fatemur, ad
cuius intelligentiam est
distinguendum, utrum scilicet quem
agitur de symoniaca pravitate
denunciet, an accuset, an ... cri-
minaliter, et utrum agatur
criminaliter an civiliter, an secundum
consuetudinem; et utrum
ipse sit regularis, qui iam re-
nunciavit mundo, an saecularis,
qui adhuc in mundo existat,
et an in alicuius gradus, an excellen-
tioris dignitatis sit ad hoc po-
situs, an simplex; clarae opinionis
et bonae famae, an graviter in-
famatus et valde suspectus;
et utrum de eius possit praesumi,
an sine scandalo nequeat
tolerari. Praeterea in testibus:
sint honesti an criminosi, et
an sint eiusdem ...; an
adhuc in crimine perseverent;
si crimina sint eadem
vel minora an paria crimi-
na; utrum ne testes ex zelo
iustitiae an ex malignitatis
fomite deposuisse credantur;
demumque utrum ad puniendam sy-
moniacam detegendam sola

dum testium videntur. Aut alia
et adminicula sufficientia, quae ordinaria
sunt ad notitiam intelligentiam episcopi
distinguenda. Ille quidem praepo-
situs abbas qui tempore tuo renun-
ciavit, nisi de crimine de symonia,
periurio, dilapidatione ac insuf-
ficientia graviter infamatus. Cum
ergo per monachos qui utrique
vane praesumptione testimonium in-
tantum symoniace multis modis in-
duceret probata, ipse contra testes mul-
tas exceptiones opposuit, conspi-
rationes videlicet, inimicitias
capitales, furtum et adulterium, ut
eos a testimonio removeret.
Nos vero ne innocentiae puritas
confusa sub cuiuslibet vel symoniae
pravitas effugeret impunita, il-
las duntaxat exceptiones pro-
bandas admisimus, quibus fore
de probatis non zelo iustitiae sed

testes

malignitatis fomite processisse
se constaret, ut conspirationes
et inimicitias capitales. Ce-
teras autem exceptiones, ut furti
et adulterii, propter immanitatem hae-
resis symoniacae, ad cuius compa-
rationem cetera crimina quasi pro nichilo
reputantur, duximus repellendas.
Quia et si plures fidem testium de-
bilitarent in aliquo, non tamen e-
nervarent ex toto. Alius autem in-
iunctis suffraganeis praesertim
cum testes de crimine fuerint
emendati, tales quoque contra tales testes
duximus admittendos, non solum
rigore iuris, sed temperamentum
aequitatis cum agetur in criminalibus

ut deponeretur ab ordine. Sed cum
licet ut absolutione moneretur
cavit quoque immeritus et dampnosus,
et utique tales per latos extenuari
bus eius possunt. Abbatem autem con-
vincit canonum sicut quidam reli-
giosorum applicatione sicut idem depos-
cit. Verum praedictus abbas non expecta-
ta sua quae in ea confirmavit sibi ces-
serit. De abbate Gemblacensi.

Sicut tuis litteris intimasti, cum
in Gemblacensi ecclesia filius mo-
nachus fuisset tandem promotus
ad regimen ecclesiae Florensis, venerabili ab-
bate Gemblacensi postmodum sublato
de medio, ipse qui prius te filium
huius erat in patrem per electionem cano-
nicam te vocavit, et quoniam pas-
tore carebat Leodiensis ecclesia ca-
thedralis, a Coloniensi ecclesia quae
metropolis praefata est Leodiensis ipsius
auctoritate in Gemblacensi ecclesia te con-
firmavit. Ceterum postquam in Leo-
diensi ecclesia fuit episcopus insti-
tutus, is a te requisivit electionem
de te factam noviter confirmare,
quam tamen cum hoc sine pretio exactione quadam
pecunia conferes sub interminatione
anathematis vetuisti, praeter
pro feodo hic aliqua pecunia conferret.
Sed quidam de fratribus tuis in fun-
do ignorante te contra excommunicationis sen-
tentiam venientes pecuniam pro-
missam et exsolverunt.
Et sic ab episcopo mutatur institu-
tione ab eo accepisti litteras, que-
admodum postulabas etc. Quia
vero secundum sacrorum canonum
statuta et puniri qui cupidita-

Nota contra electorem ... dignitatem contra electorem regularem

Hic erat de confirmatione quia electus de ipso Leodiensi sede ipsa Leodiensi vacante, perceperat sua confirmatione a metropolitano

de confirmatione

de penitus ecclesias pro pecunia sunt adepti. eas omnimode teneantur. quod tamen longe diu iussum est non potest consensu et expresso aliquid prohibere. taliter diximus respondendum. quoniam ex eo quod quidam prohibitionem et voluntatem tuam a qua premodum minime recessisti. aliquis de penitus ignorante promisit pecuniam et exsolvit praeterita. cum is ulla sit tibi consanguinitate coniunctus. michi dicitur tibi ad penam vel culpam sic credimus imputari. nisi forte ea consensus pecuniam solvendo promissam aut reddendo solutam. alioquin contingeret quod alicuius fieri insidias inimico parantis, ei dispendiosum existeret cum penitus displiceret. et sic aliquis de fraude sua commodum reportaret. // Illos autem qui dederunt pecuniam vel receperunt in tantum constat esse culpabiles quod si excessus eorum est ecclesie manifestus. quem non iudicat de occultis. pena decreti canonica feriendi. Idem decano Vellensi.

Tua nos duxit discretio consulendos. et cetera. devocioni tue taliter respondemus. quod siquis clericus conditione vel pacto largiatur aut offerat bona sua. ut illa postmodum pro prebenda retineat. et in canonicum admittatur. huiusmodi oblatio vel receptio fieri non potest sine vicio symonie. cum in talibus omnis pactio aut conventio cessare debeat. secundum canonicas sanctiones. Si vero pure ac sine pacto conditione quilibet offerat rogans humiliter ut in canonicum admittatur. et bona sua retinere sibi liceat pro prebenda. et clerici eiusdem ecclesie pure consenciant huiusmodi receptio fieri potest absque scrupulo symoniace pravitatis. // Licet autem taliter duximus respondendum quod nobis datum est de manifestis tantum iudicare. si tamen is qui talem donationem sub ea intentione ducatur. ut pretextu predicta bona que offert spiritualia valeat adipisci. et clerici qui eum in fratrem admittunt. non essent eum nisi commoda temporalia perciperent admissuri. sine dubio tam illi quam iste apud districtum iudicem qui scrutator est cordium et cognitor secretorum culpabiles iudicentur. Idem priori sancti Cartusiensis.

Ex tuas nobis ... eum ... litteras in ... intimasti. quod cum tu in quadam domo cartusiensium ordinis suscepisses habitum monachalem. a diocesiano episcopo fuit in sub ordinatus. sed postmodum didicit ex relatione quorundam quod episcopus ille in multociens commisit vicium symonie. propter quod idem monachus in suscepto formidat ordine ministrare. volens ab eodem episcopo ad superiores ordines promoveri. et cetera. // Nos itaque respondemus ut idem in ordine sic suscepto secure ministret. sed contra conscientiam ad superiores ordines non ascendat. ne forte edificet ad gehennam. licet ex eo quod conscientiam nimis habet scrupulosam. indiscretam habeat sic collapsus. quoniam utique non evadet nisi deponat

erraverint. dein eandem. ar.

In tantum pravitas exigentibus meritis quorundam symoniaca pravitas deprehenditur et cetera. Sane pervenit ad audientiam nostram quod cum olim suffraganei tui pro crismate certam accipere consueverint pecunie quantitatem. timentes penam canonicam et correctionem tuam eludere cupientes tempus faciende solutionis anticiparunt. recipientes in media XL. quod recipere consueverunt post pascha. et ut cum recipiendi dissimularent. nomen denariorum variarunt. denarios quos prius crismales. modo paschales dicere voluerunt. consuetudinem medie XL. mancipantes et cetera. cum vero expressius exprimat venditionis speciem qui prius recepit precium quam rem conferat preciosam et gratis sit gratia conferenda. ad. q. taliter excessus corrigas super dominos suffraganeos tuos. et officiales eorum a tam illicita exactione compescens. quam de culpa et ob tuam negligentiam non imputetur ad penam pravitatem illam manum consuetudinem de tua provincia studeas abolere. Quod per ecclesiam in Ventu... archid. marcham argenti minores vero decem ... illam sibi dari postulant vel certam solvi pecunie quantitatem. Ex.

...ertnas nobis litteras in-

timasti quod cum latore presentium vellet in sacris ordinari. et cum vellet non posset. quidam clericum excitavit ut ipsum ad ecclesie sue titulum presentaret. quod cum ille facere recusaret. et ex illi firmiter repromisit. quod nunquam si representaret eum de ecclesia sua aliquid peteret pecunie. et sic ad presentationem ipsius extitit ordinatus. Licet ... aliquid intellexerimus et cetera. Illos inquit ... quod nisi cum eo fuit misericorditer dispensatum. sed ad superiores ascendere non in suscepto de ordine ministrare. Idem.

Consulere et cetera. quemcumque vero ordinatum ... aliam ecclesiasticam rem ad institutionem personam optime voluerint emere. quia vendentes cum symone perierunt. et ab illa ecclesia in cuius contumeliam dare pecuniam et accipere voluerunt excludimus. Ex. III. conc. generali.

Sicut pro certo didicimus in pluribusque locis et a pluribus personis quasi columbas in templo vendentibus fiunt exactiones et extorsiones turpes et prave pro consecratione episcoporum benedictionibus abbatum et ordinibus clericorum. et quod taxatum quantum sit isti vel illi. quantum vero alteri vel alii persolvendum. ad cumulum dampnationis ingravis quidam cupiditatem et pravitatem hi maiorem defendere per consuetu-

[Margin notes: i. clericis; cunte; qui columbas .i. dona spiritualia]

de symonia

uenient longo tempore obseruatam. Ta-
tum quidem ab olea re nolentes ab
usum consuetudinis hoc remedio que
magis dicenda est corruptela pe-
nitus reprimi. firmiter statuen-
tes ut pro hiis siue conferendis siue
collatis nemo quicquam quocumque pre-
textu exigere aut extorquere
presumat. alioquin et qui recepe-
rit et qui dederit huiusmodi penitus omnino
dampnatum cum Giezi et Simone
condempnetur. Item in eodem.

Quoniam symoniaca labes
adeo plerasque moniales infecit
ut uix aliquas sine precio recipiant
in sorores paupertatis pretextu
volentes huiusmodi uicium palliare. ne
id de cetero fiat penitus prohibemus.
statuentes ut quecumque de cetero
commiserit prauitatem. tam reci-
piens quam recepta siue sit sub-
dita siue prelata. sine spe resti-
tutionis de suo monasterio ex-
pellatur. in locum arcioris regule
ad agendam perpetuam peni-
tenciam. De hiis autem que ante hoc
synodale statutum taliter sunt
recepte. ita duximus prouidendum
ut remote de monasteriis que
peruerse sunt ingresse. in aliis lo-
cis eiusdem ordinis collocentur.
Quod si forte propter nimiam multi-
tudinem alibi nequiunt commode
collocari. ne dampnabiliter in seculo
euagentur. recipiantur in eisdem
monasteriis dispensatiue de
nouo. mutatis prioribus locis
et inferioribus assignatis. Hoc
etiam circa monachos et alios re-
gulares decernimus obseruandum.
Verum ne per simplicitatem uel
ignoranciam se ualeant ex-
cusare. precipimus ut dioce-
sani episcopi singulis annis hoc fa-
ciant per suas dioceses publica-
ri. Item in eodem.

Audiuimus de quibusdam episcopis
quod decedentibus ecclesiarum rec-
toribus ipsas interdicto subiciunt
nec paciuntur aliquos in eisdem in-
stitui. donec ipsis certa pecunia
persoluatur. Preterea cum miles aut
clericus domum religionis ingre-
ditur. uel apud religiosos eligit
sepulturam. etsi nichil loco re-
ligioso reliquerit difficul-
tates ingerunt et malicias.
donec aliquid muneris manus
contingat eorum. Cum igitur non solum
a malo sed ab omni specie mali sit
secundum apostolum abstinendum. exac-
tiones huiusmodi penitus inhibemus.
Quod siquis transgressor extiterit ex-
acta duplicata restituat in
utilitatem locorum in quorum fuerint
soluta dispendium fideliter conuer-
tenda. Item in eodem.

Ad apostolicam audienciam fre-
quenti relatione peruenit quod
quidam clerici pro exequiis mor-
tuorum et benedictione nubencium
et similibus pecuniam exigunt et
extorquent. et si forte eorum cupi-
ditati non fuit satisfactum im-
pedimenta ficticia fraudulenter
opponunt. Contra uero quidam laici
laudabilem consuetudinem er-
ga sanctam ecclesiam pia deuo-

communem fidelium introductam, ex fermento heretice pravitatis initium infringere sub pretextu canonice puritatis. Quod quia super hiis prelati ecclesiarum et fratres Philippi et prelati consuetudines perpetuo observari, sic ergo in statuto taliter ut laici conferant ecclesiastica sacramenta, sed per episcopum loci veritate cognita compescantur, qui maliciose nituntur laudabilem consuetudinem immutare. Hec omnia universis abbatibus et fratribus eiusdem ordinis.

Nec dei ecclesiam et j. installato[...] solemnitates in electis abbatibus ordinis vestri sancti Philiberti. Adicimus ut archiepiscopi et episcopi ea sint forma professionis contenti, que ab origine vestri ordinis noscitur instituta, que talis est: Ego frater abbas eiusdem ordinis subiectionem et reverentiam et obedientiam a sanctis patribus constitutam secundum regulam sancti Benedicti tibi domine episcope tuisque successoribus canonice substituendis et sancte sedi apostolice salvo ordine meo perpetuo me exhibiturum promitto. c. Re. ix. poci sancti Thome eschaun

Jacobus canonicus ecclesie exposuit quod cum ipse in ecclesia tali sit receptus in canonicum et in fratrem, canonici eiusdem proventum ac prebendam sibi assignare recusant, quandam consuetudinem pretendentes quod per biennium carere debent canonico recepto de novo. Quocirca mandamus quatenus si est ita, decanos et canonicos tali consuetudine non obstante sibi sicut uni ex aliis in proventibus et prebenda provideant, appellatione remota compellas. Dem.

Si quis ordinatur seu ordinatus ad ordinem presentatus aliquam promissionem vel iuramentum ab illo recipiens quod super provisione sua non inquietet eundem ordinatorem a collatione presentatorem vel ab executione ordinum pretermittat, et ordinatur ab ordine sic suscepto donec dispensationem super hoc per sedem apostolicam optinere meruerit noverint se suspensos. Dem.

Mandato nostro receperis ut cum monachis qui per symoniam dato aliquo loco in monasteriis sunt ad episcopi seu constitutionem generalis concilii dispensares et j. q. v. c. R. Dicimus mandatum quod apostolicum ad abbates extendi et ad resignationem spiritualium que nullo pacto sine assensu animum precedente utrumque tantum acquirunt, in quo casu delinquentibus sufficit per solam penitentiam suo satisfacere, alioquin eos per symoniam habitum non tenet. lex iii. iii. q. lat.

Preterea quoniam quidam in quibusdam partibus sub precio statuuntur qui decani vocantur, *ne prelati vices vel ecclesias sub annuo censu concedant*, et pro certa pecunie quantitate episcopalem iurisdictionem exercent, presenti decreto statuimus ut qui de cetero presumpserit officio suo privetur et episcopus conferendi hoc officium potestate careat. Dem. in c. turon.

Ne prelati vices suas vel ecclesias sub annuo censu concedant

Quoniam in quibusdam partibus decani quidam vel archipresbiteri ad agendas vices episcoporum seu archidiaconorum et terminandas causas ecclesiasticas sub annuo pretio statuuntur, quod ad sacerdotum gravamen et subversionem iudiciorum non est dubium redundare, id ulterius fieri prohibemus. Quod si quis de cetero fecerit, removeatur a clero; episcopus autem qui hoc sustinuerit, et ecclesiastica iudicia iudicandi sua patiatur sub dissimulatione pro districtione canonica percellatur. Idem.

Quoniam enormis quedam consuetudo in quibusdam locis contra sanctorum patrum institutiones invaluit, ut sub annuo pretio sacerdotes ad ecclesias regendas statuantur, ne id fiat modis omnibus prohibemus, quia dum sacerdotium sub huiusmodi mercede venale disponitur, ad eterne retributionis premium consideratio non habetur. Idem Exon. episcopo.

Veterani magistri W. recepimus quod cum ecclesiam de Cepla A. L. persona eiusdem ad annuum censum tenendam per septennium suscepisset, ipse autem cum per unius anni spacium tenuisset, auferre presumpsit, quamquam prestita fide firmaverit quod usque ad statutum terminum nullam ei tenderet molestiam vel gravamen inferret. Ideoque mandamus quatenus si sic esse constiterit, ita eum districte compellas ut prefatam ecclesiam dicto W. restituat et usque ad terminum constitutum secundum quod inter se convenit ipsum eandem permittat pacifice possidere. Ex. h. iac.

Quoniam ecclesia Dei sicut pia mater providere tenetur ne pauperibus qui parentum opibus iuvari non possunt legendi et proficiendi opportunitas subtrahatur, per unamquamque cathedralem ecclesiam magistro qui clericos eiusdem et scolares pauperes gratis doceat competens aliquod beneficium prebeatur. Et infra. Pro licencia vero docendi nullus pretium exigat, vel sub obtentu alicuius consuetudinis ab eis qui docent aliquid querat, nec docere quempiam qui sit idoneus petita licencia interdicat. Qui autem contra hoc venire presumpserit, ab ecclesiastico beneficio fiat alienus. Dignum quippe videtur ut in ecclesia fructum sui laboris non habeat, qui cupiditate animi dum vendit docendi licentiam, ecclesiasticum profectum nititur impedire. Lex. III. Wintoniensi episcopo.

Prohibeas ne in parochia tua pro licencia docendi exigatur aliquid aut promittatur. Si quid vero postea solutum fuerit vel promissum, remitti promissum facias et restitui solutum, sciens quod scriptum est: Gratis accepistis, gratis date. Sane si quis dicit magistros in locis congruis instituere, [illegible] liceat. Ap. [illegible] ibi aliquorum instructioni preficere viros prudentes et discretos. Idem.

Quanto Gallicana ecclesia [illegible] dignos esse a tradicione censemus qui nomen magistri scolarum et dignitatem assumunt et sine certo pretio ecclesiasticis viris docendi alios licenciam non impendunt.

cum autem haec prava consuetudo a cupiditatis radice processerit et decorem et modum ecclesiasticae honestatis confundit, ad quod consuetudinem ipsam de universis ecclesiis extirpatam ab eis sub anathematis comminatione hoc inhibere curetis, discrete precipientes ut quicumque viri ydonei et litterati voluerint regere studia litterarum sine molestia et exactione qualibet scolas regere permittantur. Si qui vero hoc prohibitionis nostre preceptum extiterint transgressores eos officiis et dignitatibus spolietis. Inno. iii. in c. generali.

Quia nonnullis propter inopiam et legendi studium et oportunitas proficiendi subtrahitur, in Lateranensi concilio pia fuit institutione provisum ut per unamquamque cathedralem ecclesiam magistro qui clericos eiusdem ecclesie aliosque scolares pauperes gratis instrueret aliquod competens beneficium preberetur, quo et docentis relevaretur necessitas et via pateret discentibus ad doctrinam. Verum quoniam in multis ecclesiis id minime observatur, nos predictum roborantes statutum adicimus ut non solum in qualibet cathedrali ecclesia sed etiam in aliis quarum sufficere poterunt facultates constituatur magister ydoneus a prelato cum capitulo seu maiori et saniori parte capituli eligendus, qui clericos ecclesiarum ipsarum gratis in gramatica facultate ac alios instruat iuxta posse. Sane metropolitana ecclesia theologum nichilominus habeat qui sacerdotes et alios in sacra pagina doceat et in his precipue informet que ad curam animarum spectare noscuntur. Assignetur autem cuilibet magistrorum a capitulo unius prebende proventus et pro theologo a metropolitano tantundem, non quod propter hoc efficiatur canonicus sed tamdiu redditus ipsius percipiat quamdiu perstiterit in docendo. Quod si forte de duobus ecclesia metropolitana gravetur, theologo iuxta modum predictum ipsa provideat, gramatico vero in alia ecclesia sue civitatis sive diocesis que sufficere valeat faciat provideri. Ho. iii.

Super specula et infra. Mandamus ut statutum in concilio generali de magistris theologis per singulas metropoles statuendis inviolabiliter observetur. Statuentes ut quia super hoc propter raritatem magistrorum se possent forsitan aliqui excusare, ab ecclesiarum prelatis et capitulis ad theologice professionis studium aliqui docibiles destinentur, qui cum docti fuerint in Dei ecclesia velud splendor fulgeant firmamenti, ex quibus postmodum copia possit haberi doctorum qui velud stelle in perpetuas eternitates mansuri ad iustitiam valeant plurimos erudire. Quibus si a propriis proventibus ecclesiastici non sufficiant, provideri necessaria subministret. Docentes vero in theologica facultate dum in scolis docuerint et studentes in ipsa integre

q. d. ut cum docti fuerint alios doceant

per annos quinque percipiant de licentia
sedis apostolice proventus prebendarum et be-
neficiorum suorum non obstante aliqua
contraria consuetudine vel statuto cum
denario securitatis non debeant in
vinea domini operantes. x concil.
matiscon. De iudeis et sarracenis et eorum servis

Presenti concilio sancimus ut
nullum christianum mancipium iudeo
servire permittatur. Sed datis xii solidis pro
bono mancipio ipsum quicumque christi-
anorum seu ad ingenuitatem seu ad
servitium licentiam habeat redimendi
quia si christianus si desiderat et ipsum
teneri idem fiat. quia nefas est ut quem
christus redemit blasphemum christi
in servitutis vinculis detinere.

Grego. episcopo lunensi.

Mandatum ad nos et infra. nulli iudeo
liceat christianum mancipium in
sua domo retinere. sed si qui apud
eos inveniuntur liberi sint
... hi vero qui in possessionibus
eorum sunt licet legum districtione
sint liberi. tamen quia colendis terris eo-
rum diutius adheserunt. ut po-
te conditione loci detenentes. ad co-
lenda rura remaneant consue-
tas pensiones prestantes iuris prece-
dentia et quecumque de colonis vel origi-
nariis iura precipiunt paganis et
iudeis ex hoc honus indicat.
Quod si quisquam iudeorum aliquem
de his vel ad alium transferre seu
vel aliud ob sequium retinere
voluerit. ipse sibi imputet qui ius co-
lonarium sed dum sui iuris servitu-
te dignavit. De iam eo.

Iudei de civitate et infra. Sicut
legali diffinitio iudeos novas
non patitur erigere synagogas.
ita eos sine inquietudine ve-
teres habere permittit. alex. iii.

Quia super his et infra. consuluisti in
quibus ut iudei hostia vel
fenestras in die parasceves
aperta non habeant. sed clausas
teneant tota die. x. g. lat.

Iudei sive sarraceni nec sub
alendorum puerorum suorum ob-
tentu. nec pro servicio nec alia qualibet
causa christiana mancipia in domibus
permittantur habere. excommunicentur
autem qui cum eis presumpserint ha-
bitare. et infra. Si qui prevenia dei
inspiratione ad fidem se converte-
rint christianam a possessionibus suis
nullatenus excludantur. cum me-
lioris conditionis ad fidem conversos
esse oporteat. quam antequam fidem
susceperunt habebant. Si autem
secus factum fuerit. principibus seu
potestatibus eorundem locorum iniun-
gimus sub pena excommunicationis
ut portionem hereditatis sue
et bonorum suorum ex integro eis
faciant exhiberi. De in eodem.

Ita quorundam animos occupavit
seva cupiditas ut qui glo-
rientur nomine christiano. sar-
racenis arma ferrum et lig-
namina deferant galearum
et pares aut etiam superiores in ma-
litia fiant illis. dum ad impug-
nandos christianos arma eis et ne-
cessaria subministrent. sunt
etiam qui pro cupiditate sua in
galeis et piraticis sarracenorum

Incipit primus de [?]

navium et regimen et curam guberna
tionis exercent [impendat]. tales quoque ab ecclesi
ae communione praecisos et excommunicationi sub
iectos rerum suarum per principes catho
licos et consules civitatum privatione
mulctari et capientium fore servos
censemus. Praecipimus autem ut per
ecclesias maritimarum urbium crebra
et sollempnis in eos excommunicatio profe
ratur. Idem.

Consuluit et infra. Iudeos de
novo construere synagogas ubi
non habuerunt, pati non debes.
Verum si antiquae corruerint et ru
inam minentur, ut eas reaedi
ficent potest aequanimiter tolerari.
Non autem ut eas exaltent aut
ampliores aut pretiosiores fa
ciant quam antea fuisse noscun
tur. qui utique pro magna debent
habere quod in veteribus synagogis et su
is observantiis tolerantur. Idem

Ad haec. De omnibus christianis qui sunt
in iurisdictione tua poenitentiam in
dicatis et si necesse fuerit, dis
tricte compellatis ne iudeorum ser
vicio se assidue pro aliqua mercede
exponant. Et quod obstetricibus
et nutricibus eorum prohibere cure
tis [magistri ... talibus] ne infantes iudeorum in eorum
domibus nutrire praesumant. quo
niam iudeorum mores et nostri in
nullo concordant. et ipsi de fa
cili ob continuam conversationem
et assiduam familiaritatem
et suam superstitionem et perfidiam
subversas animas inclinarent. Clemens III.

Sicut iudei et infra. Statuimus ut
nullus invitos vel nolentes
iudeos ad baptismum venire compellat.
Si quis autem causa fidei ad christianos confugerit
postquam voluntas eius fuerit patefacta, christianus
absque calumpnia efficiatur. Quippe christi
fidem habere non creditur qui ad christianorum
baptismum non spontaneus sed invitus cogi
tur pervenire. Nullus etiam christianus eorum quibuslibet
sine iudicio terrenae potestatis vel occi
dere vel vulnerare vel suas pecunias
auferre praesumat, aut bonas quas
hactenus habuerint consuetudines
immutare. Praeterea in festivita
tum suarum celebratione quisquam
fustibus vel lapidibus eos nullate
nus perturbet, nec aliquis ab eis coac
ta servitia exigat nisi quae ipsi
tempore praeterito facere consueverunt. Ad haec
malorum hominum pravitati et avaritiae
obviantes, decernimus ut nemo
cimiterium iudeorum mutilare aut
invadere audeat sive obtentu pe
cuniae corpora humata effodere. Si
quis autem huius decreti tenore cogni
to, quod absit, contraire praesumpserit, ho
noris et officii sui periculum [sectio] patiatur [a c. dic.]
aut excommunicationis sententia [sit laicus] plectatur, nisi
praesumptionem suam digna satis
factione correxerit. Idem.

Cum sit laudabile et iustum
fr. episcope petitionibus annuentes
tibi tuisque sociis ad praedicandam
christi fidem paganis exhibitis ap
ostolica auctoritate concedimus ut nobis tuis cle
ricis modestia et gratiarum actione ser
vata tempore quantitate iuxta canonicas
sanctiones uti liceat qui nobis ad
ipsis in fidelibus apponimus insuper in
dulgentiis ut quicumque religio
si seu clerici idonei ad annuntiand[um]

Caveatis primis cum sequentibus [?]

gentibus evangelicam veritatem. req
sita et habita prelatorum suorum licentia et
voluntate ad here id absque conditione
guerre licitam exequendi habeant. auc
ap. facultatem. dem.

Significavit nobis et cetera quod a
liqui cives tuorum in alexandria
valeant prosecta preceptandi con
omnibus suis qui illic in captivi
tate tenentur. si arbitrium habere
posse. sed dum non sicut in mari sunt
vel alio modo secum illuc deferant
unde possit sarracenis excepto re
demptionis articulo aliquod commodum
aut subsidium pervenire. quod et prius
excam te vinculo firmabunt.

Illi quoque qui post treugam
tus marinis prohibitis secum cum co
mite alexandriam adierunt. si
detulerunt merces prohibitas cum ...
randi. excommunicationis vinculum non
evadunt sed si illi qui impositis
apud non emerent. merces eis prohibi
tas detulerunt. Ad iniuriam illos
qui iuraverunt se amplius contra
sarracenos cum quibus non ideo ...
pax esset inter christianos et ipsos per tre
gam factam venerint. nunc quando
illa de pace aut treuga habenda
excommunicatione nullo non absolvit. ....

Quod olim preceptum fuit et cetera.
Scire licet quod fuit. iii. q. iacobus
distincte in hiberia. nos tamen omnes illos
excommunicationi supponimus. qui amplius
cum sarracenis matrimonium habue
runt. vel per se vel alios. manibus
seu quocumque alio ingenio eis auxi
lium rex subsidia seu consilia quamdiu
inter nos et illos guerra duraverit.

duxerit impendenda. vide quod dicam
quod non per nos non prestitis naves. nec
alio quocumque modo. aut ingenio eis
memoriam consilia vel alia subsi
dia transmittatis ne si aliqui
per sua malicia induratis sec a
gere presumpserint. non solum ipso iure
incidant in excommunicatione illa
tum et iram dei inveniant me
rante. ... iii. archiepiscopo se
nonensi et episcopo parisiensi.

Et si iudeos quos christiana clemen
sulvinisse petere... sententia
pietatis christiana receperit et sustinet
neat cohitationem illorum ingra
tum nobis esse non deberet ut redda
christianis pro gratia contumeliam et de
familiaritate contemptum. qui
tamquam misericordie iniuriam famili
aritatem admissi. nobis illam
retributionem impendunt. quod vul
gare proverbium unus in pera
serpens in gremio et ignis in sinu
suis consueverint hospitibus exhi
bere. accepimus autem quod iudei faciunt
christianis filios suos nutrire et quod
non tantum dicere sed et nefandum est
cogitare cum in die resurrec
tionis dominice illas recipere corpus
et sanguinem ihesu christi contingit per
dium aliquem eos lactent. lac
effundere faciunt in latrinam. alia
insuper contra fidem catholicam de
testabilia et in audita committ
untur propter quod fidelibus est verendum
ne divinam indignationem incur
rant. cum eos perpetrare patiuntur in
digne quod fidei nostre confusionem in
ducunt. et cetera. Inhibemus quoque

districte ne de cetero nutrices vel servientes habeant Christianos, ne filii libere filiis ancille famulentur; sed tamquam servi a Domino reprobati, in cuius mortem nequiter coniurarunt, se saltem per effectum operis recognoscant servos illorum, quos Christi mors liberos et illos servos effecit. Et si super nutrices et servientes non dimiserint Christianos, sub excommunicationis pena inhibeatis districte omnibus Christianis, ne cum eis commercium aliquod audeant exercere. Idem.

Postulasti quid circa Iudeum procedere debeas, qui manum iniecerit in quendam clericum violenter. Ad quod tibi respondemus, quod si de hoc notorie manus iniectionis constiterit, ipsum pena pecuniaria punias vel alia secundum quod convenit temporali, faciens ei satisfactionem congruam exhiberi. Alioquin eius dominum moneas et inducas, ut passo iniuriam et ecclesie ab eo satis fieri faciat competenter. Quod si dominus eius neglexerit adimplere, tu Christianis precipias ex interdicto ne cum ipso Iudeo, antequam satisfaciat, presumant commercia exercere. Idem in generali concilio.

In nonnullis provinciis a Christianis Iudeos seu Sarracenos habitus distinguit diversitas, sed in quibusdam sic quedam inolevit confusio, ut nulla differentia discernantur. Unde contingit interdum, quod per errorem Christiani Iudeorum seu Sarracenorum, et Iudei sive Sarraceni Christianorum mulieribus commiscentur. Ne igitur tam damnate commixtionis excessus per velamentum erroris huiusmodi excusationis ulterius possint habere diffugium, statuimus ut tales utriusque sexus in omni Christianorum provincia et omni tempore qualitate habitus publice ab aliis populis distinguantur. In diebus autem lamentationis et dominice passionis in publicum minime prodeant, eo quod nonnulli ex ipsis talibus diebus, sicut accepimus, ornatius non erubescunt incedere, ac Christianis, qui sacratissime passionis memoriam exhibentes lamentationis signa pretendunt, illudere non formidant. Illud autem districtissime inhibemus, ne in contumeliam Redemptoris prosilire presumant. Et quoniam illius dissimulare non debemus opprobrium, qui probra nostra delevit, precipimus presumptores huiusmodi per principes seculares condigne animadversionis adiectione compesci, ne crucifixum pro nobis aliquatenus blasphemare presumant. Idem in eodem.

Cum sit nimis absurdum, ut Christi blasphemus in Christianos vim potestatis exerceat, quod super hoc Toletanum concilium provide statuit, nos propter transgressorum audaciam in hoc capitulo innovamus, prohibentes ne Iudei publicis officiis preferantur, quoniam sub tali pretextu Christianis plurimum sunt infesti. Si quis autem eis officium tale commiserit, per provinciale concilium, quod singulis annis precipimus celebrari, monitione premissa districtione qua convenit compescatur. Officiali vero huiusmodi tamdiu Christianorum communio in commerciis et aliis denegetur, donec in

[illegible interlinear addition]
pauperum Christianorum secundum prudentiam
diocesani episcopi committatur quod de filio Christi-
anis ad captivos occasione officii sic
suscepti. et officium cum pudore a-
mittat quod irreverenter assumpsit. Hoc
idem extendimus ad paganos. De

vacat. Ad liberandam terram. Et infra. [i. eod.]
Excommunicamus preterea et
anathematizamus illos falsos et impios
Christianos qui contra ipsum Christum et populum
Christianum Sarracenis arma ferrum
et lignamina deferunt galearum
eos etiam qui galeas eis vendunt
vel naves quique in piraticis
Sarracenorum navibus curam
gubernationis exercent vel in machi-
nis aut quibuslibet aliis aliquod eis
impendunt consilium vel auxilium
in dispendium terre sancte. ipsos
quoque rerum suarum privatione mulcta-
ri et capientium servos fore cen-
semus. precipientes ut per omnes
premissum sit in terris sequitur et
officium tale committere per provinciale
concilium quod singulis annis percipimus
celebrari monitione premissa dis-
trictione qua convenit compescatur. of-
ficialis vero huiusmodi tamdiu Christianorum
commercio in commerciis et aliis dene-
getur donec in usus pauperum Christia-
norum secundum prudentiam diocesani episcopi
convertatur quicquid fuerit a Christianis adep-
tus occasione officii sic suscep-
ti et officium cum pudore dimittat
quod irreverenter assumpsit. Hoc idem ex-
tendimus ad paganos. De i. eod.

Ad liberandam terram sanctam et infra.
Excommunicamus preterea et anathema-
tizamus illos falsos et impios Chri-
stianos qui contra Christum et populum Christia-
num Sarracenis arma ferrum
et lignamina deferunt gale-
arum. eos etiam qui eis galeas ven-
dunt vel naves. quique in pi-
raticis Sarracenorum navibus cu-
ram gubernationis exercent vel
in machinis vel quibuslibet aliis
aliquod eis impendunt consi-
lium vel auxilium in dispendium
terre sancte. ipsos quoque rerum suarum priva-
tione mulctari et capientium
servos fore censemus. precipien-
tes ut per omnes urbes mariti-
mas diebus dominicis et festivis
huiusmodi sententia publice innovetur. et
talibus gremium non aperiatur ecclesie
nisi totum quod ex commercio tam dam-
nato perceperint et tantundem de su-
o in subsidium terre sancte transmi-
serint ut equo iudicio in quo
deliquerunt puniantur. Quod si for-
te solvendo non fuerint sic ali-
as reatus talium castigetur quod in
pena ipsorum aliis interdicatur
audacia similia presumendi. Re.
ix. Astoricensi et Lucensi episcopis.

Ex speciali quod erga illustrem
regem Portugalie gerimus
caritatis affectu et infra. Adicientes quod rege
ipsum sollicite inducatis ne in
officiis publicis Iudeos Christianis
preficiat sicut in generali concilio con-
tinetur. Et si forte reddit suos
Iudeis vendidit vel paganis
Christianum tunc deputet de quan-
titatibus infeudis Christianis et ecclesias
non suspendi. Per quod Iudei sive Sa-
raceni sub Christianorum [illegible]

regalia consequitur. Idem.

Nulli iudeo baptizatum uel baptizari uolentem emere liceat uel in suo seruicio retinere. quod si quis non dum ad fidem conuersum eum in cimonium emerit et postmodum factus sit uel fieri desiderat christianus. datis pro eo xii. sol. ab illius seruicio protinus subtrahatur. Si autem infra tres menses ipsum uenalem non exposuerit uel ad sibi seruiendum emerit eundem nec ipse uendere nec alii audeat comparare. et nullo dato precio perducatur ad premia. Stephanus papa omnibus episcopis. De hereticis

Dubius in fide infidelis est. Nec eis omnino credendum est qui fidem ueritatis ignorant. Leo.

Qui alios cum possit ab errore non reuocat se ipsum errare demonstrat. Aug. de fide catholica.

Firmissime tene et nullatenus dubites hereticum uel scismaticum cum diabolo et angelis eius eterni ignis incendio participandum nisi ante finem uite catholice fuerit incorporatus et redditus ecclesie. et post pauca omni homini qui ecclesie catholice non tenet unitatem neque baptismus neque elemosina quantumlibet copiosa neque mors pro nomine christi suscepta proficere poterit ad salutem. Gregorius Anastasio Antioceno.

Fraternitatis etc. Et infra. cum celestinus atque pelagius in ephesina synodo sint dampnati quomodo potuit illa epistola recipi quorum dampnantur auctores. Ex conc. affr.

Si quis episcopus heredes instituerit extraneos a consanguinitate sua uel hereticos uel consanguineos aut paganos pretulerit. saltem post mortem ei anathema dicatur. atque eius nomen inter dei sacerdotes nullo modo recitetur. Ex eodem.

Illos qui catholici non sunt. et si consanguinei fuerint episcopi uel presbiteri nichil conferant. denique hoc quod de episcopis et presbiteris dictum est. de reliquis clericis exaudiri. Alex. iii. remensi archiepiscopo.

Cum christus perfectus deus et perfectus sit homo. quam sub anathemate interdicas ne quis de cetero audeat dicere christum non esse aliquid secundum quod homo. quia sicut christus uerus est deus ita uerus est homo ex anima rationali et humana carne subsistens. Ex concilio lat.

Sicut ait beatus leo et infra. In partibus tolosanis hereticorum quos alii catharos. alii patrinos. et alii aliis nominibus uocant inualuit dampnanda perfidia. eos et defensores et receptores eorum anathemati decernimus subiacere. et sub anathemate prohibemus ne quis eos in domo uel in terra sua tenere uel fouere audeat aut negociationem cum eis exercere presumat. si autem in hoc peccato decesserint non sub priuilegiorum nostrorum quibuslibet indultorum obtentu nec sub aliaque cumque occasione oblatio pro eis fiat aut inter christianos accipiat sepulturam. Lucius. iii.

Ad abolendam. et infra. uniuersos

qui de sacramento corporis et sanguinis domini nostri Iesu Christi vel baptismate seu peccatorum confessione, matrimonio vel reliquis ecclesiasticis sacramentis aliter sentire aut docere non metuunt quam sacrosancta Romana ecclesia praedicat et observat, et generaliter quoscunque eadem Romana ecclesia vel singuli episcopi per dioeceses suas cum consilio clericorum vel clerici ipsi sede vacante cum consilio, si oportuerit, vicinorum episcoporum haereticos iudicaverint, vinculo perpetui anathematis innodamus. Et infra. Praesenti insuper edicto decernimus, ut quicunque manifeste fuerint in haeresi deprehensi, si clerici sunt vel quibuslibet religionis obumbrationibus fucati, totius ecclesiastici ordinis praerogativa nudentur, et sic omni officio et beneficio spoliati ecclesiastico secularis relinquantur arbitrio potestatis animadversione puniendi, nisi continuo post deprehensionem erroris ad fidem catholicam sponte recurrere et errorem suum ad arbitrium episcopi regionis publice consenserint abiurare et satisfactionem congruam exhibere. Laici autem, nisi, prout dictum est, abiurata haeresi et satisfactione exhibita, confestim ad fidem confugerint orthodoxam, secularis iudicis arbitrio relinquantur, debitam recepturi pro qualitate facinoris ultionem. Et infra. Illos quoque qui post abiurationem erroris vel postquam se, ut diximus, proprii antistitis examinatione purgaverint, deprehensi fuerint in abiuratam haeresim recidisse, seculari iudicio sine ulla penitus audientia decernimus relinquendos. Et infra. Statuimus insuper ut comites, barones, et consules civitatum et aliorum locorum iuxta commonitionem episcoporum praestito corporaliter iuramento promittant quod fideliter et efficaciter, cum ab eis fuerint requisiti, ecclesiam contra haereticos et eorum complices adiuvabunt bona fide iuxta officium et posse suum. Si vero id observare noluerint, honore quem obtinent spolientur, et ad alios nullatenus assumantur, eis nihilominus excommunicatione ligandis, et terris ipsorum interdicto ecclesiae supponendis. Civitas autem quae his institutis duxerit resistendum, vel contra commonitionem episcopi punire neglexerit resistentes, aliarum careat commercio civitatum, et episcopali se noverit dignitate privandam. Et infra. Si qui vero sunt qui a lege dioecesanae iurisdictionis exempti soli subiacent sedis apostolicae potestati, nihilominus in his quae sunt contra haereticos instituta, episcoporum subeant iudicium, et eis in hac parte tanquam a sede apostolica delegatis, non obstantibus libertatis suae privilegiis, obsequantur.

Lucius III.

Vergentis in senium seculi corruptelam et infra. In terris vero temporali nostrae iurisdictioni subiectis bona haereticorum statuimus publicari, et in aliis idem fieri praecipimus per potestates et principes seculares, quos ad id exequendum, si forte negligentes extiterint, per censuram ecclesiasticam appellatione remota compelli volumus et cogi.

non ad eos bona eorum ulterius reuertan
tur nisi eis ad cor reuertentibus
et abnegantibus hereticorum consor
tium misereri aliquis uo
luerit. ut temporalis saltem pena cor
rigiat disciplina. cum enim secundum
legitimas sanctiones reis le
se maiestatis punitis capite
bona confiscentur eorum filiis suis uita
solummodo ex misericordia conseruata. quanto
magis qui aberrantes in fi
de dominum dei filium iesum offendunt
a capite nostro quod est christus ecclesie
debent districtione precidi et
bonis temporalibus spoliari cum
longe sit grauius eternam quam tem
poralem ledere maiestatem.
nec huius seueritatis censuram orth
odoxorum exheredatio filiorum quasi cuius
dam miserationis pretextu debet
ullatenus impedire. cum in
multis casibus etiam secundum diuinum
iudicium filii pro patribus temporaliter
puniantur. et iuxta canonicas
sanctiones. quandoque feratur ultio non
solum in actores scelerum sed etiam
in progeniem dampnatorum.

Si aduersus nos terra consur
get. et c. quod plus timeri
solet quod specialiter innegat quam
quod generaliter interpretatur nobis ad noti
tiam et formidantes firmiter inhi
bemus ne hereticis credentibus
fautoribus uel defensoribus
eorum in aliquo prestetis auxili
um consilium uel fauorem. non eis in
causis uel fuis uel aliquibus
litigantibus. super eorum exami
ne uim patrimonium prestatis et

per ipsis publica instrumenta uel scrip
ta facere nullatenus attemptetis.
quod si contra presumpseritis ab officio uos
suspensos pretiue nos decreuimus
in famme subiacere. Viuiuis x.
fidelibus tam in urbe metensi quam
in eius diocesi constitutis.

Cum ex iniuncto et c. licet autem
desiderium intelligendi diuinas
scripturas et secundum eas studium ad
hortandi reprehendendum non sit sed
potius commendandum. in eo tamen
apparent quidam laici merito
arguendi quod occultis conuenticu
la celebrant officium predicationis
sibi usurpantes sacerdotum simpli
citatem eludunt. et eorum consor
tium aspernantur qui talibus non
inherent. deus enim lux uera qui
omnem hominem uenientem in hunc
mundum illuminat. in tantum odit opera te
nebrarum ut apostolos suos missurus
in mundum uniuersum predicaturos euangelium
omni creature mittens eis precep
erit dicens quod dico uobis in
tenebris dicite in lumine:
et quod in aure auditis predica
te super tecta. et c. sicut enim multa
sunt membra corporis omnia uero non e
undem actum habent. ita sunt or
dines in ecclesia. sed non omnes idem
habent officium. quia secundum apostolum a
lios deus dedit apostolos alios prophe
tas alios autem doctores et c. cum
ergo doctorum ordo sit quasi precipuus in
ecclesia. non debet sibi quisquam indifferen
ter predicationis officium usurpare.
Nam secundum apostolum quomodo predicabunt
nisi mittantur. et ueritas ipsa precep

puniantur iuxta ... qui occidit ... eorum ... ad ipsum spectabat ... presentanda

apostolis. Rogate dominum messis ut mittat operarios in messem suam. quod si forte quis arguere videatur quod tales invisibiliter mittuntur a deo et si non visibiliter mittantur ab homine. cum invisibilis missio multo sit dignior quam visibilis et divina longe melior quam humana. potest rationabiliter responderi quod cum interior illa missio sit occulta non sufficit cuiquam nudum tantum asserere quod ipse sit missus a deo. cum hoc quilibet hereticus asserere set oportet quod astruat illam invisibilem missionem per operationem miraculi vel scripture testimonium specialem. unde cum dominus vellet mittere moysen in egyptum ad filios israel ut crederetur ei quod mitteretur ab ipso dedit ei signum ut converteret virgam in colubrum et eam iterum reformaret. Johannes quoque baptista specialem sue missionis testimonium protulit de scriptura dicens ego vox clamantis in deserto dirigite viam domini sicut ait ysaias propheta. Et infra. Quia autem scientia sit valde necessaria sacerdotibus ad doctrinam quod iuxta verbum prophete labia sacerdotis custodiunt scientiam et legem exquirunt ex ore eius. non est tamen simplicibus sacerdotibus et scolasticis detrahendum cum in eis sacerdotale officium debeat honorari. propter quod dominus precepit in lege. diis non detrahes. sacerdotes intelligens qui propter excellentiam ordinis et officii dignitatem deorum nomine nuncupantur. Et infra. Nec quisquam fuerit super positionis audaciam illo defendat exemplo. quod asina legitur reprehendisse prophetam vel quod dominus ait quis ex vobis arguet me de peccato. cum aliud sit fratrem in se peccantem corripere occulto quod quilibet tenetur efficere secundum regulam evangelicam. in quo etiam sane potest intelligi quod balaam fuit correptus ab asina. et aliud est peccatum suum delinquentem publice detrahere manifeste quod utique nullus secundum evangelicam veritatem sicut qui et dixerit fratri suo fatue reus erit gehenne ignis. [illegible] a quam prelatus sponte de sua confisus innocentia a subditis se accusandum supponit. in quo casu permissum dico verum dico intelligi et aliud quod subditus non tam dico reprehendo quam detrahendi genere temptari in prelatum. cum ei permittitur necessitas obsequendi quod si forte necessitas postulaverit ut sacerdos tanquam inutilis et indignus a cura regiminis debeat removeri agendum ordinate apud episcopum ad cuius officium tam institutio quam destitutio sacerdotum noscitur pertinere. Et in concilio generali.

Excommunicamus itaque et anathematizamus omnem heresim extollentem se adversus hanc sanctam orthodoxam catholicam fidem quam superius exposuimus condempnantes hereticos universos quibuscumque nominibus censeantur facies quidem diversas habentes sed caudas adinvicem colli-

gatas. quod de unitate conuenit in id ipsum. Dampnati uero presentibus secularibus potestatibus aut eorum balliuis relinquantur animaduersione debita puniendi. clericis prius a suis ordinibus degradatis. ita quod bona huiusmodi dampnatorum si laici fuerint confiscentur. si uero clerici applicentur ecclesiis a quibus stipendia receperunt.

¶ Qui autem inuenti fuerint sola suspicione notabiles [vel diffamati] nisi iuxta considerationem suspicionis qualitatemque persone propriam innocentiam congrua purgatione monstrauerint anathematis gladio feriantur et usque ad satisfactionem condignam ab omnibus euitentur. ita quod si per annum in excommunicatione perstiterint ex tunc uelud heretici condempnentur.

¶ Moneantur autem et inducantur et si necesse fuerit per ecclesiasticam censuram compellantur seculares potestates quibuscumque fungantur officiis. ut sicut reputari cupiunt et haberi fideles ita pro defensione fidei prestent publice iuramentum quod de terris sue iurisdictioni subiectis uniuersos hereticos ab ecclesia denotatos bona fide pro uiribus exterminare studebunt. ita quod amodo quandocumque quis fuerit in potestatem siue perpetuam siue temporalem assumptus hoc teneatur capitulum iuramento firmare. Si uero dominus temporalis requisitus et monitus ab ecclesia terram suam purgare neglexerit ab heretica feditate per metropolitanum et ceteros comprouinciales episcopos excommunicationis uinculo innodetur et si satisfacere contempserit infra annum significetur hoc summo pontifici ut ex tunc ipse uassallos ab eius fidelitate denunciet absolutos et terram exponat catholicis occupandam. qui eam exterminatis hereticis absque ulla contradictione possideant et in fidei puritate conseruent. saluo iure domini principalis dummodo super hoc ipse nullum prestet obstaculum nec aliquod impedimentum opponat. eadem nichilominus lege seruata circa eos qui non habent dominos principales.

¶ Catholici uero qui crucis assumpto caractere ad hereticorum exterminium se accinxerint illa gaudeant indulgentia illoque sancto priuilegio sint muniti quod accedentibus in terre sancte subsidium terre sancte conceditur.

¶ Credentes preterea receptores defensores et fautores hereticorum excommunicationi decernimus subiacere. firmiter statuentes ut postquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus si satisfacere contempserit infra annum ex tunc ipso iure sit factus infamis nec ad publica officia seu consilia nec ad eligendos aliquos ad huiusmodi nec ad testimonium admittatur. sit etiam intestabilis ut nec testandi liberam habeat facultatem nec ad hereditatis successionem accedat. nullus preterea ipsi super quocumque negocio sed ipse aliis respondere cogatur. quod si forte iudex extiterit eius sententia nullam obtineat firmitatem nec cause alique ad eius audientiam perferantur. si fuerit aduocatus nullatenus eius patrocinium admittatur. si tabellio instrumenta per ipsum confecta nullius

sint momenti, sed cum auctore dampnato dampnentur. Et in similibus idem precipimus observari. Si vero clerici fuerint, ab omni beneficio et officio deponantur, ut in quo maior est culpa, gravior exerceatur vindicta. Si autem tales postquam ab ecclesia notati fuerint evitare contempserint, excommunicationis sententia usque ad satisfactionem ydoneam percellantur. Sane clerici non exhibeant huiusmodi pestilentibus ecclesiastica sacramenta, nec eos christiane presumant tradere sepulture, nec elemosinas aut oblationes eorum accipiant; alioquin suo priventur officio, ad quod nunquam restituantur absque indulto sedis apostolice speciali. Similiter quilibet regulares, quibus hoc etiam infligatur, ut eorum privilegia in illa diocesi non serventur, in qua tales excessus presumpserint perpetrare. Quia vero nonnulli sub specie pietatis virtutem eius, iuxta quod ait apostolus, abnegantes, auctoritatem sibi vendicant predicandi, cum idem apostolus dicat: Quomodo predicabunt nisi mittantur? omnes qui prohibiti vel non missi, preter auctoritatem ab apostolica sede vel catholico loci episcopo susceptam publice vel privatim predicationis officium usurpare presumpserint, excommunicationis vinculo innodentur, et nisi quantocius resipuerint, alia competenti pena plectantur. Adicimus insuper, ut quilibet archiepiscopus vel episcopus per se aut archidiaconum suum vel alias honestas ydoneas personas bis aut saltem semel in anno propriam parochiam, in qua fama fuerit hereticos habitare, circueat, et ibi tres vel plures boni testimonii viros vel etiam, si expedire videbitur, totam viciniam iurare compellat, quod si quis ibidem hereticos sciverit vel aliquos occulta conventicula celebrantes seu a communi conversatione fidelium vita et moribus dissidentes, eos episcopo studeat indicare. Ipse autem ad presentiam suam convocet accusatos, qui nisi se ab obiecto reatu purgaverint, vel si post purgationem exhibitam in pristinam fuerint relapsi perfidiam, canonice puniantur. Si qui vero ex eis iuramenti religionem obstinatione dampnabili respuentes iurare forte noluerint, ex hoc ipso tanquam heretici reputentur. Volumus igitur et mandamus et in virtute obedientie districte precipimus, ut ad hec efficaciter exequenda episcopi per dioceses suas diligenter invigilent, si canonicam voluerint effugere ultionem. Si quis enim episcopus super expurgando de sua diocesi heretice pravitatis fermento negligens fuerit vel remissus, cum id certis indiciis apparuerit, et ab episcopali officio deponatur, et in locum ipsius alter substituatur ydoneus, qui velit et possit hereticam pravitatem confundere.

Gregorius IX. archiepiscopo Mediolanensi.

Sicut in uno corpore etc. Et infra. Cum igitur nonnulli laici predicare presumunt et in eundem prorumpant, ne vicia sub specie virtutum occulte subintrent. Nos attendentes quod doctorum ordo est in ecclesia quasi precipuus, quia cum alios dominus dedit apostolos, alios prophetas, alios doctores, interdicimus laicis universis cuiuscumque ordinis censeantur officium predicandi.

Idem.

Excommunicamus et anathematizamus universos hereticos, Catharos, Patarinos, Pauperes de Lugduno, Passaginos, Iosaphinos, Arnaldistas, Speronistas et alios quibuscumque nominibus censeantur, facies quidem habentes diversas, sed caudas ad invicem colligatas, quia de vanitate conveniunt in idipsum. Dampnati vero per ecclesiam iudicio seculari relinquantur, animadversione debita puniendi, clericis prius

de pdcis

asiur ordib' d'ctant. Si qui aut̄ p̄ſ
fuint de p̄hisi redire uolunt ad
agendā pniam ꝯdignā inppetuo car
ce'ᷓ d̄trudāt. credētes aut̄ eoꝝ
erroribꝰ hereticos sili' iudicat. I. de
Absolutos se nouit a debito fi
delitatis hominii ⁊ toci' obse
q̄i q̄q̄ʒ maifc̄ lapsis i h̄esim ā
pacto q̄q̄ʒ firmitate uallato te
nebāt astricti. Ex g. lat. d' scisma
Quod a p̄decessore nro ⁊ ſ. [illegible]
ordīatores ab octouiano et
guido h̄esiarchis scis ⁊ abor
diatis ab eis irritas ēē ceseni'
adiicietes ut q̄ dignitates ecc̄as
seu b̄nfic̄ p̄ dc̄os scismaticos ac
cepūt careāt ⁊ fectū alienato
nes ēē q̄ p̄ dc̄os cismaticos siu
p̄latos scā sūt d' reb' ecc̄asticis
oī careāt firmitate ⁊ ad ecc̄as
sin̄ oī honc redeāt. si q̄s aut̄
c̄tre p̄sūpsit exḡtaōi se no
uit subiacē. Illos uō q̄ sp̄ote iu
ramētū d' tenēdo scismate p̄sti
tūt a sacr̄ ordīb' d' c̄etum' ma
ne suspēsos. Inno. iii. bisun
Fraternitati tue C[are]p[ro]
⁊ ſ. p̄ore q̄ a cismatico as
sic ordīatū ab offo potis te
p̄lle ⁊ curāt si legitie p̄bauit
reo fuisse misicordit dispēsa
tū ⁊ ab ea p̄ſta que suspēsi sa
tis hunt dispēsadi. Alex. iii.
Pretea d' apostatis ⁊ clericis lap
pe clici q̄ relicto ordīe ⁊ h̄itu
suo i apostasia tāq̄ laici cō'u
sāt si i crimib' ꝯp̄hensi fuīnt
teneāt ⁊ p. ecc̄. ec. n̄ p̄ ap̄ in
sulari. I. d' albi. sce genouefe
Ex litt̄ij tuaꝝ tenore p̄p̄ē
dim' q̄ quidā egritudine

longa ꝯfctus i sano sorti legit̄y
mīstriꝯ accēs ꝯsilio ut sanaret̄
p̄tātom fecit i cura baptisma
tis sacrito ⁊ ſ. Cū nos ḡ tua dis
p̄uide ꝯsulētes q̄lic̄ puniri de
beat acolit' q̄ mīdr ctas ⁊ sine
i tacio salutis excusare u' dis.
t. p. Ibis x̄ i' q̄ ad supiores ordīes
p̄moui sī publicū ꝯ q̄ [illegible] n̄
ualepit si ad religione tūsire
uoluit ut fauore religiois ip̄i
ecc̄ eū ualeat dispēsari. si uō
occltū ꝯ p̄moui potit ⁊ ex
cessū suū dignis p̄niē fructi
b' expiare. I. nno. iii.
Sane fratnitatis ⁊ ſ. sīt ſ̄o
s articlo i qui. t. dux. q̄ā
q̄ clici q̄ sūt d' apostasie crīīe
i famati q̄ uō h̄ abiecerūt
h̄itū clicale nō sūt i sectari
h̄itu tollandi si p̄ dis[cre]tiōm
ecc̄asticā cohercēdi donē deficiē
te p̄batōe ad i famiā abolēdā
purgatōm canoicā curauint
exhibe. I. ē. i g. gnali
Quidā sic accepim' q̄ ad
sac̄ unda baptisīi uolū
tarie accessūint ueterē hoēm
nō oīo exuūt ut nouo p̄fec
ciᵗ i duant̄ cū p̄orⁱs uite re
liquias retinētes xane religi
onis decōe tali ꝯmixtiōe ꝯfun
dāt cū aut̄ maledict' sit hō
qui t̄rā duab' uiis i gredit̄
⁊ i dui ueste nō debeat lino
lanaʒ ꝯtexta statuim' ut
p̄ p̄latos t̄raꝝ talis obs̄uācia
a uetis rit' d̄im ꝯpescie ut
quos xaue religiōi spōte uolū
tatis arbitriū obtulit salutif̄
ēē coactōis nc̄citas i eius ob

ualete

suadere consuevit cum minus malum gravi-
tat una dum non agnoscere quam post
agnitam vetare. [I]nnocentius III. archiepiscopo
[A] nobis expetivit. Turon.
[A]rchiepiscopo de apostatis sic agitur
cum in custodia detinentur qui mi-
nis vel blanditiis instare possit ut du-
cti ut abiectum habitum reassumant
ad quem tamen b. 22. quod tales si volueris
poteris sub regulari custodia artare
ita quod solum victum et vestitum recipiant
donec a sue presumptionis nequitia
resipiscant. [I]dem archiepiscopo Lund.
[C]onsultationi tue breviter respondemus quod mo-
nachus aliquis sacris ordinibus in a-
postasia receptis quamvis fuerit su-
o regulari absolutus et receperit
penitentiam absque dispensatione Ro. pon.
ministrare non potest in ordine sic suscep-
to. [A]lex. III. Tornacen. episcopo. De hiis qui propter filios occi-
derunt
[V]eniens ad nos
G. mulier de Cimiali nobis confessi-
one monstravit quod cum de quodam
filium genuisset et ille sepe sibi
turgido vultu improperasset quod filius
eius non esset ipsa iracundie calore
ducta eundem filium interfecit. Ideo fraternitati
tue quatenus eam laborem induce ut
ad aliquod monasterium transeat et
peccata sua perpetua penitentia deplo-
ret. si autem repugnante carnis
fragilitate ad hoc induci noluerit
ei licentiam mandando iniungendo tribuas
quam tamen nobis videtur ut in domino nubat
unum solum quod inhoneste multos ad-
mittat. [L]ucius III. Pisien. episcopo.
[I]ntelleximus quod G. mulier filia presbiteri
[f]urore accensa diabolico in-
stinctu iugulavit presbiterum quod dominus terre maritum eius
ipsam compulit abiurare. Et infra.

illam alios filios habere in matri-
monio. quocirca fraternitati tue mandamus quatenus provideas quod fi-
lia sceleris penam luat et saluti
eius ac filiorum per tuam prudentiam
consulatur. et non obstante iura-
mento quod a viro dicitur dominus terre
narum extorsisse eam sic expe-
dire videris eidem viro restitu-
as. ita quod filios suos possit libere
et pacifice gubernare. [I]dem
[D]e infantibus autem qui mor-
tui reperiuntur cum patre et matre
et non apparet utrum a patre vel a matre
oppressus sit ille vel suffocatus vel pro-
pria morte defunctus non debent in-
securi esse parentes sed nec etiam sine pe-
na sed considerandum debet esse pietatis
vel non voluntas sed eveniet mortis
causa fuit. si autem eos non latet
ipsos infantes scire debent se
graviter deliquisse. Quidam autem
penitentiam trium annorum iudicant
esse quorum unum peragant in pane
et aqua. [G]regorius IX. De infantibus et lan-
guidis expositis
[S]ive a patre suo absque
scientia ipsius aut ratum habente
te relegato pietatis officio
infans expositus extitit hic ipso
fuit a potestate patria liberatus. nam
et hic cum in ingenuitate liber
et suus in libertate eripitur
et de peculiis et ceteris languidis
si expositi fuerint vel hi a
quibus eorum alimenta a parte negata
te contigit et cetera. Sane qui
hos susceperint non possunt hoc
in eorum proprios iure aliquo vendicare.
[I]n Exodo. De homicidio voluntario
et casuali
[S]i quis per industriam
occiderit proximum suum et per

insidiatus ab altari proprio avellere eum ut moriatur. Ex penitentiali Theodori.

Interfecisti furem cum eum latronem non comprehendere poteras absque occisione; quia ad ymaginem Dei creatus est, xl. dies non intres ecclesiam et laneam vestem induens abstineas a carne et potibus qui inebriare possunt, preter festivitatibus, et a thoro et gladio cum tantum illos dies supradictos abstineas. Et tria autem feria quinta feria et sabbato aliquo genere leguminum vel oleribus pomis et prius pisciculis cum mediocri cervisia uti temperate. Si autem sine odii meditatione te tuaque liberando hunc dyaboli membrum interfecisti, propter indulgentiam dico pro ymagine Dei si aliquid ieiunare volueris bonum est et elemosinam fac largiter. Si presbiter eam fecit non deponatur, quamdiu vivat penitentiam agat. Item. Si quis

Effodiens inventus fuerit fur et percussus mortuus fuerit non sit homicidium; si autem orietur sol super eum, reus erit. Intelligitur quod non pertinet ad homicidium si fur nocturnus occidatur; si quem diurnus ad homicidium pertinet. Hoc est enim quod ait: si orietur sol super eum, reus erit, quia poterat agnosci ad furandum non occidendum venisse, et ideo non debet occidi. Hoc in antiquis legibus secularibus quibus ista est antiquior invenitur esse punitum, scilicet occidi furem nocturnum quoquo modo, diurnum autem si se telo defenderet; iam enim plus est quam fur. Ieronimus.

Quantumvis iuramento polluat se hec vidente Herodes saltatrici quicquid postulasset dare. O si ob iusiurandum fecisse se dicit, si patris vel matris interitum postulasset facturus esset an non? quod ergo in suis repudiatus fuit contemptum debuit suppleri. Ex concilio Garmac.

Si quis causa explende libidinis vel odii meditatione homini aut mulieri aliquid fecerit vel ad potandum dederit ut non possit generare aut concipere vel nasci soboles, ut homicida teneatur. Alexander III. Oxoniensi episcopo.

Sicut dignum est et fratres. Sane cum in dirimendis exstat plenius negotiis que in excessibus singulorum non solum quantitas et qualitas delicti sed etiam scientia, etas atque conditio delinquentis sunt attendenda, et non solum pro persona sed pro locum et tempus quo delictum committitur penitentia debet unicuique iniungi, cum idem excessus magis sit in uno quam in alio puniendus. Illi autem qui animo occidendi feriendi aut capiendi illum tenuerunt et requirendum virum quondam Cantuariensem archiepiscopum manum in necatione se fatentur velle si de illa captione mors secuta fuisset, pari pena vel fere pari consistit puniendi. Illi autem qui non ut ferirent sed ut percutientibus opem ferrent si forte per aliorum violentiam impedirentur, paulo debent minori pena mulctari; quia cum scriptum sit qui potuit hominem liberare a morte et non liberavit eum occidit, constat ab homicidii reatu immunes non esse qui occisoribus opem contra alios prestare venerunt. Nec caret scrupulo societatis occulte qui manifesto faci

V

cinorum desiit obviare. [C] Qui vero
se asserunt animum regis inflammas-
se ad odium unum homicidarum fuisse
circum ductore et assensu, sed non sevie-
runt primitus in forte regem ipsum
ad hoc homicidium suis suggestionibus
provocasse. [C] Hii quoque non fuerunt ac-
ta ubi ... a pena debent esse im-
munes, qui licet fuerint illius machina-
tionis ignari, tamen eis quos sicca-
rios esse sciebant, in sarcinis custo-
diendis ministerium prebuerunt. [C] Eos si-
militer qui dicunt illius secum venire
et suorum post mortem eius spolia oc-
cupasse, sed non ad tantum facino-
re convenisse, a pena mortis eius
arbitramur esse immunes. Sed que occu-
paverunt eis quorum fuerunt tenentur in-
tegre restituere. Si habent in fa-
cultatibus unde ea possint reddere,
et ipsis ex his moderata penitentia in-
iungenda, quia licet quidam ex his
que occupaverunt fateantur se e-
rogasse pauperibus, non tamen alie-
na cum ipsa potuissent eis quorum
fuerunt restitui, debuerunt pauperi-
bus erogare. [C] Illi quoque qui sola
excommunicatorum participatione se reos
esse cognoscunt, considerata temporis mora
qua in eadem nequitia duraverunt, et in-
quisito si eius timore timore vel
affectu communicaverunt, scienter vel ignoran-
ter penitentia iniungenda. [C] Clericos autem quos
constat armatos interfuisse tanto
facinori et illos qui consilium dederunt
ut sacerdos caperetur, non solum ab
altaris ministerio deponendos esse cen-
semus, sed et quod in ecclesiis nullo unquam tem-
pore lectiones legant vel responsoria in
choro cantent separatim, sed in psalmis
apud deum de commisso fatigant veni-
am impetrare. Insuper in districto clau-
stro monachorum vel regularium canonico-
rum, si fieri potest, sunt recludendi ut cir-
citer septennium vel quinquennium debeant
ab ecclesiis in certum cohiberi. [I] dem.

[P]resbyterum qui quendam puerum in tem-
pore discipline percussit in ca-
pite, cum post paucos dies exspi-
rasset, tamen ab omni altaris ministerio
debes perpetuo removere, quem ab of-
ficio sacerdotali deponere si ex ipsa
percussione interiit vel aliam infir-
mitatem incurrit de qua noscatur ex-
spirasse. [I] dem eidem archi-

[C]ontinebatur in tuis literis quod cum dia-
conus presentium lator et quidam alii
clerici animi causa extra opus consumma-
to redirent, levandi laboris
gratia quendam ludum inierunt, iacto-
rum baculos suos studuerunt ia-
cere in directum et alter alterius super-
are fortitudine, cum ludi solum esse conditio ut
qui baculum alterius percuteret, quasi vic-
tor pro eo alio uteretur. Sed predicti
clerici eiusdem licentia non utentes
tes sola cum iactatione contente
cum quidam autem laicus dum baculum
eius dyaconi percussisset, in terram
tunc in eum contentus insiluit et cum
a falce illius dyaconi quam erat
accinctus mortale vulnus acce-
pit, de quo post dies viii ex-
spiravit. Ideoque mandamus quatenus eundem di-
aconum, sed licentia tantum non ad
superiorem gradum ascendere vel in dy-
aconatus officio nullo unquam tempore
ministrare permittas, sed cum dispen-
satione tamen dyaconatus officio minis-
trare patiaris. [I] dem oxonien episcopo.

[L]ator presentium presbyter clericus nobis
proposuit quod cum quadam die

[Marginal notes:] (left margin) ... ille quod portabat gladium ... gladio; (left margin) perpetuo; (beside column 1) perpetuo; (interlinear) scienter vel ignoranter; ... vel; (right margin) quod debuisset cum laicis ludere et cum ludere debuisset falcem a cingulo deposuisse

casu cum quodam clerico luderet contigit quod ille percuteret ipsum ad ictum cultelli quem ad latus suum habebat in talo in quo dicitur et statim occubuit. Ulmar. Sed mandamus quatenus si res ita se habuit et alia iusta causa non impedit presbiterum predictum presbiterum libere permittas ad sacros ordines promoveri.

Idem abbati sancti Benedicti de nebla.

Suscepimus litteras tuas per quas cognovimus quod dictator presbiter in custodia ecclesie dominus cum alio fratre maneret in gir dietes de nocte quidam latrones ad eos intraverunt ipsos in primis affligere et denudare vestimentis. Post presumpserunt in quos ipsi resumptis viribus insurgentes ligaverunt illos et detinuerunt usque ad noticiam capti voluerunt. Cum autem iste tandem ad tuam audientiam pervenit ut captivos eos in festis suis custodia dimisissent et fures se solvere niterentur frater illos negligenter abeuntes timens occidit unum quem expediebat post fratrem tunicam reliquit pallium et rectum sustinet iactum. Quod post suadeas uni utrisque et consortes tanti actus talior exardescere abstineat et humilitas ab altaris ministerio et utrique peccatum suum ad arbitrium tuum studeat expiare constanter non cogatur ecclesiasticam mansuetudinem exuere que in episcopos. Idem wigorniensi episcopo.

De cetero noveris quod dyaconus qui homicidio causam dedisset non est ad sacerdotium promovendus. Celestinus III.

Ad audientiam apostolatus nostri pervenit quod quidam presbiter volens corrigere quendam de familia sua cinglo quo cingi solebat ipsum verberare temptavit contigit quod cultellus de vagina que cinglo adherebat elapsus eum in dorso aliquantulum vulneravit. Post modum ... non cum ille vulneratus aliquandiu vixisset et convaluisset a vulnere convaluit ut dicitur in firmitate preter sui carnis ingressus quod non ex occasione vulneris decessit. Dubitatur hic. Distinctio dicimus quod cum in dubiis semitam debeamus eligere tutiorem nos convenit iniungere presbitero memorato ut in sacris ordinibus non ministret. Verumtamen propria diligentia potest concedere ut in minoribus ordinibus sit contentus non exaltari in firmitate ille obierit potest sicut erat solitus divina officia ministrare. Innocentius.

Dilectus filius A. Cum episcopo Cappellanum proposuit quod cum quadam die corporis molestia gravaretur ut comedendi appetitum aliquantulum excitaret equum quem mutuabat ascendit quod cum bene non posset abesse a sessore arbitrium saltibus lascivieret ipse ut eum refrenaret in potum freno in iniuriis in calcaribus stimulavit cumque fracto freno equus pro arbitrio veheret et ceteri festinarent quidam intervenientes exolutus infantulum bacillans obviavit in quo equus irruens post abiecto sessore pro infante predictum opposuit. Sed mandamus quatenus si res ita cum idem cappellanus nec voluntate nec actu homicidium perpetravit nec dedit operam illicite rei

te non impediat quominus diuina ce
lebrare possit officia. Idem Incerti episcopo.

Ex litteris tuis fraternitas accepimus quod cum
Ch. presbiter ferrum uellet deferre de
ponte per uectem super alligatam piece
in terra et eum ferro in fisset de ponte
de quidam puerum quietem repit se
minimum in equo. post modicum ti
moris in tempore non inuenire potu
it lesionem. Nos autem ab eodem con
sultum sacerdote si prius quam ui
cet preuia conspiceret sollicitate a
esset quam eum extitit et quod diligenter
conspexisset, assuit si quam audisset
aliquid denegauit ad te quam remi
ttere eundem. Consulimus quod si res ita se ha
bet et eum grauet scandalum sit exor
tum vel tamen laboret in fama quam
defectu accusatoris opponat ei ca
nonicam purgationem indicas ipsum libe
re posse in suis exequi officium sacer
dotis. Idem bisumtino episcopo.

Ex litteris tuis fraternitas accepimus quod quidam
monachus ad deponendum de cam
panili campanam sub silentio quae uig
nim ipso mouere quidam conspexit pu
erum et occidit. Quod cum nichil quod si ip
se monachus quod necessarium agebat et
utile et locus per quem aliquis transire
non credebatur ubi dictum est. Fre uel al
tum de consuetudine uenire euenit
signum mouisse dinoscitur. Pa
tris poterit presbiterum in monasterio ad
altiores ordines promoueri. Idem.

Significasti nobis frater episcope Paduana
rum fraternitas clericus quondam cum tauerit equo de
in sedebat cum se quam ipsum preceret
Tag. vii. eius quamquam ipse ad
euntibus simulauit equus uero de ex
iste bucca dicitur quo per uolun

tate sessoris rapitur in terram quondam
mulierem quae obuiam huic exivit pos
sit per pueris pedibus uit fecit quam
nos ab eodem clerico fecissemus inquiri
ret uirum equus uicium pretenderet se
asserit ignorasse. Ideo consulimus quod si ita
est ad cautelam iniungas eidem penitentiam
competentem quod peracta non impediatur
quominus illi in minoribus suscepitis ordinibus
ministret et ad maiores ualeat
promoueri. Idem.

Petrus diaconus et monachus
sancti Io. per primam suam nobis
insinuatione monstrauit quod cum ipsum
quondam in ecclesiam sitam in ecclesia de
[illegible] beneficium optinente abbas
illius ecclesie eodem beneficio spoliasset
cognatus et amicus eius uiri plurimum
commoti nocte quadam in domo
diaconi conuenit et cena facta
dicebat quod uindictam uolebat
sumere de abbate in iuria autem ex
pressa ab eodem diacono ne abbatem
occideret aut ad sibi facient
[illegible] ordinis sui dedecore et incon
tinenti ad eius detrimentum non irruunt
teum et plagis impositis abiunt
seminiuo relicto qui post dies
aliquot exspirauit et sic consulimus
quod si premissa nouis ueritate ob
nixa tempore dicto diacono non solum
in diaconatus officio ministrare sed et ad
ordines presbiteratus ascendere si quod
canonicum non obsistit liberam con
cedas auctoritate apostolica facultatem presertim
si super hoc non fuit respersus in
famia cum nemini debeat im
putari quod est preter eius conscientiam ex
pressam eo etiam uel occasione non
dante ausu sacrilego fuit—

ab ipi⁹ ɔfang̃neis accepta I de
alti scis ꝑtic de malo b.

Significasti nob q cu quidā
maleficꝰ i gressus ecclām
eucaristiā cu altariu ornam
tis ⁊ libris ecclasticis ex ecclam
asportass; .l. ꝑsbr ecce canoic⁹
reglaris ꝑ fratu iq̃tans filiu
fossorio accepto ꝑcussit; si ad
morte fuit ict⁹ tu ⁊ ipe ꝑgnit⁹
ignorares q ꝑrochiam eccē in
ꝑter ornamta eccē asportato
acceptis gladus ⁊ fustib⁹ i e
ode loco ꝑtin⁹ occiderunt ⁊ q̃ nos
ꝑmisso casu casum distinguēdo
v⁹ ɔstare ꝑossit q ꝑfat⁹ sac
dos nō i flixit ꝑcussionē letā
le deq̃ si aliorū nō fuisset vl
nera subsecuta ꝑcussus mini
me tolisset ⁊ si ꝑcussor volun
te nō huit occidēdi nec ipi⁹
studio ɔsilio ul mādato ꝑcess
sur alii q illu ⁊ quidē lic; f
te h⁹ q fortu ex eo poss; ondi
si cta ɔprint; ꝑcussio ab eod
i flicta tā modica ⁊ tam leuis
i ea pte corꝑ ex quis dleu ꝑ
cura nō sol; ad morte ut ꝑro
tu iud⁹ medicorū tal ꝑcussio
asseres si fuisse letalē cum de
certis credū sit ipi q nō accu
tur v denūciat ab aliq̃ s; p se
ipm ɔsilu cupit salutare p⁹
penitēciā ad cautelā i ueciti i
sacerdotali potis officio ministe
mag religōis accedēte fauore
cu sit canoic⁹ reglaris ⁊ sin e
scandalo possit sacdotale offim
celebre. q si dischi nō possit
ex c⁹ ictu ꝑcussus i terierit ⁊ hoc

dubio tam hoīcida dr̄ s; ul sacdos
⁊ si forte hoīcida nō sit a sacdo
tali officio abstinre cui ul cum sit
tuci⁹ cessare q temre celebrare ꝑ
eo q i alto illm i relūq̃ uo mag
nu ꝑiclm timeat ⁊ ul si uo que
ad mod ꝑhibet sacdos ille p⁹us
ab illo ꝑcussus ab illo sacrlego e
u mox cu ligone i capite ꝑcus
sit q uis ui in tegres ꝑ ⁊ oia
ipm repllē ꝑuitat q̃ tm d;
si cu uidamine i colpate tute
le nō ad sumdā iudicta s; adi
iuriā ꝑpellēdā nō ul ide sacdos
a pena hoīcidu ꝑcit excusari tu
ꝑ tē i strumin cu q̃ ipe ꝑcessit
q cu grue sit nō sol; leue plagā
i ferre tu toc ꝑcussū i q fuit ille
ꝑcussus i q d modico ictu solet
quis letalr̄ ledi. Idem.

Tua nos dux. f. ɔsulendos
⁊ s. q̃ dauisti q sit de quodā
moacho senciēs q̃ sui ceruis se q̃
dā in terim aguitis tumore cu
rare ut cirugic⁹ cu sco tumo
re illu apuit cu tumor ali
q̃ ꝑ rediū recessiss; ipe mlri ꝑce
pit ne se ueto illo ⁊ exponit
ne forte uet ꝑ istis gutt⁹ isa
ꝑcione sibi ccam mortis i ꝑ;
s; mlr e⁹ mādato ɔcepto d um
messes colliger victo exposuit
se i cauce ⁊ hoc ꝑ apicom gut
turis sāguis mult⁹ efflyeit
⁊ mlr diem vltm sic finiuit
ut cu ꝑdcs monachus sit sacdos
liceat sacdotale offim exer ce
Nos g⁹. f. t. ꝑnt⁹ q l; ipe mo
nach⁹ deliq̃rit alienū offim
usurpādo q sibi minime ɔgru

asserit

V

et non cupiditatis

ebat. si tamen eum pretextu sui id egit et
puer erat in exercicio circuitus omnibus
studuit quam debuit diligentiam adhi
bere non est ex eo quod preter eius intentionem
consilium eius accidit adeo reprobandus
quod non post satisfactionem condignam cum eo
misericorditer agi possit ut divina
valeat celebrare. alioquin in dampnum et
ei sacerdotalis ordinis executio interdi
cenda de rigore. Ad nostram fuit ex tua parte
perventum quod quidam scolaris metuens ne
latrones in hospitio suo essent de strato
surgens recepit in fure quendam socium
scolarem ipsum percussit ad caput sed
pene ad mortem vulneravit eundem.
et sic mane iam facto scolares latine
constituerunt eundem quem vulneratum in
veritate potatum invenerunt et dixerunt
coram quo constituitur negavit quod penitus
ea nimie percussit. Unde presbiter potestas
ad eundem scolarem nuncios destinavit
ut exponeret si qua sciret de furto
predicto vel fecerit in signa que cultellum quem
ipsi latenter abstulerant. et scolares
ab eodem ipsius domo dimissos quos
abstraxerat ne per eum strepitus audi
retur. Nuncius dedit memora
tus. super quo facto sed non amplius instantes
potestas quod receptus talibus insig
nis latine ipsum capitoribus fuit tra
didit puniendum qui sibi amputata
virili virga et oculos eruerunt
latro vero iam et dolore commotus non
potum sumpsit nec cibum et sic de me
dio est sublatus. Unde pro eo nostram oraculum
postulas edoceri ut prefatus scolaris
ad sacros valeat ordines promoveri.
Nos igitur inquisitor t. t. 22. dignus
misericordia videtur. pro perceptione eius
tamen a susceptione ordinum sacrorum
nullatenus est arcendus. Idem
priori et fratribus Cartusiensis ordinis

Sicut ex litteris vestris tenore ac
cepimus cum quidam presbiter vestri or
dinis qui prius fuerat niger mo
nachus quandam mulierem pregnantem cum qua
conversatus consuetudinem inhonestam
et quam asserebat concepisse ex eo per co
ronam accepit que licet ipsa per hoc
sicut se asserit eam lesam quod occasio
ne huius abortivit. propter quod idem presbiter
priorum vestrorum usus consilio se ipsum
duxit ab altaris ministerio sequestran
dum. et cetera. Nos vero devotioni vestre in
sinuatione presentium respondemus quod si non dum e
rat vivificatus conceptus ministrare
poterit alioquin debet ab altaris officio
abstinere. Idem episcopo

Postulasti per sedem apostolicam instrui per
tea ut quia quorundam contempta
per excommunicationis sententia debitas ecclesiis de
cimas subtrahentium rebellio regiam lice
at implorare potestatem cum ad solutio
nem ipsarum vix absque sanguinis effu
sione valeat coartari. Ad quod
respondemus quod si tu de huiusmodi excommunicatione supplicans
deponere rex qui ad bonorum laudem
vindictam vero malorum gladium est con
missus eosdem rebelles per debitam
exequitur potestatem eorum erit dis
crimini imputandum. Honorius III. episcopo

Exhibita nobis G. clerici confessio patefecit
quod cum in puerili esset etate constitu
tus cum quibusdam coetaneis su
is luderet et sequens unum ex
illis lapidem post eum non animo le
dendi sed timore incutiendi pro
iecit quo licet ex proiectu lapidis
percussus non fuerit tamen tactus ad
alium cum lapidem currens caput
offendens cum propter quam medicari
tur cum propter patris incuriam qui la
boribus et sudoribus ipsum expo

fuit expirauit quod uo deus di
cius ut mitigaret dolor patris d
functi uicariam sibi postulauit
ab ipso tu cum a sacris ordinibus
susceptione repelleris cum ius idem d
functi pater in extremis laborans
in presbitero suam aperuit conscientiam
confessus fuit in presbitero finaliter
uitamento ut ipsum in morte filii
sui putet sibi constitit commisisse
qui idem dictus postulauit a nobis
ut cum eius obitu letari non habeat
conscientiam dignaremur agere miseri
corditer cum eodem. s. quod eius quod sig
stitit super eo propter hoc a receptione sa
crorum ordinum non expellas. Idem episcopo

Iohannes sacerdos cum capitulo uenientes
in tuum nobis insinuarunt mostrauit
quod cum pulsaret campanas ut
signo dato quietem deceret populi
fidelium ad diuina caderet tintin
nabulum percussit quendam puerum co
ram eo qui cum esset uulnere letale
decessit. nos igitur attendentes quod
dicto sacerdoti qui dabat operam rei
licite non potuit imputari
si casus et fortuitus non preui
dit. dis. iii. dixit quod si constitit sic
esse dictum sacerdotem sacerdotale of
ficium exequi permittatis. Idem
pelagio presbitero

Petitio tua nobis exhibita conti
nebat quod cum timma dominice
crucis ac blasphemi tiidis sa
in castris quedam in quo morabantur
tis contra iuuasissent exeu
ntibus inde habitatoribus tam cle
ricis quam laicis ipsi eos et uice
conflictibus hinc inde quam plurimi
occisi extiterunt unde cum per
eo quod aliquem percussisti irregulari
tatem metuas in textu sedem in. quod si d

i te fide quod conscientiam in illo conflictu tua
conscientia te remordet a ministerio alta
ris abstineas tenens cum sit con
silium in dubio abstinere quam te
mere celebrare. Gre. ix.

Quidam uir asserens ad edificationem
ecclesie in adiutorium a presbitero
euocatus ruens cum ligaui quod id
presbiter soluere nitebatur hac oc
casione rebus humanis est exemptus
et. f. attendentes igitur quod sacerdos ipse
dabat operam rei licite studu
it et quod debuit diligentiam adhi
buit de consilio fratrum te restituere al
taris uoce premonuit huiusmodi qui in
telligere et fugere poterant. In qui.
t. c. xxi. q. ob hanc causam non qui possunt
casus fortuitos qui preuidi non pos
sunt forsitan non preuidit non dicitur quod
ad officium et beneficium non redire. Ex
concilio latiran. De torneamentis

Felicis memorie Alexandri et Eu
genii predecessorum nostrorum in
herentes uestigiis detestabiles
illas nundinas uel ferias quas uul
go torneamenta uocant in quibus
milites ex condicto uenire solent
et ad ostentationem uirium suarum et
audacie temere congredi unde mor
tes hominum et animarum pericula sepe pro
ueniunt fieri prohibemus quod si quis
eorum ibi mortuus fuerit quamuis ei
poscenti penitentia non denegetur tamen
ecclesiastica careat sepultura.
Alex. iii. auaren. episcopo.

Ad audientiam nostram nouis pre
uenisse quod cum quidam ad locum
deputatum torneamentis causa recre
andi diuertere accessissent et. f. nos
autem attendentes quod huiusmodi tamen ecclesias
tica sepultura debeat interdici
quia ad torneamenta animo id faciendi

di tamen accedentes decedunt ibidem. f. ti. t. 23. c. 4. q. si e contrario quod ad predictum torneamentum non causa ludendi sed percipiendi credita pecunia processisti, licet in fortuito casu obierit, corpus eius dispensatione ecclesiastica ... fieri ac sepulture mandari, si dominicum corpus susceperit et sacri olei fuit unctione perunctus. Alex. iii. de pugnantibus [in duello]

Porro si clericus aliquis sponte duellum obtulerit vel oblatum susceperit, sive victor sive victus fuerit, de rigore iuris est in ordine deponendus. sed quia ibi gravis est et enormis fuit excessus, evadere potest depositionis sententiam si cum ipso super his fuerit episcopus misericorditer dispensandum, dum tamen ex ipso duello homicidium vel membrorum diminutio non fuerit subsecuta. Celestinus iii. de duello

Henricus presbiter nobis humiliter intimavit quod cum laicum quendam super furto in seculari placito convenisset, quia testes sui defecerunt, pugilem contra partem adversam consuetudine terre induxit, qui reum usque adeo vulneravit quod coactus est expirare. quia igitur super his nos consulere voluisti, ambiguitatem tuam hoc responso removemus, quod tales pugiles veri existunt homicide. nec predictus sacerdos, licet non ipse sed alius pro eo in duello pugnaverit, debet in sacris ordinibus ministrare. sicut edicunt sacri canones et statuta, homicidii tamen reus ... sine consilio aut defensione et dubium prestiti potest. tamen cum eo ... benignam misericorditer dispensari. Innocentius iii. de balistariis et sagittariis

Artem illam mortiferam et Deo odibilem balistariorum et sagittariorum adversus christianos et catholicos exerceri de cetero sub anathemate prohibemus. Ingredo. de adulteriis et stupro.

Si seduxerit quis virginem nondum desponsatam dormieritque cum illa, dotabit eam et habebit eam uxorem. Si vero pater virginis dare noluerit, reddet pecuniam iuxta modum dotis quam virgines accipere consueverunt. Gre. Sipontino episcopo.

Pervenit ad nos quod Felix quidam virginem decepit stupro ... se filium ... quamvis esset de lege pena plectendus, nos aliquatenus legum duriciam mollientes ... dispensamus: aut eam quam stupravit uxorem ducat, aut si renuendum ... corporaliter castigatus excommunicatus in monasterio ... agat penitentiam retrudatur, de quo nulla sit ei egrediendi sine permissione licentia. Ex concilio Aurelianensi.

Si vir sciens uxorem deliquisse, quam non egit penitentiam, sed permanet in fornicatione, vixerit cum illa, reus erit et particeps criminis. Si vero dimissa egit penitentiam et noluit adulterum suum reverti, debet ... sed non sepe recipere peccatricem. Maritus. Ex concilio Par.

Non ex suspicione accusare permissum est uxores, et ipsi plus ceteris de adulterio accusare possunt et defendere. Alex. iii.

Significasti nobis quod dum presbiterum cum alterius coniuge in sua ecclesia dormivisse ... clericus sacerdoti huiusmodi delictum confessus publice detexit, et licet ipsum idem sacerdos nomine adulterii celans ... prudentia tua dixit super hoc quid fieri debeat, cum negante adulterio ... confessione persistit ... dignam pe[nitentiam]...

deflorate

non

nitētiā p̄stare ī ponēr adulte. cętē
ra astr̄tionē aque vindicte regula
re peciuntur p̄dc̄o aūt sacerdoti ne
q̄ apl̄m ī firinos corda mala fa
ma sp̄a pcuciāt ⁊ ne inīq̄ feci
mus non negi securiores p̄sbi
ī pc̄tm existites nēcauss lauant
cū diocesanus p̄sbris quos te nolle
pretēre nouimus uis̄ arbitriū
tuū purgōm indicat q̄ si p̄gā
re se potuit ī offō suo min̄stre p̄
mittas aliog̃ ipm̄ ab offō su
o ipm̄ suspēde nō p̄sonas. In
nō. iii. turon̄ archiep̄o.

Intelleximus q̄ cū .s. laic' hel vxo
re sua amaritali gs̄orcio de
pulisset dyocesan̄ ep̄ audiet ea
dē cū q̄da adultō fornicari. e
am ⁊ illū incēlō exḡnis assēuit.
q̄ tādē adulterā ab iniunis ab ea
inde recepta corā ep̄o memo
rato pc̄tm virū sibi restitui
postulauit ac ille obiecit ei
adulteriū ⁊ q̄ ab ip̄o nō repl̄ta
sz sp̄ontanee recessisset restituē
nē sic p̄posuit minie faciēdā
q̄ mlr̄ ī faciēs replicauit ipm̄
q̄ fornicat' fuiat ⁊ s̄. q̄ dc̄e. o̅
q̄. nisi g̃stitit ꝯ penitētiam
rei ꝯ gfessionē legitimam
mlr̄ q̄ adulterā fuisset ad
ultū ⁊ q̄ uir dicit' ꝯmisisse
p̄bone cessante ipm̄ recipe
gpllāt eandē q̄ si pdc̄o m̄ de
intrīs fornicatōe ꝯstitit
p̄tensēs p quos uiri adulteriū
z p̄batū fuint reprbari cū
uis lesū matrimonii ī vtrāq̄ cō
sistat ⁊ pia delicta mutua
ꝯpēsatōe tollātur nō eū cogas
ut eam recipiat ⁊ maritali
affcōe p̄tractet. alioquin mlr̄ si

r̄ecau ī pone nō p̄sonas. Idem
ep̄o ambian.

Tua .f. recepiuit ut aliq̄ de
negante vxori sue ī adul
tio de p̄hūsse debitū ꝯiugale si
post mod' ip̄e cū alia p̄petret ad
ulteriū maite cogi debeat ut e
andē maritali affcōe p̄tractet. s
q̄ t. ꝯ̄ q̄ cū pria crimina ꝯpē
satōe mutua deleant̄ uir vxoi
fornicatōis ob tentu sue vxoris
neq̄ ꝯsorciū declinare. Ex cō
mcil' de raptorib' incendiariis ⁊ vio
latorib' eccliāȝ.

De illis aūt qui
de loco ad locū ire faciūt ⁊ i
rapinas ⁊ depdatōes paguīt pla
cuit ut ab illis loca p̄lato ex cōi
cētur. ut cū ex p̄rochia illa exeāt
q̄ digne que p̄petrauint emēdēt
q̄ exgn̄itatē p̄p̄o ep̄o significa
da z nec eos etipiat anq̄ illuc
redeāt ꝯ rapina fecuint ⁊ oīa
plene emēdent. Eugē. iii.

Super eo ⁊ s. statuimus ut q̄ q̄z
ex hiis qui uolēt' suttex
erit ī rapina siue cēcr uiola
tōm maite fuit de p̄hnsus ī ꝯ
ablata restituat si potit ꝯ emē
dandi firmā ⁊ plenā securitatē
fecit p̄nie ei p̄eit' bifēm dene
get. si uō usq̄ ad obitū ī ꝯtūa
cia sua durauit ⁊ ī extremis
p̄p̄it' remediū p̄nie postula
uit. si emēdatōm ꝯ emēdādi se
curitatē p̄stitit ei p̄nia ⁊ sepl'
tura ecclīstica ꝯcedat̄. qui aūtē
ī ꝯtūtate obstinata mite si peni
tuit ꝯ emēdauit ⁊ i morte se
curitatē p̄stare nequiuit sol
lēpnitas p̄nie p̄ū p̄desse uide
tur credimus. ꝯ de p̄cō ꝯtūo uati
cū nō denegetur. ita tn̄ ut nulle

ciarum sepulture tradi. Sic ut cuius etiam
presumat accipere qui si quod presbiter vel clerico-
rum qui hoc in vita vel in morte presumat da-
re aut sepulturam ire eos vel corpus eorum
accipere attemptaverit seu hii rapine
precipes inventi fuerint ordinis sui
dampnum irrecuperabiliter patiatur et
ecclesiastica beneficia careat. Ex eodem. Lat.

Excommunicationi subdantur qui romanos
et alios christianos pro negociatione vel
aliis honestis causis navigio
vectos aut capere aut rebus suis
spoliare presumunt illi etiam qui christianos
naufragium patientes quibus secundum regulam
fidei auxilio esse tenentur dampnata
cupiditate spoliant rebus suis nisi
ablata reddiderint excommunicationi
se noverint subiacere. Alex. iii. par-
nomitano archiepiscopo.

In archiepiscopatu tuo christiani quidam
sarracenum mulierem christianas et
pueros rapuit et eis abuti presu-
mit et quosdam in ecclesia occidere non
veretur. Cum autem excessus hii tertii si
alicui et alius episcopus commisit puni-
endos, quia t. xx. quia tales in diocesi
tua existentes pecuniaria potius
pena mulctare et in flagellis affi-
cere ea moderatione adhibita quod flagel-
la in iudicem rigoris excedere mini-
me videantur. Si vero aliquis ex
cessus quod mortem vel detruncationem mem-
brorum debeat sustinere iudicium re-
servetur regie potestati. Idem clarom. episcopo.

In litteris tuis continebatur quod cum quidam
miles furtis dimidii irretitus quod
ecclesiam excaduit diabolo instigante con-
cremavit. tandem in egritudine constitutus
accepta penitentia de commissis per manum
capellani sui fuit a sententia excommuni-
cationis absolutus et sic moriens re-
pertum ecclesiasticam sepulture nequiverit

Vineta raptor ad raptam ...
... parochia ... conversione ... religionem ...
... raptor ad raptam ...
... pro posita ...

quod propter si ita res se habet. eos quod cor-
pus eius ad ecclesiam facias in cimiterio sepe-
liri et heredes eius moneas et compellas
ut his ille processit vel alio in
dampna quod iniuriam irrogaverat
iuxta facultates suas condigne sa-
tisfaciant ut sic a peccato valeat
liberari. Lucius iii. burgen. episcopo.

Cum causa que inter c. militem et uxo-
rem eius vertitur et F. et quia cum
raptor esse dicatur admittatur non nisi cau-
sa de nuptiis agitur. Ille raptor dici
non debet cum habeat mulieris assensum
et prius eam desponsaverit quam cog-
novit licet parentes reclamarent a qui-
bus eam dicitur rapuisse. Preterea cum in
carnis commixtione per sententiam tes-
te apostolo uxor potestatem sui cor-
poris non habeat sed maritus et econtra si
per confessionem mulieris vel ex probationibus viri
vel mulieris confessione claruit per
modum sine assensu viri non po-
tuit ipsa monasterium ingredi aut
aliter continentiam profiteri. Non ergo quia prius
matrimonium consummatum rapta prius in mo-
nasterio fuit viri potius consortium
non declinare magis si probari ne-
quat virum ut miles profitentur continentiam
eam assensisse. Innocentius iii. episcopo lat.

Accedens ad apostolicam sedem et F. rap-
ta puella legitimum contrahere
cum raptore si prior dissensio tran-
seat et postmodum in consensum et quod ante
displicuit tandem incipiat complacere dummodo ad contrahendum legitime sint
persone. In exodo. De furtis.

Qui furatus hominem et vendi-
derit convictus morte mori-
atur. Ex concilio triburiensi.

Fures et latrones si in furan-
do et depredando occiduntur vel
sauciantur presbiteri non est orandum si si con-

presumpsit aut uulnerari presbitero uel di-
acono confessi fuerint coram te e-
ius non negarent. Ex penitentiali Theodori.
Siquis per necessitatem famis aut
nuditatis furatus fuerit ci-
baria, uestem uel pecus, peniteat
ebdomadas iii. Si reddiderit non
cogatur ieiunare. Alex. iii. [illegible]
Qui cum fure partem [illegible]
quia rem suam non fur solus sed
ille retinet qui consensum [illegible]
possidere iudicatur. Alex. iii. Exon. episcopo
Ex litteris tuis innotuit nobis
quod G. B. calicem quendam et [illegible]
nomine cautionis dimissum rapiens
longo tempore detinuit [illegible]
eius. Quod si sponte confessus fuerit et
exinde ecclesie cuius calix fuerat
satisfecerit, nisi super hoc notatus uel in-
famia manifesta respersus per actam
penitentiam aut congruam pro [illegible]
dum in alias ydoneum ipsum esse
cognoscatis ad sacros ordines
non dubitetis promouere. Alex.
iii. in concilio Turon. De usuris.
Plures clericorum et [illegible] generalis
[illegible] decreuimus auctori-
tate ut nullus constitutus in clero uel in
[illegible] usuras exercere presumat.
Si quis autem sub hac specie pecu-
nia data possessionem in pignus ac-
ceperit, si sortem suam deductis
expensis de fructibus iam perce-
perit, absolute possessionem restitu-
at debitori; si autem aliquid minus
habet, eo recepto possessio libere ad do-
minum reuertatur. Quod si post hec constitu-
tum in clero quisquam extiterit qui detes-
tandis usuris insistat, ecclesiastici officii periculum patiatur,
nisi forte beneficium ecclesie fuit quod re-
dimendum ei fuit hoc modo de manu
[illegible]

[illegible]
laica uideatur. Idem Cantuariensi archiepiscopo et suffraganeis.
Quia non solum uiris ecclesiasticis sed
etiam quibuslibet aliis periculosum est usu-
rarum lucris intendere, auctoritate presentium duximus
inhibendum ut eos qui de possessionibus uel ar-
boribus quas tenent in pignore, nos(?) [illegible]
si sortem deductis expensis rece-
perint, ad ea que pignora restituenda
sine usurarum exactione ecclesiastica
districtione compellas. Idem Tergestino? [illegible]
Quia in omnibus fere locis ita crimen
usurarum inualuit ut alii
negotiis pretermissis [illegible] quasi lici-
te usuras exerceant, et qualiter utriusque
testamenti pagina condempnetur nequaquam at-
tendant, ideo constituimus ut usura-
rii manifesti nec ad communionem admit-
tantur altaris nec christianam, si in hoc
peccato decesserint, accipiant sepultu-
ram, sed nec oblationes eorum quisquam ac-
cipiat. Qui autem acceperit aut christia-
ne tradiderit sepulture, et que acce-
perit reddere compellatur et donec ad
arbitrium sui episcopi satisfaciat, ab
officii sui maneat executione
suspensus. Idem Panormitano archiepiscopo.
Super eo et [illegible] quod cum usurarum
crimen utriusque testamenti pagina de-
testetur, super hoc dispensationem aliquam non
uidemus, quia cum scriptura sacra pro-
hibeat pro alterius uita mentiri, multo
magis prohibendus est quis ne etiam pro redi-
menda uita captiui usurarum crimine
inuoluatur. Idem Salernitano archiepiscopo.
Cum tu manifestos usurarios
iuxta decretum nostrum quod in Lateranensi
concilio nostro promulgatum est communione
altaris et ecclesiastica sepultura re-
puleris, presumendos per eadem donec
reddant quod tam praue receperunt
quidam eorum ad excusandas ex-
cusationes in peccatis inprudenter
[illegible]

Tu [illegible]

affirmans illas duntaxat usuras restituendas quae sunt post iter dominicum receptae. Et [fratres] super hiis quaeris quod sive ante sive post iter dominicum usuras extorserint, cogendi sunt per poenam quam statuimus in concilio, eas his a quibus extorserunt vel eorum heredibus restituere, vel his non superstitibus pauperibus erogare, dummodo in facultatibus habeant unde ipsas possint restituere, cum iuxta verbum beati Augustini non remittatur peccatum nisi restituatur ablatum. Illis autem qui non habent in facultatibus unde usuras valeant restituere non debet ulla poena infligi, cum eos notoria paupertas excusat. Cum vero possessiones quae de usuris sunt comparatae sunt debent vendi, et ipsarum pretia his a quibus usurae sunt extortae restitui, ut sic non solum a poena illa, sed etiam a peccato possint, quod per usurariam extorsionem incurrerant, liberari.

Idem Ianuensi archiepiscopo.

In civitate tua dicis saepe contingere, quod cum quidam piper seu cynnamomum seu alias merces comparant, quae tunc ultra quinque libras non valent, promittunt se illis a quibus illas merces accipiunt sex libras statuto termino soluturos. Licet autem contractus huiusmodi ex tali forma non possit censeri nomine usurarum, nihilominus tamen venditores peccatum incurrunt, nisi dubium sit merces illas plus minusve solutionis tempore valituras. Et ideo cives tui saluti suae bene consulerent, si a tali contractu cessarent, cum cogitationes hominum omnipotenti Deo nequeant occultari.

Idem.

Praeterea prohibeatur tuis usuras recipere, et dicas quin si

tempore compescuerint, si clerici sunt eos ab officio et beneficio suspendas, si laici usque ad dignam satisfactionem ipsos vinculo excommunicationis astringas.

Idem Albinensi episcopo.

Conquestus est nobis G. clericus, quod cum terram ipsius quam titulo pignoris detinetis, et de fructibus eius sortem receperitis, praedictam terram memorato clerico reddatis, et terram ipsam sic deinceps in pace dimittatis.

Idem episcopo Placentino.

Tua nos duxit fraternitas consulendos, si filii de usurariorum observandum quod eis tenentur, usurarii defuncti succedunt, et extranei ad quos bona usurariorum aliis devoluta, [etc.] [...] quod filii ad restituendas usuras ea sunt districtione cogendi qua parentes si viverent cogerentur, id ipsum quod heredes extraneos credimus.

Urbanus III.

Consuluit nos tua devotio an ille in iudicio animarum quasi usurarius debeat iudicari, qui non alias mutuo traditurus, eo proposito mutuam pecuniam credit, ut licet omni conventione cessante plus tamen sorte recipiat; et utrum eodem reatu criminis involvatur, qui, ut vulgo dicitur, non aliter parabolam iuramenti concedit, donec quamvis sine exactione emolumentum aliquod inde accipiat; et an negociator poena consimili debeat condemnari, qui merces suas longe maiori pretio distrahit, si ad solutionem faciendam prolixioris temporis dilatio prorogetur, quam si ei incontinenti pretium solvatur. Verum

quid in huiusmodi casibus tenendum sit ex evangelio Lucae manifeste cognoscitur in quo dicitur: Date mutuum nihil inde sperantes. Huiusmodi homines pro intentione lucri quam habent, cum omnis usura et superabundantia prohibeatur in lege, iudicandi sunt male agere, et ad ea quae taliter sunt accepta restituenda animarum iudicio efficaciter inducendi. Innocentius praelatis in regno Franciae constitutis.

Quamvis iniquosum et infra. Quia manifestos usurarios, quos usuras publice renunciasse constiterit, cum aliquis eos convenerit de usuris, nullis permittas subterfugio appellationis te tueri. Idem Narbonensi archiepiscopo.

Post miserabilem et infra. Iudaeos ad remittendas usuras Christianis principes et potestates compelli saeculares, et donec eis remiserint, ab universis Christi fidelibus tam in mercimoniis quam in aliis per excommunicationis sententiam eis iubemus communionem omnimodam denegari. Idem Tusculano episcopo.

nota

Tuas dudum recepimus quaestiones, quod cum usurarii eos quibus dant pecuniam ad usuram praestare faciunt iuramentum quod usuras non repetent, et super his quas solvunt nullam moveant quaestionem. Consultationi tuae respondemus, ut usurarios ipsos monitione praemissa per censuram ecclesiasticam appellatione remota compellas, ut tam usurarum solutionem ab eis exactionem desistant, vel restituere ipsas, postquam fuerint persolutae, ne de dolo vel fraude contingat eos commodum reportare. Idem.

Quia frustra legis auxilium invocat qui committit in legem, statuimus ut si quis usurarius a nobis litteras impetraverit super restitutione sibi de usuris vel fructibus computandis in sortem, non prius ipse restituit usuras quas ab aliis noscitur recepisse, auctoritate ipsarum litterarum non audiatur. Idem Altisiodorensi episcopo.

Cum in dioecesi tua sint quam plurimi usurarii, de quibus minime dubium quin sint usurarii manifesti, qui tamen propter timorem potentum qui tuentur eosdem nullus accusator apparet, nec evidentia sit per sententiam condemnati, et infra. Quia licet contra eos non appareat accusator, si tamen aliis argumentis illos constiterit esse usurarios manifestos, in eos poenam in Lateranensi concilio contra usurarios editam libere poteris exercere.

Salubriter et infra. Sane generum ad fructus possessionum, quae sibi a socero sunt pro numerata dote pignori obligatae, computandos in sortem non credimus compellendum, cum frequenter dotis fructus non sufficiant ad onera matrimonii supportanda. Idem episcopo Bononiensi.

Michael laicus tua nobis quondam insinuatione destinavit quod cum et infra. Quod alius quidam Bononiensis civis multa extorsit ab eo, et aperte sub eo nomine usurarum et infra. Auctoritate praesentium mandamus, quatenus in negotio procedas eodem, non deferens quominus restituat, vel ad hoc restituat si quid alius ipse vel pater eius extorsit usuras. Idem in generali concilio.

Quanto amplius Christiana religio ab exactione compescitur usurarum, tanto gravius super his Iudaeorum perfidia insolescit, ita quod brevi tempore Christianorum exhauriunt facultates. Volentes igitur in hac parte prospicere Christianis, ne a Iudaeis immaniter aggraventur, synodali decreto statuimus ut si de cetero quocumque praetextu Iudaei a Christianis graves et immoderatas

tas uel usuras extorserint, christianorum eis participatio subtrahatur donec de immoderato gravamine satisfecerint. Compellantur etiam christiani, si opus fuerit, per censuram ecclesiasticam appellatione postposita ab eorum commerciis abstinere. Principibus autem iniungimus ut propter hoc non sint christianis infesti, sed potius a tanto gravamine studeant cohibere iudeos. Ac eadem pena iudeos decernimus compellendos ad satisfaciendum ecclesiis pro decimis et oblationibus debitis, quas a christianis de domibus et possessionibus aliis percipere consueverant, antequam ad iudeos quocumque titulo devenissent, ut sic ecclesie conserventur indempnes. Gre. ix. fr. R.

Naviganti vel eunti ad nundinas certam mutuans pecunie quantitatem, pro eo quod suscipit in se periculum, recepturus aliquid ultra sortem usurarius est censendus. Ille quoque qui dat x. solidos ut alio tempore totidem sibi grani vini vel olei mensure reddantur, que licet tunc plus valeant, utrum plus vel minus solutionis tempore fuerint valiture verisimiliter dubitatur, non debet ex hoc usurarius reputari. Ratione huius dubii etiam excusatur qui pannos, vinum et oleum vel alias merces vendit ut amplius quam tunc valeant in certo termino recipiat pro eisdem, si tamen ad tempus contractus non fuerat venditurus. Aug.

Falsidicus testis. De crimine falsi.

Tribus personis est obnoxius: primum deo, cuius presentiam contempnit; deinde iudici, quem mentiendo fallit; postremo innocenti, quem falso testimonio ledit. Utrique reus est et qui veritatem occultat et qui mendacium dicit, quia ille prodesse non vult et ille nocere desiderat. Lucius iii. Wigorniensi episcopo.

Super eo quod fraternitatem auctore falsario litteras nostras noluisti exsecutioni mandare, providentiam commendamus, mandantes ut si ceteras aliquas scripturas sub nomine nostro destinatas redarguendas iudicio falsitatis inveneris, eas adhibita fide quod per ipsas mandatum fuit non observes, sed eum qui presentavit retineri facias diligenter. Urbanus iii.

Ad audientiam nostram te significante pervenit, quod cum quosdam clericos qui falsaverant sigillum regis, fratrum corporum carcerali custodie mancipaveris, et cetera. Fraternitati tue ut eis nec membra auferri nec penam aliquam facias corporalem propter quam periculum mortis possit incurrere, sed eis a suis ordinibus degradatis in signum maleficii caracterem aliquem imprimi facias, quo ab aliis cognoscantur, et provinciam ipsam eos abiurare compellas, ab ipsa perpetuo exulaturos. Innocentius iii.

Cum sepe mandata nostra falsentur, statuimus et sub excommunicationis pena ac suspensionis ordinis et beneficii districte inhibemus ne quis apostolicas litteras nisi a nobis vel de manibus illorum recipiat qui de mandato nostro sunt ad officium huiusmodi deputati. Si vero talis persona que ipsum decet a principio litteras nostras recipere voluerit, ad cancellariam nostram vel ad nos ipsos mittat ydoneum per quem litteras apostolicas iuxta formam preceptam recipiat. Si quis autem contra hac parte mandati nostri transgressor extiterit, si laicus fuerit excommunicationi subiaceat; si clericus, officii et beneficii suspensione dampnetur, et cetera. Adicientes statuimus ut generale ex decretis sententia per singulos annos quater per singulas parrochias faciatur, et cetera, huius

V

in novatis: si quis falsas litteras
se habere cognoscat, infra .xx. dies
litteras illas aut destruat aut re-
signet; si penam excommunicationis voluerit
evadere, quam nisi forsan in mortis ar-
ticulo sine speciali mandato nostro
quoquam nolumus relaxari, nisi et ipse
suppositus fuerit, quod hic absolutio quoquo
modo fuerit. Idem archiepiscopo etc. Mediolanensi.

Licet ad regimen etc. Et infra. Ad
varietates falsitatis, quas
nuper deprehendimus, valeatis e-
vitare, vobis presentibus litteris duximus ex-
primendas. Prima species falsitatis
hec est, ut falsa bulla falsis litte-
ris apponatur. Secunda, ut filum de
vera bulla extrahatur ex toto, et
per aliud filum immissum falsis litteris in-
seratur. Tertia, ut filum ab ea parte in-
qua carta plicatur incisum falsis
litteris cum vera bulla immittitur, et sub
eadem plicatura cum filo simili
canapis restauratur. Quar-
ta, quando a superiori parte bulle al-
tera pars fili sub plumbo rescinditur,
et per idem filum litteris falsis inserta
reducitur infra plumbum. Quinta, cum
litteris bullatis et redditis in eis
aliqua per rasuram tenuiter immu-
tantur. Sexta cum septima lit-
terarum quibus fuerat apposita ve-
ra bulla cum vino vel aqua vel aliquo
liquore abolita seu deleta,
eadem carta cum calce et aliis
iuxta consuetum artificium deal-
bata de novo rescribitur. Sep-
tima, cum carte cui fuerat apposi-
ta vera bulla totaliter oblitterate,
abolite vel abrase alia simi-
lis et ima carta eiusdem quantitatis

scripta cum tenacissimo glutino con-
iungitur. Cos in crimine falsitatis non
reputamus immunes, qui contra consti-
tutionem nostram scienter litteras non de manu nostra
vel bullatoris nostri manu recepi-
unt. Illos etiam qui accederent ad bul-
lam falsas cautelas litteras plicaverint,
ut vera bulla cum aliis sigille-
tur. Sed hee due falsitatis spe-
cies non possunt facile deprehendi,
nisi vel in modo dictaminis vel in forma scrip-
ture vel qualitate carte falsitas
cognoscatur. In ceteris autem dili-
gens indagator falsitatem pote-
rit invenire vel in additione filorum
vel in collatione bulle vel in motione vel
obtusione, presertim si bulla non
sit equalis, sed alicubi magis
tumida et alibi magis depressa.

Idem Antiocheno episcopo.

Quam gravi pene subiaceat
etc. Et infra. Nos vero litteras que tibi sub
nostro nomine presentate fuerunt
diligentius intueri, in eis tam in con-
textura quam in dictamine deprehendimus
falsitatem. Ad hoc fuimus admi-
rati, quod tu tales litteras a nobis
credideris emanasse, cum scire de-
beas apostolice sedis consuetudinem in
hac parte tam hanc tenemus ut patri-
archas, archiepiscopos, episcopos fratres,
ceteros autem reges, principes vel ali-
os cuiuscumque ordinis filios in nostris
litteris appellemus, et cum unum tantum
persone nostre litteras dirigimus numquam
et loquimur in singulari, ut nos vel tu
tuus et similia huiusmodi in ipsis
apponamus. In illis autem litteris
presentatis tibi singulari numero
vocabaris, cum in litteris que alii

V

c. transmissum te inde potes a
nobis fratrem venerabilem appellari
ff. q. sic litteras ap. studeas i(n)tu-
eri bulla filo carta q(ua)r(e) stilo
q(uo) usus p(ro) filiis p(er) filias prius in a-
liq(uo) non admittas. Idem.

Ad falsariorum constitutam malici-
am d. con. f. n. dix(imus) consilio
statuendum ut qui litteris nostris uti
voluit eas prius diligenter examinet.
quoniam si falsis litteris se usum dixerit
ignorantie causam pena evitare
nequit penas [illegible] amoveat.
Item n. de falsariis litteris nostris q(ui) presu-
serit p(ro) alios vicium falsitatis exercere
cum fautoribus et defensoribus suis
anathematis vinculo decrevimus innoda-
tos statuentes ut clerici qui falsari-
fuerint deprehensi omnibus officiis et
beneficiis ecclesiasticis perpetuo sint
privati [illegible] q(ui) presumpse falsitatis vicia
in excederint p(er) ecclesiasticum iu-
dicem sic degradati secularis po-
testati tradantur [illegible] constitutiones
legitimas puniendi. p(re)terea laici
qui fuerint de falsitate convicti legi-
time puniantur. Qui vero sub nomine
nostro falsis litteris utuntur si clerici fu-
erint officiis et beneficiis ecclesiasti-
cis spolientur si laici tamdiu ex-
communicati maneant sibi[illegible] donec sa-
tisfaciant competenter. Et tamen ut in
ipsis vel malicia eorum qui[illegible]
negligencia puniatur et de hiis
qui falsas litteras impetrant statu-
imus observandum. Idem.

Accedens et c. f. tr. c. q. s.
litte. ap. in quibus falsitas fu-
erit deprehensa de simplici iustitie
forma habentur cum ipsum non
debeat q(uod) per talibus litteris q(ui) posse-

fecit ab obtinuit fraude quas
constituit falsitas nisi litteras ipsis
et postquam eas falsas esse cogno-
verit tum ei beneficium offerimus
restituerit ipsum super hiis ulterius
non molestes. Idem.

Ex consilia et c. f. viii litteras ip-
sas diligencius inspeximus
eum nullam falsitatis q(ue) redargui-
te fuerant falsitatis sig(nis) et sus-
picionis invenimus non paucarum
litterarum restitutas q(ue) neque suspi-
cias animum dubitationem inde
debuimus v(er)um si vobis constiterit p(er)
dictum c. se obligasse sub pe-
riculo anime q(uod) litteras illas falsas
esse probaret cum quilibet ad eum
accedunt viri suo libram habe-
ant facultatem ipsi c. super dicta
eccl. silencium imponatis. Ex pe-
nitenciali theodosi. decreto

In tabulis vel codicibus xii
hanc alius forte figuratum
sunt regredi nec diminues-
ner aliquas in aliquibus [illegible] qui
observare p(ro)sumat q(ui) aut [illegible]
fecerit xl dies peniteat. R.
an. g(er)iud parauch

Ex eiusdem tenore litterarum acce-
pimus q(uod) A. p(re)sbiter cum quidam
in fami[...] ad[...] locum acces-
sit non ea intentione ut invocaret
demonum set ut in affectione
astrolabii furtum dicta ecclesie re-
cuperari posset. Unde licet hic ex bo-
no zelo et simplicitate se fe-
cisse proponat id tamen graviter
fuit et non modicam inde macu-
lam peccati contraxit et c. f. c. q. ta-
lem eius p(ro) expiatione illius delicti
penam imponas quod per annum et am-
penitentia

pl⁹ sī ꝯ visū fuit eū ab alta-
ris ministerio ꝑcipias abstine-
re ex tūc libiī sit ei exꝯ co
officium sacerdotis. Innoc. iii. ca

Ecclīa uīa epō de Cuam
stituta uos quieteri i
viuū ut d'kik ꝯtatrueis ela
ne potiftias unū elegistis ex
uob' ꝑ sorte q' tetiā aut' uīa
elegit ꝑ quos uice oīm luca
n' puidet' ecce d' pastore ꝗuū
duo tūc magistri z. s. elege
rūt ꝗ exp̄sse licebat eisdē
ꝑ ꝯdict. a uob' oīb' potestatē pu
ratorib' ꝯcessis sup his ī uīa
ꝑsenā ꝯstitutis nos taliter
ammato ꝑcessu. lz nōta nō
quī imo irrita sit re ꝑlūsio
ne sit dignū ꝑ sors ī talib' ī
ꝯuenit. ꝛ. f. eā dm celebrātā
d' ipō ad ꝯsim ꝯfirmatōis admi
ttim' sortis vsū ī elecōib' ꝑpe
tua ꝓhibitōne dāpnātes. Gre
ynuns epis d'toz mich de col-
Scriptam. s. v. lusionibus

Elegeres agnouim' ꝗ hu
qui ꝯ adrianū epm aliq̄ dix
erāt m̄ eū eodē ī ꝯmicatā ꝯ
uenisset. ꝛ. f. q' ut no ꝯuicati
facinoris ꝯtatas nos ruehem
t' ī ꝑlexit ut ea q' audiuimus
dissitare ueritatem debeam' ꝑ
sonā eū accusatores ꝛ accusatū
te ꝯ fecisse ꝯm ī dictam litteris
lz nōte z. s. taliꝰ ꝑscrutari ne
fore nō exeat sz ꝯpinde cor-
rigere ꝯcordia ꝯparat. Idem.

Accusatiua fecim' audirq. etc.
Ad discussa ullo m' ꝑ ꝯbare
ꝛ. si accūs eū accusatore ī ꝯsīte
diuisit. Alex. iii. norincen. epo

Audiuim' usq; adeo eū cor
ruptela excreuisse ut ī ter
dū ī ꝑ se collōne fcā sup bnficiis
q' possidet se sustinet ab aliis
molestari ꝛ postea ut ꝗm ce
dat ꝛ cede eccla quiete bnficia
possideat sꝯ nōie ī fractōis sol
uūt alius de ipis bnficiis ānu
ā pensionē. ut post mortē eo
rū ī bnficiis al' sit quib' z col
lusio fcā ius sibi ualeat uē
dicare. vii. t. ꝯs. q'. si quos clicos
tue iurisdcōnis ꝑ collusionē h'
fraudē legitime ꝯ ꝯstitit con
uicisse eis bnficiis sup q'bus
collusū fuit nō differas ꝑꝑetu
o spoliare q' satis eēt idignū
si fraus ꝛ dolus q' ī ꝑiudiciū
aliorū ꝛ aliorū imitatiūs ꝯ
mittēe ī cor nō redudarent
ī ꝯmodū ꝛ iacturā. Gre. ix.
barren' arcepo ꝛ fri ioseph mo
nacho floren'.

Iustiū clamor q' ascendit
ꝯ archiuiōr' arcepm ī ua
lescit ꝗ dissitare ꝑm vltus ū
ualem' n' sit ꝑ crelō tollat' ꝛ
ꝯ. lz aū ap. se. frequētib' cla
moub' excitata ī ꝗstiōm quidā
excessuū suor duxit ꝯmitteda
ꝑꝑ ī ꝗuisitores ipi tū ut d' eod
eū ī ꝗsitorib' ꝛ examinatorib' col
ludere n' nō corruptis testib'
ꝛ ī ꝗsitorib' v' examiatorib' sup
dcis ꝑo solū ꝑdca excessus re
masine hactenꝰ ī correcti. vm
ī peiora ꝑorib' ꝯmitē nō exp̄a
uit ꝛ. f. dist. u. ꝯ. q'. si de hi
collus' acet'ruptōe ꝯstitit. ex
ī teg' sup ꝑmissis ꝛ aliis. ali
oqui sup honis dū taxat iud

ratis. Gre. de delicto. puer.
Puer quidam filius Felicis no(m)i(n)e Loru-
liu(s) quida(m) p(res)b(ite)ri a tribune
in ab(b)atis .xiiii. cu(m) pubescere
cepit q(uod) initio credens si nulla
certe facta n(on) que mulieres genitalib(us)
admittit quis n(on) audeat affir-
mare furtum medicina puerili
a no(n) esse facta ac huius plena e-
tas pueris consilius n(on) ita ut in ma-
ioribus puniri iudicant. Alex. iii. ep(iscop)o.
Refferente nob(is) h. in Chimon-
tellium q(uod) cu(m) filius eius decem
nus cum aliis pueris sagittaret
quida(m) nepos eius h. sagittam p(er)
casum ictu q(uod) ide(m) filius e(ius) cu(m)
i(n)ter alios luderet casu fortui-
to dicitur peregisse p(ro)p(ter) q(uod) altaris se(r)-
vienigiu ap(ro)bato h. p(er) co(n)suetudi-
ne(m) illius terre .c. sol(idos) co(n)stantie re-
quirebat et f(rater) vm. qui ip(s)ius
reliquit sol(idos) tantu(m) q(uod) talius
puecto(r)is etatis humane leges
ducunt seu(er)ius corrigendu(m). c(on)stituit q(uod)
si co(n)stiterit filiu(m) p(re)d(ic)ti h. f(ili)u(m) .xiiii.
etatis sue annu(m) eunde(m) excessu(m)
co(m)misisse memoratu(m) abb(atem) mo-
neas et co(m)pellas ut ab eode(m) h. p(ro)
eodem .c. sol(idos) p(ro)p(ter) villam co(n)suetudi-
ne(m) no(n) exigat n(on) ab ip(s)o p(ro) te(m)-
p(or)alij pena requirat. Ex co(ncilio). aut.
Episcopu(m) p(res)b(ite)rum aut diaconum
canes aut gr... de clerico ve-
captores aut hi aduenatore
nadu(m) h(abe)re no(n) l(ice)t q(uod) si quis tali
v(er)o p(er)sonatu(m) in hac voluptate
tep(er)i d(ic)ere fuit si ep(iscopu)s tribus
m(en)sibus a co(m)munione si p(res)b(ite)r du-
obus diaconus ab o(mn)i officio
suspendat. Ex eodem.

Omnibus servis dei venatores
et silvaticas vagationes
cu(m) canibus et accipitres et falcones
interdicimus. Ex co(ncilio). agath. de cl(er)ico
Si quis tali p(er)cussore
Si quo co(n)tra du(m) facto p(er)cussor ex-
stiterit corripiat admittere et si no(n) em(en)-
dauit d(e)p(ro)ponat. Gre. carente ep(iscop)o.
Preterea q(uod) ip(s)i m(ini)st(eriu)m p(ro)p(ter) delict(um)
suu(m) co(n)tra ordines sacerdoti ced-
ere videlic(et) fuistis deputati q(uod) h(abe)t
ex inde cu(m) post .viii. n(on) retere de
cessit mu(n)e arbit(ri)u(m) fuisse de-
fuctu(m) tu(m) q(uia) ad ordine(m) tu(m) no
voluit h(abe)re respectu(m) duobus te m(en)-
sib(us) ab adm(in)ist(ratio)ne missaru(m) statu-
imus abstinere. Alex. iii. lucien(si) ep(iscop)o.
Presentiu(m) lator in quoda(m) co(n)-
flictu asserit se fuisse p(re)-
sente tu(m) illor(um) qui molestia(m) te(m)-
p(er)tabant in quo lapides ip(s)e p(ro)-
iecat. s(ed) aliq(uem) no(n) p(er)cussit q(uo)d
nos q(uia) p(ro) aliis illic aliqui di-
cunt occisi a celebratione mis-
saru(m) p(er) bien(n)iu(m) p(re)cepim(us) ab-
stinere. c(on)stituit itaq(ue) ut si alia n(on)
impedierit d(ic)t(u)s aut si ip(s)i(us) t(em)p(or)is
spacio ad sui cu(m) officii exe-
cutio(n)e(m) admittas. Cel. iii.
Continentia l(itte)rar(um) t(ua)r(um) f(rater) c(ontinebat) p(er)
Jacobus cu(m) quibusdam ad re-
sistendu(m) p(re)donibus arma sump-
sisset et in co(n)flictu illo tres fu-
erunt ab aliis trucidati admo-
nete ita tu(m) q(uod) illa homicidia ni-
si forte c(ontr)a n(on) co(n)silio p(re)fatu(m) fuit.
et p(ro). g. t. t. c(on)t(inebat) q(uod) cu(m) p(re)dicta
co(n)tra ad fugie(n)dum melioris u-
te t(ua)m fuisse dignatus. poterit ip(s)e ad
subdiaconat(us) ordine(m) p(ro)moueri.

et altaris ministerium exercere. Clemens .iii. De clericis maledicis

Innotuit nobis et frater qui nobis presentes retulisti quod .I. clericus vestris coram astantibus verba quedam in depositionem officii et beneficii vestri protulit ipsum a temeritate sua compescas ut pena illius alius terrore teneatur ne deterius quod ro. ec. et talia verba presumpat. Gregorius .ix.

Statuimus ut si quis contra deum vel aliquem sanctorum suorum et maxime beatam virginem linguam in blasphemiam publice relaxare presumpserit per episcopum suum pene subdatur et scilicet annotate videlicet ut .vii. diebus dominicis pro foribus ecclesie in manifesto dum aguntur missarum sollempnia blasphemus existat et ultimo illorum die dominico pallium et calciamenta non habeat ligatus corrigia circa collum .vii. quoque precedentibus .vi. feriis in pane et aqua ieiunet ecclesiam nullatenus ingressurus. Singulis quoque predictorum diebus tres si potest alioquin duos vel unum pascat pauperes. Si vero nec hoc eius suppetit facultas id in penam aliam commutetur. Et si renuerit recipere ac peragere penitentiam suus dyocesanus ecclesie interdicat ingressum et in obitu ecclesiastica careat sepultura. Preterea potestate correctione dyocesani episcopi si notorie fuit ad hunc cogatur eam blasphemus si dives fuit .xl. solidorum alioquin .xxx. sive .xx. et si ad id non sufficiat .v. sol. usualis monete pena mittetur. Nullatenus in hoc misericordia fiat ut quod in alia civitatum statuta ponantur. Ex canone apostolorum

De clerico excommunicato deposito vel interdicto ministrante

Si quis episcopus aut diaconus depositus iuste pro certis criminibus ausus fuerit attrectare ministerium sibi dudum commissum, hic ab ecclesia abscindatur. Ex concilio Antiocheno.

Si quis presbyter aut clericus aliquis fuerit degradatus aut ab officio proprio communibus suspensus et ipse per contemptum et superbia aliquid de ministerio sibi interdicto agere presumpserit et postea ab episcopo suo correctus in cepta presumptione perduraverit hic omnibus modis excommunicetur et quicumque cum eo communicaverit sciens se sciat esse excommunicatum. Similiter et clericos laicos et feminas excommunicatas ob suasionem. Quod si aliquis talis contempserit et episcopus minime emendare potuerit regis iudicio ad requisitionem ecclesie exilio dampnetur. Alexander .iii. Londoniensi episcopo.

Clerici si qui assensu aut mandato tuo vel ab alienis episcopis in excommunicati ante absolutionem divina officia celebraverint in monitione sua diutius redierint pretermittere de potius sine pausu tamen temeritatis convincuntur. Idem Eboracensi archiepiscopo.

Latores presentium et ceteri aliique quos alii plures excommunicati fuerint divina presumpserint officia celebrare et scilicet etc. quod si ix. solummodo vel pauciores et huius de liquido constiterit omnes in perpetuum ab officio sacerdotali deponantur. Si vero multitudine magna in hoc peccasse cognoveris eos quos magis enim delictis constiterit esse perpetua depositione condempnes et alios qui non tantum deliquerunt ab officio ad tempus et omnibus privatum per discretionem tuam et addo datam ...

Idem capitulo Herbipolensi.

Illud dominus in beato Petro et c. Venerabilis frater noster Hildesemensis episcopus licentia non obtenta sed nec postulata ecclesia Hildesemensi relicta Herbipolensem ecclesiam occupavit et c. Unde Magdeburgensi archiepiscopo dedimus in mandatis ut cum sententiam ipsam non possit ipsi ab illis non esse notorium nunciaret episcopum in futurum xx. dies ab Herbipolensis ecclesie administratione cessaret et non excommunicatum publice nunciaret quod idem Magdeburgensis studuit adimplere et c. Ipse vero episcopus in nostra presentia constitutus et sicut nos recognosceret se graviter in hac parte excessisse et non iudicium sed misericordiam postularet. Licet tantum alia in sua excusatione proposuit quod cum dictus Magdeburgensis non esset ordinarius iudex eius non credidit quod in eo tunc non commissa auctoritate delegata possit procedere contra ipsum aut sententiam aliquam in eum promulgare. Unde cum nec ante factam monitionem nec postea aliquas accepisset penitere non credidit. Si divina officia quoque sollempniter celebravit post sententiam cum ei non nisi per famam de sua forte plana non constaret et c. Sed autem et hoc non videatur omnino culpabilis extitisse quia tamen in dubiis via tutior eligenda et si de lata in eum sententia dubitaret debuerat tamen potius abstinere quam sacramenta ecclesiastica pertractare. Illud autem quod sibi ipse venire divina sibi fecit postquam se a nobis excommunicatum noverat celebrari et communioni fidelium se ingessit postquam eum facere credimus quod pro eo cum sibi scientia prius non debuerit deliquisse et excommunicatos non vitare in illo magis quod non vitari precedo sunt existit non vitare siquidem esset, cum eo sit excommunicatus suo delicto non potest, cum ex aliis procedat sententia suo delicto potest non vitari. Et c. Cum eo misericordiam faciente ter penam quam eundem huius infligi qui post excommunicationem divina presumpsit officia celebrare vel se celebrationi ingessit divinorum ei non duximus infligendam.

Idem Bisuntino archiepiscopo.

Fraternitati tue et c. Presbyteros et alios clericos qui pro suis excessibus arte nexibus anathematis canonice innodati presumpserint officia celebrare divina rationabiliter poteris omnibus beneficiis ecclesiasticis spoliare.

Idem decano et preposito [illegible].

Postulastis per sedem apostolicam edoceri quid sit cum v. t. xx. quod est excommunicatis communicari non debeat. Clericis excommunicationis vinculo innodatis ecclesiastica beneficia non possunt conferri nec illi valent ea licite retinere nisi forsitan eis fuit misericorditer dispensatum, cum ipsa non fuerint consecuti canonice. Illi vero qui receperunt illa beneficia talibus contulerunt tamdiu debent a beneficiorum collatione suspendi donec superioris veniam consequi mereantur ut puniantur in hoc in quo deliquerunt presumpserunt. Quesivistis quomodo puniri debeant clerici monachi vel moniales et canonici regulares qui post latam in eos sententiam in locis suppositis interdicto presumpserunt hactenus et adhuc etiam non verentur divina officia celebrare. [illegible] sunt excommunicationis vinculo innodati ad hoc xx. [illegible] quod clerici qui talia presump

fiunt sive ecclesiasticis beneficiis spo-
liandi, monachi vero vel moniales in
arctioribus monasteriis ad peragendam
penitentiam detrudendi. Idem decano et can-
tori pictaviensi et magistro P. etc. Pervenit.

Proposuit magister P. clericus episcopi
tusculani quondam S. sancte marie in
porticu diaconi cardinalis in partibus illis apostolice se-
dis legationis officio fungente, capitulum lemovicen-
se eidem supplicavit ut eorum ecclesiam
que debito fraudabatur clericorum servicio
ordinaret, propter quod ac magistro eodem preces
specialiter porrigentes, ipse vero lemovicensem
civitatem ingressus canonicos monuit
ut illos reciperet in socios et in fratres
maxime cum prebendis V vel IIII abundan-
tia ipsius ordinatione ecclesie vacasset. quibus
post petitas et concessas deliberationis in-
ducias non curantibus parere de prebenda
lemovicensis cardinalis prefatus eosdem clericos
investivit etc. Cum autem dictus ma-
gister et leonius pinarius in nostra fuissent
presentia constituti et acta iudicii
inspici fecimus diligenter. pro pinario
testes induxerunt quod lemovicensis episcopus
pluribus annis antequam idem magister in-
vestiretur fuerat clericos et burgenses
castri lemovicensis et eundem pinarium nominatim
qui eorum dicebatur consiliarius et fau-
tor in vinculo excommunicationis astrinxit. per
testes vero magistri P. probabatur
quod et si dictus episcopus in burgenses et eorum
fautores tam clericos quam laicos ex-
communicationis sententiam protulisset eos tamen per tres
annos absolvit antequam dictus magister
fuit investitus etc. et quod idem episcopus
dicto magistro [illegible] postea in ecclesia
in mensa etc. Ceterum vero tempore dic-
tum magistrum investiture fuit tem-
pore apostolico episcopo extitisse ex-
communicatum dictus pinarius sicut
obtulerat non probavit cum ex adverso
de absolutione in quinone dicti episcopi fuit
facta fides. quod per dictum legatum de me-
morato magistro factum est per diffiniti-
vam sententiam duximus approbandum. Gre-
gorius IX. decano pragensi.

Apostolice etc. Vim quod tempore sus-
pensionis ignari celebrastis
divina vos reddit ignorancia
a probabilis excusatos. ceterum si
forte ignorancia crassa et suppi-
na aut erronea fuit tunc quod dis-
pensationis gratia egeatis eam vobis de
benignitate apostolica indulgemus. Idem.

Si celebrat minori excommunicatione ex-
communicatus, licet graviter peccet
nullam tamen notam irregularitatis
incurrit nec eligere prohibetur. Re-
a quo sane interdictus sibi competit
exceptio. Si tamen sciens talis electus
fuit eius electio irritanda pro eo quod
ad susceptionem eorum eligentes agunt
per exceptionem a sacris partibus et pulsat. Per-
cipit autem confido ecclesiastica sacra-
menta. Si ab eo collata ultimis
non carent effectu cum non videatur
a collatione sed participatione sacra-
mentorum que in sola consistit receptione
remotus. dum tamen non in contemptum
ecclesiastice discipline vindicans per pro-
hibitionem superioris contionem ex-
communicatorum pertinacie se ingesserit
in quo casu est anathemate feriendus.

Honorius III. De clerico non ordinato ministrante.

Si quis baptizatus
fuit aut aliquid divinum of-
ficium exercuit non ordinatus propter te-
meritatem abiciatur ab ecclesia et numquam or-
dinetur. Urbanus III. legionensi episcopo.

Ex litteris tue fraternitatis inno-
tuit quod I. diaconus cum non in

posuisset ei manum missam sollempnia celebrando presumpsit. et f. q. t. tu quod ad sacerdotis officium non poteris promoveri. a diaconatu quoque biennium vel triennium penitus maneat suspensione suspensus. ordinato autem misericorditer agatur cum eo ne subsistentie privatus ad secularia negocia redire. ut autem tecum possis ei hanc misericordiam facere. de agenda penitentia diligenter et cum cura non desinas exhibere. salubriter autem absque dubio providebit sibi si ad regularem vitam se duxerit transferendum.

Innoc. iii. Oloin episcopo. de clerico per saltum promoto

Tue fraternitatis continebatur quod sicut ex tua ratione quedam perceperas quod p. diaconatus ordine pretermisso se fecit ad sacerdotii ordinem promoveri ipse quoque ut fecerat te confessus te presente vestire si vero talia se habet sed ex quo bonum virum hic asserebat. et quos fuerat qui tantum credebat assertioni eorum quod tempore quo ordines inferiores susceperat infra annos discretionis fuerat constitutus. et f. q. quod condignam penitentiam per plurimum penitentia tu iungas eidem qua peracta quod quia non tibi iterum quod factum est nec est. ipsum in diaconum ordinare procures et sic demum eundem ministrare permittas in ordine sacerdotis.

Alex. iii. episcopo Lingonensi. de eo qui furtive ordinem suscepit

Venientes ad nos p. nobis proposuit se furtive diaconatus ordinem susceptisse vel ... quod si non fuit a te ab aliquo archidiacono vel prelatorum tuorum sub anathematis interminatione prohibitum ipse in promotione ipsius ad sacerdotale officium condigna satisfactione imposita non impediat de arbitrio tuo dispenses. si vero interiecto anathematis super hoc fecit et moneas eum ut in aliquo monasterio seu canonica habitum suscipiat regularem. ex quo in habitu illo aliquo tempore fuerit laudabiliter conversatus. potius misericorditer providere aliquando illa ratione concedimus cum ad sacerdotalem ordinem promoveri.

Cel. iii.

Cum .h. lator presentium sicut nobis sua confessione monstravit ad tua ordinationis cum presentia accessisset iuxta consuetudinem patrie sibi vel minores ordines contulisti quibus non contentus subdiaconatum et ausu temerario recepit quo ... clericis sed ... excessit eius. quod quod in minoribus dumtaxat ordinibus celebrare permittas. si vero domum religionis intraverit. et vita et mores eius exegerint abbas si voluerit poterit in aliis ordinibus dispensare.

Idem.

Innotuit nobis quod .G. clericus et alii duo subdiac. t. ad .G. quondam Saguntinum episcopum ut ordines ab eo reciperent accesserunt cum ab eodem episcopo excommunicationis sententia fuisset inhibitum ne quis se ad duos ordines suscipiendos ingereret predicti clerici non subdiaconatus et diaconatus ordinem clandestine susceperunt et f. q. t. tu quod ordinati in susceptis ordinibus de iuris rigore ministrare non debent verumtamen si ad religionem aliquam se voluerint transferre et peracta penitentia eis pro arbitrio tuo iniuncta ibidem fuerint laudabiliter conversati processu temporis cum eis poteris de nostra licentia dispensare ut per modum susceptorum ordinum executione letentur.

Alex. iii. de excessibus subditorum et prelatorum

Pervenit ad audientiam

nium et infra. Cum autem presbyteros quasi filios
et fratres benigne ac firma debeatis
caritate fovere. Mandamus quatinus in eos tal-
lias et exactiones indebitas ex-
ercere nullatenus presumatis nec de
cetero irrationabiliter gravetis vel in hoc
de ceteris corrigere aut si indevi ca-
pellis suspendere vel eorum ecclesias interdicto sub-
icere attemptetis. Nec duas ecclesias
quarum una sufficere in debitis pro-
ventibus illos teneri nec aliquem
ex eis contra sine ordine iudicia-
rio spoliatis. Statuimus preterea quod
si huiusmodi rumores de vobis venerint ad au-
res nostras venerint preterea excessibus
nos taliter puniemus quod timore
pene vestre ceteri a similibus absti-
nebunt. Idem cantuariensi archiepiscopo

Ad hec quum esse plures ecclesias a
consuetudine et obsequio ca-
nonicorum archidiaconi liberetis constitu-
itis et immunes preter reddituri domi-
nium sunt eorum. Mandamus quatinus super hoc
statum episcopi corrigas et emendes
et infra. Provideas quod presbyteris archidiaconi con-
suetudines quas presbyteri in singulis sue ec-
clesias suarum archidiaconi contra ullius debitam
reverentiam obsequium et honorem. Idem.

Ad aures nostras Exoniensi episcopo
pervenit quod quidam archidiaconus tu-
e in ecclesias que in suis archidiaconatus vacant
auctoritate propria intrudere non ve-
rentur et infra. Mandamus quatinus tales qui tali mo-
do ecclesias occupant vel occupaverint de-
tinent ad eas dimittendas et ecclesias
compellas et easdem per ecclesias de persona
nis ydoneis ordinas de preterea si ar-
chidiaconi predicta presumptione debita cu-
res animadversione punire. Idem.

Cetera quoque illa grave clat
eam quia contra

nere in filios diffidencie et infra. Cum
tantes igne consumpsit de presbyteris laboris
rare si clerici fuerint declarare ad eos
vel ad agenda penitentiam in claustris de-
trudantur. Si laici excommunicentur et ac-
tu fidelium fiat penitus alieni. Idem.

Sane si episcopi ab abbatibus sue debi-
tam obedientiam contra libertatem ordinis
ab predecessoribus nostris et a nobis indultam
exigunt liberum sit abbatibus auctoritate apo-
stolica petenti denegare. Idem Norwicensi episcopo.

Illud etiam deinceps quod per fidem et
sacramento obligari sunt duxi-
stis inducendum quod si personatum falso sibi
assumentes contra personas se exemerint et
super hoc in iure confessi fuerint vel convicti
decreto in eos separatim ad officium suum exe-
cutionem nullatenus admittantur. Clemens iii.

Cum ad quas et infra. Dist. v. ap. auc.
concedimus ut si ecclesiarum nimium e-
lectionis et personatuum ilarum constitu-
tionem ecclesias institutio excedere forte
super sint et ipsius presentationem exegerint li-
berum sit vobis auctoritate apostolica denegare et
si presbyteri in ecclesias ministras vel clericos aliquos
sine ipsam permittere pravi ipsam decimam
non tenent. Clemens iii. Faustino episcopo.

Sicut unire episcopatus atque potentia
subicere aliene ad summum pontifi-
cem pertinere dinoscitur. Ita episcopi et ecclesias
sue dioc. unio et subiectio capitulo. Cum itaque
prior Gudenii modo asserit summum quod in tua
dioc. et de tuo ordinari gratia non ... as
tio de ecclesia tuo assensu minime requi-
sito subiecerit sibi unire quod fecit ret in co
sulto vel liceat de auctoritate nostra si
cut iustum fuerit infirmare non obstante
assensu vel confirmatione quam metropolitanus re-
posuisse proponitur cum in dioc. sui suffra-
ganei absque ipsius assensu non debeat ad
quam constitutionem canonicas attemptare.

debent consuetudines plenarie et

dum non sit si ecclesia habeat ... patronum

nos qui decreuimus ad uiuendum. In
nouem. III. archipresbitero sancti Andree.

Quam sit graue crimen incolas cum
male fecerint gloriari nisi sancte
... ignorat. Accepimus sane quod cum
R. de Seron. P. filiam suam coram I. non
ne tradidit in uxorem P. diaconum non e
tribuit publice confiteri se mulierem
predictam carnaliter cognouisse. Vn
de ... et qui eam ad propria retineret cum
fuerat matrimonialiter copulata. Quocirca
quatinus si est ita, sublato appellationis obstaculo, cessante pre
textu cleri cum ab officio et beneficio suspen
dere non pretermittas, compellens eundem ut ux
orem suam recipiat et sic iustum est
officium exhibeat maritale. Idem episcopo Ab
batis de Silento et uisitatoribus Lumbard.

Ex litteris uestris accepimus quod cum Adal
bigensem ecclesiam una cum Pisano archi
episcopo tunc episcopo ... accessitis ut
ministerio officium impleturi Albigensi
episcopo ... quod proposita fuerant contra ipsum
ore proprio est confessus quod cum quidam uil
la quadam ad eius iurisdictionem in ...
spectante de furto ... idem ... in presentia
... officio quod ... iudicio
se purgaret et ut suspendio puni
retur si deficeret in eodem. dictus episcopus requi
siuit audire quod super hoc uideretur ei
dem et cum iudex respondisset ut fieret
sic fur ipse dixit ... iudicis in presentia
presentia episcopi et allatum quod cum accepisset
fur ille combustus est. Vnde iudex praue
... quod sibi super hoc uideretur consuluit
episcopum memoratum qui respondit quod si sic
fur euaderet maius esset quod ... affirmaret
... talibus ... fuisse auditus quod
et clamor populi ... dicentis si sic e
uaserit impunitum malum ... et sic episcopus et
iudex uillam illam cum multitudine sunt
egressi ... presentia predictus fur et

suspensus. Preterea quod ipsum cum litteris uestris
ad sedem apostolicam destinastis. Sed idem non
comparuit super hiis coram nobis. nec
litteras uestras uidimus. Sed idem se nobis
illas asserat presentasse quum immo
statim cum decanus archipresbiter ad sedem apostolicam
accessisset quod nobis huius rei seriem
plenarie indicauit. idem episcopus a
nostra recessit presentia et per quinque
... non potuit inueniri. Nos autem
quod idem episcopus non solum in iudicio ...
... furis suspen
dio grauiter noscitur deliquisse cum ...
non ... auctoritate
... exhibuit coram ... ipsum indig
num altaris ministerio reputamus
cum quod pontificale officium sine altaris
ministerio ualeat adimpleri non
quatinus ut episcopatui cedat moneatis
eundem alioquin ipsum ab Albigensi ec
clesia amoueretis faciatis eidem
per electionem canonicam de persona idonea prouideri.
Idem archiepiscopo et ma
ioris monasterii et sancti Albini ab
batibus.

Inter dilectos filios B. et P. cano
nicos Pictauenses super succen
toria Pictauensis ecclesie quone
... alterutrum suscitata
... Pictauensem cantorem ad
quem est donatio pertinebat canonice assi
catum ... nos igitur attestationibus ...
... inspectis inuenimus esse probatum
eundem P. publicum aleatorem esse
aut usurarium manifestum ut po
te qui XI. pro XII. mutuarat in
uido ... ad palliandum tamen predictum
nis excessum proposuit quod fecit iuxta
Gallicorum consuetudinem clericorum que ...
... mutuando sic frequenter
et ludunt nos qui ex officio nostri ... tamen

to pestes hi extirpare ꝓponim.
atq; ludos uolupt uosos. occasio
q3 sb quada curialitatis yma
gine ad dyssolone maria deuci
tur pcit ꝑ pbam exciratōni
ꝑ dtam que ꝑpua ꝯsuetudinē
q corruptela dda ꝯ palliar. fri
uolā reputantes. cū talx magistr
plectēda offitia. ꝑ quos ad excu
sādas iclpis aliqdi auctoritas
vsurpā. qz cē eudē .p. de succe
toria ffin ee dinoscit. ꝑ idig
nitate ⁊ uilitate ipi dyx ir
ritadū. cū ꝑsonis uilib ⁊ idig
nis porte dignitatis pateē nō de
beat uyxta legittimas sanctōes.
ꝑtea ꝗ ꝑstitutū .b. fuit manife
pbatū. ꝑ degsitā indiciū ylaā
clausula ī lra nō fuat ī lris
coptē. sic ī ꝑsoꝝ depōib ꝯxpmit
euidē ⁊ .f. vn ꝑs alra ꝑpone
bat qz cū ꝑdcis .b. scie vsus
fuit lris sic falsatis debebat ni
q sic falsarīs oīo repelli. vn nos
attēdētes qz ⁊ si ꝯstaret qz dca
clausula lris illis fuisz appo
sita ꝑ ꝯsciam iudicū. qz tn
fides nob fca nō fuit. qz dcs
b. illā clausulā apposuit. ꝑ
curauit ut ab illo apponet. t
ī qz sciet vsus fuit lris sic
falsatis. ab hi obiectu eūdem
duy absoluēdū. mariē cū pdc
ls sibi obiectū fuit. ꝑtinuerit
vn eis. ⁊ .f. cū gr ꝑdepōnes du
oꝝ testiū nob ꝯstitit qz ꝯcessi
o .p. fcā ꝑcessit. qz qr ꝑ idigni
tatē eiusdē m uerit repbari.
ꝯcessionē postmod factā irri
tā decnim ⁊ ī anē qz uo cantor
adeo īstiut se hiut ī fco hoc
ut ꝑ donatōe nō repbata sa
fuce attēptatz ⁊ dignū sic ucī

eo quis putat ī quo delīq. ī hs dux
ꝯ uarietatē puniēdā. ut ꝯcedēdi
successoria ipam hac uice ntiam
hat facltatē plenaū nob auct.
mādātes. q eandē auct nti suf
fulti ꝑsone ydonee assignetis.
de ī cōnlio generali.

Accedētib ad nos d dulfisimū
di ꝑalb epoꝝ ī rthem ꝯtines
ꝯgrādes quoȝdā albatū excessus.
q suis finib nō ꝯtēti maū ade
ā q sua nō sut epal dignitatis ex
tedūt. d causis matrimonialib cog
ī iūgendo pnias publicas ꝯcedēdo
⁊ īdulgēciāꝝ lras ⁊ sitra ꝑsum
do. vn ꝯtigit ī rdū qz uilescat e
piscopal dig auctoritas. ap nl
tos. volentes g ī hiis ⁊ epoꝝ dig
nitati ⁊ alb atū puidē saluti. ꝑse
ti decto firmit ꝑhem ne quis ab
batū ad talia ꝑ se ꝑsumat extēde si
ꝑpū noluit ꝑiclm euitare ñ for
tan dcp coꝝ ꝑ spali ꝯcessione ꝑ alia
legitīa cā sr hr ualeat se tueri

Honori. iii. p. scē pdcade pslbro card
Dilecto filio .p. pslbi ꝑposuit qz
ꝑrectores sc̄itarū vrbis ip
sū ad reuelād fures ⁊ qz sibi se
quodā furto sacht sacdoti fuat re
uelatū. l ad satisfactād exinde.
dāpnū passo artare nitētes ī eū
ñ alitū ꝑ uiso eff ceret tulert
sniām ī rdcā ī eūdē qz g ꝑuiao
sū cēt pctm pslbm si talie cōti
reuelare ac cogi ad id qz nō ta
puit ad soluēdū dis. t. ꝯ q ꝑfa
tos rectores corā te ꝯuenire si
iugas eiusdē. ut amemorati ꝑslbi
sup hoc ꝯuamie petit ꝯquies
cat. Ide ꝑpōito ⁊ .j. ard Suession

Dilecta ī xpō filia albusia jotteri
nob ī smuare curauit qz c
pslbi ⁊ clia jotteri ecce meldi

Marginal notes:

excusatores

falsitatis

cō

q(ue)lis

u(bi) remissio(n)is peccatorum q(ui)s sol(um) prin(cipaliter) ad epi(scopum)

u(bi) c(on)fess(i)o de cau(sis) matrimonialib(us)

s(cilicet) p(re)p(os)it(us)

in parte

No(ta) q(uod) aliq(ui)s scient(er) i(n)dignu(m) elig(ens) a(d) d(ic)ta(m) dig(nitatem) n(on) p(otest) aliu(m) elige(re)
sec(us) s(i) elig(en)s ignorat

dioc' nō ꝯsueuit appōn̄ h̄re sigillū. nec sit vnū cor' ita ꝗ capl'm appl' let' nō ē uolūtate ipi' q ip̄ay capl'z et p̄sona sigillū h̄re ꝯtēdūt. et. s. di'. v. nī. q'. si uob ꝯstit'. ec dcīs p̄sbris et clicis aucte n̄ra i ꝗcatis exp̄sse ne p̄sumāt et deno uo fabricare sigll' v'l uti eo si forte fuīt nouit' fabricatū. I de albi sub'ia arch' d'amonia r p̄posito camā.

Grauē et dolorē nō uacuū etc. Di'. v. nī'. q'. si uob ꝯstiterit ar chid' semel et p̄o cē sidē homagiū. p̄stita ac debitā reuīnciā ep̄m su ū dūm cē denegasse. v'l i foro secłari de posuisse ꝗ cū sup reb' sp̄ualib' ꝗonē aut m̄ i uasdr ep̄i et sclaoy e' cū cū ꝯplicib' suis eūm. v' ꝯsiliū p̄buisse ip̄m tūgr̄ meb' pu tridū ab abieci ecclā p̄petuo ab scidatis. facientes b̄nficia sua p̄sonis dcīs ydoneis p̄illos ad quos dona tō p̄tiu3 assignari. Gre. ix. vniu sis eccłay p̄latis.

Nimis ig̃ r f. cū religiosi uiri abnegātes salubrit' se ipos i paup'tate xp̄o paupi ad pla cēdū famulari tāg' n' h'ntes et oīa possidētes nō desiūt. p̄liq3 tam eccłay p̄lati ꝗ alii qui ceca cupi ditate seducti p̄ce auditati. ꝗb' hi reputātes ꝗs p̄ deūm fidelium pietas elargit'. ꝗcte ipoy m'ltiplr' i quietate uolūt nā3 ꝗ' reg'lam a se. ap. ꝯp'batū et sui ord' i stitu tā ipis iuitis eoy ꝯfessiones au dire ac eis i iūgē p̄niās et eucā ristiā exhibē. nec uolūt ut corp' x'i eoy oratoriis resuet' et fres ipoy defūctos ap' ecclās suas sepelire cō p̄llūnt et illoy exequias celebrari. et siquis d' ecclā uōm fr̄m. albi ꝗ in suis eccłis eligit sepłturā fun' p̄s ad ecclās d' fr̄s cogūt ut obl'o nes usib' cedat. nec sustinētes eos h̄re cāpanā v' cimiteriū b̄ndic tū eis tm̄ tp̄ib' p̄mitūt ip̄os ce lebrare diuina nolūt q3 i domib' eoy dē cū uīuū fr̄m sacerdotū cū cōp'laioy n' nō cēdoy lapadū or namētoy p̄ uolūtate sua reparare. ac residuū cēoy qui nouit' appoñ tur exigūt. ab eisdē nō p̄mitūt ut noui sacerdotes eoy albi ꝗ i eccłis suis celebrēt missas suas eos nō ꝯpellūtes ut i cot tidianis missis ꝗs i suis locis et altarib' celebrāt obl'ones ad op' eoy recipiāt et resuient. ꝗ'ꝗ' i eis dū celebrāt missay sol lēpnia i't domoy suay abitū pi a fideliū deuotōe donāt. ab ip̄is extorqre obl'onis nōie ꝯtēden tes q' i ornamētas altaris ꝗ in ubris ecclasticas absolute ꝯfr'. uēdicāt p̄petuā iuri suo q° ꝯ. ꝯ q'. vniusi et sigli ap̄notatis ꝗa uamīb' desistatis ꝗb' dictos uiros ab hi arti' ꝯpescēdo. I d' vniusis ecclesiarū p̄latis.

Nimis p̄ua etc. Cū quidā ui ri religiosi ut puta fr̄es p̄di catores et minores q' ordinē et re glam. ap. se. nosca' ꝯp'basse i altissiā paupertate xp̄o pauperi famulent' p̄li3 p̄lati et alii eos ad synodos suas cogūt accedere. ac suis ꝯstitutōib' subiacē n' hus ꝯtētā capl'a et scrutiniā i locis fra trū p̄ h'us fr̄atros corrigēdis te ꝯminat'. fidelitatē uiuāmto ual lata ab eoy m'istris et custodib' exigētes. eis q3 ut cū eis aui tates ꝗ. ic. cū eis p̄cessionalit' ueniāt ex leui cā mādātes ex ꝯicatōis sn̄iam fulminat. etc.

Marginal notes: abian — eligunt — eius tū

et rectores beneficiorum eorum et in ipsum fratribus commorantes eos de locis in quibus divino famulatui fatigantur amoverent, eis obediant in omnibus sicut deberent, ad hoc ne fratres ad honorabiles civitates et villas ubi religiose ac honeste valeant commorari, apostolica sede invita vocati accedere audeant inhibentes, tam in accedentes quam in receptores eorum presumunt excommunicationem promulgare, ab eis et de ortorum fructibus decimas et non de habitaculis fratrum sic exigunt de eorum domibus, que dudum tradite extra ecclesias existunt, quibus fratres morantur, et ab aliis habitatoribus prohibent aliquid donari. Et ut ipsos sive totaliter interdicere inmiserunt et custodes volunt pro suo, prout voluntatis arbitrio. Quocirca mandamus quatenus vinculum sigilli apostolici notantes, quatinus desistant sub dictos viros ab huiusmodi ... procedendo. Idem archiepiscopo Bracharensi.

Tanta est clamor pervenit ad nos super confusione episcopi Portugalensis quodam contra Bracharensem quod pene in memoria non venire, quod in nos et ecclesiam Romanam deliquerit. Qui spernens etiam claves ecclesiasticas se sic prostravit, cum non solum in Romanam ecclesiam, quam non sufficerat ab initio temere violare, verum etiam induxit alios immo compulit non sufficere et ducere molitur et flectere muneribus et terroribus ad violandam Romanam ecclesiam, nullam potuit tolerare. Postquam atroces iniurias amissione bonorum spoliatos non privatis dignitatibus prebendis et beneficiis spoliatos coegit miserabiliter exulare, eam suis et hac presertim fautoribus non absque presumptione temeraria contendens, quod olim dictus episcopus in nostra et fratrum nostrorum presentia publice recognovit, ut autem indomotus episcopus in manibus nostris spontanea certe voluntate volentes ut hi qui hi Romanam ecclesiam non sunt veriti presumptione temeritate violare ac tangere dignitates prebendas et beneficia aliorum que absque culpa et sine causa rationabili eis fuerant spoliati severitatis effugiant iudicium ultionis, ne facili venie presumptores relinquat pro suppositoribus in exemplum, autem dicimus quod communis constitutionum destitutionum collationum prebendarum beneficiorum ac dignitatum presumptas predicti episcopi et excommunicationis seu interdicti sententias ipsi hac occasione prolatas ab eo post interdicti violationem, eidem decernimus irritas et inanes, quia non tam magis excedit vel satis iudicando. Quocirca omnibus quos dictus episcopus in suspensione beneficia prebendas et dignitates dimisit, non solum ab beneficiis ipsis prebendis et dignitatibus verum etiam ab aliis beneficiis si que obtinent exceptis personis amotis tam presumptores quam contra que presentia tu Romanam dampnabiliter violarunt suspendas ab officio et beneficio illos sublatis quos in personas et res predictorum canonicorum prelatorum et clericorum manus temerarias constiterit extendisse ad curiam venire, prenuntiata compellas privatis receptores et vocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis. Innocentius III Paduano episcopo. De novi operis

Intelleximus ex litteris tuis, quod cum ... in potestate ... et clericos de Rodigio super ecclesia capella in preiudicium baptismalis ecclesie de ... ab eius clericis constructa, fratres ... delegata fuisset, et fratres ... quia non sicut leges dicitur non dedignantur sacros canones imitari, ita sacrorum canonum statuta principum constitutionibus adiuvantur ... Diligenter considerantes quod post denunciationem novi operis sive

denunciet

De novi operis denunciatione ... indicat ... simplicem vocem ipsius denunciationis ... constituit ... in possessione rei denunciate ... lapilli ... in possessione ... novum opus construere ...

uite. siue iniuria alicui construatur le
galibus debeat constitutionibus demoliri.
et qui nulla ecclesia preiudicant alterius construenda.
construenda negocium ipsum post statuta
canonum non differat terminare. Innocentius III.
cantuariensi archiepiscopo.

Cum ex iniuncto et c. et .c. quod
quidam edificium in eorum de lemech
post novi operis nunciationem expensis tu
is faciat penitus demoliri eorum obsta
te si et absens extitit cum canem sic
legitima factione ut si is cui novum
opus fuerat nunciatum ante remissionem
edificaverit de iure agere cogitur ut
sibi esset ita edificatum hoc sibi de
beat actio denegari reducere per
sus in irritum quod de instituendis ei ca
nonicis et aliis ad ipsam ecclesiam per
tinentibus a te vel predecessore tuo cog
noscitur ordinatum eorum redditibus ad
statum pristinum revocatis absolutos ab ob
ligatione prestiti iuramenti pro quo
de instituendi fuerant. auc. n. pre nun
ciari. Sequimur absolutos eum. n. a
modo non teneat principale quod ex
eo vel ob id sequitur. Ibi premissa. dis. de
cimum vero iterando et c. Super eo quod non
sufficimus admirari quod cum viri re
ligiosi monachi cantuarienses qui omnia
dimiserunt pro christo tot laboribus et pe
riculis personas et res non dubitave
runt frequenter exponere quod non secu
tarentur nisi cognoscentes premissa re
spicere et grave esse cantuarie de
trimentum. tu saltem pro vitando tam gra
vi scandalo prior absistere et et
prohibitas non cessasti cum sacre
scripture testimonio debeas didicisse
quod licet opera illa quae sine mortali pec
cato ob ista non possunt non sit pro
vitando scandalo dimittenda. nec e

ᵃ comunicetur. fuerit prius prius (?)

a debeat pro vitando scandalo comit
ti quod sit mortali peccato committi non
possunt ab his tamen quae sine mor
tali peccato committi possunt prius et
dimitti sic pro scandalo tollendo
cessandum est cum pro vitando in
sistendum. Unde apostolus si scandali za
verit non comedam carnes in eternum. et do
minus in evangelio quod si oculus scandalizat e
ruat mariam ne in quid homini uti
que scandalum venit. et c. et cum
maiorum scandalum sit vitandum vi
tandum et scandalum pusillorum iux
ta veritatem quod scandali zaverit
unum de pusillis istis quod in me cre
dunt et c. Finis ergo huius a te talis
imponatur quod prius contra rebelli
os pro viribus sequenti eius obediencie vale
at exprimari. Honorius III.

Significantibus canonicas secu
laribus nobis innotuit quod cum super
eo quod. A. civis pisanus in quadam platea
ecclesie sue eis plurimis in suum edifi
cabat preiudicium et gravamen depositu
erunt coram officiali pisani archid
questione eis officialibus in gravamen plu
re preiudicium in platea ad suam
ecclesiam pertinere ac petentibus ut non
quod dicto. A. cautionem demoliendi
do opere officiebat edificatur prohi
beri qui idem officialis in eo legitimo de
crevit prohibere eorum admittendas
esse ac ab opere interim cessandum id
est. A. ad denominatum curiam provoca
vit sed cum senonensi officialis eadem
interlocutoria revocata decre
vit ad opus sub cautione demoli
endo ipso non admissis probationibus
eorum procedendum tamen canonici ipsa
audiencia appellarunt et c. hoc
quod si ita revocato quod

Marginal notes: … comittit oneratur … ; … ratio quod alias … ; obstante ; de ; … baptismi …

appellatione hinc inde interiecta-
tum. et c. xx. ix.

Is cui novum opus te nunciasse
proponis. non obstante contradictione
que offertur ab ipso de opere destruen-
do. si non iure prohibente edificavit existat
tenetur te per spatium temporis non sui
expectare iuris tui probare
preiudicium volente. Leo papa. **De
privilegiis et excessibus privilegiatorum.**

Episcopalia gubernacula
cella non nisi maioribus
tribus populis et frequentioribus
civitatibus presidere oportet ne ho-
nor cui debent excellentiora committi
sua multitudine vilescat. Gregorius.

Sicut in iudiciis sua [illegible]. Ibi.
Suorum privilegia servare volu-
mus. ita eis preiudicatis nobis moderata
volumus auctoritate resistere. Violentos
in clericos laicos cohibere non contra legem
agere sed legi facere subsidium. Alexander
in concilio Lateranensi.

Cum et plantare sacram reli-
gionem et plantatam fovere
modis omnibus debeamus. nunquam hic me-
lius exequimur quam si nutrire ea que
recta sunt et corrigere que profectum
veritatis impediunt commissa nobis aucto-
ritate curemus. Fratrum autem et coepiscoporum
nostrorum conquestione comperimus quod fratres templi.
hospitalarii et alii religiosi dum sibi in-
dulta ab apostolica sede privilegia extenderent
contra episcopalem auctoritatem multa presu-
munt que et scandalum faciunt et grave
pariunt periculum animarum et quod ecclesias
et decimas de manu laicorum sine
consensu episcoporum et illos qui excommunicati sunt ad
religiosos recipere presumunt divinis
ac aliis contra tenorem illum aliquid tempore
receperunt. Excommunicatos quoque et nominatim
interdictos ab aliis quasi aliis omnibus uni-
versis episcoporum sententiam statuimus evitandos.

in ecclesiis vero suis que ad eos pleno iu-
re non pertinent instituendos presbyteros
episcopis representent ut eis de plebis
cura respondeant. ipsis vero pro re-
bus temporalibus rationem exhibeant compete-
tem. institutos vero inconsultis episcopis non
audeant removere. Quod si templarii
vel hospitalarii ad ecclesiam venerint
interdictam non nisi semel in anno ad ec-
clesiasticum admittantur officium nec tunc
ibi sepeliant corpora mortuorum. De confratribus
hoc constituimus quod ut si non se pre-
dictis fratribus omnino reddiderint sed in proprie-
tatibus suis duxerint commodo re-
manendum propter hoc ab episcoporum suorum senten-
tia minime eximantur. sed potestatem suam in
eos sicut in alios parochianos suos
exerceant cum pro suis sunt excessibus
corrigendi. quod autem de predictis fratribus
dictum est et de aliis quoque religiosis qui presump-
tione sua episcoporum preripiunt iura et contra ca-
nonicas eorum sententias et tenorem privile-
giorum nostrorum venire presumunt precipi-
mus observari. Si vero contra hec constituta
venerint et ecclesie in quibus ita presump-
serint subiaceant interdicto et quod egerint
irritum habeatur. Idem archiepiscopis
et episcopis ad quos iste pervenerint.

Dilecti filii fratres hospitalis Ierosoli-
mitani transmissa nobis conquesti-
one monstrarunt quod vos eisdem male-
factoribus suis iustitiam facere non vul-
tis privilegiorum ipsorum respectu contempnentes
et insuper pro eo tacitis quod nos concessa
nobis privilegia decrevimus cum
ecclesie Romane tempus auctoritatis obvia-
re minime timeatis. Idem de [illegible]. c.

Ad hec et c. mandamus quatinus hospitalarios
capellas ut si de [illegible] ex eo
defunctorum in cimiterio sepe-
liunt. eos ex cimiterio eiciant.
quod si facere noluerint tu hoc de iure

quos in excom(municatione) defunctos esse constiterit ex
certis. Id(em) abb(at)i et monachis s(an)c(t)i Andree.
Si decimas q(ua)s h(er)etici in Castr(ensi) et
p(ar)rochia canonicor(um) de plantis p(ro)p(ri)is
annos decimas eis p(er)solvendas solvit(is)
eas sibi decetero integre p(er)solvatis. Si n(on)
p(ri)vilegior(um) ro(manae) ec(clesi)e b(e)n(e)ficio fretus aliq(ui)s
ordinis in diutum fuit q(uod) de laborib(us)
suis nullas decimas p(er)solvere debeat
de p(ri)vil(egio) tam(en) indulto tacito q(uod) nob(is)
de hoc voluistis cu(m) ubi(que) sit p(ro)p(ri)i
au(tem) suo iuri renu(n)ciare eo q(uo)q(ue)
modo n(on) poteris vos in hac parte
tueri. Id(em) Ambianen(sis) ep(iscop)o.

Porro c(on)tinuus templarii multa sc(ilicet)
p(er)rogati donari n(on) dubitam(us)
quia(m) libertate habent in locis in q(ui)b(us)
aliq(ui)s p(re)venisset ad eos suam h(abi)
tatores q(ue) totu(m) in (re)spectu(m) p(ri)vil(egii) su
or(um) plen(um) a(n)i(m)ie potest. Et q(uod) in te
rris ita observet. Sic n(on) volum(us) p(ri)vi
legior(um) observare tenore(m) q(uod) eor(um) me
tas t(ra)nsgredi minime videat(ur). Id(em).

Recepimus litt(er)as q(ua)s cap(itulum) s(an)c(t)i le(onardi)
de certis censualib(us) direxisti.
certi diligentia(m) tua(m) volum(us) n(on) late
q(uod) sic n(on) o(mn)es qui beati pet(r)i iuris ex
istunt. annuatim ap(ostolicae) se(di) censum exsolvunt.
ita n(on) o(mn)es censuales ab exactio(n)e subiec
toi h(abe)nt immunes. (Re)spicienda sunt
g(ra)v(iora) eccl(es)iar(um) p(ri)vil(egia) et ipsor(um) tenor et di
ligentia attendenda. ut si fuit de p(ro)h(ibiti)o
n(e) q(uod) eccl(es)ia q(ue) censum solvit sp(eci)aliter
beati petri iuris existit. et ad in
di(cium) p(er)cepte libertatis censum annu
u(m) solvat. n(on) immerito potest p(re)rogativa(m)
sp(eci)ali gaudere. Si v(er)o ad indicium p(ro)tec
tion(is) p(er)cepte censum p(er)solvit. n(on) ex
imitur dyoc(esani) ep(iscop)i aliquid iure esse sub
tractum. Idem.

Sane cum templarii et hospitalarii et non
nulli alii sibi sua auctoritate p(er)sumunt q(uod) ro(manae) ec(clesi)e alie ecclesias p(er)
sona(s) rec(e)pit sp(eci)ales voluit singularib(us)
b(e)n(e)ficiis indulge(re). Idem. ex. iii. Abulen.
Cavetis. Idem eidem. Cesa(re)
au(gusto) ren(un)ciavi desiderat. ut templarius
et hospitalarius et alius oratoria
in domib(us) suis h(ab)ita(n)tib(us) liceat cam
panas ere(cta)s ponere publiceq(ue) p(re)
sta(n)tes. a(u)t aut(em) consul(tum) c(apitulo) q(uod) n(on) st. e.
xx. age q(uod) ius p(er) p(ri)vil(egium) ap(ostoli)ce p(ro)
(con)cess(um) ec(clesi)e. co(ncedi) sit. ut ita sic fu
o iure contenti q(uod) iusticia(m) n(on) i(m)pedi
at alior(um). Inno(centius) iii. lugd(unensi) a(rchi)ep(iscop)o.

Quia nos tenor edocuit litt(er)ar(um)
q(uod) fr(atr)es hospitalarii s(an)c(t)i Io(hannis) in la
icos illiciatos mittunt p(ro) clicis col
ligendis. et h(oc). cu(m) q(ua)nda(m) eccl(es)ia bapt(is)
malis eis a p(re)decessore tuo colla
ta quida(m) eor(um) p(ro)curaret inca(r)ceratu(m)
sacerdote(m) ip(s)a(m) ecc(lesi)a(m) sanguinis ef
fusione fedasset. ubi q(ue) ad regalia
tam divina et in dix(e)r(unt) officia
celebrari. s(ed) n(on) ip(s)i ea divina of
ficia celebrarunt. alios v(er)o c(on)ic(ere)
ab officio suspe(n)sos p(er) p(re)c(e)s suos ad
a(n)i(ma)m sic laica ad officia restituunt
ex requi(s)ita. quosda(m) p(re)terea q(ui) c(um) ux(o)
rib(us) suis in domib(us) p(ro)p(ri)is c(on)morant(ur).
eo q(uod) eis d(e)n(ariu)s aliq(ui)s c(on)ferunt annuatim.
ita emancipare c(on)tendunt ut aliq(ui)b(us)
s(ed) le(git)ime de sibi obiectis minime re
sp(on)d(er)e teneant(ur). unde q(uod) p(ri)vil(egiis) meret(ur)
amitte(re) q(ui) p(er)missa sibi abutit(ur)
potestate. f(raternitati) t(uae) c(om)m(ittimus). q(uatinus) si quos cl(er)icos
vel laicos ad d(ic)tos fr(atr)es p(ro)clividis ele
mosinis causa f(rat)res signaverit. dic
tis. vir(is) aliq(ui)b(us) ipsos missos ee c(on)
stiterit. p(ro) tota p(ro)vincia tua. exhorta
t(i)o(n)is officium i(n)dicat. missos si laica
fuerint excom(municatione) monitione p(re)missa. si
cl(er)ici ab officio b(e)n(e)ficio suspendas
nullo p(re)ius p(ri)vilegii b(e)n(e)ficio i(n) ap(pellatione)

remedio p̄valente ī consilio q̄
ī p̄dc̄a ecc̄a lege ī dioc̄ sibi ec
ta post ī t̄dc̄m tuū diuina ce
lebrasse cognouis. eadē pena s̄
spēsionis īuolutes. ī ea donec re
conciliati fuīr. officia nō p̄mittas
celebrari diuina. Presbiteros ī sus
pensos ab eis fuisse ꝑ ꝑdcōs f̄
tres ad officia sua temere resti
tutos ī eādē s̄nam suspēsionis
reducas. Illos uō quos ad ...de
dū alius ꝯ legē dyoc. ꝓ̄ missa
cū alii nunc nō ueni nolum̄ ex
cusari. quū eos ad ...uceđ. sub.
ap. obstaclo ꝯpellas. I. abbati
ī ꝯuētui scī petri eugub.

Cum olī cēa ap̄ ꝓ̄ pusū ꝯ
stituti ī tu fili abbas. p̄uil
legii pape nob̄ p̄sentas postu
lauis ī nouari. ꝓ̄ ꝯtra decōnem
eugubini epi asserēs h̄ ī tuū
p̄iudiciū redūdare. nō fuit
effectū mancipatū ī ꝗ̄ te ꝯ ī
p̄fati epi p̄curatorib̄ ī nr̄a
p̄ ꝯstitutis p. basilice xii a
p̄lox p̄sbro card̄ a dn̄o ī mā
datis. ut sup̄ amissione ac te
nore p̄uilegiox. testes reciper
quos duces p̄ducēdos. q̄ fidelit̄
redegit ī s̄criptis depōnes. x. te
stū iuratox. quox depōib̄ pu
blicatis dc̄i p̄curatores ad p̄
ducēdos ꝓ̄ quos īductos a p̄te
adu̾sa repellunt īducias postu
larūt. quas sb̄ eo tenore illis
duxi ꝯcedēdas. ut ap̄ te. ap.
p̄baret ꝗ illiunt. ubi hon̄ p̄bo
nis ꝑ alīa subuiss ī ꝗ̄. nos
uō rā depōnes testiū ꝗ asser
tiōes p̄uidi (?) ūm liquido cognos
centes. tale dc̄m p̄uil fuisse te
noris. ꝙ uidꝫ cenobiū uirm ...

... lo mediante ad ro. ec. ꝑtinet. ī
ꝙ nō licet alicui ep̄o. eidē monaste
rio ī eius eccīs excōm īdice. ut f̄
tres illic dn̄o s̄uientes ab oī f̄
ubi ro. ec. lib̄tatis ꝗ potiaꝑ ī
ꝙ ī ꝙ nlla ī eis medio dyoc. epi
hebat. Illud ī attēdētes. ꝙ cū fili
tu abbas t̄pe. c. p̄. n. ad ip̄i p̄ ac
cessisses. ipe ī spectu eccē tue p̄ui
legiis te ꝫ excōicat ab eugubi
no ep̄o diceris. tā ꝗ nō ligatū
admisit ad osculū ꝙ p̄ summi
nō fecisse nī monast̄iu ūrm cog
nouissꝫ ad ro. ec. sp̄alit̄ ꝑtine
decernim̄ p̄uil dn̄i luci pape ꝙ si
ne reprehēsione bulle carte ī lit̄
te apparebat cū fuit nob̄ ꝯsum
illius fuisse tenoris ꝙ ꝑ depōes
testiū ī asstōes fr̄atrū n. nos
ac ꝯstituisse. I. de cichalan
elc̄o ī abbi t̄riū fontiū.

Ex p̄te albusse ac fr̄o ioꝛ iotte
nī ec. exstitit īsinuatū ꝙ mꝫ
deū ep̄s ꝯmissiōis occōne cuidā
ad iudices delegatos obtētā ꝗ
nlla meāo hebat d̄ ip̄ar p̄uil ā
illas illas eccīas ī ꝑp̄lm iotteri
ad ap̄. se. nullo medio sp̄ectare de
clarat ꝙ ipe nō erat ignar̄ e
as īcepit ꝯtra molestare obe
diām ab ip̄is actē ī ꝑplō iotteri
sb̄ iectōm ō modō requirēdo ī ꝗ
uīm cū iudices ip̄āt ualde ꝗuar̄e
ad ap̄. b̄nfcōm ꝯuolarūt ī ꝗ. s̄
iudices ap̄. nō deferres nec fr̄a
g̃uitati sex̄ ꝯpaciētes eax̄ ab
batissā excōis ī iotteriū ī ꝑp̄lm
iotteri ī t̄dcā s̄niā ꝑp tulerunt. ta
ne cū minor iotteri eccē p̄dcā ī ꝗ
ī nr̄a p̄sētia p̄ retulisset p̄uil
nob̄ ap̄. ostēderūt. ꝑ ꝗ ī iotteri
eccīam ꝯstabat ad ro. ec. sp̄alit̄

teste[s]

cleri

ī

priuile. nos aut(em) eosde(m) canonicos pp. ap-
pellatum duxim(us) detinentes qui inde nul-
lus apparuit ydone(us) qui ex parte eor(um) re-
sponderet adu(er)sus priuil. ap. se. eccle-
sie nostre concessu(m) dyrimus monaster(io). Ita tamen
ut per innouationem ip(s)i(us) eide(m) ecclesie non
plus iuris accresceret q(uam) per priuil. p(re)-
decessor(um) nostror(um) obtinuit. cui p(er) hoc no-
uum ei concedere s(ed) antiqu(um) ius conser-
uare uelim(us). Idem colub. ep(iscop)o.

Cum olim per q(ue)stiones q(uas) aduersus
ep(iscopu)m et canonicos monasterii s(an)c(t)e cru-
cis mouebat p(ro)curator ad audientiam n(ost)ram fu-
erit appellatum mora fecit longiore(m)
quippe alter illis comp(ar)uit ... eius
de causa tamen dux p(ro)sequend(a) in quo ue-
niret ut monaster(ium) se priuil. om(n)ib(us) et lib-
ertatib(us) q(ue) a ro. pon. et ab .o. quodam
colub(riensi) ep(iscop)o se h(abe)re dicebat. et sup(er)
aliis q(uesti)onib(us) aduersus eos a colub.
eccl(esi)a in eccl(esi)is ... differentia sua
receptum. et c. In diem aut(em) utraq(ue)
parte licet coram dil(ecto) fi(lio) t. de alcoba-
cia et de terra a(bbati)b(us) et f. monacho al-
cobacie quib(us) eam fuat p(ri)us dele-
gata p(ro)ponere ac p(ro)bare si q(ui)d ad p(ro)-
ponendu(m) duceret ac p(ro)band(um). et c. Iu-
dices aut(em) sufficienter actu(m) esse ...
decreuerunt monaster(ium) s(an)c(t)e cru. i(n) expe-
nsis quas p(ro) ... occasione ...
... iniurias te fecisse dampna
uit. In finalis sua s(enten)tia lib(er)tate(m)
quam dec(essor) .o. colub. ep(iscopu)s contulerat
monasterio s(an)c(t)e cru. canonicor(um) ...
ppetuu(m) ... quia ...
quia tu .o. p(re)decessor tuus fuat ca-
nonic(us) regularis. et duo m(agistri) mozabi-
tanor(um) q(ue) acq(ui)siuit ... p(ro)-
mon(asterio) monasterio dedit memoratu(m)
ip(su)m ad restitutio(n)em eor(um) iudices
condempnauerunt. In sup(er) eccl(es)ie om(n)es q(ua)s
monaster(ium) p(re)t(er) ep(iscopu)m colub(ri)en(sem) ...

ip(s)a auctoritate fundauerat qu(ia) p(ro)p(ter) se-
cu. nec p(re)scriptione nec defensione
alia p(ro)bauit quod se tueri obstitit. iu-
dicauerunt in ius colubrien(sis) eccl(esi)e cum
fructib(us) medii temp(or)is reuocari. et c.
Eiusdem p(ro)curator monaster(ii) sentiam in-
tentio(n)e q(uod) si aliq(ua)s memorata
s(enten)tia teneret qu(ia) tam monast(er)iu(m) fu-
it indefensu(m) nec exhibita fuerant
coram eis priuil. lib(er)tatis. ne deleto
eius iure i(n) dampnu(m) eccl(esi)e redunda-
ret debere ad exhibitione(m) priuil.
suor(um) admitti. ex tibi ... g
cod. ... ap. se ...
nos aut(em) attendentes q(uod) ead(em) priuil.
... lib(er)tate monaster(ii) fuerunt
... s(ed) exp(ri)mebat ius ...
ec. ro. iusticia(m) tuebatur ne in nos
monast(er)io lesio redundaret. ad p(ro)-
uis exhibenda parte e(st) d(ilectis) f(iliis) dux ad
... et c. distinguentes ut(rum) in
lib(er)tate(m) p(er) p(re)dictu(m) ep(iscopu)m eccl(esi)e ip(s)i
concessa(m) lib(er)tate(m) q(uam) ei longe an(te) te(m)-
pus ip(s)i(us) ep(iscop)i ap. se. i(n)dulsit. q(uia)
nob(is) constitit extortu(m) fuisse i(n) ep(iscop)i co(n)-
cessione canonicor(um) assensum et concessi-
onis paginam in aliquib(us) lineis huius
se rasuras ... sigillar(um) fu-
isse signis s(ed) debeant ... anno
... Sc(ri)ptu(m) aut(em) q(uod) nob(is) exhibitu(m)
fuerat nec rasura(m) p(re)tende(n)s nec
... ma-
natu(m). s(ed) ap(osto)l(ic)us adulterin eade(m) ma-
nu conscriptu(m). lib(er)tate(m) ab ip(s)o ep(iscop)o
concessa(m) irrita(m) decrevim(us) et ta(m)en
s(u)p(er) h(oc) s(enten)tiam delegator(um) iudicum
confirmantes. Causa ub(i) euiden(ter) ag-
nouim(us) ex priuil. antecessor(um) p(re)decesso-
rum n(ost)ror(um) eccl(esi)e s(an)c(t)e cru. lib(er)tatis
priuil. ... et q(uod) ea i(n) possesso-
tandiu fuat lib(er)tatis q(uo)d ali(u)s i(n)
... p(ro)p(ter) hoc s(ed) lib(er)tate(m) ei

a s. n. indulta auctoritate apostolica confirma
uerit et super hiis silentium imponentes [illegible]
hiis autem in illo sunt delegatorum iudic(ium)
derogamus cum ipsi de hac non cogno
uerint libertate. et sic eligi libertatem a
s. n. indultam monasterio confirmemus ad
inspectionis quidem libertatem de
cernimus non teneri non derogantes in
dicibus delegatis quibus libertatis
prius non fuerant [illegible] in certis
autem latam a predictis iudicibus sententiam
[illegible] confirmamus. Idem
episcopo et [illegible] Lemovicensi.

Accedentibus ad s. n. abbate et quon
dam [illegible] ex una parte et
templariorum de Trecis ex altera parte
nobis procuratore monachorum proposi
tum fuit quod cum decimas territorii de Sar
cele diu quiete possedissent, [illegible]
ad templariorum dominium peruenisset
[illegible] templarii eas [illegible]
decimas eorum [illegible] per xl. annos
et apostolica [illegible] possedisset. nunc
eas [illegible] non [illegible] dis
[illegible] si abbas et monachi suf
ficienter [illegible] quod templarius [illegible]
decimas [illegible] per xl. annos con
tinue [illegible] uos ad [illegible]
[illegible] templarios compellatis
[illegible] indulta [illegible] de
cimas [illegible]
te [illegible] de [illegible] ab
[illegible] templarios absoluatis ipsis
super hiis silentium imponentes. Idem episcopo Lingonensi.

Cum capella ducis Burgundie
gaudeat [illegible] quod nullus
archiepiscopus uel episcopus in personas clericorum eius
capelle suspensionis uel excommunicationis sententiam
[illegible] audeat promulgare [illegible] ca
pelle [illegible] quod parrochiales
ecclesias [illegible] tenent [illegible]
[illegible] ad te pertinet

ita se dicunt exemptos ut [illegible]
[illegible] excedant tue correctionem recusant
et sententias [illegible] quod [illegible] exempti
sint [illegible] capelle [illegible] distinc
[illegible] parrochia
[illegible] tua respice
[illegible] officium tuum debitum inde
[illegible] Idem abbati et [illegible]

Ex tenore [illegible] gla
diis acuitur [illegible] ex tenore [illegible] tec
[illegible] iusticia [illegible]
[illegible]
et nos [illegible] episcopi [illegible] monasterium [illegible]
[illegible] ac libertate [illegible]
monasterium [illegible] procurator [illegible]
id monasterium ab ipsa sui fundatione
liberum extitit et exemptum [illegible]
[illegible] indultis [illegible]
[illegible] clericos et [illegible]
[illegible] temporibus [illegible]
depositiones testium [illegible]
[illegible] constare [illegible]
uidetur [illegible] cenobium [illegible]
[illegible] episcopi [illegible] abbas eidem
[illegible] episcopum [illegible] ob
[illegible] non pos
[illegible] ab
[illegible] ut abbas [illegible] super
alios episcopos [illegible]
[illegible] synodo [illegible]
[illegible] ad synodum [illegible] acce
[illegible] recipere [illegible]
[illegible] pape [illegible]
[illegible] diocesis episcopus in eodem cenobio [illegible]
[illegible] non [illegible] quibusdam
tamen [illegible] uidetur cum in illo [illegible]
[illegible] episcopi [illegible] loci aliqua
[illegible] non exigant [illegible]
[illegible] predecessores eorum an
tecessoribus [illegible] rationabili [illegible]
[illegible] constat quod abbas episcopis aliqua
[illegible] exhibere tenetur nos [illegible]

et alius diligenter auditis cum a neutra
parte sit probata prescriptio. sententialiter diffi
nimus quod euastien cenobium liberum et
in capite tamquam ab episcopali iurisdictione
penitus exemptum et soli ecclesie Romane subiec
tum tutela tamen ipsius Cantuariensi archiepiscopo
reservata. In membris autem que non probantur
exempta diocesano episcopo ipsum subiacere decerni
mus. ita quod abbas ad synodum eius debeat accede
re pro membris locum pro Vigornensi episcopum obti
nentem pro ipsis quoque membris non exemptis et
abbas teneatur Vigornensi episcopo exhibe
re canonicam obedientiam et honorem quibus
Vigornensis episcopus sibi competere exhibitas
demonstrare contendit. Idem episcopo Auxerien.

Ex parte tua fuit quesitum utrum ecclesia
Cluniacensis que loca protectoris omni dote
in quibus ratione ecclesie ex nomine cum ordi
nibus suis sub protectione apostolica consistere
clarentur. a iurisdictione diocesani episcopi sit ex
empta. nos autem taliter respondemus quod plures ha
bent episcoporum suorum potestate immunes subsis
tunt. Idem Helyensi episcopo.

Pastoralis officii et infra. interrogas
ti utrum viri religiosi quibus ab
apostolica sede est indultum ut ecclesias in quibus
ius habere possunt recipere. decedentibus perso
nis easdem liceat possessio
nem earumdem intrare sine diocesani in ipsa
sit persona inducendi. Ad quod dicimus quod non intelligi
tur indulgentia sibi facta ut id contineat
et prejudicium suo episcopo in consulto in possessio
nem ipsarum eis non sit licitum intrare
quam per indulgentiam huiusmodi episcopali iuri
non credimus derogari. Idem episcopo.

Perlatis per se apostolicis ad nos litteris. expo
suistis quod cum fratres hospitalariorum et
templariorum cuiusmodi generali sententia
interdicti eisdem non servantibus vos in tene
ammini servare ad quod dixistis quidam ex il
lorum excessibus nobis non post in iniuriam
excedendi. Sed si fratres hospitalariorum

vel templariorum privilegiorum suorum fines ex
cesserint violando temere interdictum
quod pro illis sententiam privilegium ne inde
canes de aliorum clericorum videre vos in pe
nam presumptionis istorum quod diu ipsi in
eodem violaverint de novo limina ce
lebretis. Idem

Cum professionem constat patris ad
nos se quod Nephesinus episcopus epi
te nostri pape in ecclesia sancti Blasii de
Flagrani. edimus quod non obstante il
lo capitulo privilegii quod monasterio est indul
tum ut nullus episcopus ecclesias vestras veluti
illi subiectas interdicto suppone vel
monachum seu clericum eius monas
terii synodare vel excommunicare pre
sumat. Si pro statu episcopus possit in dio
cesi dictam ecclesiam et excommunicare cle
ricum seu monachum vestrum ad eius regi
men deputatum cum alias de iure
fuerit faciendum qui in capitulo intelligen
dum videtur de monachis aut clericis in
ipso monasterio permanentibus vel ad ec
clesias destinatis vestras vestro sibi
subiectas. Idem abbati Baudiensi
apostolice sedis legato.

Quia circa et infra. consuluisti utrum
monachi ordinis sancti Benedicti privilegiis
pro tuis sedis episcopalibus decimis reti
nendis indultum extendere valeant
ad possessiones acquisitas et pro ingressum
acquirendas super quo tale damus re
sponsum quod si decimarum illarum remis
sio facta extitit per sanctiones ca
nonicas predecessor tuus in te fini
te decimas episcopales monasterio re
mittendo cum nil excepit et po
tuit excepisse ac in beneficiis sit
plenissima in preteritis ad hunc modum
debeat una et eadem sibi indulto
iure censeri. Intellexisse ut si dicti de
decimis possessionum illius temporis. set

futuri. De i(n) galio g(e)n(er)ali
Antiqua p(at)riarch(alium) sediu(m)
p(ri)vil(egia) renovantes, s(an)c(t)a
synodo universali approbante, sancimus
ut post Ro(manam) eccl(esi)am, disponente d(omi)no
sup(er) om(ne)s alias ordinarie potesta
tis obtinet principatu(m), utpote
mater universor(um) (Christi) fideliu(m) et magistra,
Constantinopolitana primu(m),
Alexandrina s(ecundu)m, Antiochena
t(er)tiu(m), et Ierosolimitana quartu(m)
locu(m) obtineat, s(er)vata cuil(ibet) p(ro)p(ri)a
dignitate, ita q(uod) p(ost)q(uam) eor(um) antistites ab
ap(osto)lico Ro(mano) pon(tifice) receperint palliu(m), q(uo)d e(st)
plenitudinis officii pontificalis
insigne, p(re)stito sibi fidelitatis
et obedie(n)tie iuram(en)to, licent(er) et ipsi
suis suffraganeis palliu(m) lar
giant(ur), recipientes p(ro) se p(ro)fessi
one(m) canonica(m), et p(ro) Ro(mana) ec(clesia) sponsi
one(m) obe(dientie) ab eisde(m). Dominice
u(er)o crucis uexillu(m) an(te) se facia(n)t
ubiq(ue) deferri, n(isi) in urbe Ro(mana) et
ubicu(m)q(ue) su(m)mus pon(tifex) p(re)sens exstiterit
aut eius legatus utens insigniis a
p(osto)lice dignitatis. In o(mn)ibus aute(m)
p(ro)vinciis eor(um) iurisd(ictio)ni subdi
tis ad eos cu(m) necesse fuerit p(ro)vo
cet(ur), salvis ap(pellationibus) ad se(dem) ap(ostolicam) i(n)t(er)po
sitis, quib(us) est ab o(mn)ib(us) deferendu(m).
Ut p(ri)vil(egi)a que. Id(em) i(n) eod(em).
Ut p(ri)vil(egi)a que quibusda(m) religiosis Ro(mana) co(n)cessit
eccl(es)ia p(er)maneant i(n)concussa, quedam i(n)
eis duxi(mus) declaranda, ne minus
sane i(n)tellecta p(er)trahant ad abu
su(m), p(ro)pt(er) q(uo)d possint merito revocari.
q(ui)a p(ri)vil(egi)o meret(ur) amittere q(ui) p(er)mis
sa sibi abutit(ur) potestate. Sane
quibusda(m) regularib(us) ap(ostolica) se(des) i(n)dul
sit ut his qui f(ra)t(er)nitate(m) eor(um)
assu(m)pserint, si forte eccl(esi)e ad q(ua)s
p(er)tinent a divinis officiis fu

erint i(n)t(er)dicte ipsor(um)q(ue) mori (con)tig(er)it, se
pult(ur)a eccl(esi)astica no(n) negetur, n(isi) ex
co(mmun)icati v(e)l no(m)i(n)atim fuerint i(n)t(er)dicti, su
os q(uo)q(ue) f(rat)res quos eccl(esi)ar(um) p(re)lati ad
eccl(esi)as suas no(n) p(er)miserint se
peliri, n(isi) ex co(mmun)icati fuerint v(e)l no(m)i
natim i(n)t(er)dicti, ipsi ad eccl(esi)as suas de
ferant tumulandos. H(oc) aut(em) de illis
f(rat)rib(us) i(n)tellim(us) q(ui) v(e)l adhuc manen
tes i(n) s(e)c(u)lo eor(um) ordini s(un)t oblati, ha
bitu mutato seculari, v(e)l eis sua
bona dederu(n)t i(n) vi(ta) sua, retento
sibi q(ua)mdiu i(n) s(e)c(u)lo vixerint usu
fructu, qui t(ame)n sepeliant(ur) ap(ud) ipsor(um)
regulariu(m) v(e)l alior(um) no(n) i(n)t(er)dictas ec
clesias i(n) quib(us) elegerint sepul(tu)ra(m),
ne si de q(ui)b(us)lib(et) ipsor(um) f(ra)t(er)nitate(m) assu
mentib(us) fuerit i(n)tellectu(m), p(ro) duob(us) aut
trib(us) denariis a(n)nuati(m) sibi col
latis dissolvat(ur) p(ra)vitas et vilescat
eccl(esi)astica disciplina. C(er)ta(m) t(ame)n et ipsi
remissione(m) obtineant ab ap(ostolica) sede.
(Con)cessu(m) q(uo)q(ue) illud q(uo)d qui(bus)da(m) h(uius)mo(d)i regulari
b(us) e(st) i(n)dultu(m), ut si qui f(rat)r(u)m su
or(um) qui ab eis missi fuerint ad
recipiendas f(ra)t(er)nitates seu col
lectas i(n) q(ua)l(ibet) civitate(m) castellu(m) v(e)l
villa(m) venerint, si forte loc(us) ille
a divinis officiis sit i(n)t(er)dict(us),
i(n) eor(um) iocundo adve(n)tu semel in
a(n)no ap(er)iant(ur) eccl(esi)e, ut exclusis
ex co(mmun)icatis divina officia i(bi)
celebrent(ur), sic i(n)telligi volum(us) q(uod)
i(n) eade(m) civitate aut castello aut
vico, una ta(n)tu(m) eccl(esi)a de eo(dem) or
dine f(rat)rib(us) ut d(i)c(tu)m e(st) ap(er)iat(ur) se
mel i(n) a(n)no. q(ui)a l(ice)t pl(ur)alit(er) d(i)c(tu)m sit
q(uod) eor(um) iocundo adve(n)tu eccl(esi)e ap(er)i
ant(ur), no(n) t(ame)n ad eccl(esi)as eiusd(em) loci
divisi(m), s(ed) p(ar)it(er) locor(um) (con)venie(n)t(er)
sano respondendu(m) e(st) i(n)tellectu, ne si h(oc)
modo singulas eiusde(m) loci visita-

rete causam minime vilipendi contingebat in contemptum sententiam quam ubique declarantes predicta quicquid sibi usurpare presumpserint contumaci subiaceat ultioni. Idem in eodem.

Quod nonnullis religiosis indulsimus in favorem pontificalis officii ad episcopos extendentes concedimus ut cum generale terre interdictum fuerit excommunicatis et interdictis exclusis possint clausis ianuis suppressa voce et non pulsatis campanis divina officia celebrare nisi hoc ipsum eis expresse fuerit interdictum. Verum hec illis concedimus qui causam aliquam non prestiterint interdicto nec quicquam fraudis ingesserint tale compendium ad iniquum dispendium pertrahentes. Innoc. iii. Archiepiscopis et episcopis in quorum diocesi monasteria congregationis Cluniacensis monasterio subiecta consistunt.

Quanto amplius etc. Sane dilecti filii abbas et conventus Cluniacensis gravem nobis querimoniam obtulerunt quod quidam vestrum et vestrorum officiales cum in eos et sui ordinis monachos non possint excommunicationis et interdicti proferre sententias eo quod sedis apostolice privilegiis sunt muniti in eos qui molunt in molendinis vel coquunt in furnis eorum quive vendendo seu emendo aut alias eis communicant sententias proferunt memoratas et sic apostolicorum privilegiorum non vim et potestatem sed sola verba servantes dicti ordinis monachos quodammodo excommunicant dum eis alios communicare non sinunt. Ex quo interdum evenit in conventibus ut ipsi monachi quasi ad hoc iudicentur iudicio Iudeorum et qui eis communicant in predictis maiorem excommunicationem incurrunt quam excommunicatis communicando fuerint incursuri. Nolentes igitur tam crebris ad nos clamoribus iam placari ulterius sub dissimulatione transire vobis universis et singulis per apostolica scripta mandamus quatinus sententias in fraudem privilegiorum nostrorum de cetero non feratis. Quod si super hoc ad nos denuo clamor ascenderit non poterimus conniventibus oculis pertransire quin prevaricatores talium statutorum severitate debita castigemus. Idem regi Anglorum.

i. dissimulantibus

Ex parte tua fuit propositum quod nonnulli in terra tua qui nec habitu nec tonsura clericos preferebant in terra tue iurisdictioni subiecta degerent cum deprehenduntur in aliquibus forefactis ut tuam iurisdictionem eludant et debitam pro delictis ultionem evadant assumunt seu etiam resumunt tonsuram abiectam seu etiam habitum clericalem et cum placuerit ab omnibus liberantur nec tonsuram vel habitum sic resumpto maleficia foveantur si tuam iurisdictionem exerceas in hiis qui relinquentes quasi tonsuram et habitum in delicto fuerint deprehensi. Et sunt qui ad tollendum cum maleficiis hominum non sic debeat indulgeri sed potius obviari. Idem.

Super specula etc. Sane licet sancta ecclesia legum secularium non respuat famulatum que equitatis et iustitie vestigia imitantur quia tamen in Francia et nonnullis provinciis laici Romanorum imperatorum legibus non utuntur et occurrunt raro ecclesiastice cause tales que non possint statutis canonicis expediri ut plenius sacre pagine insistatur etc. Firmiter interdicimus et districtius inhibemus ne Parisius vel in civitatibus seu aliis locis vicinis quisquam docere vel audire ius civile presumat et qui contra fecerit non solum a causarum patrocinio interim excludatur verum etiam per episcopum loci excommunicationis vinculo innodetur. Idem episcopo Baionensi.

Quia in traditionis tue etc. Cum renovatio nec ius novum conferat nec tollat vetus in eo statum re

ce uolum⁹ inq ipe i pfecte i nou
tatis dinoscit exstitisse. cetum ult̄
ph̄ itendim⁹ iuri alias eidē mo
nasterio ꝯpetēti piudicium generari.

Idem.
Inhis q ad cultum di
uinum fide dinoscit̄. nō malig
na s3 bnigna z pos in pratis facie
enda. Vnū tn̄ iniūxi ꝯplim̄ q cū
frib⁹ pdicatorib⁹ z minorib⁹ duy
erim⁹ indulgendum. ut vz frātrū
sui prochial iuris piudicio e
altari ualeat uiatico celebrē
quodam nimis stricte interptando indul
gentiā n. intuit asserere q pcea fier
poda pte platoy assensu facie h n
possit. pp q eos celebrre iuxta in
dulgenciam ap. nō pmittunt. cū
aute ut eis ꝯfter ineorata indul
gencia sine q id platis annuentib⁹
licet eis te. f. tue. m. q. interptatio
ne hmōi reprobata dū tn̄ ab aliis q
iure prochiali puenunt. fratres
abstineant datam eis sic licentiam ce
lebrandi auc. nra ñ differas publi
care. Et q dū frēs aliq ex indul
gencia n. videant in hoc gratiam ꝯse
cuti. re. ix. maioris ecc. z sanita
tis decano ard vingor.

Dudum in pore z quietum d bunc
da expte vna z porusia z mo
niales de cāpesse exalta. sr de
amis lite mota z. sr de ꝯsilio
fratrum nrōy dcm in⁹ iuri pbrōy
poris z quietus sup decimis no
ualium i q̄ erāt possessione t ex q in
dulgēcie ap. i pfecte fuint ꝯptē
altera d quiuis decimis noualium
nō soluendis. nō debe pcas nō
facientes de h aliq̄ mētom pind

Quidā sic. (generari) Idem
assis i priuilegiatoy frūm

nouali͞u

te recepta noluit t decimis expali
b⁹ respōde. vin ꝯ diu hi frēs mo
ra i stius domib⁹ fecint eos ꝯpllē po
tis ad dcā iura r integre psoluē
da. Idem arelaten capl'o.

Consultatoi .v. b⁹ 2⁹ q cūm de
q nō exstat memoria q ali
qn fuisse culta. redacta p religi
osos uiros nouit ad cultum
pretio dz quo ad iunitatē de
nō soluēdis decimis noual iure
cēseri. cū alias nō tuqs ꝯtinge
ret indulgencia d noualib⁹ plus
eis dispēdii quā utilitatis affer
re. Ex. 9. tbur. d purgatōe canonica

Nobilis hō r ingenuus si insi
nuado accat⁹ crimē negauit. si
fideles eum ee sciunt. cū. xii. inge
nuis se expurget. si aut alias
depphensus fuit i furto aut piu
rio aut falso. t nō admittat ad
iusiurandum s3 ei sic qui ingenuus
nō z psgatō indicat. Ex. 9. agath.

Siquis psbr negligens uite sue
custos prauis exēplis mala
de se suspicari pmisit. z pp hoc ab
epo cū iuramento seu sano p a
iuratus assēt⁹ i famiā e⁹ patefe
cerit. cū accusatores ōmnis e e fu
erit admoneat p⁹ seorsū ab epo de
inde sb duob⁹ r trib⁹ testib⁹ z si nō
emdauit epo cū publica increpa
tōne admoneat. si uo nec sic se
correxerit. ab officio suspendat usq
ad ꝯdignā satisfcom ne ppls fide
lium i eo scandalum patiat. Ex. 9. mlx

Moiales si i libidinib⁹ accusent
et manife detegi nō ualuit me
ritq regulam sue opinionis famam
malā canonice pgare cogantur
Ex eodem.

Si quis de gradu ecclesiastico rapto
ribus alienarum sponsarum se consensis
se vel reuelatorem manifeste prodiderit, ab eo
gradu repellatur; et si in talibus exti
terit de suspicionibus, statuimus ut sacramento cano
nice se expurget. Innocentius III. Aquileiensi patri
archae et Mantuano episcopo.

Quociens frater noster episcopus de Sycilia
in petitione sit, nos latere non credi
mus accusatores scriptum assurgere, tes
tes per formam canonicam producere neque
uiuit. Quod ecclesiam beati Petri presbytero
P. dedit pro quatuor modiis frumen
ti et cetera. Mandamus quatinus iudicetis ut
tertia manu sui ordinis et uiciniorum ab
batum et religiosorum sacerdotum de
decima Siciliae obseruare se purgare; porro pur
gationis tenor est hic: episcopus iurabit quod
super sancta Dei euangelia quod pro ecclesia sancti Pe
tri presbytero P. danda nec ipse pretium
per se misit promissum nec aliquis pro eo
se sciente pactum recepit. Deinde pur
gatores super sancta Dei euangelia iurabunt
quod ipsi credunt eum uerum iurasse. Idem.

Nos Illestinos et alios et cetera. quod noster frater
consulere uoluit utrum episcopus prochi
anum suum ad purgationem cogere posset consul
tationi taliter respondemus quod si de aliquo crimine publice laborat
infamia accusatore et testibus deficientibus
ad purgationem compellere poterit episcopus canonicam nisi
forte super ipso ad superiorem iudicem duxerit
erit appellandum. Sane si appellauerit
et exhibit indicat adesse noluit examen
suum per appellationem subterfugere. Idem aga. electo.

Cum P. Maconellus presbyter et cetera.
Purgatores illius honestatis et
opinionis esse uolumus quod uisibile sit eos
nolle amore uel odio seu obtentu pe
cuniae deierare. Ut autem ydonei appa
reant nec esse et uti eos purgare debe
remus et qui sacramentum agno scere debent
ficare uel in purgatione cum officio et bene
ficio ecclesiastico priuare poteris per cen
suram si qui purgandi in sua purga
tione uoluerint assistere nullam eis
maliciam uolentium uel indignationem
ostendas nec eos impedias uel ab aliis
quantum permittas impediri. Idem.

Ex tua nobis relatione innotuit quod in litteris contineatur
quod cum H. presbyterum qui infa
matus de adulterio a sacerdotali offi
cio suspendisses predecessoris tui lit
teris tulit in remedium quibus appa
ruit eum iudicem ad quem se de fide suam innocen
tiam purgasse et episcopum suum cum litteris ab
soluisse quod non peregrina sit in
dicta purgatione inhibita quod presbiter sus
ficit non prudenter. Consultatione quod si accusato
res ydonei non apparuerint ut cum
VII uel V manu sui ordinis sic
expedire noscitur cognouerit purga
re canonicam innocentiam suam ondere
sibi iniungas. Quod cum presbiteri sus
picionem sine difficultate releua
res et cum testimonium annuntiat ab
infamia homicidii nullius conscius et
appellatione ob. absoluas. Idem de Murteo episcopo.

Constitutus in presentia nostra P. di
aconus et cetera. Presentium nobis non
modicam admirationem induxit quod
purgationem oblatam recipere noluis
ti nisi prius commendasset nouam sigil
lum qui predictum P. purgare uole
bat et denariorum certe exstaret
ut prius tercentum diligenter. Tunc cum
ordinatores fecerunt, utinam sic dis
cretos ordinandos. Sane in purga
torum faciendis cum satis sit ut
qui purgando exhibet iuramentum
propria conscientia et opinionem iurare quod
purgando acceptare sit immunis uel quod bo
num exhibuit iuramentum si pur

Marginalia: iudicio; arbitrio suo concessum; de homicidio; boni; i. exquisisset; Hic ... dicit de credulitate.

gatores habeant [illegible] et sint
bone fame et huius ordinibus
ministrantes nec in iudicio [illegible]
depriuari pro dubio sint absque
ulla tergiuersatione admittendi.

Inno. III. Senon. archiepiscopo.

Inter sollicitudines nostras illa
debet esse praecipua ut capiamus
vulpeculas etc. Et infra. Licet quod ecclesiastica con-
tinentia tales ab officio tamen usque
ad purgationem canonicam decreueris sus-
pendendos quia tamen eum et alios [illegible] im-
munitate omnimoda suspendisti nolumus
reprobare [illegible] et approbamus. Expedit quod cum
nullus accusator legitimus appareret contra
ipsos tamen tuo fama publica deferen-
te voluisti plenius inquirere veritatem.
Accedentes autem vulgaris infamia
una cum scandalo et vehemen-
te suspitione ex testium dictis obor-
ta [illegible] decanum facere videbantur
cum ipse eorum esset et purgatio
indicenda et [illegible] et mollientes ei
[illegible] purgationem et xiiii manu sui
ordinis duximus indicendam. Ipsum quoque ad
te mittentes ut ibi purget vel nostre
infamiae. Ex quo accusatus [illegible]
[illegible] Parisien. episcopus ut decanum
ei purgationem acciperet. Tamen ut
ad eius purgationem procedere [illegible]
[illegible] fidei catholice et [illegible]
probati quod [illegible] et [illegible]
tamen modo [illegible] nouerint [illegible]
purgatione non recepta beneficium et
restitue [illegible] personas. In poenam autem
familiaritatis illius quam cum hereticis
habuisse dinoscitur cum ab officio vo-
lumus manere suspensum donec scan-
dalum sopiatur. Ita tamen ut publice
familiaritatem hereticorum abiuret.
[illegible] et super ei districte [illegible]
[illegible] nullus [illegible]
[illegible] fide catholica

[illegible] hereticas [illegible]
[illegible] sicut [illegible] ad
[illegible] ut infamia [illegible]
[illegible] scandalum et suspicio de catho-
licorum mentibus deleatur. Quod si forsan in pur-
gatione defecerit eum [illegible] discipli-
ne [illegible] et ab officio et bene-
ficio depositum ad agendam poenitentiam in
artum monasterium detrude non obmit-
tas. Idem abbati sancti Dyonisii et priori sancti Mar-
tini.

Cum dilectus etc. Et infra. Nos autem attendentes
quod volumus etc. [illegible] ut tales ad purgationem
admittantur [illegible] et honeste
conuersationis [illegible] etc.

Idem.

Cum quae nos pater filium quem diligit cor-
ripit nos [illegible] episcopo [illegible]
[illegible] ad maiorem cautelam [illegible]
ab illorum familiaritate cessando talis
[illegible] de ipso suspicio non
possit [illegible] hoc rescriptum
surripiens apud regem et regni mag-
nates [illegible] publicauit ut sic [illegible]
[illegible] apostolicum [illegible] nos [illegible]
[illegible] purgationem
[illegible] ad
[illegible] sacerdotes [illegible]
[illegible] ideo esse
ad [illegible] episcopum [illegible] postulauit [illegible]
qui [illegible] postulatione [illegible]
[illegible] ipsius facilius [illegible]
[illegible] de consilio [illegible] super
[illegible] carbones [illegible]
[illegible] voluit. Unde [illegible] bon
[illegible] sed [illegible] ceperit
[illegible] postulare quod purgationem
canonicam [illegible] episcopo faceremus [illegible] ut
suam innocentiam demonstraret. Nos autem
postulationem huiusmodi [illegible] reputantes
[illegible] ipsum ab ea [illegible] voluimus
reuocare etc. [illegible] quod procuratori
[illegible] filium nostrum [illegible]
[illegible] ut [illegible] nos
ei purgationem canonicam cum duobus

albis[?] mandaremus in diocesi Quinqueecclesiensi, unus prestitam, quia ex alia causa in interpetitione[?] minus provide tunc fiebat, quod predicte ecclesie suffraganei viri eo ipso purgarent eundem qui in electum postulatum, quod dicebat eundem suffraganei Colocensis ecclesie provincie tunc purgaret ipsum, qui tunc et Colocensem archiepiscopum de Strigoniensi metropoli contendo videbatur. Unde cum non sint alii pontifices in Ungaria, nimis videbatur quod per episcopos regni sui non posset in illo articulo se purgare. Idem Cenaden. episcopo.

De testibus et c. Sicut ius quod ad purgandum aliquem in fama inducuntur, id solummodo tenentur iuramento firmare, quod veritatem eum credant dicere qui purgatur. Idem Florentino episcopo.

Accedens ad presentiam nostram N. diaconus humiliter nobis intimare curavit, quod cum aliquis emulus diceret quod esset filius sacerdotis, tu ipsum nec promovere voluisti nec permisisti ab aliquo promoveri. Quocirca mandamus quatenus, si publice fuit nota respersus et de ipsa se legitime purgare non potuit, purgatione ab ipso recepta ipsum non differas propter hoc ad sacerdotis officium promovere; quia etsi non sit nota de vero, tamen nota defectus impedientis ad sacros ordines promoveri. Idem Egeriensi abbati et scolastico Maguntino.

Cum dilectus filius B. presbiter et P. Carnoten. O. clericus et capellani [illegible] cognoscentes auditorem, idem patriarcha[?] proposuit quod cum dictus presbiter super excessus crimine fuisset publice infamatus, constitutus episcopus ordinarius iudex ei purgationem indixit, quam cum se purgare nequivisset, ab ipso fuit similiter de beneficiis destitutus suis ecclesiis; quas ipse non detinuit occupatas per violentiam, cumque dictus presbiter eundem qui sanguinem suam uxorem publice detinet ad petitionem plebani de Heris[?] et quorumdam aliorum clericorum Constantien. diocesis in diebus dicatum terminum destinasset, ut si dictus presbiter se crimine adulterii et incestus coram ipsis se purgare non posset, ipsum pena debita castigaret; consistentibus eisdem quod idem presbiter pro eo quod in purgatione defecerit, ab ipso episcopo memorato fuerat condempnatus, ipsum in poste contumacie predictis ecclesiis per sententiam privavit, maxime cum de incestu et adulterii crimine tamquam de notorio inquireret eundem. Albi[?] [illegible] ad quem illarum ecclesiarum donatio pertinebat, potestatem liberam concedere easdem illas personis ydoneis; alias concedendi quas ea predicta [illegible] O. clerico assignavit. Et si dictus vero presbiter in [illegible] respondit quod processus iudicum predictorum non debebat in aliquo [illegible], cum lite non contestata precedens super ipso [illegible] et eum adiecit quod purgationem indictam ab eo constanter [illegible] hinc et inde [illegible] et alius plenius [illegible] ad predictos iudices [illegible] per se diceret [illegible] nobis [illegible] ex tenore ipsarum [illegible] dictus presbiter exhibuit [illegible] ipse [illegible] fuisse nobis [illegible] eundem [illegible] ipsos premissa [illegible] processum [illegible] ecclesiarum [illegible] albe de madaco[?] [illegible] rectori ipsi [illegible] tuncat et adversa [illegible] presbiteri [illegible] publicum fuit [illegible] notorium [illegible] exhibebat [illegible]

in terminis

in tectis

Alii ad illa proponit [illegible]

secta citata [illegible] audi[illegible] de le.

i. [illegible]

uite infamie presbyteris testibus extitit. et tamen
de pluribus que ei per illos tunc fuerant improperata
non se purgavit. in quo si possit super infa-
mia predictorum criminum canonice se pur-
garet cum nimirum si crimen notorium
existebat non erat illi indicenda pur-
gatio. sed tenore compromissionis sententia promulgan-
da est. Si vero nullus apparuit legitimus
accusator et ipsum inveneritis apud bonos
et graves super predictis criminibus vel ipsorum al-
tero infamatum purgationem ei canonicam
indicatis. non obstante quod coram
predicto electo dicitur se purgasse cum iudicio
potentie coram iudicibus delegatis
non habuit ordinarie purgationem
indicere infamato. Idem.

Accepimus litteras quibus intimare cu-
rastis quod apostolico mandato suscepto indicen-
da purgatione archiepiscopo bisuntino re-
cepto ipsius et aliis ut dicitur eius qui ad
diem prefixum comparuit coram nobis in-
numerum purgatorum obtulit sub hac
forma. videlicet quod innocens erat ab
illis criminibus super quibus se purga-
re debebat. et cum ipse ad presentiam
nostram accederet humiliter supplicavit ut
talem super purgatione contingentiam
dignaremur temperare rigorem. quod non
debet asserere quod a nativitate sua nun-
quam passus fuerit lapsum carnis pre-
ter cum ab eo non credatis exactum fu-
isse sed iuramentum postea forte plu-
rimum quod aliam de cetero volebat super
predictam formam iurare videlicet quod innocens
erat ab illis criminibus de quibus fu-
erat infamatus. tamen dimissus proprie
tecta esset innocens ab illis. sed licet in-
tantum non prorsus temeritatis existere cum
beatus Iob dicat et si simplex fuero hoc ipsum
ignorat anima mea et Iohannes per sepe dictam
purgationis formam. pro qua idem archiepi-
scopus obtulit se purgaturum plu-

rimus ut pote discretam temerariam recep-
tam et iungentes eidem ut si voluerit ipso-
tus secundum hanc formam se purgare.
scilicet tantum in illum quod ei duximus exprimen-
dum. videlicet quod illa crimina quorum memoratus [illegible]
[illegible] videlicet [illegible] et [illegible]
quibus infamatus existit. iuret se mi-
nime commisisse. purgatores ad arbitrium pro-
tuo dignitatem compurgatores suum
ret quod credunt illum verum iurasse. quo
facto vos illum dimittatis in pace. Alio-
quin etc. Celestinus III.

Cum suscepti regiminis etc. Et in-
fra. duxit se ap. consulendum ut sic ec-
clesiarum possessionibus duella debeat sustineri
et duxit sollicitudini tue de [illegible] quod [illegible]
sive talis. et non debes aliquatenus tolle-
rare. Innocentius III. Potentie [illegible] spoletano.

De purgatione vulgari.

Significantibus [illegible]
Sialco et fratribus eius ad nostram
noveris audientiam pervenisse quod cum quidam
eos super furti crimine accusaret cum eo co-
acti sunt inire duellum. in quo aliis fu-
is pertinentes exigentibus ceciderunt [illegible]
fideles spoletanos. bonis suis fuerunt
propriis spoliati nunc vero furtum apud
alios inventum et quod ipsi fuerunt inno-
centes in faciente domino revelatum. Uni-
versalibus ipsis dimittis et mandatis ut
ablata restituantur universa. Honorius III.

Dilecti filii nobiles Ulmonia baptiste
gentis ad nos et imolam destina-
tum quod fieret templariorum et alii qui
temporale ius portare exerent. si quis de [illegible]
alio crimine infamatus eos ferri candentis
iudicium subire compellunt. quibus sic
exinde sequitur ad iustitie civilis pe-
nam infligere cum quo hoc iudicium sit
penitus interdictum ut pote in quo deus temp-
tari videtur. quo deus fieres et aliis sic
ab huiusmodi quidem contra vestram ordo desistat
per cen. ecclesiasticam appellatione remota

d' purgatione vulgari

exemplo compellas. In Exodo. De iniuriis et damno dato.

Si rixati fuerint homines et percusserit alter proximum suum lapide vel pugno et ille mortuus non fuerit, si iacuit in lecto, quod percussit operas eius et expensas in medicos restituat. In eodem.

Si quis aperuerit cisternam et foderit et non operuerit eam, cecideritque bos vel asinus in eam, dominus cisterne reddet pretium iumentorum, quod autem mortuum est ipsius erit.

Si bos alienus cornupeta. Idem.

Sciebat ab heri et nudius tertius et non custodivit eum dominus suus, reddet bovem pro bove et cadaver integrum recipiet.

Si lesit quispiam agrum vel vineam et dimisit iumentum suum ut depascat aliena, pro damno extimationem restituat. Idem.

Si egressus ignis comprehendit acervos frugum sive stantes fruges seges in agris, reddet damnum qui ignem incendit. Ex peni. Ro.

Si quis domum vel aream cuiuspiam incendit voluntarie, sublata vel cremata omnia restituat et tres annos peniteat. Innocentius III. episcopo Bo.

Cum Sebeconibus nobis episcopus innuerit quod potestatem, consiliarios et populum civitatis Florentine ad satisfaciendum de damnis et iniuriis irrogatis episcopo vel ecclesie Fesulane [illegible] coarctaret, nos testes [illegible] recepit qui non se pressi pene revocato [illegible] Florentini qui bannaverat episcopum Fesulanum et dominum et ecclesiam liberatam per iniuriam bannum exspectas, et dampnabiliter de tali cive secunda taxatione [illegible] promisso in mille libris provisionalis monete pro damno episcopo [illegible] duximus compensandum. Gregorius IX.

Iniuria et secundum nostrorum praefinisti presentia quod olim cives Brixien. restaurationibus damnorum illatorum ad invicem que per intestinas et civiles discordias incurrerant, per suum aggravati statutum ediderunt de non petendo recipiendo in posterum restaurationes huiusmodi quod generali conprobatum confirmavere et iuramento et fortis cum quaedam sit damnorum restaurationem quam satisfactionem expensarum et ideo iuramentum de exhibitione super damnorum articulo intelligi non debeat quod tamen ad expensarum fuit extensum, quod quia iuramento non obstante predicto aliquibus providas quod deum que pro bono concordie ad expensarum satisfactionem contribuat, iuxtra tue discretionis arbitrium acte sit expediens moderandum.

Si culpa tua datum est damnum. Idem.

Si iniuria vel iniuria irrogata seu aliis irrogantibus opem forte tulisti, aut haec imperitia tua sive negligentia evenerunt, iure super his satisfacere te oportet, nec ignorantia te excusat si scire debuisti ex facto tuo iniuriam verisimiliter posse contingere vel iacturam. Quod si alia tua nocuisse proponas, nec ad satisfactionem teneris iniuste ea dando passis damnum velis liberare te ipsum quia ad liberationem non proficiet. Tene ergo qui occasionem damni dat, videtur damnum dedisse. Nec tamen in illo casu qui ut non accideret de contingentibus ut obmisit. Ex concilio [illegible]

Ea que frequenti prevaricatione iterantur frequenti sententia condempnentur. Ex concilio Triburiensi. De penis.

Presbiteri et fideli conposito episcopo ad

si facta alia vel que contineverunt nocere fuissent

cur(sus) prochia(m) p(er)tin(et) solvat(ur) et i(nfra). Et
mediatate(m) utilitatib(us) ecc(lesi)e cui p(re)
fuit distribuat. et alteram i(n) e(iu)s ele
mosina(m) dispergat. q(uia) null(u)s e(st) heres
p(ro)ximior illo q(ua)m qui ip(su)m d(omi)no
sociavit. Alex(ander) .iii. cantuar(iensi) archiep(iscop)o
Licet univ(ersi)s ap(osto)l(u)m et i(nfra). accepim(us)
q(uod) archid(iaconus) guerren(sis) archiep(iscop)i
p(ro) corrigendis excessib(us) et criminib(us)
puniendis a cl(er)icis et laicis pena(m)
pecuniaria(m) exigit p(ro) amm(en)da. ex
actione p(er)sonas q(ua)m suspendunt
occas(ion)e. Ut dicitur avarius dena
rios ut eos i(n) eccl(es)ie s(er)vitute pun
iunt exige(re) no(n) formidat. et alia
agunt que can(on)um obviant i(n)sti
tutis. et de radice cupiditatis
et avaritie p(ro)dire videtur. et i(nfra).
c(on)s(ul)t(o). q(uod) archid(iaconus) p(re)d(i)c(t)i ep(iscop)atus districte
c(on)t(ra) dicta. Si aut(em) c(on)tra venire p(re)
sumps(er)int eos ap(osto)lice ce(n)sura
c(om)pellas. Idem i(n) c(on)cilio turon(ensi)
Calu(m)pnia(m) et audacia(m) teme
litigantiu(m) c(on)dempnando i(n) expe(n)
sis. et alio multiplici remedio
sacros(an)cti i(m)perial(es) c(on)pescat. q(uo)n(iam) g(ene)r(aliter) sacris
i(n)stitutis c(on)donare dinoscit(ur). P(re)ci
pim(us) ut decetero i(n) causis pecuni
ariis victi(m) victori i(n) expensis co(n)
dempnent(ur). nisi s(e)n(tent)ia p(ro) absente fuit
Innoc(entius) .iii. ludrom(en)sis archiep(iscop)o
Quod i(n) dubiis et i(nfra). q(ui)a u(er)o tu(m)
Ostiarios qui gub(er)na(n)t pa
ues adpugna(n)t. q(uia) q(uo)d p(ro)lixi(us) e(st) exp
pugna(re) et hui q(ui) alios i(n) certam(en)
adpugnad(os). omis enormit(er) p(ec)cat
de rigore c(an)onico. eos credim(us) de
ponendos. Idem lun(ensi) archiep(iscop)o
Que discretionis prudentia(m) et i(nfra).
Tu(us) a(utem) q(uo)d a nob(is) i(n) tuo requisisti.

q(ua)lit(er) cl(er)ici i(n) laicum ut alius mag
nis facinorib(us) depr(e)h(e)nsi puniri debea(n)t
c(on)t(ra) q(uos) a suis ordinib(us) degradati d(ic)i
di debe(n)t. tartis (?) monasteriis ad p(er)
petua(m) p(eni)tentiam. Id(em) albi(ensi) et sorb(?)
Constitutus i(n) p(rese)ntia n(ost)ra et i(nfra). licet
aut(em) i(n)struct(us) ep(iscop)i iam d(ic)ti expo
sita fuit c(er)ta pena q(ua)m p(er) p(re)d(i)c(tu)m no(n) suas
solvet absolvant cu(m) ta(men) p(er) p(re)s(en)te(m) p(re)v(en)ies
te q(uo)d illu(m) ex c(on)fessione p(ro)p(ri)a c(on)vincat
et t(ame)n p(ro)p(ter) i(n)ta sib(i) s(e)rvit ep(iscop)o p(re)s(en)s d(omi)n(u)m et
ep(iscop)e p(er)u(er)so(ne)m exegit ab ea d(e)c(en)t(e)m
s(ed) t(ame)n p(ro) pe(n)o(n)e (?) i(m)posuit memorat(a)
u(er)itu(m) p(re)t(er) ab ea reddim(us) absolu
tu(m). Idem p(ro) p(ri)ori s(an)c(t)i frigidiani et ma
g(ist)ro. b. canonico pisano.
Sup(er) hiis de q(ui)b(us) nos c(on)sulere
voluisti et i(nfra). Cl(er)ic(us) aut(em) q(ue)s(ti)
eo q(uod) variavat et vacillavat co
ra(m) nob(is) de mandato n(ost)ro captus
et i(n) carcere i(n) famulatu(m) t(ra)d(i)t(us). Idem
spolet(ano) ep(iscop)o
Quum olim nos rectores cl(er)icor(um)
s(an)c(t)i fortunati c(on)tumacia(m) t(ra)ns
misim(us) q(uo)d cu(m) e(is) c(on)ventio(n)i .xl. libr(arum)
p(ro)p(ter) d(ic)ta(m) arbitriu(m) c(on)dempnati eet. q(uia)
pena .xxx. libr(arum) apposita si eis se
vent (?) i(n) ter(mi)no statuto. tande(m) .xxxiii.
libr(as) i(n) t(er)mi(n)o solvit s(ed) occ(asi)one .xvii. re
sidua(rum) p(ro) quasdam l(itte)ras iu(ri)s i(n)tent(a)
tiones i(n) ferraras obtinuist(is) e
os .xxx. p(re)fatis librais i(n) plegiu(m)
mu(n)t iudice c(on)dempnati. q(uia) ig(itur) re n(on)
decet i(n) t(am) pontificali modesti
e oblivisci. ut i(n)honestis q(ue)stu(s)
b(us) hanelando desides cu(m) alie
na iactura ditari. c(on)s(ul)t(o) q(uo)d .vii. li
brar(um) solutione c(on)tent(us) sup(er) pena
.xxx. libraru(m) memoratos rectores
d(e)cet(er)o no(n) molestes. Idem

V

Ad aures nostras apostolatus pervenit quod cum
quidam parochiani ausu diabolico
quondam Innocentium episcopum decessorem tuum necare prae-
sumpsissent, feoda et beneficia quae illi a
vicecomitina obtinebant ipsis fuerunt cum
nostra deliberatione sublata. quare quia sunt
maiori animadversione plectendi, nos
tam tibi quam successoribus auctoritate apostolica prohi-
bemus ne ipsis aut heredibus eorum bene-
ficia praedicta restituantur seu de novo
eis quaelibet alia concedantur. Idem.

Dilectis filiis S. et P. admonetis ut fuerit ne
iudicialiter evanescat auctoritate. cum ex
litigatoris in pluralitate constitit adiu-
sus assertione indicis iudicis temere
praesumpseris; in nostri superioris arbitrium
digna poterit animadversione puni-
ri. Idem in concilio generali.

In quibusdam provinciis ecclesiarum praelati
et advocati sive vicedomini se
in tantam insolentiam erexerunt quod non solum
cum vacantibus deberet ecclesiis de pasto-
ribus idoneis provideri difficultates in-
gerunt et malitiam propriam in depositionibus
aliisque bonis ecclesiasticis pro sua vo-
luntate. et quod horrendum est dictu in ne-
cem praelatorum prorumpere non formidant.
Cum igitur quod ad defensionis subsidium
est inventum ad depressionis dispen-
dium non debeat retorqueri, prohibemus
expresse ne patroni vel praelati advocati
seu vicedomini super praemissis decete-
ro plus usurpent quam permittitur a iu-
re praemissis. et si quod praesumpserint per se-
veritatem canonicam districtissime compescantur.
Sane nostri generalis approbatione statu-
imus quod si patroni vel advocati aut feu-
datarii seu vicedomini seu alii be-
neficiati alicuius ecclesiae rectorem vel cle-
ricum alium ipsius ecclesiae per se vel per alium
occidere vel mutilare ausu nefan-
do praesumpserint, patroni ius patrona-
tus, advocati advocatiam, feu-
datarii feudum, vicedomini vicedo-
minatum, beneficiati beneficium pe-
nitus amittant. et ne minus vindictae quam
excessus memoria protegetur, non
solum nil de praemissis perveniat
ad heredes, sed usque ad quartam generationem
posteritas talium in clericorum collegi-
um nullatenus admittatur, nec in do-
mibus regularibus alicuius praelaturae asse-
quatur honorem, nisi cum eis fuerit dis-
pensatum. Honorius III. episcopo. ard. ca-

Gravem capituli Laudunensis questio-
nem recepimus quod nonnulli cum co-
mes Regitesten. pro ... in ... irrogarat
eidem praeiudices esse. ap. de-
legatorum excommunicationis fuit vinculo innodatus
et per duos annos et amplius in excommunicatione per-
sisteret, nunc pere penitentiae reinci-
dantes et contempnando. licet igitur huiusmodi pertina-
cia non careat scrupulo hereticae pra-
vitatis, volentes tamen nobilita-
ti parcere comitis suspecti dis. v.
q. quod si comes praedictus post commo-
nitionem vestram non paruerit, perme-
nire vos ecclesias in quibus aliquid iuris
habere dinoscitur ab eius debito ab-
solventes fideles ipsius quamdiu
in excommunicatione persistit ab eius fidelita-
te denuntietis penitus absolu-
tos. Calixtus papa. De penitentiis et remissionibus.

Manifesta peccata non sunt occulta correcti-
one purganda. Quicumque publicum accide-
rit. xv. annorum per ... in poe-
nitentia ei penitentia, et quod convictus usque
ad ultimum vitae suae tempus militiae
cingulo careat, et absque spe coniu-

Nota quod publica poenitentia clerico deinde non iniungitur nisi deponatur. Sed Hostiensis si est incorrigibilis

[illegible] ... quos plures ... tanto plus ... [illegible] ... confessionis
[illegible] ... compurgetur ... [illegible]

R

gi puniatur. Alex. iii. mediol. archiepo.
Significavit nobis uir p. q. f. cum suis ipatron cum olim rediret ab urbe castrum ... negavit. Et f. vero contigit q. iiii. castris destructis pluresque duo milia domorum destructa fuerunt et homines mille interfecti et alia mala ibi commissa que longum esset per singula enarrare. Cum g. p. f. p. dos ex inde regaliam desideret. qui quod ipsi penitentiam facere visum fuerit misericordie[?] imponatis attendentes quod pro libertate sua et ecclesie devotione hoc fecerit. Cum ... talem debeatis discretionem habere ut aliis ... ipse idem per austeritatem penitentie a suo esse illam retardetur. nec aliquis salutis periculum debeat formidare. Idem archiepo cant.
Quod autem consuluisti utrum remissiones que fiunt in dedicationibus ecclesiarum aut conferentibus ad edificationem pontium aliis prosint quam his qui remittuntur. Sed hoc volumus ... ... sentitatem teneas quod cum a non suo iudice nullus ligari valeat vel absolvi remissiones predictas prodesse illis tantum arbitramur quibus ut prosint propri iudices specialiter indulserunt. Idem belvacen. epo.
Quod quidam ad confessionem de ... venerunt et ... confiteri velint. se tamen asserunt abstinere non posse. Consulis utrum eorum confessionem recipere debeas et eis de ... consilium exhibere. quod licet non sit vera nisi penitentia admittenda et tamen eorum confessio et recipienda et salubre et meliora penitentia iniungenda.

Idem eboracen. archiepo.
Licet tam veteris quam novi testamenti pagina et s. s. aut illi qui aliquibus diebus in pane et aqua ex iniuncta sibi penitentia tenentur pro ... pane quo vescantur non habent leguminibus ac piscibus aut aliis cibariis reficiant. si necessitas id exposcat. de discretione tamen ... quod hoc ... non ad delicias sed ad sustentationem nature. Clemens iii.
Questioni tue ... sacerdotibus grecis quibus in conjugio ... matrimonio licet uti penitentia publica sit imponenda. si etiam ... et pro aliis offensis iniungi. hoc quoque consul. c. xx. quod si ipsis penitentibus vel studiose negligentibus fuerit repertum in laicos offensam ab officio altaris debent perpetuo abstinere. et eis quoque laicis non tamen publicam ... in publicum ... penitentia ... imponi. Verum si ... cuiusquam ipsorum mortem ... et cumis ... occultum fuerit penitentia eis pro arbitrio penitentiarii imponatur. et ... aliorum ad tempus abstineant a celebratione ministrarum. Inno. iii. lunen. epo. et ... eis ... ipso fuit ...
Deus qui ... sua et f. ceterum ... penitentia non tamen pro quantitate excessus quam penitentis contritionem pensata sit sacerdotis arbitrio moderanda. pensata qualitate persone. sed fornicatione. adulterio. homicidio. et aliis criminibus consideratis. constitutis omnibus. et presertim novitate ... esse ... penitentiam de ... imponatis prout saluti eorum videritis expedire. apostoli autem vestigiis inherentes dicentis lac vobis potum dedi non escam. paulatim eos instruatis in fide confessionis formam ostendentes ...

[illegible] ... in ... [illegible] ...
... ... penitenti ... incipit
... ... et ... ...
... confessor ad ... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ... confessionis ...
... ...
... ...
... ...

symbolum illos sollicite edoceretis, et tinctis corporis et sanguinis domini sacramentum renatis fonte baptismatis consuetis festiuitatibus et in mortis articulo tribuatis. Idem Sancti Laurentii in Lucina presbytero cardinali apostolice sedis legato.

Officii nostri et c. Significasti quod quedam mulierem in penitentia est fuisse confessa quod timens ne uiri possessiones deuoluerentur ad alios, quandam de barbaro filium portauit, et sic uterum eius in tumorem et in gaudia ostendens, partum supposuit sibi alienum, timens quod maritum non habentem filium ipsi derelinqueret, qui prolem credit sine dubitatione sua, quia esse suam. Quam tu postulas edoceri utrum ei hac similitudine durante sit penitentia iniungenda. Ad quod sic respondemus quod mulieri que ignorante marito prolem suscepit de adulterio, quamuis id uiro suo timeat confiteri, non est penitentia deneganda, cum nec illi debeat penitentia denegari, maxime si palam intelligas alienos ad quos timeat possessiones uiri deuolui. Sed competens satisfactio per discretum sacerdotem ei debet iniungi.

Idem Palentino et Burgensi episcopis et abbati [illegible].

Noua quedam nuper nostris auribus intimata, quod abbatisse moniales proprias benedicunt, ipsarum quoque confessiones criminum audiunt, et legentes euangelium presumunt publice predicare. Cum igitur id absurdum sit pariter et absonum, [illegible] quatinus ne id de cetero fiat auctoritate curetis firmiter inhibere, quia licet beatissima uirgo Maria dignior et excellentior fuerit apostolis uniuersis, non tamen illi, sed istis dominus claues regni celorum commisit. Idem.

Quod in te et c. In illo uerbo per penitentiam morientibus non negamus, iaticum [illegible] penitentibus exhibere intelligi uolumus, ut nec ipsum decedentibus denegetur, licet autem per generale interdictum denegetur omnibus [illegible] uincto quoque ecclesiastica sepultura concedimus cum [illegible] clerici decedentes, qui tamen seruauerint interdictum, in atrio ecclesie sine campanarum pulsatione, cessantibus sollempnitatibus omnibus, cum silentio tumulentur. Et quod conuentuales ecclesie bini et bini uel simul tres horas canonicas ualeant legere, non autem cantare, ianuis clausis, interdictis et excommunicatis exclusis, et uoce ita submissa quod exterius audiri non possit. Et regularibus per priuilegium sedis apostolice sit indultum ut cum generale interdictum terre fuerit, liceat eis ianuis clausis, excommunicatis et interdictis exclusis, non pulsatis campanis, submissa uoce celebrare diuina. Ne [illegible] autem signum crucis non negamus, quominus eis obtineant cruciatum; penitentiam cum postulauerint iniungat, que et aliis peregrinis potest misericorditer indulgeri.

Idem in concilio generali.

Omnis utriusque sexus fidelis postquam ad annos discretionis peruenerit omnia sua peccata solus saltem semel in anno fideliter confiteatur proprio sacerdoti, et iniunctam sibi penitentiam propriis uiribus studeat adimplere, suscipiens reuerenter ad minus in pascha eucharistie sacramentum, nisi forte de proprii sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab eius perceptione duxerit abstinendum; alioquin et uiuens ab ingressu ecclesie arceatur et moriens christiana careat sepultura. Unde hoc salutare statutum frequenter in ecclesiis publicetur, ne quisquam ignorantie cecitate uelamen excusationis assumat. Si quis autem alieno sacerdoti iusta de causa sua confiteri uoluerit peccata, licentiam prius postulet et obtineat a proprio sacerdote, cum aliter ipse illum non possit soluere uel ligare. Sacerdos autem sit discretus et cautus, ut more periti medici superinfundat uinum et oleum uulneribus sauciati, dili-

generis inquirens et peccatorum circumstantias et peccati quibus prudenter intelligat quale ei debeat prestare consilium et cuiusmodi remedium adhibere diversis experimentis utendo ad sanandum egrotum. Caveat autem omnino ne verbo aut signo aut alio quovis modo prodat aliquatenus peccatorem, sed si prudentiori consilio indiguerit illud absque ulla expressione persone caute requirat, quoniam qui peccatum in penitentiali iudicio sibi detectum presumpserit revelare non solum a sacerdotali officio deponendum decernimus verum etiam ad agendam perpetuam penitentiam in artum monasterium detrudendum. Idem in eodem.

Cum infirmitas corporalis nonnumquam ex peccato proveniat, dicente domino languido quem sanaverat: Vade et amplius noli peccare ne deterius aliquid tibi contingat, presenti decreto statuimus et districte precipimus medicis corporum ut cum eos ad infirmos vocari contingit ipsos ante omnia moneant et inducant ut medicos advocent animarum, ut postquam infirmis fuerit de spirituali salute provisum ad corporalis medicine remedium salubrius procedatur, cum cessante causa cesset effectus. Hoc quidem inter alia huic causam dedit edicto quod quidam in egritudinis lecto iacentes cum eis a medicis suadetur ut de salute animarum disponant in desperationis articulum incadunt, unde facilius periculum mortis incurrunt. Si quis autem medicorum huius nostre constitutionis postquam per prelatos locorum fuerit publicata transgressor extiterit tamdiu ab ingressu ecclesie arceatur donec pro transgressione huiusmodi satisfecerit competenter. Ceterum cum anima multo sit preciosior corpore, sub interminatione anathematis prohibemus ne quis medicorum pro corporali salute aliquid egroto suadeat quod in periculum anime convertatur. Idem in eodem.

Cum ex eo etiam quod quidam elemosinarum questores se alios mentiendo abusiones non nullas in sua predicatione proponunt ... nisi apostolicas vel diocesani episcopi litteras veras exhibeant, prohibemus, et tunc preter id quod in ipsis continebitur litteris nihil populo proponere permittantur. Formam vero quam communiter talibus apostolica sedes indulget duximus exprimendam, ut secundum eam diocesani episcopi suas litteras moderentur. Ea siquidem talis est: Quoniam ut ait apostolus omnes stabimus ante tribunal Christi recepturi prout in corpore gessimus sive bonum fuerit sive malum, oportet nos diem messionis extreme misericordie operibus prevenire ac eternorum intuitu seminare in terris quod reddente domino cum multiplicato fructu colligere debeamus in celis, firmam spem fiduciamque tenentes quoniam qui parce seminat parce et metet et qui seminat in benedictionibus de benedictionibus et metet vitam eternam. Cum igitur ad sustentationem fratrum et egenorum ad tale confluentium hospitale proprie non suppetant facultates, universitatem vestram monemus et exhortamur in domino atque in remissionem vobis iniungimus peccatorum quatenus de bonis a deo vobis collatis pias elemosinas et grata eis caritatis subsidia erogetis, ut per subventionem vestram ipsorum inopie consulatur et vos per hec et alia bona que domino inspirante feceritis ad eterna possitis gaudia pervenire. Qui autem ad querendas elemosinas destinantur modesti sint et discreti, nec in tabernis aut aliis locis incongruis hospitentur nec inutiles faciant aut sumptuosas expensas, caventes omnino ne false religionis habitum gestent. Ad hec quia per indiscretas et superfluas indulgentias quas quidam ecclesiarum prelati facere non

uint. et claves ecclesie comprehenduntur et penitentia[m] salubrem eis iniungat. De cetero vero cum dedicatur basilica non extendatur indulgentia ultra annum, sive ab uno sive a pluribus episcopis dedicetur, ac deinde in anniversario dedicationis tempore .xl. dies de iniunctis penitentiis indulta remissio non excedat. et cetera. Hunc quoque dierum numerum indulgentiarum litteris precipimus moderari, que pro quibuslibet causis aliquotiens conceduntur, cum romanus pontifex, qui plenitudinem obtinet potestatis, hoc in talibus moderamen consuevit observare. Honorius .iii.

Nosse postulasti certificari a nobis utrum per tuam provinciam possis concedere remissionis litteras generales. nos igitur et cetera. Respondemus quod per provinciam tuam libere potes hujusmodi concedere litteras. ita tamen quod statutum generalis concilii non excedas. Gregorius .ix.

Nec postulatione premissa prelatum in minore[s] ac dudum permittimus episcopis et aliis superioribus quandoque minoribus prelatis exceptis, ut in tempore sui superioris in eam providum et discretum possit eligere confessorem. Alexander .iii. Senonensi archiepiscopo.

Super eo vero De sententia excommunicationis

quod gravamen postulasti et cetera. Respondemus quod si clerici infra pubertatis annos se ad invicem aut vinculum alterum percusserint, non sunt ad sedem apostolicam mittendi. quia eos etas excusat. Nec clerici si sunt plene etatis et non odio vel invidia vel indignatione, sed levitate iocosa se ad invicem percutere contigerit, neque magistri si scolarem clericum in tantum disciplinae vel correctionis percusserit qui non potest tempus iniectio manuum violenta notari. ceterum si ex odio vel scolares vel ceteri clerici se se percusserint pro sua absolutione debent ad sedem apostolicam venire. Idem

Monachi vero et canonici regulares quocumque modo se in claustro percusserint non sunt ad sedem apostolicam mittendi. sed secundum providentiam sui abbatis disciplinae subdantur et si discretio abbatis non sufficit ad eorum correctionem et providentia diocesani episcopi adhibeatur. Idem

Si vero aliquis potestatis hostiarius sub pretextu officii sui maliciose clericum lesit, a suo episcopo poterit absolvi, nisi forte enormiter excesserit. Hostiarius ... officialis non pro iniectione manuum in clericum non potest sine mandato romani pontificis absolutionis beneficium promereri. quia nulli laico super clericum tanta datur auctoritas. nisi forte verba auctoritatis non ex deliberatione, sed ex fortuito casu clericus ledatur. Si vero clericum in sibi inficere vi quis repellat vel ledat, non est propter hoc ad sedem apostolicam transmittendus. si incontinenti repellat vim vi, cum vim vi omnes leges omniaque iura permittant. nec ille compellendus est ad sedem apostolicam venire, qui clericum cum uxore, matre, sorore vel filia propria turpiter inventum manus iniecit violentas. ceterum si stupro vel adulterio contingat contra eam quam ipsum ita propria consanguinitatis linea non contingit ceperit aut ceterum violentas manus iniecit non absolvatur nisi ex communi ... Idem

Si vero in clericum in veste communi aliquis manum iniecit violentas, propter hoc non est ad apostolicum conspectum presentandus, ut videtur exquirendo notari, dummodo ipsum clericum esse ignoraverit. vel si hoc dubium fuit propria manu dum erat propter iuramentum quod eum esse clericum ignoraverit absolvatur. Si autem prestare noluerit iuramentum quod violentas manus contra eum in clericum iniecisse sit, ab excommunicato donec de mandato summi pontificis absolvatur convenit abstineri. Idem

Non est dubium quod hii qui violentas manus in clericos vel canonicos aut

qui ... sententia dampnata ... q. iii. p. et .iii.
aut qui ... defendunt hereticos. supra de hereticis capitulo ...
aut qui ... dicunt romanam ecclesiam non esse caput ecclesiarum. ... di. nulli fas
aut qui ... iniciunt manus in personam ecclesiasticam violentas ...
aut qui potest clericum a violentia defendere et non facit ... eodem c. quanto
aut qui ... consules vel rectores civitatum ... contra clericos supra de immunitate ecclesiarum c. non ...
aut qui aliquis incendit ecclesiam ... c. conquesti ... de raptoribus
aut qui aliquis ... constitutionem ... supra de electione c. licet de evitanda
aut qui aliquis falsat litteras papales vel ... vel ... supra de falsariis ad falsariorum
aut qui ... sarracenis arma supra de iudeis ad liberanda
aut qui bononie ... in hospite ... domo ... clerici morantes vel ... de locatione ... supra de locato ... c. primo
aut qui ... religiosos vel ... audire leges si non ... infra ... misses
aut qui ... statuta ... libertate ecclesiastica
aut qui ... illa scribit statuta
Rectores civitatum, consules ... } infra eod. c. noverint
notarii qui illa scribunt vel iudicant
et ille qui eadem statuta redigit in formam publicam

alios clericos religionis qui eos iniecint
ex consuetudine generali sententiam excommunicationis
incurrunt, nisi in articulo mortis
sint, a romano pontifice absolutionis possunt be
neficium impetrare. Idem

Mulieres vel aliae personae que sui iu
ris non sunt ab episcopo diocesano absol
vi possunt, si manus in clericum iniece
rint violentas. Et huiusmodi quae magne est
potestatis et delicati corporis laborem veniendi
ad sedem apostolicam nequeunt sustinere. Illi quoque qui ra
tione personae suae et vitalis negocii iu
ramenta a romano pontifice et consilium eius taliter
erunt, et committuntur alieno scelere corrigendi ip
si vero qui non per se ipsos, sed comparavit vel
mandato alio violentas iniecerunt ma
nus in clericos ad sedem apostolicam sunt mittendi
nisi ubi gravitas eius aut vel mandato
dictum committi probatur. Idem

Porro si aliqui violentas manus in
fratres suos iniecerint et ducti pe
nitentia non coacti sed privati arte
veniam postulant, eos monere debes
et inducere ut his quos leserunt congrue
satisfaciant, et apostolico conspectui representen
tur cum abbas vel alio sine speciali mandato
romano pontifice absolvi non possunt. Idem

Nulli se possunt apostolica provisione tueri quae
minus excommunicatos vitare debeant
qui violentas manus in clericos iniecerunt
sic excommunicati. Urban. Idem episcopis et archiepiscopis per galliam

Parrochianos vestros si qui constitu
tos in monachos et quoslibet presbiteri ordi
nis violentas manus iniecerint sibi licentia apostolica
de tenore generalis decreti excommunicatos
publice nuncietis ipsos et facientes
sicut excommunicatos arctius evitari
donec lesis congrue satisfaciant
et cum litteris vestris apostolico conspectui se representent.
Idem ianuensi archiepiscopo.

Ex tenore litterarum tuarum nobis inno
tuit quod b. canonicus in capella ibidem
contra manus iniecit violentas et
cum quo itaque recepto ab eo iuramento quod tuo
debeat mandato parere ipsum vice nostra
sententia qua tenetur absolvas sibi quod in vir
tute iuramenti precipias ne de cetero in cle
ricum monachum vel alios religionis qui suas vi
olentas manus nisi se defendendo aut de ma
dato suorum prelatorum fecerit vel nisi super eum pre
latoris ministerium aut magisterium habeat
aut cum ipso in eadem ecclesia socius esse nosca
tur. Idem cenomanensi episcopo

Decreto novimus quod si quis per violenta
manuum iniectione in clericum videlicet et ex
communicationis innodatur si hunc capitales inimi
cicias vel alias iustas excusationes quibus
abire rationabiliter excusetur, per quod sine
periculo apostolice sedis nesciat conspectui presen
tare, licet diocesano episcopo recepto iuramento
pro more ecclesie sibi absolutionis gratiam impertiri
sed et illi sub iuramenti debito iniungendum
ut quam cicius oportunitate habita romano
pontifici adeat mandatum apostolicum suscep
turus. Urbanus III. senonensi archiepiscopo.

Ad hec cum tu parrochianos tuos et cetera ro
mane ecclesie absolutionem sine delegatorum iu
dicium nescimus quando contingit aliquis delega
re nisi in litteris commissionis habeatur expresse de
sufficienti cautione prestanda ab his qui
absolvi debent quod iudices debeant ob
edire. Clemens III.

Ea noscitur et cetera quod diuturnis et quod se
nes inlitteras et valitudinarios seu
in eis constitutionibus impediti ad apostolicam sedem
non veniant ab episcopis valeant absolutionis beneficium
obtinere satisfactio vero facientes
his quibus per eos constiterit iniurias irro
gatas alios autem sive pauperes sint
divites ad apostolicam sedem vel legato eius ut bene
ficium absolutionis obtineant necesse est presentari
si non in firmitatis tempore timore
mortis beneficium fuerit absolutionis indultum
iniunctum tamen eisdem ut postquam fuerint
sanitati restituti ad romanam ecclesiam vel eius legatum ac
cedant mandatum super talibus recep

tur. Idem.

Cum non ab homine ... q. a canone ille q. sacrilegas manus in iectione in clericum et dedicatum eccl'ie incidit lz denunciat non sit dz abstine' debet n' forte id i' soli pater in quo casum ipsi p'uati ... ciuitati ... ab eccl'ia tollat ut saltem u'e ... tubo re g' fusis prelatorum excessum satisfa cere g' prelat'. In articulo uo s' e q'rit'. z q' occisores clericorum aut presbiterorum q' g' tempore clericali ... tyrannidi z enormitatem ... intulerunt odium clericale excessus z crudelitatem atz correctionem sibi' canone la te s'tie minime coherent. Iniun gat tamen eis p'ma operet' aliquantu lum asperior q' si in laicos talia com misissent. Idem.

Cum desider. z. ... fuit aut p' me q'nis tenor ... alic' exco municato q' mandato eccl'ie stare iu rauit z an absolutionem ei ep'e com mune reddit sit g' uicald ab aliis z an ep'o id facere id fq debeat. Cum q'm t. z. q' cum cauto iuratoria q' hodie q' excommunicati sint p'stat. p' ad cautelam ex consuetudine eccl'ie q' rigore canonis sit in dul ta fiz nomine tam ualidi repu tet' q' ab absolutionis beneficium sorte q'tur. ille q' excommunicatus debeat com munioni aliorum restitui p'stito cum exco iuramento absolutionis con secuit no sit z g' staret cum ex g' catu fuisse z cum sit absolutus non ec' ep'e ... alii communicare debent. eidem n' fuit s' forma ec. p' iu ramentum p'stitum absolutus q' q' c' excommunicato scienter communicauit ex cont' similem in hunc pena' e' eadem.

Scd'e q'm hunc fine duxit ... ponere

dum q' si publica fama z aliquid uberuisse clericus ep'e n' alium g'm care sibi dz n' ad arbitrium ep'i si p'i de h' se purgauit. v' ad cautelam ab solutionis beneficium consequatur. Tercio loco tua discretio requisiuit si clericus ... bat' ep'o mediante cum suo u' barone g' posuit z ille regaliqz sibi fuit an p'h' is debeat ad cann' co mu ne admitti sup' q' t' b'. z q' h' il lo q' uiolentas manus in iecit q' le sit satisfecisse talis uideat' ec'. tamen q' offendit eccl'iam no satisfeceris se dinoscit' z n' forma eccl'ie q' p' absolutione talium inducta z ob seruet' non z communicabis eid'. Idem.

Veniens ad ap. se. I. lator p'. sua nob' assertione monstrauit q' cum matutina officia celebraret q'dam monial' ecclesiam ingrediens cum alio clerico uidendo impedimentum prestabat q' eum d' posset diuini obsequium exhi bere. ... memorat sacerdos g' moue' ut ubi posset cet' diuinorum celebratio ne uacare manibus in eam appo' tus ut ex ecclesiam poneret. c' nec uellet exire intendo ipam coe git eandem in ecclesiam residere s' tum illum ... excommunicatum iuditam z fuerit ab aliis euitandi p'pz m' q'. si re sita re h't cum de cetero no euitet cum ex h' ipm ex communicatum uillare uideam. Idem.

Peruenit ad nos z I. de hiis absoluendis q' clericos non e normiter s' modicam z leuem iniuriam irrogauerunt tue fr' arbitrio duximus committendum. Idem.

Significauit nob' z f. uerum clericos q' sciens z sponte participauit excommunicatis g' nob' i i beneficiis officius recepit eandem

ex com. sentētiam cū ipsis nō dubitam⁹
inuolui, qs ꝑ t. p. bn̄ficio absolutionis
mittendos ad nos cū lr̄is tuis insinu
atione uolum⁹ remitti. Idem.

Tua nos duxit fr̄ consulend. t. s. f.
t. xx. q. nō sol hii q̄ i clericos i
iciunt manus temerarias, s; ꝑ et ce
diarii excō sūt, excō sūt p. sniā
et publicari, ꝑ absolutionis bn̄ficio
ad ap. se. sūt mittendi. Idem

Ad eminentiā se. ap. t. s. siē ex
ꝑte tua nr̄is ꝑ auribus inti
matū, ē extat dub⁹ ut absolutionis
bn̄ficiū assequant q̄ ꝑ iniec
tione manuū i clericos et alias
religiosas ꝑsonas excōm i cur
rerunt ꝑ a legatis cardinalib⁹
q̄ a la. ro. pon. destinant ꝑ ꝑ ab
soluunt. cū idē legati mādatū
sup hoc nō ondāt expssū. Nos quo
id a te uolum⁹ obseruari, ut eos
hac absq; oī hesitationis scrupulo
absolutos quos ꝑ sic l tales a talib⁹
bn̄ficiū absolutionis adeptos. Idem

A nob fuit ex ꝑte tua q̄situ
utrū si quis ita pnūciauit
si quis furtū fecerit excōicatus
sit, h gnāl clausula ad
ipius excōis sbditos refrat an
gnālit extēdat ut oīs q̄ non
sūt de iurisdictione ipius. Ad hoc dicim⁹
q hac sniā nō ñ sbditi obli
gant, ñ forte plus gtulit ma
ior ꝑ largior auc. de le. Idem

Conq̄sti sūt nob regina et
canonici q. i. d. malefactores ꝑ
ꝑ rectores q̄dā eccliis regine ꝑ
pat molest, qs ꝑ g frequit eas; spo
liare minime dubitaūt, ut qui
g ꝑ gnāli sūt nec claustra debet
oclis ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ. q. si ꝑ ita me
morator sacrilegos excōicatos
tos nūciētis ꝑ faciatis sic exc̄

catos ar. euitari donec passis
iniuriā gruē satisfaciant ꝑ dāpna
data resarciant. ꝑ cū lr̄is uris re
cientie ꝑ ꝑ generalib⁹ ap. se. ꝑspec
tū representet. Idem.

Perpēdim⁹ ex lr̄is tuis q̄ qdā
sacerdos speo q̄ se filiū regis
falso nōiare ꝑsūpsit ꝑ armis ac
ceptis sedicionē fecit i guerrā
a. b. comite iniustus ꝑ fusti agitatu
q̄ po. e mādato ꝑ dit patibulo
expirauit. ꝑ s. f. t. dix. ꝑ ꝑ
q si memorat sacerdos tali ꝑ ex
cessit ꝑ nō applicando ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ
iniuriā sue ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ nob
ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ ad obti. abso.
se. ap. adire cogat tu ꝑ q̄ me
rita ꝑsonarū bene nouisti pe
nitentiā eis ꝑ ꝑ ꝑ iniūgas. Idē.

Cum ꝑ ꝑ ꝑ consultatione
acceperim⁹ q̄ requisistis ꝑ ꝑ
ꝑ laicus i cadat i ex com. eo q̄ cū.
q̄ ad iussionē altius ꝑ ꝑ ꝑ
gmorat i clicū monachū aut ꝑ
ꝑ temerarias man⁹ ꝑ sūt im
ꝑ maxie ubi cū nō ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ de
beat uerbari. nob aūt uidet q̄ ñ
cū regularis discipline h fiat
a abbas ipa ꝑsona. l si neci
tas urget ꝑ clicū l monachū fieri
iubar tā qui tales ubari fecit ille
q̄ illi qui ubant ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ
ex com. sniām donec ad se. ap. ue
niāt neq̄q̄ euadunt. Idem

In audiētia nr̄a sūt tal fuit
ex ꝑte tua ꝑ ꝑ consultatio.
uer clici q̄ arma militaria re
licto hitu clicali gestare uilitate
erubescunt si eis fuerit i iuria ce
lis illata l se acceptis ꝑ ꝑ ꝑ
ꝑ dicere debeat i imunitate gau
de ꝑ ꝑ temararia manuū i iectio
ne ꝑ i clicū excōicat quis ipo

ꝑ continuam ꝑ ꝑ

tt. ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ

ille

nō ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ

iure notum. [illegible] e v. q. v. quia est frustra
ecclesie implorat auxilium qui committit
in ipsam. Et lex secularium principum id
respondendo satis efficaciter affirmat. Ar.
quod maiestatis cauetur. hec. magna c.
pudicicia attemptata fuit si postea
te iniuriam agere si in veste meretricia
li fuit deprehensa. hic clerici si apo-
latis sunt, tercio commoniti militari-
ria noluerint arma deponere de
privilegio clericorum subsidium aliquod habe-
re non debent. Idem.

Quod de his et c. ff. c. dicitur [illegible]
que hus qui asserit se in quinone la-
re sive incidisse non aliter quam per se ap-
ostolicum legatum absolutionis beneficium
obtinere nisi forte sit in mortis arti-
culo vel paupertate vel infirmitate vel se-
nectute tanta gravatus quod ad ecclesiam Ro. la-
borem subire non valeat vel remedium alibi
aliquo impedimento canonico retrahatur:
ceterum ab huiusmodi forma sacramenti ex-
igi consuevit ut tempore suo [illegible]
et opportunitate concessa Ro. ecclesiam ipse
a persona debeat visitare. Innocentius
iii. decano et capitulo lugdunensi.

Cum pro causa que inter G. et ff. cabilonen-
sis ecclesie archidiaconum vertebatur eis commissi-
mus audiendam procurator G. allegavit
quod c. ff. archidiaconus in successorem in quem
dominus noster magister recusasset temere
violentas et cum tempore [illegible] ubi eundo pro-
clausisset ... ff. archiepiscope cum obviolen-
tam manuum iniectionem et violationem im-
munitatis ecclesie fecisti excommunicatum
publice nunciari et ff. dist. v. q. c.
si vobis constiterit dictum ff. archidiaconum obdu-
plicem causam excommunicatum fuisse et ex-
pressisse tamen altare celebris quod super
absolutione sua impetravit ipsum tamquam
excommunicatum satisfacere sue
ecclesie per altarium mo. p. coga-
tis. Idem abbati sancti Andree

A nobis est sepe quesitum utrum
si aliquis dum excommunicatus est
in quo indicia fuerint penitentie manifesta
nec per eum steterit quominus reconciliaretur
ecclesiastice unitati non suscepto ab-
solutionis beneficio decesserit pro absoluto
ab ecclesia sit habendus et utrum pro tali
recipienda sit elemosina et a fidelibus sit o-
randum. Et infra. Nos igitur consul. tue taliter res. quod
iudicium dei veritati que non fallit nec
fallitur semper innititur. iudicium autem
ecclesie nonnumquam opinionem sequitur quam et fal-
lere sepe contingit et falli. Propter quod con-
tingit interdum ut qui ligatus est apud deum
apud ecclesiam sit ligatus solutus. et qui
liber est apud deum ecclesiastica sit sententia in-
nodatus. Vinculum igitur quo peccator ligatus est
apud deum in culpe remissione dissolvitur.
Illud autem quo ligatus est apud ecclesiam cum sen-
tentia remittitur relaxatur. Quod in suscita-
tione lazari sicut evangelium mani-
festat ostenditur quem prius dominus suscitavit et
apostolis precepit postmodum solvere
suscitatum. Unde contingit te quantum
in eo presbytero quod ecclesie mandato pa-
ret humiliare curaverit et signa penitentie
signa expresserit. si tamen morte preven-
tus absolutionis beneficium non potuerit ob-
tinere quamvis absolutus apud deum fu-
isse credatur non dum tamen habendus est apud
ecclesiam absolutus. Potest tamen ei tamen
suffragio ecclesie subvenire ut si de ipsius
viventis penitentia per evidentia signa con-
stiterit defuncto in absolutionis beneficium
impendatur. nec obstat quod ecclesie legitur
attributa potestas ligandi atque sol-
vendi homines super terram, tamquam non possit
solvere et ligare homines sub terra se-
pultos. Quia legitur non convincitur
mortuo et non cum viventibus et vivo.
Et si communicatum non fuit communicatum
tamen illi fuisset, quod non competit reli-
gionibus necessitatis articulus

in perduxit, et recitis casibus a canonibus
denotatis mortuos ligasse legatur ecclesia et sol-
visse, fugiant tunc in uno et eodem nego-
tio et severum rigorem et mansuetudi-
nem districte studeamus, ut illos mortu-
os absolvat a se apostolicus restaurat, qui cum vi-
verent ab ecclesia fuerant absolvendi. Ali-
os autem absolvendum exprimunt, a ca-
ceris indulgemus, a quibus dum viverent
fuerant absolvendi. Absolutionis autem
forma fieret, ut fiat cum psalmis, precibus,
almosinis, et cum oratione dominica, quam alia
consuetas heredes quod ipsi ad satisfacien-
dum per ipsos si monitione premissa no-
luerint, per dis. ec. compellantur. Idem.

Nuper a nobis tua discretio requisivit, quid
de his laicis sit faciendum, qui clericos
sine lesione in custodia tamen detinent
publica vel privata, et quid de his qui in [manus violentas]
clericos, et qui notorie excommunicatis
scienter communicant, absolvi ab excommunicatione
possint per confessionem a simplici sacerdo-
te, vel episcopi seu archiepiscopi sit ab eis ab-
solutio expectanda. Nos igitur inquisitioni
tue taliter respondemus, quod in consultationis ar-
ticulo non credimus laicos penam excom-
municationis evadere, cum eorum factum cum
lesione non fuerit subsecutum, cum et vi-
olentia sepius clericos nequaquam percutere
Super alia vero credimus distinguendum. An
videlicet qui notorie scienter excommunicato communicat
in crimine communicat cum criminoso, ei con-
silium impendendo, auxilium vel favorem,
aut alias in oratione vel osculo aut oran-
do secum aut in comedendo. In primo quidem ar-
ticulo cum talis particeps criminis, et propter
criminoso ac per hoc ratione damnati cum
minus videatur, eum delinquere qui damp-
navit, ab eo vel eius superiore merito
delicti tunc est absolutio requirenda. In secun-
do vero casu [illegible] pena constringit
per ipsum vero cum alio episcopo vel ipso sacerdo-
te poterit absolutionis beneficium obtinere.

nis R. et tunc non iudicis set iuris sententia ex-
communicato canonis sit ligatus. Quamvis tamen conditor
canonis eius absolutionem sibi specialiter non retinu-
it, eo ipso concessisse videtur facultatem ali-
is relaxandi. Sed hoc autem qui inferioris modi
excommunicato communicat, cum iuramento debet
absolvi, quam vel inferioris modi per regula-
rem poterit sine iuratoria cautione.
Verum si difficile sit ex aliqua iusta causa
quod ad ipsum excommunicatorem absolvendus
accedat, concedimus indulgendo, ut prestiti
iuris forma etc. cautione quod excommunicatoris
parebit mandato, a suo absolvatur episcopo vel
proprio sacerdote. Idem Strigoniensi archiepiscopo.

Quod in dubiis etc. Qui excom-
municato licet contra mandatum etc. [illegible]
nimio fortiter [illegible] non debet donec
per ecclesiam fuit absolutus, alioquin per in-
vanitum non est absolutio necessaria nullus
autem scienter notorie excommunicato communicare
tenetur in quem persone que per dictum ges. rp. ca.
cum militos specialiter excusatur. Illi autem
qui notorie excommunicatis per se ipsos participant
participant pro personas dicto canone anno-
tatas non ab eorum communione amoveri for-
te destituntur, excommunicationis maioris sunt vinculo innodan-
dandi. Hec autem si scienter ei communicant
qui est sive principibus et vinculo excommunicationis
maioris tenentur, tamen ipsi sententiam
excommunicationis tenentur. Idem doctori decre. bon.

Inter alia que Strigoniensis archiepiscopus apo-
stolice fecit nos ut recolimus consulendo dixis-
se quod ulli notorie excommunicato scienter
communicare tenentur in eadem persone que per dictum
ges. ca. cum militos specialiter excusantur
vim ex hac ratione et contra dicto dispen-
sandi aliis concedentibus quod excommunicato com-
municare tenentur persone in predicto ca. notate
presertim que prius ad communionem eorum ex de-
bito tenebantur aliis asserentibus eos com-
municare licite posse si velint non tamen hoc
ex necessitate teneri, ut igitur unde ius prodiit
interpretatio procedat ambiguitatis hu-

Marginalia:

ostendamus sta- / tuimus

i. absolvitur ut ostendimus

i. indulgemus ut ostendimus

mortuos

dictum fuit / manuum / necte

i. cum militos

maiore

s. c. c. q. pre.

C. de legibus l. volumus

Bottom margin:

Sed in canonibus late sententie [illegible] epo per eius absolutionem absolutio [illegible] non retinuit [illegible] sententia lata ab homine non per relaxari [illegible] quam dedit. Vel fuit negligentis quod [illegible] excommunicatoris [illegible] per illam relaxare.

uxor, filius, filia, et ancilla

talis dum absolutionem, quod cum quedam
persone in premisso capitulo denotate vel que
liberata fuit sententia excommunicationis ante prolationem (excommunicatori)
ipsius obsequio tenentur familiariter adhe
rere, licet per modum ad quem teneantur cum ad
hunc debitum durent beneficio canonis
agente a pena non sunt obnoxietate (servitio)
solute. Sed ad familiare tenentur obsequi
um ita prosequentur adquisitionem te
nentur sine quibus illud nequit exhiberi illud
autem non ad omnes personas capitulum credimus
referendum ut videlicet obnoxietati huiusmodi
recte sint cum maiores per egnum et mi
nores a communione talium personarum
in articulis necessitatis immineat debe
ant abstinere ut in fine capituli colligitur manifeste
quod ad illas duntaxat que talibus artio
ri tenentur obnoxietate constricte siquidem
vel tamen in his que quibus sunt excommunicatione nota
te ut communibus communicare non debent
si ab eis penitus abstinere. Idem

Cum illorum absolutio qui pro violenta
manuum iniectione in clericos labem
contagii incurrunt quibus casibus a. n. ex
ceptis sedi duntaxat apostolice reser
vetur ne nulli ecclesiasticam sententiam negli
gentes in excommunicatione ecclesiasticorum ordine sac
ere non formidant quod autem diutius fieri
debeat apostolicam sedem oratorium implo
rare. Quos diutius credimus quod tales vel sci
unt excommunicatos iudicio se incurrisse vel non
recolunt se in partem tale sine cano
ne incidisse sed quidem scientes in
vel ignari presumunt ex inde se teme
re promoveri sive sint seculares a quibus
eis ordinibus concessit ut prorectum conspe
ctidos in religiosis tam archiepiscopi quam
episcopi absque mandato sedis apostolice speciali dispe
nsandi facultatem se noverint non habere
quibus autem absolutio talium intendat et maio
ra intelligantur vel prohibita quibus veniri
ta sunt. Innocentius tertius romanus pontifex

autem ibi intimari ut ab eo sub rigo
re se reservatur excessum procedat prout dis
cretio sua viderit faciendum. Quod si claustra
les hi sint licet ab aliis procedentibus fuit con
stitutum quod monachi et canonici seculares re
gulares qui se intra claustra se percusserint
non sunt ad apostolicam sedem mittendi sed per pru
dentiam sui abbatis et discretionem dis
ciplinae subdantur et si abbatis discre
tio ad eorum correctionem non sufficiat
prudentia diocesani episcopi adhibeatur cum
et illud alibi dicatur quod de seculo fugientes
qui religionis habitum in monasterio recepe
runt et in certa per modum constitutum se commi
sisse tale delictum per quo ipso actu excommunicationis (excommunicationis)
sententiam incurrerunt sicut Urba
nus papa. Abbas non potest nisi de eorum
absolvere quamvis possit eos delinquen
tes debita possit animadversione pu
nire. Nos tamen in religionis favore
et ut evagandi materia subtrahatur e
is maiorem gratiam exhibere volentes
eorum prelatis et quod quamdiu talibus absolutio
nis beneficium impertiri valeant indul
gemus nisi excessus eorum extiterit diffi
cilis et enormis ut potest si ad mutila
tionem membri vel effusionem sanguinis
est processum aut in episcopum aut abbatem vio
lenta manus iniecta cum excessus tales
et similes nequeant sine scandalo preteri
ri. Si vero clausus aliquis in religio
sum personam alterius claustri manum inie
cit violentas per abbatem proprium et eius qui
passus est iniurias absolvatur quod si
clericum percusserit secularem non nisi per apostolicam
sedem ut scandalum evitetur absolutionis
gratiam poterit promereri. Si autem ad hos ad
ordines promoveri contingat iuxta dis
tinctionem premissam qui scienter in recep
tum ecclesiastice se fecerint ordinari
ab execucione suscepti ordinis
et officiis clericalis maneat suspen

Margin notes: excommunicatori; communionis referendum; excommunicationis; potius; sequitur; excommunicationis; disciplinae

sos. ceterum reliquos uos fecit memoriam
vel iuris peritiam non habentes in obsidio alteri
oy ualitate pecunia per violentiam
sibi regulare precium et pactam
alteres ipsorum potuit dissoluere ut
sunt fuit et notabile factum aut hys
qui fecit adultus fuit et discretus
ut uolens quasi obliuionem vel ignoran
ciam presumatur perperam aut alteri
bus ut formam istam diligenter obseruet
ne per illud meat amittere quod permissum
sibi abutitur potuerit. Idem pistoriensi episcopo.

De mouentibus tua a nobis dilecto re
quirunt per quam eis fit absolucionis
beneficium impendendum si vel in terra vel in ce
rtas siue aut clericos in manus in
iecerint temere uiolentas. super his quo
c. g. c. xxx. ut pepin in te dioc mo
nasteria fuerunt absoluantur. Idem
vniuersis cruce signatis.

Si uero in quo si uenerit uec satisfi
ac forte uoluerint absolui per
mittimus uobis ut cum ipsis uiri in terram
sarracenorum vel puniciam ierosolimi
tam mare quia in uos conuenit vel per vel
honeste quiete nauigio transfretare.
Esto nimium potius condole tamen et ama
ritudine cordis et sub spe uenie con
cates eius. cum in ia aubus maiore
nauli precepimus quantitatem nec ad
eam posse restituendam inducti aut
in coartari si aut fieret uidimimi
nos dampnum exprimam ipsi uos perni
m ex grimaciam reptate. cum ad hoc
debitum exsoluendum ipsi nobis
maneat obligati et ab excommunica
tis exigi possit et recipi quod debe
fest aut carum in iure quod si quis ex
tunc hereticorum aut aliis excommunicatorum
tunc certe uita eius aut recipere forte
abeunt si per familias domini sua
excedis fuit incidat participatione
familia
illius excusatur sed quod dux uenetorum do
mini nauium cuiusque per familias do
mini in excommunicationem prestitat uos tamen cuiusque ipsi
familia dum in nauibus eius fuerit ipsi
excommunicatio non ingeret et excusabi
les erunt apud deum. sed in excommunicatorum
manibus extantes cum dolore cordis sub
spe uenie communicauerit ipsis. in quibus
bus corporis contionem non poterit euitare. Idem
lundoniensi episcopo.

Ut fame tue in quo fame consulueris
nos uis clericum quorum exceditur quod tu
te non possunt mauisitis adagant pena
deputauit quam cum non pruirent de communis
optinistare fugendo captaci carcem
fugent clausi et per omnibus scelestibus semis
cerent a te vel aliis prelatis fuit arte
possit custodie mancipari in quo in quo
cum prelati excessus corrigere debeat subdi
torum et publice utilitatis inesse ne cri
mina maneant impunita et per impuni
tatis audaciam fiat qui nequam fuant ne
quiores non solum possit sed debere in cli
cos postquam fuint de crimine canonice conuicti
nati sub arta custodia detinere conuicti
incorrigibiles nec uindicatur ualeat
custodiri ad sua vel maiora facile la
bentur. Laici uero cum exigerit. sinam eorum
clericos et ad iudicium trahere possit sed
potreat in uolente dum tamen id de mandato
faciat prelatorum quibus illi sunt iurisdicti
subiecti et quorum corrigere criminosos
est. si non ipsi sed alii quorum autem id fa
cere facere uideant dum tamen non apli
uiolencia corpus sic excedat quod defensi
o vel rebellio exigit clericorum. Idem bi
charensi archiepiscopo.

Contingit in dum quod clerici si quem of
fendat et satisfacere uelit offenso
secundum morem. patrie quem in te laici obr
uget corpus sua sponte sbponit seu pe
tit aut palmarum percussionibus

si quis mortali aliquid docet non mortali... docet obedire aliquid episcopi debeat ... ad corpus absolutionis ... alteri episcopi reliquerit ...

ure ordinario ... hostiensis ... dicitur ... apostolica ... recepta

nauis

scelesti

fuerint, et quia nos ante F. t. suppliciter [illegible] qui in manus iniectio et si non violentas tamen iniuriosas iniecerint, illic canon non tamen in favorem cleri ordinati quam in favorem ordinis clericalis fuit promulgatus, et ideo volumus et mandamus, ut in decreto praefato arceantur. Si quis autem clericus post prohibitionem huiusmodi sponte se sibi iecerit excommunicet, utrumque prius eodem clericus iniuriam passo sibi in iniuria clericali satisfaciat competenter, ut eos pax valeat reformare et confirmari. Idem Lugdunensi archiepiscopo.

Relatum est nobis, quod cum aliqui suae parochiae in eorum ratione manuum iniectionem in clericum violentam in canonem latae sententiae promulgatae incidunt, allegantibus dominis eorum quod tamquam mancipia sua nolunt venire ad sedem apostolicam absolvendos non curantes, praetextu huiusmodi eludentes ecclesiasticam disciplinam. Ideo consultationi tuae, quod eos venire compellas ad sedem apostolicam absolvendos, cum plus sit dominis quam in hoc deferendum non fecerint, sed in fraudem ut sibi obsequium non desit, cum ipsi domini praetextu huiusmodi culpam suam [illegible] in curiam [illegible] et in talibus casibus potes eos ex diligentia nostra provisionis absolvere, cum vix sint ab apostolica sede remoti, si propter paupertatem labores quos in itinere sustinerent alia satisfactio eis iniungatur, dummodo non sit tam gravis et enormis excessus ut propter vitandum scandalum et tollendum exemplum sit illi ad sedem apostolicam venire debeat absolvendus. Idem [illegible] archiepiscopo.

Sacris canonibus institutum, archiepiscopo et fratribus, qui voluntarie excommunicatis participant excommunicavit qui cum omnibus fautoribus et participibus suis excommunicationis sententia sunt astricti, ad cor rediens demandato ecclesiae excommunicatos quos fovebat expugnavit, non tamen prius quam absolutionis gratiam perciperet, [illegible] et absolute nec si occidebat in bello sunt oblationes recipiendae pro eo vel orandum pro eo, quamvis ipsius unitatis poenitudinis signa constiterit et nullus adeo contemptoribus timore de facto et absolutionis beneficium impedivit. Idem [illegible].

Sicut nobis F. t. [illegible] episcopo exposuit, quod non excommunicatus ante suam absolutionem sua lite tamen non valuit innotescere in hac parte commisimus reportavit aut quod non legitime de illorum absolutione constiterit, tu ipsos pro excommunicatis, ut prius, haberi facias evitari. Idem Senonensi archiepiscopo.

Per tuas litteras F. t. ut aliquibus qui cum ad metropolitanum per appellationem quod non defert excommunicatus, aut vocem non habet appellandi, ut posse ab eorum sententia se appellare, non metropolitanus ei non debet ei absolutionis beneficium exhibere. Unde cum ex verbis eiusdem epistolae quam decretalis ab Alexandro papa emanavit, te proposuit haesitare: quod si ante appellationem in aliquem excommunicationis sententia fuit promulgata, metropolitanus autem litteras egressus receptam ab eo iuramento secundum ecclesiae consuetudinem debet ipsum absolvere, nisi voluit episcopus dioecesanus defendere ipsum, quia adeo contempserit ad absolvendum, nec contemnerit quod excommunicatus audiendum prius quam fuerint absoluti, et sunt ad illos a quibus appellavit remittendi. In Cardinensi autem [illegible] ut is qui ab episcopo et ab eo excommunicatos episcopos [illegible] et cum audiat et diligenter perscrutetur. Episcopus autem qui iuste vel iniuste abiectos eundem pacem accipiat ut discutiat negotium quod ut probet de apostolicis sententia vel et concedet prius tamen quam omnia diligenter examinata fuerint nullus ante cognitionem communionem eum sociare praesumat quod fuerat communione privatus.

g' credim' distīguēd' ut' quis, ꝓpo
nat se p' ap. legitīe ī ꝑsona exq
citū fuisse l' ī fōr. ex. g. ī tollabile
fuisse errore pater exp̄ssū. ī q̄b'
casib' ad ꝓbōm eo2 ꝛ si absolōm
nō petat dꝫ admitti sꝫ donec de
ipis ꝯstiterit ī alus euitari. ꝙ
ap. se. tales ꝯsueuit absoluere
ad cautelā. ūm ī alus n̄ ꝯm̄ ab
solōis ī ploret n̄ dꝫ audiri ne sē
tēcia ecclīsticā ꝯtēpnē uideat. ꝛ
ꝓꝫ ampli' ī suo cōtēptu ligetᵉ
q̄ si absolōis bn̄fcm̄ huiꝰ pos
tulauit metͦpolitan' eū dꝫ ab
solue n̄ suo dixit suffraganeo
dux̄ c defind' c tn̄ si suffraganē ab
solōis bn̄fcm̄ iux̄ formā ecce.
noluit exhibē ipe n̄o' istū absoluat
cautōe recepta q' suo debeat pa
rere mādato ac d' iii cāun audiat
ꝛ q' canonicū fuit iusticia media
te d'chat q' si forsā epūs ꝓꝰ ibdi
tū suū ꝓꝓ maifestū excōicasset
excessū metͦpolitan' nō dꝫ ipm
absolue n̄ suffr̄gan' reqsit' mali
ciose c' absolōis bn̄fcm̄ d'negaret

Si aliq̄n forte ꝯtigit. **I**dem

q' eis qui aūc. ap. sūt excōi
ibiecti n'r̄e lr̄e cū saluatōne allo
quio destinēt nō ꝓꝓ h' credatur
sn̄ia relaxata ē p ignorātiā ū ne
gligentiā ū occupatōm triuiā sb
reptōm ꝯtigat ꝯtigat h' lr̄as
ī petrari. **I**. d. b. sc̄i laurēcii ī
lucina p̄sbro car. ap. se. le.

Offeci ꝛ f. postremo reqsisti
ut' is. qui ꝓꝓ plures excess'
aplib' plat' sui ī ipm ī cūb'
ex. g. uicelo ꝫ ī uidar ꝛ uni plato
d' uno tn̄ satisfacit ūlt excessu
ab eo sit absolut' d' q̄ ūlt sacs

facē eid' ꝛ cū d' q̄ nō satisfecit alii ab
solut' ualeat nūcupari ꝛ f. sup hoc
articlo ꝛ' q' sb ꝓmeti ūitate ī tel
ligēs absolōm h' exhibe nō dꝫ. **I**de
ferrarien episcopo

Resp̄sō n'r'o postulas edoci an
ferrarien ciues excōis ū īt'dicti
sn̄ia ligati sint liceat c' iurōs ꝛ ml'
es tēmi ī ebdomada ū ī mēse ap̄ ali
q' ecc̄am quocare quib' ꝑdicet uerbū
ꝛ eos ad correctōm īducas sup quo
r̄n'. q' sn̄ scrupl' ꝯsciē sꝫ facē poteris
dū iudic expedire dū modo ꝯ formā
ī' dcī nllm̄ eis diuinū officiū celebre
tur. ꝑterea reqsiuisti cū ferrarien
ciuitas sit ī' dcō ꝯ ꝑsonā ꝛ nō sint q'
ꝑt' baptiz puulor ꝛ penitēc uoleant
uniuersa sacramta ecclīstica ī' dicta
an liceat c' baptizatos pueros ī fronte
ꝯsignare. sup q' r̄n' q' sic baptizari pos
sunt pueri sic ꝛ baptizati ad ꝯfir
matōm ī frontib' ante possunt sacro c'
mate deliniri. **I**dem.

Inquisitōi tue respōdētes credimus
distinguend' ut' alt' ꝯiugū, pctō sci
at ī pedimētū ꝯiugii ꝓꝓ q' sine mortali
pctō nō ualeat sine mortali ꝯmer
ciū exercere carnale q̄uis d' ap' ecclā
ꝓbare nō possit an nō sciat, pctō sꝫ
credat. ī p'mo casu dꝫ pꝰ ex. g. sn̄iam
huiꝰ sustinē q̄ q̄ ꝑ carnale ꝯm̄a
ii pctō opari mortale. ī s'o distin
guim' ut' hāc ꝯsciam h' ex credu
litate leui ꝛ temaria an ꝓbabili
ꝛ discreta ꝛ quid ad sui pastoris ꝯ
siliū ꝛ ꝯsciē leuis ꝛ temarie credu
litatis expulsa licite p' nō solū red
dē sꝫ exigē debitū ꝯiugale ūm c' ꝯs
ciēcia pulsat aīm ex credulitate ꝓbabi
li ꝛ discreta q̄uis nō euidēti ꝛ mani
festa debitū quid' reddē sꝫ postula

absolō surrepta nō ꝓdest ꝛ ulterius

re nō dz ne ī alterius p̄ se ꝯtingi ꝑ
ꝑ iudiciū ꝯ scāe ꝯstitutꝯ offēsa. Idem.
Contingit īterdū ꝛ īf. Sane sicut accepi
mus īsinuāte comite d̄ flād' idyoce tu
a quidā existūt q̄ nec ī uīs tōsure n̄ iu
uestitū toꝝ forma n̄ ī cl'icatē negoꝝ
d' clīco quicq̄ ostēdūt ad pene sīc fu
giū se clīcos existites cū sup excessi
b' quos sclari iuyu ꝯmittūt ad publi
ca iudicia ꝑtrahūt' eꝯ a sīc crīalib' ut
possīt ꝯuicere iudicēā se ꝑ clīcas re
ꝑcurāt clīcal' fori ꝑuilegiū labi
is allegātes qui sc̄at paulo dū ne
gauāt clīcat' ꝛ .ī. viij. qz paul' me
tur amitte q̄ ꝑmissa sibi abutitur
potāte ac frust' auxiliū legis iuo
cat q̄ ꝯmittat ī lege uolum' ꝛ. ꝯ. si ē
ut tales si ctīo arc ꝯmoiti se ipōs
ꝯtēpsīt emēdare ill' efficiat' īmu
nitatis exꝑtes q̄ p clicoꝝ tutela ꝛ lai
coꝝ uiolencia nosc'ut' ēstituta. Idem.
In p̄tencia di. f. ꝛ .ī. nec canōici
ī suo dcāno exc̄oicatōm ꝑsūt ob
cē cū sup h' nec ꝯmoīt' nec ī ꝑcnt' fu
erit. nq ipi ꝑ hoc cū duxint euitād'
ꝫ epe ī m̄esa ꝛ canōici ꝯnicauerūt
ei ī ꝯduinus. Idem.
Quare ꝑ supiōis ꝯstitīt ī rectores
ecc̄e man' iicē uioletās ꝛ .ī. ne
aut solos uiolēae hī auctores aliq'
ꝑ supiōs clamēt puniēdos faciētes ꝛ
ꝯ sentētes pari pena plectēdos ca
tholica ꝯdēpnat aut. eos d' iiquētib'
fauētē ꝑstant qui cū possīt mani
festo facinori desīnūt obuiare. Idem.
Facto ꝯphante .ꝯ. ꝑhibe ꝯmāu
in' ne quis ī aliq̄ ex. ꝯ. snīam n̄ ꝯ
ꝑtā amonitōe ꝑmissa ꝛ ꝑsonis p̄se
tib' ydoneis ꝑ quas si nēce fuit possit
ꝑbari monicō ꝑmul'gare p̄sumat ꝗ
si ꝗs ꝑ sup̄lsit ꝛ si iust' fuit ex. ꝯ. sen
tēcia ī gressū. ec. ꝑuētē vnū sibi no
uit ī tēdcēm alia nichilomīn' pena
m' tādui ea iudic' expedire. stāeq̄
at ꝛ diligēt' ne ad exc̄oicatōm ꝗs
abs; manifesta ꝛ rōnabili cā ꝑcedat
ad q̄ si talit' forte ꝑ se ꝑsit ꝛ req'
sit' ꝯuiulit' ꝑcessit hī nō curauit
abs; ꝯmamie ap supiorē dponat
d' ī iusta exc̄oicatōe querelā q̄ si
abs; ꝑicla ꝑot ad exc̄oicatorē il
lū ī suo madato remittat ī fra ꝯ
ꝑentū tīm absoluēdū aliōq' ipse
ꝑ se l' p aliū p' iudic' expedire
sufficiēti cautōe recepta muni'
ei absōtōis ī pedat. cūq; aduersus
exc̄oicatōē d' ī iusta ex. ꝯ. ꝯstitit
exc̄oicator ꝯdēpnē ad īte ēe exc̄
cato q̄ uias nō si culpe ꝯstitit pos
tulauit supioris arbitrio puniēd'
cū nō leuis sit culpa tātā ī fligere
penā īdoti n̄ forte errauit ex
cā ꝑbabili maxīe si laudabilis opi
nionis existat. Sūm si ꝗs ex. ꝯ. snīam
nō fuit ꝯ q̄ icōe ꝑbatū idē ꝛ sup
ī iusta ex. ꝯ. molestiā ꝑ pena adi
t' ēe l' alias ꝑ supiōis arbitriū n̄
forsa' ꝛ ipm ꝑbabilis error excu
set ꝛ sup eo ꝑ q̄ fuit iusta exc̄oi
catione ligatus ꝑ cautōm recep
tā satisfacē ꝯpellat' ī ꝑ snīā redu
cat' snīam usq; ad satisfcōne con
dignā ī uiolabilit' obsuadā si uō
iudex suū recognoscēs errorē pat'
sit talē reuocare snīam ꝛ is ꝑ quo
lata fuat ne abs; satisfcōne re
uocz illā apptet. ap. nō defer' ī
hac ꝑte n̄ tal' sit error de quo de
beat merito dubitari ꝛ tūc suffi
ciēti cautōe recepta ꝙ corā eo ad
ꝙ appellatū existit l' delegato ab
ipo iuri ꝑebit exc̄oicatū absol
uat. sicq; pene p̄ septe minime
sb iacebit cauēs sīo ne uoluntate
ꝑuersa ī alti' p̄iudiciū fmāatur
errorē si districtōis canonice ult

ꝑcessit

reuocare ꝯuat'

more

l' ad ora supina

colesenda

R

effugere valeant. Honorius III. episcopo Bon-

Noviter fuit ad nostram audientiam perlatum quod cum
hereticos universitas vestra que nomine
credentes et fautores et receptatores
et defensores eorum et nos et qui de
cetero servari fecerint statuta edita
et consuetudines introductas contra liber-
tatem ecclesie et ea de capitularibus
suis infra duos menses post huius pu-
blicationem sine fecerint amoveri
vos exequutam statutores et scrip-
tores statutorum ipsorum necnon potestates
consules rectores consiliarios loco-
rum ubi decetero huiusmodi statuta et con-
suetudines edite fuerint et servate
et nominatim illos qui secundum ea presumpserint
iudicare vel in publicam formam
scribere iudicata. Idem magistro
et fratribus hospitalis Ierosolimitani.

Canonica constitutione cavetur
quod monachi et canonici regula-
res quamquam monasterium se receperint non ad apostolicam se-
mittendi sed secundum discretionem et consilium abbatis
discipline subdantur quod si abbatis districtio
ad eorum correctionem non sufficit providen-
tia diocesani episcopi ad hoc fundata si excessus
fuerit difficilis et enormis propter que
merito sic ad eorum curiam recursus ha-
bendus nos quod ad nos duximus huiusmodi statu-
tum extendendum. addentes autem fratri nostro statuen-
tes ut et tam causis maioris sit pru-
dentia requirenda propter honorem ut non qui
non audivimus presbiteri esse de fratribus vestris
absolutionis beneficium impendant. Idem
tit. sancte Praxedis presbitero cardinali apostolice sedis legato.

Supplex quod monachi greci et here-
mite propter inobedientiam sententia suspen-
sionis et excommunicationis ligati noluit ad manda-
tum ecclesie et per manualem promissionem
redire sed dixerunt iurandum quod si nulla
ratione possit induci ad prestandum iuxta
formam ecclesie iuramentum ipsos hac vi-
ce cum promissione poteris recipere

manuali cum rectorum consideraveris locorum et
temporum qualitatibus expedire sic aliquid de
tali iudicium. Idem Viviariensi et Carcassonensi
et Biterrensi episcopis.

Venerabilis frater noster Cenomanensis episcopus propo-
suit coram nobis quod archiepiscopus Turonensis in eum pre-
sentia constitutus per quandam suspensionis
sententiam in predictum episcopum ab eodem archiepiscopo
promulgatam nos sententiam ipsam relaxavimus
ad cautelam. ipso episcopo in presentia dicti pro-
curatoris prestante corporale iuramentum
quod parebit mandatis quod idem archiepiscopo
sibi super hiis fecerit si constiterit ipsum deo post
sive lata predictam sententiam culpabilem ex-
titisse. Idem episcopo Senonensi.

Gravem venerabilis frater noster Pisani archi-
episcopi recepimus questionem quod quidam cives
Pisani deputati a potestate ac populo ad
statuta civitatis edenda in derogatio-
nem apostolice sedis et subversionem ecclesiastice li-
bertatis edere presumpserunt quod si quis clericus
vel laicus contra quemquam laicum Pisanum districtus
ad iudicem ecclesiasticum traxerit aplicandus fue-
rit et mille solidos non remiserit a veritate
ipsius que deponuntur nec redditus possessionum
suarum reddantur eidem vel agri excolan-
tur illius sed banno potestatis subiaceat po-
testatis. et si statuentes illi prestare
ut clerici suis subpositis castrum sive
ripe structione faciant custodiri quod si
renuerint contra eos portas procedere tene-
antur et frater. Ioz. f. t. m. quod in consiliarios
et officiales civitatis spiritualis mandata
ipsa de capitularibus suis deleri fecerint
et ydonee sic res exigit cavere quod sententia
decreto non debeant attemptari. excommunicationis
sententiam promulgare procures. ceterum cum
idem statutarii ultra de bonis ecclesiasticis
tenere dicantur in feudum ipsos non sove per
natos feudis huiusmodi innovare procu-
res. Gregorius IX.

Cum voluntate ac proposito male-
ficia distinguantur excommunicationis sententiam non

incurrit qui excommunicato in his que ad absolutionem vel alias ad salutem anime pertinent in locutione participat vel et aliam iuba ratione ut apud eum magis proficiat verbum predicatoris. Sic et penes excommunicatores vel alios alienarum rerum detentores in predicationibus vel confessionibus quas recipiunt eorum ad quos res ipse spectare noscuntur elargiri possunt ab illis recipere presertim si aliter non valeant in loco illo sustentationem habere. Si qui non sine offensione in ecclesia obtinent aut et alii clerici seniores zelo devotionis pueros vel adolescentes in minoribus ordinibus constitutos psallentes divinum officium et hi qui obtentu prelationis vel magisterii subditos et scolares correctionis causa leviter forte percusserint excommunicationis sententiam non incurrunt quia et de his dictum est, qui aliquos de familia sua et precipue in sacris ordinibus constitutos sic modo ut cohibeantur a suis insolentiis et vitia ponisque moribus informentur duxerint corrigendos. Idem Astoricensi episcopo.

Si concubine publice clericorum ecclesiastice censure districtione notentur eorum concubinarios non est dubium sententia maioris excommunicationis involvi qui post latam sententiam communicant in eodem crimine criminosis. Idem.

Quibus collata potestas ut a minori excommunicatione sui ipsam incidunt in morte se absolvant utique ligato vinculo excommunicationis nondum expirat. Idem.

Permittimus ecclesiarum rectoribus ut nihilominus semel in ebdomada tempore interdicti non pulsatis campanis voce submissa et ianuis clausis interdictis et excommunicatis exclusis missarum sollempnia celebrare cum conficiendi corpus domini quod decedentibus in prima non negatur. Idem.

Quatinus incidens in canone late sententie pro iniectione manuum in clericos non iuxta proprias facultates eis satisfaciat quibus iniurias irrogavit non tamen aliter quam per se apostolico vel eius legato absolutionis beneficium potest obtinere nisi in imminente mortis articulo in infirmitate inimicitia aut inopia publicitate vel senili fragilitate sexus seu alia corporis impedimento sive quod sit impedimento canonico retardatur quominus ... possit adire vel nisi iuris beneficio a labore huiusmodi excusetur. Certum quibusdam predictorum videlicet qui temporali impedimento laborant exceptis pueris sub debito iuramenti quod ... formam prestare tenentur consueverunt ... impedimento cessante ad apostolicam sedem accedant mandatum ipsius humiliter suscepturi. Idem.

Si quem sub hac forma verborum illum excommunico vel similium a iudice suo excommunicari contingat dictum est eum non tantum minori que a participatione et perceptione sacramentorum sed et maiori excommunicatione que a communione fidelium separat esse ligatum. Idem.

Pueri qui in canone incidunt per violentiam sive ante vel post pubertatem postulet se absolvi per dyocesanum episcopum absolutionis beneficium impetrent cum propter defectum etatis in qua fuit commissus excessus rigor mansuetudine temperandus. Idem super poste.

De verborum significatione

Innovare novale est ager nunc primum precisus. Idem super Daniel.

Nam et rex Nabuchodonosor pater tuus vel parens more scripture et de tempore appellat patres.

Nam et ego V. Idem in Tibor.

[N]igeunt fui coram intre qui vni mea

siue

genitū se notat q̄ fr̄em uterinū
p̄cessisse scriptura testat̄ nō q̄ꝛ il
le mox nat᷒ sine nōīe q̄si inuf
ēēt d̄ uita d̄cessit. Id̄ sc̄ math
Quod dicit̄ antequā conuenirēt
nō sequit̄ ut postea conuenirēt
rēt s; sc̄ptura q̄d fc̄m n̄ sit oste
dit. Idem ī eodem.
Ioseph nō cognouit donec peperit
filiū suū p̄mogenitū. Ex hoc
loco quidā puersissime suspicant̄
ꝛ alios filios mariā h̄uisse cū
mos diuinaꝝ sit sc̄pturaꝝ ut p̄
mogenitū nō uocet q̄d fr̄es sequūt̄
ꝭ s; eū q̄ p̄ nat᷒ fuit. Hylarius
Iusticia decor excausis ꝛ assum
da dicendi qua nō s̄mon̄ ueꝛ s;
ei est s̄mo s̄iect᷒. Aug᷒ sc̄ math
Nichil obstat narrandi diuersitas
ubi eadē dicunt̄ maxime cū q̄s
q; euuāglistaꝝ eo ordine se credit
dicere q̄ deus uoluit. Greg᷒.
Propterea si p lyxā ep̄lam me
am adiecistauit accipe te for
tasse cogit rogo nō ubi ex uerbo
s; sensū ex sensu exp̄ssi q̄ plerumq;
dū p̄petas ūboꝝ attendit̄ sensus
ueritatis amittit̄. Ysidorus.
Quauis om̄s q̄ p̄sunt p̄positi ui
te uocent̄ usus tn̄ obtinuit e
os uocari p̄positos q̄ quādā p̄ma
t᷒ curā sup alios gerunt. Id̄
ex libro ethimologiarū
Forum ꝛ excendarꝝ licitū locus
a fauido dc̄us siue a forone
rege qui p̄mo᷒ grecis legē de
dit. c̄stat aut̄ forus. cā lege iu
dicio. cā actū quo uenit ꝛ cū
maria ꝛ oriḡo negocii nec dū
discussionis examine patefcā
q̄ dū p̄ponit̄ cā ꝛ dū discutitur
iudiciū dū diffinit̄ iusticia uocat̄
r̄ autē iudiciū q̄si iuris dicio ꝛ
iusticia q̄i iuris statio l̄ stat᷒. Iudiciū
aut̄ p᷒us t̄quisitio uocabat̄ ūn ꝛ
auctores iudicioꝝ p̄positos q̄stores
l̄ q̄sitores uocamꝰ. Negociū mlta
significat modo actū rei alic᷒ c̄ cū ꝛ
ociū. modo actionē cē q̄ ꝛ iuriū li
tis ꝛ dc̄m ꝛ negociū. i. sn̄ ocio ne
gociū aut̄ ī causis negociato in
causis c̄mciis d̄ ubi aliq̄ dat̄ ut
maiora uicet̄. Iurgiū d̄ q̄si iuris
garriū eo q̄ h̄ii qui cām dicunt
iure disceptāt. Lis aut̄ a contencione
limitis p᷒us nom̄ sūpsit de qua Vir
gili᷒ limes erat posit᷒ litē ut disc̄
nēt agri. Cā aū argum̄to aut p̄
batiōe c̄stat. Argumentū aut̄ nūquā
dat testib᷒ p̄sonē s; sola inuestigatō
ne inuenit̄ ueritatē. Vn̄ dc̄m ꝛ argum̄
tū. arte inuentū p̄bō aut̄ testib᷒ ꝛ fid̄
tabulāꝝ c̄stat. In oī cā nego hee p̄
sone quīt̄ r̄e ꝛ actor iudex ꝛ testis
iudex dc̄us q̄si ius dicēs p̄p̄ sui q̄ iu
re disceptet iure aut̄ disceptare
ꝛ iuste iudicare nō ꝛ q᷒ iudex si nō
ꝛ ī eo iusticia. Actor uocat̄ ꝛ qua
si accitor q̄ ad cām uocat eū q̄
appellat. Re᷒ a re q̄ petit̄ nūcupat̄
q̄ quāuis c̄sci᷒ scelis nō sit re᷒ tn̄
d̄ q̄ diu ī iudiciū p̄ re aliq̄ petit̄
r̄. Testes antiquit᷒ supstites dice
bāt̄ eo q̄ sup cause statu p̄ferr̄
bāt nūc p̄te ablata nominis tes
tes uocant̄. Testes aū c̄sidant̄ c̄
dicione. natura. ꝛ uita. c̄dicione
si lib᷒ nō s̄uus nā sepe s̄uus me
tu d̄nāntis testimoniū s̄pmit
ueritatis. Natura si uir nō femi
na nā uariū ꝛ mutabile sēper
femina p̄ducit. Vita si innocēs

argum̄tū

et in pregere actu nam si uita bona de
fuit fide carebit non enim iusticia
potest cum scelerato habere gnicum. Idem
Pactum de re aliena preter expresse conueniens
scriptura legibus ac moribus comprobata
dicitur pactum quasi pacis ex pace fectum
ius dicitur et auctore. Idem et eodem.
Possidendo scilicet cum iure possidetur quod
iuste scilicet iuste quia bene quicumque male pos
sidet alienum et male autem possidet
qui uel suis male utitur uel alienum inuadit. Pas
cal. cubicularius sancti martini.
Causa carpensi pleb. et cetera. accedentibus
annuae decimae oblationes et solidos eccle
siarum bonis spectare mirantur oblationes
decimas et que deputatur et uariis rebus ec
clesie a fidelibus offeruntur. que eas preceptor
are scelerate obtinere procul dubio est de
uiuis et sanctorum patrum instituta scribentes con
tinuo et qui accipit et qui reddit raptor
et sacrilegus iudicatur. Alex. iii.
Quesiuit et cetera. et infra. nos itaque tali
ter duximus respondendum quod sacerdos uno
presente clerico et etiam solus potest in festum
iungere. festum uero beati mathie iuxta
consuetudinem ecclesiasticam uigilia ca
rens procedit ut nec prebiter nec
quilibet alius ullam in se et sollempnitate a
nua die admittat in qua utique ui
gilia si uenerit indictum ieiunium
celebretur. ipsum autem festum siue fiat
in presenti die siue in sequenti quod du
o quasi pro uno reputatur nullus er
ror scilicet consuetudo ecclesie tene
atur. Celestinus iii.
In his que ad ambiguitatem consti
tuet et infra. innotuit apostolatui nostro quod cum
magistrum G. et quosdam fratres suplica
ni hospitalis super eodem hospitali in
presencia mediolanensis archiepiscopi quod uicerit
ipse archiepiscopus per cognitionem et in pla
tone sine his uerbis non fuit ullis

tale pro teg de cetero uel tale absoluo
scilicet priuaciamus ita statuo et preapi
o et infra. attendentes quod quis ubi sta
tuo rem perfectam significat et cum
effectu non uoluntarius accipitur. Ex
geruit quod preapit ergo et conperit inter
et alia et aliquid si non fiat penam habet
considerantes non quod non dicit aliquis consi
derare uerba scilicet uoluntatem cum non in
tendo uerbis scilicet uerba intelligi de
beant de iure. Interpretatione peccati
toribus utrisque partes presentibus et dif
finimus quod predicti archiepiscopi uerba
talli forma prolata perpetuo ualli
ture sine obtineant firmitatem.
Innoc. iii. patriarche gradensi.
Olim tibi scripsisse recolimus ut
cum canonici paduani magistro
G. canonico paduano prebendam
quam tam residentibus de gratia consueuerit
et sic uni ex aliis canonicis prouentibus
et manualia beneficia non conferent
cui eos ad id apostolica re. compellere pro cu
res quam uero quidam mandatum in presenti
ci aliter confectat moliuntur et beneficia
cia principum sunt et prelata lar
gissime tenenda apprehendum duximus
declaramus uidelicet quod prebendam quam tum resi
dentibus in uictu et uestitu de gratia
conferant ipsi magistro G. plene si
cut uni ex aliis residentibus impen
mur conferendam. Idem colubrien
et aliis episcopis in regno portugalie constitutis.
Cum in partibus uestris sepe contingat di
uersa loca interdicto supponi quod in ge
nerale uel particulare dicta debeat inter
dictum apud uos accepimus in dubium
reuocari cum illi qui ab ecclesia re
decorari meruerunt iudicium ut cum
generale in terram certe fuit liceat e
is ianuis clausis non pulsatis cam
panis exclusis excommunicatis et in

prius

ratione consuetudinis ipsa uoce diuina officia cele
brare in eodem proclamari se asserunt
non artari dicentes in eodem generale
duntaxat cum regnum uel ciuitatem pro
uinciam totam sibi icitur in eodem i. s. cum
autem in priuilegio de regno uel prouincia to
ta nisi expresse dicatur nomine terre
non solum regnum uel prouinciam intelli
gi uolumus uerum et in uilla et castro
uel in quocumque loco sit quod generali de
interdicto. Idem altisiodorensi episcopo.
Cum in benignitate se ap
sit indultum quod ordinatio uerum cle
ricorum ab irrestituto decretum pena dis
positione permaneat nos consule uolu
isti an appellatio uocabuli clericorum
tantum ad canonicos quam ad non canonicos
extendatur. Ad hoc t. t. respondemus quod appella
tio clericorum non solum alios sed et canoni
cos comprehendit. Idem preposito et ca
pellano placentino.
Cum ecclesia placentina iuramentum
tum prestent sibi hac forma uer
borum talem ab hac hora in an
tea fidelis ero et obediens placen
tine ecclesie et domino M. placentino
episcopo nos consulere uoluistis utrum in
telligi debeat clerus totius dioc
esis an tantum ecclesie kathedralis. Nos igi
tur respondemus quod per ecclesie placentine
uocabulum in forma iuramenti
prescripta non debet intelligi totius dioc
esis clerus sed capitulum ecclesie
kathedralis. Ita tamen qui prestat iu
ramentum episcopo tanquam capiti prin
cipaliter obligetur. Idem pri
ori sancti Frigidiani lucani.
Querenti quod per tuum est de
beat intelligi cum hec clausula
[illegible] apposita respondemus quod per
eam non solum interdicti sed suspen
sionis et excommunicationis sententia ualeat

intelligi. Ut iudex discretus uerum et
personarum circumstantiis indagatis se
cundum quod magis uiderit expedire. Idem [illegible]
[illegible] episcopo.
Quod per nouale uocabulum intelligi
debeat t. f. respondemus licet autem
quidam dixerint quod nouale sit terra pro
cisa que anno cessat alius assitibus
quod illa que arboribus extirpatis ad
cultum redigitur sicut nouale dicitur
quod ut ex presentatis ex ciuilibus le
gibus colligitur nos tamen inquisitioni tue
taliter respondemus quod eam credimus per de. n. fuisse
intentionem cum plus locis indulgentiam
de nouali concesserunt ut nouale
intelligerent agrum de nouo ad cultum
redactum de quo non extat memo
ria quod aliquando cultus fuisset sed et de alia
tali nouali credimus eis indulgen
tiam fore concessam ut de illo duntaxat
decimam religiosi possint congruere absque
grauamine de cimento parochialis ecclesie de cuncte
cum talis sit tempore locus intellectus de quo
parochialis ecclesia magnos receperit pro
uentus decimarum prouentus. Idem abba
ti et monachis alcobacie.
Ex parte abbatis F. n. colimbriensis episcopo
didicimus conquerente quod cum fratres
tui [illegible] monasterium de argunen
sibi [illegible] sua nuper receperint quod
eius predecessoribus episcopalia iura con
suevit ab antiquis temporibus ex
hibere nunc quidam de clericis eius
sine consensu suo in fraude priore
ecclesie cuiusdam prius a p. e. [illegible] uacante
[illegible] impetrauit eidem episcopo obedientiam
denegans exhibere. In supra [illegible] ratione
quod per mandatum ecclesiam non kathedra
le intelligit sed romanam. Ad hoc respondemus
si ad nos non occurrerit dicendum quod dic
tus prior non debeat diocesano episcopo respondere
nos cum ad eam prouidam eidem fuerit per

ex silua

decessores sui predecessoribus episcopi pr
titiunt per cen. ec. compilatis non obsta
te privilegio ipsi iudicium colubem ecclesie
per subreptionem obtento nos. n. prima
facie ec. kathedrale intelligi volumus
non romanam. Idem abbati sancte
genovefe decano et cancellario parisiensibus.

Ex parte tua fili decane commisse
blesensis et cetera proposuit nuncius con
misisse quod cum ipsius presbiter quidam cla
ria necem cepit et iusticia fuit inde
facta latro fuit per eum carnotensis post
factum iusticiam requisivit qui eum in
terra sua captum fuisse dicebat et cetera v
n. cum fuissent de pariendo viri commun
ta cautionem offerret canonici car
notenses. tum ei non fecerunt in dicto sponso
ni quod relaxare noluerint nisi prius sol
ueretur emenda dicebant n. carnotensis
ec. privilegium contineri quod nemini liceat
excommunicatis vel notatis in decessum ca
nonicis carnotensis absque congrua sa
tisfactione absolutionis beneficium indulgere ad
decisionem clausulam privilegii memorati
credimus distinguendum ut talis int
dicti vel excommunicationis sententia sit prolata pro
maria tamen qui cavere sicut stare noluit
iuri vel in possessione quod iudex iustus
noluit malefactum emendare in primo
casu credimus congrue ratione ut sententia
relaxetur si prius sufficienter standi iu
ri cautio prebeatur. In secundo vero si offen
sa est manifesta non credimus satisfactio
esse congrue ut relaxetur sententia nisi prius
sufficienter persolvetur emenda si vero dubi
a offensa sufficere credimus ad relax
andam cautionem si parendi mandato ecclesie
preter rationem prebeatur. Idem commisse

Cum olim pro canonicis carnotensibus
contra quosdam capi. quod te fuit al
legatum quod dicebat in ecclesie sue pri
vilegio contineri ut videlicet nemini lice
at excommunicatis vel notatis in decessum
canonicis carnotensis absque congrua sa
tisfactione absolutionis beneficium indulgere
et cetera quia vero dictam ansam solvimus
nodum dicimus ligasse propter hoc quod eis
de casibus velud assidue proponeret
vel illa offensa esse manifesta non
quod iudicamus aliud sed quod sibi tam
tum manifesta videtur offensa
illam nos rescribimus intelligere ma
nifestam que vel per confessionem vel per probatio
nem legitimam nota fuit aut
evidentia rei que nulla possit ter
giversatione celari. Idem episcopo
et cantori attrabatensibus.

Abbate sancti Silvani alciacensis
viam universe carnis ingres
so cum eiusdem loci monachi elegissent
quendam de ipsius ecclesie gremio in abba
tem et confirmationem electionis amorem
eius episcopus nequivisset aliquatenus obti
nere. eam a se ap. petierunt ce
terum procurator monasterii sancti berti
ni proposuit ex adverso quod cum per
approbatam consuetudinem et privilegii
ro. pon. abbates alciacenses debeant
de monasterio suo assumi sancti bertini.
unde hic electus erat non immerito reproba
da. utpote que consuetudinem divini
nam et contra privilegium ap. sedis attempta
ta et alciacensis monachi debebant
de iure compelli ut de monasterio sancti
bertini personam ydoneam sibi elige
rent in abbatem et cetera. nos igitur depositi
onibus testium diligenter inspectis tue
nobis esse probatum quod a xl. annis
et cetera monachi alciacensis abbatem
sibi de sancti bertini monasterio elege

rite etc. et cum quondam uice Garinum
Alciacensem monachi elegissent et electo
rebus hiis non potuit donec apud mona-
sterium sancti Urbani professione facta per a-
liquantum temporis quam .s. eiusdem loci abbati et
conventui placuit in Alciacensi ecclesia
abbatem assumptus. ex parte uero quo-
ndam Arguimensis potestatis Alciacensis abba-
tem fore de sancti Urbani collegio eli-
gendum. nam Paschalis pape pri-
uilegium apparet in tenore subrogationem
abbatis penes monasterium sancti Silua-
ni apud Alciacum. iuxta preteriti temporis mo-
rem in tanta semper concedimus dispositione
persistere in Paschalis et Calixti litteris con-
plura inueniuntur. porro iuxta Pas-
calis pape decretum abbatis subrogatio-
nem penes Alciacenses non alibi quam
de ipso monasterio sed apud aut. de-
cernimus. Ad hec autem pars aduersa respondit
quod si comprobaretur quod per preteritum temporis
spatium de monasterio sancti Urbani
semper fuit abbas Alciacensis assumptus.
ex hoc non poterat quod consuetudo
aliqua esset quod eorum iudicio fuerit in-
ducta cum in memorati Garini
electione pro bono pacis ex iudicio
processisse taliter dinoscatur etc. Pos-
tea cum Paschalis pape priuilegium subroga-
tionem abbatis sancti Siluani monasteri-
o sancti Urbani iuxta morem preteriti
temporis duxit concedendam et nec more
preteriti temporis fiat fides per priui-
legium et ita in illum super his Alciacensi
monasterio poterat preiudicium
generari. quod et sunt ex aduerso
responsum quod ... contrario preteriti
temporis more et cetera et contrarium manifestus
post intellectum et cum ad personale quod ad
impersonale uerbum referri. sicut non

personale uerbum detinet continuatus in-
telligitur. et nos sensus concedimus subroga-
tionem abbatis sancti Siluani apud Alciacum monasterio sancti Urbani
dispositione consistere preteriti temporis more.
id est si mos preteriti temporis talis fuerit. si uero
uerbo detinet simpliciter dicitur intelligi ut sit sensus
concedimus preteriti temporis more. id est quod mos
preteriti temporis sic obtinuit subrogation-
nem etc. Sed autem est rector uerbi quod contra
[¶] hoc priuilegium sic lex priuata et lex non de-
beat esse obscura uel captiosa sed certa
et manifesta et certe priuata non aliud
specialiter indulgetur pro eo sic intelligendum
sit illa uerba ut res de qua agitur
ualeat potius pro quo et proprie maxime cum
successor ipsius pape Calixtus qui eidem Paschali con-
tinuo successit uerbis eiusdem detracta-
tionem illam prorsus amouit ut ambi-
guitas tolleretur et quod dicebatur in concessi-
one Paschalis ut uidelicet subrogatio abbatis
sancti Siluani apud Alciacum in dispositione abbatis et
fratrum sancti Urbani semper existeret ipse
mutauit decernens subrogationem ipsius
abbatis non aliunde quam de monasterio sancti Urbani fi-
endam. Huius igitur diligenter auditis mo-
nasterio sancti Urbani adiudicauimus huius-
modi dignitatem ut quotiens in Alciacensi
monasterio abbatis electionem imminet faciendam
Alciacenses monachi de cenobio sancti Urbani
personam ydoneam sibi eligant in abba-
tem ita uidelicet ut tamdiu monasterium
ipsum hac honoris prerogatiua debe-
at gaudere donec ibidem uiguerit obser-
uantia regularis. ut ydonee persone
inueniantur in illo quas possint in abbatem as-
sumi. Idem canonicis Tolosanis.
Super quibusdam mandatorum articulis
etc. Et infra. Tua deuotio postulauit a
nobis qui sint dicendi heretici manifesti
super quo te duximus respondendum illos intelligi

dos esse manifestos hereticos qui contra fidem
catholicam publice predicant aut pertinaciter
tenent seu defendunt errorem vel qui con
tra prelatos suos conuicti fuerint vel confes
si vel ab eis sentencialiter condempnati super he
retica prauitate quorum bona per apostolica constitucione
et ipsi iura sanctiones legittimas pu
niuntur. Preterea cum pedagia guidagi
a salmaria que leguntur in dicte memo
rie Alexandri papa quarti predecessoris nostri declaratione illa
esse pedagia salmaria guidagia in
dicta que non apparent imperatorum vel regum vel
lateranensis concilii largicione concessa vel ex antiqua
consuetudine a tempore cuius non exstat memoria
introducta et cetera. Cum a legato receperis
mandatis ut de te conquerentibus sub eum vel alteri
legati seu iudicis ordinarii vel delegati ar
bitrium iusticiam exhibere talis intelli
gendus esse censemus ut tunc causa que ratione per
sonarum vel rerum ad ecclesiasticum forum perti
net ac super vniuersis capitulis que pro
pace seruanda sunt per eundem legatum statuta
vel auctoritate apostolica statuenda. Et iudeus pu
pillis orphanis et personis miserabilibus
teneatur in iudicio respondere coram ecclesias
tico. Idem episcopo Pa.

Nouimus expedire ut ius dicere quod in a
liquos clericos tamen tanto decreto sunt fulci
tos editos contineri inducimus ut clericus
per ecclesiasticum iudicem degradatus secula
ri tradatur curie puniendus apostolica exposcit
nam cum nonnulli quidam antecessorum nostrorum se
cus consulta diuersa rependent quorum sit
oppinio apud nos approbata ut clericus propter hoc
vel aliud flagicium grande non solum dam
pnabile set dampnosum fuerit degrada
tus exuitur propter vnus clericali secularis pro
consequentia applicatur cum ab ecclesiastico
foro fuerit proiectus eius degradato celebran
da secularis potestate presente ac pronuncia

ndum eidem cum fuerit celebrata ut in
suum forum recipiat degradatum et sicut
dicitur secularis curie secularis proquo tam
dem eum efficaciter intercede ut ca
mortis periculum esse cum summa mode
ratione pullo uero falsario seculari quod
ad mandatum nostrum capi fecisti sicut
est duxerit consulendum ut perpetuum car
cerem ad agendam penitentiam ipsum in
cludas pane doloris et aqua an
gustie sustentandum ut commissa de
fleat et flenda ulterius non committat. Idem
Innocentius. IIII. episcopo Tirensi

Dilecto filio Jacobo et cetera. Quia te
propter necessitate tue absencie for
te tibi et cetera eum custodie pro
ri aduersitate restitui non potuit
eidem indulsimus ut sibi lapsus
temporis non obsistet quominus
possessionem ipsam recuperare ua
leret cum uero tamen temporis ante conces
sionem ipsius indulgencie dicitur efflux
isse quod sufficere posset ad ue posses
ssorem ... statuta ... quarta et cetera.
auctoritate presentium declaramus quod in tuo decreto
nisi non fuerit per eam indulge
ntiam insperi me quod erat operetur eliat
exposcere predictam vel post redi
tum tuum cum contracte ad fructu
ra sibi non imputare poterit propter
ad uera si negligenter fuerit in fu
a iusticia prosequenda cum absentia
e tue impedimento cessante eo
uenendi te habuerit facultatem
Idem priori et capitulo sancti Iohannis et Pauli tu
Cum in tua uos dudum [illegible]
ad nostram expositionem [illegible] abbatem
sancti Petri de ... Spoletani
dyocesis ex altera ... tanta pro ob
lationum capitulum ... sancti ... quod

uestre et a uobis probatum fuit per xl.
annos et amplius tertiam partem oblatio-
num eiusdem capelle uestram esse recepis-
se ac eliam [illegible] statutis partem de
nariorum tunc [illegible] per fili[illegible] tertiam
te omnisse aliquam colligendam. Nos
me [illegible] ipsam tertiam esse ad
iudicamus statuit ut [illegible] per [illegible]
[illegible] eliam [illegible] consuetum predicte
collegie memorata [illegible] qui per modum
sacerdos predicte capelle assignat oblatio
num nomine [illegible] ea que ipsi
capelle [illegible] dominium [illegible]
mittuntur uel [illegible] ad illam seu ad
domum sacerdotis eiusdem [illegible] de
fructorum uestro quam [illegible] ponitur
et quod de altari suscipit et facit
per ecclesiam [illegible] et quod ante crucem
[illegible] et [illegible] et ea que per
desponsatis [illegible] et lampades cum
oleo que predicte capelle ab aliquibus offe-
runtur uel que dantur [illegible] adrecipienda
talia per prefate capelle per
[illegible] destinantur [illegible] nobis
tertiam denegamus tertiam exhibe-
de aliis nomine [illegible]
tertia [illegible] uestram ecclesiam [illegible]
ueniente [illegible] ad expensas ca-
pelle ipsius [illegible] faciendas [illegible]
[illegible] de omnibus supradictis [illegible]
[illegible] aliquam integre persolui no-
luit et mandauit ac capellam pre-
dicte capelle [illegible] et
[illegible] uel ea que offeruntur pro mis-
sis mortuorum sacerdotibus et que
[illegible] et tricesimis et anni-
uersariis pro [illegible] talia que in [illegible]
[illegible] ebdomada [illegible] et mor-
tuorum [illegible] nomine
[illegible] uobis tertiam

parte soluere noluit. Ideo uolumus et
mandamus ut [illegible] a uobis in
causa [illegible] constitutum de omnibus supradictis
et aliis oblationibus [illegible] titulo ad ecclesiam
peruenerint sine diminutione aliqua
integre tertia uobis portio persol-
uatur. [illegible]

Ex parte uestra fuit propositum quod prior et
canonici Aretini [illegible]
super molendino de [illegible] ac aliis
articulis promulgauit in [illegible] quo-
rum scrupulum reducere uoluerit moli-
[illegible] asseruit capitulum [illegible] eius sine
[illegible] ne canonici ipsi impediant quo
minus monasterium uestrum prefatum molen-
dinum de [illegible] reedificare ualeat
in eo statu in quo fuisse dinoscitur
tempore motae litis esse restitutum ad [illegible]
[illegible] quo lapillus [illegible]
noui operis iactus fuit uobis [illegible]
[illegible] intelligendum de tempore quo
[illegible] super hoc [illegible] nos exstitit contes-
tata. Nos [illegible] considerata causa [illegible]
[illegible] in prefato capitulo [illegible] tempore mote
litis [illegible] esse restitutum ad tempus
quo litis contestata fuit. [illegible]
[illegible] placiis [illegible] constantinopol[illegible]

Ex parte uestra fuit propositum quod patri-
archa [illegible] constitutionis
[illegible] albanensis episcopi tunc episcopus le-
gatus in [illegible] romanus super legatis
edidit defunctorum et dilectus [illegible]
[illegible] praxedis presbiter cardinalis [illegible] ibidem
legationis fungeretur officio innouauit
de quibus [illegible] uobis et ecclesiis [illegible]
legata [illegible] accedentibus tertiam a uobis ex
[illegible] portionem cum [illegible] ipsi [illegible] exe-
[illegible] accepimus non [illegible]
[illegible] quod de hiis que in ornamenta ecclesias-
tica uel ad fabricam ecclesie reparande

indigentes aut ad ecclesie luminaria
vel usus et debitus quam pro anniversario septimo
xxx. ac xl. faciendis vel de huiusmodi que predic-
tus inpallit vel forsan id fiat ecclesie rati-
one ad quam legatur aliquid deberet solvi por-
tio ecclesie cathedrali. nos in premissorum co-
rum tanta vitiare super premissam constitutionem per
factum predictum observari firmiter inhi-
bentes ne procedat aliquis fraudulenter
in preiudicium cathedralis ecclesie procure-
tur. Idem episcopo tullensi.

Tua nobis fraternitas intimavit quod cum ex
relevatione hominum dictorum dioce-
sis indulgentias ut fructus beneficiorum que in-
terim in diocesi tua vacare contigit tibi
liceat biennio retinere contra apostolice
gratie pulsus sinistra interpretatione restrin-
gere molientes asserunt prebendas et ma-
iora beneficia nequaquam beneficiorum no-
mine contineri. et sic nos gratiam auc. per decla-
ratum quod in huiusmodi casu prebende ac alia be-
neficia generali beneficiorum nomine con-
tinentur. Re. ix. decano et capitulo ecclesie [illegible]

Transmissa nobis vestra continebat quod signi-
ficatis episcopi et capitulo xaxon quod xl.
canonicorum numerus institutum ecclesie eorum
non poterat observari pro eo quod non sufficie-
bant ecclesie facultates nobis tradimus in man-
datis ut canonicorum et prebendarum nu-
merum iuxta facultates ecclesie moderan-
tes statueretis eundem firmiter observa-
ri. vos vero invenistis predicte facultates
ecclesie ad presens statuti numeri adeo excedunt
se quod absque mutilatione prebendarum ma-
ior haberi possit numerus in eadem. consuluistis quid
an commodantur vobis liceat numerus appo-
situm eundem numerum augmentare vel minu-
ere debeatis quod cum ecclesie. quod si vetere-
rit minuere prebende cum moderamento lo-
cum non habent ipsa et canonicorum numerum
diminutatis in eodem statu in quo
actenus dinoscitur exstitisse in vi-
tantis eius ecclesie quousque excreverit augmentum
suorum redituum donec duximus
aliter statuendum. Iohannes Chrisostomus.

Omnis res per quascumque causas nascitur per easdem dissol-
vitur. Beda in homelia.

Estote misericordes etc. Hoc loco
nihil aliud nobis precipi estimo nisi ut
ea facta que dubium est quo animo fiant
in meliorem partem interpretemur. Quod scrip-
tum est ex fructibus eorum cognoscetis
eos de manifestis dictum que non possunt
bono animo fieri ut stuprum blasphe-
mie furta ebrietates et similia de
quibus nobis permittitur iudicare. Idem.

Qui scandalizaverit etc. Utilius
scandalum nasci permittitur quam
veritas relinquatur. Idem super Marcum.

Quod non est licitum in lege necessitas
facit licitum. nam et sabbatum
custodiri preceptum est. Machabei
tamen sine culpa in sabbato pugna-
bant. sic et hodie si quis ieiuni-
um fregerit egrotus reus voti non habe-
tur. Gregorius VII.

Quod latenter aut per vim vel aliter in-
quietate deductum est nulla debet stabili-
tate subsistere. Idem Narnien episcopo.

Cum in contemplatione [illegible] in ipso in-
choando causa non est et actionibus in-
choandis. Stephanus papa.

Que in [illegible] de rebus ecclesie a
gentes placitaque [illegible] reputantur
facta sunt [illegible] iudicari non
debet. Augustinus.

Qui eximitur a [illegible] preceptis
aliis quam debet [illegible]

ia nō facit. Idem. iii. q. pe.

Defleat peccator qui offendente Deo factus est omnium reus. Gregor. in regist.

Quamuis cause q. ii. nō po test esse pastoris excusatio si lupus oues comedit et pastor nescit. Idem. iii.

Indignum est et a romane ecclesie consuetudine alienum ut pro spiritualib. facere quis homagium compellatur.

Laus tibi sit Christe quoniam liber explicit iste.

Statuimus ut nulli ecclesiasticam personam in criminali questione uel ciuili trahere ad iudicium secularem presumat contra constitutiones imperiales uel canonicas sanctiones quod si fecerit actor a suo iure cadat iudicatum nō teneat et iudex sit extunc iudicandi potestate priuatus. Statuimus et ut si quis clericus uel persona ecclesiastica iusticiam denegare presumpserit tercio requisitus sua iurisdictione amittat. Codice de episcopis et clericis auctentica statuimus dici.